SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čłóń Smolerjec knihiličerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedźenje so stajace nawěstki a tabele so w šěs wobličcoja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 230 | **Budyšin, srjedu 1. oktobra 1924.** | **Lětnik 37**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski
Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Pohonjerjo a dźěłacerjo w składnišćach a na łubjach Barlinskeho špediskeho pschemysła wot wutory rano strajkuja. Zadaja žedź, so by jim pschesćažne dźěło zaplaciło, kotrejž su dyrbjeli w poslednim czasu darmo czinić.

•

W Prasy je so póndźelu internazionalny sjězd za sozialnu politiku wotewrił.

•

Pschećiwjenje jendźelskich liberalnych pschećiwo jendźelsko-ruskemu wikowanskemu sprěcženju khabla, tak so k nowowólbam za jendźelski parlament lětša nastymu njebudźe.

•

Kardinal Gaspari je z privatnym wokolnikom sakasnju wobnowił, so bychu so italizy duchowni pschi politiskej agitazji njewobdźělili.

•

Powěsć, so su Wahibitojo Mekku wobsadźili, nje so hač dotal potwjerdźika. W měsće pak hrosa a sadźowanje knježitej. Knježeństwowe wyschnosće su wschě samknjene. Sćwójba krala Husseina, wschitzy wyschschi sastojnizy a wulki dźěl wobydlerstwa su do Djedaha cjeli. Jenož kral Hussein a wojazy su w światym měsće wostali. Emir Ali, kotryž je spytał, Tail sadźo dobyć, je porazenje počerpił. Dróha do Mekki je njepschećelej wotewrjena.

•

Amerikanske patrouillowaze cjołmy su 14 mil wot brjoha Sjednoćenych statow jendźelsku łódź „Victorian", z alkoholom a spirituzom nakładzenu, zastapile. Łódź su do blischeho pschistawa dowjesli a kapitana wobskorźili. W Sjednoćenych statach je kruce sakasane, alkoholiske napoje picz abo pschedawaćz. Też pschiwoz alkoholiskich napojow so zhońta.

•

Brasilianske knježeństwo je jendźelskeho pósłanza jako duchakhoreho w hospitalu dźerżało a jeho skónčnje do Jendźelskeje wróćo dowjesło.

•

Amerikanska republika San Domingo je so do Swjatla ludow pschijała.

Rossćerjenje němskeho knježeństwa na prawizu a lěwizu.

Němski kanzler Marx je so rossudźił, němske knježeństwo, je sobustawami prawizy a lěwizy rossćerjeć. Tehodla je počał z tydźenikami němskonazionalnych kaž też sozialdemokratow jednaćz. Blišše njedźele so potom frakcije němskeho sejma wo wunoschku jednanja swuprają. Jako prěnja z frakcijow je demokratiska wutoru potrjedźenje wotměła. Sapódlanz němskeho sejma Erkelenz, druhi pschedsyda demokratiskeje frakcije němskeho sejma, w demokratiskich nowinach němsku ludowu stronu namolwja, so by němskonazionalnym, hdyž so jich sastupjenje do němskeho knježeństwa rospomina, złěbowazych žydom praschenjow pschedpokładźa:

1. Pschipósnawaće Weimarsku wustawu?
2. Sće hotowi, tódlenu nazhlnemu pschemjenjenju wustawy wobaraćz a wschě žrědki statneje mozy pschećiwo statnym pschestupnikam nałožić?
3. Sće hotowi, Londonske dojednanja jako podłoń za němsku zwonkownu politiku pschipósnaćz?
4. Sće za demokratisku a narodnu zwonkownu politiku Němskeje we wobsadu swjatła ludow?
5. Sće hotowi, so tódleho spěchowanja wustawje njepschećelskich organizacijow wostajicz?
6. Sće hotowi, wutwar němskostatneje wobory jako wustawje zwěrnjeje republikanskeje wojerśkeje mozy špěchowaćz?
7. Sće hotowi, wušmjerschenju wustawy a wustawnych pschipisow we wobsadu němskich sakonjow z rossudźenosću napschećzo stupaćz?

Hakle po wotmołwjenju na tele praschenja, sapódlanz Erkelenz praji, mohło so pobudźicz, schto by sastupjenje němskonazionalnych do knježeństwa zmutskownopolitiskeje a zwonkownopolitiskeje wosnamjenjenjo.

Wuradźenja w Genfje so hacza.

W radźe Swjasta ludow w Genfje su so wuradźenja dla 5. stawa swjatkowych wustawkow pschetorhsle. Tutón staw praji, so Swjasć ludow njemóže jednanje smjerzowskeho žuda porucziś, hdyž je Stajny internazionalny smjerzowski žud w Haagu sawadnu wěz jako zmutskownopolitisku należnosć jeneho so wobžagezu statow spósnak. Japanzy su z wulkej wótrosću pschipowědźili, so złowam tuteho stawa njemóža pschihłosować a so dyrbja pobrěchnišćowo Swjasta ludow tež w tutym padźe žadaćz.

Sćnadź praktiski pschikład rosjažni, wo čož so po prawom jedna. Jeli so by k sjawnemu konfliktej mjes Japanskej a Sjednoćenymi statami dla amerikanskeho pschićahowanskeho sakonja a. dla wobkhadźenja se žoltej razu doschło, by po złowach 5. stawa Genfskeho protokolla smjerzowski žud w Haagu tole proschenje sawěsće jako zmutskownopolitisku należnosć Sjednoćenych statow spósnak. Pschetoż te žmjeńa pschićahowanskeje sakonje po zamjenjenju wusdaću wudaćz. Hdy by Japanska, kotraž by so w zwojej cjeńcji a nahladnosći wohrożena widźała, njedźiwajzy teho Sjednoćenym statam wójnu pschikhowdźiła, buchu ju po protokollowych wustawkach jako nadpadnizu wobhladowali a wschě staty Swjatła ludow buchu nuzowane byle, wschě hospodarske styki k njej wotkemicz a žnadź wojerśki na stronu Sjednoćenych statow pschećiwo Japanskej stupicz.

To žane by pschi jenakim konflikcze mjes Japanskej a Awstralskej abo mjes Japanskej a Kanadu so stacz mohło. Tehodła su so Awstralska, Kanada a Nowseelandska, kotrejž dźeńa pschićahowanje Japanskich samjesowaćz, hnyhdom sjednoćite a prajile, so dyrbja na nětcźischich złowach 5. stawa wobstacz. Kóžde pschemjenjenje k lěpschemu Japanskeje by jim njemóžne cźiniło, jón podpitacz.

Tak Swjasć ludow psched dwěmaj ultimatomaj stejt. Hacz dotal so hischcze njeje wupucz namakał. Wschě swady mjes ludami wón njebudźe rossudźicz móz. Hacz dotal je drje Swjasć ludow pschi namjelnych swadach mjes Cźěskoslowakskej a Polskej, mjes Litwu a Wólkej atd. z wuspěchom pośrědkował a zakhowanju měra wulku słužbu wopokasał, tola swadu mjes Japanskej a Sjednoćenymi statami pokmózneje Ameriki wón njebudźe wurunacz móz.

Naprawy bayerskeho knježeństwa pscheciwo němskoludowym demonstrazijam.

Hitlera a Kriebela z jastwa njepuschcza, dokelž stoj žo w jatbje do notweho syschiża jastwa pschećiwo knježeństwu sapleskoj. Němscy ludowcy chcedźa žedź z demonstrazijemi wunuzowaćz, so by Hitlerej a Kriebelej swoboda da. So by so wotmyslenym demonstrazijam zadźewako, bě policija w Mnichowje pódźelu wjeczor w alarmiskej hotowosći. Jeli budźe trjeba, bayerske statne knježeństwo wschě žrědki nałoži, so by k nekajkemu puczej, lonschemu novembierskemu podobnemu, njedoschło.

Erzbergerowy mordar Schulz žnadź so Němskej wuda.

Madźarske knježeństwo je so pjeczа rossudźiło, Erzbergerowego mordarja Schulza Němskej wudaćz. Tak so je Budapesta powě. Pschezo pak dwělne wostanje, hacz waprawdźe madźarske knježeństwo mordarja wuda. Madźarska je pokna tajkich ludźi, kotrjž maja, kaž Schulz, politiske mordarstwa na swědomju. Sćudy jich njeskłoństaju, dokelž politiku nětcźischeho knježeństwa podpjeraju.

Po nowischej powěsći je so žudnišći senat pschećiwo wudaću Schulza wuprajił, so na to sałožuju, so mjes Němskej a Madźorskej zaneho sprěcženja sa wudaće njeje a so so bjes dwěla wo politiske mordarstwo jedna.

Franzowske statne rosliczenje na 1925.

Franzowske statne rosliczenje 32½ milijardow frankow wopschija. Njedostatk 6 milijardow frankow žu na to waschnje wotstronicz mohli, so sa pschihodne lěto 2 milijardje frankow z wjetschemu wunoschka dawkow wobliczichu, wudawki wo dwě milijardje pomjerschichu a z pschemjenjenjom dawkowych žórkow nadźijeja so, 2 milijardje frankow swjesćz. Dale dźeńa pschirostk hódnosće pola imobilijow a wobsthodnych pschedewsaćzow wyschе wobliczicz. Pschirostk nětkole 75 prozentow wuczinja. Do wudawkow je so 800 milijonow frankow k wobnowjenju zapuschczeneho kraja z wotschkodźenja stajiło, kotrež ma Němska 1925 zaplaczicz.

Sbězk w Kawkaskej hischcze njeje potlóczeny.

„Chicago Tribune" powě, so je zbła Kawkaska wot Rostowa a Astrachana pschećiwo bolschewikskemu knježeństwu postanyła. Po dotalnych powěsćach su so zběrkarjo w Kubanskej republiki z pomozu donskich kosakow knježitwa w Stawropolu smozowali. Pódła teho su Jekaterinodar wobsadźili a do bolschewikiskich wójnskich łódźow cźeleja. Wulki dźěl wobydlerstwa w Aserbejdźanje je teho runja pschećiwo bolschewikam postanył. Wjednizy sbězka su wobsamkli, wschо mużske wobydlerstwo mobilisowaćz.

Wójna w Marokkowskej.

Schpanske knježeństwo wojerwja: Schpanske wotdźělenja dale k Schefschauenej postupuja a su njepschećelerowe pschećiwjenje slemite. Wschе sa wczerawschi dźeń wottuknjene tóhuz su so bezpitc. Schkodowanje schpanskich wojakow je znadne.

Wójna w Chinje.

Kruta bitwa psched Shanghaiom.

Na Shanghajskej froncze njemdra bitwa sakhadźa. Wačakuje so, so so z njej wojowanje rosšudźi. Wobej wójsy stej k nadběhej pschescheli. S wobeju bokow je so wschа artillerija do bitwy swosyła. Artilleriska sbeleńza je wschej mozu dźeła. Też wschе letadła so pschi wojowanju wobdźěleja a do njepschećelskich wójskow a na wsju bombu njetaju. Cźekiangske wójsko je pjeczа pola Kiatinga njepschećela sbiło. Kiangsuske wójsko na druhej stronje pola rěki Liuho na stronu k Wusungskim wobtwjerdźenjam postupuje. Wójnske łódźe z Nankinga rěku Liuho je swojej sbeleńzu wobkrućeja. Sćmjerdły mnohich njesahrjebanych cźełow powětr napjelnjeja. Hacz tunje tele cźeła 18 kilometrow wot Shanghaja leża, měsću z natykowazymi thorosćemi hroża.

Cźang Tso-linowe wójsko dobyła.

Wójnska rosprawa marschalla Cźang Tso-lina praji: W nozy 25. septembra so wojazy generala Wua do mjeńšich nałschich wotdźelenjow k połnozy wot Jewowa, 150 mil psched Pekingom, dawachu, Cźang Tso-lin nadběhi wotrasy. Wjeczor pokyhnjenje dostatschi je njepschećelej nowa wojowacz zapoczaś. Wón bu z nowa sbity, a druhe wójska z Mukdena k połodnju postupowaschе. W teńe bitwje je z njepschećela 500 muži spadało a 1000 muži so ranjiko. Pódła teho je njepschećelej wjele jatych zhubił. Cźang Tso-lin je wulke hromady municije njepschećelej wotewzał.

Najeczi wojazy generala Lua su póndźelu pschećiwo zhólnej offensiwje Kiangsuskeho wójska zyku frontu wot Liuho hacz k żelesnizy sałikali. Pschećiwo schtyrikrótcznej pschemocy bywa jich stejischcze pschezo wobcześnische. Su cźeńko schkodowali. So njeńsu podleželi, pschipisuje so hubjenemu wodźenju njepschećelskeje artillerije, kotraž nje samohła, pschećiwnische grocźane raczišny a hnězdo maschinikich tšelbow rostšelcz. Pódła teho pjenježna musa generala Lua dźeń a wjetscha bywa a licźba ranjenych rucze rosce. Kiangsuszy, Fukienszy a Anhajszy wojazy su na nadběh na Kasching z połodnja pschihotuja. W połnozy je shromadzenje Pekingskeho wójska na Shangwarken hižo hotowe, a Wu Pei-fu drje bórzh z froncze wotendże. Cźang Tso-linowej powěšći wo wulkim dobyću so njewěri.

Se Shanghaia so 30. septembra dale powě: Cźekiangske wójsko je po powěsćach z hlownego kwatéra sběhkatskeho gouverneura Li Yung-Shianga pjeczа wulku bitwu pschećiwo Kiangsuskemu wójsku dobyło. Rosprawa se hlownego kwatéra praji, so je so Kiangsuske wójsko pscheschcześ mil wrócso sehnało. Pschi wojowanju stej wobej stronje khětro cźeńko schkodowałej. Powěda so two wjele tyhaz ranjenych a mortwych. Wothladanje ranjenych je jara wobcześne, dokelž su wschе hospitale w městach pschepjelnjene a połne hospitale jara hubjenje wuhotowane.

Japanske neutralna wostanje.

Japanzy pjenježnizy maju w Chinje wulke kapitalije załožene. Turći kapitalistojo japanske knježeństwo pohonjeja, so by w Chinje z wójskom zakrocźiło. Knježeństwowa wjetschina je pak so za krutu neutralnosć rossudźiła. Sa japanske zajimy je pjeczа njewažne, hacz je Cźang Tso-lin abo Wu Pei-fu z dobyczerjom. Japanske zakrocźenje by k wulkej schmatanzy dowjedło.

Schulstwo w Czěskoßlowakskej.

Tele dny cytatchmy w němšćich nowinach nastawki, schtó wě kak jara ßo tola Němcowstwo w Czěskoßlowačtej potłóczuje. Schtóž wudawanjam na dno bě, bórzy spóznaje, ßo wo potłóczowanju zantych rěczow wyck njemóże. Wóbla cyßtoněmčich krěnich schulow wschćich druzju maja Němcy w Czěskoßlowačtej swoju němšku universitu w Prahu. W stronach, hdjež je dosch bjeżi němšćich starščich, maja Němcy swoje cyßtoněmčite ludowe schule. W stronach, kotrež něhdy Muhełšej (Ungarskej) ßłuschachu pod Madjarßtim knježerßtwom Němcy niz jenicžkeje němčkeje ludoweje schule njemějachu. Jako tele krajiny Czěskoßlowakskej pschipadnychu wona tam bydlazym Němcam němčke ludowe schule załoji. Tole němčke nowiny potłóczowanje Němcowstwa mjenuja.

Wěrno je, ßo lětßa k 1. sept., to je ße spočatkom nowcho schulskeho lěta, je schulska towyschnosć 60 nowych czěßich schulow wotewrika. Pschiczina k tomu leži wjele hłubje a na zyle druhej stronje hacž ßebi někto myßli. Němcowstwo we Czěchach hižo dawno do wójny po licžbje woteběračche, potaßim hißche je cžaju, kotrež bě taminym Němcam wjeße jara p'chißnomy. Němßki lud ma mjenje porodow. We w'chelakich 'rajinach je ßijo w pokrej degeneratßii. Pschißnóßech-li ßo naßcheje Sakßeje do Czěch, ßy w pschenémczenych stronach. Tu ßydli chudußchi ludßk, pschetoż tu ßo ßoßedlena němßka industrija ßwojich němßkich dźěłaczerjow schtarnje p'aczi. Tehodła ludowa ßtrowoßć do wójny woteběračche. Te tak njemowane wołßenßche wor'schty mjes Němcami holdnja w naßtawanju ßchesteje 'aßnje hrěchnym nahładam. Wułkóny tychle pomérow je rospadowanje němčkeho ludßtwa. Niedoßtatk na nowobleßtwu narunaja pschicżahowarjo czěßteje narodnoßce. Czěßi lud, ßtrowy na czěle a na buschi, naßtace niedoßtatki naruna. Ale ßch dźěczi w němßkich ßtronach ßo pschenémczichu do wójny. Czechom njepschecželße knjeżerßtwo njeßałoßowße Czechom w tej mérje cžeße ßchule, 'aż ßebi to ßpißchny p'chitroßt cžßkich dźěczi ßadaße. Kóżdu ßchulu dyrbjachu ßebi Czeßcha po dołhim wojowanju wubědźeć. Někto wěło je ßo kopjeńe trołchu wobrocžiło.

Rożßylnienje cžßkeho ßiwjoła je ße pschewjedzjonym ßemßkeje reformy dźenża cžim ßylnißche. Tam, hdjež ßo knjeże dwory rozdźełuju, njeßu ßamo w němßkich ßtronach doßahowacych němßkich požadacżelow ßa ßemju. Na druhej ßtronje cžß'ju požadacżelo jako tatarjo ßemju pytaja. Tak ßo ßamo rołumi, ßo cžßkoßłowak'ke knježerßtwo ßa dźěczi cžßkich ßtarßchich cžßke ßchule załoßuje. Někotrychkuli Czech do wójny ho'podarßky wut němßkeho fabrikanty abo rycżerßkubłerja wotwißny, njeßwěrjeße ßebi, ßo k ßwojemu ludei w'rnacż. Sßo wě, někto 'a njeho tajkeho załóżka wjazy njeje.

Spißowacżelej tychle rynczkow powdachu, jako njedawno pßches Czechi puczowaße, kak ßu cžßke macżerje ßrado'cżu płakałe, jako ßu mohłe někto ßwoje dźěczi cžßkej ßchuli dowděrić. Ta' ßo wón też njemało dźiwaße, jako do Riberca (Reichenberg) pschißłe. Tole měßto mjeßeße ßa němßke. Ale cžßke ßamki ßtu'cżeße tam na kóżdej kwocżazy. Dako ßo do żelßnigy ßydmy, ßy k ranju wot Liberza wjeßle, puczowario, też ßtarßchi ludzo, jenoż cžßzy rěcżachu. Tale żelßnica wjeße pches kraj, kotryż je měł po powětrach němßich nowin, ża němßku ßtronu, dokeż němßke nowiny pißachu, ło je to „Sudetendeutschland", ale to ßamiełcżachu, ło we wßdeh wbach tehole kraiika Czechowjo bydła. Pschetoż we wßdeh ßtajiach pschißtupowazy puczowarjo ßkoro bjes wuniwacża mjes ßobu cžßzy rěcżachu.

To ßamo wobkedźhujemy też wschudźom tam, hdjež bě Němcy něhdy ßilnißche. W Pórnanju bě do wójny po „hantßich ßabi'kach pschos 55% Němcow. Dźenßa tam ßotnei 2% wiazy njemaßbkrach. Wcżhizzu zuły łaßtowizju, kotrež do wójny Nołokow ßajdnu, a mßtu ßwon'ownje němßku ßażadnu natłócżchu, wjeżechu we pschewrócże wydło. Němßki raß ßo ßhubi, łaż mrós psched błónzom cżłka. To ßamo je w Czěßkoßłowakßkej. To pak tola nihdy njeje ßane potłóczowanje Němcowstwa, ale jedyn ßjew, kotryż ma ßwoju pschicżinu we wulkim europißkim pschewrócże — w Božim dopuschczenju. Cżaß někto njeprajchany wěßcżeß.

Ze Serbow.

Srjedu, 1. winówca,
Remigija, biskopa.

1817 wotewri so Budyški krajnostawski seminar, kiž je za Serbow postajeny.

Hońtwa.

Trara, trara, trara!
Rózk hońtwy zaklinča,
Dźiwona swoju dźiwinu
Nam dźensa lubi k woporu.
Trara, trara, trara!
Rózk hońtwy zaklinča.

Trari, trari, trari!
Stój hońtwa, halali!
Dźiwona bě nam pročelna,
Dosć bohatstwa je darila.
Trari, trari, trari!
Stój hońtwa, halali! Handrij Zejlef.

Dźiwona abo dźiwina
je serbska bohowka hońtwy

Hdyž słěpcy su so wopili.
Su mudri, sylni, bohaći. Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 6, najwyschcha 'dnjowa cżopłota 16 stop. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — 1, najniżßcha temperatura w nozy 10 ßtop. cżopłoty. Wyschina leżeße wjezera nad ßrjedźnej, ranßchej a połońßchej Europu. Nizina cżehnjeße wczora pßches Schwedßku. Jena druha ßkrótkeho ranja Jendźelßeje może naße wjedro nimo cżahnyvßchi wobroßcż. Jutße schwórkit ßłónczko 6,04 ßhadża a ßo 5,38 khowa. Mężacżt ßkhadża dopołdnja 10,16 a ßo wjeczor 7,57 khowa.

— **Telegrafißka rospráwa wo wjedrje na jutßißchi dzeń:** Rjenje, ł khwilenta trołchu mróżno, rano ł mßtnami kurjawa, ßłabe wětry ł połonja a ł dołheho ranja.

— Wo **wjedrje.** Prěni naßmny tydźeń bęßche cżopły a ßłónczny, ł wutrołacżom hołoty, hdjež ßo zyły dźeń dezßcżowaße. Temperatura ßtupaße — dźiwajo na nocżaß — thětro wyßoko. Też w druhich kónczinach Němcße je ßo thětro dezßcżowało a tak cżopłota popuschczißa. Po mnohich dezßcżach je ßo ßaßo wuwjedrilo, ßłónco ßwěcżi ł módreho njebża a tak hoji wjedro naßmnemu dźełu w polu a holi. wobeße ßhranju bźrnow. S dołheho wjeczora wokrocżowaza nizina njeßylnja nadźiju na trajaze rjane wjedro, kotreż tak mnßnje ßa ratarßkwo trjebamy.

— **SSchtarcżeßkiti kalendar.** Nócżne hodźiny ßaßtarcżeßkeho hamta ßu wot 1. oktobra 1924 ßem wot 9 hodź. dop. hacż do 1 hodź. powołdnju.

— **Budyßchtin ma nowcho kantora ßa Pětrowßku zyrkej.** Każ ßcże hižo wcżera w nawißchtu naßchich nowin cżitali, wuchowuje novyn kantor Pětrowßkeje zyrkwje knjeż Horst Schneider. njedźelu 5. oktobra pop. w 5 hodź. na ßwojim měßtnje ßkuhowanju, w zyrkwi, koncert na pißcżelach. Horst Schneider njeje nam też jako wumjeła nepßnaty. Hižo junu hrajeße na pißcżelach pßched zyrkej wobßnje wokßtuchacż gmejnu. Dźeła ßtołmeju mißchtrowu Bacha a Regera nam pßchebnjeße. Wułay naß to ßwjeßeli. je k Horst Schneider tola ßamó ł naßcheho měßta. Nekotrychkuli měßcżan je žebi tehdom pßchał, ßo by wumjeła we Budyßchinje wołtał na pißcżezo. Tuto cżße pßcheże je ßo dopjelniło. Knjeż Horst Schneider je ł kantorom Pětrowßkeje zyrkwje [illegible] ßaßo na pißcżelach Wón pßchebnjeße nimo dźełow J. S. Bacha a Regera też dźeła klawnych wumjeżowu naßcheho cżaßa Siegfrieda Karga-Elert. Pßchi kompozizijii S. Karga ßtutkuje dźeßiti khór pod nawjedowanjom k. Eilsenberka ßobu.. Wßchźm. kiž hudźbu lubuja, porucżamy, konzert wopytać.

— **Skutk luboßeże.** (Budyßchiżki ßjednoczeńßtwje wjeła rjnow a rěßnikow, wobdarißchtaj khudych.) Pónđźelu pop. wokolo 2 hodź. bowieße ßo popranzowa khcżka, kiž ßmy njedźelu w ßwjedżeńßkim cżaßu wiżżeli. bo wßchirodźineßo parka (Naturpark). Tu ßo poprańżi rozdźělichu. Wułka ßuło dźěczi bęßche tam pßchitomna. — Też ßjednoczeńßtwo rěßnikow wobołała ł nowa ßkutk luboßcże k bliżßchemu. 800 porow kołbaßkow rozdźěli a to do bědnizy (Siechenhaus), do ßhrotownje, do żonjaze a mużaze ßhrotownje a dźěcżom, kiż běchu tam w parku. Kóżdy rěßnik je nabożnje 20 porow kołbaßkow bariß. Wßchu cżeßcż a błowu wopołanej ßchcżedriwoßcżi.

— **Rożżohnowanje ł měßchcżanßtu k. dr. Zahnom.** Wcżera rożżohnowa ßo k. wyßchißki měßchcżanßta Niedner i dr. Zahnom, kiż dźe na twotpożink. K. wyßchißki měßchcżanßta Niedner dźałowaße ßo ßa wßche dźěła a prózu, kiż je k. dr. Zahn měßtu woprował. W mjenje měßchcżanßkich ßapóßłanzow wutrajł k. měßtopßchedßeda Albrecht djak a pßcheża wotkhadżażenju. Sa ßaßtojnikom dźałowaße ßo jemu k. Werner. K. měßchcżanßta dr. Zahn dźałowaße ßo wutrobnje ßa wjchu wopokazanu cżeßcż.

— **Danki na mężaz oktober 1924.** 1. oktobra: Dank na dołżne lißty. Wón wuczinju 2% pinjeżnieje ßumy dołżneho lißta (hacż do 8. 10. 24 ßayłaczicż) 5. oktobra: Dankowy wotcżahj wot mßdy w cżaßu wot 21.—30. 9. Podrużnißti dank.

— **Pßchi ßadżowanje.** Schtwórk, 2. oktobra 1924, dop. wot 10 hodź. ßem pßcheżadżuja ßo we Scżijezach: 70 ßedżow ßa motorißke koła, 5 motorßkich kołow bjes mórdra, 25 benzinowych tankow ł akmaturu, 50 dołowinich wobruczow na motorßke koła 26×2, 50 benzinowych tankow, 1000 ßojenow (Folgen) ßa motorßke koła, 1000 paßowych ßojenow a 40 ßachßkrßwßkow ł cżnjenju. Saplaczicż ma ßo ßmy dom. Kupzy hromadźa ßo w hoßcżenzu w Ratarjezach.

— **Pßchißadżowanje.** We ßudni k. pßchebadżowarni ßo ßchtwórk, 2. oktobra dop. wot 10 hodź. ßem pßchebadża: wßchelake naßtroje, twory, nahoba, zbroha, ßchatn, wobucże, papjera tobak a wßchelake druhe wżży.

— **Nowe lißtowe ßnamki.** 9. oktobra budże 50 lět, ło je ßo ßwótne póßłe towarißtwo załoßiło. Wot tuteho dnja ßem pßchebawaju ßo hacż na dalße 10 a 20 pjenjeżkowe ßnamki ł wobroßom generalneho póßtkeho mißchtra ßon Stephana. Wßche druhe lißtowe ßnamki ßamßnoje ßóbnoßce ßo w tutym cżaßu pßchpßchedawaju. 10 pjenieżkowßka ßnamka budże cżßmowa ßelena a 20 pjenjeżkowßka módra.

S **Hornjeje Hórki.** K rospranje wo dźełanoßcżi tow. „Luźiju" dołamy hißche ßcżehowaze rjadki ł pjera jeneho dołaßtowca: Mężachmy 12 ßhromadźißnow ße 7 vßchednoßcżami. 5 nowych dołaßtowow pßchißtupi a dowo notezißcżaj, wonaj ßtaj ßo pßcheßhdźiłoł; wułkłow mężachmy 4 a to do Wułkich SSażorow, hdjež ßwułkim wułpcżkom konzertowachmy, do Hałława pßchi połnjezeńju ßhromadźeneho towarißtwa, ßwa Mnißchońa, hdjež bě ßebi „Liva" ł Panczża wuleczała a w Budeßezach ł dobom konzert wuhotowawßchi. Też w Khwacżżach na wßchotowaßtwowßkim ßlcże a na khorßoj połnjezejeńju tamnicżeho towarißtwa bo wobdźělichmy. Dale hoßpodowachmy 6 naßchich ßerbßkich ßtudentow. Na ßkhadżowanju ßobuny wotrjad ßobukukłowaße, a bě widżeć, ło ßady pjezy hedźeli njeßmy. Se ßpokojnoßcżu mózemy na ßaßdżene lěto wrócżo hladacż a njeßpróżnnnje dale dźěłacż.

S **Huczinu.** Pónđźelu 6. oktobra 1924 je pola naß hermank.

Se **Sberje.** SStatne lětne ßarjadnißtwo w Połpiu pßchebadżuje drjewo. Pjatk 10. oktobra 1924 dop. w 9 hodź. w hoßcżenzu w Sberi (njedaloko Klukißchanßkeho bórnißcżeża): 124 khójnowych ßkonkow 16·27 żm., 325,5 rm. khójnowych ßcżehowu, 2 m. dołßich, 622,5 rm. khój.

Boži pomoznizy.

Podał Bohuwěr Schěza.

3

(Pokračowanje.)

Hdyž naßymu pócżnu žołdże ßtrawicż, dha maja ßchtkakowy muße na dubach. Wot wßchćch bokow ßebi wone żołdże wobhładuja, a to dołho traje, pryedy hacż ßo jim jedyn lubi, tón potom wotßchéjpnu a lecża ł nim k bliżßchemu hajki, pat ßymu ßo pßchi ßamjeńtnej murі mjes poleiat abo na łucżny brjożk a ßabrjebaja tón tam do mocka, lićża abo travwy, jeli ßo jón duży po puczu ßhubiłe njeßju. W 'ynje potom, hdyż też pola ßchrékkawow hłód możnje wo durie klapa, pytaja a hrzebaja wone ßaßo ża khowaniyanymi żołdżemi, to łaż kněh wokolo nicżi łéta, ale najwjazy drje ßch njenamakaja, pat ßu na khowaniku ßabyłe, pak tam kněh p'chewßhko a twjerdße leżi, pa' ßu myćhe wjes tym żołdże rozhrynjałe. Tuż, hdyż je nałétne błónczko ßemju wotwrjewaße, dha na wjele męßtnach młode dubki ßhadżeja, runjeż w blißkoßcżi żadyn ßtary dub njeßtoji, ßłą by je wutßrwał. Spodżiwne ł zyła je, ło pod ßtarymi dubami nałéto jenoż jara porědko młode dubiti ßhadżeja, runjeż běchu tam naßymu ł hromadami żołdże wotpodaße. To drje je wobżeże teho wina, ło wone ßwjercha na dornje leżo wotßachu, tu je wjewjercżli, ßchrékkawy a myßche łożzy namłacżu a ßezacżu, a jenoż je ßhadżeja, kotreż ßu ßchrékkawy ßhoßłe a ßawobżéłe. Hdy bychu wßchć dubiti jeżo wotßtałe a dale roßcż mohłe, dha Hałke bychmy widżeli, tak wjele jich mone naßadżeja; tak pak ßo jich hnydom w prémjem lécże najwjazy ßhubi, pak je koża podrubnje, pak je płuh a na polu ßawora.

Kak wéßcż a ptaczki jako Boži pomoznizy na rjchemoh dźěkaja, to móże kóżdy w naßchich horach dobrje wobkedźhowacż. Hdjeż je truch cżornebo drjewa popuschczeny, tam naßchi hajnizy hładaja, ły bychu ł uprófónc ene město tak rucże hacż móżno 'aßo ßażadżeli, przedy hacż jara cże, a to w horach dołho njetraje. Ale też te małe tam wołżadżene ßchmrécżki ßu bórzy ßarußcżene, łóżde lěto bóle, a hainizy maja ljubu nuſu, ło ßo wone ßadżużße njebżchu. Prěnje, ßchtoż ßo tam na łéżnym polu pokoßuje, ßu małeny a cżernjowe jahody, ßamo holanße jahody pocżinaju tu a tam ße ßemje kukacż, też jwjerjebiny ßhadżeja a cżerwjeny hórßi bóß. S wotkel dha to wßchitko pßchithadża a ł cżeho wurthadża, pod ßtarymi ßchmrékłami tola pryedy nicża njerozcżeße? Ptaczki běchu tu ßyjerjo, wołżeße łokaßi, bróżny a rocżźi. Te wßchitke rady jahody jědża, hdyż ßu dołeż ßrale; do njeßralych jahodow jenoż łubo thodża. Wßche te kerczki, kiż pryedy njenowach, w ßwojim cżaßu wßchelke jahodki njeßu, jedyn tajże a druhi hinajße. My jenoż nékotre ł nich jémy, cżerwjeny bóß, wjerebina a pßowja jahodżina pak nam njekłodża. Ptaczkam ßu jene tak łube każ druhe, jim ßamo jédożże jahody nicżo njeschkodża. Wo jédożtych jahodach wy najßerße wjele łłyscheli njeßcże, pola naß też ßo wone jenoż jara porědko nabeżdu. Ludzo, kiż tu rośtlinu ßnaja, njemiuja ju „wjelcże woko", némißy Dolłkirßche. To je mały kerczk, kiż hałe na druhe łéto płody njeże a potom ßahinje. Jeho jahody ßu tak wułke, każ ßrénże wißchnje, cżornomódre, riane ßwęcżate a ßłodża łłódzy, ja ßym je ßam woptowak. Hdjeż jich wjazy roßcże, tam ßo hdyż a hdyż ßtanje, ło dźěcżi na nje pßchindu, a dokeż jich ttrachnoßcż njeßnaja, dża je iżżi, ménijo, ło ju to nékaße wißchnje. Tajżim dźěcżom ßo potom wjazy pomihacż njehodżi, wone dyrbja vumrécż. Tuż je to tola jara ßpodżiwna wéż, ło tajki ßurowy jéd ptaczkam nicżo njeßchkodżi. Ja ßym wjeżcże woka ßtajnje na nowinach nabeßchoł, tak derje na naßchich horach każ też w Durinkßim kraju a ßym pßcheßwédżeny, ło ßu tam ptaczki jich ßymjo wußyważe. Wßchißpomnież tu chżu, ło ßu homóopatißke krepti „Belladonna" ł wjeßcżich wokow dźěłane. — Potajkim hdyż ßu jahody ßrale, tehdy je ßu ptaczki ßtoty cżeß, a wone njetrjebaju tradacż. Jahody pak ßu łohka jédż, tu mo żelk búrzy pßchedżékanu; wone drje ßu jara ßtrowe, ale wjele mozow tola njedawaju. Też mę ßo njebychmy ł luźnmi jahodami a druhim ßadowm ßwjeż mohłi.

Ptaczki to też wjedża, tuż, hdyż maja jahodkowe ßnjezi, dha ßebi druhu jédż pytaczż lecża, a to ßu hußańczki a wßchelke druhe wacżki; ł najmjenjej próżu je ni ron nach nantaja a hdjeż ßu młode ßchmrécżki wołżadżane. Pßchi tom jim to, ßchtoż je żołdż wot jahodow wyßche wołtaßł. Jałow jako módre abo cżeżwjene kołbaßki ßaßo ßwuvaja; tute powßtanki pak ßu polne jahodkowych ßymjeßchkow, te żołdż njeße pßchedżłacż a rozhżacż nohł, tuż je hißche ßnjezne w ßich, a nałéto ł najmjenßcha te ßkhadżeja, kiż je naßymu wéßcż abo w ßymje ßnéh a beßchcżt ł nékażimi bróżkami pjerßchcże pßchirył. Także ju tam ptaczki to nałażu, ßchtoż je hamit ßebi żadżerz. Ale wéßcż też łéni njeże, ße wßchch jahodach wón łohke ßymjeßchka pßchinjeże, wołżeße brżżowe a bjelnowe. To pak jema pßchedołho traje, hacż ju ße trochu nuroßte, tuż wón ten tajże wużywa, kiż maja ßo ßpßchnycho, tak na pßch. rjane cżeżwjenokcżéżjate ßelo, kiż we Rachlowje „bżlnoi muż" druhdże wßelka mjenuja (Weidenröschen), potom też w cżrjódkach hromadże wyßoki „ßtarßchit" (Greiskraut), kiż żołty kcżeje.

Chżeßch-li w tu khwilu żerbłe mjena ßa rośtliny ßłonicż, dha dyrbiłch jara ßußto we ßkowniku pytacż abo we Rośtokowych knihach, łud jich jenoż mało ßnaje. To je ßrudne a jara wobżaromne, ło ßu ßo wone nimale wßche ßhubiłe. Tola też némißte mjena ßu łudżom njeßnate. Raßchi dźěłożo a naßche wotki wßche rośtliny, wołżeße ßela, żerbżjy mjenowacż wjeżcżaczu, jim njebżchu rośtliny ßenó ßyno ßa kruvy a kóły, ale dobre ßela, kotrychż możo wone ßnajacżu a tehodła pßchi wßchch khorożejach pola ludzi a ßkotu nałożowachu. Tajże ßela żebi tóżdy ßam nahromadżi, tuż bé to tunże łékarßtwo, kiż runje tak derje a ßußto dobre łépje pomhaße hacż krjekki a pile. K temu też bęche ßtajnje k ruzu a njetrjebaße hałke ßo do dałokeje hajnizy po nje hicż. Se ßchłodu, ł wéczjnej ßchłodu, ßo je w naßchich cżaßu, hdjeż chżeja tola ludżo hewak tak mudri bycż, ta domjaße łékarßkje jara ßaßtało. Wéßcże dha wo, ł cżeho ßu jich najwjazy łékarßtwow dźěłane? Se ßelow, jenoż ßelow, też ßo w haptyłach wjele ßelow kupuje a pßchedawa.

(Pokračowanje.)

wnarych klumpachow, 1—3 m. dołhe, 3,5 rm. mjeńkich ſchćežkow k tepjenju, 2 rm. twjerdych klumpachow k tepjenju, 93,5 rm. mjeńkich klumpachow k tepjenju, 75 rm. mjeńkich repuchow, 248 rm. mjeńkich halosow. Drjewi ſchćo: wordź. 44, 97. Jenotliwe drjewoſchćo: wotkł. 12—15, 26—30, 34—37, 40—47, 56—58, 94, 95, 99, 101, 102 105—110. Drjewo k tepjenju pſchedawa ſo też w małych dźelbach. Te tamne pak je bjes ſtory.

S Khrósta-Adolfic-je hétu. Tu bźěſche ſo nowa ſchkoła. Ju twari wafki mišchtr Schlotza ſ Khrósta. Twar nawjednje K. A. Behling, architekt ſ Drježdżan.

S Bźanjez. W cźiſle 226 „Sserb. Now." wiſnachmy wo ſmadze mjes ſchulſkimi hólſomaj na domjuzku ſe ſchule. Nan jeneho hólza nam nékto dźěli, ſo ſo wſcho tak ſło ſtało njeje. So je ſo hólz nutſka w źiwocze ronił, to njemóże ſo prajić. Też jenoż jedyn lékaŕ hólza lékaŕi.

S Wjelecźina. Wokrjeſne ſudaſke towaŕſtwo pſchepruſchuje pſchichodnu ſobotu 4. oktobra wop. w 2 hodźinach dopołdnja a też mjeſnoſtuſanym do „Běłeho konja" do Buſchina. Tam budźe ſo jednaćz, kak wſchelake druźiny ſobu ſpołnjaſch. Tuto ſtanje ſo darmo. Też budźe ſo „wo ſkadowych źinjach, wo ſkaſrjenju a wuźiwanju ſadu" pſchemołwjowaćz. Schtóſź chce ſhonicz, kaſſeje druźiny jabłuka ma, njech ſ jabłuka ſe ſchiſchku, ſyaſk, pſchedźybje kjejſej wuckeriej Franzej. donjeſe.

S Wjaſowu.. Wołſadny knjes faraŕ Friedrich Grobe dźe 1. oktobra na wotpocźink. Wot léta 1881 źeſ je hižo we Wjaſowu.

S Kamjenza. Sobuſtawy mjeſynarodneje kontrollowaneje komiſije bźehu wežera na króſtki cźaſ w naſchim měſtaczku.

S Kamjenza. Finanzny hamt piſa: Daŕ rent. banki ma ſo 1. oktobra płaćicź. Sběraćz budźe ſo jenoż wolejo a to płaćiſ za ratarſtwo, induſtriju a wótſowanje teſ banki. Druha połoja ma ſo do 15. januara 1925 płaćicź.

S Kamjenza. Saradźowniza ſa dźěło je w Kamjenzu na hamtſkim heitmanſtwje wo jſtwje cźo. 2. telefon 71.

Se Shrjeſza. Pſchichodnu niedźelu budźa w naſchim měſcźe wobkhodny wotwrjene.

Se Shrjeſza. Dźěcźo ſnjeſoliło. Na pražiſkej dróhy hraiſkaſche ſrjebi wjaſy dźěćźi wežera powołdnju wokoło 5 hodźin. Tu pſchijźěſche motorſke kolo. Nékotre dźěćźi bźežachu pſches puć ſ puća. Nene dźěćźo woſta ſtejo. Bźěſche pak potom ſa tamnym. Motoriſke koło praſny bo wobeho dźěćźa a jo cźeſaŋ ſpani. Mone dowjeſe ſo do khoronnje.

S Rjwnje Wšy pola Kjebje. Sanźźenu niedźelu ſo pola naſ wójnſki pomnik poſwjeći. Sśrédźi k jeho wuſtajenju je ſ wietſcheho bźela k j ſe fabrikant Mehling darił, ſa cźoż jemu dźak gmejny klušcha. Dorołnja bźěſche w Kriebi ſwjeđeńſka kemſch a pop. 1/3 hodź. ſo ſwjeći ſna pola pomnika ſe ſhromadnym ſpěwom nižſoſerſkeje modlitwy „Wir treten zum Beten" wotewrí. Knjes faraŕ Handel ſ némſkej rěcźu pomnik poſwjeći, Kriebjanſke ſdźěwaŕſke towaŕſtwo unekotre ſpěwy wuſwjedwa a ſ. Arnoſchi Mirba, kotrehoż nan bě błaŕ k pomnikej daŕ, w mjenje młodźiny rěcźeſche. Pomnik ſo dowomina noſź na 13 padnjenych naſcheje wſy, mjes nimi bźehu 10 gynow ſerbſkich macźerjow. Mjech je nam ſtajnje ſ hnujazym ſnamjom hórſcheho wójnſkeho cźaſa a Bóh daj, ſo njeby ſnje wjaŋ taſke domapytanje na naſch kraj pſchiſchło!

S Drjenowa pola Piana. Njedźelu wjeſkor 1/10 hodźin wudnri w bróžni khěkarja Auguſta Klahry Bóži wopeſ. Wobſedźerjej ſo jenoż poradźi. ſ bróžnje nowy wóſ wuczahnyć. Wſcho druge bo hohuſeł ſhali. Też ſtuźedej Lehmanej, kiž mějeſche ſwoje źně w Klarej bróžni, naſta wulka ſchkoda. Źně njebźechu ſawěſćene.

Synoda.

30. ſeptembra 1924.

Kſchećeſćijanſke ſónſke też wo. ſo proſcha, ſo buchu ſo do zyrkwinſkich pſchećeſtejićeſćiwow też ſónſke powołake. Keli ſo žene wukwolike njeſtuj, ſnđaja ſebi ſ najmjeńſcha dwě měſtnje. Wołſadny dyrbjake ſebi pſchichodnje ſónſki ſa ſłużbu lubośćeje we wołſadze wukhlukać dać. Powołanje ſónſkich do zyrkwinſkich pſchećeſtejićeſćiwow ſo wotpokaſa. Dokelž měſ ſo tehdyla ſčeh do mozy ſtajeny ſakoń (Kirchgemeindeordnung) ſaſo pſchemnićeć. Schtóſź ſłużbu lubośćeje we wołſadach naſtuda, pſchepoda ſo proſtwa zyrkwinemu knježeſtwu k wukonjenju. Knježeſtwo Kſchićeraz je bohołoſtwoſtwo ſtudowała a ſada ſebi něſto farſke měſtno. Tuto žadanje ſo wotwokaſa, dokelž ſakoń wupraji, ſo maja jenoż muſſjo farſke měſtna ſaſtarować.

Zyrkwinſku pſchećeſtejićeſćiwo w Zitawje ſynodu proſcha, ſo by ſo poſtajiło, ſo měſ ſo kóždemu dźěſću pſchi konfirmaciji wołſadny porjad (Kirchgemeindeordnung) pſchepodaćz. Na moju roſprawu ſynoda wěſ ſa jara waŋnu nima a wona mění, ſo móže kóžda wołſada cźiniđ kaŋ chce, proſtwu ſo wotwokaſa. Mjeſto Dóbeln cźaſ ſuperintendenturu ſ Leiſniga do Dóbelna pſchepokoſenu měć, dokelž ſe tole měſto wjeſćeſ. Zyrkwinſke knježeſtwo ſa to njebź. proſtwu pak ſo tola zyrkwinemu knježeſtwu k rwadżenju pſchepokaſa. So ſu pſches wukaſ němſkoſtatneho knježeſtwa hypotheki, njenjeſy, kiž mějachu ſtyrotnu wótſoſeć (mündelſicher) ſpadnyte, teſ ſa ludźi a wuſtawy, kiž je nuſnje trjebaju, je ſynoda tehdyla zyrkwinim wuſchnoſcźa napomina, ſo by ſo tónle wukaſ bźehnył. To pak je zyrkwina wuſchnoſcź hižo cźinila, wonholo pak nicźo njeje.

Hanczka.

Naš dowěrnik

za Šunow, Konjecy, Jitk, Łazk, Smjerdźaccu, Róžant, Ralbicy, Sernjany, Nowoſlicy a wokolinu je

k. Hadank w Šunowje.

Jubilarej w Hradzu Kraloweje.

Wěnaſch wobſchérnemu dopomnjeńſkemu wěnuje

Jan Bryl-Sserbin.

W cźeſtnich towaŕſchach, kotrjž bźehu ſe mnu němſki zymnaſti ſkónčili, w jich bratrach a pſchećelach, wołſebje we bratromaj Nowackomaj, Rytšowaj a wſchěch tych druhich, kotrychž ſhromadne wſajimy je do ſkutka ſtajichu w cźim towaŕſtwje „Akademikowé Menſchiſchy Města Pražſkeho" — we wſchěch tutych młodych horſtwarach nadźěwadach dobrych pſchećeſtow, kotriž ſo, teſ ſa naſ łužiſkich Sserbow ſajimowachu. To ſmy naſhoniłi, ſdyž pſchihotowanſke kole towaŕſtwo l. 1901 a 10. meje 1902 prěni ſerbſki konſert w Narodnem Domje na Kral. Winohradach w Prahu*. Pod protektoratom naſcheho wołſkowjeſa Adolfa Cźerneho ſo ſwjatoczny wjeſkor wulkotnje poradźi, pſchećeſ Adolf Cźerný tam teſ ſam jako knjeđeſeńſki rěcźnik wuſtupi a we wobſćernem pſchedneſchu ſo pſchećeſtaji pſchipoſkuchaŋam dopołnu wobraz wo naſ łužiſkich Sserbach. Tutón wjeſkor wotewri Sserbam ſchéroko wrota do ſłowjanſkeho ſwěta a mějeſche nimo materjelneho cźiſteho wuſpěcha ſa „Sserbſki Dom" njeſmjerne waŋnu morałnu wuliwđ, kiž ſmy to ſ nnohich rospramach we Prahu cźitali; ale teſ „Łužica" je tutón prěni ſerbſki wjeſkor dopołnje njeſnđeła. Sa ſchtyri léta wukonjena cźeſkoſłowjanſke ſtudentſtwo druhi taſki ſwjeđeń, 14. meje 1906 na Zofinje, hdyž tehorunja wo Sserbach a jich pſchichodże rěcźeſche naſch Adolf Cźerný.

Nic w taſkich krótkich khwilach ſwjatocznych wjeſkorow ſtamch, na kotrychž ſo Sserbſko Słowjanſtwu pſchedſtajeſche we ſwojich pěſnjach a baſnjach ſ wupłodami jich ródnych baſnikow a budźhńkow, ſe ſamérami ſwojich

* Pſchichrunaj moje naſtawki w „Sserb. Nowinach": „We ſnamjenju ſłowjanſkeje wſajomnoſće" (cźišła 54, 55. 59 62. 65, 68. 70 a wokſebje 86).

kulturnych próſowanjow, wukniećhmy waŋicź a cźeſćowaćz jednoho ſ najwołhebniſchich intrepretow (tołmaćerjow) ſłowjanſkeje myſlićzki, ale ně, Adolf Cźerný njerad khodźa Sserbſkowe nekaſku ſłużbu wopokaſaćz, — my młodſi cźeſaŋ a herdźaŋ ſtudowaŋ pſchećeſkoju wótſchnoſć ſobu Adolfa Cźerneho jako ſwojeho muźerja, když khoſćachmy k njemu do lektorata herdźeſke a teſ ſaſlſke rěcź. Kiž bě ſo w lěcźe 1901 pſchi cźeſkej univerſiće ſakoſił. Pſchi wukniećnju herdźeſke macźerſcźiny a rodnehu pišmowodomoſćeź, kotruż běchu hižo „w herdźiſch hodźinach" towaŕſtwa Sserbowſki elementarnje ſ ſi ſakoſił. Pſchi univerſitnem ſtudiju ſo mój wobſor roſcźerjeſe, dokelž dowaŋach ſakład ſłowjanſkeje wědy a ſwójnaćze ſe ſłowjanſkimi literaturami a na tutom ſaſoſku mógach zyle hinak ſcźehowaćz pſchehnoſćiſkam Adolfa Cźerneho, kotrjž roſwuwaćowaſche herdźiku rěcźnizu a herdźiku literaturu.

Najpſchidźodniſchi podłoſk k ſtudiju herdźeſke literatury mějachmy we wubérnje a wězownje napiſanych pſchehladach „Literatura łužiſkoſerbſka za léta 1898, 1899, 1905 a 1907" wołſwjezenych w 1. 2. 8. a 10. čiſłu „Sſlowanſk. Pſchehled"; nimo toho wundaŋ we ſamoſtajnem měſaŋčniku w łétomaj 1900—1901 w 3. čiſłu a w łétomaj 1906 a 1907 w 9. čiſłu pſchi ſkadowaniſći 25-łétneho bałniſtwa Khoſtoſwaŋa Jakuba Cźiſchinſkeho a ſe pſchiležnoſćeju jeho 50 tych narodninow prěnjotnej dopołnej ſtudiji „Sto lét łužiſko-ſerbſké poeſie" a „Jakub Cźiſchinſki a jeho doba hornołužiſkéj poeſie", ſ cźimž běchu ſtarſiſiny hornjoſerbſkeje poeſije we dowjedźene hacź do naſchich dnjow.

Po nomjećze a prólnje prof. dra. Arnoſchta Muki, wulkeho cźeſćowarja a droheho pſchećela Adolfa Cźerneho, bu tole wulke a waŋne dźěło ſa Cźeſkopiſ Maćicy Sserbſkeje wot Pražiſkich Sserbow pſchekoſene a jako „Stawiſny" baſniſtwa łužiſkich Sserbow we wołſebitym wotcźiſćeźu wudate.**

Spiſowaćez daŋa wuſtajeńſke w ſwojim „Pſchedpołowjeſ" k tutej knjižy, kak je do cźiſchcźa pſchiſchła, prajo mjes druhim tole: . . . „Na źadanje redaktora Cźaſopiſa M. S. a ſwojeho droheho pſchećela, k. prof. dra. Arnoſchta Muki, podawam někto ſtonjeſmy łužiſko-herdźeho baſniſtwa zyle we herdźiſej rěcźi. Cźhaych tak ſcźinicź hakle popódźicho, hdyž mi budźeſche mózno, dźěło ſam pſchećeſkoźicź a wudoſpołnicź. Tola dokelž pſchećeſel Muka ſebi „Stawiſny" hižo někto pſchejeſche měć, a dokelž ja bywajo jara ſadźéwany, njemóžu někto ſam ſtawiſny herdźaŋ wobdźěłaćz, pſchijaŋ ſ dźakom pomoc młodych Pražiſkich Sserbow, kk. Jana Bryla (někto w Moſkwje), Jana Zyža, Miſkawſcha Justa Jakuba Wjazſławka a Kyrilla Wjenki, kotriž zyle dźěło w króſtkim cźaſu pſchełožźiſe. Tak mózemy prajić, ſo je tutón pſchećeſkoſt ſkutk ſhromadneho próſowanja wobeju prażiſkeju herdźiſkeju towaŕſtwow v. Wſchitkim mjenowanym knjeſam praju ſa jich próſu najwutrobniſchi dźak.

(Pokraczowanje.)

*) Stawiſny baſniſtwa łužiſkich Sserbow. Spiſał Adolf Cźerný.

**) Knižka 1. Baſniſtwo hornjołužiſkich Sserbow. Budyſchin 1910. S nakładom Maćicy Sserbſkeje. — K temu Sſlov. Pſchehled XIII. 1911, 281.

Přiłopk.

* S Nérjizy. Žort niz zyle bjeſe nechćeho! Spodźiwny žort dowoli ſebi réſnik mišchtr L. ſ Miſkeje. Wón ſekka ſo na puću mjes Stanoſiſchcźom a Pěſkowej korcźmu ſ rataŋomaj Simonſom a Petzoldom, kiž tam waſcźki na wóſ khodźeſchtaj. Réſnik L. chžiſchcźe ſ nimaj wo wobſtožne rěcźecź. Ratarjaj pak cźaſnſchtaj najprjedy rad bodźékaćz. Wón pak tak bohu cźakacź njechćeſche a žortowaſche, ſo waſcźki ſatuknje, jeſli njepjeſchćanjetaj dźěłacź. Sapaleny ſapałku mějeſche hižo w ruzy. Nekeſdyžnjo pſchichodźe k waſcźkam pſchebłiſko a ſa króſtki cźaſ ſtrjeſche wóſ we płomjenjach. Njebudźicźhu-li tak ſpěſchnje konjow wupſchahnuli, bychtaj konjaj ſ pałazym wo'om cźekłoj.

* Hród Wettin ſo pſcheda. W Merſeburgſkim wokrjeſu leži hród hrabjow v. Wettin. Jemu rěkaju „Der Winkel". Tutón hród dyrbi ſo pſchedaćz. Město Wettin cźaſe jón kupicź. Wone wak nima dołeſ ſredźkow, nadźija pak ſo, ſo pſchećeſkow pſchirozu a wumjeſtnoſće dobudźe ſi tutón ſamér poopjeraja. S tuteho Wettinſkeho hrodu wukhadźeja ſelezy kralosy hacź do wero'uzije, teſ jeździeſtaj, belgiſaj, portugaliaj a bołharſaj kujeżerjo. W lěcźe 1889 ſwjećeſche ſo w Drježdżanach 800lětne kajſerſkowo domu Wettina ſ wulkej pychu.

* S Barlina. Njedźelu, 21. ſeptembra wja ſebi we Barlinje 8 wołſobow žiwjeńe.

* S Wéiſſenſtadta (Oberfranken). Naſch tótka ſaſnyhli ſo w cźeſkowni. W njej ſpi, wo ſtrjeſe, w kotrejž ſo cźaſa roſrěcźaja, wari a jé.

* Lětaŕ wumoji 3 wołſobu pſcheb ſatejwjeńom. S tſjomi ludźimi wobſtožnoſcźa maſa ludźa pſchinđoże do ſtracha, ſo ſo podnuri. Wſchě bychu mźeſche žiwjeńe ſhubiłe, hdy njeby na wulke ſkoże lětak pſchileczał. Won wumoji wſchěch tſjoch ſe wſcheze bźdy pſchi ſhlynym wichorje.

* S Wina. Se ſpwětoweje wójny ſtaŋy awſtriſki wjednik, hrabja Conrad v. Hötzendorf ſe cźeſko ſhoriſ.

* S Pariża. Nendźelſki lětaŕ Cobham je ſ Londona do Madrida we Schpaniſkej lećał bjeſe wotpocźinka.

* Statiſtiki wo ſlóſnińſtwach ſa léto 1923 w Ameriźy. Po tutej ſtatiſtiźy ſamorédowachu ſo w lěcźe 1923 ſ 100 tyſaca wołſobow 10,2 proz., w lěcźe 9 proz. W zyłym kraju bu 10 000 wołſokow ſkónzowanych, w Jendźelſkej pak jenoż 200 wołſobow.

* Smišaŋ w hutſaŋi pjeſcźeni. W Liberzu mějeſche jena žona k pjeczeniu pſchihotowanu hutſnu pſches nóż w pinzy. Pſchichodny dźeń ſtaji pjeczeń a ſe ſchli, ſamrje je a ſatepi derje. Mózne ſo naſtrózi, hdyż ſo w ponoji nećhto wožiwicź khćhdeſche. Wona pak ſebi njeſmjeri durcźka wotewricź, ale dźěſche po ſwojeho muża. Wón

Synoda.

30. ſeptembra 1924.

Kſchećeſćijanſke ſónſke też wo. ſo proſcha, ſo buchu ſo do zyrkwinſkich pſchećeſtejićeſćiwow też ſónſke powołake. Keli

Hospodarſki rozhlad.

Sſrjedu 1. oktobra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Twe ſwrła ſu w miljonach.)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	21 950
jendźelſki punt	18 660 000	cźeſkoſł. króna	12 485
ſchwajzarſki frank	80 050	10 mil. wólſk. mark	78 500

Wuſtajenje wołſaſku wežera w naſtupanju danje a hódnoty njenjeſmjenjene.

Efektowe wikawonje bě na wežerawſkej burſi w Barlinje žiwſche. Wukraj wſchelake induſtrijowe akcije kupowane w nadźiji, ſo Londońſke wuczinjenja nemſku induſtriju poſtajichu. Też wójnſka poſtrowa ſe ſo ſ nowa ſhrabała a ſłoty hacź na 675%, to ſu 6,75 hr. ſa 1000 hr.

Prodnikowe wiki też wežera ſaſo we ſwojej krutoſći ſawoſtachu. Pſchenica ſaſo we nječhto horje kraſn. Najnjaŋy wſchak ſaſo rokka dobu. Wona je na wikach žodna. Krute wſchak wiki ſu a płaczźiſny ſu pſchżo horje ſłeſe. Ale wobrot wosta tola ſnadnu. Jeczmjeń mějeſche tara ſnadne wiki. Wowſa bě dosć na wikach, jeſo wak mało kupowachu. We womjeſchkach a wotrubach bě tehorunja mało žiwjenja. Wežera płaczeſche zentnar:

w Barlinje:

pſchenicź 11,60—12,— rokki 11,35—11,70 jeczmjenja naſtenho 11,25—12,50 naſymneho 10,15 hacź 10,75 wowſa 9,20—9,60

Schpatne žně w Němſkej.

Statne hoſpodarſke miniſterſtwo wojſwja, ſo ſu we wſchelakich krajinach Němſkeje žně ſ njepjeſchćeſtawazym dohcźom jara ſchł Kotle Wobſerje je we Weſtfaliſkej a Rheiniſkej krajinje. Tam ſu nimale 75% ſorna ſhubili, ratarjo telko ſorna njejmeju, ſo by jim ſaimnym doſpołnuło. Też wotawa je ſ wulkeho dźěła ſhniła. Na běrny ſtorła, ſo lohzy hnu

Len njetrjeby wo zentnarju: ſchpadźiv 4 hr., hrěſki 5 hr., jarny 6 hr. Pſchi waggonach wyſchi 120 zentnarjow płaczachu ſa zentnaŕ 6—7,50 hacź 8 hr. bźěło 1,05—1,22 a 0,88 hr. wo puncźe, ſrjedźo 33—52 pf., ſchpatnińſke łaſkoſeče 15—22 pf. wo puncźe.

Zokor pſchi 200 zent. w Magdeburku bjes dawka zentnaŕ 273/—275/, hr.

Sſ dnjeſcźenje fiŕ. ſynonémiſich zokrowatnjow dyrbjeſche ſo w tymle lěcźe roſwijaſaćz. Jeho ſaſtupnje ſo ſo tele dny ſeſidźeſcźa a wobſawſkarchu, płaczźiwoſcź wucźinjenjow hacź do léta 1932 podłeſćiſcź. Wuhłady na lětuſche zokorowe žně ſu dobre.

Na pſchedaŋ:

Wás, bźěcźazy, w Budyſchinje na hornjeczeſkej haſy 30III Koſa, w Wónjezach cźo 2

Sſo pytaja:

Wlidaſſki, Ruppelt w Budyſchinje na ſukelniſkej haſy 23.

Płaczźiny na Barlińſkich produkcźowych wikach.

Žita a wołſjowe ſymja ſo tunt abo 1000 kg, ſewaŋ 100 kg.

	płaczźiny wo ſtotej ćehonje.			
	30. 9.	29. 9.		30. 9.	29. 9.
Pſchenica	229-240	229-237	rapš. wołſnjſki	14,80	14-15,00
rokka	227-234	223-228	pſch. melaſka	9.00	8,00-9
natéſ. jeczmjeń	225-250	225-250	ferabella	15,00-18	15,50-18
nat. jeczmjeń	—	—	ſčernaze ſrucźi	18-19,50	18-19,50
wowſ	184-192	183-191	bobi	20-22	20-22
tuturaze Maiſ)	—	—	wiki	17-18,00	17-18,00
pſchenicźn. mula	32-35,75	32-35,50	lanu wołnjcź	25-26,00	25-26,00
rjana muka	31-35,00	31-33,50	módre łupiny	14-15,00	14,50-15
pſchenicź. wotr.	14-14,75	14-14,75	ſolte łupiny	16—19	16-19,0
rjane wotruby	12-13,0	12-13,00	ſjeno, 50 kg	3-3,40	3,00-3,4
ſyrowa	345-360	345-350	ſłoma, rjana	1,0-1,20	1,0-1,20
lane ſymjo	440-450	440-450	„ pſchenicź	1,00-1,2	1,0-1,20
hroch	22-26	22-26	„ rokka	0,80-1,00	0,80-1,0
pſelušchći	17-19	17-19	„ jeczma	0,90-1,00	0,90-1,0

dej njebladasche sa pschičežinu, ale pschipoloki hischcze móznischo. W pónoji bu nschi ko cschno. Hdyž potom bo njeje pohladachu, namakachu spjeczinu smitjau. Wschо njejsele na hubzau pjeczeń bě žo pominuło. Smijiay pytaja we horizocze tak khłónne mětaczko a tu saléšu psches wotko bo pinzy a do hubzay.

* Wopiza na kletzy. Předaž Offarell, buchowny baptistiskeje zyrkwje w Butte, w kraju Montana we žewjernej Amerizy, trjebasche wobstajnje jenu wopizu, dóyž wo wuwiwanju cżkowjestwa rěczesche. Cżasnsche ludzom wokolnacz, so cżłowjek njebnérnje wschelke steji hacz wopiza a žo na žadnu pad ſ nim runacz njemóże. Bynjez wopiza na najnischim khodzeńku stejase dwérjo mjenowaš, wona pschecżiwo temu nicżo njemjeschese — dopokas, so wyschschego rozumna nima.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Khwacżanſta gmejna chze gmejnu ſ wodu sastarasch, ze je tehodla wo dowolnoſcż prozyła, so směmy wodu wuzywacż ſe zórka na sahonje cżo. 421 sa Khwacżizy, so směmy wobowjeho borana se klumpu postajicż na sahonje cżo. 416, 420, 421 sa Khwacżizy, ſ próſdnym powodom na sahonach cżo. 420 Khwacżicżanſkich sahonſkich knihi a też cżo. 96b a 100a Pschicżanſkich sahonſkich knihi. Plany su na hamtſkim bejtmanſtwje wupoložene. Schtóž ma nješchto pschecżiwo pröſtwje, njech to ſa 2 njedżeli wosjewi. Schtóž žo posdżischo hórschi, na to žo njebżiwa.

*

Kupońske cżaſy w měſchczańſkej kupjeli.

a) Wanjowe kupjele:

Sriedu dop. wot 8—1 hodź., popołdnju wot 3—7 hodź.
wot ſchwórtka hacz do sobotu: dop. wot 8—1 hodź., popołdnju wot 3—8 hodź. wjeczor.

b) **Wuhliczno-ki ſałe kupjele** (Kohlensäure): Sriedu dop. wot 8—1 hodź., pop. wot 3—7 hodź. wjeczor, ſchwórtk dop. wot 8—1 hodź., pop. wot 3—8 hodź. wjeczor pjatk a sobotu dop. wot 8—1 hodź.

c) **Parne, horzopowětrowe a ſaſchczakowe kupjele ſa muſkich:**

Sriedu, pjatk a sobotu pop. wot 3—7 hodź.
ſa žónſkich: Sriedu dop. wot 9—11 hodź., pop. wot 3—7 hodź. wjeczor.

29. septembra 1924.

Měſchczańſka Budyſchſka rada,
ſarjadniſtwo kupjelow.

Kupańſke cżaſy we plowałni:

Wot 5. oktobra t. l. sem su žo sežěhowacze postajile:

a) Wanjowe kupjele:

pónđżelu, wutoru, ſchwórtk, pjatk, sobotu pop. wot 12 hacz do 8 hodź., njedżelu dop. wot 8—12 hodź.

Naš dowěrnik

za Wětro, Nowe a Stare Bóſicy, Horu, Nowu a Staru Jaseńcu, Dobrošicy, Hórki a Khróſćicy je

k. Pawoł Mildner w Khróſćicach.

b) Plowańſke kupjele:

pónđżelu pop. wot 1/26 hacz do 1/27 hodź. wuwuczenjo wo plowanju ſa muſkich.
wutoru dop. wot 10 hacz do 11 hodź. ſa žónſkich,
pop. wot 5—1/26 hodź. wuwuczowanje wo plowantju, ſa žónſkich.
pop wot 1/26 hacz do 1/7 hodź. ſa muſkich,
Sriedu ſawrjene,
ſchwórtk pop. wot 2 hacz do 3/3 hodź. wuwuczowanje we plowanju ſa muſkich,
pop. wot 3/3 hacz do 1/4 hodź. wuwuczowanje we plowanju ſa žónſkich. 4
pop. wot 1/4 hacz do 5 hodź. ſa žónſkich,
pop. wot 5—6 hodź. ſa muſkich.
wjeczor wot 8—9 hodź. ſa žónſkich,
pjatk pop. wot 5—6 hodź. ſa žónſkich. 4
wjeczor wot 6—7 hodź. ſa muſkich.
sobotu pop. wot 2 hacz do 1/4 hodź. ſa žónſkich,
pop. wot 1/4 hacz do 6 hodź. ſa muſkich.
wjeczor wot 6—8 hodź. krjeſjanſkowe kupjele ſa muſkich
njedżelu dop. wot 8—11 hodź. ſa muſkich.

Kupjele a ſchaty płacża:

plowańſke kupjel ſa dorosczennych, 1 karika,	0,40 hr.
ſa ſchulerje a bźeći, karika	0,20 hr.
ſa dorosczennych, 12 karikow	4,— hr.
ſa ſchulerje a bźeći, 12 karikow	2,— hr.
wuwuczenje w plowanju ſa dorosczennych na 1/4 l. bjes ſastupnoho pjenjesa,	7,50 hr.
wuwuczenje we plowanju ſa ſchulerjow a bźeći bjes ſastupnoho pjenjesa,	5,— hr.
wanjowa kupjel 1. rjadownje	0,90 hr.
wanjowa kupjel 2. rjadownje	0,60 hr.
wanjowa kupjel 1. rjad. ſa bźeći	0,60 hr.
wanjowa kupjel 2. rjad. ſa bźeći	0,40 pj.
wupožczenje kuwańſkich trěni	0,25 hr.
wupožczenje kuwańſkich wobleſkow	0,25 hr.
wupožczenje kuwańſkich ſkapkow	0,25 hr.
wupožczenje trěnjow, kołowow, gurtow atd.	0,10 hr.
Schtóž ſobi kachczik wotnaja, płaczi měžapczenje	0,50 hr.
woženje	0,10 hr.
Krjepjanſkowe kupjele ſa dorosczenych ſa bźeći a ſchulerjow sobotu pop. wot 6—8 hodź. płaczu	0,20 hr. 0,10 hr.

Hamtske wozlewjenje z Lubla.

W leżomnoſtnych knihach ſa Wósſpork lopjeno 94 mjenjo Hany Marje Madleny hrud. Waagnerowej rodź. Berroſanzej ſawiſana leżomnoſcż pschebadźuje žo 28. nowembra 1924 dop. w 10 hodź. we Wósſpo:ku na Kirchbergſkej dróży cżo. 99. Leżomnoſcż je 0,9 ara wulka a na 750 ſt. hr. wobliczena.

Wobeſſławſczeńſka komora zběra hacz do 7. oktobra pschinoſki. Na jenu jenoſcż płacki žo 1 pj. do měſchczańſtwa dawkowese wobſtejnje na radnizy, ſtwa cżo. 1. Dawkowe knihi dyrbja žo sobu pschinjeſcż.

Hamtſke ſ Kamjenza.

2. oktobra 1924 dop. w 11 hodź. pschebadźuje žo we Khróſćizach 10 000 zigarow. Płaczicż ma žo hnydom. Sdobżerjo hromadża žo w „Herbſkej grychcze“ w Khróſćizach.

Za nowu čłanku

su darili 1230,13 hr.

Dalše dary z Łuha (přez šulskeho hólca O. Leinerta:)

k. Mitaš	—,25 „
k Sykora	—,50 „
k. A. Kuban	—,25 „
k. E. Jordan	—,25 „
k. A. Sykora	—,25 „
k. K. Fähle	—,40 „
k. Henne	—,50 „
k. J. Just	—,50 „
k. Pičula	—,50 „
k. Nowak	—,50 „
k. H. Hejdan	—,50 „
k. M. Knježk	—,50 „
k. E. Hobrak	—,50 „
hromadźe	1235,53 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaſtwowski powěſtnik.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Zwuč. pom.

„Sokołki“ w Budyšinje maja štwórtk zwučowanje na Hornčeſskej hasy. Načolnica.

Jednota „Sokoł“ w Radworju změje štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžanach, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiđżane šórcuchi we wšelakich nowych mustrach. Moja hódnosć je we wuwjedżenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku a wukraj.)**

Muslinowe rubliša w 15 wšelakich mustrach, wolmjane rubliša z krasnymi wuſiwanjemi, chenillowe rubliša we wšěch barbach, hobrski wubjerk, wolmjane sukujowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaczizny a dobre hódnosće su puć rubace a bjeze wšeje konkurrency.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruče, sprawne posłuženje, žane nuzowanje ke kupowanju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Herbska grychta we Wudworju

přeprošuje
wšěch lubych Serbow zblizka a daloka
přichodny **štwórtk,** 2. oktobra na
wulke swinjorězanje.

„Serbski Hospodar“
ratarske wulkuwikowanske towaſtwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšeńcy
z Dobrowizkej symjenjo plahowaceje ſtacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na žukeńſkej hasy 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sača ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim bejtmanſtwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Žony
kupuja přihódnje gumiłowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola
Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 l.
z napřeča starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

MERSIDYSKI
Kuchinske časniki

Transmisije
kóždeje družiny
wollje, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Hypothekowy Koestner
na žiłnych wikach 18.

Šlo
wobstara za myto młodymaj serbskimaj mandźelskimaj
2 abo **3 stwy**
(po móžnoſći próżdnej ze sobuwužiwanjom kuchinje.
Poskićenja na wud. „Serb. Now.“

Derje sušene
włóſske worjechi
kupuje
Friedrich Hübner
w Kamjency
na borncerskich wikach.

Kupuju kóždu dźelbu
žita
po dnjowoj płaczizny.
Płaču hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam
rżane wotruby
pšeńcne wotruby
grisowe wotruby
majsowy šrót
hnojidła.
Młyn
w Prawoćicach.

Wysokosćelna, młoda, radioziriska
kruwa
(podobna)
je płaczizny hódno na předaj we Łuſcu čo. 14 p. Njeſawěſdła

9 měſacow stara
jałojca
je na předaj
Nowych Boranecach čo. 21
pola Radworja.

Dobra wysokosćelna
kruwa
je na předaj
w Brěžowcy čo. 54
pola Slepeho.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory
poruča płaczizny hódno
mantle štrykowane jaki
Grasty suknje
bluzy šórcuchi
žonjace šaty, dźěćacu drastu
tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Parne čiſcenje pjerja z elektriskim :: cěrjenjom ::
Najtuńše wobličenje — Přijimaju kóždy čas
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelskej hasy 3
— Telefon 1103. —

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom
hač do 18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

Nawěſtki přinjesu wužiłk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 xl. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 xl. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawóstki a tabele so w šěs wobtóčenja. Za reklamowy rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifu.

Čisło 231 | Budyšin, štwórtk 2. oktobra 1924. | Lětnik 83

Najnowiše z cyłeho swěta.

Běrnaty rat je ho w sahrodach a na polach Kanzelskeho měšćanskeho wokrjesa tak rozšěrił, so je měšćanska rada nuzowana, pischeciwo straschnej běrnatej thorosći wobaranske naprawy činić. Běrnaty rat je na tym spósnacj, so ho na běrnach wurostli pokasuja, kotrej hu hwjercha brjodate a poldźěłsko husto rostwekane. Druhdy ho běrny tej do schwampojtych pschetworow pschemjenu. Khorosej tej husto na sele pschekhadźa. Polizija wschě běrnischcza kontrolluje. Město hymjenitne běrny saradźuje.

*

W tunelu mjes Hlownym a polodnischim dwórnischcom w Mainzu dyrbjesche do Basela jedźacy spěschny cjah dla wobšćłodźenja sastacź. Do njeho z Frankfurta pischijedźacy cjah sawadźi. Pischi sraženju ho někotři puczowarjo morichu, druzy ho sranichu. Předkowny dźeł Basełskeho cjaha móžesche dale jěcź. Wobthad w tunelu je ho sastajił.

*

Łódźnistwo na Rheinje a pódlanskich němskich rěkach je ho je wschěm sarjadnistwom saso Němcam pschepodało.

*

Ruske knježerstwo prěje, so je powěsć wo wobłamknjenju italsko-ruskeho srěčenja pschecziwo Turkowskej wěrna, po kotrejž byschtaj Ruskej Konstantinopel a maloaziski brjoh pschipadoj, Italskej pak wostatna Mała Asija.

*

Franzowski finanzny minister je pschipowědźił, so ho w Saarskim kraju wołzebite pjenjezy sawjedu. Sa Madagaskar ho debisowa zentrala a hamtna emissiska banka załoži.

Němski protest pschecziwo nowej wojerskej kontrolli.

W Němskej běchu ho nadźeli, so budźe nětcżischa kontrolla swjatkarskeje wojerskeje kommisije w němskim wójsku pohlednja. Temu njebudże tak. Kontrolla dije na Swjask ludow pschenjdże, tola tehodla njebudże hwona lahodnischa. Rada Swjatka ludow je postrjenja za kontrollu pschijała, po kotrejž ma kontrolla bjez wobmjesowanja hač cjaha dale tracź. Kaž je hwonkowny minister dr. Stresemann jenemu pschecželej dźěłił, němske knježerstwo pschecziwo temu protest sapoda.

Jednanje wo němsko-franzowskim wikowańskim srěčenju.

Jednanja wo němsko-franzowskim wikowańskim srěčenju je ho hrjedu w Parisu w ministerstwje hwonkownych należnosćow wotewrikło. Ministerski president Herriot němskich wotpósłanzow powita a w hwojej rěči praji, so wón ho sapoczaje jednanje jako dalschu etappu po puczu k měrej wobhladuje.

26. prozentski dawk na pschiwos němskich wudźiwkow Franzowska njespuschczi. Na němski protest je franzowske knježerstwo wotmolwiło, so ma po Dawesowym planje prawo, tutón dawk bracź, kaž jón też Italska, Belgika a Jendźelska bjeru.

Jendźelske banki pschecziwo pożczonzy sa Němsku.

Jendźelske banki ho komdźa, němsku pożczonku wupołojicź. Němski finanzny minister dr. Luther je do Londona puczował, so by pschecziwjenje pschecziwo němskej pożczonzy wotstronił. Jendźelczenjo hu ho z němskej ekonomej politiku snjemjerniłi. Dźiwacy ho Jendźelczanam njemóžemy, so ho sapowjeduja, němsku industriju se zwojimi pjenjezami na nohi stajicź, hdyž chze Němska runje někotre jendźelskim tworam z wyšokimi zlami zwoje mjesty zamknycź.

Diplomatiski sastupjeŕ „Daily Telegrapha“ wo tym pische: Schacht a Luther móżetaj ho wotzwolinzy w Londonje pschetrudźicź, kak hu tudomne finanzne a wobchodne kruhi Němcam jich postupanje sa sto wsake. We wotmoriku, hdyž Jendźelczanow namołwjeja, so bychu se pożczonkami finanzne a hospodarske wobnowjenje Němskeje podpěrowali, dźensa Němcy jendźelske wikowanje z wyšokimi schkitarskimi zlami zhotowjeja. W jendźelskich bankach ma zaczuce pschibéra, so dyrbja ho z wupożczowanjom dale wrócżo dźerżeć, jeli so ho wutwoseł jendźelskich twowow położenja njepschijsnwola.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spěšne a tunjo

Swjask ludow w Genfje dale dźěła.

Genfski protokoll wo smjerjowstich žudach, bjesstrachu a wotbronjenju, z kotrymž dyrbja ho nadpadowanske wójny njemóżne cżinicź, bě w strasche, so ho z pschecziwjenjom Japanskeje rosrasy. Mjeno namakana formula je tak jednora, so ho prascheja, cżehodla hu ju hakle nětkole namakali. Zadanje Japanskeje je ho z tym dopjelnilo, so je ho 6. stawej žada pschijstajila: Jako nadpadnik hnuć ho jenoźton wobhladacź, kotrjż njeje sawadne praschenje radźe abo polnej zhromadźiinje Swjatka ludow pryedy pschedpołożił.

Kommißija je pschistawk jenohłósnje pschijała. Wjednik japanskich wotpósłanzow, Adatschi, bě z dojednanjom jara spokojeny, njebě pak hischcze pschihotowanje swojeho knježerstwa k dojednanskej formuli dostacź mohł.

Internazionalny sjězd sa sozialnu politiku.

Na internazionalnym sjězdze sa sozialnu politiku, kotrjż ho w tu khwilu w Prasy wotměwa, ju wutoru wo sjedźeńcżelsej, pschicżahanju a wucżahanju jednali. Němski wotpósłanz rosłaŕ, so hu mérowe srěčenja z pschicżinu, so je nětcżischi staw wucżahowanskeho praschenja tak hrozny. Do wójny je w Němskej milijon zuzych dźěłacżerjow było, nětkole Němska hnadź psched nuznosću hromadneho wucżehnjenja steji. Jeli so by njemóżno było. Daweſowy plan pschewjesć, potom by Němska 20 milijonow cżłowjekow wjazy měła, hacź może jeźiwicź, a praschenje nastanje: Hdźe z nimi?

Drobota w Franzowskej.

Po powěsćach z Parisa hu ho pódźelu pschipodnju w St. Antoine demonstrazije pschecziwo podrożenju zrybow wotměte. „Journal“ pische, so je ho lud do dweju pjerkaseju klamow dobył a jej wurubił. Wlacżina pokrutu chlěba je ho wo dalsche 5 sousow powyschiła. Też jěsba z omnibusami ho wot 5. oktobra wo 10 sousow powyschi.

Dla wojowanja pschecziwo drohoće je ho wutoru we ministerstwje snutskownych należnosćow pod pschedsydstwom snutskoweho a ratarskeho ministra pożedźenje se sastupjerjenmi sjednoćenstwow a wschelakich wikowańskich swjatkow wotmětło, kotrejž hu knježerstwu swoju pomoc we wobaranju pschecziwo drohoće posliczile.

Drohota po zytym žwěcże pschibéra, dokelž hu zitne žně powschitkownje njespokojace. Zitne placżiny tehodła horje stupachu a po nich ho skónczinje placżiny wudźěłkow industrije, rjemjeźła a pschemysła sioża. Knježerstwo dyrbi temu sadźewacź, so drohota do lichowanja pschejdże.

Sbéžk w Kawkaskej.

Nowinska pižańca gruzinskeho pósłanzstwa w Parisu wo wojowanju w Gruzinskej po powěsćach se 27. septembra sćěhowaze sdźeluje: Bolschewiske wodźělenja w provinzy Sswanaty hu někotre nadběhi na sbéžkarjow cżiniłi, tola hu ju wotrasyli a hu dyrbjeli z wulkim schkodowanjom zosacź. W hórskej krajinje Karthalini hu wotdźělenja sbéżkarjow pod wjednistwom Laschkarackischwili w njepschestawazym wojowanju z bolschewiskim wójskom. W krajinje Thionethi hu sbéżkarjo bolschewiske wotdźělenja wotbronili kotrejž běchu pschecziwo wyschej Cżolokalschwili wupósłani. W kraju, kotrjż hu bolschewikojo wobsadźili, cżerwjene žurownjenje knježi. Licżba woporow, kotrejž hu bolschewikojo potżełeli, ho na 5000 wožobow wobliczа. Zyle žwójdźby gruzinskich politikow hu morili, też žwójdźu Laschkarackischwila a žwójdźu gruzinskeho wubjerka njewotwisnosće Andronikaschwila.

Po powěsćach, kotrejž hu psches Konstantinopel 20 septembra dóschle, je lud hłownego wjednika cżeki (bolschewikskeho žuda) Orachelaschwila, morił, hdyž je ho runje z automobilom z pohrjebenja cżeki wrócżił. 22. septembra hu na dróhy w Batumje druzyho wjednika cżeki Tera Akopowa skónczowali. Wón je wjele ludźi w Batumje wotprawicź dał.

Nowa radikalna strona w Južnoślowjanskej.

Sandźenu žobotu je ho we wulkej sali jeneho z prěnich Belgradskich hosćencżow krajny sjězd njewotwisnje radikalneje strony wotměł, to je strony pschiwisowarjow Protića a Nastasa Petrowicża. Po sawodnych žkowach pschedsydy pschiprawjazeho wubjerka profesora Arandjelowicża, kotrjż praji, so Južnoślowjanska pschežiwja pschednjecżer wožudnych a wusnamnych podawkow a so dyrbi po schityrjoch lětach fóncznje k strucżenju dóńcź, minister snutskownych należnosćow Nastaś Petrowicź rěcżeše. Mjes druhim praji, so njewotwisni radikalojo žehi na sniczenje strony njepomyšla, ale so dźensa ju na pucź pschiwjesć, na kotrymž hy ju so lepsche wótczinu sktutkowało. Paschiczowe knježerstwo je reakzionarne było a je na to dźełało, so by ho tódle pschanje, na dorěczenje z Khorwatami ho měrjaze, w saporodku potóczito. Sa Widowdansku wustawu je rěcznik, kotrjż je ho w radikalnym tłubu wobhladacź, kotrjż njeje sawadne praschenje radźe abo polnej zhromadźiinje Swjatka ludow pryedy pschedpołożił.

Kommißija je pschistawk jenohłósnje pschijała. Wjednik japanskich wotpósłanzow, Adatschi, bě z dojednanjom jara spokojeny, njebě pak hischcze pschihotowanje swojeho knježerstwa k dojednanskej formuli dostacź mohł.

Internazionalny sjězd sa sozialnu politiku.

Na internazionalnym sjězdze sa sozialnu politiku, kotrjż ho w tu khwilu w Prasy wotměwa, ju wutoru wo sjedźeńcżelsej, pschicżahanju a wucżahanju jednali. Němski wotpósłanz rosłaŕ, so hu mérowe srěčenja z pschicżinu, so je nětcżischi staw wucżahowanskeho praschenja tak hrozny. Do wójny je w Němskej milijon zuzych dźěłacżerjow było, nětkole Němska hnadź psched nuznosću hromadneho wucżehnjenja steji. Jeli so by njemóżno było. Daweſowy plan pschewjesć, potom by Němska 20 milijonow cżłowjekow wjazy měła, hacź może jeźiwicź, a praschenje nastanje: Hdźe z nimi?

Drobota w Franzowskej.

Po powěsćach z Parisa hu ho pódźelu pschipodnju w St. Antoine demonstrazije pschecziwo podrożenju zrybow wotmětе. „Journal“ pische, so je ho lud do dweju pjerkaseju klamow dobył a jej wurubił. Wlacżina pokrutu chlěba je ho wo dalsche 5 sousow powyschiła. Też jěsba z omnibusami ho wot 5. oktobra wo 10 sousow powyschi.

Dla wojowanja pschecziwo drohoće je ho wutoru we ministerstwje snutskownych należnosćow pod pschedsydstwom snutskoweho a ratarskeho ministra pożedźenje se sastupjerjenmi sjednoćenstwow a wschelakich wikowańskich swjatkow wotmětło, kotrejž hu knježerstwu swoju pomoc we wobaranju pschecziwo drohoće posliczile.

Drohota po zytym žwěcże pschibéra, dokelž hu zitne žně powschitkownje njespokojace. Zitne placżiny tehodła horje stupachu a po nich ho skónczinje placżiny wudźěłkow industrije, rjemjeźła a pschemysła sioża. Knježerstwo dyrbi temu sadźewacź, so drohota do lichowanja pschejdże.

Sbéžk w Kawkaskej.

Nowinska pižańca gruzinskeho pósłanzstwa w Parisu wo wojowanju w Gruzinskej po powěsćach se 27. septembra sćěhowaze sdźeluje: Bolschewiske wodźělenja w provinzy Sswanaty hu někotre nadběhi na sbéžkarjow cżiniłi, tola hu ju wotrasyli a hu dyrbjeli z wulkim schkodowanjom zosacź. W hórskej krajinje Karthalini hu wotdźělenja sbéżkarjow pod wjednistwom Laschkarackischwili w njepschestawazym wojowanju z bolschewiskim wójskom. W krajinje Thionethi hu sbéżkarjo bolschewiske wotdźělenja wotbronili kotrejž běchu pschecziwo wyschej Cżolokalschwili wupósłani. W kraju, kotrjż hu bolschewikojo wobsadźili, cżerwjene žurownjenje knježi. Licżba woporow, kotrejž hu bolschewikojo potżełeli, ho na 5000 wožobow wobliczа. Zyle žwójdźby gruzinskich politikow hu morili, też žwójdźu Laschkarackischwila a žwójdźu gruzinskeho wubjerka njewotwisnosće Andronikaschwila.

Po powěsćach, kotrejž hu psches Konstantinopel 20 septembra dóschle, je lud hłownego wjednika cżeki (bolschewikskeho žuda) Orachelaschwila, morił, hdyž je ho runje z automobilom z pohrjebenja cżeki wrócżił. 22. septembra hu na dróhy w Batumje druzyho wjednika cżeki Tera Akopowa skónczowali. Wón je wjele ludźi w Batumje wotprawicź dał.

Nowa radikalna strona w Južnoślowjanskej.

Sandźenu žobotu je ho we wulkej sali jeneho z prěnich Belgradskich hosćencżow krajny sjězd njewotwisnje radikalneje strony wotmětе, to je strony pschiwisowarjow Protića a Nastasa Petrowicża. Po sawodnych žkowach pschedsydy pschiprawjazeho wubjerka profesora Arandjelowicża, kotrjż praji, so Južnoślowjanska pschežiwja pschednjecżer wožudnych a wusnamnych podawkow a so dyrbi po schityrjoch lětach fóncznje k strucżenju dóńcź, minister snutskownych należnosćow Nastaś Petrowicź rěcżeše. Mjes druhim praji, so njewotwisni radikalojo žehi na sniczenje strony njepomyšla, ale so dźensa ju na pucź pschiwjesć, na kotrymž hy ju so lepsche wótczinu sktutkowało. Paschiczowe knježerstwo je reakzionarne było a je na to dźełało, so by ho tódle pschanje, na dorěczenje z Khorwatami ho měrjaze, w saporodku potóczito. Sa Widowdansku wustawu je rěcznik, kotrjż je ho w radikalnym tłubu

knjeżeństwu se zakroczenjom jendżelskeho wójnskeho łodźiwa hroźy, jeli so moje knjeżeństwo nutne naprawy k potłóczenju reakcionarneho sbźka w Kantonje nječi. Macdonald njeje na tutón protest wotmolkwił. Wobhladuju jeho mjelčenje jako pokraczowanje jendżelskeje politiki imperialistiskeho zakroczenja a podpjerania reakcionarow pśeciwo narodnemu hibanju, kótrež ho próżuje, hyłnu njewotwisnu Chinu wutworiś. Snyhom po podpjeranju Kantonskich sbźkarjow je so Macdonald do Genfa podał, hdyż je jako zakitaŕ Grufinskich pśeciwnych bolschewistiskemu knjeżeństwu w dostojnosći cześnego maklera wustupował, kótrež wón kawkaskeho petroleja cźuje.

Petrolejowe koncesije ſ pśicyśinu skónczowanja amerikanskeho konsula w Teheranje.

„New-York Heraldej" powź so ſ pśicepytanja, kótrež je amerikanske knjeżeństwo w należnosći skónczowanja amerikanskeho konsula w Teheranje pśicewjedko, so je so powześ jako wěrna potwjerdźiła, so su amerikanskeho konsula po nadpjeranju finanznikow morili, kótśiž mějachu sajim na persiske petrolejowe koncesije.

Němcowstwo w pokodnischej Danskej.

Wósty Jan Quade pisśe w tydzeniku „Daheim" sajimawy nastawk wo prawach nemskeje mjeńšiny w Danskej. Wón żada, so byrhlaź so mjes Němskej a Danskej krute wuczinjenja wo skhicze narodnych prawow Němcow postajiś. Kaž pak ſ druheho dźela nastawka wukhada, maja tam Němcy wjele wjetšich narodnu swobodu, hač nan Serbja, runjeż po liczbje tśi hyłnischi njebuli. Woni maja swoje schule, samo hyżeońe schule, swojich němskich wuczerjow a duchownych. Spisowaceľ tamneho nastawka pak ſ tym spokojom njeje. Wobcźežuje so, so Danojo němske schule sami sarjaduja a taśicich wuczerjow na nich pśichwalosću. Kaž daloko nimaju rěcźa ale němsku njemysla. Po kaśicich sahadach też cźaze to potom spóznach, schto němscy myśli. Najkerjo dorje sa njeho jenoż Wichowěnzy jeko němski mnohazy placźa.

Hdy buchmy jenoż my Serbja sa naše serbske dźeći wschudże serbski rěcźazych a serbscźinu wuczazych wuczerjow měli, to hižo buchmy jara spokojom byli. Tak wót ninamy Danoj jenicźku ludowu schulu a na hyżedże schule bamy myślicź njeje. A na němcźich schulach dże w Seśicźi so serbska rěcź ſ blakami sobu nalożuje. Ale kak w Prusłej steji? Tam su samo wuczerjo serbskim dźěćom maceršku rěcź sakazowali. So by so Němcam w Danskej podobne scźo. wo tym so w nastawku ani słowcźka njenalezmoni. Schtoź je ſ sajimym dopokalom, so moni tam njejsu rozlućeni. Ale to pak němska sjawnosći jenoż njepschibśiwaśe. Wulki dźeł Němcow sastupuje nosći jenoż njepschibśiwaśe. Wulki dźeł Němcow sastupuje my Serbja psched sobu sbźnasć, hdyż naše narodne położenje pschirunamy ſ położenjom němskich mjeńšinow w druhich krajach.

Ze Serbow.

Stwórk, 2. winowca.

Oty biskopa.

1867 wotkryje so pśez fararja Brosku w Budestecach Rudarjowy pomnik, rěcźicz pśi tym Imiš, Hórnik, Těšnak.

1862 Hreje so pśni króć serbske dźiwadło we Budyšskej Bjesadźe.

1556 załoži so Budyšski gymnazij pśez khěžora Ferdinanta I.

Z khwalby burstwa.

Bur w poće swojoh' wobtiča jo wšědnu Bożi khlěb
A stara so bjez pśestaća za wšitkich ludźi trěb.

Bur źiwi cyły swět a da kóždemu khlěba dosć:
Bjez jeho dźěła potrada kumšt khrobłosć, wučenosć.

Kral, khěžor, knježa, zemjenjo bjez khlěba njetraja:
Wučeni, kumštni, měšćenjo jón wšědnje trjebaja.

Hlaj wšitcy, wšitcy bjez bura tu wostaś njemóża,
Tak mało haď tu bjez khlěba štó dołhe traće ma.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer + 2, najwyšschicźe dnjowa cźopkota 18 stop. Tśenźa nare we 8 hodź. barometer 735, hygrometer — 1, najniźša temperatura we nozy 11 stop. cźopkoty. — Nizina leżesche wječera pola fuhy Island. Sskałbuschke wubźěli hałachu hacź do Franzowskeje. Hewak wyschina zyłu rauschu Europu pschikrywasche. Wjedrarjne ménja, so rjane wjedro wobtkowamy. — W Pyrenäach (horischcźach mjes Franzowskej a Schpanistej) mějachu poźlednje dny załostne wětry. Wone wjele schkody nacźinichu, wosomlechu telefonowe žerdje a zwumalachu schtomy. Na rauschim brjohu południowe Ameriki sakhabźeja załostne wichory a padaja hyłne sněhi. Wjele cźłowjekow zo mori. Schérone krajiny woda pócźrje. Wschelake hacźenja żelesnischich cźarow woda podemlé. — Jutśe pjatk 6łónćko 6,56 łhadźa a zo 5,36 thowa. Měsacźk dopoldnja 11,31 thowa a zo 8,39 wjecźor thowa.

— **Telefonista rospratwa wo wjedrje za jutśe pjatk:** Pschekhadźaze hyłnische pomócźenje, mózne deschcźe, posdźischo pak sajo rjane, symnischo, na zuninach mérne, we wyschinach rauschopołnóżne wětry.

— **Dawki na měsacź oktober 1924.** 1. oktobra: Dawk na dołżne śišty. Wón wuczinia 2% pjenjeżneje sumy dołżneho śišta (hacź ſo 8. 10. 24 sajaćaciċ)
5. oktobra: Dawkowy wotcźaŕ wot mšby w cźasu wot 21.—30. 9. Podrunkniśi dawk.
10. oktobra placźi so dowrěbka na dołkhodny dawk pschemyšla a hórnistwa (hacź do 17. 10. 24 sajaćaciċ)
10. oktobra placźi so dowrěbka na towaŕśtwowy dawk (hacź do 17. 10. 24 sajaćaciċ)
10. oktobra placźi so dowrěbka na dołkhodny dawk sa dochodu ſ leżomnoscźow, ſ poćrunkniśtwa a pschemjeńcźa do tutych dołkhodow njeliśa do dołkhody ſ rataŕstwa a hajnnistwa, dołkhody ze swobodnuch powołanjow a druheho samostatneho dźěła, kótrež ſ druhich dołkhodow a dźělaćeźiśich dołkhodow pschisłajennych ſ 2000 hr. we schónórcź lećże, sa posledenje ¼ léta wot julija do septembra (hacź do 17 10. 24 sajaćaciċ).
10. oktobra placźi so dowrěbka na wobrótny dawk a wosjemi so dowrěbka wobrótnuch dawk wjetšich wobkhodow po wobroće měšaza septembra. Mjeńšche wobkhody placźa na schónórcź léta dowrěbka a wosjemja wobrót, kótż su wot julija hacź do septembra měli (hacź do 17. 10. 24 sajaćaciċ).
10. oktobra: Nawěschtkowy dawk.
15. oktobra: Dawkowy wotcźaŕ na mjeśź, kótż je so wot 1.—10. oktobra wuplaćiła.
16. oktobra: Burowy wobrótny dawk.
25. oktobra: Dawkowy wotcźaŕ na mjeśź, kótż je so wot 11.—20. oktobra wuplaćiła.

W Sakiśej pschisłaże hischcźe k temu 5., 15. a 25. oktobra połoja schérańsko bawka mšby jako dawk dźěłowuhdźelerjom.

Schtóż w pohwjennym cźasu njezwlaći, dyrbi 2% domka na pol mésaca sajaćaciċ. Njech kóżdy wo cźakanje na saplaćenje prohy, jeli nima dosć pjenjeż, pschetoż finnanznym hamt keda žrěbi wuńskli napominanjeŕi pjenjes.

— **Warnowanje! Rekanje!** Hiky dźěśchi cźaś bundaja jebakoju po kraju wokolo, wołsebje na wjach, a namołwjeja ludźi, kótrež pjenjeż sa wěstu cźasowpis płaćiću. Woni ludźom nałga. schtóż je ſ wot-běrarjom tuteho cźasopisa, ma śwój śtót psched wschej schkodu sawześcźeny. Posdźischo pak pschindże tak nékotry sa tym, so je to jenak. Schkoda, kiž je w hródźi nastała, so ſ rěbu runa a to so prašcha, hnaj dozmla schto dostanje. Tak tkad cźasopisja pak žadna žrěbi abonentny pjenjes a hrošy samo, so cźaze wo to khorśicź. Justo so ludźo satrescźiću badźa a płacźa. Wobyderjo, kodźujcze na taśicich ludźi, kiž sam tajste néschto boruciju. Jeli je so někomu schkoda stała njech to policiji wosjewi.

— **Dowol.** Knjes wyschiśi měśchćanosta Riedner we wot 2.—22. oktobra dowol. W tuthym cźasu njech so hamtśke wisma wobsobinźaj jemu njeśekeju.

— **Bohata wésa.** Wječera piśachmy wo kuli, kiž je so sasa na wésu postajiła. Dźensa 1. oktobra 1924, dwa wokoło 10 hodź. staji so khorhój na kulu. Khorhoji je 2,50 m wusoki a 60 cm schéroki.

— **Serbske wótbranje pjenjes.** Kaž policija piša, je so pónźdźelu a wutoru hischcźe za cźerwjenej kichiż bźerało, bynjeź bě so sbźrała hižo njedźelu kónćelka. Schtóż hischcźe sbźera, njesměra za cźerwjenej kichiż. Njech so kóżdy na to dobu bjerje.

— **Policija wosjewja:** Sprewina haża mjes garbarschimi wotaŕi a papjernikom so ſ nowa nazwupuje. Po njej njeznjé hacź na dalsche nichtó jědźiśi.

— **Dwakrjo.** Kaž so ſ Barlina piša, wudźěluja amerikanscy dobrocześlio też w symskim połtšcu 1924/25 w němskich místach jěśi.

— **Tuni płun.** Kaž so ſ Barlina piša, płaćźi tam kubikmeter płuna jenoż 16 pf. Wo tak wjele je so ponižił.

— **25 létny słužbny jubilej.** Dźensa je 25 lét, so je knjes asistent Berger tu pschi khorobnej pokładnizy pschisnjeny. Knjes direktor Skalich wuprajі jemu wutrobožopschećźi za 25 létnu słužbu.

— **Jel-sali ſ jśdny porjad.** Wot 5. oktobra sem płaćźi nowy żelesniśi porjad. Hacź do 5. oktobra płaćźi hischcźe stary.

S Budyšća. Hkonne swućźowanje dobrowólnje wojnjowejo wobory. Dobrowólna wobora ma 5. oktobra swoju hkonnu wuhu. Ssobuwzaćkowacź budźetej też dwe motorśi ſ hykowje. S dobom budźe też famitalne swućźowanje, kotrež kujes br. med. Albert ſ Hajnitz nawjedźi. Wot 4. hacź do 6. oktobra budźe wołebity hajedźaŕ ſ nschelakimi ludowymi sowjeżelenjemi. Ssobotu we 6 hodź. po wotewrś a piwo so wopta.

S Lubija. Dwaj nóżoj 23 lét staraj muźikaj wschidźeschtaj śebi króśki cźaś prjedy, hacź cźaś bo Wósporka wotźidże, po jédnej wosobinśi a kolesowym śiśiku. Tuto sawlaćiśchtaj ſ prjedy płaćazej 100 miliionowej papjeru. Wona je jara podobna papjerjanym 100 rentikim hrinam. Sostajnik jim na 100 rentikich hr. wrócźi a dohada so hotle posdźischo na jebanstwo. Jebakaj njejedźeschtaj do Wósporka, ale wróćiśchtaj so do města. Tam béschtaj też hižo we wschelakich hoścźenzach podobnje jebacź sypkałoj. Jedyn je nóżoł 1,70 m. wulki a nosy kolanu cźarku, druhi nébdże 1,65 m. wulki a je w klobuku. Wonaj mějeschtaj kolo pschi sebi. Schtóż nécźchto wé, njech to policiji wosjewi.

S Ralbźa. Prjedy hacź mrózy ſ běhym płaschcźom femju pschikrychu. „Lilija" hischcźe jutnu kraśnje saścźi. Cźežkeho nasymskeho dźěła dla poda so nétko na króśe njedźeli do symskeho spara, so by potom ſ nowymi mozami cźim cźerstwiśo swój kamér hajiła. Tuto wobźelenje kćenje w tutym lećze běśche minjenu njedźelu sabawny wjecźor we Walsdźi hurli. Hdyż mějesche so konzert 1/28 hodź. sapocźinacź, tam nébdże žadyn cźłowjek njebé. Snate rasćinjź pola nas, tym jenoż wcźitny, hacź Ralbicźanśka wosnada na tutón brach junu wotdhori?! Swešćeh so wotewrś.. Nadobna zyła spéwarkowa a spéworjow postrowi naš ſ jowśicźa. „Rjana Luźiza", Kozorkranzowa, ſ jich erta sakincźa, ale spodźiwnje, niš tak „rjana". Tutón prśni spéw běśche njelubosne muwjacźe w porjedku zyłeho wjecźora. Tola to bu sacźemnjene płsches kraśne wézu, kiž nétko sceźbowachu. Cźišchinisteho „Luboścź ſ rodnej semi" bu nuběrnje pschedneseno. Na

Boži pomoznizy.

Podał Bohuwěr Schéża.

4]

(Pokraczowanje.)

Ale pohladajmy sajo na naschu nowinu w horach; psches nju je wosrjeżeja mały pschérowcźk, a to mm we wěstych cźasach nécźchto wodu běži, t. r. hdyż njeje dléschi cźaś sucho; też je w hornim kónzu nowiny mały dólcźt, kiž so pschezo wótšmy dźerži, a druhdy je tam tak motro, so pschetuwicź njemózesch. Pschi pschérowcźku a w bahnojtym dólcźu pak je bórzy rostliny sahnyła, kiž jenoż na motrym rostu; ſ wotkel te pschińdu, a schtó je je wutšmywa:, prjedy tu tola njebéchu? Wołebje žu to wóšty, hinasche hacź te na polach a druhdy 2 mtr. wuhśoke, potom hyłna rostlina, kiž „jandźelske sełe" rěka (Engelwurz), te, hdyż ma ruma dosć, wuhśoke a schérokе narosche kaž kerć. Ale cźi nište selicźo tam widźimy ſ małymi rjanymi kćenicźkami, kiž žu módre kaž njebeża, to žu „njesłapomnicźki" (Vergißmeinnicht). Wésse je, so wětšik hyłnjo tychle rostlinow wuhśowak njeje, a też ptacźi je sabdźale njejžu, tuj dyrbi Bóh hischcźe druheho pomoznika mécź, a to je woda. Woda, kiž tam druhdy w pschérowcźku běži, ma swoje žórleschko dale horkach, a tam na mokrych místnach wjele ponjenowanych rostlinow steji, tych hyżnjo do pschérowcźka pada, a woda jo bjerje, a po puću tam a žem jene abo nétkotre wuśazo wostawaju, a ſ nich žu te sela wuceśtle, kiž so tam nétko na nowinje schérja. — Kak woda cźichelke hyżnjenja dale njeśe a tak rostliny pscheźahdźuje, wo tym mózu wam też druhi pschikład powedaś. W hatach nje Hucźiny ja pjched wjele létami selo nadeidźech, kiž „wódnomuzowa morchej" rěka (Wasserschierling), ta je jara źedźita, wołsebje jeje korjeń, kiž je skoro kaž żolta morchej abo répa. Ja žeh hyżnjo hobu wsach a jo we Rachlowje do mtyńkez małeho hatka wobźuch, tón wuśche wulkeho hata leži a hé tehdy zyle sarosćeny. Sayżnjo nałeto seśthadźa, a morchwi žo kóżdy lěto wjacy, so je zyła kraźnoscź jenoż nékaźke lěta stara. Dźiw hé žo tam stał, wulki dźiwo, a tón hé woda, pomozniza Boża, dokonjała. Se wschěch rózow hé wona hyżnjenja, korjenja a zyle pjeńcźki, wulke a małe le žuśodnych kupow a dalschich krajow pschiwjesta a na nowu kupu wumjetaka. Wésće je žo wjele ſ nich dołhe cźasy na žotmach kolebało, prjedy hacź buchu na kraj cźišnjene. Tak je woda nowe žiwjenje pschinjesła na kraj, kotrejž hé žo pusty a próżdny ſ morja sthźnuł.

Tola my njetrjebamy tak daloke pucźe jěcź, chcemy-li nécźchto podobne widźeć, to w nasćinim němskim morju (Nordsee) wohladamy; tam je w bliskosći friesiskich kupow psched nékhże 20 létami nowa kupa nastała, niš se femjetjenjom, ale mohł tjeż žama wot žo, t. r. woda hé je wschěch bokow pěśł a prast hromadze swoľyła, a žołmy je jón na hromadu stopike, tśóhe léto wjacy, hacź napołsće ſ wodu go sóthasche nowy kraj a nasta nowa kupa, kotrejž ludźo Memmert narjekhuchu. Wona je nékhże tak wulka kaž Sswrjowske a Schelecźanske leżomnoscźe hromadze, njeje pak daloko widźeć, dokeľ jenoż 1 mtr. wuhśoka ſ wodu hlada; tola je tu a tam wésił drobny bźty pśeł do žejzowsch, kiž su nékhże 7 mtr. wuhśoke. Nichtó hischcźe tam njebydli, dokeľ žo to njebodźi; hdyż hyżnje wichory wot połnoscy žołmy walaja, tak wuhśoke kaž khéže, dha je nimale zyła nowa kupa sajo pod wodu, a morjo ju pschezo hischcźe twari, pak ju wjetschu cźini, pak njeńschu. W lécźe pak žo wona seleni a lećźe, kaž by schtó wé tak stara była. Wuczeni ludźo, pschitrodobypytniżi, tam kóżde léto khudźo hladaja a nam potom powodaja, schto pak žu nowego widźeli; tak žu tam n. pśch. w lécźe 1906 86 wschelakich rostlinow nodeschli, w lécźe 1912 200 druźinow. So je tam też wschelake swérjata, wołsebje wulke cźrjódy ptacźkow, wo tym njechcam dale rěcźeć. Wschitke te wjele rostlinow pak je tam woda nahadźała, wona je je wschelstron hyżnjeschła, korjenje a pjeńcźki pschiwjeśła a na kraj pślawiła, a hdyż rostliny łcźjachu, a hyżnjo bé trale, dha je wětšik do žwojeje wulkeje huby wsa a pśches zyłu kupu rosdu. Woda je tu nowu semju natwarźła, woda je ju selenu draštu wobleka a ſ pišanym wénzom ju debła. Schtó je na zyłym žiwće, kiž by to też dokonjał?

(Pokraczowanje.)

ho falkinczachu tři měšcane Krnrzowe khóry: „Schtó to dźe?“, „Schij, schij mi mój krowczićko“ a „Dónt mój słujchańce!“. Po jara derje deklamranej basni „Serbska khorjo“ sćehowachu krasne Pillkowe khóry. „Dźaj za rano k koła stanu“, sa mojimi holbjemi ja posladnu a też za ljubej, ho jeje prasćho „Dale śwerli mi moja lubka stajnje śwerna“, dokelž pak lubka stajnje śwerna, tak „Pschijeł pamit do Delan“ a dźaj pak dołho w Sserujanskim rżału pschebywawschi ho domoj wrócił, žebi wjesele sajdwa „Wo niczo ho ja njestaram, hacž hdźe dźenj nozy budu spaćˇ. Čim bliže ke konzej, ź čim njetschim pschilećkom mytowachu ho spěwy. Hra „Njewjesćesinska nabodna“ wot M. Jura słudźi w pschihładowarjach dobrnch žortow dla wjele wjesela a śmjećka. So běšche hra skutk pohladnych schćich hujow, běšche też na nječimkuli wirodźecź. — Zizeronske słowa, kikeronske myslicźki a zizeronske abo śiseronske nahlady . . . ! — Bałeń fararja Domaschki: „Sserbow jandźel“, ź dźela wot serbiśeje ljubjeny, ź dźela wot jandźela pschednjesenа, derje śtukowasche, wosebje we wokomiknu, hdyž jandźel w ćežiwjennym śwetle na jawischcźo pschikhadźa. Po tym widźachmy hischće žiwy wobraz, delka khokolio, wyschc rólnik ź holcźonai w dźełanskich, na stronomaj dwě we śwjatočźnych drastach a wyschc wschitkich, žolmio, Sserbow jandźel. To běšche krasna króna rjaneho śwjedźenja. Někotre hodźinki plecześche ho hischće dalscha sabawa pschi wjeselej rejży. Tuž „Lilija“, notucź borśy se symtkeho spara, rojcź, žylił ho a kćeži, mnoheje zyrobu tu je!

S Hajłowa. Sobotu strachowachmy ho jara, so nam hyšny dešch też hischće njedźelu khšy.. Tola módre njebjo a krasne któnćko błaoasćehcej njedźelu na towaršnv „Zolnna“, kiž ź dwěmaj ćokomanaj na Ćornicy se Ssulischcźa do Hajłowa na śnućźowanje startowasche. Njech bě też woda postupowała, nam pak bě tola hischće možno, spodn Ssulischeczanskeho mosta pschejeźć. Hdyž dale jědźachmy, wubladachmy pschi brjohach Ćornicy tajku Boku śwórbu, kajkaj namakasch hewak jenoź w prastarych lěsach w Amerizy. Prěki pschez Ćornicu leża njejeby a wólsche wupschestrěwaju swoje halozy nad wodu. Wschudy ho mu kola ź naschimaj ćokomanaj pschedobuchmy a běchmy w brawnym ćaśu hischće w Hajłowje. Nješchi idylki pucź na wodź: je Ssulischcź do Hajłowa njeandeńdźiśi wićeże na Schprjewi w Błótach, tak prajachmy žebi po któnćenym pucźu. Nasche śnućźowanja psched Hajłowskim młynje wodoźiwasche też wjele hosći ź dalka. W běhu śnućźowanja bě łpśnack, so dyrbja ho horni Łužiśenjo hischće kwasze śnućźowaćˇ, pschetym hacź mózа ho na untrowanskej jěbiju wobdźělićˇ. Towarstwo „Zolnna“ sawostaji tehodła dwaj ćokomaj w Mérćźinkcź hoseńenju w Hajłowje pilnemu śnućźowanju. Kóždy, kiž 1 hr. pschinoschcźa mějaćnje płaćzi, śmě zyły měsaz ho śnućźowaćˇ mjes Ssulischczanami a Hajłowom. Njech pak ł dobom pschego dwojo nadobo to śnućźujetaj. Njech ho winie tutón schwort pěśnje, potom móže ho tam untrowanka a mlóchtronika jěda wotnieć.

S Wudworja. W „Herbitkej gnychcźe“, kotraž je śwonka a ź mutika ze herbitkimi napiśmami debjena, (bliza stólcźi, zyła śmutskownosć korcźmy, dycha herbitku śmyślenosć herbitkeho korcźmarja), seidźe ho wutom Sunćźanska hokolita jednota ź śmjenu pohedźenju. 18 hokolow běšche pschitomnych, mjes nimi bratraj ź Wazkojitkeje jednoty. Najprjedy rospramjeśche bratr Stodołk wo prěnim wschohokolitkim sćehcźe w Pancźizach. So ze ho derje poradźił, wo tym świedcźa rosćuhy ź pschećelskich a njepschećelskich stronow. Rospramjeł ho nadźija, so skónćnje schćawnowanja pschećawow herbitkeho hokolitkeho wotmjelkenje. Wupjelnjenje liśćinow, sarjadowanje knihownje, podawanje wschinoschkow atd. skutcźa ho praschenja organizacije. Se knihownika wuśwoli ho bratr Lebja ź Kauezka, kiž ma też nalutowanku pokładnizu w rukomaj. W dalschim jednasche ho wo symtkim dźěle. Sokolstwo śnućźuja porjadnje kóždy pjatk, też tehdom, hyrnjež ho w „Powěśtniku“ trosch ras njewotjewiło. W běhu symy wuhotuje jednota sabawny wječor. Pódła dalschich wuradźowanjow spominasche ho na pschesahne wotemrětcźeho młodeho wójcźina Franza Krala. 25. późnjeńa běšcha 9 lět, so je pola Lenš śwoje mkoonschke kinzenje wuduchał. Sź herbitkim spěwom a ź nadźiju do pschichoda łkónći ho wot starosty bratra Natuscha nawjedowana śhromadźizna.

S Pancźiz. Pschi sjěźdźe prahitorikow (starożitnoscźerjow), kotrjž śwoju lětuschu śhromadźiznu wot 25.—28. późnjeńa w Budyschćinje wotmérwachu, psches śewjernu a nawjecźornu Łužiju pschijědźe njedźelu dopoldnja na 14 wośobinskich autow do Klóśtra. Po krótkim wobhladowanju historiskeje městnosće — do zyrkwje njemóžachu, dokelž ho runje Boże słužby sawocźinachu — jědźechu dale do Protez, hdyž žebi łamnische hrodźiśchcźo wobhladachu. Prjedy běchu hižo na Kopschinjanskim a Kukowskim dohyli. Tu dźe je śnoty ludowy śwój nastał — śnajmjeńścha śpomina ho na městnosći wopršanego podeńdźenja mjes holicźom a pachołom, wo lubosći a śtamanym błubje — „Bod Hrodźiśchcźom niże klóśchtra.“ Tutón śydźeł je ho też do němskeho pschełožił. Nawjedowaćˇ tuteje jědźby běšche śnatřy starożitnoscźaŕ dr. Frenzel ź Budyschina. Wón je hižo wjele wo Łužiju pisał. Na śjedźe, ź zyła też na śhromadźiznje, wobdźělichu ho interesěnjoju ź zykeje Němskeje. Sajim sa naschu Łužiju rosćeje dźeń a bóle a bóle we wschelkich němskich krukach.

S Halschtrowa. Sobotu 4. oktobra 1924 popoldnju w 3 hodź. budźa swoty zwjećcźene. Towarstwa a wobdźerjo Halschtrowskeje zyrkwinskeje wosbadu ju ljubje pschepročscheni.

S Kamjenza. Dowol. Kujeża schulskeho radźićela Kronza sastupuje wot 1.—18. oktobra kujes wokrjesnuj schulśki radźićel Kral ź Budyschina.

S Kamjenza. Strašchny paduch je dźiałaczeł Albin Pawoł Schejba. Wón narodźi we 1902 w Brěsni pola Kamjenza. Hižo wjazy rasow ze pokhłosta We mějaznych junniju, julinju augusće khući Schejba 10 paduchstwow. Wón lubowasche, pśches wokno pschezo do śtwu śałeźch. Husto bowu žebi tak drohe wězy. Junu swaži žebi ramo do śtwu śałeźch, w kotrejž ludźo śpachu a hraba wschitko bobu, schtož jenoź mózo nješ nješeć. Lawniski śud pokhłosta jeho ź tśjonni lětami khłostanje, na 5 lět śhubi cźestne prawa a śtaji ho pod polizajśti dostaŕ.

S Wiśkopiz. Lětża bu ho běrny derje poradźiśe. Tola skorźi ho, so ju wjese „cźornych“ běrnow wosebje mjes běłej druźinu. Cźerwjene běrny pak ju ho jara derje poradźiśe. Zentnaŕ běrnow płaćzi 3,00—3,50 hr. Runje tak je se śadom, kiž tute lěto na schtomach śmije.

S Kulowa. Sserbske kerluśche. W naschej katolikej zyrkwi śpěwaju so wot śwjedźenja śwój. Michała sem na „małych“ śwjatych onjach sa ho herbitke kerluśche. Prjedy śpěwasche ho lacźonsay.

S Trjebukow. Tudy běšche rybotu hermank. Wulki a bothotrajazy běšchej běšche njschitke wjeśele skaihł. Někotśi pschedawarzo śwoje twory hakle njewutkadźechu. Na śkónćnych nitach běšche podobnje. Lětma 100 kowjadłow, 50 koni a 150 śwcini bě ho tu pschihnało.

Se Śhorlezia. Khkohanska komora. Sch. a M. ź Barschcźa běchtaj w Khocźebuzu buloj a tam wjazy pilój, hacź śnicźeschtaj. Tuto pokaza wupćeźowanje Sch. je śwojim sadźerzenjom. Jedyn ze bohuwuźo.nych hórschcźe ho njepschihłosnjeho sadźerzenja dla. Jetżinski sastojnik napominasche też Sch., so dyrbi śmérom a cźśiche bycź. Dohy sastojnik wós wopuschćeźi, radźeśche Sch. śwojemu kumpanej M., płitu K. wotkhwaćˇ K. jeho wobśorźi. Sud pokhłosta Sch. se 60 hr. Wón sapokaź pomołanje, kiž pak ho sacźinyu.

S Cźiśowa. Hospodaŕśkich winow dla puschcźa ho ź dźeła w janje Klara III. dźiałaczerjo, kiž też sastojnizu, a to 60 proz. Mnoho dźiałaczerjo ju ź cźeśbom rod nowe dźełło postarali a ź rukkho dźeła je w skalach namakali.

S Rehora. Boži wobeń. Wutorn dop. wokolo 10 hodźin wotpali ho domśe cźeśće P. Krausy ź hrodźemi. Zona wobstarnuje runej najmjeńśche dźećzo. Nětchto nadobu a skotu poradźi ho hischće wulhowaćˇ. Bohužel je wětko swójoha bies hospody. Krausa nima sa skót na synnu nicźo. Derje pak je, so mějesche nischitko sawěśćene.

S Wósporka. Nowowólby. 518 mějećzkanow ju žadanje wo nowólby měšćezanskich sastupjerjow podpisali. To je dobra poloja tych, kiž maja prawo wolicź.

S Gockojz (Kolkwitz). Pónđźelu popoldnju śtejsche twarz Dóbbrik na roschtach. Roschty ho śwjesechu a Dóbbrik padny dele na wapnowy łud. Cźeśko śranjeneho donjećzechu jeho domoj.

S Schumbórka. Boże njewjedro dyri tu do nascheje zyrkwje. Schkoda njeje bohudźaŕ nastała. Je to lětża hižo druhi ras, so Boże njewjedro do zyrkwje dyri.

S Niśkeje. Na synodze němskeje bratr. jednoty we Ochranowje wuswoli ho k. farař biśkop Th. Marx ze Bohustawa farjadowiśiwa němskobratrskeje jednoty. Sérjedź nowembra pschełožydli ho tehodła do Ochranowa.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk 2. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Za 100 hriwnjow we miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	22 190
jendźelski punt	18 700 000	ćěskosk. króna	12 510
schwajzarski fran	79 800	10 mil. pólik. mark.	78 500

Pjenjesny mějaćnu wežera sa wschónnu banku ½—⅝% a sa měsaczku 1¼—1½%. Hódnota němskich pjenjez ho mało pschemėni. Franzowski a belgiski frank měsesćtaj powniscźenu hódnotu.

Ek kowe kursy běchu wežera na Barlinskej bursy we akkiach skrećene. Nentu mějachu zlabe kurjy. Wósmjka pozdawka skodźiśe mjes 740—780 hr.

Wa prodawkowych wikach bě wežera zhlebowe žito sajo drózišcźa. Pschedewschćem bě rożka žadna a śtěny wyschc 12 hr. Pschenica dźe bě też drózišcźa, tola niz w tak wobkolei měrje. Jara derje rjana muka dźeśche. Jeczmjeń měieśche derje krutu płaćzinu, ale tak jara każ rożka horje njebjeśche. Tehorunja też wowsź na płaćzinu dźerżeśche, ale žadny njebě. We womjeśćkach a wotrubach běchu wiki porjadne.. Wežera płaćześche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicy 11.85—12,25 rożki 11,70—12,10 jeczmjenia nałetnego 11.25—12,50 nasymn 10,15

hrěcź 10.75 wowsa 9,30—9.70

Někotre płaćzinu ź wschelkorunskich Drježdźanskich wikow (Markthalken): Buhu 1.80 knoy stare 1,50—1.80 młode 1,50—2 — hołbje schtuka 0.80—1,20 karpy 2,— liny 2.50 wuhory 3,30—3,50 jabłuka 10—35 pj., krušchowy 5—35 wino 35—50 méd 1,60 běrny 3.30—4,30 punt 4—5 pj., cźerwjenu kał 8 pj., běły kał 6 pj., wšelke worzechi 50—80 kurjatka 40—50 prawaki 0,40—1 — butra mlokarnska 2,10—2,50 burška 2,50 jeja 15—17 pj.

Wiki we wschěch druźinach skotu hladaju dźěchu.

Na świnjaze wiki (Magerviehhof) w Berlin-Friedrichsfelde běchu porucź połjedźenim wikam wjazy świni pschinjesli. Wone ho ze tydźeńskim płaćzinu ruckje rospschedachu. Wone płaćachu

	małe	tyrnjo	wulke
Prwjata	10—14	15—23	25—38
běłaki	135—45	50—65	hr.

Tydźeńska rospramja w ćeł świni je Metz & Co. we Berlin-Steglitz. Se wschelakich śtron ho na wulku mokrotu śtorźi, kotraž śymjeńśam schkodźi. Śymjo zkónćenych dźeśela mějesche krute płaćzinu. Schwedźiki dźeśeł mějesche někotrych kupzow a bě trochu drózišchi, runje każ žołty dźeśeł. W běhym dźeśeli ho nicźo njepschemėni. Jendźelska wódna powodnina bě nětchto drózišcha. Runtkizowe śymjo ho cźežay domoj bjerje, dokelž ho hustó dešcźuje. a hadźało je ho śymjeńtnych runtkizow też mjenje.. Tehodła je mózno, so płaćźiny bórśy horje poléźu.

Zentnaŕ płaćeśche:

Cźerwjeny dźeśeł	90—130 hr.
běły dźeśeł	140—180 hr.
schwedźiki dźeśeł	60—82 hr.
módry dźeśeł (Luzerne)	68—88 hr.
žołty dźeśeł	36—42 hr.
wěcźny dźeśeł (Wundklee)	6—110 hr.
inkarnatski dźeśeł	22—26 hr.
wódna powodnina (Rop-	32—44 hr.
žołtnik	38—46 hr.
łucźna trawa	55—68 hr.
hejduschka	13—14 hr.
kołodźi	10—13 hr.
žonop	28—32 hr.

Na pschedań:

Wós. dźeźaznu, w Lubiju w kasarnach śwójbny dom I, delka na prawo; w Lubiju. Hauptmannstr. 9, delka..

Prošzata, w L buchowje cźo. 19

Sesujaza maschina, Otto Linke w Kulowje.

Wohnliśchcźa, żeleine (Kochherd) Krüger we Wosjezach na Komorowskej drózišy cźo. 7.

Kornikle, we Wojezach, Steinbruchstr. 5.

Woblek, Perskanez w Kamjenzu w kasarnach M. h. III; w Kamjenzu, khejzor Wilhelmowe naměsto 71.

Kokał. w Brěsni cźo 106 na Budyschkej drózy pola Kamjenza.

Kosa, běła bjes rożkow, dójka, w Budeśtezach cźo. 55b.

Sso pytaja:

Murjerjow w Kamjenzu, Siedlungsbau III, sady kasarnow.

Schewtschcźo, Pawoł Krüger w Njedźichowje, Hauptstr. cźo. 10.

Měšni k ho, Max Bibrach w Krjebi.

Kowarik ho, O. Rizig w Měrowje.

Kuchaŕku, knježi dwór w Haoku pola Rěcźizy.

Pohonca, piwaŕnja w Kućinje.

Kupicź pyta:

Konja, śrěnjeho, w Klukschach cźo 16.

Płaćzinu na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjowe śymjo po 1000 kg, wowsź 100 kg, a ostatne po wotej brutowje.

	1. 10.	30. 9.		1. 10.	30. 9.
Pschenica	227—245	232—240	rožk. wobjemjki	15,40	14—15,80
rożka	234—242	227—234	poch. metalka	9.20	8,00—90
nałet. jeczmjen	225—250	225—250	jerabeła	15,00—16	15,50—10
nał. jeczmjen wowsź	—	—	bermage kwaśki	18—18,50	18—18,50
(ulurige Mais)	186—194	184—192	buny	20—22	20—22
pschenizn. muka	33—36,50	32—35,75	wo'a	17—18,00	17—18,0
rjana muka	32—36 00	31—35,00	lany wobjemjki	25—26,00	25—26,00
pschenicz. wotr.	14—14,75	14—14,75	modre lupiny	14—15,00	14,50—10
rjane wotruby	12—13,0	12—13,00	zolte lupiny	16—19	16—19,50
rapš	350—360	345—350	syno, 50 kg	3—3,40	3,00—3,40
lane śymjo	440—450	440—450	" pschenicz.	1,00—1,20	1,00—1,20
prosch	22—26	22—26	" wowsina	0,80—1,00	0,80—1,00
pjenjeschki	17—19	17—19	" jeciane	0,90—1,00	0,90—1,00

Synoda.

1. oktobra 1924.

Farař Barchitz sa to rěcźi, so mjeńo ho zyrkwinske nowinarstwo lepje hacź dotal podpjerać, też ź krajnozyrkwinych średkow, dokelž je trěbne, so ho lud ź nowinow powuczi, schto zyrkej cźze. Synoda wažnoscź nowinarstwa pschipósna a sa to wustupi, so by ho wono we wjetschej měrje podpjerało.

Potom mějachmy ho hižo sajo se śwjedźenjom Tjoch kralow a nałetneho pokonnego dnja saběrać. Farař D. Gótsching rospramjeśche a praji, so śwjećzenje Tjoch kralow wschudyžom, też w Sserbach wotebjera. Tuj ma ho zyrkwinym pschedstejićzerźiwam pschewostajićź, hacź dźedża Tśi krale njedźelu po 6. jan. abo na tutym dnju psches dopodnischcźe abo wjeczornu Bożu słužbu śwjećzeći. Ze žanu płaćźi wo nałetnim pokutnym dnju. „Ja śym sa to, so by wostało taż je. Knjes president Bóhmia też ja to „wustupi, so by pschi śwjećzenju wobeju śwjataeju dnjow wostało.

Nětko sastupichmy do wuradźowanja sakonja wo konfirmaziji. Tutón sakoń je pschę wschu měru ważny. Wubjerk ja śmutkowne nałeżnoscźe je tydźenje dołho wo nim wuradźował. Dźenża jup. Reimer wo tutym dźele rospravja. Wón měni, so je pola dźeśći duchowna musa, dokelž, wosebje w městach, w nabożinje rosnuwcźi njejsu, dokelž ju schpruchi a kérluschowe schtuczźi jim njejnate wězy. Tehodła ma ho paczerźa wuczba podlejśićź. Sapaczerźu wuczbu ma ho maczińa potajićź. Wuobźima też wulkich městow ma žadanje po Bohju a bojśtach wegach a klapa wo durje zyrkwjow. Konfirmazija je wuzedże założene zyrkwine maschinje, kotrež puschczeźi njejsu nimy a nodźemy. Na podśiśće léta hacź na 14. ze konfirmazija wotstorźićź njehodźi. Napwaźnischc je, so ju dźeśi pschi konfirmaziji śtate; potom moża wěru wusinaćˇ, žiłubjenje wotpotožićź a Boże wotkazanje muzowaćˇ. Położa wubjerka je ja to, so maja ho dotalne 3 praschenja pschi konfirmaziji do jenoho zjednoćźeja; druha poloja, a teho ménjenja śym też ja, chze pschi śtjoch praschenjach wostaćˇ. Konfirmaziji ho w městach hnydom Bože wotkazanje pschisamknje. Bola naš to njebě. Dźeśi dźełbu jelemy schtwórtk abo cźichi pjatk préni ras k Božemu błidu. To nowy sakoń jenoź njepschidła ale poruczi. Rosmotowa ho jutśije tutej rospravje pschisamknje.

Hanczźa.

Listowanja.

O. P. Jenoż bdyž hamtna sakitižba k jeje sežiwjenju niedobałko, sebe Wy winowaty, dźěrjeli kredki k sežiwjenju dać, tak dołho hać połnołetna njeje. Tuto žo ſ wjetšcha w jědži a bydlenju w swojim domišim stawa. Jeli so žo džowka Waišim postajenjam njepodobžiwje, wobroćeje žo na mlodžiniti hamt.

P. K. Po krajnym prawje rozeznawaja žo naturiſke wosoby (physiſke — ludźo) a juriſtiſke wosoby (towarſtwa, wustawy, juriſtiſke wosoby ſławneho prawa). Schtóž dže tajka bycź, wo ſch towarſtwo, trjeba k temu prawoſkmanoſcji (Rechtskenntnisse). Donjž ju nima, płaca ſa nje towarſtwne pschedpisma. Prawoſkmanoſcź dostanu towarſtwa, kotrež žo ſ hospodarſkimi prašenjemi nječaſbkaja (na pſch. wědomostne, ſabowjaze, wuzitne atd.) jenoż pisches ſapisanje do towarſtwowego regiſtra. Wschě pschemenjenja pſchedpodſtawa a wustawkowo maja žo potom ſudnistwu wozjewicź. Sapisane towarſtwo hmě žedi prawa pschiſtajowjeć (na pſch. dźěrjenſtwa pschiwzaćowacź) abo też winowatoſcje pschewzaćowacź, też ſtorźby wojeſcź (ja'o ſtorźbnik abo wobſtorźeny). Jene njeſapisane towarſtwo móže žo jeno wobſtorźeć.

A. J. Oddź žu žo Wam hypotheſi wupſkaſiſe a ſeše te też pschiwſtał a žu też na ſudnistwje ſ hypotheſiſkich knihow wuſchmórnjene, njeniđźeše nětko hiſchće ſ wěſtym nahódnoſcejenjom ličiźeć.

K. L. Wobſtejźeć nima wupowědźeć. Też dźěłarnje podſteja najenſkemu ſchtatkaſſemu ſchkonjej. Wupowědźeć hmě žo, bdyž to we wobſebitym ſajimje wobſtejźerja leži. Hacź je to dołhaſaca wina, na tym dyrbi žo jara dwěłowacź. To ma wuſiednjanſki hamt postajicź. Najlepje je, ſ dobrym wěſ wuſiednacź.

Kamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sakońſki podrubniſki pjenjes płacźi na měſaz oktober 67% měrowego podrubniſkeho pjenjesa.

** Jenoż Jene Ljž. Staršicha knjeni ſtedźi horjeka na parniku, hdźež ſymny a ſtyłny wětr duje. — „Wójcze tola dele, maćerźka", prajeſche jej pichecźelnje namórnik. „Wy bjłu ſmuh bła ſe ſubami kichijecźe." — Ale ſtara knjeni wotmałkaſa jeho a wotmołwi krućze: „Jane Ljž, młody muđo, moje ſuby ſu w tołchaju!"

Kamtske wozjewjenje z Wotjerec.

Sameſiźaze towarſtwo „Schleſiſche Feuerſozietät" ſawjedźe wot lěta 1925 ſem ſawěſčenje pſched krupami. Wěſkrejźny ſameſiźazy komišar, kubłeć Ritterman ſ Kunowa, telefon 20, pſchijima hižo dźenſa mjena, kiž chcedźa ſo ſapisacź a pſchiſtupicź. Pſchinoſchi budźa ooſcź niſke.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Jednota „Sokol" w Bukecach zmèje jutře pjatk, wječor z dypkom 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Do Khwaćic. Spěwanje njebudźe. Dirigent je khory.

Serbske towaŕſtwo „Cornobóh" w Drježdźanach. Stwórtk, 2. winowca, měſaćna zhromadźizna. Sobotu, 18. winowca założeński ſwjedźeń našeho towaŕſtwa na žurle „Odeum" Carusſtraße. Wšě ſobuſtawy ſu proſene, zo bychu w „Serbſkej ſwjedźeńſkej drasće přiſte.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk, 19. sept. wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wěſce přiné. Starosta.

Tow. „Serbowka" ma přich. pjatk, 3. X. 24, popołdnju w 2 hodź. swoju nazymsku zhromadźiznu w Khróſćecach pola Wjeńkec. Winowatość kóždeho sobuſtawa je, zo přińdźe! Na přednošk a deklamacije nic zabyć a nastawki sobu přinjeść!

Jednota „Sokol" w Budyšinje ma dźensa štwórtk wu 8 hodź. zwučowanje. Zwuč. pom.

„Sokolki" w Budyšinje maja dźensa štwórtk zwučowanje na Hornčeſkej hasy. Načolnica.

Za nowu čłanku

su darili 1235,53 hr.

Dalše dary z Łuha (přez šulskeho hólca O. Leinerta:)

k. A. Rjenč	—,50	„
k. B. Kern	—,50	„
k. J. Drimel	—,50	„
k. Wróbl	—,20	„
k. K. Hobrak	—,25	„
k. J. Dučman	—,25	„
kn. Marja Polanowa	—,30	„
k. A. Kunza	—,25	„
k. H. Knježk	—,50	„
k. Schmiedel	—,30	„
k. H. Wertzmann	—,25	„
k. K. Wokaš	—,10	„
k. H. Marto	—,50	„
hromadźe	1240,03 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brožnyc, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Kachle a warjenske mašiny wjele družiny ſčěnske płaty.

Wosebitoſć:

Hospodarske khachle za ratařſtwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórclin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Pomerne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeſki mištr -

Telefon čo. 864 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Znata dobra kupowańja

mužaćych, pacholaćych a hólčaćych woblekow, mužaćych, pacholaćych a hólčaćych kholowow, (tkaninowych, smuhatych, z jendź. kože a. t. d.), gumijowych mantlow, jupow, dźěłanskich lacow, dźěłanskich woblekow (módrych, šórych, zelenych, brunych a běłych), slow, pasow, štrykowanych jakow, pótnikow, dźěćaćych drasćičkow, nohajoow a zokow, košlow, šantkow a wšelakich druh. wěcow.

Drastowy wobkhod

Fritz Riedel w Budyšinje

na seminarskej hasy 17.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžace,

železna konſtrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěſčenjom za dopołnjenje a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpusykaki

štrótowanske młyny - elektriſke motory

najlepše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařſke mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeſ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěbanskej drózy 42. Telefon 321.

Wodunjepřepuſćace wozowe płachty

konjace dešćowe přikrywy, měchi wšěch družin

předawa we wulkim a małym

Erhard Thielemann w Budyšinje

na znutřkownej lawsčej hasy 611.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmjane a balmjane tkaniny za drasty a sukńje, ćopłe kholowy a košle, barchentowe ložowe płachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Čerſtwe dóſće:

Margarina	**56**
Budissa-margarina w znatej dobrej hódn.	75
narunanje mlok. butry (kupujeće ju zaſo)	88
swinjace hłowy	38
Corned-beef	60
swinjace mjaſo naſelene, bjez kosći	**68**
howjazy łój	65
kokoſowy tuk	66
tehorunja w taflach	68
tuk k pječenju	72
swinjacy šmalc	95
sušeny połc la	100
hróšikowy wolij najl. jódźny wolij	**70**

Bu. ſyſka margarinowa a tukowa centrala

na zad. bohatej hasy 9.

MERSIČKY

Kuchinske časniki

Drastowe tkaniny

Paul Otte

w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Na połnócnej drózy 13

delka

móža młode holcy

šiće šatow

na samsnych šatach nawukny.

Na

2000 zł. hr.

samodawar při jara wysokim zadanjenju a při leżomnoſcowej wěſtoſći hnydom pyta. Poſkićenja pod „B 63" na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Kóždu ſobotu

kupujemoj ſyre

kože a kóžki

po najwyſſich dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Połmešcu" na zwonkownej lawskej hasy.

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płaćišmy hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyšinje na hornječeſkej hasy 24.

Syru wolmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předjeno

Otto Oßwald

ſtrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Vogtlandske gardiny

story, krómy, vitraže, pisane gardiny, rolowe tkaniny, košlace ſukno, ſtryk. wolmu, wóſkowane ſukna, wšo we wulkim wubjerku a wurjadnje tunjo poruča

K. Erler w Budyšinje

jenoż na šitnych wikach 11, napřeča „Złoteje Wěždy". Ręči ſorbſki.

Slubowe a wěrowanſke pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hosće hasy 25. Tel. 929

Hwěžkowy cwjern

4 hólčki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonoſcerjow jara přihódne **mašinſki cwjern a přišlwańſke přeć dźeno** najtuńšo, tak dołho hać ſkład dosaha

Krause,

na serbskej hasy 1, II.

Časniki

wuporjedźa

spěšnje, wěcy wutońnje a płaćizny hódno

Kurt Kalich, časnikař

na Nowosalcskej drózy 17

Jony

Poručam ſwoji wulki ſtład pjchepjatkow, měchacźnych a pjchepadowych powjazkow, podpołožkow.

Sćeju rad i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pjched ſchulerſkimi wrotami čo. 9.

Jałojca

blizko čeleću ſteji na předań w Khróšćecach čo. 41.

Pytam

prózdnu ſtwu knutřſtajenju meblow

Poſkićenja na wud. „Serb. Now."

Za serbski kraj **pyta so**

młody človjek

kotryž je serbskeje rěče mócny a kotryž ſo twjerdźe přiſtaji, zo by z podpjeru bankowskeho předewzaćowanja zawěſćenja wšěch družin činił. Dobra zaſłužba ſo přilubja. Poſkićenja pod „B 62" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Lutujće moje kupony!

Za 50 hr. kuponow dostanjeće centnar briketow darmo

Poručam

ke kermušnemu pjećenju jako wosebje tunjo:

Margarinu, ſtajnje čerſtwu, punt wot **58** pj. ſem

ſmalc, Palmin, howjazy łój, pječeńſki tuk,

połc po najtuńšej płaćiznje

kofej najlepše kajkoſe, 1/4 punta wot 65 pj. ſem **kakao** wub. twora, 22-24 %, tuk, 1/4 punta 25 pj.

Sultania-rózynki . . . . . 1/4 punta jenoż **25, 30, 35 pj.**

mandle, ſłódke, hórke, mandlowe narunanje atd. po hišće najtuńšich płaćiznach a nimo teho hišće połny rabat

Tunja ſokolada je zaſo dóšła

7 taflow jenoż 1.— hr., 5 taflow jenoż 1.— hr., 4 tafle (ſortiment dobromlokowoje, mjechkeje, hórkeje a jědźeneje) jenoż 1.— hr.

Kofejowy ſkład

Erich Eckhardt

w Budyšinje na róžowej hasy 6. Telefon 1069 a 114.

Tunje

wobuća

kóždeje družiny poruča w najlepšim wuwjedźenju

Willy Sommer

na serbskich hrjebjach 8.

Wulki wubjerk

mužacych a pacholacych woblekow, njedźelskich kholowow, dźěłanskich kholowow, ſportskich a manchestrowych woblekow, wojeſkich kholowow a mantlow, črijow a ſtupnjow wšěch wulkoſćow.

H. Gedlich w Budyšinje

na połnócnej drózy 7.

„Serbski Hospodař"

ratařſke wulkowikowanske towaŕſtwo

w Budyšinje

ma hišće něšto

ſymjeńtnej pšenicy

z Dobrovizkej ſymjenjo plahowaceje ſtacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pl. Wobčežnje so stajace nawěsćki a tabele so w šo wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 80 złotych pl. Rabat po tarifje.

Čisło 232 | Budyšin, pjatk 3. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Pschi jeleniczným njeschoju w Mainzu je so, kaž je so hač dotal zwěsćiło, 15 puczowarjow morjko. Wjele wjazy wozobow je so sranilo.

*

Wotpóstlanzy němskeho knihićišćerskeho zwjasla su z Bremena do Sjednoczenych statow wotjeli, so bychu wulke amerikanske cźišćerjenje a industrialne wulkotworjenje we Chicagu a druhich wulkich amerikanskich městach zhebi wobhladowali.

*

Mjes Awstriskej, Czeskoslowakiskej a Italskej wo wotstronjenju puczowanskich pałow jednaju. S nuczenymi puczowanskimi pałami so wobthad jenoż poczerpuje. Wone su nětkole zyle njetrjebne.

*

Liberalni a konserwatiwni chzedźa jendźelskemu knježerstwu njedowěrjenje wupraszeć, dokelž je wyschi statny rěcznik khłostanski prozeč pischeczisko jenemu komunistiskemu redaktorej sastajił.

*

Turkowska je w pjenjezni nuzy. Sa pschichodne lěto su so dochody na 130 milijonow turkowskich puntow, wudawki pak na 300 milijonow puntow wobličichte. Ministerska rada mění, so so tajki finanzny plan njehodźi zaclamentej pschedpołožić.

Nuczene sniženje płaćiznow.

Jeli so budźa płaćizny za zyrobu dale tak wyšoko stupać, kaž w posledním czasu, budźe knježerstwo bórzy dyrbjeć fastopnikam mjdu powyschicź. So by so teho sminyło, je němske knježerstwo wutoru z nowa wo nuczajach naprawach k sniženju płaćiznow wuradźowało. Wuradźenje je hač do 4 hodźin popołdnu trało a je so bliżschi dźeń dale wjedło. Němski hospodarski minister je sastupjerjam dźełaczerskich swjazkow rjekł, so statowa scerpnosć so k tónzej bliži.

Požczonka za Němsku swěsczena.

Presidentej němskostatneje banki dr. Schachtej a němskemu finanznemu ministrej dr. Lutherej je so w Londonje tucze wschě nusne pschiprawjenja za wupokoženje 800 milijonskeje požczonki za Němsku dojednacź. S dowěrjenja hódneho zórła je žłyschecź, so staj Morgan a banka Jendźelskeje pschipósłałej, so naczisć trěczenja sa požczonku wumjenjenjam Dawesowskeho plana wotpotrjebuje. Dr. Luther budźe tehodła trěczenje sa němske knježerstwo bórzy podpisacź móz. Amerikanski podźel na požczonzy je so doktórcze na 20 milijonow puntow sterlingow (400 milijonow hriwnow) postajił, mjes tym so Jendźelska 10 milijonow puntow sterlingow (200 milijonow hriwnow) pschewosmje. Požczonka ma so z 8 prozentami sadanicź a so z 95 prozentami saplacźicź.

Němskostatna khorbosć czorno-cźerwjeno-skoto ma tři milijony žobustawow.

Rosschérjenje wojerskich organisazijow, kotrež su wschě republiky njepschecželne, je napschecżne hibanje sbudźiło. Republikanojo su zhebi swjazk republikanskeje czorno-cźerwjeno-skoteje khorboje sakoždi. Tutenuj swjazkej su sa krótki czaj nětdże tři milijony žobustawow pschistupili. Wětko so njemože wjazy prajicź, so je Němska republika bjez republikanow. Wojerske organisazije maja pjeczа jenoż pol milijona žobustawow.

S pruskeho sejma.

Pólski sapósłanz Baczewski je so 20. augusta 1924 pruski sejm scźěhowaze napraschował:

„Schesć mězazow hižo trada pschez 50 Hornjoschlesanow w jastwach w Gliwizu, Bytomju (Beuthen), we Wopalenje (Oppeln), w Kožulu a w Hindenburku. Woni su w pschepytowańskej jatbje, dokelž su pjecza se žobustawami towarstwa w pólskej Hornjoschlesyskej byli. Czejžko drje njebudźe, sa nječchto dnjow swěsczicź, hacź wopraudźe turnarjistwu pschižłuschachu, kiž so khłosta. Wone pak njeje schcze hacź do dźenjschnischeho dnja po schesć mězazach k hłownej jednanźu doschło; niczo teź na to njepokasuje, so so tuta sa krótki czaj wotmeje. Pschiwusni su hłodej a bźdźe pschewostajeni, su blisko sadwělowanja. So bychu wustutkowali, so so z hłownej jednanźu spěchuje, mrěja hłodu; zwój protest chzedźa samo wospjetowacź, jeli so dale njewěsczi wo zwojim wobsudze wostanu. Czaj jednanja — krótko do němskostatneho sejma — a njewospravnjene tracze jatby, da teź tukanju mětno, so njeje to njewitane satraschenje pólskeje mjenjschiny.

Napraschuju so:

Budźe statne ministerstwo sa to słutkowacź, so so jecźi wuzwobodźa, abo so bórzy k hłownej jednanźu dóńdźe?

Schto chze statne ministerstwo cźinicź, njesawinowany wozud pschiwusnych jatych wolóžicź.

Protokoll wo Genfiskich wobsamknjenjach so chyli.

W Genfje je so 1. oktobra two protokollu sa mérne srjadowanje pschi internazionalnych konfliktach wothłosowało. Wjednik francowskich wotpósłanzow Briand praji, so Francowska protokollej pschistupi. Wschitzy druhi wotpósłanzy, teź schpanjski, w běhu posledźenja pschipowjedźichu, so protokollej pschihłosuja, někotři wschak z wumjenjenjom, so jich knježerstwo do teho swoli.

Podpisarjo protokolla su z wolu napjelnjeni, powschitkowny měr a bjesstrach ludow swěsczicź, kotrychž existenzy, njewotwisnosći abo krajej mohł strach hrosyć. Pschipósłanawaju solidarnosć, kotraž wschě žobustawy internazionalneje schromadnosće sjednosća, praja, so nadpadowanjo stat tutu solidarnosć slemi a internazionalny njeskutk skuczi. Tehodła pscheja, so by so pakt trěczenja ludow sa mérne wuprawnjenja swadow pokrje nałożił, so by so bronjenje na najnižschu měru wobmjesowało.

So by so to smóžniło, su žłedowaze postajenja dojednali:

1. stajw postaja, so podpisanje protokolla wschě staty, kotrež su podpisałe, wjasa.

2. stajw praji, so su wschě wójny sakasane, z wuwjasacom, hdyž so wo wobaranje pschecziwo nadpadam jedna.

W 3. stajwje so praji, so su wukudy internazionalneho stajneho kuda z wěstymi wumjenjenjemi wjasane.

4. stajw wopschija nadrobnosće wo smjerzowskim jednanju z radu a smjerzowskej kommisiju.

5. stajw wo swadach jedna, kotrež hamtnej pschiłuschnosći statow podleja atd.

Wobczežowanja jendźelskich hórnikow.

Wjednizy jendźelskeho hórnistwa swjazka su so frjedu wjazy hodźin z Macdonaldom rozmjelli. Jenuz su rozestajeli, **kaste wulke strachi z Dawesowskeho plana za jendźelske hórnistwo nastanje.** Pokasowachu na to, so je hižo nětkole wuwoz jendźelskeho wukla wot januara hacź do augusta wo 6 600 000 tunow wotběrał a so so wón na tónzu lětawo 10 milijonow smjeschi. 100 000 dźełaczerjow je hižo bjes dźěła. **To wšo na wikowanje wróco skutkuje. Wopomnicź ma so teź, so so živjenjowe wumjenjenja wschěch hornikow na zułym zwězce z tym pohubjeńscha, so nimjezy hórnizy wschędnje 9 hodźin dźełaju.**

Macdonald wotmolwi, so wikowanjeti minister komitej sestaji, kotrejž dyrbi pruhowacź a pschepytacź, kak mohło so sadźewacź, so by jendźelska industrija z wuwjedźenjom Dawesowskeho plana powschitkownje a we wuhlowej industriji wobzeže schkodowała. Macdonald pak z dobrom praji, so wón pschecża dźełaczerskich swjazkow, so so wuhlo jako wójnske wotschkodźenje njesmjeło dale podawacź, pschi najlepschej woli njemože dopjelnicź.

Czescha žebi žadaju, gmejnske dźiwadła w dotal němskich městach žobu wuzicź.

Pod awstriskim knježerstwom běchu so we 18. lětstotku města w Czechach po nětčim pschenjemcźile. We 19. lětstotku a hischcze wjele bóle w 20. lětstotku je cźěše wobydlerstwo w cźěskich městach sabo mózne pschiběrało. Němzy w Prahi w Brnje, Budějowicach, Smojmje, Olomuzu atd. su so do mjenschinow stłocźili. We městach, hdjež su Czescha wjetschinu abo tola khětru mjenschinu dospili, žadaju žebi. prawo, teź gmejnske wustawy, wobsebje dźiwadła podła Němzow žobu wuzicź. We nowschim czasu je so to we Olomuzu a Zaczu stało. Němzy so je wschej mózu wobaraju, gmejnske dźiwadła Czechom žobu wuzywacź dacź.

Nowe politiske mordarstwo w Bolharskej.

Wot teho czasa, so su loni Stambolijskeho ratarske knježerstwo pschewrócili a jeho pschiwisnjowarjow z dźěła se mordarstwom wottronili, politiske mordarstwa w Bolharskej njepschestawaju. Majedonskeho Wažiljewa su schtwórtk w Sofiji na sjawnej drohi zastrělili. Njesnaty nadpadnik je cźelnik.

Němske banki ho pschi mexikanskej poječonzy wobdźela.

Někto ho pschičinja tydźacej hodźi, kotrejež bla je mexikanski president w Němskej pschebywak. Wón je pjenjezy pytak a też namakak. „Morning Post“ ſ Mexika powě, so je hebi Mexiko 50 miljonow dollarow ſ poſrědnistwom němskich bankow poječił. Mexiko ſa poječonzku ſe ſaſtajenjom wolijowcho dawka rukuje.

Schwanſke poražene w Marokkowſkéj.

„Chicago Tribune“ ſ Tetuana ſhoni, ſo ſu ſo Kabylojo bróhi mjes Darokoba a Sokalarba ſmozowali a ſo někto Tetuan ſaſo wobkhuja. General Primo de Rivera chce 12 000 ſchpaniſkim wojakam, kotſiž w Tetuanje leża, ſ tuteho města ſu cżaſ ſymy wucżahnuc dacż. W Tetuanje a wokolnoſcżi ſu Schpanicżenjo někdże 40 000 muži ſhromadźili. We wojowanjach poſlednjeho tydźenja ſu Schpanicżenjo po ſdaczu 5000 muži, mjes nimi 1000 morwych, ſhubili, mjes tym ſo ſu Kabylojo mjenje ſchkodowali.

Mjes Larache a Schefchanom ſu Schpanicżenjo nowe poražene poczerpili. Kabylojo ſu ſchpanisku kolonu nadbadli a ju do cżiſta ſarubali.

Wójna w Chinie.

Se Shanghaia ho 2. oktobra powě: Pschi fronce ſu nathwilnje pschetrali wojowacż. Wójſko Lu Jung-hſianga je w khidnjownej bitwje njemdre nabdźelo Kiangſuſkeho wójſka wotrahko.

Powěſce ſ polnózneho wojownischcża praja, ſo je ſo generalna offenſiwa Cżang Tſo-linowcho wójſka ſrjedu ſapoczała. Argentinſki ſwětowobkhětowak major Zanni je do Shanghaia dolecżał. Jemu je ſo poradźiło, ſo je ſchkodu njepocżerpiwſchi nad wojowazym wójſkom pschelecżał. Wſchelake chineſke létadła ſu drje ſo jeho létadłu pschiblížile, hdyż pak běchu ſo pschepſtrowdźcżile, ſo janej wojowazej ſtrone njepſchichtilischa, ſu jemu dale leczecż dale.

Po powěſcżi ſe Shanghaia je general Cżiſſihjuang, kotryż nadděkowaze wójſko pschecżiwo Shanghaiej nawoźnje, hroſhł, ſo město ſapali a wutupi, jeli ſo je dobudźe. Pschi fronce nje ſo nicżo pscheměniło.

Ze Serbow.

Pjatk, 3. winowca.

Lina bamża martrarja.

† 1751 Jurij Lok, ſerbſki biskop w Budyšinje.

Z khwalby burstwa.

Tón bur je jedyn čestny muž, to wěrće khroble mi.
A k haňbje budże kóždy, štóž so na njoh' přisłodźi.

Wón ze switanjom zbóhnje ſo wot lěhwa wjeſele
A dże nětk hnydom na dźěło a dźěła njeſpróncże.

Wón wora, ſyje, zawłóči to žito wšelake
Na polu a na zahrodźe, kaž runje kłładne je.

Wón njerodźi wo ſoplotu, haď runje wulka je,
A zajese zymu, mokrotu, wětr, krupy, deſ a sněh.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer + 3, najwyſchcża dnjowa cżopkota 20 ſtop. po C. Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer — 1, najniſchcża cżopkota w nozy 15 ſtop. — Wczera leżeſche wyſchina nad rauſchcżi Europu a nad Biskapſkim faltwom (morjo mjes Schpaniſkej a Franzowſkej). Mjitna wuſpſchecżerasche ſo ſ dolheho wjeczora kupy Island, jena druha nad Italiſkej, adrijatiſkim morjom a nad pokoriſchej Němſkej. Dżenſa rano nimocżehnjo pſchijma nam ſtudy deſchcżik. Futjie ſobotu ſtónczko 6,07 ſtudha a ſo 5,44 khowa. Mżeżacż pſchipołdnju ſtudha a ſo wjeczor 9,28 khowa.

— **Telefonſka powěſcż wo wjedrje ſa jutſje ſobotu:** Njewobſtajne, pſchi pſcheměnjatym pomrócżenju ſo ſ cżaſami k dešcżam khila. Temperatura ſo mało pſcheměni, ſłabſche wětry ſ wjetſcha ſe wjeczora.

— **Paduſchſtwo.** Tu pokradny ſo w dnjach wot 26. 9. wjecżor hacż do 30. 9. rano khſchidłata klumpa cżo 5. Schtóž nječhto wo paduſchſtwje wě, njech to poliziji wo-ſjewi.

— **Sserbſka wumjelſka wuſtajenja** je w Sserbſkim Domje ſobotu wot 10—4 hodź. a njedźelu wot 10—4 hodź. wotewrjena.

— **Do kolegija měſchczanſkeho ſaſtupjerſtwa** powoła ſo na městno wotthadźazeho k. hanſiſkeho ſudniſkeho direktora Wilhelma Weilanda, dźěłacżeriſki ſekretar k. August Buchholz na Krottenſchmidtſkej dróhi 13.

— **Schwobne mjaſowe jětki** w Budyſchinje. Ssobotu 4. oktobra dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo punt po 70 a 80 pj. Swinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cżiſłu 721—870.

— **Běrnjacy rak.** Kak ſpóznajeſch, ſo ſu běrny raka khore? Na płodach widźiſch wſchelake wulke wurostli. Tute wurostli ſu ſwjetcha napriedy krupate, poidźi ſcho huſto doſcż roſkwětkane a ſu poła nikotruch druźinow běrnow ſchwampam podobne. Druhdu ſaſo widźiſch jenoż małe trupy, ſo wot běrny niežo wjacy widżecż nieje. Tute trupy a wurostli ſu ſ wowrótka ſmjetłowitu, podobiſche cżemnobrune a cżornobrune a roſpadnu po nócżim. Pſchi ſuchim wjedrje ſmorſchcża hromadźe, pſchi mokrum pak hnija. Khoroſcż nadpadnje zyły běrnjacy pjenk. Najbóle pak ſu běrny ſtarſe, korjenje a dźele ſelſtſchcża, kiž ſu w ſemi khoże. Na ſelſtſchcżu ſu take khore błaki na hłójcżacy, po kotrejež łopjeſchcża wurostu. Wone ſu też ſelene, huſto pak też běło-ſelenk. abo na cżerwjenje-ſelene. — S dobom napominam wſchich, na hamtiſke woſtſiwenje ſ Kamjenza ſdobywacż, kiž wo běrnjazym raku wſchelake poſtajenja pſchinjeſu.

— **Njeſboże.** Na blownym torhoſchcżu ſtajeja ſo pſchi khěži Henochcża wobkhoda róſchtu. Jedna hrjada pak prażnyj njeſbożownje bo wulkeho wokna pſchekupża Neugebauer a jo roſbi.

— **Njeſboże na dwórniſchcżu.** Wczera hrjedu pow. ſnjeſboži pſchi rjadowanju wołow na tydniſchim dwórniſchczu wyſchiſchi muhibat Nowak ſ Budyſchina. Pſchi rjadowanju potorhny jeho wół a ſrani jeho na hłowje a ramjenjomaj. Druhi ſoſtojnik běſche ruče k pomocy a ſtorhny jeho ſ kolijow, hewak by ſcżěhowaty wół pſches njeho jěł. Lékař dr. Wagner pokřiči prěnju pomoc. Nowaka bowieſchu do jeho wobydlenja.

— **Wulke mjaſne naſtupnje.** Wot 6.—12. oktobra budźe wójna pſchecżiwo wulkim myſcham. Sčžkhowaty hrěch ho nałoži: phoſphorowa rosmoda. We wſchich łanalach a hriebach, kiž po měſcże wjedu, wołoſebje ſpodny ſemje, budźa ſo take hrěchi wupołožicż. Wobhrožerjo ſkomnoſcżow dyrbja cżi to na ſwojich ſkomnoſcżach cżiniċż. Wopiſmo, na kotreż jenoż jeho dóſtanieſch, dóſtanu w kupnizy po 2. poſtkhodze. Bitſkche hladaj we „Kamtiſkim woſjewju“.

— **Hob-ki banja (Kilrbis).** W jenej ſchrebatſkej ſachrodźe naroſche banja, kiž nażi 1 zentnar. Wona je na ſitnych wikach w pſchedawarni knjeſa Oſkara Kunza wuſtajena.

S **Budeſtez.** Sserbſki prědarſki ſeminar je ſo ſtóncził. Na nim je ſo lětſa jenoż k. cand. duchownſtwa Jenej ſe Kamjenza wobdźělił. Druhi herbſki candidat, kaž też herbſki ſtudent duchownſtwa, ſtejitaj w pruhowanju a ſo tehodla na ſherbſkim ſeminarje wobdźělicż njemóżeſchtaj. Knjes cand. Jenej je ſandźenu njedźelu w Budeſtezdach Sserbam w jich maczerneż rěži prědowak, każ też wokſtarnu Boże ſłužbu ſaſtał.

S **Budeſtez.** Pſchichodnu pónd̆źelu, potajkim pjatnju pónd̆źelu oktobra, mamy tu kermuſchu.

S **Bukez.** Skótny lékař, knjes E. Gelbka, je ſo ſhubił. Wot 7. ſeptembra ſem je hižo ſhubjeny. Na naſchebo knjeſa fararja ſe wón ſe Shorjeſkeje hole itd. pſchał. Hnydom jeho tam pytachu, ale bjes wuſpěcha. — Wſchě możne bajki ſo tu porěcżaju. — Knjes Gelbka bł we wokolinje derje ſnaty.

S **Lubiſa.** Wobſtejacy konſerwowaſe twórnje, fabrikant E. A. Berndt, je w ſtarobje 67 lét wumrěł.

S **Lubiſa.** Nałoh měſchczanoſta k. dr. Lehmanna dla na wotpoczink. Wczera wokoło 5 hodźin roſkhowna ſo ſe ſwojimi ſaſtojnikami a pſchiſtajennymi.

S **Nowcho Gerſdorfa** Mutoru wokoło 10 hodź. wudyri woheń w hródżach firmy Guſtav Thiele. Na 100 zentnari ſita ſo ſłobu ſnicżi.

S **Khróſcżic.** Pjatk 10. oktobra 1924 pop. w 2 hodź. bawa ſe maczerjam rada a to w herbſkej gruchcże w Khróſcżiach. Lékař budźe pſchitomny.

Se **Sčžmiż. Cżežke njeſboże.** Srjedu pſchipołdnju ſta ſo cżežke njeſboże. Wulki kamjeń dyrbjeſche ſo na żeleſnitki wos dowjeſcż, nadobo pak roſwjaſachu ſo rjeczaży a kamjeń kuljeſche ſo po brjoſu dele. Dźěłacżeż Fichta njemóżeſche ruče doſcż pucżekliknyc ſ kamjenja jeho potorhnywſchi ſo tak pſches njeho kuli. Fichta ſrani ſo cżežeju na hłowje, ſłama ſebi nohu a rjebła. Kak ſu ſo rjeczaży rjadowałaſe, njeje ſnate. Na take waſchnje ſo hiſchcże žane njeſboże pryedy ſtało njeje. Też jedun druhi dźěłacżeż ſo ſrani. Pſchipołdnju 1½12 hodź. ſkałachu khorobny acżto. W 2 hodź. popołdnju běſche cżežko ranjeny hakle w khorowni.

S **Namnowa.** Sańdżenu njedźelu měſeżele k. farar Schmidt ſwoje roſkhownowańſke prědowanje. 31 lét bołho Kukowańſke pſchi naſchej ſarkwi.

Se **Zitawy.** W alpach ſnjeſbożik. Loni naſnuw ſhubi ſo Ditthnar v. Scheel ſe Zitawy. Na połnózej ſtronje hory „Breithorn“ w kanjeńitnym morju namakachu jeho cżěło w ſněhu.

S **Wóſporka.** Njedźelu 5. oktobra poſwjeczeja ſo naſche tři nowe ſwony. Dop. we 8 hodź. dże cżah po nje na dwórniſchcżo, we 9 hodź. poſwjeczja ſo na torhoſchcżu. Swjedźenſke kemſchenje je ½4 hodźin popołdnju.

Synoda.

2. oktobra 1924.

Wo konfirmacżi ſo dale jednaſche. K. tajny ſarkwn. radźićel wótrje pſchecżiwo ſakonjej rěčeſche. Won mjenjeſche, ſo konfirmacija doſtała nicżo lutherſke njeje ſo konfirmandoju ſtejże a duchownemu wobeſłaju, hdyż wupruniſnacże a ſłubjenje wupraja. Dźěcżi dyrbjałe ſtarſche bycż, hdyż kſchcżeńſki ſlub nohnowja. K. wuſchiſchi ſarkwn. rada Jencż mènjeſche, ſo ſnadź łodże dźěcżo wołu poliże njerofumi, ſchtoż wulnaje a lubi, ſo pak dyrbimy ſo nadźeċż, ſo jemu ſ Bożej pomocu pſches naſhonjenja ſiwjenia dorofumjenje pſchińdże. K. ſuperintendent Kótzſch wubrał, ſo ſtejitaj wo tajkeho ſakonja, wón pak ma nadźiju ſo ſo dowuradźi. K. medizinalnym rada Meltzer-Lubiſchtemi, ſo ma ſo też zyrkeż cżaſej pſchihodźicż. Wona dyrbi nuſu ſtrdbomjow ſamieſowacż; jemu je wěrnywſnacże pſchecżeċże, njeſnjeżlibre je jemu ſłužbjenje. Druſt ſa ſakoń rěčeſchu, wołoſebje k. minister ſw. ſk. dr. Schröder. Wón ſu konfirmacżi nicżo zyrkwi zuſe njewidźi. Wona ma ludowu zyrkeż a zyrkeż wukhacże ſwjatacż.

Boži pomozniży.

Podot Bohuwěr Schéża.

5] (Pokracżowanje.)

Bych-ki ja wo tychčem rěcżecż chcył, ſchtoż je woda ſako pomozniża Boża wot ſpocżatka ſwěta ſem dokonjała a hiſchcże w naſchim cżaſu wuwjedże, dha bych wjele njedźeł pospochi powědacż mohł. To drje ſy ſo mi nałkerje wotkrudźiło a wam hiſchcże bóle. Tuż chcemy jenoż hiſchcże na jene jejne dźěło pohladacż.

Hdyż ſo w pětkowej jamje roſkładujeſch, n. pſch. we tej njedelołoto Brěſowſkeho mosta, a widźiſch, kak ſo tam ſmuhi abo worſchiny dróbneho pěſka ſ worſchtami ſyłniſcheho wotmeńenja, a tam a ſem make abo wulke kamjenje mjes nimi cżka, dha ſebi wěſcże myſlíſch: ſchtó tež to je to tak naſypnyk a ſkładk? Stejiſch-li na pětkojitym poli abo ſnadź we khubokim holanſkim pěſku, dha ſi ſamo wot ſo praſchenje pſchińdże: hdże tež to ſu ſo te bjeſkónczne hromady ſemnyſale? Schtóż dże, może kóżde léto pſchibadowacż, kak woda na ſtajnoſcżi ſpět dźěła a do dołow dele noſy. Wo drje wěſcże, ſo ſu hórſte pucże ſ muſnjacżom nowych wſche khubok; tajke wone wěſo wot ſpocżatka njeběchu. Pryedy ſu wone wſche na wyſokim leżale. Hdyż ſu pocżeli po nich jěſdżicż, njech je to mojedła pſched 200 létami było abo pryedy, dha tej beſchcżowa wona hnydom pucża po kołtjach běżeċż, a dokelż ta jenje njemóże próſdna a ujecha jenje knja hnyż, da ſhradnhy, ſchtoż duży po pucżu namaka a wlecżeſche jo ſobu do doła dele. Sſnadna woda jenoż kuſt błóta wjeſeſche, wulka pak, kaj wona pſchi njewjedrowych ſlukach naſtanje, też kamuſchki a kamjenje dele wałeſche a njemóżeſche dołoż dośtacż, tuj wury tu a tam a na wjele měſtnach dźěry do pucża. A wona mèjeſche jara nurne, tuj to wſcho w ſkoku dźěſche; ſa te lénje kamjenje pak běſche to hela; tyhaży lét běchu wone ſmérom łeżałe a k njebju horje hladałe, a nětko je woda ſobu ſtorhnyła do kolworótneho rezwarja po horje dele. To njebě jane běżenje, to bě mjetanje, tyhażkróż pſchi tym jedyn do druheho ſtorcżi, a ſto krócż zyłe hromady nadobo do wulkich kamjenjow po bokach ſawadźiſchu; a to bě wrjeſtot a praſkot, a to bě dźiwja hara. Najwjazy kamjenjow ſebi pſchi tym rózki wotſtorka, wjele jich na kruchi dźěſche, kruchi ſażo roſſłachu do kuſkow, ſ kuſkow naſta drob a ſ droba pěſk, teho tam někto dołhe hromady pod horu leża. Hdyż ſu takle njewjedra ſto a wjele wjazy krócż ſwoje rěti po hórſtich puczach dele łake, dha je bjes dźiwa, ſo ſu te léto wot léta hłubſche a ſa ſkót a ludźi dracżiſne.

Na wſchěch naſpich puczach ſo kamuſchki ſ wojami roſſejdżeja, roſmjatu, a konje je roſtepłaja, njewjedrowe ſlimki pak tón drohjas do pſchěrowowy ſwołoſkuża abo po puczach běżo a dźery wumłewajo kamjeſchki a pěſk a pjerſchcż do rěti lija, tam ſo na dnje rěti pſchezo dale mlěje, a torhaza woda jón na ſtajnoſcżi pſchemeſchuje a pſchewaluje, a pſchi tym ſo won pſchezo na drobniſcho roſmlěje. We Rachlowje ma pěſk w rězu wjele wulkich a róſkatych ſornow, w Ssowrjowſkej rězu ſu wone wjele mjeniſche a bóle kuloſte. Wulke rěti, na pſch. Bóhjo, ſtajnje a bjes pſchestacża milijony woſowe pěſka ſobu wjedu, pſchezo dale a dale, a hakle w morju won k měru pſchińdże a na dno padnje. Na zyłej ſemi tyhaży rěkow pěſk do morja woja, a tak někdy cżaſ pſchińdże, ſo budże wono zyłe ſanoſchene, a woda budże dyrbjeċż ſuhe kraje pójeraċż. Tak nowe kraje naſtanu, ale też nowe morja.

Druhe cżeſże dźěło, kotreż je woda w ſtarobanych cżaſach dokonjała, mózemy też w naſchej Luſizy ſebi wobhladacż. Dźicże do Suborniczki, hdżeż brunizu tyja a hladajeſe, kak tam ta pod ſemju leży. Najſterje je tam pryedy wulki jěſor był, ſnadź też morjo ſches zyłu ſaſku a bramborſku Luſizu a ſchtó wě, kak dałoko, to bu ſ pěſkom faſnjeſene a ſ njerjadom, ſcżina a potacże tam poczachu roſcż a wjele druhich travowe a ſelow, wſche zyłe hinajche a wjele, wjele wjetſche hacż w tu khwilu, te, hdyż naſymu ſpadachu, wodu pſchezo bóle pjelnjachu, a ſ jěſora bu po cżaſu bahno abo tonidło; potom tam poczachu łetki roſcż a ſchtomy, ſta lét dołho, tyhaży lét, roſcżeſchcż a ſpadachu a podnórſchu ſo w ſidkim bahnje; ſ teho wſcheho pak brune wuhło naſta, brunizu, każ ſo tam djenża vyje. Potom pſchińdże lijenża, woda lěży na horach ſpowala a ſwoży je do dolinh, tam je do dólżeſow a dołow ſmjeta, a kóżdy może ſebi wobhladacż, kak tam wone prěti a po dołhoſcżi hromadże ſtłóżene a ſmjerżene leża, huſto doſcż hłuboko pod ſemju. Schtó dha pak je telko pjerſchcże na nje nawoſył? Nichtó druhi hacż wulka woda.

Wjele, jara wjele hiſchcże moht wam wo wodże powědacż a wo jejnych dźěłach, njech pak je na djenſniſche doſcż. S teho, ſchtoż ſym wam prajił, ſeſe ſpóznacż mohli, ſo je wona najbżylniſcha mjes Božimi pomocznikami a najpilniſcha.

Chcemy ſo ras hiſchcże do horow wrócżiċż. Tam ſo hdyż a hdyż ſtanje, ſo nèchtó ſmuhu lěża popuſchcża, ale wuprózdnjeny kruch wjazy njeſażdża. To je wejo wulka njeroda, ale ſym to wjazy hacż jónkróż widźał. Bóh ſw. Knjes tam hnydom ſwojich pomocznikow pócżele a cżi hej dołho łaſacż njedadża, ale ſo namęſche pilni do dźěła ſtaja. Wětſik tam naſypje travu a wſchelake kwětki, dżiwi muż a druhe, ſo by ſo ſ nimi njeroda trochu pſchikrыła, potom tam namjeta brěſowe, bjelmowe a wożyzowe hymjo, a dokelż ſ wobeju bokow wyſoke cżorne drjewo ſtejі, dha móże ſ łóhkej próżu tu a tam też nèchtó ſchmrcżżkow, chójnow a jédłow naſadżeċż; ptaczki tam na pſchemoh holanſke jahody, maleny, cżernjowe jahody, cżerwjeny bós a wjerebinu ſyja, a woda pſchińdżeſe wot horłach nèkotre klonowe ſorna a bukwizy. S teho wſcheho nowy łéſ naroſeże, wèjo hinaſchi, hacż jón hajniſ hadża. Dołho pak to njetraje, ſo to wone w měrje a pokoju hromadże roſcże; też tu réka: Wjeſeſi bóle bjeczi! Wjeſeſi ſu a wjazy prawa maſcż! Schmrcżki, chójny, jédle, brěſy a druhe drjewa pſchezo wjetſche froſtu, pſchezo ſcherſcho ſo twupjeraja; wone chżedża ſame do ſtónczka hladacż a dałwaja tym mjeniſchim a ſłabſchim jenoż chłódk, tak ſo jedyn łeżeſi ſo druhim ſabinje, ſaduſcheny pod ſchtomami. Nicżo wo to, nowy łéſ je tu tola naſtał, a to łéſ, kajſiż dże jón pſchiroda mècż, a kajſiż wona wſchudżom a kóżdy cżaſ ſama plahuje, njenujży namęſchany łéſ (Miſchwald). Take łéży, kaj je my na naſchich horach widżimy: ſchmrcżk pſchi ſchmrcżku a nicżo hacż ſchmrcżk, a w holi lute chójny, te ſu pſchecżiwo pſchiroże abo naturje, a cżaſ dałoko njeje, to budźemy ſaſo dyrbjeċż mèſchane łéży pławowacż. Wjele hajniſkow to wě a bychu rady ſ tym ſapocżeli, ale woni ſo boja, ſo ſo ſ tajſich łéżow mjenje yjenjes nawikuje hacż ſe ſchmrcżkowych a chójnowych.

(Pokracżowanje.)

K. dwórski prědaŕ dr. Friedrich wuwědźe, ſo ſu ſo dźěcki ſ pſches ſchčekenju do zwrkcie pſchijate. S ſchčekenju ma duchowne žiwjenje wurosć a ſo roſwiwaćk, tehodla maja dźěcki ſo ſchčekanſkeju kubłaćk. Wobſtamknjenje tuteho dźěła je konfirmazija, hdźež maja dźěcki wuſnaćk, ſchtoŕ ſu nawuńke a žiwdźi, ſo chcedźa po tym žiwi być. Krajny biſkop Ahwelš łakoń ſakituje a praji, ſo njeje, kaž je ſo wokera prajiło, konfirmazija zyrkwine žiwjenje ſapuſchčiła, ale ſo ſu ſ njeje rěki žiwjenja wuthodźale. Jako ſaſtupjeć małych wołoſadow rěčeſche k. farar Kummer ſa to, ſo by ſo pſchi konfirmaziji wo móžnoſći mało pſchemjenjało; bdeloraharjej njeje ſkeſke: k nowotwarjenju ſo nichtó njenamaka. Saſtupi ſo do wuraďowanja jenotliwych paragrafow. Měnjenje, ſo mělo ſo prawo ke kmótſtwu ſo hač do 20. lěta woſtorčić, pſchihłoſowanje njenamaka.

Sſwobodnje ſmuſlene zyrkwine worſchty běchu ſa to, ſo bychu ſo tſi wraſcheńcy pſchi konfirmaziji do jeneho hromadźe ſčahnuwše. Mu pak kruče na tym ſtejimy, ſo ma pſchi tſoch wraſcheńcych woſtaćk, ſo maja wotlaſkim wačeſtke dźěcki ſwoju wěru do trojenickeho Boha wuſnaćk a pſchiſlubić, ſo chcedźa po tutej nérje khodźić a ſo chcedźa ſo jako ſtrěrm: ſtarow ev.-luth. zyrkwje wopokaſaćk.

Wačeſtka wuczba ma ſo po ſakonju tydźenſkeju na dwě dniowej wotmdwaćk. Temu pſchihłoſowaćk njemóžachmy, dokelž bychu dźěcki wačeſtke dźěcki ſ dalokich wſow ſa tydźeń w ſwóje huſto pſchi njepſchihódnym wjedrje wucź do zyrkwineje wſy dwójzy cźinić. Hanečka.

Sſerbſky wumjeſkw.

Na dnju 4. t. m. wotewri ſo ſerbſka wumjeſkka wuſtajeńca w „Sſerbſkim Domje". Sſerbſky wumjeſkſy ſwoje prózowanja ſerbſkemu ludej pokaža. Hdyž ſo wo ſerbſkich wumjeſkach rěči, tak mylſliſch najprjedy na Měrćina Nowaka-Njechornſkeho, wumjeſca, kiž ſwoje motiwy ſe ſerbſkich bajkow a ſtawiſnow wjerſe. Wón je pěſnjeć barbow, ſ jeho wobraſow bycha ſerbſki duch. Na lětuſchej wuſtajeńcy wuſtaji wulku liczbu wobraſow. Kóždy wopytowaŕ a wopytowaćka namaka tam wjele ſajimaweho a ſpokojazeho.

Jurij Hajna, měſeſke loni najwjazy wobraſow. Wón pſchebywa w tu khwilu w Romje. Nadźijamy ſo, ſo ſe ſłónčnjeze italiſkeje ſemje někotre jeho wołijowe wobraſy doſtaćk, njech teſ najſterje w prawym cźaſu njebóndu, dokelž wumjeſcy tam runje po kraju wokoło puču̇je.

Fryźe Ltko wuſtaji letſa prěni raz na naſchej wuſtajeńcy. Wón je Delnja-Łužican ſ Wětoſchowa. Nadźijamy ſo, ſo wobdarjeny wumjeſcy ſe wobſebiſej luboſcu ſo ſerbſkemu wumjeſtwu wěnuje.

Wladimĕr Schźa pokaſa nam rjanu liczbu wołijowych wobraſow. Jeho motiwy ſu ſe ſerbſkeje dominy. Leni ſmuj ſpóſnali, ſo je wumjeſcy ſ kražnymi talentami wobdarjeny.

Přiłopk.

* **Njeſtoje w transformatoru.** W Laubanje kovachu dźěcki na dróſy buł. Wſchi tym ſtecki ras do duri transformatora (to ſu khěžki, kotrež ſo ſyłny elektriſki pruud do ſłabſcheho pſchemeńja, kiž mamy też pola naſ). Se pſchwoczinjenych duri ſaſtupi 4łétna holczka a dótkny ſo pſchiprawow. W ſamym wokomiku ſpali ſebi jenu ruku a pol cźěła. Wjeſcha holza, kotraž pſchipadnje nimo dźěſche, wutorchny mjeſtſchu a wukhowa ju tak ſmjerćnu. Hewak by ſo do zyła ſwalika. Holzu dowjeſechu hnydom do khorownje. Tuto njeſłyſze tła ſo jenoż pſches bracźe ſ bulom na dróſy. Temu dyrbja boroſćeni na kóžby pad ſadźěwacź, dokelž móža pſches to hiſchče druhe njeſhoźa ſo ſtacź.

* **S Krimiczanoh.** Wutoru jědźeſche jedyn bohſadowaŕ ſ khowańzom do Kamjenicź. Krótko do ſaſtanišcźa Lauſkiſeje kupjele ſtocźi khowanźa ſ woſa dele. Cźah dre hnydom ſaſta, ale hólcźeza njemóžachu wjazań namakaćk. — Jena hoſpoſa chcyſche ſo ſ pluwom ſajědowjeśćeć. Sſuſuješe pak to bórſy pytnychu. Woni dźěchu ſ ſakatnju do bydlenja. Pluw w bydlenju roſbuchny a ſtworiſka nadoba ſo ſapali. Hoſpoſa, kiž je ſo ſkwjenja nabyła, ſo cźěſko wopali.

* **Se Sſtarkhowa.** Wo ẅ e ſa ſchtwórt dny ſu ſo w poſtlednim tydźenju tſi wołſenje ſakoſke a to we Wulkim Schunowje pola Sſtarkhowa. Kaž ſo wot tam piſa, wotpalikſchtaj ſo ſaſidźeny tydźeń dwaj wulkaj ſtatołaj. Jenoż ſkót mózachu wukhowaćk. Dwaj konjej a wſcha pjerina namakachu w zkomjenſach ſmjerćz. Hołbje ſtachu Hyſchego a yſchego ſaſo ke hołbjeſtejeć, pſchiſłyſchu pak wołnjej pſche bliſko a tak ſo ſpalichu. Skłoda je njeſmérnje wulka. 800 000 ŧk. wuczkinja ſawěſćenje a we hódnoźe pſches 1 million ŧk. je ſo ſpaliło. Dwaj dnej haſchachu. 16 ſyłkawow wombaſche wołeń podujkcź. Też nowokupjena motorſka ſyłkawa. Hiſchče njebě ſo tu nužekhiło, wotpali ſo druhe domſke hač na nurjeju. Měſto ſarjadowa ſtajnu ſtroku.

* **Bohate Johnowanje.** Wułkowny dźěłacźeŕ wſa ſebi wudowu ſ dwěmaj dźěſcźomaj. Ale kak bu pſcheſłyſchany, hdyž wona na kwaſnym dnju ſe ſedmimi dźěcźimi pſchicźahny. Nětko chcyſche ſo wot njeje dźěliccź. Wujednaniki źud runje won ſalomonſky roſtrudźi. Nadźeſche jemu, jenoż wo dweju dźěſcźi ſo ſtaraćź a tamne ſ ſ domu dacź. Tutón roſtrud muſ wotpokaſa, daſche ſo dźěliccź, ale ſa dźěſcźi ma ſo dale ſtaraćź, kaž běſche pſched ſeńtwu ſłubił. Najſterje budźe wudowje njeſło lóſcźo, ſo ſ pjeczimi dźěcźimi wojenicź.

* **S Lipczeluje w Neumarkſkej.** Hobrika khójma. We ſtatnej holi nadeſłédźchu hoinizy pſchi pſchehladowanju leka hobrika khójmu. Wobſahi měri 3,80 m., pſcherěſł 1,24 m, wyſſoka je 30,90 m. Drjewa ma 18,4 cbm. ſ ſaſpſchahowe budźe k wotwojeſenju drjewa trěbnych.

* **100 lět portland-ſ.ment.** 21. winowza budźe runje 100 lět, ſo je murjeźiſki miſchtr Joſef Aſpdin w měſeſe Leeds w Jendźelſkej ſwój patent doſtał, ſ jiſu (tonom) ſmješchanu wapnowom kamjeń w kachlach paliſ a potom ſaſo roſmělcź, kiž ma móžnoſć, we wodźe ſaſo ſtwjerdnjeć. Tutón produkt njemowrateſche jeho wunamakaŕ „Portlandzement", dokelž ſo w barbje a kruſoſći dom podobnje ſchčikowanje ſnatemu „Portlandſtone" runa. Prěnja niemſka wornja naſta w lěcźe 1855 w Stettinu. Pola Sčźeźeźine Salozkej běſche dr. Michaelis tſi l. 1845 pruſki patent wudobył na wěſku druſinu zementa, ale niczim jendźelſkemu wrótzo njeſtejeſche.

* **Reklama** ſ Hohenzollernſkimi knjeźſkimi wołami we Ameriźy. Rdnacźe wołow priedawſcheho Lorſcheho dwora je ſo do Newyorka dowjeſło. Woły kupi jene druſtwo, kiž budźe w nich měſchczańſki lud ſa tuni njeſmjeſ w zentralnym parku wokoło wołyć. Druſtwo nadźija ſo, ſo wjele ſaſłuži, hdyž ſ wołami jěźdźi, kiž maja worota biwuſcheho němſkeho keſſora.

* **Schtom — nowina.** Dowołonja 7,35 hodź. khtóžkoli ſchtom — dowołonja w 11 hodź. najnowſcha nowina. Měſeczki papjerńika pſchefjerdroźki ſo, kak wjele cźaſa je trěbne, ſo ſo ſchtom do papjeru pſchedźěła. Nano we 7,35 hodź. puſchčki 3 ſchtomy w błiſkim łěſu. Skora ſo ſpěſchnje wotběli a ſhonki dowjeſechu ſo do worenje. Tam ſo bórſy pſchedźěłachu do ſlikoho drjewowoho wuſmuſcheja. Dowołonja 9,39 hodź. pſchiźidze prěnja róla papjery ſe maſchinu. Papjera dorjeze ſo ſ awtowom do 4 km idaleneje cźiſchcźerńje. We 11 hodź. pſchedewſchu ſo na papjerje najnowſche nowiny. Wſcho trajeſche jenoź 3 hodź. a 25 njeſiſchinow.

* **We wulko-mordarju Haarmannu...** Haarmanna ſm ſ bludnjy měſta Göttingen da jaſtwa do Hannovera mrěcź dowjeſli. W Göttingſkim wuſtawje je cźaſto hyſtał, ſebi žiwjenje wſacź. Strańnizy pak pſchezo temu ſadźěwachu. W pſchepytowanjſkim jaſtwje bě khěžro khrobły, we bludnjy pak ſo zyle do ſo ſwjeſł. Wón ſ nikim njepowědaſche, teź nij ſe ſwojim ſakitowarjom. Tajny med. rada prof. dr. Schulz, wjedniſt wuſtawa njeje hiſchče ſpóſnał. Hač je Haarmann wopraſował duchaſkory abo hač jenoź luda. W pſchepytowanju je wón jenoź to pſchiſłał, ſtajńa je ſo jemu dowołoſło. Hač je liczba 22 mordatſtwow doſpołna, njeje hiſchče dopokaſane.

* **Jchčkoje.** Barliniſka kriminalna je jebakow, kiž běchu dźěſchi cźaſ na Barliniſkich dworniſchcźach dźěłali, ſajała. Tute paſmo pytnyche ſebi pſchede wſchěm ludźi, kiž je kraja do města pſchijěźdźechu. Wuſchiknij: ſo praiſcheje ſhonichu bórſy, ſ wołkal zuſy je a hdźe cźaſe. Pſchezo ſo jebakam poradźi, zuſcho pſchejmjeńdźeſć, ſo ſu krajenjo. Barliniſki pſchedſtajł je jako ſłótnikaŕ, kiž ma dobry wobſhod. Słótnikaŕ pſcheproſhy zuſcho, ſo by jeho wobſhod wopniał. Po puczu do wobſhoda pſchiźidze druhi muž a polſki wobėmaj ſłoty cźahaŕ a rjeczas. Wón wudawa, ſo ju jenu pjenjeſy pokradnył. Słótnikaŕ ſwojeho „kra jana" tehodła napomina, tola w Barliniſ kedźkoli, tutemu druhemu paſ praji, ſo wſe ſebi ſłoty cźaſnik a rjeczaſ wſacź, a cźaſ rad ſadany pjenjeſy ſapłaceć, nima pak tekło pjenjeſ pſchi ſebi. Zuſy krajan pak kupi. Kaj ruče pytnje, ſo je wojebany, pſchiſko-ſi ſkecki jebak a ſo ſtaroſćinje pſcheſa: „Stej wonaj teź Waſ ſjebałoj?" „Ja jeju teź pytam." Tak wotdherźuje zuſcho a ſłónčnje ſo wón teź ſmědi. Wſchitkich tſo jebakoju — w jich kruhach ſ mjenonami „Jakub", „Rudi" a „Ludewilli ſnaći, — ſu ſtari a naſſonnički pachoſło na tutym polu.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 3. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Kuše mrěi ſu w miljonach)

Dolar	4190 000	franzowſki frank	222 500
jendźelſki punt	18 765 000	cźeſkoſł. króna	12 495
ſchwajzarſki frank	799 800	10 mil. pólik. mark	78 500

W pjenjeſach, naſtupnjo pſchedewſchem a měſaczniu dań a hódnotu, ſo wežera mało pſchimeni.

Efekty wežera na ſwojich kurſach wobſtachu. Wójniſka pożeſonke khodźeſche mjeſ 660—710 %.

Na produktowych wilkach pſchedewſchém rożta ſwoju pkaciźnu powyſchi, po tym ſo w Amerizy pkaciźny horje biſaznu. Pſchenica ſwoju hódnotu jenoź we měſcźo mało powyſchi. W jeczmjenju a wowſu ſo pkaciźny tehma pſchemeńchu. Jenoź dobre druźiny měſaczku kwyoru. Mjana muka bě bróſiſcha pſchenicźneje. Wo womjeſchčach a wotrubach běchu pkaciźny krute, ale wobrót ſnadny wosta. Wežera pkaćoſcke zentnar

w Barlinje:

pſchenizy 11,80—12,— rożk 11,80—12,— jeczmienia nałětneho 13—13,75 wowſa 8,75—10,—

Wiki wežera w Lubiju: Butra łuſt 1,15—1,25 jeja 15 hacź 17 pj., hriby 60—70 cźerńizowe jahody 40—50 howańſke jahody 35 pruſznizy 35—109 jabłuka 10—15 kruſchwy 5—10 wólſke worjechi 35 wino 30—35 błowki 30—40 huſy 1,30—1,50.

Wiki wežera w Khorelbinu: Butra 1,90—2,20 jeja 15 hacź 16 pj., howjaſe mjaſo 0,90 cźelaſe 1,20 ſwinjaze 1,10—1,30 karpy a ſcźuki 1,50 twaroh 1,80—2,— pilkowy 0,30 kruſchwy a jabłuka 20—30 cźeſwjeny a bély kał 8—15 wólſke worjechi 30—35 pj.

Sſwinjaze wiki wežera w Khorelbinu: Pſchiwjeſli běchu 954 proſjatow a 69 běhatkow. Wone płacźachu:

	małe	ſtrěnje	wulke
Wroſſata	8—12	12—17	17—23
běhatki	25—30	50—85	85—115 hr.

Wiki wežera w Shorſizu: Butra łuſt 1,10—1,15 jeja 13—14 hwaroh 20—25 wino 50—60 pruſnizy 50 pj., błowki 35—40 mód towwjereſanny 1,60 w płaſtach 2 hr.

Sso pytaja:

Cźěhła, Gustav Mintouiz w Kamjenzu na Jěkowſkej dróſy cźo. 8.

Murjerſcy, Kala na Zidowje.

Dźěrnyłběrarjow, knjeſi dwór w Radźanezach.

Na pſchedaŕ:

Kóń, wołach. na Horje cźo. 38 pola Nieſſwackicka.

Hamiske wozlewjenje z Budyšina.

Połkroma je w hródźi ſtatoka Auguſtu Hanſowſe w Sſmilnej wudyrka. Do ſawrjeneho wokſeja ſłuſcha ſtatok ham, do dohładnitſwa wjeſ Sſmilnja. Tu płacźaſe poſtajenja ſu w cźo. 40 Sſerb. Now. wot 4. febr. 1922 wocźiſchczane.

Měſchczańſka rada — ſpomožeńſki hamt — wojſwa: So njeby ſtronota wobydleńſtwa w ſtroſche hyła, ſo wot 6. hacź do 12. oktobra 1924 wulke myſche ſaćeřa. Tute ſtanje ſo ſ phosphorowej roſmodu. We měſchczańſkich kanalach cźini to měſchczańſke ſarjadnitſwo. Wobydźerjo leżomnoſcźow dyrbja tuhym měſchczańſkim pſchiſłuſnjenym pſchiſtup dowoliś. Wobydźerjo wſchěch leżomnoſcźow, w kotrychž ſu wulke myſche, wołoſebje hdźež je ſkót był abo je, maja teź w poſtajenych dnjach na pſchiſłuſnych měſtnach (w popjelownych a drubich jamach, ſtarych murjach atd.) phosphorowu roſmodu wuſtajeć. Roſmoda nemaſa ſo na wſchelake běſiłki, teź na małe beſeźiſki dyrbja ſo tak pſchiźiźiniś. Roſmodu doſtajeſch w Sſingertez drogerji na ſnutſkownej lawiſkej haſy. Wupoſaju pak hacź do 12. oktobra 1924 na poliz. ſarjadnitſtwje na kupnizy w 2. poſchodźe, ſtuwa cźo. 3 darmo ſa tutón ſamér. Pſchi tutych pſchihotowanjach njeſmě ſo jara kedźbne a jenoź ſpuſchčiſomne wuſhoły ſ tym ſabkraja. Měſtno, na kotrymž je jěd leżał, dyrbi ſo murjeźiſci a wulke myſche ſo wotſtronić. Jěd, kiž njeje ſo pſchelrjebał, ma ſo ſpaliś abo ſahrjebaś. Schtóž ſo wo tutych pſchikazach nima, ſo khłoſta.

Hamiske wozlewjenje z Kamjenca.

Straſchna nevzaza khoroſć, běrnjazny rak, ſo pſchezo dale roſſcheŕſa, tehodła dyrbja ſo ſcźěhowace poſtajenja kruče wobſkźbowaś.

1. Nad běrniſcźkami, běrnjazymi hromadami a pinzami maja hamtiſke laſtopiſzy dohlad a maja běrny pruhowaś, hacź jim ſ rakom nałmkijene. Laſtopiſzy dyrbja pak pſchi ſebi wołebity hamtiſki wupokaz mieś. Laſtopiſkam dyrbi ſo pſchiſtup k běrniſcźkam, běrnjazym hromadam a pinzam dowoliś a teź někotre płody ſobu wſacź, ſo bychu je pſchepytowali.

2. Schtóž ma ſ rakom natykniſene běrny hadźene abo nahromadźene, dyrbi to hnudom poliźiji woſſewiś.

3. Na běrniſcźkach, na kotrychž ſu ſo na raka khore běrny ſběrałe, maja ſo wſche ſelliſcźka a kałki derje kromaſe ſhradźaś a ſpaliś.

4. Na taſich běrniſcźkach ſběrane běrny niesmědźa ſo a) ſaſo ſadźeć, b) bjes poliźijſkeje dowolnoſće ſe ſtatokow, w kotrychž ſu ſo ſběrałe, dale podawaś abo tajke khore běrny ſumdźa ſo jenoź warjene ſtołet dowaćś. Teź běliſkne dyrbja ſo najprjedy warićś abo dołe ſpaliś. W hoſpodaŕſkach, w kotrychž ſu fabrikki, kiž běrny pſchedźěłaja, njech ſo na raka khore běrny

Płacźiny rěſneho kotu na Drjezdźanſkich kótnych wilkach.

2. oktobra.

4 woły, 2 jałozy a kruwy, 549 cźelatow, 74 wowzow, 590 ſwinj.

Płacźiny ſa

kruwy a jałozy: 1. 34—38, 2. 26—30 ſ. 20—24

cźelata: 1. —, 2. 8?—83, 3. 74—78, 4. 56—66.

wowzy: 2. 50—53, 3. 44—50.

ſwinjeſ: 1. 8?—86, 2. 90—92, 3. 74—76, 4. 66—70, 5. 60—70

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wilkach.

Jito a wołijowe ſyrowe po tonu abo 1000 kg, ſemoł 100 kg. w nacźinu po ſtotej ſrjednje.

	3. 10.	1. 10.
Pſchenica	237-245	237-245
rożka	236-244	234-242
małk. jeczmjeń	221-252	225-250
nat. jeczmjeń	—	—
wowſ	187-195	186-194
kukuriza (Mais)	—	—
pſchenczn. muka	34-36,50	33-36,5?
rżana muka	33-36,50	32-36 00
pſchenz. wotr.	14,75	14-14,75
rżane wotruby	13,00	12-13 0
rapk	360	350-360
lane ſymje	440-450	440-450
hróch	22-25	22-26
pjelušchki	17-19	17-19

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wilkach.

Jito a wołijowe ſyrowe po tonu abo 1000 kg, ſemoł 100 kg. w nacźinu po ſtotej ſrjednje.

	3. 10.	1. 10.
rapk. wołejſchi	15,00	15,40
poch. metalja	9-9,2?	9,20
ſezabella	15-17,00	15,00-16
ſermaze ſmjeſi	18,50	18-18,50
kumy	20-22	20-22
wo'a	17-18,00	17-18,00
lany wołejſchi	23-25,50	25-26,00
modre lupino	14-14,00	14-15,00
žolte lupino	16-19,00	16—19
ſuno, 50 kg	3,00-3,4?	3-3,40
ſ oma, rżana	1,1?-1,20	1,0?-1,20
„ pſchenz.	1,70-1,20	1,00-1,20
„ wowſina	0,90-1,00	0,90-1,00
„ jeczna	0,90-1,00	0,90-1,00

Wiczne płacźiny wežera w Barlinje:

Wſcho po ſtotej ſrjednje	w Kamjenzu	w Lubiju
	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pſchenża	11,40—11,60	11 80—12,00
Rożka	11.20—11 40	11,80—12,00
Jeczmjeń	12,50—13 25	13,00—13,75
Wowſ	8,50—9,75	8,75—10.00
Sſyno	3.50	2,50—3,25
Sſloma, ſ małch. młóćj.	1,75	
Sſloma, ſ ſahłanu	1 50	0,90—1,30
Sſloma ſ rulu młóćenja	—	1,60—1,80
Bėrny, pola ratarja	2,50—2,75	2,30—2,00
„ hač na żeleſnizu	—	—
Butra kg	4,60—4,80	4,80—5,00
Jeja	0,16	0,15—0,17
Pſchenżne wotruby	—	7.50—7,75
Mjane wotruby	—	7.25—7.50
Pſchenżna muka	—	18,00—19,00
Mjana muka	—	18,00—19,00
Proſata, wulke	—	—
„ ſtrěnje	14—24	—
„ małe	—	—

tutych dowjesła. Howak pak njech so khore běrny dale ... pschetoč też pjerschćk, kotraž na běrnach wiša, ...rillemi natuhnjena. Schtóž je na tajkich khornych ...schach khodźił, dyrbi sebi nohi abo wobucže wu... też z konjazych wódkowow a wosowych wobru... a je wschěho gratu ma so pjerschćk wotdrapać. Na ...ch wolach ma so tafla z napissmom „Kedźbu! běrn... rat!" 15×40 zm. wulka, postajeća.

2. Na wolach, na kotrychž su so raka khore běrny ...akale, hmjdźa so hač na dalsche jenoż běrnjace ...ziny hodźeć, kotrež hamt za rostlinyschkit w Sak... w Drježdźanach-A., Stübelallee 2, dowolć.

Schtóž pschećiwo postajenjam jedna, polkhosta so po 2 wosjewjenja wot 30. awgusta 1917 z jastwom hač 1 lět a z jenej z tuteju khłostanjom hač do 10 000 M. abo z jenej z tuteju khłostanjom.

Kamjenska rada.

4 oktobra 1924 dop. w 10 hodź. pschehladuje so elektromotor. Sapkačićej ma so hnydom. Kupzy zhromadźa so w „falkim dworje" w Kamjencu.

Hamtske wozjewjenje z Ludla.

Alarm! Nascha dobrowólna wohnjowa wobora směje w běrnu pschichodnich dnjow klowne hwarčowanje a bubje pschi tym też alarm pikać. Scrón, kiž hewak k wohenjej zwoni, njebudźe zwonić.

Na zwonkownej Kitawitzi bróšu budźa so mjes mjenjej hošu a dźiwadłowym namjestom role klasić. Wot pjatka 3. oktobra hač na dalsche je tuta bróša zawrjena.

Wot oktobra zwjt wonjki so wobrěšinja za elektriku wot 50 pj. na 45 pj., na kilowatthodźinu elektrika wot 21 pj. na 1 pj. na kilowatthodźinu, zakładna płaćizna 18 hr. za kóžde kilowatt a lěto.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sobrańcze zastajenje so nahdźinosći. Starschi, wotkhadarjo, zastarańcy a pomocnikojo! Po 3. nowembru dowkownym wukazu nahdźinosća so też zastajenje, kiž by so wotche dźěći abo hyrnty zarjadujece. Nieskomdźe tuto, pschetoż je wotscha winowatosć, so so wy staracze, hdyž mańce to zarunać. Hač do 31. decembra mańce to twojsewišć. 1. Malutowarske dobromělca dyrbja so do 31. dec. pola nalutowanja wosjewišć. Wone pak so njech pschiwomni, so so we zhrocźane zjenjetej jednu, na te so wrjedy dźiwa. 2. Hypotheki, leżomnosty dołh a dołh dołhnych papjerow nahdźinosća so hjes tebo, so twojsewišch wo 15%. Hypotheki pak móža so wusche nahdźinosćicz a to potom, je žadanka njes wotsobami, kiž maja prawo, so wot někoho sdźerżeć dach a wotsobami, kiž su winowaći někoho sdźerżeć, abo je žadanka z wotkasma samostajenstwa njes sobunamrěwarni, dźěleneych mandźelstwom a wotsobami. Kiž maja sakonički dźěl dostać abo je žadanka njes starschimi a dźěćimi, abo jedna so wo dobrerańnu pjenježnu žadanku, kotraž so 31. decembra 1918 sakoži. Pola dźěćazego a zhrocźazego samożenja budźa tute žadania husto dopjelnjene. Nahdźinosćenje hypothekowe wyschi hač 15% ma so hač do 31. dec. pola hamtskeho suda stać a to we wokrjeżu., w kotrymž su leżomnosće knihi.

Dokelž je we wjeskomaj Nowej Lutzy a Horach z nowa sajo twohus wudyrił, je sakasane, z tuteju wjesłow mloko a mlečkowe wuhlody wuwožować. Wschě mloko, kiž so wuzima, njech so najprjedy wari.

Dźěl Laubengeyerscheje leżomnosće, pschi Garmschcu sahrodnistwje leżazy, pschenaja so pjatk 3. oktobra 1924 na mětnje zamym.

Swinjazy mór w khlěwach pschekupza Emila Grundmanna je saschoł.

Schtóž chce w lěsach drjewo sběrać, dyrbi měć dowolnosć. Taiku dowolnosć dostanjeschi za 2 hr. hač do 10. oktobra na radnizy we jstwje čo. 2.

Wikowanjske wopišmo sa wuczowanych njech kóždy po nje pschińdźe do 10. oktobra, jo óž je hebi na lěto 1925 žadał. Fotografija a 5 hr. dyrbi so hnydom pschinjesć. Tuto płaći sa wschěch, kiž w měsce Wojerezach bydla. Schtóž je hižo toni take wopišmo dostał, njech tuto hnydom pschinjese.

Za nowu cr...

su darili 1240,03 hr.

Dalše dary z Pěskec (přez šulerku Lotu Wuchichec):

kn. Staškec	5,—	„
k. Lahn	1,—	„
k. A. Riemer	2,—	„
k. P. Ryćeř	1,—	„
k. Michał Hansky	1,—	„
k. A. Bělk	1,—	„
k. Rasb	1,—	„
k. J. Měškank	—,50	„
k. Parš	—,50	„
k. Jakub Libš	—,90	„
hromadźe	1251,53 hr.	

Wutrobny džak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powčatnik.

Serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje. Njedźelu, 5. okt., dop. w 11 hodź. wotměje so w „Serb. Domje" delka we „kofejowni" wažne posedźenje předsydstwa a wubjerka. Kóždy, kiž ma někajke zastojnstwo, dyrbi přińć. Štóž njepřińdźe, wobhladuje so jako njeskutkowacy sobustaw předsydstwa abo wubjerka. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju ma njedźelu, 5. okt. z dypkom w 4 hodź. měsačnu zhromadźiznu. Wažnych wuradźenjow a druhich należnosćow dla prosymy, zo bychu wšitcy wěsće přišli, což hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolař, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přistuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenoż dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Konfekcijowy dom

Otto Preuss mějeśel **Korla Königa**

na žitnej hasy 4 **w Budyšinje** na žitnej hasy 4

poruča Wam we wubjerku a płaćiznach stajnje lěpšiny

Eleg. mužace wobleki najnowše šiće, krasne mustry

paletowy z pasom a zwjerškniki (Schlüpfer)

nawoženske wobleki sukojane wot 70 hr. sem

symske jupy, sportske jupy a zwjeršne jupy (Ueberknöpfer)

Šiće po měrje najtuńšo.

Wulki tkaninowy skład.

Apartne žonjace mantle z wopićeje kože, flawša Krymera a Astrachana židźaneho plyša.

Nowoć zasć **kostumy hólčace a holčace mantle** w hobrskim wubjerku.

Njedźelu wotewrjene!

Do kóždeho serbskeho doma słuseja „Serbske Nowiny".

Jurij Fahrmann w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Warenceinkaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Našim česćenym sobustawam dawamy k wjedźenju, zo sobotu, 4. okt. w našej leżomnosći **na serbskej hasy 7**

wosebity wobućowy wobkhod

wotewrimy. Dokelž jenoż solidnu, płaćizny hódnu tworu wjedźemy, prosymy, zo byšće při potrjebje swój wobkhod podpjerali.

Předawamy jenož sobustawam! Předawamy jenož sobustawam!

Njedźelu, 5. oktobra, je wobkhod manufakturnych tworow a wobuća wotewrjeny.

Prosymy, wobkedźbujće wukładne wokna.

Předstejićerstwo.

Gardiny ... metr po 60 pj. vitražowe tkaniny ... 70 pj. dźěł. hipki 50 pj., wołma 1 hr. wóskowane přikrywy najtuńšo. **J. Erler w Budyšinje** na zwonkownej lawskej hasy 10.

MERSICYSKI Naručničowe časniki

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpših hódnosćach a wšelakich měšenjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Strowe suche **lane symjo** kupuje **Schkommodau** wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Nimale 2 leće stary **młody wot** je na předań w Drobach čo. 11.

Syjaca mašina

originala „Naumann", 1,75 m šěroka, nowa jako z fabriki, je dla njedosahanja městnosće pod přihódnymi wumónjenjemi jara tunjo na předań.

Otto Linke w Kulowje

mašinowa wikowarnja.

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěstk w „Serbskich Nowinach".

Kedźbuj

na slědowace wozjewjenje firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću

nutrkhód na jerjowej hasy 21.

Tu namakaće: Wulki wubjerk wšěch tworow

Tu namakaće: Napłaćenje a wotpłaćenje, cyle małe

Tu namakaće: Jara tunje płaćizny

Na lohke podźělne płaćenje:

jako **nazymsku a zymsku drastu za mužow, žony a dźěći,**

meble, polstrowane twory, dospołne kuchinske a bydlenske wuhotowanja,

tepichi, tkaniny za běhaki, přikrywy, gardiny, posleśća, spódne šaty a łožowe počešnjenja.

Hdyž sće napłaćili, móžeće sobi kupjene twory hnydom wotewrjeć.

Žony

Nowcam swój wulki skład pschepasow, měšnikowych a pschebybabowych powjazow, podpołožkow.

Steju rad i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pschi schutćišćimi wrotami čo. 9.

Serbski Hospodař"

ratarske wulkowikowanske towarstwo w Budyšinje

ma hišće nješto

symjeńtnej pšenicy

z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Ratař so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je klowna wěc!

Přiloha k čisłu 232 „Serb. Nowin“

p'atk. 3. oktobra 1924.

Nasyma.

„Kdyż nasyma so wockina, tak syma bórzy pschiczamba.“ Tak je stare prawidło a prajidło a na někotrych nasymnych samróčenjach, symnych a krudnych dnjach cźi je, każ by syma hižo wšeho burjami skała. Ale nasyma pschinišće — to njech je k jeje wuprawnjenju prajene — tak prawje rjane dny, cźasu, w kotrychż je njebjo runje tak módre, każ na najrjeńšich lěćanych dnjach, dny, na kotrychż kur runy każ srěbza ſ wuhnjow postupuje a na kotrychż so ani świrjelza, ani halokli njesłyšnje. Ale hemak selene lišćo so žołcźi a sorjena wodaju hižo ſ hromadami k semi. Tak w sahrodkach jewi so nasyma.. Drje leźeja hišće někotre kwětki, każ georainy, a astrki a chrjebja hišće ras nasymu a śmrć dobarbicź.

Ale ſ wuskeho dźela su hrjadki wožnjte. Pjanka a njezabudki so bordźitej, słódźa pschech krótkim hišćicźe selenina ſ kwietom běłe. Měki a hatty, w kotrychż so młodźi a stari w lěćnych měšaznach wockeſtwjachu, su sajo jenicźke sabamnišćeźo za hušu a kačźi. Wjazy žiwjenja młodźi lěź. Khudźinki — muźiny a žony — chrjebja pschil-knoźel wukicź, śuche a wotpadane drjewo do ſhlinjow hromadźicź. Dokelż syma móże bycź kruta a dołha a wuhlo je hišće khětro drohe. Kótaj a holzy a doroseni brěgaju po hribach a tu a tam liwa jim w lěsach dźiwja jabłucźina, abo kruschwina je ſwojimi schwatnymi plodami. Wšo njeschodźa tak ſ wa „Sswjedźicź“ ſahrodźe, ale mać ſrosſumi je też w kuchni a druhdźe wukicź. Sa wjerśinu je pschilchol sdobny cźaſ. Na polach a puczach rozbrójene ſornjatka su jim witana wojeđa a njewschźdnym „pschikuſ“ k domjazej ziły. Na schćekeńšich hišćach šłyšeć ſwjesła a ſornjatka šberaju pilnje huſy a kury — tute so hamo w hibliwych kurjeńach hromadu njeđa a wone so rodo dowjesu — a dawaju jim husto dosć hokle tuk a móz.

Wonkach a domach pschinješe nasyma nadosć dźela. wožeje też na dwórje a w ſahrodźe. Pomału pschihotuju so ratarſkiwo na symu a to njeschóđa so tróšne dźela wotſtronicź. Tak pschinješe nasyma huſe dosć hišćece rjane dny, ale też nadosć dźela a wróay. Ptaczatka cźahnu wottud, ſchéri steji haj, mšna semju wobrěźhuje, polnjany wětr huſchła, rjanosć śmórbu kaje a tłaje.

„Na Sswjmana Judy,
Přiđe mirtamu kichudy,
A pytamy rukajcy,
A kiż śez rěsamy,
Na Sswjmana Judy. (Sejler.)

Wo nowym boćtwinſkim prawje w Sakſeć.

Nowy ſakoń wopschija 59 paragrafow a pschedpołoži so najſkerje na prěnim pohođenju ſakſkeho ſejma k uwađźowanju. Po nim je ſcźahowanja hojeńſki cźaſ:

1. ſa ſelenje wot 1. februara do 31. julija.
2. ſa ſelenju wot 1. februara do 31. julija.
3. ſa daṅkow a dańcźiwon (Damwild) wot 1. měrza do 31. auguſta.
4. ſa boranorožkow (Muffeltier) wot 1. februara do 31. julija.
5. ſa boranorožkow wot 1. dezembra do 30. ſeptembra pschichodneho lěta.
6. ſa ſornikow wot 16. dezembra do 15. junija pschichodneho lěta.
7. ſa ſornu wot 16. dezembra do 15. oktobra pschichodneho lěta.
8. ſa hojeńa (Korniczki) w lěźe, w kotrymż su młode.
9. ſa ſajazow [illegible] do 30. ſeptembra.
10. ſa kuny wot 1. měrza do 31. oktobra (?)
11. ſa błuchorje (Auer-), ſa lěśne kokoty (Birk-) a ſa lěśchne honaźe (Haſelhähne) wot 16. meje do 15. měrza pschichodneho lěta.
12. ſa kurotwy, pozwuły a zorſchow (Wachtelkönig) wot 1. dezembra do 31. auguſta pschichodneho lěta.
13. ſa bažanty (kiż njeſu w bažanańach) wot 1. januara do 30. ſeptembra.
14. ſa bekaſiny a dźiwje kačźi wot 1. februara do 15. julija.
15. ſa jurkawy (Waldſchneepfen) wot 1. dezembra do 31. auguſta pschichodneho lěta.
16. ſa porokawy (Riemer) wot 1. měrza do 15. oktobra.
17. ſa wſchu drobnu ſwěrcźu, kiż so honi, ſ wuwſaćkom ſwěrcźiny, kiż nima dospołu hojeńſki cźaſ, traje haſeńſki cźaſ wot 1. februara do 31. oktobra.

Błuchańay, lěśne kokoſche a lěśchne ko'oſche njeſmědźa so dospołu bonicź. Hojeńſki cźaſ njewjacźi za wódry, liſchki, kłóšny, kohlaje, cźornu ſwěrcźinu, dźiwje kanikle, móraſny (Kormoran), rěsarje, dźiwje kokoty, dźiwje huſy, ſrokuſche, rapaki, mrónv, ſroki, kawki, a ſchkrekawy. Pjimowe ſchćerki (Bisamratte) ſmě kóždy w kóždym cźaſu moricź. (Wjace hlej w „Serbſkich Nowinach“ cźo. 226 wot 26. ſeptembra 1924.)

Jubilarej w Hradzu Kraloweje.

Wěnaſchi [illegible] wjeńcźkom wěnuje

Jan Bryl-Sserbin.

(Pokračowanje)

Pschehladowſchi a ſwudołpolniwſchi zyłe ſwoje dźełopschewodowanje ſe Serbſkej a ſłowjańſkej ſtawnoſći měniju, ſo njebudźe zyle bjes wuźitka. W nim wobrasuje ſo zyła-łużiſkoſerbſka wołsa, kotrejż wobras hač dotal njeměſachmy: dotal bě wobdźełany jenoż wobras dźeławoſcźe Pawoł Wićas:

Lěcia wotkhod.

Minnje ſu dny ſo ſnjeńa,
Wóźnicźa damno ſapocźał.
Pod ſwoju rołka ſe a pschejsa —
Ańź. kimż Bóh je narośći dał.
Hišćeźe rjenje je w ſtwórbje,
Hišćeźe ſłónzo wohrěwa.
Jenoż kwitka ſchćeźe a pschidźe
Nasyma k nam barbicźka.
Wożenje nam pschinjeſu
Schkornjoncź. ſchkóry a łapjejka,
Dźełne hrónczka cźikotaju
Puczźowaze ſwjerzińcźki.
Na ſahrobźe hižo leźeja
Módre. běłe witzane
Hwězdźinzy. ſo młódnje ſmějża
Na naš — kwětki pohłednje.
Wětrn pichy ſchćerńcźiſchcźo buſa
Greźkam ſmjertne ſwonjenje,
W hołach ſchtomam ſkinje wuja,
Wšitkeźajzy ſchnt kibźanu.
Bórzy ſanadowacź budźe
Wschitka kroſnoſći do rowa —
Mortwe, mžne wšitko wschudźe —
Mortwa Boża pschiroda.

H. Sejleria, wjeſko druhe dorbjach hokle ſam ſ prěnjotnych ſórłow tworicź, kdyż tróšne monografiije wobroſchowachu. S tym połokich ſebi wośchćerńſchi podkład ſa ſtawiśiwu ſerbſke literaturu ſ zyła, kotrejż, ſoli da Bóh ſtrowe, ſo nadźijam w błišim pschihodźe ſwišacź. Wjes tym móże pschichtomne dźełu tych wobſchérniſchu hiſtoriju ſerbſkeho wiſimonſtwa někak ſaſtupicź.“ —

Każ. ſ „pschedběžkowa wudawarja“ ſo bołe docźitamy, njeje Adolf Cźerny psche ſwoju cźeſku chorośći wjeſes łeto 1909 trajaca, tu mažnoſć mók. druhi dźěł. to je ſtawiśiwu bažniſtwa delniołużiſkich Sserbow ſwišacź a wudacź. „Tuk ſmy ſo roſſudźili. hižo njeſto wospjetowane wocźiſchcźe ſtawiſnow hornjoſerbſkeho bažniſtwa jeſt wuſtupiu knihi ſtawiſnow bažniſtwa łużiſkich Sserbow tu na ſjawnoſć dacź a pschejmy ſ zyłeje wutrobu, ſo by knjes Adolf Cźerny bórzy zyle wuſtrowjeny ſ Bożej womozu ſ ſwišanju druheho dźěła pschiſtupicź moht“ . . .

Tole knihu je ſa ſerbſki ſtudowarſki horoſt a ſa nałchich wobłukannych Sserbow jenak wažne. Kóždy, ſ kotreho bychmy hišće njeſchćetowaliſy cźłowjeź a wukmanej ſmoje rodne wiſimonſtwo, wobſtejże ſwojich błomnych bažniſkow Sejleria a Cźiſchinſkeho ſnańcźi a hroſemicź.

Adolf Cźerny je tež wobſchérny wuběrk pěſni Handrija Sejleria a bažni Jakuba Cźiſchinſkeho we cźeſkej rěcźi wuhoł a k tutomu wudawſkomaj žiwjenjoniš a dźěła bažniſkow pschidał, hdyż wón ſo ſ Sserbow ſtudowarſkeho cźaſu wuſnam jeſt roſſiše. Sa ſerbſki narod. Handrij Sejler: „Wýbor Pěſni“ pschełožił Adolf Cźerny — tole knihu wuſtajże we Sborniku ſtudowéj poeſije, kiż wudawa „Cźeſka akademija cźiſora Franza Joſefa ſa nawu ſłowjeſnoſć a wumjeſtwo (Swjazk 37 w nakładnišćiwje J. Otty w Prahy 1895). Ta druha nowa rjana knihu rěka:

Jakub Cźiſchinſki: Wýbor Bážní. Sſtowá knihowna cźo. 509, rjehorunja w nakładnišćiwje J. Otty w Prahy 1906.

S tuteju ſběrkow najſtarſchich bažnjt su ſo pschcźa najpschihodniſche ſa ſwjedźeńſki poriod ſerbſkich wjeſkow w Prahy. a druhdźe w Cźechach wuhrołe a pschehnoſchowate Tak pschedźenjeſe l. 1902 na prěnim ſerbſkem wjeſkoru bźiwadłowa mumjeſka, knjeńna Hanna Jelinkowa ſe Handrija Sejlerjowych pěſni w pschekładu cźeſkem „Boże ſrdcźeſchko“, „Sesadu hnuow w ſahrodźe“, „Pschi twojich módrych wóczkow niebjoſach“. w pschekładu ſ J. Cźiſchinſkeho: „Aſterka“, „Pohrjeb lěcźa“ a w ſerbſkem originalu deklamowach ſam bažeń: „Sapłata“. — Na druhem ſerbſkem wjeſkoru w Prahy, 14. meji 1906 wuſkunjſchtaj ſ wuſkim wuſpěchom knjeni Tobořſka-Neumanowa, dramatiſka mumjeſka, ſe ſcźehowazymi rcźitazijemi: Handrija Sejleria: „Swokojny ľubý“, „O mój naſubſchi ſudo ſerbſki!“, „Brěza ſe ſchćebe wuſu“, a „Bodarmo dorćźicź!“ — a jeje manźelſki Taborſký-Neumann. ſarjadnik Sſmichovſkeho dźiwadła ſ bažnjemi Cźiſchinſkeho: „Sſłowjanam“ (kniha ſonettow, „Bołdźe“, „Dźiwne pły“ (S ſchćidłom worjoſſkim), „Cźeźa pohrjeb lěcźa“ (Pschiroda a mutroba), „Aſterka“ (Sserbſke ſynki), „W ſymizy“ (ſe Žiwjenja), „Wótcźiſtka cźeſcź“, „Kónz ſcźehowazymi rcźitazijemi: Handrija Sejleria: „Swokojny ľubý“, „O mój naſubſchi ſudo ſerbſki!“, „Brěza ſe ſchćebe wuſu“, a „Bodarmo dorćźicź!“ — a jeje manźelſki Taborſký-Neumann. ſarjadnik Sſmichovſkeho dźiwadła ſ bažnjemi Cźiſchinſkeho: „Sſłowjanam“ (kniha ſonettow, „Bołdźe“, „Dźiwne pły“ (S ſchćidłom worjoſſkim), „Cźeźa pohrjeb lěcźa“ (Pschiroda a mutroba), „Aſterka“ (Sserbſke ſynki), „W ſymizy“ (ſe Žiwjenja), „Wótcźiſtka cźeſcź“, „Kónz ſcźehowazymi rcźitazijemi: Handrija Sejleria: „Swokojny ľubý“, „O mój naſubſchi ſudo ſerbſki!“, „Brěza ſe ſchćebe wuſu“, a „Bodarmo dorćźicź!“ — a jeje manźelſki Taborſký-Neumann. ſarjadnik Sſmichovſkeho dźiwadła ſ bažnjemi Cźiſchinſkeho: „Sſłowjanam“ (kniha ſonettow, „Bołdźe“, „Dźiwne pły“ (S ſchćidłom worjoſſkim), „Cźeźa pohrjeb lěcźa“ (Pschiroda a mutroba), „Aſterka“ (Sserbſke ſynki), „W ſymizy“ (ſe Žiwjenja), „Wótcźiſtka cźeſcź“, „Kónz

Do tuteju ſerbſkich ſwjedźenjow rjaduje ſo doſtojnje też wobſławjenje naſcheju narodnju bažniſkow w lětomaj 1905 a 1906. Lěta 1904 bě ſo mjenujuż to lět minuło, ſo bě ſo Handrij Seźeť w Sšonej Borſchćeji (1. małeho rcźika 1804) narodźił. Sa ſerbſku ſtudowazu młodoſcź wuhotowa ſwjedźeńſki wubjerk, Franz Kraſt a moja małicźkoſcź ſ pomozu Khróſcźańſkeje „Jednoty“ kraſnu ludowu ſwjedźeń ſtotych narodninow Handrija Sejleria we Łaſu* njedźelu, 30. prašnika 1905, ke kotremuż bě ſche

*) Pschirunaj: Łużiſa l. 24., cźo. 10 „Handrija Sejlerjowy ſwjedźeń we Łaſu.“ — Sserbſke Nowiny, cźiſła 31. 82: „Narodny ſwjedźeń Sejlerjowy we Łaſu.“ — Katoliſki Poſoł l. 43., cźo. 33: „Narodny ſwjedźeń Handrija Seźeria“.

też baſniſkowa — někto njeboh — dźowka Lenka Wjeńerowa ſe Straßburka je ſwojej młódźichej dźowcźičkej Adolfu pschikhwatela. Sſwjedźeńſku knjižku „Seſſeť wobſrjedźa ludu“ bě ſpiſajał Lubin (M. Nowka) — to je zběrka wubranych jeho bažni. Po „Sſłowjanſkem Pschełeſkoſu“ wobołźlach tehdy w 24. lićniku „Łužicy“ (cźiſła 8 a 9.) wośiewjenu ſtudiju:

„Handrij Seźeť, jeho žiwjenje a baſnjenje ſ wopominanju ſtoletnych narodninow.“

Podach potom dospołny pschełoſk wo prošnuje ſwišacźela da knihi „Stawiſnu bažniſkow łużiſkich Sserbow“.

(Pokračowanje.)

Cyrkwinske powjeśće.

S Budyſchina. W Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje ſměje 16. njed. po ſwj. Troj. rano we 8 hodź. farat Rěda ſerbſku ſwonjeńu, a ſwj. wołtarſku, dop. w 9 hodź. farat Pjeſchel ſerbſku Bożu ſłužbu a ½11 hodź. roſrěcźenje k konfirm. młodźinu. Boże ſłužbu ſu wot Michała ſem wo poł hodźinu połdźiſku. Popołdnja wot 10 hodź. farat Rěda we wotkrjenym wuſtawje na Kjdowje Bożu ſłužbu dźerži. — Wumrěli: 25. 9. 24. Emma Martha rodź. Klemenz, Pawoła Auguſta Kleſchenka, kovpornikeho dźěłaćerja na Kjdowje mandźelka, 34 l. 9 m. 25 dnjow. — Arthur Albert, Arnoſcha Jenkl, pohonca na Kl-Kjdowje ſynk, 1 dźeń. — 26. 9. Emma Auguſta dźěłana Schillowa rodź. Schmidtez ſ Delnjeje Hórki, nawoſt. hoſpoza we Drježdźanach, † na Kjdowje, 74 l. 2 m. 18 d. — 27. 9 Mor ntemandź. ſynk ſw Tišłanach, 3 hodźiny.

— Krajnogurkwiniſke ſchromadźeńſtwo w Budyſchinje, na rózowej haſy 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. niedźelſka ſchuła. Wječor we 8 hodź. pschednoſchk wo khoroſći a ſeſe ſahoſenju we bibliſkim ſwóńe Wutoru wječor we 8 hodź. ſwiaſk młodźinow ſa roſtuḍ. Khćeziſtaſtwa ſa młodźenzow a ſrjedu ſa młode holzy. Cźetwórk wječor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Kjdowſki ſchromadźeńſtwowy wotkład Kimmermanu ſ Budyſchina ſudźe je wot 6. hacź do 11. oktobra bibliſke hodźiny: Niedźelu 5. 10. dop. ½4 hodź. w pacźeńſtwi ſłuſow w Njeſwacźidle, pónđźelu we Kumwałde, wutoru wječor we 8 hodź ſoła ſ. Lěſcźa Ketta w Cźornjowje, ſerbſku. ſrjedu ſoła ſ. pieſaćźeho pſichtra Hulca we Wiaſowcu a pjatk w Worſchjach.

S Buſez. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano w 7 hodź. ſerbſka ſwonjeńa, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba, dop. w 4 hodź. němſka ſwonjeńa, farat Mróſat-Keilſzaſitz.

S Huſki. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½8 hodź. němſka ſwonjeńa, dop. ½9 hodź. němſka Boża ſłužba: dr. Hanbrik, farat we Schmarkanze. — Wumrěła Hana Alma Schillerez w Brěſynach, 40 l. 1 m. 26 d. — Wumrěł Max Alfred Hantſch w Hnaſchcźanach, 3 m. 8. ſtarh.

S Hrodźiſchcźa. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½8 hodź. němſka ſwonjeńa, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěćaſkemſchenje.

S Małeſchcźa. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½8 hodź. němſka ſwonjeńa, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Sſerbſki August Mjetka, rentnar w Brěſynach, 77 l. 3 m. 13 d. ſtarh.

S Khwacźa. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½8 hodź. němſka ſwonjeńa, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje, pop. w 2 hodź. ſtrěhu. rozrěcźowanje ſ konf. młodźinu

S Njeſwacźidła. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano we 8 h. němſka ſwonjeńa dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. — Pop. w 2 hodź. Boża ſłužba a dźećaſ. ½4 hodź. němſka biblijata hodźina w pacźeńſkej ſtwe ſ. Lowſkiwom wotkładomaz Kimmermanom ſ mětła. — Sſrjedu, 8. 10. pop w 3 hodź. Kónſke towaſtwo ſoła Klauza. Ważnych wuraz dźenſow dła ſo wſchitkich pſchewroſcha.

S Minakała. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano we 8 hodź. němſka ſwonjeńa, we 9 hodź. pop. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Sſrjedu wječor we 8 hodź. Kónſke towaſtwo we ſarje. — Sſchwórk pop. ½5 hodź. Kónſke towaſtwo w Adolfſkej hęźe. — Semrjeł Guſta Scholta, ſprmaź w Adolfſkej hęźe, 56 l. ſtarh.

S Kołaćźi. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ¾10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S Wóſkinka. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano w 7 hodź. němſka ſwonjeńa, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kollekta. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźećaſ. Zapołdnju ¼4 hodź. Boża ſłužba w Lěſkel.

S Kluſica. 16. njedź. po ſwj. Troj. ſtudźe rano we 8 hodź. němſka ſwonjeńa, we 9 hodź. dop. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Barta. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano ½8 hodź. němſka ſwonjeńa, dop ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje, farat Wićas ſ Luckiwu. — Semrěł: Kurt Dietmut Klima, wojnaſkeho mišitra w Barcźe ſyn, 2 l. 1 m. — Khorła Auguſt Strietzel, žiwnoſcźer w Dubrawu, 70 l. 3 m.

S Huſźiny. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka cźit. Boża ſłužba.

S Nałeź. 16. njedź. po ſwj. Troj. rano we 8 hodź. němſka ſwonjeńa, we 9 hodź. dop. němſke kemſchenje. Kollekta. Knjeż farat ew. Meſnert ſ Njeſwacźidła.

S Łupoſt. 16 njedź. po ſwj. Troj. ſtudźe dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje.

S Hornjeho Wujeźda. Dop. ½9 hodź. ſerbſke kemſchenje, w 10 hodź. němſke kemſchenje. Kaſchćeńſki ſa ſhornich a ſhudźenych. Popołdnju w 3 hodź. połoženje ſerbſkeho towaſtwa na [illegible]

S Budyſchinka1. 16. njedź. po ſwj. Troj. ſtudźe rano we [illegible] hodź. ſerbſke pređowanje cźita.

S Porſchića. 16. njedź. po ſwj. Troj. ſtudźe rano ½8 hodź. němſke Boże wotkaſanje, ½9 hodź. němſka a w [illegible] hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Pop. ½2 hodźin němſke kemſchenje, ½3 hodźin ſchćeſeź. towaſtwo młodźenzow. Pschełoſk: „Moje puczźowanje do Dánemarkſkeje.“

S Budeſtez. 16. njedź. po ſwj. Troj. ſměje ſam Bóźa němſku ſpowjedź, farat Domaſchka dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke pređowanje. — Pónđźe jako na kermuſchi Jana ſpowjedź njeſe. Dop. we 8 hodź. ſměje farat Bóźa ſerbſke a ½10 hodźin němſke kermuſowe pređowanje. — Sſrjedu pop. w 4 hodź. ſchromadźenje na ſchćeſeź. tow. jonow. Sſćedu wječor ½8 hodź. ſchromadźenje ſchćeſeź. towaſtwaa Kónſke młodźinu.

S Hodźiża. 16. njedź. po ſwj. Troj. ſměje ſam Wjeſat rano ½8 hodźin němſku ſpowjedź, ½9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſku Bożu ſłužbu.

Luboſne je městačko Amalfi. Wone leži w ſtakojtej dolinje. S njeho ſhladujemy tehorunja dalako na morjo. Wono ma něhdźe 5000 wobdźerjow. S bohom pak je ſydło arawiſkona. Boži dom je ze ſtarokhriſcheſcjanſkeho cſaſa. Znarkrine durje ſu ſe želeſa a wuſuamjeja ſo ze ſwojſi wulkoſcu.

Naſche wobraſy wjedu naß do ſtónčneje Italiſkeje. Wſcheh nami leži pſchimórſke město Neapel. Wokolina Neapla je luboſnem błeſk ſemje. Tuł e luboſnoſcj wohroſkuje wohenſpimwaza hora Weſuw. Ju teł na naſchim wobrazu widźimy. S njeje ſkoro naſlajnoſcj ſtoły kura ſtupa a ſo we wyſchinje do mróčkeje ſhuſcjuje. Weſuw je ſa Neapel kaž ſa zyłu wokolinu hróſbne traſchidło. Wokolina Weſuwa je drje kčežiata ſahrodka Boża, ale wjele raſow hižo je wohenſpimwaza hora ſapuſcikła. Popjeł a ſchlíwa lawa ſtej wótu a města ſaſypała a ſalałej. Snatej měſcke Pompeji a Herkulanum ſo na iele waſchnje w lěcze 79 po Kſtr. ſahubiſchtej. Město ſaložichu wjele ſtow lět do naſcheho ſbóžnika Grichoja. Po nich ma teł mjeno. Mjenuja ſy Neapoli, kaž hiſchcze dźenſa teł po italſku rěka, je tak wjele kaž „nowe město“. Wobydźerjow ma wokoło pol miliiona. Dołho do romſkeho cſaſa wuſkhowachu ſo tam grichiſke waſchnja a nałožki a teł grichiſka rěcź.

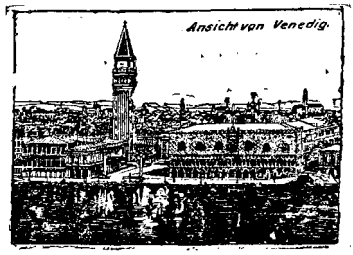

Benadźi abo Benedig

ſu ſobu najbóle w połnocy leżaze město pſchi morju we Italſkej. Hižo tu ſekkujemy ſo ſe Słowjanami. Cźi ſydła na lěwym brjoſy adriatiſkeho morja, wot tu pſchaco ſyniſcho hacź do Albaniſkeje. Benadki běchu do wuſtłědźenja Ameriki najſławniſche wikwanſke město w ſrjedźnych ſto lětach kſcheſcjanſtwa. S wikowanjom město mózaje ſhobatny. Jeho pſchekupſke łóźe pſchjedźiłowachu tehdom ſnate morja ſtareho ſpwěta. K ſakitej ſwojeho wikowaſtwa wudźerżowachu Benadkjenjo ſyłne wójnſke łódźſtwo. To pał teł bohatemu městu wſchelake kolonije pſchidobu. Wſchě dźenſa dokładnje ſłowjniſe, wojeſhe ſjerbſke města na lěwym brjoſy adriatiſkeho morja ſłuſchachu něhdy Benadkam. S dalmatinſkich Hrwatow hjerzechu ſtari Benadźenjo ſwojich najthrołliſchich morjakow. Cźile ſłowjanſke Dalmatinjo ſrjebi hiſchcze dźenſa ze zyłym ſměcze jako najnuſoſnjiſchich morjakow wóża. Młoda J. ſnoſłowjanſka ma ſa ſwoju młodu wikowanſku kaž wojeńſku flotu w tychle khrobłych ſinach dalmatinſkich briołow najſlěpſchich morjakow. Benadki pſchecjahnu, kaž naſche ſjerbſke Błóta, wodowe kanale. Kaž pola naß we wołach po hałach tam w cſołmach po tychle kanalach po měſcke ſkoła. Dźenſa ma město nješke 150 000 wobydźerjow. We cſaſu ſwojeho błyſchcźeho měſcheſe nimale 200 000. Sajimawe ſu Boże domy. Te ſu bohaczi pſchekupzy nanajkraſnjiſcho wuhotowali. Stathazh pſchikhadźeja kóžde lěto do Benadkow, ſo ſnchu město, zyrkwje a palaſty bohatych pſchekupzow wołožiwali, tychle němych ſwědkow wulkeho cſaſa.

** Politik: I pſchećiwnikai. Rosprawa: Na jenej lawźi w ſchtomowni ſtrkachtaj ſo wekera muſej wſchelakeho politiſkeho měnjenja. Jeju wohrjeb je jutſle.

** W muſłach. „Nana, hdy ſo lětha pſchcźe dny ſapockinaju?“ praſcheſche ſo ſynk ſwojeho nana, kiž běſche runje do liſta ſwojeje pſchichodneje maćerje ſanurjeny. „To hiſchcze wěſte njeje,“ wotmołwi nan, „wěſty dźeń ſwojeho pſchikhada wona hiſchcze wojſewi!“

Naſchi dowěrnizy.

III.

Leſkej: k. Hajnik

Drěwjan, Tranje, Las, Rudeſt, Maniow, Radſtej, Schezienza, Wuſyſkeje, Detni Wujeſd, Lipian, Stuzlin, Hermanezy, Bjedrichezy; k. Hajnk w Drěwjach

Sſepežany: k. Rjeczka.

Lucko: k. Matik

Schpromwje: k. Kramczik

Wochoiy: k. J. Laduſch

Cźelno k. Kłan

Miłoraz: k. Krawař mjen. Medak

Muſkezy: k. M. Nowak w Muſkezach

Nowno: k. Rulka

Sſeyo: kk. Lorenz a Schuza

Brejwika: k. Bertko

Trjebin: k. Nakonz

Bjerwałd: k. Wirth

Na tutych naſchich dowěrnikow ſo wobroczkeje, hdyż maće nowěſchki abo dopiſ ſa „Serbſke Nowiny“ abo hdyż chcźeje ſwěi „Eſerbſke Nowiny“ ſtaſacź, a hdyż chcźeje je pſches naſcheho poſſoła na ſamſnym dnju wjecźor hiſchcze doſtacź.

Železniski jězdny plan. Płaćacy wot 5. oktobra 1924.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	3.15			5 44	6.16	7.18	9.03	9.25	9.46	12.34	1.35	2.59	4.32	5.14		8.05	8.29	9.11	10.52	12.13
„ Radeberga	3.42			—	—	7.51		—	—	—	—		4.57	5.47			—	9.43	—	12.45
„ Arnsdorfa	3.50			6.12	6.51	8.01		10.01	10.21	1.12	2.10	3.37	5.05	5.56			9.06	9.58	11.20	12.55
„ Wulkeje Hartawy	—			6.20		8.13		10.13		1.24		3.49	5.15	6.07			9.16	10.06		1.06
„ Weidenhorſa	—			6.38		8.31		10.19		1.31		3.56	5.21	6.14			9.23	10.15		
do Wiſſowic	4.08			6.42	7.07	8.37		10.24	10.39	1.36	2.27	4.01	5.26	6.19			9.28	10.21	11.34	1.17
„ Wiſſowic	4.09	5.40		6.44	7.10	8.39		10.26	10.41	1.39	2.30	4.03	5.27	6.21			9.30	10.24	11.38	1.20
„ Semit	—	5.49		6.51		8.39		10.33		1.46		4.10		6.28				10.31		1.27
„ Rizenza	—	6.02		7.00		8.49		10.41		1.55		4.18		6.37				10.41		1.35
do Budyſchina	4.28	6.12		7.09		8.59		10.50		2.05		4.27		6.47		9.02		10.50		1.44
Budyſchina	4.31	—		7.23			10.01	10.52		2.10		4.31		6.51		9.03		10.55		
„ Budyſchi	—	—		7.34			10.02	11.05		2.20		4.41		7.01				11.07		
„ Nowoſy	—	—		7.42				11.13		2.28		4.49		7.09				11.15		
„ Wujeſda	—	—		7.52				11.20		2.35		4.56		7.17				11.24		
„ Lubija	4.59	6.50		8.14			10.27	11.37		2.48		5.07		7.28	8.06	9.29		11.36		
do Shorjelza	5.29	7.33		8.52			10.51	12.18		3.27		5.44		7.57	8.50	9.58		12.16		

Se Shorjelza do Drježdżan.

Se Shorjelza	—	4.13		5.43			7.46	8.42	11.21					4.36	6.20	7.00		8.45		12.28
„ Lubija	—	4.58		6.26			8.30	9.06	12.00					5.19	6.46	7.45		9.28		1.02
„ Wujeſda	—	5.08					8.40		12.08					5.29				9.39		—
„ Nowoſy	—	5.16					8.47		12.15					5.36				9.47		1.15
„ Rubjchi	—	5.23					8.55		12.23					5.44				9.55		—
do Budyſchina	—	5.31					9.04	9.38	12.30					5.53	7.06			10.04		1.48
Budyſchina	—	5.36					9.08	9.29	12.35		1.50			5.58	7.07		8.35	10.12		1.50
„ Rizenza	—	5.50					9.21		12.47		2.04			6.11			8.48	10.25		—
„ Semit	—	6.02					9.31		12.56		2.16			6.21			8.58	10.35		—
do Wiſſowic	—	6.11		6.05			8.54	9.40	1.04		2.25			6.30			9.07	10.43		1.56
Wiſſowic	5.18	6.15		6.21			8.56	9.57	1.06					6.32			9.09	10.45		1.57
„ Weidenhorſa	5.24			6.26			9.01		1.11					6.38			9.15	10.51		—
„ Wulkeje Hartawy	5 33			6.35			9.09	10.07	1.19					6.46			9.23	10.59		2.15
„ Arnsdorfa	5.45	6.33		6.45			9.20	10.19	1.30					6.56			9.34	11.10		2.25
„ Radeberga	5.54			6.53			9.28	10.27	1.38								9.42	11.18		2.33
do Drježdżan-N.	6.20	6.55		7.15				10.50	1.55					7.18	7.58		10.00	11.36		2.49

Se Lubija do Horn. Oderwitza a Zitawy.

S Lubija	6.03	12.03	5.32		9.35
„ Wulkeje Sſwobnizy	6.12	12.12	5.42		9.45
„ Wowcho Kunnersdorfa	6.18	12.18	5.50		9.52
„ Hornjo Kunnersdorfa	6.26	12.25	5.58		10.00
do Herrnhuta	6.33	12.33	6.07		10.09
Herrnhuta	6.34	12.34	6.10		10.10
„ Ruppersdorfa	6.41	12.41	6.17		10.17
„ Horn. Oderwitza	6.47	12.47	6.24		10.24
do Zitawy	6.57	1 07	6.45		10.45

Se Zitawy do Horn. Oderwitza a Lubija.

S Zitawy	6.52	1.35	5.20	6.05	8.08
„ Oderwitzy	7.15	1.58	5.47	6.31	8.33
„ Ruppersdorfa	7.23	2.05	5.56	6.39	8.40
„ Herrnhuta	7.31	2.11	6.02	6.47	8.46
„ Herrnhuta	7.32	2.13	6.08		8.49
„ Hornjo Kunnersdorfa	7.41	2.21	6.17		8.57
„ Wowcho Kunnersdorfa	7.48	2.28	6.24		9.04
„ Wulkeje Sſwobnizy	7.54	2.34	6.30		9.09
„ Lubija	8.01	2.41	6.37		9.17

S Lubija do Habraczij.

S Lubija	5.28	6.00	8.45	12.05	2.51	5.30	8.24
„ Wulk. Sſwobn.	5 42	—	8.54	12.19	2.59	5.38	8.38
„ Wuſchkowitzki.	5.59	6 17	9.05	12.36	3.10	5.49	8.53
„ Wuſchkowitzki.	6.02	—	9.06	12.40	3 11	5.51	8.58
„ Habraczij	6.20	—	9.17	12.58	3.22	6.02	9.16

S Habraczij do Lubija.

S Habraczij	—	7.42	11.03	1.12	4.31	7.29	10.12
„ Wuſchkowitzki.	—	7.51	11.13	1.35	4.41	7.39	10.35
„ Wuſchkowitzki.	6 27	7.52	11 14	1.38	4.42	7.42	10.41
„ Wulk. Sſwobn.	6.38	8.02	11 25	1.53	4.53	7.53	10.56
„ Lubija	6.45	8.09	11.33	2.06	5.00	8.00	11.09

S Radworja do Lubija.

S Radworja(dwórn.)		3 26	12.05		5.30	9.57
„ Radworja (ſaſt.)		3 34	12.12		5.36	10.03
„ Lutobcia		3 41	12.18		5.43	10.09
„ Wulk. Dubrawy		3 47	12.25		5.52	10.15
„ Kluſchca		3.54	12.33		6.01	10.23
„ Huczinh		3.58	12.42		6.10	10.31
„ Barta		4.04	12.51		6.22	10.39
„ Hrodźiſchcźa		3 26	1.03		6.33	10.50
do Wóſporka	—	3.31	1.09		6.39	10.56
Wóſporka	3.52	—	3.58	1.42	6.53	—
„ Wolezíz	4.06	—	4.06	1.49	7.59	—
„ Kulowiz	4.14	—	4.17	1.55	7.06	—
„ Małych Radmérz	4.18	—	4.25	2.07	7.18	—
„ Kettiz	4.40	—	4.31	2.21	7.28	—
do Lubija	4.40	—	4.38	2.31	7.43	—

S Lubije do Radworja.

S Lubija	—	3.27	—		12.41	5.22	8.05
„ Kettiz	—	3.46	—		12.55	5.31	8.14
„ Małych Radmérz	—	3.54	—		1.09	5.38	8.21
„ Kulowiz	—	4.04	—		1.14	5.49	8.32
„ Wolezíz	—	4.09	—		1.23	5.55	8.38
do Wóſporka	—	4.16	—		1.40	6.00	8.43
Wóſporka	3.30	—	3.37		1.20	—	6.06	—
„ Hrodźiſchcźa	3.37	—	3.44		1.27	—	6.13	—
„ Barta	3.45	—	3.53		1.36	—	6.24	—
„ Huczinh	3.54	—	4.03		1.45	—	6.33	—
„ Kluſchca	4.04	—	4.13		1.55	—	6.44	—
„ Wulk. Dubrawy	4.15	—	4.23		2.07	—	6.55	—
„ Lutobcia	4.20	—	4.28		2.12	—	7.01	—
„ Radworja (ſaſt.)	4.26	—	4.34		2.18	—	7.07	—
do Radworja (dwórn.)	4.32	—	4.41		2.25	—	7.14	—

S Biſkopiz do Kamjenza.

S Biſkopiz	6.50	1.40	6.50		9.25
„ Schumborna	7.00	1.50	7.05		9.45
„ Worchowa	7.11	2.01	7.22		9.56
„ Ruſchkan	7.24	2.12	7.36		10.06
„ Halſchtirowa	7.33	2.21	7.51		10.15
„ Proteſ-Thonberga	7.39	2.27	8.01		10.22
„ Prěnje	7.46	2.34	8 11		10.28
do Kamjenza	7.56	2.44	3.23		10.38

S Kamjenza do Biſkopiz.

S Kamjenza	4.48	11.20	1.38		5.11
„ Prěnje	5.01	11.32	1.53		5.22
„ Proteſ-Thonberg	5.11	11.40	2.06		5.29
„ Halſchtirowa	5.21	11.50	2.23		5.37
„ Ruſchkan	5.32	12.01	2.41		5.47
„ Worchowa	5.46	12.16	3.07		6.01
„ Schumborna	6.01	12.32	2.31		6.16
do Biſkopiz	6.12	12.44	3.53		6.27

Nowe serbske knihi:

Dr. Wjaclawk: **Katalog** serbskeho wotdźěła knihownje Maćicy Serbskeje.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**

Kristina Royowa: **Wotrocźk.**

Otakarik } Lutkowe dźiwadło dźěi a ł.
Prynccsna pčołka } Přeł. M. Nawka.

Dr. Meyer: **Die slovenischen protestantischen Drucke bei den Lausitzer Wenden**

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbsk. do lěta 1923.**

Serbska knihařnja w Budyšinje
w „Serbskim Domje“.

Kongreß słowjanskeje ratarskeje młodosće w Lublanju.

Je. Běchmy schtrio, kotrychž Swjask Sserb. rat. borostа wupóstа jako swojich sastupjerjow na kongreß do Lublanja a to twarišchoja Jan Cyž jako wjednik delegazije, Jan Kral, Jan Mětńk a Kl. Natušch. Nadawk delegazije bě žadacz wo pichsitup do Swjasla Ss. R. Mk. a sluschowacz pichi jestojenju wustawkow a programa na to, so by naß ratarskі borosť, bdyž tež najmjenschi po liczbje, buł we Swjaslu s druhimi wjetschimi organizazijemi runoprawny a so by te same lepchiny ł njeho měł, kaž wschitzy druzy. —

Puschčichmy žo na balokі puć do Lublonja 2. tm. W Prahy pichsamtnychmy so delegaziji cjeřicej, sostajaza žo ł nejmjenscha 1 40 delegatow a nječwjostotnich (ekspertow). Tu pichibу tež delegazija sastupjewaza bolharskich emigrantow ł bywschim ministrom Obborom na czele, delegazija ruskich ukrajinskich a běłoruskich emigrantow. Potjeńdżechmy shromadnje ł Prahi 3. tm. wječor. Rano po nіz pschekńdżechmy woru we wjelekotozym, storkrotnym wosu witachu noß je wschěch stronow horiska alpow. Mjeła, kotraż bě je w nozy, kaž ł běłym rubom sawalika so torhasche a horу wobžne ćelene ł rosnichim złonzym wječzne ménjazym w kalajdoskopje minuchu žo naschimaj woczomaj wobrazy pschezy rjeńcha a rjeńcha. Tu hobrike skalіsta žahaze do njebžemérnych wyßokosćeju a mjeły nimi we hłubokim korcze ryje žebi śpschinje saskakowaza wodzicka swój puć; tom hory ł měrnischim rasom: pschi pjacze paśtwi chcza runjaze žo młodnje śesclenemu tepichej, dale wyschе schtomy liśczowe już we najmnym śwojim sabarbjenju, jim žo pschisamtnje cžorny léß, a wjerch horу je pusty. We wyßokosći 2500—3000 m. nima pschiroda ł swojemu rosniću trěbnych wumjenjonym, njeje tam žiwjenja. A tam a tam we hłubokej kotlinje samtnjenj je wschěch stron leži cžicha, cžista wjeska, kotrejž wobydlerjo žo skoro jenoż sabjeraju se skotarstwom. Tom pak, bdjeż horу trocku rosetkapoja, bdjeż małe rěcžki se wschěch stron pschilkwataze twarja réku, bdjeż wobłkhod a pschemjěr matej trěbne wumènjenja ł swojemu rosniću. Tam widżechmy prawe akpsle měšćanzka a města ł cžistymi, pilnymi ludźimi. Tak pschejeńdżechmy Selztal, Loeben Bruk a d. Tu cžakachmy žo ćelcz ł połłkej delegaziju. Tola bě nam psched nječzho mjeńschinami wujeła.

Bórzy sa Schtyrskim Hradeom pschejeńdżemy rakuske mjeły. Revisija paßow a pschepytowanje stanje žo w cžasu a hodże spejchnje a hładze. — Prěnje wjetsche město na južnoßlowjanskej pódże je Maribor. Pschi pschijeździe do dwórnischcza nam hroje hudźba a wołeko njeje steja śtyry ludźi sawołeże chżedże naß postrowicz. Dyrbimy wustupicz. Se wschěch stron naß strowja: „Živjo“ „naidar“! Jako prěni naß wita na južnoßlowjanskej pódże starosta města, potom sastupjeć wulkeho župana (hejtmana), sastupjeć južnoßlowj. Maczizy, ja słowinzu ratarsku stronu Perzelj. S noschej stronje žo sa wultotne pschiwitaz je dźakuje. Na to naß Mariborske knježny pohosća bohcze ł winom a pschikuskami. Hrabj. Alezandrej žo sćele postrowj zu telegram. —

Jedźemo dale ł posběhnjenjami sačuczemi: najprjedy po nłódnej runinje Mariborskej. Na polach widżimy kukuzu (mojż), bélki a boby, banje a tórki, tam a sem też wino. Bórzy pak žo thubichmy we pschekrašnej bolinje réki Savy. S wobeju stronow runje ł wyßokim tlicżowym lésom wobrosćene žiwabi kotrejž žo haju druhdy do 1500 m. wyßoko. Pod nami wala žo sniewuprajnej spěchnoćeju we wuśim sadżéwlow polnom korcze po sačichnych deschcjach stajnje roscżasza réka Ssawa. — Sa dwě hodźinje śmy we Lublanju. Wustupajaz, sta a sta ludźi naß tu wocżakuje. Wita naß najprjedy pschedsyda pschiprawneho wujerka sa kongreß stud. med. Tomschicz, po nim Lublanśki hejtman dr. Schporn. S noscheje stronje wotmołwja jako prěni sastupjeć šerbśkeje delegazije dźakuje žo najprjedy sa wutrobne pschijéczе, strowja w mjenje młodych šerbśich ratarow žtobodnu Južnoßlowjanju ł wołeże pak pschikładnyßlowinśki narod, pokasuje na pschecżeśelske poczahi, kotrejž žu mjes wobėmaj narodomaj byli, wuśehuje dale, so śmy žo tu we Lublanji, we hwoknym mésczе druheho najmjenschcho ßkowjanskeho naroda, seschli ratarjaj sastupjerjo wschěch ßkowjanskich narodow ł tym samérom, so bychmy tu klabi sakady niż jenoż k lépschemu noschebo ratarskeho stawa, ale zbżeho Sklowjanstwa. Po nim récża sastupjeć Běłorußow, Rußow, Polakow, Cžechow, ja Bołharow réczi hyschi Obbor. Po postrowach pschipokasaju žo nam kwartéry. Bydlimy swjetschcho dźela hromadże wb „Studenśkim Domje“.

* * *

Hischcze wjecor (schtwórtk, 4. 9.) po naschim pschijeździe dachmy žo do dźeła. Komitej załožowarjow S Sl. R. Mk. ł woła pożledni tróch swojich zobustawow k ważnym pschedsjedowym wurodżowanjam. Shromadźiznu wotewri pschedsyda Sacharijew (Bołhar) kotrejž bě do njedawna byk we jatbje Sankowowcho knjezerstwa dla swojeho njebojażneho wustupowanja ja bołharski ratarski lud a kotrejž by cżeknywschi pches hranizy na sjéd pschilwatak. Na shromadźiznje běchu

Číslo 30. Budyšin, 3. winowca 1924. Lětnik 31.

Hłodźenjom. Wschudże w pjekarnjach so tute cżorne brunt nad sthadżuja. Dji a spyta!

Sbadowe tikało.

Na wjele naprašchowanjow je strony naschich zwérnych cżitarjow podamy wo tymle pschedmjecze błedowacy nastawk:

Nětdy we burskich dworach niż jenoż swoje napitli ale też tikało samі pich hotowachu. Industrija je nam je swojimi fabrikami nětkotrejchiłi dźeło wotewsało abo tola wołożita. Husto doscé stychschich ciehodła žebi prózu dawacz, la nětkotre pjenjezy hotowu tworu dostonjesch. Wojna a cżas po wojnje je naß wucżika, so wroczicz wschelakim wobstaronjom a sastaranjom we naschim samnym hoßpodarstwje. Tehodła też nětkotrejchiłi jako na tu wyßliczku pschindże žebi je sboda a sadowych wotwadłow swoje tikało sam pschihotowacz. Wésze wone kupne we wschelakim nastupanju pschetrjechi. Wone je pschedewschém strowsche a nězmischo (zarter-feiner) złodźi.

Tikało we samnym hoßpodarstwje masch nimale darmo, wosebje letża gdyż je sadu ł hromadami a na wikach storo niczo njepotrjebne.

Na cżopte městno (we blisthosći kachlow abo wohnischcza-Herd) staj hlinjane abo drjewjane sudobje. Sudobje mje mako abo wulke być, sa tym hacż masch sadu abo sadowych wotpadkow, ł kotrychż chcesch tikało dżélacz. Do tehole sudobja mjetaj wschě wotpadki sadu taż blésna a worjesti, njech su jabłczne abo kruschwjazy, dale wschón sad, jabłuka abo kruschwu, kotrejž je strowego sadu ł wubjerach. Sso we dyrbisch ł hnijazeho abo cżerwego sadu wschitko do njeho njeskuschaze wukracz. Wscho schtoż do sudobja sa tikało mjetasch dyrbisch najprjedy ł kropom poleczz. Też tósby dalschi pschidawk na sadu a sadowych wotpadkach polij stajnje prjedy ł kropom. Potom wukidni wscho (sad a sadowe wotpadki) do spomnjeneho sudobja. To cżin tak dołho, doniż sudobje polne njeje. Sudobje měj stajnje tekdżiwje ł rubom sawobżete, so njedochu mnchi, wuchacz, pawki abo hewak nékajki njerjad do njeho napadali. Bojecz so njetrjebasch, so mógli worjesti a bélina we wodze hnicz.

Bjes teho, so do wopschijecza we horizu abo sudobju zokor, spižiniż abo drożdże pschidesch je so moschzina po 6 njedżelach do kraßneho tikała pschetworika. Wone naubjerne złodźi a na żoldż pschelhadża.

Tola prjedy hacż tele tikało trjebasch dyrbi so fadżicz a jobnu barbu dostacz. Tole dozpjelesch ł pomozu łoje owcheho wuhla. (Te-Knochenkohle abo aminalische Kohle we haptyzy dostanesch). Do litra wody ł měschej 2 lżizy spomnjeneho wuhloweje muczki. Nětko liń wodu do tikała a nimale 10 minjeschinow zwércu měschej. Potom njech so łoicżowe wuhło sadji. Kikało pisches pschezydkowazu papéru (Filtrierpapier) pschezcz. Kikało budże nětko jasne. Kosczowou muczku możesch wutmschicz a we berje sacżinjatym sudobju tkowacz a po potrjebnosći dale trjebacz.

Tola możesch też na hinasche waschnje tikało dżélacz. Kosczowe wuhło cżisći do sudobja w kotrymż tikało dżélasch. Wuhło rostoicz ł drjewjanej żerku. Dokelż sudobje w cżopłem steji, sapoczne sad ł wodu bórzy tikacz. Na żwjerch stupi bruna worscha wschelakeje masanosże. Tu żwéru sebéraj a wotstroń. To tak dołho wotsrjetuj, doniż njesmjesch we horizu cżisty mosczt (Most). Tón kedżbliwje wolił so njeby na dni sadżenje imucził. Teho dla możesch też mosczt ł gumijowym schlawchom do winoweje abo tikałoweje cżiwiczli wottoczicz. Cżiwiczku tehorunja do cżopłeho położ ale ju njeßmjesch sabicz. So by so mógcht ruże do tikała pschetworiż, pschihaj jemu néschto cżisteje tikałoweje essenzu (Essigessenz) abo tikałoweje maczizny (Essigmutter). Woboje we haptyzy abo też w sprawnych drogownych khlamach dostanjesch. Je-li chżesch twojemu tikałej pramje lubohu złód ypschejicz, pschidaj jemu néschto mjedu. Doniż tikało hotowe njeje, njesmjesch cżwigu sabicz. Je tikało hotowe, potom je labji a położ do pwnz, abo jédżoweho wjelba. Hdyż żu do cżiwiczki wrecżeno sarafuk, możesch tikało po potrjebnosći wotnecżowacz. Je-li pischcże żenje tikało sam dżélacz njeżyu, pschipisaj najprjedy ł matrym po tymle wukasanju. Wscho

Kalkepichi żrédł pschecżiwo plężniwosczi.

Husto żo stanje, so w rumnoscżach i wótżnymi sczénemi, w thamorach, w mnjnych błibach abo tomodach, też drosty a druhe wézy plężniwja. Jeli żo tam pismа abo wažne liscżiny (Urkunden, Dokumente) thowaja je to wobsunje wež, dokelż pismo cżerpi a druhdy żo potom wjazy cżitacz je nodji. Najlepschi źrédł pschecżiwo temu je — pódla wo wocżinjenja woknow — njerosspschecżene wapno (kalk), kż żo w sudobjach nasaja. Wón wótżnotu na żo cżerpi a tak wostaje powétr suchi. Po dlésczim cżasu ma żo to wospjetowacz. Wéc żo make dżéczi, pży, łożti a pżerjna njeßmédżadża żo w tutych rumnoscżach sadżerżecz.

Cżorne wolmjane tkaniny móża żo na dwoje waschnje cżisćicz. Tkaninu położ do mjenischeho sudobja, lin nejchto wumeje wody a cżisći źnadź dwě horscheji żele na njón. Tak njech pisches nóż stezi. Nasajtra rano wupłokaj tkaninu ł tutej żelenej wodu, potom nětotre raży ł cżistej symnej wodu wopłokaj a powjes njewużimanу na powétr. Na to waschnje wucżisćene tkaninу plotuj na lewym boku a tak na pol żuche, po możnosći ł wulkej cżeżkej plotu. Tak po najlépje rjepikate (geruppte) tkaninу luż chcejot pokaża.

Hładke tkaninу hodża żo berje se żurym bérnami cżisćicz. Sstyre muczнate a bélene bérny rosrubuj, daj juschtu wobléczcz a smęschej ju ł liwkej (niż warjazej) wodu a pokaj w njej masane tkaniny — bjes mydła abo druhego. Potom wopłokaj wupłokane wézy wjazy raßow w cżerstwej symnej wodze. powjeśń je na powétr a plotuj na pol żuche (na lewym boku). Njedyrbjaz żo tkanina pschi tym wuhłakkowacz, dha jón na lewym boku ł zokrowej wodu womaczez a hnydom ł horżym żeležkom plotuje. Też móża żo tkaninу na lewym boku ł brunym piwym womaczez. S plotu je pozom jwuhłakkuj.

Dobra rada. Kak wucżiscżkich womasany a njerjany żomot? Do 3 litry deschcżikowje wody daschi dwaj horjadowaj żoldżaj, worjech wulki kruch mydła a cżajowu Ličżku mjedu, a tutu měscheniu potom sawař. Hdyż je tuta wustudka, położ żomot na womaczanu beliku a womaczkaj żomot. Na to swij żomot na drjewowy kulukich a rolu tam a sem, doniż njeje cżisty. Potom wupłokaj żomot w cżistej wodże. Wobwij sebe kulukich a jón tuhlej, doniż njeje żomot żuchi. Womaczaj żomot se żlabym rosrjasom (Lösung) hußoweho pucherja (Saufenblase). Hdyż je żomot żuchi, jón wucżesaj.

Wo drjewje. Kotre żu twjerde a kotre żu mjechke drjewa? Twjerde drjewa żu: klonowe, akazjowe, bukowe, bubowe kastanjowe, worjeschinowe, jabłuczinowe a a kruschcinowe. Mjechke drjewa żu: wożowe, wólschowe, schmrěkowe, khójnowe schkowonoscże, lipowe, topolowe a jedlinowe. Najtwjerdschе drjewo je brasiliske Jaracandowe, němsku Pockholz mjenowane. Kekelowe kule żu ł njeho tocża.

Kak możesch pihawu wotbyez.

Zyle jednory źrédł je żo w żwójbach hižo wupruhowak. Po możnosći żyłny krénowy korjeń ko rybuje, hdyż je berje wurjedżeny a wobrěsany, a sczini żo potom do bjesche. Kidk na njón schalku (1/4 litra) najlépschego winoweho kikała a potom njech dwoj dnjej berje sawobżetu stejі, prydy hacż żo tutón elstrakt nakożuje. Tecżi dżeń womaczej ł nim brunę pihawe bleczki, mołschina (Flüssigkeit) na pschе nóż sacżehnje a nasajtra rano żo ł wodu jednorze wotmyje. To ma żo wschędnje wospjetowacz. Najpodbjschcho w 4. tydżenju je żo pihawa shubika. Tuta wéz pak ma żo tózdże léto wospjetowacz, doniż żo pihawa do cżista shubika njeje.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

dźe, Emanuel Hannich ze Zdzichowitza jednotu republikańskeho dorosta pschedsydu Oldrich Dvorak, Alois Czernohorsky, sekretar komiteja zakonjarjow a Josef Schreiber; za centralnu Związek Młodzieży wiejskiej we Warszawje Piotr Olewiński a Zikmund Zaleski; za bołharski jwjask katolskeje młodoscie Zacharijew, Mlew a Popow; za jużneslowjansku katolsku młodosć Nackicz Jopovitewicz a Tomlschicz; za jwjask serbiskeho katolskeho dorosta Jan Chz. za ruski emitrantski katolski dorost Kulakow a Andrejew. Po rozprawje pschedbydu a sekretara sabjerarske so komitej se wschěmi praschenjemi, swiazowymi z jutrischim wotewrjenjom kongreza a pschednoschowanske nekotre zasadne dypki wustawkow a programa. Ssobustawy komiteja so sprezadku so za pschedbydu kongreza swola Juznoslowjana, sekretara Czernohorskeho. Hakle połdze wjecor stónczi pschedbydu zajimawu shromadźiznu, kotraż naš znatych z cżini se wschelakimi nahladami jednotlimych organisaziow na pschichodne nosche shromadne dźeło. Rosdzelschemy so z tym schežu dokenjom, so kongrez smije cżelte dźeło, przedy hacż in.erežy naš wschech z jednocżi w shromadnu basiż.

Pokraczowanje.

Wo běrnjazych hromadach.

Běrny khowomy we yinzach a hromadach. Wjele ratarjow měnja, so so běrny we hromadach lepje dżerża. Tu możesch je tak thowacż, so móża so lepje wuparicż. Yinzu su pak psche wtódne pak psche czopke. Hlowna łasadu (Grundsatz) ma bycż, so so běrna derje wupari dies teho so smjerśnje. Běrna so też we sumi pari. S njej wustupowaza para dyrbi wotczahnycż. Je-li tole para mon njemóże so běrny saparja. Wone thuja swoje bodre swo.jenje a je-li je badżej so njerazdża.

Běrnam we hromadach dwoiej strachaj hrosntoż, so so saparja a hnija a so smjernu jeli je we hromadach hymniwsko 3 stopjenkow (Grad) zelsija. Pschi telej hymje wone rucże smjerśnu. Najsprawnischa czopłota sa nje su 0—5 stop. Czopłischo 8 stopjenkow njesmékło we hromadże bycż. Sa měrjenje czopłoty we hromadach sluża wożebity thermotmetry. Mietentermometer). S jeho pomozu możesch so pschczu pschepokasacż, kak so běrny we hromadże dżerża. Ssuli twoju hromadu derje sawodżeć njetrjebasch so też najkrucżischeje symy bojecż.

Wobuźnischo wschak je běrny we hromadach psched hnicżom wobarnowacż. Běrny hnija, khdyż su hižo na pole je shniczenej nakażlinu (Fäulnißregende Bakterien) nakażene. Potom jena pschi druhej hnije. Włożnota a czopłota spěchujetaj hnicże.

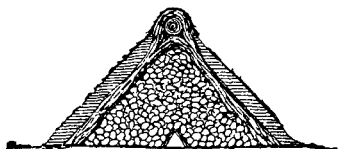

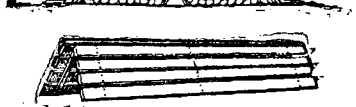

Do hromadow śměć po prawom jenoż te běrny ssupacż, s kotrychż su wschě thore a thnile běrny ! wuběrak. Potom dyrbja hromady ! nutsla śuche bycż a běrny we nich njesmědża so psche jara shrěcż.

Po nasthonjenju praktiskich ratarjow dyrbimy pschi khowanju běrnow tele pokiwy wobkedżowacż: Běrnjazu hromadu njesmědch po dołcżku sakożicż, hewak so pschi deschczach ! wodu nacżerja. Bóle czełischa semja je k temu najsprawnischa. Łopłta semja a pésłojta pjerschcż symu rady pschepuschczacżaz. We hromadach ! tuczinej khimjanej pjerschczu pschikrytych so běrny łohże saparja. Na měsinach, hdżeż w symje jara czerpnje dyrbiich hromady wosebnje kedżbliwje wobmjetacż a ! wodżewacż. Do hromadow śměch jenoż zule strowe běrny ssupacż. Hromada śmě na dni hacż do 1½ mtr. schérola bucż. Je-li hromada schérscha so pyche jara shrěe. Dothe śměch hromadu tworicż faż chasech. Je-li dyrbisch we symje do hromadow, hrosż strach, so ynjerit do nich jackejnje. Tehodla dyrbisch je sasoż śmeru sawodżecż. Sa hromadu njesměsch jantku wurucż, hewak so běrny we njej psche jara shreja. Też prosy jim strach so wossnja.

Pola běrnjazych hromadow je kedżbliwje wotdżecże te najnuśnische żadanje. Běrny pschikrui na pjedy je słomu. S nej poładź běrnu 15 ctm. tołsto. Na nju namjetaj hnydom 10 ctm. bolsto pjerschcż. Ssuli so běrny doscż wuparicże, potom ! wodżelaj hromadu ! běrnjazym selom. Ta może hromadu teho runja 15 ctm. tołsto pschikrywacż. Na nje namjetoj pjerschcż tehorunja 15 ctm. tołsto. Pjerschcż ! hrobiemi hladzy ! hrabaj, so bychu so wschě twékanzy derje sawodżeły. Misto běrnjazcho sela lisczo bracż nejze rabno. Dwoje pichkrecże je ssomu a se selom wulutuje dżeło. Njetrjebaich hromadu ! tak wjele pjerschczu wobmjetacż, a tola so bojecż njetrjebasch, so smjerśt do njeje sacżehnje. Ssuli do hromady jara mokre běrny ssupacż dyrbiat, dyrbiich so postaracż, so para ! nich łohże wotczehnje. Najlepscha pschiprawa je tak mjenowana „ponjeschkowa trubjel". Ta so tak pschiprawi so na ponjeschku hromady hladku żerdź, jeli trjeba powos pożojich. Tón każ nasch wobras położe sasoż se ssomu pchikruj. Konzy słomy pomjetaj ! pjerschczu. Potom wucżehń żerdź abo powos a ty smjeżesch hotowu ssomjanu trubjel. Psches nju para łohże wucżehnje. Khdyż mjernyncż pocżnje też tule trubjel satkaj. Ssuli běrny jara błocżane a mokre budże nusne, so też na dni pschiprawu ! hotowischo, kotraż wuparenje běrnow we hromadże spěchuje. Latki pschikleepaj, każ nasch wobras połaje, każ tjeschku a staj po dołhosczi na dno hromady. Mjes watkami też pschi posżywanju ! hromadach hischcże wjele pjerschcże wotpada. Tak rucże hocż mjernyncż pocżnje satkaj na wobémoj bokomaj se semje tschazu tatkowu tjeschku. S hromady runje siejaze trubjelki neje radno pschipraweycż. Pisches nje śneh a dejschczik pada a běrny wokoło trubjelki łohży hnija.

Rólnistwo.

Kak masch ! wapnom (Kalk) hnojicż.

Rola żada wapno, je-li dżesch so by twoja próża so placżita. Wapno je po prawom sakad (Grund) hnojenja. Wulki dżél naschich polow a łukow je sakżat, dokelż wapna trada. Tehodla wjazy teho wuźitka njewotczišnju kotreż śmeli po nałożenej próży wotczałowacż. Wjele łohlcho a jednorischo je rolu, kotroż je w dobrym rjedże płodnu sałkowacż hacż sanjerodżenu rolu ! nowa do porjada stajicż: Wapno njesmějsch hakle potom mjetacż hdyż pola a łuka jeho trabatai. Wapno dyrbisch jimaj porjadnje dawacż. Cżasto ! hrěschischi też ! tym, so dyrbi pschiśežnje wapno mjetasch ale jeho pyche wjele mjetasch. S wapnom dyrbisch porjadnje, po wětrych lětach hnojicż. Potom śměch wotczałacż, so cżi wuźitk kiwa. S tym nochżemy prajicż, so dyrbi so ratat krucże połajeneho porjada płahowanja (Der Fruchtfolge) dżerżecż. Ssuli twoju rolu derje wobdżélak a schżedrinje hnojił, śměch też porjad płahowanje pschetorżnycż, po tym hacż tón abo tamne płód tebi wjazy wotczišnje. Ratat dżenżnischeho dnja dyrbi rosumicż konjunkturu wucżerpacż. Wěstych sasadow (Grundlaże) pak dyrbisch so tola dżerżecż. Hlowna sasada dyrbi tebi łasacż, so po wěstych lětach, to rěła porjadnje łożby sasłup też ! wapnom pohnojisch.

Dżécżel, bumy hrócż a repik (raps) lubuja wapno. Wschoje wostanje, hacż wapno njepotrěbnje (direkt) tymle rostlinam rosmjetasch abo wapno hižo pschedhadżowzemu wuźiwnej dawasch. Dżecżelej dawamy ! wjetscha wapno k temu płoder, do kotrehoż dżecżel żyjemy. Wobżehje na lětjatej (bindig) roli budże to ! wulitkom. Wapno pjerschcż rospuschcża, wón rósł pohonja a katisanju wobara. Je-li żu temule płodej rosmjetanje stomdził, śměch wapno też jako Mergel abo jako drobno rosmlěte wuhlokisałe wapno (kohlensaurem Kalk = Roślalkarth) nałymu a pak w symje na dżecżel ! mjetacż.

Rěpa żada mjelnu rolu a na salisanej njetwje, tehodla jej naléto ! wuźitkom wapno rosmjetaj. Sworanu rolu sawlecż (saschlepruj) a potom na nju wapno rosmjetaj. Ssw-li rěpowu rolu psched dwémaj abo tsjomi lětami wapnoważ, dożaha wolaja hewak trédneho wapna. Po tosim dyhu we tymle padże 4—5 zentnarjow na łórz dożalnyke. Rola by buka dosecż mjelna a jej njeby strach hrosnk, so sakisnje. Běrnam dyrbisch njepożrédnje (direkt) wapno mjetacż. So njeby wapno pschicżina trupawosczę běrnow buka, nakożuj palene wapno. (Je pola naš tola najsóle nałożuja. Naschi ratarjo baja jemu żo ßamemu halschecż)

Wapno dyrbisch na lépjatej roli, kotraż je na wapnje khuda a kotraż rady sakisnje, łożże schtwórte léto dawacż. Ratat pak je winowath a jemu je też możno spóznacż, hacż je rola khuda na wapnje. Chemiska pruba jemu to dopokaże. Je-li semja khuda, potom je derje, rolu łożże tsecże léto ! wapnom pożnojicż.

Na cżežku rolu je trébne 10 zentnarjow paleneho wapna rosmjetacż; lohlcha pożada 6—7 zentnarjow. Jeli mésto paleneho wapna Mergel (wuhlokisałe wapno) mjetasch, potom dyrbisch dwójzy telko bracż. Tole żu jenoż pschereślowe měry. Je-li spóznajesch so je rola a łuka khuda na wapnje a sakisnjena, dyrbisch wjazy wapna mjetacż. Hewak pak żo khadoj, so njeby pschewjele mjetał. Też pschewjele wapna mogże wuźitk pomjenschicż. Ssamo na cżežku rolu móża wjazy hacż 10 zentnarjow wapna se schkobu bycż. Lépje je husschżischo ale w mjenschich dżélbach wapno mjetacż.

Nosche pola ! wjetscha wapna trabaja. Tehodla dyrbimy bóle sa tym khadacż, so bychmy jo porjadnje mjetali. Jeho hnojenje dyrbimy zhebi runje tak wažicż, każ te ! kalijom, fosforowej kišalinu a dużykom.

Sahrodnistwo.

Běła kopschiwa abo zyzawka (Lamium album).

Běła kopschiwa żkuscha do dżiwich rostlinow, kiż so ! wjetscha ! njerjadej licża, dokelż łud jich wużikt njesnaje. S wuraśom „Njerjad" dyrbjała so dożyka bóle lutowacż. Nimale łożba rostlina hodżi so nékak wużiwacż. Ssamo pyr, rólniłowy najhórschi njepschecżel, selowe klamy pokopuja S jeho koruschkow dżéka so piza sa słót a to jara kormjaza. Sso ßamo wot so rosumi, so njebudże rólnik dla teho tutón schłóbny njerjad hischcże wobehje płahowacż. Wot běleje kopschiwy, kotraż je wohażatej kopschiwje (urtiza urenż) jara podobna, namakaja so wjazy druzin. Maja běła czerwjene a też żołte kcżenja. Sa lékarske samery wuźiwa pak so jenoż běła. Steji cżasto we wulkich łyłach shromadże. S jeje schéroko rospschestrjenych korjenjow wurostu wjele wotnożkow. Wot kcżejatej běłej kopschiwy shromadża so jenoż te krómy kcżenjom, kiż so hodża lóhko ! jich theluschka wucżahnycż. Dyrbi so ta hnéżna běła barba ! dżerżecż njech so rucże a kedżbliwje łuscha. Schtóż k temu cżoła nima, donjeże kcżenje hnydom po scżipanju do parthyli abo żelowych klamow. Wěso dyrbi so pryedy ! nimi bla wotewsacża dojednacż. Dla jeje mjedoweho bohatstwa so hużu pschekasanzu (Insekten) do kcżenjow běleje kopschiwy nuża łamaju. Widżimy ! teho, so su nimo cżłowieka hischcże druhe stworjenja na śwécże, kotrymż tajka mjedowa brécżka, (Nektar) kotraż so na dni kcżenicżka nadenbże njeje ani pcżołkam ani cżmjemam pschistupno. K temu dyrbjał jich pyhk ! najmjenischa zentimetr. dołhi bycż. Tón pak je krótschi. Cżmjema pał śebi pomhacż wé. Wona pschi dni kcżenicżka bżécku wukuża a potom żkodnu brécżku wuśrébo. Schtoż cżmjeka njewuźrébo wuzuża pilna pcżołka, pschetoż „ a nju je wukużana dżérka witany pschistupk ! żadnej brécżky.

Dom a kuchina.

Kruschowy likér.

Wobkłene małe a na bértli nstrate kruschowy bjes dworjeńa pulija so ! bobrym spirituźom. Tuto stajі so nékotry zohjeł na płónje. Kiż so ! wustudżenym zokrom a Nje so do wiećerki a bleschow. Likér dyrbi dżeje leżecż, dónlj mójesch jón pic ż Pschi pinżu możesch zokor hischcże pschidawacż.

Jabłukowy likér.

Nékhdże 30 wobżelenych jabłukow marża so w 1 litru cżistym spirituźu néschto tydżeni dokho na słonżo. Potom wotwaritej so 2 puntaj zokora w 1 litru wody a hdyż wustudnje, pschemésche so ! pschezybdżenym spirituźom. Wschoso potom tak dołho hrèże, domż so njewari. Pryedy hacż so do bleschow pjelni, ma so hischcże pschezybdżicż. Dleschi cżaż ma leżecż pryedy hacż śmé so picż.

Na cżo masch pschi kładżenju hladacż!

Wulki postup we naschim cżoku we kładżenju sawiśomy. Nasche hosposy kładżeja żad, seleninu (Gemüse) mjaso atd. a sastaraja so tak sa symu, druhdy na wjele lét. To je so wobejże ! tym dożnicho, so so powétr w żubobiu, do kotrehoż so kładżu steriliséruje, to réła ! warjenjom so wschě bakterije (nałażlina) mori. S dobom so żubobje tak krucże samknje so nowa nałażlina pschistupa nima. Najbóle znate je tónle system kładżenje pod mjenom „Weck". Tón je wschelake k temu trébne pschiprawy a schflenczane żubobje shotowiż a pschedawak. Dżenża so naschim hospodam tele a pobobne pschiprawy shromadami posticżeju. Naschim hosposam hischcże pschi kładżenju a warjenju tule radu wukasujemy:

1. Schflenzy a druhe żubobja każ też gumije dyrbja so pryedy hacż so trjebaja, w horzej wobże, w kotrejż je soda, rospuschczene, wopłokacż.

2. Schflenzy a żubobja dyrbja wyschche nakładżeneho hischcże zentimeter prózdne wostacż. Tak naśtanje sa powétr trébne rum. S warjenjom je powétr cżeńk a tak schfleńza cżim krucżischo samka. Ssubobja, do kotrychż so słowki, wischnje jahodki abo hewak żad ! zwjerdnymi pócżtami (Steinobst) kładże dyrbja so psched warjenjom tschażes so by so nakładżene żadżiło.

3. Na żad a jahodki liń wotwarjenej rospuschczenej zokor, na seleninu tu wodu, w kotrejż ju warila sy. pschetoż w njej nabeidbu su wschelake ważne wutki (Nährstoffe).

4. Někto napoloż gummi a jawobżej wécżko, kotreż se spinku (Verschlußklammer) pschikłócżich. Schflenzy a żubobja śestaiej do żubobia, w kotrymż dyrbja so waricż. Tele żubobje do położż se symnej wobu napiełń, pschikrywj je ! wékom we kotrymż thermometer tczi. (Tajle hornżu dostanesch ke kupjenju.)

5. Pomałku daj sowaricż, doniż thermometer tu horzotu njepokaże, kotruż dyrbi waridko dożpicż. Tule cżopłotu dyrbisch postajeny cżoż sałkowacż.

6. Ssy-li bowarika, njech schflenzy ! nakładżenjom trubnu a na męstnoscżach, hdżeż njeżehnje. Ssu schflenzy okładne wustudże wosstron spinki a pruhuj hacż wécżka krucże somkaja. Ssy-li so pschezwédcżita, so wécżko krucże samka, je so cżi warjenje poradżiło. Jeli so wécżko posbéhnje, abo so to po nétkotrych dnjach stanje, dyrbisch schflenzu hischcże jómi waricż. Jeli wécżko krucże njesamka pschistupi do schflenzy cżerstwy powétr a ! nim nakażlina. — a nokładżene so kasy. Starościwa hosposa też hewak żwoje nakładżene pokłady hdyż a hdyż pschekładuje hacż wécżko hischcże krucże dżerżi. K. trej njedżerża dyrbja so ! nowa pschewaricż a pak nakładżene najprzesnische pschetrjebacż.

7. Seleninu (Gemüse) dyrbisch pryedy hacż do schflenzow kładżesch 3—10 mjerischkowow dołho waricż, potom daj wustudnycż a nétko halle kładż. Pola żada to trjeba neje. Sa to pak dyrbi so żadej wotwarjene zokor pschidacż. Byli żad bjes zokora waritа by wón kjsalischi był hacż syrą bywa. Zokor pschidawaj po spodobanju.

Kórkaze bélisny bobrý źrédk pichcżiwo schlakram.

Wjeczor nażypaj tam, hdżeż so tute cżerne druki we wjetschej mnohosći namakaja, kteżo tołsche ! cżerstwym kórkazom bélišnami. Hižo po krótsej hodżinzy, shromadźuje so schlabry wokoło bélišnow a zuzaja ! mich wu'. Schlabry budża so tak łohzy śnicżicż. Schtóż w wjazore wjeczory za zubu cżi, budże bórzy wot tuzych njewitanych hosci wo-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudwalni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč štóre čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec zuzitkowčerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel. 887.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za maly rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stejace nawěšći: a tabele so w 8so wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 233 **Budyšin, sobotu 4. oktobra 1924.** **Lětnik 8**

Na!nowiše z cyłeho swěta.

Němski kanzler Marx je ſ wjednikami ſozialdemokratiſcheje fraktije němſkeho ſejma wo ſaſtupjenju ſozialdemokratow do knježeńſtwa pojednał. Sozialdemokratoju njeſłuſa ſobudnje pſchećiwo wobdźělenju pſchi knježeńſtwje, tola pſredy teho dyrbi ſo klejiſchcejo němſkonazionalnych k ſchikanju němſkeje republikanſkeje wuſtawy, k pſchećiwdźenju Waſhingtonſkeho dojednanja a k roſkładnym praſchenjam němſkeje ſwonkowneje politiki roſſahnyć. Pſchi roſrěčenju běchu ſe ſozialdemokratow pſchitomni Wels, Müller a Hilferding.

*

General Ludendorff w ſjawnych ſhromadźiſnach pſcheciwo zentrumſkej ſtronje, bayerſkej ludowej ſtronje a katolſtwu ſchćuwa.

*

Warſchawſke je ſo pſchedběžne jednanje wo wobſamknjenju połſko-čěſkoſłowakſkeho wikowańſkeho ſrěčenja ſapoczało.

*

Na wuzjehnjenje franzouſkeho wójſka ſ wobſadźeneho kraja hiſchće ſtajnje ſamjenjſcheje njepokaſuje. Kommandowazy generał franzouſkeje 38 diwiſije je wojſkowi, ſo ſo wot 9. hačź 11. oktobra pola Bohwinkela naſtajmike manewry wotmětja.

*

Schpaniſke knježeńſtwo wojſkowja, ſo je w Marokkowſkej njeſpokojcheſtej 1. oktobra ſpytał puć mjes Tetuanom a Schefchanom ſaſtejenyć. Po cjeſćim wojowanju, pſchi čimž je ſo muſ ſ muſom bědźił, ſu njepſchećela wotehnuli. Wón je 123 mortwych a wjele brónjow na wojowniſchežu woſtajił.

*

W Angorje je ſo ſrěčenje wo ſchpaniſko-turkowſkim pſchećeľſtwje podpiſało.

Rosczahuja ſo mróczele?

Hdyž my pſchezo ſaſo a ſaſo wo naſchej narodnej nuſy we pruſkich Sſerbach ſłuſchimy a jenje ſaneſe ſwjeſelaſeje powěſće, njeje nam potom tak, jako by na tutej krajinje ſtajna, ſchěra mhła leżała, tak łoſta a wěčna, ſo dyrbimy ſebi myſlićź, ſo je tu na njeju ſłónzo wuhaſło abo ſo jeho ſwětło telko mogy nima, tu ſchěru mrokotu pſchedobyć a ſwoje mile pruhi pſchez kraj roſlimyć. Sa ſłónzo a jeje ſwětłom ſebi ſerbſka kwtroha, jeno hdyž a hdyž ſa někotrymi ſłónčnymi dnjemi, hdźeż może ſo człowjek wjeſelićź, a hdyž wón ſabywa tole mrěcze naroda, tónle ſtruchły narodny kerchow. Sſerbſka hola ſchaże ſwoju jeſlinu a kładże ſiwój mity płaſchćź na minyłoſć, ſo ſtudi widźoł njeby a też niz ſhonił, kak pomałku a mérnje ſo tu do łaſchcja kładże ſerbſka narodnoſć.

Lud dréma w ſtraſchnym narodnym ſparje. Sſam ſe ſebje wón wjazy njewotuči. Wón trjeba budźerjow ale łajſkich, kotſiž ſo njedadźa wottraſchićź, hdyž ſo na prénje ſawokanje njeſtawa. Njepſchełtawajzy dyrbi ſo wołacź a budźićź, doniž wſchitzy ſ raníchom ſnědanju pſchi blidze njeſedźa. Ale taizu budźerju bychu ſo w pruſkich Sſerbach bórzy njemóżni ſčinili, pſchetož woni płacża tam ſa kraſnych pſcheradnikow, kotſiž na wottorhnjene wot Němſkeje dźełaja. Se Saſſkeje tam hižo nichtóń wuſtupowacź njetrjeba, pſchetaž wón je Čjech, a dźěła ſ cjěſkimi a franzouſkimi pjenjeſami. Tomu też Sſerbja wěrja, pſchetož němſke nowiny ſu tola tak pišałe, a hdźe wſchak bychu Sſerbjo pjenjezy ſ tomu jow wſali, Sſerbſke Nowiny tak tunjo a też darmo roſbģělićź? Němſke nowiny a roſnoſcherjo takich ſelbaſnych powěſćow drje ſwojim nowinkam ſami wěrili njeſłu, ale ſu je jenoż roſnoſchowali w tym ſamyſlu, ſo bychu ſapſchimadźo měli, ſerbſtich wjednikow a budźerjow ſatraſchićź a jich pola ſamſnjeho luda njemóżnych ſčinićź a jich wěſo też pſchi prénjej ſkładnoſći ſepſchimaćź.

Najſtraſchniſcha pak je někt ta wokolnoſć, ſo ſu cjile Němcy po cjaſu to też ſami wěrićź ſapoczeli, ſchtoż ſu jónu jenoż jako hrěch ſa ſwoje ſaměry wobhladaju wunoſchowaſi. Jich wunoſchk je ſo do zyła ſamućił a pſchedbudźi ſu we jich błoſćach tak ſtraſchne formy nabrałe, ſo tam knježi hižo mhła, ſchěra kurjawa, hdźeż ſo ledom hdy ſłónczna pruha woprawdźitoſcje pſchedobywa. Móżemy jenoż prajićź: Bożo wodaj jim, woni njewidźa, ſchto cjinja! Ale pomhaćź tu njemóżemy. Jich wopor jim ſ horſchcje tak łohko wjazy njewutorhnjemy.

Straſchna je tajka mentalita we. mhoſach tajkich muži, kotſiž maja nad Sſerbami knježićź a kotſiž ſo powołani cjuja, jich wobkeżbowaćź. We měſcjanſkich a knježeńſtwowych kenzlijach we Sſerbach hkopi ſo macjišna, ſerbſke naležnoſcje naſtupaza a wutkadźaza ſ wonych ſamućenych žórłow, ſ kotrychž ſo łžź a pſchiſłodźenja pſchećiwo Sſerbam cżerpaja. Tale macjišna je zyle jednoſtronſzy ſeſtajana, wopačna a pódła teho wobhladuje ſo wona jako evangelij. Tak do jich repertoira ſłuſcha bajka, ſo mamy ſchtyri druzinow Sſerbow, prénja, kotſiž dźěłaja ſa ſpſchamknjenje ł Čzěſkej, druha, kotſiž chżedża ſamoſtatnoſć, ſiecża, kotſiž chżedża jenoż ſamoſtatnu provinzu, a ſchtwórta ſu te ſkłudne ſerbſke wowzki abo ſezrani renegatojo. Běda tebi, hdyž ł prénim ſtjom druzinam pſchiſłuſchesch a do nich licża drje ſo ſtoro wſchitzy wunděodmnjeni ſerbſzy wjednizy. Tuczi ſu ſwědomicże cżiſłkowani a ł jednej ſ tych ſchtyrjoch druzinow pſchiſłeleni. Wo někotrych knježi hiſchcże njewěſtoſcż, do kotreje druziny woni ſłuſcheja. K tomu ſamérej ſtawaja ſo tón cżaſ jara dokkadne pſchepytowanja. Do kotreje druzjny jednotliwy ſłuſcha, njeje tak łohko ſhonićź. Wo jenym jnamjenitym ſerbſkim wjedniku ſa nimale wěſcże wém, ſo wón do prénjeje druzjny ſłuſcha a wo jenym nědźbyſchim, ſo wón ł tym ſtjom prénim wjazy njeſłuſcha. Corrigerla fortune! Kóždy je tu ſwojeho ſwoża kowaŕ. Ale wutłołkaćź ſo dyrbi a wotpokoźićź wſchitku ſtromotu.

Wbohi tón kritiſći a roſumny ſaſtojnik, kotrehż ſo do ſerbſkeho kraja pſcheſadźi a kotryż ma ſo někto do macjišnych ſerbſkeho praſchenja ſarwoć. Wón budże ſ hłowu tſchaſcź a ſebi prajićź: to ſu jenoż traſchidła a ſcherzenja a ſrědź ſa wěſty ſamyſłk. Někt mjelcź mi ſwědomje, mjelcź! — A po cżaſu budże wón ſwoje ſwědomje ſmérowaćź a ſtónczneje wſchemu wěrićź, dokelž ſebi to tak ſwożo kraja żada. A Sſerbow dóńt? Njepraſchejcże ſo, jenoż jene machnjenje ſ ruku, to wam praji ſwjch.

Porjedź ſebi ſwoje ſwoże! My Sſerbjo njeſmémy někto ſlejo wotſtacź a ſo do wſchitkeho podacź ſ tej myſłičzku, to někt ſaš himak na ſwěcże njeje. Ně, my dyrbimy tu cżmu, te mróczele roſtorhacź a ſwětłoſcź do teje macjišny wo naſ Sſerbach pſchinjeſcź. To pak je łohko prajene. Kak budże nam to móżno?

Takle! My mamy tola wſchelake ſakonje, kotreż nam wóſte prawa ſaruczuja, my mamy jako němſzy ſtaczenjo ſamſnje prawa ſ naſchimi po rodźe němſkimi ſobuſtaczanami. Někto chżemy ſo tola jónu wróczo dopomnicź, njeſmy dha my hižo jónu ſtórżby ſaſtyſchcheli, ſo ſo delnje inſtanzy cżaſto po tom nimaja, ſchtoż ſu nam wyſchſche inſtanzy po ſakonju pſchiſłuſchowiſe, abo ſo ſo jenemu Sſerbej nékajke prawo abo ſaſtojniſtwo abo dobrota woſtpokaſe ſe wudawanjom a cżaſto też hiež njeho, ſo je wón Sſerb, wěſo jedyn ſ tych prénich tſjoch druzinow? Njeje ſo hiſchcże ſtalo, ſo ſo pſchesłupjenja ſakonjow cżaſto njewidźa, ale

Němſka dyrbi do Swjaſka ludow ſaſtupiećź.

Shromadźiſna Swjaſka ludow w Genfje ſo ſkónčiła.

5. ſſkſd Swjaſka ludow je ſo w Genfje 1. ſeptembra wotewrił a te ſo 2. oktobra ſkónčił. Wſchyo hromadźe je wón 29 połnych poſjedźenjow wotmiél. Létża je ſo jako nowy ſtat San Domingo pſchijał. Druhich ſtatow njeje ſo żanych ſamoſtwiło. Swjaſtej ludow někto 75 ſtatow pſchiſłuſcha. Też létża njeběchu wſchelake ſtaty żanych ſamſtupjerjow póſtałe, mjes nimi Argentinſka, kotraż wot prénjeje ſhromadźiſny Swjaſka ludow ſo pſchi jeho wunadźijach njeje wjazy wobdźělika. Swjaſk ludow bě ſebi jako howny nadawk poſtajenje ſmérzowſkich ludow napołoſ. Tónle nadawk je ſo ſwojownje dokonjał. S nim dyrbi mjes ſobuſtawami Swjaſka ludow wójnam ſadźěwaćź. Te teje pſchičżiny dla ſebi Franzowſka pſcheje, ſo by ſo te Němſka do Swjaſka ludow pſchijała. Franzouſkoſo ſo nadźijeja, ſo ſo potom njebychu trjebali wjazy wjeceſkiſeho nadpada němſkeho wójſka bojeć.

ſ raſom ſo widża? K cżepku też, ſo dyrbjeſche to runi jedyn Sſerb być, wěſo jedyn wot teje abo tamneje ſtr druzjny? A někto cżi ſerbſzy burjo! Tele tvjerde hłowy kaſeż je woni jenoż maja! Cżakajcże, jowle dyrbi ſo ſa jónu jedyn exempel poſtajićź! A wón cżaha móſchnicku cżini kiſałe mjeſewdża. Ale ſo pak maju też runje ſerbſzy burjo tele tvjerde heje! Spodźiwnje, haj wſchitko jara ſpodźiwnje!

Saſtojnik je pſchezo ſaſtojnik a wón njepoſtaja ſamſakonje, ale wón ma je prawje wukonjeć. Niehodźi ſo tu woprawdźe jónu nědźe ſapſchimnyć a ſo jónu żadaeć, ſe ma ſo pſchećiwo tajkemu ſaſtojnikej pſchepytowanje wotewiriću, kotryż ſakonje a poſtajenja prawje njerecżpektiruje? Je też trjeba, ſo ma kóżda wjeſeka gnjezna a kóżdy wokrjeſ ſwoju wołoſebitu wuſtuſcheſku zentralu? Saſtojnizy a pſchełożowarjo tam tola darmo njeſedźa a ſčitó dha ma jich płacżićź hacź gmejna abo dawkibawaŕ? Małe duchi ſkaża druhdy wulke wěſy. Njemého ſo tu ſaſtupiadło pſchedſtajnyć? Tych Sſerbow, kotſiž pſchećeżiwo ſtatej hrěſcha, njech wón hrabnje a njech jich pohłoſta, druhich pak njech wón woſtaji na pokoj. Kóżdy wjeſnanoſta ma ſe ſwojej gmejnu dźěła doſcź a też kóżdy krajny radźićeł je ſwojim wokrjeſom. Sa pſchepytowanje ſwědomja jednotliwzom njemóżeli woni cżaſa mećź.

Potajkim tón Sſerb, kotremuż ſo dla jeho ſerbſkeho ſmyſłenja najmjeńſcha njeprawda ſtanje, dyrbi ſo wobcżeżowaćź a to na prawym měſtnje. My mamy doſcź njeſtich ſaſtojnikow, kotſiž ſmeja roſumjenje ſ nami a kotſiž budża też ſwólnimi nam pomhaćź. Hdyž też ſa ſebje ſam mhy wjele njewuſkutkujemy, ale cżaſto doſcź jenoż płacżenja a mjerjanje, dha cżi tola naſchi potomnicy wot teho ſwój wužitk. My dyrbimy ſwědomje wótſtcź a tak doſpo na tej wopaczněj macżiſnje naſchich wyſchnoſcżow porje bżićź, dokiž njebudża je wone ſaſo hame jako wopaczne wobhladowaŕ. A telko dyrbimy my do cżłowjeſkeho roſumu tola hiſchcże wěrićź, ſo wón ſkónčnje to wuczińſnje, ſchtoż wón ſa wopačne ſpóſnaje. Dokelž może ſderjenje a wumjcże Sſerbow jenoż ł ſwoju Němſkeje być, może ze kóżdy niſchi a wyſchſchi ſaſtojnik ſ cżiſtym ſwědomjom tule wopačnu macżiſnu do ſtareho cżapra cżiſnyć.

Kak pak móżemy my tole wunwjeczenje ſpěchowaćź? Jenoż potom, hdyż ſebi żanu pſchiležnoſcź njedamy nimo hicź, tutym knjeſam do ſwědomja rěcżeć, hdyż ich pſchezo ſaſo a ſaſo nuſujemy, ſo ſebi ſwoje ſwědomje pſchepytuja. A to móżemy jenoż cżinićź, hdyż ſebi niczo lubicź njedamy, a ſo we kóżdym padże inſtanzy pucź naſtupimy. Potom pſchinjeſemy ſwětło do mrokoty, kotraż nad ſerbſtim ſtom leži a naš cżěſtni a ſtónczne pruhi ſadúſcha.

cżaſ je bliſchi, hacż ſebi ſchtó myſłi. Sſerbow ſprawn wěż ſo pſchedobudże. Jenoż kruże ſtejecż a ſo nic podda

Snamjenja ſo jewja! Sſkónzo ſo pſchedobywa!
Pſchejemy ſebi wjele ſwoża do lepſcheho pſchichoda.

Wšě wěcy za **kopancowy Hockejowy tennisowy pučowanski** **sport** w znatym wulkim wubjerku **T. Albert** w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Spokojaze žitne žně w Němsku.

Jedyn sastupjer němskeho sejiwjenskeho ministerstwa je sastupjerjam nowin zdźěl, so su powołcje wo hubjenych zmjach w Němsku pschehnate. W hórstich stronach je wuroschł jenoż wo 20 prozentow mjenjschi. Njewěrne je, so by chlebowa karta sašo zawjedze. Na to šebi knjezeršwo njeje ani pomyślilo. Někotre so ł zyła njehodźi rjez, wo kotrej su žně ł deschczowym wjedrom schkodowake, dokelž su hatle zapoczelt mlócźić. Mako spokojaze su žně we Westfalskej a pokonschcej Němsku, mjes tym so su wone we němskej žitnej komorje, to je w rańschej Němsku, dobre byle. Němske sejiwjenske ministerstwo je wupad w pokonschcej Němsku a Westfalskej ł nakupjenjom wutkranjeho žita wuruna, kotrejž so blížsche njedźele do Němskeje dowjese. Němske želesniczne ministerstwo je so hižo wo to postarało, so su wutkranje žito po możnosći w runej mérje do stron pósejele, w kotrychž su žně hubjene byle.

Lit Zeppelinskeje powětroweje łódźe Z. R. III.

Sa Ameriku postajeny zeppelin je w Němskej zwoje pruhowanske lěty zwazowanje wobstał. Mérko dyrbi so na lět do Ameriki puschćeć. Sa to so wulke pschihoty cźinja. Wone zdaby bok zeppelinow ł nowa pokazuja, mjenujzy jich wulku wotwinjowosć wot wjedra. Hdyž so wone ł wichorom pschekkwatajn, potom jim zahubjenje a sničenje hrozy. Sa zeppelinowy lět do Ameriki je Hamburgska namóćna wjedrarnja wobzelbiła wjedrarsku službu pschipramiła. Hacź dotal su ju jenoż wjedrarske powěsće ł Azorskich a Bermudaskich kupow dostawacź. S pomozu němskich łódźnistich towarstwow je Hamburgska namóćna wjedrarnja wot 1. septembra němsku wjedrarsku službu na oceanje zakoźiła, 19 němskich parnych łódźow je so ł pschipraiwami za pschijimanje a wotpósłanje wjedrarskich powěsćow wuhotowało. Wone schtyri króće za dźeń wobkedźowanja wjedra ł atlantiskeho oceana do Europy a Ameriki sćelu.

Kommunistojo psched statnym sudom.

Statny sud k schćitanju republiki w Lipsku je dźesaceho Groha ł Barburga dla pschihotowanja k wjelepschedabje k jastwu na dwě lěcze a k 50 hriwnam pjenjezneho khłostanja a k 10 hriwnam pjenjezneho khłostanja a k 10 hrivnam pjenjezneho khłostanja sa ruczne zbéhi a dwě jejojtej granace sebrali. Dla pomozy k pschihotej k wjelepschedabje Richochera k jastwu na léto a k 10 hrivnam pjenjezneho khłostanja a Grönigera dla pschestupjenja zakonja wo rosbuchadach a brónjowego zakonja k jastwu na 9 mězazow a k 50 hrivnam pjenjezneho khłostanja sazudźichu.

W poruhrskich podpołkach so dźěło z dźela zastajilo.

Poruhrske podpołk nemóža z dźela swoje wurjate wuhla wotwóz. Tehodła je so dźěło w nich zastajić dyrbjało.

Franzowszy winizarjo w němsko-franzowskim wikowanišćim krjeżenju žadaju te same lěpschiny kaž schpanišcy winizarjo.

Sjednoczenstwo winizarjow a winowych wikowarjow we Bordeaux a w Girondze je kedźbliwosć wikowanišćeho ministerstwa na wažnosć němskich woteběrarjow franzowskeho wina khodźiło a na **wulke zlowne lěpschiny, kotrej je Němska w nowym wikowanišćim krjeżenju za schpanske wina pschisłowiła.** W prénim schtwórćelstwje 1924, hdyž bě bojkott franzowskeho wina sastał, je Gironda za wojazu dyżli 80 milijonow frankow wina do Němskeje pschedała. Też druhe franzowske wino plahowaze krajiny su wjele wina do Němskeje wotbyte. Franzowszy winizarjo so boja, so so jich wino ł němskich winow wucźišchcźi, jeli so po nowym wikowanišćim krjeżenju njebychu te same lěpschiny wužiwali, kajkež su so schpanišcy winizarjam pschisłowlte.

W Belgiskej chjedza cźaš wojeńskeje służby pschikrótšeny.

Belgiska ministerska rada je wobsamkła, po stónczenju wobšadźenja Porubrskeje cźaš wojeńskeje służby wot 14 mězazow na 12 mězazow pschikrótšeć. Sa lětnik 1925 dyrbi so hižo pschikrótšeny cźaš sawjesć.

Pólsko-franzowske wojeńske jednanje.

Pólski wójnski minister Ssikorski so w blížschim cźasu do Pariża poda, so by tam wo pólsko-franzowskim wojeńskim krjeżenju jednał.

Židam njepschećelne demonstrazije na Budapeschćiskej universiće.

Na lekarskej fakulće Budapeschćiskeje university je schtwórtk k antisemitiskim demonschtrazijam doschło. Pschi tym su někotrych židowskich studentow nabili.

Wobcežnosće južnoslowjanskeho knjeżerstwa.

S Khorwatami smješe demokratiske knjeżerstwo wjele wuschparanja, ale jedyn hacź so ł nimi dojedna. Kaž so zda, so to ženje njeporadźi. Mjetjoschchadyda khorwatskeje zatalskeje strony je ł Belgrada wotjeł. Knjeżerstwo zdźi zaba, so by so ł Khorwatami dojednało, prjedy hacź do ministerstwa sastupja. Radićej, wjednik Khorwatow pak falschnu rolu hraje. Njeda so na ničźo twjerdje swjasać. Wudawa, so njemóże ł demokratiskim ministerstwom ničźo wobsamknyć, jeli so so wjetschina wuswolerjow za njo njewuprazi.

Nowe želesniczne cźary w Južnoslowjanskej.

Lětha nasymu su so w Južnoslowjanskej schtyri nowe želesniczne cźary dotwarile. S nimi so wobkhad mjes Khorwatskej a Dalmazijej, mjes Schlowjenskej a Banatom a mjes Sserbiju, Bošnju a brjohom adriatiskeho morja spomoži. Dalsche želesniczne cźary w dołhosći 500 kilometrow so wobkhadej pschichodnje nalěcźo pschepodabja. Na nich nětkole 8000 dźěłacźerjow dźěła.

Wóšomhodźinski dźełanšći dźeń w Italiskej.

Italiski ministerski pschedsyda Mussolini je sastupjerjej italiskeho knjeżerstwa pschi internazionalnej dźełowej wyschnosći porucźił, so by sekretarej Swjasła ludow zdźěłał, so je Italska Washingtonske dojednanje wo wóšomhodźinskim dźełanšćim dnju potwjerdźiła. Mussolini je ł tutym słutkom dopósłał, so chże to, schtoż je dźełacźerjam zlubił, dopjelnić. Italska je Washingtonske dojednanje potwjerdźiła ł wumělenjonom, so to też druhe wjetsche statny Europy cźinja. Němska je bohużel hišcze pschezo komdźi, Washingtonske dojednanje pschipósłać.

Jendźelska grusinskich zbjeżarjow bolschewikiskim katam pschewotaji.

Jendźelske knjeżerstwo je wosjewiło, so wono nadknjeżerstwo Moskowskeho knjeżerstwa w Grusinskej (Kaukazej) pschipóznawa. Tehodła je wobstejnosće w Grusinskej jako znutskowna należnosć bolschewikiskeho knjeżerstwa wobhladuja. To ł druhimi zwiskami rěka, so je jendźelske knjeżerstwo nochze hórschicź, hdyž bolschewikojo w Kawkazskej zony a dźěłacźi grusinskich zbjeżarjow potrjelca a wobswěcheja. Jendźelskej pschedze wschźm wo to dźe, so jejni wikowarjo w bolschewikiskej Rusnej pjenjezy zabtuzeja.

Wahabitojo na Mekku postupuja.

Wahabitske wójsko pomalku na Mekku postupuje. Wjetschi dźěł wobydlerstwa je ł Mekki wuczahnyło. Wójsko hedźaskeho krala Husseina Wahabitow psched Mekku wocźakuje. Tam k wósudnej bitwje dóńdźe. Huseinowy syn, emir Ali, je pjeza ł napschećiwnym nadpadom Wahabitow wróćo zbił. Wahabitojo su drje po liczbje fyzinskich dyżli Mekkaske wójsko, tola su hubjeńsćo wobrónjeni.

Wójna w Chinje.

Londonska „Daily Mail“ ł Mukdena powě: Knjeżerstwo wojsewja, so je Cźang Tso-linowe wójsko město Cźienping dobyło. S njepschećelowoho wójska je 150 muži padło a wjele tyhaz je franiko. 300 muži je so sajako a 12 pólnych kanonow, 20 maschinstich stelbow a wjele munizije je njepschećelej do rukow padło. Cźang Tso-linowe wójsko dale k połodnju postupuje. Cźang Tso-linowe letadła njepschestawajo na Wu Pei-fuowe wójsko bomby mjetaja. Generala 15. divisije a wjele zohubłatowo jeho staba su ł bombami morili. Mjes wójskom Wu Pei-fua njespokojnosć knježi. Wojazy zebi wjetschu mjdu zadaju a hroża, so wojowacy pschestanu, hdyž ju njedostanu.

Ze Serbow.

Sobotu, 4. winowca.

Franca Assisiskoho wuznawarja.

† 1843 w Minakale Handrij Šala, kiž je w młodych lětach wjele pěsnił.

1922 swjeći Maćica Serbska 50. posmjertniny Handrija Zejlerja.

1796 wuzwoli so Jan Jurij Lok za biskopa Budyšskeho kapitla.

1849 załoži so towarstwo serbskich studowacych: „Lipa Serbska“.

Z khwalby burstwa.

Hdyž je, kaž kóždy póznaje, to burstwo wobcźežne,
Je tola też ći wjesele a jara wokrewne.

To chcu ja k troštej wobspěwać też bratře buro ći,
Zo njetrjebaš so teho kać, so sy w burowstwje.

Hdyž rano stanje, wita joh' škowrončk ze spěwanjom,
A wjeńor wjedźe hwizdazo sylobik jeho dom.

Na polo carš a poopula joh' krewja z wołanjom.
A wróna, kałka, kokula kukajo za ptakom.

Njedźelu, 5. winowca.

Kermuša w Budestecach, Hoznicy, Mužakowje, Hajnicach.

1620 Budyšin přepoda so sakskemu kurwjerchej Janej Jurijej I.

Z khwalby burstwa.

Hlaj, burej skhadźa wjesele te Boże słónčko tam,
A jemu swěći luboznje tón połny měsačk sam.

Hdyž Boža žita radźa so, so wšitko zeleni,
Hdyž kłósk so khila zhibujo: to jeho zwjeseli.

Tu sylny kóń jóm' hrjehoce: tam kruwa zaruje,
Tam bačon jemu klepoce: tam koza pakosći.

Ta wowca bjeći, jehnjatka, kózliki skakaja.
Na trěše kapon zaspěwa a hołbje hubkuja.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najnjschcha dnjowa cźopłota 19 stop. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer — 1, najnjšcha cźopłota w nozy 11 stop. — Rjany a tuchi ras wjedra zdźe dole wobkhowamy. Sklabsche nijiny lećachu wječera nad Sakšej a we wjeczoru. Wone, nam zamrócznjo pschinjeżewschi, nimo cźahnychu. Nowa nijzina leži

Boži pomoznizy.

Podał Bohuwěr Schéza.

(Pokračowanje.)

Dźiwne waschnje druhdy pschiroda ma, tak wona na pšch. tam a sem jenu rostlinu na druhu zadźa. Ja žym na starych jědłach druhdy wyschoko horkach na kalosach „lěp abo jemjelnu“ namakał (Mistel). Ta se seleneje halosy wurosće, schěri ho na njej kaž khoschczo a na podobnje liszejcźa, kotrejž su tolste, a na nje žo maža, kaž bychu łoźane byle. Naléto je lěp połny naselen kčenicźkow, ł tych jahodki nastanu tak wulke kaž holanske, ale běłe, a hdyž jemu rosmjeczejesch, masch zyłe lěpjate porsty, ł teho mjeno ł wulkhadźa. Pschestrowjene jemjelinki, tak ko lěpowe jahodki tej mjemuja, na jemju swotpadaja, ale žona tam naléto njeseschadźa. Namakasch-li hdy tajke jemjelinki, dha wjmi je žobu domoj a žadź je do hornička, podarmo pak budźesch naléto na młody lěpk cźakać. Korusčk drje žnadź wubije, ale do pjerschcze rosćej, k temu wón thmamy njeje, a žam žebi zyrobu pytacź, to wón njedokonja, tuž młodušchi twarnje a žnije. Jenoż na schtowje žo wón pschinnje, a jenoż je selenebo drjewa wón žiwobu žiwnosć cźehnje a žwoje žiwenje wosmje: wuschhnje-li schtom, dha lěp tej sahinje. Tajschi žpodźimnych rostlinow je jich wjazy, njedham pak dźenża žane druhe mjenowacź, wone wšaja podrunje rostliny, dokelž mohł rjez pola druhich na podrunźiwje bydła. Němz je mjenuje Schmarotzerpflanzen. Lěp žym je delnim kraju też na dubach widźał, druhże wón žamo na žadowych schtomach rosće, a w šwérinskej zahrodze w Drjezdźanach je wjele topolowe polne lěpowych khoschczow. — Schtoż Bóh tón Knjez tu stworił je, to je też Knjerjez žlubił. Cźehodła je wón lěp stworił, kiž tola nimam wuzitka njedawa, ale šterje schkodźi, to my njewěmy, ale jaicej jenu wón njeda, haj, wón je jemu wobjebiteho nepschijaśelja postajił, kotryż ma žo wo to staracź, so bychu na schtomach pschezo šaso nowe žemjelnje narośće. Tutón pschijaśel je ptacźk, jedyn dróšu, wjetschi hacź špěwaty dróšu; wón jemjelnik rěka (Misteldrossel), dokelž wón jemjelinki, lěpowe jahodki, najradšcho je. A někto hižom mózeze žebi myślicź, kak žo ta wěź dale plecze. Jemjelnik najradšcho a nimale ztajnje w wyšokim lěžu pschebywa, tuž też wón žwoje kolbatki na schtomy kładze, a lěpowe žymjeschcza we nich žo lóžaju za skoru žunu, a žo w žwojim cźażu, t. r. nalěto w nimi žiwjenje wotucźi, tuž žthadźeja. Chżesch-li žnadź ty też špytacź, lěpowe žymjeschcza na wyšoke schtomy žadźecź, dha njeczżiń to na te twaschnje kaž jemjelnik, ty by lóžu dojeć pschi tym dele padnył, tyři je radšcho ł porstami sa skoru.

S horow wróćimy žo žažo k hatej na Ssowrjowskim kukach. Tón pschcheże tak jara stary njeje, a ja žo derje wěm dopomnicź, so tam ł wopředka nic łožmika we nim njerozcżešeše, ani ive wodże, ani pschi kromje. Tuž Bóh tón Knjes projesche: „Wody je tu dosć, ale zyrobu maku, ł wodu žamej žo zyby žiwicź njemóža. Wětřikej hólzy, dobeżeze tam a nažujcże kerkow wokoło hata, so bychu ł nich wazżi do wody padaże, rybam ł jědźi.“ A tak žo sta, dżenża tam na połojzy brjoha kerczijna stej. Ale też hat žam je ł mulicho dźela zarosćeny; wschelake rostliny tu žu, fiż lewoh daloko a schćerko njenadeždźeju, jenoż w delnim kraju je ł hromadami w hatach widźiseh. Po kajcich pucźach a na kajże loaschnje žu te nětko do Ssowrjez pschichże? Wětřik drje tu njeje ł pomognikom byl, chiba so žnadź je wón, hdyž je ł połnozy dub, potacźowe žymjo žobu pschinjeł, pschetoż je nimo méry lóhke. S wodu žo wšicze też žane žymjeschcza pschewjeske njejżu, dokeel 'wschze horjekach rěcźkach a tajkimi rostlinami njeżu. Tuž žani druhy pomozniży njewuhbywaju, dyżli patcźi, a te žu po mojim žpadźu to wschło do hata nanożbże: potacże a kmjkawu, zajbaże łopjena a bóle kwétki. Ničhto druhi je njeje pschinjeł kacź dżiwje kacźi, thdy je w delnim kraju dosć a nadosć, a ja też žym hušto widźił, so nékotre, najbóle dwě hromadże, ł wjecżora k nam horje pschilecźa. W Rachlowskich rěcźkach žym ja je wjazy krócź trjechił, a na mtynskim hacże žym nébdy jemu tśelił. Tuž niczo špodźiwne njeje, so wone też w Ssowrjowskim hacże cźasto posłantnu. Domach w žwojich hatach žu wone w huštej ścźinje a mjes druhimi rostlinami žwoju zyrobu pytałe, wobežeje wschelake waki, rybicźki, schlinki atd., pschi tym pak też žu tón aby tamny korusčk, te abo tamne žymjeschka špżerałe; powostanki teho wschcho wone potom wot žo badźa, hdyž žej w nasčim hacże žoldk ł nowej zratwu pjelnja, a mózno pschezo je, so žoldk wschć te žymjenja a korusčki rozdźěłak a pschedźělak njeje, tuż te žthadźeja abo žo pschimmu. Najžerje pak ma žo ta wěź tak, so je dźiwim kacźkam w delnich hatach wschelke na nohach a mjes pjerjemi wiżżajo wostako, to jim w druhej wodże wotmołka, žo wotmyje a wotpłunje. Schtóż ženje we wulkich hatach wokoło Kluśkcha a druhdże lahk njeje, tón žebi njemóże myślicź, kak wjele a wschelke jenemu tam na nohach, na žyłym cźele a w wołach wiżżajo wostanje, hušto dosć žamo małe žwérjatka, n. pšch. pivalzy (Blutegel), želenobrune waki, kforo kaž tybjaze, ale niż tak bolhe. To bolho njetraje, bha žu žo cźi někotre do nohi łakuśnyle a ta maku thwiłku dźerku do koże wuszyzafe a hrébaja twoju krej.

Dźiwje kacźi žu potajkim też Bożi pomozniży, wone maja žo wo to staracź, so nowe haty njebydu próżdne, wostałe, a nanoschża do nich tajke rostliny, kotrejž do nich njeżu. Sa ryby je wjele rostlinow wužitnych, ta hat pak ischdónych. Tole wam rosełtajcej by pschedobło trało a njeżłuscha do tołste pschednoschka.

W Ssowrjowstim hacże žym ja loni prénju želenu žabu widźał, niż tajku, kajkiż druhdy, ale pola naš jara porédko, na liścu kerkow žedźo widźimy, ale tajku želenu ł cźornymi bleczkami, kajtichż je w delnich hatach ł hromadami; wone žu wjele wjetsche hacź želene žabki a žydaja na brjoży, hdyž pak nécht6 nimo žee, skocża do wody. Kak dha też to je tajkale žaba do naschcho hata pschijicźka, daloko a schćerko tola žane wulke haty njejżu? Ja žebi njemóju hinak myślicź, hacź so je ju dżiwja kacźka k nam łanjeża, niż na to waschnje, so je žabu do pyska wsala a ł njej k nam pschilecźała, ale jej ju w delnich hatach nekotre žabjaze jeża, — žabjazy njerk aby žabjaze pożleschcża —, na nohomaj abo nébdże druhdże wiżżajo wostałe, bo pschilepite a pola naš łaby wotmokałe, a ł tych je žo žaba wulahnyła, kotruż žym ja widźał.

(Skónczenje pschichodnje.)

Synoda.

Synoda. 3. oktobra 1924.

Na synodu je prózstwa dóschla, so by so w krajnej zjerkwi dank po 1 hriwnje na słowu sbérał; dothody bychu jako dar k dwaroj nowych Bożich domow nałožowacz. Dopjelnicy próstwu njemskacanu, dokelž je satasane, dawki na słowu sbérać.

Potom wobsamknu so namołwjenje na wschitke wosady krajneje zjerkwje, so buchu sebi wschitzy kschesćenjo dali nałežne dary, so by so nurunanje w hospodarstwu zinjenju spěchowało, so bu so wschitko wojowanje w hospodarstwje w duchu kschesćanskeje luboscze a sprawnosće wjedło. Jenoż nabožinike wabnowanje, zhyna kschesćijanstwa wera a wobace evangelisej móże nasch lud wopramdź sjenockacz a k lépschemu wjesć. Skorzi so na to, so bychu dźiwacerjo w brunizowych jamach pschedołho dźiwacz, 10 hodźin wob dźeń, k temu hischcze husto daloki puch. Synoda so z tajkimi nazami jadźeracz njemóże a tchodła na tajke próstwy dźiwacz njemóże.

So by krajna zjerkej tež w sozialnym nastupanju swoju pschisłuschnosć naukonjerć mohła, po namjetnje, so by so w krajnej zjerkwi duchowny postajił, kiž mél so sozialnymi praschenjemi jadźeracz, kiž by wołsebje so za to staral, so buchu dźełodawarjo a dźełacerjo zebi w duchu kschesćanskeje luboscze sobo bliże wschitzi. Namjet so pschecjelnje wschitzy; jenoż wo tym mjenesche so jednacz, hacz ma so konsistorstwu abo snuiskownemu missionstwu pschisamknjenz abo połstajicz. Pryedy hacz so synoda wo tutym praschenju rozsudźi, dyrbjach ju wopytschicz, dokelž znach domoi. Pschichodny ros n o tym rosprawju.

Železnišći jězdny plan wot 5. oktbr. 1924.

S Budyšcina do Wjeleczina.

	†	†								§
S Budyšcina	4.55	6.50	7.14	10.53	1.21	2.14	4.50	6.00	7.51	10.56
„ Dźěwanicy	5.03	7.06	7.22	11.01	1.36	2.22	4.58	6.11	7.59	11.04
„ Budyšic	5.08	7.13	7.29	11.06	1.44	2.29	5.04	6.18	8.06	11.11
„ Rosnowy	5.14	—	7.34	11.11	—	2.35	5.09	—	8.11	11.16
do Wjeleczina	5.21	—	7.42	11.18	—	2.43	5.16	—	8.19	11.24

S Wjeleczina do Budyšcina.

	†	†								§
S Wjeleczina	—	5.57	8.29	11.43	—	3.22	6.13	—	8.50	11.32
„ Rosnowy	—	6.03	8.36	11.50	—	3.29	6.20	—	8.57	11.38
„ Budyšic	5.51	6.09	8.42	11.55	12.13	3.35	6.25	8.06	9.02	11.43
„ Dźěwanicy	5.58	6.15	8.48	12.00	12.20	3.40	6.31	8.14	9.08	11.48
do Budyšcina	6.06	6.23	8.56	12.08	12.28	3.48	6.39	8.22	9.16	11.56

† Jenoż wschadny dny. § Jenoż njedźelu a swjatse dny.

S Budyšic do Hornjo Kumwalda.

S Budyšic	7.32	8.50	1.52	5.10	6.28	
„ Bjedrušic	7.41	9.00	2.03	5.18	6.36	
„ Kobłuh	7.52	9.08	2.13	5.28	6.45	
do Kumwalda	7.57	9.13	2.18	5.33	6.50	
ſ Kumwalda	—	9.16	2.23	5.38	6.56	
„ Sčrj. Kumw.	—	9.23	2.30	5.45	7.03	
do Hornjo Kumw.	—	9.29	2.36	5.51	7.09	

S Hornjo Kumwalda do Budyšic.

S H. Kumw.	5.05	—	11.28	2.43	—	7.21
„ Sčrj. Kumw.	5.12	—	11.30	2.50	—	7.28
do Kumwalda	5.17	—	11.36	2.55	—	7.34
ſ Kumwalda	5.24	8.09	11.41	—	3.05	7.38
„ Kobłuh	5.30	8.15	11.49	—	3.11	7.44
„ Bjedrušic	5.40	8.24	11.59	—	3.20	7.54
do Budyšic	5.49	8.33	12.08	—	3.27	8.01

Jen wschadne dny

S Budyšcina do Rakez a Petershajna.

S Budyšcina	5.20	6.28		8.00	9.34	11.38†	2.23	4.57	6.53	9.32
„ Ratarjez	|	6.34		8.07	9.40	11.44†	2.29	5.04	6.59	9.38
„ Zidowa	|	6.38		8.12	9.44	11.49†	2.33	5.08	7.03	9.43
„ Małeho Wjelkowa	5.34	6.45		8.18	9.50	11.57†	2.41	5.15	7.09	9.49
do Radworja (dwórn.)	5.42	6.55		8.26	9.58	12.04†	2.49	5.23	7.17	9.56
ſ Radworja „	5.43	7.00		8.28	10.00	12.06†	2.51	5.30	7.19	9.57
„ Khańowa	|	|			10.05		2.56	|	7.24	
„ Njeswačidła	5.54	7.09			10.12		3.03		7.31	
„ Schescichowa	|	|			10.18		3.10		7.37	
do Rakez	6.05	7.20			10.24		3.16		7.43	
ſ Rakez					10.25		3.18		7.45	
„ Komorowa					10.32		3.26		7.52	
„ Wutšich Sdżar					10.39		3.32		7.59	
„ Hólła					10.46		3.39		8.06	
„ Kulowa					11.55		3.46		8.13	
„ Nimzow					|		3.54		8.21	
do Wojerez					11.09		4.00		8.27	
ſ Wojerez					|		4.14		|	
do Welsow					|		4.54		|	
„ Petershajna		7.53 ⊗		7.59	|		5.06		|	

Jenoż hódźinu. — Wschadne do Radworja a tu hdy njedźenu a swjatse dny. — Wschadne do Radworja a Wojerez hódźinu. — Wschadne do Budyšic. — Wschadne do Rakez a Wojerez hódźinu. — Wschadne do Wjelkowa.

S Petershajna do Rakez a Budyšcina.

S Petershajna					8.45			
„ Welsow					—			6.11
do Wojerez								6.21
ſ Wojerez	7.15		10.40			4.20	6.29	8.48
„ Nimzow	7.22		10.45			4.27	6.35	8.56
„ Kulowa	7.30		10.53			4.35	6.42	9.03
„ Hólła	7.37		11.00			4.42		9.10
„ Wutš. Sdżar	7.44		11.07			4.49		9.17
„ Komorowa	7.51		11.13			4.56		9.24
do Rakez	7.57		11.19			5.02		9.26
ſ Rakez	7.59		11.20			5.03		9.33
„ Schescichowa	6.29*		8.05			5.09		9.38
„ Njeswačz	6.37*		8.12			5.15		9.39
„ Khańowa	6.46*		8.20			5.22		9.46
do Radworja	6.52*	6.51*	8.25	10.41*	11.43	1.12*	2.25	5.26	7.14	9.51
ſ Radworja	6.54	6.53*	8.27	10.43*	11.44	1.13*	2.28	5.27	7.18	9.57
„ Mał. Wjelk.	6.44	7.03*	8.37	10.53*	11.54	1.23*	2.40	5.38	7.28	10.05
„ Zidowa	6.51	7.10*	8.43	10.59*	12.02	1.29*	2.46	5.42	7.35	10.11
„ Ratarjez	6.55	7.14*	8.47	11.03*	12.08	1.33*	2.51	5.46	7.40	10.16
do Budyšcina	7.01	7.21*	8.52	11.09*	12.11	1.39*	2.57	5.51	7.46	10.21

Wschadne dny, hdyž nje * jězdźa jenoż hódźinu sobotu.

Cjah rano 6.28 ſ Budyšcina do Radworja jědźi jenoż wschědne dny, wot Radworja do Wojerez hódźi wobsen na prěnim dźěławym dniu. — † Nětki jenoż hódźu sobotu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Knjeni Hańża hud. Schneiderowa ſ Lomíka pola Minakała dźe na leżomnosći wšelejnje liscziny čo. 10 ſ jahona 176 b, we Lomšku p. Minakała rěmišstwo załožicz. Schódźa na nětchto pschecjelstwo tenzu, njech to sa 2 njedź. w hejtmanstwje wozjewi.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Hamtski pschedstejicjel k. ruckerkubler Kluga w Delnim Wujesdźe ma hacź do 10. oktobra domoi. Knjes pjekarski mišstr Sýhora jeho sastupuje.

Dźěl Laubengeverez leżomnosće pschenaja so hacź do 6 oktobra pop. w 5 hodź. tam (niz 3. oktobra).

Swinjazy mór je w Khlewach Lieski a ratarja Fr. Brasina wudyrił.

Do wikowanskeho sapiša na čo. 17 pola firmy Reichel u. Co. we Wojerezach: Leżomny kapital we 500 št. hr. Ssamom dźiwadowy sarjadnik je pschekupc Mar. Helbig ſ Radeberka p. Drježdźan.

Wjace hrjebje Kěžanec kete gmejny dyrbi so hacź do 10. oktobra t. l. wurjedźacz. Njeczuni leżomnosćerjo ſam. kóž ma to saplacicz.

** Ssleny. „Khudy błeny nan se žiwnej swobu prošu wo mały dar." „Kelko dźěci dha macze?" Kak mójmu te wjedźeć, hdyž je tola njewidźu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerk, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawdźitki: A. Dučman, w Budyšinje.

Kospodarski rozhlad.

Ssobotu 4. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje.

(Tute hódnoty su w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	220 650
jendźelski punt	18 690 000	čěšk. złoty. króna	12 500
schwajcarski frank	80 200	10 mil. półit. mark.	78 350

W pjenjesach so też wežera wysele njepschemjeni.

W efektowym wikowanju bě pschi złabych kursach mało wobrota. Wójnska požčonka sbudźi nětchto zajima a staji so na 640—650 %.

Na produkowych wiikich kłobowe žito wežera ſ nowa horje srazy. Najbóle rožka dobu. Wona zlězy hacź na 12,60 hr. Amerika sčele wotsebje w rožay ſ kózowym bijom wyšše płaczizny. Natarfo pschijmjenu mało žita na wiki a w rukach wikowarjow žane sklady njezdźu. Mjeny pak rožki trjebaja, dokelž so wo rjanu muku torhaja. Też pschenična muka sobu lězy dźe. Jeczmjeń a wowsy jenoż trochu wyše płaczizny powyschichu. Wumjeschki a wotruby su drósše, wo nje pak torhanza tak mulka njeje. Zentnaŕ płaczesche

w Drježdźanach

pschenzy 12,40—12,65 rožki 12.65—12,90 jeczmjenja nałetnego 12,50—14,50 nałymneho 11,50 hacź 12,50 wowsa 10,05—10,75

w Barlinje:

pschenzy 12.10—12,50 rožki 12.30—12,60 jeczmjenja 11,45—12,75 nałymneho 10,30—10,95 wowsa 8,90—9,85.

Wiki wuzittowcho zkotu w Leer w Rańschej Friesiłskej schwórk 2. oktobr. Na nje běchu 1011 zchjnk zkotu wschěch druzin pschihnali. Młode wuhoskušcelne krowy płaczachu: 1. druzíny 600—700 2. druzíny 450—550 3. druzíny 300—400 hr., jałowje 1. druzíny 500—600 2. druzíny 400—500 hr., 3. druzíny 300—400 hr., byki 400—600 druzíne jałowje 150—350 hr., prošata 10—14 hr., běhki 10—35 hr.

Znć w Němskej po knjezerstwowych powjesćach nětko lépje pohódźuja. Mačzane njedro je drje dobremu domchowanju we wjeczornej a połodnischej Němskej sadźewało. Natarjo w Hessenskej, Westfalskej, w Rheinskej krajinje a we wjeczornej Hannoverskej maja drje pschicinzu złorjicz. Tola hłowne zitoplahowaze strony kaž Schlesinska, Braniborska Pomorska, Rańscha Prusita a Sakska su swoje žito pomérnje derje dom dobrali. Pomjo tutschim bohatym žnjam so letnischi žnadnischi wunoschk jenoż na 20% wobliczi.

Wiki wuzittowcho zkotu wežera pjatk w Berlin-Friedrichsfelde (Magerviehhof). Pschihnali běchu 568 krumow, 50 wołow, 62 běhkow, 103 próndnikow, 122 cjelatow. Wiki mérnje dźěchu. Płaczizny so tehma pschemenichu. Wone płaczachu: Młode dóstaja wuhoskušcelne krowy 1. rjad. 400—550 2. rjad. 260—350 3. rjad.. 200—260 hr. wuhoskošuczelne jałowje 1. rjad. 260—450 2. rjad. 170 hacź 300 hr., woły do cžahana 40—47 hr., próndnikí ke kormjenju 30—35 hr., kotrež so ani kormjenju ani k cjahanju njechodźa 30—35 hr. po zentnaru žiweje wahi.

Na konjuze wiki tam běchu 573 koni pschihnali. Wiki klazachu, płaczizny so poruno tydźenskim njepschemjenicham: 1. kajtrozke 1100—1500 2. kajt. 800—1100, 3. kajt. 500—800 dobijaki 300—500 hr.

Na pschedaś:

Kachli, hlinjanej, we Wojerezach w hoscenzu „Zur guten Quelle".

Kolo, mukaze, we Wojerezach na méschczanskej drózy 91; motorsče, za 300 hr., Khorla Hartmann w Nowej Wsy c.ko. 5 pola Huski.

Mócznaz maschinu je subami, w Schescichoju c.ko. 42.

Koša, we Wojerezach na Halschtrowskej drózy c.ko. 15.

Blido, kuchinske, w Budyschinje na drjewowym torhoscéu 5 II na lewo.

Wol, podžobny, 4létny, we Wjeleczinje c.ko. 221.

Wós, dźěcazy, w Budyschinje na Wjeleczanskej drózy 2 sadny dom I.

Klawír, dźěcazy a wulke łoże w Budyschinje na Moltkowej haju 17 I.

Sso pytaja:

Schemski, Franz Waclawik w Budyschinje na Moltkowej haju c.ko. 5.

Mokerik, w Budyschinje na Tuchorskej haju 3; B. Smarsły w Budyschinje na Mättigowej haju 13.

Holza, A. Zimmer w Budyschinje na Khežorskej haju 6, w kamach.

Murjerjo, Bräuninger w Kamjenzu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wotsjowe žnjwo po tuni abo 1000 kg, šewit 100 kg. płaczizny po Lońej hriwnje.

	3. 10.	2. 10.		3. 10.	2. 10.
Pschenza	242-250	237-245	rapš. wotžujcki	15,30	15,00
rožka	246-252	236-244	poch. melasa	9-9,40	9.20
nałet. jeczmjeń	229-259	227-262	ierachella	15-17,00	15,00-17
nał. jeczmjen wowš	189-197	187-195	šerraze kruši	19 ,00	18-18,50
kukurica (Mais)	—	—	šunty	20-22	20-22
pschenicin. muka	35-37,75	34-36,50	woka	17-18,00	17-18,00
rjana muka	35-37,75	33-36 00	wotruby wotžujcki	25-26,50	25-25,50
pschenič. wotr.	14,75	14-14,75	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
rjane wotruby	13,25	12-13.0	šolte łupiny	16-19,00	16—19
rapš	350 -	350-360	šyno, 50 kg	3,20-3,40	3-3,40
lane šymjo	440-450	440-450	„ pschenicz.	1,60-1,90	1,60-1,90
hróch	22-25	22-25	„ rjanina	0,90-1,00	0,90-1,00
pjelušcki	17-19	17-19	„ jeczmja	0,90-1,00	0,90-1,00

Drježdźanska bursa.

Pschenza	248-253	běrnaze kruši	22,25-22,50
rožka	253-258	pschenič. wotruby	14,20-14,80
nałetni jeczmjeń	250-290	rjane wotruby	13,80-14,20
nałymski jeczmjeń	230-250	pschenična muka	37,00-39,00
wowš	201-215	rjana muka	36.00-37,00
cjetrjeny bjeczeń	225-255	woka	20,00-21,00
rapš	340-350	pjelušcki	20,00-21,00
kukurica (Mais)	210-215	hróch	25,00-27,00
šuche truhanczki	14,00-15,50	zokrowe kruši.	22,00-24,00

Wjezne płaczizny w Budyschinje.

wot 4. oktobra 1924.

Wschě płaczizny so po złotej hriwnje šrošmja.

Wschědmjet	najnišcha płaczizna	najwyša płaczizna
Pschenza, šwonka wotedacza	50 tilo	12.—	11,60
Rožka, šwonka wotedacza	50 „	12,30	10,85
Jeczmjeń, šwonka wotedacza	50 „	12,50	12.50
„ nałymski	50 „	—	—
Wowš, šwonka wotedacza	50 „	9,50	10,00
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,—	2,30
Ssyno	50 „	2.—	3,—
Ssloma, ſ masch. mlócz, praš.	50 „	0,85	0,90
„ ſ maich. „ łašt.	50 „	1,40	1,40
„ ſ zypami mócžena	50 „	1,80	2,00
Pschenična muka, 70 %	50 „	19,00	19,00
Rjana muka, 70 %	50 „	19,00	17,50
Pschenične wotruby	50 „	7,50	7,50
Rjane wotruby	50 „	7,50	7,50
Prošata 625 zchtk	1 schk.	8,00	21,—

Drobnowikowanske płaczizny w Budyschinje.

4. oktobra 1924 po hamtskim postajenju.

Wschě płaczizny so po złot. hriwnje šrošmja.

Twora	najnišch. płaczizny hr.	najwyšch. płaczizny hr.
Howjade mjaso ſ kóscjemi . . 1 kg	1,60	2,00
Cjelace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,60
Słojzace mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,60
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,60	2,80
Tukrajny žwinjazy šmalc . . . 1 „	2,80	3,20
Pschenična muka . . . . . 1 „	0,52	0,60
Rjana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . . 1 „	0,30	0,32
Jédźne běrny . . . . . 1 „	0,07	0,08
Rjaš . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,56	0,72
Sboži . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. žwinjazy šmalc . . . 1 „	1,80	2.00
Sušcheny połcz . . . . . 1 „	0,00	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,00	0,30
Jédźna butra . . . . . 1 kg	4,80	5,20
„ wukrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja „ . . . . . schk.	0,15	0,17
Jédźne bunu . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny . . . . . 1 „	0,88	0,90
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjentne wuhło (domj. tepj.) . 1 ztr.	—	1,95
Brunizowe briketty . . . . . 1 „	—	1,15

Wobućowy dom Ernsta Löbera

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěši serbsk

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Rěduńowanje spěšnje a.

Alfred Kadner

w Budyšinje :-: w Lubiju

gary - cigarety - tobak

předawanje we wulkim a malym, jenož najlěpše twory.

Hłowny wobkhod: w Budyšinje, žitne wiki 20.
Filiale: w Budyšinje, při kronpryncowym mosće 4, w Lubiju, dwórniščowa dróha 28.

---

midt, fotogr. atelijej **w Budyšinje**
jenoż na Srbskiej dróhi 20
i napřichodnja husarskich kasarnow
ja wšitke fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powietšenja a. t. d.

Emil Wehrle

dyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład
a pisanych ložowych počehnjenjow,
ków, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho
henta (běłeho a pisaneho), jakowych barchen-
bluzowych flannellow, drastnych tkaninow,
lotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow,
krouchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.
Wšo jenož dobre hódnoće po poměrnych płaćiznach.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźiće do
fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

měšćerjej **Arno Lehnert**
w **Budyšinje** na serbskej hasy 13
Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hod. wotmrěnje

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho płatu **předawa a wupožčuje**
dešćowe, wolmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłačerjow
Zasopředawarjo so pytaja
fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister**
w Drježdźanach
Waltherstrasse 20. Telef. 17064
Předawanski büro w Budyšinje:
na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

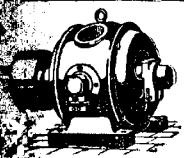

Elektriske motory

Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow
w Kamjencu Arndtstr. 23
Elektriciteine dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo prudu móža kupować, hdyž chcedźa.

W. Häcker

na hasa 7 w Budyšinje Žitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory
poruča płaćizny hódno

mantle	**štrykowane jaki**
drasty	**suknje**
bluzy	**šórcuchi**

žonjace šaty, dźěćacu drastu
niny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Jězdne kola
motorske kola
butrudźělace mašiny
centrifugi
šijace mašiny
žimace mašiny
narunanske a přisłušne dźěle
wuporiedźenia
Pawoł Gräfe
w Kamjencu na Talstrasse 7.

Kupuju kóždu dźělbu
žita
po dnjowej płaćiznje.
Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam
ržane wotruby
pšeńčne wotruby
grisowe wotruby
majsowy šrót
hnojidła.
Młyn
w Prawoćicach.

MERSIOVSKI
Narućnicowe časniki

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola
Oty Brandta nasl.
na znutřkownej lawskej hasy 8

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach
na dwórniščowej dróhi 40.

Vogtlandske gardiny
story, krómy, vitraže, pisane gardiny, rolowe tkaniny, košlace sukno, štryk. wolmu, wóskowane sukna, wšo we wulkim wubjerku a wurjadnje tunjo poruča
K. Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy".
Ręči serbski.

Diplom-Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER.
FERNSPRECHER 681
BAUTZEN
WALLSTRASSE

Žony
kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, tež **krótke a wolmjane twory** pola
Kindermannowej na serbskich hrjebj. 34 l.
z napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulofskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Nawěštki přinjesu wužitk!

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći
z rukowanjom z bencinom a prasuje

mužace wobleki

W Budyšinje na khěžorskej dróze 6 na Přisečanskej dróze 16 w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróze 26.
w Khoćebuzu na Hródkowskej dróze 4 we Wojerecach na cyrkwinskej dróze 22

Cyle mosebje tunjo

podawa
murjerske cykle
dźěrkate cykle
plestrowe platy
třěsne cykle
w rjanych, njezańdźitych barbach
Nielakym w zwiasku! Nielakym w zwiasku!

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Troch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Haut Budyšin čo. 11
Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Viktor Schlecht

khachlestajeński wobkhod
w Budyšinje na wysokej hasy 8
poruča so čěsćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokolny k wuwjedźenju wšěch powolańskich dźěłow:

k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny

Wcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubjujo proša wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.
Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.** Tel. 1111
NB. Za nowastajenja steju z wobličenjom płaćiznow rad k słužbi.

Twarske łamane kamjenje klepane kamjenje a kamjenjowe wotpady

podawa zo skałow
w Hórkach a Radworju
Fritz Preisser, granitowe dźěłarnje

„Serbski Hospodar"

ratajske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto

symjeńtnej pšency

z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Važne za žony a holcy!

Podawam zaso swoje wučeńske kursy za **žonjace swadlistwo a šiće šatow.** Zastupić móže so kóždy čas. Bliže wukazuje a zamolwjenja přijimuje
Elisa Wallerowa na Albertskej dróze 8.

Po wjacyletnym wuwučenju při dermatologiskej universitnej klinicy w Lipsku (pod direktorom tajn. radź. prof. dr. Rille) sym so **w Budyšinje na khěžorskej dróze 15** jako

wustojny lěkař

za kožowe a spłažne khorosće zasydlił.

Dr. med. Alfred Meister.

Ręčne hodź. 11—1, 5—7; hodź. njedźelu 10—12.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialey w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**
Telefon čo. 154, 155
Worclowe khumory a worclowe kašćiki
Telefon čo. 154, 155

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań hač do **18 %.** Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje važne papjery.**

Přiloha k číslu 233 „Serb. Nowi

Sobotu, 4. oktobra 1924.

Ke kwaßej.

(Wobras se wßy.)

Pódla Klamarjej na kéwizu wißa córny schtkeńczany khschćkit, kiž ßo sačinja. A ßhdy w nim salubowanaj wißachtaj, mójemy rjez, ßo je wßzka tak kaž hotowa. Potom njeńdże skoro wjazy wrócźo, jeśli ßo njechataj wohańbicź. Nó, to cźinitaj kwaß a druhi ßo na njón pscheprosćha.

Pola Burez Arnoschta a Hanki Truczkez, schtoż je mjemuszny jeho njetwjesta, je nékko tak — wißaschtaj w „kostnje", to rékła, jeje mjenje a wotpohlad. Chzyschtaj ßo bracź. A ludźo tam stejo wastawaju, cźitaja a cźinja ßwoje pschiłpomnjenja — dobre a śe. Schtó dhze jim to sakasacź, wobeńdże tym thm hubam, kotreż ßo wschudże na wßach namakaju. Njedawno beschtaj w méścze kupowacź. S cźahom staj jékoj. Prjedy haczź pschijéńdże, thodßeschtaj ruku w ruzy po dwórnischću horje a dele. A ßnaczi a zuły tak ßtrażu na nieju hladachu. S klétki ßtaj tej hižo ßhoczéłkoj — knjeß farat je jeju pschipowédał. A to pośledńjemu rasej. Wudßékacź — tykanzy pjez a kwaßej pschihotowacź. Młode hólzy — te niz, kotreż je Hanka wotpokasała — noscha hakoły ł lékża a pschihotuja cźesłne wróta. A to diwoje — jene psched kwaßnym domom a druhe pola Burez. Nawoźeni tej jene ßłuscheja. Je źebi je saßłużił. Holzy wija girlandy a wénzy a do nich ßerbśke napißma, kaž ßo to w Sserbach ßłuscha, wobeńdże na ßerbśkim kwaßu. Wß kwaßnym domje maja wschitzy hłowu polnu. Schto pak tej k wobßtaranju wokoło taßkeho wulkeho kwaßa — tßizeczi błidow!

Truczkez macź mohła hłowu mécź kaž bértl. Brascháka a domjazy jej źiwéru pomhaja, ale ßamłowicź ma tola wona. A Hanka je dßeń a bóle njemérna, ßkoro bojasna. Tajke néschto ßo jej w źiwjenju hišcźeze ßtako njeje. Wjeßeli ßo na kwaßnj dßeń. Ale wutroba jej pumpoze kaž tajßi bodßerźany bubon. Budźe tej tola wßcho prawoje cźinicź w ßyrkwi, — ßedźecź, ßtawacź a ßo łkakacź? Macź a druhi — wobeńdże braścháka — ßu jej wßcho dokkadnje rospowédali. Ale, mój bożicźko, ßhdy telko wecźi delka a horjeła na thorach na jeneho hladaja, kak lohay ßo to pschechlcbdaßch. Smydom tykaja pschihkadowarjo ßłowu hromadźe a źebi mjelcźo ßchukotaja. Wobeńdże téż wßźitne żony maja to a tamne wußtajacź. Pśched łétami pschińdźecź ßam do ßtracha, bynnjeź ßo hewak djaßa njebojat. Haczź tej to ßo Hanka abo Arnoścht pscheplapnuła njebudźetoł? Budźe tej njewjeścźina drasta prawje ßedźecź? A pjerścźeńcźen, schtoż hewak ßerbśke waścźnje a nakoźt njeje, ßedźi tróścźku krućze na porścze. Budźe ßo knjeß ßarat pśches knyłt pscheßunnyć móg? Budu łźizy, noże, widliczki a talerje bożaßacź? Haczź je Arnoścht ßpéwarśke towarźtwo tež prawje ßtałat, ßo by gyrkwiny ßwjaßt mandźelßti porjenßchćko? Tajke a druhe praścheńje du Hanzy pśches ßłowu. Ach, hdy by tola na kwaßnym dnju prawje rjane wjedro było! Hdy by jeno ßchwalcźa wścho rjenje cźinika! A tajke budźe na ßtawnißtwoje! Njebudźe wona tßchepotajo ßwoje mjeno podpißacź. A drastu ßej njecha jara ßmjaßcź, hdyż do kwaßnicze khorejtu polezy abo w njej ßedźi. W nogu a wodiju napjelnjeja tajke mytńczki jeje ßtaroścźnu wutrobu .

Kschińczki! Se wßchcźh ßtron pćhikhadźeja mkodśi ludźo a nośchi kschińczki we wßchcźalkich wulkoścźach a ßormach — wowzki a pastyr, honacź ße ßwojim ßtadleßchkom, pata ł kurjatami a kaž je cźłowjeßka fantaßija dźe twori. A rjenje kwupßchene ße kwétkami a bancźkami. Njemójeßch ßo na kutych twórbach nahładacź. K jédźi wßo najprzédzy njeźbu.

Mrěźaza Boża ßwórba.

Hißchcźe ras kaž pßched błikazej ßmjerczu,
SSjerća ßo ßtwórby błyßchcź a cźł kraßnoßcź,
SSpanjało we mnoho barbach błyßchcźi,
Prjedy haczź ßohnuje ßeńßku cźaßnoßcź.

Tßchepotajo pyta ßłote plomjo
Kaž k pośledńjemu woporej cźaßa
Bopießćko, we wétßiku ßo ßolmjo,
Kiž je lékża berćhkeho dńe khora.

Pßches lécźa ßpróżne ßerbowßke hona,
Wßtyßchcźi poßtrow mrěźazeje ßwórby.
Hißchcźe ras kaž w błożenju ßłona
Pßchiroda, cźakajo noweje twórby. —

Pawoł Krjeczmak.

Maja ßo najprzedy wobdźiwacź a cźł błyßchcź, ł wotkal ßu. Na tßchińczkach ßo tej rejuje. To je najwaźnißche ßa mkody lud — ßo wußkakacź a wułßtacź. Hewak rjenje było njeje.

Druhdźe ßo ßaźu njewjeßcźiny wjecźor — „polterabend" — wobßrwjecźi, zuły to nakoźt. To cźi haczź do błukoteje nozy ludźo — młodźi a ßtari — wßchón cźaßor hromadu noścha, ßtare hornzy, błachowe ßudobja a mjetaja kaž wotwrótnjeni pśched njewjeßcźinym domom. Njewém, ßchto ma to wßnamjenicź. Khiba dyrbi ßo żentwa poradźicź kaž taißi ßtary nabity hornz, tiž ł cźißnjenjom do kruchow dźe. Tehdła młodźi ludźo ßo tola njebjeru a njeźenja, ßo mandźelßka kraßnoßcź ßo bórßy ßaźu roßbije. Naßajtra leźi tam zyła hora roßbitych hornzow a nakopjeneho ßtareho błacha a żelesa a Truczkez nan ma to wjeßelo, zyłu ßóru ßtareho cźapora a njerjada do jamy wotwjeßcź dacź. Haj, ludźo ßu druhdy tak zyplkojeźi, ßo ßamo dobre hornzy bjeru. Hłowna wéź — hara a wrjeßkot!

A kraßnu dßeń ßam! Hižo rano ł cźaßom je mkodoßcź pßchi dźéle, ßtaja cźeßtne wrota, cźaha girlandy a wßcho wénzy. Kwaßnu nan ßim pßchi tym ßwécźi. Sa dobre pol hodźinki je wßcho hotowe. Wot wßchćh bokow ßo wobhladuje, haczź też trnuje ßteja. To dße. Ale wénz wißa kniſ ſchćwje a na tej ßtronje je girlanda tróścźku dßeśca haczź na tannej. To njeźmé tak wołtacź. Khéßże ßo rebl ßtaji a jedyn ßalke horje a cźini wéź do porjada. Mjeś tym ßu tej holzy hotowe ł girlandami na théżnych a ßtwinych durjach. Hižo rano ł cźaßom, hdyż Hanka hißchcźe w błódkim ßparje drémo — abo nig? — je Truczkez macź dobrehu koßeja nawarźila. Kwaßnu tykanz ßo pschikukuje. Ow, tón błodźi. Khćhchot a ßunjeße hižo ßtonywáji ł ßoła. Haj, ł wjeßokej myßlu na ßo wurjadny dßeń ßapocźecź.

Pohonecź pschihotuje grat a njewjeßcźiny wós. Kak ßo wßcho ßwécźi! Chże ł cźeßcźu pśched njewjeßtu a hoßcźemi wobßtacź. Dźenßo brunaki hladuje a cźeßo a na podßowach hnoja njewiża. A w donnißtim dße wßcho horje a dele. S cźaßom noścha ludźo dary a kwécźeße rjanych rózow a kwétkow. Chzedźa njewjeßtu ßwjeßelicź. Hižo dopołdnja pschinjeße liſtwnoßchef liſty, khartły a depeßche. Dyrbi ßo pożdnjocź a ßchalku koßeja pieć. „Jéßće a pijće a njehladajće lańanja! Noścha Hanka ßo jenoź jumu ßeni. Na jeje cźeßlnym dnju dyrbża ßo wßchitzy wjeßelicź." Tak rékźi Truczkez macź do liſtynoßcźerja a pßchi tym pilnje a kwapnje dźéła. Druhdy ßkocźi k ßchwalcźi horje, haczź Hanku prawje hotnje. Khorejta ßteji hižo pśched durjemi. „landsknechtow" waźnoścź ryćerjow wjaz tak

Hanka wośmje ßtarßchiße żohnowanje na pu
roßżohnowanje ßtónczi. A nékto jédże ße
kami a ßwatami do Bożeho domu.

Jubilarej w Hradzu Kral

Wénaßchk pośoßinißk[illegible]

Jan Bryl-Sserbin.

(Pokraczowanje.)

W Prahy wotmé ßo 22. mołeho rółka 18
jaznoćéi" „VII. Sßlovanika Beßeda"
wanju budßerja łuźißkich Sserbow Hendrija
tehdy ßhromadźi ßo nahładna ßnła cźißcźow
kotrenmiż béśche też Adolf Czerný ße ßwojej
dźeßkej a nimo ßławneho cźßkeho bańniß
wßele druhich ßnamjenitych Prażanow. Nośch
Cźißchinßki, bé też na tutón ßwjatoczny ßje
pschißchol a ł nim jko ßwjedźeńßi réćnik
ławßch Audriaki, kotryż wo źiwjenju a ßtu
błomnjeńza jara żiwy wobras ßoda. Pschajdź
Jan Żuł — nékto farat w Hajnizach —, pśch
berßkej réćźi Seßlerjowu baßeń: „Moja wu
dwojoßpéw „Paßtyr a holicźko" ßaßpiewáchtaj kri
kerowa a knjes Geißler. Też ßłowna wumie
ného Diwdła Landowa-Horschizowa recźitowała
ložku nékotre Seßlerjowe baßnje a ßtu
nu hru: „Se źiwjenja dźiwadłohraj
ßwjatoczna hoßcźina wobßamknu tuł: Sßkowjań
du*.

Do Sßétoßora, illußtrowaneho tydźenißk
feßchnk 30, napißach tehdy też naßtwk: „
Handrija Seßlerja, narobniho pév
ditela łuźißkých Sserbu," ke kotremuż pßch
wobrafaj Handrija Seßlerja a jeho rowa pßch
Łaßu. Na tajke waßchnje buchu potaßtim we
mnjes Cźechami dostojnje wopominane a ßławjen
rodninu łudoweho ßerbßkeho pśinjerja Handr
rja.

We ßomßnem lécźe 1906 ßtrjechcźeße Ja
Cźißchinßki ßwoje 50. narocźiny a kaž hižo n
mnuźke wubérk jeho baßni w cźßkem pśchćo
Cźernego w „Sźwétowej knihowni". Adolf
baßnik Jan Rokyta ßłoi pak też ßwjedźe
„Jakubej Cźißchinßkemu", ßdyż Kralo
(cźßke mésto), naßchemu hołnikej wułkotny
ßerbßki wjecźor", njedźełu 10. ßmańika
Hiżo dopołdnja bęschtaj tydźenißaj „Sźhoj" a
ßtudije wo „wośtawjenju Mańnik Cźißch
pjera profeßora Jana E. Jirka a Ph. C. Ja
pschinjeßkoj. Na tutom ßmjatecźnom wjecźor
pi Jakub Cźißchinßki ßom jako ßwjedźeńßi réćźi
noßchowańße wo ßwojich łuźißkich Sserbach. S

*) Bosprawy hł. „Luźiza" ł. 1906, cźo. 3,
Pschehled" ł. VIII., cźo. 6, „Kat. Poßoł" cźo. 9 a
Nowiny" ł. 65, cźo. 9: „Seßlerjowy błownoßny
w Prahy".

* Rosprawy hł.: Luźiza 1906 cźo. 10: „Sźáw
ßcźe na pocźeßcźowanje Abrahamtinowy Jakuba
ßkeho". Cźßke illußtrowane Listy rocź. 1906,
„Objawa Luźißkeho báßnika Jakuba Cźißchinßke
ßowé Dworże n. L."

Stawiśniske powjesćze ł naschich serbskich wšzow.

Jaßenica.

wßez ł cźeßkim ludkom, pół hodźinu wot Khrośćéla a 1 hodźinu wot Nießwacźidła ßkalena, njeje naßwła, w cźaßu pschićéahowanja naßchich Mißcańßkich wótzow do naßcheje domißny, ale je pośdźiłchi wutwar rodźinikeje wßy, kajkeż pschićéahowazy lud ßakźi a mjeno dośtachu po wjedu ku rodźiny ł kónzowku -izy abo -ezy. Nadbliżße rodźinße wßy ßu Bóßchizy (1 km), Prawocźizy (nimale 2 km), Krokeßizy (pßches 2 km), Worćlezy a Kośarzy (pßches 3 km). Hdyż ßu Bóßchizy tak błiśko, bryc ßmémy ßebi myßlicź, ßo je Jaßenica Bóßchcźańßki wutwar. Mieß Jaßenicu a prjedy mjenowanymi rodźinßkimi wßami ßo wyßche teho pośbéhuje 30—40 m wyßoke hora. Dale ßu Khrośćéicźenzo a Worćlecźenzo nuße wutwary hnydom wo wßy abo pßchi wßy ßtajicź móhli, pschetoż nékto je tam wjele wjazy ratarßkich ßtatokow, hacź naßchi wótzozo do jeneho ßydliśćeńa ł wo prédka twarichu (9—11 najwjazy). Prawocźizy a Kośarzy wßchak nimaja tełko wjetßich ratarßkich hoßpodarßtwow, tola ßu w jeju ßußodßtwje druhe wudwory, kotreż mohłe ł nich wutwarjenz bnez. W bli kośći Bóßchza je vomérnje wjele wutwarow, nimo Jaßenizo Hora, Wétrow, Luśch, Lomik, Liścha Hora Nießwacźidło atd. Mózemy pak ßebi derje myßlicź, ßo bé Bóßchcźańßka rodźina, ßo ßnadno ßara pschißhorjowaza, thóżnow a kełkow każ też mało pśedweje pódy bła nuśowana, ßwoje młode ßwojźby na wßchćalich méßtnach ßaßydlicź, bdeż mjenowanych pschićéinow dla wułkeho ßydliśćeńa nastacź njemózachu. Tak ßebi myßlimy Jeńezicu jko Bóßchcźańßki wutwar. „Jaßenza" wośnamjenje méßtnoßcź, hdeż jaßnje (jaßle, jaßliki = Eſchen) roßtu.

Jaßenica pschißlußchesche po bobyezu Němzow wułkemu Nießwacźidßkemu knjeßtwu, kotreż bé wułkoryćerßkeho ßwój ba ße Schreibersdorf wot némßkeho krala (khéżora) dostała. S prénjeho cźaßa tuteje doby w Jaßenicy wjele njeßhoniny. W lécźe 1458 pścheda Albrecht ße Schreibersdorfa, kotreżoż ßwójóra bé w Hußitßkich njemércach wjele ßchkody poczepiła, Jaßenicańßku hołu klóßchtrej Marijnej Hwéżdże. L. 1541 pścheda Joachim ße Schreibersdorf ßchtyrjoch Jaßenicańßkich burow Ssmilnjanßkej ßwótbje ł Metzradł. Poßdźiłcho ßo mjenuje Kaßchpar von Puśter jako Jaßenicańßki knjes (a to 1572—95), hač „ełs zu Jeßnitz gewesen". Wot jeho ßynu, też Kaßchpara ł Poßter, kupi 1601 Hans Bjarnat ł Falkenhain Jaßenicańßki podźeł: bé to burße leßke łubło, vrjedy pod krajnym bohotom ßtejace, fa kotreż wón jeneho Wicźaßa w Cźemjerzach wotßtupi. Cźaßu béchu hubjene. Wot cźaßa wołtrycza Ameriki ßpadowße łohnoßcź ßtota a błékora a ł tym pjenjes a dołhodow ryćerjow. Sswóiba ł Draudorf dyrbieśche Jaßenizu (a Sarécź) „ł wułkej pomozu" (w nuśnym pśchećadźwanju) pschewßacź. Hendrik ł Draudorf nékto łnydom 1622 podźeł (łubło a wotpałenu korczmu bjes hoßpodarja) Ssolßchićańßkemu a Worćlecźańßkemu knjeßej Hendrikej ł Luttitz pścheda bjes teho, ßo by ßo pschuwinuwßi praßchał, ßchtoż by jeho winowatoßci buła. Na to ßo Draudorfßay pola ßakßkeho wołeßkeho wjeśca Jana Jurja I. wobcźeżowachu, a drje tehdła Hendrik ße Luttitz w pśchićhodnem lécźe tutón Jaßenicańßki podźeł Draudorfßkim wróćí do ruki Khrystłofa ł Draudorf, kotryż jón pak 1629 ßaźo Hendrikej ł Luttitz pschewoßtaji za 4400 tolerjow. Po tutym wobßtejéchtaj mjeńowany podźeł jeho ßynaj Abraham Benno a Hans Heinrich ł Luttitz, Jeju nan Hendrik ł Luttitz bé też vrjedy napomnjeny Metzradtßki podźeł, kotryż bé Khrystłofej ł Metzradt ßłuschał, kupił, k temu też 1626 pjeci Horjanßkich burow wot Wołßa ł Bołborz nad Małej Wośnjkej za 2000 tolerjow. Tak bé znże wjeß ßaźo w jenej ruzy. Léta 1655 pschepißa ßo wobßtejnoßtwo, kiž bésche tak porjadnje wßchitke ryćerßke łubła, mużaze leńßkwo do żonjazeho leńßtwa, ßo ßmjeźicźu je nékto bé wudowy a dźowki namrécź a ł zyła Jónße je kupicź a wobßedźecź. W cźaßu „lanzknechtow" aba

ba ße Schreibersdorf wot némßkeho krala (khéżora) dostała. S prénjeho cźaßa tuteje doby w Jaßenicy wjele njeßhoniny. W lécźe 1458 pścheda Albrecht ße Schreibersdorfa, kotreżoż ßwójóra bé w Hußitßkich njemércach wjele ßchkody poczepiła, Jaßenicańßku hołu klóßchtrej Marijnej Hwéżdże. L. 1541 pścheda Joachim ße Schreibersdorf ßchtyrjoch Jaßenicańßkich burow Ssmilnjanßkej ßwótbje ł Metzradt. Poßdźiłcho ßo mjenuje Kaßchpar von Puśter jako Jaßenicańßki knjes (a to 1572—95), hač „ełs zu Jeßnitz gewesen". Wot jeho ßynu, też Kaßchpara ł Poßter, kupi 1601 Hans Bjarnat ł Falkenhain Jaßenicańßki podźeł: bé to burße leßke łubło, vrjedy pod krajnym bohotom ßtejace, fa kotreż wón jeneho Wicźaßa w Cźemjerzach wotßtupi. Cźaßu béchu hubjene. Wot cźaßa wołtrycza Ameriki ßpadowße łohnoßcź ßtota a błékora a ł tym pjenjes a dołhodow ryćerjow. Sswóiba ł Draudorf dyrbieśche Jaßenizu (a Sarécź) „ł wułkej pomozu" (w nuśnym pśchećadźwanju) pschewßacź. Hendrik ł Draudorf nékto łnydom 1622 podźeł (łubło a wotpałenu korczmu bjes hoßpodarja) Ssolßchićańßkemu a Worćlecźańßkemu knjeßej Hendrikej ł Luttitz pścheda bjes teho, ßo by ßo pschuwinuwßi praßchał, ßchtoż by jeho winowatoßci buła. Na to ßo Draudorfßay pola ßakßkeho wołeßkeho wjeśca Jana Jurja I. wobcźeżowachu, a drje tehdła Hendrik ße Luttitz w pśchićhodnem lécźe tutón Jaßenicańßki podźeł Draudorfßkim wróćí do ruki Khrystłofa ł Draudorf, kotryż jón pak 1629 ßaźo Hendrikej ł Luttitz pschewoßtaji za 4400 tolerjow. Po tutym wobßtejéchtaj mjeńowany podźeł jeho ßynaj Abraham Benno a Hans Heinrich ł Luttitz, Jeju nan Hendrik ł Luttitz bé też vrjedy napomnjeny Metzradtßki podźeł, kotryż bé Khrystłofej ł Metzradt ßłuschał, kupił, k temu też 1626 pjeci Horjanßkich burow wot Wołßa ł Bołborz nad Małej Wośnjkej za 2000 tolerjow. Tak bé znże wjeß ßaźo w jenej ruzy. Léta 1655 pschepißa ßo wobßtejnoßtwo, kiž bésche tak porjadnje wßchitke ryćerßke łubła, mużaze leńßkwo do żonjazeho leńßtwa, ßo ßmjeźicźu je nékto bé wudowy a dźowki namrécź a ł zyła Jónße je kupicź a wobßedźecź. W cźaßu „lanzknechtow" aba

Hanka wośmje ßtarßchiße żohnowanje na pu
roßżohnowanje ßtónczi. A nékto jédże ße
kami a ßwatami do Bożeho domu.

Jubilarej w Hradzu Kral

Wénaßchk pośoßinißk[illegible]

Jan Bryl-Sserbin.

(Pokraczowanje.)

W Prahy wotmé ßo 22. mołeho rółka 18
jaznoćéi" „VII. Sßlovanika Beßeda"
wanju budßerja łuźißkich Sserbow Hendrija
tehdy ßhromadźi ßo nahładna ßnła cźißcźow
kotrenmiż béśche też Adolf Czerný ße ßwojej
dźeßkej a nimo ßławneho cźßkeho bańniß
wßele druhich ßnamjenitych Prażanow. Nośch
Cźißchinßki, bé też na tutón ßwjatoczny ßje
pschißchol a ł nim jko ßwjedźeńßi réćnik
ławßch Audriaki, kotryż wo źiwjenju a ßtu
błomnjeńza jara żiwy wobras ßoda. Pschajdź
Jan Żuł — nékto farat w Hajnizach —, pśch
berßkej réćźi Seßlerjowu baßeń: „Moja wu
dwojoßpéw „Paßtyr a holicźko" ßaßpiewáchtaj kri
kerowa a knjes Geißler. Też ßłowna wumie
ného Diwdła Landowa-Horschizowa recźitowała
ložku nékotre Seßlerjowe baßnje a ßtu
nu hru: „Se źiwjenja dźiwadłohraj
ßwjatoczna hoßcźina wobßamknu tuł: Sßkowjań
du*.

Do Sßétoßora, illußtrowaneho tydźenißk
feßchnk 30, napißach tehdy też naßtwk: „
Handrija Seßlerja, narobniho pév
ditela łuźißkých Sserbu," ke kotremuż pßch
wobrafaj Handrija Seßlerja a jeho rowa pßch
Łaßu. Na tajke waßchnje buchu potaßtim we
mnjes Cźechami dostojnje wopominane a ßławjen
rodninu łudoweho ßerbßkeho pśinjerja Handr
rja.

We ßomßnem lécźe 1906 ßtrjechcźeße Ja
Cźißchinßki ßwoje 50. narocźiny a kaž hižo n
mnuźke wubérk jeho baßni w cźßkem pśchćo
Cźernego w „Sźwétowej knihowni". Adolf
baßnik Jan Rokyta ßłoi pak też ßwjedźe
„Jakubej Cźißchinßkemu", ßdyż Kralo
(cźßke mésto), naßchemu hołnikej wułkotny
ßerbßki wjecźor", njedźełu 10. ßmańika
Hiżo dopołdnja bęschtaj tydźenißaj „Sźhoj" a
ßtudije wo „wośtawjenju Mańnik Cźißch
pjera profeßora Jana E. Jirka a Ph. C. Ja
pschinjeßkoj. Na tutón ßmjatecźnom wjecźor
pi Jakub Cźißchinßki ßom jako ßwjedźeńßi réćźi
noßchowańße wo ßwojich łuźißkich Sserbach. S

*) Bosprawy hł. „Luźiza" ł. 1906, cźo. 3,
Pschehled" ł. VIII., cźo. 6, „Kat. Poßoł" cźo. 9 a
Nowiny" ł. 65, cźo. 9: „Seßlerjowy błownoßny
w Prahy".

* Rosprawy hł.: Luźiza 1906 cźo. 10: „Sźáw
ßcźe na pocźeßcźowanje Abrahamtinowy Jakuba
ßkeho". Cźßke illußtrowane Listy rocź. 1906,
„Objawa Luźißkeho báßnika Jakuba Cźißchinßke
ßowé Dworże n. L."

[illegible] Czerneho pschednješe initiator tohole [illegible] wječora, prof. Jirka, wotzbinski pische[illegible] naschoho bahnika. Parla swjedženskemu [illegible] kompositaria dra. Pilka na Čáśichinskemu [illegible] Maria", kotruž jara jimajsy s pischerodom [illegible] sajpěra knjezna Ludmila Schillerowa.

Lětsenjon Narodnje Dworiše Sewjerowčešk[illegible] Dworje nad Labjom bźiše pod schikitom [illegible] radu taiki krutki stuk s luboseje k Ser[illegible]. Też mje bě na luśikoserbski wječor sobu [illegible], dokelž durbjach swjedženskemu wubrěkel sule [illegible] swónarka s Prahi wobstarach. Tuk smój shra[illegible] s naschim ljubym Čśichinskim někotre krašne bny [illegible] Dwórškimi pischečelemi bohiwiloj, kotrež wob[illegible] njemyslnjatnitem wopomnjeczu: swjedžeń bě zajrjeńschich khwilow mojeho studentskeho žiwje[illegible].

Naschemu bywšnjemu Čśichinskemu sym s zyla jara bli[illegible] stał, wjele hebi s nim dopisował, wjele cźaja na [illegible] dwuinach s nim wobkhadźał, a wjele wosebje sa cźaj[illegible] redaktorstwo „Łužan" do tehole belletristiskeho mě[illegible] schinoschowak. Wjele jeho listow k wschelakim [illegible] sklonjenskam hebi khowam a jako najrjeńsche sawostajeń[illegible] mi sym jeho cźahnik, dar k prěnjeńkam, kotryž [illegible] Wobuliści hodźinu mojeho žiwjenja. —

(Pokračowanje.)

Sćwjatok swoni.

Wjeczor so blizi. Chun hischcze ras do Boheje swór[illegible]ješći, so hych so wokschewik po napinazym cźełnym [illegible] wonym dźele; so hych do so hrěbał cźerstwy powětr, [illegible] wonka měšćańskich murjow wupschescźera. Kro[illegible]ninno jasnwa dele mjes polami, na kotrychž hischcze [illegible] pilnje dźěłaju, hrjebaju w semi, so hychu s njeje [illegible]hnyli płód, kiž najwjetschi dźěł cźłowjeskwa jako [illegible] zyrobu sobu trjeba — běrny. Dźěłaju tak khwat[illegible], so so ani njerowhladnu, schtó nimo Hroći, chadźa [illegible] ta tež woni swjatoch měcź — abo su Němzy, kotśiž mói [illegible]erbšći postrowy njesfroiemischi? Bliži so k Bożemu žnjeń[illegible]eschcu. Tu wije so Sprjewja mjes wyšokimi skalinami [illegible] hat — mjes skalinami, k kotrymž su někdy słoze cźełno [illegible]olmam pschepodate. Zuni wětřik, kiž je so mjes tmi [illegible]ětrami, hraje s padazym liscźom swojeju wjeselu hrajku [illegible]ožu je tam a sem, kaž njeby žaneho prawa na dalschim [illegible]knjenju měło, so by jemu kónčnje na semju padnycź dał, [illegible] so by rospročło a so jasno do pteščcźe wobroczéło. Zo[illegible]am Sprjewje bórbotaju k temu cźichu melodiju, kaž by [illegible] mi powědała chayke wo jaschlich cźahach, w kotrychž [illegible] so wjeselowachu na jeje žolmach naschi prawótarjo. Schch[illegible]ieckiho wunuri so ! nutrinow mojeje wutroby, prošć[illegible]e wo lěpschi pschichod naschoho naroda. Dale haha [illegible] mi mjes schtomami, kotreż sym so wobkelke schat [illegible]ynam. W tyhaźorych hrašnych barbach liwaju mi ko[illegible]eschka, kaž chanke mi rjeą: też my žmy so rjane ješćinje, [illegible]ewjerch. Stupju na skalinu, so hych mojimaj wo[illegible] do dalokoseje hahaeź dal. Kolwokolo sjetwja so [illegible]ela semja, žerbsle wjeski, žudźace mjes polemi, [illegible] kaž wobtwjerjeno tutych honow, mjes kotrymiž [illegible]erjenja dale swoju cźaru, dawaja semi wkohu, [illegible]oma ješimika serbski ludźik, kiž ma tu swój psche[illegible]dlik je měrny, bohabojasny, kotryž jal je wuwjaiak [illegible] wobknjeźaceho luda znaje wutrobu serbskeho luda [illegible] su znaje — wź žehi tu wašicź. S khwaczka sem [illegible] so swuk lwonow ke mni — Boži wjeczor. Je k cźa[illegible]u so wutorymaj so ! mojich mušłow, so hychu dale. [illegible]a polach dźěłaji hotuja so na dompuczk; postrowiju [illegible]erbiny a doštanu rasnu serbsku wotmohow. Zich [illegible]o hacha so puczowazym, kiž jich s lubym maczernym [illegible]ikom wotschewi: bě to ja nich kaj błyschcź hlónza, [illegible]a kiž so krašnoschcźerjene w polzke sady Cźichoni. Też je cźinjech so wotschewjeny, mutowany, doma

[illegible]erbskimi pobdanami. Poślednjischim porokuje [illegible]ischtwo (Verweichlichung), hdiu pschecźiwo Němzam (skón sym najskerje njesnajesche němske słowo: Liebe er[illegible]weckt Gegenliebe, Vertrauen erweckt Vertrauen), njeswérn [illegible] mało luboseje k wótcźinje atd. Naschi pschecźel or. von Bertticher, kiž je „stowizny hornjołužiskeho semjaństwa [illegible] jeho ljudom" spisał a tuto pisnu namakał w Jaf[illegible]eźanskich lećišćich aktach na Budyschćinskim budmistrowje, pschi[illegible]aji: „Tute porokl na žadyn pad njesmu „wěrnoscźi do[illegible]olnje pschimérjene." Sa jeho cźaš su roboty wotwjaza[illegible]chi, wjesi su swobodna wosiada. 1842 br. Wiesand wu[illegible]mrě, a jeho sym Gustaj Adolf Wiesano* sm wobsedźeł.

Wón pak so l. 1851 s Wilemom Cźeschimérom Erna[illegible]rom wuměnjesche. Pschi tym liczesche so Jaseńca z 85 000 tolerjemi. Poślednjej 2 kupnaj njemjesaj hišom na wot[illegible]rjasanje robotowo dźiwotaj. 1890 kubło (p. t. ! robotami a Horjanikimi burami) 65 000 tolet płaczesche. 1861 kupi Jaseńca swonbohmy knjes Hermann je Salza a Lichtenau, kiždyž knjeżeński rada a pódšiścho hamtski hejtman a słónczne wokrejny hejtman Budyschći. Jemu wot[illegible]upi Jaseńca l. 1872 za 168 000 tolet hrabi z Stolb.-rg-Stolberg z 5 Fichćanskimi mjenami, kotryž tež Worklezy wobhdźesche. Leta 1898 namrě Jaseńca ! Worklezami kontesna Monika se Stolberg-Stolberg, kotraž bo bela[illegible]ho Nowčerna sastupi, wotstupiwschi Worklezu Maltsi[illegible]Nemu rodźi, kiž tam w hrodźe hotelnju sjednotwa a Ja[illegible]eńzu fewjenu wuzej hrabi Wylemej z Haensbroech. Wot leta 1919 je ! wobsedźerjom Alfons Porak, podźělnik [illegible]ratje Hajniczanskeje dwornje. Najeńk tuteho kubła je [illegible]išom mnohe leta, kiž prjedy jeho nan, Hendrik Schäfer, wu[illegible]ujom rotał a dobroczinom dźěłodawał a šuboh swoji[illegible]ich serbskich šobuwuesłujanjow.

(Pokračowanje.)

— [illegible]utym mlódschim Wiesandom ikeschche Lindnat [illegible]ankn wo Horje čjo. 137 S. Now. naspomnjenu] [illegible]nia ! Ernarjom.

[illegible]mjes mojim rodnym ludom. Wodam so psches cźichi [illegible]ajeńk Wownjom na dompucź — po druhim brjohu Sprje[illegible]wje. Tu haha puck do doliny, do doliny, kiž so mi sjerjejo kaž lehy hdy widźany raj. Tu wita mje liscźowa kraśnobarbna khłódniza; k mojim nohom krupschestrje[illegible]waju so selene kuli; žołmy Sprjewje sybola so we wje[illegible]cźornych smérkach a pluskataju psches hackeńscźego dale, dale dele do serbskeho kraja. Tu chcźu swój pschehnyk měcź, tu hych so doma cźuł — mjo swoju žamźnu do[illegible]mjaznosć. Ale schto žonju? S daloka błyschcźa mi swětle wokniejschka napschecźiwo, dowominaju mje, so so wjecźor khila, so też mi khwa rjana serbska domjaznosć, kiž je mi ! njebjeńkim rajom mjes murjemi starošławneho Budyschina.

Tam a žem hužnje hvětleschko sesady wokniejschka, wobydlej poda so k wotpocźinkej, so hy sa druhi dźeń mozow nabyl k dźěłu, njech je kajźemukkuli. Do žiwjeńskeho boja je Bóh kóždeho postajił, a schtóž je w boju krutu wostał, temu kwa něšeho kraśnišche ranje.

Wokschenjeny podam so k mjerej a hórcy wobjima też mje błódki spaś.

H. Kr.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. Porjedźeńka. W Michałskej zyrkwi smjeje 16. njedź. po žwi. Troijzy rano we 8 hodź. farar Tyscher serbsku spowjedź a žwi. wotkasanje, dop we 9 hodź. farar Nada serbsku Božu słužbu a 1/2 11 hodź. rosrěčenje ! konfirmowanej młodźinu. Dop. w 10 hodź. ma farar Tyscher we wokreiźnym wustawje na Židowje Božu słužbu.

— Pětrowskej zyrkwi 16. njedź. po žwi. Troijzy rano 1/2 7 hodź. spowjedź a žwi. wotkasanje, farar Menda; rano 1/2 8 hodź. předowanje, duchowny primarius Haebler. — Zyrkwinska hudźba: „Khwali ześi hluboko we wutrobje twoji Knjez Jezus Kristus semje." W tutej Božej słužbje wotmje so swiatoczne sawotkasanje zyrkwinskeho organista wu[illegible]wolenego knjesa Horsta Schneidera. — Wschihodnje we 12 hodź. předowanje, duchowny Helm. Popołdnju we 5 hodź. hryalowy koncert nowowuwolenego organisty Horsta Schneidera, hobuškukowazy: khor dujerjow ! hlasbkom pod nawjedowanjom knjesa hudźbneho direktora Filenberga.

— W Marijnej-Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje mišionskeho direktora Kriele ! Barmena. — Zyrkw. hudźba: „Khwali ześi hluboko we wutrobje twoji Knjez Jezus Kristus kraja", motela wot W. Böhme. — Wjecźor we 6 hodź. předowanje, duchowny Helm. Sbérka sa naschu zyrkej. — Wóndźelu rano 1/8 hodź. w Marijnej-Marcźinej zyrkwi schulska nutrnosć.

Póndźelu pop. w 3 hodź. wobzedne žónske towarstwo w naturiskim domje.

Sćrjedu pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlerka hodźina sa niedźelnicźe.

Schwórtk pop. w 4 hodź. w towarschnym domje towarschna mandźa.

Pjatk wjecźor we 8 hodź. shromadźizna pomocznikow wobeju dźěłatkuscheńzow we wosadnej diakonii.

Tydźeńske saktoninstwo na w Pětrowskej zyrkwi farar Menda, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi duchowny Helm.

S Delnjeho Wujezda. 16. njedź po žwi. Trojzy — knjown dźakny swjedźeńk — budźe rano w 9 hodź. serbske kemschenje. Serbske towarstwo spěwa knjown dźakny spěw. 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Zapósłane.

Swada wo tarifi w industrii wobeh wudźerjanych wudźělkow.

Dźěłaczerja a dźěłaczeńki sakkeje industrije wobeh wudźerjanych wudźělkow su w cźěłej swadze wo tarif a skeja pschedk sčěłkowkownymi rosdźělenjemi. Swada wo tarif sapocźina so hižo wot nowembra sašdźeneho lěta a trajesche do 14. meje tutoho lěta. W meji dóńdże k tarifej, też dojedna so wumjenjenje, kiž wschě druhe wumjenjenja, dźěło nastupaze sciadnje.

Směr dźěłodawarjow, wosiebje Budyschćicho-Kamjeńskeho wokrejsa bě, mjdu polnodźěłaczerja na 35 pj. sa hodźinu dele stłóczeć a prozentualny podźěł mjdźelnych dźěłaczerjow a dźěłaczerkow poniżić. Hakle 13. meje t. l. poradźi so 45 pj. sa polnodźěłaczerjow pyches 20 lět po tarifje postajicź. We wschelakich twórjenjach běchu do 13. meje dźěłaczerjo dźěłacź pschestali.

W cźasu wot 13. meje hacź do dźenjnischeho dnja wupowědźi so wumjenjenje hižo trójzy, dwójzy ko bjes kóždeho wumjenjenja poblěschi. Poślednje poblěschenje je 22. septembra 1924 wobtrjeła. Dźěłaczerjow pak žada hyšo 20 proz. powyschenja a słokuje so na to, so staj podrunjniški pjenjez a šćitnjenje ko też podrožkioj. 27. septembra běchu w Drjezdźanach jednanja dla tesho, ale bjez wuspěcha. Pschi tutych jednanjach wuwrazi knjes syndikus dr. Brunner mjes druhim też tuto, mjda njemóże so po tym měrić, kak wjele dźěłaczeń ! šćitnjenju trjeba, ale po tym, kak wjele móże industrija snjesć. Wón dale pschisina, so je swiatk dźěłodawarjoch hyšo runje njepschichodnym cźasu wulwolił. mjdu initiki. Knjes syndikus dr. Brunner wraji, so wostanje stary tarif dale. Dźěłaczerstwo pak wobsteji na powyschenju wo 20 pray. 3. oktobra 1924 rosdźěli wo tutej należnosći tarifni[illegible]hamt. Kiž so sešasa ! hnjeź. radź dr. Opiza se Drjezdźan, ! dweju dźěłaczeri a dweju dźěłodawarjoma. Rjesjednali so tam, tak ma so ! tym ličić, so by so we pschichodnych tydźenjach dźěłacź pschestanje a wusawrěje.

Pschcźo a pschcźo sašo wobdźěłujemy, so so runje dźěłaczerstwo we serbskim kraju na taiše wašcźnje pschima. Wina šamna nje[illegible]e jenoh niedźaraćowosći ! nekotrych dźěłodawarjow, ně pschebywańschim pak też dźěł dźěłaczerstwa, kiž so wo to njestara. W tutym nastupanju dyrbi so we industrijach wobeh wudźerjanych wudźělkow Budyschćko-Kamjeńskeho wokrejsa wjele bóle organisowacź a žehiewdomje hajicź, so njebychu dźěłodawarjo dźěłaczeri, jako dźěłaczeri mjenje prawa a druhe rjadownje wobdźěłowali. Hdyž wozi žehi tuto też poślednji serbski dźěłaczeń, na prawe waschnje, žehi dźěłodawarjo mjenowaneje industrije wjazu njeswérja, pschecźiwo dźěłaczerjam tak wustupowacź.

Jeli w mějazu oktobru hischcze k cźełkim swadam a wurěčzowanjam pschińdźe, tak wotcźakuje druhe dźěłaczerstwo tuteje industrije, so też serbski dźěłowi towarschnjo w fabrikach tudyschno wokrejsa žiwjeho muza staja, za existenzu dźěłaczerstwa rukuju.

Swjazk fabrikskich dźěłaczerjow Němskeje, farjadstwo w Budyschinje. J. A. Gust. Saland.

Ze Serbow.

— Bohata wěža. Na wjeršćiku błyschcźi so postrowa na khorhoj na stołp kuli. Stejo. Sćmy w cźišće 226 pj. hali wo kuli a schto w njej je. Dźenja njech tež naschi cźeschcźeni cźitarjo słonja krótki wobhlad nowoho wopiłma wot 27. septembra 1924. W sawocźatku wopiłuje so wěža hama. Loiste wuporjedźenja hu so na njej stake. Schtó je jo wukonjał a wjedł.. Wźi so wschelc, so by lěpsche cźaju boźnika, hacź bě poślednich 10 lět. Wulku schkodu je wójna nacźinika, mnoho kcźěźaceho žiwjenja sničli so na biwischćach. W domišnje wumrzechu stothyzaju němskich muži ! zonzen a dźěći sloku. Sičkeje ozcźa je strowosć w strasche.. Druhe khorosće kaž tuberkulosa, spłazne khorosće atd. žadaja hebi swoje wopory. Najbóle pak je strowosć dźěći cźerpita. Tchodźa wrózowaschke so na kóžde mójne waschnje, tutuch malych nasyscźeć. Wobzebje wusnamjenjachu so w stułku luboseje k błischćemu amerikanskemu Cuńlarjo. Dźenja hischcze dawa so 800 dźěćom ješći w naschim měsće. Khorz dźěći pósćelu so na wsu a k morju na wustrowjenje. Dale wopiłuja so wobydlerske wobsteinosće naschoho města. 31. 8. 1924 šćitachu Budyschćin 41 481 wobydlerjow. Nětkuze 650 žwojbow ! psches 2000 wołobami. Pomhacź móże so jenoh, hdyž so to twari, ale nihdże njeńtu pjenjesu.. S priwatnych rukow też njeje móžno hypotheki dostacź, dokelž lud je wschó swoje pjenjesu šlubił a sapocźina hakle sašo hromadźeć. Potom sčežnuje hospodarske połoženje. W novembru lěta 1923 płaczesche 1 štota hrywna 1 billion papjerjannch hr. Hódnotne papjery a poźcźonki njeišu skoro nicźo wiacy hódne. Schtóž hebi pjenjesu pożcźi, płaci hoberzku dań. Měšaczinje 2½% a wiacy. Industrija a wikowanje nimataj pjenjesu. Wjele dźěłoujemjerjow je w kraju. W Budyschćinje tuškowiu 168 muskich a 24 žónskich. 1. januara 1924 pak bě 1243 dźěłaczerjow a 425 dźěłaczeńkow bjes dźěła, wjele njedźěłaja połnu cźas. Město je bris mnohim dźěćo dało, ale na pschizo niemóże to pjenjezkowi wuskoćkow dla cźinicź. Też wo politiskich poměrach naschcźe wótcźiny je krótko pišane hacź ko Londonskeho wu[illegible]jednanja. Wopišmo ikónczi tak:: „Tak njemóże wopišmo wjese šwjeselażeho wo sahdźenosći powjedacź. Ale nadźiju hnjimy my, kiž šmy w tutych cźeźkich cźasach žiwi, tola hischcze so budźe sašo lépje. My wěrimy, so so Němzka sašo sbraba, do jeji pschichoda njech ma so k tomu hischcze niesmjernje wjele stacź a pschewinycź. A na tutym nahwarizanym dźěle naschcźeho luda njech so też naschc stare lube město Budyschćin ſjobu dźěła a njech so ſjowne też ! naschim wulkim němskim štatom dale wuwije k nowemu kcźesniu.

Da dominus incrementum.

W Budyschćinje, na pnju 27. septembra 1924.

Niedner
Alfred Göhre
wyschelki mišchcźanoste. mišchcź. towarski radź.

— Dowol sa wikowanje ! mlokom. Hospodarske ministerstwo je pschikazało, jenoż potom dowolicź ! mlokom wikowacź, zdyžź je namišetowaś wo sčežkowazych dopłach powruczenj. 1. So wź, kak ma mloko psched natuknjenjom ! bazillemi a ſkazenjom schkitacź. 2. So wź, kak šwónaješći, so je mloko panzane. 3. So wź, kajke maja ſjudobja a rumnosće ! wikowanju mloka buch a ſjo mjeć. 4. So wź, kiž móże mlokowe słuzki wězuwustajnje pschedbé[illegible]lacź.

S Kamjenjanskeho Haja. Wječera pjatk wjecźor bě jedyn zuły słótny wikowak krutow wonkach pschiwjasał a wotschchok. Jako ko sašo wrócźi, bě ko krutwa šhubila. Wokolo 8 hodź. nastajichu ko 6 muzojo ! latarnjemi na pucź a dźěchu ju pytacź, njemóžachu pak ju namakacź. Wokolo 10 hodź. pschibźeła krutwa do Minarjez dwora w Kamjenjej, hdźež ju pschecźelnje do hospody wsachu.

Se Sčemicy. Dźěłaczeń Fichta wumrjeł. Wschónje wječora wo cźeźkim njezbožu w tamnischich skałach. Budyschćicha khorownja nětko sdźeli, so je Fichta wumrjeł.

S Borchowa. Cźasopisaŕ Richard Teich je ſjebi žiwjenje wsał. Pschicźina ! njeschłutej njeje znata.

S Khrósćebuza. 43lětneho dźěłaczerja Wo. běchu jeho lumpanojo wodpili a potom sčě ! nim šałkadźeli. Wo.

S Khrósćebuza. Krajny šud. Wikowaŕ ! maschinami Otto S. ! Kinsbórka pscheda w Lindenje motory a dy hebi napłacźicź. Motorn pak njeje pschepodał. Połdźischo cźišnjesche je šudom benzolom runje tak. Sa wobei jedwanšewje połskota so ! tšjomi ličtami khłoščarnje.

S Khrósćebuza. Bywšnjeho šud. Jda Dr. ! Hródka bě wo pschikazni mandźelskeho po kóser, w kotrymž běchu komunistiske špiły. Do Khrósćebuza jěka. Wona so ! 30 ſi. hr. połskota, dokelž je tehdy ſakazanu komunistiſku stronu spěchowała.

S Rychbacha w H. L. Dwaj dźěłaczerjaj jěchtschataj na pschemoh, kotryž ! njeju 3½ punta kołbaza nadobo ſjé. Jednemu so poradźi, druhi pak wostaji ¼ punta kołbasa. Kok ſtrašchne taiſe jednanje je sa ſtrowosć, na to hedź wjesse njeſtaj pomyſlili. — 13 lětna holza M. Güntjer nabeża hebi mokel. Dźěćo dyrbjeſche ko ! lékarjej odpadacź, ale bě hižo pschepodźe. Wone na ſajedźeńſki wumrě.

S Nitšeje. Dźenja hobotu ſrjeci k. dir. Gemming ſwoi 25ětny ſłužbny jubilej jako wjednik połskeho nawstawa.

Lipy Zejlan. — Wyschina leži nad raňschej a dokhowjeny Europu. — Jutrje 16. njedź. po św. Tr. błonćko schadźa a so 5,31 khowa. Mjezyzt stshadźa so pschi 1,42 a so wjeczor 10,26 khowa.

Telefonikta rosprawa wo njedźe na jutrje njedźelu: Wše wubłudy na wjedro, pschi spodźatku hischće rjedke cłopiske so malo pschemjeni, hdźe hacź hrjenje a wjetschna a kroćkeho ranja, posdźischo so pomrěwa a lohko možno teź podeschdźe.

Byrglowy konzert w Pětrowskej zyrkwi. Hischće dźensa na tutym městnje naidalschi hudźbne worschty byrglowanski konzert naschoho domjazeho mischtra Schneidera w tudomnej Pětrowskej zyrkwi pokaza. Kak wyschoko Horst Schneider na wumělstwie stoji, wundźe z kritiki jeneho z jeho poslednich konzertow: „Jenoż jedyn Horst Schneider móže taikeho Regera, dokelž je Bachowsko a Regerowsko ducha połny. Wulkotna technika njeje pschi tym najwažnischa, ale je wumělza, kiž je bóstscheho Bacha połna. Pschi rědkim wumělskim wužiwanju byrglowanskeho konzerta wojenym, so jo teź w Budyschinje njedźiwajo rjaneho muzikskeho słónza, jutrje popołdnju wulka hudźbna wosoba na mózných stukach Bacha, Regera a Karg-Elerta hubołe swjeseli.

— Za wobchod hwobodna njedźela. Pschichodnu njedźelu, 5. oktobra hu wobchody a pschedawarnje dop. wot 8—12 hodź. a pop. wot 2—6 hodź. wotewrjene.

— Milina. Njedźelu, 5. oktobra wot dop. 7 hodź. hacź do pop. 3 hodź. njebudźe milina, dokelž so něschto wupschejedźe.

— **Knjes wyschichi wučeř na wotpočinku Emil Almert wumrěł.** Mnohim katolskim Sserbam, kiž su tu w Budyschinje katolsku schulu wopytali, budźe knjes wyschichi wučer Almert derje znaty. Won je hižo dźesći cząs na wotpočinku był. Njedźelu, 5. oktobra, budźe jeho pohrjebowanje, dop. w 11 hodź. Bóh daj jemu wěčny wotpočink!

— 50 lět stawnistwa. 1. okt. běsche 50 lět, so je so stawowy register a statne wěrowanje w Pruskej powschitkownje sawjedło. Mjes stawnikami su teź wosoby, kiž tute nic runje wom witane sastojnstwo 50 lět dołho hižo zastarachu.

— Na luby khorym poruča so dźensa z nawschitkom derbsit Heinke w Budyschinje na schulskej haji 6, na cyłu tutym městnje kedźbliwe cłonimy.

— Wósł pschi schulskich wratach ha zatso wotewri 10. oktobra t. l. wotewri so najskerje pósł pschi schulskich wratach.

S Budestez. Dźensa, sobotu rano wokoło ¼6 hodź. w tudomnej Gohlsedez hlidaćeri woheń wubyri. Won so ruče rozschěrschetš a wupali zyłe twarjenje. Wjele hotowych meblow so spjeca, sobu spali. Też maschiny so zniczichu a pódlanska dźerkowa tónja wohnjej k woporu padźe. K hoschenju bě 12 zyłkowom pschijěło.

S Warschiz. Po krótkej pschestawce Sokolska jednota zaso pilnje dźěła. To běschi schtwórtk wjeczor pschi nadchadnym fruczowanju widżeć, kotrež bratraj Krawc a Valentin nawjedowachtaj. Wjednocze knjeji porjad a dźiwlina, zhromotnosći, kotrejž měrej wichudże w Sokolskich z domom był. Pschi nowym spodźatku je sebi sbudom 20 serbskich bratrow ruku sawdało „za narod a rodźinu". Tak je prawje. Nascha młodźina ma hischće lubosće, po wschěnym dźěle w skale a na polu swojemu narodej po wěnowacz. Hižo so z myslu jadrna, teź Sokołkow do swojich kruhow pschiwinjacz. Sbudź so trěbna lićba a namała. To by jasno poćtuk był so naschu Sokolsku wěs. Njedźelu 19. winowza dha jednata sabawna wjeczor wuhotowacz. Dale tak njebojakuje Serbowka! — Na zhromadnym wjeczoru sdźakowachu so nětčich Němcy a cyrkwjanski „Sserbow" z Sokołowu němskeho narodnego towarstwa wo wón. Jich wjednik, jedyn z pschičełownych Němcy z Barta, měnjesche, so chcedźa tamni turnarskej wěży fusikać(!) Jeli by tutón wotpohlad prawy a sprawny był, dha je taike nowe towarstwo nětrěbne, wosebje za Sserbow. Cźi maja swoju jednotu, ke kotrejž sbě kóżdy dobry a pschisojny Serb pschistupi. A tuž je lohko pschewidźeć, kajki wotpohlad tute nowe hibanje ma. Mjeno dha klin dyrcz do Serbskich Sokołow, dha Sserbowe schćěrnicz a naschemu Sserbstwu schkodźecz. W tym wjelki system. Tak so to teź w Bukecach a Ranczicach turnerske towarstwje pschećiwo Sokołej sałožiłej. We Bukecach podyjeraja wuz rasnje tsjo němscy muczerjo. We wschém widźimy njepschećelski wotmysł. Wšitke k tomu běschi njeby, hdy bychu Sserbja swoju wěs dosć wjerzali. Tak pak wutrjebaja Němcy a wotrodźenzy Sserbske kreatury sa swoje nj-narodne samery. Je hanbne, narod wonjescheźaze sadźerżenje nekotrych Sserbow, wosebje wšeteje młodźiny, njehodźi so dosć sahanjacz. Tuczi samjedźeni, sasćenjeni njenasłonicźi młodźiny njewědźa, kajki wotpohlad tajny němscy grotarjo Sserbjan schćěrnarjo z nimi maja. A w tajkim lacźnym rozumu njedadźa Sserbi dorećzeć a dowowidźacz. Sabołki njepschećelstwo we swojej duchowny j khudobje wobstojnje na swěći z Sserbami pokazuja. To darbi wjelko wuraźny argument (dowokas) sa rumnosći němskeho turnarskeho towarstwa. S tym scherja ludźi a wótrivi na tón lěp załsku. W shromadźiznje so dopomoje, so moje Němcy dosć swikowy z wukrajom. Sserbja na to njehlđrscha. Wo měnjenju tamneho němskeho turnerja z Barta rěcźi so Sserbska rěcź w okolo Budyschina. Sserbo widźimy, tak je tutón Němcy z nimi wobstejnosćemi znaty. To pak j tym z wjele jenych zamoženskich. To wjedźe, kiž Serbi to dowola. Hdyž někto k napjatosći je to sabłuba njepschećelskeje strony. Wot nadobrych, pschećiwredźenych Sserbow so nadźijamy, so tutoho napschećiwnego towarstwa sdaluja. ×

Dodatk. Mjenujcźi naschoho knjesa fararja Boigumerela a budźe njedźelu, 5. oktobra popołdnju we wotkhowanu.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje. Wutoru je spěwanje za wšitkich spěwarjow. Jutře Njedźelu, 5. okt., dop. w 11 hodź. wotmjeje so w „Serb. Domje" delka we „kofejowni" ważne posedźenje předsydstwa a wubjerka. Kóżdy, kiž ma někajke zastojnstwo, dyrbi přińć. Štóž njepřińdźe, wobhladuje so jako njeskutkowacy sobustaw předsydstwa abo wubjerka. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zernička" w Lehanju ma njedźelu, 5. okt. z dypkom w 4 hodź. měsačnu zhromadźiznu. Ważnych wuradźenjow a druhich należnosćow dla prosymy, zo bychu wšitcy wšěcy přišli, też hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Serbske tow. „Statok" w Minakale ma jutře njedźelu, 5. okt., pop. w 4 hodź. w Lipiču měsačnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy, spěwarjow a hrajerjow, należnje přeprošujemy; mamy ważne należnosće rozpominać. Wot 15. t. m. chcemy zaso pilnje dźěłać. Předsydstwo.

Serbske tow. „Zerja" w Hrodźišću. Wutoru wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Njech wšitcy wšěcy přińdu. Dirigent.

Spěwne tow. „Radosć" w Bukecach ma srjedu, 8. winowca, wječor ½9 hodź. spěwanje.

Serbske tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe. Wšě sobustawy předsydstwa a wšitcy dowěrnicy zeńdu so njedźelu, 5. okt., po serbskich kemšach pola Haškec. Předsyda.

Kołojezske tow. „Blysk" w Haslowje ma srjedu, 8. winowca, wječor we 8 hodź. zhromadźiznu.

Serbski Sokolski Zwjazk. Přichodnu njedźelu 5. okt. pop. ½2 hodź. je ważne posedźenje předsydstwa a wubjerka. Z dnjowoho programa: Rozprawy wo zlěće, přihotowanja a namjety za gen. zhromadźiznu, naš program na přichodne lěto a druhe. Lićby wo wobdźělenju jednotow na zlěće sobupřinjesć.

Starosta.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wječor ½9 hodź. zwučowanje.

3—4000 hr.

pyta sebi wobkhodnik za wysoku daň a wjacykróćnu wěstosć poždźić. Posdźenje pod B. 64" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

8—10000 hr.

so jako prěna hypotheka na wobkhodnisku lažomnosć pyta! Poskićenje pod B. 65 na wudawarnju Serbskich Nowin".

Śtó

wobstara za myto młodymaj serbskimaj manźelskimaj

2 abo 3 sliwy

(po możnosći prózdnej ze sobuwužiwanjom kuchinje.

Poskićenja na wud „Serb. Now."

Wše družiny **žita** a **jěd́zne běrny**

kupuje

P. Bennewitz

w Budyšinje.

Len a risany len

kupuje(ta) a zamjenjata(ja) za połpłat, čisty płat, kołacy barchent, łožowe cychi, syry płat, (wjelki, rólne wołeski, skótne štryki a. t. d.

Rudolph & Schmidt

w Kamjencu

Arndtstrase 34.

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Za serbski kraj **pyta so**

młody člowjek

kotryž je serbskeje ręče mócny a kotryž so twjerdże přistaji, zo by z podpjeru bankowskeho předewzaća zawšćonja wšěch družin činił. Dobra zasłužba so přilubja. Poskićenja pod „B 62" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Sijace a specialne mašiny

za kóżde powołanje poruča přihódnje **J. Klemm** na serbskej hasy 1 I.

Tam je teź **derjezdźerżane motorske koło** na předań.

Serbski rat. dorost w Kulowe

ma jutře njedźelu, 5. oktobra, popołdnju w 3 hodź.

měsačnu zhromadźiznu

pola Morawicec. Wo bohate wobdźělenje prosy

předsydstwo.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, łód, wysoki tykanc

wšědnje 8-11 „ **wumělski koncert**

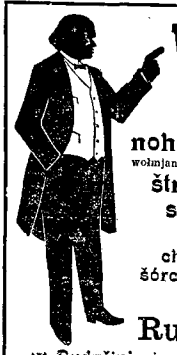

Wulki wubjerk trikotažow

nohajcow - zokow

wolmjanych, połwolmjanych a bałmjanych

štrykowane jaki sportske jaki jumpry

chenillowe rubišća

šórcuchi z wósk. sukna

Bleyle-wobleki

poruča płaćizny hódno

Rud. Osswald

w Budyšinje jenoż na serbskej hasy 3

Ernst Weidlich w Halštrowje

poruča swój wulki skład

kožuchowych tworow

wšěch družin

Zhotuje **elegantne žonjace** a **mužace kožuchi** po měrje.

Wosebitosć: **Serb. žonjace kožuchi a kožuchowe wobsadki** we wšěch nowočasnych družinach kožow.

Wulki skład podšiwkow a podšiwanskich kožow.

Nowočasne kožuchowe garnitury w nall. wubjerku.

Spěšne posłuženje — Telefon 82 — Přihódne płaćizny

Ke Kulowskemu hermankej předawam wulki wubjerk **žonjacych, mužacych a sportskich kožuchow.**

Mužace drasty:

zymske jupy	wot 17.— hr. sem
tkaninowe kholowy	wot 5.95 hr. sem
dźełanske kholowy	wot 4.75 hr. sem
košle	wot 2.90 hr. sem

wobleki za zamkarjow a montérow

powołanske mantle

rukawate štryk. lacy

spódnje kholowy

zoki a tehorunja

kupujeće přihódnje a tunje pola firmy

Hugo Pachaly

w Budyšinje.

Konje k rezu

po najwyšichich płaćiznach w tóždym cząsu kupuje

Kurt Kaiser

pschi mjasowych jatkach

na Humboldtei dróhi 782b. Telefon 403.

Staju wot **njedźele, 5. oktobra, w kuželim hosćencu w Njeswačidle** transport najlěpšich rańšopruskich wysokosćudelnych

kruwow a jałojcow

pod přihódnymi wuměnjenjemi płaćizny hód, na předan

Zaměnjam teź na rězny skót

Pawoł Lehmann, skótny wikowar, w Šešowje

Telefon: Hamt w Njeswačidle čo. 46.

Płaćizny hódno

žiđźane trikowe drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubliščow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedženja.

Stajnje dóndu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubliščа

Hobraki wubjerk jakowych barchentow kaž tež wšěch wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruče sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

Jutře njedźelu, 5. oktobra, popołdnju w 5 hodź.

byrglowanski koncert

Horsta Schneidera w Pětrowskej cyrkwi

Zastupne lístki po 2.— a 1.— hr., za šulerjow połojcu, w koncertnej direkcije Korle Jana Gudera abo popołdnju wot 4 hodź. při durjach cyrkwje.

---

2. serbska wumělska wustajenca

— molerstwo — wumělske přemysło —

w Budyšinje

w Serbskim Domje na lawskich hrjebjach 2

Sobotu 4. a njedźelu, 5. oktobra,
sobotu 11. a njedźelu, 12. oktobra
wot 10—4 hodź.

Haškec hosćenc w Delnim Wujezdźe.

Njedźelu k žnjowemu swjedźenjej popołdnju

kehelekulenje

wječe

zjawne reje.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu su

pyšne reje

Přećelnje přeprošujetaj **J. Nowak a mandźelska.**

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3,20, 3.60, 4.00 4.40 hr.
poruča **Otto Sachse.**

Eugen Wienecke

w Americy pruhowany zubny lěkař
27a na Hošic hasy 27a

we Wulkej Dubrawje

kóždy štwórtk

wot 9—½6 hodź. (w hosćencu).

Sym připuščeny k wšěm khorobnym pokładnicam.

Nasadźenje zubow na podźělne płaćenje.

Dentist Heinke

na šulskej hasy 6

poruča so ke

přecizionskemu nasadźenju zubow

w zloće a kawčuku.

Nowodasne zubowe wobhladanje.

Jědźne běrny

kóždeje dźělby kupuje

Telefon 944 **Erich Bräuer** Telefon 944

Budyška wulkowikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami.

Kontor na Moltkowej drózy 5.

Holca

přistojna a sprawna so bórzy pyta. Móže warić nawuknyć.

Konditarnja Ed. Harnisch

při lawskej wěži.

Konje syline, strowe a dołho z dźerżeć. Wužitne pokazki. Někotre pjenježki (listowe z znamki) za wróćoporto a płanske wudawki so přeja **W. Kuchař we Wulkej Dubrawje** p. Budyšina.

Wysokosućelna čehniwa

kruwa

je na předań we Łomsku čo. 15 pola Minakala.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Jitku čo. 18. pola Rakec.

Syina wysokosućelna wužitkowa

kruwa

je na předań w Minakale čo. 24.

Młoda wysokosućelna čehniwa

kruwa

je na předań w **Dalicach** čo. 5.

Syina, wysokosućelna dobra

kruwa

je na předań
w Ketlicach čo. 14.
pola Lubija.

Dobra młoda

kruwa

je na předań w Kamjenej čo. 90 p Radworja.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w **Bukojnje** čo. 22 pola Barta.

Lóto stara

rjana jałojca

je na předań w Khelnje čo. 40.

Rjane prosata

ma na předań
Zoba w Čornjowje
pola Pomore.

Rjane prosata

su na předań na farje w Khróšćicach.

Němski

wowčerski pos

čisty w rasy, 6 měsacow stary, je na předań we

Viktoria-drogowni

E. O. Henniga w Budyšinje na sukelnskej kasy 7.

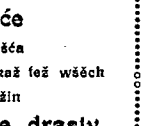

Cesćenym interessentam Budyšina a wokoliny dawamoj k wjedźenju, so smój pod firmu

Wenzel & Fiala

Łužiska přenajeńnja autow

Telefon 166 předewzaće za

wobkhodne a luxusowe jězby

wotewriloj. Přewozmjemoj jězby w kóždym dnjowym a nócnym času z jenož statnje pruhowanym wjednikom.

Přilubjamoj naju słužby wuživacym spěšne a spušćomne posłuženje a prosymoj wo žiwu podpjeru. Z počesćowanjom

Max Wenzel a P. Fiala, Łužiske přenajeće autow

Wosobinske skazanki so pola k. P. Fiale na Hošic hasy 18 abo pola k. M. Wenzela na mjasowym torhošću 8 přijimuja

---

Curt Kaulfuß

Telefon 184 **w Běłej Wodźe** na Mužakowskej drózy

Dokelž sym tunjo nuńkupował, je mi móžno, česćenym wotběrarjam po wurjadnje tunich płaćiznach jenož hódnosne twory poskićeć.

Někotre přikłady:

Z wotdźělenja I.

Domjace a kuchinske graty.

Pražeńske horncy z lateho železa wot **55** pj. sem
pražeńske horncy z lateho železa, 15 litr, **5,20** hr. sem
mašinske horncy, z lateho železa, 3 litr., **1,50** hr. sem
mašinske horncy, z lateho železa, 12 litr., **4,20** hr. sem
pražeńske pónoje (za husy), z lateho železa, wot **1.30** hr. sem
pražeńske pónoje z pókrywom z lateho železa, wot **5,25** hr. sem
emajlowane bowy, wot **1.45** hr. sem
„ **supowe sklički,** wot **0.45** sem
„ **praž. horncy,** 7 litr., **1,60** hr.
„ **jědźne talerje** **0.15** hr.
truhace mašiny **2.50** hr.
hospodarske wahi **2,50** hr.

Z wotdźělenja II.

Porclin a kamjenina.

kofejowe serwicy wot **3,00** hr. sem
sadźba běłych skličkow wot **1,95** hr. sem
pisane jědźne talerje wot **0,30** hr. sem
běłe jědźne talerje wot **0,20** hr. sem
kofejowe nopački wot **0,15** hr. sem

Z wotdźělenja III.

Železne dróbne twory

šarby, nyły, ručne graty, grotowe plećidła, zacynkowane železne groty, hoadźe atd., cypy, motyki, widła, sekery, sekercy atd.

kupanske wanje k sedźenju wot **14,00** hr. sem
połne kupanske wanje **24.50** hr.
płokanske deski wot **1,40** hr. sem
hnójmjetaki z pasom **4,35** hr

juchučerpadła, wodowe khany, blachowcy

křndlesća **1,20** hr.
a k temu **rjemjenje** **20** pj.
ručne rěblowane wozy, sylne, bjez konkurrency wot **13,50** hr. sem
wopr. bayerske tóčniki wot **2,75** hr. sem
elektr. kolbny, zwěsćadła, dybzačne lampy a baterije.

Z wotdźělenja IV.

Muku a picowadła.

Kupuju žito abo zaměnjam na muku abo najl. picowadła.

Wosebitosć:

Kněžorski wućah punt po 23 pj.
Ia lana mučka punt po 17 pj.

Wobkedźbujće moje woknowe wukładźenja!

Njezapomńće sebi Wašu kasynu papjerku sobuwzać a hromadźeć. Kazowe papjerki při wróćopłaćenju při wysokości 80 hr. (ze wšěch wotdźělenjow hromadźe) za 5 puntow pšeńčneje muki darmo, kóždy čas zaměnjam.

Swojim klientam w **Khróšćicach a wokolinje** z dźělimy, zo smy swoju

agenturu w Khróšćicach přepołožili

do doma k. Čornaka w Khróšćicach čo. 8.

Serbska ludowa banka akc. tow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 st. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 st. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 st. pj. Wudawa a štóži Smolerjec knihiśišćarnja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóžki a tabele so w śe wobilěcy. Za reklamowy rjadk płaći so 30 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 234 | Budyšin, póndźelu 6. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Nanowiše z cyłeho swěta.

S Genfa žo powźe, ško žo Swjask ludow kóńc lěta ł nowa zhromadźi, ško by wo pśichpuschźenju Němskeje do Swjaska ludow wuradowak. Sa dwaj abo tśi dny budźe wuradźenje słónčenje.

*

Na póstśich nalutowańskich we Minje žo schćerko zakopane ćichanstwo wótkrыło. Hač dotal je žo nježbjež 700 milijonow krónow schkody wuńdźěło. Jebakom pak hišće je njeźo wuńdźěło.

*

Fantastiska podawizna wo akcionarje pśichećiwo franzowskej porheńskej armeji je žo w Parisźe „Journalu" wósjewiła. Jedyn franzowski pśicheradnik je pśeza hromadze ł Němcami śpytał, konjam franzowskeje kavalerije we wobchadźenju kraju ł sedom zawdaca. Wón je sajedźejcu tu pizu podawał. Ssudniska wyschnosć žo pśeza ł wózu sabera.

*

Turkowska a Jendźelska žo dla Mośulskeho kraja, w połnócnej Mesopotamiji leźaceho, wadźi. Po powjesći ł Konstantinopla žu turkowscy wojazy blisko Amadija w Mośulskim wokrjeżu jendźelske kletadło wótśelili. Dwěju jendźelskeju offiźěrow, kótrejž w kletadle žedźeschtaj, žu zajeli. W Mośulskim kraju je wjele petrolejowych źórkow. Na te žu Jendźelcźenjo ruku połožili.

Bayerscy generalojo žo pscheciwo Ludendorffej stajeja.

Ludendorff je žo ł pśejadnschim bayerskim kronprynzom dospołnje roskorił. Němska-ludowski „Miesbacher Anzeiger" wo tym fśedowaze pische:

Krótko po puću 8. nowembra 1923 je Ludendorff w „Leipziger Tageblattu" w jenym nastawku rjekł, **so je bayerski kral kujesa ł Kahra nadjeral, so by ktowo ślamał.** Na to žo Ludendorffa najprjedy wobsahowy wuwoprascha. Wón wótmołwi, so je njewěrnu potajeź dostał, so pak ju njemóże śiatwje wrócyć, dokelž je wěrił, so wěrnosć pische. So bychu jeho pohnuli, so by cźeśej ł dobrym wróćił, ińdenburga sa pośrědnika wuproschachu. Tón bź ł tomu zwolniwy. Słónčnje pak dyrbjesche Hindenburg dźeliś, so jemu mózno njeje, wot Ludendorffa wróćenje cźesće dostaś, dokelž je wón mjes tym pśched cźełnym ludom wulkeho pruskeho generalneho staba 6. armeje, pólneho marschalla kronprynza Rupprechta wobśorźił. Na to žo też generalojo pśejadnscheje bayerskeje armeje ł nalejnosći stajichu a pod pśchedbyźdstwom najstarscheho generała po rjedźe nębudźeseje bayerskeje armeje, bayerskeho prynza Leopolda, žo bayerscy generalojo śhromadźichu a po rozpranje generała Krafta-Delmensingena jenobłośnje wobsamknychu, so sadźerjenje generała Ludendorffa pscheciwo jich kralej ł pohorschenjom wotpokazuju a žo bjes wumjenjenja pśched wobołu śwojeho najwótschscheho wójnskeho knjesa stoja, do kótrehož pśchedostatnych prawow nichtó njeźmjé pschimacź.

15 milijonow cźłowjekow dyrbi w Ruskej sabłódnicź.

Ruskej błód hrosy, kótrjž budźe, hdyž wschć pśchedsnamjenja njejebaju, runja błodej lěta 1921, je-li so błischcze hórschi njebudźe. Teź bolschewikiske knjeźerstwo žebi wjaźy njeśwěri pśeć, so žu žo w dalokich krajinach žnź njeporadźiśe, haj žo žamo śniczśe. S błodom žo śwjetscheho dźela teźame strony podeńdu, w kótrychž je hižo 1921 błód milijony woporow žadał. Tamniske wobydlerstwo je błischcze ł poslednim błodom sabładjene, so budźe ślédna nowy błod pschetrać móg.

Ssamo njeśpravnu statistiku bolschewikiskeho knjeźerstwa dyrbi pschisnaś, so budźe 7 milijonow cźłowjekow błodej wudatych. Po rospravach tale liczba dale sady wopravdźiśiśe wostawa. Pschećiwniźy wuwoženja žita do wukraja praja, so na 25 milijonow ludźi morjaszy błod cźaka, mjes tym so w Prahy hydlazy ludowy hospodaŕ profesor Pokropowicź, kótrychž je snaty ze śwojimi njestronitśimi rospravami wo Ruskej, měni, so je 15 hač 16 milijonow cźłowjekow ł błodowej katastrofu podeńdźe.

Wobstejnosće žu sa wobhrożene krajiny cźim bóle tritśe, dokelž błodumrějazy lětża pomoz ł wukraja, wobzeźe je Sjednoczenych statow półnócneje Ameriki wocźakacź nimaju. Wjele stow wosow žiwnosće, drasty a lěkarstwa je žo w lětach 1921 a 1922 mjes błodnym lud rozdźeliło. Tola pomozna organizacija je žo dawno rospuschćiła a jeje žobustawy žu žo do Ameriki wróćile. Amerikanojo žu swoju pomoznu słužbu sastajili, hdyž bolschewikiske knjeźerstwo sapoca, žito do wukraja pschedawacź, so by pjenjezy ł naschkaranju revolucijow we wjeczornej Europje dostało. W tymle nastupanju je knjeźerstwo Sjednoczenych statow njeda napróstwje.

Na próśtwu wo pomoz Parizźskeho komiteja sa błodumrějazych w Ruskej je amerikanske knjeźerstwo njedawno wotmołwiło, so je ł jeho dowolnosću ani žitowego zornjeńskha ani dollara do Ruskeje njeda, ław dołho bolschewikojo žito pschedawaju, kótrejž ławy nusnje trjebaju. Njedźiwaju teho njejźu bolschewikojo też lětża pschestaci, žito do wukraja wuwožowacź.

Hedschaski kral Hussein wróćo stupił.

Jendźelska je śwojej politiju też pschi nětcźišchej swadźe mjes Hedschaskim kralom Husseinom a Wahabitami śwérna wostała. Wona je śwojeho dotalneho śwérneho pschiwiźowarja Husseina njeśwérnje w nuzy wopuschćiła. Wschu wojeńsku pomoz jemu sapowjedźiwschi je jeho Wahabitam woprowała. Hussein je tehodła kralowsku dostojnosć stojił, so by žo wojowanja sminył, w kótrymž njemóżeśche dobyć.

Wahabitojo běchu žo hižo w auguscze do Palestiny do sajordanskeho kraja nawalili, tola jendźelske lětadła běchu jich wotehnali. W septembrje žo Wahabitojo do hedschaskeho kralestwa dobuchu, wobkładźichu Husseinowy lěcźny pschebyt a žo na puć do Mekki nastajichu, hdyž Hussein pod jendźelskim schkitom knjeźesche. Po poźledních powjesćach je Hussein ł wulkim dźělom wobydlerstwa pśched Wahabitami ł Mekki do Jeddaha pschi Cźerwjenem morju cźeknył.

Hospodaŕska kriza w Ameriźy.

W Sjednoczenych statach połnócneje Ameriki je poźledneje lěta industrija wjele dźěłacy měła. Wschudźe žo dźěłacerjo pytachu. Kaž žo ńa, žo tónle dobry cźas ł kónzej w Němskej sa žiwoje wudźělki žanych wotebźerarjow njenamakaju, hdyž Němska na nje wyšoke pschiwožne zła kładźe. Wonł maja hižo bjes teho cźeźke stejiśchcźo w Němskej. Němscy dźěłacźeŕ dyrbi hacź 12 hodźinow wschędnje dźěłacź a dostawa schpatnu mźdu, mjes tym so jendźelscy dźěłacźeŕ jenoź 8 hodźin dźěła a žo wjele lepje płacźi dyźli němscy. Hakle sajdźeny tydźeń žu sastupjerjo jendźelskich dźěłacźerskich swjastkow pola ministerskeho pschedsydy Macdonalda byli a žu pscheciwo němskim schkitarskim zamam protestowali. Namjetowali žu, so Jendźelska njeźmé ł Němskej wikowańske śrěcźenje wobsamknyć, hdyž Němska jendźelskim wudźělkam śwoje mjesy ł wyšokimi zami zankła.

Sstrjedu budźe Marx ł nowa ł němskonazionalnymi a sojaldemokratami jednacź, so ł lěpschim wuspěchom, nichtó njewěrі.

Njewuspěch němskich maßow.

Cał němskich nastupschich maßow je nimo. Nadźijo, kótrejž žu němšy industrialni a dźěłacźerjo na nje stajili, žu so lědma dopjelnile. Na maßach žu dosć ślé pobyle. Wschć maßy žu mjenje abo bóle jehłake. Njepomnja, so je žo hdy tak mało kupowało, kaž lětża. Lipsk ł tym sapocźo potom ględowachu Frankfurt, Köln, Königsberg, Wrótsław, Schcźeźin, Magdeburg, Hamburg, Kiel atd. Hižo t oje sa schtoku było, so póbła Lipsta we wschelkich wjetschich městach Němskeje maßy sawjedźe. Hižo w Lipsku je pschedawanje hubjenje schło. Njedźiwajmy hobrskeje reklamy a wobjebitych jelesnicźnych cźahow a hacźrunje bź Lipcźanska maßa prěnja, žo mało kupowańscha. Wustajerjo stworow płacźiwu snjźicźu, tola te běchu wot pytowarjam maßy hišće pschezo pschedrohe. Wutkrajny wotebźerarjo žo teho dla wróćo dźerźachu, a tutrajni dyrbjachu žo ł kupowanjom samjesowacź, dokelž k temu dosć pjenjez njemźachu. Němska je ł wójnu a po njej ł wopacznej němskej wutkrajnej politiku wukhudła. Dźěłacźerjam a sastojnikam je žo mjda snjźała. To je ł najwjetschej schkodu sa industriju. Wulki dźěł němskich dźěłacźerjow ani telko njeśaśłuji, so by mohł žebi nusnje drasty nakupicź. Njedźiwajmy nisseje mźdy pak žu wudźělki industrije drohe dyźli do wójny. Kak žo to še žobu snjeśe?

Marx sa schkitańske zła.

Londonski „Daily Expreß" je rosrěcźenje ł němskim kanzlerom Marxom wóćišćcźał. Marx je prajił: Němska je khuda na fyrisnach. Dyrbi je ł wukraja kupowacź, so by ł nich hotowe abo połkotowe twory dźěłał. S tym dźěłom so wjetschi dźěł němskeho wobydlerstwa sabéra. Dźehodła žu schkitańske zła trébne, so by wobydlerstwu możnosć k existenzy žo śwéćiła. To žame je teź sa pschichod trébne, tola ł tym žo wudźělki jendźelskeje industrije ł němskich wikow njeznamknu. To žo ł tym najlépje dopokazuje, so je w dowójnskim cźasu Němska najwjazy tworow wot žwobodnowikańskeje Jendźelskeje kupowała. Se śwojimi nahladami wo schkitańskich zlach drje žo němski kanzler trochu myli. Po wójnje žu žo wobśtejnosće na śwětowych wikach dospołnje pschemėnike. Jendźelska je še śwojimi wudźělkami pschezo bóle je śwětowych wikow wusamkuje. Teho dla liczba dźěłonjemějerjow w Jendźelskej na hrósśne waschnje pschibywa, w septembrje sašo wo 16 250 wošobow. Jendźelscy industrialni žo boja, so je žo w lětach 1921 a 1922 mjes błodnym lud rozdźeliło. Tola pomozna organizacija je žo dawno rospuschćiła a jeje žobustawy žu žo do Ameriki wróćile. Amerikanojo žu swoju pomoznu słužbu sastajili, hdyž bolschewikiske knjeźerstwo sapoca, žito do wukraja pschedawacź, so by pjenjezy ł naschkaranju revolucijow we wjeczornej Europje dostało. W tymle nastupanju je knjeźerstwo Sjednoczenych statow njeda napróstwje.

Na próśtwu wo pomoz Parizźskeho komiteja sa błodumrějazych w Ruskej je amerikanske knjeźerstwo njedawno wotmołwiło, so je ł jeho dowolnosću ani žitowego zornjeńskha ani dollara do Ruskeje njeda, ław dołho bolschewikojo žito pschedawaju, kótrejž ławy nusnje trjebaju. Njedźiwajo teho njejźu bolschewikojo też lětża pschestaci, žito do wukraja wuwožowacź.

Revoluzija w Mexiku.

W Mexiku je hižo sdźěł wudyrił. Offiźerojo žu pscheciwo wólbje generała Callesa sa mexikanskeho presidenta postajili. 5000 muži mexikanskeho wójska pod generałom Marcella Carewa je pjeźa w Durangowskim stacje pschećiwo pscheciwo swjatkowemu knjeźerstwu postajało. General Genowevo Delac, kommandeur w Morelu, na cźole 2000 revoluzionarnych wojakow śteji a do Duranga cźehnje, je so bychu žo generałej Carewsej pschejamili. We hkowntym mésce Mexiku žu žo dla tuteho sdźěła do wulkeje hrosty dali. Myślachu žebi, so po blisskim wostupjenju presidenta Obregona a po nastupjenju noweho presidenta generała Callesa žo lud po rosholjenju, ł revoluziju Huertu nastatym, směrnje. Někto lud nowym njeměram na pschećo hlada. Knjeźerstwo pschihoty cźini, so by nowe sdźěłakańke hibanje w nastacźu podušyło. Tola žo někto hischcźe praschа, hacź budźe žo nowa revoluzija porasyć dacź.

Jubilarej w Hradzu Kraloweje.

Wěnaschk wobźbinskich dopomnjeńkow wěnuje
Jan Bryl-Serbin.

S zyła bź lěto 1906 rjane lěto jinnskich jubilejow: W Prahy śwjećachmy 75. narodninу wulkeho cźěskeho muża zena dra. Josefa Hlávky**, kótryž je był se spěchowanjom „Cźěskeje Akademije" a wobžbe se sćedrym darom (300 tyšaz krónow) dopomhał k założenju towarstwa „Stipendentiskich koleji cźěskich wyšokich schulow," kótrež 211 akademikam nimale darmotnu hospodu poskića. Tutón wustaw, 20. nasymnika 1904 swjatoćnje wotwórjeny, dopjelnja nětko nimale 20 lět swój swomóžkowanje nadawk k lěpschemu njesamóžitych cźěskich studowacych. Mějach sbo

go, tam pošłednjej dwě lěče swojich studijow na českej universitce pśebywaca a swim pśi tom wožobinjaju swójmoł starušćinskeho jubilara dwa. Hłowu. Tuž za Sserbow mjezyske ckopku wutrobu, doleš bě sa młode lěta w Delnjej Łužicy žiwy był. Mjany serbšći wjeckort, 23. nalětnika 1906 w studentskich kolejach wuhotowany, je dla swójsiwa sa Sserbow wowytał, je młodeju Sserbow se rjanym darom mužnamjenjał, a tuž sa nasch „Sserbski Dom“ swoju scherpatku wopruwał. Sćym jeho dwójzy ſ tužilkimi hośćemi wowytał, napoślednu ſ knjesomaj drom. Arnoschtom Muku a jeho pśechećelom A. Ćernym. —

W tutom lěče swjećeneschke tuž klawny cześći basnik Swatopluk Čech, tónle horliwy pśeznat narodneje hwobodu a bluboki myślet, swoje 60. narodniny; ſ radoscu tym so wobdźěłk na wulkim swjedźenju na Zofinje, hdyž 7. nalětnika sjednoczene serwiscke studentstwo jemu holdowasche.

S wiele wjetschej radoscu tym scěhował pśechrosche nju Prašćich studowanych Sserbow, hdyž nasajtra po druhim serbskim wjeckorje, wutoru, 15. meje skawjachu 60 lětne wobstacne towarstwo „Sserbowki“ w serbskem seminaru. Tam seńdźechmy so zyła cźrjódka hoscźi, kotrejž běchu ſ Łužicy na serbske swjedźenje do Prahi pschijěli, a mjł ſ knjesom profesorom A. Ćernym so tuž pschitomnaschich mož.

Schescźeśesetnemu „Sserbowki“ wošćelowichu so ſ cźicha ne serbskem seminaru se hdowom narodneju hymnow, ſ prologom a ſ narěcźu. Tehdyschi preses, nětko hižo njeboh knjes scholastikus dr. Anselm Rotzinger, kotryž je so ſ loyalnoscu a ſ rosumjenjom naschecko Sserdam sadźerśał, porěcźa nekotre wutrobne słowa pohonjenjo k dalschemu ſrcźernemu dźěłu, tehorunja napomnjenske knjes redaktor Adolf Ćerny młodym Sserbow, so bychu tuž nejwjetscheho zyna, wuschelbcheho se jich radow, Michała Hórnika za pschikład brali a we žurnezju jemu scźěhowali. Adolf Ćerny tam napiła potom w „Času“ wobscherny nastawk „Jubileum łužicko-serbskeho studentstwa“ (Nocźnik XX.) w Prase.“ We Worlescach wotkry „Sserbowku“ njedźelu, 2. septembra, k wopomnjeću narodninow Michała Hórnika na jeho rodnem domje wopomnjeńsku tafsu a wošmjeći serbšć-ho wulkornika ſ rjanym swjedźenjom w Khrósćizach. We Njeswačidle sławjeschce XXXII. hłowna schadowanka abrahaminy Jakuba Barta-Ćišinskeho, a wschitkich jubilarow lěta 1906 wopominaschce „Łužica“ w pschichodnem lěće ſ wjetschim nastawkom, kotryž tym na schladnje literarneje studije Adolfa Ćernehо „Sto lět łužicko-serbskeje poesie“ (Sšć. Pšch. III. rocź.) tam podał. (Pschikrunaj „Lubin—Wutroha“. Naschim jubilarom l. 1906, Łužica l. 26. cźa. 3—5.)

(Skónczenje pschichodnje.)

---

* Cźas. Nocźnik XX. cźo. 137 w Prase, sobotu 19. kóstna 1906.), pschinjesony we „Łužicy“ wot Mikt. Andrick'ho: „Jubilej serbskeho studentstwa“.

** Łužica l. 1906 cźo. 4: „Wótcźinska lubosca sa studentstwo a narod.“

† Łužica l. 1906, cźo. 5: „Druhi we naß“.

Ze Serbow.

Póndsełu, 6. winowca.

Bruna wuznawarja.

* 1843 w Koporcach pola Bukec basnik Handrij Pawoł.

1840 narodźi so w Psowjach pola Minakała, Arnošt Helas, serbski pósnjeć a pisaćel.

1706 dobiśi so w Žitawje nowy testament.

Z Khwalby burstwa.

Bur z wjetša strowy wostanje, dokelž so wudźěła, Jow' lěnje słodźi warjenje hač kralej kurwota.

A hdyž so wjećor lehnje spać, njech też je na słońcu, Dha spi wón tola lóp̌je hač tón zemjan na mośku.

To spanje jeho wokrewja a dawa nowu móc:
Wón hižom spi, hdyž raskiwli ta wiwka: „Dobru [nóc“.

Do bitwy wulkoh' wołaja
A we bitwje so khowaja.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 thermometer we nozy + 8. Wuhlady na njeskaśne wjedro . — Wyschina wysche 765 mm. ležki nad rańschej połozaj Europy. Mjana nuże 745 mm. ſ krótkeho wjećora Islandskeje ſ twidźkami pśeches Jendźelsku hač do ſrźedźneje Europy. Tute so na wjećornym mórskim brjohu Francowskeje ſ małymi nużinami sjednoczichu a ſ nimi dale ſ ranju cźakmu. Położenje wjedra je tale: Jednotny nizki ſ swim tłócki ſ wjećora na krutu wyschinu pola nas a w rańschej Europe. Wubźěrki nużiny, kiž so ſ ranju blija, pschinjeśu nam bórzu njepschihódne wjedro. Jutrje wutoru ſrźónczko 6,12 hodź. ſkhadźa a so 5,27 hodź. khowa. Měsačk ſkhadźa jutrje pop. 3,17 hodź. a so ſrźedu rano 12,42 hodź. khowa.

— **Telefonisku powześcź** two wjedrje sa jutrje wutoru: Mróźcźe so pschećahuja, w nozy khłódno, wo dnju mila cźopłota, ſrźmjonožyne, na horach symne wětry ſ połodnjischich stronow.

— **Rosprawa polizije.** Sšobotu dop. ſpołkhcheschtaj so konjej na serbskej hasu. Pohonjeśej njeworadźi so, konjow bodźerjeć. Psched tśeju cźo. 30 ſrasłychtaj do wuktadneho wokna. Jedyn kóń padny do schlikeźa a pschedyri ju. Wobaj konjej so thętro ſranichtaj. Skótny łékaŕ bě hnydom k pomozy. Pohonjeśej so niczo njesta. Sapschah ſłuscha wjeśnemu ratarjej. — W pschedminuwaj nozomaj napiła polizija wjazy wožobow, dokelž běchu nócny měr kasyli. — 5. oktobra 1924 połkradny so tu muzyki ſ tétni pscheswobleł a schérośelenu kobłuk. — W nozy 2. na 3. oktobra połkradny so njedaloko Budyschina kolešo se sotwarjenym motorom, znamki „Regier“. Fabrikste cźo. 161 103, ſeśnam na cźo. 12027, kurier motor cźo. 2032. Schtóž něchto wo padukschtwach wé, njech to polizji wosjewi.

— **Lékarśi.** Wschitkny dźeń ſu haptyki hač do 7 hodź. wjećor wotewrjene. Njeczeku w nozy pak porjadu. W měsozu oktobru ma ſrodowe ſa haptyku służbu.

— Dźeńża, 6. oktobra je so w tudyschich schulach sałso nowaka sapoczała.

— **Wjazy nadrośnje dizipliny.** Wschydnje stawaju so we wjetschich a tej mjeńschich městach wschelake njeśboża, husto ſunjertne. Mułki dźeł tutych njeśbożow ſajła na ſjawne njepschidne. Hdyž so nětko praschamy, ſ wotkal pschińdże tuta njewěstosć w nadrośnym wobkhodze, dyrbi so sałky porokowaś: **Ludźo njewobkhódźuja nadosć polizajske nadrośne postajenja.** Mała liczba polizajow, kotrejž maja nadrośny wobkhod kontrolowaś, njemóże wschudy ſbohu wschudźe być, so bychu pśeches swojim wobkhodźenjowsći njeśbożam sadźewali abo winikom pothkostali. W padach, hdyž ſu nuſowani, pschećiwko pschestupjerjam polizajskich postajenjow sakrocźiś, ludźo sama pschećiwko nim so ſpjećuja a winikam pomhaja. Nimo tschihodźenjow je pschi tajkich pschiležnjoscźach też k wupschimanju dóńschło. To je jara wobsarowacź. Tajke pschećiwjenje pschećiwko sastojnikam ſo krucze khłosta. To njech jo jenoj ſpomnjene. Też njeje hischeje dosć znate, so ma tódy sastojnik prawo sakrocźiś, byrnjež w ſłužbje njebył. Nowschitkownje dyrbjał kóždy w ſwojim a druhich sajimje na to dźeržeć, so trěbne postajenja ſo też wobkhodźuja. A to bjes teho, so ſo wobstajnje na to pokasuje a namkowja. Potajkim — na prawo jěcź a na lěwu pschejěcź. Tuto jednore prawidło ſo dosć njewobkhódźuje. Wjele dyrbi ſo w prawym cźasu pśeches klinkanje abo hwałdanje znamju dacź. Też pśichi ludźo ſu druhdy wina. Droha njeje k tomu, tam dołho stejeć a kleśaś. Ta je ſ wjetscha jenaj k pschekrocźenju. Ale też jenoj potom, hdyž móże ſo to bjes ſtracha ſa ſo a druhich stacź. Wobźeże motorske koła a automobile tam a tem pschełpschinje po měśćanskich drohach jěźdża. Kelko jich je, kotrejž schedpiśarnu spěchnosći wobkhódźuja. Wobźeże jěźdżenje ſ jeneje drohi do druheje abo wokoło rógkow dyrbi ſo jara ledźiwje stacź. So ſebi dźeći druhdy ſamo na dróhy hrakaja, to husto njesboża sawinuje. Też wobkhod na schćežejzach mohł ſo tak stacź ſaj we mnikich měśtach — po możnosći pschezy na prawizo hicź. Samóŕ tutych hrjadkow je, ſ wjetschej ledźiwosću a wobhladnosću w měśtach jěźdźicź a khodźicź, wobźeże na dnjach, hdyž je wjetschepo wobkhoda hač na wschednych dnjach, na ſobotach, hermankach, ſjawotnych ſwjedźenjach a tak dale.

S Lubija. Pśched kupowanjom pokradnjenych wózow ſo warnuje. Potradnyhe je ſo 107w oblekow, 6w gumbl. płakschezow, 61 ulſtrow, 79 porow kholowow a druha drasta. Też wjele ſtotych a złotarnych wézow.

S Lubija. 50 létny wobkhodny jubilej ſwjećeńskeje firma Otto Rúdeb tu. Mjenowana firma dari wjetschu licźbu wobłekow khudym měśta. — Khorobna pokhadnja ſawěźeńskeje ſa ſastojnikow a ſwobodne powołanja we Lipšku ma w Lubiju agenturu na Wólporitšej drośe. cźiśło 10. Knjes tajny ſliźbowański rada Hahn je ſe ſobowérnikom a ſ dobom też ſ pożrědnikom..

S Korjenja. Wutoru w nozy pokradnjchu wumjećarskej Heinrichej Wicźajej nźeke kalowe błóścźki. Wón ma na 120 hrivnow schkody. Polizajźi poż ſcźěhowacźe cźěł do Friesez dźiakńskich wobydleni.

S Jaźenzu. Minjenu niedźelu wošwjećeźicźu serbſkeje ſtudowazu we Jaźenzu ſwoji ſtudentſka-ludowy ſwjedźeń. Po ſhromadnym ſpěwje „Hišće je Sserbstwo njeſhubjene“ powita Hajes hłowny ſtarźichi wschćich pschitomnych a wuprajł ſwoje wyšele nad bohatym wopytom. Też rośeſtaja nam ſ kródka wobšah hry, kotrejž nam tał prawje pokasuje pockinki ſtarych serbſkich burow mjes nowotarſtwom. Po ſwjećeńskich ſłowach pschedwjedźe cźu so nam nekotre duety na huſlach ſ pschewodom klawěra. Mjes kraźnymi a lubosnymi ſwukami trunowanych wot naſcheju młodeju wumjećzkom, pschedwjeśe nam knjes ſtud. Rachela ſ Now. Bóſchcź ju ſnatym wuſtojnym waſchnju baſeń „Lěcźa wotchad“. Na to ſcźěhowaſche hra „Burſka krej“, wobdźěłana wot naſcheho njeſapomnitneho Franza Kraſa-Rachlowza. Kaž krajny wobras połſkich ſu pſchijeźuchaſtwu runje ſe ſerbſkej rjanej pſchaſu. Tu ſchtórcźeſke kolešo pſchi koſetu pśeſ Jaſeńcźanſke jerſiſchcźo a k temu kłeńcźeſke wjeſołu ſpěw pſchelcźow. Tola Jan, jenicźki ſyn bura, kotrejž pschi ſwojim bratrowi, ſtarſy ſe ſwojej pſcheſcźěpnej Klamarjes Khatu pſchelcźam wjeſołu wjećor. Ran a mać, pſchikhadźazej ſ mėſta domoj, pſchinjeſeſchtaj njeſlubne nowinki. Mjes nanom a ſynom dóńdże ke krutemu wuſtupej, — ſym nana we ſwojej naſłoſći ſ pjaſcźu dyri — a nan numrěže na ſcźěhowach. Jan ſebi Khatu wſa. Po kratkich khwilach ſbóża, kotrej jeho ſłónczne ſ ľubla wcźěrja, wróći ſo jeſo proſcźeć do farſkeho domu a tam numrěže. Hra je jara khutna a pohnu nekotreſohaſkuli k ſyſam. Hra ſama žada k dobremu pſchjawjeſenju wuſtojne mozy — a te běchu na měſtnje. Sa to, ſchtó nam ſerbſky ſtudowazy w Jaźenzu poſkićichu, ſłuſchu wſchćem najwutrobniſchi dźak, wośebje knjeſej Hencźel, kotryž bě ſ Prahi wośebje k nam pſchikhwatał. Na pśenim měſtnje ſłuſcha dźak pak khtorcźemu ſtarſchemu, P. Armanej, kotryž je jara wulku próżu nałożował, wſcho najlěpje wumjeſeſ. Po ſhromadnym ſpěwje „Dźe ſtatk mój“, ſtónczki ſo prěni dźeł ſerjeđźenja ſ dźakrowje-

---

Boži pomoznizy.

Podał Bohuwěr Schźa.

(Skónczenje.)

W ſtarych wopuſchczenych ſtakach, kiž ſo bórzy ſ wodu napjelnja, ſo husto dosć rybu pokaſaja. Druhdy ſym na wuwopraſchenje ſhonił, ſo ſu je ludźo ſami nuts ſadźeli, a to běchu ſ wjetſcha karpy abo pſtruhi (Forelle), husto dosć pak nichtó njewjedźeſche, ſ wotkal běchu ſo wſaſe. Tſamo ſo tola ſchćuki, běłe ryby, pjerſki a druhe njeſaſanu, ale tak dha ſu do ſtuboteje dóńry pſchiſchłe? Schkoda zjaneje wody, ſo je ta tak próżdna“, praješche Bóh, „tu by ſo wjele rybow żiwicź mógło.“ A wón kaſaſche dwóma najdźiwnoj łaćkomaj: „Dźeń budźetej khwile nećź dha donjeſtej rybow wjećzorom nješchto rybow do Kubſchiſchich ſtarych ſtakow.“ A kaćźay to cźiniješchej. Dźeń ryby njerkachu (laichen) a w niernej wodźe na trawje a ſyſiſſe dołge rjeczaſy do łépjateje macźiſiny ſawalene rybjaze jejka wiſzachu, dha tam wonej wokoło brodźeſchtej a ſrźedźeſchtej te ſtródke jajne kulki po ſtach a tyhajach do ſo, pſchi tym ſo hroſnje womaſaſchtej a ſałépſchtej, a wjele jejkow ſo jimaj na pjerje pſchilěp. Tuž łaćkaj kaćźarej rjekmy: „Tajkeſi maſuchaj tola njemóżemoj bycź, poleźmoj do Kubſchiſchich ſtakow a ſo wokuſpajmoj, tam je cźiſta woda.“ Tuž ſo hnydom ſběhmyſchtej, a bórzy teſ tam běchtej, pluwaſchtej na pſchemoh, honjeſchtej ſo wjeſoſtej wokoło a nórjeſchtej ſo do jaźneje ſtubiny. A dołho njetrjeſchce, dha běſchtej cźiſtej, drasta bě ſwopiſkana, teſ rybjaze jejka běchu ſo wotłépłe, a rjane pſtjane pjerka ſo ſaſo ſwećzachu a ſybołachu, kaž bychu nowe byłe. S jejkow pak ſo małe rybicźki wułaſnyhu, te běchu na druhe lěto ſtóm tak dołhe kaž matuſchk. Nětko wěźeće, kak ryby do ſtakow pſchińdu: bźinje kaćźki je tam pſchinjeśu, niczo wo tym njewjedźo.

Pśched nětkhźe ſto lětami ſo w europiſchich rěkach a ſtatach roſtlina pokaſa, kiž ſwehak jenoj w Amerizy roſćeše. Kak je wona k nam ſanjeſena, to ja njewěm. Wona ma némſke mjeno „Wasſerpeſt“ a je podobna na racźe ſelo, kiž w rěkach a pſchérowach w delnim kraju wjele roſćeše. Waſſerpeſt je hórſcha hač pór na polach, trjebaſch jenoj jenicźke małe ſtwjelcźko ſadźicź, dha je ſa dwě lěcźe zyły hat ſaroſcźeny, a to tak jara, ſo ryby wjazy na duo hata njemóża, ſtebł tam zyrobu pytacź. Roſćeje to ſeliſchcźo jenoj pod wodu, na ſtwjerch ſenje njepſchińdże. Też w naſchej wotkliſnje wono tu a tam je, ja ſym jo na pſch. w Kumwaſſichich hatach ſ hromadami widźał. Odźej je woda ſymna a khwataſo běži, kaž w naſchich rěcźach, tam ſo jemu njelubi. Nětk pak ſo praſchamy, ſchtó je ſ jeneho hata do druheho ſadźa, a ſchtó je je pſches zyłu Europu roſniješł? Ludźo je tola njepſchehadźuja. Tu ſtaj dwaj pomocźnikaj, preni je dźiwja kaćźka, kiž ſymjo a ſnadź też małe hałozźi ſ jeneje wody do druhej nośy, a potom woda ſama, ta ſe ſaroſcźenych hatow a pſchérowow hižo ſtajnje ſymjo a roſtliny dale nośy.

Pśchezo pak to tak jednore njeje, ſebi wſchelake wézy, kiž ſo nam ſ wopréda ſpodźiwne bycź ſdadźa, napoślednu tola roſjaſnicź a wujaſnicź. Boże puće ſu druhdy potajne, a tej jeho pomocźnikow my wſchćich njeſnajemy; to drje teſ pſchezo tak woſtanje, a to teſ niczo njeſrdźi. Wjel eluđźi pak hiſchće je, kiž jich ſ zyła zanych njeſnaja, a maja jich tola tak błiſko, a móża tola tóźde lěto pſchihladowacź, ſchto a kak woni bźěłaja. Pśchi murjach, wokoło płotow a wraźenjow ſěto wot lěta lute boſanki khadźeja, a my mamy lubu nuſu, je ſaſo wutorhacź a wurcźeź, ſwehak by bórzy zyła wjeſ do boſowych ſeſkow ſaroſcźena była. Odźe dha teſ to je pſchezo ſaſo naběru? Nětoſi ludźo to wjedźa, wjele pak mi njemóżachu wotmotwicź, hdyž ſo jich to praſchach. A tola woni tóźde leto widźa, kak wroble a ſchćórzy na ſcźalych boſankach źudźaja a je żeru, a kak potom wróbliſi na płotach a na ſtéſche ſedźo bej powedaja, kak bobre wone tola ſu a ludźi khwala, kiž ja nje boſanku ſadźeja. Pśchi tym wone ſwoje kolbaſti na ſemju puſchcźeja, a ſumjeſchka w nich nałéto w prawym cźaſu ſładźeja. Tak ſu teſ wróble a ſchćórzy Boži pomocźnizy.

Sa ſebi my wſcho wujaſnicź, wſcho dorośumicź njemóżemy, to hižom pſzedy naſpomnich; druhdy nam pſchiroda ſ nécźim pſchińdże, pſchi cźimž naſcha mudroſcź na kruchi dźe. Po ſwjatſkach běch loni nékotre dny we Lutach, kiž ſu wulke tworne (fabriki), kiž ſu pod némſkim mjenom Lautawerk ſnate. Odźej ſ Cźorneho Khołmza tam dele dójech, dě mi nabpadne, ſo ſo pſchi puczach a na brjóžkach wſcho ſołcźeſche ſ ſwětkami; dě to druzina krokawiazeho ſela, kiž jenoj ſahe nałéto kcźéje a tehodła némſky Frühlingsgreiskraut réka. Zyła wjeſ bě tam polna ſ nimi, ſamo w boli mjes rédkimi buhjenymi khójnami jich wjele leżeſche. Kěźka ſo tam najſterje wjele tutych ſwětkow pokaſaſe njeje, ſnadź tam a ſem jena, móże bycź teſ jana, a tola je tam loni ſ hromadami ſymjo wupadało. Njewémy, ſ wotkal ſu pſchiſchłe, nam teſ njeje wédomne, odźe ſu woſtałe. Pśched wjele lětami ſo tuta roſtlina w płodnym ſchleſnyſkim kraju nadobo ſ tajſkimi cźrjódami pokaſa, ſo ſo wſchdé pola ſołcźeſchu, wośebje dźećeſe běchu ſaroſcźene ſ nimi. Tak ſłé to běſche, ſo wuſchnoſcź wukaſy dawaſche, ſo dyrbja ludźo tón njerjad ſwutorhacź. To ſo wéſo pſchewjeſcź njehodźeſche, teſ njebé trjeba, pſchetoſ na druhe lěto běſche ſo wſcha ſhubiła. Pśched tójſchto lětami bě to teſ pola naß tak, wſchudźom te ſołte ſwětki ſ hromadami icźjachu, hacź ſ horam horje běchu wſchć dźećeſe polne, na druhe lěto pak niczo wjażnych. Hewak je tuta roſtlina po ſyłym némſkim kraju żadna, lěta dołho mójeſch ſo roſhladowacź, pśchezo hač jenu namakaſch. Lěźka ſym ja na Sſowrjowſkich polach jenoj jedyn pjeńcź widźał. Kak je to cźini, ſo tu wona drubhu nadobo ſ hromadami je, ſ wotkal to ſymjo pſchińdże, a tajſich ponoznikow Bóh pſchi wſzyſwanju ma, ſchtó cźze to ſ wěſtoſcźu prajicź. Boże puće ſu druhdy potajne.

Wjazy wam dźeńża powedacź njemóżam, hotowy pak hiſchće njeſkhom; ſnano poſdźiſcho dale. Nětko pak hiſchće cźu wam pſcheradźicź, ſo ſym ja wſcho, ſchtoź ſcźe ſhonicź, ſ wulkich khłowow wotpiłał, ſam zebi nicźo wumyſłił njeſym. Tele knihi, tak wulke kaćź ſu, ju tola cźiſće darmo, a kóždy ma je pſched bohu woteworjene leżo; wone nicźo druhe njejźu kaćź Boża ſtwórba aby pſchiroda aby natura. Spytajcźe dha wy teſ w nich cźitacź, to wam cźeſko njebudźe, a wy mėſcźe wjele wjeſela ſ teho. A njeczini ſo wam ras, a njemóżcźe to abo tamne dorośumicź, dha pſchińdźcźe ke mni, wy nepſchinjeſcźe wjele, na cźoż wam wotmolwjenje winojty woſtanu.

(Kóna.)

Bom khownego ftaſchego. Na to ſapocka ſo ſaſo druhi
[illegible] wieſoka reſta, pſchi kotrejſ mějachmy teſ ſkadnoſcź.
[illegible]jenej Błotowczanku w narodnej drašce porefowacź. Wobſo 1 hodź ſlonczi ſo wſeſeka ſabawa, kotraſ nam ſwoſanj. w dobrym pomjatku.

S **Warnoczźi.** **Njeſbože.** Katecheta P. **Anton Bolin** ſchczijanſke ſtad, pahny ſ rěbla a wosta bjes wědomnja leżo. Wón wumrě w ſtarobje 51 lět.

S **Proſeź.** Pſcheſadźowanje. Wutoru, 7. okt. hod. w 10 hodź pſcheſadźanja ſo tři dźeſaćerjow maſchiny. Kupzy ſeňon ſo w hoſcheńzu w Protezach.

Se **Sprottowy.** Tu ſaſchładi wol roži do dejerja a wochlowaſche ſebo. Woſ kuſnu woka do nohi a noſa. Stoczo cźekny. Woſ ruſeſche tak dołho, doniž nječto njeſkoſtanjenemu na pomoz njepſchińdźe.

S **Biſkopiz.** Dwaſaj dźěłaćerjo ſabaju ſebi na hoſtinu 61 pf. mſdn. Hacź botal 6ſtočnaſi 56 pf. Tuto ſebanje ſo wotpokaſa. Wot pjatka rano ſtrajkuja teſ w Kamjenzu a Kinsbórku.

S **Wpſj.** (Zawniſki ſ.ud.) W mějazu hoyrku ſa drěmaſ njedźelomaj, ſtaj 22 lětnaj dźěłaćerjej Schćěpan Mutz a D. Golletty ſ Kral. Carmerowa, nanajnjeſchiſtojniſcho Boha hanikoj a wuſmědchowaloj. Jednu jedźelu hanjeſchtaj nanajnjehorniſcho Boha a Khryſtuſa ſchcź kenkſcherjemi. Na druhu njedźelu wutorhnychu ſchcź bliſko wohu a wonjeczeſcźichu Boſu martru. Muſej, ſtź bě to widźał, hroſeſchtaj ſe ſmjerczu, je-li ſeju pſcheſtadźi. Lawniſki ſud we Wopalnju ſaſudźi Golletza ke 6 měſ. jaſtwa a Mutza k 6 měſazom. Statne rěčniſchcźo ſapokaſi powołanje. Khłoſtań ka komora ſpoſna tkło ſa pſchemiſke. Golletty bóſta 3 lěta a 9 měſazow, a Mutz 2 lěcźe a 1 měſaz jaſtwa.

S **Khrſchbuch.** Na Drjeżołanſkej bróſy bydlaju kmcź ſ. je ſebi źiwjenje wſaſ. Njeſbożomne mandźelſtwo bě ina.

Wusudźenja.

K **Lawniſki ſud.** Murjeſći połěr Khorla Hermann Duckman a ſyn Richard Hermann Duckman běſchtaj jeſanſtwa dla wobſkorźnjaj. Lawniſki ſud jeju wuwinowa. Statne rěčniſtwo pak ſapokaſi powołanje. Wobaj dźěłſchtaj prjedy w jamje „Werminghoff“. Na źeleſnizy mějeſchtaj dźěłaćerſke wrócźne liczźiki, kiž ſu wo połozu ſuiſche hacź wſchźone. Wonaj běſchtaj wobſkorźenaj, ſo ſu ſ Wełaeje do Budyſchina hibro njedźelcźne liczźiki wſiloj a teſ źeleſniſki fiskus wojebaloj. Wobſkorźenaj dźe ſo přeſchtaj, buſchtaj pak ſ 20 hr. pokhłoſtanaj.

Přiłopk.

S **Drježźan.** K ticzźemu rajej je ſo tſeſb podroźił. Spoczatk ſeptembra płaczeſche 54 pf. prenja druźina, potom 76 pf., druha druźina 50 pf., nětko 66 pf.

Se **Zimtwize Wěry** (Sibuſlenort). **Kwaſ.** Sobotu, 4. okt. t. ł., bu najmłódſcha dźowka prjedawſcheho krala Fjedricha Augusta, prynjezna Hana, ſ nójwobom Jozſom Franzom w Zimtwizi Wěry wěrowana.

* S **Werdowy.** Młoda holca trjeſeſche ſebi wocźi ſ porſtami. Na kotrychž bě proch cźornidźoreje tuſchki (Tintenſtift). To ſeſchkodźi wocźomaj tak jara, ſo wozlepi.

* Se **Sčšankowy.** Wečzera piſachmy wo wulkim wohenju we Wulkim Schunowje. Nětko mamy bohużel tuſemu njeſbożu hiſcheze niesboże pſchidacź. Woboknik Hi Bönſchi ſ Rumburka padny pſchi haſchenju tak njeſbożownje, ſo na to wumrje. Wón je 33 lět ſtary.

* S **Torgowy.** Wotroczka Kurta Lorenza ſ Mołenza ſaſudźi ſud k ſmjerczi, dokelž je ſwojeho nana a ſotru kónzował. 2. oktobra rano w 7 hodź ſu na dworje Torgauſkeho jaſtwa wotprawjeny. Dracź bě Groepler ſ Magdeburga.

* **Poſł Dnl wotpoczźink Stankiewicza.** Tźěło najběſnjſcheho połſkeho ſpiſowaczela Henryka Sienkiewicza pſcheweſe ſo do Warſchawy, niż do Krakowa. Tu khwilu poczahuje ſo w Kathedrali ſ.wj. Jana. Poſdźiſcho pak pſcheneſe ſo do połſkeho narodnoho cźeſtneho pohrjebniſcheza.

* **Kony, kiž chcedźa ſo wot ſwojeho muża dźělicź, ſo do kliki tknu.** W Parižu cźakachu kony hacź dotal we wſchednych cźakarnjach, doniž ſo ſ jednanju njeſawołachu. Muſojo pak w druhich cźakarnjach. Nětko pak budźa w pſchichodnje kony w cźakarnjach, kiž ſu ſe źeleſnym płotom wobdate, cźakacź. Wina je, ſo ſu kony ſo huſto do ſwojeho muża dale, jeho nadpadale a cźaſto doſcź khěrko ranile. Źeleſny płót dyrbi nuża pſched jeho ſonu ſchźitacź. Huſto ſte pak ſo teź, kaž ſo ſe ſudniſtwa piſche, ſo ſo muż ſe ſonu do pſchewótrjeho wurěcźowanja ſabu. Wěſte pak je, ſo ſo muże pſchewótrjeho wurěcźowanja ſabu. Wěſte pak je, ſo ſo muzojo ſe źeleſnym płotom pſched ſwojimi ſonami ſchźitaju.

* **Haj, buriko, to je nječko druhe.“** Rjemjeſlnik we jenym měſcze Poruhrkeje, kiž běſche ſa fabrikantu dźěłał, pſchińdźe k njemu a proſcheſche wo ſapłaczenje ſwojeho ſlickowanja — 300 hriwnow wuczińjazeho. Ale fabrikant tróſchtowaſche ſwojeho wěrickela, dźiwajo na njedoſtatk na pjenjeſach. Tuż rjemjeſlnikej nicźo druhe njeſbywaſche, hacź ſebi pjenjeſy požźicź. Staji tehdołu nawěſchiſ do nowiny. Ale kak ſo dźiwaſche, hdyž mjes dodamačkele mi ſwojeho ſabrikantu nadeńdźe, kiž chźiſche jemu pod doſahajomi wěſtoſcźemi a cźaſowom hač 1200 hriwnow požźicź. Haj, ſwój doły njeſapłacźicź a pjenjeſy wupoſkoſcźowacź na wuſtoku hač — to je dwoje. Tak ſnadź někotruſku-li cźini. Dawaju rjemjeſlnikow cźakacź na jich cźeſan ſakłukeny pjenjeſ, ſe ſwojimi pak wikuja a pſchiſworja ſwoje ſamoſenje. To drje je pſchecźiwo wſchemu ličheſcźanſkemu a ſoziałnemu cźuću a ſmyſłenju, ale ſchto to tajay ludźo wo to ſtaraju! Kóždy je ſam ſebi najbliſchi — to je a woſtanje jich ſahoda. Kak cźeſe potom ſkrenji ſtaw dowrědka pſchińcź, hdyž ſo taſkele hoſpodarſke wroſchnje wuwiwa a nałoſuje. „Haj, buriko, to je nječko druhe.“

* **Hdy wumrěja najwjazy cźi wjekow?** Měſazy, w kotrychž najwjazy cźłowjekow w Europje wumrěje, ſu dwě wſchelake ſa wſchelake kraje. W Jendźelſkej wumrěje najwjazy w dezembru, w Franzoſowſkej w januaru, w Němſkej w měrcu, w Rakuſku je nałěcźo ſtrowocźe najnjepſchihódniſche, w Nišoſemſkej pak naſuma.

* **Succi ſaſo hi du mrěje.** Italſki wumjeſcź na hłodu mrěcźe je ſaſo ſe ſwojim wumjeſſtwom ſarocźał. Wón cźaſ rekord 42 dnjow, kiž je krajan Merhatti dobył, porazył. Succi ſedźi w Lille w ſchkłaſcźanej kſchini. Hdyž co kſchiny ſaſe, waźeſche 95 puntow. K 47. rajeſ hižo pospytuje.

* S **Transvalſkeje.** S tuteje krajiny ſo pſiſche, ſo je lokomotiwa jana rosmjatła. W tamnych krajinach, kaž w zyłej dalſchej južnej Afrikji pſchiběraju ſawy. Wyſchnoſcźe ſa mortwebo kraja puſcźiny 5 puntow, to je 95 hr. dowaju. Żeleſnicźny pſchewodnik powědaſche, ſo ſo we krajinje Sabiji cźerjoda lawowa na kolije lehny. Hdyž ſo cźah bliſeſche, wosta jedyn law leżo a ro rosmjecźe.

* **Kanſki Raube — Gdańſka polizija.** Gdańſka polizija wjeſke ſ knjeſom Raubu njedźeſe dołho hižo ſaſtawnu wójnu. K. Raube je ſ kommuniſtiſkim ſapóſłanzom w Gdańſkim ſejmje. Wón wobſedźi kraſny auto. Polizija je jeho hižo huſto napiſaka, dokelž je pſchepiſchcźnje jěſdźił. Wona njewrócźi jemu teź wjedniſe wopiſmo, kiž je ſhubił. Sapóſłanz Raube pak njembri, wo polizaju ſo njeprašchejo, po měſcze ſe ſwojim autom wokoło. Wón ma na woſu cźeſwjenu twórzu, ſo njeby jeho polizija ſpóznała, ale ſwěza pak runje na wopak ſkutkuje. Polizija pak bórſy ſpóſnaje, w kotrym auce Raube jěſdźi. Hnydom ſo napiſa a to dwójzy: 1. „Sapóſłanz Raube jěſdźe pſcheſpěſchnje. 2. ſapóſłanz Raube ma jěſdźenje ſakſane. Na 30 taſkich khłoſtanſkich powědżeni je hižo hotowych. Wone pak dyrbja ſo naiwiredš ſcźemi pſchewodacź, pſchetoż Raube je ſapóſłanz a ſapóſłanz je imuny. Sejm njedowoli polizaji, Raubu khłoſtacź. Wěz ma ſo nětko takle: Raube jěſdźi — polizija piſa — pſchipowědźi khłoſtanje — ſejm to wotſtrani. Raube jěſdźi — polizija piſa — pſchipowědźi khłoſtanje — ſejm njedowoli aiſ. Tak ſo te koło njerczi, dokiž ſo ſejm njeroſpuſchczi, potom budźa Raubu witacź, najſkerje ſ autowom.

* **Prynjezki — rejwarka.** We Winje rejwa w pſchichodnych dnjach jena prynjezka. Wona narodźi ſo hižo jako prynjezka, njeje tak rumjeſka, kiž ſo jenemu prynjezi wuda. Prynjezka mjenuje ſo Lila Bederkhan a je „rumjeſka mózneho kurdiſtanſkeho wjeſcha a bjowka Odourezka Bederkhana, kiž bu ſ Kurdiſtanſkim khłoſtrom. Wón padny pſchi turkowſkich hranicach. Lila wukłukowaſche ſo ſe wſchej ſtaroſcźu a wobkńjeſi wjazy rěcźow. S młodych let jeſm rad rejwa. Wona je jara rjana a je hižo wjazy rałow ſ najſkerſchim wuſpěchom rejwała.

† * **Njewuſchitnja Zirliwoſcź.** Nětſoze w Hollandſkej ſo ſta. Młodeńzowaſ běſchtaj na ſo ſarliwaj. Wěſo jeneje rjaneje, młodeje holzy dla. Soſtbožeſchtaj ſej do wołoſow, wjerhaſchtaj a padnyſchtaj k ſemi a wobbźěłaſchtaj ſo dale, doniž do kanala njepadnyſchtaj. Schtóż ſebi myſłeſche, ſo je tuta njewitana kuzjeſ ſmérowała na njeju ſkutkowała, ſo hroſuje myſleſche. Samo we wodźe ſe ſmjachſtaj ſo ſa trk. Jedyn njewróbdźeny wuczkańy jeju ſ wodu a rekoło ſteiznu ho nadźachu, ſo je nětko kónz tuteho drama. Tola nic. Jedyn ſ wjerhanzow wuſkeče ſej ſwój mokry khabat, pójny jón na ſchtom a wałi ſo ſ nowa na ſwojeſo porunika. Wórſy ſchitkóže policaja a cźini wjerhanju mjes ſarliwymaj młodźenzomaj kónz, kiž bjes ſchkody ſa wobeju wotběża. Hacź ſtej ſo nětko ſmérowałoj?

* **Parižſki wuzeń.** W parižſkim hotelu ſtejeſche we wulkich pižmikach: „Tu ſo jendźelſky, italſky, a ſchpaniſky rěcźi.“ Tola jedyn Jendźelcźan ſo dobarmo próſowaſche, we ſwojej rěcźi ſ pinczníkom ſo dorěcźeć. Stónczje nje rosmjerzamy wuraſu: „Kóſt cźert, ſchtó dha tu naſwomnjeene zuſe rěcźe rěcźi?“ Pinczník ſo pomjſkiže poſkoni a praješche franzowſky: „Les voyageurs, monſieur.“ To rěka: „Cźi puczowarjo, knjeſe!“

* **Kak ſo jendźelſka banka pſcheceſahuje.** Nětcźiſchi dom jendźelſkeje banki ſo pſchemwari. To budźe nětkhe dwě lěcźe tracź. Wjedniſtwo banki je poſtajiło, ſo ſo pokładły, w pinczach leżaze p'chetwjeſu. W pſchichodnych dnjach p'chetwjeſe ſo ſtoto w ſerdźach a pjenjeſach ſa nětkhe 128 miljonow puntow ſterlinkow, to je na 2 364 000 000 hr. a depotow, kiž na 125 miljonow puntow, to je 2 312 000 000 hr. płacźa. Nětko ſo pſchihoty ſtatwajn, ſoby pak prok kruhym wobſcźitym a połizajſkim dohſladom. Swonkowne murje banki woſtanu ſtejo.

* Lloyd George, Jendźelcźan, rěcźeſche raz w ſudowej ſwomadźijnje a praji, ſo ſebi „Homerule“ nia jenoż ſa Irſku, ale teź ſa Schottſku a Wales pſcheje. — „A ſa Helu teź!“ ſawoła nětko. — „Haj“, rjekny Lloyd George, „wjeſelu ſo pſcheźo, hdyž nětko ſa ſwoju wotcźinu rěcźi.“

* We ludźiſtrańcźach w Neuguineji. W cźaſowiſnu „In diſke źiwjenje“ powěda mitſionat pater Verteſten wo ludźiſtrańcźach. „Cźłowjeſke mjaſo hodźi ſo ſa druhe wězy ſamenicź. Sa zyku nohu dóſtanjeſch żeleſnu ſekeru. Sa ſwinjazze ſuby, pſbycźe ſuby abo muſchle, kiž maju jakopjenjeſ, móżeſch ſebi cźaſtku ramjenja, khribjeta abo rjebliſta kupcź. Teź nutrina ſo jě, wobeże cźerjewony tuk maju rad. Muzy pjeku ſo na wohnju a potom ſo cźaſtkuja. Moſy ho horze jěda. Wiſchitko to je „Nam-Nam“ jěda a po měnjenju domorodnych njeje niczeſo lěpſcheho, hacź cźłowjeſke mjaſo. — Po měnjenju tak mnohich ſchcźamwari na wójnu najſkerje — cźłowjeſka krej.

* **Lěpſe wohnje.** W Alżeriſſej nałoſadża ho ſemja pod ſchtomami ſ roſtlimi, kotraž ho njepali. Je to jara ſuchekojta, kotraž njewuſtkuje a też we khłódku roſcźe. Tam ſadża ho młoda druźina ezeua, kiż też ſemju wlożnu dźerži. Też wſchón njerjad ho podujo.

* **114. narodninu Amerikanki.** Amerikanka, rodźena Ruſſorka, kiż je w lěcźe 1810 rodźena, ſwjeci w Newyorku ſwoje 114. narodniny w koſe ſwojich ſynow, wnuczkow a prawnuczkow. Wjazy jeje potomnikow ſu hižo pſches 80 lět ſtarych, jedyn bratr je 110 lět ſtary.

* **Najmjeńſcha a najwjeſcha knihа na ſwěcźe.** We Washingtonſkej knihownji namaka ho knihа, kotraž najſi wjetſcha hacź palzowy nohcź a ma 48 ſtron. Jeje titul rěka „The Rubvinot of Omarkhayam“ a bu 1900 cźiſchcźana. Jenotliwe pſchimiſli ſu jenoż ſ pomocu drobnowida (Mikroſkopa) ſpóſnacź. Tuta knihа je najwjeſcha na ſwěcźe. Najwjetſcha je lehonnja w mjenowanej knihownji a je chinelſka encyklopedija (wſchownoſć-nowiſć) ſ mjenom Tu-Shu-Tſi-Cheng a wobſteji ſ 10 000 ſwjazkow. Tuta knihownja wobſtajnje na 3 miljony ſwjatkow. Hiſchcźe wjazy narodna bibliotheka w Parižu, kotraž bu hižo we 14. lětſtoſtu ſałożena a britiſki muſeum w Lo donje.

* **Wuſpěch pod wumja namoje ſk w.** Amerikańſki wuczeńz Scott napiſa kuſyn wo pſychologiji ſkupowanja. Won bě ſo wſchelakich kupzow praſchał, kaju waźnoſcź ma nareſchiki pogodowanje firmow, ſo bychu kupzow dobyli. 607 wołoſowom wuprajł, ſo na dowěru, też na ſtarobu wobkhoda dźiwaja, 508 waſmolwichu, ſo ſlabaja, ſo ſu twory prawje tunje. 414 kupuja na ſaładźe wumjeſleſkoho nałoſowanja a pſchihotowanja nawědźichkow. 408 prajachu, ſo runje w trjebachu, ſchtóż nrdźachu.

Hospodarſki rozhlad.

Pondźelu, 6. oktobra 1924.

Barliniſke wiki ſandźenu ſobotu. Na wikowańſkim rozpoczkowańſkim dniu ſo położenje mało pſchemeni. Każ pjatk na Frankfurtſkich wjeſkownych wikach bě wobkhod na pječźonkornych wikach khodźazy, ſ dźěła ſamo ješlaſbjeny. Tak bě wóznik poczonka ſ 660 miljardami prozentow ſlebſcha hacź pjatk; ſniki ſo ſamo hacź na 350 a poſeſtko ſo ſajo na 675 miljiardow poſpěke. Sa 3½ proz. pruſke konſole běchu kurſy mjes 1150 hacź 1175 mil. proz. ſlnſcheck. Na devizowych wikach ſu ſe ſcheze nimale dospołna měrnoſcź. Hrivna bě ſo na někotrych wikach wo maſickoſcź ſeſłabiła. Rutskowne politiſke położenje ſo jako pſchejara rěkoże njewobhladuje. Też akcijowe wiki dospołnje wotpoczźowachu. Mało rad kupowanych papjerjow ſandźenu ſobotu ſa ſnjeſcha ſo njeſcha.

Pjenjezne **wiki** woſtachu, kaž zyły poſledni tydźeń mězo, ſłabe.

Barliniſke produktowe wiki ſandźenu ſobotu. Pjatkowne amerikanſke depeſche běchu wežera ſajo wo nětkoſe a cenu wyſchiſche. Tak pſkaſa ſo hižo pjatk popołdnju jeſtiſchi ſajim ſa kupowanje. Po ſobotniſchich ſłabſchich poſledních depeſchach, kiž běchu ſa pſchenizu wo nětcźo ſłabſche hacź pjatk, ſo wicźne położenje loſzo ſeſłabi a kupzy buchu pſchehładnuri. Amerikanſke ſadanki běchu trochu ſłabſche a poſlicźenje khłébowego žita ſ druheje ruki nětcźo pſchijomniſche. S wjetſcha knježeſche wobkhodowanje. Jeczmjenjowy wobkhod bě ſłaby pſchi małe změnjenych płaczźinach. Tukrajneho nowina ſo nětko wjazy po płaczźiſche, tola ſo tu wobkhodne położenje ſajo pſchemeni. Mukowy wobkhod bě měrny, pizowanny wotpoczźowaſche. Zentnaſ płaczeſche w Barlinje;

rožki 12,30—12,75, pſchenizu 12,05—12,45
Kórza rožki płacźi pytaſlim hacź do 20 hr.
40 pf., kórza pſchenizy hacź 21 hr. 40 pf;
naſymniſcho jeczźmjenja 10,30—10,45, nalětneho jeczźmjenja 11,45—12,75, wowża 9,45—9 85 złotych hriwnow.

Wiki rěſnego ſkotu ſandźenu ſobotu w Barlinje Friedrichſelde (Zentralviehhof). Pſchihnało bě ſo tójſcho ... (Bě na pſchedań:

3047 howjadzkow,
1264 cźelatkow,
8 329 wowzow,
7741 ſwini,
1432 wukrainych ſwini.

Njedźiwajuz žiwych mjaſowych wikow wotběżachu ibiki howjaſcheho ſkotu měrniſcho hacź ſebi powſchitkownje myſłachu. Dobre twora ſo derje pſchedawachu. Sa ſunt źiweje wahi płacźachu 2 pf. wjazy. — Cźelaze wiki běchu ſłabe: tola teź tu ſa dobru tworu nětcźo wjazy dawachu. — Wowcźe wiki běchu ſ wopredka pſchecźelniſche. Dokelž pak ſo jich wjele pſchihna, lóſchi powyſchcźi a płacźiny ſo ſnižichu. Wulki dźěł wowzow ſo ſa 30—36 pf. ſa punt źiweje wahi pſcheda. Sa łépſchu tworu płacźachu 55 pf. — Na ſwinjazze wiki bě pſchiwóſ łépſchi hacź tydźenia. Wobkhód bě měrny a płacźiny woſtachu te ſamſne. — Njepſchijomne njebro ſanźenych tſioch tydźenjow nłebě ſa woſtwiſcheſowy ſkót dobre, na kóždy pad ho hodnoſcź a k'ſnjeſ w poſledninaj tydźenjomaj njeje łépſchiło, ſ teho ſrowumimy, ſo ho tak mało dobreho ſkotu na wiki pſchiwoſy. — Wiki wukrainego ſkotu běchu dobre. Derje hy bylo, hdyž by ho k'ežu ſraly ſkótbaſi ſtajnje ni wiki pſchihnał, ſo ſo njebychu płacźiny dla njezenakoho pſchiwóſa ſtwinj ſpſchemeńzaje. Sapiſachu ho:

howjadſke wot 20—52 pf. ſa punt źiweje wahi,
cźelata wot 47—103 pf. ſa punt źiweje wahi,
wowzy wot 18—55 pf. ſa punt źiweje wahi,
ſwinje wot 68—88 pf. ſa punt źiweje wahi.
Tucźne ſwinje pſches 3 zentnarje ſo njeſapiſachu.

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Jene a wotſtawne kwanje po tonu abo 1000 kg, ſwoot 100 kg, * wěſnym ho wotſtawne kwanje.

	4. 10.	3. 10.		4. 10.	3. 10.
Pſchenza	24'-49	242-250	rapſ. wołoſcźi	15,80	15,30
rolka	246-252	246-252	woch. melaſa	9.40	9-9,40
nalet. jeczźmjen	229-255	229-259	ſeradella	15,00-17	15-17,00
wowſ	—	—	ſernaze kwaſe	19-19,50	19,00
wowſ	189-197	189-197	ſuny	20-22	20-22
kukuruza Maiſ)	—	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pſchenicźn. muka	35-37,75	35-37,75	lany wołoſcźi	26-26,50	25-26,50
rjana muka	35-37,75	35-37,75	mórbe łupiny	14-15,00	14-15,00
pſchenz. wotr.	14-14,6	14,75	ſolte łupiny	16—19	16-19,00
rzane wotruby	13-13,5	13,25	ſyno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
rapſ	350-360	360	ſiana, rjana	1,00-1,20	1,0-1,20
ane ſiwjo	44-450	440-450	„ pſchenicź.	1,00-1,20	1,00-1,20
ysch	24-27	22-26	„ wowſena	0,90-1,00	0,90-1,00
pieluſchki	17-19	17-19	„ jeczźmjena	0,90-1,00	0,90-1,00

* **Sastaratnja sa milijonarow.** Njedawno semrjetny amerikanski krösus (bohaćł) je swe dźiwoje samoženje „khudym milijonaram“ wotkasał, t. r. priedawšćim bohaćkam, kotśiž żu na nekajte waschnje wo swoje samoženje pschichi. Da w Newyorku wulkotny palast natwarichi, so tuchu tam pschihtuschnje so sastarali. Dnyhom pschi wotewrjenju samolwi so 20 milijonarow. Wobydlerjo so na najšépje sastaraja. Maja wožebne stwy, wschо schtož wutroha żada a pschi tym krakowsku taflu. Wschě pschecza so jim dopjelnjeja, jenož njenjesły so jim do ruki njedawaja. Tak „wosoły milijonarojo“ hacź do swojeho tónza wutraja.

* **Wóšom rasow rśišł — wóšom lawow satiełł.** Wo žadnym hońtwarśkim sbożu powjeda priedawšći mješćanosta mésta Neirobi, Gerald P. Stevens. So je rowjesćł pérna, sa to żam rutkuje. W léće 1913 puczowarowaschе mlodu Mišojeńcźan s mjenom Postma w jenej nozy s wosom a 16 wolami. Jeho sapiśchaš sćéhowaschе sawrśku swójba, nan, macź a žydom dorosćenych mlodych. Postma pak ničko wo tym njewódźeschе. Hdyž bé woły wupschahnył a wone pódła wosa so paźachu, sleczachu lawy na nje. Pśénjeho wola powortnychu, morichu a żerjechu. Postma bé żam s dréknał domorodźenjaš, kotrajž pak jemu ničko pomhać njemóžeschtaj. Wón dźéschе k swojemu wosej po mału hońtwjeśku rśélbu a sbliži so tak daloko k lawam, so móžeschе so derje samérić. Lawy wo tym ničko njepytnychu.. Tak śišli jeneho lawa po druhim do hłowy a mori jeho. Dźiwne je, so druhim lawam mér njeschёše, hdyž swój pschibuchny morwy so k semi hnješe. Postma satiełł w žydom mješćinach žydom lawow. Wošmeho lawa jenož cźeńy frani, kotrehoż pak na druhi dźéł mortwego namaka. Stary nan pak wutworchny, kaž jeho njelevi. „Postma“, tak pschiśpowni Stevens hischcze, „powjedaschе mi wschitko, hdyž do Neirobi pschińdźe. Wón pokaża mi tež te wóšom lawiśich kožow. Do kóždeje koże bé so jenož junu rśélilo. Dwé kożi dari mi.“

** **Moderne dźéći.** Dźéd: „Ai, aj, Janko, hladaj jeno tón rjany rśétak!“ Jank: (sam sa so): „Wérju, so počźina stary hnjes dźéćazy bucź.“

Wozjewjenje.

17. dodawk k wustawkam powschitkownеje Budyšћanskeje khorobnеje pokładnicy je so wot wyšћšћeho sawésćeńskeho hamta dowolił. Wón je w nasćej pokładnicy wupowźéwjenj.

Powschitkowna Budyšћanska khorobna pokładnica.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wodowe družstwo gmejny Triebsezu (Steindörfel) cźe swojich sobustawow z wodu sastarać a proša, so žmjeło wodu se žórka na sahonje čo. 199 sahonskich knihi za Triebsezu wotwodźeć. Schtóž ma nješto nawschećiwić, njech to sa dnź njedźeli cźini, poddźišćo słubi na to prawo.

Nastupyšћe pschenajmjeńe płaćizny sa małe sahrodki.

1. Sakładny wotnajeńki pjenjes sa małe sahrodki, kiž su so hižo wužiłe, twucźinja wot 1. oktobra t. l. žem
   sa jenju II. rjad. 1,1 pj. sa kóžny meter
   sa jenju III. rjad. 0,95 pj. sa kóžny meter
   sa jenju IV. rjad. 0,80 pj. sa kóžny meter.

2. Jedna so wo pódu, kiž njeje so hischcze ratałkowała wužiła (poch, žumpadło, pésłowe jamy, pusćiny atd.), njepłacźi so pśénje léto žadyn wotnajeńśi pjenjes. Jeli je póda wschelakich winow dla mjenje płódna, pésć, cźernje, woda atd., móže so sakładny wotnajeńśi pjenjes hacź do 25 proz. ponišćeć.

3. Jeli je wotnajeć dozwół, so je póda płodnischa, tak so tónle wotnajeńśi pjenjes njepowyšći. Sakładny wotnajeńśi pjenjes šmé so pównischći, hacź do 20 proz., hdyž je so kruże, njerozbrojeńowane wotnajeńske wumeńjenje na 10 lět wobsamknył, jeli na 15 lět, tak 30 proz., po 20 létach na 40 proz., po 25 létach na 50 proz.

Pod ważnymi hospodarskimi pschemeńjenjemi pak pjecza s nowa postajimy. Jeli so so s nowa postaji, płacźi to też sa płacźaze rumeńjenja.

4. K sakładnemu wotnajeńkemu pjenjesej móža płecka hischcze tute pschiražki pschińcź.

a) dawki sa wéžu, schtomy kéki, płoty atd., kiž wobsedźerjej słuscheja, ale jenož tak dołho, dokiž njejsu wobsedźerjej zapłaćene,

b) leżomnostny dawk, ale jenož sa wotnajatu pódu,

c) sarjadowańe wudawki hacź do 5 proz. wotnajeńskeho pjenjesa, jeli so to shromadnje njestarje.

Druhe pschiražki so sbérać njesmědźa. Wschě druhe wudawki, kiž nastanu, dyrbi pak też wotnajeć płacźić, kiž pak so wobsebje płaca.

Měšćańska Budyšћanska rada. Wotdźelenje sa wobydleńšće a zahrdł. naležnosće.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

S Kamjenza. Jebak je sawésćenski agenta Alfred Adolf s Witkopiz. Wón sastupuje žiwjenje sawésćeńze towarstwo Friedrich Wilhelm, generalneje agenturu w Nowym Gersdorfje. Wschě do a w inflaziji wujednane žiwjenje sawésćenja wostanu tajke hacź do nahódnosćenjo. Schtóž je wot 1. 10. 1923 hacź do dźeńśiśeho dnja Alfredej Adolfej pschinoschi płacźił, njech to policiji w Kamjenzu (hamtske heitmanstwo sidwa cź.) abo wjesnej policiji wosjewi. Też schtóž je s towarstwom nowy swjaski wobsamknył, njech to woliziji wosjewi.

Hamtske z Kulowa.

Wutoru 8. oktobra 1924 njebudźe mišny wot dwj. 7 hodźin hacź do njedźe 1/7 hodźin wjećor.

10. oktobra je sapiśowanje ludźi. Kóždy ma swój formular hacź do 10. oktobra swédomicźe wupjelnić.

7. oktobra stótne a konjaze wiki w Eisenberku.
8. oktobra hermank a stótne wiki we Widnizy.
9. oktobra swinjaze wiki w Khockebusu.
10. oktobra swinjaze wiki w Kulowje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Dodawk k bźešćemu porjadej sa wokreśne pożedźenje, 8. oktobra 1924.

1. Wobsamknjenje, so ma so pjenjes sa sdźerżenje puczow dopuśća sbérać.

2. Wobsamknjenje k wumeńjenju s pruskim hejnskim fišlušom dla drohidła mjes Kinajchtom a Rohownju.

3. Wólba hamtskeho pschedsteńcźerja sa Cźorny Khołmc.

Wopyta baba wjazy domow, kiž su pschez 2 wot jeje bydlenja sdalene, na jednym wopyśe tak rośa dźéła so wudawki pucźa dla na wschěch.

Wo pokhłostanju ślepych a hłuchoněmych dźéći, kiž so schulu njeswopytaju. Kóždy, kiž ma so tajke dźéćo staraś, ślepych a hłuchoněmych schulskich dźéći dyrbi so do sa nich mośebnicźe postajenych wuczbow pósłaś. Schtóž pschećiwnje tomu jebna, so pokhłosta.

Sakładnu liśinu k wólbje šamnikow a pschisažnikow móže kóžды wot 4.—10. oktobra w hamtskich hodźinach na radnizy wobhladaś a wo swje cź. 2.

Za nowu cźitanku

su darili 1251,53 hr.

Dalše dary z Pěskec (přez šulerku Lotu Weclichec):

k. Žur	—,50	„
k. Lebza	1,—	„
k. Šolta	—,50	„
k. A. Mechela	1,—	„
k. Lipič	—,30	„
k. Wjeńka	—,50	„
k. J. Pětŕka	—,50	„
k. J. Wjeńka	—,50	„
k. J. Schwach	1,—	„
k. Šolta	—,70	„
k. Brückner	1,—	„
hromadźe	1259,03 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Jutře wutoru, 7. okt., wjećor z dypkom 1/2 9 hodź. je měsačna zhromadźizna. Kóždy ma přińć. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Khróśicach! Štóž ma zajim za Sokoł w Khróśicach, přińdź srjedu, 8. okt., wjećor we 8 hodź. do „Herbskeje grychty“.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wjećor 1/2 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Serbske tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Wutoru wjećor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Njech wšitcy wšěsće přińdu. Dirigent.

Spěwne tow. „Radosć“ w Bukecach ma srjedu, 8. winowca, wjećor 1/2 9 hodź. spěwanje.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wjećor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Kolojězdne towarstwo „Blysk“ w Haslowje ma srjedu, 8. winowca, wjećor we 8 hodź. zhromadźiznu.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma wutoru we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Budyšska „Bjesada“ zeńdźe so dźensa wjećor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brózyncy, — za nawětšiki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźéćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlépje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźélbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźéćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so zapo...**

Lehmannec konditornja a kofejownja
Widżenjahódne, penowjene městnosće za hosći
wšędnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert
Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:
žonjacy khotej z koncertom
Najlěpše konditorske pjećwa.

Nawěštki přinjesu wužiłk!

„Serbski Hospodar“
ratafske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšency
z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Drainěrowanske dźéła
a cźišćenje přěrowow
přijimuja
Ernst Wagner
w hosćencu
w Dubom pola Boršće.

Derje zapiskane
husle
su na předań
w Kamjenej čo. 1b p. Radworja.

8-10000 hr.
so jako prěnja hypotheka na wobkhodnisku leżomnosć pyta! Poskićenje pod B. 65 na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Wysokosućelna čehniwa
kruwa
je na předań we Łomsku čo. 15 pola Minakała.

Wysokosućelna čehniwa
kruwa
je na předań
w Lěskej čo. 13.

Mała žiwnosć
w Jasećicy čo. 21 pola Njeswačidła budźe so štwórtk, 9. okt. dop. w 11 hodź na přesadźowanje předawać. 500 hr. ma so hnydom napisać.
Wobsedźeŕ.

MERSIOVSKY
Salonske cźanki

Twarske wapno
(kalk) je došło.
Zjednoćene młyny
wotnožka w Pančicach

Žony
Porucam swój wulki skład pschepasow, měchačnych a pschehpadowych powjazow, podpołožow.
Steju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšinje pschi schulerskim wrotach cź. 9.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!
Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:
kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin
Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene
Jan Haješ we Łazu
Telefon hamt Łaz čo. 5

Zadaniamy pjenjezy z wupow edźenjom
hač do 18 %
Za stajnu złotownu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wud. d. « płaca měsačnje we wudwatni 75 zł. pj., na póće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde so. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćarnja, sap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawołtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawołtki a tabele so w šěe wobličeja Za reklamowy : : rjadk płaci so 50 złotych pj Rabat po tarifje. : :

Čisło 235 **Budyšin, wutoru 7. oktobra 1924.** Lětn. 28

Najnowše z cyłeho swěta.

Němšostatna banka a pruska statna banka ratarjam, kotrychž žně žu ſ hubjenym wjedrom schłodowane, a kotříž jeho dla śmjerki sa pożčonki njemóža sapłaćeć, čakanje pschisłuschnje.

*

Barlinšky młynšky dźěłaćerjo hroža strajkować, jeli so jo jim msda njepowyschi. S tym by so jeźiwjenje Barlinšteho wobydlerstwa pocjeżiło.

*

Stinnejowe družstwo je schwedſkim knježeſtwom wo kupjenje k wuwuźiwanju schwedſkich wodypadow jedna. Tele wodopady dyrbja so k dźěłanju elektrisneje mozy wuźiwać. S njej móhł so dźěł Europy sastaraś.

*

Němšostatny žud w Lipšku je śpitaćela Döhnela, dla spionaże k chłostatki na 10 lět a k ſhubjenju cześnych prawow na 10 lět sadźiłł. Wón bě Franzowſkej wojerſke żelezniśno-techniſke dźěło.

*

Żelezniźy we wobkładźenym kraju so 16. novembra nkmſtemu sarjadnikſtwu pschepodadźa.

*

W Moedrathu w porheinſkim wuhlowym rewěrje je jendźelſta wojerſka wyschnosć wobkład we nóžnych hodźinach wječor wot 8 hač do 4 hodźin rano sakasała, dokelž tu tam jeneho jendźelſteho offizéra ſtśihnyłli.

*

Po Karijſkich powjeſćach je so njedźelu w Seineſkim departementje tśinacy ſhromadźiſnow pschećiwo drohoće wotmołło. Na 80nju tydźenja běchu so złačiſny za žiwnosć sašo wo 15 hač 20 prozentow powyſchiłe. Nowiny prawiły Herriotej pod nóſ pikaju, ſo je krajej lubił, ſo ſo złačiſny śniża, wone pak žu ſo nawopak podwojiłe.

*

Pożlednje dny ſeptembra je w rańſchej Marokkowſkej mjes franzowſkimi wojakami a Maurami k wojowanju dóſchło. Franzowſke wyſchnosće žebi tehodła ſtarośće cźinja. Marſchall Lyautej žiwój pschebył w Franzowſkej pſchitrócźi a so hnydom do Marokkowſkeje wróći.

*

Na kupje Kubje w ſrjedźnej Ameriźy je w Habannje k wólbnym njeměram doſchło. Pſchiwiſowarjo prjedawſcheho preſidenta Minokala do polizſtow ſrašchu. Pſchi tym je ſo žydom wołobow morilo, 53 ſo ſranjko, mjes nimi 18 cźežko.

*

Sa hedſchaſteho krala žu emira Alia, pſchirodneho bratra dotalneho krala Huſſeina wuwołali. Wón je hedſchaſki tron pſchijał, kalifat pak wotpokaſał.

Rospuſchćźi so němſki žeſm?

Wotmyſlene wupſchestrjenje němſkeho žeſma na prawizu a na lěwizu so dla pſchećiwinſtwa němſkonaźionalnych pſchećiwo ſozialdemokratam njehodźi pſchewjeſć. Po wſchitkownje so na rospuſchćenje němſkeho žeſma liźi. Mětśiſke knježeſtwo njeby so dźěſći cźaſ dźerźeć móhło, dokelž so wono w žeſmje njemóže na wjetſchinu ſepjerać. Tuž nicźo druhe nejzuwobmyſlować, hač ſo so žeſm rospuſchćźi. Tak rospuſchćenja hiſdźenje poſtajene. Nětko ſtuſnu preſident móže rospuſchćenje hnydom poruczić abo ſ tym tak dołho cźakać, hač žeſm Marxowemu miniſterſtwu njedowěrjenje wupraji.

Němſki finanzny miniſter Luther ſ nowa do Londona pojźe.

We wčerawſchim poſjedźenju němſkeho žeſma ſtoj finanz ny miniſter Luther a preſident němſkostatneje banki Schacht wo Londonſkim puczowanju a wobjeżnosćach rosprawiłoj, kotrejž žu ſo pſchi jednanju wo pożčonzy ſa Němſku poſtajale. Finanzny miniſter Luther ſo ſ nowymi inſtrukźijemi do Londona wróći. Tute nowe inſtrukźije móža jenoj pſchiſtwolenja na bankierow wopſchijeć.

Hitler pſchećiwo Ludendorffej.

Wjedniſk němſkich ludowzow w Bayerſkej, Hitler je, kaž „Welt am Montag“ piſche, pſched tſjomi ſtami wo Ludendorffie wuſud wuprajił: Pruſki general, kotrejž je do Schwedſkeje pod wopačnym mjenom cźekнył, njeſmě žaneje politiſkeje nawjedowaze róle hrać. Pruſki general, kotrejž je do amerikanſkich nowin ſa mſdu naſtawki pſchał, kotrejž žu njemudre a mižowate, njeſmě žaneje politiſkeje róle hrać. Pruſki general, kotrejž do Bayerſkeje do wuhnanſtwa dźe, dokelž ſebi myſłi, ſo tu pſchihotowanu naźionalnu rolu naderźe, njeſmě w Bayerſkej žaneje politiſkeje róle hrać. Je-li by trjeba było, bychmy wěſo wojerſku thmanoſcź tuteho muża wuwuźili, tola nawjedowaźu rólu Ludendorff njeſmě w Bayerſkej hrać.“ Jako Hitler to praji, Ludendorff do němſkoludowſkeho hibanja paſtupi. Hdyž Hitler ſ nim hromadźe dźěłaſche, wón ſwój wuſud wo nim pſchemění. Dokelž pak ſo Ludendorff jako aktivny měrkažeſ pokaſowaſche a nochźeſche dopóſnacź, ſo je we wſchelakich wěſach wróćodźerjenje pſchiſtrawne, ſo měnjenje wo nim w nawjedowažych ludowſkich kruhach ſašo pſchemění, a dźeńża hydźi ſo rjeź, ſo Ludendorff w Bayerſkej nima žanych pſchiſtwiżowarjow.

Kommuniſtoſo namſetuja Hohenzollerniſkich wuſwoſieć.

Kommuniſtiſka frakźija pruſkeho žeſma je namſet ſapodała, po kotrymž ma pruſki ſtat Hohenzolernſkim wſche kubła ſebrać. Kóžde dalſche podpjeranje Hohenzollerjow dyrbi pſchestać. W Pruſkej bydlaze Hohenzolerjo njeſmědźa žaneje dalſcheje podpjery dóſtać. Sebrane hrody a vile maja ſo do ſahrodow ſa bźeźi abo do wobydlnjenſchćow ſa wójniſkich wobſchkodźenych pſchetworiś. Wſche wěſy wumělſke abo ſtatwiniſkeje hódnoſće maja ſo do ſtatnych muſejow dać. — Tutemu namjetej njebudźe wjeſchina pſchihłować.

Sserbja a nětežiſche poliſiſke położenje.

Pſchećiwo reakźiji a narodnemu wuwoſaſanju.

Dónt a balſche wuſtworjenje naſcheho naroda leži najpróſdźy w ſerbſkich rukach ſamych. Stare autokratiſke knježeſtwo, kotrejž běſche nam ſ wulkej ſchkodu, je ſo ſ demokratiſkej republiku ſaměniło, kotraž p o w ſ t a w j e — potajtim ſ najmjeńſcha na papjerje — jenotliwemu ſtaćanemu a też ludam wjazy ſwobody a prawa dawa hač ſtary režim.

Ale tuta nowa republika, kotruž je ſebi němſke ſtaćanſtwo w ſwojej wulkej wjetſchinje ſe ſwobodneje wole wutworiło, je ſ dweju ſtron wohrożena. Bolſchewiſkſke ideje chźeźa na ſtatnych roſpadankach ſwoje „knježeſtwo“ natwariś, a němſkoludowzy a ſ nimi ſjednoćeni němſkonarodni chźeźa w ſwojim wojowanju pſchećiwo druhim raſam a politiſkim nahladam republiku podryć a ſtarym pſchedprawam ſašo k mozu dopomhać.

T u r a d i k a l i ſ m u s — t a m k o m m u n i ſ m u s!

Kadyn pſcheſwědčeny republikan njeje ſebi mětły tajnje naſchenych revolwrow, pſched ſwojimi „naźionalnymi“ a „internaźionalnymi“ ſobuſtaćanami, kotříž ſo w mordarſkich zentralach a tajnych ſwjaſtach na pſch. a la „Conſul“ a „Cźorna ruka“ mjeńcźo organiſuja. **Sſtawnje namołwjeja k nałožnoſćam pſchećiwo ſtatej, knježeſtwu a wuſtawje dźiwajo na nětežiſchu ſwobodu němſkeho ſtaćana we ſwobodnym ſtaću.** Mordarſke kulki ſedźa lohko we rukach revolwrow, ručzne granaty ſu witana hrajka we rukach wopačnje wocźehnjenych demagogow, hdyž je njeſbožowna wójna kóždemu hłupemu hólzej hrónje do ruki ſtrócźiła. A tajzy mordarjo, na pſch. Erzbergerowi, ſo hiſchcźe ſchkitaja a njewudadźa!

Hdźe a kak ſteji w tutych ſchmjatanźach nětko ſerbſti lud? — Tuto praſchenje njeda ſo tak lohaj rosrišaćz a na njo ſo wotmołwiś. Też Sserbja w Němſkej ſu ſamuſcheni, ſajwjedźeni. Kommuniſtojo, bolſchewikojo, ſozialiſtojo, naźionaliſtojo a ludowzy, też „narodne rjady“ (Jungdo, Stahlhelm, Wehrwolf a druſy tuteje kategorije) khwala a hordźa ſo, ſo maja „wuwarjenych Sserbow“ w ſwojich kruhach. So ſu mnoſy Sserbjo wot ſwojeho Sserbſtwa wotpadnyli a do njepſchećelſkeho lěhwa pſchešli, to wědźa cźi, kotříž w ſerbſtim žiwjenju dźěłaja a na ſamolwitych měſtnach ſteja, ſo ſaſłepjenoſcź, narodna njewěda, też njeſkrałoſcź a hłupoſcź ſwoje orgije ſwjećza. To ſmy w łětuſchich mejſtich wólbach do ſtatneho ſejma naſłěpje widźeli. Wědźeſ ſo jednaſche — a w pſchichodźe ſaſo jednaź budźe — **ſerbſtu ſolidarnoſcź ſ narodnymi mjeńſchinami, ſ kotrymiž ſmy na tyńcze a byńcze w Němſkej ſwjaſani,** wopkaſacź, kelko ſtejachu naſdala w tutym wojowanju, ſ wjetſcha gyle wobſidźinſkich winowu dla, druſy ſaſo dla pjenježneho měcha a dycha.

Nowe wólby jendźelſkeho parlamenta w novembrje.

Hłowne nowiny dźěłaćerſkeje ſtrony „Daily Herald“ maja ſa móžne, ſo ſo parlament roſpuſchćźi. Sſrjedu budźe ſo w nim wo namjecze konſerwatiwnych jednacź, po kotrymž ma ſo knježeſtwu njedowěrjenje wuprajicź, dokelž je ſo prozeſ pſchećiwo Campbelleje, redaktorej kommuniſtiſkich nowin „Workers Weekly“ ſaſtajił. Dźěłaćerſke miniſterſtwo je ſtołuſnje, wróćo ſtupiźz, jeli ſo by jemu parlament njedowěrjenje wuprajił. Potom bychu ſo dyrbjałe nowe wólby wupiſaćz. Móžno pak też je, ſo kral po poražnju Macdonaldowho miniſterſtwa ſo ſapowjedźi, parlament roſpuſchćźicź a Baldwinej, wjedniſkej konſerwatiwneje ſtrony, kotraž je najſylniſcha w ſejmje, poruczi, nowe knježeſtwo ſoſtajecź. Baldwin moh pak tónle nadawk ſ wumělnym pſchijećz, ſo ſo parlament bórſy roſpuſchći, dokelž by jeho nětežiſchi parlament powalił. Wočakuje ſo krute wólbne wojowanje. Dźěłaćerſka ſtrona budźe wo ſwoje byćze wojowaćz, a druhe ſtrony wjedźa, ſo wupad wólbow ſakładne roſtšudźenja wobſtejnoſcźow kraja pſchinjeſe.

Jendźelſko-amerikanſke hobrſtwe pſcheſtrykanje alkohola.

Do Newyorkſkeho pſchiſtawa ſu njedźelu rano jendźelſki parnu łódź pſchiwjeſli, kotrejež wobſkadła — 28 muži a 2 žónſkej — pod wojerſkim pſchewodom ſtejeſche. We łódźi

fu pjerža ſa pol mkijona dollarow alkohola namakali. Alkoholej fadſtwaje wyſchnoſce praja, ſo fu ſtej hoborſteho jendjelſteho-amerikanſkeho alkohol pſcheſtymkazeho pazma namakali, kotrejž ſ kapitalom 10 milijonow dollarow dźela.

Franzowſke pſcheſtelnoſche ſa Jendjelſku.

Parižſki „Temps“ je liſt jeneho namórſteho wyſchſcheho Lomikara woſtewił, w kotrymž ſo dopokazuje, ſo Jendjelſka janeho prawa wjazy na ſapſacjenje nemſkeho wójnſkeho wotſchkodźenja nima. Dokelž je ſo Nemſtej ſapſacenje penſijow na ſwjazkarjow ſpuſchczilo, ma Jendjelſka wſcho hromadźe jenož 540 millionow puntow ſterlingow zadacz, a to ſa ſnicjenje łódźow. Tola te łódźe a jich naklad ſu ſa wěſcene byle, ſaſtwjazuje towarſtwa ſu wotſchkodźenje ſapſacźile, tak ſo jendjelſke knjezeſtwo ſ zyła janeho prawa wjazy na wotſchkodźenje ſe ſtrony Nemſteje nima.

Franzowſke knjezeſtwo pſcheczíwo kardinalam.

W Tourſu je miniſter ſmuſtownych naležnoſcow Chautemps pſchi hoſcinje republikanow politiku rěkł po Dacźu po poruczniſnoſcji knjezeſtwa meł. W njej wón kardinalow winuje, ſo ſ njepoſłuſchnoſcji pſcheczíwo krajnym ſakonjam namołwjeja, kotrež ſu ſo nětſon pſcheczíwo zyrkwi wudołe. Kardinalojo ſo prózuja, ſo by ſo zyrkej ſtatneje kontrolle ſminyła. Wón je jako miniſter porucził, dźeławoſej kongregazijow (duchownych ſjednoczeńſtwow) dohladowacź. Na tajte waſchnje ſo akty pſched zylym ſwětom wocźinja. Wón budźe ſakonje bjes naſłuſnoſce, tola tež bjes ſłaboſce nałoźicź dawacź. Mjes ſmuſtownymi ſmuſtkenymi je miniſtrowa rěcź voſhorjenje ſpudźiła. Herriotowe miniſterſtwo je zyrkwi njepſcheczeliſke. Wono je też pótſkanſtwo franzowſkeho knjezeſtwa pola Vatikana wótcźo wſało.

Barthou ſ pſchichodnym franzowſkim ſwonkownym miniſtrom.

Miniſter ſa wutſkowndźenje krajiny Barthou je w ſjawnej ſhromadźiſnje w Pyreneiſkim wokrjeſu rjekł, ſo ſo Herriotowe miniſterſtwo na prawizy wudopołni, też Barthou naſſerje miniſterſtwo ſwonkownych naležnoſcow pſchewoſmje.

Plouinowy mordaćſki plan.

Parižſki „Journal“ ſ Moreta wo dothorańſchej Franzowſkej powě, ſo ſu agenta Plouina ſajeli, kotryž mějeſche ſa franzowſku porheiniku armeju pizu podawacź. Pſched nětorym cźaſom bě ſtebi wón wotmyſlił, ſe ſajedojcźenej pizu konjam porheiniſteje armeje ſawdacź. Tole tukanje ſo na to ſakoźuje, ſo je Plouin ſapiſanu liſt ſnatemu Barlinſkemu wotmarjej W.,ſłe wuwołanemu njepſcheczeſej Franzowſkow pótłał, ſ kotrymž tutemu ſajedojcźenje konjow franzowſkeje armeje namjetowaſche. Policija je liſt wocźinita a Plouina ſajała. Sajaty ſo wurcźa, ſo je Nimzowy chyba jenož namudźeł a jich ſa posdaćnu ſłužbu prawje wukłukacź. Sobotniſche Parižſke nowiny powjeſeć potwjerdźeja, ſo ſu 53 létneho Plouina ſajeli. Wón je ſwój plan wo ſajedojcźenju konjow też wſchelakim wyſchnoſcam w Kólnje a Barlinje poſtſcheł, ſo by nemſku ſpionažu w Parižu połožił.

Demonſtrazija pſcheczíwo ſchpaniſkemu knjezeſtwu.

W Madridźe ſu ſo pſchi ſwjedźeńſkim wotewrjenju ſymſkeho ſemeſtra univerſity demonſtrazije pſcheczíwo knjezeſtwu ſtałe. Wódy profeſor Pedro Bainz wołpjet nadała politiſke wobſtejnoſce Schpaniſkeje naſpomni, ſtudentojo wołachu: Sſkawa ſwobodźe! Sſkawa ſwobodnej Schpaniſtej! Stónczenje ſ demonſtraziji pſcheczíwo generalej Gallespinoſy, kotryž ſchpaniſkemu direktoriju pſchiſłuſcha, dóńdźe. Demonſtrazija hóri ſo herjelaſzu wſcheſe. Tehodła dyrbjeſche policija ſakrocźiś. Dweju ſtudentow, kotrejuž bě policija ſajała, ju jeju towarſchojo wuſwobodźili.

Franzowſke knjezeſtwo pſcheczíwo kardinalam.

W Tourſu je miniſter ſmuſtownych naležnoſcow Chautemps pſchi hoſcinje republikanow politiku rěcź po Dacźu po poruczniſnoſcji knjezeſtwa meł. W njej wón kardinalow winuje, ſo ſ njepoſłuſchnoſcji pſcheczíwo krajnym ſakonjam namołwjeja, kotrež ſu ſo nětſon pſcheczíwo zyrkwi wudołe. Kardinalojo ſo prózuja, ſo by ſo zyrkej ſtatneje kontrolle ſminyła. Wón je jako miniſter porucził, dźeławoſej kongregazijow (duchownych ſjednoczeńſtwow) dohladowacź. Na tajte waſchnje ſo akty pſched zylym ſwětom wocźinja. Wón budźe ſakonje bjes naſłuſnoſce, tola tež bjes ſłaboſce nałoźicź dawacź. Mjes ſmuſtownymi ſmuſtkenymi je miniſtrowa rěcź voſhorjenje ſpudźiła. Herriotowe miniſterſtwo je zyrkwi njepſcheczeliſke. Wono je też pótſkanſtwo franzowſkeho knjezeſtwa pola Vatikana wótcźo wſało.

Barthou ſ pſchichodnym franzowſkim ſwonkownym miniſtrom.

Miniſter ſa wutſkowndźenje krajiny Barthou je w ſjawnej ſhromadźiſnje w Pyreneiſkim wokrjeſu rjekł, ſo ſo Herriotowe miniſterſtwo na prawizy wudopołni, też Barthou naſſerje miniſterſtwo ſwonkownych naležnoſcow pſchewoſmje.

Plouinowy mordaćſki plan.

Parižſki „Journal“ ſ Moreta wo dothorańſchej Franzowſkej powě, ſo ſu agenta Plouina ſajeli, kotryž mějeſche ſa franzowſku porheiniku armeju pizu podawacź. Pſched nětorym cźaſom bě ſtebi wón wotmyſlił, ſe ſajedojcźenej pizu konjam porheiniſteje armeje ſawdacź. Tole tukanje ſo na to ſakoźuje, ſo je Plouin ſapiſanu liſt ſnatemu Barlinſkemu wotmarjej W.,ſłe wuwołanemu njepſcheczeliſkej Franzowſkow pótłał, ſ kotrymž tutemu ſajedojcźenje konjow franzowſkeje armeje namjetowaſche. Policija je liſt wocźinita a Plouina ſajała. Sajaty ſo wurcźa, ſo je Nimzowy chyba jenož namudźeł a jich ſa posdaćnu ſłužbu prawje wukłukacź. Sobotniſche Parižſke nowiny powjeſeć potwjerdźeja, ſo ſu 53 létneho Plouina ſajeli. Wón je ſwój plan wo ſajedojcźenju konjow też wſchelakim wyſchnoſcam w Kólnje a Barlinje poſtſcheł, ſo by nemſku ſpionažu w Parižu połožił.

Demonſtrazija pſcheczíwo ſchpaniſkemu knjezeſtwu.

W Madridźe ſu ſo pſchi ſwjedźeńſkim wotewrjenju ſymſkeho ſemeſtra univerſity demonſtrazije pſcheczíwo knjezeſtwu ſtałe. Wódy profeſor Pedro Bainz wołpjet nadała politiſke wobſtejnoſce Schpaniſkeje naſpomni, ſtudentojo wołachu: Sſkawa ſwobodźe! Sſkawa ſwobodnej Schpaniſtej! Stónczenje ſ demonſtraziji pſcheczíwo generalej Gallespinoſy, kotryž ſchpaniſkemu direktoriju pſchiſłuſcha, dóńdźe. Demonſtrazija hóri ſo herjelaſzu wſcheſe. Tehodła dyrbjeſche policija ſakrocźiś. Dweju ſtudentow, kotrejuž bě policija ſajała, ju jeju towarſchojo wuſwobodźili.

Wumyßlenja wo ſbežku w Kawkaſu.

Bolſchewiſki generał Siraq Ordżhenekidźe, po mjenje narodźeny Gruſinſki, kotryž je 1921 Gruſinſku bolſchewiſkam podczińił, wudawa, ſo je franzowſki generalny ſtab plan ſa gruſinſki ſbežk pſchihotował. Też Macdonald je ſbežk pjecza powitał, dokelž je ſo nadjał, ſo budże jemu dla ſbežka mózno, jendjelſko-ruſke wikowanjſke ſrećenje wotſtronicź, jeli ſo by pſchećiwniſtwu liberalnych a konſervatiwnych pſchetżiwne było. Teho runja Herriota winuje, ſo je ſ teho taktiſki dobyſk ſa dojednanje ſ Ruſkej pytał. Wódy Ordżhenekidźa namołwjachu, ſo by ſwoje wobſtórżby dopokaſał, wón prajł, ſo je Macdonald ſe Tſereteſkim, miniſtrom mjeniſchewiſkkeho gruſinſkeho knjezeſtwa jednał, a ſo je tuteho też Herriot pſchijał, prjedy hacź je k Londońſkej konferenzy wotſtele. Też je Doumergue po ſwojej wólbje offizielnje prjedawſcheho gruſinſkeho pózkaza w Parižu, Czenkella, pſchijał.

Pſchede wſchém ſo wón na dokumenty poczahowaſche, kotrež bě wón w jenym kóſtkim kloſchtrje blíſko Tiflſa wuſledźił. Gruſinſki ſbežkarjo ſu w nim kłowny kwartěr meli. Sbežk je wudyrił, chyba bě 30 000 puntow ſterlingow pſches Paris a Konſtantinopel do Gruſinſkeje dóſchło. Rukopiſ mjeniſchewiſkkeje proklamazije na Ordżhenekidźowym pitżańſkim blidze leźi. Wón pſchipowjeda, ſo bychu, hdy bychu mjeniſchewikoja w jenym bźelu bobyli, franzowſke a jendjelſke wójnſke łódźe do Batuma pſchijźe a wojakow na brjóh wuſadźałe.

Wudawarja Ordżhenekidźa ſu hole łžé. So bychtej Franzowſka a Jendjelſka gruſinſki ſbežk ſ tym podpjerałej, ſo bychtej chżykej wójſko w Batumje na kraj wuſadźiłej, je zyle njemózno, pſchetož k temu by parlamentowe pſchiſłoſowanje trybne było.

Wójna w Chińſe.

Reuterej telegrafna powjeſćerńja ſ Mukdena powdź: Cźang Tſo-linowy hłowny kwartěr powě, ſo je dźeł 3. brigady Pekingſkemu wójſku puć k ſofanju ſalehnył. Cźang Tſo-linowe wójazy pola Chapenja ſu k króſtenmu wjeczorej wot Lingnama měſchanu brigadu ſajeli. Fronta Pekingſkeho wójſka je ſo pſchedrěła, wjele kanonow, munizije a ſkadow je dobyczerjam do rukow padło.

Franzowſke létadła ſa Cźang Tſo-lina.

Pekingſke nowiny piſchu, ſo je franzowſka parna łódź „Lhantilly“ franzowſke létadła, ſa Cźang Tſo-lina poſtajene, w Dalwenu na brjoh wukładła. Tam Cźang Tſo-linowe faſtupjerjo je wocźakowachu.

Shanghai ſ tſjoch ſtronow woblehnjeny.

Po powjeſći je Shanghaja je Kiangſuſke wójſko město Chin-San pſchi morju ſ połodnju wot Shanghaja wobhadźało, tak ſo je Shanghai nětko ſ tſjoch bokow woblehnjeny.

Ze Serbow.

Wutoru, 7. winowca.
Rózarej S. Marije.

1856 wulki woheń w Rukeczach, kiž 35 ſtatokl zniči a 49 ſwójbam wubydlenje wozmje. Woheń je tajki wulki był, zo su ſo na pohrjebniſću z dźela kříže ſpaliłe.

Z Khwalby burſtwa.

Bóh ſam je bura powołał na roluđźełanjo:
Je jemu móc a rozum dał za ſwoje činjenje.

Tuž budź, mój bratře, česćeny, budź rjenje ſpokojom,
Zo Bóh će bura ſtworił je, a dźěłaj z wjeſelom.

Wſak wěš, zo česny mnž ty ſy, trěbny a wužitny;
Budź ſwěrny, ſprawny, pobožny, dha zmóješ wjele
[mzdy.

Chceš pohanow ty nawjedźić,
Haď do Afriki nimaš hić. Radyserb.

*

— Wo wj drje. Wczera wjeczor w 7 hodź barometer 737, hygrometer + 3, thermometer + 15. Dźiwe rano we 8 hodź barometer 743, hygrometer — 3, thermometer w nozy + 7. — Wyſchina wſche 765 mm leži nadrańſchej Europu, nižina niže 640 mm nad Schotiſku; nowa nižina wokoło 740 ſ krótkeho wjeczora Islandiſke. Wyſchina, kiž nad rańſchej a połnózanej Europu leži, ma biſcze wliw na naſche wjedro. Wubłeki nižiny, kotrež nad wjeczornej Europu leża, pſchinjeſu hacź do Rheinſke krajiny pomrócźenje a łohe beſcheſce, ale nimaju pola nas tak rjeſe energije wjazy, ſtajnej wyſchinje ſo pſchecziwjeru. Wyſchina ſo pomału dale k ranju wotſtaluje. Tak bołanjemy nierozbſtajne dny. — Jutſje ſrjedźu ſtónczka 6.14 hodź. ſkładża a ſo 5,25 hodź. thora. Měſnacźk ſkładża pop. 3,53 hodź. a ſo na ranje 1,54 hodź thora.

— Telefoniſka powjeſć wo wjedrje ſa jutſje ſrjedu: Dalſche njewěſte, ſ chwatſtami pomróźenje, może dešcźik, wo dnju ſoſtej mile, wokſchewjace wětry ſ jużnje a jużnowjeczornje ſtrony.

— Wot pónđźele 6. oktobra pracźi 4 punt. pokruta 75 pf. Kaž je ſitnych pinczińow widźeć, njeje to biſcheze poſłednje powdźenje. Lont rěkacze inflazija, łětha rěka powdźenje.

— Soſjalni rentnarja. Pónđźelu, 13. oktobra 1924 dop. wot 8 hodź. hacź do 1/2 1 hodź. pſchihotowniu, wupłaczi ſo nuſowa podpjera ſozialnym rentnarjam we krajnej ſkładi (Landshaus) na Lvdowſkej hrěbi (hóra ſe pſchy wuſkowy hamt). Kóżdy njech ſobu 5 abo 10 pf. ſobu pſchineſe.

— Wot 1. julija ſem namałka ſo, t. r. woteda ſo we poliſtiſke wjazy pjenjeſnych kupow ſ pjenjeſami, ruczne toſczka, wjazy cźaſnikow, konjazy płaſchcź, konjazy pſcheſcheſnik, wěrowańſki pſchiſchcźeń, konjazy klobuk, 9 m. zankow, ſtrykowany żónſki pjeſ. a 2 bleſchi likéra.

S Malešhcz. Sándźenu ſ botu běſche 50 lět. ſo ſo tu 40 lět jako knjeſt pohonſ ſtom heſtman Kukkowan a nětko 13 lět wotpowſchowan knjes Khorla August Polank ſe ſwojej mandźelſkej Marju rodź. Bauerej we Klukſkim ſwérnow. Nicdźela tymaj poć cźeſu wſchědnedu, dźaka a nékotrehożkuli pobrachowazeho ſeſtrjenymaj jiotkaſ ſ domjazej ſwjatoſcźnoſcu wobradźi, pſchi cźimž mnohe ſo ſ 3 dźowſkimi a 2 pſchiſchodnymaj ſjunomaj taj ſ dźěkſiwu do 3. a 4. ſtawa Bożeho pſchepowdanja ſwjeſelicź. Pſchiwołdnju ſo jubilejſkemu porcej pożohnowanje ſtrjeże ſ wutrobnym pſchećcźom ſa jatżny wjeczor ſjwjenia domach dosta.

S Lubija. Dźiwacźe Dźrewbach jźdźeſche nahlu droſpa pola „Kappesbank“ dele, prażny do ſchtoma a narazy ſebi hłowu. Wón ſo do khorownje dowjeſe. — Do jenoſe ſ mnohich koleſkarjow pſchińdźe 3. oktobra zuſy ſe ſonu a dźěćzom. Kupi ſebi koleſo a napłacźi nječſto maſo. Wón mudawaſche, ſo rěka Jan Gener, ſ Pomorja. Tuto pak njeje wérno, ſo rěka Jan Gener, ſ Pomorja. Koleſo je ſnamik „Dürckopp“ a ma cźiſło 826045.

S Karſtnjan. Konkurs pſchihotowanſkiſ je drogiſt Frich Bruno Wagner. Sarjadowar konkurſa je prawnik Mittaſe Schkrachowa.

Meble ſtajnje dobre a tanje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

Moja prenja lubosć.

Novela.

I.

Běch w dźiwiznie. Tawaſche ſo nowa hra mładeho horliwego kapłana a k tomu hiſcheze ſa dobra wěſ; ſchto potajkim dźiwne, ſo běſche dźiwadło tak pokne, kaž by jo natykał.

Wrěnje jednanje bě ſo ſtónczíło, ja ſeprěch ſo we ſtuſy wobkładowach ſo ſo dźiwadle. Mojej wózy ſo niemołwitnje ſabładaſchtej do jeneje łoje we pſchiſtwu, w kotrejž bedźachu ſtarſcha knjeni a pódła njeje dwě nětóſtej knježnički, ſ kotrejuž ſo mi ta ſtarſcha jara kraſna był ſeſa. Sym ſmuſzeny, łdyżkuli wuhladam mładu knjeſnicźku, jeſ knjeſkeho do ſwojow pohładacź. A tak wotwjeſzowaſche moje wóczko na tajnej mładej holczy, a dobru chwilu njeſnóżach ſo wot njeje ani wotorhnyć. Běſche to pſcheſkraſna holczka.

Po ſtarſche traſch pjatnacze lět, ale hižo froſeſyna, runaſaſe ſo różiczy, kotrąž je na pół biſchcze ſawrjena we ſwój pupk, a tola też hižo ſo ſapoczinaſche roſwinowacź.

Mjedre, wuſnama pokne, kraſne wóczko, to kotrymž, kaž ſo ſda, ſpoczíwaſche zyle njebjo, błudźeſche kaž wo ſnje ſ jedneho pſchedmjeta na druhi. Jeje nježna, běła ſchija běſche tunomérna ſ roſwinowanymaj ſo hakle nadromaj, kotrejž ſo pod jeje ſchatanmi wuſtběhowaſchtej a ſołmjeſchtej. Mała nježna ruczka hrajeſche jej njewědomje ſe powołwjaſtom, na kotrymž hładałoſ (Operngłas) wiſaſche. Liczy mějeſchtej podobu dweju kraſnejuj cźerwjeneju różiczy, a wotewrjeſchtej-li ſo małej pacźerkaſtej hubzy k łubośnemu wuſtuńdwku, to běſchtej mjes nimaj widżecź dwaj rjadaj běłuſzkich, błyſchcźatych ſo parliczkow-ſubow. Wona běwopraudźe kraſne tworjeńcźko.

ſ tutej zyłej kraſu tworjeſche ſpodobne a bohate ze prawidłowy zyłk. Tuj bjes dźiwa, ſo wuhłaſzkule njeſpuſchcźich ſ njeje wóczzy, ſchtoż też wona, taż ſo mi ſda, wobkładźowaſche, tak ſo ſo naju wóczzy nječhto krócź ſetkaſchtej.

Nětko, wědźo, ſo njejźym njewobkładźowany, ſhładowach cźim pilniſcho na tamne městno. Njedźiwach hižo na hru, ale wjele bóle ſahładach ſo na tamnu pěknu holczku. Cźim dłeje na nju hładach, cźim bóle ſo mi łubjeſche. Ani do teho njepſchińdźech, ſo je tónzi jednanja, a hakle potom ſo domaſzach, hdyż pocźa hudźba bracź. Mějach ſamuſtk, ſo njebudu holczku pſchejara napadnje wobkładźowacź a ſpohładowach jenoż hdyż a hdyż tam a wutnych ſ twojej wulkej radoſći, ſo też wona cźaſeſićho ke mni ſpohładuje. Pſcheſwědczeny potajkim wo tom, ſo njejźym jej dozuka njewažny, wumyſlich ſej, ſo cźu ju po dźiwadle ſcźehowacź, ſo bych naſhonił, hdże bydłi. Hra bě ſo ſtónczíła a wophtowarjo khwatachu ſ wutkhodnijſchcźam. Běch jedyn ſ prěnich, kotrjž dźiwadło wopuſcheźichu, a ſpěſchne dobrzach ſ wukhodnej ſ łóſe, ſo bych tak ſwoju knježnicźku njepſchepaſł. Stupich ſo k durjam a kedźbowach, hdy wuſtdje.

Stónczenje wuhladach ſtarſchu damu ſ dwěmaj knježnickoma wuſicź. Spohładawſchi na nju, ſpóſnach, ſo je to tahama dama, kotraž bě w łoži pſchi njej ſedźała. Khwataſche ſ najſtarſchej doprědka, a wonej dwě mładſchej, ſ kotrejuž chżych ſa ſtarſchej ſlědźicź, dźěſchcźej hromadźe, a kaž poſdźiſcho ſjonich, bě to jeje ſotra. Bohate wobleczenje wſchěch knjeſtich pſcheradźachu, ſo ſtej holzy ſe jara famozźiteho domu. Zadoſcźinwy ſa tym, hdże traſch bydła, krocźach ſa nimi bywſchi jim na pjatomaj, ale ledma běchu do najbliſchcźeje wuliuy ſaſchle a za chżych ſa nimi hicź, pſchiſłdźe korezta. Tak buchu nuſowany, troſchku na druhej ſtroně wocźakawacź, doniż nimo njepojédźe. Tola k mojemu wulkemu mjerſanju jědźeſche jich wjazy ſa ſobu, tak ſo dyrbjach chwilu cźakacź, a mjes tym ſo wone w mromniſcheju ludu ſhubichu. Mjerſajy na to, ſo bě ſo mój ſamyſł tak ſchpatnje poradźił, dźech wſchém rozmjerjany domoj. Tamne łubſone wobliczo pak ſo mi ſ pomjatka njeminu, ale jeweſche ſo pſched duchownym wóczkom pſchezo kraſnińſche, haj w najkraſnińſchim zwětle.

Też wo ſnje dźiſeſche ſo mi wo njej, a tu hakle ſpóſnach, ſo ſnym ſo, hacźrunjeż hiſchcźe młody, hižo — ſo łubowak. Sbóżny to cźaſ, cźaſ łuboścźe! — —

II.

Dołho trajeſche mi tón krócź tydźeń, dokhi bě mi tajdźiczki dźeń, haj kóżda hodźinka. Podarmo ſnym ſo wſchudże wobkładowak, hdżeżkuli ſnym ſhodźił, hacź też to ju jaſno nětdże njewuhladam, nihdże ſnym ju njewidźał.

Stónczenje pſchihłbi ſo ta dawno wocźakowana njedźela a ſ njej ſa mnje ſbożowna nadźija; wěſo jenoż wudźija, ale ja ſo tola tak jara na nju ſpuſchcźach, jako by to wěſte był, ſo wſoſpjet tamnu kraſnu holczku ſ nowa wuhladam. Dźěch potajkim powdźanju, łdyż bocźakawſki praweho cźaſa, do dźiwadła ſ nadźiju ju widźecź, a wotmyſlich ſebi, ſo budu po ſtadle na to kedźbowacź hdże bydłi. Dźiwadło pocźa ſo najpriſlenjeſ po wſchěch rumnoſcach, tehorunja ta loja, hdżeż běch ju wocźakował. Podarmo wſchak ſhladowach do titeje loje, tón krócź tam njeběſche. Mějach ſaſo ſchpatny dźeń. Mjes tym ſo tak ſamrócźenje hladach a wo tribunu ſo ſeprěch, ſaſchcźu pódła mje program a ſpadny mi ſ nohomaj. Nahlich ſo ſa nim, ſo bych jón mějeſcele na tribunu wróżo padał. Wohladnych ſo, a ſ radoſću ſabłyſchcźa ſo mi wobliczo pſchetoż ta wożoba, kotraż program ſ mojej ruki wotewrje, běſche holczka, kotrejž běch hižo ſjwoju wutrobu a ſwój duſchu poſwjecził. Lubośne „djakuju ſo!“ wuroni ſo ſ jeje hubkow, wobliczo ſo ſaczerwjeni, wóczzy na mnje wotpoczńſchtej, ale hnydom ſo też tež ſaſo ſaſdźelíſchtej.

Ja běch tak połny radoſcze, ſo mójach ledma nětkore ſłowcźa wuprajicź: „Mj, proſchu, knježnicźka!“

Na cźoj njeběch ſledźiwoſcź ſtożił a ſnadź ani njeběch wobkładźowak, to bě ſo pſches pſchipad ſtako, kotrejž nětko ſ zyleje wutrobu ſhwalu. Wopuſchcźich tehodła hnydom to měſtno a dóńdźech dale do prědka a trochu w ſtronu, to mohł holczku pſchihódniſcho wobkładźowacź.

(Pokračowanje.)

S Schérachowa. 1. oktobra wikwort ßo wuwérnè zwomówzrušwo (Kreditgenossenschaft) sa Schérachowski wokrjeß. Prèni pschedßydza je k. Jakub Töppel se Schérachowa, druhi pschedßydza k. Jurij Teubner se Schérachowa, pißmanjowdßer k. Robert Hauptmann se Schérachowa, prèni pschißydza je k. G. Hennig s Wernarjez a druhi pschißydza k. Kosel s Khróßtawa.

S Bèrych Nobliz. Njedßelu powoldnju dorjeße 16-létna ßluzobna Gertrod Hänßelez, pola kubleria Alwina Helda ßluzaza, ßwoju ßotru do Zleßenka na ßelesinju. Na dompucku ß dwórnischcha ßetka ju pobjonch mjenowanego kubleria a kasafche jej, ßo ßobu do wosa ßybnuch. Dbuh ßuzniche pobonch ßawórcich, ßpólschi ßo kót, ßatorbny wóß a hoßa padny ßpódy wokr. Kót wleceßche ju na 30 metrow ßobu. Wona ßrani ßo cßeßko na ßiwocße. Lékar k. dr. Peschél ß Huski bè ßnydom pschi njeßeßonej. Podßizcho doweße ju Budyßchßki ßanitárny auto do Khorowntße.

S Wernarkez. Wo ßamoßenju nikowoankeho druzßtwa Willia Guby, wikowanße ß drjewom ß w. r. we Wernarjezach, je ßo konkurs pschipowjedßił. Se ßarjadnikom konkurßa je prawniß Mérczin Müller.

S Kumjenza. Mecßerjam podawa ßo rada kóßbu ßirjebu, wop. wot 3 hodź ßem w evangelßkej ludowej ßchuli, w ßtwórt cßo. 7 a 8.

S Kumjenza. SSßobotu nadpadße zuby Kamjenßkana na dróßy wot Brunjowa do Kumjenza a ßrani jeho. Nadpadnuł cßelny. — SSßobotu pßcße ßdże cßeßki ßapßchaß 3 ßtne bßcßo a ßrani je cßeßku na ruckay.

S Khrjßbje. Schtóß cße domße ß hrodßemi a ßahrodu ßwjeß, njech ßo na ßchenkeho mißchtra Jana Ditricha wobroczi.

S Bórkow. Tu namaka ßo bèrna, kiż 1090 gramow, ßo je pßches dwaj ßmułaj, wożi.

S Nowych Pètrojł. SSóßtnik je tu w brożni wdowny Marie Mlynkoweje wobeß ßakożił. Rańcha wobora brje ßwobom k wobnjej khwatańche, ale — njemóżeßche ßanu wodu. Dyrbjeßche tak pschihładowacz, kak ßo bróżeń hacz na kamjentnu murju wotdali.

S Kulowa. K pschekuwej W. pschißidże zuby ß prößtwu ßowmißtwa ßmj. Boromeuza. We prößtwje proßcheße ßo ze wjeßnich bur ßa nóżcżaju dom, kiż dyrbjeßche ßo twaricz. 1000 hriwnow dyrbjeßche pschekuwa wopruwacz. 800 hriwnow bè ßo hiżo ße ßmißlnumi darami naßromadźiło. Prößtwu podpjerańche też wódßelßi farar. Pschekuwjez pak bè podwißnu podßladne. SStónczniß ßo wupokaßa, ßo bè mjeno falßchowane. — SSchulze mèli SScholze. — Jebaß pschißidże bo wukßcżenju. Prßedy pak, hacż polizija pschikhwata, bèße jebaß wutkowdowny.

S Cjarnoho Khołmza. Do korczmy we Welkerßdorfße pschißidże zuby. Krótko po tym bèße ßo jene koło ßhubiko. Hdyż paducha pschißcżędżowachu, wuczahny revolwer a ßcżeleße do ßwojich pschißcżędżowarjow. Wobu ßdżał pak mißny. Paduch ßo ßaja a wukpraß, ßo je ß Cjornoho Khołmza. Pschi ßebi mèßcże hißche druhi revolwer.

S Wojerez. SStrażnik Kinajchßkich hatow lepi dwoju muzow, kotrajż tam rypły łoßchtaß. Paduchoj hanbnißchaj ßtrażnika a pytaßchaj jeho do wody ßtorcżicz. Dołho ßo wokoło ßtorkachu. Jedyn paduch wßa na to ßtrażnikowu ßfèlbu do ruki. Dokeż pak bè proch mokry, tak na ßhoże ßapraji. Tu pschibèże ßtrażnikowy ßyn. Paduchaj ßyntaßchtaj wucżeknuł. Prßedy pak roßrèßchtaß gumijowu wobruczł na kole, ßo njeby jeju ßtrażnik doßcżahnuł. Polizißi pak ßo poraßił, paduchow wußßèdżiłcż. SSatj dżełacżerjaj Anton S. a Pawoł K. ße SStebo Komorowa. Jeju tykanychu do Nóby

SSe SStebo Komorowa. Kónż poßlednjeho mèßaza ßjubi ßo 13 létny ßchuleł Korla Hilbert ß Rèpißchcża. Polizija drje hiżo ßa nim ßlèdżeße, ale bjes wußpècha. Możno je, ßo pola jednego bura we SSe Komorowßkej wokolinje pschebywa.

S Radßchowa. 13. julija bè oß wumjeń njeboh Krawza wohnjej wuthował. Wczera popoldnju pak njeko tam woheń widnyri. SSßuzbohny ßtaroß katarja Muki ßo ßobu wotpali. Pola poßlednjeho ßo porodßi wulki dżeł nadoby wukhowacz. Pola Krawzez pak njzbè nichtó doma a tak ßo wßchitko ßpali. SSchkodu pak ßu wobej ßwójbje pockażnikej.

S Lubnjowa. Na ßußßednym kuble w Groczu dżeła 30 ßtarßi ß Khockebußkeho jaßtwa. Njedżelu pschebywaju w Khockebußu, hewak zyły tydżeń wonka. Kiwjenje a ßwonkowne rataße ożeło jim derje tyje.

Synoda.

6. oktobra 1924.

Knjes tajny zyrkwiny rada Rosenkranz ßwoje wjeßele na tym wuprajł, ße je domßki ßießo do Mißchnja taße krasne wuknacże wjazy hacż 10 000 evangelßkich Lichteßchjanow k ßwojej zyrkwi było. Potom ßapocża ßo druhe wuradżowanje ßakonja wo konfirmazßji.

Knjes farat Kummer namjetuje, ßo ma ßo pacżeßka wucżba pßches zyłe léto wotmèwacż, po możnoßci dwójzy ta tydżeń. Wot jutrow hacż do Michała je pacżeßka wucżba pschihotowanßka; wona ma ßo ß pruhowanjom wobßamknuć. Potom ßapocżina wopruwdżita pacżeßka wucżba, kiż hacż do jutrow traje a ßo ße ßjawnym pruhowanjom ßkónczi. K wèżu ßo wßele rèczeßche. Pschija ßo namjet fararja Ruża, po kotrymż ßmè ßo pacżeßka wucżba ßydżeßżeż we dwèmaj ßwißnowazmaj hodźinomaj bawacz; to je ßa wośadu, kiż ßu jara roßtekane, jara ważne. Po nimjerße tajn. zyrkw. rady Rosenkranza je możnoßcż data, ßo móża dżeći, kiż pschehpodßednje léto do ßchuleße ßydżą, ßiłom wot hóß hacż do jutrow na pacżerje chodźeć, ßa to móże potom w łétnym cżaßu pacżeßka wucżba wuvabnuch, hdyż ßo dżeći k dżełu nuzniże trjebaju.

Wo konfirmazßji ßamej ßo wßele rèczeßche, tola woßtawßchi tym, ßchtoż je ßo w prènim wuradżowanju wobßamknuło, hdyż też pschecżiwo łyżnej mjeńßchinje; 45 hłoßow pschecżiwo 26.

Wo poßtajenju ßararja ßa ßozialne praßchenßa a nadawki ßo dale jzdna. Też ßmutkowne mißionßtwo ßebi tajkeho ßararja żada. Knjez prèßidenta D. Bößma pschißlubi, ßo budże ßozialny farat krajneje zyrkwje ßmutkowneho mißionßtwa, farat ßmutkowneho mißionßtwa pak krajneje zyrkwje dżeżeczł mèci.

1/4 hodź ßo tuto wotdżełenje ßynody ßłónczi a mó ßo domoj roßpußcżichmy.

Hanczka.

Wjedro w pózńjeńcu.

W Budyßchinje, 6. winowza 1924.

SSłónczniże łdyżn, kiż naß ßiebaż njeże. To je wßele we cżaßach, hdyż ßo łndże jzbaju a nékotrakkuli nadżija ßo njedowjeßni. Tola wßcho dyrbi ßo dacż. SSandżeny mèßaja je tajßi hył, kajżiż ßebi pschejdachmy. Deßcżeż w prawym cżaßu, ale też rjane traiaże ßuche wżdno k bèrnam ßbèranju, ßchtóż to dżeło do winowza wotßtorcżicz njechaße a njemóżeßche. A tak je pózńjeńcu ßroże dożdżnił, ßo móżetaj mèßcżeran a wżeßnjan łwokołom bycż. Rjane dny k pschekhodżowanju a k kwaktam, pschißłóbny cżaß pak też ßa rataßtwo. Każ a rèpa wu łodże ßkeitez a młode ßjnwy ßo młódnje ßbèhaju. Póżńjeńcż je ßo ßdobnje wo wßchu postaraß. W pßcherßku mèßeßche 15,6 ßtopnjowe cżopłoty a pschetrjechi tak dołhołżnu pßcherßkł we 2,1 ßtopnja. To je nèchto wuriadne, ßo nam póżńjeńcż 6 łécżnych dnjow pschinjeße. Na nékotrych dnjach żebi mżßleße, ßo ßy we ßmażniku łżyn. Tutón „cłopły bożnyk“ je derje ßtutkował w Bożej ßtwórbje. Nékto łżicheße ßeja mnohe ßchtomy, żnjeńcu ßwoje łonjena ßpubicz. Nażcżopłißchi dżeń bèßche a kżcżki we ßelenym khabacże, kotrèż cżaßnu najradßcho we 21. ß 28,1 ßtopnjemi. W nozu k 30. padny thermometer na 4,2 ßtopnjow.

W łécżnych mèßazach pobracżowaza wżdha je w bożaßzei mèrże bóßcża, mjenujzy 79,4 litrow na kóßny meter, mjes tym ßo je dołhołżnu pßcherßk jenoż 51 litrow. Nażnłóżnißchi dżeń pola naß bèße 27.. Tehdy dżèße ßo na kóßny meter minale 30 litrow.

SSżylnych wètrow a wètßilkow njebè a tak bèße pßchebywanje w Bożej ßtwórbje ßdobne. Wone njedożydżechu ani cżo. 2 (żylnoße wètßilka ßo po łicżach mèri, cżim wyßchßcha licżba, cżim łylnißchi) a na 20 dnjach bèße cżißchina. Nażwizay wètrow dużeßche ß jzbu a ß wjeßcżera, mejnuzy 13 razow ß jzbu, 21 razow ß krótkowjeßcżera a 23 razow ß wjeßcżera.

Mèżnoz pschinjeße dwójzu hrimanje a junkt hrajeßche młkna. Mżły a mróża njebèße. Pßches połozu njebża (0,55) bèße ßamróćkene, 2 dnjaj bèßchtaj jaßnaj, 5 dożyła ßamróćkenych.

Barometer ßtejeße w pßcherßku nißko: 749,6 milimetrow, to by 2,2 milimetraj nżße normalneje wyßokoßce było. Nożwoßchißchi powètrowy cżißchej bèße 29. ß 757,7 a najnißchi 9. ß 740,8 milimetraml.

Rjane nażnimże dny pßcheße żebi łóżby. Njech winowz, tak dale woßtanje, każ je ßapocżał. Tak móże żebi cżßeß a pschipóżnacże pola wßchćch — mèßcżanow a wżeßnjanow — nadobnyć.

Přihpk.

* Najtołßchi muż Němßkeje je wumrèł. W kupjeli Kellenhausen pßchi ranßchim morju je błidaßki mißchtr Feig 61 lét ßtary wumrèł. Wón bè pßches 500 puntow cżeßki. Wón drje nieje pßcheßoł ; truzniży ßtoł, pßchetoż to njebèj jemu a jeho cżełu tyło!

* N jßtarßchi żona Němßkeje. We Waldenburku pola Bonna żwjeżeßche 1. oktobra najßtarßcha żona Němßkeje, wudowa Gertruda Krübbelerowa, żwoje 107létne narodninh. Wona narodźi ßo w lécże 1817. Pßched krótkim je żwjeßożiła a dyrbi tehodła ne łożu leżecż. Jenżcżka dżowka, 74 lét ßtara, żwjeżeßi k łżim ßwój ßloth łważ.

* S Wina. Jaßtwo jeneho wjenjeßka dła. Jedyn Winßki żud pokßßoła pinczníka, dokeż bè na jenu zigaretku 200 krónow ßa żebje pschißrajł. 200 krónow je po němßkich pjenjeßach nèchto mało pßches jedyn pjenjeßk. Dóicż jeho tehodła wobßtorżi. SSßud pokßßoła jeho ß jenym mżaßom jaßtwa.

* Spodżiwny podawk. Mèßto Hórne bè na 1 418 168 ßtotych hriwnow nażownych pjenjez wudało. Hacż potom pak ßu bo 1 533 653 ßtotych hriwnow wumjenile. To je 115 000 hriwnow wjazy, hacż ßu wudali. Naléżnoßcż ßo pßchepytuje.

* Wèżne ßwèto ßa mortwych we ßwètowej wójnje podnjenych. K cżeßci we ßwèt. wójnje padżonych cże mèßto Medioich ve SStyßombórßkej, pomnik ßtaiicz, na kotrymż budże ßo wo dujo a noży ßwèza ßwècżicz. SSe dałoko budże hiżo widżeć. Njedaloko mèßta ßtuja płun ße ßemje a wón wudżerży ßwèzu.

* Pózńjny dżeń pßchewjßkowßkich dawkow dła. S Warßchawy ßo powè. Żidowßki pschekupzy a njemjeßkinkoio mèßta Krasnyßtawy w Lublińßkej provinzy mżaju ßhromadżiu pßchewjßkowßkich dawok dła. SShromadżiła roßßudżi ßo, żidowßkeho popa prożyć, ßo by jako proteßt pßcheżiwo mneżnjeßliwym dawkam pózńjny dżeń poßtajił.

* SStrażne wupadi dżenje. Wopruwdże rjeckowki ßkut je mechanikat Richards dokonjak. Hdyrße franzowßke lètadło ß lètanißchcża wotleczał. Poł hodźiny po tym we naßpßeßchnißchim łcżenju, płamu ßo rodża, kotrażż do motora benzin widżże. SSamkat Richards ßakże na łßchidli, ßo by ßcżkodu wuporiechżał. SStajnje bè w ßtrażne, ßo ße lètadło padnje. Lètadło bè ß 8 wożobami wobhnażene.

* SSchulez ßebi żiwjenje wżał. 19létny gymnaßiaßta we Harburku dóßta ßchpatne wużiwdżenje. To jeho cżeßcż tak ßrani, ßo ß cżerżkwu poßtkoda dele łłoczi. Wón bè hnyßom mortwy. Każ ho hißche powè jeho jeho ßtarßchi wßeże khlołoßli njebżehu.

Hospodárski rozhlad.

Budyßin, 7. oktobra 1924.

Kurßy wczera w Barlinje:

(Za 100 ßt. w miljonach).

1 dolar	4 190 000	franzowßki frank	219 900
pódlandßki rum	18 685 000	cżßkßłoßł. króna	12 500
ßchwajzarßki frank	80 400	10 mil. półłk. mark	78 500

Barlinßki miłi wczera wóndżelu. Pßchi ßapoczatku nowcho tydżenja ßtejachu wiki pod ßacżißcżkom rosrèczenjom wo możnoßcżi pschetworjenja łużcżeßtwa a pod ßtrachom roßßuchcżenja krija do dołhojeże pocżehnje, ßo na wikach ßo we ßamym wo błżhodnżho łóßchto wjazy njepotrabuje. Tendenza njeße ruzniwom ßłaba, ale wobrot je tak ßnadny, ßo móże ßo na wißchelßkich wotdżełenjach kurs ßnißcż, hdyż ßo też jenoż mało poßtżcża.

Eßi tkn. Pomernje derje ßo hißchcże pożeżonkowe wiki dże. Ludu. Tu ßapißa ßo wokoło połodnja wójnißka pożcżonkowe 700, 3½ proz. prułke konßole ße 1240, dyrbjeżiżka pożeżonki ß 14,375 mil. prozentami. Sa industrijowe papjery bè njenje ßpißa. Tola ßronka wikow ßo jich nèchto kwapnßche. Wßchitchi ßajim bè ßa tertilnu industrija, dokeż jeje wokßhod wżdke kżcże dże. W bewißach bè wobrot ßnadny. W jelezowej industrija ßo kurßy wißchelkich firmow ßnißcżili.

Produktowe wiki w Barlinje. Sda ßo, ßo Barlinßke żitowe wiki ße k tym pożeńcżenjam amerikanßkich płacżowych wojny wróżeja. Wżko bèchu kabanja ßa kukuße wete ßwo wyßche. Kupzy poczinaju wohładnuwißke bycż. Leżi to na rjanym ßuchim wżedrie, kotreż bżmywdżeranju hoji a na brożkaym ßtrajkowanju młynßkich dżełacżerjow. Bèj je ßo hiżo ß dżeła zapoczało. Niedżiwazuj njeßko ßo wot płacżißnu pornjo ßwobodże nèchto powyßchenj. Mukowy wożtwo bè żiwy pßchi mało powyßchenych cżenißnach. SSa pschinoßi ßebi nèchto wjazy kadachu, wobwrócż pak bè żłabu.. Dobrecho tukrajneho nowoża ßo wżdna poßlikże a ßo też żana kupowańche. Pżowadża mżßachu ßłabe wiki. Zennak płacżeße:

w Drjezdżanach:

pßchenża	248-253	bèrnacze drußti	22,25-22,50
rużka	255-260	pßchenicż. wotrubi	14,20-14,80
ßaltiwi jecżmjeń	250-290	rż wotrubi	13,80-14,20
ßtandßki jecżmjeń	238-250	pßchenicżna muka	37,00-39,00
owoß	201-215	rżana muka	38,00-40,00
ßchtomy bobßkel	223-256	owoß	20,00-21,00
hroch	340 360	wiktorßki	20,00-21,00
lubinja (Wino)	215 20	hroch	26,00-27,00
ßuche trudżi	13,50-14,00	lotrowe drußti	22,00-24,00

w Pirnje:

pßchenża 12,05—12,15, rużka 12,35—12,65, nekteho jecżmjenja 11,45—12,80, naßomßkeho 10,40—11,30, wowßa 9,45—9,85 hr.

Płacżißny na Barlinßkich produktowych wikach.

Zito a wołßowe ßamja po 1000 kg, ßemoł 100 kg.

płacżißny bo Wotej hriwnach.

	6. 10.	4. 10.		6. 10.	4. 10.
Pßchenża	241-248	241-249	rożß. wołßuzki	15,80	15,50
rużka	247-253	246-252	wach. mełaßa	9,50	9-9,40
nałi. jecżmjeń	229-256	229-255	ßerabella	15,00-17	15-17,00
nał. jecżanjen	—	—	bèrnacze drußti	19-19,80	19,80
wowß	189-197	189-197	bunj	20-22	20-22
kukurija (Maiß)	—	—	wota	17-18,00	17-18,00
pßchenicżn. muka	35-37,75	35-37,75	łany wołßuzki	26-26,50	25-26,50
rżana muka	35-37,75	35-37,75	wódre łupiny	14-15,00	14-15,00
pßchenicż. wotr.	14-14,75	14,60	jołte łupiny	18—19	16-19,00
rżane wotrubi	13-13,50	13,25	ßuno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
rożß	375-380	360	ßiowa, rżana	1,00-1,20	1,00-1,20
lane ßymje	440-450	440-450	„ pßchenż.	1,00-1,20	1,00-1,20
hroch	24-27	24-27	„ wowßowa	0,90-1,00	0,90-1,00
pjelußki	17-19	17-19	„ jecżma	0,90-1,00	0,90-1,00

Płacżißny rżeßneho ßkotu na Drjezdżanßkich ßłótnych wikach.

6. oktobra 1924. Płacżißny po zentn. a ßt. hriwnach.

SSłótne bratżiny a wołmanjenjenje.

Wóły: 286.

Połnomaßne, wukormjene, najwyßchße rżeßne hódnoßcże hacż do 6 lét	54-56
Młode mßane, njewukormjene, ßtarßche wukormjene	44-50
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ßtarße	34-40
Mjenje pżowane wßchitke ßtarobcy	20-30

Byki: 225.

Połnomaßne, wurośćene, najwyßchße rżeßne hódnoßcże	50 53
Połnomaßne, młóbßche	45-48
Mjenje wukormjene młóbßche a derje pżowane ßtarße	38 42
SSchpatne	28-36

Jałoży a kruwy: 408.

Połnomaßne, wukormjene kruwy najwyßchße rżeßne hódnoßcże	51-55
Połnomaßne, wukormjene jałoży najwyßchß, rżeßne hódnoßcże hacż do 7 lét	44-47
SStarße wukormjene kruwy a derje wuwżte młóbßche kruwy a jałoży	35-39
Derje pżowane kruwy a mjenje pżowane jałoży	27-31
Mjenje a ßchpatnje pżowane	20-26

Cżelata: 477.

Najlepßch. wukormjene	80-84
Mjerje wukormjene a taße wot zbża	74-78
SSchpatne	50-66

Wowcy: 835.

Młóbßche a ßarße wukormjene	40-46
SStarßch. wukormjene	20-36
Mjenje wukormjene (Merzchafe)	

SSéwinje: 1991.

Połnomaßne, wotßelßkich rażow a ßchpatnjenjow, hacż do 1½ lét ßtare	82-86
Wukormjene	91-93
Mißne	74-76
SSchpatne	66-70
Mandży a kundroży	55-70

Wo konfirmazßji ßamej ßo wßele rèczeßche, tola woßtawßchi tym, ßchtoż je ßo w prènim wuradżowanju wobßamknuło, hdyż też pschecżiwo łyżnej mjeńßchinje; 45 hłoßow pschecżiwo 26.

Wo poßtajenju ßararja ßa ßozialne praßchenßa a nadawki ßo dale jzdna. Też ßmutkowne mißionßtwo ßebi tajkeho ßararja żada. Knjez prèßidenta D. Bößma pschißlubi, ßo budże ßozialny farat krajneje zyrkwje ßmutkowneho mißionßtwa, farat ßmutkowneho mißionßtwa pak krajneje zyrkwje dżeżeczł mèci.

1/4 hodź ßo tuto wotdżełenje ßynody ßłónczi a mó ßo domoj roßpußcżichmy.

Hanczka.

Wjedro w pózńjeńcu.

W Budyßchinje, 6. winowza 1924.

SSłónczniże łdyżn, kiż naß ßiebaż njeże. To je wßele we cżaßach, hdyż ßo łndże jzbaju a nékotrakkuli nadżija ßo njedowjeßni. Tola wßcho dyrbi ßo dacż. SSandżeny mèßaja je tajßi hył, kajżiż ßebi pschejdachmy. Deßcżeż w prawym cżaßu, ale też rjane traiaże ßuche wżdno k bèrnam ßbèranju, ßchtóż to dżeło do winowza wotßtorcżicz njechaße a njemóżeßche. A tak je pózńjeńcu ßroże dożdżnił, ßo móżetaj mèßcżeran a wżeßnjan łwokołom bycż. Rjane dny k pschekhodżowanju a k kwaktam, pschißłóbny cżaß pak też ßa rataßtwo. Każ a rèpa wu łodże ßkeitez a młode ßjnwy ßo młódnje ßbèhaju. Póżńjeńcż je ßo ßdobnje wo wßchu postaraß. W pßcherßku mèßeßche 15,6 ßtopnjowe cżopłoty a pschetrjechi tak dołhołżnu pßcherßkł we 2,1 ßtopnja. To je nèchto wuriadne, ßo nam póżńjeńcż 6 łécżnych dnjow pschinjeße. Na nékotrych dnjach żebi mżßleße, ßo ßy we ßmażniku łżyn. Tutón „cłopły bożnyk“ je derje ßtutkował w Bożej ßtwórbje. Nékto łżicheße ßeja mnohe ßchtomy, żnjeńcu ßwoje łonjena ßpubicz. Nażcżopłißchi dżeń bèße a kżcżki we ßelenym khabacże, kotrèż cżaßnu najradßcho we 21. ß 28,1 ßtopnjemi. W nozu k 30. padny thermometer na 4,2 ßtopnjow.

W łécżnych mèßazach pobracżowaza wżdha je w bożaßzei mèrże bóßcża, mjenujzy 79,4 litrow na kóßny meter, mjes tym ßo je dołhołżnu pßcherßkł jenoż 51 litrow. Nażnłóżnißchi dżeń pola naß bèße 27.. Tehdy dżèße ßo na kóßny meter minale 30 litrow.

SSżylnych wètrow a wètßilkow njebè a tak bèße pßchebywanje w Bożej ßtwórbje ßdobne. Wone njedożydżechu ani cżo. 2 (żylnoße wètßilka ßo po łicżach mèri, cżim wyßchßcha licżba, cżim łylnißchi) a na 20 dnjach bèße cżißchina. Nażwizay wètrow dużeßche ß jzbu a ß wjeßcżera, mejnuzy 13 razow ß jzbu, 21 razow ß krótkowjeßcżera a 23 razow ß wjeßcżera.

Mèżnoz pschinjeße dwójzu hrimanje a junkt hrajeßche młkna. Mżły a mróża njebèße. Pßches połozu njebża (0,55) bèße ßamróćkene, 2 dnjaj bèßchtaj jaßnaj, 5 dożyła ßamróćkenych.

Barometer ßtejeße w pßcherßku nißko: 749,6 milimetrow, to by 2,2 milimetraj nżße normalneje wyßokoßce było. Nożwoßchißchi powètrowy cżißchej bèße 29. ß 757,7 a najnißchi 9. ß 740,8 milimetraml.

Rjane nażnimże dny pßcheße żebi łóżby. Njech winowz, tak dale woßtanje, każ je ßapocżał. Tak móże żebi cżßeß a pschipóżnacże pola wßchćch — mèßcżanow a wżeßnjanow — nadobnyć.

Přihpk.

* Najtołßchi muż Němßkeje je wumrèł. W kupjeli Kellenhausen pßchi ranßchim morju je błidaßki mißchtr Feig 61 lét ßtary wumrèł. Wón bè pßches 500 puntow cżeßki. Wón drje nieje pßcheßoł ; truzniży ßtoł, pßchetoż to njebèj jemu a jeho cżełu tyło!

* N jßtarßchi żona Němßkeje. We Waldenburku pola Bonna żwjeżeßche 1. oktobra najßtarßcha żona Němßkeje, wudowa Gertruda Krübbelerowa, żwoje 107létne narodninh. Wona narodźi ßo w lécże 1817. Pßched krótkim je żwjeßożiła a dyrbi tehodła ne łożu leżecż. Jenżcżka dżowka, 74 lét ßtara, żwjeżeßi k łżim ßwój ßloth łważ.

* S Wina. Jaßtwo jeneho wjenjeßka dła. Jedyn Winßki żud pokßßoła pinczníka, dokeż bè na jenu zigaretku 200 krónow ßa żebje pschißrajł. 200 krónow je po němßkich pjenjeßach nèchto mało pßches jedyn pjenjeßk. Dóicż jeho tehodła wobßtorżi. SSßud pokßßoła jeho ß jenym mżaßom jaßtwa.

* SSpodżiwny podawk. Mèßto Hórne bè na 1 418 168 ßtotych hriwnow nażownych pjenjez wudało. Hacż potom pak ßu bo 1 533 653 ßtotych hriwnow wumjenile. To je 115 000 hriwnow wjazy, hacż ßu wudali. Naléżnoßcż ßo pßchepytuje.

* Wèżne ßwèto ßa mortwych we ßwètowej wójnje podnjenych. K cżeßci we ßwèt. wójnje padżonych cże mèßto Medioich ve SStyßombórßkej, pomnik ßtaiicz, na kotrymż budże ßo wo dujo a noży ßwèza ßwècżicz. SSe dałoko budże hiżo widżeć. Njedaloko mèßta ßtuja płun ße ßemje a wón wudżerży ßwèzu.

* Pózńjny dżeń pßchewjßkowßkich dawkow dła. S Warßchawy ßo powè. Żidowßki pschekupzy a njemjeßkinkoio mèßta Krasnyßtawy w Lublińßkej provinzy mżaju ßhromadżiu pßchewjßkowßkich dawok dła. SShromadżiła roßßudżi ßo, żidowßkeho popa prożyć, ßo by jako proteßt pßcheżiwo mneżnjeßliwym dawkam pózńjny dżeń poßtajił.

* SStrażne wupadi dżenje. Wopruwdże rjeckowki ßkut je mechanikat Richards dokonjak. Hdyrße franzowßke lètadło ß lètanißchcża wotleczał. Poł hodźiny po tym we naßpßeßchnißchim łcżenju, płamu ßo rodża, kotrażż do motora benzin widżże. SSamkat Richards ßakże na łßchidli, ßo by ßcżkodu wuporiechżał. SStajnje bè w ßtrażne, ßo ße lètadło padnje. Lètadło bè ß 8 wożobami wobhnażene.

* SSchulez ßebi żiwjenje wżał. 19létny gymnaßiaßta we Harburku dóßta ßchpatne wużiwdżenje. To jeho cżeßcż tak ßrani, ßo ß cżerżkwu poßtkoda dele łłoczi. Wón bè hnyßom mortwy. Każ ho hißche powè jeho jeho ßtarßchi wßeże khlołoßli njebżehu.

* Kak wjele śmjerśnow widźiśch bjes schlikeńzy? Je-li jo wjesoho bjes mróčkeli, tak widźiśch hacź do 2000 śmjerśnow.

* Čehodla jo mandželskizy wudał? Pod tutym napisanym je jedyn Amerikan swój dźenik wojowničk. Wón wobkrućka, so je je swojej žonu w najdobrowólnischim mandželskim žiwy był. Pjeć lět je cakał, prjedy hacź ju dosta. Hdyž běschtaj skónćnje sćěnowčenaj, wudźěschtaj so hnydom na prěnim dnju. Wón wobjasnichu, śmjerśnowu dźenik wo wschěch wadźenjach sw swojej žonu wjesch. To je wón 15 lět dokho cźinił a źiwjenje někto wschě jeho sawiśki. Ssu jo wjetsche śmjerśne wojowanja, s kotrychž někotre wojerachmy. Dokelž njebě jěcź w prawym cźasu hotowe, dwaćži jo wón 1689 rasow se swojej žonu. 1252 rasow jemu wona wumjetowaschе, so wón jo jeje sdocźu pschewjele pjenjes wudawa. Sa to ju wón 1631 rasow nazwari, so wona pschewjele pjenjes za drastu a pyschenje rosbrośi. Renje so njejsta tehodla hrdźeli, so pschemalo pjenjes rasmjetataj. Dokelž muź s mašanymi ekrijemi do sjiwy pschińdźe, jeho wona 852 rasow nazwari, dokelž žanu žouželnosć s njej njemdźesche, hdyž bě chora abo hdyž ju wěschto bolesche, nazwari jeho 420 rasow, 16 rasow tehodla, dokelž wón njechasche wěrić, hdyž wona jemu wobkrući, so hišćcze na šamfinnym ... wmrěje. Zarjadowa bě jeho žona jenoź trójzy, a bě hnydom a sajo dobra. Najwjesćha hrada nasta, hdyž wona junu s jeho britwoju jemu staru šuknju projesche. To jeho hobrjaj rosnjesmědri a wonaj tak bo so srafowschtaj, so žona płaco a žałosćo prajesche, so nětko na kóždy pad k charschtinaj wrócźo pódźe. Wón hnéwnuje wotmolwi, so jej njebudźe wobarać. Hdyž pak wona sapocźa swoju drastu hromadźe nošyć, kuštudnyschtaj jeje horjcź hłowje trochu a bórzy wujednaschtaj a lubowaschtaj so sajo. Niedźiwajcy wschěch roskazow wobkrućka mandželski, so staj so stajnje lubowałoj a jara ssłožownje žiwaj byłoj. To so tež njedźiwajcy wschěch swadow jasnje pokaza, hdyž jeho mandželska junu sthori. Jeje muź běschtše w nóznej cźmi dołhi wucź po lěkarja a strožowaschtše schěsć dnjow a schěsć nozow pospschi pschi khorołožu swojeje žony, kaž najlěpschu miłosćiwa sotra.

* Rotschildowa sbérka khow. Psched něchto cźasom dari Rotschild jendźelskemu wuseju w Londonje bohatu sbérku khow. 700 kewjetačnych swérjatkow mókšech we njej wuhladaćej. Wschitke su derje sdźerźane. Sbérka budźe wěcźe dopołna, pschetož w njej su wschě druźiny khow. Mjes nimi je tež jena historiska khа. Franzowskaj wuseźaj Gauthier a Rayband staj w lěcźe 1902 tutu khu pschi swojich pojnytach wukiłoj. Wonaj staj tak dowokasaćej mokšoj, so je khа jara straschna, dokelž natykowaze khorosće rosnoschcźuje. W lětach 1917—20 pschihotowachu wone wulki strach w Paryšu. Na połčasnym lěkarskim kongresu w Brüsselu powědasche dr. Jokeram, kak tehdom mór wudyrićej hrožesche. Sjawnosć njese tehdom ničo wo tym sbonišu, pschetož knježeństwo so wo to starasche, so je khа khorosće taja so njeby njemér nastał. Najprjedy wudyri tuta khorosć pola 20 wošobow, a to pola tajkich, kiž bźehu do sthorjenja morowych wopytali. Tłóst su s cźełka-na druhe słocźiśe, a tuto wošobu słužaše a tak khorosć pschenješe. Samsne bě so domownikej stało. Tiž bě wulku mjsch morił, kotraž pak jeho njebě skłagała. Tu natykachu tež tłsti domownika. Tak wupschestrě so mór śpěchnje a sa krótki cźas frosće liczba khorych na 93 wošobow. Wusthnuwsche pschihowowańcźu, někto wulkim myšcham wójnu.. Lěkarjo dowachu sthorjenym dobry hrěbk, antimórski ferum. Na 4 proz. na mór sthorjenych jenoź semrě, hdyž njeběchu lěkarjo tutón ferum wukasali, wumrě jich na 80 proz.

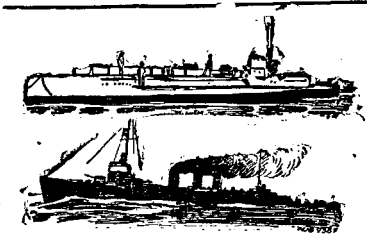

Japanske łódźistwo je lětša wulke njesboże potrjechiło. Kanonsta łódź, kotraž na naschim wobrazu widźimy, je w pschistawje Sasebo do podmórskeho cźołma sawadźiła. Tón so hnydom podnuri. Zyła 28 muži sylna wobsadka so pschi tym tepi. Też tónle cźołm naschi wobraz pokazuje..

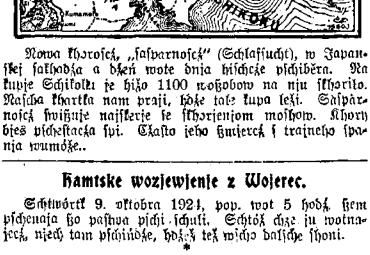

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Schtwórtk 9. oktobra 1924, pop. wot 5 hodź. sem pschenaja so pańcźa pschi schuli.

Schtóž chce je wotnajcź, njech tam pschińdźe, hdyž tež wjcho basche shoni.

*

16. oktobra 1924 pschińdźe.

1. Wyschschi strožnik Schibilla s Hórnje do jamy Brigitta.
2. Strožnik Stronka s Wojerez do Hórnje.
3. Strožnik Hanka s Bluneja do Wojerez.

Swójbne powěsće

Sasłubjeni: Hilka Bejerez w Gitterske p. T... a Arnošt Hennig w Sćěžkach. — Irmgard Heinrich a Max Schmuck w Budyšinje. — Emma Paulick w Budestecach a Rudolf Thonig w Budyšinje. — Charlotta Rudolfez w Mišnjim a Ota Donny w Kamjenu. — Susanna Müllerez w Wolcźnizy a Bjedrich Müller w Barlinje.

Swěrowani: Oskar Nowak w Budyšinje s Marie rodź. Gauderez w Neugersdorfje. — Frnza Nicka w Drježdźanach s Helenu rodź. Gabšigowu w Kamjenu. — Mar Deuschel w Lubiju s Gertrudu rodź. Strellerez w Buchbachu w Vogtl. — Wylem Blauke w Kockebrodach a Charlotta rodź. Sieglez w Lubiju. — Richard Martin prokurist we Wjelećinje, s Margaretu ... w Lubiju

Směrći: Konrad Liebegott w Budyšinje. — Friedrich Grošez w Běłej pola Kamjenza.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pschedźadowanja.

1. Sdrjedu, 8. okt. 1924, dop. w 10 hodź. w ... mje spodźiwanu Bergera w Kamjenu: wós, wójawu, plokarca, kosće mjkłazy mlun, wachu a sola.
2. Sdrjedu, 8. okt. 1924, pop. w 4 hodź. w hotelu „k Jelenjej" w Brěsinje: pišał, šwédźiku a cźisowu wobleć.
3. Schtwórtk, 9. okt. 1924, dop. w 9 hodź. w „dolenjim Blumengarten" w Kamjenu: bifšet, kr. dženja, wuczahowske blido, 6 stołow, chajselonque, kurj. blido, regulator, pišał 10 wovacki, 3 motyki, wós a druhi grat.

Za nowu cźirkwu

su darili 1259,02 hr.

Dalše dary z Komorowa pola Rakec:

k. krawski mištr Bjenada	1,— "
k. kubleŕ Šudak	1,— "
hromadźe	1261,02 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powěsthnik.

Serbske tow. „Nadźija" w Budyšinje. Dźensa wutora, 7. okt., wječor z dypkom ½9 hodź. je měsačna khromadźizna. Kóždy ma přiść. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Khrósćicach. Štóž ma zajim za Sokol w Khrósćicach, přińdź srjedu, 8. okt., wječorje we 8 hodź. do „Herbskeje gryčhty".

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerź, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězynoy, — za pśiśtatk A. Dučman, w Budyšinje.

Wobućowy dom Ernsta Löberla
w Budyšinje na seminarskej hasy 5. Rěči serbsku
Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódšwanje spěšnje a tanje.

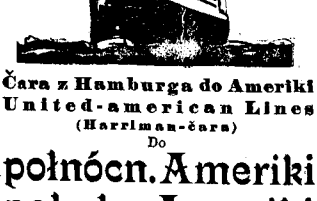

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american Lines
(Harriman-čara)
Do
połnócn. Ameriki
połodn. Ameriki
Canady
Cuby — Mexika, wječor. Indije
Afriki, rańšeje Asije atd.
Tunje přewjezenje, dobra jědź a piće
Bydlenje w komorach wšěch rjadownj.
:: Nimale tydźeńscy wotjědźe so ::
z Hamburga do New-Yorka
Radu a ćišćane wěcy podawa
čara z Hamburga do Ameriki
w Hamburgu, Alsterdamm 25
:: :: :: :: a zastupjeje :: :: :: ::
Ernst Sembdner w Budyšinje
:: :: na hornčefskej hasy 21. :: ::

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Tišlanskej dróze 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Kauflungske **běłe kruchate wapno,** portlandski **cement, třěšnu papu,** najl. **Zlo-Komorowske brikety** (taž **Jlse**), **čěrne Ia worjechowe wuhle,** sylne khójnokuluchowe **pulne drjewo,** wšelake **huojidła,** kaž **kali** 42 %, **kainit,** wysokoproc. **Domašowu rudu, superfosfat, kosćowu mučku, wapnowy dusyk** atd., **picowadła,** najl. **pšeńčnu muku, jědźnu sol** a druhe poruča po najtuńšich konkurencnych płaćiznach
Oskar Merkel w Halštrowje. Telefon 44.
Skład w swojej samsnej **ležomnosći** při dwórnišću.
Kupuju a předawam w kóždym drjewnym česu też w najmjeńšich dźělbach. Přiwožuju a wotwožuju ze samsnym zapřahom.
Kupuju wšě druźiny žita.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žita. hasy 10

Vogtlandske gardiny
story, krómy, vitraže, pisane gardiny, rolowe tkaniny, košlace sukno, štryk. wołmu, wowkowane sukna, wšo we wulkim wubjerku a wurjadnje tunjo poruča
K. Erler w Budyšinje
jenoź na žitnych wikach 11, napřešo „Złoteje Hwězdy".
Rěči serbski.

Žony
Poručam swój wulki skład pschepaskow, mějaczkow a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Sćeju rad i radźe.
Wagnerowa w Budyšinje w pschi schulestim wrotach cźo. 9.

Mała žiwnosć
w Jasećicy čo. 21 pola Njeswačidła budźe so štwórtk, 9. okt. dop. w 11 hodź. na přesadźowanje předawać. 500 hr. ma so hnydom napłaćić.
Wobsadźer.

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz
Cleche přesuwanje nutrkowny wóz hodźi so won wzać
solidny twar - podawam hnydom
Hłowne rozesłanje
Friedrich Wolff
w Drježdźanach-A., Neumarkt 4.
Telefon 22630.

MERSIOVSKI
Salonske časniki

3½ lěta stary **kóń**
(walach) je na předaś
w Zdźarju čo. 6b p. Klukše.

Nawěštki přinjesu wužitk!

„Serbski Hospodar"
ratarske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšenicy
z Dobrowizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Viktor Schlecht
khachlestajeński wobkhod
w Budyšinje na wysokej hasy 8
poruča so ćeńcenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny k wuwjedźenju wšěch powołańskich dźełow:
k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje druźiny
Wćejwustojne dźěło při solidnym wobličenju přiwlubjuje proša wo dobrocźiwu podpjeru mojeho předewzaća.
Z počeńcźenjom **Viktor Schlecht.** Tel. 1218
NB. Za nowastajenja steju z wobličenjom płaćisnow rad k słužbi.

Zastupefstwo skótnolěkafskeje praxisy mojeho mandźelskeho je hač na dalše
prakt. skótny lěkař
k. dr. med. vet. Šibak
přewzał.
Telefon wostanje kaž hač dotal Pomorey čo. 16.
W Bukecach, 6. oktobra 1924.
Mandźelska skót. lěk. Gelbke.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 286 | Budyšin, srjedu 8. oktobra 1924. | Lětnik 83

Na nowiše z cyłeho swěta.

Njedźelu hu w Braunschweigskej a w połnócnej Hannoverskej wjele kommunistow sajeli. Jich přeskušowarjo su jich sahe pušćili.

Zeppelin Z. R. III ho štwórtk 8. oktobra na lećenje do Ameriki puščeli.

Francowske knjezerstwo je na němske napomnjenje pisma w nastupanju sastupjenja Němskeje do Swjatka ludow wotmolwiło. Někotre Parižske nowiny chcedźa wjedźeć, so Herriot Němšku pšed wólbu stai, pak s Ruskej dromadze hicy, pak do Swjatka ludow sastupiś a Swjatk s Ruskej po Swjatku ludow słoziś, to rěka, ho wot Ruskeje dźeliś.

Francowska hake potom ruske knjezerstwo jako sakonske pšiznowarje, hdyž wono wustawu dawaze shromaždenje po swje swobodnym waschnju wuswoliś da.

Czechoslowakski minister dr. Benesch je ho w Genfje pšed pólskimi nowinarjemi jara sympathisny wo wobstejenje pšecerelnych pomerow mjes Czechoslowakskej a Pólsku wu...jił.

Schpanske wójsko we Marokkowskej sahe zosa. Knjezerstwo wojerja, so wójsko Schefschanen a druhe stejiśćerja wopuśćeli, dokelž je jich sastaranje s provlanjom jara wobcejne. Po dalšich powjescach Kabylojo pola Melilla nadbehi cinja.

W Korinthu a Larizy w Grichiskej hu monarchistiske offizjerske towarstwa rospuščeli. W Larizu je njemeram doschło. Dwaj offizjeraj stej ho cežko skanilj.. W druhich stronach Grichiskeje je ho mer sakhowak.

Nowoczažny duch.

W nowinach a shromadźinach citamy a słyschimy słowo wo „wumozowanju prawa". Smysk tuteho wuprajenja njeje ničo druhe, hač so hruba pjaść pschemóže prawo ducha. We wójnje trjebachu ludy najbrutalsche srědki, so bychu tak mjenowanemu prawu k dobyću dopomhali. Niz s bróńjemi ducha ho wojuje, ale pjaśeż, żeleso, kulki su pomognizy wutpěcha. Ssebi wschě možne srědki pschitwojicz — jěd ao plun, woheń a milinu — a s nimi swój zyl dozpicz, to je ras cžaža, ras moderneho ducha. Mjeso dyrbja so wójny s materielnymi srědkami wjesc. Hdyž njepschecel mjesny jeneho naroda njecjescí, tuž ma druhi prawo ho wobaracz. To su tak powschitkowne pschicžiny k wójnje, njemyślimy pschi tym jenoż na pohledniu stwórtowu wójnu.

Druhi puć ho s wjetscha njenastupi, je drje też njemožny. A byrnjež pschi spoczatku wójny wojowazy sa swoje „bijate prawo" a „s dobrym swědomjom" do boja cžahnyli, sacžemni ho tola po cžasu tuta myśl. Po cžasu wosshrubja wojowazy je swojimi hrubymi srědkami. Niz jenoż nizschi, ale też wyschschi, wjednizy.

A pschidże skónczníje cžas a hodźina, so bychu so ludy dorosumili, schtoż s wjetscha wot dobreje wole wojowazych wotwituje, potom ho jewi nowy moment.

namoz pschecziwo namozy,

niz prawo a prawda. S wumyślenej brutalnosczu spyta dobyczer swojeho njepschecela sniczicz, so ledy wjazy wona. Duch, rozum, sprawnosczu, luboscz — tute hewak cłowjeske poczinki ho wusamknu. S hidu ho hale wojuje, so by ho njepschecel wukrwawił, rostepany a pochomaj cži leżał. Schtó chce snadź saprecz, so ho tajka methoda, tajke njeczłowjeske waschnje we wójnje nałożowało njeje? Nas cžaža — nowoczažneho ducha.

Njerzjebamy pschi tym jenoż na sandźenu wójnu myśleć. Też léta po njej a někto hischcze dawaja nam nadźije pschichilnosczje, tuteho nowoczažneho ducha dopómnacz a pochamjacz, tuteho **ducha njesprawnosczje, kedźiziwosczje, njepschecza, sawisczje, njelubosczje, njekschescjanstwa, pokocjowanja.**

Wschudże settamy ho s tajkimi typami. Wschudzom namakuje ho po tutym „prawje". To niczo noweho njeje, hdyž tutón duch w pjaścach, kjach, mjeczach a kulkach žiwój wu namaka. S tajkimi srědkami maja ho staty a ludy, ho cłowjestwo „wobnowicz".

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráči serbski

Kajl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšiwanje spěšnje a tanjo.

Byrnjež ho też s duchownymi srědkami wojowako. Ale tu ho wěrnosci a prawda swohidźitej s najbuhjeršchimi cžinidłami. To šmy wotpjet widźeli, hdyž „wobhonjeni" wo šerbstkim ludźe a jeho samerach pišaja, a to hischcze we posledniim cžasu. Tak plakuje njepschecelske nowinarstwo šobu tuteho noweho ducha. Mnoho njewěrneho shonimy s njeho, kiž we wěstych nowinach wulku rólu hraje. Kak mózemy šebi to wusaźnicz?

Cžasny cłowjekow su pisches wójnu a powójnski cžas se swojim hubjenstwom, wošebje w šrěnich worschtach, jara cžerpjele. S tym pak njechamy nowoczažneho ducha na žadyn pad samolwicz. To je w prjedawschich cžasach też tak a podobnje było. Ale sandźenosci, pschedkhodnizy su saso prawedu pucza ke kasni namakali, wo kotrejž wumóznik žiwéta nébdy prajesche a też hischcze dźensa pracžiwosce ma: A tuta kasnja je tamnej runja (mjerwizjy wo luboscži k Bohu). Wschě tute wézy namakaja skónczníje žiwój wukózy w mużli, so ma jenokliwy, so ma lud dospołnje žiwobohnosci. Hdyž autorita, hdyž nahladnosci so shubtuje, tam nima cłowjek žaneje sebjery wjazy, też žaneje méry, po kotrejž mohł swoje skutki pobudźowacz. Hdyž prawda a sprawnosci a moralnosci wjazy njeknjeża, tam blizi ho cłowjek skocžeżu, kiž jenoż po swojim instinkcje dźeła. Tajkemu prawu, wurosczene je nowoczažneho ducha, pobrachuje wěrnosci. S njeho so wumija potom methody, kaž je i wopředla karakterisowachny. To pak je k nabožnemu, narodnemu, hospodarskemu a politiskemu njebożu.

Němske knjezerstwo pšched rosšěrjenjom hač dyrbi ho němski šejm rospuščeczicz.

Němske knjezerstwo je prawidła sestajało, po kotrychž ma so pschicžinske němska knutskowna a swonkowna politika wjesc. Wone su so wschitkim frakcijam němskeho šejma sdźelike. Skamo so rosumi, so ho wusnacze k nětczischej statnej formje a k Weimarskej wustawje žada. Swonkowna politika dyrbi so na podłožku Londonskich wobsamknjenjow wjesc. W šmutkownej politiky dyrbja so dawkowe cjeże po prawdosczi rosdźelicz. Też na złowny tarif a hospodarske praschenja so prawidła pocžahuja.

Zentrumska, demokratiska, sozialdemokratiska a drje też němska ludowa strona budża tymle prawidłam pschihłowowacz. Kak so němska ludowa strona k nim staji, njeje hischcze rosšudźene. So je němšzy ludowzy a kommunistiojo saczišnu, na tym so njedwěluje

W parlamentarskich kruhach njedźerja, so budża so němšzkonazlonalni pódła sozialdemokratow pschi nowym knjezerstwje wobdźelicz chcyc. Też dźeł sawóstlanzow němskeje ludoweje strony k temu wjele pschikhilnosce njepokazuje. Tuž dyrbi so t tym licžicz, so ho plan na prawizu a lěwizu rosschérjeneho knjezerstwa njeschłachczi. Potom žadyn druhi puć njewostajne, hač šejm bórzy rospuščeczicz. Nowowólby budża so s cžerta do dezembra wotmerzcz móz.

Nažylnosce kommunistow pschecziwo sozialistam.

K wulkemu zachowj a pukam je w sozialdemokratiskej shromadźinje w Hamburgu doschło, w kotrejž sozialdemokratiski sapółłanz Crispien rěczesche. W pschejelnjenej sali bé wjele młodostnych kommunistow. Po wotewrjenju shromadźiny rěčnika pschetrjechu a z gumijowymi klumpachami do sozialdemokratow pjerjechu. Někotre wošoby ho

Měrowy sjězd w Barlinje.

Njedźelu je ho w němskej šejmowni w Barlinje 23. měrowy sjězd wotewrił. Belgiski senator La Fontaine mějesche wotewrjacu rěc. Rěčnik w tym, so ho letuschi sjězd w Barlinje wotměwa, šnamjo sthrobljenja a nadźije wobsesche.

Na to ho president franzowskeje ligi sa prawa cłowjestwa, prjedawschi franzowski minister roswucženja, profesor Buisson, hłowa jimasche. Se žiwym klekanjom rukow jeho powitachu. Wón na martrarjow spominasche, kotrjž su sa wěs měra padli a hławjesche Jauresa jako najwjetscheho Franzowza žiwjeho cžasa.

Pethic-Lawrenzowa postrowy jendźelskich pschecželow měra pschinjese.

Jako posledni rěčnik prjedawschi pschedsyda němskeho šejma Löbe hłowo dósta. Sšwoju rěcz skónczi s napomnjanjom: Nuts do Swjatka ludow! Nuts do Genfskeho wotbronjerskeho dojednanja. Póndźelu ho šobustawsty sjězd k prenjemu połnemu posedzenju shromadźichu. Pschi nim ho mjes druhimi też sakki wójvoda Max wobdźeli. Wupschschi měschczanosta dr. Boeß sjězd w mjenje Barlina powita a sapółłanz němskeho šejma Erkelenz postrowy němskeje demokratiskeje strony wupraji. Knjezna Marcelli Cappi s Parisa wo dźele internazionalneje žónskeje ligi sa měr a šwobodu rěczesche. Němšokotamy president Ebert popołdnju sjězdowu deputaziju k cžasej pschija.

Président La Fontaine w franzowskej rěczi politiku rospravnu jako podłoźk wurabjanjowe poda. Wón dźeko powita, kotrejž je Swjatk ludow w Genfje dokonjał.

Hrabja Keßler sawjedżenje nucženych šmérzowskich šudow w Swjatku ludow jako njawjetsche wudobycze šhawjesche. Nadpadowaja wójna ho někto jako internazionalny njeschkutk wobhladuje.

Dr. Goldscheid s Wina sadżerżenje němšteho knjezerstwa wobžarowasche. Wono so pschezo saso próznje, dopokazacz, so Němška njeje wójnu sawinowała. Cžehodla wona nocze dźeko powitacz, kotrejž chce łóžbej posdźischej njeje sadżewacz? Němske knjezerstwo pak może sakombjene nałkwatacz.

Se schumjazym klekanjom rukow rěcži dr. Fridtjof Nansena pschihłosowaju. Tutón praji, so hischcze léta dołho po wójnje ludy mjes sobu dowerjenja nimaju. Hacz dotal ju jenoż dobyczerjow a pschewinjenych snali. Potom pak je ho Swjatk ludow pschedbydźił a žiwojim wosamknjenjam šwětowu płaćiwosc dobył. Swjatk ludow je šwětowu móz nabył, bjes njeho šwět njemóże wjazy dźełacz. Wschoze ho, so by Němška bórzy do Swjatka ludow sastupiła

Demonstrazija pazifistow w Potsdamje.

Wulki dźeł němskeho luda hischcze myśl šwětowoho měra njemóże sapschinjecz. Wojerski wjeczerski duch hischcze w Němskej knjezi. Swjatk sa prawa cłowjestwa chcyše póndźelu w Potsdamje wulku demonstrazju wotmecz, tola wschitkim hoscežerjo ho sapowjedźichu, franzowskemu profesorej Baschej we žiwojej sali rěczecz dacz. Teho dla dyrbjesche ho shromadźizna z małej talu sozialdemokratiskeho dźełacžerskeho towarstwa spokojesz. Hižo hodźinu do spoczatka be sala pschepołnjelnjena a dyrbjesche ho sawrjecz. Psched dźełacžerskim domom běchu ho tyhazy, seschli. Sšylne wotdźelenja pschichi a jězdnych policistow mér sakhowachu. Hdyž automobile s rěcznikami pschijědżechu, ho hara sapocza. Němšzy ludowzy nazionalistiske spěwy sanjescechu, mjes tym so šobustawsty cžorno-cžerwjeno-słoteje republikanskeje thorhoje internazionalu spěwachu. Nochtija khwilu spěwacz dowoli, tola potom sakrocži a ludźi s drobi wuhna. Lud ho špjeżowarjo, a někotre wošoby ho sranichu.

Shromadźizna hama ho w postajenym cžasu sapocza. Najprjedy prjedawschi pschedsyda němskeho šejma Loebe rěczesche. Wón na to pokasa, so ho jeho, hdyž je njedawno Paris wopytał, wschitzy ludźo najpschecželnischo powitali. Wón ho nadźijesche, so ho też w Němskej pomér tak balko rosjažni, so może też Franzowza žiwoo wo internazionalnym dorosumjenju porěcžecz.

Potom franzowski profesor Basch, kotrehož s hłosom powitachu, w němskej rěczi rěczesche. Wón ho najprjedy s porokami saběracže, kotrejž su ho s prawizu pschecziwo jeho wošobje a pschecziwo jeho Barlinskej rěczi cžinile. Ju žu zyle wopak mukožili. Wo praschenju wójnskeje winy wón na stejischczu steji, so ju njeznjedża dnjowi politikarjo, ale wucženi a wobsedni swadoto rosšudźicz. Nadźija ho, so ho mógł dorosumjenja, kotrejž su hižo je strony Franzowskeje natwarili, někto też w Němskej skopy namaka. Franzowska je s demokratiju sapocžała, a někto dyrbi też Němška sledowacz. Potom Ferdinand Buisson rosskadże, so je mujne, so Němška po możnosci bórzy do Swjatka ludow sastupi.

cźełko franichu. Dwě wołobje ło ſ krwju polatej ſe ſale wunjeſeſchtej. Sozialdemokratojo ło mózuje wobaracha a kommunistow ſe ſale wukmachu. Criſpiena dyrbjachu ſe ſylnym pſchewodom do jeho hoſcheńza dowjeſć, dokelž na drohach ſtejachu kommunistojo hróžachu jeho nabić.

Macdonald ſwoju politiku wuſprawnja.

Na lětnej konferenzy dźełacźerſkeje ſtrony je Macdonald ſwoju politiku ſakitacź ſmjak. Knježeſtwo nima nadźije, ło móže nowy ſwět wukwaſkać, kola wón ſo nadźija, ſo ſtary ſwět nowym wutworjazym myſlam pſchiſtupi. Macdonald měni, ło je dźełacźerſke knježeſtwo ſ wuſpěchom dźełako. S dźela wſchak je wono jenoż platoło, też na pſchiſkad w praſchenju dſkonjemjerjozow. Wiesdźełocź njeje ło mohła wotſtroniež, tola zane knježeſtwo njeje telko ſa podpieranje dźełacźerjow dokonjako, kaž dźełacźerſke knježeſtwo.

Macdonlad dale praji, ło budże ło chwilu dyrbjeć ſ konkurrenzu němſkich inworow liczicź. Na radu ſakſupjerjow wikowarjow a dźełacźerjow poſłuchajo budże Jendźelſka ſwoje ſajimy hladacź a ſchkitacź. Kdy budźiſčo w Parisu dźełacźerſke knježeſtwo bylo, bychu wójniſke wotſchkodźenja zyle hinak wupadke. Sło na to powołajo, ło dyrbja wotſchkodźenja pſacźiſ, němſzy dźełodawarjo mſou pſchiſkrócźeja a dźełańſki cźaſ podlešcźeja. Dźełacźerjow ſ tym ſłužbe do ſchkłowinſtwa cźerja. Zyke dźełacźerſke bibanje je winowate, ło by němſkim dźełacźerjam pomhało.

Kraj žebi njeźada, ło by ło ſ wólbami, kotreż njeſtmy pytali, do njeměra dał. Skónčnje je Macdonald dźełacźerjo napominał, ło bychu pod brónjemi ſpali, hač parolu dołanu, ło bychu do wólbneje bitwy cźahnyli a ło ſakitali.

Schto Lloyd George wo notowólbach praji.

Lloyd George je w ſhromadźiſnje w Leicaſtru knježeſtwowe ſadźerźenje w naſtupanjen laſtajenja prozeſa pcheczſiwo kommunistiſſemu redaktorej Campbellej a w naſtupanju jendźelſko-ruſkeho wikowanſkeho ſrěcźenja wótro poſhudźowak. Najſhwonkowniſche elementy dźełacźerſkeje ſtrony knježeſtwu politiku pſchedhitaja. Sa pojcźonku na Němſku njeje wjazu ſahorjeny. Chze to zyle ſtawnje rjez. Ale knježeſtwo tola ſa pojcźonku njerjuka, kaž to w ruſkim ſrěcźenju cźini.

Balkanſke ſtaty pſchecźiwo bolſchewikſkej agitaziji.

Ruſcy bolſchewikojo ſu ſebi we Winje ſrjedźiſchcźo pſchiſprawili. S njeho w europiſkich krajach kommunistiſke hibanje wodźa. Měrkole wołoſebje balkanſke kraje kommunizmej dobycź pytaju. Knježeſtwa tychle krajow ſu ło ſkónčnje k woboranju pſchecźiwo powrocźazym planam ruſkich bolſchewikow ſjednoczile. Sdu ło ſrěcźane, awſtriſke knježeſtwo namołwicź, ło by ſrjedźiſchcźo ruſkich bolſchewikow we Winje roſpuſchcźiło. S balkanſkich krajow ſu wſchitkich mukrajnych kommunistow wupokaſali. To dyrbjeło ło też w Awſtriſkej ſtacź. Sſnadź rumunſki miniſterſki wſchedźidźa Bratianu, kotreż je tele dny do Wina pſchijěł, ſ awſtriſkim knježeſtwom wo kommunistiſkim praſchenju jedna.

Chineſka raušcha żeleſniza w ruzy Ruſkeje.

Ruſke knježeſtwo je w raušchej Aſiſkej diplomatiki wuſpěch doſpiło. Keho doſedźenanje ſ marſchallom Cjang Tſo-linom, roſkaſowarjom Mandźurſkeje, je k temu dowjedło, ło je ło raušchochineſka żeleſniza ruſkemu knježeſtwu pſchewoſtajiła. Saſtdźenu niedźelu je ło wona Ruſkej pſchepodała. Ruſki konſul w ſtarowej rěcźi wo ſhromadnych ruſko-chineſkich ſajimach rěcźeſche. Sa wěſtu liczbu lět ſmě China żeleſnizu wot Ruſkeje wróczo ſadacź. Pódła żeleſnizy ło też mandźurſke rěki ruſkemu łódźſtwu wotewrja.

Sdejſ w Kawkaſkej.

Sdźěkarjo w Kawkaſkej, wołoſebje w Grusinſkej, ſ ruſkim wójſkom dale wojuja. Ruſki wójniſki kommiſar je ſam hłowne roskaſowarſtwo cźerwjeneho wójſka pſchewſak.

Poſtupanje Cjang Tſo-linoweho wójſka ło pjecza ſadźerźało.

S Pekinga ło powjeſcź roſcheŕja, ło je ło wójſku Pekinſkeho knježeſtwa pod roskaſowarſtwom marſchalla Wu Pei-fua poradźiło, poſtupowaze Cjang Tſo-linowe wójſko pola Shanghaiſkwana ſadźerjecź. Jendźelſti pódmórſki cźołm a wójniſka łódź Pekinſkeho knježeſtwa ſtej do Shanhaiſkwanſkeho pſchiſtawa pſchijěłej.

Sſerbſkim młodźenzam.

Kiž žebi dźenża wjeczor w Khróſcźanach ruzy ſawdaja ſ narodnemu ſerbſkemu dźełu.

Sſo poſběhń, ſerbſki Sſokole
A ſlětni na Khróſcźanſke hona,
A kcź też dele do hole
Tam, hdźež 'ſchcźe Sſerbam kemſchi ſwonja.

Wy młodźenzojo Khróſcźanjzu,
Nětk ſtónčnje Sſokol ſakoſcźe.
Hdyž ſkórjeli ſu Wacźanjzy —
Wy ſ móznim ſchim nětk duchom dźicźe.

Cźi ſhoże pcheju ſ mutrobu,
Bóh žohnuj twój ſkutk w Metrovoli,
Haj ſakoł nowu jednotu
Nad drohich wótzow ſerbſkich roli.

Wotewrźe wrota Sſokołej,
Kiž hromadźecź dha bratrow twojich;
A kózdom' ſerbſkom' pachołej
Sſo ſlužcźa, do njoh' pſchiwjeſcź ſwojich.

Njech ſ móznym duchom ſokołſkim
Sſo Khróſcźenjo nětk poczńu hibacź,
Pod módrym njebjom luźiſkim,
Sſo njewſchecźeſel ło budże dźiwacź.

Daj Bóh cźi ſhoże, Sſokołe,
Sſo wrěcźnje trał by mjes Sſerbami,
A ſchkitał ſwój lud w wótcźinje,
Hdźež ſtudła hiſchcźe Sſerbja khmani.

Jubilarej w Hradźu Kraloweje.

Wěnaſch [illegible] wjeńcu

Jan Bryl-Sſerbin.

(Skónčenje.)

S teho wſcheho widźimy, ſo je naſch wołławſeńſki knjez prof. Adolf Cźerný wutrobny podał brał pſchi wſchěch podźełanjach naſcheho narodneho žiwjenja a ſkutkowanja naſchich ſerbſkich wótcźinzow, ſtarych a młodych, ſtajnje radoſtnu wotwołóž w jeho wutrobi namakało, tiž je jemu wſero do rukow tłočźił. ło by ſwéru Sſerbam a Sſłowjanam ſtajiwnu ſerbſku ſ nowanarodźenja naviſkał. Schtóž cźze doſpołnje ſpóznacź jeho kruty ſajim ſa literarne proſtowanja łužiſkich Sſerbow, ton dyrbi ſebi tſeći ſeſchiwk Łužicy do rukow wzacź a dokładnje pſchehladacź wot prof. Otty Wicźaſa rjenie ſeſtajane „Sapiſki literarnych Kšćow Adolfa Cźerného“; ſchtóž pak cźze tute dźěła doſpołnje hódnoceźicź, ton dyrbi ſe wſchitke ſ dobrej ſkwiſu pſchecźitacź a jara derje roſzuminacź. To by rjany nadawk był ſa naſchu ſtudowaju młodoſcź, ale też kóždemu ſkłónjenemu Sſerbſki poſłuſch k duchownemu wotſchiwjenju a połnjenju, kiž ſej ſam ſam cźełpak w cźaſkam cźaſu žiwjenja. Tehodła cźujach ło hižo łeta 1907 pomnuth, ło mo to kobu poſtaracź, ło by tole žiwjenſke we wutrobach a ſkutkach cźołkje ſtudowaneje młodoſcźe ło dźěło, tale njerſchdźna luboſcź k nam móziełkim ło tej ſakorjenicź a dale traka. Moje pſchebywanja w „Slábkowych Studentiſkich Kolejach“ a ſtudowanje na cźeſkej univerſelke ſpołcźi mi nadobnu pſchiležnoſcź, ło ſpóznach ło ſ nětkotrymi ſahorjenymi cźěſkimi ſtudentami, kotriž ło wołoſebje ſa ſerbſti narod ſajimowachu. Mje tutomu běſchtaj w prěnim rjedźe bratraj Józef a Frantiſchek Páta ſ Litomyſchle; Cyrill Stěkl a Leoſch Mucha ło k nimoj pſchitowaſchichu. S luźiſkich Sſerbow ſtudowaſchtaj tehdom Jurij Hantuſch a Cyrill Wjenka, ſwonka ſerbſkeho ſeminara a my wopytachmy ſhromadnje lektorat profeſora A. Cźerného.

Po mojim namjecźe, žebi towaſiſtwo ſałoźicź a w nim wukmanjenje ſerbſkeje a cźěſkeje rěcźe ſpěchowacź a praktiſku wſajomnoſcź wěſtowacź, wutwori ło tak cźěſko-luźiſke towaſiſtwo. Wuſwołichmy žebi naſcheho wołławſkeho A. Cźerného ſa patrona a dachmy tomule towaſiſtwu mjeno Cźěſko-luźicźky ſpołek „Adolf Cźerný“ w Praſe. To ſta ło 20. měrca 1907 runje w cźaſu, hdyž naſch ſerbſki wótz, ſtudźiwy rabiſckel profeſor dr. Arnoſcź Muka na ſwojem puczowanju do Apatije (Abarſia) we Praſy pſchebywnjeſche. My wuprołožchmy žebi jeho ſa duchownelho ſtarca a tak ſałoźi ło tole cźěſko-luźiſke towaſiſtwo k cźeſci naſcheho jubilara Adolfa Cźerného, ło by jeho dźełowańcź ło roſcheŕila a traka k „Bohu cźeſci a Sſerbam k nuzitku.“

Wjazy hač pjatnaceź lět* je ło mjes tym minyła, minyła je ło mjes tym też ſwětowa wójna, kotraž Słowjanam ſe ſahubu hrožeſche, a minył je ło też cźaſ cźaſ powrota ſtarych kralefſtwow, pominył je ło nětko też naſch ſtaroſtwomny ſerbſki ſeminar w Praſy, ſchtoż je ſ njejměrnej ſchkodu ſa naſchich luźiſkich Sſerbow, — ale woſtało je towa cźſtwo, kotreż nošu ſławne mjeno ſwojeho protektora a ſpěchowarjow tych idejow, kótrejž ſu hižo naſchim ſtarym wótcźinzam buke ſłužate: w njewuſtawazym dźěle a ſ wótcźinſkimi ſkutkami ſahowacź luźiſkoſerbſki narod Sſerbowſtwu a zyłemu Sſłowjanſtwu!

* Pſchirunaj: Cźeſkoluźicku knihownicźku bra. Joſefa Páty, cźo. 6. 1923: „Patnáct let Cźeſkoluźického ſpolku Adolf Cźerný w Praſe 1907—1922.“ Nakładem Cźeſkoluźického ſpolku „Adolf Cźerný“ v [illegible] V komiſi Semerád. knihkupſtwí A. V[illegible]ert w Praſe.

Ze Serbow.

Srjedu, 8. winowca.
Brigitty, wudowy.

* 1828 Korla Aug. Jenč w Čornjowje, pozdźiſčo farař w Palowje, wulcy zaſłužbny ſerbſki ſtawiznaf a wotčeńo.

Pohladaj na ſyjerja!
Wobdźěła,
Wobſtara
Polo ſej kaž dokonja,
Dobre ſymjo wuſywa
A žnjow bohatych ſo nadźa.
Praj, štó wšemu dopomha,
Zo ſo jeho ſywy radźa?
Zo wšo žohnowanje roſce?
Wjedź, to Boża ruka je.

Hendrich Wałko.

Či jara dobru radu dam:
Daj hólcej krošik a — dźi ſam!

Radyſerb.

*

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer + 1, thermometer wo dnjo + 17. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer + 1, thermometer w nozu + 8. — [illegible] wječera nad połnóznej a nad połnóčnej Europu, nihdy mjes

Moja prěnja luboſć.

Novela.

1] (Pokračowanje.)

Wobroczíwſchi ło, wuhladach, ło je dźenża w dźiwadle ſ tannej młódźicźej holczku, wocźiwidno je ſotru, po jenaſkem wobleczenju ſudźo, a hiſchcźe ſ brubej w ſamej ſtarobje.

Cźaſto ſeſkawachu ło naſche ſpohladnjenja. Wona wſchak ſtajnje ſaſy wócźzy ſaſidźeli, a pokna cźerwjeń ſala jeje luboſne wobliczo, abo druhdy wobroczi ło też k ſwojej towaſiſchcźy.

Pſches to běch jara ſwjeſelena a moje jeniczke pſchecźe běſche, ło mohł ſ njej ſłowcźo porěſcź.

Pſchedſtajenje ło ſapocza, a wona cźaſto mjes hru, ło na nju njehladam, mje wobkedźowaſche.

„Dźenża ju ani ſ wocźkow njepuſchcźiſch, doniž domoj njepóńdźe,“ prajach ſebi. Njemóžach ło ani naſtupcźiſ pſchi ſpohladowanju na jeje luboſcźiwe wobliczko; trěbach tak rjez kóžde jeje dychnjenje, kóžde jeje hibnjenje.

Kajka běſche tola kraſna, hdyžkuli wócźko na jewiſchcźo ſkoji, kajka rjana luboſna, wotewri-li rěcźiju ſe ſwojej ſotru abo towaſiſchku, ſwojej kraſnej hubzy k mikenu wuſmjewkej. Wobſacź-li tehdy mało, ſchto ło hraje, dźenża wobdźi hiſchcźe njenje. Sabuch na wſchitko, ſchtoż ło pſchede mnu hrajeſche a pſchedſtajeſche.. Wutroba biješche mi tak ſylnje, jako by chzyła wutrobnju pſcheraſnyć, a moje wocźi běchtej ło zyle ſahladałej do tamneho wabjazeho raźnego ſtworjenja.

Tehdom budźich ſej pſchak, ło by ło dźiwadło cźim prjedy cźim łépje ſtónčiło, pſchetoż ſnm ſ wulkim žedźenjom wocźakował, hdźe bydli. Skónčnje bě po pſchedſtajenju, a ja chwatach ſchtoż mózach, ło bych ło ſ njej prawje pſchibłížił.

Runje, hdyž ło ke ſkhodam tribuny dobrach, wutupichu won. Dźěch ſa nimi, ſtrachujo ło, ło mohłe ło mi ſaſo ſ wocźow pominyć. Běch ło roſſudźił, ło pódu ſa nimi, byrnjeź by ta holczka ſchtó wě hdźe bydliła. Tola wone kroczachu po ſamźnem puczu, hdźež dyrbjach też ja kicź, ſchtoż bě mi cźim lubſcho. Wohladny ło nječhto króć a ſpóńa, ło ju ſejźehuju. Dźěchu po tym puczu, kiž bě też ſ mojim wróczoſpuczom. Hakle nětko ło ſamrócźichu do jeneje ſ pódlanſkich hatkow; a ja ſłědowach ſa nimi. Na połoſiżu hatky ſaſtachu, ja tehorunja w ſejinje, a roſžohnowachu ło ſ tamnej zuſej holczku, kotraž do domu ſaſtupi. My dźěchmy dale, kaž ło ſda, na ſtronu k hłownej wulicy, w kotreż ſmm bydliſ.

Tu pſchińdźechu jimaj napſchecźo nětkże tſjo rjelpuſhożo a ſamérichu ło runjewon na wobej holczkży. Lědy běch wuhladał, ło jej ſadźerźachu, khwatach jimaj hnydom na pomoz. Rjelpuſhożo pſchińdźechu ſałoźicź nětkaſke hrube worakawſtwo ſ nimaj ſapocźeſ; haj jedyn ſ nich wobja ju hižo wokoło paſa. Tu pſchiſłocźich a dyrich ſwaźliwcźo na ruku, tak ło tón ſpuſchcźi ſwój wotpohlad a da ło ſ tymi druhimi do cźekanja.

Tule witanu pſchiležnoſcź ſ hóńnacźu wěſo hnydom wujich a prajach: „Knježna, dowolicźe-li, ſwaźu ło waſ dopſchewodźecź hač do waſcheho bydlenja.“

„Dźakuju ło, njebudu ſchcźwał waſ wobcźežowacź“, wotmołwi, ſaſdźelo wócźzy. „Sſym wam ſ najhorzyſchim dźakom ſadołżena, ło ſcźe namaj pomhali.“

„To běſche tola ſ mojej winowatoſcźu, knježniczka“, wotmołwich ja, wuhibajo ło ſ rěcźu. „Sawěſcźe bychu tuchi ſurowzy wam nětkajki njeluboſmy wuſtup ſtucźili. Mam tón ſamy pucź jako wy.“

„Chcźecźe-li potajkim naju dopſchewodźicź, pſchijimamy dźakownje waſche poſtſkcźenje“, wona djeſche, ſarcźerwjeniwſchi ło.

Běch wſchón ſwożowny, ło bě ło moje wotmyſlenje tak derje poradźiło, a podach jej ruku, ło by ło ſapotwěźła. Hiſchcźe bóle ło wona nětko ſapyri, ſłożiwſchi ſwoju paju do mojeje. Tu bu mi tak ſwożownje ſ wutrobje, tak pſchijomnje, ło bych chzył tałke ſ njej trocźicź do wěcźnoſcźe. Sapowědźmy ło ſ lohka, a ja ſacźuwach, kajka ſpodźiwna móz pſchenděje moje ſtawy ſ dótknjenjom jeje ruki.

„Knježniczka, wy ſcźe wſcha pſchehkapjena, tutón pſchipad je waſ roſhorił. Wy ſcźe wocźiwidno druhu knježniczku pſchewodźała, najſerſcho ſwoju pſchecźelniczu?“

„Haj, macźe prawje, ſwoju najlépſchu pſchecźelniczu“, wotmołwi wona.

„A nětko proſchu, knježniczka, do kotreje wuliцy wotbocźimy?“ praſchach ło, hdyž wukrocźichmy ſ wulicźi.

„Runje horje. Nětko wſchak mam nochzu bycź dale k wobcźežnoſcźi. Sa waſchu luboſcźiwoſcź ło wam wutrobnje dźakuju.“

„Proſchu, knježna, njeje-li wam ſ njeluboſnoſcźi, dowolcźe, ło bych biſchcźe ſwoſtał ſ waſchim pſchewodnikom.“

„Njecźiniſče namaj, ani njeluboſnoſcźe ani ſadźiwka. My ſcźe pſchejara dobrocźiwy, ło ło takle pſchecźelnje wo naju ſtaracźe.“

Krocźachmy potajkim kónz dale a rosmołwjachmoj ło wo dźenżnſtiſchej hrě a wo dźiwadle doſpka.

Sa khwilku dóńdźechmoj ſ domu ſ dwěmaj połkhodmaj, pſched kotrymž ſaſtachtej knježniczku, a wona ło mi ſ nowa podźakowa. „Tudy bydlimoj; hiſchcźe raz pſchijmajcźe mój horzy dźak, je wſchak mi jara žel, ło ſcźe běj taſi pucź ſ namaj ſaſchoł“, prajeſche.

„Na žane wſaſchnje, knježna, bydlu runje napſchecźo w prěnim połkhodźe“, wuprajich.

„Aj, to dźen ſmy ſuſodźa, ſpodźiwny pſchipad! Pſchijimajcźe moj dźak a ſ bobom tez moje ſlubjenje, ło, kdy bych ło wam mohła ſ něcźim wotrunacź, bych to lubjerad cźinila.“

„To móżeeźe, droha knježniczka, na jara jednore waſchnje“, prajach proſcho.

„A kajke to by bylo?“ woprajcha ło wuſmjewajo.

„Wěnujcźe mi ſwoje pſchecźelſtwo, droha knježniczka, to jenicźke“, ſnapſchecźiwich.

„Sſlubuju jo wam, macźe to hnydom“, wotmołwi wona trochnje. — „Mějcźe dźak a dobru nóz!“ poruczi ło mi.

(Pokračowanje.)

kupju Island a Jěndželskej a może nimo cźehnjo nasche wjedro wohrožujcź. Hewak ras wjedra wostanje rjany a ćuchi. — Jutśe schtwórk ftónczko 6,15 khadźe a ſo 5,22 hodź. khowa, měśaćk wopołonju 4,22 hodź. ſkhadźa a ſo na ranje 1,54 hodź. khowa.

— Telefoniske powjeſeć wo wjedrje ſa jutśe ſchtwórk: S wjetśicha jaſno, ſ khwilemi ſo mróczeźe pſcheća̧kuja, w nozy, khłódno, wodnjo pomérnje cźopło, khabłoce, ſe cźaſami ſwiſkhe wětry ſ krótkeho rania hocź połodnja..

— Polizajſka rosprawa. Pſched nětkrym cźaſom pokradny ſo tu dwanaćze ſrébornych khoſejowych khićzkow ſ mjenom jeneho towaŕſtwa a ſ liczbu. — 6. oktobra pokradny muź w módrej bluſy na wonkownej ławſce haſy ſ wokna brunn toſchku. — 7. oktobra pokradny ſo we wokolnoſći muźaze koło ſe ſnamku „Finſterwalde", na zelluloidowych pſchimadach ſteji mjeno Paul Meißner, Oberneuskirch. — Schtóž nješchto wo paduſchtwach wé, njech to policiji wojſerwi.

— Knjezna Ruth Krawcez, dźowka naſcheho hudźbneho direktora B. Krawca, ſ Drjezdźan, dóſta pſchiſtajenje ſa ſymſku ſaiſonu do Barlina pſchi komornej operje jako wrěna ſubrětka. Nětkole je w Kialu.

— 25ětny rěcźnikſki jubilej. Dźenża ſrjedu 8. oktobra je 25 lět, ſo je k juſtiſiju radźcźeł dr. iur. Arnoſcht Hermann ſ rěcźnikom w Budyſchinje. 8. oktobra 1899 ſaſtupił ſo ſ prawiſnikom pſchi hamtſkim a krajnym ſudźe. Hać do nalěta 1919 pſchiſłuſchesche też měſchćańſkemu ſaſtupjerſtwu.

— Indrazwa loźa. Statiſtiſke wobźěłanje polizajſkeho hamta města Budyſchina nam tute ſdźěli: Němſko-ſtatna inderowa licźba ſa ſchtwórtk, placźiny bě 1. okt. 1924 1.19 biliardźa-króna domaćinſkeho cźaſa.

— Mjeſa měſchćańſkich ſaſtupjerjow. Wot. 1. oktobra ſem dóſtawaju měſchćańſcy ſaſtupjerjo měſaćnje 45 hr., njeſapłaćeni ſobuſtawy rady a ſobuſtawy pſchedſydſtwa ſaſtupjerjo měſaćnje 70 hr. a pſchedſydźa měſchćeł ſaſtupj. 100 hriwnow ſa wudawki.

— Myto! Schtóž ſo ſwojeho hudźenja woda abo hudźenje wurumuje, dóſtanje myto. A to hać do 25 proz. měroweho podruźnikſkeho pjenjeſa a wſche toho ſaplaćcźa ſo jemu zuſe abo ſ dźěła wuoamki ſa pſchećahowanje. Bliſche ſhonišch we wobydleńſkim kamcźe na źitnych wikach 3 I. — Budyſchſka měſchcź. rada. Wobydleńſke a ſaſtupdeńſke wotdźělenje.

— Natutowarjam pjenjeſy, kiž dyrbja ſo nahódnoſćicź, maju ſo pſchiſłewicź. Miniſterſtwo ſmutkownych nałeżnoſćow je natutowarjam woruczilo, ſo maju wone wo-ſiewicź, ſo dyrbja ſo natutowańſke pjenjeſy, kiž maju ſo nahódnoſćicź, pſchiſłewicź. Saſtoinizm dyrbja kóżdemu radźicź, kiž cźe wěſte pſchedprowa pſchiſłeſewicź, hacź tute pſchedprowa pſchiſłeſewicź dyrbi abo niź.

S Njeſwaczidła. Wcźera w nozy 1/2 12 hodź. woheń w knjeſej bróżni na wolnozmej ſtronje knjeſeho dwora wuńdże. Se wſchěch ſtron wołnjowe wobory na pomoz pſchikhwatachu, ſo bychu ſuſodne twarjenja wutkowałe. Bróżeń ſama ſo hacź na murje ſnicźi. W njej thowaſche ſo jenoź hiſchcźe ſkoma, dokeź běchu pſchedy źiź wumělźili. Każ rikka, je ſo tam też wjele běrnow ſpalilo. Woheń je najſkerje ſkótniſka ruka ſałoſkita..

S Jaſchuzu puka Njeſwaczidła. W naſchej wſy pſchejdźeſze ſo khěźa cźo. 21. Pola je k temu 2½ kźza. dale je tam elektriſka ſwjeza. Naplaćicź dyrbi ſo 500 hriwnow ſmydom. Tuź wſchě ſherbźan kuzay do Jaſzuzu, ſchtwórtk, 9. oktobra 1924 dop. w 11 hodź.

S Kamjenza. Wcźichi hotuje ſo w Kamjenzu na hermank. Njedźelu a póndźelu wotmi̊ca ſo tuto wjeſele. Tu budźe ſo mnoho wobſładowacź, ale też druhdźe, małe kupowacź. Lud nima hiſchcźe doſeć „drobnych" pjenjeſ.

S Horuſho Kunwałda. Kruwu rataraja Kubizy dyrbjachu doſtrěłacź. Na polu wołta jej bula trawy w ſchiji cźaſu, taſ ſo by ſo ſtoro ſaduſhyła.

Se Schnizy. Sſo ſmbiła. S domu cźełka je 13-létna holza Flora Raſchcź. Jeli ju nětkó trjechi, njech ju ſtarſchimoj wrócźo domjeđe.

S Wjaſonzy. Pjźmowa ſchćurka (Bismarotte). Ssamo hacź do naſcheje Luźizy je ſo pjźmowa ſchćurka dobyła. W nowym hacźe naſcheho rycźeſtkubła widźachu pſchi ryhłowjenju nětkóż ½ metra dołhu pjźmowu ſchćurku. Rycźeſtkubleriſki najeńć k. Tráhna cźapſche ju ſ kruchom drjewa ſarasheź. To pak ſo jemu njeporadźi. Tu ſawoła ſwojeho bratra, kiž ſ hońtwińſkej iſtélbu pſchikhwata. Schćurka pak bě ſo mjes tym do ſwojeje ſamy ſkowała. Słónczuje pak ſo tola poradźi, ju ſ ſamy wuhnacź a ſaſtrélicź. Wběcźe ſo njeje jeniczke tońe ſwěrźo w naſchej wokolinje. Njech ſo tehodła ludźo na kóżdou hjeru, wo-ſebje małe dźěći, pſchetoź wone na taſkim ſwěrźecźu njedobidnu.

S Pjiſku. Wutoru ſańdźeneho tydźenja wołhali ſo dźěłacźeŕ Erich Brechtit ſe ſwojeho hudźenja. Jene cźło je wokjenzny. Schto je ſ winu, ſo je ſwój domcźk wupuſchcźił, njeje hiſchcźe ſnate.

S Rańka (Groß-Räſchen). Mało wuſpěcha mějachu póduſchi w kontorje delnjołuſiſkeje ſchkleńcź-ńnje. Bjes dowołnoſcźe połkadnika cźaſchu mjdu pſchezu hižo dopołdnja ſami wupłacźicź. Seſkěny pjenjeſneho kamora pak běcźa ſyſtrje doſeć. Połkadnik namała ſ'cźes pjaſcź wulke dźěry w ſcźenach kamora.

S Kulowa. Njedźelu popołdnju wudyri w ſtatoku ſchowja Jana Bulanka woheń. Hródź a kolnja ſpalićhcźej ſo hacź na murje. Każ je woheń naſtał, njeje ſnate. Skót móſkachu hiſchcźe wukhowacź. Sſamu a ſtłoma, kiž Pawołej Sabiſzej a Kobalzej ſłuſchesche, ſo ſnicźi.

S Sedlo Komorowa. Pſcheo wěſcźo dnjemi pſchiſtajiſ ſa Mortha R. pola jeneho knježſtwa ſa Fluſobnu. Wcźera bě ſo nadobo pominyła. S dobom pak pytnychu. To bě ſo wjele ſonjazných ſchatow ſhubiło. Brjedy hacź cźaſ wotjeđe, poradźi ſo, paduſchnizu powadnyć. Wona wi-wrajt, ſo je ſchaty pokradnyła, ſo by pjenjeſy ſa jěſbu do Schleſyſkeje ſ teho wuwikwała. Mózno je, ſo je njeſwěrna ſłužobna druhdy ſobuſobne wźći wuwjeđła. We Starym Darbnju je ſ dźělonjemčerjow khěźku wot khźći ſpěwacź khodźiła. — Dźěłacźeŕ Alwin H. je ſo ćta dołho nad ſwojimi 3 dźowkami we ſtarobje 8 hacź do 14 lět njepózcźiwje pſcheſchoł. „Nan" je 54 lět ſtary. Wina taſkich pomérnow ſu i dźěła ſrudne wobydleńſke wobſtojnoſcźe. Sſowóbna wobſtejі ſ 10 dźěći, a bydla jenoź we kuchni a ſtjwi. Zona a dźěći ſu ſo bojałe, tuto woſſiewicź. Polizija pak wo tym ſhoni a „nana" ſaja.

S Pizna. Pſchedwczeraſnym wjećer wokoło 9 hodź. wotwali ſo w Dobrinku bróżnja. Skót móſkachu hiſchcźe wukhowacź. Jenź pak ſu ſo ſpaliłe. S pomozu motorſkeje ſtukawy pordźachu ſo, domiće pſched wohnjom ſchćitacź. Bróżeń bě ſawěſćena. Każ je woheń naſtał, njeje hiſchcźe dopołnaſane.

S Lutkow. Njedźelaſko aluminijowoje twórnje nadeńdźechu dźěći pſchi hrajźanju powjelnizy. Hdyż ſo dale pytaſche, wuſkłódźi ſo wjaſy taſkich roſtrańenych popjelnizow. Polizija je mětno ſowjeđa.

S Khorzhbuſk. Polizija ſokaſuje we dźiwadle kurićz a hroſy temu i khłoſtanjom, kiž tam kuri.

S Khrzhbuſka. Schtóž cźaſ wukrajnych dźěłacźeŕi a dźěłacźeŕkow w ratafſtwje pſchiſtajeć abo khźerjeć na lěto 1925, dyrbi měć dowołnoſcź wot nimſkeho ſtatneho dźěłacźeŕkeho hamta w Barlinje. W Khorzhbuſu dyrbja ſo taſke próſtwy wo dowołnoſcź we wuradźeni dźěła na Sprjewinej hrjeſi cźo. 12, telefon 223 ſapodacź hacź do 20. oktobra 1924. Trěbne formularty tež tam dóſtanjeſch. Dowołnoſcźe lěta 1924 dyrbja ſo nowym pſchinacź.

S Luhnjy. (Pſchi rowje ſwojeje macźerje.) Na naſchim pohrjebniſchcźu trani ſo 15 lětne hólcźa pſchi rowje ſwojeje macźerje ſ revolwrom cźełko. Kuſko dźěſche do wócźka a je pſches to ſiwjenje ſhubił. Na pawſrjeh kiž ſo pola rowa namaka, bě napiſał: „Mój non budźe mje wobźarowacź. Pſchi macźerinym rowje chcu wumrěć."

Hospodarſki rozhlad.

Sſrjedu, 8. oktobra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miliionach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	21 9900
jendźelſki punt	18 685 000	cźeſkoſł. króna	12 500
ſchwajzarſki frank	80125	10 mil. półit. mark.	78 500

Naſchim cźeſkeſnym cźitarjam, a ſherbſkim rataraja wſhěmſe. Sdźělujemy, ſo ſu „Sſerbſka Ludowa Banka", „Sſerbſki Hoſpodaŕ" a „Sſerbſke Nowiny" ſwoje prózowanja wo połběhnjenje hoſpodarjenja ſherbſkeho luda wo dalſchu wažnu kroczeł wudołonłake. Wó iſtnje ſadu rumnoſće „Sſerbſkeho Hoſpodarja" ſmu pſchipiſarwicź dali doſtawarźu ſchkrowych powjeſćkow. pſchedewſchem mikowańſkich. Dopołdniſke pſchejimy Barlinſkeje produktowej burſy a ſłótnych mikow wocźiſchcźamy hiſchcźe ſymy dźeń we „Sſerbſkich Nowinach". Potraſſim, naſchi cźitarjo, kotrjż Sſerbſke Nowiny hižo na dniu wudawanja dóſtanu, a to ſu ſkoro wſchitcźy naſchi rataraja, ſmějcź ſ tym te najnowſche wicźne powdźeć, kotrež pſchipołdnju miſiniſe ſołmo, ſdyż ſo ty k wobſedźej ſindniſcźoh. wſhche twarjenja ſtatka do Budyſchina leźa, te ſmějeſch ty, luby ſherbſki rataraja, hižo pſched wieczkom cźorne na běło w ruzy. A my dźiwa Sſerbſke Nowiny" na dniu wudawa̧a do naſſtakenſtich wſelkow Muźakowſkeje hole roſcźerjawamy. Wſche wudokonjanoſcźe techniki ſtajamy dźenſa do ſłużby naſchich próſowanjow.

Prawomu, pokrećowanzemu a roſhłodnemu ſherbſkemu rataraja ſa njeho ſ teho wukhadźaju wuſkiſ drje wulokowacź njetrjebamy. Abonentow pjerſ'ch jemu taiku wicźnu powjeſeć niz na jedyn mějeza, ale na 10 lět ſarunaja. Wſche tehe ſwojim pſcheſcźelom „Sſerbſki Hoſpodaŕ" na telefonſke praſchenje cźo. 156, Hamt Budyſchin, najnowiſche płacźiny pſchezo ſdźeli.

Wjenjeſy běcźu wcźera tunje, wſchědnje po 3/5 proz. a měſaćnje po 1¼ proz. W hłównocźe pjenjeſ bě malo pſchemenjenja.

We effektach bě wcźera malo wobrota a kurſy běcźu ſtabłowne. Wójnſka pożcźonka khodźeſche mjes 600 hacź 675 proz.

Produktowe wiki běcźu měrniſche. Burnjeſ buki też nicźeja w Amerizi trochu kupiſcźu, woſtu tu pſchi dotalne płacźiny. Rożka ſo jow nětkó wo drjebi. Muka ſaſtoi ſchpatniſcho dźeſcźe. W jecźmjenju běcźu wiki měrniſche, rjany jecźmjeń bě ſnowu a na płacźiny dźerſcźeſche. Wowſ njebě źadny a nětko ſtabłi. We womjeſtſchkach a wotrubach běcźu wiki měrne. Zentnaŕ płacźeſche wcźera pſchez'n 12,05—12,45, rożki 12,30—12,60, jecźmjeń ſ nałetnego 11.50—13 naſjmnjeho 10.50—11.35, womſa 8 65—9,85 ſł. hr.

Bru 4 hr., 5,25. 6.25, ſa dobre kuſkoćcźe, ſa naſlěpſche 6 hr., 7,30 hr. a 8.50 hr. ſa naſlěpſchi len ſo zentnarju. Dźeło I. 1,30 hr., II. 1.12 hr., ſchpatny 0,95 hr. Srěbło I. 35—60 np., II. 15—35 np.

Sſłoma zentnaŕ we Drjezdźanach ſańdźenu póndźelu 2,10—2,50 hriwnow.

Sěnno w Drjezdźanach ſańdźenu póndźelu: zentnaŕ 4,20—5,50 hr.

Kupcźi pyta:

Konja ſylnecho na rolu. Knicźi dwóſć w Bolbrzach.

Na pſchedań:

Kruwu, wuhłokońcźelna też do cźahanja, w Luchowje 16.

Mjeda, wuhłokońcźelna w Boſcźezach cźo. 41.

Kamor. pjenjeźnu, pźjamke błido a druha nadoba, ſudniſan no pſcheſhdźowanje na ſudniſtwje w Lubiju, a to ſchtwórtk dopołdnja w 10 hodź.

Kuchiniſk nadoba a krzty wóſ na pſcheſhdźowanje jutſje ſchtwórtk. dop. w 10 hodź. w Lubiju we hoſcźeńzu „k ſ'ńſkeſ".

Bi'ſ'ſ'ſ' dźeſeńzi ſe wiſchem gratom, w Kamjenzu, Anger cźo. 58.

Tſelba, hońtwińſka, w Kamjenzu, Wettinſtr. 6 L.

Sſo ſpjeſa

Murſerio, twaŕſki miſchtr Uhlig w Lubiju.

Roſwoſ. Rychtaŕ we Stanojſchcźu pola Rěcźiz.

Rěſnſki. Guſto Reinhardt na kamjeńtnej haſy w Budyſchinje. — E. Pětrik w Budyſchinje.

Hołe. do domu, Miſſerka, twaŕſki wobkhod we Wojerezach.

Kowaŕſki, Arno Bothmann w Budyſchinje.

Schkrowa depesca.

Dźeńſa dopołdnja w 10 hodźinach:

Deſchcźe w nižinach Sſednoczeńych Statow połudńoweje Ameriki ſu źiź ſaderžałe. Dale ſo powěź: Hoſpodaŕſki wuſkeŕ miniſterſtwa je wobſamknył, wuwożnje zło na rožku a wotrubh powiſchicź a ſa jecźmjeń, wotwſa a tež pſchenju ſ nowa poſtajicź, dowożne zło na rajſ pak ſdźěłacź, a to tehodła dokeź ſu źitne źiź ſchpatne. Tónle wukas hnydom do mozy ſtupi!

Dźenſa w 10 hodź. dopołdnja běcźu Źitne płacźiny pornjo wcźeraſnjch njepſchemenjenje.

Pſchipołdnju wo 1 hodź.

Na burſu njeje źiwjenja. We effektach źaneho wobrota, jenoź renty ſo trochu połepſchicźu.

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ſymſo po tuni abo 1000 kg, ſewaſ 100 kg płacźiny ſo wołej tritnje.

	8. 10.	7. 10.		8. 10.	7. 10.
Pſchenza	241-248	241-249	rožk. wobſuſchi	16.80	16,80
rožka	247-253	247-253	woſh. melaſka	9.50	9-9,50
naſeń. jecźmjeń	229-256	229-256	ſerabella	15,00-17	15-17,00
nal. jecźmjeń	—	—	běrnaze trawy	19-19,50	19,50
womſa	189-197	189-197	bunj	20-22	20-22
kukuraza (Maiſ)	—	—	woſa	17-18,00	17-18,50
pſchenična muka	35-37,75	35-37,75	lanu wobſuſchi	26-26,50	26-26,00
rjana muka	35-37,75	35-37,75	mócźe ſwinu	14-15,00	14-15,00
pſchenicź. wotr.	14-14,75	14,75	ſotte lupinu	16—19	16-19,40
rjane wotruby	13-13,50	13,50	ſuno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,20
rapſ	375-380	360	ſłoma, rjana	1,0 -1,20	1,0-1,20
lanſ ſymſo	440-450	440-450	„ pſchenicź.	1,00-1,2	1,0-1,00
broch	24-27	24-27	„ womſowa	0,90-1,00	0,90-1,0
pjelušchit	17-19	17-19	„ jecźmjeń	0,90-1,00	0,90-1,00

Jěſba ludo-zyrkwinſkeho ſwjatka do Miſchnja.

Sandźenu njedźelu, 5. okt. wotmi̊ ſo zyrkwinſka jěſba ludo-zyrkwinſkeho laikowſeho ſwjatka do Miſchnja, ke dóſtojnej khwalowańi kicźeźanſtwa w naſchej domiſnje. S Budyſchina jěźeſche ſamo na 100 wozowom pod njedźiſtwom knjeza farara Groſze ſ ranſtim cźaſom dale do Drjezdźan a wot tam 1/9 hodź. ſ wozebitnym cźaſom dale do Miſchnja. (Słódźeſche hromadźe 5 wozebitnich cźaſowow. 1 ſ Drjezdźan, 2 ſ Liwka a 2 ſ Kamjenicy.) Wſchi Miſchnjanſkim dwórnińcźanju ſeſtuna ſo ſwjedźeńſki cźaſ a cźehnjeſche na to pſches ſwjedźeńſky wupyſchene měſto do Albrechtſkeho hrodu a do nicźnje (dom). W 11 hodź. wotmi̊ ſo ſwjedźeńſke Boża khłuſba, na kotrejż měſeſche ſuperintendent dr. Hofe ſ Medeberga ſwjedźeńſke rědowanje. We ſamym cźaſu wotměchi ſo ſwjedźeńſke Boże khłuſby w khźenjnej zyrkwi, farař Böhme ſ Drjezdźan, w zyrkwi ſwj. Anny a w Janiſej zyrkwi kiž běchu wſchě tak pſchepjelnjene, ſo dyrbjeſche wjele ludźi Bożu khłuſbu do cźaſa wopuſchcźić. Na to bě ſhromadźeny wobjed we wſchelakich hoſcźencach. Na to ſo hromadźeny wobjed we wſchelakich hoſcźencach. Na to nakaſa ſo wopołdnjowarjam Albrechtſki hród, zyrkej (dom) a pſchecźeſcźo pſchiſtojn wukhadźowańcu ſo po mjeſe a wokolinje. Pſchołdnju 1/5 hodź. bě ſtarona ſwjatkowa ſhromadźizna w khźeninej zyrkwi, w kotrejż ſwjatkowy pſchedźěwda Hickmann rěcźeſche: „Wo naſchej ſłužbje na zyrkwi a ludu." We zyrkwi ſwj. Anny dyrbjeſche ſo paralelna ſhromadźizna wotmi̊cź. Po ſhromadźiznje, 1/6 hodźin ſo na torhoſcźu demonſtrowaja wotmi̊, w kotrejż k. krainy biſkop D. Ihmels wordźa a ſamźe dnja do tuchle ſtonow ſiednoći: Tuto ruſtupjenje ewang. ſhromadźenſtwowje wole dyrbi nań w ſcźeſcźanſkej wedomoſcźi ſamolwitoſcźe a wěrnoſtnej roſpomnoſcźi poſtrowniſcź a wobtwjerdźicź k ſłužbje na zyrkwi a ludu a dyrbimy krucźe ſathowacź drohotne namrěwſtwo naſtich wótrow. Tu rěka, naſchemu nahożnje wokſtudnjenemu a w pocźiſtnjeſe bſ-ſ podłoſka ſtejaſemu ludu ſwědcźenje evangelſkeje dobrocźeſtkje wole wotpołokicź. We to mózne wuſnacźe k naſchej evangelſkej zyrkwi. We na 5000 wobſadźikow ſ zaſeje Sſkleje pſchiſłuſchataſo. Wjeczor 3/4 hodź. buſchtej Albrechtſki hród a zyrkej ſ kraſnym wobſwětleńjom poſjeſchenaj, ſchtóż wutkotny napohlad poſtſcźeſche, kiž wſchém dołho w pomjatku woſtanje. Niebš nimale mózno, ſo pſches cźiſtdu pſchecźiſchcźecź, tehdy luda bě ſo feſchło. Budyſchſkaj wopytowarjo ſu ſ bźła w nozy w 2 hodź. domoj wróćiſchu. Tež rjana ſiežka Sſerbow bě ſo na jěźbje wobdźěłała. Wſcho we wſchém bě to mózny wuraz naſchaje evangelſkeje wěry, kiž njedáiwajuc wichrom cźaſa krucźe ſekorjenjena ſtoji.

—S.—

Přłopk.

* Rozdźěł. Snaty pěſnjeſ ſu na hoſcźinu ſchcźerowſcźeny, pſchi kotrejż jenemu młodemu muſykantej napſcheco ſedźeſche. Tutón běźche wo ſwojej mudrozi a duchapłnym ſorcźe pſcheſkorbowanje a mjeſeſche, ſo ſmě kóżdemu nječſto napóſſynjcź, ſchtóż bźé młodźi hubałoſo rad cźinija. Prawiſnik thěrno winku hołdowaſche. Pſchi tym pſchińdźe tež rěcź na pěſnjenje, ſchtóż ſo jemu lutźeſche, dokeź cźuſche tež pěſnjeſerjej nječſto napraſſnjcź. Tuź ſo jeho praſcheſche, kiłi rozdźěł je mjes kuntſu (noru) a pěſnjerjom. „Blido", wotmolwi jemu pěſnjeŕ.

* Pschipod w operze „Lohengrin“. Wo šnatym šławnym spěwarju, kiž je njedawno wumrěł, powjeda šo šćěhowazy podawk. Na jednym wječoru dyrbješe w „Lohengrinje“ wustupiś. Spěwar pschińdże wjeśeły i wjeśeleje šabany. Hdyž nětko oo cholmika, kiž koth cźehnje, stupi, shubi runowahu a padny pódla. Koth pak hibaśe šo dale. Nichtó njewjedźeśe, schto šapoćeć. Spěwar pak proji bliskemu hrajerjej: „Praj mi, hdy pschipiluwa pschichodny koth?“

* Smytka! Njedaloko Harfenfelda pschihotowachu šo na wěrowanje. Wšichnich bě wobstarane. Pschedy hač do zyrkwje woteńdźu, wróćźi šo njewjesta hischće raz do šlowy wo narodne wopišmo šo namołwenju. Kiž běchu posabyli. Wono dyrbješe šo pschi zyrkwinskich durjach pschepodaś. Hdyž tak daloko bě, nasta kraśna wobrada. Njewjesta bě i kaschćika trichinowe wopišmo wsala, kiž bě šo dwaźnemu šwinjarcu wupisało.

* Jednaźe lět dosho hižo pyta nan mordarja swojeho žyna. S Rotterdama šo pišńe: W lěcźe 1913 stupi 19lětny Bartel Spanja do šłužby na jednym parniku. Na puću do Argentinskje swadźi šo z Jendźelśkanom z mjenom Christiansen. Jendźelśkan srani młodeho Spanja tak cźeśko z britwju, so na to wumrě. Mordar pschepoda šo w Bachiji-polizaji. Sa tři měsazy pak poradźi šo jemu, wucźeknuć. Stary Mikławski Spanja dosta nětko wobras mordarja swojeho žyna do ruki. 11 lět dołho prózuje šo hižo, mordarja swojeho žyna wušlědźiś. Psched nješćto dnjemi łysna Jendźelśkana we pschistawje. Priedy pak hač bě policija k ruzy, šo mordar staremu z ruki rwnu a šo w cźišćeńcu shubi. Stary pak tehodła hischće nadźiju shubiś njeje, swojeho žyna šmjerć wjeśćiś.

* S Liverpa. Fabrikanta Henczel dowoli žynej korćmaria z Čapli zobu w automobilu do Karlowych Warow jěś. Njedaloko Komotowa nabpadny tón fabrikantu a pytańe jeho z gumijowym klumpachom sabiś. Wjednik automobila pak bě to w hladanje widźał a posaśa nadobo. Wonaj nětko młodeho cłowjeka wupaśaschtaj a wušadźischtaj. Podźěśeho jeho wobstorźischtaj. Kaž šo nětke wukopa, je młodźenc wobkudnik.

* Nom dha najwušchu cźežu męcź. Pa dwěch jednanjach pschiwoli šo naćiśk italsko-argentinskeho architekta. Po tutym naćiśku budźe dom 335 m. wysoki a 305 m. schěroki. We 80 posthadach budźe na 4500 jśtwow, hobrite torńe, wulka koncertna dwora, bźimadło a měśtowešć sa wojowarjoma olympiskich hrow. Architekta pschiśiłuśiche Mužolinowej stronje a tu wot njeho podpjerany. Nacźiśi šu w ministerstwje sa swonkowne naležnosće wustajene. Dotal pak hischće nimaju města, hdyž bychu rad hobrа natwariłi.

Nibdże na zwłom žywcźe šo mackerna rěcź małych luwow tak njepotkźiśu, kaž w Němiśi, pschedwjeschćem we Pruskej. Snaźe je, kajtu šwobodu maju ludy, kotrejž we jendźelśkich statach bydła. Djenża wšchě ludy, kotrejž chcejźba prawo měcź, so jich ziwilizowane mjenujemy, žywoim narodnym mjenjschinam najbaše šahaze prawa sa hajenje jich narodnosće w zyrkwi, schuli a šjawnym žiwjenju špožćuja. Ssamo bolschewiśka Rusa je němšćim kolonijam pschi rěcy Wolga dowoliła, swoje šamošatne republiki šebi wutworiś. Na naschej tharćy jich wobšah šwóšnawamy.

Wozjewjenje.

Drobnowikowański dawk. Hižo pschi pśedawjeschćich jednanjach je Žitawska wikowańska komora pschećiwo tomu była, hdyž měješe šo wobrotny dawk pschemeśeć, so dyrbi runje drobnowikowaćer junkrócźny, ale pawyschenu dawk njeśeć. Měźo je Žitawska wikowańska komora teš z nowa namjetowała „drobnowikowański dawk“ wotpokazała, dokelž šo pschewjeśeć njehodźi bjes šchodu.

Wikowańska komora w Žitawje.

Za nowu čłanku

su darili 1261,03 hr.

Dalše dary z Wětenicy (pśez šulerja Jurja Tryšku):

k. Delan, kubleŕ	1,— "
k. Smoła, kubleŕ	1,— "
k. Kala, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Mička, kubleŕ	1,— "
k. Weidlich, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Bjedrich, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Pětŕka, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Šachon, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Žur, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Hejduška, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Čoch, žiwnosćeŕ	—,50 "
k. Tryška, žiwnosćeŕ	—,50 "
hromadźe	1268,53 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł“ w Khrósćicach! Štóž ma zajim za Sokoł w Khrósćicach, přińdź srjedu, 8. okt., wječor we 8 hodź. do „Herbskeje grychty“.

Kasino młodych ratarjow za Bačoń a wokolinu ma njedźelu, 12. okt., dop. 3/4 11 hodź. w młodźinowni w Bačonju swoju měsačnu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma wšoće přińć, hewak so khłosta, teš pokładnik. Předsyda.

Serbski Sokolski Zwjazk ma swoju łětušu zhromadźiznu 30. nov. t. l. w Budyšinje. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Maleśecach. Zwučowanje za dźěći jutře štwórtk wupadnje. Příchodne zwučowanje za dźěći je štwórtk za tydźeń. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepśetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerźliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započ ale.**

2. serbska
wumělska wustajenca
— molerstwo — wumělske přemysło —
w Budyšinje
w Serbskim Domje na lawskich hrjebjach 2
Sobotu 4. a njedźelu, 5. oktobra,
sobotu 11. a njedźelu, 12. oktobra
wot 10—4 hodź.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulelnjej haju 34.
Telefon 786.
Hłowna pschedawatnja Rud. Sacka i Lipska w Budyšchim hamtiskim hejtmanstwje.
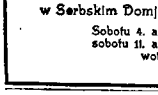

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

„Serbski Hospodaŕ“
ratarske wulkowikowanske towaŕstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšency
z Dobrowizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je nadinjena we plombowanych měchach.

Nawěstki přinjesu wužiłk!

Kožuchowe počehnjenja
Paul Otte
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Žony
kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, teź **krótke a wolmjane twory pola**
Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 l.
z napśeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, benciu atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Transport
prosatow a běhakow
stej kóžda sobotu wot 10 hodź.
w Linkse hoscźencu w Běłej Wodźe na předań.
Paul Gieke.

3 1/4 PS
motorske koło
z próžnym běhom a khodomaj (Gänge) je za 300.— hr. na předań
na kamjeńtnej hasy 29
w klamach.

Linoleum
wšěch tołstosćow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
poruča
Otto König
při mjasowych jatkach 3.
Telefon 1162.

MERSIOVSKI
Domjace časniki
Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jśedne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjadź.

8-10000 hr.
so jako prěnja hypotheka na wobkhadnisku leżomnosć pyta! Poskićenja pod „B 65“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Hypothekowy Koestner
na žiwnych wikach 18.

Sprawnu, staršu, pilnu
holcu
nic młódšu hač 18 lět, kiž měješe hižo šłužbu, pyta
Rianeltowa w Budyšinje.
So zamołwić z wotpiskami wopismow na kamjeńtnej hasy 17 w klamach.

W. Häcker
Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7
bałmjane twory :-: wolmjane twory
poruča płaćizny hódno
mantle **štrykowane jaki**
drasty **suknje**
bluzy **šórcuchi**
žonjace šaty, dźěćacu drastu
tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Serbski hospodaŕ
ratarske wulkowikowanske towaŕstwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje swojim přećelam
wiċne płaćizny swětowych burzow
kotrejž wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom
hač do 18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w śe wobliśeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 237 | Budyšin, štwórtk 9. oktobra 1924. | Lětnik 83

Serbow nusa a hubjenstwo.

Nam Serbam na to njeźiże, druhim narodam psches nanoz abo druhe śrědki naschu wolu nacźišćecź. Pschejemy žebi jeno, so žmeńny pschi nětźišćich wobstejnoscach mérnje, wot nikoho wumuzowani abo wuwjasani — žwoju žwowzu kulturu, kaž žo wona w spěwje a słowje a we wschelakich nałoźtach hišćeze jewi, pěstowacź a sdźerźecź. Wukonjenje tuchno naturskeho prawa dyrbjało žo Serbam žamym do ruku dacź, kaž maja to druhe narody, na pšch. Němcy, w druhich krajach, hdźeź žu wone ſ narodnej mjeńšinu. Tehodla žo Serbja wschudom a wschudźe organiśuja, schtoź žo wěso ſ njepschecźelskeje strony rad njewidźi. Hnydom wucźišchla w tym pscherazu, njepschecźelstwo pschecźiwo druhemu narodej, njesmjeźiwosć a kaž tute poroki wschě rěkaju.

Serbja žo hibaja na wschěch polach. Pschiwobrocźeja žwoju kedźbnosć wjacźernym truchanym praschenjam a nadawkam. Ale wšnoſ nimaja žboże, w cźišćoharbiſej wokolinje žiwi bycź, so wschědnje skrucźowacź w žerbſkej mysli, w narodnym duchu. A tola maja woni bycź piónźrojo žwojeho luda. Sću tu a tam we wobadźe, a gmejnje a schuli w njeńschinje a tehodla žo jich prawa wot tuchich samolwitych instanzow njezeschkeźkuja. Sakoniźn zawěscźene drje wone žu, ale němſka wjeſchina, kotruž hušto dosć wotpadnjeni a wotrodźeńſzy Serbja žylnja, na nje njedźiwa, wědźo, so žo ji ſ teho žaneho powjasa njewjeresći, skerje lépje žo „bojeźka“ rad widźi, hdyž Serbow po móžnoſći pschikrátźeja a jim tam a žem nékaſu cźaſtku „k spokojenju“ cźišnu. Na to waschnjo je Serbſtwo jara schko dowało. Nam njepschecźelſzy smyhleni saſtojnizy, sjedinocźeni ſe žerbſkimi renegatami, bijachu a bija hišćeze dźeń wote dnja nowych narodnych ranow a nimanu lékarja, so by je ſchojił. Sda žo jim, kaž bychu ſ niczenjom žerbſkeje rěcźe ſtatej a kulturje dźakneje žłužby wukonjeli. **Może žo tajſi lud kulturny mjenowacź, kiž pſche niczo a ja niczo nicźi jedyn druhi?**

Se ſamolwitym worſchtam nicźo na ſdźerźenju Serbſtwa njeſeleźi, je nam ſdawna ſnate. Wubate ſakonje, kotrež dyrbjo „k ſdźerźenju naſcheje rěcźe a ludźiwa ſłużicź“, žu njedośahaźe, połojeźne, ſ twocźomaj date. Nihdźe žana dobpolnoſć, ſpomožne dopředkaſtwo. Mjes Serbami žo wschudźe najprjedzy na to dźiwa, so bożedla Němzowſtwo nihdźe njeſchkoduje, so němſke dźěcźo „k ſwojemu prawu“ pschidźe. A žerbſke? Hnydom ſ prěnim létom ma žo ſ zuſnimi ſłowami dajicź, kotreź njemóźe a njeſnaje. So by najprjedzy žwoju rěcź dobpolnje nawukniło, ſchtoź dźe k ſdźerźenju naroda njeſminjomnje je trěbne, to tak wažne njeje. To žo da. Kak žu žo na to waschnje mnohe ſchule pſchenémežiłe! Wěſo žu němſzy a njenarodni wucźerjo temu dopomhali. Teź prjedawſke knježeſtwo a jemu podſtajene inſtanzy mějachu na tym žwój wažny podźeł. Hdyž Serbſtwo wotebérasche, tykachu žerbſkeje rěcźe njemóžnych wuczerjow. Tuchi potom žwoje bocźinichu, ſo žo žerbſka rěcź w ſchuli a gmejnje po cźaſu do cźiſta ſłuži. Mamy nadoſć tajſich ſchulow, hdźeź žu žo Serbſko na to waſchnje wutupili. Nomina ſunt odioſa. Podobnje je žo ſchko měſtnym woſadam, hdźeź nimaja wjazy žanych žerbſkich Božich ſłužbow, žaneho žerbſkeho prědowanja. Bywali ſamolwitym kruham na ſdźerźenju Serbſkow a jich rěcźi něſchto ſaleźało, měźe žo žyle hinaſche a wuſpěſchniſche śrědki natožowacź hacź žu žo ſtaſe. **W lécźe 1911, hdyž měſjeſche žo nowy ſchulſki ſakoń wudacź, rěcźeſche tehdomniſchi roſprawjeź, demokratiſti ſapóſłanz dr. Seyffert — poſłužiſchi ſakſti minister kultu — ſ pſchihłoſowanjom žwoje konſerdatiwneje a narodoliberalneje frakźije ſa wotſtronjenje žerbſke rěcźe ſ porjadnych ſchulſkich pſchedmjetow.** Sſerbſke dźěcźi dyrbjachu žo **ſwonka ſchulſkeho plana we žwojej macźernej rěcźi roſwucźowacź.** Wotmyſlene pſchewjedźenje tuteho namjeta by ſniczenje žerbſkeje wucźby we ſchuli było. Kotſi žerbſky ſtarſchi bychu žwoje dźěcźi „po ſchuli“ dali žerbſki wucźicź! Tutón wotpoſłaŋ bo njebojpjelni, dokelž konſerwatiwni, koſiſź mějachu tehdom wjetſchinu, ſkónczńje zyły nowy ſchulſki ſakoń zaczińnychu a tak pſchi ſtarym ſ léta 1874 ſwoſta. Tak hiſchcze tón ras Damoklesowy mjecź Sserbow njeſrani a njeſakłó. Jenož kſwiſki. W pſchichodźe bychu ſawěſcze tajſe a podobne namjety, žerbſku rěcź wuwjaſowaſe a niczaſe, ſaſo žo ſapodake. A Bóh we, hacź potom wjetſchina ſa tajſi „ſprawny ſakoń“ bo namakała njeby. Na tajſich thablozych, dodźerźanych nohach ſtejachu Sserbowu „prawa“. Wójna a jeje wukónj je temu ſadźewaka, ſo tajſa njewěſtoſcź w narodnym wobſtacźu bo wot Sserbow wſa. Demokratiſti (republikanſki) cźaſ na wjazy ſroſumjenja ſa naturſke prawa jenotliwego ſtacźana kaž zyłeho luda, bžnjej njeněmſti bhł. Jemu mamy bo dźakowacź, ſo wěſta legalnoſć we prawach narodnych mjeńſchinow je žo pſchedrěła. Wěſo w Pruſſej niz, hdźeź ſamolwite worſchty žaneho cźuća ſa njeněmſke narodne mjeńſchiny nimaja. Khiba, ſo Němcam w druhich krajach je ſamej měru mérja, kaž Němcy zuſnym mjeńſchinam w žwojim kraju.

Tak w tu khwilu ſtrach njewobſteji, ſo mohłe bo we Saſkej žerbſku rěcź wołoźace ſakonje ſpohubjeńſchcicź. Wěſo jeno tak dołho, kaž budźe demokratiſka mysł tu ſ knieſom, wo cźaſ dyrbjeli žo Sserbja wospjet prózowacź. Narodne žałoſcźenje pruſſich Sserbow nocźe wotmjelknyło. Tam dyrbja ſ pomozu narodnych mjeńſchinow hinaſche narodne wobſtejnoſcźe žo wutworicź, ſo njeby Damoklesowy mjecź dale nad pruſſkimi Sserbami wiſał a woni w njewěſtoſći žwojeho narodneho dóſta wostali. Deemokratiſa njeje we Pruſſej ſtareho hakatiſkeho ducha hiſcheze pſchewinyła. Je pak na cźaſu.

*

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na seminarſkej hasy 6. Rěči serbski

Najſł. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo.

Najnowše z cyłeho swěta.

Leczenje zeppelina „Z. R. III.“ žo wotſtorcźiło.

Zeppelin Z. R. III., kotrž žo jako njawjetſchi dźiw techniki ſławi, je po ſdaću wot wjedra jara wotwišny. Sserdou dyrbjeſche žo won na leczenje do Ameriki puſchcźicź, tola ſ nowa je žo wono wětrateho wjedra dla wotſtorcźiło.

Zeppelinſki amerikanſki konkurrent „Shenandoah“ njetrjeba po ſdaću pſchejara wětrow bojecź. Won je ſe 40 muźimi wobłhadźi wot Lakehurſta w New-Jerſeyſkim ſtacźe ſ Cźichemu oceanej wulecził. Won dyrbi něhdźe 7000 mil pſchelecźecź. To budźe najdłoſtſichi lét, na kotrýž žu žo w Ameriźu ſ taſſej powětrowej łódźu ſwažili. „Shenandoah“ bo ſ heliowym płunom pjelni.

*

Połoženje w němſkim hórnišćiwje je žo ſaſo pohubjeńſchilo. W podłopkach pola Bochuma je žo 800 a w podłopkach pola Dortmunda 1000 muźi ſ dźela puſchcźiło. S wubjerjenjom žo w prěnim rjedźe njewojeńjeni a invalidſy potrjecha.

*

Němſke dźěcźi w Franzowſtej pſchebywšk namakaju. Blížiſche ſo hižo tſeći transport dźěłacźeńſkich dźěcźi do Franzowſtoje. Dźěcźi žo wožeźe w połodniſchej Franzowſtej ſtejnowja. Njepschecźelſke ſmyhlenje Franzoſow napſchecźo Němcam je po ſdaću ſaſchło.

*

Wotſtupjenje hedſchaſkeho krala Huſſeina Jendźelcźenjo rad widźa. Pſchecźiſtwo jendźelſko-arabiſkemu frěcźenju je Huſſein žwoje knježeſtwo teź na Paleſtinu wupſcheſtrěcź dźiył. S tym je wón jendźelſkej politizy w Paleſtinje wulke wobcźežnoſcźe cźinił.

*

Sahrebſke nowiny „Hrwat“ žu njepotwierdźenu powješcź pſchinjeſłe, ſo je knježeſtwo pſchiſłahanſtwo Paſchicźa, Pribicźewicźa a nětkotrych generalow wotſtroło. Tuchi žu dźiwli pjecźa knježeſtwo potwórcźicź a wojeſku diktaturu ſaſwjeſcź.

Němſke knježeſtwo a drohi khlěb.

Swjaſk němſkich khlěbowych fabrikantow je nowinam ſlědowacy wokolnił pókłał:

Němſki ſeźiwjenſki minister je němſkim knježeſtwam wokolnił pókłał, w kotrymž žo ſ praſchenjom mukowoje a khlěbowoje drohoty ſaběra. Na kónzu wokolnika minister na to pokaſuje, ſo mohło ſnadź žo ſ wotſtronjenjom wukaſa wo nóznym pjecźenju khlěbowoje drohoźe napſchecźo dźěłacź.

S tuthymi ſłowami je němſki ſeźiwjenſki minister na dypk pokałał, na kotrýž je žo w ſjawnoſći pſchi roſpominanju khlěbowoje płacźiſny pſchemało dźiwało. Wot wjele lét žu wulkopjekarńje, wožeźe ſwjaſk němſkich khlěbowych fabrikantow ſ nowa na to pokaſowali, ſo žo ſ wobmjeſowanjom dźěłacźſkeho cźaſa a wuwuźiwanja dźěłacźſkich śrědkow we wulkopjekarńjach na něhdźe tſi pjecźiny jich ſamóžnoſcźe khlěb podróża a ſo jeho hódnoſcź pohubjeńſcha. Knježeſtwu je žo roſkładko, ſo žo ſ nětko pſchedpiſanej dźakańſkej methodu ſ najmjeńſcha 30 procentow wuhła wjazy pschetrobnje. S tym powyſchene twudawki a powjeſtſchenje powſchitkownych wudawkow khlěbowoje płacźiſny podróźeja. Knježeſtwo njeje hacź dotal na wuprajenja organiſazijow wulkopjekarńjow dźiwało. Nětko ſtónczńje ſeźiwjenſki minister wuprajenja khlěbowych fabrikantow pſchipóſłnawa.

Nětkole dyrbjeli žo teź hiſchcze mali pjekarjo ſtyſchecź dacź, hacź by žo ſ dowolenjom nózneho pjeczenja khlěbowa płacźiſna ſtuńſchika.

Sſchiwdźenje němſkoſtatneho preſidenta.

Wulki ławniſki žud w Scheſećinje (Stettin) je ſlótnika Franza Brehmera dla pſcheſidźenja ſakonja k ſchkłonju republiki k ſaſtwu na dwaj měſaja ſaſudźił. Saſudźeny bě lětha w naléźu w ſtajnej koreźnje němſkich ludowzow pſchi pijeraju knježeſtwa a němſkoſtatneho preſidenta na njehorne waſchnje ſſchiwdźił. Pſched žudom wobſtorkeny jako ſtruchły a bojaſny ſałoſcźak ſtejeſche. Sſudowy pſcheſydźa na to pokaſa, ſo žu němſkeho ludowza dla podwjedźenja datkowo hižo ſ 600 hriwnami pjenjeżneho khłostanja ſaſudźił. We wuźudowym ſakoženju žo praji: Wjetſchina němſkeho luda je němſku ſtatnu ſbowu wuſwolika a teho dla dyrbi žo wona ſ krutym khłostanjom pſched ſſchiwdźenjom ſchtiacź.

Danſka wotbróni.

Wotbronjazenu namjetej danſkeho knježeſtwa je ſtara na roda pſchihłoſowaka. Kral je formalnje do teho ſwolił, ſo by jeźim w namjeźe jednak a wobſamknuł.

Po wotbronjenſkim planje ſakſtańſkeho miniſtra dyrbieli žo danſke wójſko a wójnſke łódźiſtwo roſpuſchcźicź, ſ dobom žo powinowatoſcź ſ twojeſtej ſłužbje ſpuſchcźi. Wjeſe wobwjerdźenja dyrbja žo wottorhacź. Fabriki a druhe pſchiprawjenja wójſka a wójnſkeho łódźiſtwa dyrbja žo jako priwatne ſtatne pſchedetrosacźa wuźicź. Jako narunanje ſa wójſko ſo policajſki korps wutwori, kotryž dyrbi namjeſnej žandarmeriji, ſłownemu ſarjadniſtwu a policiji porjad ſakhowacź pomhacź. Mjeſto wójnſkeho łódźiſtwa žo ſa ſtatne ſtrażowanje mótſkeho brjoha a ſa ſathowanje nazionalnych ſajimow w danſkim morju naprawy cźinja.

S roſpuſchcźenjom wójſka a wójnſkeho łódźiſtwa žo njedoſtaik w ſtatnym roſliczenju wotſtroni. Mjeſto dotalneho njedoſtatka 8 milijonow ſbytka w ſtatnej kaſy woſtanje.

Žadanja franzowſkich ſaſtojnikow.

Sjejd franzowſkich ſaſtojnikow w Pariſu je reſołuzije pſchijał, w kotrejž žo praji, ſo je nuſno, na žadanju 6000 frankow najniźſcheje mſdy wobſtacź.

Dźełacźeńſka ſtrona Macdonaldej dowěrjenje wuprajiła.

W létnej ſhromadźiźnje jendźelſkeje dźełacźeńſkeje ſtrony je žo jenohłóſnje namjet pſchijał, kotryž Macdonaldej dowěrjenje wuprajі. Namjet dźełacźeńſku ſtronu namołwja, ſo by žo, je-li ſo by trjeba było, ſ njedoſtojnoje njedźerźeliwoje wotſtwihnoſcźe wot druhich ſtronow wuźwobodźiła. To ſ druhimi ſłowami rěka, ſo dyrbi ſo dźełacźeńſka ſtrona prózowacź, ſo by pſchi nowowólbach wjeſchinu mandatow dobyła.

Macdonaldowa egiptowſka politika.

Saglul paſcha, egiptowſki miniſterſki pſchedźyda, je Macdonaldom wo ſadanjach egiptowſkeho luda jednał. Pſchi tym je wón ſadał, ſo bychu ſo wſchitzy jendźelſzy wojaſy ſ Egiptowſkeje wróźo wſali, a ſo by ſo Jendźelſka knježeſtwu nad Sueźſkim kanalom wotrjekła. Macdonald je Salulej paſchej wotmolwił, ſo žane jendźelſke knježeſtwo ſajimy njeſpuſchcźi, kotreź ma Jendźelſka na ſtrażowanju ſwojeho wobkedźeńſtwa. We naſtupanju Sudana Jendźelſka ſwoje ſtejiſchcźo njepſchemeni. Tola Jendźelſka je ſwólniwa, wožbetite ſajimy Egiptowſkeje ſwěſcźicź. Samolwitoſcź ſa ſakhowanje porjada w Sudanje jendźelſke knježeſtwo pſchewoſmje. Wono wſchě k temu trěbne nam prawy cźini.

Kommunistojo ẓo ſ jendjelsſeje dẓelacẓeſtſeje ſtrony twſtamkwu.

Konferenza jendjelsſeje dẓelacẓeſtſeje ſtrony (labour party) je wobſtamkla, ẓo maſa ẓo kommunistojo ſe ſtrony twſtamkwuchu. Dẓelacẓeſtſa ſtrona ẓo dẓe hoji, ſo ju kommunistojo rozbija, kaẓ ju w Nemſkej ſozialdemokratiſku ſtronu rozbili.

Wotmołwjenje Jendjelsſeje na nemſki wopomnjenſtſi ſpiẓ.

Wotmołwa jendjelſkeho knjeẓeſtwa na nemſki wopomnjenſk ſpiẓ dla faſtupjenja do Swjaſka ludow je ẓo wutoru nemſkemu pósłanzej w Londonje ſchpechodała. W njej ẓo praji, ẓo ma wo wumenjenjach faſtupjenja Nemſkeje do Swjaſka ludow rada Swjaſka ludow roſtudźić. S niczim ẓo Nemſkej njeſadźewa, ẓo by ẓydło w radze Swjaſka ludow doſtała.

Sbẓk w Kawkaſkej.

Gruſinſke (georgiiſke) pósłanſtwo w Pariſu je ẓledowazu roſprawu wo ſbẓku w Kawkaſkej wojſewiſo: Wſchi pośłednim wojowanju pola Swenethia ẓu ſbẓkarjo cẓerwjenemu wójſku kanonu a 5 maſchinſkich ſtẓelbow ſedrali. Bolſchewikſke wójnſke łódẓe ſchi mórſkim brjoſu jẓdẓa a ẓu w Batumje a Suchumje pionerſke wotdẓelenja na kraj twſtadźić.

Wojeẓſka wyſchnoſcẓ je ſchjiwuſtnym ſatſelenych ſakaſaka, wo nich ſjawnje ẓarowacẓ. Batum je kaẓ wotenwrẓty. Wſchě klamy ẓu ſawrjene. Wobydlerſtwo je ſatraſchene. Cẓerwjene wójſko je wokolne wſyn ſapaliko. W Tiflisu ẓu ſaẓo 1200 wozobow ſatſelili, mjes nimi wulku licẓbu nẓbuſchich ruſkich offizjerow.

Pſchecẓiwjenje pſchecẓiwo ruſko-madẓarſſemu ſrẓecẓenju.

W madẓarſkim ẓeſtnje je ſapółkanz Eckhardt madẓarſko-ruſke ſrẓecẓenje poẓudźujo, kótẓy ſwjatk ſ bolſchewikami wotpokaſał. Druhi ſapółkanz Alexander Ernſt w nowinach pſchecẓiwo ſrẓecẓenju piſche, ſo dyrbi ẓo wono ſacẓitowcẓ, ẓeli ſo ſ nim njeje ẓadyn waẓny ẓiwjenjowy ſajim twſtaſawſ. Madẓarſka politiſka ſjawnoſcẓ ſamych pſchicẓinow ſa wobſtamknjenje ſrẓecẓenja njewidźi a pſchecẓiwo njemu raſnje protestuje. Diplomat Kanna, kotremuẓ je ẓo jednanje poruczko, je dale ſchoł, haẓ je jeho poſtnomóẓ boẓaha. Srẓecẓenje njeſmẓe ẓo w ẓeſtnje wotwierdźicẓ.

Kaẓ ẓo ſda, je madẓarſke knjeẓeſtwo ſwjatk ſ Ruſkej pytało, ſo mohło ẓo Madẓarſka, ẓdy by ras k wójnje doſchło, na pomoẓ Ruſkeje ſepjeracẓ. Madẓarojo ẓebi ſtajnje na to mnẓła, ſ wójnu ſaẓo kraje dobyẓeẓ, kotreẓ ẓu ſe ẓwětowej wójnu ſhubili.

Demonſtrazija monarchiſtow w Budapeſtu.

Nẓhduſcheho awſtrikſcheho arxiwójwodu Joſefa Franza Habsburgſkeho a jeho mandẓelſku, ſakiku pryneẓu Hanu, ẓu póndẓelu w Budapeſtu ſ wopraẓdźe „kralowſkimi“ cẓeſcẓenji powitali. To bẓſche offizielna monarchiſtiſka demonſtrazija, pſchi kotreẓ ẓo niz jenoẓ twórzoh knjeẓeſtwowi ſaſtojnizy, ale teẓ ſchulſka mkodźina, wojazy a 16 ſchpaniſkich toreadow wobdẓelki, kotſiẓ chjedźa w Budapeſtu bẓdẓenja ſ bykami wotmẓwacẓ. Nẓhduſchi arxiwójwoda w uniformje madẓarſkeho marſchalla pſchiſtupe.

W ẓeſtnje je preſident Sjitovſzki nanjetowaẓ, ſo ẓmẓł kralowſkemu pryneẓej ẓboże ſchcẓeẓ. Lẓwiza bẓ pſcheẓiwo nanjetjeẓ. Sapółkanz Ernſt Nagy ſawoła: Schto naſ privatna naleẓnoſcẓ Habsburgſkich ſtara?

Lafolletta curowiſtam doſtẓnikam broſw.

Wuhladaẓ preſidentſtwoweho kandidata Lafolletty na twſtwolenje ẓo dale a bóle polepſcheja. Coolidge hižo njemóże twjazy twoẓakacẓ, ſo ẓo ſ dwómaj ſpecẓinomaj wotedatych hłoſow twſtwoli.. Lafolletta je njepſchecẓel militariſma. W jenej ſhromadźiznje je wón rjekł, ſo europiſkemu militariſmej ſuby wutorka, a to na takſe waſchnje, ſo budźe, jeli ſo bychu jeho twſtwolili, ſa amerikanſke pożẓonki dań a dań na dań ẓadacẓ. Republikanam a demokratam porokowaſche, ſo njeẓu chutnje ſpytali, ẓebi dań ẓadacẓ. S tym ẓu amerikanſkich dankdawarjo nuſowani, dawki płacẓicẓ ſo by ẓo europiſka wójnſka maſchina wutworiła.

Poroki pſchecẓiwo Calleſej.

„Newyorkiki Herald“ ſ Merika powẓ: Senator Flores, kotrúẓ je jako preſidentſtwowy kandidat napſchecẓo Calleſej podležał, w nowinach „El Tiempo“ cẓekże poroki pſchecẓiwo nowemu preſidentej Calleſej wojſewja. Po nich ẓu wobẓbdẓerzo petrolejowych górkow w Tampicu twſtwolenje Calleſa ſ 35 miliſjonami peſow podpjerali. Wjednizy mexikanſkich dẓelacẓeſtkich ſwjatkow ẓu ẓo ſ 15 miliſjonami peſow pokupili.

Wójna w Chinje.

Wojowanje wo Shanghai.

Stejiſchcẓo Cẓekiangſkeho wójſka pſchi połodnjiſchej wojowanſkej fronce je ſ kóẓdym dnjom bóle kritiſke. Kiangſuſke wójſko je rẓku Wangpoor pſchekrocẓiło a nẓko hroſy Cẓekiangſkemu wójſku pucẓ do ſady ſalehnyć.

Kiangſuſkemu wójſku je ẓo dale poradźiło, horu Sungkiang, ważne ſtrategiſke mẓſto, 25 kilometrow ẓ krótkemu połodnju wot Shanghaia, ſaẓo wrócẓo dobyć. Cẓekiangſke wójſko je ẓo po ẓylej fronce 9 mil wrócẓo cẓiſło. W tu chwilu ẓo ſaẓo krucẓe wojuje. (Kaẓ Pekingſke knjeẓeſtwo powẓ, ſo ju Franzonſojo ſaẓo 20 letadow a 10 tankow Cẓang Tſo-linowemu wójſku podali.

Pariſſi „herald“ 8. oktobra ẓe Shanghaia powẓ: Wojozy Pekingiſkeho knjeẓeſtwa ẓu mẓſto Shanghai wobẓaẓili. Wu Pei-fuowy generalny ſtab ẓe wot njedźele we Shanghaiu. Hadẓejowa powjeſcẓenja powjeſcẓ potwierdźa, ſo je mẓſto Shanghai w ruzy Pekingiſkeho knjeẓeſtwa.

Ze Serbow.

Stwórtk, 9. winowca.
Dionysia a tow. martr.

* 1697 w Budyſinku **Bałcaſ Dołhi**, pozdźiſo **faraſ** w Njeswačidle, **wudawaſ** Postoweho **katechisma.**

Ha widżu-li ptačata čahnyć,
Hdyż liſćowy žołći ſo ſtom,
Chce myſlička ſobu ſo kanyć,
We hwězdach pak pyta ſwój dom.

Ha widżu-li k zemi ſo niżić,
Spać kwětku tu poſlednju hić.
Chce myſlička k hwězdam ſo bliżić,
Tam pokoja žórleſko pić. **H. Zejleſ.**

Hipotawa naſkerjedźi,
Potom z krwawej plampu ſedźi.
Jan Radyſerb.

*

— Wo **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer + 1½, thermometer we dnjo + 19. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742. hygrometer — 2, thermometer + 11. Wuhladu na njeſtajne wjedro. — Wjedro móże ẓo jutſje nokaſnyć, pſchetoż niżiny leża mjes Jenoẓelſkoj a Franzowſkej za mjes kupu Island a Schwedſkej, jena balſcha niżina (wurjoſchciẓera ẓo ſ krótkeho ranja ſpomnjenjeje kupy. Wyſchina pſchikrywa ẓuku raſtſcha Europu. — Jutſje wiatr ſłónčko 6.17 ſchodźa a ẓo 5,20 hodź. ẓkowa. Měſacẓk ſkładźa popołdnju 4,48 hodź. a ẓo na ranje 3.05 hodź. ẓkowa.

— **Telefoniſka powjeſcẓ wo wjedrje ſa jutſje pjatk.** Zaue wjetſche pſchemẽnjenja nẽtcẓiſcheho wjedra.

— Pſched nẽkotrymi dnjemi piſachmy w „**Serbſkich Nowinach**“, ſo ẓo pośta pſched ſchulerſkimi wrotami ſaſtawetwori. Nẽtko je ẓo dźeń poſtajił a to 13. t. m. Wob dźeń burkże w pſchichodźe dop. wot 8—12½ hodźin a popołdnju wot 3—6 hodźin wotewrjena.

— Wczera popołdnju ſrahſchcẓi na rózku ſukelniſkeje a Mołkoweje haſy auto a koleſaẓ hromadźe. Kolo kolarja ẓo łḱẽtro wobſchkodźi. Hewak ẓo nichtó njeſrani.

— **Stare pomniki a raſpadnki.** Mẽſto je ſa ponowjenje a ẓdẓerjenje wumjeſtnſkich pomnikow 2500 ſł. hriwnow dowoliło. Na wuſchelakich mẽſtnach ẓo hižo porjedźa, tak radniza a bohata wẽża.

— **Pólſtne wulẓojenje we wobſthodźe w Nẽmcy.** Wſche wotcẓahi wot roſmnożadkow (Vervielfältigungsmaſchinen) płacża płacża wot 1. nowembra 1924 jako polne płacżiwe cẓiſchcẓeni w nutſkownym nẽmſkim wobſthodźe. Wone płacża 3 pf. haẓ do 50 gramow. Dale je hiſchcẓe dowolene, na cẓiſchcẓeni ſ ruku abo maſchinu, ſ kolkom abo pſchepiẓanjom napiſ napiſacẓ, kiž ẓo napiſej na wobalẓu runja, teẓ firmu, mjeno, powołanje a bydlenje wotpóſłarja, jeho cẓiſło telefona, telegrammowy napiſ a kluczẓ, teẓ konto poſtſcheka a banki napiſacẓ abo pſchemenicẓ. Wot 1. nowembra ẓem móże ẓo hiſchcẓe dẓeń wotpóſłanja a druhe wobſthodne ſnamjeſchka napiſej wotpóſłarja pſchipiſacẓ.

— Na **ẓeleẓnizy** podawaju ẓo nowe wróćkne liſtki. Nowe wróćkne liſtki ſu na prẽnjej ſtronje pol bẽle a poł w barbje rjadownje. Schẽre ſa 4. rjad., brune ſa 3. rjad. a ẓ. ſelene ſa 2. rjadownju. Wone płacża 4 dny.

S Lubija. Pſched krótkim piſachmy w „Sẓ. N.“ wo jebanſtwje na Lubijſſim dwórniſchcẓu. Nẽtko je ẓo wſcho wutkonało. Nẽkotſi mlodẓenzojo bẽchu troſchku pſchewjeſeli a chẓanchu nẽtakich hłupoſcẓ ſworacẓ. Na druhi dẓeń rano poł njeſtuk wobẓaroważu a wotedaẓu njenjeſh pſchedſtejiẓerjej dwórniſchcza we Wósporku. Kak ẓo wẽẓ ſkónčacẓ, njeje hiſchcẓe poſtajene.

S **Kumwałda.** Póndẓelu pſched wjeczorom jẽdẓeſche ſapſchah na prawej ſtronje. Jemu pſchijẓdźe auto naſpſcheczo. Tehdła jẽdẓeſche ſapſchah hiſchcẓe bóle na prawo. Sa ſapſchahom jẽdẓeſche motorſke kolo, kiž jutſche ſapſchah pſcheſcẓahnyẓ. Hdyž nẽtko pohonecẓ auta dla na prawo jẽdẓeſche, ſajẽdẓe motorſke kolo do jenaẓ kẽẓnych durjow a ſrani ẓo pſches ſchtẽẓny ſtraſchnje.

S **Kolkwicz.** Tu ſhori jedyn na typhus. Wutora dowjeſchu jeho do Budyſchkeje ſhorownje.

S **Habrachcẓiz.** Samkaſſkemu miſchtrej R. Nãthigej ſlecẓa knuch ẓeſtwjeho kẽleſa do wócẓka. Lẽkaŕ cẓe ju hnydom ke ſkutkej mẽjeſche, ale bohużeẓ bẽ wócẓko hižo wubẽẓało.

S **Wrẽſnje** pola Kamjenza. 12lẽtny ẓyn ł. Mora Krausyh bẽ ẓebi nẽkdẓ erevolver wobſtarał a ẓebi ſ nim hrał. Pſchi tym je ẓo do ruki tſẽlił.

S **Rekẓ.** Naſche ſarſke mẽſto, tak bolko hižo wuprófowane, je ẓo ſ nowa wupiſało a to nẽtko wot krajneho konſiſtorija, dokelẓ naſcha wobẓada ſama njeje ł temu bóſchka, ẓebi nowehu buſchepoſtajiẓa ſwẽſcẓicẓ. Samolwjenja ſa naſche ſarſke mẽſtno dyrbja ẓo hnydom pola krajineho konſiſtorija w Drẓeẓdźanach ſapodacẓ, a to jeno ſe ſtrony ẓerbſkich buchẓownych.

S **Mſchmẓiẓicẓa.** Nedaloko Holeſchowſkeho ẓeleẓniſkeho pſcheſkóka ſnjeſeboẓi wutoru rano auto ſ tym, ſo ẓo jena wóſka ſłama. Wjednik hnydom ſaſta, kaẓ njeſta wjetſche njeſboże.

S **Klẽtneho.** 30 lẽt ſ kantorom je pola naẓ ł. kantor W. Glowna. Njedźelu ẓo jeho dołholẽtne ſkutkowanje wotẓwjeẓi. Gmejna jeho wobdari ſa ſłużbu w ẓirkwi a ſchuli. Wón je ſ naſłẽdnikom ẓwojeho pſchichodnego nana, kniẽſa kantora Boiẓta.

Moja prẽnja lubosć.

Novela.

3] (Pokracẓowanje.)

„Spicẓe derje, knjeẓna!“ prajach a tłoczach podatu mi ruczku krucẓiſcho, haẓ traſch hych mẽł. W tom wokomiku ſaſtwoni jeje młodźicha ſotra, kẽẓine durje ẓo wotewrichu a ẓiwẓa w podẓẽdże palazeje ẓo lampy padźche na kraẓne wobliczo dariczẽkł. Sſwoju ruczku, kotruẓ bẽch haẓ dotal w ẓwojej prawiju dẓerẓał, wona ſcẓahny naſpjet, ſ lohka podpohnny a ſpẽſchnje wotewrẽdźe.

Noshorjeny ſtojach hiſchcẓe pſched domom, hdyž bẽchu ẓo wrota hižo ſawrjete a pſchenẽdẓech pſches wulizu do ẓwojeho bydlenja.

Tehdy njemóżach dołho mluwnyẓ, wſchak ſpominach pſchejo jenoẓ na ẓwojeho jandẓeła.

III.

Nẽtko ẓym ju cẓaſto ſawohladał, pſchetoẓ wokna mojeje jſtwy bẽchu jenaẓ wyſoke ſ napſchecẓiwnymi. Hdyẓkuli nje wuhlada, ſtajnje mi pſchecẓelnje ſ błowẓẽzu pſchikiwaſche a pſchijomnu wuſmẽwk, pſchewodźaẓ jeje poſtrow, ẓwẽdẓeſche mi, ſo na nnje haẓ dotal poſabyła njeje. Wożẓebje w jenej jſtwi, runje napſchecẓo mojim woknam, ẓym ju cẓaſcẓiſcho wohladał, ſ cẓehoẓ ẓudźach, ſo tamnu jſtwu wobydli. Kak cẓaſto ẓym ſhladowaẓ do tamnych woknow! Pṛjedy haẓ jeje njelpósnach, bẽſche mi ẓuẓoboſtno dozyła dźesḥkatne; nẽtko wſchak bẽ to zyle hinaſcha wẽẓ. Nẽtko dẓeń wjedźech zyle hinaſche ẓiwjenje. Pṛjedy ẓnẽdach na pot woẓmich, nẽtko hižo w ẓednich, a to jenicẓky ſ teje pſchicẓiny, ſo bych ju, hdyž pódźe do wuſtawa, kotryż wopytowaſche, njeſapaſł. Bẽch hižo pod ẓmucẓenem waſchinju pſchihotowany, hdyž widźach ju ſ domu wotthadźeẓ, wſach ẓej ſkobuk a leczach, poſtrowinſchi knjeſa a knjeni, pola kotreẓej ẓym bydlił, ſ ẓhwatkom po ſkhodach dele a ſ donu won. Na wuliẓy pſchehlẽdźach na druhu ſtronu a ſa wokomik hižo bẽch kóẓdźeẓki krócẓ pódła njeje. W buchu ẓym ẓo ſ wopołdnja praſchak, haẓ teẓ to moje wſchẽdne pſchewodźenje traſch jej niebywa njelube, bórẓ pak hižo tom wjazy pſchenyſkał njeẓſym, dokelẓ ẓo holczka ſo mnu pſchejo jara pſchecẓelnje roſrẽcẓowała. Jónu wſchak ẓo ſta, ſo ẓmój hižo wſchi tom wuſtawje ẓo ſ jenej jeje towarſchku ſetkalo, kotraẓ na mnje nẽkaẓ dźiwnje hladaſche. Wóſnatwſchi to ſe ſaẓeẓrjenego wobliczа, ſo ji cẓẽkoty cẓinju, a pſchipóſnatwſchi tehorunja, ſo ma doſahaẓe pſchicẓiny, ẓym drubi dźeń ſaẓo wot njeje woteſchoł a ẓo porucził, ẓ bodom ẓo ſamolwjejo: „Sesnach, knjeẓna, ſo wczera waſcha pſchecẓelniza, ſ kotreẓ ẓmój ẓo ſetkalo, ẓnaẓ ẓo bjes dwẽla jara dźiwaſche, ſo dowolujecẓe mſodemu ſtudentej, ſo by waẓ ſjawnje dopſchewodźał, tuẓ wot dẓeńſniſcheho ſapoczejo —“

„Snadẓ ẓej njemyſlicẓe, ſo ẓo ſo waẓ haṅbuju?“ wotmołwi mi wona. „To mje njemyli, ẓamo bychu-li mje towarſchiſki hanile.

„Ma, nẽ“, ſnapſchecẓiwich, „ẓuẓm, ſo budźe wam to lubo, njebudu-li waẓ dopſchewodźecẓ ſ ẓamemu wuſtawej. Dowolicẓe mi pſches mẽru, ẓw ſeſe mi dowolita, ſo mózu ſ wami cẓaſcẓiſcho rẽcẓecẓ, a na tom je hižo doſcẓ.“

Dẓakowne jeje ſpohladnjenje, kotreẓ na mni ſpocẓnaſche, bẽſche mi ſ doſahożnym mytom. Hiſchcẓe malu khwilku ẓmój hromadźe popowdẓakoj, wona wotdẓẽli ẓo wote mnje, ẓkwatacẓſche dale, hiſchcẓe ẓonu mi pſchecẓelnje kiwny a ſhubi ẓo ſa rózkom.

Haczrunjeẓ bẽchmoj ẓo ſeſnałoj a hromadźe rẽcẓałoj, njeſnajach tola jeje mjeno ani ſtaw jeje ſtarſcheju. Stónčneje pak ẓym ẓej to ſ pomozu ẓiwoieje domjazeje ſhonił. Jeje nan je wulki pſchełkupz, na kraju ma wulke hoſpodaẓſtwo, kotreẓ wſchak namrẽwſchi po nanje hnydom pſchenaja, ſtara ẓo nẽtko wurjadnje wo ẓwój ſawod, łaẓ teẓ wo ẓwój wulki dom, w kotrymẓ bydli.

Ma tſi dźiwki a hižo doroſcẓeneho ẓyna. Najſtarſcha mjenuje ẓo Marja, pjatnaczẽlẽtna Emilija a najmłódſcha Klara. Takle roſprawjiſche moja hoſpoſa, kotraẓ bẽſche wo wſchẽm derje wobhonjena, dokelẓ ẓo two tajke a podobne naleẓnoſcẓe jara ẓwẽdomicẓe ſtaraſche. Nẽtko potajkim wſchitko wobẓadacẓ, ſchtoẓ chẓych wobẓecẓ.

Popołdnju wrócẓiwſchi ẓo domoj, wuhladach we ẓwojej ſtwje, kotreẓej wokno bẽſche twotewrjene, na podłożbje ſiẓeny liſcẓik. Sẽẓnywſchi jón, cẓujach, ſo je ſ nẽcẓim wobcẓeẓene. Tuẓ jón roſwobalcẓik; w nim tẽẓeſche wołojana kulka, a łaẓ ẓo bycẓ ſda, bẽ nẽchtó tule papjerki ſe ſamyẓkom do jſtwy cẓiſhnył. Hdyẓ bẽch ju roſwjernył, cẓitach:

„Drobi ẓpcẓelo! Sawẽſcẓe ẓym Waſ ſ ẓẽnẓniſchim ſadẓerẓenjom rano franika, wodaicẓe! Ale dyrbiach łaẓ jednacẓ ſ Wami, ſnatych pſchicẓinow dla. Waſcha pſchecẓelniza Emilija.“

Ranjeny ẓył njeẓſym, hdyẓ ẓym ẓo jej rano poruczẽł. Kajſa je wona dobra a njeriwinowata! Dyrbjach jej wotmołwu napiſacẓ, ẓo ẓadaſche ẓej cẓeſcẓa a ſdwórliwoſcẓ, ale praſchenje bẽ nẽtkole ſa mnje: łaẓ mohł to cẓiniẓ? Ẓo hamtẓnem puczu, łaẓ bẽ to teẓ wona cẓinika? Tola kulka, ſchpatnje cẓiſhnjena, mózeſche w najſhórſchim pſchipadzie wokno roſbicẓ, abo nẽkajke druhe njeſboże nacẓiniẓ, ſ tohrunẓ by ẓo ſawẽſcẓe wſchitko pſcheradźiło. Wumyſlich ẓej potajkim nẽſchto druhe.

Napiſach wotmołwu:

„Wjeleczeſcẓena knjeẓnicẓka! Wẽſcheẓe tak dobrocẓiwa a ẓeſe mje ſ liſcẓikom poczeſcẓika, w kotremẓ ẓo ſamolwjeẓe, haczrunjeẓ by ẓo ſkerſcho mi pſchijſluſchało tak cẓiniẓ. Wam ẓebi Waſche pſchecẓelſtwo waẓicẓ, cẓehoẓdla je mi nebowno, ẓo jeho njeſmẓem ſnjetwuẓiwacẓ. Porucẓuju ẓo do Waſcheje pſchihilnoſcẓe, ſwoſtawam ſ Waſchim cẓeſcẓenjom wam Bjedrichom.“

Liſcẓik ſałepich. Wſchipadnje namakach ſtaru ſkerſku ſcẓinu, wudẓełach ẓej ſtok, ſcẓinu wobwich ſ bórniuu, liſcẓik pſchitłoczich ſ wójtom ſe ſtokej a wutſelich. Liſcẓik ſwjatnje bolecza do jeje jſtwy. Wo jſtwje nikoho njebẽ; ſa mała ẓhmilku ſaſtupi Emilija do jſtwy, pſchijẓdźny ẓo ſ bliẓu, liſcẓik wotẓini a ẓebi jón pſchecẓita. Khwilku na njón hladaſche, potom jón ſkomawſchi, podepẽł ẓkowu ſ dwómaj ſa ſamyẓkli. W ẓwojom ſamyẓkenju bẽſche tajka trochnu, tajka njebẽẓeẓy ludowna, ſo ẓmẽł ẓej powabnej hubzy wuſkoſchicẓ.

(Pokracẓowanje.)

§ Čerwjenka—Krjebje. Přejdawschi gmejnski pschedstejer, kubłaŕ G. Kopka, je 62 lět stary wumrěł. Wot 1914—1918 bě w Čerwjenku ſ gmejnskim pschedstejerskim dźěrjom.

§ Dwórkecy (Dittzdorf). Wječera rano wokoło 5 hodź. wudarichu w hajnikowni k lěsnej korčmje wołeń. Twarstwje so hač na murje wotpali. Stłoma a syno so znitscheschej. Nadoba a słót so hischće wulkhowa. Wołeń je so najskerje saložił.

§ Wósporka. Njedźelu rano we 8 hodź. dowjesechu so wone swony we frojatockownym cźasu ſ dwórnischcźa do zyrkwje. Wobdźělenje bě jara bohate. Pastor Stamm mějesche pohrjebnischku rěč. Potom puschčischtaj so karaaj swonaj dele a nowe schčinychu so horje. Pschi tom rozlamany so powjas a rozbi wjazy lětschnych zyheli. Popołdnju bě swjedźenska Boża hiuźba. Sswjedźenišku rěč wotjachu nowe swony k prěnjemu rasej. W „tčelawni" dźerżeřeše knjes farar Reuter ſ Drježdźan. Po předwannju běsche potom swójbny wjeczor.

§ Dźěwina (Groß-Düben). W nozy k mutorje trubjersche so na woheń. Sapschach njebě dosć spěschnje wschi sklawje, mješ tym bě cźerwjeny blak na njebju so skoro saso pominył. Sswukowa wosta tak doma. Někotři kolegrjo pak nastajichu so na pucź. W Ruschu wotpali so statok cźěrle Krušgarja.

§ Zubalnje (Zibelle). 13. oktobra 1924 je pola naš hermank. klótnu, konjaze- a ſwinjaze wiki.

§ Dźěrje Wody. Natarjo a rjemjeſlnizy njejsu hischće wschě měriła a wahi k pschepruhowanju sapodate. Hamtiſki pschedstejićer cźini na to kedźbnje, so maju so wschě hischće njepschepruhowane měriła a wahi do Shorjelza wótslacź. Pola kotrehoż policajta njepschepruhowane měriła a wahi namała. tón so tklosta.

Wusudźenja.

§ Krajny ſud. Měr kajazu ſwodu je pjeza dźěłacźeř Kurt Zeh ſ Budyſchina z wojeſkomaj němſkokrajnetneje wobory měř. Sa to ſaſudźi so k 2 dujomaj jatbu. Wón ſapołoži powołanje, so by so wuwinował, je dźěłacźerja Kirtu Semmera mjenował, kiž je to pjeza widźał. Pschitomny policajſki ſastojnik, kiž bě tu ſe ſwědkom, wuprajі, ſo je widźał, ſo jee ſo Semmer hakle rano w 3 hodź. ſ Budyſchſkej kermiſche wróćił a zebi najſterje termiju pschespał. Semmer ſo ſ 20 ſt. hr. abo 2 dujomaj jatbu pokłoſta. Wón ma tež wudawki dźenſtnischeje termije njeſeł dokelž njebě pschiſchoł.

§ Bjes hamžnje winy do nuſy bě pschiſchoł 50 lětny brodu truhaŕ Fr. R. Alfred Martius ſe Stareho Lubija. Wón bě we wójnje buł a ſwój wobkhod dyrjeſche ſawrjeceř. Po wójnje mějesche boroſcźene dźěćki, kiž běchu bjez dźěła, a kotruž ſonu ſežiwić. We toſtich wobſtojnoſcźach bě wot wotroſtkow ſ Wujeřba pokradnjene běrny a žito kupował. Hamtiſki ſud ſafundži jeho pschetrowanja dla ſ 3 tydź. jaſtwa. Statne rěčnistwo ſapołoži powołanje. Krajny ſud poſtaji na městu 4 njedźelſki jaſtwa 100 ſt. hr. pjenježneho kłoſtnja. Matius pschirownodźi rewiſiju, dokelž njebě jo wobkedźbowało, ſo bě ſtatne rěčnistwo powołanje wrócko wſało a jaſtwowe khłoſtanje njeſmědźeſche ho powyſchicź. Někto ſo ſaſo ſ nowa jednaſche a 3 njedźele jatbu pscheměnichu ho do 60 ſt. hr. Kóždy měſaz ma 10 ſt. hr. wotpłacźicź. Sakitował běſche jeho prawiſnik dr. Friedeman ſ Lubija.

Přiłopk.

* § Drježdźan. Wulki němſki ſpikowaczel Gerhard Hauptmann puczuje do Aegyptowskeje.

§ Drježdźan. (Wustaw ſa ſwalenje cźełow.) W měrzu ſ. septembru ſpali ho 178 cźełow, 86 muſkich a 92 žónſkich. 159 bě evangelſkeho, 4 katolſkeho, 2 židowſkeho wěrtowuſnaca a 13 dißidentow (tak rěkaju pola naš we Němſkej te wěrtowuſnaca, kotrež žu ho tſjoch ſtatolſkeje, evangelſkeje a reformatorſkeje wěrtowuſnacow wotſtejiſe). — Wot 22. V. 1911 je ho 14,724 cźełow ſpaliło.

* § Ze Salzwedla. 30 paduchow lepili. Lěta dołho hižo bě ſtraſchna zwólba ſtrach wokolinu. Někto poradźi ho, jich ſajeć. Paduſchne kubło ſ 45 wabuſchſkowu nańdźichu. W jenej iſtwi ſtejachu hobrſke kachle. Hdyž ho ſ tutym monſtrumom bliže ſmachu, widźachu tu 125 porow ſchikorni, 6 kołow, wjele ſuknow a kuchiniſkeje nadoby. Wjednik zwólby pak je wuczekny.

* § Barlina. Argentiniſki ſapołožnź dr. Molina je do ſwojeho wołkhada ſ Barlina knjeni němſkokrajneho presidenta ſa Barliniſch khodnych 10 000 hrivnow darił.

* Khyrobty mandźelſtwo lift a ſtschiwodźena mandźelſka. Njewſchźdnai kupzaj wopytaſchtaj pſched něſchto dnjemi pschechupza Voigta w Barlinje-Schönebergu. Podźe powołonju pschinidźeſchtaj muž a žona do jeho khamow, we kotrychž běſche pschekupza dam. Dołho muwntowachu, prjedy hacź něſchto namakachu, ſchtož ho žonje lubjeſche. So by ho tež pschedźiwdźeźiła, ſo ji drasta tež derje pſchiſtejі, dźěſche ſ pschekupzom do ſadneho wotdźělenja, w kotrymž je wulke khadadło. Hdyž Vojat dowrěbła pschiſtúpe, mjeſ tym ſo žona ho hischće hotowaſche, pytny, ſo někotre kruchi drasty, kiž prjedy na blioke leżachu, tam wjazy njeběchu. Wón winowaſche manołelſkeho pani-ſtwa. Tuton pak na ſo bo pschekupza a hiźeſche jeho ſtraſchnje. We ſamnym wokomiku wſchitkeho žona ſe ſadneho wotdźěła a powołaſche mandźelſkemu a wołkreńcźeſche, ſo je ho Vogt na njej pschesch. Na howrjekowanje pſchiſtúpe wjazy ludźi, kotrymž žona ſwoju matorosć wuwopjeda a ſa ſo dobu. Policija pak kaſaſche kupzomaj ſabu na ſtrožu. Wſcho ſnjeczowanje niežo njeſpomnjaſche. Tu ho wupokaza, ſo ſtaj ſtarai ſnatraj paduchaj 25lětny Otto Langer a 23lětna Hilda Romanez. Kaž dołho běſche pschekupz w ſadnym wotdźělenju, je mandźelſki ſtejeſmu kumpanej draſtu won dawał. Wonaj pršetaj dyrjeſche pschekupz ſa hyrnjež ſo wone jimaj hižo dołho pokazałe.

* Khyž ſchtó-ſa wróble ſerje. Wo ſpodźiwnym pſchipadźe ſe žiwjenja ſwérčatow piſaja ranſchowniſke nowiny. Na brjoſu jenezje luže pola miſſacha Sa-bura wobdźerżeſtaj ho wróbleſ [illegible] na ho běſchtoj, wuſkoczi ſ luže nedobo wulka ſchtinka a ſchlavny wobeh wróblow. Ale to běſche jei ſe ſachnbu. Wosta na brjoſu a niemóſkeſche wjazy wróbla do wody. Wobſtejeſtej luže ho klińkoſeli dźěłaſche a dobjada ſo njeje. Khwatnje tam běſchaſche a popadny ſchtuku. Wałeſche pjeć puntow.

* § Warſchawy. Pſcheſ něſchto hnjemi wiſzachmy we cźěle ſtaſnoho pólſkeho hańnika. Někto ſmy ſeł ſhoniłi, po kniſim mcźu ſo hańnikowe cźełko do domiſmy pſchewjeſe. Warſchawſki komitej je wobſlamknył, ſo ho pſches Linz, Oberhaiden a Prahu, niż pſches Win a Lundenburk powjeſe. Naſchim cźitarjam je hiſchće kražny roman „Hana" derje ſnaty, kiž je hańnik Sienkiewicz ſpiſał a wuczeł W. Zyk do naſcheje rěcźe pschekoſił.

Leninhrad — Pětrohrod ho ſaſo natwarja. Woda a wětry ſu 12 mil. ſt. rublow ſchkody naczinike. 5 mil. ſtotch rublow budźe ho indußrijił ſ podwjerje dacź.

* § Marſeille. Na hſownym dwórniſchcźu padny mlodźy cźłowjek 17 khodźankow po khodźe dele. Wón rozbi ſebi pſchi tom kolenj. Dokelž njeje ſam na njeſhoju wina, žada ſebi ſarumanje ſchkody: 1. wot ſelesnizy, kotrejež wobſtejeſtiſtwo ſkhód je, 2. wot frańcozowſkeho aſphaltowego druſtwa, dokelž je khód tak hubjenje ſmołiła a 3. wot ſawěſcźerniz. hóſcź je ſawěſcźeny. Selesniza wupłaci jemu 3000 frankow, aſphaltowe druſtwo pak 6000 frankow, a wot ſawěſcźerniz dósta ſchtwórcź lěta dołho na tydźeń 30 frankow. — Wołdźiſcho pak wobſtorkі ho jebańſtwa dla. Nje hižo dowolene, ſo ſebi tak ſe roſbitym kolenom pjenjeſy ſoſtużi. Selesniza, aſphaltowe druſtwo a ſawěſcźerniza žadaju ſebi ſwoje pjenjeſy wrócko. Sawěſcźerniza proſi, ſo ma, selesniza placźicź. Selesniza pak ſaſo ſuwa winu na aſphaltowe druſtwo. Wſchitkim ſkorža nětko mjeſ hobu. Młody cźłowjek pak ſtorji na 17 khodźenkow.

* Wabuſlerſtwo Italiſke. Nowina „Agenzia Stefani" woſſewja powěſć, ſo mějeſte Italika w lěcźe 1921 a to w prěnjej połowizy 39,900 000 wobydlerі.

* Puſ w pjenjez. Gouverneur Barter w ſtacźe Maine w Sewjernej Ameriźi je nj-dawno jeneho puſa k ſaſtwu na zyle žiwjenje ſaſudźił. Puſ nicźeho ſkuſił knicźi nje, ale wón dyrbi jatym troſchčiu cźaſu ſaczekrcź. Barter ſebi mysłi, ſo ſmeje tuto ſkocźatko dobreho wlina na jatych Nadźijomnje!

* Sa 4 dny, 21 hodźinow a 51 minutkow ſ Ameriki domoj. Cunard-parnik „Mauretania" je w 10 njedźelach 3 rosh ſwětowy rekord dobyła. Z Newyorka do Plymouthu je 4 dny, 21 hodźin a 51 minutch. trjebała, to ſu 6 minutchinom mjenje hacź bě 15. ſept. jeła. Plymouth je wulki pſchiſtaw w nawjeczornu-ſukej krajiniz Cornwall w Sendźelſkej.

* § Washingtona. Amerikaniſky bohaczkojo ſu wulki parnik „Prynzezhna Alica" kupili. Parnik pſchewori ho do univerſity. 400 ſtudowazych a wicze profeſorow maju na nim mětſa. Woni chcźeja wolo ſwěta ſcźahowacź. Jeźba budźe pſches lěto trajcź. Pſched kroćkim ſu na 1000 ſtudowazych wupruhowali, hacź take puczowanje ſnjeſu. 317 ſtudowazych je jenoż pruhowanje wobſtało.

Kospodarſki rozhlad.

Schtwórtk, 9. oktobra 1924.

Kurſy wjezera w Barlinje:

(Za 100 hriw. ſu w miliardach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	21 8900
ſendźelſki punt	18 690 000	cźeſkoſł. króna	12 470
ſchwajcarſki frank	80 200	10 mil. wálik. mark	78 250

Pjenježny njeběchu žadne, twschdena dań $^{8}/_{8}$ hacź $^{1}/_{2}$ proz. mježnjeczna $1^{1}/_{4}$ hacź $1^{1}/_{2}$ proz. Hewak w pjenjeſach žaneho pschemjenjenja njebě.

W efektach ſtoro žaneho wobrota njebě. Burſy traſchi njewuſte połoženje ſnutſkowneje politiki. Londonſke wuczinjenje nokedźnje wobydlerſtwu wulke cźaſe. Bohaczkojo, kotiił maja we ludowej partaji a w němſko-narodnych ſwojich ſwójich ſaſtupjerjow próhaja ſo ſjednocźicź, ſo bychu tele cźaſe na ſchérokе worſchty ludu, na tebje, lubu herbſtu ratarjo, na dźěławy lud, ſaſtojniłow a pschiſtejenych, wotwalicź mohłe. Wójniſka požcźonka khodźeſche wjes 620—665 miliardami prozentami.

Na produktowych wikach bě khlěbowe žito trochu ſcźehujene po tym, ſo Ameriła niſche placźiſny powě. Wobrot powſchitkownje ſnadny wosta. W jeczmjenju a twarohu wiki měrne wostachu. W muzy běchu placźiſny trochu ſcźehujene. We womjeſchkach a wotrubach wiki měrne wostachu.

Wječera placźeſche w Barlinje zentnar pſchenizy 12 hacź 12.40 hr. rožli 12.20—12.50, jeczmjenja naletneho 11.50—13.000, naſymneho 10,50—11,25 hr., wowſa pak 9,45—9 85 hr.

Wiki rěznehe ſkotu wječera w Barlinje (Zentralviehhof):

Pschihnali běchu:	Wone placźachu:
2067 howjadkow	18—50 hr.
1275 cźełatow	45—107 hr.
4074 wowcow	20—55 hr.
9009 ſukrajnych a 2456 wukrajn. ſwini:	
210—300 ptw.	88—90 hr.
200—240 ptw.	84—87 hr.
160—200 ptw.	79—83 hr.
120—160 ptw.	72—78 hr.
do 120 puntowike	70 hr.
ranzy a kundroży	73—80 hr.

Howjadka a wowcy mérnje bźěchu, cźełata a ſwinje pak ſlabje.

Na ſwinjaze wiki (Magerviehhof) tam běchu pſchihnali 1531 wroſtatow a běhałow. Wone placźachu:

małe proſtata	10—14, krenje 15—18, wulke pak
20—30 ſtotych hriwnow. W	
małe běhki	35—45, krenje 50—65, wulke pak

Ze wo placźiſnje njeſapiſachu.

Wiki ſchpatnje odźehu. Placźiſny dale popuſchczowachu.

Měſatne placźiſny ſ Drježdźanſkich wikowarſtwow (t. r. Markthallen) wječeru ſrjedu: ſorna 1,60—2,75 hr. ſajac ſ kožu 1,20—1,50 hr., dźiwi korniſſ 1—1,20 hr., bažanty, khapony ſchtuka 5—7 hr., kokoſche 4—5 hr., kurwotwy ſtare 2—2.60 mlode 3—3,50 hr., huſy domjace mlode 1,30—1 60, kacźki 1—2 hr., kury ſtare 1,30—1,80 hr., mlode 1,30—1 80 hr., holbje ſchtuka 0 60—1,20 hr., ſo karpy 2 hr., liny 2,30 hr., wuhorn 3.30 hr. Jabłuka 5—30 np., kruſchwy 8—12 np., ſlowki 35—40 np., winc 50—60 np., wjelke worjechi 50—90 np., mód 1.60 hr. Běrny zentnar 3.50—4 hr., punt 4—5 np., ſyrowe 20 pjenjeſkow, tomaty 10—18 np. cźeſnjeny kał 8. blu 5 pjenjeſkow, kurjatka 50 np. prawaki 40—80 np., ſuſchene 5 hr., butra miſkarnika 2,30—2.60. burika 2,50, twaroh 25—30 np., jeja 16—17 np.

Sčo pyjata

Stwinska holza na hród we Dźěſach. — K 1. nowembrej na hród we Lašu.

Kuchinſka holza do konditaraije we Wojerezach, na hrodowſkej haſy 4.

Na pſchedań:

Soſa, blido 2 ſtołoj, kredenza a ſchwibel, jutſke njatk dowolbnia w 9 hodź. w Kulowje ſudniſzu na pſchedańowanje.

Schkrowe depeſche.

W Barlinje 3/12 hodź. dźeńſa.

Wiesne placźiſny ſo niepſcheměnichu. Kita ſo wjele poſpicźuje ale malo kupuje!

Placźizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Kita a wotſjowe ſtuwie wo rumi abo 1000 kg, ſwini wo 100 kg placźiſny wo

	8. 10.	7. 10.		8. 10.	7. 10.
Pschenica rožla	240—248	241—249	rańſk. wokuſchki	15,80	15,80
małe. jeczmjen	248—252	247—253	noſk. mełaſka	9 50	9-9,50
naſk. jeczmjen	230—260	229—256	ſerabella	15,00—17	15—17,00
wowſ	—	—	ſerjenge ſruſki	19—20,00	19,50
kukurjca Mais)	189—197	188—197	ſwjo	20—22	20—22
pſchenicźn. mała	—	—	wo'a	17—18 00	17—18,50
cźana mała	34—37,50	35—37,75	łanu wokuſchki	26—26 50	26—26,00
pſchenicź. wotr	34—37,50	35—37,75	wódre ſkipiny	14—15,00	14—15 00
riane wotruby	13—13.25	13,50	olie ſkipiny	16—19	16—1 . 0
rapź	380—385	380	ſyno, 50 kg	3—3,40	3,30—3,20
lane ſkmjo	440—450	440—450	ſ oma, z ana	1,0 —1,20	1,00—1,20
ſyroch	24—27	24—27	„ pſchenicź.	1,00—1,20	1,00—1,00
pjeluſchki	17—19	17—19	„ wowſina	0,90—1,00	0,90—1,00
			„ jeczma	0,90—1,00	0,90—1,00

Za nowu cźitanku

su dariłi 1268,53 hr.

Dalše dary ze Serbskeh Puzlic (přez šulerku Hanu Kmjeńcu):

kn. Hańža Susterec	1,—	„
k. Cyž	—,50	„
k. Lebza	1,50	„
k. Krawc	—,50	„
k. Wicaz	1,—	„
k. Domel	—,50	„
k. Libnš	—,50	„
k. Haška	1,—	„
k. Nowak	1,—	„
k. Krawčik	1,—	„
k. Hanuš	1,—	„
k. Hórnik	1,—	„
hromadźe	1279,03 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinju.

Hamtſke wozjewjenje z Lubija.

12. oktobra 1924 je naſymſti hermank. Na tutej njedźeli je dowolene, ſo ſu wſchě wobkhody hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene; dale, ſo dźěłacźerjo, pomozniky a wuczobnizy wot dop. 11 hodź. hacź do dop. 7 hodź. dźěłaja; ſo ſu wſchě hermankowe ſtany też pódźełu do wječor 9 hodź. wotewrjene. Jěźkańnje, cźampjele a tjelerenje atd. ſmědźa do 10 hodź. wotewrjene wostacź.

*

Sjawne pohrjebnenje wotkrejſneho wubjerka budźe pódźełu, 13. okt. 1924, dop. w 9 hodź.

Hamtſke wozjewjenje z Kamjenca.

Pódźełu, 13. okt. 1924 je dop. 1/9 hodź. ſjawne pohrjebnenje wotkrejſneho wubjerka. — Dujowy porjad je we hamtſkim hejtmanſtwje wupowěſnjeny.

*

Sa Kamjeńſki hamtſki hejtmanſki wokrejß, też ſa měſcze Kamjeńc a Pokřnjuz, je ſo hamtſkim ſamym wudał. Wón płaci wot dźeńſnjſcheho dnja. Na hamtſkim hejtmanſtwje a pola gmejńſkich pſchedſtejićerjow móżeſch do njeho pohladacź.

Hamtſke wozjewjenje z Woterec.

We „Cźerbſkich Nowinach" cźo. 232. wot. 3. oktobra 1924 namakaſch poſtajenja, kiž ſa ſhorjenje běrnowych placźa, pod hamtſkich wozjewjenjach ſ Kamjenca. We ſamym cźiſle namakaſch też krótki naſtawk pod napißmom „Běrnjazy rak".

Rěinik Jurij Baldermann ſ Niebšichowca (Bernsdorf) dźe na leżomnoſcźt ſwojeho nana, hoſcheńzarja R. Baldermanna tam, na Drježdźanſkej haſy 61 čſo. 237 leżomnoſtneje knihe rěſnistwo ſakotźkź. Schtóź ma nětchto pschećźiwo temu, njech to wotſjemja w běhu 2 njedź.

*

Kóždy gmejnſki pschedſtejićel wokreſſa dyrbi do 11. oktobra wokreſnje podšćele ſawjeſelićelſkeho banka a wuczaſi ſběrańſkich liſćikow, jeli to bliſchcźe činik njeje, zapodać.

*

Gmejnſki pschedſtejićel, tiž njeje hiſchcźe wokreſſnu pěnjcź dawk ſa prěnje pol lěta 1924 a ſběrańſku liſćinu wotebał, njech to do 15. t. m. čini.

*

Minister ſtatſkownych naležnoſćow je „Bund Oberland“ ſakazał a roswjaſał w zwězi Pruſki.

Swójbne powjesće.

Swěrtwanaj: Waklaŕ Ewald w Landsbergu ſ Johannu rodź. Haaſej w Kamjeńzu.

Semrěli: Marja ſwud. Ssuſchzyna w Budyſchinje. — Hana Mina Mauermanowa rodź. Hubałez w Běłej pola Kamjeńza. — Emil Alwin Berndt, konſerwowy fabrikant a měſchčanſki radźićel w Lubiju. — Charlotta Schuſterez we Wojerezach. — Pawlina Manikowa rodź. Haufez we Wojerezach, 73 lět.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Serbſki Sokolſki Zwjazk ma ſwoju lětuźu zhromadźiznu 30. nov. t. l. w Budyſinje. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Radworju zwučuje dźenſa wječor we 8 hodź. Starosta.

Serbſke towaŕſtwo „Zernička“ w Lichanju ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zaſo pola Rudolfec ſpěwanje. Wobhate wobdźělenje proſy nawjedowaŕ

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma pjatk 10. t. m. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa, też paſivnych, je, zo z dypkom přińdźe. Nowe ſobuſtawy ſo přijimuja. Starosta.

Jednota „Sokol“ w Budyſinje ma dźenſa ſtwórtk zwučowanje kaž hewak. Zwuč. nawj.

„Sokołki“ w Budyſinje maja dźenſa we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk, 10. 10. 24. wječor we 8 hodź. w hoſćencu zwučowanje. Bratſa Wotrowskeje a Khróſćanskeje jednoty ſu też wutrobnje witani. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnicy, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyſinje.

Lutujće moje kupony!
Za 50 hr. kuponow dostanjeće centnaŕ briketow darmo
Poručam
ke kermušnemu pječenju jako wosebje tunjo:
Margarinu, ſtajnje čerſtwu, punt wot **58** pj. ſem **ſmalc, Palmin, howjazy łój, pječeńſki tuk,**
połć po najtuńſej płaćiznje
kofej najlěpſeje kajkoſće! 1/4 punta wot 65 pj. ſem **kakao** wub. twora, 22-24 % tuku, 1/4 punta 25 pj.
Sultania-rózynki . . . . . 1/4 punta jenoż 25, 30, 35 pj.
mandle, ſłódke, hórke, mandlowe narunanje atd. po hiſće najtuńſich płaćiznach a nimo teho hiſće połny rabat
Tunja šokolada je zaſo dóšła
7 taflow jenoż 1.— hr., 5 taflow jenoż 1.— hr., 4 tafle (ſortiment dobromlokowoje, mjechkeje, hórkeje a jědźenjeje jenoż 1.— hr.
kofejowy ſklad
Erich Eckhardt
w Budyſinje na róžowej haſy 5. Telefon 1069 a 114.

Wobućowy dom A. Pech
na bohatej haſy 10
poſkića Wam při kupowanju wobućow najwjetſe lěpſiny.
Najnowše a najrjeńſe formy
najlěpše hódnoſće
najtuńſe płaćizny
Wulki wubjerk črijow w najlěpſich hódnoſćach.
Wuporjedźenja wobućow ſpěcźnje, ćiſće a płaćizny hódno.
Ręči ſerbſki.

Znata dobra kupowaŕnja
mužacych, pacholacych a hólčacych woblekow, mužacych, pacholacych a hólčacych kholowow, (tkaninowych, ſmuhatych, z jendź. kože a. t. d.), gumijowych mantlow, jupow, dźěłanſkich lacow, dźěłanſkich woblekow (módrych, šěrych, zelenych, brunych a běłych), ſlow, pasow, ſtrykowanych jakow, pótnikow, dźěćacych draſćičkow, nohajcow a zokow, košlow, ſantkow a wšelakich druh. wěcow.
Drastowy wobkhod
Fritz Riedel w Budyſinje
na ſeminarſkej haſy 17.

Košlacy barchent, běły a pisany
velórowy barchent
barchentowe ložowe płachty
we wulkim wubjerku poruča
:-: jara płaćizny hódno :-:
J. Domsch na lawſkich hrjebjach 16
w automatowym hoſćencu - Žane klamy

Za domjaceho rěznika
porońa ſo jako dobry a tuni
Pawoł Rjenč w Jědlowje
w hoſćencu. Telefon Hamt Halštrow čo. 34.

„Serbſki Hospodaŕ“
ratařſke wulkowikowanſke towaŕſtwo
w Budyſinje
ma hiſće nješto
ſymjeńtnej pšenicy
z Dobrovizkej ſymjenjo płahowaceje ſtacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Elektriſke wuporjedźenja
wuwjedźetej płaćiznu hódno a derje
Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.
w Budyſchinje na hornjeńſtej haſy **24.**

Serbſki Hospodaŕ
ratařſke wulkowikowanſke towaŕſtwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje ſwojim přećelam
wiċne płaćizny ſwětowych burzow
kotrež wšědnje někotre razy
ze ſkrowej telegrafiju dóſtawa.

Barchent
za košle, jaki a ſpódne ſuknje
tkaniny za ſuknje
wſeje družiny
hródźne ſórcuchi
jara tunjo
poruča
Paul Otte
w Budyſinje na žitn. haſy 10

Nakupowanske płaćizny wšědnje rostu! Nakupće ſebi tuni ſklad! Poſkićam hiſće po tunich płaćiznach jenoż tak dołho hač ſklad doſahaŕ!

Howjazy łój	68
kokoſowy tuk	68
tehorunja w taflach	70
tuk k pječenju	74
ſmalc	95
corned-beef	60
ſwinjace mjaſo	70
naſelene, bjez kośći	
hróšikowy wolij	70
najl. jědźny wolij	
Budiſſa-margarinu	75
ſtaroznatu dobru	
narunanje mlok. butry	88
najlěpšu margarinu	
Tabula-Gold-margarina	100
1/2 pt. Ia pšeńć. muki darmo	
Kant-kakao zajutřišim	dóſtańe
Bucyńſka margarinowa a tukowa centrala	
na zad. bohatej haſy 9.	

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje
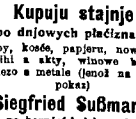
F. A. Lenke w Budyſinje
na Hošćo haſy 25. Tel. 929

Syru wolmu
kupuje po najwyšich płaćiznach abo zamjenja na
česane pjerdźeno
Otto Oßwald
ſtrympowa fabrika w Budyſinje na kamjentnej haſy.

Kupuju ſtajnje
po dnjowych płaćiznach
łapy, koſće, papjeru, nowiny, knihi a ſkty, winowe blesy, ſelezo a metale (jenoż na wupokaj
Siegfried Sußmann
na hornjeńſkej haſy 25.
Telefon 1346.

Składnoſtna kupi!
Mužace wobleki wot 35 hr. ſem
pacholace wobleki wot 32 hr. ſem
ſporiſke wobleki wot 37 hr. ſem
manchestr. kholowy wot 11 hr. ſem
dźěłanſke kholowy wot 4 hr. ſem
ſtupnje a škórnje wšěch wulk. předawa tunjo
H. Gedlich na połnočnej drózy 7.

Vogtlandske gardiny
ſtory, krómy, vitraże, pisane gardiny, rolowe tkaniny, košlowe ſukno, ſtyrk. wolmu, wóſkowane ſukna, wšo we wulkim wubjerku a wurjadnje tunjo poruča
K. Erler w Budyſinje
jenoż na ſitnych wikach 11, napřeća „Zlotoje Hwězdy“.
Ręči ſerbſki.

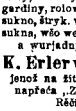
Časniki
wuporjedźa
ſpěšnje, wěcy wustajnje a płaćizny hódno
Kurt Kalich, časnikaŕ
na Nowoſalſkej drózy 17

Hadrješća
pod fabrikſej płaćizny za zaſopředawarjow.
Ostsachſen G. m. b. H.
w Budyſinje před ſulaſkimi wrotami.

Jurij Fuhrmann
w Budyſinje na hornčeńſkej haſy čo. 10 poruča jěadne koła, śliface maſiny, mantle a ſławohi. Samena wuporjedź.

Kóždu ſobotu
kupujemoj ſyrc
kože a kóžki
po najwyš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyſinje w „Połměſcu“
na zwonkownej lawſkej haſy.

Kóždy, ſchtóž ma
něſchto na pſchebań, ſtół, grat, wuſchełałe nowe a trjebane wěcy, abo ſchtóž chce žrěbi něſchto kupić, wozjewi to :: :: i nawſchitkom we :: ::
Sſerbſkich Nowinach
Zajſi nawěſchći ſo w něſchbe 6000 ſerbſkich domach, čita :: a ma wěſtu wuſpěch. ::

Kachle a warjenske maſiny wjele družiny ſćěnſke płaty.
Wosebitoſć:
Hospodarske kachle za ratařſtwo
Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Pórcelin, majolika, wumělſka keramika wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
kachlestajeńſki mištr
Telefon čo. 654 **w Budyſinje** Serbſka haſa 18

Derje a tunjo kupujeće
zymſki barchent za košle a jaki, wołmjane a bałmjane tkaniny za drasty a ſuknje, čopte kholowy a košle, barchentowe ložowe płachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, bildowe ruby a dybzańe rubiſka pola firmy
August Paul Hilger na ſeminarſk. drózy 2

Meble
wuhotowane { ſpanſkich ſtwow
bydlenjow
kuchinjow
dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **ſofy, ležlongi a matrace** po ſolidnych płaćiznach poruča
Jurij Kiehl w Budyſinje
na ſerbſkej haſy 1 delka.

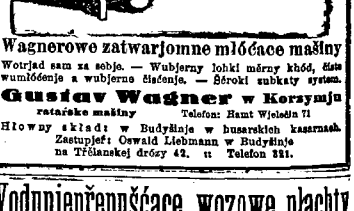
Wagnerowe zatwarjomne mlóćace maſiny
Wotrjad ſam za ſebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiſte wumlóćenje a wubjerne čiſćenje. — Śěroki ſubkaty ſyſtem.
Guſtav Wagner w Korjeniu
ratařſke maſiny Telefon: Hamt Wjeleńn 71
Hłowny ſkład: w Budyſinje w huſarſkich kaſarnach.
Zaſtupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyſinje
na Třěłanſkej drózy 42. :: Telefon 321.

Wodunjepřepuſćace wozowe płachty
konjace deśćowe přikrywy, měchi wšěch druhow
předawa we wulkim a małym
Erhard Thielemann w Budyſinje
na Lutrkownej lawſkej haſy 6 II.

Wulki transport originalnych rańšoprusko-hollandſkich
kruwow,
jałojcow a bykow

ſtoj w mojich hródźach w hoſćencu „Ke khurwjeſchej“ w Budyſinje na drjewowych wikach płaćizny hódno na předaj.
Prošu wo přećelne wobhladanje. Zaměnjam rězny ſkót.
Byki su cyle wosebje płaćizny hódne.
Emil Gräfe, ſkótny wikowaŕ
Telefon 62 a 418.

Nawěſtki přinjesu wužiłk!

Přiloha k čisłu 237 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 9. oktobra 1924.

Łužiśki wječor w Hradzu Kraloweje.

Hradeż Kralowny schkitatej rěży Łobjo Orkiza. Wobej sjednoćitej so sady města. Tónle pschirodny schkit wuwabi pola nětkuschich mózanarojow tamo wot so myślićelku, jednemu hród wutworiś do kruteje twjerdźiny. Ale też tych cząs je nimo. Moderna wójnska technika nima wjazy ledźbu twjerdźiznow. Hradeż Kralowej je wustojna a pilna ruka cźełego sahrodnika pschetworika do luboschnych wukhodźowaniscźowu, do roja kwětkow, pśiwjazych kerćkow a khódkojtych schtomow. Kóždemu kuzikej a kóždej mětnosći je cźełki sahrosnik mohł wuwabiś jeju wosebity ras. Wukhodźowaria njewostudźi prosta schematika jenajkorśej. Tajka pśiwjana a pyschna debjenka kładze so kaž wěnz wokoło sajimawego stareho města ź jeho korhoscźokmaj a-ź domom se śrjedźneho wěka.. Tajki je Hradeż Kralowny.

W tymle měsecźe narodźi so w lěcźe 1864 Serbow najsmělnischi pschecźiwk, nasch Adolf Cźerny. Na měsece jeho ródneho domeźka śtej dźensa Huśkowy dom. Na bóžny pobóžnuje so k modremu njebju a shladuje mohł zrjez wobstaje na pyschny wěnz pschecźehodźowaniscźow, kotreż so nachow hórki, na kotrejž śtej, dóńka.

Dwě lěcźe po jeho narodźenin kowriescźe śurowa bitwa pola Hradza Kralowehe. Tamne hona macźescźe krej jenow nasch Łužiśan. Mnohi ź nich spi tam swoje wěcźne drěmanćko. S hrimotom kanonow swjasa tu pruski semjan swój wosćud ź wośudom Němzowstwow. Wesołna sapada móz dźe psched pravom, nastupi tu swoje króńke sa swojich wusnamarjow sahubne źiwjenćko. Dwě bitwje na cźełki semi śtej bjez wośudnej a rozśudnej sa cźełki narod, sa nasch Serbow niz mjenje. Bitwa na Běłej Górje bě ź njeźiwjom sa kraj a lud. Bitwa pod Hradcom Kralowym śtaji cźełki narod na scźećeńku, kotreż jón wjedźeśe, je je dźensa na cźołe słowjanskeje sajimnoscźe (Interessengemeinschaft). Jeje scźełnk je dźěnjunischi postup.

S tehole města wołnoho wažnych dopomnjeńkow wuśdże nasch Adolf Cźerny. Wón bohu so do najshubischich nutrinow słowjanskeje dusche. Tu wón sapschimny. Wón Sełowjanow wucźeśe a wucźi so śednoćeńcź w tym, schtoż może nasch wjasaś a niechładaś na to, schtoż mohło nasch bźěśeś. Temule samkrej śłuźeśe ź wulkim a traiazym wuspěchom jeho cźasopis „Sełowjanski pschehlad“.

Tehodła so sasnujerjo nimale wšěch słowjanskich sukahow seźdźechu sobotu 20. sept. t. l. w Hradzu Kralowym. A wjerzor, kotrejž jemu město w měschćanskim dźiwadle wuhotowa, wotwoj dosche teź jeho skutkej a prenjej a najshubschej saharitaśeji, kotruż je nošył a nošu sa nasch łužiśkich Serbow. S wulkeje swójich słowjanskich sukahow sesina so najpriedy ź nami Łužiśćani Serbami. Potom shudźowaśe mjes druhimi Sełowjanami sajim sa łužiśkich Serbow. Wón nasch, teho nimale shubjenego a koro sahubjeho ćuma, saso sawźedze do słowjanskeje swójby.

Na holdowanjskim wjecźoru w měschćanskim dźiwadle wónecźachu jemu rěcźnjo kloro wšěch słowjanskich hubow. Słowa wutrobneje dźakownoscźe a hłubokeho sroćenjenja sa jeho dźěło. Kóždu rěcź so ź wutroby rěcźeśe tehodła, dokuli stupi kóžды na tón salsk, na kotrejž nasch Sełowjanow je dowjedł jubilar. Tónle sałosk, na kotrymž wschitkim bo rozumjachu, wobdawachu pokaśi kulturneho źiwjenja najwuźiśnischeho słowjanskeho ludstwa, mjenujo nasch Łužiśkich Serbow, kaž wěnz ź pyschnych kwětkow nałubich domowinskich honow. Khór wopołudnje mischtrskich źiwadźerjow a spěwarkow spódobneje Łužiśko-Serbske spěwy w naschim ródnym jazyku a pschednoschowaśe sładby wuschich hudźernikow. We źiwjenich ródnych drastach pschistawachu so tam na ławy swójeźiwi nasche Serbowki a zeprezentowachu tak nasch, ach do telko cźełesnow rostorbanu ludźik. Jena ź nich, w drasce wornjołużiskich evangelskich Serbowkow, pschednjesze pěsń jubilara: „Wschi swoje Hórnikowym“ a doba hischcźe pěsni Cźischinskeho.

Tele hnujasze śiwjoraine połdowanje swoj-mu wulkemu synej storimy sobu měschćanow Hradza Kralowehe, kotrehoż najwěcźniśe worschty pjelnjachu dźiwadło do posledniseho městacka.

Na druhi dźeń wopitachmy Boku śłużbu w zwrkwiczy Bratrowskeje anejny. Tu natwarichmy so niz jenoź na śrjedźnich śłowach fararja, ale teź na hnujazej nutrnjesći kuniscerjow. Tu wopitachmy staro- a wérno-cźeskeźanku saharitośeź. Knihoź je wěcźe mjes pśenimi wusnamarjemi naschehe sbóźnika knjeźita.

Wschi śiwjedźeńcźej hoscźinje bosta so naschemu jubilarej cźełesnje wuśnamjenjenje. Kral južnych Serbow (kral Alexander Južnoslowańskeje) pósła jemu ź wołz-bitnym wotpówźatnym rjad „Swjateje Sawvy“. Pśenje wuznamjenjenje, kotreż nasch jubilar ź ruki representanta dwanaceh najmónischeho a najsłódnischeho słowjanskeho stata, stata sjednoćenych Serbow, Hrwatow a Sełowinjanow, bosta. Sjednoćenych a śiwobodnych po staźetach dokonjam nadkonśesłnje. Tónke rjad pschipomóźnjny naschemu jubilarej po pschecźiu Kralowskeho wotpósłanza Jugo-Serbowska. Kral južnych Serbow wuznamjenja wschitke swne cźełesko naroda a dźowka śerwjennych Serbow pschitknjne jemu tole śiawne znamjo kralowskeho pschipósłanca. A runje tón takle wusnamjenjeny je hižo we lenym cźasu, kotryż so njehodźi ź naschim cźasom pschirunaś runje sa tehole maleho ludu kulturne kubła dźěłał ź horjez luboscźu a stajnje jenaiśej sahoritoscźu. A wottknjeny sapjer kiwa, kaž strowjeśe Mójsaša ślubjenu kraj. —

Sserbja,

cźitajcze „Sserbske Nowiny“!

Do kóždeho śerbskeho domu śłuscha nasch jenjeźki śerbski dźenik „Sserbske Nowiny“. To drje je stara wérnosć, kotraż so samo rosumi, ale wschelazy ju hischcźe njesapschimnu. Mjenuja so Sserbja a nicźitaja ani

jeniezkeho śerbskeho cźaźopiśa.

Kak chcedźa so potom wo śerbskim źiwjenju wobhonicź! Sserbja jenoź ź zušych nowin śwoju wědomosć wo Serbach a tak so jenoźkrońśu informuja.

S nowa wutworjenje naschehe hospodarskeho źiwjenja, politiski nowotwar Němcźeje — to staj wažnaj nadawkaj sa pschicźehodźi nimsk-ho stata. Ale teź roswiwanje naschehe Sserbowstwa, naschi narodny postup, ź zyła nasche

narodne źiwjenje

nameźki wotbłyschcź w śerbskim nowinarstwje, wosebje we „Sserbskich Nowinach“, kotreż nam

wschędnje wo tym

powjescźow pschinjesu.

Schtoż chce potajkim so narodnje, hospodarśaj a politiśaj dosća wobhonjeć, cźitaj

„Sserbske Nowiny“

Wone rasnje a njebojasnje schkitaja Sserbow prawa, pokazuja na schkodu a strach, kotreż naschemu narodej ź njepschecźelskich stron hrożа, wotkrywaja tajne schamawe puće a śrědki, kotreż so k naschej sahubje pschihotuja a nałožuja. S krótka: „Sserbske Nowiny“ sy

narodny wojowaŕ, hospodaŕski radźiezeł, politiski informator

sa kóždeho Sserba. Tutón domjazy dźenik dyrbi nětko, hdyż su wjecźory dłésće a tak sabo wjazy cźasa k cźitanju, w kóždej śerbskej śwójbje być. Schtóž jón hischcźe nima, njech jón hnydom pola swojeho dowěrnika skasa ako na pósł so wobroći. To sepołnjeje teź po pschecźu nokład wobstara. Wěcźo žoła śebi pósł sa sapołnjenu kśanku 20 pf. dyrkati.

Nětko je tu cźas, so mał kóžды Serb sa naśch śerbski dźenik agitowaś. Dźi k twojemu susjedej a wopraschej go, hacź je hižo wotebźeŕał „Sserbskich Nowin“. Jeli nic, budź jemu k pomocu a skasaj sa njeho dźenik. Schtó chcył so wo jeho roskcźeśe staraś, jeli nic my my Sserbja?

Sasnadny wotebźeŕeli pjenjes — 1,15 hr. — może kóždy śwojeś. Wschako ma nětkotrykuli wjazy pjenjes sa zuse nowiny wschón. W śmiklim cźasu je nětko khwila, wschędnje śwoje nowiny dozuknje cźitaś. Redakcija a nakładnistwo budźetej so pozarowaś, jich wobsah hischcźe rosmnožić. Temu może teź kóžды pjeravustojny cźitaŕ dopomhaś. Tuk wschitcy ź nowami mozami a ź nowej luboscźu do dźěła!

Redakcija a nakładnistwo „Sserbskich Nowin“.

Łěschkowy kliborak.

Kak so nětko hižo na lěcźe worjeschći wjeselimy. Dźeći pschecźakuja wschě krěcźki. Wschudźe sa worjeschćami pytaju. Kak wjeseśe su, hdyż worjeschćinu namakaju. S njewschednej pilnoscźu pjelnja śebi swoje łapsy. Nětko dźe domoj. Tu doma pak maja hischcźe bratrow a sotśicźkow. Kóždy pak rad tute łěscźne płody jź. Mack pocuśi, so dyrbja so dźěći kschesćijanjasy do nich dźěliś. Nětko ma kóžды swoju horśtku. Na pschemo klepaja, pak je sjuwakom, pak ź drjewjanom, scźěpkami, pak sasa syntaju je roskuskaś, nětkotry połoji sasa łěscźne worjeschći pod nózku stólcźka a fortiscźa śndnje so na njón. Nasaŕśći: bratr bź śebi kamor wjaź a swój rosbił. Kak pak so dźiwasće, hdyż mjeścźe jenoź korvisnu psched sobu. Worjeschć bź prośdny, hacź na kuk brunesće muckí a cźerwja. To je cźerń łeschkoweho kliboraka, nětkuśe 1 cm dołheho cźornoscźerwjeneho bruka. Se śwojim dołhim rjzakom je wón hižo w mětkazu julijm śebi dźěrku wutocźił. Tešdom bźeu łěscźne worjeschći hischcźe mjeńše, lećma widźeć. Tutu dźeru je hacź do jadra wurzł a tam nuts jejsto połožił. S jrjta wulamu so cźerń, kiž so we śwojim bydlenju kuhwaty najź a nam próśdnu schkorupinu wostaji. Husto pak hižo je so ź khowańki wudobył a so pysches schkorupinu pschetocźił. — W nětkotrych łćach sniežitutón schkódnik najbohatsche źiś. Kak pak mógesch temu wobaraś? W lěcźu je to njemóžno, ale tam, hdźeź wosebje faśe lěscźne worjeschćiny plahuja, pak so temu wobaraś hodźi. Worjeschć, w kotrymž je cźerń bydlił, spadnje bórzy dele, wosebje hdyż tichasnesch. Wotpadnjene worjeschći dyrbja so hnydom hromadźiś a sniścźeś, prejdy hacź cźerń worjeschć wopuschći. Wulźene cźełesce ju w śmiśe w semi. Wjele teź pomisa, hdyż w pósłnej nasmjśe pódu hłuboko pschernjeseh, tak njenaźasnu kukenti a bruki. Teź kury a ptaćki budźa nam wšěcźe pomhaś.

Pischeklepane słósźnizy.

Schtoż nětkle cźitaśch, lubu pschecźelu, mi njebudźeschi hnydź chcyć wěriś, dokeź njesnajesch wulke město, ale jenoź twoju cźichu wjesku; stanije pak so mnoho, schtoż nimaśch sa móźne.

K wulkemu słótnikej w Londonje pschińdże, ras duchowny, da śebi drohotne łkelnchi a mnohe druhe wězy pschedpołožićź, prajo, so ma dar, sa zrkwinski jubilej we mjenje swojich wobsahowych kupcź. Wón teź hnydom sto puntow napłaći. Słótnikaŕ, psches wschelake naśhonjenja smudrjeny, pósła pjenjes do blizkeje banki, so bychał jón pruhowali. Pjenjezna papjerka bu sa prawa spóźnata. Směrowanu tykny bankowku do kapby. Drobnoscźe nanajlepje zahwalnschći, wiźaśe kwitowanje. Na to wotewrichu so durje a druhi duchowny zastupi. Měschćanskaj, najprjedy se spodźiwanjom na so hladawschći so słónczanje jako staraj znatoj spóźnaschtaj; njenowasch tak bo Karter a Halaj. Słótnikaŕ bźěśe wschón sbożowny, hdyż źiwjeschcźe, so ma teź tón druhi duchowny sa tutón znamkowitsi jubilej, wot swojich wobsahowych pósłann, dary kupowaś. Wlido bźěśe ź mnohimi drohotnymi słotymi a śrjebornymi wězami pokładzne a bórzy bźechu někotre ź nich derze zawalene. Nadobo durje wotrachnywschi śrażnik pschikhwata, wobaj duchownaj so widźomnje stróźi-schtaj. „K cźertu, wój njedocźinjaj, słónczenje žym waš dośaśmy!“, wołasche śrażnik. „Nic, wérno“, bo zastrózenu słótnikej wobroco — „tutaj njemjetaj so Karter a Halaj? a chcetaj darm sa zrkwinski jubilej kupowaś? Jeju woprawdźitej mjenje śtej Smith a Snark a śindataj ź najbólc pschekłepanymi njedocźinkami zuźeho města sa jenym kećkom!“ Pschi tym tykny tschepotatymaj duchownymaj ruckne ynta. Někto prośeche słótnikarja, se wschémi kupowanymi wězami do wosa salśeś, tiž na hażu cźakalsche a jeho na někotre wokomiki na śrażu pschewobdźeć. Śrażnik śyny so horje k pohonuczej a druhi, kiž wonka cźakalsche, pak do wosa k słótnikej a zatymaj, srěcźnje wotśiźeźeru. Słótnik cźujesche so nabohe zwdźiwnje muckny a hdyż sa někotre hodźiny wotucźi, źełeśe sa ź njekrasnym słowobłokenjom we wosu. Duchownaj a śrażnikaj bźechu so dominyli a tehorunja drohotne kupowane wězy, jeno cźažnik a stopuntowska bankowka. Wěz žama pak so źenja njerujośni. -e.

Najwjetschi bermank ź trundlemi na śwěcźe.

Wobołko puczowaraj kuzy praschcźa so w naschich domach dźeń wot dnja sa trundlemi, łapami, hadrjeschćami, schlebjerdźami, wotrełkami a teź kosćemi. Te pósćelu so potom do wulkich městow a so tam ź nowa pschedźełaju a pschetrejebaju. Najwjetschi kupa tajkich wotpadkow bydli w italskim mésće Livorno ź mjenom Graudi. Je najbohatschi měschćan a mjenuje so powschitkownje „kral trundlatkow“. Wobsedźi 15 hobrilich składnischćow, kotrež śu wot pinzu hacź na Lipju ź łapami napjelnjene a 500 źonow so wschędnje ź wubéranym sabéraju. Schtóź śebi myśli, so źmjerdza a masanoscźe dla njemoh wutracź, so jara myli. Powěrc je jenoź troschku śtuchli. Wyšoke wjelby, kotreż śu ź horami trunolow napjelnjene, runaju so jamam. A hdyź so někto nobźedźerja prascha, kelko trundlow su we składnischćach samésćenych, cźi wotmilowi: „Njewém, mam 15 tajkich składnischćow. S wjele lětźem kupuju najwjetschi dźeł wschich trundlow na śwěcźe a wukoźuju wjele wjazy tunow lětnje, ź wumjasćom telo, schtoż w Italskej trjebam. Najwjazy trundlow pschińdże se privatnych domow. Te dostawam se wschich dźelow śwěta. Tu źu na pschitłed waly wotvoloženych khati uniformow, kotreż naschi wojazy noschachu. W dalschich rumnoscźach śu módre bluźy, kotreż néhdy namórnizy noschachu atd.

Na wulkich hromadach nadeńdźesch schowle, hory tenichow, tu trundle ź Aśiskeje, tam łapy ź Afrik. Durnuźy, kotreż néhdy Beduinojo noschachu a ź nimi so pyschachu, śu „najdrohotniśche“ trundle, źu ź cźisteje wolny a se wolnu tež ześite. Pola druhich łapow, kotreż śu le źidu schite, dyrbja so najpriedy źidźane nikti kwucźahaś. Trundle dźela so płatow se śwérjaze a rostlinoweje mahoczizny (Stoffe). Tamne pschińdu do wulkich khajeńjow, wošebje do Jendźelskeje, hdźeź so sajo pschedźełaju, tamne do papjerjanych młynow. Najbuźiśche trundle a łapy so do hnoja śjern. Dźełaćerjaći śebja na wulkich słólcźkach psched wyšokimi blidami, na kotrychź znjeh hory trundlow leja. Wschi kóždej dźełaćerju śteja wulke korby, hdźeź so wubéraju łapy kuźi mjetaju. K temu źłuscha wésće nawjesenje, a wuschiknoscź, tute trundle po jich tkaninach, wažnoscźi a barbje do prawych kupowskich mjetacź. We woprawdźitosći śu tute blida wulke łschidy, pschez kotreż

wšoch poda. Ssu błëkaćelki ſ wubëranjom hokowi, potom žo jednotliwe družiny lawow do wulkich wokow prašuja a k pšchedwaranju pšichotuja.

Přilopk.

* **Parada mortwych.** New Yorkska nowina piša: Hdy, bychu mortwi ſwëtowneje wójny wobhladny ſtup (Parademarſch) naſtupili a to w jenym rynku 20 wobſobow, by ſtup pſches tři mëſtaju trał. Po tſjoch mëſtajach bychu hakle mortwe hromady ſwóji hrózbny wobhladny ſtup ſkónčile. A tola ſu hiſchcze ludzo, kiž ſebi wójnu pſcheja, wo wjetšornej wójnje a hidje rëžo. Hdyž nëmſkonarodni abo nëmſkoludowzy ke knježevſtwu pſchiſtupi, dóſtanjemy powſchitkownu wojeſku winowatoſeż, potom dyrbimy njeſmërne ſumy ſa wulke, i modernymi bronjemi wuhotowane wójſko ſwjeſeż a ſa wëſty cžaſ ſapoczńje žo ſaſo cłowjekow mordowanje.

* **Lëkarſke wunamakanja.** (Bucherjowe kamjenje wotſtroja žo bjes kóždeho krewje pſcheleczenja. Danjki lëkarſkemu profesorej Royſing pſchiwjedże pſcheo krótkim do ſwojeho pſcheo moſcka diweju młodžencow, kotrejuž bě bjes operacije wot bucherjowych kamjeni wuhoſił. Bucherjowe kamjenje roſmorcži ſe žiwdchenej ſolowej kiſałinu. — S dobom je też druhi danſki lëkař dr. Kind w Aalborgu podobne pſchipowjedział. Wón chze jerchenſke kamjenje bjes operacije wotſtronić a to też ſe žiwdchenej kiſałinu.

* **S ſtłašu.** Žyſe wožebita kſchcheſeńza bě w zyrkwi blíſkeje wſy Witſchdorfa. Wobydlerka da nadobo ſwi dżeczi wuſchczicz, 4 lëta ſtaru holczku, Alëtneho a Gëtneho hólza. Dwanacže kmotrow pſcheproſy žo, ratario a wobkhodniży. Po kſchcheńzy wróczichu žo we dolhim cžaſu do ródneho domu. Tu wobſtaničnychu, żebi do Gornawy wulecžicz. Każ wuczińichu, każ wukonjachu. Nëblowany wóſ, do njeho buſchtej konjej ſapſchehnjenaj. Pſched konjomaj kroczeſche kraſnje widebjeny wok. Na woſu bëchu wſchë w rudnobórſkej drazece. Wſcho możne ſortowachu. We hoſcženzu ſapoczże žo hakle żiwjenje. Tola ſchto to je? Tam žo tola ſaſo jedyn rjebłowany wóſ bliži. Wón je hiſchcze rjeſcžo wunyſchenu. Kajke pſchekwapjenje. Mandżelſke tych kmotrow bëchu pſchijeże. Jim bě žo doma woſtudżiło. Najrjeży bě khętre błáwanje a kłónczinje ſo jednotliwi ſeſnachu, nawoſſedku wuhotowachu hiſchcze rjanu rejku. Njech žo też kmotram jich wotpołład njeporadał, bě tola wſchitko wjeſele.

* **We nastaczu papjerjannch pjenjes,** kotreż w cžaſu inflazije (wothódnoſcženia) tak wulku róſu hraiachu, powſeda nam ſtary rukopiſ wot Antonia Alpaſpida ſ lëta 1487, kotruż žo w Heidelbergſkej knihownji namaka, ſcžołowaze: Hdyż hrabja Tendilla pſchi wobkehnjenju ſchnaciſkeje dwjerchſtiny Alhama w lëcže 1484 żanych pjenjes nziacu njemëjeſche, a ſwojim wojakam mſoh wuplaciicz njemóżeſche, poczachu wone khętro mórkotacz. To pſchichodże hrabja na ſwódżenu pſchipad: Pißaſche wſchelake ſicžby na make papjerki, podpiſa na nje ſwoje mjeno a roſdżëli je na ſwójich wojakow mëſto mſoh. Lud pak namoſwſche, tute zedulki mëſto pjenjes pſchiwiacz, a wojakam pezabane twory podawacz. Schtóż jeho porucženje njewobkedżowaſche, budżiſche ſo krucže pothłoſkał. Dokelż pak tute papjerki huſto ſwójeho wobſedżerja mënjachu, pſchińdżechu bóhu powſchitkownje do wobkhoda. Poſdżiſcho je hrabja ſwoje ſłowo „ſwramnje a khcheſczanſky“ dżerżał, każ w rukopiſu rëka. To bëſche prëni ſpocžatk papjerjannch pjenjes. Tutu myſlicžku pſchewjedżechu pſchekupzy tamneho cžaſa, dokelż bëſche jara prakitiſka. A tak ſu papjerjane pjenjeſy ſ praktiikeho ſtejniſcheża naſtałe.

* **Jenoż jedyn kneflik!** W Żelezniſkim woſu padny nëſchto na ſemju a njeżaj ludzi poczina też hyndom ſwjacz, wſchitży, jenoż wobſedżeř niż. „Njenapinajsce ſo, bëſche jenoż kneflik,“ praji wón. Wſchitży ſo ſaſo ſmërzowachu a ſo na ſwoje mëſtna ſ:ſydachu. Powſchitkownje njewożachu ſebi ludżo kneflik, mënjo ſo ſo proża wytnaniu njeſaſtaczi. Wëſcže budże mnohich ſajimowacz, hdyż raz żiwjenje taikeho kneflika wopiſam. Material ja njón pſchińdże ſe wſchich ſtron ſwëta. Knefliſkowe twornje pócžeſchi ſwojich natuzowarjow hacž do najdalſchich a wotſeżanych kónczin ſwëta. We wjeczornej Auſtraliſcži ſu wupſchedſtrjene parkowe rybatnje, ſ kotrychž ſo partina podawa. Błyſchczate ſchkorpiny wubéraju ſo jara tódżbliwje, hacž ſo do mëchow ſcžinja a na woſu nakładu. Huſto doſcž ſo pſchi wubéranju hiſchcze małe parke namakaju, na kotreż ſo rybołoju njeběchu dohladali. We ſužnej Amerizji a ſužnej Afrizji roſcže ſaſo druhi material, roſtlinka ſłonowcje koſcže (Elfenbein). S ſužneje Ameriki podawa ſo Corozowa worjeſchina, najwſchédniſcha družina tuteje nałaczińy. Južna Afrika płodži ſaſo zale dżiwne jabłuka. Błody ſkrjerdnu na kamjeń a ſpodobnja ſo zale ſłonowej koſczi. Tuhaju jabłukow a worjeſchen pſchedżëlaju ſo do kneflikow. Też ſe ſuſchenego młoka ſo dżenżniſchi dżeń kneflíki dżëlaju. Do młoka ſija ſo wſchelake kſałiny a tute ſkrjerdnu pod hobrſkej powëtrowej cžëſu, Luftdruck. Pſched 25 lëtami njeběſ wo laſkich kneflikach hiſchcze niczo ſnate. Młokowe kneflíki ſu huſto jara rjane. Pſredy hacž ſo tajſi kneflik pſcheda, je pſches tyżaż wſchelakich pſchihołow nuſnych. Pola naſ dżëlaju ſo wyſche naſpomnjenych kneflikow też łowowe, tute ſu ſaſo pak łate, pak błachowe. Pozjedinje ſaſo żynowe abo możaſne. Też ſ porzelina, ſ koſcži, ſ roha, ſ drjewa, ſe ſchkleńża, ſe wſchelakich kamjenjow a ſ druhejo maſoczińy ſo ſhotowjeja. W kneflikatnjach dżëlaju najbóle żony, we wſchelakich wuſtawach a ſaſtawach ſabéraju ſo ſkowanży ſ nimi.

* **„Hubiczka“ ſidy bambuſowoje ſczëny.** W Tokiju we Japanſkej je wumëſlka wuſtajeſcža. S Europy ſu tam też wobrazy wumjeſcža Rodżuża „Hubiczka“. Tuta pak je we Japanſkej njeſnate, ně žamo njepſchiſtojnje. Wuſtajerjo nëtko njerozeſachu, na koho maja poſtuchacz, na hłóſ wumjeſtſkoho ſpéwonja abo na hłóſ moralki. Słónczinje pſchindżechu na myſl, ſo pſched wobras bambuſowoho ſczënu ſajſchi. Na wobras ſpéwaja jenoż pohladach, kiž maja wożbitu dowoknoſcž.

Mojemu dżëżczu.

O ty moje ſrcžnicżko ſły,
Radoſcž mi a wjeſele.
Cžiſta duſcha dżëżczońka.
Sboże naſchoh' mandżelſtwa.

Hdyż ja ranko wotuczam,
Twoje wócžka wuhladam,
Lubje wone błyſchcża ſo,
Sſwódki rauſchi poſtrow to.

Horzo tebje poſticžam
Bohu, ſwojim jeńdżelam,
So bychu pſches żiwjenje,
Wjedli rad ſa tucžku cžę.

Marija Krjeczmarjowa.

* **Straſchna wopiza.** W Birminghamje mjerſaſche wopiza ſchtyri dny dołho wobydlerſtwo. Wona bě italſkemu hudżbniſkej wucžerka. Zonam a dżëżcom cžinjeſche wopiza klubu. W ſaſtrodach roſtorſhaſche najrjeſiſe kwëtki. Skałaſche na auta a elektriſke wozy a wukonjeſche hiſchcze druhe ſchibaſtwa. Słónczinje ſtaji pak ſebi ſtama ſwoje pożiſe. Na jenym balkonje na błidże ſtejeſche błeſcha likera. Liker ſłodkeſche tak derje, ſo ſo na to pożydny a wużny. Połizija pſchińdże, ſo by wopizu, kiž bě ſebi wopizu kupiła, ſajała.

* **Djaž.** Djaž, „ſtara maczeſka“ bě najkrewjelacžniſche rubježniſka hejtmanka w Khinſkej. Pſched krótkim ſajachu tutu ſamażonu „amazonu“, a ſakładżichu ju też hyndom k hmjerzeżu. Je'e ſmjerzeż bě tak ſurowo, każ ſe ſłuſi. Wjele lët dołho ſatrajſcheſche prowinzu Schantung. 47 lëtna żona bě ſ namjeſowarku wjazy ſtow rubježnikow a banditow. Poſledni ſnamjenity ſkutk wuwjedże we łoſiſchim lëcže. Wona nadpadny město Tſchorofu, pſcheſeże dobywſchi ſo pſches ſchtitaże wójſko. Wſchëch wobhdżerjow ſkónżowa, mużow, żony a dżëżi. Staru żónſku cžiwiowachu nanajhórje pſchi poknym wëdomnju, pſches dwe hodżinje dołho.

* **Hdyż ſo mil.jardy pſchezitaja.** Federal-reſerwowa bank w Newyorku natwari ſebi nowu khëżu. W ſaſchſkych dnjach ſo nëtko pſchezełahowaſche a to tſi miljardy dołarow. Wone wſachu ſwójí puczi po naiſtwoiſchich dróhach. Tute buchu wſchitke pſches połizijo ſtrowene. Na dróżnych khižińikach ſtejachu k ſchkitu panzerowane automobile. Pjenjeżny pokład ſo też w tajſich automobilach pſches wożowaſche. Na 100 wozow dyrbjachu jadżëcz. Wóſtoſeże dla buchu 300 połizajſkich ſaſtajnikow najatych. Sałkody ſtareje a noweje banki buchu ſ maſchinſtkimi ſtrëlbami ſchkitane. Hacž do hłowy wobrożenji połizajſtoju jëdżachu w panzerowanych automobilach hobu. Tuta rjana hromodka pjenjes bu ſhożownje pſchewjeſena.

Směškl.

** **Wunk:** „Dżakuju ſo pëknje ſa rjany dar.“ — Cžeta: „Tu nimoſch ſo nicžo podżakowacz! — **Wunk:** „To żym ſebi też mużlak, ale macz mi profeſche, ſo ſo tola podżakowacz dyrbiu.“

** **Wupucz.** Żona: „Chżu jednu pokrutu.“ Pjetak: Ale 10 pjenjeżkow pobrachuje, wot wcžerawſcheho je khleb dróżſchi.“ Żona: „Tak mi dajże wcžerawſchu pokrutu.“

** **Sſmeſchk.** General ma rjanu dżowku. Młodły leutnant ſo do holczki ſalubuje, dże nanej wo ruku holczki proſyczk.

„Wy chcežeſe ſo ſ mojej dżowku woženicz?“ bórczeſche general.

„Haj! knjes generalo!“

„Chcžeče Wy ſ Waſchej leutnantſkej mſou żonu ſežiwicz?“

„Knjes generalo, ja wëm, ſo ſcže ſo też Wy jako leutnant woženił,“ wotmołwi leutnant.

Hoi“, praji general, „ale ja bëch wot ſwojeho pſchichodnego nana żiwy, a cžert njech po Waß pſchińdże ſeli Wy to chcežeſe.“

Raſchy wobras pſchedſtaja nam pomnik na bitwiſchczu pola Tannenberka w Maſurſkej. So bychu franzowſkiu frontu wołóżili, poſtupowachu pſcheds 10 lëtomi ruſkich wójſka do raiſcheje Prußeje. Tam je nimo mëry wjele knjeżich dworow. Sso wo ſwoje pakoſnizy bojo, pohnachu prußay knjeżkoju, wójnſke wjedniſtwo, ſo tu nëmſke wójſka Ruſam napſcheczo ſtupichu. Ruſojo ſ tym ſwój ſamër dozpëchu. Mimoſ: tſi armejſke khory wſachu ſo ſe franzowſkeje fronty w nimnoměrny roſtudżażnych wotkach. Raſche wójſka, kotreż pſched Warſawom ſtejachu, ſeſtałichu. Ruſojo ſo drje ne ſwojim poſtupowanjam ſadżerżachu. Sa to naſch kraj roſſtudnu bitwu wójny ſ bitwu nad Marnu pſchëhra. S teſej roſſtudnej bitwu Nëmſka zyku wójnu pſchëhra. W tym leži niemëry wažny wuſnam bitwy pſchi Maſurſkich ſjezorach. W woſoſiſchim cžaſu budża na tónle pomnik jenoż ſ teſej ſtejiſcheża ſhladowacž, wobzbe tam ſtydlazy Słowjenjo, dokelż tónle pomnik je wopraſowny mëſnik w hiſtoriji Słowjanow.

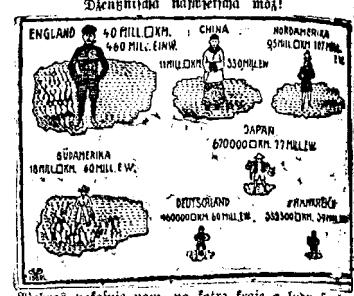

Wobras pokaſuje nam, na kotre kraje a ludy ſnjeżna dżeńża jako na najwjetſche a najmóżniſche ſhladowacž.

Raſcha khartka pokaſuje nam delnju Italſku ſe Salernſkim ſalſkom. S tehoſ ſaliwa wjedże pſchi brjohach morſa dróha do Amalfi. Dróha je do ſkałojtych horow wurubana. Po nich ſo horje wijo wotewrija kraſne widoki na wëżnje módre morjo. Dale je tam ſaſtimowany ſtary Klóſchtr kapuzinow. Tón pak je italſke knjeżeſtwo do ſaſa morjakow wuthworiło. Snaty je Klóſchtr ſe ſwojeſ ſtarej ličžinej Chódbu (Kreuzgang). Tutón ſtarowny dawny twar je bohużel lëtża wulka woda ſapuſcžiła. Lëtża wſchudżom po Gurowje ſu też Italſku wulke powodżenja potrjeſchile. Pſchi tajtim powodżenju je ſo też kraſna Chódba ſapyła.

Hamſke wozjewjenje z Budyſina.

Sapiſowanje wołobow a pſchemyſłow.

Po poruczenoſczi nëmſkoſtatneho miniſtra ſinanzow ſe pißeju ſo wołoby a pſchemyſła dołhodneho dawka hlo. Tuto ſtanje žo tak, każ bëſche runja 10. oktobra 1924. Sapiſ pſchemyſła płaczi ſ dołhom każ § 9 ſakik. pſchemyſł. dawka wot 9. 7. 1923.

W pſchichodnych dnjach dóſtanu wobſedżerjo leżomnoſczow 1. pſchedcžiſchcži ſa ſapiſanje wołobow,

2. kóżdy, kiž ma ſamoſtatne wobhdżenje, ſu-li we jenym wobhdżenju wjazy ſwojſtwow, tak kóżdy wjedomy abo jeho ſaſtupjeř ſo proſcženi, pſchedcžiſchcže ſa wobhdżenje a wobkhodniſke liſcžiny wjednikam hoſpodarſtwow a pſchedcžiſchcže ſa wołobite wobkhodniſke liſcžiny wołobſedżerjam abo ſaſtupjerjam ſwjadom dacž.

Tute liſcžiny ſtanje žo hacž do 20. oktobra 1924 ſwódomnje wupjelnicz a podpiſacz.

Sapiſ ſtanje ſo, każ bě wobkhod abo hoſpodarſtwo 10. oktobra 1924. Wobſedżerjo leżomnoſczow njech ſo ſtaraja, ſo liſcžiny hacž do 20. oktobra 1924 ſaſo dóſtanu. Njech je na wërnoſcž a dołhodnoſcž pruhuja, cžiſtkne a hacž do 25. oktobra 1924 na pſchedcžiſchczu nałpomnjene dawkowe mëſtno wotedadża.

Na druheſi ſtronje liſcžiny ſa ſapiſanje wołobow dyrbja ſo wſchitke wobhdżenſke a wobkhodniſke zemnoſcže leżomnoſcže ſapiſacz. Njech też ſu pſchenajate abo wuſtajene je wobſedżeř ſom. Naſpomnjene cžaſy dyrbja ſo tyrkež wobkedżowacž, hewak ko khłoſta.

Mëſchczańſki rada — dawkowy hamt.

Hoſcženzař Guſtav Bomsdorf we Lomſki pola Miltka chze na leżomnoſci cžo. 20 rëmſliwo ſałoſicz. Schtóż ma nëtcžo pſchecžiwo temu, njech to ſa 14 dnjow hamtej knjeżu hejtmanſtwu woſjewi.

Mëjicžel mlyna Jan Ella w Rakoſdach je proſyl, ſmë wodu dale hacž na 1,50 metrow ſpinacz, dokelż je jemu hamtſky jenoż do 1,40 metrow dowolene. Schtóż ma pſcheciwo tomu nëcžeho, njech to ko dwě niedżeli hamtſkemu hejtmanſtwu woſjewi. Poſdżiſche hórſchenje ſo njepſinaj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N • płaća měsačnje we wudwalni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w ześe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 238 | Budyšin, pjatk 10. oktobra 1924. | Lětn. 43

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Kupi a najtuńša kupowańa wobućow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo.

Nanowše z cyłeho swěta.

W prustim łejmje je so rospomjanje polizajskich nałesnoscow słónčiło. Na to su ministrej Severingej pschezziwo hłoham němsko-nazionalnych a kommunistow pschisłowili. Minister słubi, so njedostatkam w polizajskim offizjerstwie korpsu w Hannoverskej wotpomha. Welfiska agitazija won z wulkej wótrosću napschezo supasche.

•

Częstoskowalski minister dr Benesch je so je Genfskeje shromadźiźny Swjasta ludow schwórił do Prahi wrócił. Na Wilsonowym dwórnischczu su jeho z wulkimi cześcemi powitali.

•

Madjarski justizny minister je so sapowjedźił, Erzbergerowego mordarja Schulza Němskej wudacz.

Němska knježerstwowa krisa.

Sozialdemokratiska, němskoludowa, němsko-nazionalna, demokratiska a zentrumska strona su na politiske prawidła, kotrej bě jim němski kanzler pschipósłał, wotmolwiłe. Zentrumska, demokratiska a němska ludowa strona kanzlerowym prawidłam pschihłosuja, sozialdemokratoja je njewotpokasaju a su łwolniwi, wo nich jednacz. Němsko-nazionalni žebi z napschecziwnymi prašenjami dalsche rosjašnjenje prawidłow žadaju. Jich prawidły smyjźi so na to měri, so dyrbja so sozialdemokratoju z knježerstwa wusamknyć.

Ma so wočakacz, kak budźe němski kanzler pschedležaze wotmolwjenja wuwuzić chcyć. Najprjedy budźe wón z jenotliwymi frakzijemi jednacz dyrbjeć. S tym so krisa podleschi. W němskim łejmje žebi wjele wuspěcha woł jednanja njelubja.

Sozialdemokratoju měnja, so so plan němskeho kanzlera njeschlachczi.

Pschi rosrěčenju mjes němskim kanzlerom a sozialdemokratiskimi zastupjerjemi su tuchi prajili, so je sozialdemokratiska strona swólniwa, rosschěrjenju němskeho knježerstwa po kanzlerowym planje pschihłosowacz. Pokasowachu pak na to, so so poźlednje wobsamknjenje němsko-nazionalneje němskoł-ejmskeje frakzije z wotpohladami němskeho kanzlerja njehodźi sjednoczicz a so teho dla plan němskeho kanzlera jako rosbity wobhladuja.

Puki mjes němskimi ludowzami w Mnichowje.

W shromadźiźnje němskich ludowzow w pinzy Mnichowskeje dwórskeje piwarnje němskoludowski němsko-łejmski sapósłanz Jakob ludowskemu wjednikej Esserej mjes druhim porokowasche, so pschi lonschim nowemberskim puču njeje na łjowstim městnje był. Też jeho wožobinske žiwjenje won kritisowasche. Kaž so sda, Jakob njewědźesche, so bě Esser w shromadźiźnje pschitomny. Tutón so pschecziwo porokam sakitowasche. Pschitomni so do dwěch stronow dźěłachu. Tej so do pukow daschtej. Polizija dyrbjeschе zakrocziś a bicźkow z pinzy wuhnacź.

Hobrske falschowanje Barlinskeju direktorow.

Direktoraj Ketschendorfskeho Viktoria-towarstwa baron Rösner z Blumenthal a Boeck staj bankam z falschowanymi wažnjemi hobrste summy wuklukałoj. Po dotalnym swědčenju so wo 2 mil. złotych hriwnow jedna, kotrejž su pola wschelakich měšćanskich nałutowarnjow za falschowane akzije dóstałe. Knihicišćerjej Breh w Grünawje w Sakskej je falschowanki cźišćała. Boeck a baron z Blumenthal staj so w Barlinje skhowałoj. Jeju su w nozy na dróży zaslapili.

Kommunistiu falschowarnju wuzsledźili.

Wutoru wječor je Barlinska polizija w Neukölnskeje kommunistiśku falschowarnju puczowanskich pažow, wschelakich wuswědčenjow a wopiśmow wuzsledźiła. Mjes druhim su nětkuž 3000 wschelakich gumijowych a mošnjowych kołkow (schtemplow), formularjow za puczowanske pažy atd. namakali. S wjednikom dźełarnje bě zastojnik kommunistiskeje strony.

Pśched rospuschczenjom jendźelskeho delnjeho łejma.

Parlament je schtwórtk rosshudźił. Namjet liberalnych, so by so parlamentarisci wubjerk k pschepytanju należnosće redaktora Campbella wutworił, je delni łejm z 166 hłosami wjetschiny pschijał, hač runje bě knježerstwo pschipowjedźiło, so tónle namjet jako wuprajenje njedowerjenja wobhladuje. S tym bě so knježerstwowy wuwuh rosshudźił. a poźedźenje so z rosshorjenymi wustupami stónczi. Dźěłaczerjźy sapósłanzy „Czerńcekenu chorhoj" załspěwachu, mjes tym so konserwatiwni z „Bóh krala zachowaj" wotmolwichu.

Macdonald so ruče z hłownymi wjednikami dźěłaczerskeje strony rosrěča a so potom do źiwojeho sastojnskeho wobydlenja w Downingskej dróży dowjese. Tam jeho ludowa strona wočakowasche, kotraž hława wołajo jeho powita a źebi žadasche, so by porěczał. Macdonald jara wotpjaty wuhladowasche; wón njebě w nozy subybolenja dla špacz mohł a bě źebi dopołdnja někotre suby wuczahnjeł dak. Klobuk łejmawischi z trótka praji: „Dźakuju so Wam. Wóm mě žagow žiwy jara dźěkali a w blížschim pschichodze naš czeźke wojowanje wočakuje. Dobru nóz!"

W khodźernjach delnjeho łejma a w politiskich klubach bě schtwórtk w nozy žiwy wobhlad. Rosrěčowachu so wo pschichodnych wólbach. Wschudże mějachu za wěste, so budźe Macdonald krala prosyć, so by parlament rospuschcził. Kral so 24 hodźin prjedy se Schottiskeje wrócił, hač bě postajene. Wón ma po sakonju prawo, rospuschczenje sapowjedźicź a wjednikej jeneje z wobeju druheju stronow porucźicź, so by nowe ministerstwo sestajał. Kral pak je do rospuschczenja žnydom łwolił. Prjedy hač so łejm rosendźe, so jemu hischcze irska sakonjowa pschedkoha k wothłosowanju pschedpokoji. Nowowólby so najsterje 8. nowembra wotměja. Powschitkownje so mění, so so liberalni pozbadaja; konserwatiwni drje žiwlnischi z wólbow wuridu, tola połozju mandatow drje z cźeźka dobudu.

Konserwatiwni potom z podpjeru liberalnych knježerstwo pschewosmu.

Wojowanje wo mošulski kraj.

Dla Mošulskeje może mjes Jendźelskej a Turkowskej k wójnje dóńcź. Turkojo su je žiwnymi wojeskimi mazami mjeju pschekrocźiwschi tam stejazych jendźelskich wojakow nadpadli. Jendźelske knježerstwo mění, so Jendźelska njeźmě pschecziwo Turkam sakrocźicź. Swada wo mošulski kraj psched Swałk ludow ześuscha, wón ma wo njej rosshudźicź. Jendźelska ludze nětkole jenož pschecziwo turkowskemu nawalej protestowacź.

Katastrofa pschi franzowskich letarskich manevrach.

Pschi franzowskich letarskich manevrach, kotrejž su so w nozy wot 8. hač 9. oktobra pola Rembouilleta wotměle, su so cźeźke sniefsbożenja stałe. Njedźiwajo wětrowemu wjedra so manevry njewotkasachu. Kommandant z wobkedźbowaseje eskadry, wyschi Pujo, letarski nadpad na Paris wuwjesć da. Pjeć letadłow do so srały. Dwě letadle k semi padseschtej, a wojazy, w nimoj žedźachu, so zarasznychu. Dźeźacz letadłow do pschi druhim manevrje cźeźko wobschkodźi. Kommandowazy general Huet pschikasa, stwučowanje sastajicź. Wójnski minister je porucźił, wěz pschepytacź.

Nowa krisa južnoślowjanskeho ministerstwa.

Wobeźnosće, kotrejž so demokratiskemu ministerstwu z wotmyślenym zastupjenjom sapósłankow Radiczowjeje strony napschecźo stajeju, dale pschibéraju. Wójnski minister Hadźicź je po dołhim thablanju kralej wosjewił, so wot źiwojeho sastojnstwa wróćo stupi. Poźlednje dny je wospjet pola krala pobył, też je z ministerskim pschedsydu Dawidowiczom a ministrom znutskownych naležnosćow dźeźsche rosrěčenje měł. Hadźicź je pjeca rjekł, so w ministerstwje njemóže z pschiwiśowarjemi Radiczowjeje strony, hromadźe žedźeź. Jich stejiščicźo pschecźiwo wójsku a dźěławosći, kotraž dyrbi so skoro statej njepschećelna mjenowacź, je won sesnał. Jako offizjer njemóže won dalscźu samolwitosć pschewzacź.

Ministerska rada je źrjedu dołhe wuradźowanje měła. Ministerjo njeźsu nowinarjam two wróćostupjenju generała Hadźicźa nicźo sdźełili. Mózno je, so je jako wupucź porucźa, se zabustawow demokratiskeje a radikalneje strony koalizišće knježerstwo sestajacź a Radiczowych pschiwiśowarjow z knježerstwa wusamknyć. Skupschtinini president Jowanowiczej źrjedu z pschedsydom swonkownym ministrom Ninczicźom a nětkuschim ministrom Trifunowiczom dźeźsche rosrěčenje měł.

Kschescźijanske schule w Konstantinoplu.

Nabožinske franzowske a italiske schule w Konstantinoplu, kotrejž su mězachu dołho zawrjene był, su so statnemu porjadej podcźiśle, to rěka, z nich je so Boża martra wotstronjła. Na to je knježerstwo dowolilo, so źmědża so schule z nowa wotewiricź.

Wójna w Chinje.

S Tientsina so powě, so je postupowaze Czang Tso-linowe wójsko k połnozy wot Shangheikwana wulku murju pschekrocźiło.

7. oktobra je so Czang Tso-linowe wójsko do Shangheikwana dobyło. Na dróhach je k wojowanju doschło. Wobej stronje stej cźeźko schkodowałoj. Bitwa hischcze njeje skónczena. Roskasował Pekingskeho wójska je 24 jatych na furowe waschnje satkliczej dak. Wón je porucźił, jich k tarczam swjasacź a jich k swucźowanjskemu tśelenju wužicź.

Rubježnistwo w Mexiku.

Wo nowym rubježnistwie nadpadże na żelesnicźnym cźahu w Mexiku „Chicago Tribune" powě: Sababjeni bandiziju cźah sastajicźu a do wschich pucźowarjow isklachu, kotrejž so sakitachu. Schtyri hodźiny wojowanje trajesche. Sso dla njewočakaneho pschecźiwjenja rosnjemdrjiwschi rubježnizy wschitkich pucźowarjow, kotrejž běchu żiwi wostali, zarubachu, mjes nimi też jónźe a dźěći. Mexikanske knježerstwo je so rosshudźiło, žylne wotdźělenje wojakow wotpósłacź, so bychu rubježnikow sajeli.

Njepschećelnosće mjes muhamedanami a hindami w Indiskej.

W Allahabadże je źrjedu mjes hindami a muhamedanami k kwaŕwanemu wojowanju doschło. Pschi tym su tři wožoby morili a dwadzesći franili. Britiśzy a indiśzy wojazy njeměry potłocźichu. W Rangoonje je policija žylne indiske demonstrazije z nażylnosću rosehnała.

Wustajeńza w Sserbskim Domje.

Tśeći raz hižo wustupuja naschi šerbšzy wumjelcy z płodami žiwojeho wumjelstwa na schérotku sjawnosć. We žiwjedźenskej kurli Sserbšeho Doma je pschiwrałzena w tu khwilu rjana bohateho wobsyta hódna wustajeńza. Wumjelski wotrjad M. Ss. a jeje sarjadowaŕ, stajnje hibicźiwy kujes Strumpa, staj ju whotowałoj. S dźěłami sastupjeni su kk. Nowak, Hajna a Schéża a jako nowa nadźije šwdźaza mój k. Lacko z Delnjeje Luźicy. Też lětušcha wustajeńza może so widzeć dacź. Mjemjenmy na pśénim městnje naschego — hižo powschitkownje pschiwnateho — Mérczina Nowaka. Je sastupjeny z 25 dźěłami. Wobžału a tas jeho dźěłow je naschim cźitarjam hižo dereje znaty a luby. Wschako bjerje nasch wumjelc žiwoje motiwy je šerbskeje mytologije a z ludowych basow a pśénjeczkow, a won wutrjebi je žiwojej žiwej fantazu a wésće ryšuje jeho wumjelska ruka, w kajkej rastje a wésće ryšuje jeho wumjelska ruka, w kajkej schtalnosći je so wódny muż naschim pśedownikam pschi hłubokich wodowych wubrjeżkach jewi — kak wósnjowny muż po kraju žaha — kak stara khodoła žiwojeho smija z bobrymi łuskami sastara — kak légne buchti a duchi pod schtomami dremaju abo na bésmanske waschnje ludźi scherja — kak Bože žedźeschcźo žałośći wo hinjaze naschе Sserbowstwo atd. Wšech je schtoškuli, knjes Nowak wutrjechi skajnje ras a posliczinje nječcźo hódne — trajaze.

Lětša pschinjeńy nam tež nješćto ſ naſchich ſtarſchich ſtawiſnow: pokaſuje nam naſchich ſerbſkich rjekow a kralow, kak ſo na wójnu hotowachu — wiedźe pak naš tež na cźichi Lubin a dowoli nam pohladnyć do ſlubiny pod mocnoſće kamjenje, hdźež tłoju cźełła naſchich padnjenych kralow, kotrychž handżel ſerbſkeho luda wopłakuje. Naſtrjeńſka debjenka na ſcźenu je bjez dwěla wobraz Sſwjatowita — nam njeſmatcho nětkuſcheho najſwjeſchcheho pſchiſłuſchaſa naſchich wótzow. Wón ſcha — ſwobaty ſ błyſchcźom ſwěrła a debjenj ſ ſychu njeſahiniteje młodźenje młodoſće na hobrſkim bělym konju pſches ſwobodnu ſerbſku kenju, ju ſ młodnoſću zalamuje. Dych hiſchće mnohe drohnoſće naſpomnićeć moſi, ale njech ſebi naſchi cźitarjo ſami wſchitko ſ kedźbnoſću wobhladaja, ſo bo wopyta hacź njebudźa, ſym wěſty.

Knjes Hajna pſchebywa tu khwilu w Romje a ſtudiuje tam woprawdźite wumjeſtnoſće w ſławnym kraju wumjeſtnow. tuž je jenoź ſe 4 ſtarſchimi wobraſami ſaſtupjeny. Najbóle ſima wobraz młodoje ſerbſkeje žony we pyſchnym kokuſche, koho pſcheſtaja, njech ſebi kóždy ſam wobhlada. Nadźijimy pak, ſo bo wjacy Sſerbow we woſiju wobraſowacź k dopomnjeńu ſa ſwojich pſchinſunych. To je ważna winowatoſć ſamoſćitych napſcheczo naſchim wumjeſtnam.

Knjes Schźa a wokkrejnik nam we 8 wjeſnich wobraſach rjanoſć naſcheje krajiny, możebje Bukeczańſkich ſtronow a byrhimy ſ wjeſkoſću wulkoſć, ſo je wſchitko wobſtejí. Wobraſowanej krajiny je drje poło, kotrež jemu leſ a na kotrymž móže w pſchichodźe hiſchće mnoho ſam wobraſowacź.

Knjes Latko pſchinoſchuje 6 ſtudijow — jimaje wożebitoſće, kotrež na wumjeſtnow narańſchcźe Aſije naš bo-pominaja. Pſcheſejemy jemu wjele ſboża do pſchichoda!

Naſchim wumjeſtam pſchidruſićku ſo — hač hižo pſchi prěnich wuſtajeńach — tež nětkotre wuſchiſne knježny. Knježny Nowakez Hrocza na hižo prjedy naſtupjenej drohy ſ wulkim pſchem dale a dźěſaja po naſcźiſkach ſwojeho bratra na dalſchich wumjeſtnich wuſtajeńach naſchich wuſchiſwanjow. Tež knježna Krawcez politiſkim wobdone dźěła. Knježna Herta Schmankez ſ Bockonja — nětko w Budyſchinje — ſe kaſnje na jenym pſchikładźe, kak mohłe ſebi naſche ſerbſke drukli ſwoje druźeze banty pſchajne a wumjeſtaj wuſchiwacź.

Knjes Stegmann, ſarjadowaŕ wuſtajeńa, wobkſcha ſwoje rjane pſiſane talerje a ſchkleńcźa — ſpotowjeze no naſcźiſkach knjeſa Nowaka — ſa tuni pjenjes na pſchedań. Schtóž rjane ſwobodja na ſwojich wolzach lubi ſ, ma pſchileżnoſć, ſa pomérnje tuni pjenjes nješćto hódne a wożebje nješćto ſerb ke ſa ſwoju ſerbſku ſtwu dóſtaſ. — Wuſtajeńa budźe tež pſchichodnu ſobotu a njedźelu wot 10—4 hodźin woteworjena a pſchiſtupna. Jeje wopyt ſo kóždemu naſkańje poruczuje. M. W.

Ze Serbow.

Płatk, 10. winowca.

Franca Borgiasa, wuznawarja.

1872 pſchikaza ſlezyſki konſiſtorij, zo ma ſo pačerſka wučba wšitkim ſerbſkim dźěćom w němſkej rěči podawać. Wukaz ſo 22. haprleje 1885 wobnowi.

1920 wumrje w Njeswačidle Arnošt Helas, ſerbſki pſchjeſoł a ſpiſaćel, 80 lět ſtary.

† 1875 ruſki pěſnjeř Alexěj Tolſtoj, ſobuſtaw Maćicy Serbſkeje kiž Budyſčanſkich Serbow wopyta, a wo nich pěſnjeſe.

* 1692 Měrćin Golian we Wotrowje, ſerbſki dobroćel.

Čim dlšje mamy zrudni hić,
Čim jěrſo njeswěra naš tyši,
Čim wjacy ſměmy wjeſelić
So tam, hdźež króna ſwěrnych pyši.
Čim mjeńša lička bědźerjow.
Čim krasniši ſich dobywanje.
Čim dróžši wnukej tež jich raz,
Jich ſwjaty ſyw, jich ſpominanje.

Jan Waltaſ.

Prjedy z mšchom po kraju je khodźił,
Nětk ſo wupjera, kał by joh' zemjan ſpłodźił.

*

— We wjedrje. Wječera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer wo dnjo + 13. Dźeńa rano we 8 hodź barometer 744, hygrometer + 2, thermometer w nozy + 11. Wuhladny na malo ſo pſcheměnjaze wjedro. — Wyſchina wuſchſcheńa ſo wječera koro nad zyłej Europu a je tak ſylna, ſo njeje nižinam pola Jüllanſkeje a kupy Island nóhan, ſuche rjane wjedro wětr ſachwataja a wjele ſchkody nadźełaja. — Jutſche ſobotu ſłónčko 6,19 hodź ſchadża a ſo 5,15 hodź. khowa. Mjeńacź khadża popoldnju 5,43 hodź. a ſo na ranje 4,17 hodź khowa.

— **Telefoniſta powjeſeć wo wjedrje ſa jutſje ſobotu:** Pomrócźenje pſchibéra, ſ khwilemi ſo podeſchcźuje, temperatura ſo malo pſchemění, wětry ſ krótkeho wjeczora.

— **Rosprawa poliſije.** 9. oktobra pokradny ſo muſeje kolo kupki „M. K. C.“, ma cźorne wobruče, hdźež nowe gum. wobruče. Schtóž nješćto wo paduſchſtwje wě, njech to poliſiji wojſewi.

— **Dobry poſud.** Wječera rano poradźi ſo poliſiji po dźeſchim wobkedźowanju, ſoła w měſće nutſka bndlaſeho wudowza ſ žónſke ſ njedobrhnmi mjenami ſepiſ. Wone khdlachu ſoła wudowza, kiž jim pſchiležnoſć pſchebywanja ke kurwarſtwu poſkiči. Zónſke dowjedźechu ſo na poliſiju. Wudowz pak ſo kurwarińſtwa dla wobſtorži.

— **Stſwobadne mjaſowe jetki w Budyſchinje.** Sſobotu 11. oktobra, doy. wot 9—11 hodź wotedawa ſo ſyrne howjaſe mjaſo, punt po 60 pf. ſyrne a naſolene ſwinjaze mjaſo, punt po 80 pf. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoź na cźiſła 871—1020.

— **Do 15. oktobra t. l.** dyrbiſch ſcźelſniſſe muſowe pjenjeſy, kotrež je żelezniza wuoala ſameniła. Wudale ſu ſo 23. oktobra a 7. nowembra 1923 a to ſtaimohdone ſtote hriwny a dollary. Hiſchće ſo ras nawomina, tute pjenjeſy do 15. 10. 1924 ſameniła. Kóżda pokładniza na żelezniſu cźi ſameniła.

— **Krótżu!** Puńcźowazy pſchedawaja w měſće a wokolinje ſchcźětki a poodne a wudawaja, ſo ſu te wězu błepi w jenym Barlinſkim wuſtawje dźěłali. Tuto je jedanſtwo. Jich twory ſu tež dróżiſcha hacź hewak we wſchedn nym wokkhodźe.

Sſ Lubija. Sſobowa wuſtajeńa wotewri ſo ſobotu, 11. oktobra 1924, dopołonja w 11 hodź. hacź do 7 hodź. Njedźelu a pónđźelu budźe wot doy. w 9 hodź. hacź do wječor 7 hodź. wotewrjena. Wona je w Peſtalozzijſkeſ ſchuli. Kóżdy, kiž do Lubija we hermank pónđźe, njech wuſtajeńcu ſobu wopyta, pſchetoż huſto ſo taſka ſkładnoſć njepoſkića. — Knjes ſan. radź. dr. Michael roſzohnowa ſo jako ſchuſiſti lekaŕ. Sſ naſſlednikom je knjes dr. Hoffman. Knjes wyſch. ſtud. direktor proſ. dr. Popiz ma wſchednje rěčźnu hodźinu wot 11—12 hodź. w 1 poſchodźe. We ſtarym cźaſu ma też knjes ſtud. direktor proſ. dr. Müller rěčźne hodźiny.

Sſ Wjaſoźu. Wot 1. nov. ſem jěſoźi ſaſo ſtatny auto mjes Wiaſoźu a Sſóblanami.

Sſ Wernarjez. W nozy na ſrjedu wudyri w rěſaku W. Guby woheń, kiž bě w kotolni naſtał. Tola pſches pſchipad ſo bórzy pytny a nětko możeſche ſo dalſchej ſchkodźe ſadźěwaćź. Sa 2 hodźinje běſche ſtrach nimo. Schkoda je też naſtaka, ſo ſtej ſo riemjeńſej ſnježiłoj.

Sſ Makeźiz pola Wósporka. Sſrjedu ſpaliſchtej ſu tu ſłomjanej hromadźe, ſinoſcźertomaj Böhmerej a Jenczej ſhluſchowaſej.

Sſ Wjeſrez. 90 lět ſtara budźe ſobotu 11. oktobra Hana Nowez, tak mjenowana Härteſez cźeta, bywſcha ſwěrna ſerbſka hoſpoſa pola nje-bohich faraja Pjeńa we Cźelnom hacź do jeho ſmjerće. Potom wothlada ſej bywſchemu kantora Hiricha, hacź wotemrě. Mić pſchi-bywa a pomha hiſchće pſchi ſwym ſwojeje njebožcźiſkeje ſotry Bóh ſpokój jej rjany wječor ſinjenja!

Sſ Wjeſrez. Wokrejſny ſejm. Krótka rosprawa. 1. Satoźi ſo hamt ſa młodźinu: a) poruczne dźěła. b) poradowanje ſaa poruczniſkow, wożebje gmejnſkeje ſpo-rotneje rady a ſobuſtkowanje pſchi pohladowaniſkim a ſaſtaranſkim kubłanju młodźinu. Tónle hamt budźe jara ważny a ſwomóżny pſches to, ſo bo njeho ſu wołene wo-błoby wſchelakeho powołanja, wożebje ſudnik, lekaŕ, ja-rat, nauczeŕ a też laikoja. Budźe jara ważna inſtanza ſa dohladowanje a wukubłanje wopruſchcźenieje a ſaſtarodźe-nje młodźinu. 2. Sa wokrjeſne ſarjadniſtwo potrjebu ſo nowy autowóz, kaſ ſo móża ſo też wěſcelake wokrjeſne komiſije na mjeſto dźeła ſa krótki cźaſ dowieſć. Automo-bił kupa ſ porjadnych dokhodow. 3 Wobſamkny ſo tež damk na inventar a mobiliję. 4. Sa ſamtkeho pſched-ſtejićerja ſa Cźorny Kholma ſo wuſwoli k. Winkler, ſtat-ny wobwodowy hajnik a ſa jeho namjeſtnika k. Bukca, ſtudowanego kam. Gmejnſki namjeſtnik w Kóſni hać k. Jul. Miſchnaŕ. Do dowjerkowego wubjerka we Wojerezach wuſwoli ſo k. Krna Brenoŕ. Do wubjerka ſaſimmtkow nad Sprjewoju wuſwoli ſo k. Hantiſch pſchedſtejićerja Blažii we Laſu ſaſo a knjes Opitz w Hamorn-Bórſkamor.

Sſ Hronowez (Grunau).. Faraŕ Kühlmann ſnjeſboži tu cźełaŕa. Wón ſtupi tele dny ſ khěžinych durí. ſo by ſ ſwo-jemu pſchel ſchoł. Tu paonu jemu zuhel tak njebožownje na hlowu, ſo bytbiſche ſo bo khorownje podaeź. Tłacho ſo runje wuorjedża.

Sſ Holbina. Poſlednji tydźeń poſboże wjecźor pſchi-dźe zuſy k 60lětnej babje Khrnſtofowej a proſcheſche ju, ſo by k jeho ſonje pſchiſchła. Baba dźěſche ſa ſuſnu ſobu. Hdyž běſchtej dale do wotcźahanego mětwa pſchi-ſchłoj, ſkuſi njeſkanſtwo. Sa ſuroważom maja po ſdacźu hižo wěſty ſlěd.

Sſ Holbina. Njedźelu w nozy ſyntachu pſcheſnmkarjo 3 ſudy piwa pſches mjeſy kuliſ. Pſchi jich dźěle ſak bu-cźmi pſcheſkwapjeni. Straſnizy 3 ſudy piwa a jeneho pſche-ſnmkowarja lepichu.

Sſ Lutow. Poduch ſatkny w nozy wot njedźele k pónđźelu ſ woknom do pinzy K. Sch. na Dionſkej hrěy a pokradny ſchatu, konizu cźaſnik ſ rjeźcźaſom a 7 hr. — Schkoda je poćerpił ſeſtarjeny dźěłaćeŕ H. Witte. Wſchi kuſowa-nju w jenej pſchedawaćeni wołtoſći ſwoju mdowu wobalku ſ 28 hr. leżo. Mjenjeſy bě ſebi wot jutrow ſem ſ wulkej prózu nałutował.

Sſ Srédź. Sſmjertnje ſnjeſboži ſe najmłódſchi ſyn ſuboſeho lekarja Richarda, kiž je też ſe ſubnym lekarjom. Wot ſobotu k njedźeli w nozy ſnjeſbożi ſmjertnje. Wjoł po ſchkodźe horje dźěſche, bu jemu ſlě a padny ſnak dele a wumrě.

Se Jidźina. Sſobotu roſkohnowa ſo gmejna ſe ſwojim dotalnym wječerjom Wiakjom. Wón je 65 lět ſtary a pſches 44 lět ſ wuczerjom.

Sſ Turjeſpo (Tauer). Hajnik Kahn, kiž bě tu 3 lěta ſ hajnikom, poda ſo 1. oktobra na wotpoczink. Wón je 59 lět ſtary. Sſ jeho naſlědnikom je hajnik Ota.

Sſ Lubyſtwa. Wječera pſchijědźe do Błótow dyrektor muſeja ſ Kólna nad Rhynom. Wón wopyta tež Błótowſki muſej.

Se Stareho Darbſ'a. Muſejeſki miſchtr M. jědźeſche wječera wječor ſe ſwojim motorſkim kolom ſe Stareho Darbnja do Murkowa. Tu ſkoči jemu poſ do koła. Wón padny ſ koleſa a ſrani ſo cźełko.

Moja prěnja lubosć.

Novela.

4) (Pokračowanje.)

Nochobo wotrě ſej wobliczo ſ rubiſchkom, jako by ſylzu ſ wocźow ſtrěła, ſpohladny pſchi tom na nunje, a wuhla-dawſchi, ſo ſym ju wobkedźował, ſaczerwjeni ſo a wot-ſtupi wot wokna. Wěch ſbožownu, dokelž ſo mi je ſylzy ſesdaku wyeſ — je ſyłłami lubocźe.

Sa nješćto wokomikow ſaniſche ke mni wjeczorny wětſik melodiſke ſtuki piana. Wona hrajeſche ſawěſce nékaju fantaſiju. Hrajeſche ju ſ njewſchědnej wuſtoinoſću, dopo-łnjuju, ſo je dobra hrajerka na piane. Tehdy ſaſtupiſchtej ſo tež mi wóczy ſe ſyłłami. Ani we ſwojim ſamyſlenju do tehdo njepſchihódźech, ſo bóchu ſtuki piana wotmjelkle, ſo bě ſtóżo ſaſchło a hižo wječor naſtał.

Běch w ſaju ſbóżnych ſonow. Stónczenje poſběhnych ſwojej wóczy a wuhladach, kał wona na nunje hlada a ſo lubje ſmějwa. Dźej ſo moje ſpohladnjenje ſ jeje ſetka, poſmědnuhny ſo, tkwny mi ſ hlowóczu a wotezdże. Dołho hiſchće ſym na napſcheczivnu ſtronu ſhladował; wječer-nicźka ſo hižo ſyboleſche, měſacź wuſtupi ſe ſady mrócźak-kom a cźiſłacźke bołhe ſcźipu po wuliży. Stónczenje pſchih-bjech ſaſo k ſebi, ſyndnych ſo ſa blido, a dach ſo do ſwojeho dźeła. Dźełach nětkdże poł hodźinki, potom powjeczerjawſchi, wróćich ſo ſaſo do ſwojeje ſtwy. W jeje ſtwi bě-ſche hacź dotal cźma. Nětkdże ſe ſchtwórcź hodźinki jewi ſo ſe ſwězu wó ſtwi, ſaczahny ſawěſcźko, a ſa khwilu ta ſwěza haſny. Sſnadź njeſpi a nuhli na mnje? Sſnadź ſoni wo mni?

Mój nadawk bě dokónczeny. Pobach ſo k wotpoczinkej. Moja myſlićzka ſo ſ myſlićzku na nju na nékajſi cźaſ roſ-ſłohnowa, ſo by w ſpanju, wo ſnje ſo ſ njej ſ nowa ſaběrała. Bórſy wobja mje ſpar a mi dźiſeſche ſo — wo njej.

IV.

Hdyž rano k ſwojemu ſitku ſtwach, běſche hiſchće doſeć jara ſahe, ale ſłónczo bě ſche hižo ſethadźało a wohrě-wańſche trochu chłódny ranſchi powětr. Pſchiſtupich k woknu a ſpohladnych napſcheczivo. Sawěſchki běchu hiſchcźe ſpuſchczene. Tuž khwatach wot wokna wrecź a pſchižydnych ſo k ſwojemu błidu. Mućźahnych tamny liſćik, cźitach ión wotpiſet a wobkedźowach jeje rjany lohki rukopiſ, woko-ſchich liſćik. „Tudy na nim,“ pomyſlich pſchi ſebi, „je jeje nježna ruczka wotpoczowała.“

Shrabach wſchak ſo a poczach pilnje dźěłaćź. Traſch ſa hodźinu pohladnych pſchipadnje do wokna ſnapſcheća a ſpójnach, ſo ſo ſawěſchti roſcźahuja. Poczinjach wſchak, ſo ſe ſanuſłom tak, jako bych był wſchón do wutknjenja po-nórjeny, a na nicźo ſkedźbnoſć njemějach; ſkrodźu pak ſhladowach pilnje na Emiliju.

Dźenja njeběſche hižo w raniſchej, ale we wſchědnej draſce ſwoblekana. Stajnje ſym ju rano ſawohladał cźerſtwu a rjanu ka rózu, dźenja pak běſchtej ſo rózi na jeje wobliczu pſcheměniłej do dweju lilijow. Sſnadź ſe ſchpatnje ſpała, ſnadź bě khorowata, pożubdowach. We myſliczkach pofabych na ſwoje pſchetwarjenje a mojej wóczy ſo na nju ſtoſjichtej. Tak ruże hacź to wobkedź-bowaſche, dźěſche ſ khwatkom wot wokna, ſybny ſo k piſ-nemu blidu a pocza nješćto cźitaćź. Dołho ſym na nju ſhladował, dajo wuſtukſchiéź, hacź ſo tola ras na nunje njezwobſtladnje, ale wona na nunje njedźiwaſche. Tak minu ſo raniſchi cźaſ, a dyrbiach ſo do kollegijow podaeź. We ſwojej ſiwje pſchitonna njebě, zyle wjeſcźe ſnědaſche. Poſnědawſchi cźakach, doniż ſo na wuliżu njeſzewi; tu wuidźe — ſa ſhrabnywſchi klobuk a knihi, dobźaſch dele. Dach jej na druhu ſtronu ſchcźeć ſaj pſchezo a potom hakle khwatach ſa njej, ſo bych ju doſczahnył. Sa nješćto wokomikow běch pola njeje. Podźakowa ſo ſa mój poſtrow ſ łahodnym poklonjenjom hłowy.

„Kał pak ſcźe ſo, knjeſnicźka, dźenja wuſpała?“ wo-praſchach ſo ju.

„Dźakuju ſo“, wotmokwi wona, „wubjernje!“

„Sćze wſchak dźenja nékaju błeda, ſnadź ſcźe khoro-wata?“

„Aj!“ ſaczerwjeni ſo a dźeſche: „Macźe jara wótre wóczko, ſo hnydom, hdyž na nunje ſpohladnjeſcźe, wobkedź-bujeſcźe pſcheměnjenje w mojim wobliczu.“

„Nochzyła ſo dźiwaćź, widźu waż wſchednje, ſym ſwo-cźeny na ſwonkowny barbu waſcheju ligow, a tuž ſym hnydom pſcheměnjenje pytnył.“

„Sſnadź ſo wam to jenoź tak ſesda, ſnadź waż ſpo-hladnjenje jeba.“

„O nć, ſawěſcźe nź! Moje wócźko mje ſenje njeſjeba.“

Sa krótki cźaſ dyrbjachmoj ſo roſeſeć. Ja ſawróćich ſo do póđlanſkeje wuliży, wona krocźeſche runje won.

Wo puću myſlach na nju. Jenoź jónu, to bych ſebi pſchał, hdy bych ju tola moht wobjeczą a ſwokoſchećź, to by bylo ſ mojim jenicźkim pſchećeſom. — —

Běſche njeſmérnje tuſchno. Popoldnju po pſchednoſch-kach mějach wotmyſlene do pſoważnje hicź. Běſche runje ſchwórkk, Emilija měſeſche dźenja ſwobodne, wocźiwidna pſchekhodźowaſche ſo ſe ſtarſchimaj.

Biješche pjećź hodźin, hdyž krocźach wokoło Klementina ſ rěży; tu běch Emiliju ſ młódſchej ſotru Klaru doſczahnył. Poſtrowich jeju a pſchitowarſchich ſo k nimaj. Wědźeſ ſe ſo hižo pominyła a wona měſeſche ſaſo cźeſtvjene liſta. Podźakowa ſo mi jara pſcheźeſelnje a młódſcha ſotra ſo mje hnydom napraſchowaſche, hdźe du. Wotmokwich, ſe du do pſoważnje .

„To potajſim ſ namaj póridźeſce ſamſnu pucź; pſchetoż mój djemoj ſo tehorunja kupacź.“

Pſowaźni běſchtej pſchitpóła, damſka bſche ſ mnohimi ſawěſchkami ſaſtonjena, kotrež wobarachu wežipnym wo-cźom.

„Njewěrno, wy naju dopſchewodźiceſe?“ praſcheſche ſo dale.

„Jelſiko knjeſna ſotra dowoli, budu tak ſważliwy,“ wot-mokwich.

„To namaj budźe jara lubo,“ pſchihłoſowaſche Emilija.

„Sawěſce macźe róże jara rady, knjeſnicźka?“ praſach, wuhladawſchi, ſo njeſze w rukomaj krućeſel rózi.

„Haj, pobych pola jeneje ſe ſwojich pſcheceſelnizow, tu traſ je mi tutón twćeſel darita. Mójeeje plowacź?“

„Haj, knjeſnicźka.“

(Pokračowanje.)

S Radschowitz. Niedźelu pop. w 2 hodź. wotpali so Michałkez wumjeńk, we kotrymž dźeławšeho Hermann Krawcz bydleršeho. Wobeš pschenjeße so tež na zahrodniske Jana Recka. Tež tuto so dospołnje śnicki. Krawcez njebudu runje domi. Schkoda wobeju je wulka.

S Rulan. Hońtwa dyrbi so na 6 lět wot 1. jan. 1925 hacź do 31. decembra 1930 pschenajeć. Wumjenjenja su na gmejnskim hamtze wot 16.—30. oktobra wupołożene.

S Skoch-buša. Lawniški knjez. Wuczeć Měrczin Eiselt Schcho komorowa je 33 lět dołho na swojich schulerskich niekajsanstwo słužił. Tež hižo przedy w Grabinicy. Wón je wožanjeny a ćiš je znamo. We Grabinje so tehodła hižo wobškorźi, ale wón so wuwinowa. Někto so z nowa w Slym Komorowje wobškorźi. Sud jeho niekajsanstwa bla w 6 padach na 2 lěće a 6 měsazow jastwa sahudźił.

S Kit. Buša. Lawniški knjez. Pohonc Sch. je Sserbskeho Drjenowa sapali hamowólnje wuleźinu. Dokelž so bojesche, so puki dostanje, cźekny. Lohko běsche mógło, so by wotcenił jehu sapała. Wón dosta 6 měsazow jastwa abo 20 hr. pjenježneho khłostanja.

S Běłeje Wody. Gmejniski pschedstejićer wosjewja, so ma so zyrotźaze samołnje nahrobnosćiśćo. — Běłiske postajenja hladaj we „Sserb. Now." cźo. 219 wot 18. 9. 1924 pod „Se Sserbow" abo w cźišśe 232 wot 3. okt. pod „hamtskimi wosjewjenjemi I Wojerez". Tuto placźi tež za Běłu Wodu.

S Lubnja. Hišcźe njedorosćeny syn jedneho wonzka jałse na tśechu khłéw a psches wokno do bydlenja. Tam pokradny pjenjezy, tež wukraine, a kupu. Wón pjenjezy sanjeni a kupi sebi za nje tśełsu. Někto dyrbjesche so jeskłanego tśełenja dla wobškorźićź. Tuž cźišśny tśełu do wody. Tež hišcźe druhe wězy so jemu lubjachu. Jednu ńonu z Ameriki tak wobkradny, so so wona radscźo sašo do Ameriki wrócźi. Tež pola wón wopyta a pokradny tam wschelake płody.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi smješe 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. farar Rěda němsku spowjedź a św. wotkasanje, dop. we 9 hodź. farar Tyschef němsku a 1/11 hodź. serbsku Božu słužbu, a schtwórtk pop. we 3 hodź. ńonjse towarstwo we towarschnym domje na hornjeserskej haju. — Wumrjeli su: 1. 10. Hana Katharina Regina swud. Wetzelowa rodź. Pankeja, prokurista wudowa z Drježdżan, na Zjidowje, 73 l., 6 m. — 4. 10. Marja Emilija rodź. Anderjez, njeboh Jurja Sswischki, korcźmarja a polowobsedzerja na Zidowje sawostajena wudowa we Budyschinje, 71 l. 9 m. 15 d.

S Buksa. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, 1/2 hodźin němska a we 10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. 1/2 hodźin kemschenje za młodźinu (farar Bangerow z Lěnina). — Semrěli: Mandź. Hunt Hermana Jurja Alberta, železnicarja we Wuiekłu, 7 hodźin tśarty —

S Mješnaćicha. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. Pop. we 2 hodź. kemschenje za běrkeć.

S Klukscha. 17. njedź. po św. Trojizy budźe so we 9 hodź. serbske predwanje cźitać. Pop. we 3 hodź. serbska Boża słužba se spowjedźu we Nowowjeserskanskej schuli. We 3 hodź. pożehnjenje Kónicheho towarstwa. — Wutoru 14. oktobra budźe pop. we 9 hodź. němska Boża słužba se spowjedźu wola Wećkez w Brěmienicy.

S Nasseticy. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin němska a 3/4 hodźin serbska Boża słužba. — Semrěła: Khrystla Luisa Hennigowa, kimonjesćerka we Truskach, 59 l. 10 m. 9 dn.

S Barta. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a 1/11 hodźin němske kemschenje w kapałnje w brodze (farar Hanbrik z Khrósćic).

S Rakez. 17. njedź. po św. Trojizy we 9 hodź. serbska 1/11 hodźin němska Boża słužba: kand. theol. Mjerca z Drježdżan.

S Łupose. 17. njedź. po św. Trojizy we 9 hodź. serbska 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Khmarcźa. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a we 10 hodź. němske kemschenje. — Schtwórtk 16. oktobra — jako na 25lětnym pożiwjeńcźenskim dnju našcheho Bóžeho domu — wjeckor we 6 hodź. serbske a we 7 hodź. němske kemschenje.

S Budestcy. 17. njedź. po św. Trojizy smješe farar Domaschka rano we 7 hodź. němsku spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin serbske predwanje.

S Hornjeho Wujezda. 17. njedź. po św. Trojizy 1/2 hodźin němske predwanje, we 10 hodź. Boża słužba za dźěći. — Pondźelu, fermuschka, predar: k. farar Handrik-Klukhańskich, 1/2 hodźin němske a 1 hodź. serbske swjedźenske kemschenje.

S Darkinu. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Sóberka za łuźiski khór łuboscke.

S Wóhlańka. 17. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sóberka. W 11 hodź. kemschenje za dźěći.

S Minakala. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemschenje.

S Małeschez. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin němska spowjedź, 1/2 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba. Sóberka za khór łuboske we Łuźicy. Pop. w 3 hodź. Konske towarstwo na farje.

S Khóśi. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Wjeckor misionske Konske towarstwo.

S Drodźiskeho. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. — Semrěła: Hana swud. Kłoßowa, wumjenjakata w Drodźiju, 78 l. 8 m.

Krajnozurkowiske khromadźenstwo w Budyschinje na rożowej hali 31. Njedźelu 12. a pondźelu 13. oktobra konferenca wérjanskich rjemjeślnikow, wobškhodnikow a pschemysłnikow. Niedźela wjeckor we 8 hodź. pschechodnjck wo „pucźu k swobodźe". Wutoru wjeckor we 8 hodź. swjatk młodźinow za rozhlad tschesći za młodźencow a źiwotu za młode łuźy — Schtwórtk wjeckor we 8 hodźinach bibliska hodźina. — K. khromadźenstwowy wothkład Zimmermann z Budyschina smješe wot 12. hacź 15. oktobra bibliske hodźiny: Niedźelu pop. 1/2 hodźin pola k. Diu Hencka na Zidowje cźo. 146, pondźelu wjeckor we 8 hodź. pola k. Schleisiga w Dobrunchi, wutoru wjeckor pola k. lukiarja Alberta w Kukezach, sriedu wjeckor we 8 hodź. pola k. Mäßlinga w Dornjej Hórce.

S Hodźija. 17. njedź. po św. Trojizy ma farar Wjesat rano 1/2 hodź. serbsku jwowjedź, farar Voigt dop. 1/2 hodź. serbsku a w 10 hodź. němsku Božu słužbu.

S Porschicz. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 h. serbska spowjedź, dop. 1/2 hodź. serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. cź. towarstwo Konikeje młodźinu.

S Budyschinki. 17. njedź. po św. Trojizy dop. 1/11 hodź. serbska Boża słužba.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 10. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute kursy su w milionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 8100
sendźelski punt	18 780 000	cźeski króna	12 470
schwajcarski frank	80400	10 mil. pólśk. mark.	78 250

W pjenjezach so w kóždym nastupanju mało pschemèni

We effektach bě wežera žnadny wobrot. kursy so dale wotdrjehowachu. Wójnska požcźonka mjeńsche wschelake kursy, kotrež mjes 580.—670% leźachu.

Na produktowych wikach bě wežera, kaž nacha schkrowna depesche hižo powě, mało źiwjenja. Żita wjele poskicźowachu. Kupzy so kupowanja zdalowachu. W Barlinskich mukich mlynach strajkuja. Tehodła te żito njekupuje. Płacźiny pschenicy a rożki někcźo dele frosnchu. W jeczmjenju wobrot žnadny wosta. We wowsu wobrota nje bě, ale hewak hišcźe na płacźinu dźerżeśche. We wonjesćkach a wotrubach běchu wiki jara mérne. Wežera płacźeśche zentnaź we Barlinje:

pschenicu 13,75—12,20, rożki 13,80—12,20, jeczmjenja nałětneho 11,50—13, nałětneho 10,50—11 25, wowsa 9.35—9,75 št. hr.

we Łubiju:

pschenicy 12—13,30, rożki 12—13,30, jeczmjenja nałětneho 13—13,75, wowsu 8,75 hacź 9.75, hrěmy 2.40—3 hr.

Lndźenska rosprawa wulkosmjenjacźiske Metz a Co. we Barlin-Steglitz. Tónle tydźeń wuměnichu wulkowokowarjo se smjenjonym swoju łętnu itkadźomoćnu w Drježdżanach. Pódła tež se smjenjenym wikowachu. Pschi spodatku mało kupowachu na kónzu pak tola k wschelakim kupam dóńdźe. Cźerwjeny dźeczel na płacźinu dźerżeśche. Najradscho źumjo z Němcźe a Pólšk je kupowachu. Sa źumjo jendźelskich trowow hrebi powopschene płacźiny dźerżachu. Žiwje praschachu za runtkizowym źumjenjom. Hat z nim śteji, njeho-li je hišcźe wjele mokreho po domschowało. Tele płacźiny so zapisowachu:

Cźerwjeny dźeczel	90—140 hr.
běły	130—190 hr.
schwedski	60—92 hr.
módru = luzerna	36—42 hr.
wócźny	73—110 hr.
inkarnatiki	22—26 hr.
jendźelskemu powodniuu (Raygras)	32—44 hr.
žołtnik = timotej	38—48 hr.
łucźnu	50—60 hr.
kokodźii	10—13 hr.
žonov	28—32 hr.

wšcho po zentnarju.

Wiki we Łubiju. Butra 1.20—1 25 hr. kuk. jeja 15 hacź 17 np., hriby 40—70 np., pruśnicy 80—90 np., ćerjen 1,40—1,50, jabłuka 3—15 np. słowki 40—45 np., wósće worjechi 50—50 np., wino 25—40 np.

Wiki wežera w Khrósćicach. Butra 2—2.20 hr., jeja 15—16 np., krušchon a jabłuka 10—30 np., worjechi 30—40 np., běły a cźerwjeny kał 10—15 np., hrěmy 40 np., howjaze mjaso 90—100 np., cźelaze 100 hacź 130 np., źwinjaze 110—140 np., karpy 1,30 hr., linty a wuhrje 2.10—2.30 št. hr.

Na źwinjaze wiki tam běchu pschinjali 1032 prožatow a 110 běłkow. Wone płacźachu małe prožata 8—12 hr., hrěnje 12—17 hr., wulke 17—23 hr., běłki małe 25 hacź 50 hr., hrěnje 50—85 wulke 85—120 hr.

Na pschidawk:

Krowa, wuńzokošucźelna we Wětej cźo. 6. — Wuńzokošucźelna ćylna we Wětrowje cźo 4.

Dwaje drjewow žoboty, 11 l. m., dopokonja we 10 hodź. w Kohlmanez hoicźanju w Dolinku. na pschedawanje: 93 mtr. bukowych a źwich. schćećbow a kuluchow, w sostupach 10, 12, 13, a 16 a 12 dołhich rubanych wulcźkow we sašuwje 4.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi smješe 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. farar Rěda němsku spowjedź a św. wotkasanje, dop. we 9 hodź. farar Tyschef němsku a 1/11 hodź. serbsku Božu słužbu, a schtwórtk pop. we 3 hodź. ńonjse towarstwo we towarschnym domje na hornjeserskej haju. — Wumrjeli su: 1. 10. Hana Katharina Regina swud. Wetzelowa rodź. Pankeja, prokurista wudowa z Drježdżan, na Zjidowje, 73 l., 6 m. — 4. 10. Marja Emilija rodź. Anderjez, njeboh Jurja Sswischki, korcźmarja a polowobsedzerja na Zidowje sawostajena wudowa we Budyschinje, 71 l. 9 m. 15 d.

S Buksa. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, 1/2 hodźin němska a we 10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. 1/2 hodźin kemschenje za młodźinu (farar Bangerow z Lěnina). — Semrěli: Mandź. Hunt Hermana Jurja Alberta, železnicarja we Wuiekłu, 7 hodźin tśarty —

S Mješnaćicha. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, we 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. Pop. we 2 hodź. kemschenje za běrkeć.

S Klukscha. 17. njedź. po św. Trojizy budźe so we 9 hodź. serbske predwanje cźitać. Pop. we 3 hodź. serbska Boża słužba se spowjedźu we Nowowjeserskanskej schuli. We 3 hodź. pożehnjenje Kónicheho towarstwa. — Wutoru 14. oktobra budźe pop. we 9 hodź. němska Boża słužba se spowjedźu wola Wećkez w Brěmienicy.

S Nasseticy. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin němska a 3/4 hodźin serbska Boża słužba. — Semrěła: Khrystla Luisa Hennigowa, kimonjesćerka we Truskach, 59 l. 10 m. 9 dn.

S Barta. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a 1/11 hodźin němske kemschenje w kapałnje w brodze (farar Hanbrik z Khrósćic).

S Rakez. 17. njedź. po św. Trojizy we 9 hodź. serbska 1/11 hodźin němska Boża słužba: kand. theol. Mjerca z Drježdżan.

S Łupose. 17. njedź. po św. Trojizy we 9 hodź. serbska 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Khmarcźa. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a we 10 hodź. němske kemschenje. — Schtwórtk 16. oktobra — jako na 25lětnym pożiwjeńcźenskim dnju našcheho Bóžeho domu — wjeckor we 6 hodź. serbske a we 7 hodź. němske kemschenje.

S Budestcy. 17. njedź. po św. Trojizy smješe farar Domaschka rano we 7 hodź. němsku spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin serbske predwanje.

S Hornjeho Wujezda. 17. njedź. po św. Trojizy 1/2 hodźin němske predwanje, we 10 hodź. Boża słužba za dźěći. — Pondźelu, fermuschka, predar: k. farar Handrik-Klukhańskich, 1/2 hodźin němske a 1 hodź. serbske swjedźenske kemschenje.

S Darkinu. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Sóberka za łuźiski khór łuboscke.

S Wóhlańka. 17. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sóberka. W 11 hodź. kemschenje za dźěći.

S Minakala. 17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemschenje.

S Małeschez. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin němska spowjedź, 1/2 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba. Sóberka za khór łuboske we Łuźicy. Pop. w 3 hodź. Konske towarstwo na farje.

S Khóśi. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Wjeckor misionske Konske towarstwo.

S Drodźiskeho. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 hodźin serbska spowjedź, 1/2 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. — Semrěła: Hana swud. Kłoßowa, wumjenjakata w Drodźiju, 78 l. 8 m.

Krajnozurkowiske khromadźenstwo w Budyschinje na rożowej hali 31. Njedźelu 12. a pondźelu 13. oktobra konferenca wérjanskich rjemjeślnikow, wobškhodnikow a pschemysłnikow. Niedźela wjeckor we 8 hodź. pschechodnjck wo „pucźu k swobodźe". Wutoru wjeckor we 8 hodź. swjatk młodźinow za rozhlad tschesći za młodźencow a źiwotu za młode łuźy — Schtwórtk wjeckor we 8 hodźinach bibliska hodźina. — K. khromadźenstwowy wothkład Zimmermann z Budyschina smješe wot 12. hacź 15. oktobra bibliske hodźiny: Niedźelu pop. 1/2 hodźin pola k. Diu Hencka na Zidowje cźo. 146, pondźelu wjeckor we 8 hodź. pola k. Schleisiga w Dobrunchi, wutoru wjeckor pola k. lukiarja Alberta w Kukezach, sriedu wjeckor we 8 hodź. pola k. Mäßlinga w Dornjej Hórce.

S Hodźija. 17. njedź. po św. Trojizy ma farar Wjesat rano 1/2 hodź. serbsku jwowjedź, farar Voigt dop. 1/2 hodź. serbsku a w 10 hodź. němsku Božu słužbu.

S Porschicz. 17. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 h. serbska spowjedź, dop. 1/2 hodź. serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. cź. towarstwo Konikeje młodźinu.

S Budyschinki. 17. njedź. po św. Trojizy dop. 1/11 hodź. serbska Boża słužba.

Schkrowne depesche.

Dźenja 3/12 hodź.:

Żito bije dele! Wiele ko wosinicźuje! Mało so kupuje.
Pschenica 11,40—11,18 hr.
Rožka 11,50—11,90 hr.
Nałětny jeczmjeń 11,70—12,75 hr
Pschenicźna muka 22,00 23,25 hr.
Rjana muka 26,50—28,00 hr.
Pschenicźne wotrubły 8,93 hr.
Rjane wotrubły 6,50—6,62 hr.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotrjone źumjo we runi abo 1000 kg, šemel 100 kg. płacźiny we Łubiju hrěmy.

	9. 10.	8. 10.		9. 10.	8. 10.
Pschenica	235-244	240-248	rapš. wosuški	15,80	15,80
rožka	238-244	246-252	boch. melasko	9.60	9-9,50
nał. jeczmjeń	230-260	230-260	derbačka	15,00-17	15-17,0
wowsa	187-195	189-197	birnaze hruški	20-22,50	20,00
kukuruz (Maiš)	—	—	bumy	20-22	20-22
pschenicźn. muka	34-37,50	35-37,75	wot	17-18,00	17-18,50
rjana muka	34-37.00	34-37,75	módre łubiny	14-15,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	14-14,75	14,75	žołte łupiny	16—19	16-19,40
rjane wotrubły	13-13,25	13,25	šuno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,20
rapš	370-410	380	široma, rjane	1,0-1,20	1,0-1,20
lane šumjo	440-450	440-450	„ pschenicź.	1,00-1,20	1,0-1,00
hrósch	25-27	24-27	„ wowsowa	0,90-1,00	0,90-1,00
vielušćki	17-19	17-19	„ jeczna	0,90-1,00	0,90-1,00

Wiczne płacźiny wežera Wšcho po žitej hriwnje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Łubiju za 1 zentn.
Pschenica	11,40—11,60	12,00—13,30
Rožka	11,20—11,40	12,00—13,30
Jeczmjeń	12,50—13,25	13,00—13,75
Wowsa	8,50—9,75	8,75—9,75
Sěno	3,50	2,50—3,25
Stomo, z mošch. měcź.	1,75	1,00—1,50
Stomo, z šahlanju	1.50	
Stomo, z ruku młócźena	—	1,80—2,00
Bėrny, pola rataja	2,50—2,75	2,40—3,00
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,40—4,60	4,80—5,00
Jeja	0,16	0,15—0,17
Pschenicźne wotrubły	—	7.50—7,75
Rjane wotrubły	—	7,00—7,50
Pschenicźna muka	—	18,00—19,00
Rjana muka	—	18.00—19,00
Prožata, wulke	—	—
„ hrěnje	15—26	—
„ małe	—	—

Płacźiny réńeho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

9. oktobra:

8 wołow, 6 jałowzow a kruwow, 544 cźelatow, 68 wowsow 433 šwini.

Płacźiny za

kruwu a jałowzy: kaž pondźelu

cźelata: 1. —, 2. 82—87, 3. 74—80. 4. 60—70.

wowzy: kaž pondźelu.

šwinje: 1. 90—94, 2. 98—99, 3. 84—88, 4. 76—80, 5. 60—70.

Přiłopk.

* W kotłu žo z Duśuz. Statny šłužobnik na wuńšnje bje Josef Stöpl dźełaśeše w jenej palcźni w Kremsmünsteru. Salěty žebi do kotła, wobjahowaju 2000 litrow hódź. žo had parjese. Dokuli bě zyle sawrjeny, bješe zdźiwony plun nastał. W nim žo šłužobnik saduśu. Druhi dźełaśeć chcyše jemu pomhaś, ale pschińdże do naiwjetšeho schroha. Jeho hrudom wucźeśechu a hdźe za pol hodźiny k žebi pschińdźe. Stopśa mózacźu hakle popódźiśo wuswobodźićź. Ale morweho.

* Katra je najstarša murja šweta? Wulka khinska murja je najdelša, na šwěcźe, wjace 100 milow je dołha. Khinska murja pak njeje najstarša. Jerichowska murja je najstarša. We lěcźe 1500 pśed. Khrystusom po natiwarjach je stejł dźenja pśez 3500 lět.

* Pódšmiška železnizu w Romje. Jene italsko-franzowske towarstwo je konzejsiju sa twar podsemšćeje železnizy w Romje dostało.

* Wulki parnik Ø je we Newyorku. Spodźiwne serkanje mjeńšeje jendźelskeje namólšći parnik „Bevengoria" pschi jeje wrócźu k Newyorku. Wona njedźiwasny do lodowcej hory, ale trjećki do cźišćoby wjelkrybow. Hišcźe mjodna ryba, na 9 metrow dołha, bu pschi krażenju do dwejoch dźełow rozrěźana. Wyrnjeć parnik jedyn z najwjetšich łódźow by. — ma na 52 000 tunow wobšaha — žu ludźo no nimi tuto krażenje z rubu łacźuli.

** Nadawk. Nan (hdyž jeho hołsa na klawérje někotre takty mjelcźo piska): „Cźemu tak mjelcźo, hołza? Wšcheho krucźe do njeho. Hdyž jo šchibło rosbite, kupju nowe."

Swójbne powjesće.

Sslubjenaj: Johanna Stiebitzez w Budyschinje a Frnza Semmel w Barlinje.

Swěrowani: Wałtaŕ Nikolai z Hanu rodź. Kobalzez we Wójerezach. — Frnza Schmidt z Gertrudu rodź. Wawrez we Wjerezach.

Semrěli: Liddy Golšźowna rodź. Baumannez w Budyschinje, 47 l. — Bombaibóh Herman Matusch w Kamjenzu, 51 l. — Albin Pawol Neuner, šamkaŕski mišter w Gersdorfje pola Kamjenza, 50 lět.

Za nowu cźitanku

su darili 1279,03 hr.

Dalše dary ze Serbskeh Pazlic
(pšez šulerku Hanu Kmjećee):

k. Wjelich	—,50 „
k. Smoła	1,— „
k. Kral	1,— „
k. Glawš	1,— „
k. Walda	1,— „
k. Wawrik	—,50 „
k. Wróbl	1,— „
k. Stotnik	—,50 „
k. Lukaš	1,— „
k. Wjenka	1,— „
k. Senkaŕ	—,50 „
k. Walda	—,50 „
hromadźe	1288,53 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa bunka w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wo samoženju pschekupza Ernsta Alberta Schiemanna, mějerja njeswašiwana firma E. Humaus nasl., mějerjel A. Schiemann w Budyšlezach wotewri so 8. oktobra 1924 dop. ½1 hodźin konkurs. Sarjadowar konkursa je pschekupc Christoph w Budyschinje. Konkursowe žadanja dyrbja so do 30. 10. 24 sudnistwu wosjewiceju. Hacž so nowy sarjadowar konkursa wuswoli, abo wostanje stary dotalny, kaž też wubjerk wěriceljow, wostaji so 29. 10. 24 dop. w 11 hodź. Žadanja so 17. nov. 24 dop. ½12 hodźin prufuja. Schtóž něchto wobhrodźi, schtož ke konkursowej maßy žiuscha abo něschto z konkursoweje maßy dostanje, njech to hacž do 30. oktobra 1924 sarjadowarjej konkursa wosjewi.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske towarstwo „Zernička“ w Lichanju ma pjatk wječor ½9 hodź. zaso pola Rudolfec spěwanje. Wo bohate wobdźělenje prosy nawjedowar

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Njedźelu, 12. okt. dop. w **10** hodź. w „kofejowni“ w Serb. Domje. dalše posedźenje předsydstwa a wuběrka. — Wutoru, 14. okt., wječor ½9 hodź. spěwna hodźina. Kóždy dyrbi přitomny być. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach ma dźensa, pjatk wječor z dypkom we 8 hodź zwučowanje. Wšitcy maja přinć, dokelž nas Hrodźišćanska Jednota wopyta.

„Sokołki“ w Komorowje maja pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Kóždy ma přinć. Načolnica.

Malešanske serbske towarstwo ma njedźelu, 12. okt. pop. ½3 hodź. zhromadźiznu w Lipičce hoscenca. Dla wšelakich wuradźowanjow ma kóždy přinć. Předsyda.

Kasino młodych ratarjow za Bačoń a wokolinu ma njedźelu, 12. okt., dop. ½11 hodź. w młodźinowni w Bačonju swoju měsačnu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw ma wěsće přinć, hewak so khłosta, też pokładnik. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoler**, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart**, w Brězyncy. — za nawěstki: **A. Dučman**, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesmérny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźeržliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke rekłamowe předawanje žoniaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Do Haslowa!

Njedźelu, 12. oktobra 1924

předstajeńske turnowanje

Mało-Wjelkowskeho turnarskeho towarstwa

Reje započnu so w **5** hodź.

Turnowanje započnje so we **8** hodź.

Wutrobnje přeprošuja

J. Měrčink a mandźelska. Mało-Wjelkow. turn tow.

Hosćenc w Sernjanach.

Njedźelu, 12. a póndźelu, 13. oktobra su

pyšne kermušne reje.

Za jěsće a pića je najlěpje postarane.

K temu přeprošujetaj přećelnje

Jurij Korjeńk a mandźelska.

Konfekcijowy dom

Otto Preuss mějećel **Korla König**

na žitnej hasy 4 **w Budyšinje** na žitnej hasy 4

poruča Wam we wubjerku a płaćiznach stajnje lóšiny:

Eleg. mužace wobleki najnowše šiće, krasne mustry

paletowy z pasom a zwjerškniki (Schlüpfer)

nawožeńske wobleki suknjane wot 70 hr. sem

zymske jupy, sportske jupy a zwjeršne jupy (Ueberknöpfer)

Šiće po měrje najtuńšo.

Wulki tkaninowy skład.

Apartne žonjace mantle z wopłčeje kože, flawša Krymera a Astrachana žiłdźaneho płyša.

Nowočasne **kostumy hólčace a holčace mantle** w hobrskim wubjerku.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wične płaćizny swětowych burzow,

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Zadaniamy pieniezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

K zymskemu kupowanju

poruča swój wulki skład

mužacych, pacholacych a hólčacych woblekow, zwjerškinikow, jupow, kholowow a lacow, wołmjanych štrykowanych jakow, spódnich kholowow, košlow, nohajcow, rukajcow, hawbow, šawlow, čapkow a klobukow.

Franc Bulank w Kulowje

Dobre kujkosće! při torhošću Najtuńše płaćizny!

Kedźbuj

na slědowace wozjewjenje firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću

nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Tu namakaće: Wulki wubjerk wšěch tworow

Tu namakaće: Napłaćenje a wotpłaćenje, cyle małe

Tu namakaće: Jara tunje płaćizny

Na lohke podźělne płaćenje:

jako nazymsku a zymsku drastu za mužow, žony a dźěći,

meble, polstrowane twory, dospołne kuchinske a bydlenske wuhotowanja,

tepichi, tkaniny za běłaki, přikrywy, gardiny, poslešća, spódne šaty a łožowe počehnjenja.

Hdyž sće napłaćił, móžeće sebi kupjene twory hnydom wotewzać

Žony

Poručam swój wulki skład pjchepołkow, měšačnych a pjchepadowych powjasow, podpołožkow.

Stejm rad k rabje.

Wagnerowa w Budyšinje

pjchod schuferskimi wrotami čo. 9.

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Gardiny . . . metr po 60 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hinki 40 pj., wołma 1 hr.
wóskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wšelakich měšenjach poruča jako wosobitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann

na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Kedźbu!

Chce-li šćo něšto dobreho měć, móže so z čehtwym

lanym wolijom

wokřewić. Jón dostanjeće kóždy tydźeń zo Spalowskeho młyna pola mje.

Max Hauser w Rakecach.

Jědźne běrny

kupuje po wjezbach a wagonach

Paweł Bennewitz

w Budyšinje.

Kubło

40—80 jutrow wulke, so we blizkosći Budyšina hnydom kupić pyta. Nadrobne wopisanje z posłedźenjemi maju so słać na adresu

Wilhelm Waschnick in Zerre

Post Spremberg N.-L.

Transport młodych, sylnych, wysokosućelnych

kruwow a jałojcow

steji w **knježim hoscenca w Njeswačidle** płaćizny hódno na předań. Zaměnjam też na fězny skót.

Pawoł Lehmann, skótny wikowar

we Šešowje pola Njeswačidła.

Telefon Hamt Njeswačidło čo. 46.

„Serbski Hospodar“

ratarske wulkowikowanske towarstwo

w Budyšinje

ma hišće něšto

symjeńtnej pšenicy

z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach.

Wot njedźele, 12. oktobra, steji wulki transport najl. **młodych, sylnych, wysokosućelnych**

kruwow a jałojcow

direktnje z rańšeje Pruskeje w mojich hródźach płaćizny hódno na předań.

Pawoł Vitzky w Kulowje

skótny wikowar. Telefon 41.

Wy trjebaće zymsku drastu!

Poručam po měrje

wobleki
zwjerškniki
ulstry atd.

Wosebitosć: **Kožuchowe počehnjenja**

— **žiłdźane lacowe tkaniny w najrjeńšim wubjerku** —

Předawanje wšeje składowoje twory po metrach po najtuńš. płaćiznach

G. H. Kubasch w Budyšinje

na seminarskej hasy 2.

Wosebna krawcownja a tkaninowa wikowarnja.

mjeseźik a fahrodna mjatliežka (Pfefferminz). Žo w runych dźełach rostolka a kóždemu kónjenju 10—15 g tuteho prócha pschižpnje. K strućenju kotcžow njech žo něschto pizneho wapna (Futterkalk) pschida. Hdyž sažo žerje, dyrbicže žo jemu husto wubežeć dać, so njeby tak kipre bylo.

Dr. Bn.

Moja truta ma wulke jědmjeschćo pod jenym kichlikom. Schto hodźi žo pscheczimo temu cžinić? K. D. ſ G.

S wotkel jědmjenza pod kichlikom Wascheje truty pochadża, budže ſ cžežka ichtó prajić mós, ta móže wschelake winy měć, na pſch. móže ſuchocžina na tym wina być. Hdyž je dofrakila, pschedžéicže ju a nałyvajcže na ranu Veruvalsamowy próch, ſwjetſcha rana na to bórſy ſožije. K.

Moje hołbje cžerpja hižo nékotry cžaſ na jenej thorosczi a wotemru ſa króći cžaſ. Hołbje maja najprjedy mokre ſchije, a ſmutſka běchu hribikoſte. Njemóžachu wjazy žrać, dyrnjež by pyſt ſtajne wocžinjeny byl. Kajka je to thorosć?

H. W. ſ R.

Jedna žo tu najſkerje wo diphtherij. Radžimy, hołbje ſe Spratts Diphtherie-Tinkturu lékować a pónej wodże pół mateje lžicžki želeſneje ſtaliży (Eiſenvitriol) na 4 litry pschibacž. Wukuſcže też hołbjenz, diphtheritis je natykowazy. K.

a) Kajke dyrbja woprawne Rhodelanſke kury być, a móže žo druźina hižo pola mkodych honaczikow ſpóſnacź? — b) Ja běch patu nabadžił, kurjata žydachu ſ wopredku ſ patu kromadże w jenej žkomjanej budży a potom žame. Posdźiſcho hakle pschinidżechu do kurjenza na żerdli. Wſche ſoreſane honaczili pak mějachu thripawu hrudżowku (Bruſtbein). Kak móju temu we pſchichodże ſadžéwacź? M. R. ſ C.

a) Žyle dospołne wopiſanje Rhodelanſkich kur njemóżemy tudy podacź. S krótka njech je ſcžéhowaze naſpomnjenje: Rhodelanſke kury maja žołte pyſli a noht, jednory abo też lapaty hrebjeń, dołhe cžęko; barba je na zwrhu cžźle jenajka brunoczerwjena, wopuſch je pola honacža bóle a njeje cžorna. Spódne pjerja dyrbja cžerwjene ale niż ſchére abo nabéle być. Wěſcže móže dobry ſnajeť hižo pola honaczikow zich kajſkoſcź, hyrnjež też niż wěſcže, ſpóſnacź. b) So mějachu honaczli thripawe hrudżowki, leži na tym, ſo žu wone pschesahe na żerdli pschiſichte. Mły damy naſchim kurjatam zyku naſymu na ſemi ſpacź. Shibnjena hrodżowka nima pak dale niczo na žebi. C. F.

Moje tſi zentnarje cžežke žwinjo mějeſche pſched 3 tydženjemi ſtra. Wone je ſadžy ſtrowe, njemóže pak derje ſtawacź, a ſtacź. S kajkim žrédkom mohł ſcžeže je nékchto měžagow ſdžerżeć? F. St. ſ R.

Wascheſ žwinjo je pſches tu thorosć ſeſtobiko a tehdola někto hubjenje ſtawa. Wſche teho njeſtu też koſcže wjazy wjerde dojeć, wone žu žo ſmjechcžiſe. K ſtrućenju móżecže jemu někchto pizneho wapna abo roſpuſchcženeje krydy dawacź. Žane druhe žrédki njebudża to niczo pomhacź. Njeſmjeże to žadyn wuſpěch, kaž je najlépje ſo je ſarežacże. Pſchetoż hdyž budże tuta žkabosć hiſchcže dale tracź, móże žwinjo też na żiwej waſy ſchtohowacź. Dr. Bn.

Mój tón žo pſched létom pſchi pucžu (Feſſel) na nosu ſrani. Noha jacžeſnu, ale kóń njethromjeſche. Někto pak je noha jara jacžeſka a tón thromi. Ja žym ſ Fricolom maſak, ale to niczo njepomha. J. M. ſ B.

Khromoſcź nima nojſkerje ſ loſſchim ſ ranjenjom ſ zyka niczo cžinicź. Kóń je žebi wěſcže nohu ſ nowa pódknyć, dokelž je też jacžeſkoſcź někto hakle pſchibérala. Wyſche teho je najſkerje we jacžeſkiſnje wulka horzota. Wſchedniwſchém trjeba tón na łódzy pad měr. Dale nakładujcže weboliki tſikateje wody. Njedyrbjało žo bórzy polépſchowacź, pakajcže ſkoczo lékarjej, ſo by tón winu ſpóſnał. Dr. Sch.

Moja 1922 kupjena originalna Criewenſka naſymſka pſchenza cžo. 104 bě wumjerſka, njedźiwajcy teho wuſtrch ju na druhe léto ſ nowa. Byrnjež zentnar amoniaka na 1/4 ha. roſmjetak a wſcho pſchewocžiſt, žu tola někotre próſtne blati naſtake; mjes tym ſo na druhich polach, kotrež žu ſ tej ſamej pſchenzu woſtrje žane njejžu. Schto je na tym wina a kotra druźina je khmańſcha dyžli naſpomnjena?

Ratař L. Sk. w O.

Criewenſku pſchenzu cžo. 104 maja we zyłej narańſchej Němſkej jako tajku, kotraž njemumjerſnje. Wot žaneje pſchenzinje druźiny njehodźi žo pak prajicź, ſo ženje njemumjerinje. So druźina pſchenzy, kotraž je wumjerſka, ſnadź hiſchcže lohko wumjerſnje, njehodźi žo na žadyn pad prajicź, to by byla pſchecžiwo naſthonjenju, kaž też pſcheczimo plahowanſkej wucžbje. Hdyž je na druhich polach lépje ſymu pſchétraka, tak móże to wſchelake, wot baloka njewidžomne winy měcź. Jenož zyle mały rozdźél we nawiſanju pola, kaž to na pſch. we hórkatej kraſinje huſto je. móże hižo na tym wina być. Kruczíſcha hiſchcže jako Criewenſka pſchenza je Cimbaliſka, na pſch. ſakſki wulkowójwoda. (Cimbal-Främsdorf, Kr. Münſterberg, Schl.)

Agricola.

Moje 21. měrza narodżene tółło ma wot někotrych dnjow ſem pjacź wulke wumjo. Prěnjeho tuteho měżaza žym je dejił. Wumjo je žo mies tym dale wuwiko, a ſkoczo deji wokoło 1/2 l. mloka. Wone je ſtrowe, wulke a žylne, a je wot Appenzellerſkeho kóſoła a Schwarzwalbſkeje łoły. Macz a womka dejeſchtej pſchi dobrej pizy 5 l. mloka ſa dżeń. Je wużitne, ſo žo tółło deji abo ſchłoduje wone pſches to?

A. St. ſ W.

To njeje ſrédka ſo prěnicžli pſched tółſenjom deja. So pak ma Waſche kółło tak ſahe mloko, je wumſcže. Mloko dyrbi žo wubejicź, tola njeſmé žo kółło k wjetſchemu wotedawanju mloka nucžicź, dokelž móhłe wone hewak pſche jara ſeſtkabnycź. Pſchicžina k tutemu ſożnemu wotedawanju mloka je žnadź jara dobra pizа. Wjele je k temu też pſchinoſchowako, ſo ſtaj macz a womka dobrej dójzy byłej. T. F.

Moje mkode kacžki mějach ſwopředka w khlěwje. Po tſjoch tydženjach bach jim też do wody. Někotre žu wot teho cžaſa žłabe. Schto je na tym wina? H. K. ſ B.

Wina hodźi žo ſcžežko ſ wěſtoſcžu ſpóſnacź, dokelž może tuta žkabosć wſchelake pſchicžiny měcź. Tſi tydżenje dołhe pſchebywanje w khlěwje je wěſcže k temu pſchinoſchowako. Snadź pizy něſchto pobrachuje. Pſchidajcže mjechłej pizy ſtajnje něſchto mineralneje żele. Stół dyrbi wjele żeleneje pizy dóſtacź też garnelu. Skoro pak žo ſha, ſo je thoroſcź ſ rheumatiſkeje pſchicžiny naſtała. Pſches dołhe pſchebywanje w khlěwje žu žo kacžki ſmjehcžile, a někto na wodże rheumatiſmuſ dóſtake. Namaſajcže nohi ſhorjenych ſkcžatkow ſ rheumażanom. Wożebje pak je jim ſtóncžko nuſne. Njedyrbjało žo żane połépſchenje pokaſacź, tak dyrbicže je jaréſacź. Kł.

Hodźi žo něſchto cžinicź, ſo by žo bżeceżelowa żida wotſtronika?

Ratař T. w H.

Hdyž žu w bżeceżelu jenoż nékotre blaki ſe żidu, tak móże wona ſ hłubokim podrycžom a ſ krutym ſplozanjom ſemje ſadużycź. Jeli pak je, kaž žo ſha, wſchudże żida, tak žo njehodźi nicžo cžinicź. Žne budża na nowe léto tak žłabe, ſo je najlépje, hdyž tak rucže hacž móżno polo pſcheworacže. Praſcha žo, hacž móżecže žebi wot žymjoweho pſchełużna ſarunanje żadacź. Po mojim ſpadżu Wam wón też žamo potom ſa ſchkodu rukuje, hdyž žebi Wy njejſcže wożebje rukowanje (garantiju) żadał a dóſtał, ſo je žymjo zyle cžiſty wot żidu. Wy ſcže žebi dobre žymjo łupił, kotrež pak je dla wjele żidy zyle njewużitne. Agricola.

Mój poż ma ſmorkowu (Schnupfen), wocži ma ſacžinjenej, po ſdaczu ma bolołcže a żerje jenoż njerady. Schto móżu pſcheczimo temu cžinicź? O. B. ſ Ku.

Móże žo ſkoro ſ wěſtoſcžu prajicź, ſo je pżuk na pżużu mrětwu (Staupe) ſhorił. Radžimy, hnydom pola J. Neumann, Neudam, wot dźéłanſkeho wubjerka ſjednoczenſtwa ſa horſtwinſke pżu wudate „łopjeno wo pżuczej mrětwje“, pjacžiſna 10 pf. ſkłasacź, a ſkłocžo po tym lékowacź. Tak dołho wumrjicže wocži nélotre raſy ſa dżeń ſ babjazym ſelom (kamillami), a dajcže ſkocžecžu tſi raſy ſa dżeń cžajowu ſžicžku wodżaneje rjewjeninoweje macženiny (Rhabarbertinktur). Dr. H.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Cisło 31. Budyšin, 10. winowca 1924. Lětnik 31.

Belgiſki kóń.

Do wójny we Němſkej pſchebewſchém polkrejneho raſowcho konja (edles Halbblut) plahowachu. Stat tute plahowanje ſcžehowaze ſpěchowaſche. Pſchetoż tón ſa ſwoje wojeſtwo wjele dobrych koni potrjebaſche. Kóżde léto wubrachu 15 000 mkodych koni do wójſta. S tych pſches połojzu ranſcha Pruſka podawaſche. Ale też plahowarjo w Hanoverſkej, wjecžornej Pruſkej, Mekłenburgſkej a Pómjanſkej wójſko ſ konjemi ſaſtarachu.

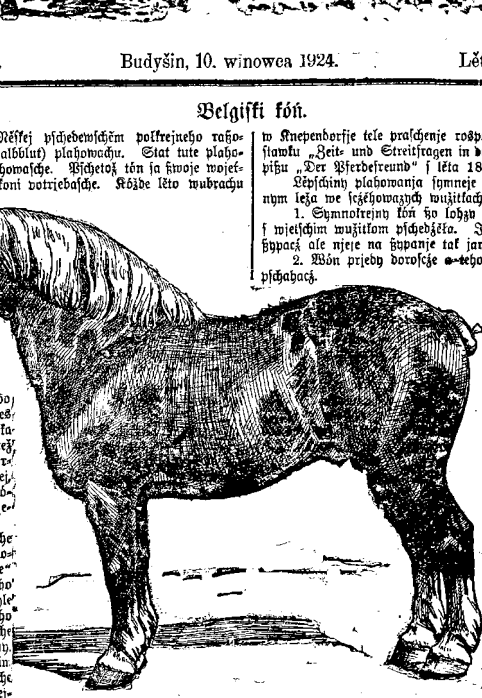

Wojeſtwo mějeſche radſcho konje taf mjenowaneje „horzeje krewje“ (Warmblutpferde). Teho dla plahowanje tychle druźin ſchcžedrbtwiſcho podpjeraſche a dawaſche jim wſchudżom lépſchiny. Pod tajkim ſtronſtkim ſadżerżenjom kłogaſche plahowanje ſymnokrejmych raſom. Sa ratarſtwo pak je ſymnokrejny kóń we wſchelakim naſtupanju ſ wjetſchim wužitkom. Na plahowanje koni njeſmé ratař ſhladowacź je ſtejiſchcža „ſcho maſch raſcho a ſchto žo cži ſpodoba“, ale dyrbi žo praſchecź „kotra raſa je ſa moje ratarſtwo najpſchihódniſcha a mi najruczíſcho a najlépje nakoženu prózu ſaruna. (Tak budźi Brödermann w Knependorfje tele praſchenje rozpominajo we ſwojim naſtawku „Zeit und Streitfragen in der Pferdezucht“ w cžaſopiſu „Der Pferdefreund“ ſ léta 1899 cžo 16.)

Lépſchiny plahowanja ſymneje krewje pornjo horzokrejnym leža we ſcžehowazych wužitkach:

1. Symnokrejny kóń žo lohay pizuje. Wón žymnjenje ſ wjetſchim wužitkom pſchedžéła. Jemu dyrbiſch dże wjazy žypaſ ale njeje na žypanje tak jara wumyſkleny.

2. Wón prjedy doroſcže a tehdola możeſch jeho prjedy pſchahacź.

3. Sa jeho plahowanje žu potaſſime žnadniſche wudawki.

4. Dokelž pornjo horzokrejnemu prjedy daroſcže je lét prjedy na pſchedań abo do pſchahanja.

5. Jeho plahowanje njeje pornjo horzokrejnemu tak ſważena. Horzokrejny je we ſwojich hibanjach ſmjelſi, wuſtocžniſchi, ſpěchniſchi a dżiwiſchi. Tehdola žo cžaſkcžiſcho wobſchkodźi w ſhibadłach, na kolescach a żuchich żilach (Muskeln). Tajſi horzokrejny ſrébż žo niż porétko tak nabpadnje wobſchkodźi, ſo je na wſche cžaſy mienje hódny a žo cžežko pſchedawa. Tajſe brachi jeho thmanoſcź we wſchédnym trjebanju ſamjeſuja. Symnokrejny ſrébż je wjele měrniſchi a tak łohay do ſchłody njepſchindże. Na mjen wſchelake mjenje ważne njedoſtatki (Schönheitsfehler) kaž połoſpe (Ueberbeine) a jeli tak njeſteji a noži tak njeſtajeja, kaž žo żadaa podobne njedoſtatki, tak wjele njeſchkodża.

6. Plahowanje ſymnokrejnych raſow njeżada tak wulku

Bolgiſſi lóń ma ſchérrole ſaſaedgite cźéto a króle ale ſylne rohi. Hlowa je pornjo ſylnemu ſawalitemu cźéſkej maſe. Bolgiſſi lóń ma ſylnu ſchiju, woſzehje pala ſrźkom (Hengſt!) je wona cźaſto woſzehje ſylna. Schriwa (Widerriſt) je ſchérola ale hewak mało wuwita. Khribjet je troſchku wuſhtibnjeny a powwiſchuje ſo ledźbam. S wjetſcha je ſchcźépjeny a ſeſadk nahle ſpaduje. Wutrobnu je ſchérole a hrube. Ramjeni ſtej derje wuwitej. Hacź runje ſu nohi ſylne, ſda ſo, ſo mohło pornjo ſawalitemu a cźéſkemu cźéſkej hiſchcźe ſylniſche być.

S wjetſcha ſu belgiſſe konje liſchki a pak bruneje barby, Wyrnjeż cźéſki lóń byl, je tola dobry na nohi. Do ſpéſchneho béhanja na dalole puce wſchak nejſu.

Po ſwojim waſchnicźku je dobrocźiwy, mérny a mjenje wuſtoczny (phlegmatiſki). Do dźéka wón telko lét neńdźe, cźa konje horzokrejneje rahy. Wón cźe njeje tak wutrajny. To ſo we wójnje pokaſa. Piſchi ſchpatnej piźy a dołhich wobcźeżnych puczach wón porno horzokrejnym priedy wuſta a ſo do hromady ſypny. Też ſu belgiſke konje tak rucźe njeſrabachu a njewocźerſtwichu. Wone też lóhčho ſthorja a natykowaze khoroſcźe ſo na nje bórſy pſchenjeſu. Też to ſu naſchi wojazy we wójnje naſhonili. Belgiſkich koni pornjo horzokrejnym wjele wjazy na khoroſcźe ſpada. Belgiſka kobla też tak lohze njemoſtanje. Wuwicźe wożenja ſ cźéſcźitymi autemobilemi też tu płahowarjo belgiſkeje cźéſkeje rahy po nécźim ſaczuja.

Kongreß ſłowjanſkeje ratarſkeje młodoſcźe w Lublanju.

(Pokračowanje.)

Pjatk rano ſhwatachmy na wotewrjenje kongreſa do Narodneho Doma. W jeho rjanej wulkej ſali bźchu ſo ſeſchli ſaſtupjerjo ratarſkich dorostowych organiſacijow wſchéch ſłowjanſkich narodow. Jedna, rjana wulka mužniczka bé jich wſchéch ſem wjedło: ſhromadnje dźélacź ſa lépſhi, ſ bożownjſchi wſchichod ſłowjanſkeho ratarſkeho ſtawa. A ſ nim je pſchiſchła też wulka ſyła hołcźi a pſcheczełow tuteho ſhromadneho prózowanja, niż jenoż domjazoch ſ zyłeje krańnjeje wulkeje Jugoſławije, ale też ſ jednotlimych ſłowjanſkich krajow. Tak tu widźimy a poſtrowimy wulkeho Lublańſkeho župana dr. Schporna, ſaſtupjer města dr. Sarnika, nékotrych profeſorow lublańſkeje univerſity nazołnika miniſterſtwa za ratarſtwo Miloſcha Stiblera, cźéſkeho konſula w Lublanju dr. Beneſcha. Za Južnoſłowjanſku ratarſku ſtronu bé pſchiſchoł jeje pſchedźeda poſł. Voja Laſicź a poſł. Ivan Puzelj; ſa bołharſki narodny ratarſki ſwjaſk bywſchi miniſter Obbow a bywſchi wupołkarz w Bélohrodźe Todorow.

Kongreß wotewri dotalny pſchedźeda komiteja ſałožowarjow S. Sš. R. Mk. Sacharjev, kotrych poſtrowi delegatow a hoſcźi, roſproſmjeſche wo dotalnym dźéle komiteja ſałożenym pſched létom w Pražy pokatowaſcha na wulke nadawki Skowjanſkeho ratarſtwa a namołwjeſche k ſolitarnoſcźi, mamy-li wulke naſche pókłanje ſpomožnje ſ njeſnicź. Na to pſchepoda ſwoje ſaſtupjeſtwo nowje wuſwolenemu pſchedźedźe ſa cźaſ tracźa kongreſa tow. Tourichcźej a jednotliwe delegazije wupóſtcźu do pſchedźedźeſtwa ſwojich ſaſtupjerjow. Pſchedźeda Tourichcźej dźakowaſche ſo we króteſej narécźi ſa wopokazanu dowéru, kotraż je ſo jemu dała w poſtrowje wſchitkich tych, kiž ſu pſchiſchli do Lublanja, ſo buchu ſe ſwojimi mkodymi mozami twarili na wulkej twarbje ſłowjanſkeho agrarizma.

Potom pſchepoda ſłowo ſaſtupjerjam jednotliwych delegazijow najprjedy pſchedźedźe cźéſkeho ratarſkeho boroſta tow. Oldr. Hrdinej, kotrźż wożehje na to pokaſa, ſo najlépje wukonjany ſwoju ratarſku winowatoſcź, hdyż ſchkitomy, hajiny a wobdźéłamy naſchu ſemju ſ pózcźiwym ratarſkim dźékom, ſ cźimż budźemy najlépje ſkužicź ſwéj, naſchim ſtałam a zyłemu ſłowjanſtwu, kotremuż ſmy ſa ſeſiwjerjemi. Po nim porécźa w mjenu Swjaſa polskiej młodźieże wieſkiej tow. Saleſki, kotrźż woſzehje wuſbéhnje ſo ratarſka młodoſcź ma ſo wucźicź a wſchudźe wulkwcź. Ratarſtwu je dotal pobrachowało trébne wukukkanje, niż jenoż we ratarſkich naležnoſejach, ale też a to woſzehje we politiſkich, hoſpodarſkich a ſpołjalnych praſchenjach a to je ſ pſchicźinu, ſo ratar dotal nje ſmje ſwéj dobył trébneho wuſnama mjes cźłowjeſkej towarſchnoſcźu. Sa nim wuſtupi ſekretar ſwjaſka bołš., ratarſkeje młodoſcźe tow. Poppov, kotrźż ſwéj pſcheje, ſo by ſłowjanſka ratarſka młodoſcź ſchła po pſchikładach, wulkich ratarſkich wjednikow, kajiż bé Stambołiſki, a dźékali w jich duchu njebojaſnje ſa ſwobodu a mér ſłowjanſkich ratarſkich narodow.

Sa ſerbſki ratarſki dorost wuſtupi tow. Jan Cyž, kotrźż najprjedy wupraji ſwoju radoſcź nad faktom, ſo ſu ſo ſeſchli k wożnjum, wuſmamapolnym wuradźowanjam młodźi ſaſtupjerjo ſłowjanſkeho ratarſtwa a ſo móże mjes nimi pſchebywacź jako runy mjes runymi we ſwojej domiſnje wſchudźe wotſtorkowany a hanjeny ſłowjanſki Benjamin. Podawa na to krótki pſchehlad wo domiazych wobſtejnoſcźach, woſzehje wo położenju ſerbſkeho ratarſtwa, wuſbéhuje fakt, ſo jenicźke ſerbſke ratarſtwo je dotal Luźizu ſakhowało Skowjanſtwu, ſo jemu ſo dyrbi tehodła wénowacź wſcha kedźbnoſcź, ſo by ſerbſki ratar dale wérny woſtał ſwojemu dźéłu, ſwojej pódźe a ſwojemu narodej. Pokaſuje dale na to, ſo mkode ſłowjanſke ratarſtwo dyrbi ledźbowacź, na najdokładniſche hoſpodarſke wuzitkowanju wſcheżi ſmojich wupódow. Dotal je ſłowjanſki ratar ſo jenoż dźéł a zuſpinjeż ſu płody jeho próźn tykali ſo kapjom. Kónczi ſwój poſtrow wuſbéhowajo, ſo ſłowjanſke ratarſtwo nima a njemóże mécź aggreſiſne płany, chże jenoż ſebi ſwéſcźicź ſwój pſchichod a w méru a wſajomnej ſaje-ſtnjwoſcźu pjelnicź ſwój wulki nadawk: ſtaracź ſo wo ſe-ſłowjenju cźłowjeſtwa. — Sa ruſki emigranſki ratarſki boroſt poréźa tow. Andrejev, ſa južnoſłowjanſku ratarſku młodoſcź tow. Karadjordjo.

W mjenje knjeżerſtwa kralowſtwa Sš. H. Ss. wupraji potom kongreſu pſchcźeża polneho wuſpeha lublańſki wulki župan dr. Schporn, a najwutrobniſchi poſtrow ſa mésto Lublań pſchedniejſe mag. rada Sarnik.

Jimaj ſcźéhowaſche zyła rjada réczniſkow, kotſchiż wſchitko tolmacźachu ſwoju radoſcź nad ſpomožnje ſapoczałym dźéłom ſłowjanſkich młodych ratarjow a wupraſchu ſwoje ſhożo-pſchecźa: tak cźéſtoſłowakiſki konſul Dr. Beneſch, ſa bołharſke emigraziju bywſchi wupółłanz Koſta Todorov, kotrźż woſzehje wuſbéhnj, ſo ratarjo wotſtronja wſchitke dotalne ſadźéwki a njedoroſtſumjenja mjeſy ſłowjanſkimi narodami a woſzehje mjes narodom bołhartſkim a južnoſłowjanſkim, kotrźż dyrbitej wutworicź jednu wulku, ſylnu, pſchesjednu Južnoſłowjanſku ſa cźéſke knjeżerſtwo tow. Rrſuri, ſa ruſkeho muźika prof. Vergan, ſa békorusku emigranſku młodoſcź tow. Klaſchcur a hiſchcźe mnoho druhich.

S hrimotozym poſkleſkom a ſkawa wokanjom powita ſo ſobranz ſałožowarjow. Hnydom na to ſtawa ſo Laſicź ſwoju ſłowa jimniſche a ſo kongreſej podjakowa ſa to, ſo je ſebi ja prénje ſwoje poſrjedźenje nawoliſi Južnoſłowjanſku, jemu wjele ſ boża a wuſpécha pſchejeſche. Jako poſłedni pſchidźe k ſłowu tehorunja ſe wſchéch ſtron witany bywſchi bołh. miniſtr Obbov a pſchednjeſty ſwój referat: Pôſkanje młodoſcźe we ratarſtwu hibanju. (Sajimaczy pſchednoſchi pſchinjeſbymy do ſłowa w jednym ſ pſchichodnych cźiſłow).

Po jeho réczi wſenđże ſo kongreß do komiſijow (organiſowanſkej, programowej, ratarſkej a ſtudentſkej), w kotrychż ſo piatk popołdnia zyku ſobotu pékuje dźékaſche.

Dom a kuchina.

Rusny grat we hołpodarſtwje.

Huſto doſcź ſo ſtanje, ſo ſudobje a wſchelake druhe pſchiprawy we domje wuporjedźenja potrjebaja. Do blizſcheho méſta bobéżecź nimaſch cźaſto trébny cźaſ. Tehodła je muſne, ſo ratar na grat we domje dźerži, ſ kotrehoż pomozu ſamóże, lóhčhe porjedźenja ſam wobſtaracź. Do tajkeho nuſneho gratu

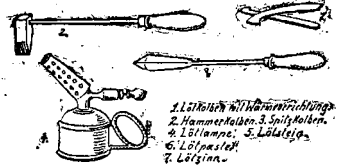

ſłuſcha też łotowanſka pſchiprawa. Naſch wobras ma némſke pomjenowanje a powjeża, ſchto do teje pſchiprawy wſchitko ſłuſcha. Wo nékotrych poſpytach ſo cźi wéjcźe poradźi, ſo ſo nawucźiſch ſ nim dźélacź. Mały wudawk ſa wobſtaranje trébneho gratu ſo cźi po nécźim ſapłacźi.

Piſche wjele bérnow ſu kurom ſchkódne.

Wone dźe je rady żeru, ale ſu ſa kury hjes dwéla ſchpatna piza (Zutter). Wone maja piſche mało bélka. Bélk pak kokoſch trjeba, hewak jejom njedawa. Kokoſch by wſchédnje pok punta bérnow ſeżrała. W nim pak ſu jenoż 5 gr jejoweho bélka. Teho pak kokoſch 15—20 gr trjeba. Je-li by kokoſchi wſchédnje jenoż bérny dawak, by wona ſthorika a ſtónczinje ſwitmyła. Tehodła dyrbiſch bérnam tajke ſrédki pſchimeſchacź, kotrejż jejowy bélk wopſchijeja, każ na pſchikład wotruby, mjaſo, mloka, ſłodowe kochorki. Tajku piżu kury rady żeru a wona jim tyje.

Wſchelake napraſchowanja na redakziju.

Mój lóń ſwjetſcha rano, hdyż jemu ſpyham, kaſchluje. ale wo dnjo pſchi dźéle bozyka nij. Hewak je ſtrowy, cźimi wſchę dźéła a derje żerje. Dyrbjało ſnano ſypnanje abo wjedro na tym wina bycź?

F. H. w K.

Sda ſo, ſo lóń na ſahorjenje dychławkow cźerpi (Bronchialkatarh).

We nozy wuwiwaju ſo ſ hnoja ſtapikowe dymy (Amoniakdämpfe) a tute łoſtokaja ſtinacźki (Schleimhaut) a dychadła (Atmungsorgane). Najlépje budźe, ſo konjej pſchi łożbym ſypnanju dwé jédnej rjitzy wumjeſchcźe Karlowarſkeje ſele pſchibadacźe (künſtliches Karlsbader Salz).

Dr. C.

Mojim ſurom padaja pjerje, wone torhaja ſebi też ſami pjerje a żeru je. Schto może ſo ſ wotſtronjeniu tuteho njedoſtaka nałożecź?

J. B. ſ K.

Najſterje maja kury njerodu. Starajcźe ſo ſa dobre wupoſelenje! Nahe blaki a tajke, kotrejż ſu wot wſchow a ſtawy zymniſche, dyrbja ſo ſ wodjom nawlacź. — Kokoſchej wucźiſcźej a wſchitko derje ſ wuſpjenom wobſlicź! Móże pak też wopačne nahrjeżenje na tym wina bycź. Dawacźe kurom wjele ſeleneho, we mjeſtej piżu ſel a. t. d. a pſchihotujcźe jim mésto khrebanju, ſo by ſo jim cźaſ minył. Hewak pócźnu pjerje żracź.

J. C.

Moje mkode hubjo żerjechu ſołotej. Nadobo pocźa jene huſchko ſ ſłowu cźaſcź, pytałcha wodu a pijeſcha, to pak niczo njepomhajcźe. Wone pocźa ſłabnyćź a ſa hodźinu ſo pomiru. Schto może to bycź?

M. Sch. ſ D.

Wone je zyłe njemóżno, po tymle wopiſanju winu ſmjerſcźe mkodeje hubjeje ſpóſnacź. Nam ſo ſtoro ida, ſo je huſchko pcźołka abo woſza do jédnjeż (Speiſeröhre) tuſta, na cźoſch je ſo wone pſches ſacźekliſnu ſadubyło. To je wéſo jenoż naſche ménjenje.

C. F.

Kak hodźi ſo cźaſtka, ſchipiza (Schachtelhalm) wotſtronicź, kotraż we łuſcźej mnohoſcźi we ſahrodźe ſorjeni?

Hdyż dyrbi ſo cźaſtka wotſtronicź, ma ſo ſemja hluboko pſcheryć, korjenje dyrbja ſo wſche kedźbliwje ſwuběrcź. Nałéto a naſymu ma ſo wſcho pſchekopacź a pſchezy ſaſyp pſchekopacź, tak rucźe hacź ſo prénje ſelene łónczki pokaſuja. Druhi żu też ſ tym wuſpéch méli, ſo żu naſymu na nju ſłómu żel nałypali a po tym wſcho hluboko pſcheryli, a to wſcho nałéto ſ nowa wołpjetowali. Wam radźimy, to junu ſpytacź a nam wuſpéch woſſewicź.

J. M. B.

Mojim howjadłam nje je paſtwa bozka tyka. Po paſtwje ſu hacź do februara hubjenje ſrake, nétkle ſaſyp łépje żeru. Nékt pak maja wjazy howjadłow na wobémaj bokomaj rjapa a na rjebłach jédnjenja, w kotrychż pódła jeji żiwe cźerwje 2 cm dołhe a ⅓ cm ſchérokе tſja. Jédnjenja ſu béłe a na brune. Kak ſu wone naſtałe? Kak pſchińdu do ſamknjeneho jédnjenja cźerwje? Ma khoroſcź na podźiſcźe wuwicźe ſłotu żaneho wliwa?

Ratoć F. H. ſ B.

Wina jédnjenja je ſabudkowanje howjadkoweje bramy (Rinderbremſe). Tuta naſadża w cźaſu paſtwy ſwoje jeſta do kože howjadłow. Wuléjene cźerwje howjadło wotliſa, a tute tocźa ſo pſches żrédk a mjazo hacź pod kożu. Tu ſawinuja wożehje w bliſkoſcźi khribjeta ſacźekliſny a jédnjeſcźa. Hdyż je cźerwik doſrawił, wopuſchcźi pſches jenu do kože wutoczenu dźérku ſwoju ſhowanku a padnje na ſemju a ſabudkuje ſo. S budli wuwije ſo ſaſyp kſchidkaty pſchekańaſy. Jédnjenja a ſacźekliſny ſaſyp ſahoja. Jenoż hdyż budli we jara wulkej liczbje wuſtupuja, ſtót ſthori. Pódrjenzy wobcźežuja ſtocźota ſ tym, ſo ſmjerdźa. Hódnoſcź koże ſ pſchebyćrkowanjom ſchkoduje. Pódrjenzy dyrbja ſo wutkoczicź a ſ nich wotthorhnjene budli inicźicź. Dale je radźomne, w cźaſu, hdyż ſo brama rójі, khribjet ſtocźatow ſ roſpuſchcźenym kreſolna, ſelu abo wotwarjenjom wtóſnich worjechowych łonjowom namaſacź, ſo by ſo wona wotdźerżała. Wjeczor, hdyż ſtót ſ paſtwy pſchińdże, móża ſo jeja wotcźehacź abo wotrécź.

Dr. Cź.

Schłodźi wobrécźanje ſchidłow kokoſchi pſchi jejanjeſenju?

J. M. ſ B.

Hdyż pſches wobrécźanje ſchidłow ſa kokoſch nabobo zyłe nowe żiwjenſke wobſtejnoſcźe naſtanu, kał jej to ſchłodźi, dokelż tózdże pſcheměnjenje, każ na pſchikład nowy kurjeń, hinoſiłe żroc, wobmjeſowane wuſbéhanje jejanjeżenju ſchłodźi. Hewak pak je wobrécźanje ſchidłow ſame na ſebi zyłe bjeſe wſcheho waliwa.

J. B.

Moje żwinjo njechaſche wjazy żracź a ſtawacź. Dach je pſchecźiwo cźerwjenemu pobéżku (Rotlauf) ſchcźerkicź. Na to nołta na ſchiji ſacźekliſna. Żracź też hiſcźeje njecha. Kak hodźi ſo tuta thoroſcź wotſtronicź?

H. S. ſ D.

Khoroſcź Waſcheho żwinjeca njeje pſches ſchcźépjenje naſtała, ale pſches powſchitkownu ſłabioſcź dła njedoſtajaceje vizy. Pſchede wſchém dyrbicźe ſladacź, ſo żwinjo ſahy żerje. Dobru żrédź je żyricźnatan (Glauberſalz). Nédźe 50 g dyrbja ſo ſ labjazym ſelom (kamilkami) ſmeſchcź a ſtoczecźu podacź. K temu móżecźe néſchto ſoneho wołkja pſchidacź. Wuſche teho hodźi ſo ſcźéhowazu żrédź nałożowcź: Bitrobnu korjeń (Kalmuswurzel), ſołdkowy korjeń (Enzianwurzel), ſ-

...ł we rodnizy a wie wšći. Schwörtk nėł dyrbi šche ...łu swón šajo do stola powšmnjeć. Wulki hišo derje ...šche. Lud hladasche napjaty na malý swón, ńiž dyr...che šo kóždy wokomik do wjerčha hibacź. Ale, schto ...nadobo? Mjes tym šo šwón horje čehnješe, iwš...ch dele. Na hłownym torhoščku potom hedžo wotle...kotalało jemu dźe niczo njeje. Wina bě, šo bě ha...ło zahrajało. Posdźišcho pak je šo hišchcze wšchitko ...e poradźiło.

— **Nospravi policije.** We wošlednich dnjach namaka ...muźik kolo šmamki „Seidel u. Naumann". Najšerje ...šo pokradnyło. Wobšedźeć njech pichtiźe na kriminalnu policiju, na hrodowšk. namješo 6.

— **Schtwórtk powołonju pschiwjeschu** ck.Kkofranjeno...o dźłačerja ſe Semiz do naschcje khorownje, wšerkeho Bałtarja Handrika ſ Borchowa. Riečas kiwadła bě do jeho ...ešin pschichot a Handrika tak 5 metrow wošoko lohnył. ...šin padże dele a rosraiu ſebi mjeſwacžo. Tź ſmutka ...e pječa ſranjeny

— **Nſ ſ.K.** Schtwórtk wječor namakachu na ſazrete...ej dróh wohdźerio 72 lět ſtaru wudowu w jeſ. budźenju ...ež wdowmju. Wona bě plun do ſo ſrehała. Wčera ...owołuja dwě dźěſčisch ſo khora po wóſčitkarſki lekarja do khownje dowješć. Duzy tam pak wumrě. Naſ kefe je ſo pschi ...ukſti njeſkobomny pschipad ſ plunom ſajedo...ćnik. Po...ajſke pschenytowanje pak njeje ſo hišchcze ...ančcze.

— **Nieſbóke.** W tworni „Johnewerk" ſtama ſyši dźa...łaćer Khorla Prenſka nakleńsu ſ tym, ſo jemu dźeſ ...enež. maſchiny na nohu paony. Auto dowješe ſuj...ſbożenego do khorownje.

— **Z pschir. d.** W ſahrodźe Strauchcz hoſčenza a khoſ...ejownje ſtejše bóſ k druhem wrašej w tutym lěće.

— **Pſ.nſeſ bydźi ſo nihdźeniſcich** W dźenſniſchich hamtſkich wojſewjenjach ſ Budyſchina namakaſch wukas, ſo maju ſo naſtupowaſke pjenjeſy, ńiž dyrbja ſo nahódnoćeć, pschiſjewić. Pschećitaſicze ſebi to kedźbliwje. — To budźe wichzo kryka na taćany jahk.

— **Z ſimna p.wšeſ.** Jena Budyſchka nowina ſeſ...howaz. ſe Schćerachowa pišče: „Prěni Junedo-wječor wot mźwaiſche ſo hrjedu w „herb ſ gruchcze. Mnoſu ſo pſchepro...ſenych. Hudźbne poliſi.nja wobdowachu nékotre pſchedo...oſch" wo ſamérach a próſowanjach rjadu. Naſwonnicz dyrbi ſo, ſo Junqde 9. nowember a 11. auguſt ja.ko ſtat...ej ſwjatſej.ſmjej wotpoſkiſuje, nuſiwana pak ſo, ſo na podźołu nuſtawy ſtoji. **Witane ſu wſchě wěrhwuinaćaj, ale jenoż Němzy ſo pschijimaju, tiž wótczinu ſnad Nonem ſtaja. Snježnjowſcej je potajtim jara pſchewidna. Město wujednanja ludow prědowaſche ſo hida.**" Kgtoſ...ſny mowitowarjo ſdźerźachu ſo naibule ſ cźicha (rěčerſ...birki). — Luſi Sěrbja! Tu widźicze jich prawe wobliczo! Jenoż Němzy ſo do ſich rjadow pjchtiſimaja. Sšerb. ńiž do tutcho rjada ſaſtupi, dyrbi ſo ſwojeje ſerbſke narodnoſcze wotrjeq. K ſlowam „ńiž wótczinu nad Nonom" ſtajeja. dra njetrjeba ſo niczo pſchijimo...nicź! W ſlowach „Město wujednanja ludow prědowaſche ſo hida . . ." ſpóſnajeſch tak prawoje jich njeſkſpeſcźijanſki wotſ...hóh wutrohy a imyſlenja. Tuze ſlowa dyrbja ſa kaž...dého k.ſcheſćijanſkeho Sšerba a Sšerbowku być hrjebja, ...pſches kotruż njewjedźe mosta; hrjebja, ſkł naš pſched takimi ſwjatſkami ſtóſi.

— **Sšélbowny kwas.** Wječera ſwjeczeſche kujes wſch...ſkowny ſekretar M. Klausnitzer ſe ſwojej manźelſkej Linu weć. Rudźanca ſlěborny kwaſ.

— **Smij.! Smije!** „Smije puſchcźeć!" kńże wje...ſele ſa naſche dźěći ruuje w naſnmſkim cźaſu. Kak mnohe dźěćo pſchejſe ſebi ſmija. Rikuſi nan abo macź ſmija, tak wuſtóſka ſebi pachoł ham jedyn. Žadyn powjes njeje Pſchedothi. Se wſchěch kutow ſeſbéraju ſo ſónčki. Nan. ńiž je ſebi bórnizu nakwił, ſo by méchi pſchi bě...ny ſbéranju ſowjaſowal, njemóże ju namakaćeć, dokelž ju ſ...ſchcze . . . Nrodźaſcha hišchcze bórniza, tak pſchiwjaſa ſebi Jark cźeſći grót. Haj, kajke je to ni.ſkle! Wſchudźe móża ſdźěłaćeć. Wětr duje zunje. Ale kajke ſtrachi na ſmije puſchcźenje, na to ſebi hiſchcze žadyn pachoł ponyſlił njeje. Pſriedy běſche to hinak. Nětko pak, hoſ...ſ ſ.dźina wjeſki. ſdźiwa puſchka, kotruż njeje ſ grotom ſdźerźeſchnjeny, hroża ſtrachi haj wulke ſtrachi tajkemu pachołej, ńiž ſmija do powětra puſchcźa. Winowatoſcź ſtaſchich a nauczerjow je. dźěćeſi pſchcźo a pſchcźo ſaſtu pſched tajkimi jſrachami wobarnowaca a jim wuczbu do...waci. Hdyž ſmija puſchcźeſch, njewěſch, hdźe jón wě...ſi ponjeſe. Kak často ſo ſtanje, ſo jaſchmjata ſo do elektriſkich grotow. Elektrika móż pſchenjeſe ſo na bórniza, jeſli je nětkaſ wlóžna a mori a ſpali dźěćo hnydom. Maſch pak cźeſći grót, a dótkuje ſo tón elekriſkeho gro...ta, tak ſo wěcźe moriſch. S Plawna ſo pišče: 13 lětnu hólcźeſ chajiche papjerjaneho ſmija, ńiž bě na elektriſke grotu pahnył, dele měcź. Wón pſchiwjaſa ſa cźeſći grót kamjeń, kotruż chajiche pſches ſmija pſcherachnyć a tak dele ...ſchłamaćeć. Grót dótkny ſo elektriſkeho grotu, a hólcźeſ ńiž grót w ruku dźerźeſche, ſo cźeſko ſtrani. Prawa ruka ſo ſtoro dołha ſpali. Nóžake druhdźe bě teſ ſmii do elektriſkeho grota ſo ſaſchmjatoł. Wiazy městwa a wſow njemóżeſche na 9 hodźin dołho ſamu ſtużeu. Dźěćeſom pak ſo na ſkoke niczo njeſta, dokelž bě ſuche wjedro. Wo takich tajkich njeſbožach mało ſo piſarjo. Nowiny pſchi...ſeſu wſchěmdy tajke ſrudne powješće. — Tuž wſchěch dźě...ſi hišchcze raz napominam, ſmije jenoż tam puſchcźeć, ...ſdźe ſamnch elektriſkich grotow njeje.

— **Jubilar ma pjjaju.** Němſki wołkhodny miniſ...er Dejer je w Hamburku mjes druhim też tole prajił: ...ſkſatna železnica mina ozenſnſchcho anja dołha. ...emilijonam hr. bolha ſteji 800 mil. hr. ſamožnja na...m materiala napódźeca. Cźiſte dołhody ſu na 700 mil. ...wobliſzene. Wudawki železnicź po Dawesowym planje ...e železnica pſchewjaca móż. Najprjedy pak dyrbja ſo ...edowmnenjenja plana dopjelnić.

— **Z Balt.** Pſched udźeſno dnjemi wožwjeſli pſchekaſiti ...r Rudolf Bendel ſe ſwojej manźelſkej ſléborny

Pod kontrolu na wschě cźaſy.

Pschichodna wójna
Pschichodna wójna
Pschichodna wójna

13. oktobra k hermankej wulke wosebite předawanje

Wopytajće mje, so Wam woprawdże płaći

Welsec kupny dom w Kulowje

Telefon 12

Założeny 1868

Brauneree hosćenc w Kulowje

Kermušnu njedźelu, 12. oktobra wječor w 7 hodź.

wulki wojeński koncert

kapały 3. batl. statno-wob. pěš. połka čo. 8 w Zhorjelcu pod nawjedowanjom k. wyššeho hudźbneho mištra Junghansa.

Póndźelu (hermank) wot 6 hodź.

pyšne reje z wojeńskej kudźbu.

Theodor Brauner.

Leń a wołmu

wšeje družiny kupuje a zaměn,a kóždeje dźěłby

Přadownja Kamjenskich wołmowych dźěłańjow

dr. z w. r. w **Kamjencu** na Arndtskej drózy 33. Telefon 177.

R. Höfgen.

Česćenych předawarjow prosymy, zo bychu sebi wot našich pokupowarjow swoje wupokazy pokazać dali.

Twarske łamane kamjenje klepane kamjenje a kamjenjowe wotpady

podawa ze skałow

w Hórkach a Radworju

Fritz Preisser, granitowe dźěłańje.

Cyle wosebje tunjo

podawa murjerske cyhele dźěrkate cyhele płestrowe płaty tršne cyhele w rjanych, njezańdźitych barbach

Wielkym w zwinsku — Wielkym w zwinsku

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Troch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Haus Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

---

2. serbska wumělska wustajenca

— molerstwo — wumělske přemysło —

w Budyšinje

w Serbskim Domje na lawskich hrjebjach 2

Sobotu 11. a njedźelu, 12. oktobra wot 10—4 hodź.

Ke kermušnemu hermankej cyle wosebje płaćizny hódno!

Dawam na hermankskim dnju na wěš tworowe płaćizny při hnydomnym zapłaćenju 10% rabata

August Granz, časnikař a złótnik

w Kulowje a Rakecach

Předawarnja němskeho časnikarskeho družstwa „Alpina".

Zajimawe pokazki,

kak móžeš swój pěknodny dóm wusłódźić, darmo. Někotre listoznamki za wróćoporto so přeja.

W. Kuchar we Wulkej Dubrawje při dwórnišću.

Kubło

40—80 jurow wulke, so we blizkosći Budyšina hnydom kupić pyta. Nadrobne wopisanje z poskićenjemi maju so słać na adresu

Wilhelm Waschnick in Zerre

Post Spremberg N.-L.

Kedźbu!

Poručam

k hermankej

wurjadnje tunjo też

na podźělne płaćenje:

Zwjeršne košle

mužace košle
žonjace košle
košlacy barchent
bluzowy barchent
łožowe šaty, blidow. šaty
twjelki, trjenja
dybzačne rubiška
kopšiwinu
mužace a žonj. nohawcy we wšelakich barbach

wobleki za zamkarjow

šórcuchi, wołmu a dalše druhe wěcy

Frida Dähn

w Kamjencu

na Połčnišćanskej drózy 70.

Kuchařka

poruča so na wsy k wšěm swjatočnosćam Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin."

Žonjace a dźěćace drasty

so derje a tunjo šija w Budyšinje na Lubijskej drózy 39.

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 191

BAUTZEN WALLERSTRASSE

Młoda jałojca

lěto stara, je na předań w **Nowej Wsy** čo. 8 pola Njeswačidła.

Oldenburgski

walach

bruny, sylny, 10lětny, je na předań w Khrósćicach čo. 63.

Rjane prosata

su na předań w **Češkecach** čo. 7.

Ranca

k plahowanju, tydźeń před prosatami, je na předań we Zdźarju čo. 11 pola Kluka.

8-10000 hr.

so jako prěnja hypotheka na wobchodnisku leżomnosć pyta! Poskićenja pod „B 65" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

---

8 rjanych rowowych pomnikow

wopr. granitowe, podawam jenotliwje na privatnych, jadyn smužanje tunjo jenož po 10 hr. Pismo so sčini. Stajenje darmo. Poskićenja pod „B 66" na wudawarnju „Serb. Nowin".

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druha žonjacej wěcy, też **krótke a wołmjane** twory pola

Kindermannowje na serbskich hrjebjach 3

z napřeća starych kasarnow

Dawa kóždy čas radu. Rěši se

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

bałmjane twory :· wołmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki
drasty suknje
bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

---

otowe
objektiwowe
powjetšenske
žonjace kinowe
} aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najlěpšišo.

Česćenym wobydlerjam Budyšina a wokoliny z tutym wozjewjam, zo sym so **w Khwaćecach čo. 34c** jako

hojeŕ

zasydlił a započnu swoju dźěławosć wutoru, 14. oktobra.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Emil Rječka, hojeŕ

Iridologija, biochemija, homöpathija

po dr. Madausu.

Rěčne hodźiny su hač na dalše wot póndźele hač do šiwórka wot 9—1 a wot 3—6 hodź.

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóńdu nowosće

čorne a brune kašmérowa rubiśća

Hobrski wubjerk jakowych barchentow kaž też wšěch wumyslomnych tkaninowych družin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruće sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Telefon 1315.

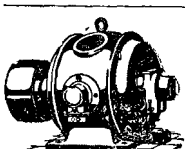

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych maśinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerjarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom

portjery - meblowe tkaniny

tepichi - přikrywy

kože, kožuchi, pjerje a. t. d.

W Budyšinje na kněžorskej drózy 6 na Přišćańskej drózy 16

w Bělej Wodze na Bismarckskej drózy 26.

w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4

we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22

Přiłoha k čisłu 239 „Serb. Nowin“

Sobotu, 11. oktobra 1924.

„Praj mi, schto cžitasch, dha cžł praju, schtó sy.“

„Chcu wschо cžitać, so mohł som rosumjeć, schto je prawe abo wopačne.“ Tak fišlschich husto prajichu. Wo tym maja so mnoh. A nětko jedyn pschikład: Pschidjesch do jeneje haptyki. W tyskach, schleńzach, tyglach a nopaschkach nadeńdjesch wschelake medikamenty. Po štowje „Chcu wschо wopytać, so mohł rosumjeć, schto strowcze tyje abo niz“, dasch so do lekarstwow.

To je wólbrne pschirunanje, hnadź něchto praji. Ale wo nicžo tymonšiche njeje prajidmo: Chcu wschо cžitać . . Hdyž strowy cłowjek bjefe wschoje wědomoscze w hawtyzu so krazyscží, może město dobreho lekarstwa najhorschi jed hrabnuć. Niz cžełnje, ale duchownje może cłowjek sashnić, łk so tutoho słowa dzerži.

Też mjes Sserbami mamu mnohich. Kotrił zak a podobnje rěcža. Hacž so wera a morałnoscž, narodnoscž a rěcž słuhja, teho so wopreduja njeboja. „Temu stracha njeje, tymu mudry dosch, sle a dobre rozesmowacz.“ — To žebi wtele swérišch. Myšlu žebi, so tym nješchto nawukny, hdyž tym na 15 lět so na schuslischich lawkach tłócžił a njejsym sashat studowacz a wukmcz. Schěre włosy dłyschcza so mi na hłowje a po študcze tym teł dalefo a fschenk wokoł pschischoł. Indži sesnał a nashonjenił stromodžił. Tajzy ludžo, kotrił su pódła swojeje wědomoscze w karakteru skruczeni, może skerje so wusmać, so hnedźa bjes schkody sa cžełło a duschu a narod wschо cžitać.

Ale hladajmy do městow — to njetrjebamy do wulkich hłodnicz — kak tam njesrali hólzy a holzy hižo wschon łžischczanu njerjad do so žeru — też žerbiše. Barlinske a Parižske masane romany, stary njeschwarny cžarow, „mediziniške seschiwki“, kotrez maju hinajschelo 'kamera hacž hajenje strowotu, skandalosne powjesche a taki a druhi duchownu praikot ſ cžłmneho nakłada.

Dżenża może kożdy knihi wudawacz, hyrnjež temu njeschodnischi dyk. Pschi tym hraje profit knihkupstwow wulku rólu. Buchu-li ludžo spišowacželow wschelakich masanych knihi snali, wograwali bi na nich hychu, ſ kaželeho pokhoda žu a hhaže žu swoju „wědomoscž“ cžerpali. Und cžetyri njeznerkneje duchownje schkody, też materialneje, hdyž njejesy na tośi „schumb“ rosmjeta. Kelko knihow nimamy, hódnez so Bóh hani a saprěwa, Bože stwórbn a jich žiwotnoscžu wuznačschcza, nabožina a wera do błóta so tepta. Najbole dyrbimy wobžarowacz młodzinu, kotraž ſ tajkich knihi swoju duchownu zyrobu cžerpa. Njenaſsonita, wschemu pschitkilena, schtož rosžałoscži žiwi, njewé, kaiki jód do žu srěba, kak so pomału ale wésche fajedoscži. Najbole maja so sašundjeć lokkomtpline starschi, kotrił wo tutej thorosci swojich dżeci wědża, ale su njewuhoja, njesacžerja. Maja wocži a njewidża, wuschi a njeslyschcza. Druhdy, potom hakle, hdyž je pschepoſle.

Najhórsche su schpatne, habiene cžałopižby. Khodża wschędnje do domu a wukidaja žiwoj jěd dżeń wote dnja do cžłowjeskeje wutroby. Wo tym je so hižo wjele rěcžało a pišało, tak so dalschich słowow trjeba njeje. Pschi tutej skadnosczi pak chcemy na ważnosczi naschego

šerbiskeho nowinarstwa a kniharstwa

ſ dorasom wotkasacž. Schto wone wostawmjenja, to kódy rosumny Sorb wé. Njekschesczanske, njeserbske cžałopižby a knihe su

(ſ wulk ſ schkodu sa naſch lud

Mamy hischcze dosch Sserbow, kotrił so biesbžánkni wo Sserbstwo njestaraja, kstrymż je zyke wschо jene, hacž su n a r o d n j e Němzy abo Sserbja, kotrił serbske cžałopižby a knihe njecžitaja, dokelż so „pschemudri“ wědża a so dowaja. Ani jenicžkeho wopora njeschkinjesu sa šerbske pišmowstwo, so šamo hanbuja we swojich městnoscžach „Sserbske Nowiny“ wupowěmjuc. Njeczitaja a njesmaja je, ale schcžamoczu pschecžiwo nim šobu, hdyž někaiki hewjel so na nje rozšypa To S s e r b j a n i e j š a, k o t r i ž ž a n e h o š e r b s k e h o c ž a ł o p i ž b a n i e c ž i t a j a. Jenoż so mjenje a połkadże. A to hischcze druhdy bycz nodzedża. Każ khcheschcenjo, drje ſ khcheschcanskim wuswědczenjom, ale bjes skutkow a wěry.

„Praj mi, schto cžitasch, a dżu cži rjc, schto sy“ Dyk tak może so tuto słowo trjebacz. S c h t o s y, dowoka je swojim sodžerzenjom. Sdy S s e r b, dha też šerbske nowiny, cžałopižby, knihe, a druhe narodne wězy do twojeho doma pschinjesu namaka. Sdy błeda a wotrodżeja, dha so šdalui dżi, wone mohłe cži schkodacz w twojim njeserbskim smyslenju, cže mylicz w twojim pschecradnischnje. Wot Sserbow njenjesy a sašlubu bracz, hewż pak bych Sserbow njepschecžel, to šwědeži wo masanoscži karaktera

Schtóż šerbske nowinarstwo a knihařstwo, je kotrymż nicžeho njemoralneho, njewěrcžiwcho njenadeńdżesch njepodpjera a sa nje nicžo wjsche njima, a tak so też k swojenu Sserbstwu njewuznawa, temu płacża słowa naschego pětjuzeja Sejferja:

„Każ njeſ Hadam wutupjeny
Se šanetho cžłowjeka,
T a k n j e ſ J u d a s c h w u m j e c ž e n y
Dokho hischcze se šwéta;
Jeli šmórn, wam praju wótli:
W ó n ſ c h c ž e n ě h d ž e ž u l i k m ó t ſ i !“ *

Na wcžasu.

(Wobraz se wšy.)

Kwažne khorejty jédu! Se wschěch dworow a štatokow nacžahuja schije. Dżeći schlahaju ſ powjasami a tuż dyrbi nasch luby nawożenja hłuboke do šaka pomahacz, ſ zyka hdyž so tuto schlahanje wjasy trócź wotpjetuje. Je na to pschihotowany ſ drobnymi khnczagymi pjenjesami. We cžażu tmilazije běsche so dżeći hubjenje. To so schlahanje njecžakacžesche. Husto dosch też nicžo njedostachu.

Pschi zyrkwi stejachu cžełoby wešipnych ludži. Dżeći, holzy a ženy, wjele ſ dżećcžazymi wotpeżkami a ſ dżećcžimi na rukach. Liža te porv, kotreż do zyrkwje du a won pschindu. Hladaju na wschо — na drastu, tkeżele, banty, wobežje pak na njewjesetu, kotraż dyrbi pschi twaržu najwjesch roku hraje. Ssamo pschi zyrkwinych durjach žu so sešupali a kedżbuja, schtó budże prěni nobu pšches zyrkwinski próh stojicz, hacž nawożenja abo njewjesta. Też Hanka běsche žebi pschedewsała, na to kedżbowacz. Ale nětko, hdyż be tak daloko, hdyż swony kražnje šwonjachu a pischcżeże pšches zyrkez schumjachu, mějesche zyke hinasche myšle.

Małej holczżu, każ zandżelčki, sejeletej róże jimaj, „tiż staj dżensa tak ſbożowmaj“. Sswjedżenšay wupyschena je zyrkej wobežje wokolo woštarja. S šhora ſpéwa fo šwjatoczny khérluſch, wjazyhtóžnje. A knjes farar pichewojnje mlodeju wutrobje a njeje jeju pschecża a próſtwy horje k njebju, tiż jeju sjednoczuje, žohnuje jeju ſwjatk žiwjenſki a saschczépuje dobre pschedenżesa do mlodeju wutrobow. Ssamo tym, kotriż ſ wcžipnyscžu ſ thora dele na njeju hladaja a na wschо kedżbuja, dże błisso, hdyż młody por pschedwoštarjom kleczo ruku w ruzy widża. To je žiwjatoczny wotomik a dże k wutrobje. Każ ſłota nitka porżeżnje so tuta ſwjedżenſka hodżina, ſwjatoczny dżeń pšches jeju zyke žiwjenje. — Ludżo a dżeći cžerja po ſłhodach dele a jeſtupaja ho na khrchowje. Njamy to por — ſchukotaja žebi pschihładowarjo. Kok jei borta rjenje ſteji a nawożeni wěncžat! Pschi šaſtupje do khrejty hraża žebi někuſh zylindr. Pohonczż łežehnje ſa wotešchi a vrjecż ſu kražne khoreity. Ludżo ho rosběża, ſtari a młodži ſchlahaja, wbohi nawożenja mjeta, ſo mohł ho wukwikcz. Kwažny dżeń!

W njewjesczinym domje je wulki wobież. W domſtkim, a na rjenje wudebjenej rěsawaju ho je. Tu je bóle młody lud ſamérżeny. Braschka dże wokoło a ſamoschnje błidowy pacżeł. Tak je pola Sserbow hischcze žodne waschnje a njech też wošťanje. S polikrotu ho ſapoczina. Wulke wocži plowaju na ſuježch a ſhladuja ſ tuka na kwaſarjow. Potom howjaſe unjażo a krén, cžełaza a ſwinjaza pjecżeń a mnoho dobrych pschikuſow, khtóſchcżeńkow. Też na pjwje a palenzu njepobrachuje. Hodżimy dokho traje wobjed. Schtoż žebi wutroba pschcże, tu je. Wschеho dosch a nadosch. Wórhy wschudże wjeſoke kwažne ſmyſlenje knježi — ſpéwa a njech też wošťanje. S polikrotu ho ſapoczina. Wulke wocži plowaju na ſuježch a ſhladuja ſ tuka na kwaſarjow. Potom howjaſe unjażo a krén, cžełaza a ſwinjaza pjecżeń a mnoho dobrych pschikuſow, khtóſchcżeńkow. Też na pjwje a palenzu njepobrachuje. Hodżimy dokho traje wobjed. Schtoż žebi wutroba pschcże, tu je. Wschеho dosch a nadosch. Wórhy wschudże wjeſoke kwažne ſmyſlenje knježi — ſpéwa a njech też wošťanje. S polikrotu ho ſapoczina. Wulke wocži plowaju na ſuježch a ſhladuja ſ tuka na kwaſarjow. Potom howjaſe unjażo a krén, cžełaza a ſwinjaza pjecżeń a mnoho dobrych pschikuſow, khtóſchcżeńkow. Też na pjwje a palenzu njepobrachuje. Hodżimy dokho traje wobjed. Schtoż žebi wutroba pschcże, tu je. Wschеho dosch a nadosch.

Wórhy wschudże wjeſoke kwažne ſmyſlenje knježi — ſpéwa a ſmjecże a kichot. Najwjazy wotmeńenja je w njewjesczinskej ſwi. Maki a wulzy pschikhadżeja a du. Kożdy ma nješchto na wutrobje, wobžeje te žonjże. To cži pschewinjeju kwažne hrónczka wschelakeho wobžahaz, kotrez je nasch pilny Radwórczanski ſpišowacżel hromadżił — a druhe. A kajzy žu ſhotowani — jena jako žyganka, druha jako tharty khadżerka, tiecża jako proschcżerka, ſchtwórta jako pjekarſki pomognik, pjata jako wuheńmjecżeż atd. Schto dyrbitaj nawożeń a njewjesta wschо ſłyscheć! Scho cži to ludżo wschо wubleđża a pscheređża! A kajke ſmješchne dary pschi tym dostawaju — drjewjanzu, maku popku, dżećzaku bleschu, baczonu, dżećzazu cžapku, tyku khłóſchcżeńkow a druhe. We wschéch kutach a rożżach bo ſpéwa — wjeſoke kwažne, narodne a też nabożne ſpéwy. Herzy khodża blidho wot blida. Radoscž a wjeſelokcj knježi w Trnczkej ſtatoku. Zyła wjeſ je na nohach, połny dwór dżeći. So bychu tuczi sta hoſeſi ſpěchcżnischo ho ſpokojili, je kamna kuchen hnydom na dworje natwarzena, jenož drjewjana. Wobrjeđża wulki żelezny kotok. Wokoło kuchinje zuła cžrjoda

Stawišniške powjesče ſ naschich žerbskich wšow.

Jaſzeſka.

(Podrački wanj: a ſlónčenje.)

Rjech ho tu hischcze nješchto boda ſ „urbaria“ abo ſapiſa herbskeje danje a robotow, kotrez je Adolf Gottlob Bentzig, † 1731, krótko do ſwojeje ſmjerczke ſeſtajecz dał a kotrez pschiſłuſchnoſcże poddanow tak podawa, ſaż 1. 1703, hdyż so poſledni raz ſeſtajachu. Mjena tehdyschich Jaſzeńczanskich wjeſnjanow ſu tele: 1. Maczij Cžech, ſtudnik a najcžil korczmjn, 2. Maczij Męt (Miete), žiwnoſcżeſ a pschiſłudnik, 3. Jurij Kal (Kahle), druhi pschiſłudnik a žiwnoſcżeſ, 4. Jurij Lawkuſch (Laucks) ſahrodnik, 5. Hurban Domaſchka (Thomaſchke), małoſahrodnik, 6. Hans Mlynk (Moeller), ſahrodnik, 7. Maczij Heinka (Heinke), ſahrodnik 8. Maczij Wrobl (Robel) ſahrodnik 9. Měrczin Cžapan (Tſchappan), ſahrodnik (po kotrehoż ſwojibje je w Jaſzeńzu jena hrjeđza a w Boſchijach jedyn hat pomjenuje), 10. Jakub Synda (Sünde), ſahrodnik, 11. Bětr Cžech (Taſchech), ſahrodnik, 12. Jakub Bur (Buhr němſzy). ſahrodnik.

Pschiſłuſchnoſcże ſahrodnika běchu tele: Mějesche wschehdenje na robotu pschinicz a dżełacžeſe, ſchtokłukliż ho kaſaſche. Wo rożne žně dyrbjesche ſ pomoznikom na robotu pschinicz (gedoppelt kommen), hewak wo žně niz; ſa cžoſż dołhich dnjow (wot Wałpory hacž do Michała) ho dżełło ſapoczinaſche w 7 hodż., w ſymſkim cžażu we 8 hodż. Wot 12. hacž do 2 hodż. bě pschestawka. W lěczanym cžażu bě we 5 hodż. ½ hodżinka pschestawka, potom pak trajesche dżełło hacž do khowanja ſłónza. Wo žně dyrbjachu ſahrodnizy, bęsche-li w brózni trjeba, też něschto dżełe dżełacz. Mějachu-li pohoſłowo wukonjecż. Smdżiżicz telko nozow, każ doma njeběchu wot robotow wotłicżeż. Wot Wałpory do Michała bě kóżdej dwě njedżeli poł dnja ſwobodny ſa khłeb pjecżenje, w ſymſkim cžażu pak kóżde tři njedżele zały dżeń. Wumrě-li hospodař, bě wudowa 4 njedżele wot robotow wuſwobodżena, wumrě-li hospoſa, njetrjebaſche wudowz dwě njedżeli robocżeż, pola dżećcza ſwobodna hacž do pohrjebneho dnja, pola naroda dżećcza mějeſche nan ſwobodne hacž do khcheżenizy. W ſymſkim cžażu mějachu knjeże žně wumłócżeż a to 3 mużojo hromadże wot Měrczina hacž do póſtnjo wob dżeń 2 pjatnokaj, po póſtnjach pak wob dżeń 3 pjatnaki.. Młócżichu-li we měrzu, dostachu 17. tóra ſa mſdu, tola dyrbjeſche jich potom žona abo hódna cželedź na robocże ſaſtupjeeż. Dalſche dżeła běchu drjewo dżełacż, pſchcżerowy ſbéhacż, wodniki dżełacż, ſłanje a dorny kopacż, pomożne dżełło, ſe knjeżim ſapſchahom woracż, włócżicż a jěſdżicż. Jich žony mějachu leu tkżeć, wóchłowacż, torhacż a pléć, a ſ zyła ſ jěnym ſłowom wſchi ſłowu, wukonjecż tiż ſu wot muża abo na požadanje jeho ſaſtupowaneje žony žadachu.

Drjewa mět muż ſa dżeń pol žaźnje nadżełacż, kuſcheho abo dołſheho, walczinu pol kopy, ſe ſłonu mět nadżełacż 10 łónzow (Busen) abo tři kopy tſełchanych walczżow abo 10 kow powrjeſłow, abo ſyłanja mět narežacż ſ 8 woſkepow abo 12 walczżow. Hacž do 1703 bě knjeżſtwo ſa takle dżełła dosch dawało, tola bě jei to wobſtrózne a wono bě ſa to něschto żita dało. L. 1717 pak knjes ſ Penzig kóżdemu żiwnoſcżerjei město jédże abo żita něschto pola poſtkicži, „ſo mójachu ſ tym ſpokojom byczż“. Też tſihanje mowzow bě dżełło robocżanow. Tola pschi ſapoczatku a też pschi łkónczenju żnjow běchżej dwě pohoſłcżeni robocżanow wukżinjenej, kotrejż woſtajchtej: robocżenjo mějachu potom kóżdy nas dostacż mjaſo ſ dwojej pſchiwaru, ſe khlébej pol preūi ras dwě ſchtwórczitnje a druhi ras ſchtwórczinu rożki. Też cżpuju piwa dostachu k temu, na jene pohoſłcżenje pol cżpuju. Tu pak pjachu 4 Horjanſzy burjo bohu. Korczmař mějeſche, hdyż ho leżomnoſtny dank (Rauchfteuer) wupiła, 7 dobr. ſilbornych płaczicż. Knjeżſtwo mějeſche wot jeho žiwnoſche dostacż na Michała 1 toſlež 6 ſlėb. ſlėbrodanje (Silberzens), też dwojin wurofcżeneju kokottow, 8 kurjajcych jejkow, kruch (ſchtutki) łobcż dołſheho cżeńkeho pſchedżena abo mėſło teho 3 ſlėb. Dokłż bě Jaſzeńza prawje do Nieſwacżidła ſaſarowana, dyrbjeſche korczmař Nieſwacżidłſkemu ſararjei a kantorei (Schulmeiſter) wob łėto dacż 8 vjenjeżkow wopora a kantorei na patorżiju a ſelenj ſchwórkż „nėſchto pſchiwary“ a „nėſchto“ ſaneho žymjenja k masaniu ſwonom. Bywali raſ na knjeżim dworje ſobu ſtražowacż mėt, by ſa kóżdu nóż dżeń roboty wotłicżicż ſmėt. Wojeſkam mėt na narſchach bjes narumanja twubnżo łkcżicż a też wożebite dawki każ kóżdy druhi ſahrodnik ſkadowacż mėt.

Dżėło bėſche pola wſchitkich ſahrodnikow jenake. Leżomnoſtny dawk płaczicżu jenoż 6 (po 7 ſlėb.), ſa to bė jich herbſka dań (Erb- und Stiberzens) miejeſchi. Pożiżdnicżeje bė pola 3: 1 tſė. 21 ſlėb., pola 2: 1 tſė. 15 ſlėb., pola 1: 1 tſė. 6 ſlėb., pola 2: 20 ſlėb., pola 2: 18 ſlėb., a pola 1; 7 ſlėb., jedyn njemėjeſche nicżo dawacż (Maczij Hajnka). Wożżmjo mėjachu kokottow, dwójo 3, jedyn 4, jedyn njemėjeſche žaneho kokotka dawacż (Hejka), 9 mėjachu 15. 2 wożżom jejkow dawacż, 1 (Hajnka) žonz. Pschaſeż dyrbjachu ſ wuwſacżom Wrobla wſchitky žiwoj ſruch. Fararjej a kantorej dawachu wſchitky ſ wuwſacżom Kale a Domaſchki. Sa njeju bė to knjeżſtwo pſchewało. Sahrodnikowi domjazy (też podrużnizy) mėjachu (ſa ſchkitacż knjeżſtwo) wob łėto 6 dnjow robocżkż, kajżżkuliż dżėło ſo jim kaſaſche, a kruch cżżkżeho pſchdżena bjes dalſcheho narumanja napſchaſeż. Podrużnik w nieżmėdżiſche wichtó do domu pſchiſwacż bjes knjeżele dowolnoſcże. Schtóż by domu pſchiſwacż bjes knjeżele dowolnoſcże. Schtóż by pſches wucżinjene dny ſo na dżėło ſkſaſ, by ſa dołhi łėżżny dżeń 1 ſlėb. 6 pj., ſa ſymſki jenoż 1 ſlėb. dostaſ „a dale nicżo“.

Też we jėdżi knjeżele cżeledże płaczachu krute poſtrinja. Na rożne cżaſy a kermuſchu dostawaſche kóżdy cżeladnik ſa 1. a 2. dżeń hromadże 1 punt mjaſa a jako pſchiwaru mėrku jehłow w dobrym mloży warjenych. Na 3. dżeń ſo jemu dawaſche jėdż ſuſchenego žida a jako pſchiwara jėdż krupow we wodże warjenych abo, njeho-li žadu było, pol mėrki hejoużichi we wulbėranym mloży worjeneje. Wſchėżone dny pſchidżeże na cżeladnika ſ knjeżanju polivka a pol mėrki huſteje muki. K wobjedu patoki, butſanka ſydk abo kana mloża ſ nadrjebjenym khlébom, k temu pol ſtóże pſchiwary ſ kałom, abo hdyż kaſu wjazy mėli njebychu, pol mėrki huſteje muki. K wjeczeri wjazy mėli njebychu, pol mėrki huſteje muki ſ knjeżſkoo bawaſche na cżeladnika pol mėrki huſteje muki a polivku abo „nėſchto k nadrjebjenju“. Sa kóżdeho cżeladnika też ſe poſtajene pol kanu butry wob tydżeń ſa polivki a pſchiwary, a na kóżdu pożėdż tvarożkowu nopaſchk tvarożka na khłeb ato. Daſſche poſtajenja ſu ſhubjene. Tuż, cżeſcżeny luby — a błėdny cżitarjo, njemóżeſch ſhonicż, ſchto je cżżkeoż hiſchcże wſchо dobre w Jaſzeńzu ſ khlóſchcżicż mėła. Druhdże bėchu pomėry ſa robocżanow a cżeladnikow w naſtupanju jėdże a dżėła a wożżobinſkeje ſiwobody wjele hubjeńſche, na pſchikład w Minakale,

dźęci. Druhy nětchto wotlećej. Dołhi nosćo pilnje a posłuchnje dwarjam.

Dyž je ſoldat žiwoho prawa dostał, hdyž ſu ho wſchitzky najěrli a napili, potom chodźi ho wjeſnjanam na kofej. Wſchudźe ho hoſćo lubje witaja. Druhi ſaho wobhladuja ſebi dostate bohate dary. Młodźina je ſebi mjes tym na rěſanju hižo ſaitkožka a ſtwataj a druhi ſtudźi hólzy rejuja reje. Też ſtarſchi ſebi jenu ſaſtocka. Na ſerbſtich kwaſach dźe ſo tute moderne reje hiſchcze ſamſchitze njeſłu. To dźe hiſchcze bóle po ſtarym. Wječor kuknje Truczkeż macź też na rěſanju. Chże widźeć, kak wjeſeli wſchitzky ſu. Lědy ſo troſchku rozhladuje, ma ju Bohačzka twuj we rukomaj a reſujetaj ſerbſki „dwojoſtup“, kotryż běſchtaj w młodoſći huſto rejowałoj, wołebje na kwaſach. Ale macź ho bórzy ſaſo ſhubi, ma w domje hiſchcze dźěła, dyrbi ſa wſchem hladać. Tóčźa chodźi wokoło a porjeda pilnje, ſo njebuchu pilni rejowarjo łaćini byli.

Trubjamka, ſchtož je mjeniuje wjeſnymi ſtražnik, chże wjeczor też łuſt na kwaſ kukmeć. Djenja je ſaſo na nohach a ſwědomićiſcho ſtrašowaćej. Wjeſnjenjo ſu ſwietliſcha wſchitzky na kwaſu a Bóh wé, hacź někajſi vaſkotnik tu pſchiſłeſnoſć njewužije. Na kwaſu też nětchto wotlećej — bohra pjeczeń, też tykanj a ſchtož wěſo njeſaſpěje — nětkotre wuſchka ſchćěwaka. Potom ma wjeſny kuraże. Djenja trubićź njetrjeba. Zyka wjeſ je na nohach hacź bo ſaźneho ranja.

Herzy pilnje piſkaja. W nozy wokoło dwanateje hodźiny na khwilku ſaſtanu. Njewjeſełe ſo borta wotewja a ſa to „měza“ ſtaji. Nětko je „młoda žona“ a „młody muž“ ſebi ſ njej prěnju rejtu do žiwjenja ſarejuje. Młodźi a ſtari w kole wokoło njeju ſtakaja a „mandźelſtwo“ ſo ſpěwa. A ſ nowa ſaſtaji twaſne wjeſeło. To dźe hacź bo ranja. Tajſi kwaſ kóždy tydźeń njeje. Po rejach na rěſanju herzy hiſchcze pózdnym hoſćom w domſtim „domoſtjitkaja“. Po „wjeczeri“ du teź woni domoj. Sdaleni hoſćo ſ měſta pſchenoſuja pola Truczkeż.

Tak je najrjeńſchi ſwjedźeń w žiwjenju ſa młodeju mandźelſkeju nimo. Ale naſajtra dźe hiſchcze dale. Je „domoſpwoženje“. Na wjeczor ſo hiſchcze tajſi mały „powkwaſ“ wuholuje, wobſtoja ſa młodoſć. Ta hiſchcze ſo jónu tak pranje „wudźěła“, wječerawiſchi twaſ doſpjeczujo. Tajſe ſwjedźenje dyrbja ho bracź a wujſći taj pańu. Nó, te holzy buchu najradſcho ſ khěžli wujěte. Młody por je teź wjeſoły. Staj ſwoje dočźinitej. A ſnadź je wječerawſchi twaſ a djenjarſtcha „hejnſpora“ nowe ſwjaſki łuboſcze a mandźelſtwa pſchihotowała. Macź a nan ſedźitaj wjeſołaj na kachlowej ławzu a wjeſelitaj ſo na ſwojimaj dźěſćejomaj. Burez Arnoſcht je pak wopraſwdźe ſbobny pachot. Tak je ſo teź jeju pſchecze dopjelniło.

Bakulowy dźěćacy khór.

(Piše Bjarnat Krawc.)

Wo tutym ſławnym a wurjadnje zajimawym dźěćacym khorje w Prazy, kiž w tu khwilu wopřija 36 małych a wjetſich holcow a hólcow, je ſo w tutych nowinach hižo piſało. Tutón khór drje je najlěpſi wšěch podobnych združenjow. Dir. Bakula, idealny, luboſćepołny človjek a paedagog, bě w běſnym wójnſkim času khude, hłódne, wosyrońene a bědne dźěći, wulke a małe, z Prażſkich předměſćanſkich kućikow pokhadźace, wokoło ſebje zhromadźił, pospyta z wulkim wuſpěchom je k dźěłu za žiwjenje wukubłać a ſtwori z nich małych noſerjow kultury. Z naturaliſtiſkich kričerjow na haſach wutwori ſebi małych ſpěwarſkich wumělcow, kotrychž po času k ſtyrihłóſnemu khorej zjednoći. Z ručnym dźěłom wſelakorych waſnjow a z rjanym ſpěwom zaſłužichu ſej tute dźěći najnuzniše potrěbnoſća za žiwjenje. Wo tym zhoni jena nadobna knjeni z Ameriki, kotraž dir. Bakulej w jeho běděnju pomocnu ruku poſkići. Wona jemu wulke čeſtne myto wobſtara, a to 25.000 dollarow. Z tym kupi Bakula ſej na Smichowje dom a rjanu zahrodu, a zrjadowa w nim swój wustaw, w kotrymž maja dźěći wótceny dom a wukubłanje. Někotři dobri wučerjo jeho při tym ſkutku podpjeraju. Bórzy wotući hłuboke zajimanje za tutón wustaw, wosebje mjez amerikanſkimi wučencami. Tak wosebje mister M. Cracken waženje ſej wukony Bakulowych wukhowańcow tak wuznamnje, ze ſo prúcowaſe, je ſčerſej zjawnoſći předwjeſć. Z jeho naſtorkom zajědże ſej tutón dźěćacy khor do Ameriki z wosebnej finančnej podpjeru preſidenta Maſaryka. Tam chcyše ſo podźakować ze čeſkoſłowakſkim ſpěwom za přepokazany pjenježny dar. We ſkoro 30 wulkich amerikanſkich měſtach, mjez nimi w Newyorku, Boſtonje, Chicago, Waſhingtonje a dr. dobu ſebi rezny wuſpěch poſlucharjow a kritiki. President Harding přeproſy dźěći k ſpěwanju w „Bělym domje“ a „ingenieur humanity“ Hover ze ſwojej žonu hoſpodowaſe je w ſwojim domje. Cyle pućowanje bě khrom. Rjane dopomnjeća, ale też rjane dopomnjeńki móžachu dźěći ſej do domizny wotnjeſeć.

Tele dźěći nětko ſnadź njeſpěwaja jenož, woni też rysuja, moluja, rězbuja ſpodźiwahódnje; ſtarſe holcy ſu w poſlednim času wosebitu danſku krawcownju załožiłe, kotraž ma doſahace dźěło ze zamožitych Prażankow.

Kónc tutcho měſaca přijědże tutón khór też do ſerbſkeje Łužicy a chce w Budyſinje a na wſach popołdnju ſerbſkim a němſkim dźěćom nješto zaſpěwać a jich zwjeſeliť; wječor budźe za doroſćenych koncert. Woni přijědu bjeze wšcho předſudka jako noſerjo kultury a jako poſoljo měra a zjednſliwoſće. Wšako běchu hižo dawno też za bědne němſke dźěći ſpěwali. Khróſćicy, Radwoř a Bukecy, a też Budyſin zmeja ſkładnoſć je ſłyſeć a nichtón njech to njeſkomdźi: My, kiž ſmy tute dźěći ſłyſeli, běchmy hluboko hnući. Dalše a bliže ſprawy přichodnje!

Hdy ma ſo kermuſcha ſwjeczicź?

Wſched cząſom proſtkum na wſche ſerbſke ſaſtawa, też w Pruſkej, wuprajſchmy, ſo buchu nam dla prawſkich ſmy-dom ſjewiſe, po kotrych ſoſzadach ſo we woſebiſe kermuſcha ſwjeczi. Le ſcźehowanych woſzonow nam poſkoſći hiſchcze pobrachuja: Wósport, Budyſchſka ſerbſka katolſka, Dobruſcha, Wowniſow, Bórſkanow, Stwnik, Palow, Wojerezy, Hóſniza, Muſkow, Kulow, Hjelſk, Porchow, Muſakwoſte wſy, Lubij Parzow, Schwerizy, Wotrow, Chróſćizan, Kiſchiſchow, Radſchow, Semilnja, Drětwej, Kłóſchtr Marijnſe Hwězdy, Dolha Borſchcź, Jeſenja, Schćerkeza, Wjaſzej, Wukrancźizy. Delni Wujeſd, Jablonja, Klěno, Cholm, Lucźo, Lejno, Rychwald, Sły Komorow, Zarow, Worklezy Kanczy, Baczoń, Njebjelczizy, Rakezy, Sprewje, Bluniſo Bukow, Kamjenc. — Proſzmy nětk wſchitzki cźitarjow ſ njeznowanych wſnoſ, ſo bychu nam ſjewili, po kotrym ſakonju ſo poła nich kermuſcha ſłoſuje.

Fiſałka.

Małčcźo wotucźa,
Purk tón ſo buka.
Sodny to poczitka
Fiſałka kuka.

Rjanu ju nuhladam,
Schitiu ſo k ſmi.
Ruczje ju wuſkoſćipam,
Małčcźo je mi.

W wodźe nětk ſwjadła je,
Fiſałka rjana.
Naſtyma pſchiſchła je,
Spach je ſchła wona.

Marija Krjeczmarjowa.

Wopyt w turkowſkim ſaſari w Konſtantinopłu.

Wulki baſ ale w Konſtantinopłu je na połſchiwórka mile wulkim měſtnje natwarjeny a ma 3000 pſchedawarnjow. Schtóž raz do baſara ſaſtupi, njepſchińdźe tak bórzy ſaſo wróćo. Huſto wulkuſaja jeho pſchekupzy, kiž bórzy honja, ſo je jednu wukrajnik a hnydom wobkaſ, kak maja ſ tajkim wobchadźeć.

Jenoho dnja ſaſtupich niž zyle bjes ſtracha do wotſlażenje baſara, ſo bych ſebi wulki turban kupił. Hdyž takle po haſy du, widźu, ſo je w ojej blíſkoſći ſtajnje dohladował. Pſchecźelnje na nuje hlada a ſo mje ſkónczuje wopraſcha:

„Sćmém wam pſchi waſchim kupowanju w baſaru pomhać, mój knježe?“

„Ja njechcam nicźo kupować, ale pokaſać mi móżeće, hdże tu ſaſo won pſchińdu.“

„Darmo pſchewodźu waſ.“

„Mje njetrjebacze darmo pſchewodźeć.“

„Derje, tak dowjedu waſ k wulkhodej a pokaſam wam wſchelake wězu, kiž ſnacź ozrbicze, pſchińdźeće-li tu raz kupować.“

„Wo kupowanju njechcam nicźo wjedźeć.“

„Sćeſe wy dołho w Konſtantinopłu, knjes baron?“

„Njechcam doznać ſ wami powjedać, cźim ſam być.“

„Derje, tak woſtaju waſ ſamehu, ſ dała waſ ſcźehuju.“

„Ale cźehodła pak chcźeće mje ſcźehować?“

„Cźitu kodźowaćej, ſo waſ w pſchedawarńach njerwo-jebaju.“

Ja dźach na prawo dale, wón ſo pominy. Hnydom pak bě ſaſo pſchi mni.

„Tuto trwarjenje je ſcźehcź kilometrow dołhe. S wonka ſoa ſo hucź, ſo je zyle cźemno nutſka. Nutſka pak je ſwětło. Tśeha ſeſtojaca ſo je 100 kilotwarow.

Saſo dźěch na prawu dale. Tola bórzy ſo zaběžach, běch zyle bjeſe wſcheje nowzy.

Pſchecźehował bě ſaſo pſchi mni: „Hnydom wam woſ ſkaſam. Wy dźěſcźeće prjedy nimo wotna, ſ khrystuſowymi wobroſami, kiž ſu ſo tradnyle. Tu je!“

Ja ſaſtupich. Dohladował ſcźehowaſche mje a ſcźehhladach ſa wołom, ale nihdźe njebě widźeć.

Tajſe cźaporniczej nětcźo do wucha. - Wón ſadaſcźe ſebi njeſmérne płacźiny ſa wobrazy.

„Womuſcźeće tamle“, praji pſchecźehaś.

Pſchecźuju ſa namaj wołaſche a pſcźeda mi wobrazy ſa połoſpan pryedawſcźeje płacźiny a ſawali je mi. Wonka „Sdźe je mój wóz?“

Wón ſawoła pohonca, ſtudny ſo k njemu a praji, ſo dyrbi ſ parnikej ſćź. Pſches hodźinu dołho ſo wožachmy, jenoż ſo by prawje wjele płacźilo, po wſchich możnych wokolowcźach.

Hiże ſo bojach, ſo wiſche poſdźe na parnik pſchińdu. Nichtón krajan nje wumoži ſ paſorow Turki. Lědma hiſchcźe doſcźahnuch parnik.

Přiłoha.

*** Kak dźěła ſo margarina?** Roſtwańiſche dźěłe, ſ kotrychž ſo margarina dźěła, ſu tuk, wolij a mloko. Tak móże twoj ſkotu być abo wot roſſſinow. Wobźeže twuje ſo howjaſau tuk ſ Ameriki. Roſſſinowy tuk pak dźěła ſo ſ kokuſowych worſcźechow. Wolije pſchiwoſeju tódże ſ pſchemóſſiſkich trajinow. A ſkónczuje mloko. Sſyrſiny pſchińwje-ju ſo we wulkich łódźach do cźiſcźerńjow a wot tam wſchędnje we wobźeżnych wołach do fabrikow. Kajſe je mloko, tajka je też margarina. Wone pſchiwożuje ſo wſchędnje w khłódźazych wołach. W fabrikach cźini ſo ſyrińa ſ wołow do hobrſkich kotołow, kiž w najwoſcźiſchich poſkhodach ſteja. Mloko pak ſo we wobźeżnych mlokarńjach pſchedźela. Sſyrſiny běża w rołach ſ poſthoda k poſthodej, bdźej ſo we wulkich łokach a měſcźernjach pſchiprawuja. Temperatura ſo wotmeńja. Nětko da ſo wſchitko do wulkich butrowarkow a dźěła ſo podobnje kaj butra. Tuta mě-ſcźeńca pſcźeńdźe do ſymneje temperatury a pada kaj ſnieh do wołow dele. Do kóždeho woſa dźe 2000 puntow tajkeho ſneha. Woſy dowjeſu margarinu do dźěłarńjow, w kotrychž ju mózne kuluſchi a měſcźerńje dale wobdźěłaju. Margarina ſo mechaniſy wotwažuje do 1 a ½ puntowſtich łoſzkow, ſawalduje a na woſy nałkaduje.

* Wictor Hugo. (Kak ſo Victorej Hugej poradźi, ſo dobry thjeſej bóſta.) Victor Hugo, franzouſki ſuiſowaczeſ, pjeſcźe jara rady dobru humornu khoſeń. Wěſcźenju ſ zi-chorijom hidźeſcźe. Tu pſchińdźe raz na kraj do kołpody. Tam pſchedwawſchi nima jédźe a pieża ſa kolonialne towary. Victor Hugo łuſaſche ſebi zichori. Jemu pſchcźa ſo punt. Hugo pcź ſadaſche ſebi hiſchcźe wjaz a to wſcźa, kiž mějachu we wobthódźe. „Je to wſchitkom, kiž doma ma-ſeće?“ wopraſchy ſo ſtaroſcźiwje. — „Haj, zyle wěcźe, mój łuſcźe, to je wſchitkóm.“ — „Na tak derje. Nětko proſchu nawcźeće mi dobreho khoſeja.“

* Pſchkrótke łoża. Huſto ſłoſa ludźo pſchez bjeſ-ſparnoſć, wDźiſcźa, nervoſnoſć, khribjacźe kolenje a wſchelake druhe bolioſće. Dr. R. Millard, lékar w Toronto, wituje krótke moderne łoża. „Djenjſnſcźe łoża“, ſ wyſoka w pſchednoſcźku, „ſu jenoż ja ludźi, kiž ſu wokoło 1,60 m. dołhe. Schtóž je dźeſcźi, temu ſo bórje njeſoži. Wěſty rum ma mjes cźłowjeſcźimaj nohomaj a poſtawu wotſtoć. Tutón rum pobrachuje najmjeńſcźiko. Kóżdy, kiž runje łeżeć njemóże, njedoſtanje cźołeſi noiz. Kreſ njemóże bjes wěſtych ſadźěrkow pſches cźłowjeſcźe cźełko běżeć. Huſto doſcź ſu khorjeſe wſchelakore ſcźehowe-ſ Tak běżeć njemóże cźiſto pſcźeńcźe łoża a dźěćom na-roſtu ſcźiſcźe nóżki.“

* Muž ſ nejerdym nopom. We wuherſkim měſtaczku Szombathelny pſchińdźe wo powjeſcźach nowiny „Peſter Lloyd“ 42 lět ſtary pohanc ſ mjenom Joſef Stalter k lékarjej. Skorjeſcźe na wulke hłowuboleńje a wroſcźeſch wo pomoz. Lékar namaka pſchi pſcźeptowanju 5 cm. dołhi a 3 cm. ſchćeroki wottamany nóſ w nowe tcźeſa. S operaźiju wotſtronichu tuto a ſ dobom pſcźeſte hłowu-boleńje. Stalter ſam ſo dopomni, ſo je ſo pſcźeh 10 lětami pſchi bicźu do hłowy kołoſ. Wón pak na maſu-ſchmarku dale njekedźbowaſche a tak ſo ſta, ſo wottamany nóſ 10 lět ſobu wokoło noſeſche.

* S Newyorka. Wobraſowaſ Saźanow pſchińdźe zyle bjeſ pjenjeſ do Ameriki. To hiſchcźe wſchitko ludźe, praji ſebi. Dokelž pak ſo nicźo njeſta, ſ rukomaſowaſche wobraſy, ale podpiſmo dohaćka na ſcźek. Dwě łcźe ſaſtwa bě myto. Tute khłoſtanje bě jemu nětchto wulkotne. We ſwojej komorzy wobraſowaſche kraſne wobraſy. Direkt-tař jaſtwa wuſcźiſkoſcź jatcźeho bórzy ſpóſna. Wón poſtara ſo, ſo doſcź nadawołow dóſta teź, ſo ſo ſa łéto wobhładźi. Saźanowu pſcźeproſy ſo ſ preſidentej Coolidgei. Preſident nawoła jemu „Běły dom“, — to je ſydło knježeńſtwa we Waſhingtonje —, wobraſowaczk. Wumjeſa nětko hakle do teho pſchińdźe, ſo je ſa njeho jara nuſne, ſo je ſamknjene. Teź wězywuſtojni wuprajſchu, ſo je Saźanow najlěpſche wobraſy w jaſnoje ſtyłowiſ. Saźanow ſapoda proſtřwu. Amerikanſke knježeńſtwo wotmołwi jemu, ſo jemu dowoli, tak dołho a tak huſto, kaž ſo jemu ſpodoba, w jaſnje hodźeć. Saźanowu je nětko pſcźes tydźeń ſaſo we jaſnoje, hoberſki wobras ryhuje. Hiſchcźe nje je hotowy ſe ſwojim dźěłom, tu pſchikhodźeja cźeſcźerowanje jeho wa-mjeſtwa. Pſcźes pół miliona dollarow hadźeja jemu hižo ſa wobraſ.

* Cźimili kurjerjo. Wšeomoſtne pſchewyſowanje wzhwuſtojnych a praktiſke naſhonjenje kurjerjow ſtej ſcźehowazej dobrej radźe pſchiſłeſej. Jenoż tobaki, kiž ſo derje pala, hnědźa ſo kurjeź, pſchetoż wone woiſtrdźa malo nikotina. So ſo tobak derje pali, wotwiſuje tak kmana druźina je, hacź je wlóżiny abo niz,pola zigarow a zigaretow tež tak ſu dźěłane. So kurjenje pſchetorhnjeſ, njeje derje. W kónczkach, kiž maſcź w hubje, je ſo wjele nikotina nahromadźiło, a tak by lépje było, ſo njeby zigaru dokurił.

* We rajſu. Wjele wjazy cźłowjekow ſcźiwi ſo na ſemi ſ rajſom, hacź je žitom. Wokoło 800 miliſonow cźłowjekow je rajſ ſe žitom, to je połoſza wſcźěch woby-dźeri naſcźeje ſemje. Najwjazy rajſa pſchetrebuja ludy raſiſcźeje Aſiſkeje. Hubjene a ſchpatne rojſowe ſnź ſu huſto wina njeměrow a ſłodu. Létſa je ſaſo hubjene raſiſowe léto. — Na zukeſi ſemi knježe ſo wob léto 300000 hacź do 1001/2 miliſionow tunow, to je 2000—3000 mill. zentnarj. Wokoło 40—45% wſeſi Khińſka, 20—25% raſiſcźa Indiſka, 6—7% Japanſka. Wjele rajſa ſaje ſo teź w Indo-Khińſkej, nikoſemſkej Indiſkej, w Siamje, na kupje Ceylonje, na Philipinſkich kupach a na połkupje Koreji. Mjenje wažne ſu kraſiny w Afrizy, w Sjednoc-nych Statach, Braſiliſkej w Italiſkej, we Schpaniſkej a Ar-gentiniſkej. Do Khiny, raſiſcźe Indiſkeje a Japaniſkeje ſo rajſ hiſchcźe dowožuje, pſchetoż tute kraje ſu pſcźe-huſto wobydlene. Płacźiny budźa wěſcźe ſkiſa wſchitkeje poſtupowaſi, hdyž ſu ſnź ſchpatne. — Po powjeſcźach ſe ſo rajſ najprjedy w Jndźeſſkej Indiſkej płahowak. Wot tam potom wupiſcźeſtrě ſo do Khińſkeje. To pak je tej hižo jara ſahe było, pſchetoż naiſtaſcźe powjeſcźe hiło wo tym powjedaju. Arabiſke ludy pſchińjeſchu rajſ do Egyptowſkeje, Spaniſkeje a Portugalſkeje. Dla ſwojeje wažnoſće dóſta rajſ wšeſeho kulturneho raſa. Na raſi-ſowych połach ſtrožuja raſiſowi bohajo a rajſowe buſche, ſe rajſowe ſcźehi pak ſchkoda płodam. Rajſ ſo ſe wſcź-ſoſt.mi nałožkami a wobrjadami ſadźa. So bychu pola pſched ſlymi raſiſowymi duchami ſchkitali, nałaſeja wſcź-ſak wobraſy a poſtawy. Po ſnjach ſwija ſebi kóždy ras ſwój-dom raſiſowych ſcźehow domoj a ſnja a cźeſcźeja je pſcźes zuke léta.

Schkrowe depeſche.

Djenja w ½11 hodźinach

na produktowych wikach w Barlinje ſu wjele pſchicźiſnje a małe kupuje. Pſcźenica 10,75—11,25, rožka 10,25—10,50, jeczmjeń nałcźiny 12,00—13,50, naſymſki 10,00—11,00, wowſ 9,90—10,25, pſchenicźna muka 16,75, rjana 21,12, wotrubſy pſchenicźne 7,—, rjane 6,50.

»» **Mjes pschecjelukzami.** Mój muj dyrbi być dwójich starý kaj ja." — „Ale najlubšcha, tak starych mužšich ja na žwěcze njeje."

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Lubijška nalutowarnja wošjewja to hame, schtož Budyschčka nalutowarnja, nastupaja nahódnoschcenje nalutowanskich pjenjez a hdy masch žadanje pschi nas wjeć. Wschitkim žitejskim žrěbi tak prawje derje wošjawjenje pod hamtskim wošjewjenjom z Budyschina.

*

Sapiski wožbow dyrbja so wot 10.—18. oktobra 1924 wot dow. 8 hodź. hacź do 1/2 1 hodź. pschipołdn. wotedacź na měschčanskej dawkowej pokładnizy.

*

Wschě dwěle na tuto rokešnack:

1. Nawitkowy dawk dyrbi so sa wschě napoje (wino, liker, palenz, piwo atd.), kiž so do wokrjeza dowozuja, zaplacźicź. Potajkim tež napoje, kiž so pschi lečźnych, tšerešnich, jahodowskich a podobnych swjedženjach z druhich gmejnow abo wokrjeżow dowozuja a w stanach porjedźuja, kiž je towarstwo hamo stajiło.

2. Kóždy, kiž napoje dźěla abo z nimi witruje, dyrbi ja nje dawk placźicź we swojej gmejnje, njech je do gmejnje abo dale pschedawa.

3. Kóždy, kiž napoje wuzźiwa sa kotreż so hischcze dawk placźiš njeje, ma tuto sa tři dny we swojej gmejnje wošjewjeć, hewak so khłosta.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Do wukhowanje dźěći pyta so wukublarka. Z rošćinow njech so hacź do 15. okt. na swomołwišim hamcje wotedadźa.

Železniski jězdny plan płaćacy wot 5. oktobra 1924.

Běła Woda — Barschcej Gubin.

S Běłeje Wody	5.47				1.20	4.45
„ Berkowki	5.57				1.30	4.55
„ Cažej	6.06				1.39	5.04
„ Frizowego Haja	6.13				1.46	5.11
„ Dobrinje	6.19				1.53	5.17
„ Koisa	6.26				1.59	5.23
„ Zimowizy	6.37	*	†		2.11	5.35
„ Barschcja	7.11	11.20	11.54			5.50
do Gubina	8.29	12.56	12.56			6.52

Barschcej Gubin — Běła Woda.

S Gubina	5.30		10.06	1.36		7.43	7.43
„ Barschcja	*	7.05	†	3.10	6.51	†	*
„ Zimerojcy		7.17		3.22	7.03		
„ Koisa		7.29		3.34	7.15		
„ Dobrinje		7.37		3.40	7.21		
„ Frizowego Haja		7.43		3.46	7.26		
„ Cažej		7.49		3.53	7.33		
„ Berkowki		7.58		4.02	7.42		
do Běłeje Wody		8.06		4.11	7.51		

Běła Woda — Mužakow.

S Běłeje Wody	5.44	9.04	9.18	11.48	1.22	4.51	7.16
„ Waldhaus	5.52	9.12	9.21	11.56	1.29	4.58	7.24
„ Fijanskeje Hóty	6.01	9.21	9.30	12.06	1.38	5.06	7.33
do Mužakowa	6.06	9.25	9.35	12.10	1.40	5.09	7.38
	*	*	†	*	†		*

Mužakow — Běła Woda.

S Mužakowa	5.11	6.49	10.22	10.35	3.57	6.19	
„ Fijanskeje Hóty	5.17	6.54	10.28	10.41	4.03	6.25	
„ Waldhaus	—	7.01	10.37	10.50	4.12	6.34	
do Běłeje Wody	5.30	7.07	10.44	10.57	4.19	6.41	
	*	*	†	*	†	*	

* Jenoż dźěłowe dny. † Jenoż njedźelu a swjate dny.

Shorjelz — Chocźebus — Barlin.

Se Shorjelza				4.25	6.20	7.47	11.27		1.04			5.33	5.49	8.02	
„ Charlottenhof				4.39		8.01			1.18				6.02	8.15	
„ Kodersdorf				4.47	6.38	8.09			1.26				6.10	8.23	
„ Hórki				4.56	6.48	8.18	11.48		1.53			5.56	6.26	8.31	
„ Hušmanez				5.01		8.23			1.58				6.31	8.37	
„ Hänichen				5.08		8.30			2.04				6.38	8.44	
„ Mešicy				5.20		8.40			2.13		*		6.47	8.54	
„ Běłeje Wody		*		5.47	7.13	9.03	12.15		2.30		4.53	6.24	7.08	9.12	
„ Stepeho				5.57		9.12			2.40		5.08		7.18	9.22	
„ Hróbla		5.20		6.13	7.33	9.27	12.34		2.49		5.18	6.43	7.31	9.36	
„ Bagenzy		5.36		6.25		9.41			3.05		5.30		7.43	9.49	
„ Lypanzy		5.42		6.32		9.48			3.10		5.36		7.49	9.55	
„ Rjelušcha		5.50		6.39		9.55			3.16		5.43		7.55	10.02	
„ Chocźebusa	3.34	5.58	6.25	6.46	8.02		1.06	1.16	3.35	4.45	5.50	7.16	§ 8.14	10.09	10.54
„ Wětschowa	4.02		6.52		8.19			1.44	4.01	5.17			8.40		11.26
„ Lubnjowa	4.40		7.12		8.32		1.33	2.03	4.27			7.46	9.00		11.58
„ Lubina	4.20		7.30		8.44		1.45		4.58			8.01	9.20		
do Barlina			9.20		10.00		3.00		6.58			9.37	11.10		

Barlin — Chocźebus — Shorjelz.

S Barlina					7.00	7.37	10.15			*	2.25	6.15	8.30	
„ Lubina				5.06	8.59	9.18	11.35			2.40	4.33	7.45	10.32	
„ Lubnjowa		4.30		5.31	9.16	9.34	11.49			3.00	4.51	7.58	10.50	
„ Wětschowa	*	4.56		5.55	9.35			††	**	3.24	5.10	8.13	11.09	
„ Chocźebusa	4.35	5.30	6.13	6.30	10.19	10.13	12.29	1.10	1.55	3.57	4.15	6.06	8.37	
„ Rjelušcha	4.44		6.21		10.27			1.19	2.04		4.23	6.15		
„ Kapenzy	4.52		6.29		10.35			1.27	2.12		4.31	6.23		
„ Bagenzy	4.59		6.36		10.42			1.34	2.19		4.38	6.30		
„ Hróbla	5.16		6.53		10.58	10.43	12.57	1.53	2.37		4.55	6.48	9.05	
„ Stepeho	5.30		7.07		11.12			2.06	2.51		5.08	7.01		
„ Běłeje Wody	5.43		7.21		11.24	11.05	1.18	2.16	3.01		5.25	7.16	9.26	
„ Mešicy	6.03		7.39		11.42						5.43	7.33		
„ Hänichen	6.13		7.49		11.52						5.53	7.43		
„ Hušmanez	6.21		7.57		12.00						6.01	7.51		
„ Hórki	6.33		8.03		12.11	11.37	1.52			4.30	6.09	7.59	10.05	
„ Kodersdorf	6.42		8.12		12.20					4.39	6.18	8.08		
„ Charlottenhof	6.53		8.23		12.31					4.49	6.29	8.19		
do Shorjelza	7.08		8.37		12.45	12.04	2.18			4.54	6.43	8.33	10.31	

Jenoż dźěłowe dny.

* Jenoż njedźelu a swjate dny.

§ Hač do Chocźebusa jenoż wšědne dny.

†† Jenoż wot pónđšele hač do pjatka.

** Jenoż sobotu.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 11. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute hodnoty su w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 8100
jendželski punt	18 780 000	čěšk. kral. króna	12 470
schwajzarski frank	80 400	10 mil. pólšk. mark.	78 250

Pjenježny běchu wuriadowje lohze dostacź. Wschědna dań pak pschi 1/8—1/2 proc. a měšačna pschi 1¼ hacź 1½ so wosoła. Jendželski punt a franzowski frank so sežlabischtej.

We **efektach** bě burza jara měrna. Wójnska požčežka khodźesche mjes 440—480 miliardow prozentami.

Na **produktowej kursy** płaćišiny spadowachu. Knježerstwo chce na snižene płaćišinow skutkowacź a to z tym, so mnohi ratarjow, kiž žito wschedźachu. Dospěchu chce to z tym, so ratarjam dalšche kredity zawjedźechu a nochce dale na zapłacźenje dawkow čakacź. Ratarjam njejsu so ja jich zakupy žadyn kredit na smjerki dale dawacź, ani so je smjerki podlěšchicź. Přichcejtarjo hórischa so na to, so je knježerstwo z njesłuschnymi wuššokimi dawkami z swojo pjenježy wutłóčitoja a nětko tele pjenježy knježim dworam požčežnje, so njetrjebałe swoje produkty sa kóždu płaćišinu na wiki podawacź. Wšelkowólomnje pokazuja so tu njedostatki. Wone maja swój kuzoł we tom, so je knježerstwo z cźaha wójnu swuczene, do swobodneho hospodarstwa zadźimnyć. Podłož sa rozwicze hospodarstwa pak su swobodne pjenježy we swobodnych bankach. S inflaziju jeho scźěhuje Cunoweje Nuhrscze politiki su tele swobodne pjenježy rospłumpłe. Zyłe ludowe hospodarjenje je pschechłoko do knježerstwoweje wotwišnoscze. Jenostrunje pschidźělenje pjenjez a kreditow na tu abo tamnu stronu hnuhom sažo wobuznoscze wuwabi.

Powjesćej, so chce knježerstwo nětko z tajkim postupowanjom ratarjow muczicź, so swoje žito pschedawaju, wuwabi z hromadami žita na wiki, ale nikowarjo a młynjo wot wlakowachu žo, kupowacź. Sczěhnk teho bě, so płaćišiny dele bijachu. K tomu pschidźěše, so w Barlinskich młynach hischcze strajkuja, muka njeńoże rjana, mjenje pschecźisteje. W Ameriziu běchu so płaćišiny jenoż hnanje sežlabiłe. Jeczmjeń mjeńsche jara měrne wiki, ale swoju płaćišinu sokhowa. Wowsź so wotbrjehowaschče, pschedewschčem w schpatnych druzinach. Womjeschči a wotrubu mjeńachu tehorunja jara měrne wiki. Zentnaŕ płaćeschče wežera

w Drjezdźanach:

pschenzy 11,90—12,15, rožki 12,00—12,25,
jeczmjenja naležneho 12,50—14 25, nasymneho 11,50—12 50, wowsa 10,05—10,75,
schpatnischi 8—10 hr.

w Barlinje:

pschenzy 11,25—11 75, rožki 11,25—11,50,
jeczmjenja naležneho 11,50—13 nasymneho 10,50—11 25, wowsa 9,25—9,55 hr.

* schtwórtk w Shorjelzu

pschenzy 11,70—12,40, rožki 12,00—12,60,
nasymneho jeczmjenja 12—14, wowsa 9
hacź 9,75 št. hriwnow.

Wiki wužitkowego rostu wežera pjatk w Barlin-Friedrichsfelde, Magerviehhof. Pschijimali běchu hrje nješto wiele **kona**. Wiki pak běchu schwatne, dokelž so njebo statk na pjenjesach njeluhje sacźuwa. Na wikach běchu 505 krjuwow, 2 wołaj 86 bykow a 34 prósdnikow.

Wuhotowazkuzelne krumy
a bejne płaćišiny:

1 kajkosče	380—510 hr.
2. kajkosče	250—360 hr.
3. kajkosče	200—250 hr.

Jałowy:

1. kajkosče	250—450 hr.
2. kajkosče	160—280 hr.

* Prósdniki a druhi skot

po zentnarju žiwoje wahi 30—35 hr.

Wubrany skot bě hischcze nješto droźischi.

Na **konje** wiki tam, kotrež mjenje wotbźěchu, běchu 799 koni pschihnali. Wone płaćachu:

1. rjadowanje	1100—1500 hr.
2. rjadowanje	800—1100 hr.
3. rjadowanje	500—800 hr.
Dobijaki	300—500 hr.

Zokat we Magdeburgu bě hač do pschi 200 zentn. 22,— hr. Pólšca je dowolšla, kšłła 150 000 tunow = 3 miliony zentnarjow zokora wuwozyła.

Běrny, runkliza, žyno, bjeczel a wotawa w statistiskim zapisku.

Běrny na wšelkich polach trochu pod mokrotu cźerpjachu, hewak žu žně dobre.

Runkliza lubi rjane žně.

Ssyna je wjele narostło, ale z mokrotu žo też wjele sgnyło.

Druhe ho dźeczelaca wotawy je wjele narostło a žo też pomérnje derje domkhowało.

Na pschedaj:

Krutwa, podžobna we Wětežu čo. 16. — W Bosankezach čo. 5.

Kóń žyłny, mjes dwěmaj na wuběrk, w Bjedrušu čo. 16.

Kachle, běłe hlinjane we Mojerezach, na Komorowskej dróży 14.

Sofa, w Budyschinje, Löhrstr. 38 delka na prawo.

Jednikowa praża w Budyschinje, drjewowe torhowčego 27.

Wóz, dźeczaca we Budyschinje, fabrika broha 141. — Liebsch w Budyschinje, na Schliebenskej haži 16.

Płaćišiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zita a wotijowe žiwoje po tuni abo 1000 kg, jenoż 100 kg płaćišiny we złotej hriwnje.

	10. 10.	9. 10.
Pschenza	226-235	235-244
rožla	225-230	238-244
nalež. jeczmjeń	230-260	230-260
nas. jeczmjeń	—	—
wowsź	185-190	187-195
kulmiza (Mais)	—	—
pschenična muka	32-35,50	34-37,75
rjana muka	32-35,50	34-37,75
pschenicź. wotr.	14-14,20	14,75
rjane wotruby	13-13,25	13,25
rapš	395-400	410
lane žymje	440-450	440-450
hróch	25-27	25-27
pjelušcht	17-19	17-19

	10. 10.	9. 10.
rapš. wołuščki	15,80	15,80
poch. melasa	9.60	9.50
jerabella	15,00-17	15-17,00
šernaze lenzki	20-20,50	22,00
bumy	20-22	20-22
wołe	18-19,00	17-18,50
tuny wołuščki	26-26,50	26-26,50
wobre lupiny	14-15,00	14-15,00
jolte lupiny	16—19	16-19,40
žyno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,20
ssima, rjana	1,20-1,40	1,00-1,20
„ pschenc.	1,30-1,40	1,00-1,00
„ wowsowa	1,10-1,20	0,90-1,00
„ jeczma	1,10-1,30	0,90-1,00

Sso pytaja:

Pschedawarku, rěsnik Kschijank w Budyschinje, na Zitnych wikach.

Holza k 15. 10. Biernothowa w Budyschinje, na swonu kowneł lawskej haži 16. — C. M. Donathej konditorija w Budyschinje, na Garbarskej haži 3.

Wjeżne płaćišiny w Budyschinje.

wot 11. oktobra 1924.

Wschě płaćišiny so po złotej hriwnje trošmja.

Wschedmjet		najnišcha płaćišina	najwyšša płaćišina
Pschenza, swonka wotedacza	50 kilo	11,—	11,25
Rožla, swonka wotedacza	50 „	10,80	11,25
Jeczmjeń, swonka wotedacza	50 „	12,00	12 50
nasymnski	50 „	—	—
Wowsź, swonka wotedacza	50 „	9,25	9,75
Naws	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,20	2,50
Ssyno	50 „	2,—	3,—
Sskoma, z masch. młócź., prak.	50 „	0,85	1,00
„ z maich. „ z łašt.	50 „	1 40	1,50
„ z zdpami młócźenja	50 „	1,80	2,00
Pschenična muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Rjana muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Pschenične wotruby	50 „	7,25	7,50
Rjane wotruby	50 „	7,25	7,50
Prošata 625 schtuk	1 schk.	10,00	23,—

Drobnowikowanske płaćišiny w Budyschinje.

11. oktobra 1924 po hamtskim postajenju.

Wschě płaćišiny so po złot. hriwnje trošmja.

Twora	najnišch. płaćišina hr.	najwyš. płaćišina hr.
Howjaze mjaso z kosčemi . . . 1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjaze mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Sswinjaze mjaso . . . . . 1 „	2,60	3,00
Tukrajny žwinjaży schmalz . . . 1 „	3,20	3,60
Pschenična muka . . . . . 1 „	0,50	0,60
Rjana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Chleb . . . . . 1 „	0,32	0,37
Jedne běrny . . . . . 1 „	0,08	0,09
Rjaž . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,56	0,72
Ssoki . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. žwinjaży schmalz . . . 1 „	1,90	2,00
Sswischeny pokrj . . . . . 1 „	3,20	3,60
Dobre mlolo . . . . . 1 łt.	0,28	0,30
Jedźna butra . . . . . 1 kg	4,80	5,20
„ „ wutrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . schč.	0,16	0,18
Jedźne bund . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zofor drobny . . . . . 1 „	0,88	0,90
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. typ.) . . 1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty . . . . . 1 „	—	1,15

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

We kŕótkjże „Zwjazka němskich elektro-instalat. firmow, wokrjesna jaksta jednota", všcheckiwo Budyšchskej gmejnje, je prówoninki zjiwiny senat K. sakšeho wyšch. kraj. ßuda, 28. augusta 1924 sćěhowaze za prawo spóznał:

„Wobškorjena gmejna je powolanje sapołožita a na to pschemčni ßo wuksud prénjeje komory za wikowanske nalěžnosće Budyšchskeho krajneho ßuda wot 2. junija 1924 na sćěhowaze waschnje:

Namjet, so by ßo tuchwilna wukasnje dała ßo wotpokasa. Skórżnik ma wudowki prénjeho ßudniskeho jednanja sapłaćić. — Tež wudowki druheho ßudniskeho jednanja ma skórżnik sapłaćić. — Wuksud ma ßo krućić."

W Budyšchnje, 10. oktobra 1924.

Budyšchańska rólnischćanska rada,
wodźělenje „Milinowanja".

*

Ministerstwo prawa a nutskownych nalěžnosćow ßtai 1. oktobra 1924, worućiłoi, so ßmědża nalutowanje pschisiewjenja nalutowanskich pjenjes pschijimać (nalutowanskich pjenjes, kiž dyrbja ßo nahódnoscić).

Tehodle napominamy naschich nalutowańskich wěrićelow, kotiż nahódnoscenje nalutowańskich pjenjes po pschedpismach § 7, 3. bankowskeho nuzowskeho wukasa žadaju, so běchu swoje žadanja podpisanym nalutowańskim pisemnje abo we wobkhodnich hodźinach ertnje wosewiše a to do 31. bezembra 1924. Schtóż posdyschо pschidże, dyrbi ßo wotpokasać. pschetał § 7. dypk 1 3. nuzowskeho bankowskeho wukasa pschedbiża wosebje tutón cżaß. Wěrićelżo, kiž nalutowańske pjenjesy do 31. bezembra 1924 njepschijimaja, njechudża też posdyschо spokojeni.

Pschisiewja-li ßo ertnjeż ok dyrbi ßo nalutowańske knižki pschedpokazać, w kotrychż ßo pschisiewjenje wobkruca. Pschisiewja-li pak ßo pjenjesy, tak dyrbi ßo pschistajicé cżisło nalutowańskich knižkow, mjeno a bydlenje wěrićela, na kohoż je knižka wupisana a suma w papjerjanych hriwnach, kiž ßo pschisiewi. Hdyż pisomnje ßwoje žadanje pschisiewi, bóstanje wěrićel, je-li sebi pschejo, wospebite worišmo.

Pschi pschisiewjenju dyrbi ßo pschidacż, hacż ßo je žadanje tehodła pschedbrawo po § 7, dypku 3. žada, ačkuli ßu ßo nalutowańske pjenjesy po zakonju po ßyrotnej wěstości sakładle.

Nalutowańja njemóże pak pschi pschisiewjenju pschijacż, tak wyßoko ßo nalutowańske pjenjesy nahódnoscić, to zyle wot 3. nuzowskeho bankowskeho wukasa wotwisujuce. Swojich nalutowańskich [illegible] wotpomnyć tehodła wo dalschu sćěhowanosć.

W Budyšchnje, 11. okt. 1924.

Nalutowańja města Budyšchina.

Lězomnostny bawk. 3. termija na lěto 1924 je 15. okt. pokuł płaczomny a dyrbi ßo hacż do 22. okt. 1924 na gmejnskej bankowni wotwjesći. — Schtóż ßo ł płaczenjow dźiži. dyrbi ßa kóżde sapoczatk poł mježaza 2% njesapłaća-ßo bawka wschitkich sapłaćicżi.

Lězomnostna bawk. wyschnosć.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžanach. — za nawołtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Alfred Kadner
w Budyšinje :-: w Lubiju
Cigary - cigarety - tobak
Předawanje we wulkim a malym, jenož najlěpše twory.
Hlowny wobkhod: w Budyšinje, žitne wiki 20.
Filiale: w Budyšinje, při kronpryncowym mosće 4, w Lubiju, dwórniščowa dróha 28.

Vogtlandske gardiny
story, krómy, vitraže, pisane gardiny, rolowe tkaniny, košlace sukno, štryk. wołmu, wóskowane sukna, wšo we wulkim wubjerku a wurjadnje tunjo poruča
K. Erler w Budyšinje
jenož na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy"
Hódi serbski.

MERSIOVSKI
Wuporjedženja
a
znowa dźěłanja

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje 5-6 hodź. wumělski koncert
8-11 „

Płaćizny hódno
židźane trikowe
drasty a jumpry
w najwjetšim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

Kofej najlěpšich měšenjow
punt po 3,20, 3,60, 4,00 4,40 hr
poruča **otto Sachse.**

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowanske towarstwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje swojim přećelam
wične płaćizny swětowych burzow
kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Hobrscy wulki
je wubjerk rólkatych tobakow
kaž tež
cigarow, cigaretow, shligowych, rjapkatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa labrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Original-Alfa Separatoren
60-600 liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen
Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleŕskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Jědźne běrny
kupuje po wjezbach a wagonach
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Len a risany len
kupujetaj a zamjenjataj za połpłat, čisty płat, košlacy barchent, łožowe cychi, syry płat, twjelki, rólne woteski, skólne štrykl a t. d.
Rudolph & Schmidt
w Kamjeńcu
Arndtstrase 34.

Konje k rězu
po najwyschich płaćiznach w łóždym cżasu kupuje
Kurt Kaiser
pschi mjažowych jětkach
na Humboldtskej dróhi 782b. Telefon 403.

Wuporjedženja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróży 40.

Kupuju kóždu dźělbu
žita
po dnjowej płaćizny.
Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam
rżane wotruby
pšeńčne wotruby
grisowe wotruby
majsowy šrót
hnojidła.
Młyn w Prawoćicach.

Płachty přikrywy měchi
z wodunjepřepušćeteho płatu předawa a wupožčuje
dešowe, wołmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłačerjow
Zasopředawarjo so pytaja
fabriku, wikowanje a wupožčenje: **Hottmeister**
w Drježdźanach
Waltherstrasse 20. Telef. 17064

Hypothekowy Koestner
na žitnych wikach 18.

Petkusku symjenitnu rožku
ma na skladže
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje

Jězdne kola
motorske kola
butrudźělacemašiny
centrifugi
šijace mašiny
žimace mašiny
narunanske a přisłušne dźěle
wuporjedźefnja
Palow Gräfe
w Kamjencu na Talstrasse 7.

„Serbski Hospodař"
ratafske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće něšto
symjeńtnej pšency
z Dobrowizkej symjenjo płahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.** na znutřkownej lawkej hasy 8.

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
łapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, żelezo a metale (jenoł na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 25.
Telefon 1340.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialey w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**
Telefon čo. 154, 155
Worelowe khamory a worelowe kašćiki
Telefon čo. 154, 155
Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań hač do **18** %. Za stajnohódnosć garantuje.
Wuwjeduje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 240 | Budyšin, pónđelu 13. oktobra 1924. | Lětnik 83

»S. N.« płaća měsačnje we wudwałnej 70 xł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde cp. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 68?

Za nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežne so stajace nawótki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifu.

Najnowše z cyłeho swěta.

(Samtna schkrowa powěsć.) **Njeđelu rano ½7 hodźin je zeppelin Z. R. III z Friedrichshafena pschi hustej mjkše w pschitomnosći wjele tyšac ludźi so na lět do Ameriki nastajił.**

Z. R. III je we 8 hodźinach 5 minutach pșches Basel Němsku wopuschćił a je na stronu k Boudeauxej nad Franzowskej pschelećał.

Pożłednja powěsć wot dźenźnischeho ranja w cźasu ½6 hodźin praji, so Z. R. III nad morjom mjes Schpanischej a Azorskimi kupami leći.

Ja cźe tamam, wójna!...

Ja cźe tamam, wójna, ja cźe tamam hordosć, sawisć, a nahrobnosć. Ja tamam ducha wójny, kotryž je duch djiwjoscźe, njecźłowjestwa. Wójna ty sy duch hrubosćke, žadławosćke, ty sy wupłód swođźiwjenja, njeđźěłanoscźe a bjeskrućiwosćke! Ty duchu wójny, ty njejsy tchođa tak žadławy, so kónzujesch žiwjenje jertoffliwzow, nć, đokelž kónzujesch płodne role duchowneho žiwjenja zyłych ludow, wukubłanischcźa kulturu, wutrobow njebjesa! Zyłe ludy teptasch do błóta a njerođź płodźich. Hđeź bésche cźistosć, mudźenizu, hđeź bésche jasnosć. Sacźiń woczi, wutroba, sakasaj myślam tich słet, sawał sy do cźornehu płascźcźa a dał sy rjesnyć s wotmachom s wyšošnoscźow na tutu bjesbóžnu pódu, s krewju pusćikanu! Do pjerscźcźe s tobu wutroba, we kreji kwaj twojej wocźi, s kotrejuž je błyknt sypłsow twóchnyk, s kotrejuž mudźera łodźiśko. Hu, kak ja mi syma. Cźowka. mila myšl, zunjosć, luboscź, o wy bóžske bary, wy hotujecźe so na daloku jězbu. Hđeź howri wójna, tam njeje wascha domizna. Widźu waš pschi śmjerćnych cźahnucź, đalujecźe so płaciźy wot rosnjembrjenych ludźiskow. O wy nćjne powstawy, na kónzu dalokeho sahona widźu waš cźahnucź žałoscźiwy, ki w ruzy, w cźołotym płascźcźu, klonu schijenu na wutrohnjo. A ja wobdi śteju śam a śahajm za wami . . . Ale, ale śteju kaž pschikowany k tutej pódźe, kotraž swój wopor njeschpuschći a na nutje sareji: Bjesbóžniko, schto đahasch do wdcźnoscźe, njesacźuwasch, so wobdawaja cźe mjasko a kośe a so tćźisch ty w mojich paporach!? Ty bésche pódła, hđeź so orgije mjasa žiwjecźachu, nětko njesy ty žiwu pokłecźe! Semju, wam sa raj wot Boha darjenu, scźe swonjeceskcźili s njewinowatej krwju hekatombow žiwjenjow, kotreż mějachu prawo na žiwjenje. A wschitko, schtoż je se semje stworjene, śmjeje stwórcź pod pokłecźom tuteho žaałoweho hrěcha! A hrósba mje wobjima! O praj mi, schto sy ty wójna? . . Ty sy němy płacź naschcho stworićela w njebjeschach nad njebjeknymi stworjenjemi, ty sy žałoscźenje njebjeskich žywow w njeśmjerćnej trudźbje dla miłeho, płakajcego knjesa a Boha. —

A hordosć, stwórcźenjoscź wutrobow njelubsnawa swojeho miłeho Knjesa a Boha. — Tuž cźecź ty dale, cźopła krej, na bitwischcźach, tuž sprostnujcźe dale, wy postawy se semje stworjene. Wasche hrěchi a hrěchi waschich đźěći njesłužuja hebi bóžskemu šmilenju waši šamych dła. Cźecź tuž dale, krej, doniž so zytemu cźłowjestwu njeknje nad žurowymi scźěhnokami tuteho bóžskeho gněwa. A potom, hđyž wotwozy kaž nětkaj tichepjelaizy na kolena padnu a hđyž budźa so spósnawschi swojeho Boha s rosćatej wutrobu a k njemu we wodacźe wokacź, — potom

đođźemu śiłny a njepobźnje wojazy krewje! — A ja widźu śiłny ludow klećeźaty na sahonach a s dalokoscźe se śmjerćnom pschibliźuja so nćjne postawy, s palmami w rukach, we wótrych płascźcźach, s posłebnjenej hłowu, we wocźomaj miłoscź, zunjosć, luboscź! O Bożo, pózcźel nam borzy tutych twojich jandźelow! Wobdaj twojemu sahlejenemu ludu, smjeńcź wschitkich wutrobu, so bychu k Tebi śhabuźali, jenoż Tebje swojeho stworićela khwalili! O, wutrobnomy Bożo! O wójna w mérowym błyscźu, ja sacźuwam twoju błóđkosć! —

S mojeho pomiatnika 5. 12. 1915. Sa.

Rosćudźenje wo krisy w němskim knjeżerstwje ško do wutory wotstorcźiło.

W zentrumskej stronje njeje pschesijenoscźe, hacź ma Zentrum sastupenju němskonazionalnych pschikłokowacź, ako to jemu napschećo staji. Lěwe fschidło zentrumskeje strony pod wjednistwom nětkuđscheho němskeho kanzlera Wirtha pyta pschijeću Němskonazionalnych do knjeżerstwa pschiwabiwacź. Dokelž pjatk wjele zentrumskich sapółkanzow je w Barlinje pschitomnych, je žo rosćudźenje do wtory wotstorcźiło.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráći serbski

Najst. a najwušša kupowańska wobućow. Póđnjowanje spěšnje a tanjo

Němske knjeżerstwo a złowna pschedłoha.

W powěscźi, so dźe němske knjeżerstwo złownu pschedłohu wróćo wsacź, žo f pschihłuschneho města wědomosć dawa, so je złowna pschedłoha w nětcźischcej formje f wobsteinoscźemi pschesćěhnjenja. Jeje zyły podłoźk je padnył. Wone dyrbja žo w zyle nowej formje sapodacź, tola hischcźe němske knjeżerstwo wo tym niczo njeje wobsamkło.

Němski seźiwjeński minister směruje.

Němski minister sa seźiwjenje a rataſtawo hrabja Kanitz je rosprawnika Wolffez telegrafneje powěscźernje pschijak a je na praschenja w nałupanju seźiwjenja złędowaze wotmołwił:

Nětcźischa wyšokosć tukrajnych žitnych płacźišnow je stupnjowanym powyschenjom žitnych płacźišnow na śwětowych wikach swišuje. Kóždemu, kotryž žitne wikowanje snaje, dyrbi wědome być, so hižo wot wjele měšazow němske žitne płacźiny po śwětowych płacźišnach złožuja a so jim runaju. Tehodła je mylne, powyschenje žitnych płacźišnow na pschedpołożenje zkowneje pschedłohi a na dowolenu wuwos tukrajneho žita storcźicź; pschetož złowna pschedłoha je žo hakle krótko do śrjeda julija pschedpołożiła a wuwos je žo hakle 11. julija dowolił.

Minister potom rozłoži, so je tale dowolnosć nuzna była a to s wuprajenjom wězwyłtołnych dopokasa, kotrež na lětwizy śteja. **Jyły wuwos žita** wucźinja po julijowych a augustowych wupokasach němske statistiske wyschnoscźe 60 000 tunow a hdyž so september žobu liczi 80 000 tunow. Tełko žo sa dwaj dnjej khłeba a se žita dźěłaneje zyrobły pschetrjeba. S tym powěsće wo wulkim wuwożenju žita do wukraja spadnu. Też je bjes dwěła, so bychu žo tež bjes tehole wuwoża tukrajne płacźišny po płacźišnach śwětowych wikow złoźke jako automatiski seźěhnył saćuwnjenja němskeho hospodarstwa do śwětoweho hospodarstwa.

Khłebowe płacźišny w Němskej su jara wschelake po kajkosći khłeba a po wumělenjach pjeczenja. Khłebowa płacźina žo nětkole saźo po powschitkownych sakonjach ludowneho hospodarstwa rjaduje. Powschitkownje je žo hacź dotal khłebowa płacźina pornjo žitnym a mukowym płacźišnam poměrnje powyschiła, tola žo wone wšo njełubje sacźuwaju. Njedyrbi žo sapomnicź, so je žo też w zyłym wukraju žitowa płacźina powyschiła. Němska khłebowa płacźina je hacź dotal sady wukrajneje wróćo wostała. Khłebowemu žita žo nětkole tehodła mało na pschedań posćicza, dokelž je žo domoj khowanje wobtopnych płodow hnydom sapodźerjym žitnym žnjam pschisamkło, mjes tym so je žo hewak mjes žitnymi žnjemi a sběranjom běrnow mtócźiło. Hewak je też wocźakacź, so žito s dobrych argentinskich a australskich žnjow w blizšich cźasu na wiki pschińdźe. Po mněnjenju wězwyłtołnych žo tehodła nima wocźakacź, so žo žitne płacźišny dale powyschą, šnadź wone samo wróćo pódu. Tuž njeje žaneje pschicźiny, žebi dla seźiwjenja němskeho luda šarosće cźinicź.

Kommunistiska falschowarńja w Neukölline.

Kommunistiska falschowarńja w Neukölline pola Barlina je, kaž Wolffez telegrafna powěscźernja powě, kommunistiska strona pschiprawiła. Po sapišu, w falschowarni namakanym, je žo w njej 640 pućowańskich pasow falschowało, też šu mjena tych sapisane, sa kotrychž žu žo pasu wustajiłe. Mješ nimi žu skoro wschitcźy snaći wjednitź kommunistiske strony a skoro wschitcźy kommunistojo, kotrychž w tu khwilu wyschnoscźe pytaju.

Tśi léta khłostarńje sa jenu śpionku.

Jona rěsnika Elzera f Ustholza w Hornim Elsaźu, kotraž bě po porucźenju agenta, w franzowskej wobhonjerskej służbje stejazeho, tajne wojerske papjery wot jeneho wojaka němskostatneje wobory dostacź pytała. Zu śpionaže dla k khłostarni na tśi léta saźudźichu.

Tillessena sajeli.

Po powjescźi z Bratiślawy w Cźeskošlowakskej zu schtwórtk popołdnju Němza f Němskeje sajeli, kotrehož maja sa cźekanego Erzbergerowego morđarja Tillessena. Sajaty praji, so je bjes pućowaćerskeho paśa cźełke mjesy pschekrocził. Jeho zu bižo raz we Winje pod tutym podhładom sajeli. Wón prěje, so je Tillessen.

Sakska psched knježerstwowej krisu?

Kaž w Barlinje też Drjezdźanach knježerstwowa krisa nastawa. 25. oktobra we šobotu budźe so dźenik Sächsische Volkszeitung pschestawjeć. Wón budźe wo nětcźischich socźialdemokratiskich ministrach šudźicź. Tuczi k prawennu fschidłu socźialdemokratiskeje strony pschiśłuschcźeja, mjes tym so je wulka wjetschina socźialdemokratije nětkole k lěwizy pschichilła. Ministerjo smjeja tehodła cźeźke steistiscźo psched sjełdom. Hacź dotal je žu wschitke žhromadźizny w kraju, kotreż su namjety sa stronimy sjełd wobsamkle, sa lěwe khłidło wuprajite. Lěwizna budźe žebi žadacź, so by žo koalizija socźialdemokratiskeje strony s němskonazionalnej, němskolubowej a demokratiskej stronu rospuschcźiła.

Franzowsko s Dortmundskeje krajiny wucźahnu.

Franzowsko żeleznične sarjadnistwo w Dortmundskej krajinje 19. oktobra němskemu knježerstwu pschepodaća. 20. oktobra franzowšzy wojazy Dortmundsku krajinu wupuschcźa.

Njeporadźene žně w Franzowskej.

Hawaska powěscźernja powě: Franzowske ratarske ministerstwo je wosćiwo, so žu žitowe žně letša 9 miljonow zentnarjow pschemało wunjesłe. Njedostatk dyrbi so we wukroju natupicź.

Sašo politiske wordarstwo w Italskej.

W Piacenzy je žo nowy politiski attentat skućik. Wójnskeho invalida Lerini, kotryž bě so njedawno wot faszistiskeje strony wotwobroćił, su faszistojo wo žnje nadpadli a je kijemi sabili. Na to je w měsće mjes pschiwijowarjemi a faszistiskimi wotpadkami k pukam doschło. Wojazy a policijotojo dyrbjachu sakrocźiź. Skowneho winika, 18 kčneho faszista, su sajeli.

Zendźelsko-turkowska swada.

Zendźelske nowiny pischu, so žo pschihoty sa to cźinja, so bychu so wschelake wotdźelenja zendźelskeho wójska k Suezskemu kanalej wupósłałe. Wot tam wone do Mesopotamskeje poćahnu pschećiwo turkowskim wojakam, kotrež su žo do Mošulskeho kraja w połnóčnej Mesopotamiskej nawalili. Turkowske knježerstwo njeje na dwě nocźe wotmołwiło, we kotrymaj žo žeda, so bychu žo turkowšzy wojazy s Mošulskeho kraja wróćo wsali, wono je na wopał tamniscźe turkowske wotdźelenja połnilo.

Podawšna Orleanskeho prynza Ludwiga.

S Madrida žo powě: Nowiny schpanskeho knježerstwa kralowski wukas wojsewjeja, f kotrejž žo Orleanskemu prynzej Ludwigej regenistwo jako schpanskeho infanta wotrjekuje, dokelž jeho sadźerźenje njedowoli, so by tutón titul s cźeścu njeńł.

K temu žo powě: Franzowske knježerstwo je infanta, kotryž je w Parizu žywy, s Franzowskeje wupokasało. Dwaj policajskaj inspektoraj staj pjatk prynza k njesmu pschewodźałoj. Prynz bě w połsednim cźasu do wjele skandalosnych podawkow w sć wuwołanych dróhach Parisa hromadźe s lokainowymi wikowarjemi a homoseźualnymi sapleceny. Wón bě žebi też wotmyślił, w Montmartrestkim městowym dźelu nóznu korezmu wotewiecź. Wupokasanje f Franzowskeje je temule wotmyślenju sadźěwało.

Južnoskowjanska skupschtina žo seschła.

Skupschtina je žo žobotu sašo seschła. Prjedy hacź žo k đnjowemu porjadej pschejdźe, skupschtinine pschedsydstwo wobstórźbu, pschećiwo prjedawschim radikalnym ministram Markowiciej, Jankowiciej a Kojiciej dla sniewužiwanja ministerskeho sastojnstwa sapoda. Na to skupschtina jenomyślnje namjet na wuradźenje nacźista sakonje pschećiwo korrupzii a invalidneho sakonja pschija.

Mješ sapółkanzami maja sa to, so mohłe žo wumělenja, kotreż su Khorwatojo sa swoje sastupjenje do knježerstwa dale, pschi dobrej woli lohko dopjelnicź. Jedna žo jenoż wo to, so bychu žo antimonarchistiske a antimilitaristiske agitazije wostajili, kaž dołho žo pschi knježerstwje wobdźěleja, a so bychu widowandarstu wustawu pschijmowali. Pschede wschém dyrbjał Radicź pschestacź w žwojich žhromadźiznach pschećiwo kralej a wójsku wustupowacź. Radicź dyrbi pjecza bolschewiske methody k žwojim sameram we Južnoskowjanskej wjesć a nastawacź porjad na Balkanje powróćicź. Pódła teho žo widawa, so Radicź žwjasći se

Mazedonzanmi a ſ Madźarſkej wudźerjuje a ſo chże ſ wólbami dopokazaś, ſo ſu Sserbjo w Južnoſłowjanſkej w mjerſchnite.

Wójna w Chinje.

Se ſchkrowej depeſchu ſo ſ Mukdena powźe, ſo je Czang Tſo-linowe wójſko mjeſto Chiteng dobyło. Chiteng ma njedźe milijon wobydlerjow a 60 000 muſi ſylnu garniſonu. Dobyśa Czang Tſo-linoweho wójſka ſu diſziplinu wójſka Pekinſkeho knježerſtwa podrytze.

*

Cźekiangſke wójſko piſched Shanghaiom je nowe poraženje poceperiło. Njepſchećel je 3000 muži wobkuſył. Hacź ſo wone poddadźa, njeje hiſchcźe ſnate. Wojowanſka fronta je jenoź hiſchcźe 15 kilometrow wot Shanghaia ſdalena. Se amerikanſkich wójnſkich ſtśelbow, w pſchiſtanoje leźazych, ſu ſo namótśiſy wojazy na brjoh wuſadźili, ſo bychu europiſki dźeł Shanghai piſched wójſſom Pekinſkeho knježerſtwa ſchćitali.

Amerikanſka powětrowa łódź ſnieſbożiła.

Kaž ſo ſ Newyorka powźe, je powětrowa łódź P. C. II, kotraž bě ſ Aberdeena do Marylanda pſchećelecśala, ſnieſbożiła. Hdyž 150 ſtopow wyſoko nad Long Lenfieldom leccźiſche, ſo jej bomba wſtała a źiwdany wobſeh ſapali. Powětrowa łódź ſe ſemi padźe. Muſiſtwo njemećeſche chwile, padanſke ſtrachy wupſchećrśeć. Dwaj offizěraj ſo cźežko franiſchtej, tśi podoffizěrjo lohko. Źiwdany wobſeh njebě ſ wodſkom, ale ſ njeſapalnym heliowym phunom pjelnjeny. S tym je ſo wulkej kataſtrofe zabźěwało.

*

Powětrowy ſchifiſak „Shenandoah" je ſwój ſćt preki piſches Sjednoćene ſtaty ſlónczſt. Wón je ſo pjatk wjeczor do San Diega w Kaliforniſkej wróćił.

Pożćonka ſo Němſku ſo wupołožiła a podpiſała.

W Amerizy je ſo pożćonka ſa Němſku wo 400 000 ſtotnych hriwnow wupołožiła a ſo ſa krótki cźaſ wo 400 000 ſtotnych hriwnow nadpiſała.

Wo pożledniej powěſći ſu na pożćonku ſa Němſku we Newyorku miliardu podpiſali. Summa je po taſim dźeſaćej krócź pſchepiſana.

Ze Serbow.

Póndźelu, 13. winowca.
Eduarda kral.

† 1919 **Bjarnat Kruſwica** 40 lět faraf we Wórbnje, delnjoſerbſki ſpiſaćel a narodowc.
† 1912 **ſławny** ſerbſki braſka- Wudworjanſki Mikławš **Bryl**, ſprawna ſerbſka duſa.
175 ſpalichu ſo po nadpadźe pola Bukec ſerbſke cyrkwje w Bukecach, Kotecach, Hrodźišću a Poršicach.

Nohdy wócko ſwětłe mějach
Za wšo rjane bolići,
Z mimi harowſoh, ſo smějach
Haš mje łubość pſetwori:
Nětko ćichi z radoſću
Na tu jenu zhladuju.

Knjez a zemjan ſo mi zdaše
Nieženjene pacholo,
Myſlićka tak zajhrawaše,
Zlétowała wyſoko,
Nětko pjerśeń jaſny mi
Wšitku krasnoſć přezłoći. H. Zejlek.

Před bohaćkom ſo khileju,
Ty njeſtuž' złotom' ćeleńu.
Jan Radyſerb.

— **Wo wjedrje.** Dźeńa rano we 8 hodźinach barometer 748, hygrometer +2%, thermometer w nozi +16. Wyſchina (775) leži nad nahwyſchim dźełom Europy, jeje jadro nad Ruſkej. Nižina (745) leži wola Islandźiſkeje. Wyſchina nad Europu je ſo dale bóle ſkrućiła. Mamu tehodła cźołe wjedro. S wjetſcha je wſchudźom rjenje ſłónczno, ſ měſtnami ſu kurjawy. Wětry duja najbole ſ krótkeho ranja. Tak rjane wjedro dale wobſtawowany. Nižina pola Islandźiſkeje poćeſnje ſe kanju dale, tola naſchemu wjedru ſuneho pićhemćenjenja njepſchinjeſe. — Jutſje wutoru ſłónczko 6,24 hodź. ſſchadźa a ſo 5,10 ſ. chowa. Měſaćk ſchodźa wjeczor 6,25 hodź. a ſo dopołdnja 7,42 hodźin chowa.

— **Tel-Fonſka powjeſć wo wjedrje** ſa jutſje wutoru: Rjane naſhmk wjedro dale traje; w nozy a na ſaſnym ranju ſana khłódno, we dnju cźopło, zlabe hać brěnjo ſylne wětry ſ wjetſcha ſ krótkeho ranja.

— **Nasprawa policije.** Wot 4.—12. 10. pokradnu ſo ſłoty wótrowanſki rjeriſchećeń. 9. 10. Kóniti cźoſnik ſe ſatrjeł ſnamka „G. R." 11. 10. bruno bě ſo ſmuhata manſolina a ſolte hufle. Schtóž nětćiho wo padufchſtwach wě, njech to kriminalnej policiji woſwěſći. — W połćeſnimaj nozomaj, wobſeže je nozy na njedźelu, kaźeſche ſaſo wjazy wohoſnow nźany měr a policija dyrbjeſche ſakrokći. Njedźelu rano wokolo 1 hodź. hanjeſche 24letny dźěłaćeſ na Thěkorſkej dróſy ſ wótrum nožom wokoło. Wóſa chajiſche ſwojeho towaſcha ſakłóć, dokelž bě pjećka pſchi rejwanju holźu wotwjedł. S pomocu druhich ludźi poradźi ſo policiji jeho ſajeć a wotwjeſeć. Teź druhi ſo wobſkorźichu.

— **Badyſchſka měćchćanſka gmejna** ma wotpohlad, měſto a wokolinu na wulkotne wašnje ſ pinnom ſaſtarać. Stara plunarina je piſche maſa a feſtarjeńa. Měſto che nowu natwarićś a ſ dobom teź wokolinu ſ plunom ſaſtarać. Měśchćanſka rada je tehodła wſchelakim gmejnam wokolnik pómhała, ſo bychu ſo k nanjeſeći wupraſiſe a ſwój gmejnow ſałožiłe. Gmeinſky pſchoſtaćićerjo ſu wo tym jednali, ale po ſdaću njeſhlěja ſo k temu jara. W ſjamnjnych dnjach dóſtachu gmejny druhi namjet „Gołaſag" priwatneho towaſſtwa. Wón lubi toſanc, ale ſa tunſchi pjenjeſ. Teź płaćiśinna politika Badyſchſkeje wjeſneje zentrale je ſwoje pśiſnoſchowała.

— **Rodnuk pichi wotpohlu** w Bud ſtejach. Dźeńa piſched tydźenjom pśiſachny w „Sserb. Nowinach" wo wulkim wohenju w Budeſtejach. Na ſamhnjnym dnju bě teź ſlowy ſtarm ſe ſwjerzowanjem [illegible]. Hdyž ſo někto k wohenjej pilſaiche, myhłachu ſebi někotſi wohnjowi woborniſ, ſo je to „ſlowy" a měſaćku ſo po tym. Teź ſubodne wohory wotſtachu doma. Hdyž někto ſa tym pſchiſkdźechu, ſo je wopraſdźe woheń wudyrił, bě hižo pſcheſwodźe.

Dobre pśiwo ſo ſajo pſchidźa. Němſki miniſter ſa ſeźiwjenje a ratarſtwo je bowoſił, ſo ſmě ſo wot 1. jan. 1925 ſajo ſyſne piwo warićś, to rěka wyſche hać 13%.

— **Měſaćna dojawa protyka** mjenuje nunamakaf ſ. Wo [illegible] w Rhinaſkeimje w Badeńſkej ſwoju ſcźi. ſu wječźenu protyku, kotraž ſo wot drubich ćěrnych protykow jara roſchěła. S ſwumělſkej pſchiprawu je ſo wunamakrjeł poradźiło protyku ſpotowiś, kotraž ſpuſchćiſmje kóždy dźeń pokuſuje nju jenoź na jene lěto, ale na wjele lět. Hdyž ſo pſchi ſpocźatku lěta ſajo ſ nowa ſrjaduje. Teź kaſtlaſki ſrěbi wuraś „wótcźna". W tutym cźaſu pſchemjenjenoju budźe kóždy jako dobre ſaćkuwaćś. Hdyž někſchto traſne do domu dóſtanje. Płaćaſſina je jara niſka.

S Klětnego. Njedaloko żelesniſkeho pſchiſkoda ſ Jamneho do Koſcźe kovaćku běrnu. Pſchi żelesniſkimaj ſaſwjeromaj hrajkachu ſrěbi dźeći. Samjerje bſchitſej bźe pu ſchcźenej. Hdyž někto tamnu wotſhladaś je ſajo horje cźehnjeſche. bźichtej khćtro cźekłej. Tu ſaſtajiſche teź ſałożenje dźećka a wuhlada, ſo horiecka na ſawjerje bźcko wiſa. Dźećko mějeſche runje ruckku w ſawjerje tcźazu. Hdyž wotſhladaś ſawjerje horje cźehnjeſche. Hnydom tej ſajo bźe puſchći, ale wſhohe dźećka je ſrěbi ruckku ſlamało. Saſtrniſ na tym wina njeje. dokelž to njemóžeſche widźeć.

S Budyſchinſka. W bliſkich dnjach wopuſchći nałe kujes faraſ Dobruzkhy naſchu ſerbſku Łužiju. S naſchej wofadu je ſo hižo njedźelu 28. ſept. rozſłowiował, ſwe kotrejž je wot ſónza auguſta 1917 ſem ſkutkował. W cźaſu wjedźeſche wón hiſchcźe cźaſ kaniſchtorſtwo piſcheſ ſydom ſaſchitych lět. S Nabenſkeina pola Kamjenja, hdyž je ſydom měſaſnow jako duchowny ſkutkował. je w cźaſu wójny k nam pſchiſchoł. Sa krótki cźaſ je ſrěbi łubejcí wiſchich wofadnych dobył. Nimale bźeś wumjeſaće nichtaj jeho wotſkob wobſaranija. Jako dobry rěcźaŕ a muſionar pređaŕ je wofadu natwarjał. Pſchejo cźłujeſche ſo jeho duchownym powokanu, jenoź k cźiſtem uſchćeſćankemu ſmyſłenjeſ napominaćś. Teź w howrjatym cźaſu wójny, jako bě tak nékotry faſkłepjeny, bźchu jeho predowanja ſwe wſcheho ſchćěwanja pſchećiwno druhim narodam, hacź runjeſa ſ jeho ſerbſkich predowanjow cźaſto ſubołeſ k ſerbſkemu narodej wjeſche. Wón je ſebi tehodła tu łubołeź wſchich ſprawnych Ssrbow a Němzow dobył. Daj ſamo ludźi, kiž jeho bliže njeſnajachu alo bźchu jemu njepſchećelſkich ſmyſłenj, wjedźeſche ſrěbi pſches ſwoiſ ſovial. ne waſchnje ſpſchećelićeſ. Wón je teź naſche nowe ſwony a naſch pomnik ſa we wójnje padnjenych powſtaſeſił. Jako wobdarjenemu hudźownikej ſerbſkim ſerbſkej ſu móžno, ſtaŕ hudźownikow ſałožićś a wumnóžiś. Kiž je ſe wſchelakimi hudźownymi naſtrojemi Boże ſłužbu porjeſchał. Tola nic jenoź naſcha wobada, ale zyle Ssrbſtwo ma jeho wotſkob wobſarowaćś. Njeſajpomnita woſtanje jeho dźeławoiſ ſa cźaſ ſe ſtrowu bibanja. Nietrózmuje ſ wón teſoh ſtoh dźeń wote dnja po ſerbſkich wjeſach a wjeſkach cźahaŕ ſo njebjoſo hroſneho ſymſłeho wjedra a błóćanych puſow a je ſhromadźiſmy wotmeŕał. Schtóž wě, ſchto k temu ſłuſcha, ſe ſchonemńkej a wotrodźenſkej ſwóſbu w ſtarnych ſhromadźiſnach wojowaŕ a ſo bźdźeć a Sserbam nétajku nowu ideju ſaſchćěwićś, wě taj jeho błáſko bźhnoſ. Teź po cźaſu ſerbſkeho bibanja je we wjele ſerbſkich towaſſtwach pſchednoſchował. Ssérbſtwo ſłubi pſches Dobruzkeho krutśo a njebožiſneho wojowaŕa a bźdźeŕa. Cźehodła je dyrbjał ſaſtojniſtwo ſłožićś, nochcu tu rozdawnićś. To bnch dyrbjał kruch ſerbſkeje ſtruchłoſty nawiſaś. Sońdźenu wutoru je ſo zyrkwinſke pſchedſtejićerſtwo je ſwojim fararam roſſłownowało a jemu jako dopomjeźe wobraſ naſcheje zyrkwje pſchewodało. Naſch faraſ ſo najbrźódźo do Bratiſławy we Sſłowakiſkej pſcheſydli. Pſcheſtajemy jemu ſa jeho dalſche pſchebywańcźa wſelſchcźa a nadźijamy ſo, ſo i jeho hiſchcźe druhdy ſaſo mjeſnami wobſedamy.

S Łubija. Knjes faraſ P. Schołta pomjenowa ſo ſa arzymnſchiſkeho Ssrbſkeho arzymeńſchiſtwa. Do tutoho ſłuſcheja Łubij, Lenterſdorf, Schćerachow, Hainija a ſerbſkej farje Radwoſć a Sdźeć.

S Wulk ho Kunnerſdorfa. Dźełaćerja Michała kopy ſkół tak jara, ſo bźeś wdomja ležo woſta. Jeho dopołdnjeſchu do Kiſowſkeje ſhorownje.

S Khrašeźiz. Sońdźenu ſrjedu wotmějeſche ſo tu ſ ſtrony nłudźiny ſyſnje wopytana ſałożeńſka ſhromadźizna Ssérbſkeho Sokoła. Br. wuczeŕ Pjetaſch wotmě ſhromadźiznu 1/9 hodźin a powitaſchi wſchich pſchitomnych roſłoži ſamér ſhromadźizny, br. ſwjaſcźny jednaſeŕ jako ſaſtupjeŕ Ssérbſkeho Sſokołſkeho Swjaſka rěcźeſche na to wo ſnamjeru Sokoła, wo kłubowu ſałożenych ſakładach ſokołſkeje ideje a ſ krótka wo ſamiſnach rozmicźa cźłowjeſuwanja a ſporta ſ zyła a Ssérbſkeho Sſokoła wobſrićże. Wſchitkym pſchitomnym wuprajichu ſo ſa ſłóncźe ſałożenje hižo dawno wocźakowaneje ſokołſkeje jednoty w ſerbſkej metropoli. 21 muželnzowom ſo hnydom do nowe jednoty ſapiſa. Sa nacźołnika wuſwoliſchu ſebi br.

Moja prěnja łubość.

Novela.

6]

(Pokraćowanje.)

Bjes njeje njemohł żiwy bjeć, bjes njeje nochcył żiwy bjeć. Njedołho bźeše mi móżno ſ njej wobſtawaćś. Pſchejo ſym ſo żedźił ſa kraſnymi ſtworjenjom, kotrejž bnch mohł wolhožowaćś, hlej — mój ideał ko ſwoſobnj, ja bźch wſchěm ſłužiŕ. Tola to njetrajeſche dołho, njeſmilnymi wohnd rubi mi najkraſniſchu drohotnoſć. Cźaſu wſchak ſo nadźijeć, ſnadź ſo mi wotpjeć natworćś; někto budu ſebi ſón prawje wažićś wjedźeć.

Dnja 20. prażnika.

Dźeńſ bźeše njedźela. W ſykem měſeće bźeše tak tużno, tak pſchepjelnjene a żiwo, wſcho cźěri ſo ſ měſta won; wot rania ſym ſedźał, a ſtudował, popodnju ſtacź do pjećich hodźin, nć, dźeże to njeſym wudźerżeć mohł, dwórſach ſo pſchekhodźowaćś. Shrabnuch tuſ kłobuk a bźżach won, cźiſnych ſo na jenju, w ſcźinje ſchtonow. Myſlach na Emiliju. Kak teź to ſo ji wjedźe? Budźe ſaſo ſtrowa? Sawohladam ju hiſchcźe raz? Pſchi wopomnjeńu ſo bnch tuhi jandźeſćka bołoſć hižo njeſawobhadał, njemóżach ſo ſyſlow ſdźerżeć. Bołoſć mje zyle pſchewnſa a — ja płakach. Sſłónzo hižo ſo khowaſche, hdyž ſym ſo do měſta wrócił. Pożlubjenu ſym ſo ſaſo ſ ſiwoſnemu dźěłu pokłonył. We jeje ſjnuje bźeše każ pſchejo ſwěza. — Studowach dołho.

Dnja 27. prażnika.

Dokonjane je! Sſym hotowy ſe ſwojimi prihotowanjemi. Dźeńſa bź pożledni dźeń łołeſtjowa. Hdyž pſchińdźech ſe ſchule dołoj, bźeše wokno pola Emiſije wotewrjene, ſawóſchk wſchak ſpuſchćenu; domyſlu ſo, ſo je ji ſlepje. Teź wjeſoh njeſawobhadach, ſo by tam ſćtó khodźił, ſwěza haſnu traſch wokoło na poł jednaćich. Někak ſmjeſelenj ſym ſo dźeńſa lehnył. Mějach kraſny ſón: mi ſo dźiſeſche, ſo bźch pśches łuku potnu kraſnych kwětkow, kotrejž mi wona kiwaſche, bźeše bźda, ale kraſna, w ruzy wobeſche rožu, ſ kotrejž mi kiwaſche. Khwatach, ſo bych k njej dóſchoł, wona pak mi wobſtajnje zoſaſche, ja ſo pró-

zowach, ſpěchach, wona ſe mni ruzy wupſchećrśewaſche, kiwaſche mi, ale ſtajnje ſo mi wotſhalowaſche. Ja wſchón ſpróſnu njemóżach dale, ti na mnje bołoſtnje ſpohladny, a pokiwny mi ſoj na „Bożemje". Tu ſebrach ſiwoje poſlednje mozy, ſ wulkimi ſkokami běżu k njej, wona wostanje ſtejo, na mnje cźakajcy ſ wotewrjenymaj rukomaj. Hiſchcźe jedyn ſkok a bźch we jeje wobjeću. W tom wokomiku ja wotnućich. — —

Tak dałoko mój dźeńſk.

Bot doma dochadu liſt ſ napraſchowanjom, hdy maja na mnje ſ wosom cźakaći. Napiſach, ju pſchijeću nasaitra domoj. Skónczńje pſchibliżi ſo poſledni dźeń mojeho pſchebywanja w Prahy. Rano mějachny dźakne Boże ſłużby a dośndźnych wukwudźenje, a potom rośdźěchnuj na wſche ſtrony. Popoldnju wobſtarach ſej hiſchcźe wſchelake pożeſtwa, kotrejž bźchu naſchi ſ domiſny ſtalaſi, ſrjadowach ſiwoje wězy, ſacźach je, a hdyž bźch ſej wſchitko ſ jutſiſchemu wotſéżej wobſtaraŕ, pſchekhodźowach ſo hiſchcźe napoſledy po Prahy.

Wſchich ſtudujſkulerjow, kotrychž ſym ſetkował, a tych bź bźeż mjele, dokelž mějachu pjenjeſy a muſikwachu wobſledowaś dnja w Prahy, ſawobhadach jara wjeſołych. „Hdy pojeżeſch?" bźeše jich ſtrowene praſcheńcźko. „Jutſje, bratſje, jutſje!" wotmołwjachu ſe ſpokojenom.

„Ratajſim na ſaſtowidźenje ſa dwaj měſaſaj! Sabawjej ſo pravje derje!" Hiſchcźe raz ſo wobſimawſchi a ſ pſchećelom ſo ſ pſchećelom roſzbohnowa.

Nadźe ſa dwě hodźinje ſym domoj pſchijeł. S radoſću ſym ſawoſkał, hdyž ſawohladach jene wokno bźeſ ſaſwěćicha, a wotewrjene. Pſchićhudnuch ſo k wokmu a ſahladach ſo tam. Dołho to njetrajeſche, hdyž pokaja ſo tam jene ſotra a pohladawſchi na mnje, kiwny mi ſ ruku ſ druhemu wokmu nożeje jitnu. Ja porośmnich, wotewrich ju a ſydnuch ſo ſ njenu, wocźakujo, ſchto ſo někto ſtanje. Sa khwilku ſo wotſpjet ſjewi pola ſeho wokna, a ſ dobom padny mi maſy liſćiſ k nohomaj. S ſhwatkom ſo ja nim nakhlich a njedeżaŕlivnje jón roſtożich. Bźeche tam ſeżehowanych někchto rjadkow napiſanych ſ njewěſtym piſmom:

„Drohi pſchećelo! Hižo dołho je tomu, ſo ſmóż ſo hromadźe njewidźaŕoj a njerźeŕakoj. Njeſteże na mnje ſabył? Sſym ſtraſchnje khora bźła, po lěkarjowym roſſudku ſym ſkowjaŕ khorośći (tyfus) w najwyſchſchim ſtupnju pſchećrśała. Někto ko wěſo hižo ſako wotſtrowjan, ale ſym dotal njeſmźrnje ſłaba. Jutſje najſćeſćo wotbźeże? Dopominjeże ſo wonka też druhdy na mnje! Dołhe ſtrowy a wjeſoły żiwy! Waſcha pſchećeſelnja Emilija."

Swjeſeleny ſym ſpěchnje tule wotmołwu napiſaŕ:

„Mjeleźeſćeſena knjeńna! Sſym Wam ſa to njewuźeknitwije djakowny, to ſće mje ſe ſokotneje hojoſće wuſwobodźiła. Mjnjach wěſo ſo ſeſe thora, ale dopiſmjeże wěſtoth tola měſ njeſym. Sſwoje wuſkoſeſe a ſtrachoſće wopiſaŕ ho wdaſmo bźło. Jenoź derje, ſo ſće ſwéjej ſałkowana. Jutſje ſo ſ Prahu roſzbohnuju, hacźrunjeź moja wutroba tudy ſwoſtanje. S tej ſdójnej nadźiju, ſo ſo ſ Wami ſa dwaj měſaſaj ſako widju, roſzbohnuje ho Wam wěźcźne poddaty Bjedrich."

Dołho ſym ſedźał. Rano, hdyž wocźi wocźinich, ſłónzo hižo ſwěźeſche; ſpohladnuch na cźaſnik, bźeše hižo napoł ſcheſće hodź. Khćhe ſym ſo ſwopłeŕał, pokuſdał a do ſwojeje iſtwu ſo wróćił. Njemóżach ſo wot wokna ſnapſcheja wotterhnuć. Skónczńje bźeſche ſi ſchwórće na ſcźmu a ja dwórſach na dwórniſcźo; napołſedźu ſym ſo tam ſhćeſe wobſladnył a muſkrożił ſ durjemi wen. Na dwórniſcźu witachu mje hižo moji ſnaći a krajenjo, kupichmi ſej ſćdne liſtki a dźěchmy do cźakaŕnje. Hoj, kelko tu bźeše ſtudowanych: nékotrynkuli puſchćeſche tak bjeſkłaroſtnje mróżakli kura ſ wyrcźej, jako by ſnadź był ſ knjeſom pod ſłnéta. Schto wſchitko njeczjini wuſwobdźenje w rukowaj a tuch por kroſchkow wo kapku.

Stwónćił druhi raz ſaſwoni a my khwataźjy ſoſtuwowachmy do wosow. Ledma běchmy ho ſesdźali, ſaſpjeżche ho piſkanje, a my wujedźechmy ſ maćeſkej Prahi do Krajka ko ſpéwanje, żortowanje, rěcźenje a tyſkanje! Nětko ſymy ho kowſali, hiſchcźe wuſtupowaſche wéża ſwjatego Wita, hižo ho poſhubi ſ wozow. Ja potkóźch ſyſlu na woku a wjeſoły ſ napohlada ſpéwach ſwobu ſ pſchećeſelemi.

Wſchako ju ſaſo wohladam!

(Pokraćowanje ſ.)

wuczerja Pjetrascha. Nowej herbitej hokoslici jednoczke pschiwolamy wutrobne: Na zdar! **

S **Bacjonja.** Namakalo je so tu 6 zlebornych nozi, 4 widlicki, 2 malej dzecjacej wodliczay, wulka nowa zleborna lizja, 6 malych lizickow a figura. Sklebrna nadoba je trochu sestarjena. Wobzbedzeł njech so na Bacjonskej zandarmerije samolwi.

S **Dubja.** W Ulberez zivnoscji wudyri zobotu popoldnju wokolo 5 hodz. woheń. Sdykalowy njemiokazhu, dokelz be woda zadna, haschowacz. Kat je woheń nastał, njeje znate.

S **Wutolczij.** Na ryczerkulske pokradny so dalokowid. Njech jon nichto njekupi, ale njech polizji wojjewej, jeli wo paduschstwje nescheto we.

S **Wojerez.** Khocebusta khlostanska komora sazudzi pschedawarja Richarda Li. ſ Wojerez k 18 mezzazam khlostanje, dokelz be je schullkimaj holzomaj njekasanstwo czinił. Li. je tehodla tez prjedy hizo ras khlostany.

S **Lutow.** Skakar Pawol Ri. dzjesche zebi na njeprawe waschnje pjenjezy saßtuzicz. Na stawnistwje wojjewi, so je jeho zona wumrełła. Tu dosta na khorobnej pokkadnizy 72 hr. Khocebuska khlostanska komora sazudzi jeho k 1 letu jastwa.

S **Lubanja.** Nasche hospozy wjeselea so, so lezsa tak derje delik. (Champignon) rostu. Prawcki muchowedyo wjedra dla wjazy njerostu.

S **Khocebusa.** Spodzimnje snjesbozik je tu jedyn wuczek. W Schozkej pschedawarni wulkeli so nadobo jeho revolwer, kiz mejesche w toschi lezo. Revolwer be sawrjeny do tosche polozil. Kat je so nekto wutseliko, je hodanczko. Kulka prabyny do zdatnika a potom do zivota. Wucżek dowjese so do khorownje.

S **Khecz bysa.** W nozy na sobotu sandzeneho tydzenja wulcza zebi starschi mescheczan ſ Khocebuza do Gersa. Na dowpuczu sesna so ſ holzomaj, jena je 16 let a druha 23 let stara. Won pschepraßy wobej k zebi. Rano dzesche do zluzby a sawrje zwoj pschecelizny. Sso wroczinschi chzusche sej won puschczicz. Dohy jeho zona domoj pschindze, pytny, so ju wschitzke drohotne weczy a tez schatn so pominyke. Polizija nalczinoscz pschepytowasche, nandzelschi nalezy[illegible] ſo w Slum Komorowje. Jena je se Sleho Komorowa, druhe ſ Nowneho. 16letnu jaiachu, 23letna pak be jim twoczina.

S **Wody** Katolska zyrkej. Boze sluzby budu njedzelu a zmiate dnu 1/8, 1/10 a pop. 1/3 hodzin. Wschidny dzesi Boze mschi 1/8 hodzin. Spowedz so hobotu we. 6—8 hodzin sluschi.

S **Mukalowa.** Do hoscenskeje zstwy jeneho tudomneho hoscenza kalkrechu paduschi, wokno wosbiwschi, a pokradnu chu pjenjezy, gumijowy klaschcz a schaty. Polizajschi woß njenamaka zlebda. — Nalcha krjedzna schula wotewri so schtwórtk w zwojim nowym twarjenju.

Staroziongaze lęczo.

Nekto zmy w staroziongazym lęczu zivi, w czasu lęczeneho wukozna, hdyz cznte pawezinu na fuchich a czolvich popoldnjischich hodzinach a psched wjeczorom pisches powetr czahnu a rano na ptotach a krejchach widzimy. Tute nitki staroziongazeho lęcza su mjesische hacz tamne sloro geometrizo scechnjene nitki sabredneho pawka. Sa to pak su tez wjele czesische pschedjene. W tutych tkaninach popadnu pak so najmjesische stworjenicżka, kotrez moza hewak pisches zak wulkeho zahrodneho pawka pschelekcz. W dnjach staroziongazeho lęcza masch najlepschu pschilezhnosez, tutón rozdzel wobkedzbowacz. Rozsicha rosa pokazuje nam kazminy babizazeho lęcza w prudznym blyschczu a w blikkosczi rezi tu a tam zak sahrodneho pawka, kotryz so nam pobla czesnkeje wunjscheje tkaninu njekdy bycz sda.

Powiczimy sluza hewk jako pasle za dobry powad. Tehodla tkaju domjace a sahrodne pawki pomerne dylne a tolste nitki. Tez w czesnkich nitkach, kotrez w nasymskich dnjach wschudzkom nadcubzkech, a ſ kotrych so potom staroziongaze lęczo twori, namakasch male swerzatka, kotrez su stworjezay tuteje wunjscheje tkaniny do zacka schle. Tuta czesnka tkanina ma hischcze druhi spodziwny nadawk, ſ kotrez dze so staroziongaze lęczo wutwori. Pawki wuzija je tak rjez jako tkadło. Na rjanych nasymskich dnjach, hdez so w mlynowych rauschich hodzinach naschemu wozkku wschudze tyzaz krocz blyschczata tkanina pokaze, je w popoldnischich hodzinach powetr dowolnje ſ bekmni kudzerjawymi nitkami pschepelnjeny, kotrez w czonym slonczanym zwotle do dala lecza. Tute leczaze pawezinu su nekto wosczt., na kotrymz make pawki, kotrez trasch zmy ſ krotka pschedy w jich mesnze widzeli, do dalokeho zwela puczuja, so buchu druhe pastwischcza a hontwu pytale. Druhdy je wosnik zwoje letadło hizo wopuschczil. Najskerje je tozsame wopuschczil a po nitzy dele salesł, hdyz jeho powetrowny wos na jenym krocku abo hizay wizajo wosta. Husto pak jidza hischcez w powetru a potom zydny so nam druhdy na klobuk abo drastu. A hdyz tutu tkaninu blize pschepytamy, mukeiy ſ njeje male pawk, kotremuz tuta jetka pches powetr nicko sschkodzilo njeje. Je zlwy a czily a salesły potom po naß dele, so by druhdze swoi domczak a hornczk pytal.

Zapósłane.

S **Hory** pola Nczejwaczidola. Psched nekotrym czahom so w „Sserb. Nowinach“ wizasche, so ju jenemu tudomnemu mlodemu czlowjeku jedne kolo kradnuli a w fajnje skhowali, hdez jo borzy zaso namakachu. K temu chzu pschipomnicz: Wez wotmetwasche so tak: Wesmy mlody czlowjek be ſ dwemaj zwojimaj towarischomaj hromadze we korczinje bul. Na to je woteschol do knjezeho dwora, wostajiwschi zwojeho kola. W tym czahu jemu towarischojo koło klubu w fajnje skhowaschtaj. Wo kradnjenju tu njemoze dozyta rcze bycz. Westeho macz wo tym zhonjiwschi pocza zylu wjez alarmowacz a wobstupi ſ druhimi ludzimi dam, hdez menjesche, so ma paducha pytacz a strazowasche pilnje. Tola tón, kiz dyrbjesche paduch bycz w korczinje smerom spasche. Nekotrym so tola wopramdze na fwecze sse dze. A. B. C.

Na lakańy.

Hdyz po khowanju sklonza polni dzelacjerjo do wozy so chubja, sapschabi a wozy so domoj wrocżeja a tez wzu, kotiz zwojich knjezow pschewodzachu, do dworow khiwatasu, wotmjelknje na polu a roli. Wjeczorny swonczk klinczi nasdala a jenotlive kurotwy dadza zwój „grrhit, grrhit, grrhit“ slyschecz.

Wschē barby so pomalu pozhubja. W khojnach njemiddsich wjasy rozsdel mies wjerschkom a zdonkom. Bródby zwoje czesnische pschedjene. Mjesa, kotraż wot lakańy do pola wjedze, schert so. Kefczki pschi puczu czornja so a stara wjerba scheri.

Napjate zyta wocżko wjeczorne fmurki pschettocz, podarmo pyta sa lezmej kromu a pisches nazhulne hladanje pczijnaju so wezy hibacz. Dze tamle po mjesy nechto? Abo je znadz kamjen? Wono so tola hiba — prjedy trochu wothladacz, so wocżko trochu wotpocznje — tak, pschcze tam steji, njehibajo, tak je zawdesze kamjen.

We luznym rohodze so hiba — su wulke mysche? Wucho njesamoze prawje dohlyschczecz a wocżko niczo njewidzi.

Ale tam w dzesselu: Tamle wothladachi scżin, podla zwetły blak — jena zorna, tu pschesze jena a tamle thecza. Ale nicżo njeslyschischch wo jich stupje. Pazu so ſ leza do pola, stradzu schczipaja stwjela na mjesy.

Czemni so bole a bole. Hwezdy steja dawno hizo na njebju, a pschcze zwecza so schere czika zornow pisches czmu, boniz srecżany jahwisd hoitwjerschcho pschecżela domoj kaja. A zwerzata na polu czekaju do leza psched hajnikom, tiz zwoju lakanzu wopuschcza.

Pritopk.

* S **Kitajy.** Tydzay dziwich lacżkow na Khojnczańskim jezjorje. W dalokej wokolinje njeje hata abo jezora, kiz by tak hoharty na dziwinje byl, każ Khojnczanski jezor. 10 000 rybnokow wobydla wosbitu kolonju. Wone dze su hizo psched dleschim czażom do czolvich krajow wotleczake, ale jezor tola hischcze njeje wobamoczeny. Dolho njetrajesche a pschitowaschi so druha dziwina. Lyżki plumaja po stach we wulkich prozejonach, hlisa fo k wjesay, ale hdyz wjesna mladzina pschewulka haru czeri, tak pobjelknuchu so ſ wodu a w powetrje wschitcy so. W lecze bechu po dwe zime. Nikto pak hromadza so, so buchu nas wopuschczile. Dalako wonka na jezoru widzitch njeliczonne czorne dypki. To su dziwje kacżki. Wone zu jara spjokliwe a njesmerza zebi nihdze blizko k czlowjeschim zydlischczam. Kat wjele jich tam su, njemozesch dozyta pobudowacz. W pschichodnym mesnzu budza jich hischcze wjazy. Ludzo powjedaja w zimje wo 20—30 000 To pak je najsterje pschesewschko wobliczene. Tola rybaczkow je lizko wobliczick, kat wjele jich trochu je, hdyz mozesch jetka pschelicżicz. Posdatscho su dziwja huzy ſ kosczenu nascheje wokolinu. Se zymnischeje polnozy pschicżeza k nam. Natarjo pak tute huzy rad njemidza, pschetoż wone schkodza jara polam. Każ widzicze, je w zimje dosez zimjenja w naschej wokolinje.

* S **Barlina.** Zydowskeje pohrjebnischczo. Zydowskeje knjezerstwo je na pohrjebnischczu Berlin Stolpsdorfe wobzebite wotdzelenje za w sajezu semskich zydowskich wojskow kalozito. Wono budze so mjenowacz „Zydowskeje pohrjebnischczo“. 1460 zydowskich wojakow budze tam wotpocżowacz.

* **Balsch-wisti je pruhowanje.** Mloda knjeżnicżka we Moskwje steji psched krutej komunistiskej pruhowanskej komisiju, so hy ko we swojim imuslenju wupokasala a potom na podloshu tuteho pruhowanja swój diplom jako wuczerka dostała. „Schto je nabożina?“ je prenje praschenje. Kandidatka wotmolwi po wupokazu oficielneje ruczinzy (Handbuch): „Opium(ſed) za lud.“ — „A schto je Bóh?“ reka druhe praschenje. Wotmolwa: „Wunuzhenje.“ — „Jara derje“, pschiwjomni pschedzhda. „Wy sche Wasche pruhowanje ſ wuinamjenjenjom wobstała.“ — „Bohu budź dżak“, schepny knjezna mjelczo a wosnamjeni so wjazy kroż se swojnym lichikom.

* **Henry Ford,** amerikanski kral autow, dosta wjetschu skasanku na automobile. Kupy njechesche bo hischcze se stoka bibacz a czakacze. „Na czo czakacze, moj knjeze?“ wopraschа so jeho Ford. „Na czo czakam, so praschcze. Nu, hdyz so wobkhod wobjamknje, zwym fmuczeny, so so ſ gnedanym pscheproschu.“ — „To njeje pola nas moda.“ — „Ale schkleniza wina, zebi myßlu . . .“ — „Tu nimam zane wino.“ — „Ale zigarn . . .“ — „Njekurju . . . Ale jeli chcezce, dżicze do sklada a wsmicze zebi jedyn auto.“

* **Pos bjes jedyz kacki.** W St. Helters na kuzse Jersey w Zendzelskich wobkedzbowachu, felesnjarjo, so kóżdy dżeń jedyn terrier (wsta druzina psow) k rauschemu wobkhodej a so ludzom pschimkamkje. Na wjecżor czeżesi pschindże a so ludzom pschimkamkje. Na wjecżor pschindże pos je fzmuczym czahom wrocżo. Pschileżnje wuzi k zwojej zeżbe tez parnik. Skónczinje popadnuchu sastojnizy pos a wunamakachu, so jenemu domjazemu resnicki klusche, kotrehoż nekto na placzenje zeżbow zwojeho psa wobskorżichu. Wupad tuteho prozeża sejimnje zlyku knju Jersen a zawdesze tez druhich.

* **Prenj dollar-miliardar.** Mjeno „dollar-milliadar“ je kożdemu Europjanej znate. Po europiskim pschedstajnju njeje w Ameriju ſ zbla kanych jednorych millionarow. To dyrbi hnydom jedyn miliardar abo wulkomillionar bycz. Posledni njejsu tak husto wotzote, każ zebi to mnozy ludzo mubja. A jeneho dollar-miliardara je Amerika hake psched k[illegible] dostała. Rockefeller be hizo dwacz pak ſ millio[illegible]schol, njehdyz mjeschi dżeń swojeho njesmerneho [illegible] rozdawał. Je psches 650 millionow dollarow ſ dobrocżelstwa a wdomosnjne zamery wuprowcał. A djensa njemoże ani pak miliardy swoje njemowacz. Ale k jedżi jemu tehodla dożała. Po wobliczenju Newyorskiego „Herold-Tribune“ je wuprawdze Detroitski automobilny kral Henry Ford prenj czlowjek, kotrehoż mdżenj ſ wesnym prawom „dollar-miliardara“ njemowacz. Fordowe automobilne twornje, kotrez su wuwjazanje w rukach swojiby Ford, su w poslednimaj letomaj wjazy hacz 100 millionow dollarow letneho wunoschka pschinjesche. Pschitruanemy ſ tym dobyte swojoch najtkize fundercwannych amerikanskich wulkowobkhodow, njemuzaj U. S. Steel Corporation a American Telephon and Telegraph Company, w [illegible]mjeja je wjazy hacz jena milliarda zamerzena a s[illegible]je na 10% sahsluzitoi, tak je pjenjezna hodnosez Fordskich wotnyjow znaimjenscha jenu milliardu winojita. Sapisany akcijowy kapital Ford motor Company wuczinki wopraudze nescheto pschez 17 millionow dollarow.

Hospodarske rozhlad.

Póndżelu 13. oktobra 1924.

Barlinske wiki sandzenu sobotu. Wozsiwjenje wobkhoda, kiż so jandzenu zyatt na Frankfurtskich wjeczornych wikach pokasa, so tez w Barlinje dale Nrucżi. Spekulantojo mensa, so nekteschke nike kurzy pozczinkow tola hischcze wesin dobrje lubja. Sdu mensenja, o so po wroczenju fatnebo finanzneho ministra ſ Londona w nastupanju nahodnoszelskeho praschenja wote pschemenjenje stanje. Sa tute optimistiske nahlady pak nimoze zanych wesnich podlohow ani wokhrucżenjow. Wojnska poczkonka mjenowaische so je 540, 3½% pruske konsole je 974 milijard. worz. Webstbod w industrijowych papjerach be wurjadnje zlaby. Kurjow be ſ czekka kanych silyschczi.

Pjenjezne wiki njemejachu zaneho pschemenjenja. We dewisowym wobkhodze be franzowiki frank saso trochu zlabschi.

Produktowe wiki sobotu w Barlinje. Po pjatkowych amerikanskich depeschach be tam pschetrowny wobkhod jara zlabschtny. Placżiny rozki bechu pak so jenoż we malicżkoki snizsze. W Barlinje so wo pschikhadze tutych powjescżow po kónczinju hamtskeho zawisanja placżiny dale snizschu. Tola zobotu bywachu wiki trochu krucżischa. Sa rożku wozesche be wjele kupzow a pschi zwischtim wobkhodze placżachu saso wyschitke placżiny. Tola ſ pozadnemu wobkhodej zyle njedzdzesche. Amerika politicżneje rożku a pschenzu tuischa hacz tukrat. Mjenu zaitmowachu so trochu sa pschenzu. Sa dobrom jeczmjenjom be zimische napraschowanje, za wowsom njebe nu[illegible]ko zajima. Kupzy so wrocżo dzerżachu. Wobkhod ſ pizowadlami wosta zlaby. Zeninat placżische

w Barlinje:

pschenzu 10,90—11,40 rożki 10,80—11,30 jeczmjenja rasmyslkho 10,25—11,— nalętu. 11,50
hacz 13,— wowsa 9—9,30.

Wiki rżeńa zlotu (Zentralviehhof) w Barlinje-Friedrichsfelde sandzenu sobotu. Pschihnalo be so jara wjele zlotu: 3481 howjadzlow. 1250 czelatow, 10 251 wowzow, 7135 zwini, 2531 mukr. zwini. — Pschi mulkim poschczenju howjadzlow so kupzy wrocżo dzerżachu. Wobkhod so zlabje czehnische. Powschitkownje so jenoż sa nikse placżiny pschidawasche. Be wjele kokzarow brenjeje kajkocże na wikach, sa kotrez orje be sajima, ale pschi mulkim njedostatku pjenjez so czesto pschedawaschu. Stot so wschon njepschcha, hacżewnjez so tez wonkowni kupzy na wikach wobdżelachu. Cłowke wjedro njeje sa mjasowe wiki pschihodne, tehodla tez tam wobkhod klaza. — Czelaze wiki bechu tehornuja zlabe a placżiny so khetro snizschu. — Jara hubjene bechu wowcze wiki. Steisesche pisches 10 000 wowzow na pschedań. Kupzy tehodla jara wuberachu a jenoż sa najlepschi skot pschimerjene placżiny sa hodżachu. Hewak bechu wiki powschitkownje bjeslóchtne pschi nizkich placżinach. Pschese so jara, so bychu hcjsoły bole wowcze mjaso kupowale, dokelz fu brenje dla makeho posticżenja wjele drozsche, tez mukraj zada za zebi wuzkoze placżiny.

Tez zwinjaze wiki wotmechu so w pschesjenosczi ſ druhimi wikami mernje pschi snizenych placżinach. Tu kutkowasche tez njepschitkodnje bubjene polozenje na mjasowych wikach. Sapschachu so

Howjadzla	wot 17—48 vj.
czelata	wot 43—100 pf.
wotwy holsteinske	
paßwischczowe	wot 45—50 vj.

Schkrowe depesche.

Dżenka pschipołdnju 11.45 hodżin ſ Barlina

Pschenza 10.60—10,95 rożka 10,95—11,30 jeczmień nalętni 11,50—12,75 nasmyslki 10,25—11,— wowż 10,05 hacz 10,30 pschenczna muka 16—17 rżana muka 12 75 hacz 13.5 Opschenczne wotruby 12,50 rżane wotruby8.—

Zito do dale fyhnje poticżenje, kupuje so malo.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tonu abo 1000 kg, sewat 100 kg wsczehowy po tonu abo 1000 kg.

	11. 10.	10. 10.		11. 10.	10. 10.
Pschenza	218-228	225-235	rapš. wokswjchi	15,80	15,8
rożka	216-222	225-230	poch. mesabo	9.60	9-9.6
nałet. jeczmjen	230-260	230-260	lezadella	19,00-17	15-17,0
nal. jeczmjen nowsß			berenage krmih	2°-20,50	22,00
kukurjza(Mais)	181-186	185-190	buny	20-22	2 -22
pschenczn. muka	31-34,50	32-35,50	wo'a	18-19.00	18-19,00
rżana muka	31-34 50	32-35,50	lanu wokswjchi	26-26,50	26-26,50
pschenca. wotr.	14-14.20	14,20	mobre symjeno	14-15,00	14-15,00
rżane wotruby	13-13.25	13,25	olle lupjeny	16—19	16-19,00
rapš	385-395	400	symo, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
lanz symjo	440-450	440-450	ſ ome. r ana	1 2 -1,40	1/ 0-1 0
hrach	19-20	25-27	„ pschenej.	1,20-1,4	1/ 0-1,4 -
pjeluschki	17-19	17-19	„ wowsina	1,10-1,30	0,90-1,8
			„ jeczma	1,10-1,30	0 90-1,30

* **Najwětšchi meteor.** Meteory žu ſ wjetšcha żelesnè kruchi, kotrež nětkuż ſe njeboża dele na ſemju padnu a ſo hluboko do ſemje ſarja. Druhdy pak ſu ſ cyłkeho fichesła (Feuerstein), potom pak ſ ſiwo namėtchane, ſamo ſ nikłom. Najſajimawſchi a ſ bohom najwjetſchi meteor je tamny w Andrarikej puſchtuje, w dżelu Scharry w Afryki. To je dotal najwjetſchi znaty meteor, ſ: na 300 m dołhi a 40 metrow tołſty. Leži ſamotny w puſchtuje a wobſteji ſe żelesa a nikła. Tużon meteor je Franzowſa Pivort nomakał. Kruch teho kamjenja, wjazy kilogrammow cżeſki, chowa ſo w Parizkej akademiji wědomoſcow.

* **Na gummijowych pódufach.** Na gummijowych pódufach chodża nětko wobrubni knjeſ'o'o — na tołſtich, mjechkich gummijowych pódufach. Mjeſto pſchiſdu ſmu a mjeſto wotcżidu tam. Koża njeſchcereſi a du ramalu a bez hary, każ ſnchu ſcheridła byli. Automobile, kotrež na gummijowych wobrucżach każ ſchcerſchenje po dróſy bórcża, motorſke a jězbne kolo — wſcho jězdi na gummiju. A nětko hiſchcże cżi wobrubni knjeża. Żony hiſchcże niż a mjeſu, ſo wěm, cżehodił. To by ſchkoda było, hdyż nżeby wjazy jich mėnych nożkow łohi ſtup a tuy na kamjenjach ſkhſchcżi był. Pola mużitich je to hinak. Brjedy chodżachu rad we wotrohach, hacż każ drohza ſchcżerċeſche. A nětko nochżedża ſo wjazy ſtuſchcżi dacż.

* **Najſtaršchiſche ſukrjata.** Hdy ſnchu jomu ſchtyrinohe hromadże na pſchemo běżeli, ſu ſawěſcże egiptowſka koſe (ſgarſa) vrėnje myto doſtała. Pſchetoż wona pſchebėżi ſa ſekundu 27 m (wėſo mėże wona jenoż krótki cżaſ ſ tutej ſpėſchnoſcu běżeċ). Potom pſchiſdże łoń ſ 25 m (najwjetſcha ſpėſchnoſcż). Najſtaršchiſchi pſnſ ſrodła, ruſki wjetſki poſ, běżi 25 m ſa ſekundu. Wſcheſke k tohomu pławowany ſendżelſki pſnſ běżi ſa ſekundu 18—20 m. Jedyn ſlicheſi poſ pſchebėża 4 ſendżelſke mile (ſendżelſka mila = 1609 m) w 360,5 ſekundach, běżeſche potajkim ſa ſekundu 18 m. Sendżelſke kurjaże pſnſ (Hühnerhund) mėża ſa hodżinu 25—30 km pſchebėżeċ, ſa ſekundu 7—8 m, wone mėża pak na 3 hodżiny dołho ſe ſtej ſamej ſpėſchnoſcu běżeċ. Snaty ſłowjany ſłėdżeŕ (Polarforſcher) Hayos piſa, ſo mėża na pok dżiwje ſ'wjeſne pſnſ ſa hodżinu 15 km pſchebėżeċ, wón ſam pſchejėżże ſe ſ'wjeſkimi ſamjemi 11 km ſa 28 minutſchinow. Po piſku ſłėdżeŕe wſchėdnym łóń, kotryż mėże 1200—1300 m ſa minutſchinu pſchebėżeċ. Sajoż dożdże we wobſebitych padach 1080 m, hacż ſo jemu ſwjetſcha jenoż 400 m. pſchiwinje. Potom pſchiſdu wjelbłudy (Kamele) ſ 900 m., tigry ſ 860 m., hole (Renntier) 850 m, wjelk ſ 570 m. Turóń pſchedkładnik pſnka je wulkerny a wutrajny běżeŕ; łoſy jeho ſłód cżuſuje, pſchi běżi 80—100 km. ſa jenu nóż, a zyle njemóżno je, jenoż mnoſcżeneho wjelka pſchi cżakanju popadnyċ. — S ptaczkom je naſcha laſtowiczka najſtaršchiſcha. Wona pſchecżeſi ſa hodżinu wokoło 494 km, ſa ſekundu na 137,5 m. Po njej może witeginiſti deſchcżeŕ (Regenpfeifer) najſtaršchiſcho běżeċ, mjenujzh 415 km ſa hodżinu, 74 m. ſa ſekundu. Potom ſcżėhuje ſokoł (Falke) ſ 269 m ſa hodżinu, ſa łóżdu ſekundu 74 m. K roſnoſchenin rowniejcżkow pſchiwuċżene laſtowiczki móża ſa hodżinu 240 hacż 250 km pſchecżeċ, ſa ſekundu 67—68 m, mjeſ tym, ſo je najſtaršchniſchi liſtowy hołš, kotrehoż Gáika nè Volgolandże nobkedżowaſche 185,5 km ſa hodżinu pſchecżeċa, ſa ſekundu 51 m. Schtruż (Strauż) pſchebėżowa ſa ſekundu 33 metrow, dyżbi pak żebi k temu trochu ſ ſichtiblami dowomhacż, wón mjenujzh běha, dokeż je k ſekanju pſchecżeċki. — Mjeſ rubami je pluſkawiza (Delphin) najſpėſchniſcha. Wona pſchepluwa ſa hodżinu 37 km. Po dołhej pſchecżawszy pſchiwdże łoſos (Lachs) ſ 24 km ſa hodżinu. Jerij pſchepluwa ſa hodżinu 22 kilometrow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Michterſki kurſus. Wobdżelu, 20. 10. 24. pop. w 5 hodż. ſapoczżina ſo kurſus, kiż na miſchtrſke pruhowanje pſchihotuje. Wutwucżowacż budże ſo wobkhodna wěda a ſ'liczenje, wobliczenje, knihjowjedniſtwo, ſakoſka wěda a hoſpodarſke prajchenja rjemjeſlniſtwa. Kurſuż wotmėwa ſo w mėſchcż. pſchemyſlowej ſchuli, w ſtwje cżo. 16, na żerbſkich hrjebach cżo. 1. Schtóż chże ſo wobdżelicż, njech to hnydom direktorej abo domowniſej woſjewi a pſchi tom 12,75 hr. ſapłaceſi.

Mittag, ſtud. direktor.

Hamtske wozjewjenje z Ludła.

Wobkhodne cżaży na hamtſkim ſudniſtwje ſo wot 15. 10. 24 ſem pſchemėni: 8—1 hodż. popołdnja a 3—½7 hodż. popołdnju; ſobotu 8—½2 hodż. Sa ſjawnoſcż pak je ſobotu jenoż do ½1 wotewrjene. W mniſnych padach pak też dlże.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Kamjenczańſka nalutowarnja woſjewja to ſame, ſchtoż Budyſchſka nalutowarnja w nahódnoſcżenjun nalutowarńſkich pjenjes a hdy maſch ſwoje żadanja pſchiſjewicż. Pſchecżitajce żebi tchodża woſjewjenje pod Budyſchſkim hamtſkim we ſobotniſchim cżiſke cżo. 259 Sserbſkich Nowin.

Hamtske z Kulowa.

Namakało je ſo 1 paket ſ wobſahom, wſchelake molerſke ha'bicże a barby

16. oktobra ſmu w Khocżebuſu ſwinjażе wiki.
17. oktobra ſmu w Kulowje ſwinjażе wiki.
18. oktobra ſmu we Wětſchowje ſtónе wiki.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

W khżewach liſtymoſchcżja Eckhardta na Hrodſkej haży a żeleſniſkeho ſaſtojnika Metaſcha je ſwinjażu mór wuhyrił.

Mutoru 14. oktobra pſchenaja ſo ſchuliſka paſtwa pſchi Brėżnjowſkim puczu.

Za nowu cżitanku

su darili 1294,52 hr.

Dalše dary z Njebjelčic (přez šulerja Jurija Hejdušku).

k. J. Cyż	1,50 hr.
k. J. Herrmann	—,50 „
k. J. Beńš	1,— „
k. Korjeńk	—,50 „
k. M. Żur	2,— „
k. Wićaz	1,— „
k. J. Łuščansky	2,— „
k. J. Lebza	—,50 „
k. J. Wawry	2,— „
k. J. Pjetaš	—,50 „
k. J. Kubaš	—,50 „
hromadże	1306,53 hr.

Wutrobny dżak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaſtwowſki powėſtnik.

Serbske tow. „Nadżija“ w Budyšinje. Jutře wutoru, 14. okt., wjeċor ½9 hodż. ſpėwna hodżina. Kóżdy dyrbi přitomny być. Předsydstwo.

Serbske tow. „Zerja“ ſpėwa wutoru, 14. okt., wjeċor we 8 hodż. w Njechornju. Wšitcy chcyli přińć.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wjeċor ½9 hodż. zwučowanje.

Spėwne towaſtwo „Radoſć“. Hrajerjo maja ſrjedu, 15. winowca, wjeċor we 8 hodż. zhromadżiznu. Štóż ma zajim a chce ſobuſkutkować (też z pasivnych) njech přindże. Spėwanje wupadnje.

Předsydstwo.

Budyšſka Bjesada ma dżenſa pónđeln ½9 hodż. ważnu zhromadżiznu. — Koncert Bakulowſeko dżėċaceho khóra 31. oktobra.

Jednota „Sokol“ w Hrodżišću ma pjatk wjeċor ½9 hodż. zwučowanje. Staroſta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamolwity za hoſpodarſki dżeł: Arnošt Bart, w Brėżcyncy, — za nawėſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepětrjachjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšėdnje ½5-6 hodż. 8-11 „ wumėłski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodżin: žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pjećwa.

Kedżbu!

Poručam

k hermankej

wurjadnje tunjo też

na podżělne płaćenje:

Zwjeršne košle

mužace košle

žonjace košle

košlacy barchent

bluzowy barchent

łožowe šaty, blidow. šaty

twjelki, trjenja

dybzačne rubiška

kopšiwinu

mužace a žonj. nohajcy we wšelakich barbach

wobleki za zamkarjow

šórcuchi, wołmu

a dalše druhe wěcy

Frida Dähn

w Kamjeńcu

na Potėnčanskej dróży 70.

Štó

wobstara za myto młodymaj serbskimaj mandżelskimaj

2 abo **3 stwu**

(po możnosći próżdnoj ze sobuwuživanjom kuchinje.

Poskėenja na wud. „Serb. Now.“

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Kózło

(serbski budżbny nastroj), jara derje zdżeržane, je płaćizny hódno na předaj. Kiž so zajimuja, njech zapodadża adresu pod „B 67“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Derjezdżeržany, syłny **jenopřežny**

hospodarski wóz

je na předaj

w Komorowje čo. 3 p. Rakec.

Kóżdu dźělbu

dobreho syna a słomy

kupuje

Albert Paatz w Kamjeńcu.

Wysokoaućelna

kruwa

je na předaj

w Bronju čo. 3 p. Radworja.

Rjane prosata

su na předaj

w **Čěškecach** čo. 7.

MERSIWSKY

Slěbrowe twory

Sserbjo

podpjerajce ſwoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawėſchćami.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dujowych płaćiznach **poručam najtuńšo:**

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedżelu** wot ½ **11—1** hodż. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Do kóżdeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

„Serbski Hospodar“

ratarske wulkowikowanske towaſtwo z w. r.

w Budyšinje

ma hišće nėšto

symjeńtnej pšency

z Dobrovizkej symjenjo płahowaceje ſtacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach

ratarske wulkowikowanske towaſtwo z w. r.

telefon čo. 156

wudżėluje ſwojim přećelam

wićne płaćizny ſwėtowych burzow

kotrež wšėdnje nėkotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Zadaniamy pjenjezy z wupowědżenjom

hač do 18 %

Za ſtajnu zlotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Boża Marila

Boża miłosć namaj

ſtrowu dźowčičku

wobradźi.

Farař R. Frommhagen a mandżelska

W Ahrensdorfje, 10. winowca 1924. Lisa rodź. Hasdrikeo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušk. N. płaći měsačnje we wudwarni 70 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. wo wukraju 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjowe knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w wšo wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 241 **Budyšin, wutoru 14. oktobra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráči serbski
Najl. a najtuńša kupowańja wobuća. Pódšuwanje spěšnje a tunjo.

Na'nowše z cyłeho swěta.

Njedźelu popołdnju je Barlinska policija w jenej chěži Grenzskeje dróhi wulki brońowy skład kommunistiskeje strony wotkšěła. Pódła wjele pistolijow a hońtwinskich sćelbow ža wjele munizije, zamodźěane granaty, 10 zamodźěanych bombow teho samoho systema namakali, kajšež ža ža pschi Potsdamskim spytanym attentacje nadeschle.

*

(Ssamožna schkrowa powěsć Ss. N.) Dop. ½9 hodźin: Powěsće prajachu, so je zeppelin Z. R. III dźenża w nozy posdże do Ameriki pschijěk. Hač dotal hischće hamtste wobkruczenje teleje powěsće njepschedleji. — S leczażeho zeppelina pschikhadżaze schkrowe powěsće loja amerikanske wójnste łódże, kotrejž j morja jeho jěžbu wobtrjebźhuja a wukrajne schkrowakinje (Funkenstationen). Te dołstate powěsće němstim schkrowakinjam sćelu.

Dop. ½11 hodź.: Zeppelin hischće wyšche morja leczi, a to dźenża dopołdnja w 9 hodź. po srjedźnoeuropiskim czażu na 41,10 stopjenku j wjeczora a 38. stopjenku j połnyu (j wjeczora Amerikich kupow abo 2300 kilomtr. hischće do Ameriki). Łódź a maschiny žu w rjedże, wschitzy žu strowi, wjedro je sdobne.

Němski žejm žo rospuschczi?

Dla praschenja, hač ma žo němske knježeństwo se sastupjerjemi němskonazionalnych a sozialdemokratow rosschěrić, je dotalna pschesjenosć w nim na kruchi schła. Demokratojo běchu pscheziwo pschijeću němskonazionalnych do knježeństwa, mjes tym so žebi jo němska ludowa strona žadasche. Mona hrožeše, ł knježeństwa wustupiċ; jeli so by žo němskonazionalnym sastupjenje sapowjedźiło. **Nastata njepschesjenosć w knježeństwje je němskeho kanzlera pohnuła, němskemu presidentej Ebertej rosprawu wo parlamentariskim położenju dać a žebi wot njeho połnomóz k rospuschczenju žejma wuprošyć.**

Němske żelesnizy na němske żelesniczne towarstwo pschescłke.

S wukasom němskeho knježeństwa žu Daweske sakonje zobotu 11. oktobra do mocy stupiłe. Po nich je sarjadnske prawo němskich żelesnizow na němske żelesniczne towarstwo pschescłko.

Wikowańsko-politiske dorosumjenje mjes Němskej a Franzowskej.

Němsko-franzowska hospodarska konferenza je prěni wotrěsk swojich dźełow ł dojednanjom wo powschitkownych prawidłach skónczika. Wona je postajiła, po kaskim waschnju budże w dalschich pożeżenjach jednacż, w kotrychž k wukonjenju jenotliwosćow pschejdże. So mohże žo nusne pschihoty czinicż, pschedy hacż žo do druheho jednanskeho wotrěsća sastupi, a so by žo wobėmaj wotpołłanzstwowaj składnosć dała, swojich wězymwustojnych žo wo radu wopraschecż, je konferenza bliżsche pożeżenje na 5. nowembra postajiła.

Wopaczny Tillessen.

Muża, kotrehož žu w Bratiżlawje w Czeskosłowakskej jako Erzbergerowego morderja Tillessena sasełi, njeje Tillessen. Jeho žu jako człowieka spóznali, kotrehož žu Khozebuske statne rěcznistwo a druhe wyschnosće bla padoschiwa ł łojerskim listom pytali. Won je pjeca ł Psałzy a Adolf Bischoffky reka.

Spytany attentat na nèhduscheho khežora.

Parizske nowiny ł Amsterdama wo spytanym attentacje na nèhduscheho němskeho khežora powědża. Hollandska policija je pjeca wutrajana sajała, kotryż je jako żona dradżeny a žo hrabinka ł Kaulowitz mjenuje hollandsku knježu pschekročiż. Pola njeho žu někotre falschowane puschowańske łapży a někotre wobczežaże wuzma namakali. Wojschnosće w Doornje su jatelo sa łobustawa spschihażhanjeże bandy wobhladali, kotraż je żebi wotmyślika, nèhduscheho němskeho khežora skónzowacż. „Newyork Herald" k temu pschispomni, so je sajaty Němc, kotryż je hižo wospjet spytał, ł falschowanym zusym puczowańskim pażom hollandsku mjeru pschekrocżiż. Powěsć wo wotmyślennym attentacje na prjedawscheho khežora njeje žo jako wěrna potwjerdżiła. Mózno wschak je, so je duchakhory człowjek żebi tejsu bludnu myšl do hłowu stajił.

Strajk porzlinarjow w połnóżnych Czechach.

Hižo wot junija czěrjy porzlinarjo w połnóżnych Czechach wo połepschenju mzdy jednaju. Pschecjo žu so ł posłužischim czażom troschtowali. Někto hdyż tež w Czechach so żyrona podrożuje, žu jim dźełodawarjo prajili, so žo mjda njehodźi powyschicż. Tehodła žu dźełacerjo wobsamkli strajtowacż. W Karlowarskich (Karlsbadskich) porzlinarnjach je 12000 muži dźěło złożiło.

Dźerż žo k twojemu ludej!

Hladaj žo falschnych profetow.

Na wschěch polach naschego stawneho a privatneho żiwjenja nadeńdżemy dźensa bjesmyślnosće a njekedźbnosće każ ležy hdy prjedy. W politiskim żiwjenju wocżakuje žo żyłny muż, žnadź jedyn Bismarck (!), kiż dyrbi lud ł politiskeho hubjenstwa wuwjesć. Na hospodarskim polu rošhładuje žo sa wulkim realnym politikarjom, kiż rošhładnuje nětcżiske cżežke hospodarske praschenje rosrišuje. Ssamo w nabožnych wórschtach pyta a hlèdži žo sa wěrnosću — dyrnjeż ju w khcheschżijanstwje sdawna měli —, każ w cżasach starehо Athena. Też narodnje pschiwotnuja žo ideje a pytaja žo wupucż ł tucżańneje napjatosće mjes ludami.

Hdyż takle po měżcżanskich drohach dżesch, widżiċ na stołpach wulke plakaty, kotreż mytiskim, theologiskim, profesoriskim a druhim „potajnym" pschednoschkam pschekrocżeschuja, każ też niedawno w Budyschinje. Shromadżenja žu druhdy derje wopytane, ł napjatosću sceżkuja pschecżo słucharjo rěcżnikej, ale jeho wuwjedżenja njesłuchu mumóżaże słowa. Hischće cżěmniske pak nětko jich mysle a bole sacżemnja žo jich wuhlad. Wone bu pschedaloko wjedło, chżyli winy taiteje niedżerżliwosće a rospjeschenja dożynje pschepytowacż. Wešeże pschinoschuja k temu powschitkowne hospodarske a politiske wobstejnosće. Wobstajny njemér w naschim hospodarstwje, trajne thabkanje w politiskim mènjenju, wotmènjenja w duchownym żiwjenju, njepschestawaja wójna w nahladach wo žwėcże a mnohe druhe žu winy tucżańneho położenja. Wěżo by dżarne dżěło było, by-li žo ł tuthymi problemami nèchtó bliże saběrak a je rosrišak.

Swjetscha běchu to nawjedżiċi wjednizy, kotriż cżrjódy ł nowymi myšlenmi napjelnichu a k wulkim skutkam namotiwjachu. Lud je ł wjetscha lèni, niemóże žebi žam pomhacż, da žo wjesċ. Nèczi drje žo w blukim stupje dżěłacżerskich bataljonow, kotryż dyrbi žwėt ł wudwjernow wuhdżhnyċ. Ale nasżonjenje wucżi, so žu woni jenoż agitatoriski žrédk w rukach licżazych demagogow. Jenoż hdyż tutón stup je żrjadowany psches praweho wjednika, wjedże wón k wuspèchej. Tak wjedżesche na pschikład w Starym testamencze sasparne cżrjódy żidowskeho luda na wurjadne waschnje Mójsaż. A w stawiśnach wschěch ludow nadeńdżemy taiżke pschikłady schlachotneho wjednistwa. Też nasch mały żerbski lud je stajnje żdobnych mużow měł, kotriż swoje zyłe żiwjenje wopruchowachu a hiżdcże wopruża żiwotnu pocżiścowanemu ludej, kiż njeżnè do wyschin narodneje żamostatnosće. Naschе duchowne hibanje w saschłym lètstotku wuhadżesche se strony njeżbicżnych jenotliwoscu. To bèsche — mohł rjez — mèrna revoluzija, se starym cżażom žo roszżohnowacż a nowemu druhe pucże rubacż, so Sserbstwo kcżeje a tyje. Ale dżeń a bóle so druży do nas mèscheja, dżeżdża njeprošceni a njewitani wjednistwo na żo storbnej, kotreż jim ł zyła nejpschikłuscha. Tak widżimy żerbsku młodsinu, żamo hižo małe dżěcżi, w rukach ludži, kotriż żo wo nicżim jako pschecżeżu żerbskeho luda njepokazuja. A nasch lud hlada materialneho prošcerstwa wot tych, kotriż prjedy — a też nètko hischće — do Sserbow po proschenju khodżachu. Tucżi „wjednicy", po narodże, nahladach a waschnjach nam zuły — husto dosċ też po wèrże, dokelż ł wjetscha nicżo njewèrża —, mozaja žo żerbskeho luda. Naścha njenażhonita, łoikowèritwa a zusemu pschikhilena młodsina — rèka dże zusemu khlèbej zakta — sdowèruje žo ludżom, kotriż swoje naschego żerbskeho wiseńeho luda nodżedża. A schto trcżi żu? Niż trasch duchownje wyšnoży stejazy, ale swjetscha rjemjeślnizy, dżěłacżerjo, pschikłajeni sastojnizy. Woni žo staroscżitwje wo żerbsku młodsinu a dżěcżi wujimaja, wdaja jich do njeżerbskich towarstwow, w kotrychž jich wèż a narodne smyślenje schkodu cżerpi. Tykaja jim njeżerbske knihe do rukow, njerecża a njespèwaja nicżo ł nimi żerbski, njehraja żaneho żerbskeho dżiwadła. Towarstwowe shromadżizny žkuża jenoż pètkowanju zusbarstwa. Nacżišcżejża a namożuja w bohej żerbskej młodżinje hinajiske myšle a sajèdżeja tak młodusche wutroby. Sa żboże naschego luda njeje wscho żenje,

schtó ma wjednistwo w rukach,

hacż duchownje a moralnje wyšnoży stejazy narowdowzy ł swojeho luda abo zuslužy tèrro dwèlomneho pokhada a stejnischcża. Mènjenje n a ł s c h i ch ludowzow dyrbi bycż naschemu ludej pucż, wèrnosć a żiwjenje sa duchowne, narodne a hospodarske potrèbnosće naschego luda a mènje żpravnje a wèrnje ł nim. Tamne wjelki we wowcżej draście, njech pschihhadżeja ł kajkehoż lèhwa, stawa a powolanja, żu a wostanu dwèlomni wjednizy luda, kotrehož duschu, rècż a nakżaki njesnaja, ł nim njeczuja a njemyšla. Prjedy ł wjednikom bycż, njebèsche tak cżežko każ nètko, hdyż żo wo wjele wjazy praschenjach jedna hacż psched 50, 60 lètami. W cżażu Seilera, Sèmolerja, Hórnika mèjachmy mèrniscżeje doby. Prjedy bèsche wocżehnjenje a dżěłanosć bóle ludowna. Tehdom njebèsche żerbski lud hiżdcże tak po „łastach" dżěleny, tehdom bliżejschetaj żo bóle bur a cżeladny, knjes a dżěłacżer, wucżeny a njedżěłacy.

Cżaży żu żo hladajsy pschemèniże. Posdżiścho dżělichu żo tute powolanje, tamny „horny dżěłacż tyżaż" wot luda. Mèrna wjesla njebèsche sa mnohich wjazy mèstnosćej spokojnosće a pokoja. Cżerjesche jich won do schérokeho świeta, do mèscjanskeho Babela. Ludżo żebi wozusbnichu — narodnje, nabožnje, też hospodarsży. Wschelaży widżachu w duchownym dżěłacżerju jenoż lènicha. Nam dyrbi łaży bóle żhromadna ideja ł wjednikom bycż. Tutu pèstuje wobeże naścha narodna intelligenza, naschе narodne wucżeństwo. Tutej ideji mèli żo wschitzy podeżitnyċ, njebladajo na to, schtó ju wobeże a twarasnje sastupuje.

Jeże plahowacż a pohonjeż może bycż prosty proletariat. Też won je powołany, ju sastupowacż k lèpschemu naroda. Kożdy wjednik ma żwojich njepschecżelow. Pschežwèdżeny Sserb ma wjazy hacż schtó druhi. A to że wschelakich pschicżinow. Jedyn wojuje, dokelż by rad żam na tamnym mèstnje stał, ale wèsżych winow dla żo temu njehodźi. Druhi saży, dokelż njemóże jemu nicżo pramje cżinicż. Tajzy mjetaja żamo ł njerjadom do żwojich, widża schčełki we woku bliżscheho, żwoju hrjadku pak nic. S tukanjom, pschikłodżowanjom a ł njewèrnosćemi dżěłaja tajke kreatury a namakaja wothtóża pola tajkich, kotriż na żamym duchownym a moralnym schodżenku stoja a nicżeho nadwcż a żhubicż njemóża. Tajkich „Sserbow" dyrbimy żo żdalowacż, jich wottschacż a jako żwonka ludoweho żjednoczenstwa stejazych wobhladowacż. Tajzy żu narodnje hacż do żta żtażeni, ł wjetscha też moralnje. Hewak bychu żo hižo po Bożej łaknt żwojemu ludej dżerżeli a k njemu stali w dobrych a żłych cżażach. Jedyn nèmżki baznik rèczeże raz żwojemu ludej do żwèdomja:

„Schtóż żdżěkż żu wot żwojich wótzow,
To dżerż, so by jo wobżedżał!"

Tożame płacżi też wo żerbskim ludże, wo kożdym jenotliwżu.

Franzowske wójnske żudy w Poruhrskej hischcże wostanu.

Němski pósłanz w Parizu je pschi żwojim pożlednim rosrèczenju ł Herriotom němske pschecże wuprajił, so bychu żo franzowske wójnske żudy w Poruhrskej rospuschczite. Po namjece wójnskeho ministerstwa je żo němżti namjet wotpokasał, każ dołho franzowżku wojazy w Poruhrskej steja.

Nowy roskajowat nad wobżedżenskim wójskom.

General Degoutte, kommandant porheinskeho wójska, je pjeca po żwojim żamżnym pschecżu wrócżo stupił a żo na druhe mèżtno powoła. Po namjece wójnskeho ministra Nolleta je ministerska rada za Degoutteowho naschlednika żobustaw- najwyschscheje wójnskeje rady generala Guillauma pomjenowała. Tutón je sa cżaż żwètoweje wójny orientisku armeju psched Sołonijom (Saloniki) nawjedował.

Ruska a jendželsko-ruske wikowańske srěčenje.

Pod cźišćecom ŀuŀeŀo ŀiśdila dźakcejerśkeje strony je Macdonald ſ Ruſkej srěčenje wobſtamknył. Po nim ſo Ruſkej ſ wěſtymi ſumněnjenjemi wjenjejna pożcźonka ŀubi, ſa kotrejež wětſotſej jendželſke knjezeŕſtwo ruŀuje. Jendželſzy konſerwatiwni ſu w ŀóſdym padźe pśeśeśiwo tutej pożcźonźy, liberalni pak pśeśeśiwo rukowanju jendželſkeho ſtata. Jeli ſo dźakcejerśka ſtrona pśihi pśedwźiejazych nowowólbach ſ najmjeńſchu pokojzu ſe wſěch mandatow njebobuźe, njebuźe móźno, ſo by ſo jendželſko-ruſke srěčenje w parlamenźe pśihi ſoło.

Macdonald je podarmo ſpytał dopokaſaś, ſo je srěčenje ŀa ſtróſbnych hoſpodarſkopolitiſkich pśicźinowin nuſne. S prawom ſu jemu jeho pśeśeśiwniźy napśeśeźo dźerźeli, ſo ſu w Moſkwje źyle druheho ménjenja. Nowe dopokaźma ſa to pśicźinjeſe runje wuźe 9. ſeſchiwk cźaſopiſa „S ludoweho hoſpodarſtwa unije ſozialiſtiſkich ſowětſkich republikow“. Tam ſo po ſtkowje praji:

S tym, ſo je jendželſke knjezeŕſtwo pśihi wěſtych pśeheŀuwmjenjenjach ſwóŀnime, ſa bolſchewikiſti (ſowětſki) ſtat pożcźonku ſarucźeŀ, jedyn ſ najmóźnišich kapitaliſtiſkich ſtatow ſwěta ſa ſtajnoſć a pŀaćerjakhmanoſć bolſchewikiſkeho knjezeŕſtwa w Ruſkej ſamoŀwoŀnoſć pśeheŀwoſnje. Statne rukowanje ſa ruſku pożcźonku je ſtrony jendželſkeho ſtata wjele wjazu waji dyŀli ŀame formalno-diplomatiſke pśicźinjenoſće bolſchewikiſkeho knjezeŕſtwa: wono wośnamjenja, ſo jendželſke knjezeŕſtwo bolſchewikiſki ſyſtem w Ruſkej jako dośćinjenje wobtwjerdźeny wobŀadźuje.“

Jendželſke knjezeŕſtwo, kotrejž tajſim naŀadam ŀoŀduje, hacź ŀ roſſpudźenju ſ wólbami jenoż jako wobŀhodne knjezeŕſtwo wobſteji. W jendželſkich ſamoŀwitych hoſpodarſkich kruhach wuźŀa źyle hinak, kaž pohŀadnjenje do nazionaŀnohoſpodarſkeje literatury Jendželſkeje wobſtrědcźa. K wobſtaćźu bolſchewikiſkeje republiki maju najwjetſche njedowěrjenje. Jenoż pożcźonka móże ju naźhwilnje roſpadnjenju wuŀhowaś. Cźehodła pak dyrbjeli runje Jendželcźenjo ſwojemu ſmjertnemu njepśećeźeŀej ſ taſkej pożcźonku ſuſy wupomhaś? A to cźim bóle, dokeŀ drje ſu wſchudźe na ſpźedze ſpóſnali, ſo dyrbi cźłowjek jenoż ſcźerpny byś a cźakacy móź, ſo by ſo tyranſtwu w Moſkwje kóńz cźiniło a ſo by ſo ruſkemu ŀudej jeho dołgo parowana ſwoboda wrócźiło

Njech je teź na to pokaſane, ſo ſo, hdyž ſo mjenowany cźaſopiſ cźita, njeſmě ſabyć, ſo ſón ruſke kommuniſtiſke wikowańſke ſaſtupjeŕſtwo w Barlinje wudawa, kotrejž je pśihi poſŀednim ruſko-nimſkim wikowańſkim pśicźinjadze taſku wobmyſŀomnu róŀu hraŀo a ſo jako ſchfitowaŕ nimſkich wuczijſtow a wjeleipſcheraduikow wupokaſako.

Wólbny programm jendželſkich kommunistow.

Wólbne napominanje kommunistiſkeje ſtrony wopſchija ſoźanje na nazionaliſowanje wuŀhowych podkopkow, żeleźnicow, indurſtrije, lećomnoſćow a twarjenſow, dale ſtatnu kontroŀu nad ſwónkownym wikowanju, wotedaźe kapitaŀa, ſtajenje pśećeźeŀa danje ſa wobſtedźenſtwo ſtatnych papjerow kotrejž ſumnu 5000 puntow pśeheŀrośći. Wólbne napominanie źada dale 4 punty nazionaŀneje najmiſſicheje mſdy, podpjeranje dźiśonjemjerjerjow po tariffe dźakcejerſkeje ſwjaſkiwy. Dale źadanje ſa potwjerdźenjom srěčenja ſ bolſchewikiſkim knjezeŕſtwom, po kotrymž ma ſo Ruſkej 100 miŀionjom puntow ſterlingow pożcźiś. Dalſeſi plan ma ſo wotpokaŀaś a wójnſki doſh a wójnſke wotſchkodźenje ſo wumaſnuś.

Na taſke źadanja ſo rjenje poſtuca. Tola ŀak ſo pśihi tym dźakcejerjej wjedźe, je na Ruſkej wibźeć. Ruſki dźakcejer je ŀoś ſchfikowa ſiwy, ſmě jenoż dźakaś, hdźej je jemu pśihi[illegible] ſo, ŀak maŀo ſaſtuźi, ſo ſrěbi ani dośahazeje

Turkowſko-jendželſka ſwada.

Turkowſke knjezeŕſtwo je ſtónczinje na jendželſkej nocźe dla nawoŀenja turkowſkich wojakow do Moſkuſkeho kraja wotmoŀwiło. Jendželſka bě w ſwojimaj notomaj poſtajiła, ſo dyrbja turkowſke wojaſy hacź do ſaſdźenje ſobotu ſ Moſkuſkeho kraja wuczaŀnyć. Turkowſke knjezeŕſtwo je pak tam ſwojich wojakow wotſtaŀiła. Pśeſident turkowſkeje republiki Kemal paſcha je telegrafiſeju ſobuſtawu nazionaleje ſhromadźiſny ſwokaŀ, ſo hdyž ſu Moſkuſkej naležnoſći roſſudźiŀi. Jendželſka mjes tym ſ Sweſſkemu kanaleſ wojakow ſćele. Tuczi dyrbja Turkow ſ Moſkuſkeho kraja wuhnaś, jeli ſo Turkoſo jón dobrowólnje njeiwopuſćicza.

*

W ſchtyrnaceſhodźinſtim miniſterſtwowym poſjedźenju, pśihi kotrymž bě teź turkowſki ſchef generaŀneho ſtaba pśihitomny, je turkowſke knjezeŕſtwo notu na Jendželſku we naſtupanju Moſkuſkeho praſchenja naſtajaŀo. Wona je ſo ſobotu jendželſkemu póſłanzej w Konſtantinopeŀu pśepodała. Po turkowſkich notowinach wona na to pokaſuje, ſo ſu Turkoſo pśihi poſŀednich ſrażenjach na mjeſy, kaśeż ſu hacź dotal byle, dźiwali, ſo pak ſu ſo Jendželcźenjo pśeſcźiwo temu pśeheſdźeli. Nota pjecza daŀe prawo Turkowſkeje na Moſkuſki kraj wuſtrěbuje a wośpjetuje, ſo ſo Turkoſo źenje ŀuteho kraja njeworźekmu. Jedna ſo wo proſcźenje, kaśeż ſu mjeſy hacź dotal byle. Jendželcźenjo ſu hižo we nocźe ſ 20. ſeptembra prajili, ſo te mjeſy pŀacźa, kaśeż ſu ŀoni w cźaſu Lauſannſkeho srěcźenja byle, mjeś tym ſo chźeźa Turkoſo jenoż mjeſam notwćeho cźaſa pŀacźeś dacź. Jendželſſa bě na to notu Turkowſkej pśeheſdała, ſo ſo jendželſke wojeſke naprawy ſtaun, jeli ſo turkowſkeje wojaſy na cźaru wrócźo njeſpóndu, kotraż je ſo ſ Lauſannſkim ſrěcźenjom poſtajiła. Na to je Turkowſka dźeń poſdźiſcho we ſwojej nocźe ſ wótrymi ſkowami wotmoŀwiła, ſo budźe turkowſke knjezeŕſtwo, jeli ſo hdy ſo ſe ſtrony Jendželſkeje nadpad ſtaŀ, nuſnuſne, ſwojm winowatoſeſ dopjelniś. Jendželſſi póſłanz w Konſtantinopeŀu je tule notu hnydom do Londona telegrafowaŀ. Wo nowych ſrażenjach pola Moſkuſa njeje do Konſtantinopeŀa żanych powěſćow doſchło, teź nijz wo tym, ſo by ſo jendželſke ſrjedźomóſſke wójnſke łódźſtwo ſbromadźowało.

Pśichimér w Chinje ſo wobſtamknył

Se Shanghaia ſo powě, ſo je Cźekiangſke wójſko, kotrejž je Shanghai pśiſcźiwo Kiangkuſſemu wójſku ſakitało, ſo poddało. S dobom je ſo pśichimér wobſtamknył.

Zeppelin Z. R. III.

„Zeppelin horje, Zeppelin dele —
Zeppelin ſaſy powětrona ſcźele.“

Tak rěkaſche ſtuczka, kotruž ſebi prjedy dźeći ſpěwachu. Wěſo je hrabja Zeppelin 1917 ſemrěł, ale jeho dźeło dże dale. Zeppelin, kotryž je ſo ſa Ameriku natwarił, ma rumnoſcźe ſa 60—70 paŀażerow a je wuhotowany każ wulki ozeanſki parnik. Do ſwojeje jśiwy do Amerikiſ ŀećaſche na 33½ hodźiny po Nimſkej na pruhu. Wot Bodenſkeho jśiora (Bodenſee) leccźeſche 11 hodźin hacź k danſkej mjeſy (370 kilometrow), potom nad Baltom (14 hodźin — 730 km.) a wróćſi ſo pśiches Barlin, Drjezdźany, Augsburg do Friedrichshafena, wſchudźe wot wjeſołych (mełto ſaroważych cźrjódow powitany. Wſcho do hromady je tutón powětrowny hobr 3800 km. pśećeźdźił, tak ſo na hodźinu w pśećeźku 117—130 km. pśichińdźe. To Ameriki je na 6000 kilometrow. Je-li ſo ſo wſcho normalnje wotwije, móże tam ſa kŕótke ſi dny byś. Najſpśichniſche parniſi trjebaja pjeć dnjow. Wětſoſće dla ſu na morju ſi ſtazije pśches wulke cźołmy pſchipraſowane. Jśiwa je ſtaŀ towy podatk. Sawdźeſće ſarjaduje ſo po cźaſu poradne jśiwa po Ameriki, ſchtož budźe ſ wulkim poſtupom ſa handrowny wobkhod. Sa hiſchcźe niż ſi dny ſ Nimſkeje do Ameriki dojeźć, ſchtó je ſebi to ſamo ſ naſchich rowjeſkach dźeſ dał!

Lakehurſt k pſchijeću Z. R. III. hotowy.

Sa zeppelin Z. R. III je w Lakehurſtu pśihi méſtnim brjoſy Sjednoczonych ſtatow njedaleko Newyorka kśiża natwarjenja, w kotreiž budźe ſo wón khowaś. Na pśichiſtawiſchcźu 400 muži ſ ſłužbje pśihi pśijeću ſu powótroweje łódźe hotowych ſteji. Na pśichiſtawiſchcźo ſo jenoż mało ſtajnikow a nowinarjow puſcźeſi. Pśichiſtawniſchcźowy kommandeur Pierce Z. R. III powita, a dr. Eckener hnydom na pśichiſtajenju nowinariam ſwoje ſaćśiſchcźe dźeli, kotreż je pśihi ŀetu méł. Hnydom na to nimſky a amerikanſki offizérojo ſ automobilom do Newyorka pojedu. Tamniſche Goodyearſke gummijerńje, kotreż ſu Zeppelinite dźakarnje w Amerizy ſyſtuowane, ſu jich na powitanſku hoſcźinu pśeheproſyłe. Muſſtwa budźa ſo jenoż dwaj dnjej w Lakehurſtſkim pśichiſtawiſchcźu hoſpodowaś a ſo potom ſ poruczenoſći dźakarnjow ſamoŀwija, w kotrychž dyrbi wjeſtich dźeſ dźeło nadeńć. Schcźeſo muſojo ſ techniſkeho perſonała nźeńdźe poŀ ŀeta w Lakehurſtu woſtanje, ſo bychu amerikanſke muſſtwo wuwuczili.

*

Dr. Karl Arnſtein, twarz Z. R. III ſ zukym inżenieurſkim korpſom Friedrichshafenſkich Zeppelinſkich dźakarnjow a ſe wſchém inſtruktſkim materiałom a modeŀlemi 1. nowembra do Arona w Ohioſkim ſtaće wotjeźe, hdźej maju ſo Zeppeliniſe twary we wobſtahu Goodyear korporacije, amerikanſke fabriki dale powjedu. Dr. Karl Arnſtein je ſchefkonſtrukteur Zeppelinſkich dźakarnjow a je poſŀednje 60 powětrownych łódźow, mjeś nimi wulke bitwiſke powětrowe łódźe natwarił.

Ze Serbow.

Wutoru, 14. winowca.

Kalista I., bamža, martrarja.

† 1794 kan. kant. ſołastikus. Michał Jan Waŀda, w Budyšinje pohrjebany w Radworju — vir religiosus et aestimatus ab omnibus — ſerbſki khěrluſeŕ, pilny piſaśeŀ, wuda khěrluſowu knihu, Jezuſowu winicu a pśełožeŕ biblije w rusk. ſpiſu. — Dla narodneje zmyſlnoſco pśeſłužowany.

Mnozy bratŕa tudy zo mnu k njebju du,
Kotrychž pśeco druhdy zaſo podeńdu
Tak ja tola njejſym ſam,
Źda ſo runje ćłowjekam,
Dha nic pśed Bohom.

Mjeza tamnoh' kraja hižo widźiś je,
Z tamnoh' rjanoh' raja naša króna kóe.
Kak ſo błyšći Jalem ſam!
Żana ćěmnoſć njeje tam,
Bóh ſam ſwětło je.

W tamnem wjeſłem mšśeća, dom wótcźny je,
Pase wón naſ wěſće bjezwěſej ſtaroſće,
Hdźeż ſu chory jandźelſke.
Bratŕa hłowu pozběhńće:
Nawoženja dźe.

Z wandrowſkeho khěrluſa wot kanownika
M. J. Waŀdy 1721—1794.

Do bitwy wulkoh' wołaja
A w bitwje ſo khowaja.
Jan Radyserb.

Moja prénja lubosć.

Novela.

7] (Pokraćowanje.)

VI.

Hižo běch doma něhdźe dwě njedźeli. Khodźach do polow, na łuki, do ŀěſow, druhdy ſeidźech ſrjedź ſa wopyt ŀ pśicźeſćelam do wokolnoſcźe, a tak ſym wjedł wopraŀdźe jenajſtore jimjenje, kotreż ſo jenoż potom trochu pśećemeni a ſewiſchelakort, hdyž khodźach tu a tam do pśeſpeſołnych abo domjazuch ſabawow, kajtrjež je wěſo pśihi pśichebywanju ſtudentow na pŀáibninach wonka na wſach wſchudźe boſcź. So pak buch ſo hdy tak prawje wot wutroby a njenuczenje roſradował, to niż, ŀ tomu njebě tu moje — Emilije.

Jónu ſ rana wokoło dźewjeſcźi nźehdy do duri ſaklepa a do ſtwu ſaſtupi narowny pśećeſeł, tudyſki wjeſnjan knjes Bětka. Nan jeho wutrobnje poſtrowi a wopraſcha ſo, ſchto jeho tak ſahe ŀ nam wjedźe?

„Ej ſym pśichiſchoł teże ſ pŕóſtwow wobſcźeſowaś“, wotmoŀwi nanej Bětka, wuźybnywſchi ſo pśichihódnje na ſofa.

„Nó, a ſchto pak by to było?“ wopraſcha ſo jeho nan.

„Wěſch, ſo mam pohŀadnu wotawu na pśichłobſtich kuſach“, wuzaźnje Bětka, „dźenża pócźnu domoj woſcźeſ. A tuj mam wobaj ſapſchahaj koni wobźaźenaj a ſ ludźimi ſamélitnjenaj; też je mi tójda hodźina ſmjerzi droha, dokeŀ móże ſo kóždu ŀhwilu do ŀeśćeſa dacź. Runje piśa mi mój ſwat ſ Prahi, ſo pśichijeźe ſotra juſtje ſ dźowkami, a proźy, ſo hdy ji wós na dwórniſchcźo ſa nimi póſłak. Mam pak tak jara nuſne! So by dundr njechał!“

„To wěſo je jara njepśichijomne“, ménjeſche nan.

„A tehodła ſym ſe pśichiſchoł proźeś“, pokraćowaſche Bětka, „dokeŀ wém, ſo tu ŀhwiliu twoje konje nimaja niczo ſa dźełu, ſo by tak dobrý byŀ a mi je na jutſiſche popołdnjo poźcźił. Hdyž budźeſchi něhdy w ruſy, potom cźi to ſaſo wotrunam.“

„S radoſcźu. W kotrym cźaſu ma tam pohonc byś?“

„Nehdźe w ſydom, dokeŀ dyrbja konje wotpocźinyś, potom dyrbi ſo jim dawaś a w jednaćich pśihijeźu. Njech też ſa nimi na dwórniſchcźo dojdźeſ.“

„Tak derje. Pohoncza cźi djenża wjeczor pśijeŀu, ſo by wſchitko ſrjadował a pśihihadźazych jemu wośnamjenit.“

„To bych mohł pśichi tutej ſkładnoſći do Ribowza ſobu dojeźć a tam ſwojeho towarſcha Karła wopytaś“, prajach nanej.

„Jědź kaž cźjeſch! Njeſmějeſch-li domoj duzy we woſu měſtno, inóźeſch pśichi pśichinćz abo ſ poſtom pśichijeź.“

„Wjeſchał ſo ja na kóńlik k Wjaźſtawej ſydnu“, wotmoŀwich a poruczich ſo Bětzy, kotryż ſ nanom woteńdźe.

Naſajtra ſtanych w ſcheſcźich hodźinach, poźnjeńdach pſchihotowach ſo na pucź a w ſydomich ſmoj wotjěkoj. W poreješe ſjedzach ſamlutki, roſcźahnych ſo, ſapalich ſej trubku a wénowach ſo myſliczźam a ſwojim lubym ſonam. Pśichi ſonjenju ſadrémnych a krućze wuźynych; ſ mojeho ſpara wubuźi mje hakle wſcheſtok woſa po njerunej dłóžbje měſtacźka. Pśichi hoſcźenju wſtupich a podach ſo do ſtatoła Karloweju ſtarſchenju. Sdźiwejſo pśećeźeła nadeńdźech doma w ſahrodze. Po ſnédani, kiž mi tak rjeź nanuſowachu, woteńdźech ſ Karłom do měſta. Tam namakach ſaſo mnohich ſtudentow, pak ſtarſchich mojich ſnatnch, ako nowych, kotrymž mje pśećeźeł Karł pśećeźitaji. Mjeś roſmoŀwami a ſnéchom ſčkhu bórſy hodźinka, a ja ſaſo dóńdźech do Karłoweho hydlenja, kiž leśeſche na nameśći. Ludy dyrbjeſche też pohonc ſ ſnjeſkimi nimo pśichijeź. Sŀadowachmoj potajtim ſ wokom won a hśejadowachmoj two wſchém, ſchtoż namaj na myśle pśichińdźe.

„Sšlyſch, bratſiko,“ praji mjes druhim mój pśećeźeł, „je to wěrno, ſchtóż ſym wo tebi w Praſy ſłyſchał, ſo ſy ſaluboważny? Spowědaj ſo, hrěſchniko! Hlejcźe, wobleźeſe taſkele njewinowate dźećzatko, a ani ſo ſ tym njepokhwali!“ ſchrějeſche zortnivy Karł.

„Ty mje ſnajeſch, ſo ſo w podobnych pśichipadach njerad nékomu dowěrjam. Ty ſy pśeni, kotryż to ſ mojeho erta wuźłyſchi. Saprěwaćz tehu njebudu. — Mi napſcheczo w pśenim poſtkhodźe bydleſche holcźka, prawy to jandźel. Ssym ju cźaſty widźał, ſłónczinje ſo ſ njej ſpójnał a do njeje ſaluboważ.“

„Potajkim lubośne ſ napſcheczża? Ow, to wſchak ſnajemy! Wjeczor ſu ſo hrałe a ſpěwałe ſalubowane pěſnicźki na kitarje, horje hubicźći a ſpohładnjenja ſu ſo ſtałe, wumėnjałe ſu ſo ſaluboważne liſty a tak dałe a tak dałe. A ty ſ njej też rěcźał?“

„Skoro kóždy dźeń.“

„Proſchu cźe, kelko hubicźkow ſu hižo dawał? Njeje ſo wo wſché ſwoje hłoby pśichinjeźa, ſo by cźi wopomnjenjeſki poſłicźiła?“ tak rěcźeſche mi Karł ŀ ŀubu, ſmějo ſo.

„Emilija běſche a je mi ſwjata!“ wotmoŀwich ja.

„Emilija ſo potajſim mjenuje? Hm, to je rjane mjeno! Wěš nabywa romantiſki raſ; a to dyrbiſch mi wupowědaś, dokeŀ mje taſke pobodne naležnoſće njeſmérnje ſajimuja. Napoſłedku móże ſnyć maŀy roman abo ſnajmjeńſcha ſchwarna nowela. Ach, Bjedruſchko, powědaj, powědaj!“ rěcźeſche Karł do mnje. Wupowědach jemu tehodła wſchitko, ſchtoż hijo cźeſcźemy cźitaŀ ſ mojeho powědanja ſnaje.

„Emilija je powabne ſtworjeńſko. Bjeś njeje by ſo mi ſwět wopraŀdźe puſcźina być ſeſdał, wona je w nim jaſny jandźeł. Emilija dyrbi jónu moja być!“ ſłónczich ſwoje powědanje.

„Ty ſy ſ pśećeźeŀom idealiſtom, broſni pśećeźeł, do ſwjeho widźenja njeluběe wotucźiſch. Dyrbiſch wſchak mi wuwoliś, ſ njej ſo ſeſnacź, tak rucźe hacź do Prahi pśichijeźe moj.. Wopraŀdźe ſym jara wcźipny na nju.“

„Samowŀadaſch ju a też tebje budźe wona wobkuſtowaś, każ je mje wobkuſtowała,“ wobkrucźich jemu.

W tutom wokomiku pśichijeźe naſcha korejta ſ hoſcźenjom; ja ſo poruczich a wot Karła pśećeźeła dźěch dale. Pohoncź poſaſta, a ja pśichiſtupich k woſu. M nim ſedźachu cźtyri knjenje, jedna ſnich běſche ſ ſchlewjerjom ſaſwobdźena, ſedźo w kućźiku. Pśichi woknje pokaſa ſo hłowa jeneje nźehdźe ſtyrcźeſi ſętneje knjenje. Sćźinich jim ſwoju poklonu a wujaźnich; cźełodźu je nadaŀny ſuſy wós na dwórniſchcźu cźakał.

(Pokraćowanje.)

— **Wo wjedrje.** Wežera wječor w 7 hodź. barometer 748½, hygrometer —1%, thermometer wo dnioj +19. Dźensa rano we 8 hodź. 751, hygrometer —2%, thermometer we nozy +8. Wjedrarske proša, so dotalne ruče a rjane wjedro wobkhowanu. Wyschina pschikrywa zyłu Europu. Jenoź wyschoko w poknozy nižina leži a druha i krótkeho ranja Jendźelskeje. — Jutśe friedu błonckto 6.26 schadźa a so 5,10 thowa. Mjenjschi schadźa wječor 6,53 a so dopołdnja 8.47 thowa.

— **Telefoniski powjeźej wo wjedrje** sa jutśe friedu: Rano nałymśe wedro dale traje, rano jara khłódno., wo dnje copło. w rańschich hodźinach i mjetnami kurjawa błótśiche wětry i krótkeho ranja hacź i połodnja.

— **Sahrodnistwowe towarstwo w Budyschinje a we wokolinje** je posledźeju njedźelu na schromadźilnje wobsamkło, so 12.—18. septembra 1925 wustajeńsku wuhotuje. Knjeźaj sahrodnik H. Pěschka a inspektor Haupt wažnische pschihoty friadujetaj. Wožebite wubjerki bo posdźischo hischće wuhwoła.

— **Wóska so złamała.** Na žerbstich hrjebjach złama so njedźelu pschihołdnju wóska wobkhodnikeho auta. Derje je, so auto pschespěchnje njeźdźeše, hewak by znadź so njeschoźo stało.

— **Potohrnył** je njedźelu koleśaś starscheho knjeza na rózku Lubijśkeje dróhi. **Koleśaś** njebě swonił. Wobaj padmyschłaj, tola na dobre schoźo so schkody sminyschtaj.

— **Snjeschožita** je 60 létna žona Clara Siegesmundowa. Wo schodźe dele podmyschlej je kebi pschi tym mały stschažka. Wona dowjese so do měšćanskeje khorownje.

— 75 wobschowu próšaja so wo nasche swobodne město-mješćanoschn. Samobiwjerjo su je wschelakich městow w Sakśeju a Pruśkeju.

— **Sjeźd artilleriskeho polka čo. 28.** Pschihoty so wopomnjeńskich a saschwidźeńskich sjeźd nědźuscheho 2. połneho artilleriskeho polka čo. 28 na dnjomaj 18. a 19. oktobra we Budyschinje su dokónčene. Schtóž ma byddenja k pschebywanju, njech to towaršej Karli Friedrichej we Budyschinje na Wertinskej dróży 27 wojźewi.

S **Natarjez.** Cźišla Mtynk pschinjoše w rěsaku ſ ruku do maschiny. Jedyn vorst so jemu wutorhny, a tamne so rosmjeschachu. Snjeschoźeneho dowjeschu do měšćanskeje khorownje.

S **Hodźija.** Wsched někotrymi dnjemi padny 53 lět starn cźišla Jan Schreiber ſe Šemichowa tak njeschožowanje pola Natarjeza ſ kola, so bórsi na to wumrje. Wón so w Sudyni nalažeſ.

S **Pančizy.** Pjatk 17. oktobra popołdnju we 2 hodź. dawa so w hoscźenzu w Pančizach maczerjam rada. Lěkaŕ tam budźe.

S **Lubija.** Drjezbjanska firma Amalija Höfner wopyta ſ 50. rasej tudyschi hermank. Wěnz je slotej liczbu 50 debjesche jeje stan.

S **Wrětnic** Njedaloko nascheje wsy nadpadny rubježnik njedźelu powołdnju mjes 4. a 5. hodźinu žonje na puću do Chorneho Khołmja. Wzenjesły rubitschki, cźekny, khdyž žonje wo pomoz wołaschtej. Njedocźinka pilnje pytaja, zoła hacź dotal bjez wuspěcha.

S **Ochranowa.** Nětšnišho mišchtra Kleinitzkeho su sajeli, dokaź tukaja, so je hoscźenzarja Waltarja se Sdzowym wurubił.

S **Kurzimy.** Sserbowy „wóbny muž", 2½-létna Hanka dźěłaclarja Hanečki a Alźina Edith rjekarja Hoffmanna hrajkaschtej žeby pjatk pschihołdnju pschi młynskej hrjebi. Nadobo kuli so maka Edith po brjosy dele do hrjebje. Hanka smuźi so, pschecźelniku hnydom wumóźiła. Dźěćeji pschihódźeschtej znjez mokrej domoj. Kaž je so wupokazało, běšče Edith hacź do ramjenjow we wodźe. Hanka wobkrućí, so je sły wóbny muž Edith wucźahnył. Najskerje je bojoſcź pjech wóbnym mužom Hanku smuźiło, tole cźinicź.

S **Minakała.** Na wyczerkułe w Pšowjach bě so 2 létny wot pjech módrej saku pschóschik a wucźeknył. Dźěćeji běchu jeho hischće bóle rosnjembrtle. Wot nadpadny kóždeho cźłowjeka, kiž so jemu bliżeše. Stoćo dyrbjachu zaſtźiłcź. Njeschožo so dale stako njeje.

S **Dźiwina** Njedźelu wječor wudyri w naschej wjeśaj wohoń. Wjele wobhoſerjow bě runje na fujedźenju w hoscźenzu, hdyž so k wohnjeji wotsache. Wschitko dźeše prawje spěschnje a tak wroddźi so, wotkeŕ hórsy sabuſnyć. Sdrkawa se Sdkepeh bě jara khćrje pschikhwatała. Schłoda je sawěscźena. Wo nastacku wohenja nje-je nicźo inate.

S **Nałeź.** 2 létny žynk pschekupza Cźecha běžeše runu pucź do automobila. Wjednik auta móješe pak wóś we prawym wokomiku sastajicź. Dźěćo so jenoź na bok storcźi a so lobko rani.

S **Dobjeź** Tu tśelacu dźěći ſ tkokom. W jednym kloku bě jedniczka soschtajena. Tutón kłok sleza hójeź Waltarjej Pjekarjej do wócźka. Wócźko dyrbjeſche lékaŕ hnydom wotstronicź.

S **Gersdorfa** pola Ruchbacha. Petermanez zyganska źiwóźba je we wschelakich końcźinach naſcheje Łužicy dosć znata. Nětko njemóźeſche w Bruſkej sa kóždu nóź 10 hr. so pschebywanje płaczicź, tak wjacźu tam konja. Dokelž pak bjes tutón konja so dale hibacź njemóża, wopruwasche Petermanowa swoje drohotne nawukschinju. Hołcźenzarka Scholcźina zaplacźi za nich dołh a sdźerża sebi slotu debjesku jako rukowanje.

S **Wóspork** Njedźelu 12. oktobra bě rosšudna wólba sa nasch dotalny kalcźium mješćanskich sastupjerjow. Wjetschina ma 2 błoſoj wjazu a kebdźa so rospuschcźi.

S **Miśnje.** Sabisełi nětšni pśimowu schćerku, dostanje na wopišmo swot hospodarskeje komory we Wróćławju 1 hrywnu.

S **Małerowa.** Dźěłaceŕ K. w Horje pola Muśakowa kradny w sahrodze khćśkarja M. jabłuka. M. wupokaza jeho prajacy, so sam źiwoje jabłuka sebjera. Někotre dny poźdźischo wjecźeſche sa K., dokaź je M. wjeźe jeho vał'uschtwa winował a kło jeho do ranja. Lawnišći sud sasudźi jeho k 150 hr. pjenjesnemu khłostanja a k sapłacźenju wubankow.

Wo wjedrje.

Budyschin, 13. winoroza 1924.

Postupowaze wolimknjenje europiskeho kontinenta (twjerdeho kraja) polaźuje so w trajasym rjanym wjedrje, kotrejž je nam „błóncznity" winowu pschinjeśł. Pod wolimom hjelneje wyschiny, kotraž nad Ruſkej leži, je atlantiska nižina (nad wulkim wjecźornym morju) we śiwojim postupje k ranju sadźěwana a śteji krucźe w bliskosći Golfoweje rěki (mjes Jendźelskej a Ameriku). Na to waschnje mójeſche so k wjecźoru ruſkeje wyschiny ruche a sa poczaſ pomérnje cźopłe wjedro wutworicź W Sakśej, Schlesynskej a namjeſnych połskich krajinach mějachmy cźopłotu hacź do 20 stupnjow a ſamo wjaſ. We Wróćławju na pschikł. dosćahny thermometer sańdźenu njedźelu na 23% C. Tenu napschećiwnu śteja w němskej wyhoſej runinje nište temperatury. Tak mějeſche Mnichow wopśet łóźche nózne ſmjerſki a spodźatk sańdźeneho tydźenja bjžo jedyn stopjeń symy. Tu běšche ſyłna nózna para jednoczesne ſ wyſokim położenjom — Mnichow leži na 519 m. wyſche ſwjercha morja — pschicźina wótreho wolimknjenja.

Wo wjele ſyłnisćho dobywascheſ so ſyma ſrjedu do ſewjerneje Ruſkeje, khdyž i łodoweho morja ſymny polarny powětr pschicźahny a temperatura hacź na 5 ſtupnjow nižeſ nicźli (Null) ſpadny. Tez w krajinach ſrjedźeneho morja je ſo w běhu tydźenja hacź dotal wulka łěcźna cźopłota jara ſnjiźiła. W Stalisći leža wot nětkotrych dnjow ſem ranſiche temperaturny nište 20 ſtupnjow, tola w južnej Italiſći, na Sizilisći a baleariſkich kupach je cźopłota hischće wyſcha. W Němsći je ſo pschereſna temperatura w běhu ſańdźeneho tydźenja powiſchitkownje 2—3 ſtupnjow wyſche dźeržała hacź je ſa tutón poczaſ normalnje. Wothładźo wot cźopłeho cźasa, kotrejž horjeka naſpomnichmy, (Schleſynſka, Pośnanſka, Pólſka atd.), je cźopłota też w druhich němſkich krajinach na 18 hacź 20% C. dospěła. Deſchcźowako njeje ſo — ſ wuwiſnjacźom nabrjóſnych krajow pschi ſewjernym morju a Balcźe — nihdźe jara. Jenoź město Niemen (Memek) pschijonjeſchi ſańdźenu wutoru wulku mnohoſcź deſchcźa — 40 millimetrow wyſokoſcźe. Někotre ſmutkowne krajiny běchu bjeſe wſcheho deſchcźa, ſwjetſcha też naſcha Sakśka a Łužiza. We wyſchſcźich pówotrownych hrubich ſyma jara pschijběra — wot poſledńich dnjow ſańdźeneho tydźenja ſem — a wukonja je w ſyłnišćim wětrownym cźišcźu a tak też rjane wjedro je ſtrucźi. Tuž mójemy drje na dalſche pschihódne dny liczicź, schtož je wažne ſa nadcźinjenje nasumjiſich ſyſnow, ſa dowoźowanje rěpy a kala. Tajkeho rjaneho nasłymſkeho wjedra hižo łěta dołho wjazy měſi njeſmy. A tak móźemy ſ naſchim pěžnjerjom winowjez dźakanje ſaſpěwacź:

„Dźak, ſemja ty darna, dźak ſwimi,
We wodźenje mójſchkowym ſpi;
Wſchak ſaſo w rjanoſći ſtakwaſch,
A radoſć a bohatſtwo dawaſch,
Spi mucźna a wotpoczni khwilu a cźaſ,
Hacź naſchne dychi cźe wubudźa ſaſ!"

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 14 oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

Dollar	4190000	tranzowski frank	22 1600
jendźelski funt	18 870000	cźěſkoſłowakska króna	12 510
schwajcarski frank	80 400	10 mil. pólsk. mark.	78 250

Pjenjez w běhu tolko dostacź. Dujowa dań ¼—0,3%, mjeſnoſćna dań 13—14% na lěto.

W efekt ſi běhu kurin trochu krucźiſche. Požeźonka wukhodźa ſ Londonſkich wucźinjenjow a je w Amerizy dobre pschijeźele nadeſchła. Na nju 10 rajow wjazy podpiſachu. Kaž ſo njenjes źada. Mjes podpiſowarjemi bu-dźe wěſcź wiele Němzow. Kotrejž ſu wo cźaſ inflazije ſwoje pjenjezy do wukraja pscheſunuli. Někto maja dobru pschiležnoſcź je njenadwadnje wrócźicź.

Na produkt wſch wikach ſitowe płaczizny tak ſyłnje łaź hobotu njewadowachu. Wobrot wosta ſnadny. Rožki ſo pschewjeſ njeſmy kiczowaſche a też njekupowaiche. Wukrajna pschenica ſo k wóle ſtawa. Jeczmjeń jenoź wubrany rjany ſa piwarſnje ſkupowachu. We worku bě ſnadny wobrót. Wowjeźick a wotrubu běchu někcźto tuńiche. Muku njekupowachu. Wežera płaczizne zentnar

w Drjezdźanach

pschenicy . . rožki 10.90—11,15 jeczmjenja nałetneho 12,50—14,— nałymſkeho 11,50 hacź 12.25 wowsa 10,05—10,50 ſchpatnišćeho 8—10.—

w Barlinje

pschenicy 10,75—11,15 rožki 10,80—11.10 jeczmjenja nałetneho 10.50—13,— nałymſkeho 10,25 hacź 11.— wowsa 9—9,30.

Na pschedań:

Kundroś w Ptaczezach čo. 55.
Mlodźicź we Wojerezach, Goethestr. 7.
7 kołeſchow w Lejnje čo. 28 U pola Bukez,
Stojnoſ rěźaca maſchina, w Chornjonje pola Kamjenz čo 35.
Polne drjewo na pschespadźowanje pondźelu 20. 10. dop. w 11 hodź. w hoscźenzu „k jandźelej" w Bilkopjach. 1050 m. mjeſkeho a 53 m. twjerdeho drjewa ležy we Pschikowſkich honach w ſaſtupje 12 w Huſcźenſko-Trjechowſkich honach w ſaſtupach 19, 30 a 46 a Błuſkim Sužźanſkemu knjeſtwu.

Sso pytaja:

Holza, Sćuberlichowa w Lejnom pola Wojerez; Klebiczowa w Lubiju, Jahnſtr. 1.
Hospodarski pomoznik, Michalk w Muczinzu.

Drjezdźanska burſa.

Pschenica	220-225	**běrnaze truſki**	22,00-22,50
rožla	218-223	**pschenicź. wotrubu**	13,60-14 00
nałetni jeczmjeń	250-280	**rjane wotrubu**	13,00-13,60
nałymſki jeczmjeń	230-245	**pschenicźna muka**	34.00-36.00
rowſ	201-210	**rjana muka**	34.00-36,00
ſchtrowny dźěcźel	235-265	**woſa**	20,00-21.00
rapſ	350-370	**pjelušchſi**	20,00-21,00
kukuriza (Mais)	215-220	**hróch**	25,00-27,00
ſuche truhanſtwo	12,00-13,00	**ſotrowe truſ.**	22,00-24,00

Na pschedań:

Wós. khlébowy, Neumann w Pšowjach; dźeźcźazy, w Budyschinje na Lubijśkej dróży 21II na lěwo.

Schkrowe depesche.

Dźenſa pschipołdnju w 12 hodźinach: Na Barlinſkej produktowej burſy ſo płaczijny njepjeſmeńichu. Tukrajneho žita ſo mało posticźuje.

Płaczizny na Barlinſkich produktownych wikach.

Lita a mastjowe ſamije po mm abo 1000 kg, ſemjo po 100 kg a nagjenu wo wier ſchmande.

	10. 10.	11. 10.		12 10.	11. 10.
Bichenica	215-223	218-228	rapſ. wokuſchk	15 80	15,80
rožla	216-222	216-222	wſch. melaſne	9 75	9-9 6
nałet. jeczmjen	230-260	230-260	ſerabella	15,00-17	15-17,0
nał. jeczmjen			ſerrnaze truſki	2 0-21,80	20,50
wowſ	180-186	181-186	ſuna	20-22	20-22
kukuriza (Mais)	—	—	wo'a	18-19 00	18-19,00
pschenicźn. mula	31-34,50	31-34,50	lanu wokuſchk	25-25 50	26-26,50
rjana muka	3 -34 ' 0	31-34,50	wobre ſwjno	14-15,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	13-13 80	14,20	alte ſwjna	16—19	16-19,00
rjane wotrubu	13-13.0	13,25	ſuno. 50 kg	3-3,4'	3,20-3,40
rapſ	385-395	395	k oma. r ano	1 2 -1.40	1 0-1.40
lane ſwjno	400-410	440-450	„ pschenic.	1,20-1,4	1 0-1.4.
hrósch	25-27	19-20	„ wowſina	1.10-1,30	0,90-1,3
pjelušchſi	17-19	17-19	„ rejace	1.10-1.30	0 90-1,30

Płaczizny rěsneho ſkotu na Drjezdźanskich ſkotnych wikach.

6. oktobra 1924. Płaczizny po zentn. a ſt. hriwnach.
Stotne druhstwo a womamenjenje.

Bolu: 204

Polnomaſone, wukormjene, najwo ci rěsnele hódnoſcź	54 56
hacź do 6 lět	44-50
Mjeſe mlodne njemukormjene, ſtarſche wukormjene	34-40
Mjeſe wukormjene mlode, derje pitowane ſ	24-30
Mjenje pitowane wjetſchi ſtaroſ we	

Bydł: 210

Polnomaſone, wukormjene, najwo rěsnele hódnoſcź	51-54
Polnowmaſone, mlodſche . . .	46 49
Mjeſe wukormjene mlodſche a derje pitowane ſtarſche	39 43
Schpatne	29-37

Jałowy a krowy: 3 9.

Polnomaſone, wukormjen rěsnele hód	
noſcźe	52-54
Polnomaſone, wukormjene jałowy nadpatkowe rěsnele hód	
noſcźe hacź do 7 lět	43-46
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite mlódſche kro	
wy a jałowy	34-38
Derje pitowane krowy a mjenje pitowane jałowy .	27-31
Mjenje a ſchpatne pitowane	20-26

Cźelata: 450.

Najlepſich. wukormjene	80-84
Mjenje wukormjene a taſte wot ſuna	72-77
Schpatne	62-66

Mowy: 790.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	——
Starſche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzthale)	30-36

Swinje: 2586.

Polnomaſone wofebitich rožow a n. ibkſenjow, hacź po	
1½ lět ſtare	82-86
Wukormjene	91-93
Mjaſne	74-76
Schpatne	66-70
Ranzy a kundroſy	65-70

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud.** Marja Marta Herrmanowa rodź Spetlingez ſ Porſchicz, mandźelſka kubleſkeho najeźca Herrmana w Hirſchfeldźe bě wobſtorżena, dokaź je ſłužobnu Dietrichez k wupacźenju pschijażby ſawjeſcź ſyntała. Pobocźa Graupner jěźdźeſche na pósće. Jemu bě Herrman kaſak. pocźeſkli kradnyć. Herrman bě też jedyn ſeleno běły ſmuhaty pjeſł pohonczej wotkupił, kiž bě jomu pokradnył. Najprjedy je dźakł ſłužobnuju Dietrichez pschebacź, je pak jón potom ſwojej ſonje darił. Wěz ſo wotkopa. Graupner pokhlosta ſo padukſchtwa dla a Herrman pschekhowanja dla, mandźelſtwa jeho ſo rumwinowa. Dźenſa pak bě wobſtorżena, ſo je do jednanja ſłužobnizu, kiž durbjeſche ſwjedźicź, ſyntała k wopacźnej pschijażbje ſawjeſcź. Sud wobſamknu, Hermannowu duchownje pschepytowacź dacź

Přiwoła.

S **Pirny.** Někotrych hólcźatom nadpadnyſchcźi ſchwinzaj pjeſch městom. Woni wobaraju ſo ſ tym, ſo do njeju kamjenje mjetaju. Jedneho ſabichu. Bě to ſchwinčina, kiž bě 35 wuntow cźeſka.

* **Kraj bjes rj dostatk na bydle ſch** Mjes tym ſo na zyłym ſwjedźe pak mjenje pak bóle ſ dostatk na bydlenjach knjeźi a ſozialne wobſtejnoſcźe inſ-mjeſtnje cźini, je Schwedſka ſbožowna, ſo tajke nječźo njeſnaje. Wot lěta 1918 ſem je zyłe města wot dweju hacź do pjeća ſtow wobydźenjow natwarika. Pschi runych dróhach poſtejnja ſo pyſchne twarby wožrjedź derje pschiprawjenych ſahrodow a ſchtomowinow. Magiſtrat tychle městow ſo kóżdje ſubżom móżnoſcź, ſamo tajku łóźku ſebi kupicź. Pschesderje wumyſlany ſyſtem pobźělnoho płaczenja móże kóżdy wobydźeŕ po cźaſu dyć wobźedźeŕ tajkeje łóźe. Sbożowna Schwedſka a jeje wobydlerjo!

* **Sziwjba ſ pjecź jitwymi ſplahami.** W franzowſkim měſcje Syn narodźi ſo dźěcu. Dźěſćowa macź je 18 lět ſtara. Dźěſćowa wotwka je hakle 34 lět. S 15 létami ſo wona wuda. Dźěſćowa prawotwka je 60 lět ſtara a dźěſćowa praprawotwka 80 lět. Praprawotwka, prawotwka, wotwka, macź a dźěcu ſu wſchitke dźakowano Bohu ſtrowe. Rjmo tuthch ma biſchcze ſtarych pſchiwuſnjych po nanje, a to pradźěda, prawotwku a prapradźěda.

* **Rodź-nu ſ itwerczći.** Wuczeł nawda ſwoim ſchuleram dźěło, ſo maju ſtarſchinu wo pjach napiſać. „To budże dźiwjli cźaſ tracź," tak pſchi ſobi praji. Sa tři mjeńſchiny połoži jedyn hólczec pjero na lamku. „Mjenujach ja wam, ſo dyrbiće pjſać, doniž njedowotku, ſo pſchestanjeće?" wopraſcha ſo wuczeł. „To ſamo ſmužka nima," wotmolwi bachoł. „Ja njemóžu dale pjſać. Pjſaj ſtaj mortwej." — Malu ſpjſowaczel běſche napiſał: „Pjſaj kuſaſchtaj ſo, jedyn druheho ſakuſa. Tu pſchińdźe muž a mori druheho wša. Tak ſtaj někto wobaj mortwaj."

* **Schto modrny parnik trjeba.** „Monte Sarmiento" — tak mjenuje ſo najnowiſchi modrny parnik hódźaceho ſjednoczenſtwa „Hamburg-Südamerika", je 14 000 tunow mulki, może na 2600 puczowarjow 3. rjadownje pſchijeć a pódla hiſchcze 200 muži wobſkaći, ma 7000 konjazych mozow a wſche nowoczaſne ſarjadowanja, kotrež móžeſch ſej jeno rumpſlić — wſo też radio. Rěkaſtni wonſchijetej nadobo 450 ludźi. Sa jenu jěbu ſ Hamburka do južnje Ameriki trjeba ſtóle na 60 000 puntow cźerſtweho mjaſa, wjeſow, kołbaſy, rybow atd. 40 000 jaji, 26 000 nabelenych jerjow, 65 000 puntow muki, ſ kotrejež ſo wſchědnje w elektriſkej pjekarni tři pjecźe. 13 000 puntow ſelenjny, 2000 puntow ſuſcheneho ſadu, 120 000 puntow běrnow, 6500 puntow tuka, 4500 puntow bunazeho kofeja, 400 puntow cźaja, 5000 puntow zokora, 200 kiſtow ſmjſcźeneho mloka, 500 litrow cźekwjeneho wina, ſa kotrychž a 1500 ſudow piwa (na 40 000 litrow). Pſchi tym tu ſebi w taſtim pławazym měſcje zyle wječe. Schtož konjaze mozy naſtupa, pichetrjeſchi „Monte Sarmiento" tžamo hobrow „Imperator" a „Deutſchland". W bliſchich tydźenjach wotjědźe tuta nowa ſtóla do južnjeje Ameriki. To maſch ſtoro lóſcht ſobu jěć. Tam dźe je tu khritu naſch krajan Michał Lešla ſ Khróſćicźa a to we Porte Allegro (bliſko hlownjeho města Braſiliſkeje — Rio de Janeiro).

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Statna dróha ſ Budyſchina do Drježdźan budże we Natanjezach pſchi żelenſtnikowſkim pſchekhodźe ſtrjedu 15. 10. 1924 ſe wſchěm wobſkodu ſawrjena. Tam budźa ſo kolije pſchekſadowacź. Nječh ſo ſtejdła na Nowomĕſchcźanſku dróhu wokoło jědźe.

Pſchidawk rentny wuklaći ſo wojeńſkim rentnarjam, cźeſkorarjenym a wójnſkim lawoſtajenym na měſac oktober ſtrjedu a ſchtwórtk, 15. a 16. 10. 24 we wſchědnych wobkhodnych hodźinach na hamcźe ſa ſaſtaranje wojakow. Karta, rentiſki a mudowy wupokaz otrbha ſo ſobu pſchinjeſcź.

Wyſchſcha holcźaza ſchula. Pſchiſjewjenja ſa jutry 1925 pſchijimaju ſo hacź do 30. 10. 24 wſchědny dźeń wot 11 hacź 12 hodź. w Peſtalozziſkej ſchuli na dwórniſchcźowej bróſy cźo. 1 w 2. poſchkodźe. Pſchedpokazeć dyrbja ſo narodne wopiſmo, wopiſmo wo ſćěrachſcźĕſćenju a poſlednje ſchulſke wopiſmo. Po ſchmórtnym lěcźe elementarneje ſchule mójeſch naſtupić. Njeſamožite dóſtanu ſwobodne měſtno. Dr. Neumann, wyſchſchi ſtud. direktor.

Našich čescenych čitarjow w **Dobrošicach. Horkach, Khróšćicach a wokolinje** prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" pola knjeza **Mildnera w Khróšćicach** skazali, tak dostanu je na samsnym dnju wudaća.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

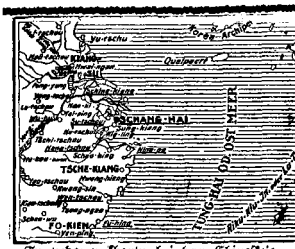
Yu-schu
Kwanjsi
Kwangtung
Kiangsi
Fukien
Tsingtau
Tsinanfu
Kiautschou
Tsingtau-Tsinanfu-Bahn
Kiautschou-Bucht
Yihsien
Kaumi
Weihsien
Kaomi
Yi-schui
Kiaotschou-Bahn
Kiaotschou
Kiautschou-Bucht
Tsingtau
Tsinanfu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 242 | Budyšin, srjedu 15. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo.

Nanowše z cyłeho swěta.

Jenotliwe wokrjeły žu sa sjeźd fakticki sozialdemokratow, kotryž žo 25. a 26. oktobra wotmje, wobsamknjenja pschijate, kotrež maja wokrjeżowe wotpósłanzy na sjeźdze astupowacj. Konferenza Freistatskeho podkrjeża je žo wuprajila, so wunoschi politiki wobstejazeje knjeżerstwoweje koalizije njeje doźahaży. Ministerży towarschojo ža tehodla napominaju, so bychu žwoje sastojnstwa rošsudźenju sozialdemokratiskeje strony pschewostajili. Konferenza Lubijskeho podkrjeża žebi rukowanje sa to žada, so žo sfukkowanje sozialdemokratiskich ministrow njestronisły pschepyta. Dale žo žada, so by žo Zeigner wobhnadźił. Namjet, so by žo žeńm rospuschcził, žo ł małej wjetschinu wotpokaja. Sjeźd Kamjenicźanskeho wokrjeża nětczischu sakku knjeżerstwowu politiku njeschwali a žebi žada, so bychu žo politikjy sahudżeni wobhnadźili.

*

Strona nemškich ludowzow je žo we Württembergskej sakasała. Schtóž za tutu stronu stukuje, žo polhkosta.

*

Politiska policija we Warschawje je skład kommunistiskeho agitazijskeho materiala wuźiełała. W swišu ł tym žu 34 wožobow sajeli. S nich je žo 28 mjenje wobczežnych po pschežiwschenju sako puschczilo.

*

Južnosłowjanske ministerstwo je dla rosdźela mènjenja mjes knjeżerstwowej a Radičowej stronu wróco stupiło.

Wjeżna schula a sdźełanosć luda.

Wjeżna schula ma sa powschitkownu ludowu sdźełanosć wožebiteje wažnosće. Zivilisazija jeneho luda pozuduje žo najbóle po stejnischczu wjeżneho (krajneho) wobwjeselenstwa. Wulke města rozesnawaju žo mènje jene wot druheho. Wobstejnosće wulkich městow w Europje je podobne tym w Ussisej, Ameriju, Afriju a Australiskej. Ale hnydom žo wobraz pschemèni, hdyž žo wjeżne poměry pschirunaja. Wo tych tu khwilu rěczecj nochcymy, ale wo schulskich pomèrach na wšach a to w Pruskej.

Wot wschech sjawnych ludowych schulow pschihłuschcheja tu wjazy hacj 88 wjeżnym schulskim gmejnam a pschez 50% (potajšim wjetscha położa) wschech pruskich dźecji dóstawaju žwoju schulsku sdźełanosć we wjeżnych schulach. Dźiwajo na to wjele tak staroh, kaž by žo to hłuschało. Wot 28 000 wjeżnych schulow mèjachu 15 000 jenoż jeneho wuczerja. Na kraju mamy też najwjazy pschepjelnjenych klažow (rjadownjow) a najbóle ł dźełom počeženych wuczerjow. Dźiwa žo dale na husto dobżerjane schulske thèże, njedožahaze sastaranje ł wuczbnami pschiprawami a schulskimi knihownjemi, swjetscha pobrachuja wobsehite rjadownje sa słabje wobdarjenych dźecji, tej schulšy lěkarjo atd., potom dyrbi žo rjez, so schulske sarjadnistwa a druhe worschty, kotrež dyrbja žo wo wuwiesche schule staracj, maja połnez ruzy dźěła ł cžažowemu wuwarjenju žwojich wjeżnych schulow.

Pschemènjenje politiskich pomèrow je wažnosć ludoweje sdźełanosće sa dalsche wobstatce stata a narodne žiwjenje sakładnje pschemèniło. Tak też wažnosć wjeżneje schule pschibèra, schtož hischcze wchitzu tak prawje njespóznaja. Pschedy stejachu w žiwjenju schulskim sarjadowanju, t. r. w podawanju wuczby a tak sdźełanosće, wobkrocżene. Njemješche žaneho swiska ł druhimi druzinami schulow. Wobežne sa derje wobdarjenych stónczi w raczej wulizy (Sackgasse) Nětko je też wjeżna schula wójmyhło w rjeczasu schulskeho organizma. Wona móże wobdarjenych po schtyrilětnym wopytcże do jezyty (schérjeże rjadownje) gymnasija dowjesć a po dokoncżenju sa pschijecże do tak mjenowaneje nattwarjazeje schule (Aufbauschule) wulkhuanicj. Tak narostu wjeżnej schuli dalsko žahaze wyschke nadawki. Hdyž wona w dotalnych wobstejnosćach stwotanje, njemóże žiwoj nowozasyny samèr dozbéc. Tuž je mnohich porjedżenjow a polepschenjow w organizaziji, w rosrjadu dźěła, w nutsłownym a stwonkownym sarjadowanju atd. trèbnych. Hdyž je hake njedawno minister kulta žo wuprajił, so je žebi wažnosće wjeżneje schule sa ludowu sdźełanosć wědomy a so je mu jeje pozběhnjenje wopraudzże na wutrobje leži, dha žo wšelże też puczże namakaju, wschć cżeże a njedostatki pschewinycj, kotrež žo temu napschecżo stajeja. Tuto wumnacże najwyschcheho pruskeho sastupjerja schule žo wjeżele wita a my Serbja žonadžijamy, so žo němčostatna wustawa (artikel 113), hdyž žo narodnym mjenschinam schtó jich narodnoteże swěcži, a dalsche wobzetże postajenja sa žerbšte schule też wobkedžbuje a dżerži. Schtož smy dotal wo nim hłyscheli a napschonili — spominamy jenož na wotmołwu sastupjerjow pruskich Serbow w tutej naležnosći —, dha wuhladły jewjeżelage njeżu. Politiski pschiłuschka dyż kulturowy minister ludowej stronje, — prjedawschi narodnoliberalny, — kotrjż we wuwjasanju mjenschinow we žiwjasku ł konservatiwnymi žebi wèzy dowolachu, schtož žo ł kschescżijanstwom a ł cżłowjecżim žwědomnjom njesmjeże. Sšnadź žo njemóże še starej tradiziju rožohnowacj a cżże we wujeżdżenych cżarach žiwój narodnoliberalny wósyczk dełe wjesć, kotryż je po naschim njewažnym mènjenju bodżerżany a, dżiwajo na demokratiski cżaj, njepschihódny. Schto taškim němškim knjeżakam na žakoścenju teptaneho žerbšteho ludu saleži! S lohkim machnjenjom prawizy žo bjes žiewědomicži ludźo nad tym pschesdźiwja. Wo prawo a prawdu taškim ludźom njeździe, jenož wo nanuswanju Sserbam zuseho ducha. A tak kieja wosoby ludźo w kruthym boju pschecżiwo němškim namognikam a njenamakaja nihdże pomozy a wmnoženja. Sserbske wjeżne schule žo ł wjesche ł němškimi wuczerjemi wobžada. Njedawno halle skorżesche jedyn saški žerbšti wuczer (w Kamjenišku wokrjeżu), kak ma žo bédzicj w sdźerżenju žerbšteje rěcži ł cżaju žem, hacj je jemu jedyn němši wuczer pschipokasany. W Pruskej žebi samolwite worschty žobudźeławosci njeżerbskich wuczerjow w nicżenju Sserbowstwa jara waża. Kulturne dźełko žo mjenowacj njemóże, hdyž žo kultura druheho luda niczi. Wo tutym kapitlu je žo hižo mnoho pišało a móże hischcze žo pišacj. Sšnadź w pschichodże na to wróczo pschichódnemu.

*

Mjes saksimi sozialdemokratami lèwe kschidło dobywa.

Sjeźd Wulkodrježdżanskich sozialdemokratiskich wokrjeżnych wotpósłankow je po dlešchim rosrjeczenju wobsamknjenje pschijał, ł kotrymž žo nětczischa koalizija sozialdemokratow ł mèschczanskimi stronami w saksim knjeżerstwje sažudźuje a žo wocżakuje, so budże sozialdemokratiski krajny sjeźd žadacj, so by žo saksi žeżim rospuschcził. S tutym wothłosowanjom je saško lèwa strona dobyła.

*

Hórnizy žebi žadaju, so dyrbi žo pschescżażne dźełko sakasacj.

Na wjele městnach pokodnischeje Poruhrjeże žu žo poslednje dny hromadne hórnište schromadźiny wotmèle. We wschech je žo wobsamknił, knjeżerstwo namolwjecj, so by na podłožku sozialsazišteho sakonja ł 11. augusta 1919 pschecżiwo pschescżażnemu dźełu sakrocżiło.

Mużstwa Roßbachskeje organisazije jako mordarjo žwoseho towarscha.

Psched 2½ létom běchu we Wrótžkawju pschekupza Hermanna morili. Wěsche to politiske mordarstwo. Hermann mèješche žwiš ł Roßbachskej organisazijn. Halle psched krótkim žo policiji poradił, mordarjow wuźiełdżecj. Roßbachjzy ludźo na Hermanna tukachu, so jich potajnosće wubledżuje. Tehodła žo rošsudźichu, jeho wustronicj. Wobstorżeni psched žudom wudawachu, so Hermanna njejsu dżyli stónzowacj, ale jemu jenož dopomnjenku dacj. Pschecżiwo a k wottykanjenemu tónzej dowjesć, kaž je ju twono k wuzwobdobjenju němškeho kraja a k wobnowjenju němškeho hospodarstwa słožiło.

Němska ludowa strona ma dale sa nusne, so němskonazionalni do němskeho knjeżerstwa sastupja. Pschecżiwo temu žu žo demokratojo a zentrumska strona wuprajili. Wschć tri strony, ł kotrychž nětkole němske knjeżerstwo wobstoji, žu po tajkim hinaschim mènjenja we rošschérjenju knjeżerstwa. Jenicžki wupuć, kotryž pschi tajkej njejschesjenosći wubywa, rěka: němški žeżim rospuschczicj. Demokratojo namjetuja, so by žo němški žeżim 21. oktobra seschol, kaž je rada starschich postajła. W tutym poschedżenju mèł žo wo namjetowanym wuprajenju njedowèrjenja wothłosowacko. Wot wunoschka wothłosowanja by wotwisałko, hacj ma žo němški žeżim rospuschczicj abo nic.

Jendżelsko-turkowska krisa žo pschiwótsika.

Swada mjes Jendżelskej a Turkowskej dla Mošulskeho praschenja je žo ſhórschika. S Konstantinopla žo pocza, so turkowske knjeżerstwo hižo praschenje rospomina, hacj měła žo powschitkowna mobilisazija pschikasacj. Turkowske nowiny pischu, so Turkojo njebudża na jendżelske roskasy posłuchacj.

Jendżelske knjeżerstwo ma turkowske wotmołwjenje na jendżelski ultimatum za njespokojace. Jeho wopschijecże žo jako pschecżiwjenje pschecżiwo Jendżelskej wobhladuje. Wono zyle nowe hacj dotal njerospominane praschenja wopschija, wo kotrež dotal njeje žaneje swady było. Jendżelske knjeżerstwo cże swadu bórzy słónczicj. Wosława na stejischczu, so je Turkowska Lausanneske praschenje sranika, hdyž je wojakow do kraja pósłała, kotryž Jendżelska kontrolluje.

Jendżelski hłowny roskasowaš Mošulskeho kraja je hłownemu roskasowarjej turkowskich wojakow, kotliž žu žo do tanneho kraja dobyli, list pósłał, w kotrymž prošy wo konferenzu w kraju, kotruž žu Turkojo nětkole wobžadźili.

Na wopak žo ł Genja powè, so je Turkowska wobcżežowanje pschecżiwo Jendżelskej dla sranjenja mjeſy, na Lausanneskej konferenzy postajeneje, Swjatšej ludow pschepodała. Turkowska ł tym jendżelski ultimatum wotrasy. Turkowski ministerski pschedžydża, Ismet pascha, je Swjatšej ludow telegram pósłał. We nim jendżelskej nocże najpomnt a na to dopomina, so stej žo Jendżelska a Turkowska pschebnježazom w Genfje na to swjasałej, so nětczischa połoženja w Mošulskim kraju njepschemèniłej. Turkowska so ichole dojednanja dżerji, mjes tym so jo Jendżelska tama. Dokelž Jendżelska mèr kasy a pschecżiwo Turkowskej wustupuje, je wona sa feżehwki samolwita. W jendżelskich diplomatiskich kruhach turkowsku stórżbu jako jebawy manever wobhladuja, tola pschisnawaju, so je powołanje na Swjatš ludow. Jendżelstu a jeje mèr lubowaze sozialistiske knjeżerstwa žo njelubeho cżežna sahnało.

Jendżelske hłoży sa spuschczenje Mošula.

Położenje w Mošulu Jendżelskej tajke wobcżežnosće cżini, so žo nèko hłoży hłyschecj dawaju, kotrež radża, tónle kraj Turkam pschewostajacj. Najwótschcho w tymle nastupanju nowiny „Daily Mail“ wołaju. Pokasuja na to, so je Jendżelska sa Mošulski kraj a Irak 125 miljonow puntow sterlingow (2½ miliardy słotych hrivnow) wudała. Hdyž Turkojo w žwojim dotalnym stejischczu wostawaju, žo tale summa sa krótki cżaj podwoji abo žo žamo potroji.

Zeppelin w Amerizy.

(Ssamžna schkrowa powěsć.) 15. okt. rano we 8 hodź.: Zeppelin dźenja rano 5,25 po srjedźnoeuropiskim czasu je wysche najsewjerniskeho dźela Noweje Schotiskeje (pola Ameriki). Leći k Newyorkej, k Baltimorej, Washingtonej a Lakehurstej. Wschitzy su strowi, jenoż woda k myczu je wuschla!

(Ssamžna schkrowa powěsć.) S Newyorka žo dźenja rano, 15. 10., w 6 hodź. srjedźnoeuropiskeho czasa depeschuje: We Scalisland ztrjscha we ranschej czěmnosći schumot zeppelinowych motorow. Scalisland je 600 mótiskich mil = 1100 kilomtr. wot Newyorka.

(Ssamžna schkrowa powěsć.) 15. okt., dop. ½10 hodź.: W 9 hodźinach dopołdnja bliži žo zeppelin najschecjo pósnjenej amerikanskej wójnstej łódźi „Milwankee" a je wot njej jenoż 70 mótiskich mil = 130 kilomtr. zdaleny.

(Ssamžna schkrowa powěsć.) 15. okt., dop. w 11 hodź.: Zeppelin ½11 hodź. dop. wysche města Boltona w Amerizy leži (400 kilomtr. wot Newyorka).

Wo zeppelinowej jěsbje.

žo powědźi 14. oktobra:

Lećadachmy je spěchnosću, na 30 mil sa hodźinu smjerschenu, k wjeczornej stronje, hdyž žo mětr je spěchnosću 17 sekundiskich metrow k połodnju wobroći. Tehodla žo k dobremu wjeczorej saměrichmy a bórzy sajo spěchnosću lećenja pożylnichmy. Nadźijamy žo, so nad stajiłej łódźu „Milwankee" (kotraž j dwěmaj druhimaj amerikanskimaj wójnskimaj łódźomaj na pomoz S. R. III w Atlantiskim oceanje steji) pschełećnimy. Potom žo w nastupanju wot stronje, po kotrejž polećimy, k nowa rosbladamy. Łódź je w najšěpschim rjedźe.

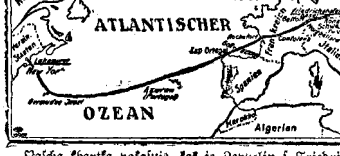

Raschа kharika pokazuje, kak je Zeppelin s Friedrichshafena wschi jězorje Bodensee do Ameriki jěł. S naschich schkrowych depeschow słonišće, so je tam skoro dośěł.

Spěchnosć leczenja je žo dla wobschkodźenja maschiny spomaschicha.

S Newyorka 14. oktobra: Dla wobschkodźenja maschinty je nusne, spěchnosć leczenja na 40 mil sa hodźinu spomaschicheć.

Podšišcha powěsć praji, so je žo wobschkodźeny motor wuporjedźił. Zeppelin je (spěchnosću 75 mótiskich mil leći. (Mótiska mila = 1,85 kilometra).

Čehodla je Němska zeppelin sa Ameriku natwarika?

Po postajenjach Versailleskeho rjeczenja dyrbjesche Němska žwoje zeppeliny a lećadła swjaskarjam pschepodacź. So njetrjebała tole postajenje dopjelnicź, Němska zeppeliny a lećadła spali. Swjaskarjo žebi na to město zeppelinow pjenježne sarunanje žadachu. Jenož Siednoczene staty pokrótce Ameriki na tym wobstachu, so ma jim Němska jedyn zeppelin wotedacź. Srěczenje wo tym němski statny sekretar podpisa a to hódźinu po słónzowanju Rathenaua. We rjeczenju žo praji, so dyrbi Němska 10 miljonow dollarow zapłaciś, jeli so by zeppelin nad morjom do Ameriki lećo sniesbožił.

Hdyž žrjedu zeppelin do Lakehursta pschi mótiskim brjohu Siednoczenych statow dolećeł, potom jón najprjedy, kaž běch jakoń žada, sa alkoholom pschepytaju. Po zakonju njesmě žo do Siednoczenych statow žadyn alkohol pschiwjesć a tehodla žo kóžda wozboda a kóžda łódź sa alkoholom pschepyta. Teš j zeppelinom žo žaneho wuwjasaca njeczini. Dźěłanje alkohola, jeho pschedawanje, pschiwożenje a wužiwanje žo kruce khłosta. Po pschepytanju sa alkoholom bu j zeppelina ptun puschći a publikum smě hebi jón wobhladacź. Posłužicho pytaju j zeppelinom lećacź. Jendźelski kronprynz, kotryž nětkole jako hósćo amerikanskeho automobilowego krała Forda w Siednoczenych statach pschebywa, budźe pjeza w Lakehurstu pschitomny, hdyž tam zeppelin pschileći. Dźeń zeppelinowe wobsłužbi žo pjeza sa 3 njedźele do Němskeje wróći. Inżenierowjo a technikojo hacź na dalsche w słužbu Goodyearjich dźěłarnjow, dotalnych sastupjerkow zeppelinskich dźěłarnjow w Amerizy, wostanu.

Zeppelinske dźěłarnje w Friedrichshafenje žo wottorhaju.

Po postajenju Versailleskeho rjeczenja njesmě žo we Němskej žanych zeppelinow wjazy twarić. Tehodla dyrbja žo zeppelinske dźěłarnje w Friedrichshafenje swoittorhacź. Franzowska na tym wobstawa, so žo tole postajenje dopjelni. Franzowski statny podsekretar sa lećarstwo je pondźelu wjeczor psched sastupjerjemi Parizskich nowin rjekł, so w bliżšim czasu němskemu knjezerstwu notu pótrjelu, w kotrejž budźe žo žadacź, so bychu žo dźěłarnje we Friedrichshafenje wottwarike. Statny podsekretar je w tutym nastupanju hižo rosrěczenje s franzowskim ministerskim presidentom měł.

Ze Serbow.

Srjedu, 15. winowca.

Theresije, knježny.

† 1872 **Handrij Zejlef we Łazu, najwjetši serbski basnik.**

† 1671 **posledni biskop morawskich bratrow, wulki wučeńc Jan Amos Kamenský.**

Handrij Zejlef wo sebje.

Ja twoje skrónje wěnuje ze zelenym
Chcył wěncom, ludo mój, či wokhłódkować
A tebje, wótcna serbska zemja, khować
Pod zboża kridłom wěčnje rozsěrjenym.

Mje twojej' ruki luboś kolebaše:
O złote hona, ja was wokošowach;
Duž swjatu přisłušnosć sej w duši skhowach,
Zo sto króć płaču, štož mi luboś daše.

Štó dźakowny syn staršich domy rubi,
Štó wótcow bólu hłowu směšić dawa,
Štó próżdny do žni swojich honow hłada?

Njech luboście móc k běděnju so zhubi,
Puć zdobny, čestny je sej khodźić brała,
Hač hwězdow raj kóne słódkej prócy žada.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 749, hygrometer —3%, thermometer we dnju +16. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer —1%, thermometer we nozu +4. Wyschina lećeche wječera nad zyłej Europu a wobhnjezi naše wjedro. Riking běsche pola kupy Island. — Jutśe schtwórk je Hawola, — Sšónčko schadźa a 6,27 a žo 5,07 khowa. Měsačk wjeczor 7.24 schadźa a žo popołdnja 9,50. — Na Dawoła stai kał a rěwa kralot.

— **Telefonjska rosprawa** wo wjedrje dźenja wuwosta, dokelž njemóžachmy s njedźelnju poreczeć!

— **Lubi serbscy cźitarjo!** Wječera žu we žwojich „Sserbskich Nowinach" schkrowu (Radio) popołdnu cźitał, kak je powětrowa łódź zeppelin po puczu do Ameriki. W njej běchu 31 wosobow, kotrež ju wjedu abo maja we njej wobstaranja. Wječera popołdnja wokolo 9 hodźin bě zeppelin runje na žrjedź puczu mjes Europu a Ameriku, něschto mil s wjeczora Azorskich kupow. S zeppelina wotpołdźachu wječera popołdnia w 9 hodź. schkrowu depeschu. Amerikanske wójnske łódze, sa Zeppelinom sledźa, powjesć dośahnychu. Jich sylne schkrowne aparaty wótpołdnu powjesć hnydom dale. Wječera popołdnja ½11 hodźin schkrowa stazija w Twojim Sserbskim Domiju we Budyschinje tule depeschu dósta. A wječera popołdnia Typoje „Sserbske Nowiny" Tebi tule powjesć pschinjesechu. Kaž žo dźenja rano pischepołasachmy, mějachu tule sajimanu powjesć jenoż dźenja rano dostate wulkomješčanske nowiny. S toho, luby cźitarjo, spóznasch, so su Twoje „Sserbske Nowiny" je žwojimi technisskimi pschihrawanami na wyschinje. S toho dale spóznawasch, so j Twojimi tunimi „Sserbskimi Nowinami" cźasopisy dostawasch, kotrež móže žo khróbe: s dźohimi wulkomješčanskimi runaca!

— **Samjerćt žo wulkhowało.** Wječera pschipołdnju padny 2 létne dźěcko na ležomnosći cźo. 61 pod hrodom pschi hrajzanju do Schprewje. Tam bydlacy dźěłacześ Waclaf Pchalek stoczi w drasce sa dźěścom a wulkhowa jo wešći žmjerći. Wón bě sam w žmjertnym strasche, pschetoż woda bě dźěcko hižo wot brjoha twotnjeła a tam je też nětkle 2 mtr. hłuboka.

Radźije, kotrejž Jendźelska w hospodarskim nastupanju na Mošulski kraj staja, žo na jane waschnje njedopełnja.

Belgiska jako pozrědniza mjes Jendźelskej a Turkowskej.

W Parizu žo wocakuje, so budźe jendźelski swonkowny minister Hymans jako mérowy pozrědnik do Genfa puśowacź, so by do jendźelsko-turkowskeje swady sapschinnył. Turkowski diplomatiski sastupjeć w Parizu je pondźelu nowinarjam dźěłał, so chze Turkowska jenoż postajenja Lausannescheho méra wuwjesć, tola niz wjazy. Jeli so by Jendźelska chcyła wěz Swjatej ludowi rosšudźicź dacź, by to zyle po woli turkowskeho knježeństwa było.

Krisa w Shanghaju žo pschewinyła.

Se Shanghaia žo 14. oktobra powě: Krisa je žo słožownje pschewinyła. Sbite Cźeckiangske wójsko w porjedźe zosa. Jenoż j městnanu je ho něschto maleho rubiło. Wobydlerstwo poczina žo směrowacź. Chinešzy pschekupzy pschihoty cźinja, so bychu Cźeckiangskemu wójsku sastatu misbu wupłacźili a so bychu jo na žiwoze pjenjesy do domiźny dowjesli. Wulkrajenjo wocakuja, so žo sa krótki cźaj wikowanje sajo wožiwi.

Moja prěnja luboś.

Nowela.

8)

(Pokracźowanje.)

„Hdyž pohoncź je mi we tym rěcźał," wokmołwi knjeni. „Dźakuju žo za dobrocźiwoscź, kotruž je mi wosch knjes nam wopokasał. Jutśe śmju składnoscź, so jemu žama podźakowacź.

Wužiwnych žo na stólik a my jědźachmy dale. Dojědźechmy dale. Dojědźechmy, hdyž žwjaty wjeczor sašwoni. Knjeni pschikasa sastacź, a dźěśe lěkarnikowu mandźelsku, žiwoju pschecźelniju, wopytacź. Wustupi j dwěmaj dźowkomaj a sastupi do domu. Ja tehorunja słěchcy j kóślika a pschiółožich žo k wokmu, so by j domu wostawatwschi we wosu porěcźał. Widźach, so je to hischcze mloda holcźa.

„Kak śeźe žo duzy po puczu měra?" wopraschach žo, sapocźejo rosmoknu. „Dźakuju žo wam, žwym spokojom," wotmołwi j potajenym śměchom. Pschi prěnjem žkowje, kotrež wuśłyschach, běch pschestrašeny; mi běśche tak, jako bych tuton žłědrowstrucźny, kahodny a tak miły hłós nětkdy sasłyschał. Cźim wjetśe wschat běśche moje pschekwapnjenje, hdyž knjezańcka žwój schlewjer posběhny; spóznach w njej Emiliju.

„Je dha to žón abo woprawdźitosći?" sawołach spodźiwany. „Śeźe to wy, droha Emilija?"

„Kaž widźiśe, to žym ja, mój slamjenjeny primo", wotmołwi j wuźmějorkom.

To běśche wona, woprawdźe wona to bě, haczrunjej hischcze błeda po khorosći, ale runje tale błědosć bodawasche jej njewupraśne kuśło a nězrosć. Ja trěbach a pózerach še žiwojimaj wocźomaj te znite, tak dołho njewidźane rysy jeje wobliča.

„Njemóžu temu ani wěrić. A kak śeźe do tuteje krajiny žem pschišchła? Ani waš prjedy spóznacź njemóžach!"

„To je dołha prosto. Běch, kaž wěśće, khora, tak so mějachu we mnje hižo strach. Słóncznje wschak moja khorosć twochmy, ja ponałku nadywach žiwojich mozow, a tu po poruczności lěkarja jědu žem na létny pschebywk na kraj won a to s macźerju a še žotromaj ke macźerknemu bratrej", wuja žnjesche mi Emilija.

„Ke knjesej Bětźy do naschoho městaczka?" praschach žo, nochcyjo wěricź mojimaj wuschomaj.

„K wujej Bětźy. K žłužbam. Nó, potajkim, śeźe někto spokojonc?" wopraschа žo Emilija wuźmějwajsy žo.

„Cźehó by žo tola tehole nabźał, so wy k nam pschińdźeśe!"

„Někto pak budźeśe j cźicha, macź a žotśe hižo pschikhadźatej!" napominaschе Emilija.

Počźinach žo, jako hdyžmaj žo njesnałoj a sapocźach někto wo wschědnych wěcach rěcźeć. Słóncznje žo damy sajo do wosa wuźydnychu a my jědźechmy dale.

Khwatajsy jědźechmy do domiźny. Wohladnych žo něschto krótcź do wosa a setkawach žo j Emilijinym khłódnym, njeczućiwym wócźkom. Słóncznje dojědźechmy do města a sa něschto wokomikow stejachmy pola Bětźej statoła. We skoku seskocźich a pomhach damam j wosa. Emilija stróźi mi łahodnje ruku, schtoż skutkowaschе na nnje kaž by błyhł mi do cźeła sajeł. Pohoncź wunješe wězy, ja žo poruczich. Damy wuprožnychu žej, so bych starschimaj „wjele dobroh!" prajił a pschesrochowachu mje na wopyt k žebi.

VII.

Pytach sa składnoscźu, so mohł žo j Emiliju sećź, schtoż žo mi też poradźi. Popołdnju wundże žo wona še młódźicźej žotru pschekhodźowacź. Postrowich knježnje a pschijamknych žo k nimaj.

„Njewěrno, tu djemoj prawje tak do bajanticzy?" poczo młódźicha žotra.

„Derje!" wotmołwich. „Sawěsće dźecze tam žo pschekhodźowacź?" prajach.

„Haj. Pobuchmoj tam wječera j macźerju, tehodla žmój tam dźenja sajo wuschłoj."

„To je rjane pschekhodźowanje", měnjach. „A kak lubi žo wam, knježna, nascha krajina?"

„Wulźy žo mi spodoba. Njeźžym žo wšo teho nadźala, so lětša do wascheje ródneje wokšawy pschijědu."

„Cźim mjenje ja", dodach.

Runje pschińdźechmy do lěka, a Emilijina žotra Klara, wotkhilinschi žo wot naš, pytasche žej kwětki.

„Emilija", prajach wuźiwajo pschijódneho wokomika „wy śće mi jenoż malo w tammem lisćiku słdźika, bubźe tak dobra a prajeśe mi, kak je žo stało, so śeźe tak njewocakowanje zhorjeła?"

„Kak wcźipny tola śeźe", wuźmja žo wona. „Tola žłyschcźe, ja wam to wupowědam. Žónu dopołdnja, pschischedźchi s wustawa, cźujach žo jara žłaba. Wuźłach žej, so žo to sajo da, a ani wo tom nikomu nicźo njeprajich. Popołdnju pak to hižo potajicź ani pschewinycź njemóžach, ale dyrbjach žo lehnyć. Bu mi pschezo hórje, starschej pózłaschtaj po lěkarja, cźi žo mje sa khorošcźu wuprašchowaschе a potom wosjewi, so je to žnadź žpocźatk žymnizy. Macź a nan žo wšo wulźy jara strózźichtaj a nałožowaschtaj wschě możne žredki, so bychtaj khorošcźi zadźěwałoj. Wschitko pak bě podarmo. Sa cźi dny saja mje cźeźka khoroba, cźi bu tak žtraschna, so žo lěkaŕ bojeschе, so mohła jej podleźeć. Słóncznje nětkdże sa tydźeń žo won wupraji, so žym najwjetšemu khorošcźi hižo wuczekła. S połěpschenjom mojeje žtrowoty pak to dźěśe pomałku. Prażnik mjes tym žo pominy a po lěkarjowej radźe měšach žo nětkdże na kraj won hicź dowulźkowacź. Sdyž mójach žo na puć podacź, žym j macźerju a še žotromaj na próžninny k wujej Bětźy žej zajeła. Dźenja pak je macź še starschej žotru sajo k žwojej holźje do .... wójeła, hdyž žwotanje nětkdże tśi njedźele a potom j namaj sajo do Prahi podźeśe."

„Ja njemóžach žej wašche nahłe njewukhadźenje a sapowěschenje wotnow wuźaśnicź", pschišpomnich.

„Tak truće hacź do Prahi pschijědźu, wuměnju žwoju jśiwu j druhej na druhim tónzu, so bych na tajke waschnje wšěm wcźipnym wocźam wěźych knjesow mjesu stajiła, kotrejž mohli woprawdźe bóle pilnicźo žwojich studijow hladacź."

„Ja tola sawěsće njeśećinicze! Bychcźe mje wo moje žłožo pschinjeźła."

(Pokracźowanje.)

— **Bakulowy slawny dźěćacy khór** přijědze z Drježdžan tež do Łužicy a poskići nam někotre koncerty. Pjatk 31. okt. budźe spěwać w Budyšinje na tšělerni, sobotu 1. nov. w Khróšćicach, njedźelu 2. nov. w Radworjua póndźelu 3. nov. w Bukecach. Započatk koncerta budźe wšudźom z dypkom we 8 hodź. Zo bychu tež dźěći raz něšto rjaneho słyšeli, chcedźa Bakulowi spěwarjo tutym hižom popołdnju, 1/4—1/5 něšto krasneho zanjeść; Khude dźěći zmója darmotny zastup, druhe móhu sej za tuni pjenjesk programm kupić. Tež dorosćeni, kiž wjećor časa nimaju, smědźa pop. do koncerta přinć za postajeny zastup. Dźěći spěwaja na wsach jenož serbske a češke spěwy, w Budyšinje pak tež 3 němske.

— **Operowy duettowy wječor.** Charlotta Viereck, sławna sopranistka pjchi statnym operowym dźiwadle w Drježdźanach, pschińdźe wutoru 21. okt. do Budyšchina, so by z Alferdom Steinherrom njeschadźbny konzert, operowy duettowy wječor dała. Wumělnitza njeje tudomnym hudźbnym kruham njeznata a je wobsteje tónkrosć sajmowe, ju tu w Budyschinje na jeje wobsežje známu, w operiskim spěwje, słyschećz. K tajkej wumělnizy hlusche pschichodny wuměłc. A ko je Steinherr! Ma derje wumuzeny hłós a móc so prawje do swojeho pschednoschka samurić, schtož hlubok wumělstwo dopokaza. Pschi Försterowym khórišće šedźi kapalny mischtr Herbert Steck, kiž psched lětami k narodnemu měšćanskemu dźiwadłu pschišłuschesche. Herbert Stock skutkowaschе posledni cžas jenož pschi khórišće a je so k zmje cžujazemu wumělcej wuwił. Sasmune liščiki wudana konzertna direktiia Korla Jana Gudera na seminarskej haji 8. (Hlej nowischtk.)

— **Statistika wobdźěłanje** pschi Budyschskim policajskim hamšće nam sćewi: Němskostatna inderowa liczba za sobujwinjenje bě 8. 10. 1924 1,21 bilion kročzina dowobjuskeho cžasa.

S **Budyschina.** (Druhi raüschosakski sjezd za wikowanje, rjemještko a pschemysło w Budyschinje, njedźelu 19. oktobra, w „Krónje".) Swjatskowe pschedwjdźenje sa wikowanje a pschemysło nježesche wcžera wjećor pohnadźenje. Wono wuradźowanje we wuhotowanju raüschosakskeho sjezda. Sćežkowaze so postaji, dop. we 10 hodź. budże sawrjene pohnadźenje sastupjeri a popołdnju we 2 hodź. sjawna manifestazija. We pohnadźenju sastupjerjow budże so wo sunstkownych praschenjach jednacz. Nosprawjeczź budźa: k wikowanskeli sudnik Heinrich z Drježdźan wo organisajtowych praschenjach, k. assessor Steckhahn z Drježdźan wo dawkowych praschenjach, k. assessor Thieme z Drježdźan wo njesakonskim wikowanju a wo boju pschesiwo njemu a dale wo wólbach w stacže, krajach a gmejnach, kiż najšćerscho pched durjemi steja. K. hospodarski direktor Blum z Drježdźan wo sozialnych srjadowanjach. — K tomu so pschisamknje shromadny wobjed. — Na dopołdnjske pohnadźenje je hischcze wóšta liczba sastupnych chartkow w sarjadowarni sjedźa dóstacz. — W hospodarskej nusy samostatneho syrjedźeneho stawa rěcža wschelaki rěcznicy. K. dr. Rudolf Schneider, hospodarski němskeho krajneho sejma, pschednoschnje wo Londonskej konferenzy, kak wona stutkuje na samostatny syrjedźny staw a z wobsežitym dźiwanjom na wukrajne pjenjezy, kiż so wocžakuja. K. profesor dr. Kastner, hospodarski zejma, pschedźyła zajšćeho drobnowikowanskeho sjednoczenstwa, rěcži wo: „Hospodarskich nadawkach pschekupstwa, rjemješlnistwa a pschemysła." K. pschekupz Kurt Fritsche: „Drobnotowikowanje, rjemješko a pschemysło su, hdyž najwuzo sjednoczeni dźěłaju, mózy." Sjedź bu pschi so hódnje k mózney manifestaziji rjemješka w naschich měšćanskich murjach pschisamknjcź. W thutnym dźěle budze samostatny syrjedźny staw wo wažnych praschenjach wuradźowacz a wobsamkowacz. S hohatym wobdźělenjom dyrbi so liczicz. Pop. pohnadźenje dyrbi so z dypkom wo 2 hodź. zapoczecz, dokelž wo 5 hodź. dyrbi hižo žurla zapo próstna byez. Wobsyt sjedźa leži wo sajimje kóždeho zamostatneho syrjedźneho stawnika. Pschekupz, rjemješlnik a pschemysłnik njech pokazaja, so pschesjenoczź w jich rjadach knjezi. — Dobry wuspech pschejemy druhemu ranschosakskemu sjedźej.

S **Budyschina.** (Wobrjadowanje žadarske towarstwo.) Wobrjadowanje žadarske towarstwo wuhotowa sobotu 4. t. m. wo 1/2 hodź. w žurli „Běłeho konja" pod pschedhydźiwom k. hamtiskeho hejtmana dr. Jungmana wustajenym wschelakich družinow jabłukow a kruschwow z pschisamknjenym pschednoschkom. Wobuzel běchu Budyschinske hobustawy wustajenju tak hłabje wopytali. Mschelake družiny žadu běchu bohacze wustajene. K. tatarski rada Unthauer nějesche pschednoschk wo žinjach, rjdźerjenju a wužiwanju žadu. W zwojim pschednoschku nětkhe tuto praji: Lětuske bohate žně badźa nam dosez pschiležnosće, druzinu žadu postajicz. Tuto je za dalsche plahowanje a wikowanje zara wužitne. W žnjach dyrbiłoh rozsetnawacz sraky žad na schtomach a sraky k jedźi. Sraky sad na schtomach zokezi psches běłiski bóle abo ntjenje, wotschesipnje so lohko wot njtalitschcza. Wotpadnjene cžerwe płody su hižo dobrowólne dozrawsze. Synske družiny dyrbja, so bychu so prawje dołho dżerzeli, prawje dołho, hacz do wožrjedź oktobra, na schtomaje wisacz. Wschón dad dyrbi so se schischku schcžipacz. Korby dyrbjele se zlomu wuklađene byez. Khowacz możesche zad najskerje w rhłóbnych wkożnych pinzach, na beskach, we wobsebitych polzach, niz pak na hamej senu. Wobsežbe dobre a drohotne družiny możesch dołho měcz, hdyž jenotlíwe płody do papiery sawalisch, do kaschczow nakładzesch a do pinzu klasisch. Kěrusche bohate žně su sadowe płacžiny tak smišane, so so nowodsadżenje a plahowanje sadu storo njesapłacži. S hospodarskich winow a winow stroweth by derje bylo, hdy bychu so dothodkerjaze pósdne družiny plahowale a sad so derje na podźiśche cžasy léta satkowal. Kupowazy lud dyrbi so tež wo wschelakich sadowych družinach powuczicz a rozdźel mjes płodami, kiž so wschódnje na wikach pschedawaja a wobsežbe derje plahowanymi, sejnacz. Po pschednoschku bě zjawe rosrěczowanje a postajenje družinow.

S **Lubija.** Pondźelu pop. shromadźichu so hornjołužiszu hoscjenzarjo w hoscjenzu „Města Shorzelza" w Lubiju. Wobsežje łkorzesche so na lwjhoze sawjeselesitze dawki. Sakšjo hoscjenzarjo maja 12 wobsebitych dawkow płacžicz. Do wójny wuczini wobsebity dawk 3 abo 4 %, dźensa pak 1 najmjerscha 25 %. Dale jednasche bo wo polizajskej hodźinje. Swjatk je zebi žadat, so by so zyle sbehnyła. Tež sjedź sakkich gmejnow je so za to wuprajił. Sakše ministerstwo nutskownych naležnoscjow je tež k tomu pschichłowało, ale Prušcze dla, wobsežje ministra Severinga dla, so njeje pschewjedło. Někto dyrbi so druhi pucz pytacz. Parlamentarizy sastupjerjo pruskich hoscjenzarjow dyrbja so na pruske knjezerstwo wobroczicz.

S **Wulkeho Rödrädorfa.** Tu su njedocžinki tři kokze z pčołkami pokradnyte. Najšćerscho su zhonili, so su lětuschе wunoschki jara bohate.

S **Kumwalda.** Holanske jahody rostu tež pola nas na brjohu Čornoboha k druhemu rasej. Wobsežbe su wone rjane wulke a błódke.

S **Biskopiz.** Dwaj dnjej su murjerjo jenož strajkowali. Jich žadanja su so po dźaczu dopjelnike. — Tu su so na kehele kulenje myta postajike. Na pschikład 3 we mowtrske kolo, kuchinske nadoba, prěnje myta samo 8 zł. cžejka krowa, dwaj zł. cžejke žwinjo, kosa, schinki atd. Schtó njechce so bobu kulecz?

Se **Schmanowa** nad Cig. Hospoda jeneho tudomneho kubła nedpadny wjećor pjatk 5. t. m. zuj muz nanak khrobłischo. Hołza wocžakowalske swojim pschecželku. Wokoło 9 hodźin klepasche so do wokna a hołza kasčsche, dokelž žebi mjńlesche, so je wocžakowana pschecželkinza, sastupicz. Kak pak so stróži, hdyž nadobo zuseho muzleła psched sobu wuhladza. Zuzy cžzische zwezku haćinez a rosbi kruschwiczku. Hołza so smukze sakitowadze, na cžoż njeckinczomnik zołasche. Nadpadnjena padny do womory.

S **Brjasnje.** Natař Matej Pohla jědzesche z pola domoj. Njedaloko kowarnje splóschi so kóń. Wón a 10. letny syn padnyschtaj z woza. Pohla stama žebi nohu. Jeho syn pak so njewobschkodźi.

S **Turjcho.** W brózni wikowarja z drjewom Khorlo Pumpy wudyri njedźelu rano wohenk. Spalike su so wyschе syzna tež někotre kolesche a młócžaza maschina, Wilhelmei Stecklinkej zjuschcza. Pumpa a Stecklinz bjeschtaj na hosćinu jěłej.

Hody ma so kermuscha zwjeczicz?

Psched cžasom próstwu na wschě serbske farstwa, tež w Prusku, zwuprazhnyły, so bychu nam dla prohtki hnydom fichwie, po kotrych sajdach so we wodźaka kermuscha zwjeczi. Se sćežkowazych wožadow nam wodźaki hischcze pobrachuja: Wóspork, Budyschcka serbska katolska, Dobrusha, Wowmjow, Wórthmory, Sdwik, Palow, Wuježay, Hóniza, Muzakow, Kulow, Hbjelst, Porchow, Muzakowske wsy, Lubij, Parzow, Schprejay, Wotrow, Khrósćizan, Kischschow, Roschchow, Smilnitza, Drětwej, Klóschtr Marijnee Hwězdy, Dolsa Borschcz, Jabenza, Schcženza, Wjelzej, Wulkenzizan, Dolni Wujesd, Jabłońz, Klitno, Khołm, Lucžo, Lejno, Ruchwarh, Sły Komorow, Zarow, Worklezy, Kanezy, Bacžoń, Njebjelczizy, Klunjo, Bukow, Kamjenz. — Prošymy nětk wschěch cžitarjow smjenowanych wsow, so bychu nam sjewili, po kotrym sakonju so pola nich kermusch a słožuje.

Přilopk.

* **Hdy pschihwjeze so prěni petrolej do Němskeje?** W lécze 1861 pschihwjeze so k prěnjemu rasej petrolej do Hamburga a to w tutym lécze 50 000 zentnarj. Jedyn zentnar płacžeschе 25 hr.

* **Wopaczny detektiw.** W Georgswałdze sajachu molerskeho pomocnika Alfonsa Buchmanna z Freiwaldawy we Schlesyfku. Wón augusce bě so duzy do Rumbórka jako detektiw wudawał a wupokasy za mjeschywschestwujenje zadał. Tak bě tej wyschkemu fin. radźicelej z Drježdźan pschischol, a dokelž njemješesche wupokas, zadasche jebi 20 hr. khłostanja. Nětko pak budże Buchmann khłostany.

* **Płokatnje sa knihe.** W Lipsku su tež płokarnje sa knihe. Starych knihi swjasli a deli, kotrež su so jara womasale, so sazo wotrjedza. Starе se žiwinjazej łopu pschecžejenjene knihe su sazo łaż nowe, hdyž so z mydłom, sodowej wodu a schcžerku wumyja.

* **Buk powali automobil.** Na dróhy wot Schöpfingen do Heef skoczi buk pschecžiwo automobilej a powali jón. Jedyn w nim jedźazy prawisnik Bogschkulte z Hamma (we Westfalskej) swiny jebi schiju. Wjednik a tej wobdźełzet auta wostajichtaj njeskranjonej.

Za nowu čitanku

su darili 1318,03 hr,

Dalše dary:

„Boži pomocnicy" 17,38 „

hromadźe 1335,41 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetoj Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powćstnik.

Serb. tow. „Cornoboh" w Drježdźanach swjeći sobotu, 18. winowca, w žurli „Odeum" Carusstrase 26, swój załoženski swjedźeń. Wšě sobustawy prosymy, zo bychu w serbskej swjedźeńskej drasče přišłe.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma pjatk wječor we 8 hodź. zwućowanje. Po zwućowanju je wažna zhromadźizna. Nowe sobustawy so přijimuja. Přinoški maja so zapłaćić. Starosta.

Serb. tow. ratarskeho dorosta za Khróšćicy ma pjatk wječor z dypkom we 8 hodź. pola Wjenkee w Khróšćicach zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt so prosy. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Poršicach čini wšě jednoty na to kedźbliwe, zo wuhotuje njedźelu, 19. oktobra, sokolski swjedźeń.

Jednota „Sokol" w Poršicach ma štwórtk, 16. okt., wječor we 8 hodź zwućowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerf, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawóstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 15. oktobra 1924.

Kursy wcžera w Barlinje:

(Tute mitze su w miljonach)

Dollar	4190 000	šwajcowski frank	21 990
jendzelski punt	18 830 000	cžeski króna	12 450
schwejzarski frank	80 300	10 mil. pólsk. mark	78 250

Přez tu tež wcžera žadne njeschło. Wschědna daś staji so na 1/4—3/8 %. Měsačna na 13 % sa léto. Cžim žadnische běchu zuse pjenjezy. Franzowskich pjenjez statna banka jenož 5 % pschihłeli.

Efektowe kursy běchu wcžera na Barlinskej bursy skruczene. Kursy statnych požczonkow nětschto dobuchu. Wójska požczonka leżesche mjes 540—610 %.

Na produktowych wikach w Barlinje běchu płacžizny z nowa skruczene. S Ameriki powjesleze njepschedběžachu. Tukrajneho žita njebě wjele na wikach. Wikowarjo pak wukrajneho pschinjesle njepokhcžowachu. Pschenicza a rozka nětschto mało dobuschtej a běschtej krjwak krucžischej. W jecžmjenju ma jenož najrjeńsche zorno kupzow za rjany pjenjez dostawa. Schpatne kajkoježe njerozda a žadzicza nitki pjenjez. Wowoš bě w rjanym zornu žadny. Wcžera płacžeschе zentnar

w Barlinje

pschenizy 11,05—11 54 rožki 11,10—11,40 jecžmjenja nałetneho 11,50—183,— najmuz. 10,25 hacz 11,— wowsa 9,10—9,35.

Len njetrjeny 4,— 5,25 6,25 po zentnarju za ščiske družiny. 6—7,50 hacz 8,50 za najšćerscho družinu. Dźěl. 1. družiny 1,28 1. dr. 1,12 3. dr. 0,95 hr. po puncze, srjedźo 1. dr. 15—35 pj. po puncze.

Zokr bije dale. Pschi 200 zent. pschińdźe zentnar 21 hr. bjes dawka w Magdeburku.

Schtož ztnc płacžizny nastupa, je njewešte, kak so dale wuthworja. Rožka stejt dźensa runje tak wuzoko kaz pschenizа, z khwilemi bě drózsicha. To bě so prawym njestrowy pomer. Tukrajneje rožki mało hacz dotal na wiki pschińdźe. Natař nima khwile mlócžicz. Rulka a Pólska měsečitej w rožay lětza schpatne žně. S Kanady hischcze powjesczow njepschedleza, kak wulke rjane žně budźa. Argentinska a Australska halle w novembru a dezembru pschenizu žnjeja. S Australskeje pišaja, so budźa žně wuriadne rjane.

Na pschichodź:

Wós, landawski a hońtwinski, Warnacz w Lejnji: pola Khróšćizy.

Rublo pola Bikoviz je skalu, sa 60 0000 hr. Schtóž žo sešimuje, nech pod D. 656 swoju adrešu do „Bautzen. Tageblatt" sapoda.

Krowa „mloda, w Małej Dubrowy cžo. 10.

Sóc pytaš:

Kuhinska, knjezi dwór w Pluschnikezach.

Schewski, schewski mischtr Horak w Budeschezach.

Pachol. F. Lieber w Budyschinje na bohatej hajn.

Bildarski, kotryž może pokhrowacz, waggonowa fabrika we Budyschinje.

Schofer sa wožabowy automobil, Werminghoff.

Dźesacžetka, fahrodnik Galle w „Tjsoch lipach" w Budyschinje.

Holza, hoscjenzar Blankenheim we Wbohonje pola Budeschez, hamtiska sudnika direktora Weilandowa w Budyschinje na Stieberstr. 541; hoscjenz „Herbka zrychta" we Wjelećinje.

Schkrowe depesche.

Žito dźenja dopołdnja 1/2 11 hodź. w Barlinje (w zwobodnym wikowanju): pschenza 11,75—12,75, rožka 11,45 hacz 11,95, jecžmjen, nałetny 12,50—14,00, nasymši 11,25—13,00, wowoš 9,75 10,00, pschenicžna muka 31,00 hacz 32,50, rjana muka 21,50—23,00, wotruby, pschenicžne 8,90, rjane 6,50.

Mało posticjuja! Tendenza: kruczischa!

W Barlinje 3/4 12 hodź. dźenja, 15. okt.: pschenza 12,00 hacz 12,40, rožka 11,70—12,10, wobej dale krutej. Druhe žito płacžisnu njepschemeni. Wjedro we syrjedźnej Ameriźy žnjam njeschoji. Wunoschk je runje tak wulki, kaž lońsche wurjadne žně. Byrnjež wjedro kažate bylo žito so pomérnje derje domkhowało.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjowe žnjnije po tonni abo 1000 kg, lenowe 100 kg. płacžizny we złotych.

	14. 10.	13. 10.		14. 10.	13. 10.
Pschenza	221-229	215-223	rožk. wobjuschi	15,60	15,80
rožka	222-228	216-222	woch. metasa	9.25	9-975.
nałet. jecžmjen	230-260	230-260	jerabella	15,00-17	15-17,00
nał. jecžmjen	—	—	běrnaze krejli	20-20,00	20-19,00
wowoš	182-187	180-186	kuny	20-22	20-22
kukurica/Mais)	—	—	wola	18-19,00	18-19,00
pschenicžn. muka	31-34,50	31-34,50	lany wobuschi	23-25,50	25-25,50
rjana muka	30-34,25	30-34,00	wobre łapiny	14-15,00	14-15,00
pschenic. wotr.	13-13,50	13,50	jelle łupiny	16—19	16-19,00
rjane wotruby	13-13,00	13,00	syno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
rupš	385-395	395	s'oma, rjana	1,30-1,50	1,00-3,40
lane symje	400-410	400-410	„ pschenej.	1,30-1,50	1,00-1,40
hrach	25-27	25-27	„ wowsina	1,20-1,40	0,90-1,00
pjelušchi	17-19	17-19	„ jecžma	1,20-1,40	0,8°-1,30

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su přenjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźeržive twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Kedźbu! Kedźbu!

Jednota „Sokol" w Poršicach

wuhotuje njedźelu, 19. oktobra 1924

sokołski swjedźeń

w Handrikec hosćencu w Poršicach.

Započatk wječor w 7 hodź. Zastup 75 pj.

Wo bohaty wopyt prosy

Jednota „Sokol" w Poršicach

Wuteru, 21. oktobra 1924, wječor w 8 hodź. w zali „Krony"

operowy duettowy wječor

Alfred Steinherr, tenor z Wiena; Charlotte Wiereck, sopran, wot statneto dźiwadła w Drježdźanach.

Při klidle: Kapelny mištr Herbert Stock, z Drježdźan.

Duetty z Othello-Walküre-Götterdämmerung-Schwarzschwanentelch.

Khartki po 2.50, 1.50 a 1.— hr. z dawkom su dostać w koncertnej direkciji K. J. Gndera w Budyšinju na seminarskej hasy 8. Telefon 1018.

Hosćenc w Róženće.

Pokračowanje škatowanja wo myto wot nětka kóždy dźeń.

W. Häcker

Žitna hasa 7 **w Budyšinje** Žitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Fukelnjej hasy 34.

Telefon 786.

Hłowna pjchedawarnja Rud. Sacha z Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

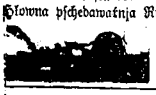

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Serbscy korčmarjo

wozjewjeja swoje **reje a swjedźenje** w „Serbskich Nowinach".

„Serbski Hospodar"

ratarske wulkowikowanske towarstwo w Budyšinje

ma hišće něšto

symjeńtnej pšeńcy

z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach

Kóždu dźělbu

dobreho syna a słomy

kupuje

Albert Paatz w Kamjencu.

Transmisije

kóždeje družiny

wellje, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 l.

z napřeća starych kasarn ow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Młyn

kupić abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin".

Pytam kupić derjezdźerjanu

ručnu młóćacu mašlnu

z rjemjenjom. Dopisnicu na adressu: Joh. Busche Cunewalde Nr. 89.

Žitne měchi

słomniki tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11.

Gumijowe mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

MERSIOVSKI

Časniki

Derjezdźerjany, sylny jenopřežny

hospodarski wóz

je na předaj

w Komorowje čo. 3 p. Rakec.

Kruwa wysokosudelna (z druhim čołećom) je na předaj we Wownjowje čo. 6 (Ohna).

Prosata

předawa **Hunnius** na swob. kuble w **Ješicach.**

Pos

dobry strażowař, je na předaj w Lipiču čo. 21.

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wične płaćizny swětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach".

Z tutym wozjewjam, zo sym při hamtskim a krajnym sudnistwje w Budyšinje a při komorje za wikowanske wěcy při hamtskim sudnistwje w Žitawje jako

rěčnik

připuščeny.

Rěčnik Rudolf Grimm

W Budyšinje na Tuchorskej drózy 20 I.

Štó

wobstara za myto młodymaj serbskimaj mandželskimaj **2 abo 3 stwy** (po možnosći prózdnej ze sobuwužiwanjom kuchinje. Poskićenja na wud. „Serb. Now."

Młody pos

dobry strażowař, je na předaj w Lětonju čo. 1.

Jězdne kola motorske kola

bufrudźělace mašiny

centrifugi

šijace mašiny

žimace mašiny

narunanske a přisłušne dźěle

wuporjedźerja

Palow Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

---

2. rańšosakski dźeń za wikowarstwo, rjemjesło a přemysło w Budyšinje

Njedźelu, 19. oktobra 1924, pop. w 2 hodź. w hosćencu „Krony"

hospodarsku nuzu samostatneho srěnjeho stawa

wopisuja znamjenići hospodarscy politikojo w swojich přednoškach

Referaty:

Knjez dr. **Rudolf Schneider,** sobustaw statneho a krajneho sejma

Londonska konferenca a jeje skutkowanje na samostatny srěni staw a dźiwanjom na wočakowane wukrajne kredity.

Knjez prof. dr. **Kastner,** sobustaw krajneho sejma, wobkhodwjedźacy předsyda sakskeho drobnowikowanskeho zjednoćenstwa

Hospodarske nadawki wikowarstwa, rjemjesła a přemysła.

Knjez překupc **Kurt Fritzsche** w prašenjach rjemjesła wosebje nashonity knjez

Drobnowikowanstwo, rjemjesło a přemysło w najwušim hromadźeskutkowanju jena móc.

Skhadźowanje ma so dostojnje mócnemu wustupjenju rjemjesła w murjach našeho města přizamknyć.

Samostatny srěni staw budźe w khutnym dźěle wo žiwjeńskich prašenjach rěčeć a wo nich wobzamknyć.

Zastupjerjo statnych, krajnych a gmejnskich wyšnoscow su přeprošeni.

Překupcy, rjemjesłnicy, přemysłnicy! Čestna přisłušnosć kóždeho jenotliweho je, zo přińdźe!

Też žony su wutrobnje přeprošene.

Zwjazk za wikowarstwo a přemysło z. tow. w Budyšinje

Přiloha k čisłu 242 „Serb. Nowin“

Sr'edu. 15. oktobra 1924.

Bayerski kronprynz—Ludendorff—Hindenburk—Hitler.

Niehlósny kwartett.

Počzahi mjes bayerskim kronprynzom Ruppprechtom a Ludendorffom běchu hižo w poslednich czasach šwětoweje wójny khěrko liwke. Ruppprecht dopósna a dowidžesche, so bě dalsche wojowanje pschećiwo tejle derje wobronjenej czrjódže njepschećelow njerozum, mjes tym so Ludendorff kruce na tym šwóta a chžyšche hacz do „dobyczéško konza“ šwój mječ trjebacz. K sjatnemu njepschećelstwu dóndže hatke dla Hitleroweho progeza. Ludendorff běsche wobkrucził: Ruppprechtje exzelenzu von Kahr we nozy 9. novembra kskamanju škowanamokwjak, schtož pak s mičim dopokasacz njemózesche. Ale skerje so wuraschi, so Ruppprecht s zyłej wěsu niczo czinicz njemóżesche. Tež w „Lipczanskim Djenniku“ je Ludendorff tošame wudawak. Na to so jeho pod schtyrjomi wočemi dopraschowachu. Mjenko wón wusna a wobkrarowasche, so je wopaczuje informowany, ale njemóże to sjawnje wróczicz, dokelž je bone fide t. r. w dobrej wěrje czinik.

So by so wěz je šwóta pschinjesła, wobroczischu so na Hindenburga wo posrědnistwo. Tutón běsche hnydom šwólniwy, wězku s dobrym mujednicz. Wórsy pak dyrbjesche Hindenburg pschidacz, so je jemu tute dźełco njemóżne, dokelž běsche Ludendorff Ruppprechta pola częstneho šuda we wulkim pruskim generalnym stabje wobstorżik. Na to sjromadzichu so wschitzy najwjedźowazy generalojo Bajerskeje a sahudźichu jemu wšelakožne njeshańbite zadarjenje Ludendorffa a schkitachu prawa Ruppprechta.

Powschitkownje so tuta njeczešanosć Ludendorffa fatama a je na najšpitschim puczu, poklednu pschiwisk w Bajerskej hischcze šłubicz. Wón dyrbjesche wědzeć, so bajerski lud s lubosczu a czešczownosczu na šwojim njekrónowanym kralu wisa. Tajki wobstorżbu njemóże šebi tak lubicz dacz, hyrnjez wot Ludendorffa wutkhadźaka. Ale „tutón muž je khory“, pišasche psched krótkim „Kölner Volkszeitung“. Tuta khorosć réka wulkanstwo (Grožzeiwahn). Da šebi wěsche nješto na to bycz, so je Němsku šobu do najwetschcho hubjenstwa storczik. Wón běsche jedyn s tych, kotrjž wědźachu,

so je wójna hižo w septembru 1914 pschehrata.

Snajsche Schlieffenowy wójnski plan a tón so na franzowskich wojowniskowczach skepsa. Njedźiwajzy teho dyrbjesche so hacz do wukrawjenja wojowacz, dokelž Ludendorffowe wulkanstwo a tolsta słowa to chžyschtaj.

Sajmake je, kak tež Hitler wo Ludendorfje šudźi. Psched dlešchim czasom pišasche: „Pruski general, kiž je pod wopaczným njenom do Schwedskeje czekuył, kiž je do amerikanskich nowin sa pjenjesy artikle pišał, kotrez běchu njenudze a šmylene, jedyn pruski general, kiž do wuhnanstwa w Bajerskej dže, dokelž tu pschihotowanu nazionalnu pódu namakacz šebi myšli, njeßmě

wažneje politiskeje róle hracz.

Wěso chzemy jeho wojerstu hódnosez wutrjebacz, ale wožebiteje róle w Bajerskej so jemu pschizpěcz njeßmě.“

Podobjsicho je so Ludendorff słužił z je ludoweho agitatora a wuschikneho rěcznika sa šwoje nadawki wuzšit. Ale bórsy je Hitler wobkrarowak a je dowidźał, so maja w Bajerskej a wožebje w Münchowje tutehu

wěczneho njemérnika Ludendorffa

politiszy a nabożnje docżista žyteho.

W bajerskej „Bauernbundzeitung“ praji so jemu runje mjes wocži, so je je šwojim mérkażazym patriotiżmom a hischcze bóle se šwojimi politiskimi wumjelkimi kruchanni šebi wschitzkich sympathije skakył.“ Na kónzu tuteho nastawka réka dale: „Wy je wschěmi ludowzami sesze naschemu wótznemu krajej wjazy schkodzeł hacz pomhał. Chzeesze-li naschemu némskemu krajej pomhacz, dha czinicze bozedła kaz Hindenburg, sakuńicze do subow a — mjelczesze. A hdyž chzesze naschemu bayerskemu krajej wuzitny bycz, potom proseżu, kupeze šebi tharthu nětdże do Pomorskeje, ale bjes wróczenja. Se zyłej thutnosczu dyrbi bo Wam rjez: Wy rosbhoricze je šwojim schczuwanjom zuky bajerski kraj. Mamy dosć! Je-li njebudże skoro měr w Münchowje, potom budzemy my burja rěczecz. Na dobre šboże šmy Waš do wójny sesčehowali, ale sa politiske wjednistwo nimaeze trěbne šamotnosze. Radźimy Wam, politiske jewischczo wopuschczicz, na kotrymž sesze jene pschesłapnjenje po druhim nasnonili.

Hdyž to tak dale pónbże, budże Ludendorff z haubu a šnieżkom Münchow a Bajerstu wopuschczicz dyrbjeł, hdyž je wulkhowanki namakał pod wumérnjenjom, wschetno politiskeho dźeła so šdacz. Ale Ludendorff bjes schczuwanja nanapschesco republiku žywy bycz njemóże a tehodła nazionalne gardy na nékajki „puez“ pschehotuje. Tajkemu nafiazjenemu njemúrnikej njedyrbjeli dacz šwobodnje wokolo běhacz. šlúscha w šwojej thorosczi (wulkanstwo) do nékajkeho sanatorija.

*

Kupjena njewjesta.

Podeždženje Němzowki w Kurdistanskej.

Mój nan bě z misijonarom w meśesze Araju. Ja pak wuphytowach jenu schulu w Němskej, hdyžeł buch wukublana. S dźewzjatnacze letami puczowach k šwojemu nanej. Mje dowěrichu kujeni, kiž do Bombaya puczowasche. Pod jeje schkitom pschebywach hacz do perskiseho mórskeho wustupa. Mot tam dyrbjach šama dale puczowacz. Nékotremužkuli buhze to džiwne, hdyž czita, so dyrbjach šama dale puczowacz; misionarowje njejsu bohacžkojo a mój nan njemóżesche mi pschewodnizu abo pschewodnika dacz. Wón dotowěrjesche kujeni, so wona mje dobrym rukam dowěri. Nadawk trjeeje njebě tak lohki. Wjesele ludzi puczuze jeze hacz do Bagdada, ale dale jara srédka schtó. Na naschej łódzi bě mlody oficzer jako jenicži, kiž dale hacz do Bagdada puczowasche. Wón šnajesche nakoži domorodnych a krajinu derje. Jemu nje wona tehodła dowěri.

W prěnich dnjach běchmoj s Herbertom wjele hodźinow hremadze. Jara sajimawe wězy powedasche wo Kurdach, Armenicžanach a Grekach. Moja wutroba bijesche pschezo spěschnischo, — niż potwedańczkow dła, ale dokelž spóšnach, so ja jeho lubuju.

Tak pschijedzechmoj do Kurdistanskeje, hdyž běchu hischcze dźiwje ludy. Kokolwekolo železnizy wupschestrěwachu wójstownizy. Tam a jem bě jedna palma widzecz.

Nadobo sažlyschach straschny praskot a schumjenje. Pytnych hischcze, kak mje Herbert na to wsa, potom bu wschudże cejma. Hdyž sažo woczi wotewrich, wuhladach rospadanki železnistskeho czahha. Sranjeni wokachu. Herbert donjesze mje s rozpadarkow. „Nadpad na železnizu, tarra lejej Kurdow“, schepnatsche mi do wucha. „Mój dyrbimoj spytacz, so sady skaly pschinidźemoj a so tak wutkowanoj.“ Druhi wuczeł w puczinje njeje. — Hdyž so na puez nasiajichmoj, wuzłyschach wutkeł, jara so wustrózich. We šamym wokomiku wutorhnyschtej mje hrubje ruzy Herbertej. Sšo wobrocżinschi wuhladach wobliczo, šurowische beli njemózesch wumuzlicz. Czornej woczi šapaschtej, na czele ozorne, dźiwje kudzerje. Dwaj podobnaj człowjekaj djerzeschtaj Herberta. Ja wobarach bo, proschach wo hnydu, widźo so jedyn Kurda šwoju tšélbu na Herberta méri. Ja padnych do womory.

Hdyž sažo k šebi pschidźach, běch na thribjet arabiskeho ponija pschipažana. Mojej ruzy běschtej z tolstym powjazom šwjasanej a dotiuschtej go storo senje. Hdyž zyknu hłowu posběžech, bole, che mje jara a w dalokosći widźach człowjeka w pěšu lezo. Mój pschewodnik Herbert to bě. Schto so potom sta, na to so jenoż mało hischcze dopominam.

Hdyž wotcuczich, lezach w kletzu na škomjanej hromadze. Pódla mje šlojesche karan wody. Napich so a wostach šmérom. Na dobo pytnych, so njejšnym šama. Mešacz šwéczesche pschez wokno, w dirjach šlojesche muż, kiž bě mje sajał. Pschi nim pak druhi Kurda z nim powedaze. Potom wobrocżi so zuły ke mni a prajesche: „Ja wsam waš, moja knjeżna, bo harema. Tam budże ja waš starane, kaž sa běłu liliju pušczinu.“

Na šwojej ruzy mje wsa, w mni wotcuczi nadźija. Kruczse so jeho dźerzach a proschach, so njeby mje wopuschcził. „Wy pschindźecze k prěnjej zonje“, ni rjekny. Ja podakowach so. Mešacz wobšwélkesche jeho woczi, we mni šoudźi so hróšba, hacz njebudże wožub hischcze hórschi.

Wón donjeże mje do harema a położi mje na drohotne lehańczko. Dwě czornuschzy pschikhwataschtej. „To šiej twojej šłužobnizy“, praji. „Porucz jimaj, schtož bebi pschejesch, a wotpoczuj troschku.

Njewólnizy pschinjeżeschtej mi jěsez a picz. Ja pak běch tak mucżna, so wušnych. Hdyž sažo wotucżich, běschtej hischcze pschi mni. S jeju rěczow spóšnach, so bě so hlownje šwojich dotalnych žonow nabył a so je dołho hižo ta nowej njewjesty hladał. Skónczuje bě nétko „lilija puszczinu“ nadeschół. Tu běch nétko wopraždże w sajerzu.

Popołdnju pschinidże dotalna prěnja žona ke mni. Bórsy pytnych, so mje bidźi a jeje žarliwosez mi wutpucz namaka, so wuczeknu. Na moju horzu prošbu rjekny mi, so budża wjerzor w djetwjeczich wrota wotewrjene a so delka pschecżel mje wotczakuje. Dołho czakach. Skónczuje hodźina bijesche. Każ wo hrje pschestupich brjóh. W thlódke skały šlojesche kóń a muźki hłóh mje šalwoka. Dwě ruzy mje na konja hodźischtej. Bo czmje nicżo njewidźach. Wědźach jenoż, so pschi mni w šedle muźki šedźi. Nichtó njeprají ani šlowczka.

Skónczuje tóń posasta. Kurda šlocżi z konja. Lohko hižo šwitasche. Ja pohladach muźkemu do wobliczа. Jara so wustrózach, hdyž wobliczo teho widźach, kiž bě mje z Herbertowych rukow rubił.

„Wy!“ zakoścach.

„Ja njecham cje sdzerzeć“, praji mi, „hłownik by bórzy twój cżěł wušledźił, ale jěcham hacz k hranizy, sa by ch cje na pschedawanju njewjestow pschedał.

Pschedawanje njewjestow, — nowa hróšba sa mnje.

Sažo na konja.

„Naju pschesczěhaju“, praji nadobo Kurda.

Dołho sady naju widźach czrjódu Kurdow. Dołho njetrajesche, pschijschczachmoj do orientalskeho mésczaka. Mi běsche tak hubjenje, so bě mi wschitko wscho jene. Wjese wschjeze wole dach so šobu wsacz na hermank, na kotrymž jedyn Greka njewólnikow pschedawasche.

Dwaj kupzaj so jenoż wo mnje sajimaschtaj. Prěni bě mały tołsty a wobidny Turka, druhi pak Kurda, kiž bě runje pschijěschał. Wjes wschetko wjetschego sajima hladasche na mnje a gadźi jenu płaczijnu.

We šwojej wutrobje pak proschach, so by mje Kurda kupił. Wócżyz jeho běschtej czinnej, ale dobroczinej. Najskerje bubze so won na mni šmylicz. S połnowetrjenjemaj wóczkomaj šlojach pschi konju, štónczko šapasche. Sšadźenje wjazy njeßkyschach, ale pjenjesy klinkotacz. Khlódna ruka moju ruku pschinuny. Młody Kurda mje na konja šadźi.

Na špěchne jěchanje pšches pěšninju so hischcze dopominju. Hdyž sažo k šebi pschidźach, běch w oasy. Mojej hubje dóckaschtej so wody. Zyłe dźes wscheho žiwjenja tam lezach. Nadobo połdźeżnych šwojej wóczży, ku wuhladach młodeho Kurdu, kiž bě mje kupił. „Doris“ mi prajesche. Pohladnych jemu do wobliczа, šwojimaj wočzomaj zjewerżach. W šamym wokomiku wobja mje Herbert se šwojimaj rukomaj.

Wón powedasche mi, so je so ta mortweho wudawak. Je so drastu mortwego Kurdy wobleeł, hdyž běchu wschitzy prjecz a potom naš šeškehowak. Wschi šwitanju chzdsche naš doseżahnyez a muża, kiž je mje rubił, moricz. Bohužel pak bě so šapołdźił a mje hakle na hermanku doseżahnył. Tam je mje kupił sa klinczaze pjenjesy.

Na druhi dźeń puczowachmoj dale. Hdyž do Arasa pschindźechmoj, šwérowa naju mój nan.

Schto k temu prajicze?

Němskich ludowych schulow w Pólškej je 1549, wucżerjow 1908, dźeci 106 849. We Lódži je němski wucżerski seminar. Němskich šrénich schulow je 54. A Polazy w Němskej ani jedneje šrénjeje schule! Wo ludowe schule maja ho bohużel w poczi šwojeho wobliczа a hischcze hórje. Haj — sprawnosć je šakład wobstacża.

Honjtwa sa alkoholom — palenzom.

„Intransigeant“ poweda dźenża wo rónzu stawkny wo mórskich rubjeżnikach. Wono drje šo czita jako roman, wolny tžow, je pak czista wěrnosez. Letża w meji napjelni franzowska firma nakładny parnik „Mulhouse“ s tschestowzami (Stodtschi) a wotpóżka ju do Ameriki. Na lódži pak njebéchu tschetschowzy, ale 36 000 tunow franzowskeho cognaka a likérow. Tuto mjesesze šo amerikanskim wikowarjam na morju wonka pschepodacz. Njedalsko amerikaneho brjoha pschijkuwa lódź. Kapitan kupi nékotre czwizy s alkoholom. Dale hischcze Amerizan praji, so zuły nakład kupi, jeli franzowski parnik sa nésczto dujow do wsetcho pschijstawa pschijkowa. Franzowzoju do teho stowischu. Lódź nétko na wosnamjenjene mésztno pschijédżechu, sta so nésczto pschekwapjaze. Wjazy mjeńschich lódzow sadżerżachu pschi wsetkym dnju franzowsku lódź a muczachu, s rewolwrom hrožo, Franzowzow, so zuły nakład wudachu. Wschitke aparaty za bjesgrotowou telegrafiju běchu hnydom sanicżili, tak so franzowska lódź nihdże wo pomoz wołacz njemóżesche. Franzowsoju wróczischu so šahu do Bresta a muźstwo powedasche, schto bě so jim stało. Wyschnoszej to njewérjesche, pschetoż woni to bliże potwjerdzicz njemóżachu. Lódźer pósta dowérnika s detektiwomaj za rubjeżnikami. Sim poradźi so, bórzy nésczto wo rubjeżnikach sjonicz. Woni sesčehowachu kapitana rubjeżneje lódże z Ameriki do Londona, a s Londona do Antwerpena a skónczuje do Parisa.

Nékto pschiwojeschtaj muzaj, pschewodzanaj wot policżisty, zuschu na polizajski bureau w Caussej d'Anton. Jateho winowaschtaj, so je kapitan mórskich rubjeżnikow. Zuły protestowasche a wupokasa so. S legitimazije bě widzecz, so je kapitan Jerome Mac Phaff, a w lécze 1887 we Němskej rodżeny, wjazy lét pak z amerikanskim poddanom. Dokelž běchu wupokasma sajateho w rjedże, jeho pusschczichu. Wón pak bu dale wobstrażowany. Parizska policija stupi s policiju w Bresce do swisa. Nasajtra dosta powěsez, so je kapitana Phafsa sajeli. Mórski rubjeżnik Mac Heronme Phaff pschidźe hižo jako dźeczo do Sjednoczenych statow Ameriki a bu hižo do wójny s amerikanskim staczanom. Wón bu s pschekupzom a wotewri wobkhod w Newyorku. Hdyž bě alkoholowy sakoń so wudał, pschidźe na myšl, hdi pjenjesy sažłużicz s tym, so sakasane palenzy dowokuje. S tym mjesesze dobry wuspech Phaff dobu sa šwój sameř wósteho namórnika Walthera. Jemu płaczesche 10 000 dollarow sa napad na alkoholowe lódże. Walthers je tež lódź „Chart-Korkum“ a parnik „Mulhouse“ napadnył a wurubił. Phaff šam wudawasche wjele pjenjes. W Parisu bydleschе we wulkim hotelu. Wosebitu kabinu sa dominez měschche hižo na lódži. Sadu

than" sfasanu. Hdyž jeho sajachu, mějesche 589 dollarow a sa 30 000 frankow diamantow pschi sebi. Wón dotal hischcze preje.

Směškal.

** **„Pizowanje sakasane."** „Macěj, hdy bychmy njedawno w zoologiskej (swěrjazej) sahrodze, by mi jeneho kokola sdubika." — „Ty tola pschi prawym rosumje njesyh. Holcze, je hu pschedrohe a potom chzdża dźeń wote dnja zracź měcź. . ." — „Schto to dale, twjnsi jeneho f tych, kotrej ho njeswědża pizowacź." W swěrjazej sahrodze steji na wschelakich plakatach, kotre swěrjata ho njeswědża t a m pzowacź.)

** **Spomóžny srědk.** Rěsnik kładze mjaso na wahu, kupz hraba sa sekerzom a sběha jón hizo. „Božedla, schto wola cźinicze!" sawoła rěsnik. „Wy pschego waschu ruku sobu na wahu kładjecze, hdyž sa mnje mjaso wotwažicze," wotmolwi kupz, dźensa hym ho schnecznje rosbudźił, wschо zobuwsacź, schtož wažicze!"

** **Prawisnik a lekaŕ wuměźeschtaj** ho ras wo prasenju, kotrehož wědomosć je starscha. „Moje powołanje je najstarsche," praji prawisnik, „pschetoš. hdyž Kain swojeho bratra Abela labi, běsche to prěni sudniski pad." „To drje hě," wotmolwi lekaŕ, „moje powołanje pak drje je tola starsche, mjenujsy, hdyž Adamej iene sebro wsachu, so by ho jemu žona stworiła, běsche to prěnja operazija."

** **Cźežke prašenje.** „Potajkim sće pschischli, so wo tudomne sastojnistwo strażnika wobhonjecź. Kak starý po prawym sće? Sće jenjeny? Běschcze Wy wojak?" — „Kak starý hym? — nó, jenoš wokomik, bórzy směju — potajkim: f dwajeczi lětami wojak, tři léta tam złužił, wožennacze lět jenjeny, hedom lět dźěkeny, schtyri léta wudowa a tři léta hedźak. Tak, někto hebi wulicźeze, kak starý hym!"

** **Pschewjele žadane.** Pucźowaŕ pschińdże do maleho městačka a chze jeho hódnosće hebi wobhladacź. Jeneho domjazeho ho woprascha na pschitolone waschnje: „Ssym łkyschak, so je w měsce jara rjana gotiska zyrkej. Móžesce mi snadź rjec, kak tam pschindu?" — Wopraschany so pschemyślujo pozměwnje: „Nó, mój luby, to ho Wy mysicze. Mamy tu jenu evangelisku a jenu katolsku zyrkej, ale gotiskeje zyrkwje tu nimamy."

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

We wokrjesownej budyschskeho a lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa padnjene abo dokkote skočzata dyrbja ho wotedacź!

I.

W pošlednim cźasu njesu ho wjele cźeka a dźele padnjeho abo dokkoteho stotu po pschedpisanym waschnju do Budyschskeje fabriki sa pschikupne hnoje a mjasowu muku (Jenkez) wotedata, ale na druhe njedowolene waschnje wotstronite. W sajimje ludoweje strowoty polykoła ho w pschichoze kóžde pschekrocźenje wukasa wuraśnje. Policija ma pschedewjacze hamtskeho hejtmanstwa podpjerać a kóždy pad njedowoleneho wotstronjenja cźelow tajkich skočzatow wobskorźicź.

Budyschska fabrika sa pschikupne hnoje a mjasowu muku ma cźežiwy wós a tak wotwjesu ho skočzeca špeschnischo.

II.

Na wosjewjenja Budyschskeho a Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa wo wotstronjenju padnjeneho abo dokkoteho stotu atd. wot 12. dezembra 1913, 8. hapryla 1908 a 7. nowembra 1919 ho hischcze ras pokasa f pschispomnjenjom, so dyrbja ho cźełta f koż u wotedacź.

Budyschska sabrika sa pschikupne hnoje a mjasowu muku pschijźe po tarifje po padnjeny a dokkoty stot.

Mějeczel stotu abo sastupjer dyrbi to fabriży hnydom telegrafiśo, telefonizo abo pśes špeschneho pošoła wotjewjeź (hamt Budyschin cźo. 1133).

Schtož pschecźiwo tomu jedna, pokłosta ho f pjenježnym tkokotanjom hacź do 150 hr. abo f jatbu hacź na 14 dnjow. We wšitych padach pak tež krucźischo.

III.

Tarif.

1. Po padnjeny a dokkoty stót pschijźe ho darmo, je-li je skočo hjes natykowaneje khorosce.

Fabrika pak dóstanje wot dobytka f koże

a) pola wulkeho skočzeca (koni, howjasow) 50 %
b) pola maleho skočzeca 75 %

Kada hebi wobhedźet koźu wrócźo, tak ma to fabriży 50 % abo 75 % wupłaczicź sa iwadawki. Wostaji pak ho koża w fabriży, tak wupłaczi wona wobhedźerjej 50 % abo 25 %.

Wobhedźet ma winowatosć, ho hnydom abo najpoźdźo, hdyž po skočo pschijedu, wuprajicź, hacź hebi koźu wrócźo žada abo nic. Wón pak ma ham sa 4 dny (po wotwjesenju) po nju pschijicź.

2. Je-li so padnjene abo dokkote skočo f natykowajej khorosću nawdate, tak dyrbi ho koża sniczicź a wobhedźet skočzeca dyrbi Budyschskej fabriży sa pschikupne hnoje a mjasowu muku w Jenkezach

a) sa wulke skočo (koni, howjasow) 10 sł. hr.
b) sa male skočo 6 sł. hr.

wupłaczicź.

Wottwjese ho wjazy skočzatow jedneho wobhedźerja, tak ma ho sa kóžde dalsche skočo ¼ postajeneje płaczišny sapłaczicź. Hdyž ho wjele male abo wulke skočo.

3. Tutón tarif płaci, hdyž ho wosjewi.

*

Do wikowanskeho sapiša ho sapiša:

1. Na lopjenj: 343 firma Ernst Flechsig w Budyschskim kupp. Karl Ernst Flechsig je wustupił. Mějeczel je Robert König se Zitawy. Nowy mějeczel pak njerukuje sa wobstatwjece dotalneho mějeczela, kiž wobkhad nastupaja.

2. Polnomóc k wikowanju je dostał pschekupa Josef Hahn w Budyschinje.

3. Na lopjenje 370 „Eisengießerei u. Maschinenfabrik A." w Budyschinje nastupa: Polnomóc k wikowanju wustaloi inżeńer Otto Herden a dipl. inżeńer Kurt Steinmetz w Budyschinje. Kóždy pak smě druhstwo jenoš se sobustawom pschedhydstwa abo f prokuristom sastupowacź.

3. Na lopjenje 496 firma H. Schomburg & synojo akt. tow. we Wulkej Dubrawje nastupa: Polnomóc k wikowanju je dostał pschekupa Max Reiß we Wulkej Dubrawje. Druźstwo pak smě jenoš se sobustawom pschedhydstwa abo se prokuristom sastupowacź.

4. Na lopjenje 804 firmy „Ostsachsen" Textilgesellschaft m. b. H. w Budyschinje nastupaze: Arthur Bahria je jeho wjednik wobkhoda wustupił.

5. Na lopjenje 925, Handelsmühlen G. m. b. H. w Budyschinje nastupaze: Druźstwowe sjednanje wot 25. 4. 23 a wobkhadowy porjad ku so po wobsamknjenju sobustawow wot 9. 4. 24 a 18. 6. 24 wot tutych dnjow pschemeniše. Sakladny kapital je so na sł. hr. woblicził a so na 26 470 sł. hr. powjeršił. Herman Graf je jeho wjednik wobkhoda wustupił. Polnomóc k wikowanju Arthura Richarda Seiferta je sašła. S wjednikom wobkhodnika bu pschekupa Arthur Seifert w Budyschinje. Druźstwo pak smě jenoš hromadźe s jenym wjednikom wobkhoda abo prokuristom sastupowacź.

*

19. sjawne pohedźenje měschćanskich sastupjerjow. Stworik, 16. oktobra 1924 pop. wo 6 hodź. Jednacź budźe so mjes druhim tež wo pschewostajenju městna k twarjenju, wo namjeze listnoschenja dla, wo sastaranju dźěcźi, wo nowych płunowych płaczišnach, wo podpjerze ludoweje kniharnje atd. Po tym tajne pohedźenje.

*

Wot dźensnjischeho siem płaci hektoliter zytkeho kolsa 1,40 hr. a lamaneho 1,50 hr.

*

Schtwórtk, 16. 10. 1924, dop. w 10 hodź. pschehadźuje so w hamtskich runnosćach sofa, diwe basy, 100 metrow zidzaneho płatu, pschedawanske blido, 5 metrow dołhe a dubowe, 130 kłogow mydła, wucźehnjenjske blido, ležedlo schto, 6 stołow, credenz, wobraz, knihowe polza, pišaza maschina a blido, 2,95 m. tkaninow a druha nadoba.

Sserbja,

cźitaicze „Sserbske Nowiny"!

Do kóždeho serbskeho domu ſłuscha nasch jenicźki serbski dźenik „Sserbske Nowiny". To drje je stara wěrnosć, kotraž so samo rosumi, ale wschelazy ju hischcze njesapschimnu. Mjenuja ho Sserbja a njeczitaja ani

jenicźkeho serbskeho cźaßopißa.

Kak chzedża ho potom wo serbskim žiwjenju wobhonicź! Sserbsaja jenoš ſ zusych nowin swoju wědomosć wo Sserbach a tak ho jenstronsy informuja.

S nowa wutworjenje naschego hospodarskeho žiwjenja, politiski nowotwar Němskeje — to staj ważnaj nadawkaj sa pschichod němskeho stata. Ale też roswiwanje naschego Sserbowstwa, naschi narodny postup, ſ zyła nasche

narodne žiwjenje

namoka wothkhyschcź w serbskim nowinarstwje, wožebje we „Sserbskich Nowinach", kotrež nam

wschědnje wo tym

powjescźowu pschinjeßu.

Schtóž chze potajkim ho narodnje, hospodarsky a politisky dosć wobhonjecź, cźitaj

„Sserbske Nowiny"

Wone rasnje a njebojazniše schkitaja Sserbow prawa, pokasuja na schkodu a strachi, kotrež naschemu narodej ſ njepschećelskich stron hroża, wotkrywaja tajne schamawe pucze a srědki, kotrež ho k naschej šahubje pschihotuja a nałožuja. S krótka: „Sserbske Nowiny" su

narodny wojowaŕ, hospodarski radźiczel, politiski informator

sa kóždeho Sserba. Tutón domjazy dźenik dyrbi nětko, hdyž su wjecźory dlěsche a tak saß wjazy cźasa k cźitanju, w kóždej serbskej swójbje być. Schtóž jón hischcze nima, njech jón hnydom pyta swojeho domjerniko skasa abo na pošt ho wobroći. To pošlednje też po pschecźu wokład wobstara. Wšako žoła hebi pošt sa saposdźenu skasanku 20 pf. dyrbatki.

Nětko je tu cźas, so měł kóždy Sserb sa nasch serbski dźenik agitowacź. Dźi k twojemu sukodej a wopraschej ho, hacź je hižo wotebrał „Sserbskich Nowin". Jeli nix, budź jemu k pomoza a skasaj sa njeho dźenik. Schtóž chzdi ho wo jeho roskcźeźece starace, jeli nix nm Sserbja?

Sznadny wotewrjeńki pjenjes — 1,15 hr. — może kóždy swojeźe. Wschako ma někotrykuli wjazy pjenjes sa zuze nowiny wotsoc. W kuzym cźasu je někto khwila, wschědnje swoju nowinu dosthnje cźitacź. Redakcija a nakładnistwo budźetej ho wjazowacź, jich wobsah hischcze rosmnožicź. Temu móže też kóžden njerozumjomny cźitaŕ dopomhacź. Tak wschitkim ſ nowomi mozami a ſ nowej luboscźu: do dźela!

Redakcija a nakładnistwo „Sserbskich Nowin".

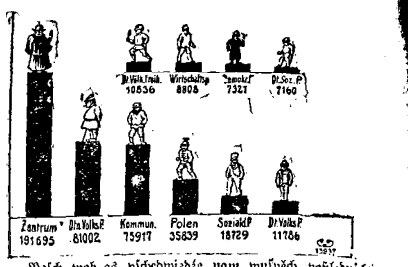

Nasch wob as pschedwjedże nam wuspěch pošledniche wólbow w Ho ajoschelyschći. Wo nich ho smě prajicź, so je ho wolerjam wolenje wostudźiło. Pschi pošlednich wólbach 28. sept. ſdoma tři schtwórcźiny tajko wolesche, kaž 4 meje t. ł.

Podźeł Němskeje na ruskim dowozu.

Nasch wobras nam pokasuje, kajke a kak wjele wschelakich twarow Rusla w Němskej kupuje. Cźim sylnische je nasche wikowanje ſ tymle wulkim ſłowjanskim krajom, cźim nusnischa sa Němza je ruska rěcź. Sserb jako Sslowjan rusay hrajo nawukuje. Tehodła serbscy starschi, rěcźeze serbscy ſ waschimi dźěcźimi. Wy njewěsce, hdy a kak někdy wasche dźěcźi žebi swój chlěb sasłuża. Husto dosć ſłuchcźimy potomnikow serbskich starschich praziċ: „Cźehodła moji starschi mje jako Sserba njewowcźali nuchu."

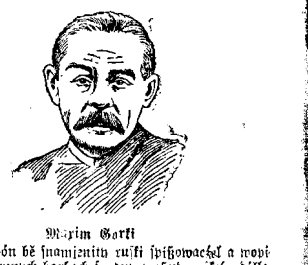

Maxim Gorki

je wumrěł. Wón bě ſnamjenitny ruski spisowaczeł a wopjowowasche w cźemnych barbach srudny wožud ruskeho dźełowego ludu. Wón bě se sozialistom a na pošledk rasny pschecźiwnik boschewikow.

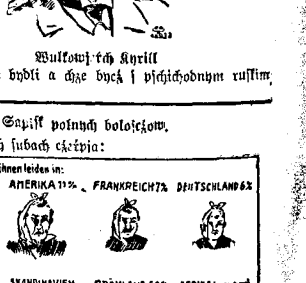

Wulkowjetich Kyrill

swonka Ruskeje bydli a chze być ſ pschichodnym ruskim khěborom.

Sapisk polnych bolescźow.

Na hubjennych subach cźerpja:

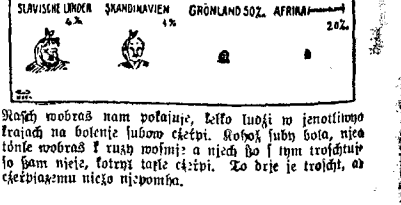

Nasch wobras nam pokasuje, kelko ludźi w jenotliwych krajach na bolesce lubow cźerpi. Kohoš luby bola, njeh tónle wobras k ruzy wosmje: a njech ho ſ tym trošchtuje so sam njeje, kotryž tasle cźerpi. To drje je troschi, ale cźerpjazemu niczo njepomoha.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudwačni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 243 **Budyšin, štwórtk 16. oktobra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Póduśowanje spěšnje a tunjo.

Najnowše z cyłeho swěta.

Hausaški swjatk žada, so bychu tu tarify němskich železnjiznow po dowójnskich tarifach złožiłe. Dla nětčišich wyšokich tworowych tarifow njemóže němska industrija se wukrajnej žo měrić. Wyšoke tworowe frachty žu pśiwjazowali se strachom sa dochody němskich železnjiznow byłe. W haprleji dochody 203 milijonow hriwnow wuczinjachu, w juliju pak jenož hišće 150 milijonow złotych hriwnow.

*

W Essenje je lokomotiva w mhłe do cerkwje dźełacerjow sajeła. Pjeczo ł nich žo hnydom morichu, schesće po puczu do lhorownje wumrje. Někotři dźełacerjo žu žeńo scanili.

*

W Hödenslebenje pola Magdeburga na jenym kuble policija nutśikamarjow pśichwatnje. Dóńdże mjes nimi k tśeśeńu. Jeneho policajskeho sastojnika ł kulku do wutroby morichu. Wschitcy banditojo cekowachu.

Z. R. III. žwój lět žwožownje dokonjak.

Z. R. III je žrjedu popołdnju w 3 hodźinach 11 minutach žrjedźoeuropiskeho cźaża do Lakehursta pśileceł.

Z. R. III je sa lět ł Friedrichshafena hač do Lakehursta, to je 7800 kilometrow, 80 hodźin 25 minutow trjebał. Powětrowa łódź je w najlěpšim rjedźe. Amerikanšcy offizelny dr. Eckenera najwutrobniśiho powitachu. Pśenje žłowa, kotrejž Eckener praji, běchu: „To běśe rjane puczowanje, łódź je žo najkrašnjišo wuprowadowała.“ W 3 hodźinach 55 minutach žrjedźoeuropiskeho cźaża bě Z. R. III dźesće w žwojej kólni sakótwowany.

Hdyž do Friedrichshafena powěsć dóńdże, so je Z. R. III do Lakehursta dolećał, žo 126 wutśelowo se stupkowo woleda, a to 126 wutśelowo tehodła, dokelž je Z. R. III 126. powětrowa łódź, kotraž je žo w Friedrichshafenje natwarika.

Président Coolidge hnydom po pśichwatanju Z. R. III w Lakehurstu ł najwutrobniśišimi słowami žłožopśichajo telegramm Eckenerej pósłała, lět Z. R. III epochu cźinjazu stukowu mjenujo, kotruž dopokasuje, so žo ł powětrownymi łódźemi daloke lěty hodźa wumjeśeć.

Też němskostatny president Ebert je ł pśicinju złožownje dokonjaneho lěta Z. R. III dr. Eckenerej złožopśichajo telegramm pósłał.

Amerikanske sakoženje zeppelinskich dźěłakrjownow.

Twarstwo zeppelinskich powětrowych łódźow je w Sjednoćenych statach hromadże ł Goodyear Tirestim a Rabbetskim towarstwom w Akronje (w Ohiostkim stacje) nowe powětrane sakoženje, kótrež chcedźa ł firmu Goodyear Zeppelin Corperation powětrowe łódźe w Ameriźy twaricź. Licźba inżenieurow žo ł Friedrichshafena do Akrona pósćele. Dźěło w Friedrichshafenje pak žo ł tym njesamjesuje. Dźěłarnje w Friedrichshafenje a Akronje budźa hromadże dźełacź. — S tuteje powěsće je špótnacź, so žebi we Friedrichshafenje na to njepomyślał někto dźěło sastojacź, kaž žebi to Franzowzka na podłožku postajenjow Versailleskeho měra žada.

Erzbergerowej mordarsej.

We Bratiłławje sajaty nkódy Němc je žo tola jako pytany Tillessen wupokazał. Sajaty bě Erzbergerowemu mordarjej Tillessenej nadpadnje podobny a po fotografijach žo dowjedźe, so je wón a Tillessen ta sama wosoba. Po dźěšim pśicełtyčenju žo sajaty wusna, so po prawom Bischofity rěka a so je ł pytanym Tillessenom tón samy. Mjeno Tillessen je žebi wón jenož tehodła narjekny, dokelž žo bóle němski pokłucha. Hdyž běchu sa nim tojeśi list wudali, je žo wón Hans Friedmann mjenował, so by žo cźeńšo spóznał. Tillessen žo dale wusna, so je žo pśi pśichotach mordarskeho plana pśicełowo Erzbergerej wobdźěłił. Wón žo pśichwa, so je organizaziji „Consul“ pśihłuchał. Tillessen je intelligentny, pśichwališ ko, pśiwjedy hač rěcźi a je złubił, so posłušcho sajimawe wěcy wotkrynje.

Erzbergerowego mordarja ł Madjarskeje wupokasali.

We wukraju je hubjeny sacźišcej cźinjło, so madźarske knježeństwo Erzbergerowego mordarja Schulza njeje Němskej wudało. Medźarske knježeństwo je tehodła nětku Schulza, kotrehož bě ł jatwy pušcźiło, ł najmjeńšcha na śdaće ł kraja wupokałało. Na tajke waschnje žo dalšcheho wuchwarania ł němskim knježeństwom śminje.

Němska podmórske cźołmy twari.

„Chicago Tribune“ powě, so je žo němski industrijowy žwjask posłicźił, Turkowskej podmórske cźołmy podawacź. Pśichipomnjenja hódne je, so žo jenotliwe bźele podmórskich cźołmow ſwonka Němskeje twarja. Na tajke waschnje so postajenja Versailleskeho měra wobeńdu.

Dieselske motory sa podmórske cźołmy žo w Schwajzarskej twarja, elektriske batterije w Schwedskej a Schpanskej periskopy w Hollandskej, kanony a worzlowe wězy žo we Barcelonje w Schpanskej dźełaju. Wobźeže žu pjerća dźełarnje w Schwedskej, Hollandskej a Schwajzarskej wurjadnje wobšěrne.

Drušy němšyn agentojo pošledni typ zeppelinskich powětrowych łódźow poskicźeja, kotrejž žo w Akronje w Ohiostim statu w połnócnych Ameriźy twarja. Dźełacerjo a inżenieurojo žu žo ł Friedrichshafena do Akrona pśichwieli.

Nowe sabudźenje němskich wójnskich winikow.

Wójnski sud w Nancy je někotrych němskich offizjerow w jich njepśichitomnosći sabudźił. Jich winuja, so žu 24. awgusta 1914 pśichikali, wobydlerstwo w Gerbervilleru sećelećo a město spaliło. Tehdy je žo w Gerbervilleru 390 khežow spaliło a pjeni němšyn wojazy žu někotre 100 wobydlerjow satśelili a jim žo w khežach spaliłej dali. Wójnski sud je generalow Clausa a Lehrera k žmjerći sobudźił,

Nastata krisa w politiskich stronach a w knježeństwje.

Hischcze žane dokładne rozrisanje.

Jednanja wo pśicheměnjenju knježeństwa njejsu k žadanemu wuspěchej dowjedźe. Frakcije žu hodźiny, dny a tydźenje dołho wuradowowe. A to jenož tehodła, dokelž chcedźa němskonarodni na kóždy pad do kabinetta, to rěka: do knježeństwa, kaž take małe dźěći tschepotaju pśeco durjeni we wocźakowanju łodownych pśichekłapjenjow. Cźehodła to?

Hdyž žu raz do němskeho stata dźěru wudrykli, cźedźa potom też sobu w Pruskej a w druhich jenotliwych statach k staroj mozy w stśelnym sarjadnistwje pśichićź. Sadosćź sa pśiedawschim krajnym radu — sa „landrotom“ —, po kotrehož kwišu někdy zyłe prusske ministerstwow — a po wokokupcu pśeco swjasakowu radu (Bundesrat) — němskostatne knježeństwo rejowasche — haj dyrbjeschće. Titón „landrot“, — pśeco lětanj žadosćź trjebł jedyn, so bychu wěcźi wobsorkeni (Mulkerjenjo) žo bóle khłostali, dokelž běchu Sserbja, schtož hischcze łabłi njesłuchy — njebě nicźo wjazy a mjenje hač pśichikarnik (Beauftragter) wólcźownoscźerstwa a ł nim sdružcźenych wyschich sastojnikow a semjanow ł dalšim tekstom. Wschitcy tajchu woni sa to dacź: „swój program, swoje sadawy, swoje prawidła, wólbne słubjenja,“ mógli žo jenož sadny na „landrotowy“ stoł žo zhromdnicź. Wschitko druhe — trjebi myślachu — žo namaka.

Tak wupokasa žo hra, kotraž je žo sa kulisami a na jewischcu žo hrała, jako

cźiste zwanjenje a pokupowanje.

Hdyž žo jim pśeco wobsamknjenjom Daweswych sakonjow wot ludoweje stronu někotre ministerske łabła swóscźichu, so bychu tutym sakonjam pśichiłožowali, podwołchu žo němskonarodni jich žadanjam. Woni pak trjebi na to njemyślachu, sakonje pśichijeć, ale dźěłachu w tajnoseći napscheczo a dopomhachu jenož k pśichijeću železnjikeho sakonja tak, so położu swojich zapósłanzow k khłosowanju sa nje komandowachu. Hewak by ł zyła Londonska konferenca do pjaty fela. Tuto rizika nochcźachu na žo wsacź, hewak by žo jim stśeschko.

Němskonarodni widźachu, so bjes nich w staci dopředka dźe. A tuž chcychu rad do knježeństwa, so mógli pśeco swojim wolerjemi nětčišchi hospodarski postup a połepschenje swojej dźěłarwscźi pśichipjacź. Hacź to se wěrnoseću žo snjese, wo to žo tucźi wotnajerjo kicheźcanstwa njestaraja.

Pśichi jednanjach dźěsche wo to, so by žo knježeństwa pschedłoha powjeschtschiła — na prawizu a ławizu. Ale ideja ludoweho jednoćeństwa žo rozbi, dokelž demokratojo a sozialistojo wo němskonarodnych nicźo wědźećź nochcźedźa, dla jich njezpuśćicźomnoscźe. Ssamo na trjebi njemóże wedłoha, na kotrejž je knježeństwo natwarjene, schćeroka dosć być, hižo ł pśicinźini hospodarskeje politiki. Hdyž němskonarodni sa wustawku stejja ju schkitaja, hdyž chcychu woni dotalnu swonkownu politiku podpjerać, běsche to Jara witane. Ale garantija sa wopraudne dźerżenje jich słubjenjow je jenož data, hdy bychu w ministerstwoje, hdyž bychu też sozialdemokracja žydźo méli, lewa a prawe mozy žo na trjedźanstej cźarje sjednoćiše. Bychu-li žo jenož němskonarodni ł zrozumjenju politika hórby na prawu stronu skhilili. Potom bychmy swonkownje schli ke katastrofje napscheczo a smutkownje k boju méscźeńanskich worichtow pschećiwo dźěłaceskim cźełu dam.. Hdyž je žo w jenotlinych statach, na pśikład we Bajerskej, Duringskeji a Mecklenburskej tak mjenowany „měscźeńanski blok“ (Bürgerblock) wutworił, tam žu nastrjne njemóry. (To w Bajerskej najskerje widźimy, hdyž ludowzy ł Lndendorffom a ł konfortami dźěłaja.) To nětčo je w stacźe sputacź, njemóże žana politika strona samolwiecź, kotraž chce němski kraj měrnje a organizatorišcy, hospodarsce a politiscy ł nowa twaricź. Tuž budźišche lepje było, so budźesche žo stare knježeństwo na dotalne jo podpjerace strony sepjerało, schtož zentrum a demokratija cźehcźa.

Ale to njecźinjesche ludowa strona (Volkspartei) sobu, dokelž bě žo pschejara ł němskonarodnymi ułeniźiła a jim pśichiłubjenjow cźinika. A tak je tuta krisa nastała. Ludowa strona wotcerpa swoju maiku a staji zentrum a demokratow pśeco rozbudźenje, pak

powjetschenje koalizije na prawizu,

pak

roswjasanje němskeho žeżma.

Hacź je tajke wobcźeženje nascheje politiki we wokomiku žo rjadowacje pojćaznki a wupschećenja Poruhrskeje pśeco njepschećeśela mudre, to pschewostajimy politiskej mudrosći stacźanow. Wójna by žo potom wo rozdźělenje cźekow wjedła, kotrejž nam ł pschećerschatych reparazijskich winowatosćow nastanu. Potom budźe žo tuž ł prawnym a naprawnym stronami wottśesećź, kotrejž lud ł jeneje krise žo do druheje pocźerja a tak jenu ł měrej pschićź njebudźa. Schtóž je tute parlamentariske pomóry ł bliskoseje wobkedźował, tón mahł ho wograwowacź. Ale wetšchina němskeho luda njesmje žaneho frosenjenja sa tajkich fonjerjow a žadacełow sa knježeństwi fortkanu.

Wšitke byrbi skoro być, hacź tuta krisa dale póńdże, abo durbi k rozsmjatanju njemskeho žeżma dóńcź a wolerja rozsudźićź, kajki ma politiski pschićnod Němskeje być. Němska cźe wo měrje dźěłacź, ta wopraudźitu postup a njecźa so w tym mylicź dacź pśeco nastajnu njemérnosći w naschej swonkownej a smutkownej politiji. Tuž dyrbja też němšyn parlamentarijerjo dźěłacź, ale niz bledźićź a lud do njemóra pschinjesćź.

* *

Demokratiska frakcija němskeho žeżma je wutoru popołdnju sledowace wobsamknjenje pschijaka:

Demokratiska frakcija ko teho dźerżi, so je žo nětčišcha krisa njetrjebawschi sdudźita a so cźełowacaje pschićinjny swonkowneje politiki žebi žadaja, so by žo nětčišche knježeństwo wobtwarowało. Knježeństwo ma pschićiłschnosćź, so žebi wot němskeho žeżma pschihłowanje sa dalewjedźenje nětčišcheje smutkowneje a swonkowneje politiki wobstrodźićź da a so hakle potom wotstupi, hdyž je němski žeżm k tomu nuśe. Po žiwjich dotalnych wobsamknjenjach njemóże demokratiska frakcija jenostronske rozšěrjenje knježeństwa na prawizu se žwojej samolwitoseću knyć.

Hdy by žo knježeństwo bjes pschihłowanja demokratow sestajało, demokratiski minister Geßler a Hamm wróco stupitaj. Blišše rozsudźenje nětko pola zentrumskeje strony leži.

Najnowše wuměnjenja.

Wobuće wot 1 do 3 złotych, wot 3 do 5 złotych, wot 5 do 7 złotych, wot 7 do 9 złotych, wot 9 do 11 złotych, wot 11 do 13 złotych, wot 13 do 15 złotych, wot 15 do 17 złotych, wot

runje tak wyschka Guttu a hejtmana Guicharda. Nětdźe balschich dźełacz bayerskich offizěrow hu k khlostanjenemu dźełu na cząš žiwjenja zasudźili.

Schulske hubjenstwo w bolschewikskej Ruskej.

W pokrej khromadźizne wschorusteho zentralneho wukonjaceho wubjerka je schulski kommisar Lunarczewski rosprawu wo schulskich wobstejnosćach w bolschewikskej Ruskej podał. Liczba schulow je wjele mjenscha dyžli do wójny. Najwjace je s ludowymi schulemi a s wothladowarjemi dźěcy.

Sstrjedźne, powolanske a wyšoke schule hu jara cžerpiłe. Mjes tym so nataraz nětkole jenoš 80 procentow dowójnskeje role wobdźěkaju a industrija 45 procentow swojeho nětdźeschego dźěła dokonja, je liczba studentow na universitach wo 50 procentow wyschcha dyžli do wójny. Ssamo revidije a na to sledowarje wusamknjenje 18000 studentow njemóžesche žaneho polěpschenja pschinjesć. Sa lětusche kěrc je knjezerstwo sa schule 60 millionow rublow postajiło, mjes tym so bě so 78 milijonow zadako. Jeli so kommisariat sa ludowe roswuczenje žadanu summu njepschiwoli, so Lunarczewski boji, so so je schulemi lětża dale wohubjeschi.

S materiala liczbow Lunarczewski sledowaze nadrobnosće napomni. Jedyn wuczer w provinzy měšacznje 5 hacž 10 rublow dóstawa. So mohł so ježiwicz, wón kaž wjesny pastuz dom wot domu chodźi, so by wobjed dóstał. Universitny profesor na měšac 30 hacž 40 rublow dóstawa, direktor Pulkowskeho observatorija 40 rublow měšacznje dóstawa město 500 rublow dowójnskeje mzdy, direktor statneje knihownje runje tak mało dóstawa město 600 rublow dowójnskeje mzdy, pschi cžimž njeje žaneje myšle na powyschenje mzdy. Tehodła dyrbja městne wyschnosće schule wudźerzeć. Te to njesamóža a tu nusowane, schule zamknjeć.

Tale rosprawa nam z nowa srudny wobraz wo wobstejnosćach bolschewikskeje Ruskeje podawa. Podobnje bychu so tež w Němskej wězy rosmišle, hdy bychu tu kommunistojo knježerstwo na so storhnyli.

Wuspěch grusinskich sbožatarjow pschećiwo cžerwjenemu wójsku.

Grusinske pósłanzstwo w Parisu powě po powěsći se 7. oktobra: Pschi pódłohnim wojowanju we wokrjesu Swanetie su Grusinzy nad cžerwjenym wójskom dobyli a jenu 1 kanonu a 5 maschinskich tšelbow wsali. Bolschewikske wójnske łódze khchitnja w Cžornym morju pódla zykeho grusinskeho brjoha a w Batumje a Ssuchumu tkěrje wotdźěkenja namórnikow wusadźuja.

Turkowska je s powolanjom na Swjask ludow pscheciwo Jendželskej dobyła.

W Londonskich diplomatiskich krubach diplomatiske dobyeje Turkowskeje w swadze s Jendželskej wulkej wocži cžini. Powolanje Ismeta pasche na Swjask ludow bě wuspěsne. Jendželske knježerstwo je dyrbjało do turkowskeho namjeta swolicz, so by žo sawadna wójs Swjatskej ludow pschedpokazila. Wobcz knježerstwje stej dojednałej, so bo rosrisanja Swjatska ludow žiwoje wojerske mozy dale nětczišćich stejischczow do prědka njeńmu.

Swjask ludow na nětke rosžudźicz, kotre mjesy sa Mošulsku krajinu płacza, hacž te, kajkeż bu wone 24. julija 1923 pschi podpisanju Lausanneskeho kreczenja płaczite, abo nětczišcze, kotrež je turkowske knježerstwo postajiło. Kolonialny minister Thomas, kotryž nětkole we wólbnym cžasu ministerskeho pschedsydu Macdonalda zastupuje, je pschi hosczinje na wuskazejcžu krajow jendželskeho knježerstwa rjekł, so budże Jendželska žiwoje prawo zakitowaci, tola so wscho spyta, so by so wójnsy sminyło. Jendželska žebi měr w cžesći žada a so žanych prawow njewotrjekuje. S Konstantinopla za powě, so žebi tam myšla, so je so wójnsty strach pominył.

Knježerstwowa krisa w Južnošlowjanskej.

„Grazer Tagespost" shoni, so je južnoslowjanski kral so zapowědźił knježerstwowe wobstamknjenje podpisacz, je kotrymž dyrbjachu so někotři nawjedowacy diplomatojo a zastojnizy zwonkownoho ministerstwa na wuzhlusbu pu-

schećieć a so na jich města druhi diplomatojo a zastojnizy powołacz. W politiskich kruhach je tehodła złykscheć, so demokratiske knježerstwo nima wjazy kralowe dowěrjenje a so budże so po tym dyrbjeć złožiz.

Klub zamostatnych demokratow pjecza pschećiwo ministerskemu presidentej Davidowiczej wobstórzbu zapoda a to na podłožku pschicžinow, kotrež je wójnski minister Hadzicz za zwoje wrócžostupjenje mjenował.

Rubježnistwo w Shanghaiu.

Sbiesć wojazy Cžeżiangskeho wójska hu spytali, so do franzowskeho dźela města Shanghaia dobjeć. Franzowskim namórnikam wojakam so poradzi, jich z postajenymi maschinskimi tšelbami wottrashicz. K wojowanju njeje došło. Posdźišo so chinezay wojazy njes hobu do pukow dachu, kotrež bebi wjele wopornow zadachu. Rubježnistwo w chinezskim dźelu je dźeń a hórsche.

Wjednik Cžeżiangskeho wójska do Japanskeje cžeknył.

General Lu Jung-stang, wjednik sbitcho Cžeżiangskeho wójska, je do Japanskeje cžeknył. Nowinarjam w Nagenaki je rosrěczenje zapowědźił prajizy, so je sbity a so nima dale nicžo powědacz.

Rubježnistwo w Mekzy.

Nomske nowiny hu alarmowace powěsće wo wobstejnosćach w Mekzy pschinjeśe. Hdyž je kral Ali Mekku wupuschcził, hu sbožatarjo Beduinow město wurubili. Wahabitojo hu někotre kilometry wot města zdaleni. Kral Ali je zwoje wójsko k połnozy wot města nastajił a so k rosběznemu wojowanju se sbožatarjami pschibotnje.

Dopisowar Londonskeho „Daily Chronicla" powě, so hu Wahabitojo Mekku wobhadźili a twot wobthada wotsamkli. Wahabitojo pod roskasowarstwom jeneho syna Ibena Sauda. Hedschasski kral Ali je swojim wójskom na pot puczu mjes Mekku a Dżeddahom sleji. Hdyž pożoło s Aliowym listom Ibnej Saudej pschińdźechu, tśoch z nich hnydom sajachu a list rostorhachu. Ibn Saud da prajicz, so chze so z Husseinowym synom runje tak mało saběracz kaž z nim samym. Do Mekki pschicžahnywschi hu Wahabitojo sbě salhadźeli. Khěže a Husseinowy hród hu wumjetili. Nichtó njewě, hdże Hussein pschebywa. Někotre dny, przedy hacž Wahabitojo pschicjekachu, je Hussein w masanej małej khěži psched Mekku wote wschitkich wopuschczeny, z wuwjazom někotrych cžornych służobnikow bydźił. We Mekzy tholera sahadża. Bosa so, so so do Dżeddaha pschenjese. Wojazy Ibna Sauda su pjecza na tholeru sthoriłi.

Rěcz Baczewskeho, zapósłanza Polakow, w Pruskim sejmje, 6. oktobra 1924.

Kóżdy raz, hdyž z tuteho městna wobkruczowach, so su narodne mjeńschiny w Němskej bjez prawa, wotsacże so mi napschocžo, so dyrbju to dopokazacz, mi pat pschiležnosće k temu njedachu. Dokelž so z němskeje strony we wukrjuju kaž we tukroju wudawa, so mamy jako narodne mjeńschiny w Němskej najwjetšim zwobodu a połne prawa, je swjatk narodnych mjeńschinow w Němskej za winowatosez zwónal, wopomnjeńke pismo wudacz, so by schérschku sjawnosć na wopranjażite położenje mjeńschinow w Pruskej kedźbliwu cžinił. Tute pismo je so tež bobustawom sejma, kaž tež němskeho sejma pschepodało. Wone pósłesze so tež dale druhim organizacijam a nadźijamy so, so z tym snojmjeńscha schérscha sjawnosć na tutej a tamnej stronje mjesow shoni, kak so z narodnymi mjeńschinami w Pruskej sakhadża.

We wopomnjeńskim pismje so praji, so so z narodnymi mjeńschinami jako z šacžanami druheje rjadowneje wobkhadża. W pismje nahromadzeny material to dotal dopokazuje. Ale runje mutskowne sarjadnistwo pokazuje nimo schulz sajuje, so so z narodnymi mjeńschinami druheje rjadowneje wobkhadźuje. (So samoła: w Pólsku!)

— W Pruskej — z dopokazom so to je tež moje małe naprotschowanje cžisto 986, kotrež wo tym rěcži, so so njesmu gmejnsky pschestejischerjo. A sławnizy, wobmjerzdźili. W mojnowskich wólbach w Hornjej Schlesskej zwjasolschu so w 42 a wjazy gmejnach sobustawy pólske mjeńschiny za gmejnskich pschestejischerjow a sławnikow. Wschitke bjez wimjenjenja je krajny radźicjel wobmjerzdźenje sapowědźił. To je zyłe pschećiwo Genfskemu wujednanju kiž w 67. artiklu wupraji, so njesmě ženje z winu dbeć so někotři k narodnej mjeńschinje sluschu, so so to sjawnych cžestnych hamtow njewuschcži. Pósches to, so so z nimi zaby a gmejnsky pschedstejischerjo njewobmjerzdźa, pjecza so winowatosće, po kotrychž je so sworiłi. Ale nic jenoż we Hornjej Schlesskej, ale w druhich stronach, we kotrychž narodne mjeńschiny bydła, njesmu so jich sobustawy jako gmejnsky pschestejischerjo a sławnizy wobmjerzdźiłi, hdyž su wolcni.

Mjechamy tu kóżdy wosebity nad pschinjesć, ale jenoż jedyn karakteristiski pschikład je wšy Rudźiczki w Schubnowskim wokrjesu w Mainzach, chzu napomnicz. Tamnischi hamtski pschedstejischer August Radrowski bě hižo 2—3 lěta w hamcze. Někto wuspołi so sajo z 8 wot 9 hłosowny. Wobtwjerdźenje pak so jemu zapowě. W póslednich wólbach dósta w tutej wšy połika stroua nadobo 88 hłosow. Hamtski pschedstejischer je na tu z krajnemu radźickelej dowěrnosthwai, so je gmejnski pschedstejischer na tym wina, so je so w gmejnje tełko połskich hłosow wotedało. Z sćěhow tcho, so so gmejnskemu pschestejischerjej wobmjerzdźenje zapowě, hnydźe tež swój hamt dwě lěcze dosłu k najwjetšej spokojnosći wobydlerjow sastarał.

So njesju tute padyjednotliwe, so bamo rosemi, ale kažkuło prajach, bjes wuwjazaja zapowědźenje swobotwjerdźenje, hdyž so wuzwolenu sjawnje k narodnej mjeńschinje wuznawa. Hdyž so demokratiske sahadyke ichkadźe narodnych mjeńschinow z nohami tepta a nasaj wottutych cžesnych hamtow wuzwinu, potom je wobkruczenje wérne, so so z nimi kaž z stacžanami 2. rjadownje wobkhadźuje.

W Olschtynskim wokrjesu je so stało, so je wokrjesny dźeń wjazy hamtskich pschedstejischerjow wuzwolił, kiž so k połskej mjeńschinje wuznachu. Kóżdemu jednotliwemu zapowě so wyschcha presidentske wobtwjerdźenje. Wing so njewojzewichu. Narodnak wostaw komisariszy hamtskeje pschedstejischerjo we swojich sastojnskach, kiž jednej radikalnej stronje na prawizy pschińdźischeja, na pschikład: němskonarodnej stronje, kiž je njewobcheżelnisa republiki, nic pak połske strona. W gmejnje Geettgendorfu w Olschtynskim wokrjesu je hižo jedyn hamtski pschedstejischer na 6 hacž 6 lět komisarjy postajeny. Nowa wólba za tutón hamtski wokrjeż so njewotmówa, krajny rada to njedowoli. Němskonarodnebo wyschka na wotpowiznku Dóringa dźeła w hanje wobtažicz, jenož dokelž je s jeho stroninowym pschećelom.

(Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Stwórtk, 16. winowca.

Hawoła, abta.

† 1909 wulki serbski pěsnjer Jakub Čišinski

Čišinski wo swojim pósłanju.

Chcył płomjo storčić z wutroby kaž hora,
Kiž woheń pluwa, zo by na kraj sało
Skrě horce wot ranja hač do wjedora
A lubosć we wutrobach zapalało!

Ja k njebjosam so wołam ze zymicu,
— A njejsym česałeńy, sławy hłódny —
Zo moje pěsnje bychu płoz Łužicu
Kaž wichor wolałe do, ludo ródny.

Zo moje pěsnje bychu wóska bychu,
Kiž móhł bych tyknyć do was, Serbja lubi,
A dobić was a wěncić z hwězdow pychu,
Hdźeż wot jandželow k dobyću so trubi.

Čišinski.

•

— We wjedrje Wěcera wjeczor we 7 hodź. barometer 750, hygrometer +1½, thermometer we dnjo +9. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —½, thermometer we nozy +7. Nad zyłej Europu wuschczesce so wyschina a lubi nam dale tracże rjaneho, žuchego a wobtajuceho wjedra. Mjana teži w połnocy kupy Islanda — Jutje pjatk słónczko 6,29 skhadża a so 5,05 khowa. Měsacz skhadża wjeczor we 8 hodź a so dop. 10,49 khowa.

Moja prěnja lubosć.

Novela.

9] (Pokračowanje.)

„Dosć. Pójmoj dale", praji Emilija, mějo jich horschcz w ruzy.

„Tu!" prajach podawajo jej kwětki.

„So sebe tak pilnje torhał, sa to dyrbju wam wotrunacz. Tu macże jenu z najkrašnjischich", wupraji podawajcy mi jenu z tych, kiž bě zanu nałorhała.

„Sebe pschejara dobroczinwa", podźakowach so, pschijimajo ni podatu kwětku.

„Ach, schkoda, so nimam, z cžimž mohła je wobwjasacz, to bych sej kwěcžel nawjasała", wobjarowasche Emilija.

„S tym mózu wam poskužicz", wotmołwich, wujimajo z kapzy tyšku. Wotewrich ju a wucžahnych z njeje bancžik, mějo tajki sa kóżdy pschiłpad pschi sebi.

„Wy nóbjesze wschu zobu", šmějesche so Emilija.

„Njewěm, hdy cžłowjek tajke něschto trjeba."

Położich kóżu do tyški, w kotrejž běsche mi hižo prěnja swjatka a wuschła a so rosšypała. Emilija ju wuhladawschi, nałhili so spěchnje sa njej, sběhny ju a wohladowasche ju se wschěch stron.

„Ach, to je zawěsče někajka wopomnjeńka!" praji stłóczenje.

„Sawěsče, to je mi sjara drohej wopomnjeńku a wažnym darom sbožnieje khwile", wotmołwich nutrnje.

„Wjes dźiwła dar někoho, schtóż je wam jara luby", wuskuschowasche Emilija dale.

„Wy seše prawje sbódała, kněžna", wotmołwich z wuzmějenczkom.

„Njeznějem tej shonicz wot koho?

„Hódajsze, kněžna, hacž tej to sbódaze."

„Mam hódacz a njewěm, hacž tu wožobu dożyła snaju."

„Wy ju znajesze, a to jara derje. Jenož so dopomnjeze:"

„Njewěm. Napósledku je to jenož żort a tale kóża je dar někoho, kotrehož mjeno ani shonicz njeńmějem. Poddawam so."

„Poddawarze-li so, to wam wupomham. Pěsche to něschto dujowe psched sapoczatkom wasche khorjesce. Krašny dźeń je bě sche; popoldnju dźesche do plowarnje, ja waž dojesżech a pschewodżech tam a naspjet. Pola waschcho domu, sbódy sym nam prajił „dobru nóz" sese mi wenowała" — tu pjecza so Emilija zaczerwjenjecz — „krašnu, rosswinaju so rożu. A tamna róża to je tale. Wona je mi z drohej wopomnjeńku. Tule rożu, haczrunjcz je něsto swjadła, buch njewoprewał", pokraczowach w sahorzenju dale, „ani za tyżdź saschmirtiskich wonjazych rożow niz, hej ani niż za miljiony je žebje krašnischich rukow. Sroslunje něsto, cžehodła je mi tak, droholuba, cžehodła ju tak wažu? Tule rożu sym wohladował mnohokrócz, hdyż je hižo swjadła bya, zyłe hodźiny, tule rożu sym se stami swojich sbłsłow pokrjepił, se sbłsami bolescze a tola tej radjeje prenjeje, hurjazeje so a sbujateje lubosće! .... Emilija, wy tschepotacze? Sbnadź so na mnje njehnewacze? Sbnadź sapowědźił. To je zyłe pschećiwo Genfskemu wujednanju kiž w 67. artiklu wupraji, so njesmě ženje z winu dbeć so někotři k narodnej mjeńschinje sluschu, so so to sjawnych cžestnych hamtow njewuschcži. Pósches to, so so z nimi zaby a gmejnsky pschedstejischerjo njewobmjerzdźa, pjecza so winowatosće, po kotrychž je so sworiłi. Ale nic jenoż we Hornjej Schlesskej, ale w druhich stronach, we kotrychž narodne mjeńschiny bydła, njesmu so jich sobustawy jako gmejnsky pschedstejischerjo a sławnizy wobmjerzdźiłi, hdyž su wolcni.

Mjechamy tu kóżdy wosebity nad pschinjesć, ale jenoż jedyn karakteristiski pschikład je wšy Rudźiczki w Schubnowskim wokrjesu w Mainzach, chzu napomnicz. Tamnischi hamtski pschedstejischer August Radrowski bě hižo 2—3 lěta w hamcze. Někto wuspołi so sajo z 8 wot 9 hłosowny. Wobtwjerdźenje pak so jemu zapowě. W póslednich wólbach dósta w tutej wšy połika stroua nadobo 88 hłosow. Hamtski pschedstejischer je na tu z krajnemu radźickelej dowěrnosthwai, so je gmejnski pschedstejischer na tym wina, so je so w gmejnje tełko połskich hłosow wotedało. Z sćěhow tcho, so so gmejnskemu pschestejischerjej wobmjerzdźenje zapowě, hnydźe tež swój hamt dwě lěcze dosłu k najwjetšej spokojnosći wobydlerjow sastarał.

So njesju tute padyjednotliwe, so bamo rosemi, ale kažkuło prajach, bjes wuwjazaja zapowědźenje swobotwjerdźenje, hdyž so wuzwolenu sjawnje k narodnej mjeńschinje wuznawa. Hdyž so demokratiske sahadyke ichkadźe narodnych mjeńschinow z nohami tepta a nasaj wottutych cžesnych hamtow wuzwinu, potom je wobkruczenje wérne, so so z nimi kaž z stacžanami 2. rjadownje wobkhadźuje.

W Olschtynskim wokrjesu je so stało, so je wokrjesny dźeń wjazy hamtskich pschedstejischerjow wuzwolił, kiž so k połskej mjeńschinje wuznachu. Kóżdemu jednotliwemu zapowě so wyschcha presidentske wobtwjerdźenje. Wing so njewojzewichu. Narodnak wostaw komisariszy hamtskeje pschedstejischerjo we swojich sastojnskach, kiž jednej radikalnej stronje na prawizy pschińdźischeja, na pschikład: němskonarodnej stronje, kiž je njewobcheżelnisa republiki, nic pak połske strona. W gmejnje Geettgendorfu w Olschtynskim wokrjesu je hižo jedyn hamtski pschedstejischer na 6 hacž 6 lět komisarjy postajeny. Nowa wólba za tutón hamtski wokrjeż so njewotmówa, krajny rada to njedowoli. Němskonarodnebo wyschka na wotpowiznku Dóringa dźeła w hanje wobtažicz, jenož dokelž je s jeho stroninowym pschećelom.

(Pokračowanje.)

„Wjes dźiwła dar někoho, schtóż je wam jara luby", wuskuschowasche Emilija dale.

„Wy seše prawje sbódała, kněžna", wotmołwich z wuzmějenczkom.

„Njeznějem tej shonicz wot koho?

„Hódajsze, kněžna, hacž tej to sbódaze."

„Mam hódacz a njewěm, hacž tu wožobu dożyła snaju."

„Wy ju znajesze, a to jara derje. Jenož so dopomnjeze:"

„Njewěm. Napósledku je to jenož żort a tale kóża je dar někoho, kotrehož mjeno ani shonicz njeńmějem. Poddawam so."

„Poddawarze-li so, to wam wupomham. Pěsche to něschto dujowe psched sapoczatkom wasche khorjesce. Krašny dźeń je bě sche; popoldnju dźesche do plowarnje, ja waž dojesżech a pschewodżech tam a naspjet. Pola waschcho domu, sbódy sym nam prajił „dobru nóz" sese mi wenowała" — tu pjecza so Emilija zaczerwjenjecz — „krašnu, rosswinaju so rożu. A tamna róża to je tale. Wona je mi z drohej wopomnjeńku. Tule rożu, haczrunjcz je něsto swjadła, buch njewopreval", pokraczowach w sahorzenju dale, „ani za tyżdź saschmirtiskich wonjazych rożow niz, hej ani niż za miljiony je žebje krašnischich rukow. Sroslunje něsto, cžehodła je mi tak, droholuba, cžehodła ju tak wažu? Tule rożu sym wohladował mnohokrócz, hdyż je hižo swjadła bya, zyłe hodźiny, tule rożu sym se stami swojich sbłsłow pokrjepił, se sbłsami bolescze a tola tej radjeje prenjeje, hurjazeje so a sbujateje lubosće! .... Emilija, wy tschepotacze? Sbnadź so na mnje njehnewacze? Sbnadź swjatk narodnych mjeńschinow w Němskej bjez prawa, wotsacże so mi napschocžo, so dyrbju to dopokazacz, mi pat pschiležnosće k temu njedachu. Dokelž so z němskeje strony we wukrjuju kaž we tukroju wudawa, so mamy jako narodne mjeńschiny w Němskej najwjetšim zwobodu a połne prawa, je swjatk narodnych mjeńschinow w Němskej za winowatosez zwónal, wopomnjeńke pismo wudacz, so by schérschku sjawnosć na tutej a tamnej stronje mjesow shoni, kak so z narodnymi mjeńschinami w Pruskej sakhadża.

We wopomnjeńskim pismje so praji, so so z narodnymi mjeńschinami jako z šacžanami druheje rjadowneje wobkhadża. W pismje nahromadzeny material to dotal dopokazuje. Ale runje mutskowne sarjadnistwo pokazuje nimo schulz sajuje, so so z narodnymi mjeńschinami druheje rjadowneje wobkhadźuje. (So samoła: w Pólsku!)

— W Pruskej — z dopokazom so to je tež moje małe naprotschowanje cžisto 986, kotrež wo tym rěcži, so so njesmu gmejnsky pschestejischerjo. A sławnizy, wobmjerzdźiłi. W mojnowskich wólbach w Hornjej Schlesskej zwjasolschu so w 42 a wjazy gmejnach sobustawy pólske mjeńschiny za gmejnskich pschestejischerjow a sławnikow. Wschitke bjez wimjenjenja je krajny radźicjel wobmjerzdźenje

— **Telefonisla powěsć wo wjedrje** sa jutše pjatk: Wšdnonasnyše wjedro, ſ cžašami žo k wuſjedrjenju ſkla, ſ wjetſcha pak wostanje mróčkakate a daloko a schi-roko kurjawy; temperatura žo malo pscheměni, blabe wětry, wobžbe ſ ranja.

— **Rosprawa policije.** Psched někotrymi dnjemi namakachu žo 3 žiwe kokoschki, tiž žu žo najskerje pokradnyle. Wobſkedžeř njech žo na kriminalnej policiji w Budyschinje na hrodowskim namješcze 6 samolkwi. — 14. 10. 24 pokradny žo wobjeco na dwěrjazy wós.

— **Wožnyzhy** (Masern). Wožebje dźěcži prěnich schulſtich lět žu na wožnyzhy khore. Kaž žo lěkarjo wupraja, je najhórsche pschětrate.

— **Sslěborny kwaſ.** Wczera ſrjedu ſtwjeczeſche bětnoſtſki mischtr Jahn Kindler ſe ſwojej mandželſkej Bertu ſlěborny kwaſ.

— **Pschejhadžowanje.** Pjatk, 17. 10. 24. dop. wot 8 hodź. ſem žo ſtarnje pschejhadžuje, schokodala, zokor, kuſ-njanje kaniny a tobakowe twory na ſkowonym ſkowonym hameze w Budyschinje na tuchoſtſkej dróhy čo. 21.

S **Malcho Wjelkowa.** 18. 10. 24 dop. ½11 hodź. pschehadžuje žo pola naſ pižanſka maſchina „Venuš“ a blido ſ pižanju. Kupzy ſendu žo w hoſceženju we Wulkim Wjelkowje.

S **Lubija.** Na poliziji je žo měch ſele wotedak, tiž naj-ſkerje ſapſchaſy ſhubi. Wobſkedžeř njech na poliziju pſchiń-dže.

S **Lubija.** Sjawne wohlađowanje wokrižneho wubjerka 15. 10. 1924. Přiſedy hacž žo wo dwojowym porjadže jednaſche, powita pſchedſyhda hamtſki keſtmar dr. Kunza nowe hobuſtawy. Won pſchejeſche, ſo by dotalna pſchesjednoſć dale knježiła. 15. 10. 1924 je 50 lět, ſo žu ſo wokrižne ſwjaſti ſałožiłe. Pſchedſyhda pokaſa na waſ-nošć a dźěło, wobſebje we nójnſkich lětach. Direktorej wokrižneho wuſtawa w Hornim Cunnersdorfje, k. M. Hoſſmannej ſ Eibawy, wupraji dr. Kunza dźak, ſo je 16 lět dołho tute cžeſtne faſtojnſtwo faſtawał. Jemu pſche-poda ſo wobſebje wowſſnu. Wo wólbje naſledníka ſo nicžo njepowěſtoji, dokelž dyrbi pſchedſyhda ſo najprjedy wo ſhnanu wołobu ſtaraċ a na pſchichodnym pohezenju na-mjetnaċ. „Sſtiki ludowe wopor“ bě wokrižnemu ſwjaſtej 1669,20 hr. pſchepokałał. Pjenježy dach ſu na dań jake ſakładny pjenjes ſa dom cžeſkownych dźěći. Dale jednaſche ſo wo proſtwje Lubij ſkeje dźěłoljemjeřſkeſi ra-dy wo podpjeru. 1. 10. 24 njemješeſche 416 muſſkich a 134 ſónſkich wołobow dźěło. 15. 10. 24 pak ſniſt ſo ličžba mužſkich na 108. Lubijſka zastrowarnja bě ſo ſaſo dźěłacz, tak ſniſi ſo ličžba hiſcže dale. 1. 10. 1924 bo-ſła 476 wołobow pſchirażku. Nielube roſtrjeſowanje pſchinjeſe huſeſchcžo rěd Hebolda ſ Konz. Cunnersdorfa, tiž na podpjeru ſa w[illegible] pſchemyſlnikow ſa nuſniſchu, hacž ſa dźěłoljemjeřſki [illegible] pſchedſyhdže poroko-wiſche, ſo ſe w rakaſtwoje ſe wſchelakej měru měriſ. Wo podpjerje ſa dźěłoljemjeřjow ſo poſtaji, ſo ſo wone pſches gmejnu podpjerają. So ma ſo jelesnika ſkara ſ Lubija do H. ſ Cunnersdorfa dale twariċ. Gmejnje Ebersdorf dowoli ſo. 3000 hr. hacž do 1. 6. 1925 wa-cžiċ. Gmejna Oberfriedersdorf njedoſta 10 000 hr. wa-cžnych. Měſto Lubij chże měcź k pſchetwarjenju ſeminara pjenjeſy. 5000 hr. dowoli wokrižnu wubjerk ſa motorſku ſypkawu, tiž ſrěbi měſto Lubij kupi, wěſty pjenjes. — Wokrěſžnemu ſudarſkemu ſtowarſtwu měſta Lubija dowoli ſo 30 hr ſa myta. Pröſtwa turnarſkeho ſtowarſtwa we Hornjej Wódrezu, wo pjenježnu pſchipomoc ſa twar ſwu-cžowanje ſo wotwokaſa, a pokaſa ſo na ſakſke kreditne ſtowarſtwo. — Dalſcha rosprawa ſcžehuje.

S **Noweho Gersdorfa.** W poſedženju wokrižneho wu-bjerka je ho proſtwje, ſo ſmě ho Nowy Gerſdorf měſto mjenowaċ, pſchihłoſowało. Miniſterſtwo ma jako po-ſledna inſtanza hiſchcže roſhudźiċ.

S **Wolbramez.** Poſledniu njedźelu běſche wólba, hacž ho gmejniſke faſtupjerſtwo roſpuſchczi ako woſtanje. Nětdže dwě ſtwcžinje běſchtej ſa to, ſo dotalne wostanje.

S **Wjeleczina.** Wſchě dźěłodawarjo, tež ratarjo, Wjele-czanſkeje gmejny dyrbja hacž do 25. 10. t. l. w ſwojim wob-khodže dźěłazych dźěłaczerjow a dźěłaczerkow ſapiſaċ, łaž n jele ſu jich runje 10. 10. 24 měli. Sapiſ dyrbja měcź mjena, pſchedmjena, powokanja, bydlenja, wjeſ bydlenja dźěło-wotedźerarzow. Tež dyrbja ſo ſapiſaċ domjace a wukrajni dźěłowotedźerarjo, kotřiž njejſu na dnju 10. 10. 24 žanu mſdu doſtałe (muczjobnizy atd.) Wobžebitę pſchedpiſmo ſo njewudawaje.

S **Wopakeje.** Pónđelu wjeczor wokoło ½8 hodź. tru-bjeſche ſo k wohnej. Stara bróžeń, tiž pſchi ſ-piwarni ſteji, ſo paleſche. Poradźi ſo ſadżewaċ, ſo ho woheń dale wupſchestrè. Derje bě też, ſo njedujeſche wětſit, hewak bychu ſo ſuſjedne twarjenja też ſobu ſpalile. Kak je woheń na-ſtał, je njeſnate.

S **Wulkeho Heunersdorfa.** Pónđelu pſchijědže zuſu auto khowanſka wuſtawa, jo mortwy leżo wołta. Wjedník auta je njepóſnaty dale žł. Nadžijomnje tola hiſchcže tuteho njeindrjeżoga pohłoſowaċ.

Se **Suborniczki.** Wutoru pſchipoldnju wuporjedžeſche 35 létny elektrikař Jan Kruža ſe Suborniczki nětžiſo na 8 mtr. wyſokim ſcžežoru. Nadobo ſkhili ho ſcžežor a padny ſ Kružu. Kruža ſrani ho mjeſwocži a dyrbješe ho do mješnicž. khorownje dowjeżeċ.

S **Břežnje pola Kamjenza.** W naſchej wſy twariteſi ho dwě khěži. Khěża ſ wobhdženjom ſa 6 ſwojſow. Tutu twari gmejna. Pſchi Mjedželeckanſkej dróhy pak twari ſrěbi knježa ſtiny wikowar Max Kegel domiſe.

S **Pančizin.** W měſcžcu. wětkowej jaunje ſnjeſbožli 11 létny hólcžej wudowy Herzogowoje. Dźěcžom dyrbješe ho hižo mnoho naſ ſakaſało, tam ſrěbi hrajżaċ. Wonj běchu ſrěbi dźěru mirnyle. Hódź ſhyn wudowy w dźěrje pſchi ſwojej wašce, bu ſ wětkom ſaſajmjeny a ho ſadušiſo. Na druhi dźeń ſtałe namakachu jeho cžěło, dokelž běchu dźěcži po njeſbožu cžěrtyle a nikomu niczo njeprajile.

S **Nakez.** Naſcha, pſches ſmjerc ſ tak ſahe wokmokaneho farara Kſchiſzana wohyrocžena zyrkwina wohjada je hiſchcže na zuſu duchownu pomoz pokaſana. Prózowanje zyrkwi-neho ſaſtupjeſtwa njemóżeſche hacž wotaſ ſ praweniu wu-ſpěſnej dóicž, dokelž zyrkwina wyſchnoſć wětſich winow-nda wot wulkeje wjetſchiny wohjady pożadaneho duchow-neho pſchiſłuſkiċ nochze. Wóh dak, ſo by wohyrocžena wo-ſada prawje bórſy ſwojeho tak pożadaneho duſchepaſtyrja doſtała. Pſches nětcžiſche njeporjadne ſerbſke Boże ſtłužby zyrkwine žiwjenje jara ſchłoduje, a je a budże cžežko we na-ſchim tak we wěrje liwkim cžaſu ſ nowa natwariċ, ſchtoż je ſpadane. Na to njech ſrěbi ſ zyrkwina wyſchnoſć pomyſli.

S **Kulowa.** Na namołwjenje ſtatneho rěcžnifſtwa we Halli ſaja ho tu jebak. Tam hižo je ho jemu porodźiło, pſches jebanſtwo wjetſche ſumny pjenjes a hódnoſcžowo ſa ho bohaċ. Też pola naſ ſałoži firmu ſa wyſoko-a hłubokowi-twar. Se ſchekami kupi ſrěbi kontorſki nadobu, motoriſte kolo, łonja a wóz, wjetſchi łěž a druhe wěży. Jeho wot-wjedżecžu do jatby do Wojerez.

S **Wojerez.** Paduſchi bohownik ho w nogu na wu-toru rano w 3 hodź. do hoſceženja „měſto Drježdżany“. Wonj pak ho feſcherichu.

S **Trjebule.** Hódź ho ratař Guſtav Schołta w Jamnowje wutoru ſ pola wróżi, wuhłada w ſtwi zuſu wo-błěk łežo. Dale ſtudżichſi ſhoni, ſo bě jeho bohaty wo-ſerk przeż a też hiſchcže 500 hr. Sſuſchenja bě mira mowana. Na łubi je paduch najſkerje dłeſchi cžaſ pſche-bywaċ, pſchetož wſchelake na to pokaſowaſche. Tam ſo bóh najſkerje też wotpożłuchaċ, ło Schołta ſkoczo pſcheda a bě cžakaċ, doniż rěſnik pjenjeſy do domu njepſchińješe.

Anatole France.

W Parižu wumrě njedźelu Anatole France, drje naj-ſławniſchi franzowſki ſpiſmowaċel, ſchtoż Parižźe a cež wukraine uniwerſitno ſ dobrym prawom pſchiſnawa. Sproſtwiny cžłowjek je ſe ſwojeju woteſchoſt, ſpodžiwny tohodła, dokelž wowraſdże ſam kulturu repreſentowa-ſche. Je kſnžiłi ſaſtupjeł tamneje kultury, kotraž na naj-lépſche tradźicje franzowſkeho ducha a duſche wrócžo pſchi-ma. Jeho univerſalna (powſchitkowna) ſdźělanoſć nje-ſtróji ho žaneho dźěła. S horſtiwoſcžu poda ſpomjn na wſchitke pola cžłowjeſkeho ducha a wumjeſtwa. Wěſche khłoſchcžeſt pſchi blidže kulturu, wſchudże khłoſchcžeſche, a tola wosta bjetant — ſchpatnik — ale w najſkerſchim ſmyſle ſłowa. Dilletantiſmuſ je ſwockał wſcheje kultury. Cžeſko trjechi jeho ſmjerc ſ žiwy trał. Wěſche wulki duch w europſkim buchownym ſtedra-cžeſtwu, kotraż je jeneho ſ najſkerſchich ſhubiło. Jeho knihe ſu do mnohich rěcžow pſchełożene, też do němſkeje. Po prawym rěkanje Jaques Anatole Thibault, ſhyn jeneho Parižſkeho ſtarožitnoſcžerja, tiž je pſchemjenjene mjeno ſrěbi ſam dał. Anatole France bě ſche rěſnjeſ, bałniſ, žur-naliſta, kritikař. Też do politiſkeho bojomniſcža ſaſtupi we wěži hejtmana Dreyfuſa. Sa nětkoſcž je wojował a ſa prawo, a ſa ſhlžene roſherjenych ludow po wójnje. Jeho cžeſći ſahy duchowny ſwět.

Hamſke wozjewjenje z Wojerec.

Sſobotu, 18. oktobra t. l. pſchehadżuje ho dop. w 11 hodź. w „Stotym ławje“ ſoſa.

Schtóż njeje hiſchcže podružnjſti, pſchejí a dawk ſakłada-neho ſamożenja do 15. 10. 24 ſapłaciſi, njech to ſa 3 dny cžini, hewak ho bjes napominanja cžaſa.

Wobydleriſke ſapiſy dyrbja ſo hnydom wupjelnicź a ſa-podaċ.

Wot dźeńſnjſcheho dnja pſchebawa ho na mjaſowych jatkach howjaſe mjaſo.

Podpjerańſka a khorobna pokładniza ma ſobotu 18. oktobra wjeczor we 8 hodź. w gymnaſiju ſhromadźiznu. We ważnych wěcach budże ho pojednaċ.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad spěwa pjatk, 17. oktobra, wjeczor we 8 hodź. Njech kóždy wěſće pſchińdże. Dirigent.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach změje pjatk wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Hroščanska Jednota nas wopyta, tehodła njech kóždy z wěſtoſću pſchińdże. Starosta.

Serb. tow. ratařſkeho dorosta za Khróſćicy ma pjatk wjeſor z dypkom we 8 hodź. pola Wjeńkec w Khróſći-cach zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt ſo proſy. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje ma pjatk wjeſor we 8 hodź. zwučowanje. Po zwučowanju je ważna zhromadźizna. Nowe ſobuſtawy ſo přijimuja. Přinoſki maja ſo zapłaciċ. Starosta.

Serb. tow. „Cornoboh“ w Drježdżanach ſwjeći ſobotu, 18. winowcu, w žurli „Odeum“ Carusſtrasse 26, ſwój założeński ſwjedżeń. Wſě ſobuſtawy proſymy, zo bychu w ſerbſkej ſwjedżeńſkej draſce přiſłe.

Budyſſke a Komorowſke Sokoliſ ſo njedżelu 19. okt. při ſokolſkim ſwjedżenju w Poršicach wobdźěla. Komorowſkim ſokołkam ſo přenoſowanje poſkići. Njech tehodła po możnoſći wšě přińdu. Načolnica.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma dźenſa ſtwórtk, wjeſor we 8 hodź. zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoleř**, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěl: **Arnoſt Bart**, w Brězyncy, — za nawěſtki: **A. Dučman**, w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

Schwartk 16. oktobra 1924.

Kurſy wjeżera w Barlinje:

(Zwe kurſu ſu w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	21 950
ſendželſki punt	18 840 000	czěſkoſł. króna	12 480
ſchwajzarſki frank	80 350	10 mil. półſk. mark.	78 250

W wjeſy ſach ſo ledma ſchto pſcheměni.

Eſtkowe wikowanje na Barlinſkej burſy wjeżera ſnadne woſta. Kurſy ſu ledma pſcheměnjuchu. Wójnſka požežonka pſchejeſche pſchi ſpožčarku na 630% a ſniſi ſo na 580%.

Na **produktowych wikach** žito horje bjeſeſche, pſchetož ſ Ameriki powjeſcžeſe pſchihładżachu, ſo je žito drózſche. Najwjazy rožka dobu, pſchi tym wona na wikach pſche žadna njeběſe. W muzy, njech rżanej, njech pſchenicžnej, wobrot ſnadny woſta. W jeczmjenju běchu wiki měrne, ale wón na płacžiżny dżerżeſche. Wowſ bě trochu žadny. Wěrnowe pſchewołowanje wjeſe woſy trjeba. We wow-njeſchkach a wotrubach wiki měrne woſtachu. Wjeżera płacžeſche zentnar

w Barlinje

	małe	ſrjednje	wulke
proſata	10—14	15—18	20—30 hr.
bjelki	35—45	50—65 hr.	

Wiki měſzachu měrne płacžiżny.

Wiki rěſnjcha ſkotu wjeżera w Barlinje (Zentralviehhof)

Pſchihnali běchu:	Wone płacžachu:
1890 howjadłow	17—48 hr.
1760 cžełatow	40—98 hr.
7180 wowzow	18—40 hr.
9226 tukrajnych a 962 wukrajnych ſwini	
pſches 300 puntow	83—84 hr.
240—300 puntow	80—82 hr.
200—240 puntow	77—79 hr.
160—200 puntow	72—76 hr.
120—160 puntow	66—70 hr.
do 120 puntow	30—64 hr.
ranzy a kundroſy	64—70 hr.
15 kołow	12—18 hr.

wſcho po zentnarju žiweje wahi. Wiki w howjadłach, cže-łatach, a ſwinjach běchu měrne, we wowzach klazachu.

Jakor pſchi 200 zent. bjes dawka w Magdeburku 19%, po zentnarju.

Měſtne płacžiżny ſ Dżejkżan (Markthallen) wjeżera hrjedu: Ssorna 1,60—2,75 ſajaċ ſ koſu 1,20—1,50 ku-rjatwy, ſtare 2—2,60 młode 3—3,50 ſchtuka, hušy 1,20 hacž 1,60 kacžki 1,60—2,— kurh ſtare a młode 1,30—1,80 bobje 0,60—1,20 ſchtuka karwy 2.— tiny 2,50 wuhory 3,30 ježlukc 5—35 pj., kruſchowy 5—20 ſlowki 30—40 pruſſnizy 55 wino 50—80 wołſke wotrjeżki 50—100 pf.,

Płacžiżny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymje po tuni abo 1000 kg, ſewak 100 kg, płacžiżny za hotej tyrwnje.

	15. 10.	14. 10.
Pſchenica	229-237	215-223
rožla	230-237	216-222
naſeł. jeczmjeń	240-270	230-260
naſ. jeczmjeń	—	—
wowſ	187-194	180-186
kukurjaz (Mais)	—	—
pſchenicžn. muka	32-35,50	31-34,50
rżana muka	31-35,50	30-34,00
pſchenicž. wotr.	13-13,80	13,80
rżane wotruby	13-13,00	13,00
rapſ	395-395	395
lane ſymje	400-410	403-410
hrěch	25-27	25-27
piſelušchi	17-19	17-19

	15. 10.	14. 10.
rapſ. wołjuſchi	15,60	15,60
pach. melasa	9,25	9-9,25
ſerabella	15,00-17	15-17,00
ſérnaze ſrjeżli	19,50-20	20,00
buny	20-22	20-22
wo'a	18-19,00	18-19,00
lany wołjuſchi	25-25,50	25-25,50
mórſe ſapiny	14-15,00	14-15,00
ſolte tapiny	16—19	16-19,00
ſyna, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
ſyna, rżana	1,30-1,50	1,00-3,40
„ pſchenicž.	1,30-1,50	1,00-1,40
„ wowſna	1,20-1,40	0,90-1,00
„ jeczna	1,20-1,40	0,90-1,30

Schkrowe depeſche.

Barlinſka burſa dźenſa dopoldnja ½11 hodź.: Pſchenica 11,50—11,90, rožla 10,30—10,85, jeczmjeń łaž wjeżera, wowſ 10,00—10,55.

Wikowarjo nješchto wjazy hacž wjeżera žita poſkitſuja. Po Londonſkich powěſcžach je amerikanſka pſchenica nješchto mało dele frajſła. W Ameriży je hiſchcže wjele pſchenzy ſe ſtarych žnjow, wobſebje argentiniſkeje

K našemu wobrazej wo revoluziji w Chinesiskej bodamy wobrazaj dweju žebi napschecžo stejazeju wójskowych wjednikow.

Serbska wumělska wustajeńca

je podležena.

Wotewrjena
18. a 19. oktobra a 25. a 26. oktobra
wot 10—4 hodź.

Nowy Koporski lany wolij

nowych žnjow z najlěpšeho ruskeho laneho symjenja bity, je cyle wubjerneho słodu. Je w Budyšinje dostać pola sćěhowacych firmow:
Ernst Locke na theaterskej hasy
Jakub Hicka na sukelnskej hasy
H. Hennig na zadnej bohatej hasy
G. Scheidemantel na jerjowej hasy
a na tydźeńskich wikach direktnje wot wolenkarja Arthura Höfera z Koporc.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Tutón tydźeń poručam
najl. swinjace mjaso
punt po 1.20 hr.
a najlěpše kołbasowe twory
Rěznistwo w Zarěču.

Přizjewjenja
k nahódnoscenju nalutowanskich pjenjez
přijimuje hač do 31. decembra t. l.
Měšćanska nalutowarnja w Budyšinje

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.
w Budyšinje na hornjecžišej hasy 24.

Kachle a warjenske mašiny wjele družiny sćěnske płaty.
Wosebitosć:
Hospodarske kachle za ratarstwo
Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Pórelin, majolika, wumělska keramika
wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płacizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
- kachlestajeński mištr -
Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Sorbske Nowiny".

Barchent
za košle, jaki a spódne suknje
tkaniny za suknje
wšeje družiny
hródźne šórcuchi
jara tunjo
poruča
Paul Otte
w Budyšinie na Žitn. hasy 10

Njedźiwajcy postupowacych kupowanskich płaćiznow hišće tute tunje płaćizny, jenož tak dołho hač skład dosaha!

Margarina	57
Budissa-margarina w znatej dobrej hódn.	75
narunanje mlok. butry najlěpšu margarinu	88
Tabula-Gold-margarina ½ pt. 1a pšenič.muki darmo	96
Rahma butře runa (Schwan im Blauband)	
swinjace hłowy	40
corned-beef	58
howjazy łój	65
tehorunja I. družiny	74
kokosowy tuk	65
tehorunja w tafłach	68
tuk k pječenju	74
šmalc	94
sušeny połč Ia	110
hróšikowy wolij	66
Kant-kakao ¼ punta	21

Pruhujće tutón!
Budyška margarinowa a tukowa centrala
na zad. bohatej hasy 9.

Slubowe a wěrowanske pjerščenje

F. A. Lenke w Budyšinje
na Hośic hasy 25. Tel. 929

Hwěžkowy cwjern
4 hwěžki po 10 pf., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokołonošerjow jara přihódnje mašinski cwjern a přiši'wańske přeđeno najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha
Krause,
na serbskej hasy 1, II.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornjecžišej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Prosata
předawa **Hunnius** na swob. kuble w **Ješlecach.**

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny z tutym podwólnje wozjewjam, zo sym 15. oktobra 1924
na Nowosalcskej dróze čo. 8
wobkhod kolonialnych tworow
ze zeleninowym wikowanjom
wotewrił. Prošu wo dobrodźiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća a budu so prócować, zo bych kóždy čas z jenož dobrej, čerstwej tworu po najtuńšich płaćiznach poskutował.
Z počesćowanjom
Kurt Schuster na Nowosalcskej dróze čo. 8.

Składnostna kup!
Mužace wobleki wot 35 hr. sem
pacholace wobleki wot 32 hr. sem
sporiske wobleki wot 37 hr. sem
manchesir. kholowy wot 11 hr. sem
dźełanske kholowy wot 4 hr. sem
stupnje a škórnje wšěch wulk. předawa tunjo
H. Gedlich na połnócnej dróze 7.

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
tapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, želzo a metale (jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornjecžišej hasy 35.
Telefon 1346.

Syru wołmu
kupuje po najwyšših płaćiznach abo zamjenja na
Ia česane předeno
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Kóždu sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
po najwyšš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Połměsacu"
na zwonkownej jawskej hasy.

Časniki
wuporjedźa
spěšnje, wěcy wustojnje a płaćizny hódno
Kurt Kalich, časnikař
na Nowosalcskej dróze 11.

Wupjerki
poruča přeco derje a tunjo
K. Erler na žitnych wikach 11.

Živnosć
10—20 kórcow wuliu, hnydom kupić pytam. Nastaču 5000 hr. Poskićenja pod „B 68" na wudawarnju Serb. Nowin.

Młyn
kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Šćó přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin".

Stajnje na składze:
Hotowe kostumowe suknje
we wšěch barbach wot 3,90—5.50 hr., je-li so přeje też po měrje
wosebne žonjace a mužace tkaniny
Dobre kajkosće! Solidne płaćizny!
Na přeće so też drasty zešiju.
Döcke na Bismarckskej dróze 14.

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje swojim přećelam
wične płaćizny swětowych burzow
kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Ratař so njesmě prašeć
što nawěšk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu pšinjese, to je hłowna wěc!

Košlace sukna
we wšěch kajkosćach, metr wot 75 pj. sem,
běły a pisany barchent
metr wot 80 pj. sem,
barchentowe łožowe płachty
we wšěch dołhosćach.
J. Domsch na lawskich hrjebjach čo. 18
w automatowym hosćencu. Žane klamy!

„Serbski Hospodař"
ratarske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjentnej pšency
z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach

Pomorske symjentne běrny
k nazymskemu podawanju poruča
Erich Bräuer
wulkowikowarstwo ze symjentnymi a jěd'anymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5.

Wagnerowe
słomowe prasy
su znate a so rady kupuja,
sylnje twarjene, lohko běžace,
železna konstrukcija - z powrjesćwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa
sykanjowa mašina
za ruku a moc, se swěšćenjom za doprěčka a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźělk I. rjadownje!
Répusykaki
šrótowanske młyny - elektriske motory
najlěpše wudźělki.
Gustav Wagner w Korzyr 'u
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelešu 71
Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasernach.
Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třešnjanskej dróze 42. Telefon 321.

Znata dobra kupowarnja
mužacych, pacholacych a hólčacych wobleków, mužacych, pacholacych a hólčacych kholowow, (tkaninowych, smuhatych, z jězd. kože a. t. d.), gumijowych mantlow, jupow, dźěłanskich lacow, dźěłanskich wobleków (módrych, šěrych, zelenych, brunych a běłych), slow, pasow, štrykowanych jakow, pótnikow, dźěćacych drasćičkow, nohajcow a zokow, košlow, šantkow a wšelakich druh. wěcow.
Drastowy wobkhod
Fritz Riedel w Budyšinje
na seminarskej hasy 17.

Derje a tunjo kupujeće
zymski barchent za košle a jaki, wołmjane a balmjase tkaniny za drasty a suknje, čopłe kholowy a košle, barchentowe łožowe płachty, běłe a pisane łožowe počahnjenja a wupjerki, twjeliki, trjenja, blidowe ruby a dybžačne rubiška pola firmy
August Paul Hilger na seminarsk. dróze 2

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 244 | Budyšin, piatk 17. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na serminskej hasy 6. Ręči serbski
Kaž. a zastupńa kupowańa wobućow. Pódańowanje spěšnje a tunjo.

Najnowše z cyłeho swěta.

W Offenbachu je žo chemiska fabrika dr. Kreßa ſ cęžkim rosbuchnjenjom sakhyła. W sali, w kotrejž žo blyšťowełkowy pólver wotwažuje, tuńoń ſ taſkej mozu rosbuchny, ſo žo twarjene w tutym dźěłu sakhynuły. Se schęšcej holzow, kotrejž tam dźěłachu, žu schityri morwe a dwě ſtej cęžko ranjenej.

*

Pólska ministerska rada je ſakonjowy naczisk ſchwaliła, ſ kotrymž žo liczba žiwjatych dnjow, pschi kotrychž ma wſcho dźěło wotpočzowacz „na 10 w lěcze ſuži.

*

Hawaſka telegrafna powěſcęčnja chze wědzęcz, ſo je žo ſtanzowſka kommiſija, dla pschipósnacza ruſkeho bolſchewiſkeho knjeżeſtwa wutworjena, ſa to wuprajiła, ſo by Franzowſka bolſchewiſke knjeżeſtwo jako ſakoniſte pschipósnała.

*

Liczba jendzelſtich dźěłonjemějerjow je ſakło pschiběrała. 8. oktobra wona 1 215 000 wucznjeſche, to rěka, ſo dě ſakło wo 16 284 ſa jedyn tydzeń pschiběrała.

*

Italſke wojeſke lětadło je, hdyž nad Rovingno pola Pole leczeſche, ſ ſemi padajo žo na tſęſche jeneje khěže roſbiło. Benzinowy kotoł žo ſapali a ptomjenja žo na lětadło a khěžu roſcherichu. Jeneho lětarja ſwuhleneho ſ lětadła wucżejechu, dwaj druhaj žo cęžko wopalichtaj. Tſi žónſke, kotrejž w khěži bydlachu, žo tehorunja cęžko ſranichu.

*

Primo de Rivera je ſdźělił, ſo žo jeho diktatura we Schpaniſkej bórzy ſkónczi. General ma nowu politiku ſtronu „Unija patrioticka“ ſa doſcz žyłnu, ſo mohła knjeżeſtwo pschewſacz a normalne knjeżeſtwo wutworicz.

*

W Nicaragui w ſrjedźnej Amerizy je revoluzija wuhyła. General Samoro, kotryž bě ſ preſidentſtwowym kandidatom, tola pschi wólbach podleža, je revoluzniſke hibanje naſchkarał. Knjeżeſtwo je hiſchcze ſ knjeſom w kraju a je do wohrożenych měſtnow wójſko póſłało.

Wo lětu Z. R. III do Ameriki.

Saſkſke knjeżeſtwo je zeppelinſkej twarjeſni w Friedrichshafenje ſłedowazy telegramm póſłało:

Zeppelinſkej twarjeſni w Friedrichshavenje. K nowemu wuſpěchej němſkeje ſamožnoſcze a njeſlemjeneje ſyłnoſcze, kotraž žo ſ wuſpěchnym lětom a ſbožownym pschiſtajcznjom Z. R. III, we Waſchej twarjeſni natwarjeneho, jewi, Wam ſakſke knjeżeſtwo wutrobne ſbožopschecza wutpraja. Heldt, miniſterſki pschedſyda.

Proteſt pschecziwo wottorhanju zeppelinſkich dźěłakniſow.

Němſkonazionalna frakzija ſakſkeho ſejma je ſakſkemu knjeżeſtwu ſłedowaze praſchenje pschepodała:

„Po poſtajenjach Verſailleſkeho rěczenja dyrbja žo nětko pożłednje wulke twarjenje lětadłow w Němſkej, we kotrejž je žo hobrſki zeppelin natwarił, ſniczicz. Je ſtatne knjeżeſtwo hotowe, na němſke knjeżeſtwo w tym ſmyſle ſtutkowacz, ſo by žo žadyn ſrědk njewuſpytany njewoſtajił, ſ kotrymž by žo tutemu brutalnemu ſniczenjemu ſkutkej ſadźěrnało, kotryž žo na žane waſchnje Franzowſkej ſe ſtrachom njehrozy, ale ſo jenicžay na pschecze ſakoſuje, ſo by Němſka ſchkodowała a žo poniżiła?“

Z. R. III žo mjeno Nokomiš narjeknje.

Kaž žo ſ Ameriki powě, žo zeppelinej Z. R. III indianſte mjeno „Nokomiš“ narjeknje. Sſerbiły pschekoč tuteho mjena rěka „Mějacžkowa dźowka“. Zeppelinowa fotrowſka powětrowa łódź, kotruž žu ſebi Američanojo ſami po ſwojim ſamžnym ſyſtemje a wunamakanju natwarili, ma tej indianſke mjeno, mjenujzy „Shenandoah“, ſchtož tak wjele kaž „dźowka hwězdow“ rěka.

Wulki wuſpěch pożczonki ſa Němſku w Newyorku a w Londonje.

W Amerizy a Jendzelſkej žu ſo pjenjeznizy ſ cźrjódami k temu cźiſchczeli, ſo bychu ſwoje pjenjezy na němſku pożczonku nałożili. Město ſto miliſonow dollarow žu we Newyorku 500 miliſonow dollarow podpiſali. Podobnje je w Londonje było.

W Londonje je ſo nowa banka ſa finanzowanje němſkich kreditow ſ kapitalom 25 miliſonow dollarow ſałożiła.

33 ryczerſkublow němſkeho preſidenta Eberta.

Lawniſki ſud w Hirſchbergu w Schleſiſkej je wudworiwſeho najeńka Hoferichtera ſe Seiferhaua w Kerkonoſchach k 150 hriwnan pjenjezneho khoſtanza ſaſudźił, dokelž je Hoferichter němſkeho preſidenta ſtichnydźił. Hofrichter bě w ſtatnej ſhromadźiſnje rjekł, ſo němſki preſident 33 ryczerſkublow wobdeżi. Němſki preſident bě ſwólniwy, pſched ſudom pod pſchiſahu wobſwědczicz, ſo ani jeneho ryczerſkubla a ſyła žaneje leżownoſcze njewobdeżi. Wobſtorjeny pak ani njeſpyta dopokaſacz, ſo je wěrnoſcz rěczał.

Wuſamknjenje twarſkich dźěłacżerjow w Heſſenſkej.

W Heſſenſkej dźěł twarſkich dźěłacżerjow ſtrajkuje. Dokelž žu, kaž dźěłodawarjo wudawaju, dźěłacżerjo tarif ſtanali, žu twarſkich dźěłacżerjow Heſſenſkeje a Heſſenſkeje Naſauſkeje ſ dźěła wuſamkli.

Wudacje druheho Erzbergerowcho mordarja.

Kaž je ſnate, žu pſched nětorymi dnjemi we Bratiſławje w Cźěſkoſłowakiſkej Tilleſſena, druheho Erzbergerowcho mordarja, ſajeli. Němſke knjeżeſtwo je ſwonkownemu miniſterſtwu w Prahy žděliło, ſo budże žebi žadacz, ſo by žo jemu Tilleſſen wudał.

Dalſchi woſtkhad Franzowſow ſ wobſadzeneho kraja.

Franzowſzy wojazy žu w Poruhrſkej żeleſnicznje tſchiſchnińſcho Weſthofen wopuſchczili. W nim žo żeleſnicze cźary Frankfurt—Hamburg, Hamburg—Köln a Köln—Lipſk tſchiſchnija. Franzowſzy ſłonizy žu hižo pſched nětorymi dnjemi wotezahli. Wobydleſtwo ſpěwajo po drohach cźahaſche, ſo by ſwoju radoſcz ſjewiło.

Franzowſki kommunist Marty w Moſkwje.

Franzowſki kommunist Marty, kotryž ruſke wobſtejnoſcze ſtuduje, je pożedzenje wſchoruſkeho zentralneho wukonjaceho **wubjerka** wopytał. Jeho tam ſ wulkej ſahorjenoſcżu powitachu. Marty ſ krótka wo wobſtejnoſcżach w Franzowſkej a wo pomerach Franzowſkeje k Ruſkej rozprawjeſche. Po jeho měnjenju Herriotowe knjeżeſtwo pſchewjerdze njeſteji. Wono pjecza ludowe ſympatbije ſhubinje, dokelž je jemu cźežko, ſwoje wólbne ſlubjenja dopjelniez, kaž na pſchikład wobaranje pſcheczžwo drohocze, pſchipóſnacze ruſkeho bolſchewiſkeho knjeżeſtwa atd. Po Martyowym měnjenju budże Herriot nuſowany, Brianda do miniſterſtwa pſchijecz, ſ cźimž by, kaž praji, „wjelk we wotwcżej koži“ pſchiſchoł.

Nationalnych ſa Dawesowy plan hłoſował. Němſka ludowa ſtrona je tehodła nuſowana, nětko ſwoje ſlubjenja dopjelnicz, pak ſ knjeżeſtwa wuſtupicz.

Pſchichodny piatk budże ſo němſki kanzler hiſchcze raz ſ wjednikami politiſkich ſtronow rosrěcżeć. Potom ſo rozſudźi, hacz nětcźiſche knjeżeſtwo hacz do ſrjedź januara hiſchcze w ſaſtupiſtwje woſtanje abo hacz ſo w bliſchim cźaſu němſki ſejm rospuſchczi. Plan, po kotrymž dyrbjeſche ſo knjeżeſtwo na prawizu a lěwizu abo na prawizu ſamu rosſchěricz, je wołbity. Wo tym ſo njebudże wjazy jednacz.

Psched rospuſchczenjom němſkeho ſejma.

Pſchecźiwo jenoſtronſkemu pſchiſtupej němſkonazionalnych do němſkeho knjeżeſtwa je ſo pódła demokratow tež ſyłna mjeńſchina zentrumſkeje ſtrony wuprajiła. Hdy bychu pſchecźiwo tejle ſyłnej mjeńſchinje němſkonazionalni do knjeżeſtwa ſaſtupili, by ſo zhłoſcz zentrumſkeje ſtrony roſtiſnyła a ſnadź ſo roſchczěpika. Mjeńſchi kanzler ſam k tejle mjeńſchinje ſłuſcha. Tuž by wón najſkerje wróczo ſtupił a ſeſtajenje miniſterſtwa ſ prawizynych ſtronow jenemu druhemu pſchewoſtajił. Pódła teho ma ſo wopomnicz, ſo by w tajſim miniſterſtwje zentrum w mjeńſchinje był, a kanzlerej by ſo możnoſcz wſaka, dotalnu ſmutkowonu a ſwonkownu politiku dale wjeſcz. Tutych pſchiježinow dla je ſo pſchedbydſtwo zentrumſkeje ſtrony jenoſtronſkemu roſchěrjenju knjeżeſtwa na prawizu ſapowědźiło a kanzlerej radźiło, ludej roſſudźicz dacz. Zentrum je po jenohodźinſkim twaradženju pſchedbydſtwowe wobſamknjenje pſchijał.

Němſke knjeżeſtwo mohło bjez roſchěrjenja na prawizu a lěwizu dale wobſtacz, hdy budźiſche ſo němſka ludowa ſtrona němſkonazionalnym ſwjaſacz njedała. Hdyž ſo wo pſchijeczu Londonſkich wobſamknjenjow w němſkim ſejmje jednaſche, je němſka ludowa ſtrona němſkonazionalnym nětkore miniſterſke ſydła w němſkim knjeżeſtwje ſlubiła. S tutym wumělenjom je dźěl němſkonazionalnych ſa Dawesowy plan hłoſował. Němſka ludowa ſtrona je tehodła nuſowana, nětko ſwoje ſlubjenja dopjelnicz, pak ſ knjeżeſtwa wuſtupicz.

Pſchichodny piatk budże ſo němſki kanzler hiſchcze raz ſ wjednikami politiſkich ſtronow rosrěcżeć. Potom ſo rozſudźi, hacz nětcźiſche knjeżeſtwo hacz do ſrjedź januara hiſchcze w ſaſtupiſtwje woſtanje abo hacz ſo w bliſchim cźaſu němſki ſejm rospuſchczi. Plan, po kotrymž dyrbjeſche ſo knjeżeſtwo na prawizu a lěwizu abo na prawizu ſamu rosſchěricz, je wołbity. Wo tym ſo njebudże wjazy jednacz.

Němſka podpjera ſa Pětrohrodſtich powodżenych.

Němſka wobnowjerje pſchecźiwo ſ bolſchewiſkej Ruſkej ſtrucźicz pyta. Němſki diplomatiſki ſaſtupjeř je ſ Radowitz ludowemu kommiſarej ſa ſwonkowne naležnoſcze Cźicźerinej 1000 ſtotych rublow ſa Pětrohrodſtich wobydlerjow, ſ pożlednim powodżenjom potrjechenych, pſchepodał. Cźicźerin ſo ſ wutrobnymi ſłowami podźakowa prajizy, ſo we wulkomyſlnym darje ſympathiſke wobſwědczenje, w nětcźiſchim cźaſu wożeże powitane, widźi. Nadźija ſo, ſo ſo ruſſo-němſke pomery ſ tym pſchezo bóle ſtrucźa.

Ruſka wojnſka tódź w chineſkim morju.

Kaž ſo ſ Pekinga powě, je ruſka wójnſka tódź „Worowſkij“ do chineſkeho morja pſchijěła. Ju ſu wſchudże ſwjeceńſcy powitali.

Hdyž bě tódź do Kant-Cźou pſchijěła, je Sun Yat-ſen wobſadzu powitanſi telegramm póſłał, w kotrymž ſo praji, ſo je tónle wopyt ſ nowym wopokaſmom pſchecźelſtwa ruſkeho a chineſkeho luda.

Ruſka ſo ſapowěduje, wukrajanam ſchkodu ſarunacz.

S Moſkwy ſo powě, ſo cźěſkoſłowakſke knjeżeſtwo ſo wo to proſzuje, ſo by ſo cźěſkoſłowakiſkim ſtatnym pſchiſłuſchnikam ſchkoda ſarunała, kotruž ſu ſa cźaſ revolucźije we Ruſkej poczerpili. Ruſke knjeżeſtwowe nowiny k temu piſchu, ſo ſo bolſchewiſke knjeżeſtwo ſaſadnje ſapowjeduje a ſo ſo też wo pſchichodze ſapowjedźi, ſo ſ praſchenjom wotcźiſkodźenja ſa wukrajanow ſaběracz. Rosrißanje tehole praſchenja ſo tym ſtaſam pſchewoſtajł, kotryžkuli pſchiſłuſchniży ſu ſchkodowali.

Schwedſke miniſterſtwo wróczo ſtupiło.

Schwedſke miniſterſtwo je wróczo ſtupiło. Pſchecźiwja ſo jeźmowemu wobſamknjenju, po kotrymž ma ſo ſchwedſke wójſko ſmjenſchicz. Schwedſki kral je wjednikej ſozialdemokratow Brantingej poručił, nowe miniſterſtwo ſeſtajecz.

Jendzelſko-turkowſki konflikt.

Jendzelſki miniſterſki pſchedſyda Macdonald je generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow telegrammu póſłał, we kotrymž prosy, ſo by ſo hnydom pożedzenje Swjaſka ludow ſwołało. W nim dyrbja žebi napſchecžo ſtejace nahladny jendzelſkeho a turkowſkeho knjeżeſtwa wo Moſulſkich miješach ſo pruhowacz.

W kaſkim ſmyſle Swjaſk ludow jendzelſko-turkowſki konflikt rozrika, je hiſchcze dźiwne. Możne je, ſo ſo nahlad Jendzelſkeje jako prawy ſpóſnaje. Praſcha pak ſo, hacz by Turkowſka w tymle padże ſo roſtudej Swjaſka ludow pſchejała. Kaſki duch w Turkowſkej knježi, powěſcź Horaſkeje telegrafneje powěſcźernje ſ Angory praji: Roſchmatanje położenja wot jendzelſkeje wotmołwy na turkowſku notu ſ 10. tuteho mjeżaza a wot roſtudženja turkowſkeje narodneje ſhromadźiſny wotwiſuje. Turkowſki kommiſar ſa wojeſtwo je rjekł, ſo je njemóżno, **naſtate położenje pa diplomatiſkim puczu wuprawicz.**

Schpaniſka wjazy wójſka do Marokkowſkeje ſcźele.

Schpaniſki kral je poručił, tſi lětniki mobiliſowacz. S tym ſo wójſka na miliſon muži jeſzyłni. Mobiliſowanje ſo hnydom do Marokkowſkeje wójſku na pomoz pojcźelu.

Krisa we južnoßkowjanskim knjeżeŕstwje.

Kaž běchu radikalni demokratam wěschežili, je žo stako. S Radiczom skomadže ńebudże zanemu južnoßkowjanskemu ministerstwu mózno, žo dlěschi czaż w knjeżeŕstwje sdżerżeć. Radicz je w poßlednim czażu zyle sjawnje na rospadnjenje Južnoßkowjanskeje a seßkadrjenje jeho wójska dźěłał: Wójnski minister Hadżicz mějeschе za njecześć, j ministrom w knjeżeŕstwje być, kotrehoż wobstacze wot hnady a njehnady tuteho pschedstarnika Južnoßkowjanskeje wotwisowasche. K tutomu dopóńczu je też demokratiske ministerstwo dóschło a wróczo stupiko. Kaž žo někto wóży dale rosmija? Kral najprjódży dotalnemu ministerstwu pschedßydże Davidowiczej poruczi, nowe ministerstwo, je sastupjerjow někotrych politiskich stronow, tola bjez Radiczoweje strony sestajeć. Dołkż to Davidowicz njebudże móz, skupschtinimy pschedßyda Jowanowicz, kotryż radikalnej stronje pschińßuscha, nadawk pschewosmnje, nowe ministerstwo stworiċ. Jowanowicz by hnydom skupschtinu rospuschcził a notwołoły wupißał.

Rěcz Baczewskeho, sapóßłanza Polakow, w Pruskim ßejmje, 6. oktobra 1924.

(Pokračowanje.)

Dalsche wróczoßtajenje pólskeje mjeńschiny w Olschtynje je słědoważe:

Po postajenjach dyrbi krajneho radźićela nastarschi wokrjeßny wotpóßłanc sastupowaċ. Někto pak je pschipodnje w Olschtynskim wokrjeßu s nastarschim po służbje j wokrjeßnym wotpóßłanzom farar Olinski, žobustaw pólskeje mjeńschiny. Jemu pak njedowéri žo, so krajneho radźićela sastupuje, ale pschećiwo pschińßali, sastupuje krajneho radźićela młóbschi po służbje, wokrjeßny wotpóßłanc Kubnig, kiż nimkonarodnej stronje pschińßuscha. S najmjeńschim by žo tola prajeć dyrbjało, cźehożtola so jedon tu bjes wschcho po pschikasanjach nima, cźehożtola so pschikasnje s nohomaj tepiża, jedna-li žo wo žobustawy pólskeje narodnje mjeńschiny. Kaž žo ßa, wobsteji tajne postajenje abo někajki tajny wukas, kiż s nami žobustawami narodnych mjeńschinow każ je žobustawami komunistiskeje strony wobchadnje. Runje każ komunistow do sjawnych hamtow njepuschcża, tak dże so też žobuſtawam pólskeje mjeńschiny.

Wo njepotwjerdzenjach w Hornjej Schlesyßej ßmi so k nicźemu wusłyschi, prezidentom Wroßki rozeŕcza. Wón ßłubi mi jwurasnje, so žobuſtawy pólskeje mjeńschiny potwjerdża. Thorezitzky (we słowje red.) steji potajkim na najschim ßeńschczu, praktiky (we skutku red.) hrje wiż, dokelż njepotwjerdzenja dale wobsteja. Winy k temu žo dosyla njepraja. Jenoż druhdy pschesrádźi je njeschkódliwosć krajneho radźićela. W Olschtynskim wokrjeßu je krajny radźićel sam naschim pomócznikom pschińßnacz dyrbjał, so by potwjerdzenja jenoż tehodła njeprajał, dokelż by wosłoba k pólskej mjeńschinje jwurasnja. W 3-abo 4 najach bě krajny radźićel Olschtynskeho wokrjeßa tak njekedźbliwy.

Druhi krajni radźićelej su kedźbliwiſche a njepraja winu. Do wocźow ßwjeceji rěcża, so to niczo njewadźi, so k pólskej mjeńschinje pschińßuschesch. S krajnym radźićelom Opolskeho wokrjeßa, s kiż hrabju Matuschku, sym wo njepotwjerdzenju ratarja Datka s Groschowitz rěcźał. Nicźo winy mjenowasche, so je so Datko psched wjacy hacź 20 létami z jastwom pokłostał. Dokelż je so někotre psched 20 létami pokłostał, — tłostanje je bywało hižo s Chłostańskeho sapißa wuschmórnjene —, njeßmě dźensa z gmejnißkim pschedßeŕićerjom hacź? Dale je Datko žobuſtawy wjazorych wokrjeßnych wuběrkow, sasara wjazu cźeßnych hamtow —, ale za gmejnißkeho pschedßeŕićerja njedyrbi być khmany!

Na podłožu tak a tak wjele pschikładow móże žo woprawdże dopokasaċ, so leži jenicźka wina njepotwjerdzenja wo tym, so je wobłoża zjawnje k pólskej mjeńschinje wuſnasa. To je zyle pschecźiwo Genfskemu dojednanju a wobkruczam, so je hornjoschlesyßke sadźerżenje woprawdże njeczeßcenje Genfskeho rěczenja.

Ninu tyho mamy hišcźe w Hornjej Schlesyßej wobzbite wobstojnoßcze, so žo w někotrych wokrjeßach wokrjeßne ßjesdy dozwała hišcźe z nowa wólke njeßu. Wokrjeßne ßjesdy a wołoßowe wuběrki, kiż njepotwjerdzenju pschińßnolicź dyrbja, wobsteja hižo z léta 1912. Nowowólby njeběchu winy k temu žu dosć jaßne. Wone žo strachuja, so mohł w tutych wokrjeßach wokrjeßny ßjesd naißterje pólßku mjetschinu dóstaċ. Temu dyrbi žo sadźewaċ. Wólby žo wotstorcźeja, lud žo terorisuje, satrachuje a hałe hdyż je lud womjelknył, wupißuja žo wólby.

(Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Pjatk, 17. winowca.
Jadwigi, wudowy.

1845. Prěni serbski spěwanski swjedźeń na tršlońi w Budyßinje — njezachodna zasłužba serbskeho wuċeŕstwa — (69 serbskich wuċerjow z Pruskeje a Sakskeje jón wuwjedże.)

Stary młodżenc.
Hdy bych ja měł žonu,
chcył pić wodźičku,
njebych přeco pytał
našu korčmiċku.

Hdy bych ja měł žonu,
bych šoł domoj spać,
njebych w korčmje sedźał,
znatych najebać.

Hdy bych ja měł žonu,
byrnjež maliċku,
radšo bych ju košił,
hač tu šklenċiċku.

Jozef Slédek.

Sy-ll strowy, wjesoły — najbóle sy bohaty.
Jan Radyserb.

*

— **W wjedrje** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer —1%, thermometer we dnjo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —1 thermometer w nozy +4. Wyschina dale Eurowu pschikrywa a rukuje nam sa dalekrace tulkwilneho wjedra. Nižina leži pola kuny Island. — Dutsje sobotu słónċko k 6,21 khodża a žo 5,03 khowa. Měsaċk khodża wjeczor 8,41 a žo pschipołonju 11,45 khowa.

— **Telefonisła rosprawa wo wjedrje ża jutsje sobotu:** S wopołdnja rjenje hacź mróżno, popołdnju žo pomróżuje. Nano kurjawa, jara khłódna nóż, j městnami mróz, wodnjo mile wjedro. Sklaby wětr.

— **Cźełowjeny khłéb.** Wot 22.—28. septembra sbérasche žo sa cźełowjeny khłéb. Wjele dobrocźiwych ludźi je swoje mozy wopruwało sa tutu nadobnu wěc. Wjele ranow hońiċe a wjazy ruły pomhacz ma hišcźe cźełowjeny khłéb. We naschim mjeńcze je sbérka wunjesła na 5500 hr. Wudawkow bě na 700 hr. 20% wunoschka pschepowda po němskostatnemu a 30% sa stajnemu cźełowjenemu khłébej. Tak wostanje 2400 hr. w Budyßchinje. Wutrobnu dźak tej wschón, kiż žu pomhali, kiż žu sbérali a wobeźe kiż žu dawali.

— **Sólbornu kwaß.** Dźełaċeł w kopernіku, k. Karl Kosel ßwjeċejesche w tutych dnjach ßlébornu kwaß. K. Korla Kosel je najnuddżichi ßuchy 7 bratrow Koßelez, kiż běchu we wójnje. Wschě žu žo ßwobonnje z wójny wrócźili a mózachu wschě ßwoji ßlébornu kwaß woßwjeċeċ.

— **Sloty kwaß.** 18. oktobra ßwjeċi pißmikitajeŕ a invalida k. Ernst Kummer ße swojej mandżelßtej Augustu Bertha ßloty kwaß.

— **Pschepruhowanje autow.** Kaž druhdże, tak pruhuja też w naschej Łužicy auta na motorßte mozy a druhe wudawanja. Puſto ßu mějićelżo autow wopaczne wudawanja wschónscźom wosjewili a tak žo dawkow ßminyć ßpytali. Policija nětko kóżdy wós dokładnje pschepytuje a wopißma wupißuje, so mohł žo kóżdy wupokasaċ. W Drjezdżanach je žo wupokasało, so bě na 200 mějićelżow wopaczne wudawanja wo autach wosjewiło.

— **Snamjenja pola motorßkich kołow.** Snamjenja motorßtich kołow dyrbja po pschikasni ministerstwa nutßkownych naležnoßcow na wobéwaj ßtronomaj kołkowane („ßtempłowane) być, so by policija łeßchi dohlad měła.

— **SSchrodowane mjaßow** ßtoji w Budyßchinje. SSobotu 18. oktobra dop. wot 9—11 hodźin wotedawa žo ßwjerhowjaße mjaßo punt po 50, 60 a 40 pj.

— **Njeßdoße** Sbrjedu ßajébże pßched Hartmannez klamami na ßmutßkownej ławßći hajy motoŕiki koleßat do koleßarja. Wina dyrbi pjecźa motorßki koleßaŕ być, kiż je na lewizy jéł. Předtke koleßo koleßarja žo tżetro ßchkili.

— **Bohata wrża** Roßchin, kiż běchu wokoło hoßcźenje wéże žu ßo ßrjedu popołdnju a ßchtwórtk dopołdnja wotßtronike. Wéża ßteji někto ßtama ßaßo zyle biwobdona. Schtóż ßobotu na witki pschińdże, njetrjeba bo tak wjazy ßtrachowaċ, so hamor a kleßchże jemu na hłowu padnu.

— **Wjeże naßcheje radnizy.** Wjerschk radnizy, kiż je je drjewa, bě tżetro pßches wjedro ßchłodowak a je žo někto ßaßo ſ nowa natwaŕił. Schtwórtk žu ßapoczeli wéżu je kopromkrycź. Tuto dźełu budże nětżdże 6 njedźeli traċ.

— **Krótkopiß.** Sa zyłu Němßku je jedna a ten ßamy królókopiß postajił wot wyschnoßcow. Saſtojnizy a pschińßtajeni ßo hižo wot 15. oktobra t. ł. w nowym krótkopißu wuwuczuja. Dotal pißachu bo wschełake ßystemy krótkopißa.

— **Na puczowanju wokoło ßwěta** je lékaŕ a ßwótkowy puczowaŕ Methodius Trutkaŕ ſ Wina. Sbrjedu pschińdże do Budyßchina. Dotal wopyta na dwaječi němßkich a wjazy italßkich městow. Wón ma wobjedły wós ſ instrumentami, knihemi a cźażopißami ßobu. Jeho puczowanje budże nětżdże 15 lét traċ.

Se Ssmochcźij. Sbrjedu ßpółcźi ßo na aleji tóń tżeżekkubleŕa Thoßa. Prażny bo schtoma a ßo rozbi. Wozbodam na wosu ßo niczo njeßta. Kóń pak ßo cźeżko ſrant.

S Wjeteżkim. Dla poßwjeċenja Korßymiſke noweje zyrkwje njebudże pódżełu, jako na naßchim kermuschnym dnju tu mózno, herbßke kemßchenje wotmětowaċ. Sa to Sdże pak knjes farar hižom njedźelu dop. 1/411 hodź. herbßke kermuschne prédowanje dżerżeć. — Mała liczba Korßymßkich ßwérnych Sserbow budże ßo wěcźe cźaß bała hišcźeże do Wjeleczańskich ßerbßkich Bożich ßłužbow dżerżeć, hdyż ßo w Korßymju jenoż němßky préduje. Hdy ßo nowe farßke městno w Korßymju ſ fararjom wobßadźi, njeje hišcźeże ßnate, też njeběchu hišcźe, ßchtó tam jako farar pschińdże. Twar noweje zyrkwje je ßo jara derje radźił.

S Ralbiz. Krótko do ßapoczaika noweho létłola (17. 10. 1899) pschińtupischtaj cźłowjekaj k wołtarjej, so taj bykoj ßjednoċenaj ße ßwjatkom mandżelßtwa. 25 rjanych létkow ßo minu. Nětko ßwjeżetaj ßwój ßlébornu kwaß, je to knjes kubleŕ Jurij Cźornak a jeho luba mandżelßta. Wobßrjedowaj ßwojich dźěći, kotrejż ßtaj ßwójdomiċe nabożnje a narodnje wukubłakloj, tutón radoßtny dźeń wobßwjeżiſchtoj. Mnohim naßchim kubleŕßkim ßwójbnam mójetaj być ſ pschikładom, kak wocźahnu ßo potomniży jako wěrnі Sserbja. We wobżadnych towaŕßchwach je knjes Cźornak wot młodoßće je ßobuſtawom a tak je pschżo a wßchudże horliwje podpiraŕ narodnu a nabożnu myßl. Njech žu wamaj, cźeßcźenaj mandżelßtaj, też tuchi najwutrobniche ßbożoßchcźa wuprajene. Buđżtaj ßtrowaj, ßbożownje żiwaj we waju ßerbßkej wjeßy, so byßchtaj dożiwiloj hišcźeże „ßłote“ cźażu! Tuj: „na ßbożo do pschichoda!“

S Kamjenza. Dźełaċeł Fr. Wünßcha pschińdże we Leßchez ßukunjowej fabriky do ßukunjoweje mjetławy. Jemu wupeŕe ßo ruka a dale ſrani ßo na ßlowje. Srjedżeschu na ta pórßy wumrě. 20 lét ßtaŕi dźełaċeŕ w tutej fabrice! Po nim żanuja żona a wjazy dźěći.

S Nowowsu Wutoru wjczor ßtaŕi hoßtwinßki nadżeŕ Mentzel dwaj zentnaŕej ßkałe dźiwje ßwinji.

S Wjdrichez. Kantor Rößler wumrě. K. Rößler bě wot léta 1880 ßem hacź do ßapoczatka wójny pola naß ſ kantorom a wuczeŕjom. W poßlednich létach pschebywaße w SShorjelzu, hdżeż w tutych dnjach wumrě.

Se SShorjelza. Pólży ßtaċenc dyrbi ßo pschißeŕeċ. Wschě prjedawßchi němßky ßtaċenc, kiż ßu na ßandże pólży ßtaċenc, dyrbża ßo pola wjeßnje poliżije do 24. oktobra 1924 pschißißwieċ.

S Khrježbuża. Ratał njedźelsko Khoċzebuſa namaka na ßwojim polu prawu rěpu, kiż 9 puntow waży.

S Wróthławja. Na hońtnje na dźiwoże ßwinje wuhlada jeżny hajnik wulke wrócźeßćenku pßez podobne ßwérżo a tżeli jo. Hdyż hebi ßo błiże wobßlada, ßwójna ßo je to wulki ſróßtny wjelk. Hišcźeże druhe ßo wjelka, najßerje wjelcźiżu, je widżał. Wjelki ßu pjecźa w ßymje ſ Ruſkeje k nam pschibżeżale.

S Bluna. Njedelsko Wjelzeje trjeċi hońtwiny dohladowaŕ Bł. 24. ßept. t. ł. pop. 1/4 hodź. tśioch pachołow, kiż dźiwinu łójachu. Woni běchu ßajaza w hajenßkim cźaßu ßatßkili. Sajaza a 3 teßchinki ßo jim wzachu. Młodżeżnow pak policiji pschepodachu. Dale ßo hišcźeże wukopa, so by w ßuđobnych Boboschojach pacholjo ſ bróniemi ßajaty a kanifle honili. 6 pißtołow jim wßachu.

Moja prěnja lubosć.

Nowela.

(Stónczenje.)

„Sabywacże, so njedałoło naju je moja ßotra. Schto by ßej wona wo mni mysłiła, hdy by mje tatle wohładała? To mi wjazy krócź njeczitże, hewak bych žo dyrbjała hńewaċ.“

„Sceże łajża kruda“, wotmołwi. „Wjazy krócź žo to njeßtanje.“

„Thżeżce-li hdy ße mnu rěczeċ a mje widżeċ, pschińdżeże druhdy na tute městno, tudy mje namakaċe. Ale hłubżej mi ßwoju mjeleżiwoßć, jenoż pod tutym wumėnjenjom chżu waßchu lubosć wotpowědżiċ.“

„Sklubju wam to, broha Emilija.“

Poda mi ruku, kotruż żym nutrnje wokoßchi.

„Ja bych chżył, so by dźensßnichi dżeń wěcźnje tral“, prajach.

„Ja też!“ ßaſchepta ßcźicha, a błychnjeńcźko wuroni ßo ji ſ wintrobу. Tu łaßkyßchachmoj ßchumjenje a praßkot ßucheho liścża; Emilija ßo bojaßnje wohładny a ſpßchnje wotcźahny ruku, dokelż pschińdże jeje ßotra Klara. Pocźinjach ßo, haczkuŕuje bě mi to dołcź cźeżko, bjesdźakatym.

„Pschidżemy hišcźeże dale, Emilka?“ praßchesche ßo Klara.

„Wrócźimy ßo hižo“, wotmołwi Emilija.

„Połopdżu waß, knjeżna, po druhim puczu wrócźo.

„Jenoż so naju wuwjedżeċe“, ßwoli Emilija.

Krocźachmy domoj a prjedy hacź ßo nadżachmy, běchmy hižo pola městа. Dopschewodżach holży a khwatach ßpokojny a ßbożowny domoj.

VIII.

Mnohe ßbożowne khwile żym nětko na pschekhodżowanjach dożiwił, pobßlżicźo ta pschi wypytowanju Emilije, że wurėcźu, so chże jej pschi ryßowanju pomoznу być. Cźaßto żym ßo łabywał a měłto tebo, ßo bych dohładował ßa naryßowanym, ßahładach ßo do jeje kraßneje wócźkow, kotrejż tak ßmilnje a tak łubośnje na mnje ßhładowaßchtej.

Wßchitko ßo pominje, a tamne ßchtyri ßbożne njedżele ßo też pominyłu. Maċ pschijéżże ja nimaj a dżeń po żuj. Wjażßkawje, hdyż ſ wjeßcha ßtudentam bywa njewjeżele, podach ßo na puċ. Ja wotżėjach tehorunja a ßbożownje pschińdżech na bvórnischczo, hdżeż bėche hižo ßwójba Jaworßkich ſhromadżena. Knjeni a cźi druhy mje hižo ßnajachu a tehodła ßo k nim pschitowaŕßchich. Setkach na dvórnischczu też ßwojeho pschećeża a kolegu Karla, kotryż tehorunja ſ domińnу wotżėże.

„Proßchu cźe“, wopraßcha ßo Karel, „cźhtó je tamle ta knjeżna, ſ kotrejż ży pßched khwilu ßo rosmołwiał?“

„To je moja Emilija.“

„Woprawdże, niczo ßchpatne żej njeżży ßhładaſ! To bych też brał! Kak ßbożowny tola ży! Kak pak je żem pschijéżka? Powedaj mi tola!“

„Druhi krócź. Nětko njemóżu, dyrbju ſ njej!“

Sa pol hodźiny wjeßeße naß cźaß hižo k Prahy.

Wot Jaworßkich żym ßo hižo njedżélił, haj też w Prahy żym je hacź ſ nich bonu pschewodżał.

„Nětko naß cźaßeżßchu wopytajeże“, pscheproßchowaße mje knjeni Jaworßka. „Hdże pak bydliċe?“

„Nunje ſ napßchecźa, miłoßcźiwe knjeni“, wotmołwich. „Nó, cźim łépje. Njeßmějeże ßnajmjeńßcha k nam daloko.“

Pschikroczich k Emiliji, kotraż ßady dźeßche, a prajach jej „Bożemje!“

„Spicże derje, broha Emilija — rano ßo wuhładamoj kaž pschejo.“

Wopytajeże naß bórzy. Dobra nóż!“

Nejßotra wuhładach Emiliju każ hewak: pokiwny mi ße hłobżeju a pókża mi ſ rukи ludżičku.

Wß druhim połłeże pßchebydlich ßo ſ Jaworowßkim, mjeż tym ßo ßwójba, pola kotrejż bydlach, ßo na kraj pschejehdi.

* *

Winy ßo nęschto lét. Dostach wot Emilije wjele hudżičkow. SStarßchej ßwolißchtaj do jeje ßlubow. Sa połdra léta budu ſ doktorom a hnydom po promoziji dostanu ruku Emilije.

(Kóng.)

S Lubija. (Dalšcha rospraŵa wo poježdenju wokrjeżneho wubjerka.) Wotpohladane wobdźělenje wokrjeżneho wubjerka pšchi sažydlenšim druźstwje Lubija a wokolinach je 2000 hr. žo wotpokala, dokelž tuta summa njeje žana mózna podpjera. We wuradźowanjach wo prošťowach gmejnow Wólšchinh, Bjšchdorfa a Bartromezy wo ponježenje wokrjeżneho dawka sa sastaranje, skorjeże pšchedbyda, so gmejny dawk tak hubjenje pšacas. — Gmejna Neugersdorf je pola ministerstwa namjetowała, so ma město njenowacź. Dokelž gmejna wšchě žadanja městokhmanoseje dopjelnja, pšchikhodnowsche bo prošťowje jenohlóžnje. Pawoł Engler z Delnjeho Cunnersdorfa bě gmejnskej radźe prošťow sapodał, jeho se sastupjerstwa gmejny puschczéj. Prošťow gmejnska rada wotpokała. Někto wobcežežowajuche žo tehdyla pola wokrjeżneho wubjerka. Tež wón prošťow wotpokała. Dowolilo je žo: so ma město w Starym Lubiju nimo winowateje wohnjowoje woboty hišchże dobrowólna wobstejeć; so ma korczmarcej Flamminger w Habrachczizach w Humboldthaude a mandźelski Böhme w ležownosći čo. 43 w Holbinje. Pšchižydowaŕ smérzowskeje wyschnoseje sa Barkromezy wuswoli žo klaz Oswald Fischer a sa zastupjerja murjeŕ Pawoł Müller. Prošťowa hoscenzarskeho towarstwa Kumwaldy a wokolinu wo pšchinjenje napitkowego dawka žo wotpokasa. Gmejny, kiž sa nazwonowanje puczow žebi někto hižo kamjenje kupja, dostanu podpjeru. Dale jednasche žo wo wokrjeżnym pšchemyslowym a pšchekupstwowym gudźe, kiž chcedza pjeca Bjarnaczizy sokojcź. Niczo pak po hišchcze njepostajt. Tež rěčeschče žo wo pšchewobzkim sawježelenišim dawku. Bróšliwje invalidneho a wudowjeho swjasta wo podpjeru njemóže žo hišchcze niczo pšchiwolicź, dokelž na žo to se brědkow stacź, kiž žu w pokladnizy. — Poježdenje trajesche 6 hodźin, potom bě hišchcze sawrjene poježdenje.

S Khocžebuza. Hamtski žud. Natař Friedrich Li. we Wóšeńku staja swój motor pšchi młócženju, dokelž nima na dworje městna, na wjelnu lucku. Dokelž pak je tuto hižo 15 lět dołho cźinił, poniźi so khłostanje wot 5 na 2 hriwnje. — Pohonecź Adolf Ba. wožeschče sa swojeho knjeża pšchekupza Lehmiza napitki wokoło. Wón bě pscht tym 400 hr. nutř brał, ale njebě je wotedał. Jeho pochłostachu z dwěmaj mjezozmaj sastwa.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 17. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Kurs kwišy za w miljonach)

Dollar	4190000	franzowski frank	21950
jendźelski punt	18840000	cźěškoslow. króna	12480
schwajcarski frank	80350	10 mil. pólsk. mark.	78250

W efektach bě wobkhod šnadny. Kursy so lědma pschemjenichu. Połoženje šmutkownje politiki je sašchmjatane.

W pjenježach bě wežera malo pschemjenjenja. Goły „handl“ bě we wotwalenje hobrskich cźežow, wušchadźajcych z Loubauskich podwisjimow, na worschty burskeho, bźělecźerskeho ludu, pschisrjenjenych a sastopnikow Ludowe strony, jako strona industrielnych a pjenježnikow lisa so z němskonarodnymi., mjes kotrymiž jenicźky wulkolejommosćerjo knjeża. Dże wo tu ludu móschnicźku. Demokratoju hraja schibakeho sprjećeho. Centrum pschesepuje z jenej nohu na druhu. Rěka, so jejm rosbuschża. S cźeńka. Tajki lubosny handl tež lutkowitu ludowi sostupjerjo rolnarja. Cźehodła sajo wolicź! Wo ludowu kožu bźe. Tón pak je sworicźel i dołhajsej pjenježej pokrowoscźu sastarał.

Na **produktowych wikach** bě khlěbowe žito pomjo sawežeramschim nješchto drožsche. ale niz wo telko, wo kelko bě wono w Ameriku horjo schło. Žita wschak bě malo na wikach, ale malo ho tež jeho kupowasche. Mjenje sporza, so muka njeńdża. W jeczmjenju bu malo pschemenił. Wowoły bě w dobrym formu nješchto drožschi. Wonjeschći a wotruby mějachu mérne wiki. Wežera płaczesche zentnar

w Kamjenzu:

pschenicy 11,80 rožki 11,80 jeczmjenja nalětny 13,50 wowsa 9,75 bérny 3,—

w Lubiju

pschenicy 11,25—11,75 rožki 11,25—11,60 jeczmjenje nalětneho 13—13,75 wowsa 8,75—9,50 bérny 2,50—3,—

w Barlinje

pschenicy 11,45—11,85 rožki 11,15—11,85 jeczmjenja nalětneho 12—13,50 nasymn. 10,75 hacź 11,50 wowsa 8 85—9,70

Wiki wežera w Lubiju. Hischcze holanske jahody liter 80 pf., prušnizy 80—100 hutra, kuk 1,20—1,30 jeja 16—18 schejkuki 1—1,20 pjerški 50—60 krušchwy 5—10 jabluka 5—25 wlóčke worjechi 40—60 pf.

Na wikach w Kamjenzu bě butra wežera 2,10—2,30 punt, jeja 16 pf.

Wiki wežera w Shorjelcu Butra 1,10—1,25 jeja 15 hacź 18 pf., huzy 1,40 krušchwy wot 3 pf., jabluka hacź do 25 pf., prušnizy 70, bérny po 10 puntach 40 pf., cźežwjeny 1 kl 8—10 pf.

Wiki wežera w Khocźebuzu Butra 1,80—1 — jeja 16 pf., howjase mjazo 80—90 cźelaze 1—1 20 šwinjaze 1,10—1,30 karby 1,50—1.80 wuhory 2—2,30 młodźenzki schtuka 2—2,30 hr

Na **kwizaze wiki** běchu pschihnali 1056 proßatow a 114 běhakow. Wone płaczachu

	małe	hrěnje	wulke
Proßata	8—12	12—18	18—24 hr.
běhaki	25—50	50—85	85—110 hr.

Zokor w Magdeburku pschi 200 zentnarjach bjes dawka 19½ hr.

Tydźenska rospraŵa wulkospjimjenjelnje Metz & Co. w Berlin-Steglitz. Amerika swinje hyrnjo cźežwjeneho dźěcźela kupuje. Tehdyla płaczachu horje srašchnu a je Franzowskeje a Italskeje wobstejenja wusstejnu. Pólska sa nje telko žada, so njeje mózno, ta khwilu tam kupowacź. Luzernu Franzowska, kotraž ju niedarmo hischcze pschedowasche, hama kupuje. Rjane schwedske dźěcźelow hyrnje je žadne. Lětha ho pornjo druhim létam kiła wjel. hyrnjenja kupuje. Zapłaci pschi dźěcźele:

Cźerwjeny dźěcźel	90—140 hr.
běły dźěcźel	130—190 hr.
schwedski dźěcźel	60—92 hr.
mórny dźěcźel (luzerna)	68—98 hr.
žołty dźěcźel	36—42 hr.
luchny dźěcźel	76—110 hr.
inkarnatowy	22—26 hr.
jenož wódna powodnizy	32—44 hr.
žołtnik (timotej)	33—46 hr.
hejduschk	13—14 hr.
kołodźij	10—13 hr.
žonow	28—32 hr.

Na pschedań:

Byk, lětny, w Nowej Wjesy cźo. 32 pola Worklez.

Prima do cźehnjenja, wobzokoscuelna, we Worklezach cźo. 8.

Konjoj, hrěnjolotnaj, herbska gruchta w Kolwasy; kobyła, bruna, w Hoscźenzu „k hlownej“ w Budyschinje.

Kosa, dójka na Holzy cźo. 8 pola Hulski; w Budyschinje na Nowosalskej dróhy 16 II na prawo.

Kolo, žoniaze, w Budyschinje na wolnożnej drosy cźo. 7, delka.

Sso pytaja:

Krawčinaj, Jurij Melcher a žona w Budyschinje.

Schkrowe depesche.

Žitne płaczišny dźenja dopołdnja w Barlinje: Pschenja 11,70—11,95, rožka 10,80—11,15, jeczmjeń, nalětny 12,00 hacź 13,50, nasymny 10,75—11,05.

Tendenza zlabschja. Malo kupuja.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsjowe zymjo po tunu abo 1000 kg, wopał 100 kg, płaczišny we złotej hriwnje.

	16. 10.	15. 10.
Pschenja	229-237	229-237
rožka	230-237	230-237
nalět. jeczmjeń	240-270	240-270
nal. jeczmjeń	—	—
wowsy	187-194	187-194
kukuryca (Mais)	—	—
pschenicin. muka	32-36,50	32-35,50
rjana muka	31-35,50	31-35,50
pschenič. wotr.	13-13,80	13,80
rjane wotruby	13-13,00	13,00
raps	385-395	395
lune zymjo	385-395	400-410
hróch	25-27	25-27
pjelušchći	17-19	17-19

	16. 10.	15. 10.
raps. wožuški	16,00	15,50
wusch. melasa	9,25	9-9,25
serabella	15,00-17	15-17,00
kitnaze hrušli	19,50-20	20,00
kurty	20-22	20-22
wo'a	18-19,00	18-19,00
lanu wožuški	25-26,00	25-25,50
módre lupiny	14-15,00	14-15,00
žolte lupiny	16—19	16-19,00
syno, 50 kg	3-3,40	3,20-3,40
syoma, rjana	1,30-1,50	1,10-1,30
„ pschenič.	1,30-1,50	1,10-1,40
„ rožkowa	1,20-1,40	0,90-1,00
„ jeczna	1,20-1,40	0,90-1,30

Wjeżne płaczišny wežera Wjeżo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pschenja	11,60—11,80	11,25—11,75
Rožka	11,60—11,80	11,25—11,60
Jeczmjeń	12,00—13,50	13,00—13,75
Wowsy	9,50—9,75	8,75—9,50
Ssyno	3,00	2,50—3,25
Ssloma, ſ majch. młócź.	1,75	1,00—1,50
Ssloma, ſ sassanju	1,50	
Ssloma, ſ ruku młócźena	—	1,80—2,00
Bérny, pola ratarja	2,75—3,00	2,50—3,00
„ hacź na jelesnizu	—	—
Butra kg	4,20—4,60	4,80—5,20
Jeja	0,16	0,15—0,17
Pschenične wotruby	—	7,00—7,25
Rjane wotruby	—	7,00—7,25
Pschenična muka	—	18,00—19,00
Rjana muka	—	18,00—19,00
Prošata, wulke	—	—
„ hrěnje	14—26	—
„ małe	—	—

Płaczišny rěsneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. oktobra 1924. Płaczišny po zentn. a ſt. hriwnach.

Skóme dranje a wotmamjenjenje.

Woły: 36.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetschole rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	48-52
Młode mjasne, wjelwukormjene, starsche wukormjene	42-46
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane starsche	34-40
Mjenje pžowane wschelki starobow	24-30

Byći: 22.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetschole rěsneje hódnosće	48-52
Welnomjasne, młóbsche	42-46
Mjenje wukormjene młóbsche a derje pžowane starsche	38-41
Schpatne	29-37

Jałowje a kruwy: 19.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetschole rěsneje hódnosće	52-54
Połnomjasne, wukormjene jałowje najwjetsch. rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	42-46
Starsche wukormjene kruwy a derje wuwite młóbsche kruwy a jałowje	34-38
Derje pžowane kruwy a mjenje pžowane jałowje	26-30
Mjenje a schpatnje pžowane	20-24

Cźelata: 514.

Najtylsch. wukormjene	78-82
Mjenje wukormjene a taste wot zyga	70-74
Schpatne	58-64

Wowzy: 182.

Młóbsche a starsche wukormjene	40-46
Starsche wukormjene	30-36
Mjenje wukormjene (Merzschafet)	

Swinje: 815.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich schtichenjow, hacź do 1½ lět stare	72-76
Wukormjene	80-83
Młóchne	64-67
Schpatne	56-60
Ranzy a kundroży	50-60

Schkrowe depesche.

(Ssamšna schkrowa depescha.) 17. okt., pschipołdnju w 1 hodź.: Knježeństwowa kriża žo žnano słónczuje tak rossira, so do knježeństwa dwjeju powolanskich ministrow (Fachminister) wosmu. Taj byschtaj prawizy (němsko-narodnym) blišo staloj.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Wot nětka n j e j s u nače spěwanske hodźiny a zhromadźizny w „Serb. Domje“ ale w „Hotelu Rachlitz“ na sukelńskej hasy (Tuchmacherstraße). Nutřkhod hač do ½9 hodź. z khěžnymi durjemi, pozdźišo přez hosćenc po jenym skhodźe horje. Přichodnu wutoru, 21. 10. prěnje spěwanje w „Rachlitzu“. Prosymy wo bohaty wopyt.

Předsydstwo a dirigent.

Serb. tow. „Jědlenka“ w Dubrawcy ma njedźelu, 19. oktobra, pop. ½3 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Sönawie hosćenču. Kóždy njech cyle wěsče přindźe, dokelž mamy wo ważnych wěcach jednać.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad spěwa pjatk, 17. oktobra, wječor we 8 hodź. Njech kóždy wěsče přindźe. Dirigent.

Jednota „Sokol“ w Poršecach čini wšě jednoty na to kedźbliwe, zo wuhotuje njedźelu, 19. oktobra, sokolski swjedźeń.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerk, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mój
přihódny system podźělneho płaćenja
dowola Wam, so bjez starosće drasćić.
Solidne twory! Sprawne posłużenje!
Drasta za mužow a młodzeńcow
gumijowe mantle
drasty za žony a młode holcy
mantle a jaki
ložowe a spódnje šaty
Małe napłaćenje, dušne wotpłaćowanje!
Carl Horn nasl.
Meblowy a twarowy kreditny dom
w Budyšinje na hłownym torhošću
nutřkhód na jerjowej hasy 2 I.

Pytam k nowemu lětu jara wjele
dźowkow, wotročkow a pohonćow
Přistajeńka Göritschowa
na sukelńskej hasy 1. Tel. 837.

Kupuju
lapy, kosće, papjeru
po najwyšších dnjowe. płaćiznach
Pauline Richtef
na wysokej hasy 11. Tel. 535.

Zadanjamy pjenjezy z wupowjedźenjom
hač do 18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Strowe suche
lane symjo
kupuje
Schkommodan
wolefica we Wojerecach, telefon 65.

„Serbski Hospodar“
ratafske wulkowlkowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće něšto
symjeńtnej pšeńcy
z Dobrowizkej symjenjo płahowaceje stacije.
Wona je nadźinjena we plombowanych měchach

Nawěstki přinjesu wužitk!

2. rańšosakski dźeń za wikowarstwo, rjemjesło a přemysło w Budyšinje

Njedźelu, 19. oktobra 1924, pop. w 2 hodź. w hosćencu „Krony“

hospodarsku nuzu samostatneho sr̄enjeho stawa

wopisuja znamjenići hospodarscy politikojo w swojich přednoškach

Referaty:

Knjez dr. **Rudolf Schneider,**
sobustaw statneho a krajneho sejma
Londonska konferenca a jeje skutkowanje na samostatny sr̄ěni staw z dźiwanjom na wočakowane wukrajne kredity

Knjez prof. dr. **Kastner,**
sobustaw krajneho sejma, wobhladowaćel předsydu zakskeho drobnowikowanskeho zjednoćenstwa
Hospodarske nadawki wikowarstwa, rjemjesła a přemysła.

Knjez překupc **Kurt Fritzsche**
w prašenjach rjemjesła wosobje naskonity kujas
Drobnowikowanstwo, rjemjesło a přemysło w najwušim hromadźeskutkowanju jena móc.

Skhadźowanje ma so dostojnje móconemu wustupjenju rjemjesła w murjach našeho města přizamknyć.
Samostatny sr̄ěni staw budźe w khutnym dźěle wo žiwjeńskich prašenjach rěčeć a wo nich wobzamknyć.
Zastupjerjo statnych, krajnych a gmejnskich wyšnosćow su přeprošeni.

Překupcy, rjemjesłnicy, přemysłnicy! Čestna přisłušnosć kóždeho jenotliweho je, zo přińdźe!

Tež žony su wutrobnje přeprošene.

Zwjazk za wikowarstwo a přemysło z. tow. w Budyšinje

Bakułowy dźěćacy khór z Prahi

(36 małych a wulkich holcow a hólcow)

Spěwanski koncert

Program:

4 hłósne narodne spěwy, khóry wot Smetany, Foersters, Křičky a dr. Sola a duetty z přew. piana. Narodne reje ze spěwom.

31. okt. w tr̄ělernl w Budyšinje pop. 4—6 hodź. (za dźěći) a wječor 1/2 8 hodź. w **„Běłym konju“.**

1. nov. w Khrósćicach
2. nov. w Radworju
3. nov. w Bukecach
} Započatk z dypk. 8 hodź. Za dźěći pop. 1/4 hodź.

Hosćenc „při klóštrje“ w Kukowje

Kermušne swjate dny, sobotu, njedźelu a póndźelu, 18., 19. a 20. oktobra:

Posledne 30 hrow we škatowym turnerje

Bohata jědźna kharta, najlěpše wina a najlěpje wothladane piwa

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

komitej.
Bruno Natuš.

Kedźbu! Kedźbu!

W hosćencu w Khwaćicach je njedźelu, 19. a póndźelu, 20. oktobra

wulki kermušny smjeđžeń

Njedźelu wječor w 7 hodź. je pyšna dujeńska hudźba
Póndźelu hualeńska hudźba.
Za jědźe a pića je najlěpje postarane.
Přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Kruwa wysokoswučena (z druhim ćelećom) je na předaj we Wownjowje čo. 6 (Ohna).

Prosta předawa **Hannuš** na swob. kuble w **Jeńcach.**

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.

(Wareneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Służimy WEVB ludej

K dnjowej rozmołwje w Budyšinje słušeja wjedniske produkty GEG, naše **samsne** produkty

mydłow a mydłowych wudźełkow

wurjadne w kajkosći a wosebje tunje.

Naše sobustawy prosymy, zo bychu sebi jenož znamku GEG w našich tworowych předawarnjach žadali.

Bližšu njedźelu, 19. t. m., wotměje so při składnosći kursa składownikow wulko-kupowanskeho towarstwa němskich konsumskich towarstwow z. dr. z w. r. w Hamburku w hosćencu „Brauhausgarten“

wustajeńca,

na kotrež so wšě wudźełki samsnych fabrikow wustaja. Prosymy sobustawy, zo bychu sebi wustajeńcu dop. wot 10—12 hodź. wobhladale.

Předstejićefstwo.

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wiče płaćizny swětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Bardiny . . . metr po 60 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hinki 50 pj., wołma 1 hr.
wóskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Stólcy

kupuje so přihódnje p. Büttnera w Budyšinje, Wallstrasse 7.

Derjezdźerjany, sylny jenopřežny

hospodarski wóz

je na předaj w Komorowje čo. 3 p. Rakec.

Wěrowanske pjerjenje

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přilušnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Newin“.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wěsłakich měšenjach poruča jako wosebitość

Karl Nowak nasl.
Alfred Hemmann
na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Kedźbu!

Chce-li štó něšto dobreho měć, móže so z čerstwym

lanym wolijom

wokřewić. Jón dostanjeće kóždy tydźeń ze Spalowskeho młyna pola mje.

Max Hauser w Rakecach.

Kóždu dźělbu

dobreho syna a słomy

kupuje
Albert Paatz w Kamjeńcu.

Žony

Borzdźiom fijoł wuńć hlad pichepałkow, měšačnych a pichepadowych powjasow, podpołožkow.

Stefu rab i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje
sydlo: Schulstrasse 9.

W cuzym nadawku předawam tak dołho hač skład dosahe po směšnje tunich płaćiznach:

jendź. pilotske khelowy
štryk. lacy
dźěłanske kholowy
stupnje a. t. d.

Max Seifert
składnostne kupy — drasty w Budyšinje
na kamjeńnej hasy 29

Blidowe ruby

twjelki, trjenja, kolisse sukno, najlěpšu tworu spodźiwaje tunjo K. Erler na žitnych wikach 11 naprjeća „Złoteje Hwězdy“
Rěči serbski.

Mamy stajnje na składźe:

serbske křćeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřestrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Přiloha k číslu 244 „Serb. Nowin“

p'atk, 17. oktobra 1924.

Za narod — wótčinu!

Serbstwo — twoja maćeŕ!

Sserbšzy Ssokolšo maja rjane heŕšło, połneho jadra a njewuczerpajomneje łuboše: **Za narod, wótčinu!** To słowo njeje šamo na ŕebi niczo noweho. Klinczi nam je ſa ſtarſkich czaſow do pſchitomnoſcze, ſ czaſow, hdyž počzinachu šo naſchi wótzoja hladaſzy ſhrdwacz ſa ſwój narod a ſ tym ſa wótzny kraj. Tuto ſłowo je wurošłko ſ człowjeczeho ducha, je wurošłko ſ hłubiny ſerdſkeho czuczja a narodneje myſzle a poſpěha naš na materielnym, nad czaſznym, nad ſwětownym.

Czaſzy šo runaja, hyrnjeż lětſtotki mſes nimi leżate, hdyž ŕebi moderne žiwjenje wobhladaſch, widzíſch mnohich jeno žadacz ſa materielnym. Chzeḃa wſcho doživicz, hyrnjeż pſchi tym ſchkody czerpjeli. Nječza czi ludzo wěrnoſcz, kotrúž naſchemu ludej hiſchcze hłubſchi pad wěſchcza?

S narodom myſzlicz a czucz,

to je, ſchtož my wboſy Sserbja dženża bóle hacz hdy prjedy wjedamy. Jedženje ſa ſtarymi czaſami, hdyž traſch mnoho lepje ſtejeſche, nam niczo njepomha. Dyrbimy nětczíſchu dobu wuzicz, kajkaž je a ŕebi ju podwolicz. Niz nawopak. Muzoju połnje wěry a nadźije ſa lepſchi pſchichod Sserſkiwo, muzoju njeſlomjeneje energiji, a wolé, dźěławeje ruki a łuboſze ſa maczerſchczinu, muzoju „wěcznoh' wobomnjeczа“ tſ:ha naſch narod. **Ludži czina**, niz ſłowa dyrbimy ſpełnicz. Sserb ma hinajſchich ſamérow hacz ſuły ſuſod, kiž njeſmaje naſche cziwile, naſchu ŕěcz, naſch bóſ. Tak naſtanu husto njedorosumjenja, hida. Schtož je prawy ſobuſtaw ſwojeho ludu a we wutrobitym ſjednoczeńſtwu ſ nim dźěła a ſpěwa, temu je wobſtacze a poſtup Sserbowſtwa žiwjenje a bycze.

Wona je naſcha maczeḱ.

A ſmėmy je tak mjenowacz. Nieje to naſcha czeſcz, ſo mamy hiſchcze **taiku** maczeḱ! Schtož je wona do wutroby pokoſila, dyrbi hyrj nam ſtwjate. Wona naš wjedze. A ſchtož **ſmy**, to ſmy pſches nju. Mnoſy wſchak njewopſchimnu, ſo ſu Sserbja kotſi.

ſwoju maczeḱ njeſlubuja.

Wonka w žiwjenju naš mnoho ſlepi. A w tutej ſaſlepjenoſczi ſmyſli ſich wjele narodny pucz. Dyrbimy ſ naſchim Sserbſtwom žiwi bycz, ſo do njeho ſanuricz. Potom hakle ſacžuwaſch, ſchto cži twoja maczeḱ dawa a je. Mózeſch pódla wěry a nabożiny něſchto rjeſkſcheho ŕebi myſlicz, hacz po myſſli a žodanju twojze narodneze maczerze žiwy bycz a dźělacz! To mnoſy njeſapſchimnu, temu jich maka hłowa ſ małymi moſſami njedoſahа. A ſchto ſamóže dobicz naturkſich ſaſadow do wuprošdnjenych nopow!

Se wſchém mózným ſo dženſnischi ſwět ſabera. Nowſho człowjeka chzeḃa pławowacz. Ale jenoſtronſzy ſo tam wukubkuje, hdyž na narod ſo njedźiwa, hdyž tutu maczeḱ ſaprěwaja a morja.

Se ſłowom ſamym a ſrasami

ſo nicžo njedozpěje, hdyž ſtutki njeſcžahuja myſſl. Schtóž do ſwojeje maczerze wěri, ſteji ſ hłubokej czeſcžownoſcžu pſched ſwjatnizu ſwojcze duſche. Johnuło poſtrónje ſwoju ruku nad poradźenym ſynom, nad lubowanej ſtowku. Człowjek dyrbi ſnutſkownje ſwoju duſchu ſapſchimnjeż. Potom roſcze do bóſiſich wyſchin. Niech cži ſwět ſchtokkuli oarwa, twój narod a luboſcz k wótzneniu domu cži njemóže dacz. *To korjeni w twojej duſchi a myſſli.* Schtóž to ŕebi czeſcži a waží,

njeſtepta ſwoju maczeḱ ſ nohomaj.

Schtó njeſamóže jeje hłóſ ſcžehowacz, hdyž cže woła! A tola mamy „ſdžakanych Sserbow“, kotſíž ſamo pſchi ſjawnych ſwjatoczneſcžach zuſbarſtwo wyſche wſcheho ŕebi ſkwala a ſ tym ŕebi zuſeje ſkwalby žneja. Hakle njedawno. To je naſche njeſbože. Se ſakrutym mjeſwoczom žaruje macz wo ſwojich ſynow, kotſíž njedźerża ſo jeje ſłowow, jeje ſadow: *Sa narod, wótczinu!*

Sejnach ſo ſe ſtarſchim Sserbom, kiž bęſche jako młodźeńſ ſwoje Sserbſtwo do ſtareho czaſa ſmjetał. Po lětach, hdyž bęſche ſo do zuſbarſtwa ponurił a ſo w nim dokupał, ſa-czuwaſche próſdnoſcz ſwojeho žiwjenja. Bęſche na ſwój narod, na ſwoju macz ſabył. Se ſpokojom pokaſa mi ſwojeho Seſlerja a wuſna, ſo ſ njeho je czerpał ſaſzy prawu luboſcz ſ Sserbſtwu a k njemu ſo ſaſzy namakał. Wobzarowaſche hłuboko, ſo je telko lět bjez naroda w ludźe žiwy był a w niczim jemu ſłužił. Sču jemu by-li próſdne léta, ſabity czaſz w dołhim žiwjenju.

Móżemy bycz a pſchińcz hdyž chzemy, nichtó a nicžo nam maczeḱ ſarunacz njemóže. To je potajnſtwo człowjeka, narodowza. Pſchińdże czaſz, zyle wěſcze — hdy, Bóh wě —, ſo ſo narodna ideja a myſſl bóle a bóle ſaſzy płahuje a roſmnoža, ſo naſcha žiwjata wjeſ mnohich ſahorja a w měrje twori Sserbſtwo ſo. Hdyž wſchitzki ſaſzy k jenej maczeri bo wuſnaja, potom ſcžeje ſ nowe Sserbow pſchichod, potom budże narodny duch ſwobodnje ſo roſwiwacz a ſerbſta wutroba ſo radowacz. Pſcheſwědcženi Sserbja wědża, ſchto w nje maja, a ŕebi ju waża. *Tajny njepſchemėnja nihdy ſwoje ſmyſlenje*, ſamo niz we ſłych cžahach. To wotſtanje jich credo žiwjenſke, do kotrehoż bjeſe wſchěch dwėlow wėrja. Nėhdy tola ſaſzy liwa wumoženſki jandźel. Budź ŕebi wědomy ſwojeho narodneho nadawka. Njech ſo měrny dźěłacžeŕ ako duchowny wojowaŕ, njech płahowaŕ ſemje ako twórcžemy myſſlek. Wſchitzki dyhrja rjanemu nadobnemu nadawkej ſo podwolicz: **Sa narod, wótczinu!**

*

(Pokračowanje.)

Internazionalny (mjesynarodny) historiſki ſjėſd ſchulſkich reformarjow.

Hdyž běchu ſchullzy reformarjo 14. ſeptembra pola naſ we Luźizy — w Lubiju — tak mjenowany kulturny dźeń ſarjadowali, wotmėchu něſko w Schönebergu pola Barlina ſi dny trajazy ſtawiſniſki ſjėſd, kotryż běſche wołebże dla pſchedneſchkowe ſnamjenitych wukrajanow wulzy ſaſimawe

Pſchedběhda ſwjatka ſchulſkich reformarjow, Pawoł Oſterreich, mėſeſche ſchtwórtk 2. oktobra ſjėſd ſwojich nėkotrymi ſtami pobłucharjow ſe wſchěch dźėlow Němſkeje wotſewrić a to we wulkej ſurli Schönebergſkeje radnizy. Rumnoſze w univerſiſze běſche nėmſkonazionalny rektor Roethe ſapowjedźił. Univerſita by ſo po jeho mėnjenju ſnadź wonjezeſczíka, hdyž bychu w jeje murjach wukrajenjo rėczeli.

Oſterreich wuſbėhnu, ſo ma ſjėſo tón hłowny ſamėr puczе vokaſacz k wobſchěrnym hiſtoriſko-filoſofiſkemu nahladej. S tohom dyrbi wón bycz kcutz wuſnaſe k ſhromadnemu dźėłu wſchěch ludow ſwėta w duchu doroſawjenja a mjedźanja k ſpomožnju ſyleho człowjeſtwa, kaž je to hižo Kant a Herder pſched wjazy hacž połdra ſta lėtami wuczeſchtaj a pišaſchtaj.

Prėni pſchednoſchi mėſeſche Pawoł Honigsheim ſ Kėlna, wo duchownych ſaſtadach naſchej moderneje europiſkeje dobu a wo puczach k nutrorjenju nowych formow człowjeſkeho bycza. Se hiroſjimi duchaſvolnymi, raſnymi ſahorjazymi ſłowami ſamó wón w poſtlucharjach wėſtu duchownu nepjetoſcz a energiju ſhudźicz. Wón wobroczi ſo wołebże pſchecžiwo pſchecžnyſtoſtim wocžakowanjam, kotrež nowocžaſnemu człowjeſ na wědomoſcz a techniku ſtaja. Tutej jemu ženje nabożinu njenaſrunatej. Wonej njeſłeſi tola nicžo dale hacž grat zivilizaſije a njemóżetej žaneho człowjeka ethiſzy połběhnucz, jemu luboſcz k bližſchemu ſeſchčpicz a jeho tak daloko ſpėchowacz, ſo Boha we ſebi namaka, to rėka ſo to dobrе we nim nad ſłym dobrе wa. Hdże pak ſu dźenża cži ludzo, kiž ſu mjes ſobu ſwjatani w duchu nowozdźiteju chſchezkanſtwa, w duchu łuboſze. Wſchudże ſome ſwoju ſi a ſjednoczenſtwa k ſaſtupowanju materielnych ſajimow wėſtych worſchtow a kruhow, koż akzijowe druſtwa, ſwjaſli dźėłodawarjow, dźėłacžerjow, rhėkerjow a podruźnikow atd. Wjaſadoh we wſchėch tutych organiſazijach je jeniczky ſhromadny materielny ſajim ſobuſtawow. Tak rucže hacž ſez mojedla pſchekſtwi jedyn podruźnik, thėžu kupi, też tmydom ſe ſwjaſka podruźnikow do ſwjaſka khżerjow ſaſtupi, abo hdyž ſozialdemokratiſki dźėłacžeŕ ryczekſtuhlo ſoſėdźi, ſaſtupi wėſcze hmydom do nėmſkonazionalneje ſtrony. Sjednoczenſtwa, kiž maja duchowne wjaſadła namakaſch jara malo. Prėnje ſicheſcžijanſke wohady móżemy k nim liczicz abo kvekarjow w Jendźelſkej a Amerizi. Też we hibanju młodźiny (Jugendbewegung) namakamy ſapoczatki w tutym ſmyſle. So pak człowjeſtwo niehy ſawjaſnyło w nje duchu materielneho ſmyſlenja, kotryż jenoż hłada hoſeho wuzikża, je nuſne nutrorjenje bratrowſtwi ſwjaſkow mjes człowjekami na ſakładze ethiſtich idejow a pohonow. K temu je wołebże poncotana młodźina, tola też kždy ſtary, kiž ſo hiſchcze młody czuje, to rėka taſki, kiž ſamóże hiſchcze nowe myſlicžki ſapſchijeczь, kiž hiſchcze njeje duchownje ſeſerſawił a kiž njetama wſcho, ſchtož po jeho nahladach njeje. Hdyž ſo młoźina w tutym ſmyſle roſumi, dha je mjenujzy tak nėkotrу ſtarz ſe ſchėrej hłowu młodźiſchi hacž wulka ſyła młodźenzow, kiž bjeſe wſcheho ſamóżneho pſchemyſłowanja ideje druhich pſchiſlimuja, pſchetėkni, ſo bychu ŕej ſami ſwoj pucz namakali a ſwoje myſſle myſtili. Nadawk ſchule nėtko je, ſo kóżdeho człowjeka pſchinjeſu k ſpóinacu jeho ſwjazoraſnoſcze a ſo ſo kóżdemu wuwinucz da po ſakonjach, kiž w nim ſamym leża, k woprawdźitej człowjeſkoſczi a k ſhóżnoſczi hižo tu na ſemi.

Pſchednoſchi Pawoła Kampſmeyera ſ Barlina jednaſche wo hoſpodaſſko-hiſtoriſkim nahladze. Kampſmeyer ſteji na ſakładze Khorle Marra, ſnateho ſaſoſerza wėdomoſtneho ſozialiſma, pſchiſuże wulku waźnoſcz połnaczam roſuma a ma matėrielne pohony w hiſtoriji ſa najwuſnamniſche. Sozialiſt Max Adler potom w roſmohrje tute ſtejniſchcžo wobpjerowaſche a pſchecžiwo Honigsheimej wuſtupowaſche.

Popołdnju rėczeſche Fritz Wuelſing ſ Barlina wo relatiwijznje w hiſtoriji. Wón dopokaſa, ſo žadyn hiſtoriſki nahlad objektiwnje prawy bycz njemóże a ſo potajim nichtó projicz njeſmėſi: „Moje nahlady ſu te jeniczke wėrne“, ale wjele bóle dyrbjała ežeſcžownoſcz pſcheſprawnych mėnjenjow ſobuczłowjeka něſchto zyle ſamo wot ſo ſroſumliwe bycz.

Pſchednoſchi dr. Strecker ſ Darmſtadta jednaſche wo wołobje a ludu (Perſönlichkeit und Maſſe). Wón pokaſa, ſo je ſłoda wołoba dźėł ludu. Žadyn człowjek nima prawo k połběhowanju nad ludom, pſchetoż nichtó njemóże we wſchėm a na wſchėch polach duchownego a materielneho žiwjenja nad ſwojimi ſobuczłowjekami a ſ tym nad ludom ſtejeż. Jenoż na jenym polu móże ſnadź wjazy dokonjeż a dokładniſche ſpóinacze mėcż hacž wulke ſyły ludа, na wſchėch druhich polach pak dyrbi ſo też ſwiſchczeż na nahlady druhich wuſnamnych wołobow a ſteji tak pod weſtej ſuggeſtiji tuthych wołobow runje kaž lud a podleži też mjenje abo bóle ſjawonemu mėnjenju, kotreż pak ma dźeńſniſchi dźeń nowinaſtwo zyle we ſwojej ruzy. Tutu załoſnu mózу, kiž je jenu ſ tym data, pak wone bohużel huſto ſnjewužina. Wone da ſo ſapſchahnyncz do ſajimow jednotliwzow, kotrymż na derjeżiſku powſchitkomnoſcze nicžo njeſaleži. Tak na pſchikład wulki dźėł nėmſkeho nowinaſtwa w ſajinje alkoholoweho kapitala dėża a wopaczne powjeſcze roſchėrja wo ſtutkowanju ſakanje alkohola w Amerizy.

Jako połdzeni rėczeſche pónḱelu profeſor Kawerau ſe Charlottenburga wo ſtacze, narodże a lunu. Stat wołnamjenje w ſpočatku hiſtoriſkeho rozwiesa ſamu ſoln namóż. Nimale wſche dotalne ſtaty běchu ſtaty worſchtow. Ludowe worſchty pak jenoż naſtanu ſ rumozowanjom a podeſtinjenjom ſłobiſchich dźėłow ludа. Nadawk ſtate pak je, ſo wſchėm ſwojim ſtawam jenaſke prawo da a ſo ſtara wo derjeżiſke w ſi ſch worſchtow ludu.

Wo jenotliwym nėmſkim narodże ſo po mėnjenju Kawerawa dołheje rėczeſcz njeſhodži. Wobydleŕſtwo Nėmſkeje, jako ſrjedźneho kraja Europy, je tak naměſchane, ſo dyrbi ſo pomjenowanje „Deutſche Nation“ jeko njemóżne wobhladowacz. We wjeczornej a połodniſchej Nėmſkej bėſche jara ſylny kelto-romanſki wliw a w ſrjedźnej a raúſchej ſłowjanſki, woſeſe połſko-ſerbiſko-cžeſki wliw. A potom ponyſlimy ŕebi tola jenoż na to, ſo bėſche Nėmſka w 17. lėtſtotku 30 lėt dołho a we 18. hiſchcze raſ 7 lėt bitwiſchcžo nimale wſchėch europiſkich ludow. A potom ſo hiſchcze nėmſkoludowzą ſa „germaniſche Ehelraſſe“ dźerża.

Rosmoſwa ſaběraſche ſo we hłownym hiſchcze ſaſo ſ dopokonniſchim pſchednoſchkom Honigsheima, ſchtož je ſ dopokazom, ſo bėſche tutón poſtlucharjow najbóle ſajimował a w nich duchowne mozy ſbudźił..

(Pokračowanje.)

Druhi rańſchoſakſki ſjėſd ſa wikowarſtwo, rjemjeſło a pſchemyſło w Budyſchinje.

19. oktobra 1924 popołdnju w 2 hodź. w „Krónje“.

Kaž ſo nam piſche, budźe pſchichodnu njedźelu rańſchoſakſki ſjėſd mózna manifeſtazija rańſchoſakſkeho ſamoſtatneho ſrjedźneho ſtawa. Se wſchėch ſtron naſcheho Luźizy budźe po powjeſczach wobdźėlenje žiwe. Hoſpodarſke a ſinanzne miniſterſtwo, krajny finanzny hamt, wokrjeſne heſtmanſtwo, Budyſchſka mėſchczańſka rada, finanzny hamt, mėſchczańſki bawkowy hamt, a druhe wuſchnoſcze pózcžeku ſaſtupjerjow. Wſchelazy ſavoſtanzu nėmſkoſtatneho a krajneho ſejma pſchińdu na ſjėzd. Wopyt móże ſo kóżdemu poruczicz, kiž chze naſche hoſpodarſke žiwjenje ſaſo natwarcz pomhacz. Rėczniazy ſjėſda ſnaja wuſnamnje naſche hoſpodarſke žiwjenje.

Knjez dr. Rudolf Schneider je ſe ſobuſtawom nėmſkoſtatneho a krajneho ſejma.. Wón rėczi wo „Londonſkej konferenzy, kaž wona ſkutkuje na ſamoſtatny ſrjedźny ſtaw ſ woſebitym dźiwanjom na wocžakowaze wutrajne pjenjeſy“. Wón pſchińdłuſcha nėmſkoludowej ſtronje, je ſnaty jako ſaſtupjeŕ narodneho hoſpodarſtwa w tutrnju a wukraju. Je też wuſnamny politikaŕ. Wón ſłuſcha do wubjerkow nėmſkeho ſejma, kiž ſo ſ hoſpodarſkimi praſchenjemi ſaběraju. Schneider njeſłuſcha drje do ſrjedźneho ſtewa jako ſyndikuſ ſwjaſka ſakſich induſtrielnych. Wón pak roſumi, praſchenia ſamo wulkoindustrije ſ nadawkami drobnowikowanja a rjemjeſła tak ſjednoczicz, ſo ma kždy ſtaw ſwój wužitk wot jeho prózy. Pſched krótkim czaſom hakle rėczeſche w Kölnje wo wažnych nadawkach nėmſkeje wikowanſkeje politiki pſched ſaſtupjerjemi ſwjaſka rhynſkich induſtrielnych. Thema na niedźeliſkim ſjėſdże je tehodła wołebże ſajimawa a waźny, pſchetoż zyle naſche hoſpodarſke žiwjenje ſtožuje ſo w pſchichodże po wujednanju Londonſkeje konferenzy.

Knjez prof. dr. Kaſtner ſaſtupuje demokratiſku ſtronu w krajnym ſejmje. Na ſjėſdże rėczi „wo hoſpodarſkich nadawkach wikowarſtwa, rjemjeſła a pſchemyſła“. Wón je ſ pſchedbyhu ſakſkeho drobnowikowniſkeho ſjednoczenſtwa. Je ſjednoczenſtwo organiſował. Prof. dr. Kaſtner je w Jenje prawa a narodne hoſpodarſtwo ſtudował. Snaje je tak praſchenja a nadawki rjemjeſła a pſchemyſła. Wón wojuje ſa ſamoſtatny a ſrjedźny ſtaw. Cžaſcžiſchu mėſachmy pſchiſlekniſcž, jeho tu w Budyſchinje rėczeċ ſłyſchcz. Jeho pſchednoſchki kóżdy lońko roſumi.

Knjez pſchekuża Curt Fritſche ſ Drježdżan pſchiſluſcha nėmſkonarodnej ſtronje do kužneho pſcheḃyhdniwa. Jako wuſtojny rėcžnik je daloko a ſchėroko ſnaty. Wuſche ſwojeho wołkhoda ſaſtupuje hiſchcze mózże a kruże ſajimy ſamoſtatneho ſrjedźneho ſtawa. Jako wołkhodnik ſnaje nuſu naſcheho ſtawa naljepje. Jeho pſchednoſchki w dże wėſcze doſcz ſajimawa.

29 dwoschadnischim pohjedženju pojebna so wohjebje wo dženjatiskich hospodarskich praschenjach. Wono japoczina so w 10 hodź. Sastup je jenoź s wohjebitej Hartku dowoleny. Nawjedowacź budźe tuto pohjedženje k. wik. hudnik Heinrich, pichjedźeny drohownikowanskeho zjednoczenstwa w Drjezdźanach. Wo damskowych praschenjach, wo njesakonskim wikowanju a wo boju pischecziwo njemu a wo pischichodnych wólbach w němskim stacze, kraju a gmejnach rozprawjataj kk. asseloraj dr. Thieme a dr. Steckhahn. Wobaj knjesaj dźěłataj w sakskim drohownikowanskim zjednoczenstwie a staj w Budyschinje hižo derje znataj. Knjes hohowarski direktor Blum porěcźi wo zjezalnych zarjadowanjach.

Wschitko na to pokazuje, so budźe 2. rańschosakski zjezd za wikowarstwo, rjemjeslo a pschemysło w naschich měschczanskich murjach mózna manifestazija samostatneho zjednoczeneho stawa. Pischelnarjo, rjemjeslnizy a pschemysłnizy budźa dopokazacź, so so nix jenoź wo jich tyczo a bycze jedna, ale so chcedźa zyłemu ludej s dźěłom służiczź.

Krasny wupjech pschejemy 2. rańschosakskemu zjezdej w Budyschinje!

Wusudźenja.

S Krajny sud. Notar Artzur Blüthgen z Budworja (Gulehorn) bě so swojeje hischcze nic 14ličnej njemandźelskej dźowku njekasanstwo hnat. Shorjelski krajny sud pokhosta jeho je 6 měsazami jastwa. Dla syntaneho wotehnacza jeho zawnitši sud w Kinsbórku k dalschim 6 měsazam jastwa zasudźi, wschо hromadze 11 měsazow. Blüthgen bésche powosanje sapotożił. Budyschki khostanska komora wupraji so za khostanz z 8 měsazami jastwa.

S Sdrowotnej khěži Oberlausitz-Sanatorium dźěłaczer Waltar Ernst Träber z Redernza. Wón je hižo pjeć razow khostany. W poslednim czasu dźěłasche na tyczerskuble w Zitru. 24. auguśta dźěłasche Träber z Zitra psches Kamjenz do Kunnersdorfa. Na sastanischczu bě wobkedźowal, so bě 14lična Elsa Winkelmanez z Niederlössnitz z czacha stupiła a po nowym puczu psches lěs do Běleje dźe. Träber bě za njej schoł z wótrnym nożom, ju hrabnył a prajił „Mějko ju moja". Tochchu z 10 hr. a druhe wjazy wutorhnył z moza a czěkał do lěsa. Wurubena pytny podźischcо, so krawi. Träber bě ju do wutrobnja khół. Kamjenski tawnikli sud sasudźi jeho k 5 lětam khostanze. Powosanje, kiž bě wón sapotożił, so sacziźny. Jenoź měźaz dischcentowanskeho jastwa so pschilicźi.

Tawnikli sud. Na swoju ruku běchu 14. auguśta 1923 dźěłaczerjo w Abolschtej běcze pola ratarjow wokolinty rjerobu a słót brali. W Abolschtej běche wutworjł so hospodarski wubjerk z 10 muži wobsteja. Mjes nimi běchu dźěłaczerjo Pawoł Emil Maratschka, Fr. Jan Köhler, samkat K. Fr Schröder, format Erich-Pawoł Handrik. Po wobsamknjenju dźěłaczerstwa srěcza so kolona 30 dźěłaczeri, kiž po koleźach so na puczź nastaji, zyrobu wobstaracź. Wone wopytachu rycześkuble we Sarečzu, Wuttiku w Ssulschczach, rycześkuble we Lusu, Heiniku we Wutolczach, kublerjow Nunca a Wrobla w Czornezach. Dźěłaczerjo dospichu z hrošenjom a wulkej liczbu wodźelnikow, so jo jim stót a žito pschewostaji. Woni so pokhostachu, a to Maraschka, kiž bě so hižo z 9 měsazami jastwa měr kazenja bla pokhostat, je 4 měsazami jastwa, Köhler, Schröder a Handrik sasudźi so kóżdy z 2 měsazomaj jastwa. Posledním tsjom pak so 3 léta wuprudowanskeho czasa pschijwoli.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschinа. W Michałskej zyrkwi stnje 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano we 8 hodź. farat Mjda herbiku spowjedź a dwoj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farat Theodor herbiše Boża khostba, 1/11 hodź. dźěłaczelnschczenje.. — Dop. w 10 hodź. farat Rjda we wokrjesnym wustawnje na Khodowie Boża khostba wotmsła. — Schtwórt dop. w 3 hodź. kónke towarschtwo za towarischnym domje na borneckerjez hadu — Wumrjeli hr: 3 16. Kolowna Paulina rodź. Herbrigez, Maria Augusta Lebelta, fabrikskeho dźěłaczerja na Khodowie mandźelska, 52 l. 21 d. — 9. 10. Emilija Augusta rodź. Wannschez, nichoł Pawoła Hermanna Mörbb, kuželnika nna Khodowje, padnjeseho we schóst. wótnjg sawostajena wudowa na Khodowje. 39 l 4 m. 21 d. — 10 10. Augusk Hermann Breibich, keleschnikl inspektor w Königsteinje rodź. z Hrubjelczic. 50 l. 1 m. 19 d. pothowanh na Michałskim pohrjebnischczu. — 12 10. Arnoschi Bohumèr Měrkuleny wumjerkat a kurdwinski pschedsedżicżel w Bobolanach 63 l. 6 m. 8 d.

— Krajnoworkwinske khromadźenstwo w Budyschinje, na rótawej hadu 31. Njedźelu dop. 1/11 hodź. niedźelska schuła, wjeczor we 8 hodź. khromadźizna. Nječzaik budźe knjes inspektor Brikl z Kamjenza. — Schtwórtk schólska hodźina niedźele — Sobotu, 26. 10., wjeczor we 8 hodź. hodźina za mužow.

S Huschl. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano 1/8 hodź. němska spowjedź, dop. 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. herbiše Boża khostba. Pop. w 2 hodź. dźěłaczelnschczenje.

S Bukez. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano w 7 hodź. je herbiska spowjedź, dop. 1/9 hodź. herbiše a w 10 hodź. němska Boża khostba.

S Drodźiczach. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano 1/8 hodź. herbiša spowjedź, dop. 1/9 hodź. herbiše a w 10 hodź. němske kemschenje.

S Malschiza. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano 1/8 hodź. herbiša spowjedź, dop. 1/9 hodź. herbiše a w 10 hodź. němske kemschenje.

S Barta. 18. njedź. po dwoj. Trojizy dop. 1/9 hodź. herbiše, w 10 hodź. němska Boża khostba. — Semrjeli: Juril Ernst Wolfart Hanck, dźěłaczerja w Barcze dwójnjeli hnuk, 4 dny.

S Rosarija. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano 1/8 hodź je herbiša spowjedź, dop. 1/9 hodź herbiša a 1/10 hodź němska Boża khostba. — Dop. 1/3 hodź. biblijska hodźina za mschinu a wodawu, po njej khromadźizna schednoczenje młodźinu na Wjelkim Wjesu a Nošarczjach. 48 lět farar.

S Khrósna. 18. njedź. po dwoj Trojizy budźe rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, w 9 hodź. dop herbiša a 1/11 hodź. němska Boża khostba.

S Durkinu. 18. njedź. po dwoj Trojizy rano we 8 hodź. herbiše spowjedź, w 9 hodź dop. herbiša a 1/11 hodź němska Boża khostba.

S Dornin-ze W. chża. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano 1/8 hodź. němska spowjedź a dwoj. wotkasanje, dop. 1/9 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. pohrebanje zdrowinych pschedsedżicżelerjow. Pop. w 2 hodź. zurdwinske rozdźělowanje z kuf. mschalnu. Sobotu 22. okt., wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina we pocześcźel jtwi: Mschaczenio biwsu ßwótkow jtcź. dwoj. Mark. 12. 13—17).

S Nieswarzibla. 18. njedź. do dwoj. Trojizy dop. w 9 h herbiša. a 1/11 hodź. němska Boża khostba. — Wódzielenа kermuschnym zwjedženju dop. w 9 hodź. herbiša a 1/11 hodź. němska Boża khostba. — Wuporiedowe buraje bo poswiecza. Kollekta za burale.

S Minakala. 18 njedź. po dwoj. Trojizy rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, we 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemschenje. — Semrjeli Arnoschi Wiltenberg, tejsel w Abolschtej bješe 37 l. starv. — Handrit Mirka, kóżkewobżbżdżer w Wbowjach, 71 l. starv.

S Rakez. 18. njedź. do dwoj. Trojizy rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, we 9 hodź. dop. herbiša a 1/11 hodź. němska Boża khostba każe farat Mrózak-Luwiańtki.

S Lupoze. 18. njedź. do dwoj. Trojizy němska Boża khostba.

S Khwaczizy. 18. njedź. po dwoj. Trojizy rano 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. herbiše kemschenje. — Semrěl: Oskar Ludwig Mirtik, kubleršti wumjenšar w Mérkowje 73 l. 1 m. 12 dnjow.

S Budyschinka. 18 .njedź. po dwoj. Trojizy rano we 8 hodź. so herbiše předowanje czita. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. pohjedženje zyrkw. pschedsedżicżerjow.

S Porschitz. 18. njedź. po dwoj Trojizy rano 1/8 hodź. herbiše Boże wotkasanje. 1/9 hodźin herbiša a w 10 hodź. němska Boże khostba. Sbérka za zuzisti skutk ludoscze. — Kschesez. kow. młodźenzow wobbżéli so na ltknym dwjedženju wjeczor wot 7—8 hodźin w Budyschinje na hornczerčiki hasn. 23.

S Budestez. 18. nejdź. po dwoj Trojizy smjeje farar Domaschka rano 1/8 hodźin herbiku spowjedź, 1/2 hodźin herbiše a w 10 hodź. němske předowanje

Schto k temu prajicze?

Hej schto prajicze? Pischetoż pibaczź k temu na so cżłowjek jara na ludźbu brach: hewak maji cże twoji „najlubschi" synodź bórzy sa kornat. Wěz je tale: W jastwach w Gliwizach, w Bytomju,. Opolu, Kólu a Sabrju (we Hornjej Schlesskiej) pschebywa 50 Polakow hižo 6 měsazow hacź su wbżkarjo a pschedradnizy, abo niz. Ssu dopokazy tak cżeżke namatacź, cżehodź zich potom do ßłóby tykacź? Je to źiwohoda pruśeho prawa? Mjes jatymi su młodźenzy wo 18 lět a nan bżomich dźěći! Wo cżaż wójny su Němzam barbarismus wumjetowali, a schto ma so k temu rizа? To je wócże cżłowjeska luboscź? Abo każ so braji humanita? So buchu psched sud stajeni bżi. su njedawno hižo z błodowym straikom żadali. Podarmo. — Nichtó njewź, cżehodźa wbosy Polacy w jastwje taże cżaży „bratrowsku" ruku Prusku! sacżuwaju. Schto? Nichtó njewź? Méchtó brje wź! W tymle pottécze wotmdwachu so bżożay wólby bo němskeho hejma! „Moment sajecza a bjesprawne dźerżenje w jastwje dowoleja pschinduschczicź, so je so tu jednako rosmyslnje cżłowjeł pólsku mjeschchinu skrowtschicź", pische sapołlanz Baczewski w praschenju na pruśki sejm.

Přiłopk.

* S Rumburka. We wschekakich městach a wjach we połnożnych Czechach njeśmjedźa w hoscenzach a khosejowniach zoju abo holay bjes dowolnosce wyschnosce pożłużowacź. Pimcznizа dyrbi tej lekarske wuzwedżenje mécź. Alkoholowe napoje njesmjedźa picź. Wone śmedża tej jenoź bo 10 hodź. w nozy pożłużowacź a njesmjedźa pschepikka bracź.

* Straschny zawjednik. Srudźazy wobras z wulkeho města. Fabrikant [illegible] Wilhelma Zwetbartha z Liwka sażudźi zawnitši sud njekasanstwa dla k schésć měsazam jastwa. Statne rěcznistwo bě pak powosanje sapotożiło. Nałeznosć pschinidże psched Lipscanski krajny sud. 24. 10. 1923 dźiwje dźěłaczerka Gertruda Klauźez z burgerskeho dwórnischcza do swojeho bydlenja do Groicza śerá. Dokat pak pschewodże na cżaż pschinidże, dźesche po wótnikowej haży do města nuts. Duzy po puczu porécza na nju fabrikanta kożanych tworow Zwetbarth a powédasche jej, so tež z pschichodnym czasom do Pegaua pojedź. Wona może potajźim z nim jeć. Wón pak dyrbi swojemu pschecżelej na universitnej bróży nécchto wotedacź. Hotza spjeżowasche so najprjedy, dźesche pak potom żobu. Kak pak so stróżi, zdyż zhoni, so je wudawane pschecżelowe bydlenje, do korcznoż ju wobjesche, Zwetbarthowy privatny doktor. Wón hnidom burje samknu a pytasche holzu wumozowacź. Slabuschk holze pak so smuźcże wobaraschе. To rosnjemdri jeho tak, so ju do mjeswocza ß pluczim kchudom bjesche. Nadobo sahwoni telefon. Wón wosta so holzu, dokeż běchu tola durje samknjene. Holza pak stoczi i wokna drubeho posthoga wóßom metrow hluboko dele. Cżeżko franjena wosta leżo a żalosceżese. Tu pschidźechu wobhdżerjo cżeże na pomoz a holza dowjese żo do khorownje. Wona bé żebi kuku na lżwej nohi łamala a rosbiła, kotraż bo njeda wjazy wuhojicź. Tak je jeniczka pomoz stróżischza na cżaż kiwjenja bratchna. Krajny żud sażudźi Zwetbartha z jednemu létu jastwa a 5000 hr. pokuty.

* Spodźiwne podenbżenje jeneho byka. Bytej ratarja Kłotza w Tóllschitz (w Salskej) sajedże jena répa do tak mjenowaneho njedżelskeho krta. Pisches operaziju bo poradźi, ju wotewiacz a to bjeze nékajich njeluboscy sczehnkowych. Ale operérowany bo na to żalostnje rośnjendri. Najprjedy pschetorhny nohazu rynku, schtoż tej runje derze cżinicz njeje, a cżerjesche potom — schtoż njeby sa możne mét — po khodże — 20 stupjenkow — na rézaizu. Pschi tym bésche 15 zentnari cżeżki. Na rézaizu bo pschekama a wosta w bestach wiżazo. Sónczenje bo poradźi, jeho z konjomaj dele sczahnucź, hdyż běchu wulku hromadu złomy podpokożili. Tak pschindże saży na płomu semju a je po wobstejnoscach zyle cżiły.

* Wobydlerska nusa. Wschudże je nusa wulka a pomoz żana bliska. Wobżeże Kraschina je wobhdżerska nusa w méście Weissenfäldtu w Bayerskej. Tam je so pschedwór radnizy bo wobydlenjow pschiprawił. Też w cżekanju bydła hižo ludsko. Hižo so tż̌i rżeźi, so budźe so cżekanja zentralneho dwórnischcza pschenajeć.

* Jastwo bo pschenaja. Wschudże so fłusniwje sforźi, so jo jastwa, khłostarnje a trjerdżijny pjelnja, taż bé to do cżaża romskeho sahubżenja. Nécchto swjeżelaze pak pschinjeże powésći z městacżka Warena w Mekkenburskim kraju. Wona rékа: Jastwo bywschcho hamtsteho żudnistwa Neukalena ko pscheda abo so zyle a podżelnje pschenaja. Jastwo ma wulke pinzy, hdyż semi rjane wobydlenje i pjeczimi jtwami, we wschcżoch poskhodach 8 jtiwiczkow (jastwowych komorkow) a wulki dwór i wyschej murju. Schtóż żo jajimuje, njech żo hacź do 10. 10. 24 samolwi. — Sbożowny je tutón kraj, hdż dwoje żohnowanje za swojich wobydleri: ludżo nimaja żo słótnikow strachowacź, dokeż żanych njeje, a k druhemu: wobydlenja tradacźi dostanu wobydlenja.

* Liczba wobydlerjow w Sjednoczenych statach rozcze. Po najnowischej statistiku je liczba wobydlerjo w Sjednoczenych statow 112 miljonowv pschcż o zika. Newyork ma na 6 miljonow, Chikago 3, Philadelphia 2 miljonaj wobydlerjow. 79 amerikanskich městow ma wjazy hacź 100 000 wobydlerjow.

* Kak Krósuży (bohacżnikojo) narodninу żwjeża. Japanski Krósus baron Okura ma wotwohlad, na żwjedżenju swojich 87. narodninow 3 miljony jt. hr. twdacź. Na tutym żu je wżite worschty poborschcziwali. Woni ménja, so moht wón bohriku jimnu bobrocżelskim saméram wuźicź so moht wón bohriku jimnu bobrocżelskim saméram wuźicź a dopominaja na Rockefellerowe 85. narodniny, kiż na tutym dniu żo jimuji, swojemu żłużobnikej 50 pj. bacź. Japanski wjelemillionirjonaż chże na tutym dniu nécchto bżne twdacź. Wón bé najprjedy ż pomoznikom w drogerji. Wotbżżicżo pak je żebi pisches żbożowne wobkhody wulke sumy zażużił a dżenża wobżeżdi bohrże samóżenje. Do jeho wobżeżdżenstwa żłuscha też kejżorże dżiwadło w Tokiju. Wono je żo sa semje rjenjom jara zapuścżito. Bohacż je jo żaso nattwarił a na dnju żwojich narodninow chże dżiwadło sapotożicź. Schtóż chże potticzicź, pschetrjechi wschitko hacź dotal widżane a żłyschane na bżyschczu a brohocże. Najżżażnischi chinjeli dżiwadłowy hrajeż Mei Lan-fang tu wustupi. 5000 hoścji pscheproszy na tutón żwjedżeń. — Kajki budże to rosdżeł, psched létom wschо w rospadanskach a khudobje, létża njerozsonne pschażżiłowe.

Smješki.

** Mały pschekłepanz. Wóżomłétny Korla je swojej k jeho narodninam gratulował. Swjeżelenej mui wwczahny nowu 5 hrivnowżkу bankowku ke saka a żiwżtky tolеć z mółchnje, so by so pschepokasał, hacź mały gratulanto rosdżeł mjes pjenjesami jnaje. Pokała jemu tolеć a bankowku a wopraschа żo: „Schto chżesch mécź, to abo to?" — Korla pokała najprjedy na tolеć, potom na bankowku a praji: „Sawalcże!"

** Domjazy pohanjo. Na żónżu żwojeho niedżelskeho předowanja wosjewi sarał jeneje pomorskeje wożbadu, so budże żo w bliżkim cżażu wobrocżenju pohanow wénowacź. Po předowanju żhromadżichu żo jeho wożbamt wénowakо njeho a porokowachu jemu, so chże tich wopuscżicicź. Schto dyrbżeli bżes njeho żapocżecź? „Budźecże bżes starocże," napischeżiwi jim. „Budźecże mje runje tak dusto widżecź, każ dotal. Mżrżejbam k wumjeżenju mojeho nadawka wożadne mjeży pschekroczicź." — Woni jeho rozemichu.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Frizda Schlenkarjez w Lubiju. — Arnoscht Richard Fischer, stud. rada w Lubiju. — Pawla Jakubowa we Wojerezach, 21 lét. — Madlena swud. Nowakowe rodź. Pinkez w Brézuje p. Wojerez, 73 l. — Bożidar Horschik w Nisci, 49 lét

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Płaczišna za płun.

Jedyn cbm. płuna płaczi na měżaz oktober a na dalsche 20 pj., za wulkowotebérari pak 18 pj.

Měšchcź. rad. Wodbżélenje za płunaćnju a wodaknju.

Wo konkursu wo samożenju kublerja Maxa Lehmana w Pschischczach cżo. 2, postaji żo wodżelnity termin, fij podżiżsche żadanju prubuje, a to na 26. nov. 1924, dyż we 11 hodź., żurla 141.

Hamiske wozjewjenje z Kamjenca.

Schtóż wodownodły podlécźi ako pschemenki bjes dowolnosce měschczanskeje rady żo khłosta hacź do 150 hr.

Damkowny sapiż swo pschinoschkach za rataźże druśstwo wuleźi wot 16. t. m. dwé njedżelі na měschczanskim damkownym hamcże wo jtwje cżo. 7. Schtóż pschecżiwo wobżeżdżenju: pschinoschkowo nécchto ma, njech to wojżerí.

Sobotu 18. 10. 1924 dop. w 10 hodź. pschebżadżuje so trébane kolo. Kupay żhromadża żo w hoscenzu „Blumengarten" w Kamjenzu.

Sapiż w łudyschim gmejnskim wokrejżu bydlazych wożbowv, kiż móża żo po żakonju z żawnikow a pschibudnikow pomjenowacź, wuleźi wot 15. hacź do 21. oktobra 1924 na radnizy wo jtwje cżo. 19. Kóżdy może żoub nuts pożładacź. Schtóż ma nécchto pschiżżpomnicź, njech to we tutym cżażu cżini.

Hamiske wozjewjenje z Ludża.

Rada wo powołanjach. Pjatk 17. 10. 1924 zapocżinaju żo żażo rżeźne bodżiny, w kotrychż żo rada wo powołanjach dawa, a to

kóżdy 1. a 3. pjatk w měżazu za holzow,

kóżdy 2. a 4. pjatk w měżazu za holzy

pop. wot 5—6 hodźin na dnjownischczowej bróży 19 we jtwjownym pschipokazanju za dżéło.

rozrjezowacy wihanje muczki za pokalowarku, tak so wone na tešame kwetki abo rože lecja, z wokoł maja drube tutu muczku. Tajke wobsebitosce mnohich swérjatkow hodza so jeno psches dokholéne wobkedžowanje wuhladžowanje wuhladžujcy, kaž dže mnoho se žiwjenia z pčelow so na nashonjenja skožuje. „Réc“ pčelow je w tym néschto zyle nowe.

Symski mrósnik (Frostspanner).

(S 2 wobrasomaj.)

Pschi wschém winym dželе na poli njesměch tež na sadowe schtomy w swojej sahrodže sabyć. Nétko nasymu pyta w chelaku n. doz swoj wukhow psches symu, so by nakéto, k nowemu žiwjenju wubudzena, swoje skazerske dželo dole wukonjała. Nétko hižo dyrbjach tymle pschekasanzom na kožu bicz a je wukorjenicz. We meji, hdyž su cži swoje sadowe schtomiki wužrake a wone kaž koschcje schericze, by pschе podže byko. Ale sadowych znjow tež zanych so nedžecz njetrjebak. Jedyn znajhórschch schtódnikow je symski mrósnik.

Zorta maru symski mrósnik 1. dudka, 2. hušanczka, 3. kanczka, 4. zanz. Delka wutri symski mrósnik, 1. hušonza, 2 kanczka, 3. zanz.

Nétko-le kónz oktobra dyrbjach pschczimo temule strašchnemu schtódnikej wójnu pschipowjedzicz. Bola naš mamy dwojech symskich mrósnikow, nakeho a wulkeho.

Wot jeneje hakuschki k druhej abo wschelake hriebiczki z tym pschekrocži, so so do prudlekcha hromadze schenje.

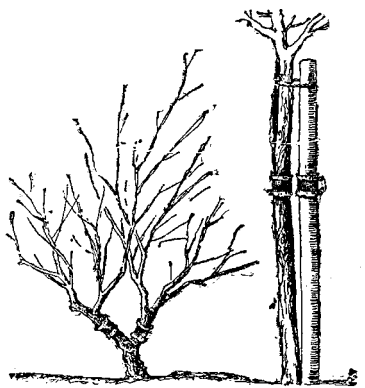

Potom so rucze wupschesnje a z prednymi nozkami so bliskeje wotnozki abo tamnej kromy hriebiczki pschimnje. Po tymle waschnicžku su hušanczka symskeho mrósnika dale biba.

Symski mrósnik won tehdla tak réka so wjetelczka we novembru hdyž prjenje mrósu padaja, swoju budku (Verpuppung) wopuschczi. Metelczka chze w kronach schtomow swoje jejka smjesc. To sa kanczku tak lokko mózno neje. Jenoz kanz samóze lekocz. Skanczka kschidkow nima. Jeli chze swoje jejka do kronow smjesc, dyrbi po idonku schtoma horje lesc. Tehodla dyrbjach je z lépkowymi wénzami (Leimringen) kojicz.

Kaž nasch wobras wucži, wobwij wénzy pornjo wutrobnu wokoło idonka schtoma a tež jeho kolika. Wokoło kerzkoweho idomczko wobwij wénz dwójk wusche semje. Lépk pschczeziwo huzanzam njesměch na idomki nasacz. Jón wobwij z 10—12 cm schérokej schlebjertku trjerdeje papjery, kotraž tuk njepschepuschcza. Tu pschimjasaj z grotom abo z impregnowanej bórnizu (Bindfaden). Nétko pomasaj u wotrjedza z huzanzowym lérkom. Jeli chzesch wuwérch mécz wubjec žebi tajki lépk, na kotrymž so huzanzu hecz do dezembra koja. Naihonicži sadarjo radza, tajki lépk trjebacz, kotryž hacz do pschichodneje meje swojo lépjazu móz sachowa. We meji wénzy wotwjasaj a spal. Szyli kanczki symskeho mrósnika dohahnyk, dyrbjach symki nalécz nize wénzow z mydlisnerwej wodu sméru wotmycz. (Na 10 litrow wody 3 punty zidkeho mydła (Schmierseife) so by jejka sniczit je-li su tam zanych snjeze.

Lépk najlépje hotowy kupjsch a kasaj žebi w drogowych klamach „Brunataleim“. To je méschenza laneho wolija, kuczlaneho wolija, tera a schmalza.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Mój poš wrócza, byrnjez nicžo njezrał. Mjes wumjetom su kozmy. Schto hodži so pschczeziwo temu czinicz?

L. J. z R.

Wróczenje móze pola zbow wschelake winy mécz. Dokelž skoczo nicžo njezerje, smeje najskerje w žołdku pschimanje. So su mjes wumjetom kozmy, lezi na tym, so je žebi pjyk zom swoje kozmy wotlisat a spožerak, pak je won pschileznosez mér, zuse kozmy sezracz. Radžimy, pžez najprjedy rzinowy wolij dacz, a to jónu po starobje a wulkosczi mérjene, jenu dzeczazu ežiczku hacz do dweju jedžnej ežigow. Na druhi dżeń dostanje skoczo rano, pschiwetdnju a wjeczor pok abo nemu kliczku rjetwenineowych (Rhabarber) krjepkow, kotrez we kózdej hapkzy dostanjecze. K zranju dajcze jemu néschto truhaneho (gewiegtes) mjasa a zalzy. Njedyrbjak pjyk néschto dnjow nicžo zracz, dyrbicze jemu néschto mjekkeho jesa a mloka kidnycz.

D.

Moje zwinjo schipi jara zulnje se subami. Schto hodži so czinicz, so bych tutón njedostatk wostronik? R. H. z B.

S subami schipjenje je slédžwk a snamjo so je strowosczj kyra. S wjetscha pschidrunschi so k temu njepockink, so zwinje drjewo a zeleso a wschelake druhe wézy wobkuza. Najskerje zwinjo trada krém tworjazych mineralnych zelow. Tam hodži so z pignym wapnom a krydu (Futterkalk u. Kreide) wotpomhacz. Wusche teho dyrbi so slozecu pschileznosez k rucu dawacz. Jeli to mózno njeje dyrbi so méschk pésta, kusi zeholow a wuzla do klema czisznucz, budže so z tym saberacz. Potom pschestanje tež se subami kschipicz.

D. B.

Kak hodži so pschi wijatych rózach a czernjowych jahodach pomjedz wostronicz?

M. H. z P.

Wotrésosce wot Waschich wijatych rózow nasymu wsche napadnjene wotnoschki a hromadžecz tute a tež kopjena a ta icz je. Psched nalécom wotrjepcze wscho z tsi — pjecz procentowskej rozpuschczenym kolarom (Sollarlósung). Tak chetje hacz so hischce pokasa, wospjetujcze trjepjenje kózde 2 njedżeli z jenoż jedyn procento-nym puschczenjom tak dołho hacz so pomjedz njeshubi. Tón samy grédk nalożujcze tež pod czernjowymi jahodami.

R.

Khowajcze žebi „Serbski hospodar“.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Cisło 32. Budyšin, 17. winowca 1924. Lětnik 31.

Najwažnische khorosce wumjenja!

Wumjenju wschelake khorosce hroža. Pokojza z nich hodžaka so wobeńcz. K temu nusne pak je rosumne wobkhadženje, cziste a wumjenju niz schkódne saškanje a prawe dejenje.

S nascheho nastowka shoni czitat, so je dobre, pschi khorym wumjenju radu stótneho lékarja pytacz. Jeli so jemu z czažom dowérischi, sminjesch so lohze njetrjebawschich

wudawidow a dokheho lékowanja. Jenoz lékar, kotryž je khorosce wumjenja studowak, samoze khorosczj prawje spóznacz a nusne žredki nakožowacz.

Wumjo je runje kaž jatro a jérchen, žaksa (Drüse). S kózdeje žaksy stupa nékajka mosschisna. Tak z jatrow wustupuje žołcz. We wumju su mlokowe žaksy. S nich wuhadža mloko. Žołta brjuchowa koża kruwy noshy jeje zsue putriny. Wona dżeli wumjo do praweho a léweho. Na tejle loži tež wumjo wiży. Kózda połoja wumja ma prédne a sadne žaksy. Tak su w kózdym wumjenju schtyri žaksy. Jeli kruwa na wumjo schori, njetrjeba khorosczj wsché žaksy potrjechicz, nékotre móża strowe wostacz. Žyła žyczj wulkich a drobnych žilkow sežiwja wumjo a sastara je z krwju.

(Hl. 1. wobjas.)

W tymle wobrasu spóznajesch tvarbu na jejo podóbnu (w naschim wobrasu je z pižmikom **L** wosnamjenjena). To je lymfowa žaksa. Wona nadeńdże so w sodnym dżele kózdeje pokojczki wumja. Je-li kruwa na žuchoczisnu wumja (Euterkuberkulose) khorika, tale žaksa sjwjerdnje. Tule khorosczj na stwjerdnjenju spomnjeneje žaksy spóznajesch.

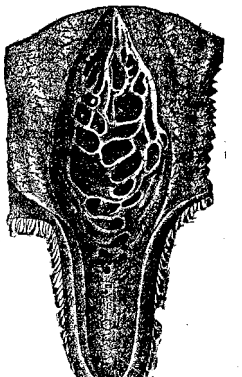

Nasch druhi wobras pokaže jenotliwy schtrych we pschekrésnjenju. S tehole pschekrésnjenja spóznajemy žycz drobnych a žolnischch mlokowych žilkow. Dale widžimy w nim mlokowy tužot a z njeho wulkhadžacu trosku, kotraž na konzu ichtrycha wubéhnje. Mlokowe žily wulkwaja swoje wopschicze do mlokoweho tužola (po némskim Zisterne). Sstycz mlokowych žilkow wobdawaja kokowokoło mlokowe žaksy (Milchdrüsen). S tychle žaksow zyhi so mloko do mlokowych žilkow. Mlokowu trosku wobdawa libik (Muskeln).

S pomozu ušeho ruže krwa trošku zamrnycz a nasche powjedz wrazo, krwa mloko njeda abo zadżerži.

Khorosch, kotrož najčasčischo wumjo potrjechi, žu žołmy abo sahorjenje wumja (Euterem zúndung).

Hatle we pozlednim czasu žu waß wědomostne pschepytowanja wo tezle khorosczi rozwuczili. Dżenža nam nětko wědomosczi (Wissenschaft praji, kak khorosczi nastanje, kak mamy ju lěkowacz a kak mózemy žo leje sminycz. Tehodla je nam dżenža mózno ju s wuhladom na wulsche hojicz. Natarjo hischcze pschemakło na prózu a wušlědżenje wědomoschcze kdżbuja. Jeli bychu to cśinili, bychu tez najzdrowische srědki znali, kak maja wschelake khorosczje lěkowacz a jim sadżěwacz. Jenož teke jednoru srědki chżemy tudy wukazacz a s bobom na to pokazacz, kak móża žo tajke khorosczje spóinacz a žo jim sadżěwacz.

Wschelazy profežorojo słótneho lěkarjenja žu žo s khorosczemi wumjenja wožebje zaběrali. Profežor Kitt, Munchowskeje skotolěkarskeje schule je wušlědżił, so najwazy sahorjenjow wumja znadnuschche, wóczkam njewidomne hribiczki sawinuja. Tajke hribiczki mjenuja žo bakterije abo žerdżi nakažlin. Tele wušlědżenje je sa spóinacze, wuhojenje a sadżěwanje khorosczow s najwjetschej wažnoczu. Nětko wěmy, so drobnymy pschedewschchem tule nakažlinu abo tele drobnuschke hribiki sanicźich, je-li chżemy khorosczi wulekowacz a dalschemu sthorjenju wobaracz.

Wone po trojim puczu žo we wumju sahnědża a sthorjenje sawinuja. Tale trojaka schczejża dże psches kožu, abo mloko abo krej.

a) Žołmy, kotrež žu kwekanczki sawinowake.

Wone móża samo tak žnadne bycz, so je wóczko lědma spóinaje. Też lohke wobodrjenja móża žołmy sawinowacz. Tajke kwekanczki a wobodrjenczki lohko nastanu, jeli truwom žuschene bérnjage selo abo njeczistu žtomu sasczělatsch. We tajkim sažkanju žo wschelaka nakažlina thowa, kotraž lohze žołmy, sahorjenja a jědmjenja sawinuje.

Žołmy pokasuja žo w tym, so stej wumjo, abo tola dżěl soczetkoj. Saczětlisna stoczo boli. Pódla ma stoczo žym nizu (Fieber). To s teho spóinacz sch, so njeżerze a je jankane. Koža jacźeleho wumja je horza, czerwjena a schtrych je sprótnjeny. Na mloku wschak hischcze wjele njepytnjetsch. S wjetscha je raczkate a trochu wodżane. Je-li sahorjenje žytne, mloko zyle wuwostanje.

Žołmy rozeinawaju žo wot druhich sahorjenjow s tym, so 1. schtrych je stajnje žobu sahorjeny a k 2. pschi spoczatku sahorjenja je hischcze stajnje mloko we wumju.

Kak khorosczˊ wotbĕhnje: Po 5—7 dnjach žo žołmy žhubja. Krowa sažo kaž hewak dej. Jara porědko je tanje, so žo žołmy wuježka, abo so saczělisna stejo wotanje. Jeli dy žo to stako, dy saczełky schtrych mloko zhubił.

Kak masch žołmy hojicz.

Sžu-li žołmy wjenje sche, masaj pilnje s njeżylenej butru. Żenje pak njeżmĕsch na žołmy sahorjene wumjo se symnej wodu abo hewak nĕcźim symnym wotmjecz. To mózho sawinowacz, so saczělisna stejo wostanje. Je-li sahorjenje na žołmy jara ske, potom masaj pilnje s kamferowej žalbu (Kampfersalbe) abo jodkalijowej žalbu (Jodkaliumsalbe). Jara nuzne je, so tele žalby derje rošmasasch a samasasch.

b) Kónz schtrycha je sahorjeny a mloko je s tej winu njecziste.

Snamjenja tchole sthorjenja žu:

Stoczo neje jara khore. Wumjo je jenož trochu saczělke a lědma nĕschto bóle czerwjene hacź hewak. Ale mloko je mutne, raczkate a cźenše, druhdy je tež wótrojte, srědła trejowe.

Kak khorosczˊ wotbĕhnje?

Swjetscha sthorjene wumjo bjes žĕła wotkhori. Je-li pak je sanjerodżišch, może że stacź, so krowa na khory schtrych ženje wjazy njedej, abo so žo jědmjenje wumja pschiha. Pschezo dyrbiši žo bojecź, so krowa dejwo zhubi. Tehodla dyrbiši wot wscheho spoczatka tež po sdaczu lohke sthorjenje energizny lěkowacz

Lěkowanje.

Pschedewschchem dyrbi ch wumjo pilnje wudejowacz. Potom dyrbisch je se žynowymi pluwami pilnje poricź. Je-li to hischcze njepomha, potom masaj wumjo s kamferowej žalbu. Ta pak jenož potom skutkuje, dyż s njej wumjo žpilnje masasch, rybujesch a pschepschimasch (kneten).

c) Hdyż njecziste mloko sahorjenje wumja sawinuje.

Na tele sahorjenje (Entzündung) krowa hušczischo sthori. Wono njeschmĕko žo na lóbke ramjo bracź. Swjetscha so sahorjenje na bĕrtlik wumja a schtrych samjesuje. Nabydnem dżěl wumja khěrko socźelnje. Saczětlisna je jara mjerka a horza žo pschima. Stoczejcźu pschihotuje tež khěrko bolosć. Pschi spoczatku sahorjenja je skczo hewak cźike a wumjo hischcze pschejara saczělke njeje. Mloko wschak je mutne a raczkate. Posdyischo skczo zjemniza hrabnje, wone njeżerze a je satnkane. Pschi stawanju a khodżenju ma khora krowa bolosczę. Hdyż je s khorosczu najzhórje, krowa malo a nak zdże niczo njedej. Wona niczo njeżerze a na sadne nohi nastupicź njemóże.

Kak khorosczˊ wotbĕhnje.

Je-li sahorjenje tak ske neje, krowa hižo po nĕkotrych dnjach wotkhori a zyle wustrowi bjes teho, so bu žanych žĕłdow sawostako. Je pak sahorjenje jara ske, khorosczˊ dokho traje a dejwo žo na sjinjeny schtrych zyle a na pschezo. zhubi. Potom masch krwu, kotraž jenož na jednu abo dwaj schrnchaj dej. Pschi tom truwa hischcze jara dele wosmje. We nahórschem padże sahorjenja móże žo k temu symnu w. er pschidacź. Stoczo sthori na czežku symnizu. Wumjo žo wujedom (verjaucht). Krowa žwinje a pat tola na pschezo dejwo zhubi.

Wuhladu na wuhonjenje njeiždu, jeli je žymniza pschewulko, sesadk sprohtjenej a stoczo wjazy njeżerje. Tele znamjenja pschipowjedeja wĕsty konz stoczecźa.

Kak masch pschi lohkim sthorjenju je stoczeczom wobhadżecz.

Dowaj jemu czerstwe selene, strowe žyno a wotrubowe pizże. Hnydom pschi spoczatku dawaj jemu wschĕdnje trojzy po schtwórcź puncże glawberžalza. Tu rospuschcź we wodże winoweje blesche a telko jej do khlamy liń. Skorjeny dżěl wumja dyrbiši kždu hodźinu wudejicź. Hdyż je khorosczˊ sapoczenje, dyrbiši wumjo pilnje s kamferowej žalbu masacź. Je-li je wumjo jara horze a krwi bolosče pschihotuje, žmĕch je s kowojowej wodu (Bleiwasser) stubjicź. Je-li sahorjenje a sakżełlisna njemupadnjetaj, dyrbych wumjo paricź a poczżel ruczże po słótneho lěkarja. Tón znano wschelake srědki do sahorjeneho wumja žuła a kruczischo skutkowaze lěkarstwo wukaże. Na sahorjenje wumja sthorjenu krwu rěkaj hakle po pschikasni słótneho lěkarja. Tón rozbudźi, hacź žmĕmy mjažo tajkeje krwny wuživacź. Pschetoż cźasto je žo stako, so žu ludże po tym sthorili, dyż žu mjažo krwny jĕdli, kotruž dyrbjachu wumjenja bla dorĕsacź.

Kak sadżěwasch tajkemu sahorjenju.

Wożne je, so tajkim khorosczam rosumisch wobaracź, wożebje tehdom dyż sahorjenje wumja maja natykowazu ras (ansteckenden Charakter). Te žu cźasto pola krowow a womzow wobkedżbowali. S nasponjenja wĕmy, so w žuchich a cźistych brodżach krwny jenož jara porědko na sahorjenje sthorja. We cźmonych, masanych a tajkich hrodżach, s kotruch może hnójnicza hubjenje wotbĕżecź tele sthorjenje tak zadnu nježu. Wobežże tam krwny radu na sahorjenje wumĕnjenje sthorja, dyżeż žo s bérnjagym selom a liścźom sasczělu. We tynle sažkanju žo natykowaza a sahorjaza nakažlina radu thowa. Schtóż chże žwoji krwny pjched sahorjenjom wumja wobarnowacz sasczĕkaj schczědrivje a cźiste sažkanje. Potom žladaj sa tym, so žo samožane wumjo pjched dejenjom wumyje. Też dyrbi dejeř abo dejerka ſ cźistemi rukami dejicź. Jeli ma sahorjenje natykowazu ras dyrbiši sthorjene krwny, tak dołho do wožebiteho wotdżělenja stajicź. Hrdbż pak wulibaj, wuschkrabaj a desinfizěruj: Desinfizěrujesch najlépje s hrdbż ſ marnom (kallom) pschebĕlišch, korto a druhe pschiprawy wotmyj ſ horzej sodowej wodu. Krwny dyrbiši stajnje da cźista wubejicź, ſ tym najlépje sahorjenju wobarasch.

Chrontike (abo trajny) sahorjenje wumja!

Tuto nastanje ſ akutnego abo nałkwilneho sahorjenja, też wone žame wot žo nastanje.

Snamjenja.

Sthorjene dżěl wumja saczětka a sjwjerdnje, ale bolosche stoczo nima. Drubby žo stanje so zyle wumjo pische wschu měru saczětnje a to tak njenadpadnje, so žebi nĕkotrekulij mużli, so ma krowa tiane wulke wumjo a dyrbi tehodla dobra doika brcź. Tola ſ tajkeho še sahorjenjom wulkeho wumja pat mało pak ſ zyła žaneho mloka nenadejsich. Pschi tymle chronišim sahorjenju wumja krwny hewak thory njejžu a žeru łaž hewak.

Kak masch tule khorosczˊ lěkowacz?

Je-li wumjo počnje twjerde bycź, njeje žaneje nodżije, so sahorjenje sadojsch. Wschi spoczatku sahorjenja pomho, hdyż wumjo pilnje a derje ſ jodkalijumowej žalbu masasch, so by saczětlisnu rosehnal.

Jědmjenje mloka (Milchabizeß).

Je-li w khorosczinje powjetschenej žiži mlokowoje žaku mloko jědmi a žo tam hromadżi, nastanje tale khorosczˊ. Druhdy žo stanje, so žo tajke jědmjenje wujesi a potom pschejeżiwschi žo pschedżije. Cźasto pak dyrbi žo sajĕtkeje pschereżnjcź. Tele dżĕła pak khroble słótnemu lěkorjej pschewostaj.

Hdyż wumjo saprahnje. (Euterschwund).

Tale khorosczˊ njeje žadna. Wona žo njehodżi sahojicź. Je-li wumjo zyle saprahnjeło njeje a je krowa blisko ke cźĕlenju, tu khorosczˊ też njespóinajesch. We tajkich cźažkach wumjo tak hižo „rosczę“ a je tehodla wjetsche.

Suchoczišna abo tuberkulosa wumja.

Tale khorosczˊ je sa cźłowjekow a słót strašzna. We mloku tajkeho wumja nabendu žo tuberkulosowe hribiki abo nakažlina (bakterije). Te žo lohze na cźłowjeka a też na słót pschenjeżu, je-li mloko njewotwarjene wužiwaja. Pschi hlĕdżenju žu spóinali, so žuchoczišnu žwini mloko krutwow sawinuje, kotrež maja žuchoczišnu wumjenja. Do žwinjazeho kidenja pschidacźa žo žwjetscha nażydanki ſ bubona zentrifugi. We tychle nażydankach žo hribiki žuchoczišny shromadżmi nabendu. Nastawazu žuchoczišnu wumja hnydom njespóinajesch. Tehodla je radno, so by mloko jenož wotwarjene wužiwak a wotwarjene też słotej tidak. Wotwarjenje tele hribiki mori.

Snamjenja tejsele žuchoczišny.

Jeli je wumjo w hornym a delnym dżĕle saczětke, stwjerdnjene a pschi tom sloczecźu žanych ſ bolosczow njenacźini žmĕch so bojecź, so je wumjo žuchoczina sajała. We hornym a sadnym dżĕle wumja na beidże žo na jezo podobna lymfowa žalza. (Kasch nasch 1. wobras pod I. pokaże. Tule žakżu lóhże nomażasch. Je-li wumjo na žuchoczišnu khore, je tale podobżhożta žalza nĕschto wjetscha a też bóle stwjerdnjena hacź w strowym wumju. Je-li ju wobmażujesch je hruba a trupata. We strowym wumju je hkabla. Je-li tele znamjenja wobkedżbujesch pósczel hnydom po słótneho lěkarja. Jenož tón samože czi ſ wĕstoczu prajicź hacź sloczo na žuchoczišnu abo jednore sahorjenje wumja czerpi. Pschetoż wón krwnu ſ tuberkulinom schczĕpi a mloko mikroskopizny pschepytuje. Wunoschk schczĕpjenja a pschepytanje lěkarjej a tebi nimale ſ wĕstoczu praji, schto twojej krwni je.

Sžuchoczišnu je mjelczata khorosczˊ a sloczo pomałku kipri. Nadżije na wustrowjenje žaneje neje!

Czerwjeny pobĕžk wumja (Euterrothlauf).

Na czim spóinajesch khorosczˊ. Khorosczˊ pokaże žo najbóle krótko do cźelenja a bórzy po cźelenju. Wona sapoczinje žo ſ tym, so sloczo žymniza hrabnje. Sadny dżĕł wumja je czerwjeny. Tu je koża saczětka, czerwjena a stoczecźu bolosče nacźini. Na mloku pak žaneho pschemĕnjenja njewidżisch.

Kak khorosczˊ wotbĕhnje.

S wjetscha žo khorosczˊ po 3 dnjach hacź twdżenju pominje; Druhdy pak też dłże traje. Potom žo koża wumja hromadże žcźežnje. Na sadnym dżĕle wumja nastanu porst twjrste prużbleke. Potom też dejwo popnischczuje. Sadne dżĕle wumja zyle stwjerdnu.

Kak tule khorosczˊ lĕkujesch.

Pschi spoczatku masaj wumjo nĕkotre raży so dżen ſ borowej žalbu (Borsalbe). Je-li po 5 dnjach hacź do tat ženja žaneho wolkpschenja njeje, potom po lĕkarja pósczel.

Hdyż schtrych saroscze!

Schtrych saroscze pschi sahorjenju wumja, druhdy je tež pschinarodżene. Tónle niedostatk samóże lekat rucże wottronici. Po njeho pak njesmĕsch pschepołże pósczel.

Jeżli je schtrych znutśa psche wniti.

Je-li je tónle niedostatk pschinarodżeny, niehodži žo wotstronicź. Je-li je njedostatk še sahorjenjom wumja nastacź, je rada mózna. Do schtrycha sapuschczi žo trojka (Sonde, abo franzowizy Bougies). Sčo wě, so žmĕ a móże jenož lĕkar temule niedostatkej wotpomhacź.

Sahorjenje schtrycha na tónczku.

Tale khorosczˊ jewi žo w tym, so je tónczk saczětky, twjerdy a zara boli. Mloko cźenko łaž žiożana nitka abo po kapłach pschi dejenju wustupuje. Na tónczku schtrycha jwjetscha mały trupik sedżi.

Domił lekat njepschiźże, dyrbisch schtrych pilnje paricź. Lekat dyrbi druhdy sahorjenju schtrych narésnjcź.

Hdyż truwom mloko dejt.

Temule njedostatkej njesahóże lekat wotpomhacź. Krutwu wukorm a potom ju k rěsu pschedaj.

Pschedrjenczka (Fistel) we schtrochu.

Tale pschedrjenczka nadeżdże žo abo nastanje druhdy na schtrysche. S njej pschi dejenju też mloko wustupuje. Tónle niedostatk samoże jenož lekat wuhojicź, pschetoż tu dyrbi žo žnadna operazija wukonjecź. S wjetscha ſ pomozu lékarja pschedrjenczka saže sarosczę.

Brodawli na schtrochach.

Wone nicźo na žebi nimaja. Stoczecźo njewobcźežuja ani pschi dejenju še sadżěwkom njejžu.

* * *

Schtož tu rospominachmy, nastupa, žo wĕ, krutwjaze wumjo. Tole wschitko placźi też sa wumjo koży, dokelž je runje tak stworjene a jemu žame khorosczę broża. Krutwjaze a kožaze wumjo je jenož we wulkosczi wschelake.

Pczokarstwo.

Wuspĕch uasnowischich pichepytowanjow.

Na shromodżišnje pschirodospytnikow (Naturforscher) we Innsbrucku (w Tirolišej) je prof. Frisch ſ Wrótšlawja wujašnjenja wo „rĕczi“ pczokow podał, kotrychi žiwjenje hižo na 12 lét studuje. Wón pschecźiwo temu rĕczi, so su pczoły slepe sa barby, kaž to jedyn druhi znajeł ſ mjenom Heß wobkrućzuje. Frisch je namakał, so pczoły módru, žołtu a fijonkowu barbu rozeznawaja, tola niż krejcźerjowemu. To ſ teho wuthadża so ma stworba mało tajkich krjenjow, w kotrychž pczoły mjedu namakaja.

Pschi slĕdżenju sa jĕdżu badża so pczoły wožebje wot wónja krjenjow wodżicź, kotruž tute šwĕrjatka je žwojimi cźuchadłami kał wĕcźe zaczuwaju, so žo w powĕtrnych łostcźikach (Luftkästen) na wĕte wónje kwĕtkow „dreš-rowacz“ badża. Žyle nowe a wažne je wobkedżbowanje, kak žo pczoły wjes žobu na pizowe žołto kedżbnych cźinja. Je jena pczoła dobru pastwu namakała, dha wona na wschelakich mĕstnach w łokżu rejuje a bórzy žabu wuleczi. Hdże tute mĕstno leži, to wona pjecza njepokaza. Druhe pczoły tu hnydom njeschcźĕhuja, wone žo žame na pucź podaja. Alle pjches wóń, kotruž pschipowĕdaza pczoła mĕjesche, wone hnydom zaczuwaja, wo łajke krjenje žo tu jedna a tuž moża mĕstnosczˊ łohaj wuślědżicź. Na to waschnje blat bórzy mnohe pczoły wospjataja, dokelž tójda žo wrócźaja pczoła tukanu powĕščežiu reju wuwjedże łaž prjedawsche. Hdyż je žimnosczˊ ſ tutehu mĕstna wotnoschena, sastanu wĕso reje a pczoły pytaja druhdże pizu.

Spodżiwnje je tež to wobkedżbowanju, so hromadżerki mjedu hinaiſche reje wuwjedu, hdyż žu nowe žórło pizu nadeschże hacź hromadżerki muczĭk. Też jim słuži wón no

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudwanšni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec a knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěšćki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Čisło 245 | Budyšin, sobotu 18. oktobra 1924. | Lětnik 83

Na nowišće z cyłeho swěta.

Pšichistawni dźěłaćerjo w Kölnje žu dla swady wo mzdu dźěło složili.

*

Južnosłowjanski kral je schwórik dopołdnja wjednikow politiskich stronow Paschicża, Dawidowicża a Koroschza pschijał. W politiskich kruhach maju za to, so Paschicź po zgdanju krala do teho swoli, so žo radikalni pichi Dawidowiczowym ministerstwje sjednoczenych stronow wobdźěla, do kotrehož bychu tež Khorwatojo saftupili. W tymle pschipadze by žo Dawidowiczej poruczilo, ministerstwo sjednoczenych stronow hnydom sestajeć.

*

Katarjo w Běłej Ruskej žu postanyli, dokelž jim bolschewikske wyschnosće wscho žito sebjeraju. Na wjele městnach je k cźeźenemu wojowanju mjes wobdźelenjemi cźerwjeneho wójska a wobronjenymi tatarjemi doschło. We Sómolenskim wokrjeżu je žo wobłehnjenjski staw pschipowjedźił.

*

W cźerwjenym wójsku w Sibirskej, pokodnischej Ruskej a w Kawkasu je k wulkim spjerzeżam doschło.

*

Italski kronprynz Umberto je žo s belgiskej prynzeßu Marju José žlubił.

*

Albanska je žebi w Romje 25 milijonow slotych lirow pożeńła. Nětcźiske albanske knjeżerstwo pod italskim wliwom stejł. S kajkimi wumónjenjemi je žo pożconka dała, njeje hischcze znate.

*

Pekingske knjeżerstwo wojsewja, so je žo Cźang Tso-linowe wójsko psches Wulku murju wrócżo sćiskcźało.

Wschitzy němskostatni dźěłaćerjo žu mzdowy tarif wupowjedźili.

Němski wobkhadny swjask wosjewja, so žu dźěłaćerjo němskeje póšty, němskeho wodotwarskeho sarjadnistwa a sarjadnistwowi dźěłaćerjo mzdowy tarif k 31. oktobrej wupowjedźili.

Atlantiski ozean pschelećeźeli.

Pschi składnosći lěta powětroweje łódźe Z. R. III psches Atlantiski ozean dźensnišcha „Züricher Zeitung" na pschedchadnikow tuteho lěta spomina, kotrymž je žo poradźiło, Atlantiski ozean sbožownje pschelećeć. Hač dotal je žo tole morjo mjes Europu a Ameriku hižo wjazy króć pschelećało. Prěni pschelět žo amerikanskemu lětadłu „Nathan C 4" poradźi, kotrež leutnant Reed wobjesche. Tutón lět wuwjedże žo w tśjoch etappach s Noweho Foundlanda do Irskeje w cźasu wot 17. do 22. meje 1919. Druhi lětar, kotryž lět psches Atlantiski ozean dokonja, bě jendźelski pilot Alloć, kotryž lět s Noweho Foundlanda do Cliffdena we Irskej 14. junija 1919 pschileća. Tśeśa bě jendźelska powětrowa łódź „R. 34", kotraž 2. junija 1919 Atlantiski ozean z Edinburga w Schottiskej do Hasselhursta pschelećeźa. Atlantiski ozean je žo potajkim hižo pśeśed 5 létami tśi króć pschelećeźał.

Franzowska a zeppelinske dźěłarnje w Friedrichshafenje.

Swjatarska wojerska kontrollowaza kommitzija budże žebi bjes dwěla w bliskim cźasu žadać, so dyrbja žo po postajenjach Versaillskeho měrowego srěźenja zeppelinske dźěłarnje w Friedrichshafenje wottorhać. Němske knjeżerstwo swjatarjow potom namolwi, so bychu žo dopjelnjenja postajenjow Versaillskeho měra wotrjekli. Rada swjatarskich późłanzow w Parisu budże žadośći Němskeje pruhować, tola tak wobsamknje, kaž žebi bjesstrach Franzowskeje žada. Franzowsku w tejle radze generalaj Foch a Desitker sastupujetaj. Jendźelšn sastupjerjo njebudźa žadanje Němskeje podpjerowaś; pschetož nadpadły zeppelinow na Jendźelsku sa cźaś poślednieje wójny žu hischcze we žiwym wopomnjenju. Franzowska budże wěso na tym wobstejeć, so žo postajenja Versaillskeho měra dopjelnja.

Móžno pak je, so zeppelinske dźěłarnje hischcze khwilu stejo wostaja a to tuteje pschicźiny dla: Franzowske towarstwo je njedawno wjele patentow Zeppelinskeje firmy kupiło s wotmyślenjom, so by powětrowe łódźe sa hospodarski wobchad twariło. Wono samo namjetuje, so by Němska jedyn zeppelin na sliežbowanje wójnskeho wotschkodźenja sa Franzowsku natwarika. Tónle zeppelin dyrbi prěnja jenoscź franzowskeho powětrowego łódźstwa dyrbeć. Němske knjeżerstwo je pjeza tutemu namjetej pschikhilene. Jeli so by swjatarska wotschkodźerska kommitzija tónle namjet pschijała, njebychu žo zeppelinske dźěłarnje do dweju létow wottorhałe.

Erzbergerowy mordaŕ Schulz chez žo do Turkowskej podaś.

Erzbergerowy mordaŕ Hendrich Schulz, kotrehož Budapeschtska policija s lojerskim listom pschajsche, je žo w Budapeschtu dobrowólnje pola policije samolwił. Hdyž běchu jeho z jatby puschcźili, bě na jene madźarske kubło schoł, kotrejž jeho wujej słuschu. Schulza žu k jeho tśjom jenaŕ swjatżenym towarschom Abelej, Wachtelej a Fuhrmannej sawrjeli. Tuttych je pjeza policija bórzy po wuśledźenju Erzbergerowju mordarjow sajała. Dyrbjachu žo do Němskeje dowjeseś, tola prajichu, so jich němska wyschnosć pyta, dokelž žu žo pschi Hitlerowym puću wobdźěli. Prošachu, so bychu jich do **Turkowskeje wotwjesli**, hdźež žu pryedy jako offizjerojo słužili. Policija žo prózuje, so by wot turkowskich wyschnosćow dowolnosć k pschipuścowanju dostała. Cźi Schulz žo nadśija, so w **Turkowskej wucźek namaka.**

Wo druhim Ezrbergerowym morbarju Tillsenje žo se Prahi powě, so je Barlinska policija statnemu rěcźnistwu we Brectiślowje telegrafowała, so dyrbja tam „Tillsenja jateho dźerżeś. Dalsche śledźuje." Tillsenjo dyrbi žo najpryedy aiostriskim wyschnosćam pschepodaś.

Podawk w Módrahtu.

Wórdano žu pjeza wobydlerjo wsy Módratha pola Kölna jeneho jendźelskeho offizjera nadpadli. Tehodła je jendźelska wojerska wyschnosć wobydlerjam Módratha cźeźe khłostanje napołožiła. Po rozpšawje Barlinskich nowin je žo wěs tak měła: Jedyn jendźelski offizjer s jeneho doma wźe schtyrikrótne dźěcźo wunjedże, kotrež bě do jeho automobila kamjeń cźiłło. Dźěcźowny nan a wuj offizjerej dźěcźo wutorhnyschtaj. Jendźelska wojerska wyschnosć wobeju mužow, Mingerez bratrow, sajeczej pschikasa. Taj do njewobhadźeneho kraja cźeknyschtaj. Jendźelska wojerska wyschnosć, kotraž pschećiwo tomu, kaž je žo wěs wopramdże podała, praji, so žu žo do „offizjera a jeho žony s wotmyślenjom naházlnje na je waschnje dali" něko na podłožu 4. stawa porheinskeho dojednanja wot němskich wyschnosćow żada, so byschtaj žo wobaj bratraj jej wudałoj.

Pschećiwo komu Ruska bróni?

Ruske knjeżerstwo je pożlednje dny pola Minska schtyri regimenty hibiŕskich pěschkow a regiment artillerije shromadźiło, wudawaja, so psches bětoruskich tatarjow spěchtarske hibanje bdże. Tuchi so sapowjedaja, žwoje žito sa hłodumrjejazych wudaćz a žo s bróńjemi wobaraju. W Pólskej měrja, so tehodła njeje trjeba, telko wójska pola Minska shromadźić. Polazy s njedowěrjenjom wězy wobkedźbuja.

Ruski monopol swonkowneho wikowanja žo pschelamak.

Ruske knjeżerstwo ma monopol swonkowneho wikowanja. Tole prawo je wono napschećo Newyorskej banzy Harrtmana u. Co. spuschćiło. Tejle banzy je jenicźke prawo na wuwożenje mangena s Ruskeje na 20 lět dało. Jeli so žo wucźinjenje polnje pschehrajedże, ruske knjeżerstwo wot amerikanskich kapitalistow 100 milijonow dollarow dostanje. Bolschewikske knjeżerstwo měrni, so móża sa to hižo kommunistiske sapady pschedaś.

Kurs franzowskich rentow spaduje.

Schwórk žu franzowske 5 prozentske renty na 8 franki 70 centimow spadże. Nowiny lěwizy praja, so nazionalistiske banki s nowa pleciśiny pschećiwo knjeżerstwu dźěłaju. Putaju z tutymi bursowymi manewrami Herriotowe knjeżerstwo porahaś a ludej dowołaśaś, so je pschedstajaza knjeżerstwowa dawkowa politika schkódna. Tele dny budźetaj Herriot a finanzny minister Clementel s amerikanskim bankierom Morganom, kotryž je do Parisa pschijeł, jednaś. Wobjedbje budźetaj radu składowaś wo srědkach, kak měła žo hódnosć franzowskich statnych papjerow skrućiś a kak ma žo dolh Franzowskeje pola Morganowe banki a Sjednoczenych statow wotpłaćiś.

Wójna a zběžk.

Kanton žo pali.

Kanton, hłowne město žo płonjenjatemu morju runa. Wojazy Sun Yat-sena na drohach wojuja. Sun Yat-sen je spytał, pschećiwjenjenje Kantonskich pschekupzow s mozu stamaś. Pschekupzy pak žu žo rozbudźili, s wojskami wojowaś. Barrikayd žu žo naiwarile, sady kotrychž pschekupzy wojskow wocźakuja.

Sasjydlenja wutkrajanow žu žo sawrjele. Psched Kantonom leżaze łódźe žu žwoje flejśiscźo wopuschćiśe. Strach wutkrajanam hischcze njehrozy. Kak žo wojowanje stónczi, njehodźi žo hischcze rjec. Wojazy žu rězny brjoh wobsadźili, tola cźeźko jim budże, pschekupzow s jich khowankow wuhnaś.

Kanton je najwažnischa pschistawne a industrijowe město w pokodnischej Chinje. Wono ma 800 000 wobydlerjow. Sun Yat-sen je zyle njewotwisny wot Pekingskeho knjeżerstwa. Wón je w Ameriźy wotrosł a wot tam bě žo do Chiny wrócźił, so by w njej kšěžorstwo powalił a republiku po pschikładze Sjednoczenych statow postajił. Jeho wotpohlad je žo jemu schlachćił. Chinescy pschekupzy žo jemu njepschećelscy napschećo stajeja. Wón je jenoź na cźrjódy najatych wojakow sejpera, psched kotrymiž žo nětkole město sakituje.

Pschi wojowanju je Sun Yat-senowym wójskom žu žo pschekupzy dobrowólniźy bili. „Chicago Tribune" s Hongkonga powě, so je žo mjes Sun Yat-senowym wójskom a korpsom pschekupskich dobrowólnikow bitwa bika. W njej je korps pschekupskich dobrowólnikow podleźał.

Japanscy a Franzowsojo Cźang Tso-lina s bróńjemi sastaraju.

S Pekinga žu „Times" powěsći dostake, so je franzowska parna pažožerska łódź „Chantilly" 28. septembra do Hongkonga pschijeła. Wona je 8 lětadłow sa jenu franzowsku firmu žobu wjesło. W Hongkongu pućowarjow wuhadźiwschi je „Chantilly" do Dalneho dale jeła a je tam lětadła a maschinske źěłby wukładła, so bychu žo Cźang Tso-linej dale pómałe. „Times" pschispominaju, so žóžda franzowska łódź s Marsella bróńje sa Cźang Tso-lina žobu wjese. Hač runje staj Japanska a Franzowska pschi wobdźěłej, so śej pschi nětcźišim wojowanju w Chinje neutralnej, wonej dowolatej, so žo Cźang Tso-lin s bróńjemi a muniźiju sastarnje.

Diktator Primo de Rivera s hłownym wójskowym roskasowarjom w Marokkowskej.

Kral je generała Prima de Rivera so hłowneho wójskoweho roskasowarja w Marokkowskej pomjenował. Dotalny roskasowar general Aizpuru je dyrbjał khoroseje dla wrócźa stupiś.

Stśeźt w Kawkasej.

Grusinske późłanzłuwo w Parisu śledowazu rosprawu wosjewja: Po depeschi s Grusinskeje je žo w Swanetienskej prowinzy wojowanje sažo sapoczało. Pola Gorja a Dochetia žo krucże wojuje. Wulki dźěł wobydlerstwa s Kutaisa a s druhich stron je do horow cźeknył. Bolschewikojo žurowje s měrnymi wobydlerjemi sakhadźa, s kotrychž žu mnohich sesatśeleli.

„Chicago Tribune" s Konstantinopla powě, so žu grusinšny spěšarjo někotre petrolejowe cźišćeźnje w Bakuskej krajinje do powětra śelili. Powod petrolejowych rokow mjes Bakuom a Batumom je na někotrych městnach snbcźeny.

Listownje, pjenjeżne toški, wopytowanske toški, pisanske mapy, pućowanske a dybzačne myjne tyski ze šplhelom, česakom atd.

T. Albert w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Wuspěchowosć mjes Jendźelskej a Turkowskej.

Reuterez telegrafna pomóčenja powdź: Jendźelska je žedna tehodla telegrafiju zakaza, so by so Swjatk ludow jeschoł, dokelž je Turkowska Jendźelskej z wójnu hrosyła.

Kuž dopjatowaše Londonskich „Daily News“ w Konstantinoplu powdź, maja turkowske nowiny pokojenje w Mozulskim kraju za wobmyslomne a boja so, so mohło k wójnje hórcy. Prezident Mustafa Kemal je so je wschém spěchom Erzerumu do Angory podał.

Londonski „Daily Telegraph“ z Konstantinopla powdź, so je Mustafa Kemal pascha rjekł, so dyrbi so zły hnet pschesmjedźicz, so turkowski lud samóje swoje prawo, swoju dostojnosć a dobre mjeno zakitacz.

Narodna shromadźizna w Angorje so senźe.

Londonskim „Times“ so z Angory telegrafuje: Narodna shromadźizna je na 20. oktobra swołana. Turkowske nowiny knjeżerstwowe wojsewjenje pschipowjedaju, po kotrymž Turkowska Mozulski kraj ženje njespuschczi. Powschitkowna mobilisazija so wocakuje.

Wahabitojo chzedźa so z nowa do Sajordanskeje nawalicz.

Londonskemu „Daily Expressej“ so z Kaira powdź: Egiptowska ministerska rada je powdźej dostała, so Wahabitojo pschihotu činja, so z nowa pola Akaby do Sajordanskeje nawalicz. Egiptowske knjeżerstwo je wójnsku radźe poruczilo, egiptowske wojerske wotdźelenje pola Akaby hnydom pobjelnicz, so bychu so Wahabitojo wot egiptowskich mjesow wotdżerżeli. Egiptowske wyschnosće su tež krocżele činile, so by so agitaziji Wahabitow mjes Sinaiskimi Arabami napschećo stupało.

Ze Serbow.

Sobotu, 18. winowca.
Lukaša sćenika.

* 1829 Jan Bjedrich Tešnař w Golkojcach, poździši faraf w Nydeji, zaslužbny delnjoserbski wótčinc.

* Jan Herm. Mrózak w Narću pola Wojerec, faraf w Budesiecach, njebojazny zastupjeř serbskeho luda.

Za hribarjow.
Hriby w holi rosćeja,
Tajke wurapacki,
Wyše nich pak do koła
Spěwaju mi ptački.

Hriby hłojźku zběhaju
Rjanu kulowatu:
Zběraš-li je do korba.
Rostu zas za pjatu.

Dźěćom, kotrymž dawaja
Pomazki kaž shkiby,
Te ći potom wot mała
Rosćeja kaž hriby. Łužica 1880.

Do wuzdy wzmi jazyk sebi
Hewak blade skhadźa tebi. Radyserb.

Njedźelu, 19. winowca.
Kermuša w Čšlnom, Husoy, Ketlioach, Łupojl, Lubiju, Njeswačidle, Parcowje, Šprejoy, Wjelećinje, Wotrowje, Klóštrje Marijnje Wěždy.

1863 nasta serbska přědarska konferenza w Budyšinje.

1853 založi so we Worcynje pod fararjom Thiemu z Barta serbske evangelske misionske towarstwo.

1874 založi so južnoserbska universita w Zahrjebje, wulcy ważny skutk.

Jutre je wulka kermuša
Pola nas wokoł Wotrowa,
Tuž prosymy we Nowinje:
Ach přindźće na nju zhromadnje!

My kóždoh' njemóžemy znać,
A jemu tykanc domoj slać,
To čini wulku wobšežnosć,
A runje mamy dźěła dosć.

Přindźće pak z đasom dopoldnja,
Zo kuchařka by wědźała,
Kak wjele rybow rězać ma,
A kelko wšeho potrjeba.

Też njezabudźće rubiškow
Za tykanc sobu do zakow
Za hospozu a dźěćatka
To čini wjele wjesela. 1851.

Njewěř kóždemu, zo spi,
Njech też woči zaměřeli. Radyserb.

Faraf Heumannowy
hojeński srědk
je też stajnje na składze w samsnym depoće:
w kral. priv. hrodowskej haptycy (haptykař Pawoł Leidler)
w Budyšinje na Hošic hasy 27. Tel. 15.
Tam so na přeće też
kniha wo fararju Heumannu
wotedawa. Wulki wudawk (240 stron, 100 wobrazow) darmo a bjez porta.

W Budyšinje, 18. oktobra 1924.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744½, hygrometer 0, thermometer w nozy +5. Wyschina wupschesćera so dale nad zyłej Europu. Nižina w posnozy nimo cźehnje je nam lohke samróčenje pschinjesła.

Nasch wjedrawnostojny staja nam na pschichodny tydźeń tuto wjedro:
Njedźelu: W nozy žylna kurjawa, potom z wjetscha mutno, ležma błóčko pošwěći, błahy wětr.
Pónđźelu: W nozy žylna kurjawa, potom mutno, ležma błóčko sašwěći, ale žuchu wostanje, błahy wětr.
Wutoru: W nozy žylna kurjawa, rano rosa a w nižinach kurjawa, z khwilemi błóčko sašwěći, žuchu, błahy wětr.
Srjedu: Rano w nižinach kurjawa, potom z wjetscha błóčne a žuchu, błahy wětr.
Schiwórk: W nozy mutno, rano žylna kurjawa, potom z wjetscha pomróčeno, błahy wětr.
Pjatk: W nozy žylna kurjawa, potom z wjetscha pomróčeno, mało błónza, błahy wětr.
Sobotu: Rano rosa, w nižinach kurjawa, potom z wjetscha rjenje a žuchu, mile, błahy wětr.

Jutsje 18. njedźelu po swj. Trojizy błóčko 6,32 skhadźa, a so 5,01 khowa. Mjezacźk wječor 9,28 skhadźa a so pschipołdnju khowa. Pónđźelu je pošledni běrtlik.

— **Telefoništa powješ wo wjedrje** dźensa dóschła njeje.

— **Kuskrawa policije.** 17. oktobra pokradny so woko 5 pschipołdnja muršće koło znamki „Budišsa“ čo. 29 481. Wone je hišćeze khětro nowe. 16. 10. běła karbitowa kolesowa latarinja. Schtóž něschto wo paduschimomaj wě, njech to kriminalnej policiji wosjewi.

— **Sserbski wječor w Prazy.** Dźensa sobotu, 18. oktobra wuhotuje cźěskoslowjańske towarstwo Adolf Cźerny we Prazy z cźesći swojeho protektora, pišišowacźela a hławneho kjowjanskeho dźełacźerja Adolfa Cźernoho, ... ści wječor w Prajškim Hlaholu. Po hlawnym ... Kuba wo „Adolf Cźerny a Sserbowanstwo“. ... dźeł wuhotuje spěw. tow. „Lumír“ pod ... knjeni Kaelblova a knjeza Lenka Semolerjez ... spěwać ing. Jaroslaw Chvala.

— **Sserbska wumětska wustajenja w Prazy.** Juriju njedźelu wotewri so tuž. serbska wustajenja w Narodo... nym muzeju w Kinšej zahrodze. Wězywustojnu rospra... podataj kk. Ludwik Kuba a Blad. Smejchkal.

— **Knjes kaplan Jan Just,** dolholětny redaktor „Kat... skeho Posła“, pschindźe do Dóbelna sa faraja. S ... redaktorom „Kat. Pos.“ budźe k. kaplan Pawoł Grosa, ... dźe dotal z kaplanom w Mischnje. K. kaplan Grosa nara... so w Kulowje.

— **25 lět nuczene sjednoczenstwo.** Pscheds 25 lětami sałoži so nuczene hornjeserbske a katholsce sjednoczenstwo.. 12. oktobra 1924 swjeczesche swój 25'borny swjedźeń. K wyschschi mischtr Rud. Römer postrowi wschelkich, wosebje pak rjanu liczbu cźestnych hosći. K. Paul Wilhelm z Budyschina, kiž je wot sałoženja sem z pilnym wjedźerjom, rospramjesche wo sandźenych 25 lětach. Wjesny kujsam pschipodachu so sa dźěrne žiwjenje cźestne znamjeschka. Shromadźny wobsed sjednoczi wschitkich pschi dobrje. Mikotre rjane a dobre słowcźko a shonypschecze wupraji za sandźenosć, pschitomnosć a pschichod. Knjez K. Teichert sławješche žonu, kiž tak pilnje we wobsedźe su a wschě starostze sobu njesu. Rjane khwilki pschachu, žebi wobdźělnizy hischcze.

— **Sserbskej dźěcacźarju** K. mešchćanki twarski z dźěcasłoweho Gózhe pschehoda dźěcacźerkomaj Hanje P. Schmidtkowej a Emiliji srud. Bukanowej cźestne wopišma z dołholětnu zwérnu słužbu. 25 lět hižo dźěłaštej mjenowanej žonje w nohajzańni k. Kurta Langi.

— **Warnowanje psched jebakom.** Po Němskej pucźuja jebak, kiž je hižo we wschelakich městach, kaž w Halli, Darmstacźe, Kasselu a 14. oktobra t. l. w Plawnje z mjenom dr. Steinbrück, Kornetz, Hornih Goldmann a Peters jebak.. Wosebje wopytuje drastownje. Wón nuzuje, žebi lepschu drastu a prózy, so by so drasta do subneje kliniki wšeteho lékarja pósłała. Tam cźaka tej saptacźki a nuzuje, žebi, so by wobthodnik dosć drobnych pjenjez k wumeńšenju sobu dał. Pschinjesły pózdźo někotru drastu, stupi z cźakanskeje stwy, žona žebi pjenjezy. Ty won dostanje, wot pozłoła. Potom dźe po pjenjez, njeda pak so wjazy widźeć. Jebak je nětdźe 28 lět. 1,78 wulki, dźe někak shkiławy, ma sapadnjene błędne mjenowacźe a smětke włosy.. Horni prawy krajak (sub) jemu pobrachuje. Schtóž wo jebaku něschto słoni, so prózy, to je polizaji wotjewicź.

S **Lubija.** Pjatk popoldnju mjes 2 a 5 hodź. pokradny so w pósłjej pinzy kolejo. Snamka Dürrkopp, cź. 765 101, na swónczku mjeno Oswin Franke, Oberlichtenau ... ješi.

S **Lubija.** Njedźelu wječor w 6 hodź. puschcźi so hermankowy ballon z dopihnizu. Pónđźelu rano w 7 hodź. namaka so pola Klubicz we Wojerowskim wokrjeżu. Puc... je pisches 50 km. daloki.

S **Bjarnacźij.** 26. a 27. oktobra je pola naš nasymski hermank. Město cźini wosebite pschihoty.

S **Habrachcźij.** Do pschedawarnje kraiwskeho mischcza Izraela dobuchu so paduschi. Woni pokradnychu wjetsche dźełbu dobrueje tkaniny. Izrael bě je swojej žiwjobu w Habrinje.

S **Mózlinka.** Rada maczerjam so wutoru 21. oktobra popoldnju w 2 hodź. pola dr. Bergmanna dawa. Lud... budźe pschitomny.

S **Bistopiz.** Płacźizna za khleb je so wot schiwórka na 70 pf. ponizila.

Vizitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuwěr Schéza.

Cźesćeni cźitarjo snadź budźa z khowu wicź, hdyž taikele spodźiwne napišmo wuhladaja. „Wono je bobre“, budźe tón abo tamny prajicź, „dha drje žej konje a krawy, huńzy a kury někto tej vizitne khartki cźišchcźacźej daiwaju; ja měnjach to maja te jenoż schulske dźěcźi a cźeledź. Ja hišchcze ženje zanych trjebał njeješym a też njebudu; wschak ja wěm, kak rěkam, cźehodła dha dyrbjał žebi to hakle na pajerku cźišcźacź dacź. Tajkile njerosom, bjicze mi prjecź z tajkim žiupjeczinjenjom!“ A někto budźesch ty hišchcze khwilu žwarjecź na tajte wjedrowe njerowschne wěsy, a hdyž sy takle žiwój hnčw mutschahał, dha budźesch widźecź, so je wschо na starym blaku. Tuž wostaj radscho njerowschne žwarjenje. Nichtó so prjedy njedrapa, hacź jeho tři kuźaja, a schtóž prjedy haschа, hacź so thěza pali, wot teho budźa žebi ludźo rjenje myslicź. Njechórich bo też na vizitne khartki, prjedy hacź njewěsch, k cźomu bo wone trjebaja, t. r. wot rosumnych ludźi. Ty ty n. psch. ! twojimi žiwjobnymi na polu wonkach abo nětdźe, a domach je khěža samknjena. Mjes tym dźe cźe snaty ! města wopytacź, tón za durje tarba, ale podarmo. Tuž muczjenje žiwoju knižku, wosmje ! njeje maku běłu papjerku a thrnje ju do nékajkeje schmary w durjach, abo pokoji ju žwonkach na wokno, so móže žuhodźina, tiž nasdala pschihladuje, też na nju pohladacź; na tej papjerzy mojedla steji: Handrij Wjeselа, krawiski mischtr w Budyschinje. To je visitna khartka, schtož nicžo druhe njerěka hacź wopytowarińka khartka. K někomu na visitu hicź, rěka, někomu wopytacź. Tuse khartku ty namakasch, hdyž domoj pschińdźesch, a namésće wěsch, schtó je cźe wopytacź chył, a najsterje budźesch też wjedźecź, cźehodła je pschińchoł. Njeje to rjenje? Njeje tajta khartka zyle dobra wěc? Někto jinšje twoja huba tola sajko někcho ja dźěła; pak rjekniesch: Schkoda, so mje tón unuž njeje domach trjechił! abo ty budźesch prajicź: Derje, so njebjam domach był, tón njech mi na pěz lěse! Haj wschak, schto dha chzesch ! tajkej małej papjerku sapocźecź, nicžo. Hdy bychu tam na durjach nowe khołowy wiśkale, dha by ty też wědźał, so je tam kravy pobył, a wiža-li tam kołbasa abo brěmjeschko zaltow, dha je cźe rěsnik abo pjekař wopytacź chył. Tajte wopomjenjeńi su schwarne visitne khartki, pschecźiwo tym ty wěso nicžo měł njeby, a ty by to wěsće bórzy na to sćuwzył, też tajkele wopytowarińke khartki pola twojich snatych w měsće sawostajicź; hdyž budźe tam khana butry sa klinku wjecź abo měch běrnow na durje sapryenj, dha budźe kóždy ! twojich pschecźelow wjedźecź, so ty tam ty pobył. Haj, cźiń, a mje mózesch też wopytacź.

S teho wscheho pak widźicze, so wopytowańske khartki njetrjebaja na kóždy pad ! papjery być. A někt hišcheje krocźałku dale, potom tam budźemy pola visitnych khartkow swérjatow.

W rjanym nałchtym cźasu, hdyž je pošledni smjerch so je semje scźahnył a cźopke błónczko ju trochu wuśuschiło a swohrjewało, dha so ludźo pócznu ! łopacźom a ! brabjemi nošpyć, hrabaja w łahrodze rune a njerune hrjadki a žuja na nje wschelake žymjenja, wosebje pschehadu. Tajte běło ja rady cźinju a mam swoje wjeselе, hdyž ko pschecźežli prawje rune a hrjadki prawje hladke poradźa. Ale mi je so hižom też tak sećchto, so tam drušy na moje dźěło hladacź pichinždźechu, tak dołho hacź ja wo jitrje nowinu cźitach. Hdyž bo dośahrody wrócźich, běchu zyle hrjadki rosbrjebane. Schto to? Nó, nicžo dale, hacź so běchu tam mjes tym kury pobyle a hladałe, schto žiwe žył. Za drje je widźił njeběch, ale to hrjebanje běsche jich visitna khartka, kotruž móże kóždy prawje cźitacź; pschetoż žadyn burschi cźłowjek na myśle njepschińdźe, so je tam tócźka hrjebała abo žiwinzo rylo abo knot tocźił; tych visitne khartki maja zyle hinajschi napohlad. — Dźesch-li pisches polo, dha cźi to nicžo nowe njeje, hdyž tam podkhołhojtu, na jenym łónzu klubschu jamku wuhladaseh, wšo próżdnu. Schto to? Na wšy kóždy wě, so je ju sajaz wuhrjebał a w njej leżał. Tale jamka je jeho visitna khartka. Tuž někt wěsće, schto ja měnju, a ja mohł po prawym ! mojim pschednoschkom sastacź a rjez: Dha hladujeze ho kedźbliwje, wy dosć visitnych khartkow nadeidźecźe. Wy hakle njetrjebacźe „haj“ prajicź, ja hižom tak wěm, so njepódźecźe, tuž chzu waš ! najmjenschа w dachu won wjesć a waš na to a tamne kedźbliwych cźinicź pschetoż tak zyle jednora wschak ta wěs njeje.

W naschich hórschich schmrčkowych a bukowych lěsach je jara rjenje, a wjele tam widźisch, tola też pod holanschimi khójnami khodźo wschelke nadeidźesch, na cźimž bo wjesełisch.. W kóždym lěsu, wosebje hdyž je wón namésćany, t. r. hdyž ! cźornicho a žiwoho drjewa wobstoji, wschelke druhe widźisch hacź na polach a łukach, a pschi hatach je lepe hinak.

Schto to hwisda, woła, spěwa,
schto to schcźerkeji, fijoli,
hdyž so jažne njeběo žměwa
a wschо cźehnje nałchti!

Schtó snaje wschichke te huły, tiž žebi tu žiwoju thowanu ... zyrobu pytaja a žiwoje wjesełe namakaja! Kóždy hrajeze hrónczko spěwa, kóždy ma hinajschi hłós, jedyn pomalu hwisda, druhi spěšchnje, někotri wobłoko, druhi mjeko; a ... to wscho hromdźe rjenje klinczi, a nichtó njerjekne, ... je to schpatny konzert. Měso je tu też tak kaž mjes ludźmi, tu a tam je jedyn, tiž wo hudźbje wjele njerozymi. ... bržlan (Birkhahn) swoje spodźiwne spěwanje ... hdyž bajant dybawoje woła, žowa žuta, łyžak rjehota a ... žornik schcźowka kaž hrošne pšycziško, dha žu to ... ho njelubja kóždemu, ale sa honttwjerjow a hajnitow ... wone lubosna hudźa, woni na nju bóle kedźbuja, ... drósnom jažny spěv a kołkalowe hwildanje. —

Ale wjeselе žiwjenje w lěsu a haju jenoż sa nałchti cźaš płaci, hdyž luboscź wschcź wutroby posběhuje. ... scho radoscź hladajo mjelknje, a bórzy tam cźišchina ... žrojaty měr. Jenoż psches wjerschki hobrschich schmrčkow ... guni wětšik buje, miły zephyr ! jehlinu schepta. Budźesch ... rom, to žu aeolske harfy, to je lěsowe kolesne hrómot ... sprózneho putnika, tiž w jeho thłódku na mjechkim ... wotpocźinje; to žu lubosne melodije lěsnych duchow, ... pokoj dawajo, trošcht a nadźiju kóždemu, tiž je ... potnej wutrobu w žamotnosći lěsa wucźeł namakał.

(Pokracźowanje.)

— **Bakulowy dźěćacy khor** wobsźima 36 spěwarjow, hólcki a hólcy wšelakeje staroby — wot 9—16 lět. Spěwaja zwjetša štyrjohłósnje; wosobje nadpadne su hłuboke alty. Khorowy zynk je idealneje rjanosće. Ženje žana njećistota tonow. K temu krasne a wšelakore barbjenje samohłosnikow, hdźež je trěbne. Wšo, samo te najćežše khory spěwaja z hłowy a to z tajkim sobuzaćuwanjom, jako by kóždy wosobinsky spěw přeżił. To so hižom na woblićach spěwarjow zjewi. Tež dobre solistki ma tute z druženje, kiž chce nam někotre dwajospěwy wot Dvořáka poskićić. Z programa chcemy dźensa žno tak wjele přeradźić, zo budźemy słyšeć móc naše serbske spěwy: Lubka Ilija! Rjana Łužica. Z kjosom, z karu do drjewa. Hdyž wětřik duje. W ćěskej rěći budźa zaklinćeć nar. spěwy: Syrota, Boleraz, Hodowne koledy a ćěske wumělske khory wot Smetany, Křižkowskeho (Zatepjena), Nowaka (cygan) a Foerstera (Polny puć). Kóždy trochu hudźbnje wotbdarjeny póndźe z tuteho koncerta wěsće pozbóhnjeny a wokrjewjeny domoj.

S **Wjasońcy.** Na poslednim pożedźenju ginejnskich sastupjerjow 15. okt. wusrjoli so k. Gustav Wolf z delnjeje wsy za starnika. Starnistwo pschepołoži so najskerje do gmejnskeje rady we Wjasońcy.

S **Wodowych Hendrichez** (Seifhennersdorf). Potajny auto strachuje nałšu wokolinu. Na puća z Warnoćiz do Niedergrunda trjechi wojnatki pomoznik Liebich ze Schönborna auto, kiž nadobo psched nim sasta. Mužej wuskočiłchtaj a bližešchtaj so Liebichej, kiž do połowy cekny a so sbožowa. Mužej drje se śwězu jeho pytaschtaj, ale žiez wuspěcha wróćišchtaj so k autej. Podźišcho sadźerjeschtaj ženu, a prascheschtaj so, hač je wożenjena. Hdyž to pschisna, tak jědźeschtaj dale. Najskerje je auto, kiž mjodze hołzu a hólzu łožu.

S **Kulowa.** W Hórje dyrbi so nowa škmla kwaricź. 14. oktobre běchu so ześchowaze podšadźowanja za twar sapodate: Ssalowska firma z Kulowa 19 627 hr., Kschiźank z Trupina 20 774 hr., Mrnyk z Wojerez 23 458 hr., Jurk z Wulkich Sdźarow 24 950 hr. Ssalowski dha tak najtuńšcho schulu tworicź. Sopoćzeć dyrbi so twar we tutym lěće hischće.

S **Kulowa.** Schtiwórik w nozy wokoło 12 hodźin pschebiwasche so na Boži woheń. Na łubi kowarja Sserbina na Kocźinjanskej dróży bě woheń wudyrił. Pomoz se bórzy na městnje a powuhu wohenj. Ssyno a wotana śej so zyle smicźiłej. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Do Prusskeje. Wschitzy prjedawschi němzy stacźenjo, kiž su po žadanju z pólskimi stacźanami, dyrbja so hacź do 24. oktobra 1924 na wjesnej policiji pschijźewicź.

S **Hórschowa.** K powschitkownemu spokojenju dóstanje słónczne tež nascha mała wjeska elektrike zwětko.

S **Dubrawy pola Pschibuza.** Sćrjedu rano wokoło 8 hodźin nasta w pólnej brózni woheń. Mały dla bě so hatle na woheń posdźe dohladało. Dny prjedy bě so tam žito paliło. Wot teho cźasa strażowasche so brózeń. Njedaloko brózneje namaka so tež papjerka: „Wono pali so dale!“ Pschi ranšchim zwitanju dźěsche strażnik domoj. Stótnizy su so w kurjawje brózni bliźili a tak njespóznaći njeskuk tłuczili. Wscha rožka so z Bożim wohenjom snicźi.

S **Holbina.** 18lětnaj hólcaj pschedawataj cźrijowerjenjeschći. Kaž wudawataj, staj z Kaadna z Cźěžkowłowkiez. Wschudże hdźež pschińdźetaj, pschepytujetaj a pschehladataj, kak bychtaj w nozy kradnyłoj. Pola jeneho su samo nóž wobdźěłowali. — Cźežschu pranu rěpu hacź w Khocźebnju je žiwnoscźer Louis Salomo na polu namakał. Rěpa wažeše 16 puntow, druha tajka 14 puntow. — Schto budźe na rěpje wjazy — rěpy abo wobdy?

Zapósłane.

Dopjł. z Barteljeze wožady.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Sserb, a tola njejtwérny,
Tež Bohu njeje źwérny,
Pscheradnik wón réka wérny,
Kiž ma jasyk hadźazy.

Tak spěwasche nehdy Nosaćarski njeboh farar Domaschka. Tole nam pschipadnje, widźarschi, kak dźenja tu a tam žo někotry žerbski mkodźenc a mjed na žerbską hołsa do swjatkow tłócja, do kotrychž njeźłuchcheja a kotrež wo nje ani njerodźa. Jedyn tajki zuby swjatk je „Jungdeutscher Orden“. Wón je němski a to my Němzam njesahwidźimy. Wón ma sa swoju sažadu, jenož Nemcow pschijimacź a to ź połnym puwnom. Woni žadaja wot swojich zobustatwow pod pschisahu na swědomnje a na Boha wschehomócneho, zo k Němzam wutrawacź! Móże to Sserb, kiž ma djołska žerbsceju starscheju cźinicź? Pak dyrbi Bożu 4. zwjatku kasnju z nohomaj teptacź a swojich žerbskich starschich a swój žerbski lud pschesradźicź. Taizy dyrbja teho sameho Boha saprěcź, kotryž je schtwórtu kasnju, dokelž bychu pschi jeho mjenje śwěru pschisahali Němzam, do kotrychž njeskutscheja a kotiž jich njerodźa. Sa Sserbow su taizy z pschesradnikom a sa Němzow z njewustrikom. Mój pospěhnjemy nasch hłoś, zo by Sserbam źiwdomje wotucźiło.

Swada wo tarif w industriji wohenj wudźerjazych wudźełkow je słónczena.

Jednanje wo mjdźe dźěłacźerstwa we wohenj wudźerjazych fabrikach zwobodneho sakitkeho stata na dnju 27. septembra 1924 bě so rozrahyło. 3. t. m. jednasche tarifny komt pod pschedsydnistwom k. knjez radź. Opitza z Drjezdźan wo tutej nałožnosći a postaji tutón rozsud:

Najwyschscha mjda wot 22. septembra 1924 je 47 pj. Wsche druhe mjdźite hady zo po ramźnych poměrach powyscha.

Tute mjdźite hady móża zo 14 dnjowstrim wupowědźitim cźasom najtajo 2. novembra 1924, wupowědźicź.

Nosźud pschitjachu dźěłodawarjo a dźěłowoteběrarjo pak pschecźiwo wulkej mjenschinje.

Na sakładze tuteho rosźuda postaji so sćěhowaze

tarifske dojednanje.

Mjes swjatkom dźěłodawarjow wobeh wudźerjazeje industrije sa zwobodny sakiki stat a swjatkom fabrikiskich dźěłacźerjow Němskeje, zupy sa Sakisku postaji so po § 5 němskostatneho dźěłacźerskeho sjednanja sćěhowaze wokrjeh we jednanje wo mjdźe.

Po rosźudźe tarifskeho komta wot 3. okt. 1924 płacźa sćěhowaze hodźinske mjdy wot 22. 9. 1924 sem:

Dźěłacźerjo		
psches 20 lět	100%	47 pj. na hodźinu,
18—20 lět	88%	41 pj. na hodźinu,
16—18 lět	73%	34 pj. na hodźinu,
14—16 lět	61½%	29 pj. na hodźinu.

Akkordowa mjda wobliczka so po 100% sakładneje mjdy. Pschirażka sa wobsebitnych dźěłacźerjow twucźini 4% akkordskeje mjdy.

Wobsteźeze akkordske hady powyscha so po samych procentach kaž sakładna mjda. Sarukowana akkordska dźěłuzba sa połnodźěłacźerja pschi normalnym dźěłe twucźinja 25 proz. wjazy hač sakładna mjda.

Tute wujednanje ma 14 dnjowski wuwowdźeńtki cźas a może so k prenjemu rasej 2. now. 1924 wupowědźicź. Njewupowědźi so na tutym dnju, tak płacźi dale.

W Drjezdźanach, 8. okt. 1924.

Sa dźěłodawarjow:
Swjazk dźěłodawarjow wobeh wudźerjazeje industrije we sakitkim zwobodnym stacźe.

Sa dźěłowoteběrarjow:
Swjazk fabrikiskich dźěłacźerjow Němskeje, zupa 7, Sakska.
podp.: dr. Brunner.
podp.: Göhler.

Pawoł Wicźas:

Sserbska semja moja.

O semja sserbska, ty sy kraj,
Hdźež hłonzo jasnischo mi śwěcźi.
Ty njesapomnity sy raj,
Hdźež hłyschi synki w ródnej rěcźi.

O semja sserbska, tebje mam
Tak lubo, jako žebje samoh',
Wschón sbožownu so sacźuwam
Na tebi, hdyž bźeń skhadza rano.

O semja sserbska, ty mój błyschcź,
We tebi so mi pschichod jasni,
Wschón z dnješe so mi minje stnyschcź,
Hdyž pschichod twój so w serjach kraśni.

O semja sserbska, ty koł dub
Ssy staka w cźastach cźežkich twojich,
Hdyž teptasche cźe zuzy lud —
Na tebi mori rjekow brožich.

O semja sserbska, sakhowaj
Nam wótzow brožich rěcź a wěru.
Nam dobrych hynow wukubłaj,
Kiž cźesźa — hnaj Sserbstwo śwěru.

Wusudźenja.

§ **Krazny sud** Ochranowski kamtski sud bě knihipschepruhowarja Korla G. 98. Kummera wumrinowaš. Wón bě žedi 24. 5. 1919 w Ochranowje tłóstu za 20 500 hr. z hlodarstwom kupił. Wjetschi dźěł tłóste pschenoja za 800 hr. Kummera bźeń tehdla wobstorkowiti, so bě njewotmyślnje płacźiznu smał. Lawniski sud bě jeho wumrinowaš. Wón bě hnes dorěka pisne wjele žadał, je pak žedi myślił, so ma k temu prawo. Statne rěcźanstwo bě powolanje sapołožiło, kiž so sacźisny.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Wot nětka njejsu naše spěwanske hodźiny a zhromadźizny w „Serb. Domje“ ale w „Hotelu Rachlitz“ na sukelńskej hasy (Tuchmacherstraße). Nutřkhod hač do ½9 hodź. z kněžnymi durjemi, pozdźišo přez hosćene po jenym skhodźe horje. Přichodnu wutoru, 21. 10. prěnje spěwanje w „Rachlitzu“. Prosymy wo bohaty wopyt.

Předsydstwo a dirigent.

Serb. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad spěwa přich. wutoru wječor we 8 hodź. w Njechornju.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach ma srjedu, 22. okt., z dypkom we 8 hodź. spěwanje.

Spěw. tow. „Sokolk“ w Sowrjecach zeńdże so wutoru, 21. okt., wječor z dypkom ½9 hodź. k spěwanju. Swjata winowatosć kóždeho sobustawa je, zo porjadnje a z dypkom přindże a nowe sobustawy přiwjedźe. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Khróšćecach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; přichodne zwučowanje je 21 oktobra.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy“ a wokolnosć ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hónča posedźenje. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy.

Serb. tow. „Jědleńka“ w Dubrawcy ma njedźelu, 19. oktobra, pop. ⅓3 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Šonawicy hosćeńcu. Kóždy njech cyle wěsće přindże, dokelž mamy wo ważnych wěcach jednać.

Sylna oldenburgsk. kobła

11 měsnow stara, 170 cm wulka, brana, dobry ćahaf a blex brachow, za 900 hr. a

rańšopruski walach

na 15 lět stary, 168 cm wulki, šumjeł, za 450 hr., dokelž je dla přirosta wyšše, je na předań.

Rycéřkubło w Lejnje pola Pančic.

Telefon: Hamt Horni Wujezda čo. 2.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Ejekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawděšk w „Serbskich Nowinach“.

Tkaniny

za mužacu a žonjacu drastu
poruča jara **płaćizny hódne**
G. Mühlpfort w Budyšinje
na kamjeńnej hasy 18.
Přihódne płaćeńske wuměnjenja. Rěcu serbski.

Vogtlandske wumělske gardiny

polstory, Madraske gardiny, ložowe přikrywy, mefersku tworu, wokn. nizke gardiny, rolowe kromy
Nowe přijate: Vitražowe a woł kruchu tkaniny.
Najtuńše płaćizny. Położeńske płaćeńske wumjenjenja.
Wobhladanje bjez nuzowanja ke kupjenju.
Korla Günther w Kamjeńcu
na Budyšańskej dróży 52 II
(w drogowni Fryc Goldberga, měješi Arno Press).

Wapno (kalk), cement a hnójne wapno

poruča
Willy Mader w Budyšinje
Kontor na sukelnskej hasy 1a. Telefon 107.

Hosćenc w Swinarni.
Kermušnu pondźelu,
20. oktobra su
pyšne reje
Započatk we 7 hodź.

Meble podawa po najtuńšich dnjowych cenach
Ernst Schuster
blidarnja we Łazu.
Najlěpše płaćeńske wumjenjenja. Wšo mašinske wudźěłanje, wuhěblowanje a wušpundowanje podtohow a druhich drjewow.

Rjana, 1½ lěta stara
jałojca
je na předań w **Boranecach** čo. 7.

7 lětna
kobła
přizrěbna je na předaj we **Haslowje** čo. 7.

Por młodych, sylnych,
čehniwych wołow,
też jenotliwje na předań
w **Čornjowje** čo. 3, p. Pomorc.

Wužitne nastorki,
kak možeće sebi skót bórzy tuźny wukormić. Někotre listowe znamki za porto a pisanske wudawki so přeja. **M. Kuchar we Wulkej Dubrawje.**

Jakowu wołmu
wšěch barbow poruča tunjo
E. Günther, rólź mjasowych jětkow a šitnoje hasy.

Čerwjeny a běły
kał
je na předań w **Baconju** čo. 1.

Młoda
dójna kruwa
je na předań w **Khelnje** čo. 40.

Ranca
bizko prosatam je na předań w **Khasowje** čo. 18.

Młodaj, wjesełej knjezaj, 18 a 20 lět staraj, pytataj znajomstwo dweju knjesnow dla pozdź.
Žeńtwy.
Poskićenja a wobrazom njech so pod „B. 68“ na wudawarnju Serbskich Nowin zapodadźa.

Młoda čehniwa **kruwa** abo
dójna kruwa
a
suprošna ranca
(přenjatka) je na předań w **Dalicach** čo. 5.

Młoda wysokosućelna **kruwa**
je na předań
w Pšiwólcach čo. 4.

20 rasowych
hołbjow
předawa Jakubaš w Dalicach.

Wysokosućelna, podsobna
kruwa
je na předań we Łomsku č. 17 pola Minakała.

Derjezdźerjane korbarski
dźěćacy wóz
je na předań w Budyšinje na **Mužakowskej dr. 15** delk. lěw

Starši samostejacu
žonu
pyta wudowc z 3 dźěćimi (mały khěžcowobsedźer) jako
hospozu.
W Njechornju čo. 6.

Vogtlandske gardiny
story, kromy, vitraže, wumělske a Madraskowe gardiny wosebje tunjo poruča
K. Erler na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy“
Ráči serbski.

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej dróży 40.

Do kóždeho serbskeho doma

Wuforu, 21. oktobra 1924, wječor w 8 hodź. w zali „Krony“

operowy duettowy wječor

Alfred Steinherr, tenor z Wiena; Charlotte Viereck, sopran, wot statneto dźiwadła w Drježdźanach. Při hródle: Kapalny mišter Herbert Stock, z Drježdźan. Duetty z Othello-Walkire-Götterdämmerung-Schwarzschwanenteich.

Khartki po 2.50, 1.50 a 1.— hr. z dawkom su dostać w koncertnej direkcij K. J. Gudera w Budyšinje na seminarskej hasy 8. Telefon 1018.

Hosćenc w Róženće.

Pokračowanje škatowanja wo myto wot nětka kóždy dźeń.

Hosćenc w Pančicach.

Njedźelu, 19. a póndźelu, 20. oktobra

kermuša

Na woběmaj dnjomaj su wot pop. w 4 hodź.

pyšne kermušne reje.

Bohaty wubjerk jědźow. Najl. kofej a tykanc.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje ½5-6 hodź. 9-11 „ wumělski koncert

Kedźbu! Kedźbu!

Hosćenc w Minakale

Jutře njedźelu wot 7 hodź. su

wosebne reje

z wotměnjenjom

šawn. humoristy Fred Gregora

z Wrótsławja z jeho wjelestronskimi poskićenjemi.

Wjesołosć a humor. Smjeće bjez kóńca

Hudźba prěnjeje rjadownje (z Wujezda).

Nowočasny rejwanski porjad.

Wo bohaty wopyt prosytaj

F. Šolta a mandźelska.

Hosćenc „při klóštrje“ w Kukowje

Kermušne swjate dny, sobotu, njedźelu a póndźelu, 18., 19. a 20. oktobra:

Posledne 30 hrow we škatowym turněrje

Bohata jědźna kharta, najlěpše wina a najlěpje wothladane piwa

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

komitej.

Bruno Natuš.

Kedźbu! Kedźbu

W hosćencu w Khwaćicach je njedźelu, 19. a póndźelu, 20. oktobra

wulki *kermušny swjeđžeń*

Njedźelu wječor w 7 hodź. je pyšne dujerska hudźba

Póndźelu husłerska hudźba.

Za jědźe a pića je najlěpje postarano.

Přećelnje přeprošujetaj

Jan No...ak a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje.

Njedźelu, 19. oktobra, su

pyšne reje. Přećelnje přeprošujetaj **J. Nowak a mandź.**

Swojim klientam z tutym zdwórliwje zdźělimy, zo nahódnosćimy nalutowanske pjenjezy hač do 31. dezembra 1923

z 15 procentami

a prosymy, zo bychu so nam knižki předpołožile.

Serbska ludowa banka

Přizjewjenje

k nahódnosćenju nalutowańskich pjenjez.

maja so hač do 31. decembra 1924 pola nas zapodać.

Słužbne hodźiny su wot 22. oktobra t. l. kóždu srjedu pop. wot 2—5 hodź.

Při nalutowanjach z 3-měsačnym wupowjedźenjom dawamy tónčas 10 procentow.

Zarjadnistwo nalutowańje w Rakecach.

Přizjewjenja k nahódnosćenju nalutowanskich pjenjez

přijimuje hač do 31. decembra t. l.

Měšćanska nalutowańja w Budyšinje

Wulki wubjerk

trikotažow

nohajcow - zokow

wotmjanych, połwołmjanych a bałmjanych

štrykowane jaki sportske jaki jumpry

chenillowe rubišća

šórcuchi z wósk. sukna

Bleyle-wobleki

poruča płaćiny hódno

Rud. Osswald

w Budyšinje jenož na serbskej hasy 3

Picowańske korta tonowe a drainažowe roły

w kóždej wulkosći

poruča płaćizny hódno

F. Muka, twarski wobkhod w Barće.

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3,20, 3.60, 4.00 4.40 hr

poruča **Otto Sachse.**

Njedajće sebi přihódnu składnosć nimo hić!

Předawamoj někotre **muzace a žonjace**

jězdne kola jara tunjo

za hotowe pjenjezy.

Bratraj Thomasaj w Budyšinje

na komjećnej hasy 16.

Cyle wosebje tunjo

Wulstym w zwisku!

podawa murjerske cyhele dźěrkate cyhele plestrowe platy tšěne cyhele w rjanych, njezańdźitych barbach

Wulstym w zwisku!

Klinkarnja w Tšoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tšoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Haut Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Wotedawam

na tajkich, kiž sebi sami wotewzadźa a sami nakładuja:

ržanu słomu bjez bornicy (Bindfad.) prasowanu, centnar po **0.70** hr.

žonopowu słomu bjez bornicy pras., centn. po **0.50** hr.

žonepowe pluwy najlěpša mlokodawaca pica, centnar po **0.50** hr.

ržane pluwy centnar po **0.50** hr.

Ryćeŕkubło we Smochćicach pola Maloho Wjelkowa.

A. Heintze w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1876

poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch druhin a formow, jahodkowy sad, pychowe keŕčki, alejowe štomy, jehlinowe štomiki ze zemju, róže wšěch barbow a druhinow, wijace rostliny, zymo-krute keŕčki, hainiske sadženki.

Katalogi a płaćizny na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźenjow a zahrodow. Semjene zahrody pokićeja wobkedźbowanje zaćinych kóždołětnych a derjenoskich sadowych druhin samsnoho a cuzeho płahowanja, kiž so za sakske a łužiske wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Dźělbu dobrych samodźělanych

črijow a šnórowansk. stupnjow

też

hólćace šnórowanske stupnje z dźiwinoweje kože a žonjace šnórowanske a zapanske stupnje

poruča

Jan Rose. šewski mišter w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 24 II.

H. Hennigowy

mukowy a warjenjowy wobkhod w Budyšinje na rólźa zadnje bohateje hasy (při hussacych wikach)

poruča swoju

wubjernu muku

Najlěpšu amerikansku pšeńčnu muku, khěžorski wućah, 60 proc. pšeńčnu muku a 60 proc. ržanu muku; kaž tež jara lubowanu so derje přimacu a hładku **wuheŕsku pšeńčnu muku,** kotraž je jara spora a so tehodla derje k pječenju hodźi.

Najwutrobniši dźak

wupraja sej na tutym městnje

knjezej drej. Starckej

wustojnemu lěkarjej za khorosće nosa a šije **w Budyšinje na Bismarckskej dróze 17,** dokelž je mje z wurjadnej wušiknosću před smjertnym strachom wukhował, hdyž běch prjedy na wšelakich městnach podarmo pomoc pytała.

Kata Rachelec w Ralbicach.

K dźensnišemu złotemu kwasej swojeho něhdušeho sobudźěłaćerja, pismikistajerja

knjeza Arnošta Kummera

a jeho mandźelskeje

w Budyšinje

wupraja najwutrobniše zbožopřeća, zo by Bóh luby Knjez jimaj we wjele zbožownych lětach strowosć a rjany wječor žiwjenja wobradźił.

Nakład „Serbskich Nowin“

Smolerjec knihićišćernja a knihapic z. dr. z w. r.

Přiloha k číslu 245 „Serb. Nowin“

sobotu, 18. oktobra 1924.

Jungdeutscher Orden — křesćanstwo — Serbstwo.

Serbja, hladajće so tajkich a podobnych towarstwow!

Wospjet smy na schłódnosć tutoho nazionalistiskeho swjatka a podobnych njedemokratiskich twórbow pokazali a Serbow psched pischitupom do nich warnowali. S wogelija do serbskich wjesnow a putaja tu twopory ja swoje zebićzne sanéry. Wobeshe roschérja so tam, hdjež je němskonarodny wuczerkubleć domom, kiž jim wschu podpieru posticza. Dźeń a bóle wupokazaja so tute swjatki jako avantgarda za wulkowobłudźerstwo. Kak selharny jich sanér je, zhłeduje hižo i tehe, so so na wustawu swjasani czuja, ale 11. august, potajkim założny dźeń wustawy

jako zwjedženski dźeń wotpokazuja.

Tak może so potom zwéra k wustawje wusłuchowacz, wostawa drje jim zamym hódanczko.

Dalscha spjecziwosć a njewérnosć teži w pschispomnjenju so zu rjadej wschě nadobny witane, ale czerpja **jenoż tajkich Němcow we swojich rjadach, kotriž wotżmy kraj nad Romom stajeja.**

To so měri pschecziwo katolskim kschesćanam, schtož je so w swojim człału w Scherachowje stako. Tam predowasche nowy japoschtoł, **so dyrbi so wschо njeněmske do wohnja czišnyć, kaž je to Luther z bannbullu** (z bamschowym pižmom) **czinił.** S tym je Jungdo najsćepje swoju toleranzu (leżerplikowosć) napschecziwo nabożnam wuprajił. **Potom chze jenoż pschezwjedzanych Němcow w swojich kruhach měcz a czerpjecz.** Kak njerozumne potom je,

so so Serbja do jich rjadow czisćeja.

Czistorażni, jenoż němskeje krjetwje zwjedżażobnstawy bycz. Tuż budża Serbja, jeli chodża dale se swobnstawom bycz, swoju krej puschczicz a nenitleje zebi natoczicz dacz dyrbjecz. Tutu progeburu budże żno jedyn Jungdoklkar wuwjesez a wołożeni budża potom womłodżeni Serbja dychacz a skakacz. Srozumnicz nje[illegible] Serbam Serb na poswjeczenju chorhoje tajkeho rjada **Němczowstwo nade wschо wusbožowacz.**

Hižo z tutych naspomnjenjow je spóstnacz, so tute nazionalne swjatki **tolerantne njesu, ani w wérje ani w nadzeji.** Praschenje wažnosće nabożiny w politiziu njeje pola nich jasne. Wopraworźiny kschesćan staji sabadny wéry wschе naroda. Nabożina njeje jenoż wobzobinsta wez swedomja, ale zórko a norma (prawidło) wscheho, też politiskeho skutkowanja. Sa nasch je wopschijesce kschesćanstwo tróschku hinajsche. **„Lubuj swojeho bliżschoho każ sebje samoho!“** Tuta sabadna wérnosć so po cżinjenju a skutkowanju nazionalnych swjatkow w jich kruhach wusanknje. Potajkim jich duchowna atmosfera njeje taka, so mohł dobry wopraworźity kschesćan swoje sabadny do cżista pschewinjesć. Mésto wujednanja ludow a narodow

prédnja wonj hidu a zazpérce.

We wocżehnjenju k hidże pschecziwo wschemu, **schtož njeje němske,** — wobeshe też napschecżo **politiskim pschecziwnikam** —, widża tute swjatki najskerje **swój najzesćischi a najwobsebischi nadatk.** Hižo w tym leži wésta njesprawnosć, njecżesnosć a jebanstwo, hdyż potom

Serbow do swojich kruhow wabja.

Wésto dże do nich jenoż tajki narodny wuplusk, na kotrymż Serbstwu nicżo njeshubi. Sa dobrych Serbow, kotriż su zebi swojeho naroda wédomi,

njeje tam bycza a tyczka.

Mjenje a bóle su zo tute swjatki jako němskonarodne zirkle wupokasale. Tak padnu tuczi narodnje pschepjecżi grotarjo z jeneho extrema do druheho. W zyłym němskim kraju, haj w zyłej Europje so politika krjebjanych politiskich stron jako prawa a pschihódna pohubdnje, z wuwjeczom extremneju stronow na prawizu a lewizu (němskonarodnych, ludowzow a kommunistow). A tak su tuczi staczanjzy sasmupjerjo w najrjeńschim towarstwje se sóstarkarjemi. Wopraworźe:

„Risum teneatis, amici?“

(„Wyschcże so smjeczа mohli sdżerżeczˌ, pschecżeljo?“)

Runje każ **Serbam** — z narodnych pschicżin — tak je wosebje **katolikam** z nabożnych winow pschistup z tajkim swjatkam pschihódi. Wschelaszu katolszy wyhonju pschedstajeni su swojich wérnych warnowali do nazionalnych swjatkow **każ Jungdo, Stahlhelm, Wehrwolf, Consul** atd., sastawcy, haj zamo załakali. Dobry kschesćan wokhladuje smjeh kschesćanstwa hinak tamni. Kschesćenjo wérza żiwje do bożeho (biblisteho) sjewjenja, do jenicżeho Boha a Khrystusa jako zyna Bożeho. Tamne swjatki hołduja sakabjenemu kschesćanstwu, mésćeja jo z Wotanowym kultom. We nim leži strach, so kschesćanske nahlady wo khrześe (christliche Weltanschauung) rosmóra z notwopohanskimi. W tym nastupanju su tute swjatki

zyłe njewotschne.

Na evangelskej a katolskej stronje je dosć towarstwow, w kotrychż so młodżina shromadżuje k rosbłodżenju wótcżinskeho a nabożneho smyslenja. Kschesćenjo wobeju wérywusnaczow mója jeno tam se sobustawom bycz, hdżež móża so w zywjej wérze a nabożnje

bjesłiwnje a dospołnje wusłutkowacz,

każ je w swojich sabadach wocżehnjenny. Cżim bóle może so dobry kschesćan w zywjej wérze dożiwicz, cżim khmanischi stacżan je. K dobrennu stacżanstwu potajkim wobeshitych nazionalnych swjatkow trébnych nje. We nich pobrachuje tuto hłuboke kschesćańske smyslenje

bratrstwe luboscze a pschesżenoscze,

kotrez je we wopraworźe kschesćanskich kruhach z domom. Němski lud je psches swoje położenje w srjedżnej Europje na mérowe pocżahi k swojim susodam wokasany a njemóże a njesmé so w duchu spjecżiwoscze a hidy dosćinjenja pytacz za pschehratu wójnu. To pak tamne nazionalne swjatki nochzedża. **Wone wocżahnu młodżinu k wjecżiwoscze.** Lubość k wótczinje je w wérze so wusłutkowaza luboscz, niz njerozumna rozsérkłosć, je cżiste wino, niz nosajnje drożdżaze brézki. Ważnische hacz hrożnze symki fanfarow a woserske parady je mérna a zwérne dźélo w swojim powołanju w dżéle za ludstwo a kraj.

Pschi tym so tute swjatki jara z politiku saberaja a chzedża zebi wliwa na nju nadobcz. Wéso nic w smyslu, każ je tu khwilu knjeżaza a wobstejaza, ale po idejach němskonarodnych a němskołudowzow. K cżemu to dowjedża. Smy hižo na druhim mésnje rozłożili. Wonj drje rozmarwaju „Lubujemy mér, ale bóle hischcże zwobodu.“ To je zyke dobre, dyrbi pak so po tuthwilnym politiskim położenju słowjowacz. Europiske położenje je tajke, so so pches wotnu wójnu rozsrjacz a wujaśnicz njehodzi. Wschě rézе wo wójnje jako „ultima ratio“ (posłedne słowo) hu, dźiwajo na nasche wobstejnosze błudnosć. Dyrbimy nasch wopornu puci, drohu dorosumjenja krocżicz, niz młodżinu wocżahnyć k hidże pschecżiwo ludam, napschecżo kotrymż smy wójnu pschehrali.

Njech wobhladujemy tute nazionalne swjatki z nabożneho, z narodneho abo z politiskeho stejnischcża — nanni Serbam su a wostanu wone schkódne. Tuż dyrbi so pschednimi warnowacz. Nadżijamy so, so Serbja, kotrež nébdy na wusnamnym mésnje stejadnu, swojemu ludej je błódne njecżinja z njepschihódnym wusbożbnjenjom druheje narodnosće a tak swoje ludstwo ponižeja. Taske swjatki po wo niczim najchennu ludej z sbożu a k pomozy njesżu. *

Rěcz Baczewskeho, zapósłanza Polakow, w Pruskim sejmje, 6. oktobra 1924.

Na to wupraji zapósłanz knjes dr. Nagenborn, so we Schlesiskej měr knjezi wot teho cżasa sem, jako so tam „Stahlhelm“ załoži. Měr we Schlesiskej, wosebje Hornjej Schlesiskej wot cżasa sa tute njefakenske swiati „Jungdeutscher Orden“, „Stahlhelm“, pod mjenom Oreović, fakhadżeja, to je tola zwodżiwno?! S materiala, kiž pschede nun leži, shonisch runje nawopak. Mékotre pschikłady:

7. dezembra 1923 wjecżor wokoło 1/2 9 hodź. pschecżahny pod nawjedowanjom wréstwa Matuschki njetscha liczba młodżenzow se „Stahlhelma“ henricżachu. „Wachi am Rhein“ a „Deutschland, Deutschland über alles“ swéwajo wisi. Psched pórskimi stotarami nastanu. Tu wotczahu hanibne réczе wjesez. Mjes druhim wołachu: Wy pólsay swinje, wy satrauschni Polakojo, Wy zno nadżicze, schto so z Wami stanje. Wschi tam wotczahu tez wobydlenja. Pola Sigrischowiczy hamo wubichu 19 wokniowych schklenzow a druheje nabohy. Pola Podolskeho na 9 wokniowych schklenzow. „To drje je tón mér, kiż je Stahlhelm do Hornjeje Schlesiskeje pschinjesł. Hdy. Swo jenoż wo jednotliwe padzi z Sprawa. njebu tola skónczeny. 1515 so jako wobżedżer mjenuje Hendrik z Metzradt. Jeho żywnojo, knjeza nad Herżkezami (Herbigsdorf), wjeż pschedachu l. 1531 Mikkawschej z Gersdorff nad Maleschezami.

L. 1488 pschistejesche bitkuyski woszypt (Bischofszehnt) z Khwaczija bratrowaj Hendrikej a Khrystofej z Haugwitz, kotrajż Pógłowy wobżedżichtaj. Wjeż njejstaj wobżedżałoj.

W sapoczatku 17. stitotka łuschcschesche wjeż swójoje z Nosticz. Tehdy bu z wobżedżerjom Anselm z Loga po żmjerczi swojeje mandżelskeje robżeneje z Nosticz, kotraż bé ju z druhimi dżéczimi swojeho nana wobżedżała. Léta 1613 kupi wjeż Kschesćijan z Nosticz, kotryż bé kejżorski rada, komornik a schlesynski wyschohamtski kanzlér. Dokelż bé jo jemu w wójnstich njemérach leisti list shubił, dósta l. 1622 nowy leisti list, w kotrymż rjeji, so je kupił a jako prawo muzaze leiswo dostat kubło Khwaczijo ze wschémi pschisłuschazymi twarjenjemi, rycżerstwe bydło, brożnje a hrodże atd. L. 1630 bu z wobżedżerjom Budyschtzi hamtsti a poddźischo krajny hejtmann Adolf z Gersdorff, kotryż też Natarjezy, Dobroschowu a Hrodżischczo wobżedżesche a bé schfitowanski knjes a lenik Wósporka. Tutón Adolf z Gersdorff bé jedyn z tuzitich „defensorow“ (zakitarjow), kotriż mjezichu na wulkim krajnym żejmje w Prahy l. 1619 tuzitke nalezności, wosebje nowu wéru, zastupowacz. Po jeho żmjerczi kupi wjeż Sebfried z Metzradt nad Milkezami a Wulkim Wjelkowom. Dokelż pak doplaczicz njemożesche, wotkupi jemu l. 1637 wjeż jeho zwak Wolf Hendrik z Haugwitz nad Wbohowom. L. 1641 bu z wobżedżerjom Hans Jurij z Gersdorff a l. 1647 Hans Adolf z Haugwitz, starschi bratr Wbohowskeho knjesa a tehdy tuzitsi krajny starschi, potom hamtsti a krajny hejtman, komornik a „wopraworźity“ tajny wójnski rada, kiż tez wobżedżesche Delnju Hórku.

W kupnym lisce réczi so wo kubło w Khwaczijach z dwémaj pschihłuschazymaj buromaj, kotrajż mataj z konjemi pokne roboty po krajnych wucżinjenjach wukonjecz, a z wulko- a małoschrodnikami. Jemu wotkupi Delnju Hórku z Brésnuku, Małej Dubrawu a Khwaczijami jeho zwak 1655 Wigand z Lützelburg, sakski pokwownik a komornik, knjes nad Jmmlingen a Neuweiler w Elsażu. Tutón pschedaduło swojim burtkim poddanam w Khwaczijach za 4000 tolez a to 10. rożownika 1661. Jenoż prawa, kotrez Lutschi lud sakoużuju wukonjecz njemózesche, wobschowa: Ssudnistwo, schkitarske knjezstwo a honttwu; tez pschewina rycżerstwu służbu za wjeż, schtoż mésesche jemu tuta sarunacz; sa schkitarstwo (Schutzherrschaft) mésesche wjeż létnje 6 tolez płacżicz. S dobom pschedachu Lützelburg Khwaczijam tři turi, kotrez bechu prjedy Khwaczanske a dlészi czaż z Delnjo-Hórczanskim kubłom sjednoczene byle. L. 1677 buchu Khwaczijy z muzazego do herbskeho leiswa pschepiżane a l. 1727 z Delnjej Hórki z leiswa stawa puschczene do zwobodneho wobżydstwa. Tehdy bé wyschnosć zyle sapomnika, so Khwaczijy pschihłuschi Delnjo-Hórczanskeho knjezstwa njejsu, so su wjele bóle zwobodna wjeż (Freeigemeinde), kotraż jenoż pod schkitom Delnjo-Hórczanskeho knjesa stej. Sdwobjeno schkitanskeho knjesa smédżiske zebi wjeż wsó wuswolicz, tola bésche wobtruczenju se strony wyschnosće dotal pschezo Delnjo-Hórczanske knjezstwo sadżéwale. W lécze 1687 dyrbychu Khwaczanske a dlészi czaż z Delnjo-Hórczanskim kubłom sjednoczene byle. L. 1677 buchu Khwaczijy z muzazego do herbskeho leiswa pschepiżane a l. 1727 z Delnjej Hórki z leiswa stawa puschczene do zwobodneho wobżydstwa. Tehdy bé wyschnosć zyle sapomnika, so Khwaczijy pschihłuschi Delnjo-Hórczanskeho knjezstwa njejsu, so su wjele bóle zwobodna wjeż (Freeigemeinde), kotraż jenoż pod schkitom Delnjo-Hórczanskeho knjesa stej. Sdwobjeno schkitanskeho knjesa smédżiske zebi wjeż wsó wuswolicz, tola bésche wobtruczenju se strony wyschnosće dotal pschezo Delnjo-Hórczanske knjezstwo sadżéwale. W lécze 1687 dyrbychu Khwaczanske a dlészi czaż z Delnjo-Hórczanskim kubłom sjednoczene byle. L. 1677 buchu Khwaczijy z muzazego do herbskeho leiswa pschepiżane a l. 1727 z Delnjej Hórki z leiswa stawa puschczene do zwobodneho wobżydstwa. Tehdy bé wyschnosć zyle sapomnika, so Khwaczijy pschihłuschi Delnjo-Hórczanskeho knjezstwa njejsu, so su wjele bóle zwobodna wjeż (Freeigemeinde), kotraż jenoż pod schkitom Delnjo-Hórczanskeho knjesa stej. Sdwobjeno schkitanskeho knjesa smédżiske zebi wjeż wsó wuswolicz, tola bésche wobtruczenju se strony wyschnosće dotal pschezo Delnjo-Hórczanske knjezstwo sadżéwale.

Stawisnische powjescze z nasich serbskich wsow.

Khwaczijy.

Rodżinske mjeno wsy pokasa na to, so je nastała w prénjej dobje serbskich stawiznow w Milczanskim kraju, w cżasu pschicżahowanja Serbow do swojeje dżensnischeje domizny. Wjesny sakład drje je z twutwarami khérro pschemenjeny, tola je hischcze jasnje jako kulowaczi typ nacz, a dokelż je koło statokow, wokoło hata twarjenych, wobischerne a dżensnischa liczba statokow nahladna, mózemy zebi wyhlicz, so je rodżina, kotraż so tu sastarsku sażydli, wjetschu liczbu swojżbow méta. Mjeno Khwaczijy wotwodżuje Jan Arnoscht Ssmoleć wot mjena (wokodyki, wótza abo starschego rodżiny) Chwat, kotrez by wosnamjenite nahsebo, rucże stutkowazego abo zakrocżowazego cżłowjeka. Khwatowizy bychu ludżo tuteho wlodyki byli, a tute mjeno by tez żydlischo abo wjeż Khwatolowych ludzi wosnamjenite. Wjeż je wésce sastarsku tute wo słożku dlésche mjeno méta. Němska twórba, léta 1327 napiśana, Quatenitz, nam to wobkrucżi: Němczam so wésо tak lépje wurjekowasche hacz Quatewitz abo Quatowitz. Posłożischo też Sserbja pocżinachu dołhe wukónzy swojich rodżinskich wuzow pschikrótcżowacz z twuwostajenjom złożi ow. W naschim padze strukcji by twórba Khwatowizy do Khwatizy. Synt i pschedi psched nim steżaze t na cz, a tak bé hotowe dżensnische mjeno Khwaczijy. Nasch zkornikar Pfuhl pschie mjeno jenoż z jednorent k: Khwaczijy, schtoż pak wurjekowanju mjena prawje nejwjetpowdeńa.

Jako Němzy kraj wobżadżichu, pschinażechu Khwaczijy pod roskałowarstwo Budyschskeho bohota. Wokoło léta 1300 łuschcschesche wjeż Budyschtzke. mésćech. Hanjej Piskopiczanskemu (Bischofswerde), kotruż l. 1327 wumrć, a po nim jeho wudowje. W lécze 1360 bé wobżedżeż Jan Ursus abo Bär, kiż bé rehornnija Budyschskeho mésćeczan a jako wobżedżer abo wiczas (rycżer) wójeznego kubła bohotej podstajeny. 1515 so jako wobżedżer mjenuje Hendrik z Metzradt. Jeho żywnojo, knjeza nad Herżkezami (Herbigsdorf), wjeż pschedachu l. 1531 Mikkawschej z Gersdorff nad Maleschezami.

L. 1488 pschistejesche bitkuyski woszypt (Bischofszehnt) z Khwaczijy bratrowaj Hendrikej a Khrystofej z Haugwitz, kotrajż Pógłowy wobżedżichtaj. Wjeż njejstaj wobżedżałoj.

W sapoczatku 17. stitotka łuschcschesche wjeż swójoje z Nosticz. Tehdy bu z wobżedżerjom Anselm z Loga po żmjerczi swojeje mandżelskeje robżeneje z Nosticz, kotraż bé ju z druhimi dżéczimi swojeho nana wobżedżała. Léta 1613 kupi wjeż Kschesćijan z Nosticz, kotryż bé kejżorski rada, komornik a schlesynski wyschohamtski kanzlér. Dokelż bé jo jemu w wójnstich njemérach leisti list shubił, dósta l. 1622 nowy leisti list, w kotrymż rjeji, so je kupił a jako prawo muzaze leiswo dostat kubło Khwaczijy ze wschémi pschisłuschazymi twarjenjemi, rycżerstwe bydło, brożnje a hrodże atd. L. 1630 bu z wobżedżerjom Budyschtzki hamtsti a poddźischo krajny hejtmann Adolf z Gersdorff, kotryż też Natarjezy, Dobroschowu a Hrodżischczo wobżedżesche a bé schfitowanski knjes a lenik Wósporka. Tutón Adolf z Gersdorff bé jedyn z tuzitich „defensorow“ (zakitarjow), kotriż mjezichu na wulkim krajnym żejmje w Prahy l. 1619 tuzitke nalezności, wosebje nowu wéru, zastupowacz. Po jeho żmjerczi kupi wjeż Sebfried z Metzradt nad Milkezami a Wulkim Wjelkowom. Dokelż pak doplaczicz njemożesche, wotkupi jemu l. 1637 wjeż jeho zwak Wolf Hendrik z Haugwitz nad Wbohowom. L. 1641 bu z wobżedżerjom Hans Jurij z Gersdorff a l. 1647 Hans Adolf z Haugwitz, starschi bratr Wbohowskeho knjesa a tehdy tuzitsi krajny starschi, potom hamtsti a krajny hejtman, komornik a „wopraworźity“ tajny wójnski rada, kiż tez wobżedżesche Delnju Hórku.

W kupnym lisce réczi so wo kubło w Khwaczijach z dwémaj pschihłuschazymaj buromaj, kotrajż mataj z konjemi pokne roboty po krajnych wucżinjenjach wukonjecz, a z wulko- a małoschrodnikami. Jemu wotkupi Delnju Hórku z Brésnuku, Małej Dubrawu a Khwaczijami jeho zwak 1655 Wigand z Lützelburg, sakski pokwownik a komornik, knjes nad Jmmlingen a Neuweiler w Elsażu. Tutón pschedaduło swojim burtkim poddanam w Khwaczijach za 4000 tolez a to 10. rożownika 1661. Jenoż prawa, kotrez Lutschi lud sakoużuju wukonjecz njemózesche, wobschowa: Ssudnistwo, schkitarske knjezstwo a honttwu; tez pschewina rycżerstwu służbu za wjeż, schtoż mésesche jemu tuta sarunacz; sa schkitarstwo (Schutzherrschaft) mésesche wjeż létnje 6 tolez płacżicz. S dobom pschedachu Lützelburg Khwaczijam tři turi, kotrez bechu prjedy Khwaczanske a dlészi czaż z Delnjo-Hórczanskim kubłom sjednoczene byle. L. 1677 buchu Khwaczijy z muzazego do herbskeho leiswa pschepiżane a l. 1727 z Delnjej Hórki z leiswa stawa puschczene do zwobodneho wobżydstwa. Tehdy bé wyschnosć zyle sapomnika, so Khwaczijy pschihłuschi Delnjo-Hórczanskeho knjezstwa njejsu, so su wjele bóle zwobodna wjeż (Freeigemeinde), kotraż jenoż pod schkitom Delnjo-Hórczanskeho knjesa stej. Sdwobjeno schkitanskeho knjesa smédżiske zebi wjeż wsó wuswolicz, tola bésche wobtruczenju se strony wyschnosće dotal pschezo Delnjo-Hórczanske knjezstwo sadżéwale.

nje tafku wulku waznosć mesko. We tuthym satraschenju wo „mesce“ knj. dr. Regenborna tši po shacźu systemu. Dowolu zhebi, nekotre wubrane pady z tuheto materiala pschebindjesć, so bych terror wokasal, kotryż tute njesakonske sjednoczenstwa wukonjesch.

We wjerzu Strodnuje stej so wólzu smuhlenaj Staša a Jeničk w mejnamaj haurleji a mali 1924 sama 3 raz nadpadnyłoj. Wobydlenje so nadpadze, so do njeho sklesch, a so wobšikodźi.

11. hyrleje 1924 dobychu so do bydlenja samkaja Emila Stoškoga we Sesofnjanach tšo młodźinzoju, kiž „Stahlhelmej“ pschisłuschachu, z kjeni a wo j wnichu je ho mandatelski, so ma swojenu muzej powjesć, so so pschi wólkach pokazaci njesmje „Dżerżće jeho na traktim njemjenju, dżerżće-li jeho wschi žiwjenju bżeczeli. Njech za mjesami wostanje.“ To dorbi tež druhim luźom praśiċ, pschetaż 4. meje wukazuje so wschitko.

Do bydlenja hórnika Jana Lisse we Stolarcowicach we Tarnowskim wokrjesu stasche so we nozy k 31. merzi t. l., Wokonowe schkleńcu so rozbichu.

W merzu t. m. nadpadźechu wobrónjene Orgelschowe zwólby wobydźerskeho polźa smuhlenego Njerjki w Stolarzowicach, dobuchu so do bydlenja a kasaku jeho tak, so bjez wobmnja lezo wosta. Sdrinili nabodu so rozbi a wobšikodźi. — 9. merza t. l. nadpadże Stahlhelmowe zwólba Jana Lisin ze jeho bydlenja a wohrożachu jeho z bronjemi, dokelż bż so won smuśił, podpisma sa pólsku mjeńšinowu schula bromadźicej. — Ta sama zwólba nadpadże tež hórnika Schczépana Ujeisteho, pschi ćimż so tež skibu wuścichu.

W nozy k 6. julija 1924 bohu. so 5 abo 6 muži do bydlenja kajżnyu Nakoseja w Dźergowizach, hanjachu ju a rożbichu sfonitku nakoła.

W nozy k 6. meji t. l. cżisnychu so watarjej Schczépanej Nackaju we Stubendorfie we Wulko-Strehlitzim wokrjesu 3 ruczne granaty do bydlenja a rozsrasychu 19 wokna jnych schkleńcżow.

W famsinej nozu cżisnychu so burej Albertej Niewiadomkowa we Stubendorfie 2 ruczne granacze do wobydlenja a rozbichżej 36 wokna jnych schkleńcżow. Knjezerstwo je na zawodanje wotmolwiło, so so njeje roradźiło, winikom lepicż.

„Tute Orgelschowe zwólby, Stahlhelm atd. su tež wobrónjene.“ Cżim tu jenoż dwoj pasaj pschedndjesć, so njeby to na unje tukało, so trasch sa wukraj abo sa njezynarodnu kontrolnu komisiju rećżu, kaj je mi to knjes Lokaj Lowin pschizżeł. Njedawno załoji so w Ortowizach w Koselskim wokrjesu protokólowe Stahlhelmowcho sjuzaka. „Tute wotdźelenje wobsteji 15 karabinarow a 2 maschinskej skibi.“

(Shichcże, knjescże! pola Kommunistow). Ssobustawny tutcho wotdźelenja nadwodnyku 3. septembra pólizaj kuzselnym wobsedźerjam Ortowizkeje gminy a wobstejachu je. Mjes wobdźelnikami Stahlhelma běchu Schmidt, Sutek a nowjedowc Beyer. Bróńe su wjacza pola hoscheńcarja Gritsch. Tu shadźeja so tež bandityo.

Lutje, minister budże nadzijonmej za tym k'dżiċ, se wulki su kobi Oppelschemi bandityo bróńe brali. — (S wuprawizu so pschiwoka.) — Potom budżichu bo dyrbjaze wotchadzaċ.

(Wotpokazowanje.)

Pětr — skótny pastyr.

(Wobras se wzhy.)

S nastymu je jaschy cżaj pschischoł, hdjež so skót wschednje na pastwu honi. Schtóż wjetschich dżerži abo žanych nima, dyrbi hladaċ, so two wzhy nekoho sebi wotnaja. Wjetsche schulske hótzy — tež hotzo to cżinjo — so tenzu naschezje hodża. Nasch Schotcżizu, mjenujzy wjeschzianoska — nétko dże wschitzu a hyrnjej njeješcha wjesła bula méschczanoska rékaja — su sebi sa cżas pobenia Mitšeg Pétra pschikkazili, to réża, wón po schuli k nim thodźi. Nétko mésczche próśdniny a to so zwlicżi dżeń se ftotom na pastwischczu brodżesche.

Maja na nim swoje wjeżsele. Je wopraudzże duschny, pschijtojny hólczeg. A Mitkzom je to witana pomatka. Ma schewstwo a cżrjedou dżerżi a to j najmjenischa jedyn sa nasymny cżaż bywe pschedne dżeło. To cżi nastajnje po wzhy wokolo „njerajtwje.“ A j druha je jedyn jédżat mjenje. To cże mésczho rékaż, bydom hłódnych hubow nabyczicż. Se schewstwom wschat hebi krafetwo saschużiċ njemoże. A Pétrej je tej pratwje. Maże so do tyzeje wole najéżcż a wjeczor bóstanje hischcże na puczi tolste naplazane hubże k rańschjemu gnedanju. Ale swjetscha nan hižo wjeczor na nich dopischa.

Knydom po schuli — je so sandżeny schtwórtk saso sapczinała — dże k Schotczizom. Hižo pschipołodnju. Powtha tu a tam wo jstwje a na dworje néschto a potom cżeri ftót won. Cżaka hižo na njeho. Po wżzy horje a na prawizu na pastwischczo. Ma tši krumy, jałozyp, cżélo a wowzu wo mnohem banczikom wokolo schije a se swónczkom. Starschi ftót dże prédku, mlódschi pokłakuje sa nim. Tam a sem japali jim Pétr fschudom jedyn na rzap. Chżedża pschi sahrodach sastacż a tam nuschlicż. To njeżmé dyċ.

Wjschudże na łukach wdżiżschi ftót — cżorny, béły, pżbaty, wschżch druzin. Kożde stadło ma żiwjeho krutwarja abo żiwoju krutwaċku, lu njeby ftót żo rossbżat a na zuśym żo zwkormił. To pat żo njedżiwajzy teho stawa. Dżeż su dżeżi Nó, to by takle cżwat dżéla bżła, zyle popoldnjo jenoj na rozhacże a schtyrinohacże kedżbowacż. Te żo tame staraja. Trawy żebi tame schczépaja a ke kańanjn a k żwjemlenju nitkoho njetrjebaja. A dla mjesow — to je taska wótmornosć. To méło żo njepschestawajzy kedżbowacż. A kónz by bżło j rjanoscżu a j wjeselom pażenja. Takle hodżinku wschat żebi cżak saczéra a tepże po łuzy wokolo. Ale po cżażu pocżina wéż łojana a wostudża bżeż. Krutschny su sjédżene, rospłaunjenki (Zündblättle) rostsélane, pomasli sjédżene. A naistajnje na hubnej pilkaży pilkaż, to że tež wostudżi. Kak dyrbi żej cżaż sabicż?

Derże, ftót njedy po paże. Djeża k żuśodżej. To cżi krutwarjo a krutwarki go hromadże seidu. Tak żo cżaż minje. Saczéra żebi jón na wschż woschnje. Sadżéłaja wohenczż je żuchaje trawy. Tamle na błijtim polu leży hischcże néschto bérnjazcho selijskcha. Jabłuka żebi pżeku. Starschi krutwar łażełi żebi cżigaretku — njeżmé drje, ale starschej, hospodar a knjes kantor wschak njewidża —, myśche a kulti żej f pjerschcże pżeku a do wohnja mjetaja. Na to waschnje je wjeczor tu. S wéże woża wjeczorowy żwónczk domoj. Nasajtra rano hižo w schuli wschelake pryśle żebi wumyłaja, kak bychu dżensnjiśche popoldnjo sabili.

Schtoż nétko nasch Pétr je, nje je tak blisko j druhimi hromadże. Tehodża cżaż je sandże. Szżdnje żo na hromadu pjerschcże. Nakładże jej najprjedy trawy. Tobołu (toschu) na kolenomaj cżini żwoje schulske nadawni. Alle to pat jenoż telko, to njeby w schuli rékało, so je lżni dyċ. Bórzy je że teho nabył a tykuje wżzy nuts. A nétko hraje rżinika. Wumjetane hromadki su żiwnoscże a thodźi khéżki wot khéżki, haż nażo na pschedań nimaju. Stórczże nje pchińdże haċ k mostej. Na dwadżeċi rasow jédżi po żelesnym wobwjezonju a porjedża tholowy. Sdadża so hižo wot jédżenja. Potom wostanje khwilku żedżo, cżumpa j nohomaj a hlada do réżki. Salese pod mosczik a gledżi sa rybami. Bjeż so na kedżbu, so cże wódny muż njepopadnje! Salese sażu na móst, stócżi żej tschud mjes prémimaj portomaj na nohy taż pjero a hižo żwoje mjeno do pésła. Njedaloko jédże tworowy cżaż. To maja żo wosy liczicż. Djenża su schtyri njenje haċ wczera. Tši lory żlowu hodnu wjese. Bórzy pschijédże wożabinski cżaż. Hdyż tón nimo łakchuje — dże tam tróschku na hórku —, potom je na pol schtyri. S zyła, Pétr snaje cżaski zyle méżeje. Ssu jeho cżajnik.

Pétr wacżi żo wo brjebi dele. Cżakajcże, budu hnydom schulu dżerżeċ. Wumjetane hromadki su dżeżi. Spéwamy: Sadu naschej pjezy kuntworki hroja. Jena schtuczka ma bożaha. Takle. Nétko chżemy kcżiċ. Kedżbu wowaċ wy hepjele! Kelko je 3 rasy 5? Nó, cżakaċ! Pcżiż, praj! Tschudom psches hlowu! Wschż hromadk żo pomicha a jana niczo njeżmé. Bjeże miłosczje pschekleka zyłu rjadowniku.

Na pol hodżiny takle śmużuje. W rosbórjenjezi wobroczi tschud a pjerje do nich. „Taskale zwólba! Beda wam, jeli jutsje sażu tak hubjenje pónżże! Kónz! Starnjeże a strowżeże!“ Jena krutwa j dawna hižo na Pétra pschihłednje, schto tola cżini. Njemóże wschi swojim skaczanom rosomje żej to wujaśniċ.

Khwilku wostanje Pétr stejo — do swojich myślow samurjeny. Wschudże stadła. Tak je najsterże w slowjanskim kraju bżło, hdżej Abraham a Lot swój ftót mésczchaj, hdżej wodpżsżcho Józefa do jamy storczżchu, hdżej so hodowany jandżel pałtyrjam sjewi. Wo wjele wiażu skotu su tehdom mélí. Dołho stejі Pétr a cżini żej wschelake myśle. Kelko tydżenjow je haċ do kermusche, schto j njeho nétko budże, haċ tej taśku brodu dóstanje każ nózny strażnik. Teho wobż so bojeċ. A słoczatko żeru mérnje dale a wowza nastajnoscżi klantoze. Taśke a hinajsche myśle du Pétrej psches wołhy, doniż żwiaty wjeczor njeświtni. S nażranym brjuchami cżeżnje ftót domoj a Pétr cżampa j tobołu a j tschudom pomalu za nim. Djenżnischi dżeń njebże jmu dołzi a jutżischi tej njebudże. Schulu cże sażu dżerżeċ a pałcżiċ japałkow żebi do saka tukneċ. „Mojża, bżi a schmjtaj bo, so sa nim pschindżesch!“

Hordże pschindże wjeczor f wulk j womasku domoj. Sba bo jemu, so żebi néschto sażłużi. „Nó, tajsele wulke pomasi!“ ménjesche nan. „Djenża mi tola pokażu wot njeje dasch.“ „Ale“ — snapschezżimi macż. Pétr je hnyd, pcże. życzeny a wjeseli bo, kak starschim pomasli bżdża. Mjesch tżnżo jej néschto japałkow do tyżi sa jutżische. Je dobry pałtyr, wopraudżity pastyr. Haj, a na to żi da néschto bżeċ.

Cyrkwinske powjesće.

We Pětrowitej zyrkwi 18. nżedż. po Sw. Trojżu rano 1/8 hodż. prédowanje, farać Berg, wjeczor we 6 hodż. swjedżi, a żwj. wotkłanje, duchowny Helm.

W Marijn i Marczinej zyrkwi dop. we 9 hodż. prédowanje, farać Eber, wjeczor we 6 hodż. prédowanje, farać Berg.

Sbérka sa naschu zyrkej.

Póndżelu rano 1/8 hodż. we Marijnej Marczinej zyrkwi schulske nutrnosć, farać Mende.

Sériedu pop. 3/4 hodż. w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodżina sa njedżelnisće.

Schtwórtk pop. we 3 hodż. Budyschtka konferenca duchownych.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodż. pschihotowanje sa dżiżelskemschenje na hrodowyskej haży 6 a na Sebanskej bróży cżisło 6.

Thżelenske sostojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farat Mende, w Marijnej Marczinej zyrkwi farać Eber.

— Krmuschku Michalskje w Hdy Lżtża j Hermanlom hromadże njedżelu. Wona żwjeżeli so, każ w „Pschebjenku“ cżitanym, njedżelu 2. nowembra.

S Sklepcho 18. njedż. po Swj. Trojżu rano we 8 hodż. żerbska spowjedź a Boże żwjate wotkłanje. 1/10 hodżin żerbska a 1/12 hodżin němska Boża slużba. Sbérka sa schlesskje wustawy w rozprószenju — Sswjaczenk thelrischi że spéwa sa Hanku Marku Storpez j Djżwina — Sdrowowanaj: Wudowa Kichelżan Turman se Sklepcho j Hanu rodż. Bertkaz tam. — Semrżkoj: Hanka Marka Storpez j Djżwjan, 10 m. 27 dn. Marja Kunez j Milorasa, 22 l. 3 m. 25 dn.

Bjedrich Chopin.

K 75 létnemu poßmjertnemu dnjej wulkeho pólskeho tonponista 17. oktobra 1924.

Tutón słowny słonjanski rumjeńc narodźi so w Warschawje, lżeje w Selafonju pódla Warschawy, a to 1. merza 1809. Jeho nan bżsche Francowz a bżsche jako wuczeż francozskeho w Selafonwej Woli kimy. Jeho maċ bé pólska narodnosće. K prerjemu raśeż wuknu ł sschonje hakle 8 lét stary. Bórzy bżsche lubjnski lonpanskich schowżeu. Jeho zyła krenkowonoscż mjeżke nóżki aristokratiske, to r. wotżesne na żebi. Ale jeho honżeże won na wżzy. Hdżej luboru żebu a ludżu słuchesche, a hdżej mésczche narodnu hudżbu njesałschowana brzmjeċa a wonkuzeċ.

Po wschelakich swoatonnach konzertach, tak wosche we Minje, hotowasche so 1830 na jżżbu k wj chonu. Njeżo yo tam wudżeli pólski bżeżt. Wobnime patriotiske impulzenje wobjesche j'ho, so nażeżicż a so njeżże pschinaċ za wótżny kraj. Na proschenje Sjwjzin dżeżu so f 1. 1830 na jżżbu wsda a bjżch do Wina. Dołeż jeho tu tu wjesele njezdżiżimowachu. Każ prénj ras, wsda so pschez Mnichow. Stuttgart do Pżriża. S konzertami na Slowakje njesche tu wulkowżho wuspżecha. Hdyż mesto oblsże Senjenje w Pariżu żuzil wuczeż pżanka, kżdże Chopin bórzy potom wuczeż za Lauer. Tak żeż bżsże konzertowiske a jeho kompozizije so derże japżacżowa. S Sachsjimi Marschenskimi pschecżelemi swesto we wuzitku spżsła. Sdyż wotżeny Troj. żwoju sakonnnu pólsku żemju, pat njeże njewo wobydali. Podbżsche Thori na pżuza a mała sche 1838 wuzwrnowinje na kuj. Majorny we Sżrżdżinum morju. Alle khorosć so pobórsche. Tuż żo do Nizzy a tu wumżwobydli jeho kniżerez 1849 wot żeho bolosczow. Pod żymskami jeho „Trauerno pschedwola“ wo-bżchu Chopine k pożlédnemu wotwożżinkej.

S jeho hudżbny rżczische jeho karakter. W wnohich kompozizijach fo pólska muzika żwoi a tak bn wón pżni pólski narodny budżbnik. Pżedewże wobn komponowal njże. Njeżsche „njelepżeżnż“. Bż pschefpomnin. Njewżsche wżzy porjedżesche swoje dżże. Je wo mój jeżesche we wobkluczaj poezizij tona. n harmonitschej rhytmiskich a melodiskich twórbach a żnijalnych klawirnich

pjilach. Wiłłasche 41 mazurkow, 27 etúdow, 19 nokturnow, 13 walcźikow, 12 polonesow, 24 preludijow, 5 rondowo, 17 połskich śpěwow, 2 klawěrnaj konzertaj, wyšsche teho wšescke balady impromptu, sonaty a druhcho. Jeho najšluščišse kompozisija je „žrudne pšchepolo" (Trauermarsch) z B-moll, sonaty op. 35.

Kaž ho wulkim wumjetzam bže, tak też Chopinej. Snasesche a spočina tudźi pšchemalo. Dwoj smuškaj jeho tharakterow běschtaj žodzenje sa čzešcu semjanow a wósta njekotrej wšesce we wólbje žonow. Te žu jemu i wulkcho dźěla žiwjenje cźežke cźinile. Nkoźiwajo na to a też na swoju bolb pšchebywanje w Pariśu a druhich wulkajnych mšach njeje ženje lubošcź k swojej wótczinje sgubił. Je šamo nadźiju wo jeje wuswobodzenju do swojich kompozisijow wpołožił, tak do walczika w A moll. We šcźěhowazym Dur widźi ke wo šnje swoju swobodnu domišlu. Ale bórzy pšchemo jeho šwo wopramožitošcź: Wona stona hišchcze pod wulkim tschudom.

Pólski lud ma mnohich wumjelzow na wšchech polach. S dźakownoscźu a šcźešcownoscźu spomina na nich. We swom cźešći lud šam šo, hody swojim duchownym hobram činił staja. Najlěpschi pomnik je w buschi a wutrobje ludu. A tón hischcze njetranjeny šteji a dale traje we wutrobach dźakownych Polakow.

SS.

Přiroda.

*** 1 dź ń j šwo** ola njezwotmyšlenoho morjenja. Lawaisud w Jenje sahudźi hospodarišeho pomocnika Fritza Kaulsdorfa pola Rody z jednym dnom šastwa, dokeli bě 25. augusta 1924 21 lětnu holzu šz Barkina bjes wotmyšlenja morił. Jeho bratr njedošła žane khostanje.

*** Nowe hybrike létadło.** Londonske nowiny wušaju wo hybridim létadle, kiž ho natwari. Wono budže z žula z kowa. Motory 3000 kojazych mozow wopschimnu. 2000 mil budže bjes pschestacza leczecz móz. Létadło budže mjes Londonom a Kairom, to je 31 hodźinskich wuch, jeničz na kupje Malta, w južnej Italstej, sastawacz. Knježerstwo chce 8 tajkich létadłow natwaricź, kiž budża wschednje mjes Londonom a Kairom létacź.

*** Najwjetschi mótor swěta.** Australske knježerstwo je wobsanklo, w blizschim cźasu nizdaloko města Sidneya móst natwaricź, kiž budże najwjetschi na zymym swěcze. Budże jenu zendželsku milu = 1609 metrow dołhi a wyholeesci mjes mótkim wjetschom a najwyschschim wjelbom budże na 57 metrow. Twar budże trasch na 8 lět tracź a na 50 000 tunow = 1 000 000 zentnarjow worzła trjebacź. Wudawki ho na 6 milionow puntow šterlingow šcźa. to je na 1.20 milijonow hriwnow.

*** Nejmj tichi kuzoł w Europe.** Cźahowiši „Niederšachsen" pšeche: W blizkosci wušu Alaunbrzinge wuzdi ho rěka Nbunne. Kuzoł rěki je najwjetschi w zyłej Europe, najši je hoino na šwěcze. We najwowschim wobliczeniu dawa ša sekundu 45 hektolitrow wody, sa mjeńschinu potkim 2700 hektolitrow, sa hodźinu 3888000 hektolitrow. Kuzoł wjazy wody wuzdi, hač wschě jezeli a mšta Wurkije wuzdi. Woda wulina ho po wšchich pschestrowach i wjach wulkich a mjeńschich mjeńschich rowow.

*** Nowina i tšjomi wotebčrarjemi.** W Londonje je nowina, kiž ho „Anti Top Hat" mjenuje a pschesiwo wyšokim klobukam wojuje. Sakožit je nowinu džiwnjschi, kiž hebi cźaš fabiwasche s tym, so ho na tutu klobukowu formu hórschesche. Jako šemrě, namakachu w testamence postajenje, so ma bratrowy šyn, kotremuž na lěto 2000 puntow = 40 000 hr. renty wotkasa, nadawk dale dopjelnicź a boj pschesiwo wyšokim klobukam wjesch. Bratrowy šyn je to rad pschijak. "Anti Top Hat" wuthkadza dale mšhaczanje jónu, niż pak w sjawnoscźi. Tši eksemplary ho cźišchesa. 2 dostanje, kiž ma polnomócź nad testamentom a ma ho tak sa to starací, so ho postajenja semrěteho dopjelnjeja.

*** Nowy, zyle nowoczašny hotel w Newyorku.** Twar ma 22 połkhodow, je 80 mtr. wyšoki a ma 1100 šjtwow. Wón mjenuje ho Roosevelttowy hotel, k wopomnjeczu na prjedawšchego presidenta Roosevelta. Jemu k cźešci šrjadowa ho też we domje wulka kuilpownja. Schtóż wyšche 15. połkhoda bydli, może ša połdeje šjtwy na tšjechim schrodu stupjeź. Ma nječtó pšy rad, tak namaka też tu dobry wuczeł. Wyšche 19. połkhoda je ša pšy wobjedła šahrodka a tkléw. Też štótny lékaš tam je a šrazuje šwojich schtyrinohaczkow. W hotelu šu też wulke wobydlenja sa zyle šwojšy, kiž wobsteja je 7 šjtwow. Zyły dom płacźi na 20 milijonow dollarow.

Też i dna wožebitosći!

Jenicźki šym šóšći šwojim pschiwuschnym, šo je ho šlubił.

„Schto? Wona je pschistara sa tebje!" praji macź. „Mima bozyka žadyn štit," rjekuje šotra.

„Cźešnjene wložny też ma," pschisteji cźeta.

„Kaž ho mi iba, je jara wjeheła, lakomna." měni wonka.

„Wjenjes też nima", pschidźe wuj.

„Sylna ty njeje", pschida trul.

„A hischcze k tomu mała", praji druhi.

„Ale bohra wožebitošcź tola ma", wušnaje šo šam.

„A ta je?" wowrošcha ho zyła šwójba nadobo.

„Moja lubjena nima žanych pschiwuschnych", mérnje wotmolwi.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Přesadźowanje wotrubow.

Sobotu, 25. oktobra 1924, dop. w 8 hodź. so

rżane wotruby w mjeńšich dźělbach

we wó skowym zastaranskim bamóu we Budyšinjo na Lubijskej drožy 48 zjawnje na přesadźowanje předawaja.

Wójskowy zastaranski hamt w Budyšinje
(přjedawši provijantski hamt).

Budyšenska měšchcźanska rada — dawkowy hamt wosjewja: 1. 15. oktobra měšeche ša 3. termiju krajneho leżomnoschcźo dawka šaplacźicź. Pschepuschczeny cźaš do 22. oktobra.

3. Druha termija pšinjeschcźo dawka ma ša hacź do 31. oktobra i 30 hr. šaplacźicź. Pschepuschczeny cźaš hacź do 7. novembra. Na namjet może ša na dwoj rasaj saplacźicź.

Hamtske wozlewjenje z Lubija.

Dokeli ša hamtske šjtwy w radnizy a měschczanskej khěži rjeda, tchodła wobstaraja ho pondźelu a wutorn 20. a 21. 10. jenoż nuzne wězy.

Hamtske wozlewjenje z Kamjenca.

Wot dźensnischcźeho 18. 10. 1924 šběraja ho skotomórowe pschinoschki. Płacźicź dyrbi ho:

ša konja 4 hr.,
ša howjadło niż hischcze 3 lěta 1 hr.,
ša howjadło psches 3 lěta 3 hr.

Na lopjenje 283 wikowanskeho šapiša ša Kamjenz nahišluoze Hoyerswerda-Efttinger Harttein- und Schotterwerke G. m. b. H. šapiša ho dźensa: Druškwo ho rospuschcźi. S liquidatorom je pschekupz Kurt Oesterreich z Kamjenza.

20. 10. 1924 dop. w 11 hodź pschedobuje ho hynowobrocźaza maschina. Kupzy hromadźa ho w Schrakez hoiczenju w Gersdorfie.

Hamtske z Kulowa.

Wobydlenske šapiša burdża ša nanajpohódlischo hacź do pondźele 20. 10. 1924 šhotowicź. Šaštojnik, kiž šapiša šběra, trjeschi hujlo do šawjesnych dur.

Karpy ho pschedawaja. W pschichodnym tydźenju loja ho w měschczanskim hacź: rubły. Schtóż chce karpy kupicź, njech to do pondźele 20. 10. na radnizy wošjewi.

Schtóż njeje hacź do 18. 10. t. l. podrunicźił dawk, dawk šakladowho šamoleženja a gumjenki dawk šaplacźił, njech to ša 14 dnj cźini. Hewak ho šješ navominanja cźišle.

Schtóż chce měcź skotnu wikowanšku dowolnoscź, njech hacź do 22. 10. na rzadnizy pschijźe. Lońšcha dowolnoscź a šetogratija njech ho šobu pschinješe.

Polizéj je ho powěsiwelo, so je ho muźšle kolo namakało.

Sšanje. Ljudźi a hrěchowe drjewo ho pschedawa. Pondźelu 20. oktobra pschipołoniju w 1 hodź. ho stanje, 5 łošow pjenjow, 2 hromadźe hrěchowego drjewa a walcźiny pschiroma. Kupzy šeidu ho pschi šapoczatku mortwego puncźa pschi Lubohoskim puncźu w 1 hodź.

Wobchodna proyka:

20. 10. šótne wiki w Biskopizach,
22. 10. šwinjaze miki w Hródku.
23. 10. šótne a konjaze wiki w Khocźebuši.
24. 10. šwinjaze miki w Kulowje.
25. 10. šótne a konjaze wiki w Drjowk.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smoleć, w Budyšinje.** — **Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brózynoy, — za nawóšk: A. Dučman, w Budyšinje.**

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 18. oktobra 1924

Kurły wczera w Barlinje:

(Cena marek za 10 markowanki)

Dollar	4190 000	šwanjowski frank	22 000
jendželski punt	18 816 000	cźeski króna	12 480
schwajcarski frank	80 400	10 mk. pólš. mark.	78 500

Wjeršy njeběchu wczera žadne. Wšchěchna dań šta ho na 1/4 %, mšhaczana na 1 %. We hódnoczje naschich a wuczinjnich pjenjes pschewuzikeho pschemjenjenja njebě.

W efektach bě wczera na Barlinskej burhy mało žiwjenja. Burha njeschczerpnjese cźaka, tak ho knjejeschtwowa krótke rospadnje. Wschě wjeršy njeběchu hischcze wokolo 580 miliardow prozentow.

Na wczerczyschich produktowych wikach w Barlinje płacźiny trochu wodpschihowachu. Muka njeběše, tchodła ulinyzy žita njepotrjebuja. W jačmjenju a wowšu běchu wiki mérne. We womjeschčach a wotrubach žaneho pschemjenjenja njebě. Jenmaž płacźesche wczera

w Drježdźanach

pschenicźny 11.25—11,50 rožki 11,25—11.50 jeczmjenja z Ruch. 12.50—14,— nalunun. 11.50 hacź 12,25 wowša 10,05—10.50 schpatny 9—10

w Barlinje

pschenicźny 11,15—11,40, rožki 11,10—11,40, jeczmjenja nalchnego 12—13.50 nasunn. 10 75 hacź 11,50 wowša 8,80—9,65

schwárźk w Schorjelzu

pschenicźny 11.50—12,50 rožki 11,50—12,20 jeczmjenja nalchnego 12—14,— wowša 9—9,75 hrowow 2,80

Kalowy apikiju 14. a 15. oktobra w Barlinje. Pornjo nadpjerdnim wikam běchu krowjaze a jałowje koże wo 5% lanšche, cźelaze neschto drošche, bycze a wolaze šwoja płacźiny šaschowachu.

Wiki mnzkitowego skotu wczera w Barlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde). Sa dobrymi dójkami šo jara prachachu. Te pak běchu žadne. Pschihnali běchu 409 krutow, 25 bukow, 17 prózdnikow, 75 cźelatow. Wone płacźichu mlode dójki a wyšokoslinzkelne krowy

1. rjadowanje žanych njebé.
2. rjadow ... 300—300 hr.
3. rjadowanje 200—250 hr.,

jałowy 1. rjadowanje žanych njebé. 2. rjad. 180—220 hr. płacźeniki a druhi jkat 3—36 hr. po zentnarju žiw. wahi. **Konjaze wiki tam.** Pschihnali běchu 964 kusi. Wiki berje dźěchu a płacźichu so ...ničhu:

1. rjadowanje 1100—1500 hr.,
2. rjadowanje ...
3. rjadowanje 500—800 hr.
dobyzaki 300—500 hr.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Jako a wotsjowe šymje na tunu abo 1000 kg, šewat 100 kg.
Płacźiny wo stotej hriwnje trošumja.

	17. 10.	16. 10.		17. 10.	16. 10.
Pschenica	223-228	229-237	rapš. wobsuschi	16.80	16,60
rožka	2-2-228	230-237	rzadowa muka	9.25	9-9,25
nalčt. jeczmjen	240-270	240-270	rzadowka	15,00-17	15-17,00
nal. jeczmjen wowša	—	—	běrnaze kruški	19.50-20	20,00
	178-184	187-194	burry	20-22	20-22
kukurica (Mais)	—	—	mo'a	19-21,00	18-19,00
pschenična muka	32-35,50	32-35,50	lanu wobsuschi	26-26,50	25-26,00
rjana muka	31-35.50	31-35.50	widbre lupiny	14-15,00	14-15,00
pschenič. wotr.	13-13.80	13,80	sche lupiny	16—19	16-19,00
rjane wotruby	13-13,00	13,00	šmo, 50 kg	8-9,3	8,20-8,40
rapš	390-400	395	šome, rona	1,3—1,50	1,0-1,40
lane šymje	390-400	385-395	„ pschenej	1,30-1,50	1,0-1,40
hrach	25-27	25-27	„ wowšowa	1,20-1,40	0,50-1,00
pjelušchi	17-19	17-19	„ jeczma	1,20-1,40	0,90-1,30

Šchkrowe dewesche.

W 12. hodź. dop. Płacźiny žita w Hamburku ho njepschemenichu. Tendenza je słaba.

Pschipołoniju w 1 hodź. Płacźiny w Barlinje: Pschenica 11,15—11,45, rožka 10,70 11,55, nalčiny jeczmjeń 12,60 hacź 33,50, nasunny jeczmjeń 10.75—11,50, wowša 9,50 hacź 9,65.

Tendenza: stajna. Sšnadny wobrot.

Dřježdźanska burša.

Pschenica	225-230	běrnaze kruški	22.00-22.50
rožka	225-230	pschenič. wotruby	13,60-14.00
nalčint jeczmjeń	250-280	rjane wotruby	13,00-13,60
nalowski jeczmjeń	230-245	pschenična muka	35.00-37.00
wowša	201-210	rjana muka	35.00-37,50
cźerwjeny kleeźel	235-270	woka	20,00-21,00
rapš	350-375	pjelušchi	20.00-21,00
kukurica (Mais)	215-220	hróch	25,00-27,00
huche truh mcźi	12,00-13.00	ptrowne truh.	20,00-22,00

Wjejne płacźiny w Budyšinje.

wot 11. oktobra 1924.

Wjché płacźiny šo po stotej hriwnje trošumja.

Pschedmjet		najnišscha płacźizna	najwyschscha płacźizna
Pschenica, šwonka wotedacza	60 tilo	11,10	11,30
Rožka, šwonka wotedacza	50 „	11,10	11,30
Jeczmjeń, šwonka wotedacza	50 „	12,50	13,25
„ nalowski	50 „	—	—
Wowš, šwonka wotedacza	50 „	9,25	9,75
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,50	2,70
Sšyna	50 „	2,50	3,50
Sšloma, ſ mošch. mlócź, prošk.	50 „	0,90	1,00
„ ſ mach. „ ſ šašt.	50 „	1 50	1,60
„ ſ zowami mlócźena	50 „	1,80	2 00
Pschenična muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Rjana muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Pschenične wotruby	50 „	7,25	7,50
Rjane wotruby	50 „	7,25	7,50
Prošata 625 šchtuk	1 šcht.	10,00	23,—

Drobnowirowanske płacźiny w Budyšinje.

11. oktobra 1924 po hamtskim postajenju.

Wjché płacźiny šo po stot. hriwnje trošumja.

Twora		najnišscha płacźizna hr.	najwyschscha płacźizna hr.
Howjaze mjaso ſ łojcźemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,80
Šwinjaze mjaso	1 „	2,60	3,00
Tukowaty šwinjaty šchmatz	1 „	3,20	3,60
Pschenična muka	1 „	0,44	0,60
Rjana muka	1 „	0,40	0,44
Krúpy	1 „	0,35	0,37
Jedne běrny	1 „	0,08	0,09
Mašk	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sšoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjaty šchmatz	1 „	1 90	2.00
Sšuščeny pokcź	1 „	3,20	3,60
Dobre mlóko	1 lt.	0,28	0,30
Jedzna buna	1 kg	4,60	5,20
„ „ wutrojna	1 „	—	—
Jeja	šcht.	0,15	0,17
Jedzne buny	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	—	0,80
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńtne wyšło (bonj. tepj.)	1 gtr.	—	1,90
Brunizowe bulletty	1 „	—	1,15

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na cominarskej hasy 6. Rěči serbsku
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódsuowanje spěšnje a tunjo.

Alfred Kadner

w Budyšinje :-: w Lubiju

Cigary - cigarety - tobak

Předawanje we wulkim a malym, jenož najlěpše twory.

Hłowny wobkhod: w Budyšinje, žitne wiki 20.
Filiale: w Budyšinje, při kronpryncowym mosće 4, w Lubiju, dwórniščowa dróha 28.

Stajnje na składze:

Hotowe kostumowe suknje

we wšěch barbach wot 3,80—5,50 hr., je-li so přeje też po měrje

wosebne žonjace a mužace tkaniny

Dobre kajkosće! Solidne płaćizny!

Na přeće so też drasty zešiju.

Döcke na Bismarckskej dróze 14.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Leń a wołmu

wšeje družiny kupuje a zamjenja kóždeje dźěiby

Předawnja Kamjenskich wolmowych dźěłarjow dr. z w. r. w Kamjencu na Arndtskej dróze 33. Telefon 177.

R. Höfgen.

Dosełnych předawarjow prosymy, zo bychu sebi wot našich pokupowarjow swoje wupokazy pokazać dali.

„Serbski Hospodar"

ratarske wulkowikowanske towarstwo w Budyšinje

ma hišće nješto

symjeńtnej pšeńcy

z Dobrovizkej symjenjo plahowaceje stacije.

Wona je načinjena we plombowanych měchach

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijea

Rich. Hutha

měnjećel Arno Lehnert

w Budyšinje na herbstej haju 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene.

Płaćizny hódno

židźane trikowe

drasty a jumpry

w najwulšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Konje k rězu

po najwyšich płaćiznach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pichi mjasowych jětłach

na Humboldtej dróze 782b. Telefon 403.

Hdźe

dam swój **předešćnik**

wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutřkownej ławskej hasy 8

MERSIDYSKI

Wěrowanske pjerśćenje

Žony

kupuja přihódnje auwijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane** twory pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 I

z napřeća starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Jězdne kola

motorske kola

butrudźělace mašiny

centrifugi

šijace mašiny

žimace mašiny

narunanske a přistušne dźěle

wuporjedźenja

Paul Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenlustung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Gut Uefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźa.

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wiče płaćizny swětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho płatu předawa a wupožčuje

dešćowe, wolmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow

Zasopředawarjo so pytaja

fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister** w Drježdźanach

Waltherstrasse 20. Telef. 17084

Předawanski büro w Budyšinje:

na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

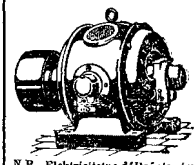

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych maśinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarja pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

G. Schmidt, fotogr. atelijej **w Budyšinje**

jenož na Sedanskej dróze 20

a napřećiwo husarskich kasarnow

poruča so za wšěch fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

W. KELLING

čisći chemiscy

z rukowanjom z benešnom

běłe liški, Tibetske khornarje

kožuchowe mufy

kóžki wšěch družin

W Budyšinje na khěžorskej dróze 6 w Khočebuzu na Hródkowskej dróze 4

na Přiškońskej dróze 16 wo Wojerecach na cyrkwinskej dróze 22

w Běłej Wodze na Bismarckskej dróze 26.

Dypłom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

PERSPEKTIVISCH

BAUTZEN

MARKTSTRASSE

Młyn

kupić abo wotnajeć pyta mócny młynk. Šćit pilnosć wakatny dostanje dobre myto. Dalše wot wud. „Serb. Nowin".

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 1

Ratař so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

Kruwa wysokosćelna (s druhim čelećom) je na předań we Wowniowje čo. 6 (Óhnu).

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khočebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 154, 155 **Worcłowe khamory a worcłowe kušćiki** Telefon čo. 154, 155

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań hač do **18%**. Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšelnkowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papiery**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we nutřkowni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w ześe wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 246 **Budyšin, póndźelu 20. oktobra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráći serbski
Najf. a najtańša kupowarnja wobućow. Póduškowanje spěšnje a tunjo.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Južnoafrikowjanska krisa dyrbi hišće pjeć dnjow trać. Tutón dźeń so porjadne pohrjebnja słupshtinym wotmětja. Nowe knježerstwo hnydom počnje z Radićowej stronu wo dokónčnym herbsko-chorwatiskim dorozumjenju jednacj.

*

S Mukdena so wojjewja, so su Čžan Tso-linowe wotdźelenja 16. oktobra Shanhaj-Kuan wobsadźili.

*

Deputazija Jerusalemskeho grichiskeho prawowšławneho patriarchata je do Belgarda pschišła, krala Alexandra nawotwicej, so by schitkanje žwjatych rowow w Palestinje pschijal, z kotrychž schitkarjow je hač dotal runje zar był. S dobom dyrbjał dostojnosć duchowneje hłowy wschěch grichisko-prawowšławnych zyrkwjow pschewzacj.

Internazionalny (mjezynarodny) historiski sjězd schulskich reformarjow.

(Pokračowanje.)

Druhi dźeń běšche wukrajej njenowane. Jendźelskan profesor Grant rozłoži počitki mjez Jendźelskej a Němskej, kotrejž su na wědomostnym a wumělskim polu stajnje jara žiwe byle a w létach psched nójnu tež na hospodarskim. Běšche dźe Jendźelska tón kraj, do kotrehož Němska najwjazy wuwožowasche. Wschitko to pak njesamó, wójnje sadźowacy. Pschecyłene styki mjez krajomaj wobjimowachu hišće pschinajmnje warschatny we woběmaj ludomaj. To njedobasahu, to jenož někotři wučenjo steja na składadźe wujednanja ludow, ně tuta myšl dyrbi do najschěrschich kruhow luda.

Jako druhi rěčeše priedawschi franzowski kultušowy minister Ferdinand Buisson, někto pschedhyda ligi franzowskeje za čłowjeske prawa (Liga für Menschenrechte). Wón ma sa nuzne, so by historika z dotalneho wobmjezowaneho narodneho stejnischcja pobrěwnje ke woprawdźe čłowjeskim, so by wschě narody cźuja jako runoprawne stawy wulkeje žiwěho čłowjestwa, so wottstronja mjez sobu wschu hidu a sawisć a pěstuja bratrowske poćahi.

Pschednoschk profesora Lichtenbergera z Parisa by po wom jadrasche z franzowskoněmskimi kulturnymi stykami. Wliw franzowskeje kultury na Němsku bě wobsebje silny w 7. a 8. lětstotku, jako Gallofrankojo sapadnym njeczarnym Germanam kschesćijanstwo pschinjesechu, potom w 12. a 13. hdyž so w Němskej rycerstwo rozschěri a słónčnje jako w 17. a 18. němšay wjetschojo, semjenjo wučeni — August Sswlny, Bjedrich Wulki — zyle do wliwom franzowskeje kultury skejachu. Nawopak bě tež sajo germansko-němski wliw na Franzowsku jara wjety sa cźas pischecźahowanja ludow (Völkerwanderung). W cźasu reformacije a słónčnje w 19. lětstotku w dobje wusteje klažiskeje literatury, wosebje romantiki a klasiki hudźby (Wagner). Mjenjenje nazionalistiskich nazorow, so su Franzowzojo cźistogermanskeho pochada runje tak wopačne, kaž nahladny chauwinistiski Franzowzow, kotrejž jenož widźa skutkowanje franzowskich wliwow w Němskej.

Jako sastupjeć pólskich schulskich reformarjow porědr. Polkat z Warschawy. Njedźiwajcy žylnje nadpschesnje mjez Němskej a Pólskej su tola wulke dźele tich zdźělanych swobodnje k schromadnemu dźěłu sa pozdwjenje čłowjestwa.

Amerikanski wučerjo Leeds wulkěhny, kak wulku wažnosć ma waschnje abo forma historiskeho rozwuwowanja za schromadne dźěło ludow. Schula dyrbi skutkowacj k tuchu luboscze a měra.

Powołnju mjeńsche prěni pschednoschk sastupjeć francoskeho pazijuskiskeho wučerstwa, Horace Lhivet, direktora mérowje schule w Parisu. Wón rěčeschte se z wulkim temperamentom wo nocźehnjenje k měrej. Skići na tym, so je wučerjej sozialist, pazifist abo reformar. Ně, wón tryseba jenož zyle cźicho a pokornje sam sacźuczom měrschtiwa stroje wukonjeć. Pazijuskaj dźe njeje niczo dale hač pschemyslenje etiki abo kristjanstwo na mjezynarodne abo internazionalne žiwjenje.

Pschezo hischcze žane rosšudne wujaznjenje.

Jednanja — wojowanja wo móz. Němskonarodni chzedźa do knježerstwa sastupić.

Kaž politiske wězy tu khwilu w Barlinje sa wuwiwaju, dyrbimy na uju swoju zuku kedźbnosć složić. W Němskej swjetscha

w najnjepschichodnischim wokomiku

někajka knježerska krisa wudyri. A politiske stronу njemóža so nihdy a nihdźe dowujednacj, byrnjež

unsa wótzneho kraja

najwjetscha była. Wjele stejischczo **němskonarodnych** stawnosćej najbóle sajimuje. Wot nich dźe skónčnje wschitko wotwiżuje. Ssu swoju taktiku tróschku pscheměnili. Nadobo zadaja

kschesćanisku kulturu

sa podłožk stata. S tym zhromadu mózesch wschitko a niczo njeź. Chzedźa něschto nowe do boja pschinjesecj. To je jich wotpohlad. Kschesćanska kultura je konik, na kotrymž so lohzy jěcha.

To žo samo rozumi,

so dyrbi wona być zakład nascheho stata. Hdyž maja sozialdemokratoja a dalscha lěwa strona w kulturnych praschenjach druhe abo napschećiwne stejnischczo, dha žo jich wliw njepomjenjeschi, **hdyž žo z knježerstwa cźišnu.** Swonka njeho naschkaraju **najwótrischu opposizisju,** kotraž może wulkeje schkody naczinić. W knježerstwje może skerje někajke dorozumjenje na hrjedźnym puću žo wuwiwacj.

Hdyž němskonarodni něšto nadobo kschesćanstu kultura takle doprědka stajeja, hdźe su w sandźenosći ju z tajkej energiju sastupowali na pšech. pschi wuradźowanju Weimarskeje wustawy a druhim. Kschesćanstwo žada sebi

toleranitnosć — snjeźliwosć

a to pschecźiwo w schich nascheho kschesćanskim wutrnaćam a druhim narodam. Pschi rozważenju wschěch pschicźinow, chzedźa woni se zhromadu „kschesćanska kultura“ njepschiwjitomne sadźěwki sozialdemokratiji cźinicj. Pschi wschěch jednanjach w pohlednym cźahu dże wo nadrjeźnjejše

hač prawiza abo lěwiza.

Słowna wěz je, so nasch tuthwilny swonkowny kurs swostanje a nětcźischa němska wustawa wot wschěch samolwitnych stronow schkita a rešchpektuje. Němskonarodni su jeje snaći njepschecźelsko. Nětcźischi kanzler dyrbi wjednistwo w rukach wobkhowacj. Jeho politika je wutpěschna a je ko pschecźiwo oppositionelnym stronam (němskonarodnym, kommunistam, **němskoludowcam**) pschecźischcźała.

Jana strona nima wjesele **słóschta k nowowólbam.** Ale po pohlednym rozhudźenju zentruma k nim dóndże, jeli kanzlerej so njeprodaći, hischcze někajki wupucź z tuteje mórschcźiny namakacj. Tón pak je tak słaby, so žo mjenje pak bóle z rosnjasanjom němskeho žejma liczi. Wobsamknjenje zentra da kanzlerej

žiwobodnu ruku.

Je sastupjeć hrjedźnjeje cźary, politiki wujednanja. Dalsche běh wězy móže jeno tón być, so nětcźischa knježerstwo z jasnym programom psched žejm stupi, kotryž wone sa słožowne wuwiwanje nascheje snutskowneje a swonkowneje politiki,

sa zyły lud a kraj,

sa prawy a spomožny dźerži.. A potom njech

žejm rozhudźi,

hacź chze tutón kabinett, tute knježerstwo powalicj. Njeje wěry podobne, so dyrbjała němska ludowa strona k temu dopomhacj, hdyž je tola tutu politiku z swojim mjenom kryła a schtož je w pohlednych dnjach wotpisała, njebychu-li dobustawy wschelakich frakcijow a politikow wjednizy wjedźeli, so němski lud

nowych wólbow nachaje.

4. meje je žo tola nowy žejm wuwolił, kiž bjes dwěla běsche wox populi — hłós a wola luda, potajkim najwyschscha instanza, kotraž w jenym parlamentarizmu wobknježenym stacje je. Schtó so nadźijeja, so mohł djenzka — w někotrych wěsajach — wólbny wutpěch hłownje hinak wupadnycź?

Schtóž parlamentarizm chze, dyrbi też konsekwenzy (sćežkwki) z teho cźahnycź. Sčeim je tak sstajany, kaž jón je lud dyrbł měcź. Dalsche je wěz **wěz wuwolenych,** so jene khmane knježerstwo tworja.

To žebi lud žada wot ludźi,

kotrychž tehdom do Barlinja pósla. Naschi knježerscy dyrbomdej budźe dale k hmjechej wukraja, je-li so tuto srudne, załožene rokoczenje skoro njepschestanje.

Pschecźiwo rozwjasanju žejma spjecźuja so swjetscha wschě politiske strony. Pjenjezy bychu žo bjeswuspěschne na tr rosnjetale. „Kriły“ budu drje žo tak dołho wotpjetowacj,

hacź budźe nětcźischi žejm pschi žiwjenju.

To dyrbjeli žebi khutnje rosmyślicź. Kotrehož politiski horizont njeje w stronisčim duchu wobmjezowany, tehdy tak sestajenje knježerstwa njejima. Hłowna rěcź je, so muzoju na cźole sieja, kotriž rosomnje knježa a nasche hospodarstwo a politiske žiwjenje njekaja a wolu žejma pschewjedu.

W Barlinje wjerźa žo kaž na karuzelu. S drjewjanych konikow sgladuja z wschitkim do wjerźazeho žwjeta. Hacź budźe schto hinajschi, hdyž ž nich salěsu? — „Jutsje je teź hischcze jedyn dźeń!“

*

Němskonazionalni chzedźa rad do němskeho knježerstwa sastupicź.

Sastupjeć němskonazionalnych je sobotu dopołdnja w 9 hodźin k němskemu kanzlerej pschischoł, so by jemu pschipowjedźił, so žu němskonazionalni swolniwi, do němskeho knježerstwa sastupicź. Mjena wosobow, kotrej žu sa ministerske žydła postajene, hischcze njeju mjenowałe, dokelž chajsche němski kanzler najprjedy z němskim presidentom a z demokratami porěźecź. Wurajnje won praji, so jemu njeje možno, bjes wobdźělenja demokratow abo z najmjenischa bjes ministra němskostatneje wobory Geßlera ministerstwo z němskonazionalnymi swutworicź. Demokratojo dyrbjeli temu pschihłosowacź, so by Geßler ministerstwu pschisłuschał. Wo tym pak pjecza njemóže žaneje rěcże być. Demokratiska frakcija, kaž Geßler sam, staj žo na najraznischie waschnje so sarjekoj, so bromdże z němskonazionalnymi pschi knježerstwie wobdźělicź. Rozrěczenje němskeho kanzlera z němskonazionalnymi njeje žaneho wunoschka mělo. Wón je sa to, so bychu so runje kaž w Danskej, wójsko, wójnjske łódźiwo a policija rospuschczite, so

---

Wulki zacźischcź a hłuboki sowostaji wustupjenje indiskeho wuczerja Abdullahu Jusufa Alija. Se swojim cźichim, měrnym a spokojnym walschnjom žebi won wutroby wschěch poslucharjow dobu. Haj, indiski abo dazyla asiatiski čłowjek je bóle duscha a wutroba hacź europiski, kiž rosom na wschu staja. Indiczan na to pokasa, so dyrbjała žo Europa wschitko ludanja a pschestrěbowanja pschecźiwo nrohdyrjanym druhich ljudźi dźiwa sdacź. We europiskich schulach so njeźimé dale nahlad pěstowacź, so žu pschisłuschnizy wschěch njebětych rasow barbarojo bjesе wschese kultury.

Podobne mysleńki žo wuprajichu w pschednoschku něhdušeho chinesiskeje kultušowoho ministra Juana Pei Tsaja. Teź Chinesojo wěrja, so może so čłowjeskro powšěhnycź a polěpschicź. (Pokračowanje.)

Bremenski senat wróćo stupi.

W pjatkownym pohrjebnju burgermišterja Brantinga, kotremuž je skal porucźił, nowe ministerstwo sestajecź, chze runje tak wójsko pomjenschicź abo wottkroniecź, kaž žo to w Danskej stawa. Sastupjerjej „Evening Times“ je Branting rjekł, so žo nadźija, z pomocu žwobodnowušlnych wjetschinu w žejmje swjesecź. Wón je sa to, so bychu žo runje kaž w Danskej, wójsko, wójnjske łódźiwo a policija rospuschczite, so

Teź Branting chze wójsko wotbronicź.

Wjednik schwedskeje sozialdemokratije Branting, kotremuž je skal porucźił, nowe ministerstwo sestajecź, chze runje tak wójsko pomjenschicź abo wottkroniecź, kaž žo to w Danskej stawa. Sastupjerjej „Evening Times“ je Branting rjekł, so žo nadźija, z pomocu žwobodnowušlnych wjetschinu w žejmje swjesecź. Wón je sa to, so bychu žo runje kaž w Danskej, wójsko, wójnjske łódźiwo a policija rospuschczite, so

Franzowska dyrbi wschiwos zita samsesowacz.

Franzowski rataski minister Gueuille je wjak saftuzjerjow franzowskich nowoh pschijat a jim pschiseny pschelik, kotrehz dla dyrbi so wyschnosc sa saftaranje Franzowskeje se zitom a mukn sakozicz. Zito je letza 10 miliyonow zentnarjow pschemako wunjeschlo. Na schpatne zitowe znc matej tez Nemska a Italska skorzicz. So so niedy pschewjese pjenjes sa nakupjenje zita do wukraja wudalo, a so so z tym njedyschu krajne finanzy poklabike, je knjeserstwo pschikasalo, so dyrbi so zito do wyschich prozentow w dwemaj druzinomaj wumelkowacz. Franzowske knjeserstwo dyrbi na kozdy pad dozpicz, so so po mozhnosci malo zita pschetrjeba. Tez dyrbja so pschikupne hnoje bole wuzicz a so z tym zitowy wunoschk powjetschicz. Na wukraine pschekupne hnoje njesmje so zane zto polozicz. Dale dyrbja so tym ratarjam dawki polozicz, kotrez wjele role se zitom wobskzywaju.

Franzowske wojsko w Porurskej so njewidzomne czini.

Franzowskemu wobsadzenskemu wojsku w Porurskej je so pschikasalo, so by so sjawneho nastupanja, paradow, czahanje z hudzbu atd. po mozhnosci wostajito. Najskerje je sobotniska parada w Dusseldorfie poslednja byla.

Woserski sbezk pola Nizsnjeho Nowgoroda.

„Times" z Rigi powjeda: Czekngenzy z Rusiskeje powjedza, so so pola Nizsnjeho Nowgoroda sbeskanske wotbskenja czerwjeneho wojska, czerwjenych wojakow sbili a so jich pschesczehuja. Mjes Nizsnim Nowgorodom a Petrohrodom so krucze wojnje. Knjeserstwo pola Petrohroda lotyskske wojsko zhromadnje.

Londonska „Morning Post" k tomu pische: Powjesce z Rusiskeje dyrbja so z njedowerjenjom pschijecz. Pschezo pak po tdaczu wschitke powjesce na to pokasuja, so w czerwjenym wojsku smutkotnych pschiczinow dla sbeski njepschestawaju. S nimi znadz so stonczenje bolschewiskske knjeserstwo powali.

Kezor Franz Josef honjesche hizo 1916 k merej.

Wuprajenja semrekteho khezora.

11. novembra, 1916, na dnju psched zmjercu kezora Franza Josefa, so so we hrodze we Schonbrunn pola Wina sesimawe, hacz dotal njesnate podawki stake. Nekto lakle pisa „Tiroler Anzeiger", kiz we wuskim stricku se nedzuschim awstriskim dworom srjesche, wo wezach — na podstatku wschitkomnjenjow w dzeniku kezora:

„Brajesche kezorej Wilhelmej, so je naicha nasa jara wulka, znadz nekotre mesazy mozemy hischcze wudzerzecz a wojnu dale njesecz, ale potom smy na konzu a dyrbimy mer czinicz, kaizh wo njon prosyscz. Njemozu sa dalsche wojowanje samolwenje na so bracz a nochzu jo dlesje njesecz."

Tuto wuprajenje kezora Franza Josefa sbeski spisowaczej dzenika kezorej Wilhelmej na hrodze w Plesu, we Hornjej Schlesinskej, kiz posrola na Hindenburga a Ludendorffa

pozsla. Wo tym powseda dzenik: Ludendorff prajesche: „Na awstriskich so z zyka spuschesczej njemozesch. Njerozumjesch nicho a tez dawno wojny mucznj. Nekto chzedza sastacz. Lepse gsam, hacz z tajkimi sdobroczenymi dzesz. Njerozumjenje z tym." — Tirolska nowina pschisponi, so je spisowaczel dzenika pola kezora Franza Josefa najwyschsche sastojnstwo sastarat a so tez jeho sdzelenja zyle wesse.

Ze Serbow.

Pondzelu, 20. winowca.
Jana Kaneijskeho wuzn.

* **1833 w Hustanja pola Kalawy Hendrich Kopf** kantor w Lutolu, preloze spewow a knihow. 1849 zaloi so towarstwo delnjolusiskich studowacych „Luzica" w Chocebuzu.

Bozemje ptackam!
Lecze ptacki posledneje,
Lecze proz tez wote mnje;
Lecze, lecze, Boh wo dze,
Tudy wostajiwsi mje!
Cehnjece wote mnje
Hac na zasowidzenje.

Lecze, moje mysliczki,
Ruce proz tez za nimi!
Letace wsak spesnisko
Dyzli zane ptacatko.
Lecize prjedy mje
Tam hdzez kraj mi rjensi kce.
Handrij Zejler.

Skakaj, letaj wij so, wjerc,
Za tyl mace tola smjerc.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Dzenza rano we 8 hodz. barometer 737, hygrometer — 4, thermometer w nozy + 6. Wjedy na njestajne wjedro. — Po powjesczach wiedrarnjow je nasche wjedro wohrozene. Wczera so nad hrjedz nei Europu hischcze wyschina nupschesczerasche. Nizina lesesche nad Zeitdeslicz. Tak z ranju czesmjo nam desch-czowanje pschinjesze. Natal sa symy deschczik z rozdzelom wita a tez nasymskemu warzanju bh hylnischi deschczik jara bojit. Jutsse wutoru stonczko 6.36 hodza a so 4,59 khowa. Mesacz w poknozu 11,21 skhadza a so popoldnju w 2 hodz. khowa.

— Telefonska powjesca wo wjedrje sa intse wutoru. S wjetschas pomrocznene a z khrilemi deschcze, khlodno, wetry z wjeckownych stron.

— Nosyrawa policija: 17. 10. 1924 pokradny so tu zonjaze koko, „Budissa", cziszlo njesnate. 19. 10. zonjaze koko, cziszlo a znamka njeznatej. 18. 10. we wokolinje mutzske koko, znamki „Dirrkopy", cziszlo njesnate. 16. 10. czemnu mutzki klobuk z bkym bantom. 17. 10. schezy mutzki plaschcz. 18. 10. por zonj. czrijz, wulkosez 38. Schtoz nescheto two paduschtwach irz, njech to policiji wosjesi.

— Nadpad. Sobotu wjeczor w 7 hodz., na stiftowskej drohi njesnaty muz zonu wot sadu wokolo schije pschimny a spitasche ju bajicz. Hdyz Lana na pomoz wo-sesche, czekny. Nekotri muzojo dachu so z pjom sa nim, njemohachu pak jeho popodnycz. Hacz je zonu wurubicz abo wumozowacz chzyl, njeje jasne. Njedockink, kiz do Jenkerez skaty twonhny, je nkhdze 20 Mk fundu bumym wobleku.

— Wohen. Na rykarskej hasin c.o. 13 sapali so bo-botu pschipolnbin mech pjerjow, kiz na kuchinskich pra-lach lesesche. Wobora bh dze pschikhwatala, njetrjebalo pak sapschimnycz, wohen bh so hizo mjes tym podusyl.

— Wustajenza w „biwatiskej sahrodze" w Budyschinje. Wczera njedzelu bh tudomne tworjenskowoze towarstwo — Warzenincukjeverein — pschi skladnosczi furla za sklad-nowskow wulko-kupowanskeho towarstwa njemskich kon-sumskich towarstwow wusajacza swojich wudzerkowich wubo-towala. Wustajenze bechu wschitke G.-E.-G.-wudzerki, kaz pokasuje a dobre mydla, warjenja, wosa warjenska wo-rjerja, dale korjenina, zigary, zigarety, khleb a tykanz je gsamsneje pjekarnje. Na wobrasach widzachmy wulko-kupowanske skladownje we Hamburgu. Kozdy sobustaw-tworykupowazeho towarstwa dostanje wschitke k zivjenju trebne a nusne wezy, kaz jedze, picza, drastu, wobuzze atd. we swojich pschedawarnjach. Konsumske towarstwa maja w Nemskej 1500 pschedawarnjow a 3¾ miljona sobustawow.

S Scheraschowa. Jutsse wutoru, 21. 10., dop. we 10 hodz. pschesdadzaje so we Wornarjezach, w delnjej korczmje pily wotczahza maschina, dynamo, 10 truzmych tawlow, 3 pary koni a druhe wezy.

S Malbiz. Jutsse wutoru 21. okt. 1924, dop. w 9 hodz. pschesdadzaje so schijaza maschina. Kupzy sejdu so w „herbiskej grychcze".

S Drjezdzan. Sobotu, 18. 10. 1924 poswjeczi jeden se towarstwo „Chornobsy" swojej 55. salozniki swjedzenz a z dohom tez 10 letnu jubilej khorhoje. Swjedzenz je so derje poradzil. Ssobustawkowarjo: Spew. notbskenje „Heimathunda", kons. swedacka Gertruda Bayerez, z naschich posledneich rjanych herbskich swjedzenjow w na-schej Lusiy derje snatej mlodej, zhorlinej Serbowej, knjeznje L. Mieckez a M. Leschkez a sobustawa tow. knjes Frizа Hejdan. Nadrobnu rospraviu podamy we pschichodnym czisle.

S Wosschkasawy pola Lukowa. Do sbdzenja wysch-inspektorja nascheje wezy dobu so rubjeznik, a to hrj-dom do sjiwy, w kotrejz njedzelnicka lesesche. S revolwe-rom hrozo rjetnu jej: pjenjesy abo sbkju. Zona padny do womory. Rubjeznik wokradny z jedneho kaschcika 100 hriwnow a czekny. Sa nim nimaju sbeda.

50 let zwetowe postowe towarstwo.

Salozene 9. oktobra 1874.

Hdyz dzenza mamy rosumi a je nam nescheto wschednc. Tehodla so wjele zlowom njetrjeba. Tuto sarjadowanje, kotrez je zobu najwetschi postup noweho czasa, njerozesi-esi hischcze dlejze hacz 50 let. A hdyz so w naschich dnjach 50 letnu jubilej zwetowego posta swjeczi, wubdze so na teho sabycz, kiz je k temu nastork dal, mje-

Vizitne khartki zwerjatow.

Podal Bohuwer Schcza.

1] (Pokraczowanje.)

Po tdaczu je lez nekt zyle prosdny, zadyn z jeho wjeselych wobydlerjow so njepokasa. To je bjes bkywa, wschitzy z nasporjenja derje wjedza, so czlowjek, kiz so knjes stworbu njemuje, zadyn dobry njeje, tuz so pscheb nim khowaja. Schtoz pak swojej woczi trjebacz we, ton borzy tu a tam, a to nic porodko, zicz sledy nadeibze, jich visitne khartki. Na te kedzbowacz a je sesnacz wukuez, je mi stajnje wulke wjesele bylo; najwjazy ludzi pak bohuzel a k swo-jej famiznej schtodze w lesu nicho druhe njewidza hacz wyssoke schtomy a wulke kamjenje.

Ja pridy na lesny mer spomnich, na czsichinu zwjatu, ale ta tam jenoz po tdaczu knjezi, wopraudze pak njeje njepokoja nihdze wjazy hacz w lesu a haju, haj w zyle swerbnje je tute njepschecezelstwo domach. Swoto jenoz moz a lesez placzi; wjetschi zu a wjazy prawa masch. Maly njez-schcho zerje a wulki malcho. Lesne myschki w zwojich hy-wanskach maja runje tak wjele njepschecelow tez placzi na schtomach a krikach, haj samo brnczki a czerwiki sa skoru zwojeho zivjenja wesse njesju. Derje skowane pod hakz-kami je w hulejlaje mlodych schmrczkow placze hnezko na-makech, jara rjenje z mocha a hornjagych kokmow natwa-rjenje, w nim pjesej felenych jejkow lesesche, sa nescheto dnjow pjesej nabich mlodych, a jako po nekotrych dnjach bczu so wschi schubite, a hnezko be rostorhane. Schto be tu polic, a wbohim ptacznm tajtu njepravodu a srudobu naczinik? Ja to z wdsiwcju prajicz njemuzu, znadz nekajta kocza, kohliza, khor ako wjewjerczka, to su wscho rubjeznjgy a pizza zwoje visitne khartki z kwoju. Tez rubjezne ptaki maja wzame hrube waschnje. Hdyz na semi hromadka pjerjow, nahe kosczki a koncki khdideschkow widzisch, dha masch dopotahno, so je tu kraholy zwoju kanibalstu hoscinu mek. Szyiny zlabebo wunosowa, wulki maleho sezra, taz je to stare waschnje, a niz jenoz mjes swerzatami. — Na woschich sahrodach mozesze tozde leto rjenje swarjene ptacze hnezka na semi lezo widzecz, te su tez visitne khartki, ale schto je je tam polozil? Pak je to krota byla, pak schtrekawa, wobej stej jara slaj duchaj. Na zadowe schtomy rady slyby (Fink) tvarja, a hacz runje je hnezko jara derje skowane, dha tola jich wjesele z wjetscha dolho njetraje. Tak borzy hacz maja krota a schtrekawy mlode, dha wone jedyn pytuja, hnezka wuprosdnja a jejza abo mlode ptaczki zwojim djzkom donjezu, hnezko pak dele czisnu. Syby zu khetro wjele zame na tym wina, so rubjeznjgy jich domcz tak lohzy namakaju, pschetoz czim blize czi pschin-du, czim bole syby zalosczo wolaja a z tym so pscheradza.

Jenotlive kosce a kosczki, frudne blede powostanki, tu a tam w mosche a travje lezo, zu visitne khartki z czornej kromu. Wone wschitke preduja stare hronczko wo sachod-nosczi wschcho czeka, a nektrozy-kuli mjes nimi mohla wjele frudneho powedacz. Tu lezi pol czelezna jako thykt wje-wjercznyneje hlowczki, wona powjeda: Moja macz hedjesche na wjerschku wyssokeho buka, wukuzowasche koka do hlabkeje skory a pomhasche mdobemu liscu z pukkow won. Nadobo wona pokna strozelow dele stoczi czekasche schtoz mo-jesche z jeneje halosy na druhu, wot jeneho schtoma k dru-hemu, sa njej krejlaczna kuna (Marder); ja hischcze pschezo jeje zmjertne zalosczenje zhyschu. — Tam lezi tosez z fajac-zeho rjapa, wot njeje zhoninny: Moj nan na knetkotjel tuzy hedjesche, ztonzo besche zo runje zkowalo, a wjeczorne serja travu a lez je czerwjenosslotym zwetkom posimachu. Moj nan djeczelkowe swoje pytasche a mejesche zwoje wjesele na spewanju zwerjatow; tuz lischka z kekkow vuikocz a wbo-heho zakuza; jeho krej travu a zwetki barbjesche. S hustebo mocha tu stary lischczi nop won kuka, zwon powjeda: Ja sa-jacz zerjach a honzwjet je ptaczesche. Nebdy morwebo ptacz-ka na lesnym puczu namakach, hajnik be jeho tselik a lezo wostajil, won drje jemu njebe wulki dosez. Ja sej myj-lach: Maly kuz a dobry kuz — a schlapnych jeho; ale beda mi, hajnik be mudrischi byt hacz ja: ptaczk besche sajedoj-czeny.

Tu a tam jenotlive pjerka na semi lezo widzicze, wone zu ptaczkam pschi linanju swupadake, tez te zu vesitne khartki, a wezywustojny z nich hnydom spoznaje, kajki ptaczk je je zbudil. Nescheto wo tym wy hizom znajecze, tak na pisch. hdyz na dworje pjerko lezo widzicze, dha hnydom wesce, hacz je to kurjaze, huzoze abo hobizaje pjerko. Je wschitko se-znacz na polu a w lesu, neje tak lohka wez, a to tez placzi wo ptaczich hnezkach; to jara dobre traje a zada zebi wjele wjele wobledzbowanja a pschirunanja, pridy hacz je wsche znajesch. Najwjazy ludzom pak zo s tutym visitnym thart-kami tak dze, kaz s lekarjowym rezeptom: woni je njemoza czitacz. Tez wjele wucenych a mudrych ludzi zym na-deschol, kiz wo tajtich wezach wjele njerozymjachu. Jedyn mi hnezko wopuschkateje zykorki (Schwanzmeise) pokasa a schtom po druhim a kozdu halozku wobezbje kedzbliwje psche-

mennjesche, so je to makokralikowe. Ja jemu prajach, so je won myli, ale won zebi njedasche rekzecz. Kal dha dyrbi ja to lepje wjedzecz, hdyz tola na zanej wyssokej schuli bi njebech. — Jedyn nekto dawno bijom semrekty wyschichi bern-nik, potajkim muz, kiz dyrbjesche po pravom tajke nischa znacz, je mni z hnezkom pschinidze, kiz besche z czenkich hala-kow a koruschkow rjenje natwarjene a chyschze wjedzecz, lai-kemu ptakej te sluschna. Ja jo tez njesnajach. Sa nekotrym czasom mi schuliszp holay prajachu, so su schkrekawe hnez-do namakali a so je zydom jejkow w nim. Ja tam bendjech a dach hnezko je schtoma wsacz, a hlej, te be zyle tak twarjene, kaz tamne mi njesnate. Tak je stajnje pschinese zada nasch najlepschi wuczer, ale wona jenoz tych wuczi-kij chzedza wuknycz.

Tez jejowe schkorpawy zu visitne khartki, z kotrych mozemy wschelake czitacz. Hdyz wn na polu na znjach hnezko wubjezicze a prosdne schkorpawy w nim leza, dha je to zyle wesse znamjo, so zu fo kurotkim wulaknyte; zu-li pak jejza bischcze zyle, dha so wone sapordki, kurtwota je hnezdo wo-pschechsita, pridy hacz je dozydacz mohla. Bele jejowe schkorpawy a schkorpawki, kotrez husto na naschich horschi puczach widzisch, czi powjedaja, so zu mezicheenjo na Czorno-boh schli, a so je jich strowy powetr z rjany wuhlad brje zwjeselil, ale nij nabyczil. — Widzischeli tam polojsch mjenischich schkorpawow, kiz maja na dnju krwatwe powe-stanki, dha z teho spoznajesch, so je so ptacz snich wulaml, a so najskerje tez jeho kolebka daloko njeje. Prosdne jejza, kiz zu po boku nabypane a nimaja krawne ale zolte zbo-blecki, te czi praja, so je je nekajki rubjezny ptak z hnezd-wsak a wuzkrat. Na Bartikez horje zym ja nehdy w jen-czichim kuczaku wjazy hacz kopu wuzranych bajantow-jejow lezo widzak, a w blizkosczi batow drubdy wjele prosdnjenych koczich jejow. Schtoz ho na to wuskerji, z kozdeje taikeje visitneje khartki ptacka spoznaje, kiz je snjesej, bele schkorpawki n. pisch. zu dzinje holbjaze, sche z czornym dypkami drojnjaze jejza atd. — A sa jejow-dyrbjeli tez burzo a wschitzy czi hladacz, kiz kak hnez-Hdyz so kerczki rosrosez pocznu a zu kozdy dzeu schcz-dha tez bele mjetele wokolo nich letaja, zo na kopjenu-daja a na nje zwoje khartki pschilepja; fu to male pode-te zolte jejza, pak po jenym abo nekotrym hromadze, tischa pak zyla czrjobka, 20, 30 a wjazy, najbole spod-lojenach. Rosmjeczeje je f porstom, i nich hewak hubanczki wulesu, a schto te dokonjeja, to wy wschitzy wi

(Pokraczowanje.)

wuju němsti generalny postowy mišchtr a statny sekretar v. Stephan.

Hač bo pjerchdźeśatych lět sońdźeneho lětstotka běšche internationalny — wjelkomarodny — póstiski wobchod jara wróćo stejany. Post njeběłuśe powschitkonnoscy, ale wobdźełene kraje hladachu na to, so mězachu prawje wjele sahłuby pyches póstśe porta. Kaž tej mózachu tehdom jenajkoseć we tutym wokhodze zdaś, hdyž ani w Němsce to mózno njeběšche. „Postregal" — to je prawo na póstu — mějeścy w starym němskim stacke thežor. Wšito so wón ham we njón njestaraśe, ale poda tuto prawo hrabje Thurn a Taris. Tón tuto pschedprawo bjes dźiwanja na statne interesy nukonjeśe a tuž jebi stawy wot khežora Leopolda I. we lěch 1658—1705, luźadachu so je pósta wšy kóždeho jednotliweho krajneho wjeśca. So teho cźasa wukhadźa rosćahowanje němskeho pósta. Hišcźe w sońdźenym lětstotku wobstejachu mjes němskimi statami niz mjenje hač 100 póstiskich wuzkinjenjow a na 2000 wołsebitych tarow sa lihy. Tute njewjeśośe wobstejenjośe nuźowachu k jednotliwym póstiskego wobchoda a tuž bo p1850 němsko-awstriśe póśśe towaršiwo saloźi, ke kotremuž pschi fźuśchachu Pruška, Awstrišce a wšyće druhe němśe kraje, kaž tež Thurn-Tarowe póśśe sarjadnistwo.

Khdyž bo w lěcze 1866 swjerno-němski hrjadk — Norddeutscher Bund — saloźi, běšche na cźasu, so bo roscźerjenju pósta kóng scźiny. Nowa wustawa postaji, so je póśśi wobchod statna nałožnosć. Tej němskostatna wustawa z lěta 1871 pschewsa tuto postajenje a pschewostaji jenoź Bajerśij a Württemberšku póśśe pschedprawo. kotrež je halle Weimarska wustawa zchwyśiła. W lěcze 1873 wobsahnuny němśi stat 24 póśśe postajenje z wukrajami. S wulkej energiju sastaji so němski generalny póśśi hamt sa saloźenje swětowego pósta. Na jeho pscheproschenje saloźi so potom 1874 w Parišu „Weltpostverein". Wón pschihłowa nastajnje na nowych khodźetwach. Tak móześe so na lětuśim swětownym kongresu we Stockholmje na wukłone wuznjeśe póśśeje organisacije pokazaś. Na nim je so so na njesaponite dźeło němskeho póśśiskeho mišchtra v Stephana dźakuje spominało. Tutón cźiły śiłuśka roswiwazym idejam, kotrež běchu sa kulturny postup cłowjeśtwa je wušpěchom.

Khdyž někto wobkhod pśches techniśe wudobycźa poślednych lětdźesatkow, z Marconowym rumanakanjom bjesgrotnoje telegrafije a se sawidźenjom telefona a też schkrowostwa (Rundfunk) so tak rudobolnichu, so runnosć a cźoh staj pschewinjenej. potom njemamy sabycź, so to hakle so wjelo śmóžni pśches swětowe póśśe towaršstwo, kiž je wschě žełeśćne žodanja mjes jednotliwymi statami wobstroniło. Mjetnych dnjach cźasny na to spomnaeš, so je wono šez ludy a kraje zyłeho swěta zbliżiło a tak wowranduże tutón njewocźakany postup cłowjeśkeho ducha sdźiwowało. Sa to śiłuśka saloźerjam. wošebje nuśnemu generalnemu póśśiskemu mišchtrej v. Stephanej dźe? zyłeho cłowjeśtwa.

Njewidźomna wožboba.

Cźemna, jednora śmjerśka. We koku kónśke cźełko. K nohomaj na koku muž hołdo. do cźełkich wuśikow ponurjeny. Kaž śwětłowobrasny mišachu so mnohe śmjerśkatka jemu w duchu. We wschitkich wobraźach, je śhromadneho źiwjenja. Běłcźicej jenoź dwě wožobje jasnje śwónjaceź, jeho žona a wón. Ta tśecźa pak, kotraž pschezo w jeje źiwjenju łobuskutkowaśe, psched kotrejž so cźasto strachowaschtaj a kotrejž wusłoćam so hjo bjes mozu a bjes wole podcźinjowaś dyrbjeschtaj, tuta tśecźa wožboba, kaž dołaj pschezo njewidźomna, zwosta to też nikke hischcźe. Też w duchu njemóžeśe jej móc žadyn widźomny wuras daś, dokat ta tśecźa njewidźomna wožboba běšche — dopuschcźenje. — Tute pak je cźasto rubje i nimaj jednaku, kak rubje, hu jemu nikke hakle jasne, hdyž rospominaśe w duchu swoje a swojeje žony źiwjenje.

Dźenja psched śjeczadwanaceju lětami ja se swojej manželskej k woltarjej pschistupił, sbožowne to wokomiki, kónśnje samér nutrnych pschećkow dozpěty. Pschez pjeć lět śej shromadnje wo to ło bźółtoj a sa to wołowałoj. Keje njewidźomna wožboba jimaj stajnje muohich sadźiwkow cźinjeśe, tola hischcźe běłchtaj źdałenuj ło zyle wot wožbuda podcźinjenej daś. Mł, hischcźe nutrnischo ło jzdyn k druhemu pschihłiłi, wschě wichory źiwjenja shromadnje snjeseschtaj.

Wo mnohich bźdźenjoch tola śłónśknje hrjadk mandželstwa pched sjawnoscju hrjasaschtaj. Shromadnje wot nětka poniźnu, ale sbožowny domćk wobydleschtaj. Tehdom běšche, někto leścherny a rotuleny, rjany śrósiny muž a jeho mandželka, młoda kcźěšata źónska porcźeje cjanośe.

Ach, sbožomne to lěta, kotrež tehdy pschećźiwschtaj. Wo źdaźu pschihližowaśe ło hischcźe kraśniscki cźaš, pschetoż wobeju najnutrnischo pschecźo, kotrež kóždy cźicho we nutrobje nosćeśe. dyrbjeśe jim źodoćź na jedyn raś spokojć. Mnohe lěta hiżo ło horzo dźěćazku žadaschtaj, tola ta njewidźomna wožoba njechaśe jim próśtum wupjelnjeć. Dijom běłchtaj nadźiju spuscźkjoł. Sa dobom pak ku jimaj wokschowaśa wróśtoć. Ło jodźeśe forujeschko na pśódnu rolu padny.

Bože! Kak wjeselschtaj ło hijom na dźećatk — na źiwoje dźećatko —. Pśches njo mješeśe jeju źiwjenje hełe prawy samér dostaćź. Wschě myśle a źadanja skoźischtaj wot nětka jenoź na dźećo. To najdobrjonische hodźiny běchu, běh naryhowaceź, ńebi wunoloweć. kak wone pod jeju lubosćivym schkitom wotroscze, pak jako knjezna, pak jako młodźeńa. Do wschitkich tuch krafnych sonow ł hrubej. symnej ruku, ta njewidźomna wožoba so sjewi. Źónska cźełko skhori a płod lubosćeju bu śnicźeny. Sniczena bu wschitka radosć, ł teho jasneho sjónźa, kiž mésiesche bórły simaj pucź źiwjenja wobžmrćiłicź, bu nabobo cźemna, cźmowa nóc.

Niembry. w bjesmóżnym hnéwje sakincaśe dopuschczeńe, kotrež bé jemu a jeho žonje tak wohibnje jara śeżbralo, kaž hischcźe ženje. A tola dźakowaśe ło jemu sajo i mješeśej wutrobu, khdž mandželka ło jeho wustronjeśe. Bésche dźeń jemu to najlubiche, to najbróśiche, we cźoh bé ło strachował, kotrež bé śmjerśku wojnaśe, swotała. Tola śmjerć, kotraž bé ju bijo we swojich paporach podźerkała, ju zyle wjazu njewowuśeći, wjeda jej sajo zyle wotkhoriś. Te jasne, źiwjenja środne śtrorjeńcko ło wot nětka do měrneje cźełyjeśi śichemeńi. Srdka. jara i rédka ło mise wuśmeńknjenje pches jeje wobliczo mikny. Tehodła pak žaneho skórźaceho. zaloźcźaceho śłowecka se erta źónśeje śjiwśeeś njebé. Runje tuto měrne śnjeseńe. a cźełyjenje, tute bjesźołaśćiwe podcźinjenje do njewotwobroczonuscho, jasne dopokały porébśeje nadobnośće bu jeho wohonjeśchtej, ło swoju horzo lubowanu mandželsku hischcźe nutrnischo lubowaśe: haj, ju śtanto jako martraćku cźełcźowanu. Kéżdu źiwobohu hodźinku, we kotrejž so we wschédnym chłeb staraćź njetrjebaśe, wón pak na koku, pak pschi śtółu hołdo, pschećźiwi. Schtoż běšche jemu mózno, — ju źradowaćź a teje cźeże wołóźeć, — wón nastajnjoscźi cźinjeśche.

Léta po minuchu. Wobsteljenjośe źónśkeje so sakładnje njepschemeńenich; pak běšche trośku khmanischo, pak hubjeśicho. Wšchu tola tej hodźinu, haj śtamo bnu, hdźeź njemójeśche ani knika bolośće, w kotrymž so pomérnje śtrowa cźinjeśche. Wšiche to hnjaze, kak so woboa w tuch wokomikach bźkowano wobdźełaja. Sa tak wobmiśelowanu cźaś wuśwobodźenja. — Nadobo wobubjeśichi so khorośći. Bolośće ju wjazy njewopuschcźicźku, buchu pschezo śurowiśche. Źónśka njemójeśche je wjazy dźeć w měrje śnjeseć. Zafoścźo wiśeśe so na khoratoju. Skoro sadwólnjo ł cźanjani so praschcźaju wulkichuy, cźełodnja runje wona tak bolośtnje cźekeju, hać njeśe hischcźe hodźinka pschischła so by ju śmjerć wumożiła. Tut praschenje a śtajne žałoscźenje muźej śurowje do wutrohy réśeśe a hischcźe śnjaniśko, hdyž śpóśna, so niczo wjazy njeśamaże, śwojej lubowanej mandželskej cźeku wołóźeć. Bjesmózny dyrbjeśe pschihładowaś, kak wona cźekeju, a njemóžeśe jej ani pomhaś, ani ju wuśwobodźiś.

Khydom śamelown łkaś mandželku ł hobrikich bolośćow wumoki. Tola bźśe to jenoź na nékotre hodźiny, tak dołho, kaž łkaśtwo śtulkowaśe. Cźim śurowiśko jewjachu ło bolośće potom, hdyž łkaś tu njebź. Žałoscźuja a wołajo, ł pośłobnjenymaj rukomaj, wo pośledniu hodźinu proschesće. Sdmjerć njepschidźe, idźeśe ło bych voshudwana. Tehdom, hdyž cźahśe źónśku mék, bu jej ł rukow wutarhnjena a nétko, hdyž śebi ju žadośćiwje pschesełe, śmjerć wo nju njerobśeśe. Wowor běšche śmjerć wšéh, to běšche też mónjenje łkoraja. Tehodła hrahkaśe hobi śmjerć ł wobeju, cźuwiłowacej źónśkej, kaž łóckła ł myśchu.

To běšche śajo tuta njekńcźomna, njewidźomna wožboba! Tuta, kiž je pśches zyle źiwjenje je śpodźiwnej njekńcźomnoscźoju jeju łcźełowała. dyrbjeśe wona někto śmilnje napschecźo pschinjeś?! Niemóžno! Dopuschcźenje bu źónśkej dan, haj tydźenje dołho cźerpjeć, hać a jeho pschezo bliże ł wowróćinjenju dorjeźe, dokeź, schtoż wona cźerpjeśe, wón bźśe wźaw widźeć niemóžeśe.

A runje dźenja, — na duju śiłbornedy twaja — běšche nasbóże. Wona rosbrě. roskuła we śurowych bolośćech łożowe pocźehnjenje, kaž nėma wo śmjerć, wo wumoženju wolcźo. Wschón bjes myślow ł łożu pschiłócźił, so by ju je śnikich cźełow wołóźił, na wschitke dźe łcźełowki sabiwschi. — Tola łcźko? — Wona ł milym wuśmėwknjenjom. kaž jandźeł. śłowu pośłobnywschi, jeho wobtima a pschitłóćił jeho ł wutrobje. — Poślednje to bośemje! — Wrócźo, do pośleścźa padnywschi, śmjerć nad njej śo śmilì.

Wona wumoženа, wón wowuschcźenź! —

. . . A do cźełkich myślow nowmrjeny na łożu muž śedźi cźi nim wotpocźuje cźeło jeho horzoluboweje mandželskeje.

Přihonjk.

* **Klub wowłow** — to je to najnowjše w Ameriji. Jena śestarjena cźetka ł Floridy (Polkuby), wébta Hana King ł Enfield, kotraž hanna 92 lět liczi, je tutón klub łakoźiła. Je hižo pravotvka a jeje dźowka je też łobuśtaw. We wuśtawkach klubu réka: „Sdobuśtawy dyrbja śnajmjeścha 70 lět stare bycź." Tute śestarjene a zaśnjeśene źónśt śeźdu to wschi śchaśty cźaja a śebi cźaś ł bamborenjom zaceźérja. Wschi tatśej śhromadźiju bóśta kóżda nadawk, śwój najlubschi śpéw ł młodośtneho cźaśa pschedwjeśeć. Druhi ras rejowachu menuett ztareho śtila, potom wuhotowachu kostumny (draktowy; śwjedźeń, na kotrymž dyrbjeśe kóżda w drasće śwojich młodych lět pschińeś. Pschedśiježerka po wuprajt, so by wschitkżu wo wjazore lět młódźicźe cźuja, hdyž bo hižo dlśźi cźaś ł dopomnjenkami ł młodoście saběraju. K wotmėnjenju powédaja śebi wjeśole podawki se faśchkych lět a pschi tym bo na to hlada, so młodośtne pryśle pschewahu bóśtonu. — Tajke towaršstwo hischcźe pobrachowaśe.

Hospodárski rozhlad.

Póndźelu, 20. oktobra 1924.

Sońdźenu žobotu, kaž kóżdu žobotu, w Barlinje ani dewisowcie ani efektowcje burhy njebé.

Produktowe wiki wostachu sońdźenu žobotu w Barlinje jara mérne. Muka njeśdźe a tak też wiki w Jicze Alzaschu. Wpcźeńa a rozka pak śwoje płacźiny śakhowaschtaj. dokeź Ameriką nésichto drósźiche płacźiny powé. Jeczjnjeń jenoź w rjaunm sornu łupowachu. We wowuzu, womjeschkach a wotrubach bé jara śnadny wobrot. Zentnaŕ płacźeśe sońdźenu žobotu

w Barlinje:

pschenźu 11,15—11,45, rożki 11,10—11,45	
nałktneho jeczjnjenja 12—13,50, nojmjenscho 10,75—11,50, worowża 8,80—9,65 śl. hr.	

Wiki réśeśu ikolu sońdźenu žobotu w Barlinje, Zentralviehhof.

Pschihnali běchu:	Wone płacźachu:
2326 howjadown	20—48 hr.
1115 cźełatow	45—100 hr.
7400 wowzow	18—46 hr.
5873 tukrajnych a 1416 wukrajnych świnji:	
do 300 ptw.	87 hr.
240—300 ptw.	85—86 hr.
200—240 ptw.	82—84 hr.
160—200 ptw.	78—80 hr.
120—160 ptw.	70—75 hr.
...ucźan a kundrosy	70—77 hr.

Howjadła, worowży a świnje mėjachu mérene wiki, cźełata bachu dźéćhu.

Świnje sońdźenu wschudźom schpatnje dźéchu a płacźiny śwodowachu. To cźini, so hosćinca dźiwcźu na wiki podawa a też nékto wjele łuś na wiki pschińdże. Sońdźenu schtwórtk na wikach réśeśu ikolu we Wrótkławje mėjachu howjadła a woroży schpatne, świnje a cźełata śrédnje wiki.

Na pschidach:

Howja, 1. lětna Oldenburśka a walach, 15 lětnu, wobej we kujeśom dworje w Lejnom pola Paneźiż.

Kas, ja wolny grat w Budyschinje na sadnej bratrowskej hóźy 2.

Pśedaja wós w Budyschinje na fabrikiśej hóźy 40, delm. — W Budyschinje, na Mołtkowej hóźy 14 IV.

Zelene réśana maschina we Rachlowje 44 pod Chornobohom.

Kobka, hrónjołéna, w Pječźezach 26.

Krutwa, wuśokobuńcźelna w Drożdźijn 13. — W Niechornju 19. — Młoda i druhim cźełeckom. abo bobra dójka a rauza, pśnicźka, wschu w Dalizach cźiślo 5.

Prohata, kuśeś Mjerawa w Khmaceźinach.

Drjewo na pschesładźomanje, śrjedu, 22. 10., dopołdnja w 9 hodź. w Stangez hołcźerjum w Bukezach: 123 żerdźowu, 8—12 cm., 1100 żerdkow 3—5 cm. w sastupje 36, 3 m. śchcźełowu w sastupje 46/36, 89,5 m. kuluchow w sastupach 47, 21, 20, 27, 30, 31, 29, 36, 29,5 m. cźełiśkich kuluchow we sastup. 36 a 20 we Budyschiśkich horach.

Sda wuzaja:

Holza, faraŕ Wjeśel w Jableńu pola Mukakowa. — Kantina we Wermingshofe. — Gjednarka we Budyschinje. Scharfenweg 6. — „Gjsdene Höhe" we Rabezach.

Pśtonćeka dr. Keerlowa w Budyschinje, na Lubijiśkej dróży 2 II.

Schiewiśkeho wucźobnika Kröner w Budyschinie. na Lubijiśkej dróży 12.

Schkrowe dewesche.

Barlinśe kowbłowe witi.

Dopoldnja 3/11 hodź.: Płacźiny žo pomjo žobocźe njepschemeńichu. Tendenza: schlabnjena!

Płacźiny na Barlinśkich produktowych wikach.

Jito a wołsowe śymje we tunu abo 1000 kg, śemjo 100 kg. płacźiny we kolei śrowne.

	18. 10.	17. 10.		18. 10.	17. 10.
Pschenźa	223-229	223-228	rožk. wokuzkł	16,30	16,30
rožka	242-229	222-225	woch. mełaka	9,25	9-9,25
nałśt. jeczjmjeń	240-270	240-270	ścrabełka	15,00-17	15-17,03
nał. jeczjnjeń wowoš	176-184	176-184	śirnage kruśki	19,50-20	20,00
kukurjca (Maiś)	—	—	śymy	20-00	20-22
pschenźn. muka	32-35,50	32-35,50	wo'a	19-2'00	19-20,00
rjana muka	31-35,50	31-35,50	lann wokuzkł	26-26,50	26-26,50
pschenźj. wotr.	13-14,80	13,80	wobre śupiny	14-15,00	14-15,07
rjane wotruby	13-13,20	13,00	olte lupina	16—19	16-19,00
rapš	390-400	4.0	śmno, 50 kg	3-3,9	3,20-3,40
lonoš śymjo	390-400	390-400	" pschenź.	1,30-1,50	1,0-3,40
hrach	25-27	25-27	" wowkowa	1,20-1,40	0,90-1,00
pjelušchi	17-19	17-19	" jeczjna	1,20-1,40	0,90-1,30

Płacźiny réśeśu ikolu na Drjezdźanskich kłótnych wikach.

20. oktobra 1924. Płacźiny po zentn. a śt. hriwnach. Słónce dnu ny a wośmanjenjenje.

Woły: 36.	
Połmomjaśne, wukormjene, najwjeśelśe réśeśe hódnośći, hać bo 6 lět	52-54
Młode mjaśne, wukormjene,	42-48
Mjenśe mjaśowane wołsebich starobow	36-38
Mjenśe mjaśowane wołsebich starobow	24-30
Bytł: 327.	
Połmomjaśne, wurośćene, najwjeśelśe réśeśe hódnośći	50-52
Połmomjaśne, młódśiche	44-47
Mjenśe wukormjene młódśiche a derje mjaśowane starśiche	37-41
Schpatne	29-35
Jałoźy a krowy: 333.	
Połmomjaśne, wukormjene [illegible] réśeśe hódnośće	52-54
Połmomjaśne, wukormjene jałoźy najwjeśelśich réśeśe hódnośće hać bo 7 lět	42-45
Starśiche wukormjene krowy a derje wumite młódśiche krowy a jałoźy	38-37
Derje mjaśowane krowy a mjenśe mjaśowane jałoźy	26-30
Mjenśe a schpatnje mjaśowane	20-24
Cźełata: 345.	
Najlépśich, wukormjene	50-52
Mjerśe wukormjene a tajke wot zuze	74-78
Schpatne	60-70
Wowzy: 693.	
Młódśiche a starśiche wukormjene	40-46
Starśiche, wukormjene	20-36
Mjenśe wukormjene (Merzschafe)	—
Śéwinje: 2235.	
Połmomjaśne, wošebitych rasow a jich schćikanjow, hać bo 1½ lět stare	75-80
Wukormjene	84-86
Młochne	70-74
Schpatne	6 -64
Ranzy a kundrošy	55-65

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sšypanina ſ połnóžneho a krótkopołnóžneho bóžka mě-ła ma ſo wot 15. okt. na luku cíſło 2213 pſchi ſtrowej ſudni, na Mužakowſkej bróſu darmo woſhcź.

Kał wulki je ſoldt Němſkeje, pokaſuje nam pſchedſtejacy wobraz.

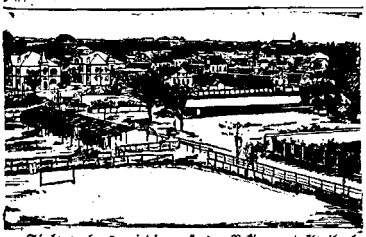

Tónle wobraz wjedźe naſ do Pekinga, tuktſwilneho ſtołnego města Chineſiſkeje.

Pižmowa ſcheźurka.

Kiło wjacy raſow je ſo w „Sſerb. Nowinach" na poſtupowanje pižmoweje ſcheźurki w Němſkej a ſamo we Sakſku a jſe ſchkodnoſcź pokalało. Dźeź ſo tuto ſwěrjo pokaſuje, ma ſo to hamtſkim woſoſham woſſewjeſ. W ſchéj ſo wona raſ ſaſtoli, tam ſo ſ cźeſka ſaſo wotbudźe. Pſches ſwěrjata lubowazu wjetſchonku Coloredo-Mansfeld bu pižmowa ſcheźurka do Europy pſchenjeſena. Jeje domiſna je ſewjerna Amerika, w łónčźinach wokoło Hudſonſkeho ſalíwa. Tam je wona ſ hromadami doma. a hajinjan ju honja. Sa kožu doſtanu po naſchich pjenjeſach 60—80 pf. Do města Baltimore ſo w kóždej ſymje na 30 000 kožow dowoſuje. W lěcze 1905 pſchińdźe ſamo 3 466 429 kožow na Londonſke wiki. Niedźiwajo teho ſcheźurka njewumrje, ale ſo bohaſtnje rosmnožuje. Jeje naturiſta barba je bruna kaž nóra (Nerz). Swěrjo ma nawadnje wulke žołte hrymſaki (Schneidezähne) a ma napohlad, kaž tajki wjetſchi ſiwiſchcź (Wühlmaus). Doroſcźena je na 40 zm., k temu hiſchcźe wopuſch (20—25 zm.), kotraž do dweju łónčkow ſo ſtońcźi. Pſchdownej noſy mate: 4, ſadnej 5 porſtow. Mjes porſtami je krótka kožka. Cźara je tehoła łožu ſwóſnacź. Koža ſyſtnje wonja ſa tibercem. Pižmowa ſcheźurka je jara ſpłoſchiwa a ſo pſchi naiſnadniſchej harje hnydom podnuri. Mjes tym ſo pola naſ dwójzy wob lěto 3—5 młodych wuſelmje, ma wona w cźopłiſchim europiſkim klimje trójzy na 8—10 młodych. Młode puczaja dale a pytaju ſebi nowe hoſtiwiſchcźa, pſchehrjebaju łaćenja, nicźa pola a hdźeź nimoja doſcź roſtlinow, koja rubu a jich ſymjo. Sću ju hižo pſchi źeatwje 12untowſkeho karpa nadeſchli. We jenym hocźe je 24 000 larwami ſeźratku ſcheźurki w ſymje na 15 000. Najhórſche je poſtrowanje brjoſhow a łaćenjow. Połe města Schliſſelburga buchu łaćenja pohrjebane a tak ſo woda pſchedrě w 4 m. dołhoſcźi a 2 m. hłubokoſcźi. Żeleſnike nałmyły pſchetocźa kaž tichidu. Powobdźenje, njeſłoże na żeleſnizu, ſchłoda na rybačka ðźiwinje ſu ſcźeſnoſki jeje ſyrowego ſożundlenja. Pſchi tym ſcheźurka njebodyjelni, ſchtoż ſo być ſdaſche. Koże ſo wotroſoja (ertarten) w naſchim klimje, ſłužija na hładkoſcźi a ſu cźerſte. Też pſchecźel ſtworźby je ſiebany. Tak wona pola naſ nima waſchnje pohrobne hrody (Schlammburgen) twarcź, kaž we ſwojej amerikanſkej domiſnje. W późnjeſnu ſtaji ſo na nohi a je potom w pſchenicźniſchcźach, na połach je ſeleninu, w rěkach a hatach. Wone ſo ſmužkuje wobaraja a móža ſamo ſtraſchne być. We l. 1906 bu wona w Dobriſchu w Cźěſkej ſakwolena a je ſo ſpěſchnje pſches znju nawjeſcźenu a hrjebanu Cźěſku roſchěrila. Dźenża njeje pižmowa ſcheźurka jeno we južnej Němſkej, ale je hižo do ſewjerneje bóchcźa. Jeli burbi ſo njeſmjerujo. ſchkaoje ſadźewacź, dyrbi ſo ſwěrjo jako njerodź wobhładowacź a ſe wſchěmi ſrědkami wutupjecź. W lěcze 1921 pſchecź „Marienbad-Teplitzer Bezirksblatt" roſchěrjena powjeſcź, ſo ſcheźurki we wulkim we Cźěſkej wotemrěja, njeje ſo bojeſnika. Sterje ſu bóle ſtraſchnje pſchiběrali. Tuž dyrbi je po możnoſcźi kóždy wutupjecź ſpytacź.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Kedźbu! Wot nětka **n j e j ſu** naſe ſpěwanſke hodźiny a zhromaſdźiny w „Serb. Domje" ale w „Hotelu Rachlitz" na ſukelnſkej haſy (Tuchmacherſtraße). Nutŕkhod ſu do 1/4 9 hodź. z khěžnymi durjemi, poſdźiſo přez hoſcźeno po jenym ſkhodźe horje. Jutře wutoru, 21. 10. prěnje ſpěwanje w „Rachlitzu". Prosymy wo bohaty wopyt.

Předsydſtwo a dirigent.

Spěw. tow. „Radoſć" w Bukecach ma ſrjedu, 22. okt. z dypkom we 8 hodź. ſpěwanje.

Spěw. tow. „Selobik" w Sowrjecach zeńdźe ſo wutoru, 21. okt., wjecźor z dypkom 1/4 9 hodź. k ſpěwanju. Swjata winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, zo porjadnje a z dypkom přindźe a nowe ſobuſtawy přiwjedźe. Wo bohaty wopyt proſy předſydſtwo.

Jednota „Sokoł" we Warnsdorfje wuhotuje ſobotu 25. t. m., wulki ſwjedźeń na 6-lětne wobſtaće ðeſkeho ſamoſtatnoſće z bohatym hudźbnym a ſokołſkim programom a přednoſkom. Přeproſuje nas wutrobnje. Bliže ſo móżno zhonić w Domowinje.

Jednota „Sokoł" w Hrodźišću ma piatk wjecźor 1/4 9 hodź. ſwuſoanje. Starosta.

Jednota „Sokoł" w Kulowje ma wutoru wjecźor 1/4 9 hodź. ſwuſowanje.

Lipa Serbska w Pančicach ma ſtwórtk, 23. oktobra, wjecźor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu w Pančicanſkim hoſcźencu. Dnjowy porjad: Wólby, zběranje přinoſkow, ſpěwanje a druhe towarſtwowe należnoſće. Wo bohaty wopyt proſy předſyda.

Kedźbu! Pruha za Njebjeliczanſki koncert budźe ſrjedu, 22. oktobra w Bačonju (w młodowni) pop. we 4 hodź. Zerja čo. 2, 10, 12; Wulka lubosć čo. 1, 29; Dobry wjecźor čo. 18, 19, 25. Wot wobdźelenja na njej wotwiſuje, hač móże ſo wotmyſleny koncert přewjeſć. Tež njech ſebi kóždy a kóżda ſwědomjo čini. Wo bohaty wopyt proſy dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoleſ**, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: **Arnošt Bart**, w Brězynej, — za nawěſtki: **A. Dučman**, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkanjny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njeſměrny, płaćizny ſu njepřetrjechjomnje tunje; hódnoſće ſu prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerźliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźěłbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńſke dny su ſo započale.**

Lehmannec konditorija a kofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnoſće za hoſći

wšědnje 1/2 6-6 hodź. 3-11 „ wumělſki koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorſke pjećwa.

Serbski Hospodar

ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěłuje ſwojim přećelam

wiċne płaćizny ſwětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze ſkrowej telegrafiju doſtawa.

Mój skład je po ſtarych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach **p o r u b a m najtuńšo:**

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Přikrywy z wósk. ſukna

rjanych muſtrow we wulkim wubjerku poruča přeco derje a tunjo K. **Erler w Budyšinje** ſkoč na Žitnych wikach 11.

MERSEBURGER Pućowanſke budźaki

Wysoko-ſućelna **kruwa** je na předaj we **Wjeſelu** čo. 13.

Bruny, 6 lětny **walach** je na předaj w **Bukecach** čo. 9.

Wysokoſućelna, podſobna **kruwa** je na předaj we **Łomsku** č. 17 pola Minakała.

Rjana, 1 1/2 lěta ſtara **jałojca** je na předaj w **Boranecach** čo. 7.

Cerwjeny a běły **kał** je na předaj w **Baconju** čo. 1.

Młyn kupić abo wotnajeć pyta młody młynk. Šćěł přiležnoſć wukaſa, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Newin".

Nawěſtki přiniesu wužitk!

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za ſtajnu złotewu hódnoſć rukujemy

Serbska ludowa banka

Sylna oldenburgſk. kobła

11 měſacow ſtara, 170 cm wulka, brunа, dobry ćahaſ a bjez brachow, za 900 hr. a

rańšopruski walach

na 15 lět ſtary, 168 cm wulki, ſumjel, za 450 hr., dokeli je dla přirosta wyſše, je na předaj.

Ryćerkubło w Lejnje pola Pančic.

Telefon: Hamt Horni Wujezd čo. 2.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerſtwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo ſym póndźelu, 6. oktobra, **w Kulowje na Wilhelmſkim namješe 11**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrił.

Budu ſo ſtajnje pŕećowaś, zo bych kupcow, kotŕiž mje poćeſća, jenoż z najlěpšej tworu poſłużował.

Proſu wo přećelnu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z poćeſćowanjom

Michał Wach a mandźelſka.

„Serbski Hospodar" ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo w Budyšinje

ma hiſće něſto

ſymjeńtnej pšeńcy

z Dobroviſkej ſymjenjo płahowaceje ſtacije. Wona je načiſnjena we plombowanych mochach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wš. N. płaca měsačnje we wudwafni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihiskěkarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 bodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 247 | Budyšin, wutoru 21. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Kupi a zamjenja kupowanja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tanjo.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

Barlinska bursa je póndjelu strajkowała. So bychu pschećiwo wobrotowemu dawkej protestowali, žu ju bursowi wophitarja shromadnje wopuschćili. S nětčišchim wobrotowym dawkom žo bursowy wobkhod zadaji.

*

Němska pósta žo wjazy ſ njedostatkom njebędźe. W hapreji je wona něhdźe 14 miliſonow, w meji 19 miliſonow, w junuju 31½miliſonow, w julju 5 miliſonow a auguſe 9 miliſonow, pschesbyłka wunjeſka. Wot ſpočatka nětčišcheho ſličžowańſcheho léta zhły wuſhołt 49 miliſonow ſtotych hriwnow wuežinja.

*

W nozy k póndjeli žu Franzowſojo ſarſadniſtwo żeleſnizow w Dortmundſtim knježim wyſchnoſcham pschepodali. Franzowſky żeleſniczni ſastojnizy žu hižo wotzeli.

Kſchesćijanſke dźěłaćerſke ſwjaſki pschećiwo drobocze.

Wokrjeſne kſchesćijanſke dźěłaćerſke ſwjaſki w Dortmundźe a Bochumje žu wo drobocze nėmſkemu hoſpodarſtwu a dźěłowemu miniſtrej piſmo ſapodale. Wobžarnuju na to pokaſuja, ſo knježerſtwowe naprawy na ſniženje płaćizow njeſu wuſpěcha měła. Na wopak, kataſtrofalne powyſchenje płaćizow ſa wſchu muſnu potrjebu žo wſchudźe pokaſuje. Pschi tym dyrbja dźěłaćerjo hnſto ſwjeſćicy, pschikrećeny cząh dźěłacz a mako ſapłuješa. Nuſa je wulka, 50 prozentow dźěćzi mloko njedoſtawa, dokelž ſo njemóže ſapłaćicz. Knježerſtwo napominaju, ſo by ſakrocziło. Pschi kritiſkim finyſlenju dźěłaćerjow dyrbja žo najbórſcheho bojecz

Swjaſkaſka woješka kontrolla w němſkim wójſku woſtanje.

Swjaſkaſka woješka kontrolla w němſkim wójſku, žo njeſkónczi, kaž bě wotmyſlene. „Matin“ piſche, ſo je ſwjaſkaſka kontrollowaca komiſija wſchelake wězy wuſtrědźika, kotrychž dla žo kontrolla hiſchcze Swjaſkej ludow njepſchewoſwiji.

General Nollet pschećiwo ſažiſchemu wucżehnenju ſPoruhrſteje.

Wójnſki miniſter Nollet je w rěczi pſched Verſailleſkimi offizěrami roſkładł, ſo je techniſky njemóžno, ſo by franzowſke wójſko hižo ſrjedź januara ſ Poruhrſteje wucżahnyło. S twuproſtnjenjom Poruhrſteje žo Franzowſka woješ-ſay njepoſkadi, tola łkwy porheinſki kraj wona njeſmě bjes wojeſkich ſwěſczenjow puſchćicz.

Pschiwótſjenje konflikta w ſakſkej Sozialdemokratiji.

Schtyrjo ſozialdemokratiſy ſakſay miniſterjo žu njedawno ſpiž wudali. S nim žo pschećiwo porokam ſakſkeho, kotrež žo jim dla wotſtadzenja nėkotrych ſozialdemokratiſkich ſaſtojnikow cżinja. W ſwojim ſpiżu praja, ſo **wotſtadzeni njeſżu khmani byli, ſo bychu ſwoje ſaſtojniſtwo, kaž** žo klušcha, ſaſtaracz mohli. S tymle porokom pschećiwo wotſtadzenym je žo pschećiwniſtwo pschećiwo ſozialdemokratiſkim miniſtram hiſchcze ſhórſchiło. Sozialdemokratiſki ſjěſd, kotryž je žo ſaſtdzeny tydźeń w Drježdźanach wotmě, je wobſanknył, pſchichodny krajny ſjěſd ſozialdemokratiſkeje ſtrony namołwicz, ſo by **ſchtyrjoch ſozialdemokratiſkich miniſtrow nuſował, wróczo ſtupicź.** Jeli ſo bychu ſozialdemokratiſky miniſterjo w ſaſtojniſtwje woſtali, by-chu ſozialdemokratojo ſe wſchěmi ſrědkami na to dźěłali, ſo by žo ſakſki ſjězm roſpuſchćił.

Pschećiwo ſozialdemokratiſkemu ſapožłanzej Bethyzy.

Freiberczyſky ſozialdemokratojo namjetuja, ſo dyrbi žo ſakſki ſcialdemokratiſki ſapožłanz prawizy Bethe je ſtrony **wuſamknyć a** ko ſe ſaſtſiojnſtwa ſtroninego ſekretara wotſtadzicz. Bethku winuja, ſo je ſaſyglowany liſt na ſozialdemokratiſka ſapožłanza Löwizy Arezta woczinił a liſtowe wopſchijeze jenemu měſchczańſkemu miniſtrej pſcheradźił.

Sjěſd ſakſkeje demokratiſkeje ſtrony.

Sjěſd ſakſkeje demokratiſkeje ſtrony je w naſtupanju **ſchulſkeje zyrkwinſkeje politiki** wobſamknył, ſo žo jenoſtna ſchula njeſmě do žiwětoweje a wěrywuſnawarſkeje ſchule dźěliez. W teſle ſchuli dyrbja ſo dźěći w duchu ſjednanja luda wocżahnyez. Pſchi tym dyrbi žo na ſhromadne nabożenſke nahlady a poczinkowe ſaſady potnjee dźiwacź. Nabożeńſka wucżba dyrbi ſo po nabożnych ſaſadach wudźěleez a žo na ſkhodźenk hěſczowcho roſwieſa dźiaweź.

Dale žo żada, ſo dyrbi ſo ſtat wot zyrkwje ſakończi dźěliez. Pſchi roſkleczenju dyrbi ſo kulturelnej ważnoſczi zyrkwje połne prawo dostacz a ſo ſwonkowne żiwjenjowe potrjebnoſcze zyrkwje połnje ſpokojicz. Stat dyrbi zyrkez ſchkitacz. Na druhej ſtronje dyrbi pak wón wſchě poſpyty zyrkwje wotpokaſacz, ſ kotrymiż žo do knježerſtwowych prawow ſtata w naſtupanju ſchule ſapſchimuje.

Hittlera chzedża ſ Bayerſteje wupokaſacz.

Awſtriſke knježerſtwo chze Hitlerej ſtatne pſchihłuſchenje k Awſtriſkej wotrjez, dokelž je Hitler ſa cząh ſwětoweje wójny w němſkim wójſku ſłužił. Też ſ Bayerſteje bychu jeho rad wotbyli. Hitler by potom do Pruſkeje ſchoł. Tam by wěſcze wukhow namakał; pſcheto tam reakzija ſabo bobywa.

Herriot wo němſkich woješkich organiſazijach.

Na ſjědźe radikalneje ſtrony je franzowſki miniſterſki preſident wulku politiſku rěcź měł. Mjes druhim wón praji, ſo je knježerſtwo ſa ſakhowanje měra dźěkalo a wo-ſamoczenju Franzowſkeje kónz cżiniło. Jeho knježerſtwo je nadalej měko, wotchódźenſke praſchenje roſrisacz, hdyż je ſo pryedy wjele ſkładnoſczow pſchepahło. Wjele je ſo wo pſchiſwolenjach rěczało, kotrež je nětčiſche knježerſtwo cżiniło, tola wone je jenoż ſadanja ſpuſchcżiło, kotrež ſo jenje njebychu dopjelnile. W Genfje je ſo měr naſtawił na tſjoch ſaſadach: na ſmjerzowyſchiſe. Na ſtrachu a wotbronjenju. Sa nėkotre njedźele je nětčiſche knježerſtwo położenje połepſchiło. Sawěſcze ſo Franzowſka noch-ze wopor ſwojeje dobrowěrnoſcze ſcżinicz. Wona woſtawa ſa wſchěch krajow najbóle wohrożena. Tehodła dyrbi Franzowſka organiſowany měr podpjeracz a jón ſtražowacź. K Němſkej ſu ſo poměry połepſchiſe. To dotalne jednanje wo wikowańſkim ſrěczenju dopokaſuje. Demokratiſki duch w Němſkej, je wěſty wuſpěch dożiły, kotryż ſo njehodźi pſchepoſnacz. S tym pak ſo njeſmě rjez, ſo je Franzowſka nėkle zyle bjes ſtracha; pſchetoż ſda ſo, ſo **Němſka hiſchcze mjes dwěmaj puczomaj khabla.**

Wěſte je, ſo ſo nazionaliſtiſke ſtrony w Němſkej ſ wo-jeſkim pſchihotowanjom młodźiny ſaběraju, a ſo ſwjaſki nėhbuſchiſch frontiſtich wojowarjow ſ němſkoſtatnej woboru w ſwóju woſtawaja. Bjes dwėla ſo wėſte ſwjedźenje ſkoro mobiliſazijſkim pospytam runaju. Dyrbimy ſwěſczeni byez, ſo ſo do wotrohby němſkich ſchulerjow a ſtudentow wjazy hiby njenapadża, dyžli do wutroby naſchich ſchulerjow a ſtudentow. Pſchichod je njeměſty. Brutalna wjeczeńſka myſl cżeſče wojowanja mjes ludami ſhubźuje, na kotrychž ſo zbiliſazija natwarja.

Pſchejemy ſebi, ſo by ſtóncżnje demokratiſki duch dobył. Franzowſka je ſ najmjeńſcha k měrej napominała. Wona ludy mjes ſobicżiwoſcze, bjes falſcha a bjes teho, ſo by nė-koho chżyła winſamknycź, k temu namołwja. Ludy dyrbja nėtko rjez, hacź ſu khmane, ſo roſſudźicź, ſo bychu po tu-tym namołwjenju cżiniſ.

Franzowſke renty ſo podpjeruja.

Po „Matinu“ chze franzowſke knježerſtwo k podpjeranju franzoſkeje renty wukaſ wudacź. Po nim dyrbja wſchě towaršſtwa, kotrež dyrbja wot léta 1867 50 prozentow tehole kapitala na kupjenje franzowſkich rentow nałożicź.

Swonkowna politika ruſkeho knježerſtwa.

W rěczi pſched zentralnym wukonjazym komitejom bol-ſchewiſkeje unije je Cżiczerin na to pokaſał, ſo žu poſłednje léta ſažo nėkotre ſtaty bolſchewiſkim knježerſtwu pſchipóſnaſe. Wobnowjenje normalnych pomėrow mjes Ruſkeje a Franzowſkeje móże ſo jenoż bjes wumėnjenjom ſtacź. Cżiczerin twraſnje praji, ſo ſo ſ Madźarſkej ani ſ jenym druhim ſtatom njeje woješke ſrěczenje wobſamkło.

Němſkoruſke pſchećelne pomėry ſu ſara cżeſčim pruhowanjom podcżiſnjene byłe. Konflikt dla Barlinſkeho wiko-wańſkeho ſaſtupjeſtwa je ſo wurumał. Bolſchewiſke knje-żerſtwo budźe ſo pródžowacź, ſo by pſchi pſchichodnych jedna-njach wo wikowańſkim ſrěczenju exterritorialnoſcź ſa zyle twarjenje dóſtanje.

Powjeſcze, ſo chże bolſchewiſkiſta Ruſka do Swjaſka lu-dowy ſaſtupicź, hanja ako hromadźe ſ druhim ſtatom, ſu hole wunamakanja. Se ſaſtupjenjom do Swjaſta ludowy by ho Ruſka ſwojeje ſamoſtatnoſcze wotrjekła a ko politiſy en-tenczinych mozow podcżiſnyła. Runje tak Ruſka wo ſaſtupje-nju Němſkeje mnjeſi, kotraž mohła ho ſ tym do ſwjaſkow ſaſchmatacź abo ho njepſchećelniza Ruſkeje ſcżinicź.

Cżiczerin ſtónczi ſwoju rěcź pokaſujo na wuſte pſche-ćelſtwo Ruſkeje ſ wotucżazymi aſiſkimi ranſchimi krajemi powſchitkownje a na ruſko-chineſke pſchećelſtwo wobzeje.

Eſtonſko-ruſki konflikt.

Eſtenſke ſwonkowne miniſterſtwo wojſewja: W ſaſtu-pjeſtwje Eſtenſkeje w Moſkwje ſu ho w blizſchim cżaſu pſchemėnjenja wocżakacź. Tele pſchemėnjenja ſu dla ſadżerże-

Meble stajnje dobre a tanje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika
Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

żejo bolschewikiskeho knježeřstwa nutne. Wono nieje žo njeprajomocne naschich zastupjerjow wzdźałko, na kotruž maja wukrajni diplomatojo prawo. Agentojo wurjadneho revolucionarneho ruda (czeki) su zastupjerjow Estenskeje niz jenoj zmjenje wobkedźowali, alee žo tež na nich hrěschiki, so su z wobhonjerskim saběrazu. Bolschewikiske nowiny su schitowdźerje nastawki pschećiwo Estenskej a jeinbch zastupjerjow wuczischcowale. Etenski pósłanc Birk naiffěrje wróci se zwjerjetki attaschej kapitan Maser, kotryž w tu chwilu w Estonskej na dowolenźy pschebywa, žo na swoje měsno wjazy njewróći. Wotkladanje tutych naprawow je, so chze estonske swonkowne ministerstwo praschenje rospomnacz, hacz dyrbja žo poměry k bolschewikiskej Ruskej pschemněnicz.

Czrjódu bolschewikiskich z Bežarabiskeje wuhnali.

Pjatk žo we wokolnosczi Tatara Bunara w Bežarabiskej czrjóda bolschewikiskich banditow pokaža. Wotdźelenja wojakow, kotrež ruče zawohacha, banditow rosehnachu. Banditojo 10 mortwych a jeneho sranjeneho zawostajichu. Wojazy z zbrje njeschkodowachu. Pschepytanje pokazachu, so běchu rubježniczy sbrik bandy, kotraž bě psched mězazom wjeż Tatar Bunar napadła.

Jendźelsko-turkowski konflikt.

Turkowska žo na wójnu z Jendźelskej hotuje. Někotre žobustawy turkowskeje kolonije, kotrež su za czas wójny w turkowskim wójsku jako ossiźerojo wojowali, su z Angory telegrafiskim k wójsku swołali. Pjatk su z Barlina wotjěli. Barlinska turkowska kolonija wotczakuje, so narodna zhromadźizna w Angorje powschitkownu mobilisaziju wobsamknje.

Najskerje w swizu z wójnskim strachom je **turkowske knježeřstwo 1000 Grichow w Konstantinoplu sajeło dało, kotrež dyrbja žo z Turkowskeje wupokazacz.** Pschedbyhda grichiskeho wotpósłanczstwa pschi internazionalnej komnisiji za samjenjenje grichisko-turkowskeho wobhladowanja je rasnje protestował a hrozył, so Konstantinopel wopuschczi, jeli so to hischcze wjazy Grichow sjima.

Macdonaldowa wólba njewěsta.

Politiski rosprawnik Londonskeho „Stara" pischе, so w liberalnym hlownym kwartěrje njeje žaneho potajnstwa, so žo twoczakuje, so dźěłaczeřskich wjednikow Macdonalda, Clynesa a Hendersona pschi wólbach poraža. Macdonaldowi wuswolerjo žo wobwěsze sjebani czuja, so je žo położenje w górnistwje wot teho czasa zhórschiło, so je dźěłaczeřska strona knježeřstwo pschewzała.

Jendźelski podźěł němskeje porconki tśinace króczej žo pschepyšał.

Jendźelski poddźěł połczonki za Němsku je žo tśinace króczej pschepyšał. Pjenjeżnizy maju połczonku za zyle wěstu, dokelž Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki a jendźelski stat za nju rukuja.

Južnosłowjanska knježeřstwowa krisa.

Pschi wuradźenjach, kotrež žu žo žobotu popołdnju pod pschedhydźstwom krala wotměše, žo pokaza, so běchu rospjery mjez knježeřstwowymi stronami a radikalnymi stronami tak wulke, so žo ida njemóżne byeż, se wschěch stronow zhromadne ministerstwo wutworicz. Radikalni su žo z rosžudnosczu pschećiwo wobdźělenju Khorwatow pschi knježeřstwje wuprajili, dokiž su tuczi swojeho republikanskeho pschesmódźenja njejsu wotrjekli. Wočakuje žo, so kral skupschtinineniu pschedhydźe Jawonowiczej porucźi, za czas nowowólbow ministerstwo z radikalnych sestajicz.

Wójna w Chinje.

Kaž Havaska powdźerjna z Peking shoni, je general Wu Pei-fu knježeřstwu jódźił, so je město Czjumanku sażo dobył. Czang Tso-linowy naddeh na Shanghaikwan nieje žo poradził.

Spanišla w Marokkowskej dale postupuje.

„Times" z Madrida powjedża, so su schpanišzy wojazy dźeł sażo dopjli. Tole wuswobodzenje je žo njedźiwazy hrožazeho stejischcza Kabylow lozo wutwjedło dyjł pola Schefchuana. Dale su schpanišzy wojazy k połodnju wot Schefchuana stejischcho Kabylow dobyle. Kabylojo su pschi tym sto muži zhubili.

Rěcz Baczewskeho, sapósłanza Polakow, w Pruskim žejmje, 6. oktobra 1924.

(Pokraczowanje.)

Sajimawe je tež, schtoż „Görlitzer Volkszeitung" wo Stahlhelmje runje tež w Schlesinskej pische.

„W nozy k njedźeli 21. septembra wotmětowachu pola Seidenberka w Lubanskim wokrjesu pschi częstoslonorakiej smjerzy Stahlhelmy Shorjelskeho wokrjesa někotre 100 muži zyłni, nózne swuczowanje z biwakom. Wot 10. hacz do 11 hodź. stżelachu njepschestawajzy maschinske stżelby a infanteriske stżelby. Prěnje stżelenje rozwi žo w krajinje wosow Swecze—Niederrudelsdorf. Njedźelu dopołdnja pak dźiwche dale. Jedyn kubleř wokolinu je wi-eza pschi biwaku swinje sarżaż a tym ludźom pschewostajił. W nozy na njedźelu 28. septembra stżelesche žo we wokolinach Biesnizy—Kunerizy njedaloko Landestronu dale. We tutych Stahlhelmowych połnych swuczowanjach wuzichu, kaž žo poradźi swěsczicz, 4 maschinske stżelby a z najmjerscha na 100 infanteriskich stżelbow abo karabinarjow. Wulki dźeł Stahlhelmowych ludźi bě kaž bo posa swon wobrónjenych. Njedźelu popołdnju posoże wróczichu so Stahlhelmojo w jednotlinych wotdźelenjach, někotre 200 muži zyłnych, w marschowym porjedże nimale hacz do města Shorjelza. Pschi dwórnischczu na Barlinskej drózy hakle rozdźelichu žo pomału do 40—50 muži zyłnych wotdźeleni.

To je „Stahlhelm" knjesa dr. Regenborna, organizazija, kiž žo sa to stara, so mamy we Hornjo-Schlesynskej „měr". A hdyž němsko-narodny knjes Milberg praji, so žo se Stahlhelmom njeskońsan wobkhadza, tak dyrbi žo jemu wopraudźe pschihłosowacz, pschetož hewak dyrbjał žo wón dawno sakasacz. Srosemisch ja njemóżu, tak móże republikanske ministerstwo knutskownych naležnoszow dowolicz, so tajke organizazije wobsteja.

Na moje naprascheowanje, kiž sałożenje schulow sa narodne mjerschiny nastupa, wotmołwi žo mi, so wo tutych praschenjach njemóże žo ramo wopominacz, pschetož k temu nima stat pjenjes. Ja wěrich njemóżu, so je temu tak. Hdyż ma stat pjenjezy, organizazije niz jenoj podpieracz, ale ramo zyle sdźerżecz, organizazije, kiž tu k temu tworjene, pschećiwo narodnym mjerschinam wojowacz, **potom dyrbi tež pjenjezy mjez, prawa narodnych mjerschinow płaczíwe sczinicz.**

Hdyż ma stat pjenjezy, organizazije niz jenoj podpieracz, ale ramo zyle sdźerżecz, organizazije, kiž tu k temu tworjene, pschećiwo narodnym mjerschinam wojowacz, potom dyrbi tež pjenjesu mcź, prawa narodnych mjerschinow płaczíwe sczinicz.

W Rušiscej Prušzi załoži žo tak njemowany „Ostdeutscher Heimatdienst". Kiž ma pschećiwo tamnischej półskej mjerschinskeje wojowacz. Won dźela hromadze z knježeřstwom. Mi wobsobinsky su tajne nukaże knježeřstwoweho prezidenta do rukow pschischcze. Wone dźechu na krajnych radźićelow napiłane. W nich bě wurasnje prajene, so ma wo tutych „Heimatdienst" sjednicz (Sdtschcze, błyschcze! pola komunistow.) wo nalěsnoscach mjenujzy, kiž su cznischkaki abo hewak nichtó knježeřstwu no polskim swiatku donoschowali. Shromadne dźeło knježeřstwa z jenej tajtej organizaziju hiko dopokazuje, so wyschnoscze zenje prawa półskej mjerschinje njedahża. Hórje hischcze je, hdyż tosame knježeřstwo „Heimatdienst" se statnymi wu- podpjerujo, kotrež tež my hobustawy narodnych mjez- now narodacz dyrbimy, tak so žo z naschimi samo- pjenjesami pschećiwo nam wojuje. Rauschopruski p- denta a Olschtynski knježeřstwowy prezidenta stoj bło- ły rasow Rauschopruskemu „Heimatdienstej" wjetsche s- my pschewostajiłoj. (Sdłyschcze, błyschcze! pola k- słow.)

Njewěrcik, so žo to stanje, so statne ministerstwo nic- njewě. Nadyadne je, so je kóżdy ras połsti strach w Rausche, Prušzej wulki. Su li pokazowali w- rauschkeho „Heimatdienstu" prózdne. Potom so jara lichicz, połsti strach so nahonicz a- pschewostajicz. Hdyż pjenjes. Połsti strach, kiž žo z „Heimatdienstom" založi, ma jenoj ten samér, „Heimatdienstowe" wobsahowy pjelnicz.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

Wutoru, 21. winowca.
Wórše a towarškow.

† 1878 **Mjertyn Gryś, wučeř w Nowej Wsy pola Pjena, basnik.**

1846 załoži so „Serbowka" w Prazy, Jakub Buk wotewrí prénju zhromadźiznu z basnju „Lipa Serbska" a ze zahorjacej rěču. Nihdy njeamó so Serbowka zapomnicź! —

Sym mojoh' konja zhubił,
Mojeho šumjela!
Wy maće dolho čakać,
Doniž budźe štó so namkać,
Kiž tajkoh' konja ma.

A hdyž wón bóže wumrjeł,
Zahrjebach jeho ja;
Pod jedyn štom na ploni
A pomnik wam tu groni:
Zo wón tu row swój ma.

A nad nim sedźa ptački.
K joh' prewožowanju.
A přez mje wy też wšsce,
Kak swěrny wón mi běše:
To wšitke spěwaju. Mjertyn Gryś.

Hdyż zadžerać so započnu,
Čert wohoń duje z duchawu.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 2, thermometer wo dnjo + 8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer — 1, thermometer w nozy + 5. Wuhladny na njestajne wjedro. — Mjana w połnozny sczelce twuhłaki do wjerchnjeje a fryjedźnjeje Europy a je nam njewobstajne wjedro pschinjesła. Wobschiua pola kupy Island łubi wuwjedrjenje. — Jutsje fryjedu błónczko 6,37 hodź. schłodny a žo 4,55 hodź. khowa. Mjeńacźk we połnozy schłodny a žo powoldnju 2,33 hodź. khowa.

— Telefonischa powjesczá wo wjedrje sa jutsje fryjedu: Najprjedy žo hischcze hdys a hdys podeschczuje, z czańami žo mużnźni a wokhłódni, podobnje žo scho bóle samrócźi a do deschcza da. Sdyłnische wětry z wjeczora.

— Wulki woheń w mjeście wosebiwichu wczera wjeczor po 11 hodź. swonj Pětrowskeje zyrkwje. W Czepizach leżonnoscźi na hornjeczelkej haży 29 bě w hródźanym twarjenju woheń wudyrił. Won žo spěschnje rozschěri a shrabny też pódłanske twarjenje, w kotrymż bě wojnaschowano a bidańna samešczenc. Hačrunjeż bě wohenjowa wohora ruče k ruzy, njebě ji tola mókno, wohenj sa- lecź. Twarjeni žo bo cźista sgalschitej. Pschihódnemu wu- trej ma žo dźakowacź, so woheń na dalsche twarjenja

Vizitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuměr Schěza.

2]

(Pokraczowanje.)

Prjedy, t. r. psched pał sta a wjazy létami, mějachu my dźeci husto dosez też na hkowje jejka, na wtoru pschilěženje. Hdyż ho macź na te bohlada, dha rekasche: Hólcze, ty pak masch sażo wschi, to je luba nusa z tobu! Wona potajkim te jejka, hnidy mjenowane, derje snajesche; hdyż te běchu, tam běchu też wschi, a te běchu prjedy móda. We kóżdej schulskej jistwe wschowa lawka stejesche, na tej dyrbjachu czi syhdacź, kiž mějachu jich najwjazy. Porjada a czistosce bě tehdy wjele mjenje njeje ludźimi hacź w tu khwilu. Hołdy w schuli w rubjeschkach na hłowje žydachu, tuž žebi njetrjebachu kóżdy dźeń włoży czeszacź a wschi běchu z tym spokojom.

Někotsi mjes wami žuadź wědźa so ja metele a wschelake druhe waki ropu, wulke a małe, a pschi tejle sdkadnoscźi chzu want krajcź, so žo w naschej Luźizy wjazy dyżli 1900 drezjinow wschelakich mjetelow. Pschi tajkim bźele žym žo też sjowcził na wschelake kedźbowacź, schtoż druhy ludźo z zyła njewidźa. Husto ja na pschi. na puczach mjetlaze schchibleschka namakam; też te su wibitne thartki. Ssame wone mjetelam wotpadnyte njejsu, każ schchibłatym mrowjam jich létadła, ale schtó dha je je tam skadł? Bohužel je tych swěrjatow, kiž so rjanymi mjetlemi dźeja, zyła czrjóda. Najbórschi mjes nimi je njetopyr abo każ ludźo z wjetscha praja łuschi njetopyr, druhi tajki njedowczink pak je wóscha (Nachtschwalbe). Wobej pórzjnjetej létacź, hdyż je žo dźeń nakhilił a czma žo z hustych łćzow wudobywa. We tutym czażu pak też najwjazy mjetlow léta, so bychu žiwjenja radosez wuzijwałe, kwětki wopytujo a méd z nich zyzaoj. Ale wjetsele žo druhdy ruče minje, a rjanosez bórsy wobłédnje. Kóżdy mjetel, kiž na žiwojim puczu njetopora abo wórlu jetta, je žhubjeny, wonaj jeho schrabnjetej a ležerjetej, jenoż schchibleschka na semju padnu, dokelž žo k jédźi njehodźa. — Wój (wojowanje) wo žiwjenje knježi w jenajkej żurowoscźi tak derje pod semju a w hłubinach wody, kaž też na semi a w powětrje. Jeneho wjesele je druhebo srudoba. Druhdy pak je tej srudoba na wobémaj bokomaj. Se Schprewje pola Klukicha žym někdy na pok mortwu schczuku wuczahnył, ta wjazy płuwacz njemóżesche, ale woda ju dale njesesche, i schórkoteje khlamy pak jej běła ryba tschesche. We žiwojej nahrabnoscźi bésche žebi schczinka pschewwulku rybu popadnyła, tu někto dopózkrecz njemóżesche a dyrbjesche žo saczitnycz abo sadużycz. Tak dyrbjało žo wschitkim narabnikam senicz.

Dale chzu wam někto powdacź, kak žym ja někdy we lézu spodźiwnu wibitnu thartku namakał, to bě sajecza wopuschka; hońtwjerjo ju njemuja Mume, potajkim kwětka abo rózicźka. „Schtóž je ł makym njespokojny, tón wjetscheho hódny njeje", takle bě mje njeboh macź wuczikła, tuž też wopuschku žobu wsach. Na žiwcze je tola tak, so je kwětki płod narosche, jahoda, jabluko abo někcho druhe, tuž też je móżno, so ł tutej kopmatej rózicźay po czażu sajaz pschiroscze. Hdyż žebi takle sajeczu kwětku wobhladowacź, dha mi tola wschelake myślicźi ł mohłow sthadźachu. Do kajtich srudnych wobstejnoscźow a wulkeje czężnoscze bě wbohi sajaz tola napadnył, so bě sadwěkuju w czężkich myślach žwoju poźledniu pychu jako wibitnu thartk tu na semju położił? Tuž nésahto wuhladnych, schtoż mi zyle drama na hródźne waschnje rosżażnowasche: w kożmach tschesche sulcźi, ja jón hnydom sa liješi łub špośnach, bě to króna druheho cżronowaja; lischzo, kiž bě sajaza hrabnyła, potajkim nowe łuby rosceschu, tuž bě to młoda lischka była. Stara budźesche hinak pschimiała, młoda bě hischcze njeteba, tuž bě sajaz jenoż wopuschku thubił, lischka pak łub. Mukwycz dyrbi bźé kóżdy, też rubježnik; misichr hischcze žadyn ł njebješ padnył njeje. Někto widźicze, schto tajka wibitna thartka druhdy powéda, załosthe wézu, srudobu nimo méry. Wo powschitkownym mérje a pokoju w pschirodze jenoż cźi rěcza, kiž na tajke nésahto njekedźbuja.

Moja nadźija, so ł wopuschzu po czażu sajeczł pschiroscze, žo njedobjelni, tuž ju ja, dokelž žym sprawny cźłowjek, naschemu korezmarjej donjeżech, kiž mějesche wjeżnu hońtwu wotnajatu. Tón pak žo mi wuźmja a njerodźesche ani wo wopuschku, ani wo subcźł. To je mje wjedrotoje mjeschko, a tuž žo nichtó dźiwacz njetrjeba, hdyż w pschichodnych tak sprawny wjazy njebudu. Zaj sawdsesze, dyrbjał- ł hdy sażo sajeczu wopuschku namakacź, hnadź tajku, pschi kterejž hischcze sajaz wiże, ja budu žo pasez, ju naježi wotedacź. Pschetoż, schtóż je ł makym njespokojny, tón wjetscheho hódny njeje.

Jako schulski hólz w mojej dominije wschě rěcźi snajesch a wschě kerčli a kerčźki wokolo nich zwonkach a znutskach. Woda bě tehdy polna rybow a rakow, a te běchu mi z mojim towarschom lubsche hacź hużby, kotrež dyrbjachu dźeń wote dnja pschi rězy pasez. Raki zu dawno wšeslakale, a rhbow jich tam też wjele wjazy njeje, hewak wodny mnź, kotrehož ho my khętro bojachmy, je cźehnicźo a nichtó w sanjeschwarnjenej wodze njewutraje. Jedufzija, t. r. někotra, je ju sajédojczila a skasyła; hale ludźi też. We wulkim rokotowym kełku pschi Sahlowej blišo pschi Lichanskim špuschczadle, ja ras ti wulke karje namakach, jedyn bě nimale hacź do połojzy sežrany, hdyż jenoż pschi khłowje nażranej. Schkoda, wone běchu hinak khętro sażmjerdżane. So je tam žadyn paduch bynjebě, to bě wěsze, njebě pak mi cźežko, tute krwawne wibitne thartki cźitacz. Ja běch w staznym wobhładze ł pschirodninimale wschě swérjata a jich waschnja sesnacz wukmył, ale hnydom wjedźach, so je wudra (Fischotter) karpy pobrała, sakuśała a nażrała. Tych bě w tanunym czażu wjele. Sahłowzy dosez, tuž njetrjebasche łutowacź. — W żurowej łmach, hdyż je w delnim kraju wscha woda ł totstym łobu- pschikryta, wudra ł horam horje pschińdże, hdyż spe- bźaze rěcźi tak łóhaju njesamjerstnu. Za žym na pschi. ječź pschi rězy na Rachłowskich łukach widźach. Sšnéh je nje leješche, tuž bě jejny śled, t. r. stopy, derje spo- wona je pola naš jeniczke schtyrinohate swérjo, kiž ma wo- porstami kożu kaž hużby a kacźki, a ta žo na njebźim łu- wosnamjenjesche. We Wujeschoju bě wudra psched łu- létami wschě pirmhi (Forelle) ł hatka w knježej łu- wułojita, a tych jich njebě mało było.

wypchendze. Najstata schoda je wulka. Kak je wohen wustał, niże hischcke snate.

— **Najstarschi měšchćan wumrjel.** Najstarschi Budyšk ši měšchćan, k. rynčerkubkelšti sarjadowar na wotpočinku Jan Jakub Heina je hobotu, wjecžor, w 96 lěcže swojeho žiwjenja wumrjel. Won bě znano najstarschi wobydlet zyłeje Łužicy a Šakšeje. Jakub Hajna bě we swojich łasnjinskich tschasi znata wosobna po zyłych Sserbach. Won hišcze hrabjam ſ Lipy nad Chichonjanami na wschě 43 lět, najprjedy jako jednory wowcežel atd., dónjż bě jemu wjedniſtwo Chichonſkeho rynčerkubła njedźiwjeho. Won je swojemu knježemu ſtajnje ſ njewočzěhnej zwěrnu złužił, je swoju, kotraż dźensa ſ cžežka runjecka namaka. Psched nětšim 20 lětami poda žo je swojej psched 10 lětami femrětej mandželſkej, tehorunja žiwernej Sserbowku, Hańžu Hatańcz, na wotpočink do Budyschina, hdźež bě pschi khěži kupił. Hač do poślednjeho dnja ſtawaſche hižo tanu łaſe a swój dom jam w rjedže bźerčeſche. Won bě ſwérny bohrn Sserb, a njechańbowaſche ſo też wuchudże jako Sserb wusnamjeć. Jeho ſwójba dźe ſtajnje herbſka, ſchtož ſ jeho widźimy, ſo jeho ſynaj, kotrajż ſtaj cžaſ žiwjenja w Němčach bykoj, hiſchcze dźensa derje herbſki rěcžitaj. Knježa Hajna bě też wobožny Sserb. Nimale wſchědnje jeho wikowatacź. Won bě też ſtajnje pomjenj cžłowjek, hačzunjeſ bě jemu jako inſpektorej ſtajnje mózno, na ſwojich ſaſtoſnſkich puczach hebi konje ſapſchehnuncź, dha won to tola žeńe nieczitſchesche, ſo niebu konje njetrjebawſchi napinak. Konje bźchu ſa njeho jenoż ſa rólniſtwo. Tak je nětko tuta ſtwórna herbſka duſcha wudychała a my wſchitzy, kotříž ſmy jeho znali, pschejemy jemu wěcžny wotpočink a wěcžnu złožnoſcź.

— **Anderowa liczba.** Statiſtiſke wotdźělenje polizajſkeho hamta w Budyſchinje nam piſche: němſko-ſtatna inderowa liczba ſa ſeſtnjenje bě 15. oktobra 1,23 bill. krońa dowójniſkeho cžaſa.

— Stawidźenje ſchulſkich nalutowarnjow. Swjatk ſakſkich nalutowarnjow je miniſterſtwo ludoweho wuwuczenja

Hospodarſki rozhlad.

Wutoru, 21. ſkobra 1924

Kurſy wežera w Barlinje:

(Zinc tauſa ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	21 970
jendželſki punt	18 820 000	cžeſkoſł. króna	12 490
ſchwajzarſki frank	80 425	10 mil. pólſk. mark.	78 570

Pjenjezy bźchu też wežera tóhło dóſtacź. Wſchědna dań ſtaji ſo na ¼ hacź ³/₄ proz. a mětjacźna na 12½ wob lěto.

We Barlinje wežera žadneje burſy njebě. Ta prokeſtowaſche pſchećiwo wyhońkemu burſowemu wobrótowemu dawkej.

Mjes tym je ſo ſtatny ſejm roſpuſchcził. Knježeſtwo je ſo ſlónczniže k ſmužinowemu poſtupej ſhrabało. Jadro zyłeho hubjenſkeho cžſi tola w tym, kak měše ſo hobrke cžeſe. wukhadźaze ſ Londonſkeho wuczinjenja ſwjeſeć a ſo na wiſchelake worſchtu luda a naſchemu hoſpodarſtwu roſtudźiłeć. Mu widźachmy, kak te ſtrony, we kotrychž induſtrielni, pjenježniſy a wulkoſkomoſkerſo knježa, ſo proſzowachu ſo ſjednoczicź. Pod heſłom „Bürgerblock“ dwjeſche ſo tole ſjednoczenje pſchemjeſeć. Bohužeł, nimamy w Němſkej ſtrony, kotraż by wuraſnje ſajimy burſke ho luda, brěnjeſo ſtawa a wſchěch w poſze ſwojeho wobłicža dźělawych ſam ſtatnych erſtenzoun a worſchtow ſchikała. To ſpóſnadze wuhwori we herbſkim ludu žadneje ſa ſamoſtatnej „herbſkej ludowej ſtronu“. Ta je ſo ſlónczniže wutworiła a ſo pſchi poſlednich wólbach ſwóje a ſ njewoteſkakanym wulpěchom wobdźělíła. Póbla hoſpodarſkich ſajimow, dyrbi nam Sserbam hič wo ſakitanju naſchich herbſkich prawow. Tehodła pſchiſamkny ſo herbſka ludowa ſtrona k bloſej narodnych mjeniſchinow. Nadźijachmy ho, ſo tón ſ wrěnim nadběhom nětkotre mandaty dobudźe. Tale nadźija naſ ſteba. Ale w ſkutku, ho žadyn wołeć, kotryż je herbſkej ludowej ſtronje ſwój hłoſ dał, ſzehał njeje. Wy ſwému, ſo ſe naſchim herbſkim hłoſom žanu ſtronu ſylnili njeſmy. Wſchitzy ſmy ſo ſwojich hłoſow naſ ſjebacź. — Widźimy tola jaſnje, kak ſu ho wſchitzy cźi ſtebali, kotříž ſu ſwój hłoſ ſrnjam dali, kotrež wſcho możne lubſchu a niczo njedźerżachu. Najjaſnjiſchi wotmołwu maja mali ratarjo, žiwinjeſerjo, ſrěni a wjeſchi burjo w tych hobrſtich njeſpokojnſkich dowkach. Wornjo knježim dworam, induſtrijowym baronam a bohačkam płaceja w kóżdym wuſtawjenju wjetſche dawki a nimaja powdała na tych tunich kreditach, kotrež ſo ſpomnjenym pſchiſwobroczuja.

Cźeſke Londonſkeho wuczinjenja dyrbjachu ſo na nich wotwaliecź. To ſ poſledniech wodarkow a jednanjow kóżdy wuczu, kotreż ho troſchku wo politiſke a ſ tym hoſpodarſke naležnoſeže ſajimuje a njeda ho němſtim nowinam ſoſljepicź.

Tehodła nam Sserbam we politiſkim naſtupanju tón jenički wupuſć woſtanje, ho jenoż ſwojeje herbſkeje ludowej ſtrony dźerżeć! Każ błoſchimy, błok narodnych mjeniſchinow ſ jenej, jemu jara błiſko ſtejajej partaju jedna, dla ſwójanja wólbanych ſliſchinow. Tale parkaja na hižo nětkotre mandaty. Sjednoczene błoſin narodnych mjeniſchinow, bnchu ju ſ nowe ſejnuliſi. Njech pak piſchidźe, každy: Dźerżmy ho naſcheje herbſkeje ludoweje ſtrony.

We Němſkej dźemy cźakanſkim kuntſkownym konſtiliantu napſchećzo. Nazionaliſtiſke bibanja (Stahlhlem, Jungdo, Jungſturm, Wehrwolf a podobne organiſazije) ſo ſylnje roſtroſtnja. Wone powjedu, ſchtož dyrbimy ſ hoſpodarſkeho ſtejiſchcza hłuboko wobžarowacź, k ſahubnemu roſtſchěnjenju. Lědma naſtawaje hoſpodarſke ſkrucženje — konſolidazija — kotruż knježeſtwo po prawom pſchećziwo ſamérei tehole hibanja pſchewodże. Ho ho roſbilo. Tehodła njech kóżdy Sseeb ſwérnje ſteji k ſwojej khorhoji. Pod njej wojnju ſwěſcźimy naſch a naſchich dźěcźi herbſki pſchichod a też jich hoſpodarſke dereńcźe.

Produktowe wiki wotbźěchu wurjadnje mérnje. We pſchećziw bě Amerika wěſcźe błahſcha. Wikowarjo wežera pſchećziwu mjenje ale rokżu hynije poſtſickowachu. Dotekl małe njeźdże, njemjeſachu wjele kupzow. Płacźiny wſchak ho małe pſchemjeńchu. Wowſa bě ſ hromadami na wikach, ale jón małe kupowachu. jeczmjeń mějeſche jenoż w rjanym ſorcie kupzow. Wotrubky a womjeſchki mějachu mérne wiki. Zentnar płacźeſche wežera

w Drježdźanach

pſchenicy 11,35—11,60, rožki 11,50—11,75, jeczmjenja naležneho 12,50—14, naſymneho 11,50—11,25. wowſa 10,05—10,50, jara ſchpatna 8—10 ſł. hr.

w Barlinje:

pſchenicy 11,10—11,40, rožki 11,10—11,35 jeczmjenja naležneho 12—13,50, naſymneho 10,75—11,50, wowſa 8,80—9,65 ſł. hr.

Na pſchedań:

Boran, raiſchofriſiſki we Wojerezach, halefa cźo. 2.

Jalaiza, ¾ lětna, raiſchofriſiſka, we Němſkich Paſlizach cźišło 1.

Kóń w Budyſchinje, na jerjowej haży 12.

Sofa dwaj, w Budyſchinje, korczma „Luſatija“ na Lubijſkej dróży.

Kolo w Budyſchinje, Schlachthoffſtr. 19 III.

Wós, mały błožkaty, ſa 13 hr. w Budyſchinje, na herbſkich hrjebjach cźišło 30 II na prawo.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki dźenja w 11 hodź we Barlinje:

Pſchenja 10,90—11,10, rožka 10,90—11,10, jeczmjen naſymn. 10,20—1075, wowſ 9,10—9,60. Mało zita. Sſo mało kupuje, tehodła tendenza: ſchpatna.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zita a wołſowe ſumje ſu tuni abo 1000 kg, ſtawił 100 kg. płaczijny ſu ſtoſej hriwnje.

	20. 10.	18. 10.		20. 10.	13. 10.
Pſchenja	122-228	223-229	rožk. wołſnjeſt	16,20	16,30
rožla	222-227	222-229	poch. melaſſa	9.25	9-9,25
naſeł. jeczmjeń	240-270	240-270	ſeradella	15,00-17	15-17,00
naſ. jeczmjeń	—	—	ſčerwjate twjſli	19,50-20	20,00
wowſ	178-184	176-184	ſuny	20-27	20.—
kukurjza (Mais)	—	—	wo'a	19-20,00	19-20,00
pſchenicžn. muka	32-35,25	32-35,50	lanu wołſnjeſt	26-26,50	26-26,50
ſlana muka	31-35,00	31-35,50	wódrje lupiny	14-15,00	14-15,00
pſchenicž. wotr.	13-13,60	14,80	ſalte lupiny	16—19	16-19,00
rjane wotruby	13-13,20	13,20	ſyno, 50 kg	3-3,30	3,20-3,40
rožk	390-400	400	ſ'oma, rjana	1,30-1,50	1,10-3,40
lanc ſymje	400-410	390-400	„ pſchenicž.	1,30-1,50	1,10-1,40
hroch	25-27	25-27	„ wowſna	1,20-1,40	0,90-1,00
piſwuſchti	17-19	17-19	„ jeczmjenja	1,20-1,40	0,90-1,80

Drježdźanſka burſa.

Pſchenja	227-232	**běrnaze truſki**	22,00-22,50
rožla	230-235	**pſchenicž. wotruby**	13,60-13,80
naſymſki jeczmjeń	230-245	**rjane wotruby**	13,00-13,40
wowſ	201-210	**pſchenicžna muka**	35,00-37,00
cźerwjeny błeſel	240-275	**rjana muka**	36.00-38,50
rapſ	360-380	**woka**	20,00-21,00
kukurjza (Mais)	215-220	**pjeſuſchki**	20,00-21,00
ſuche truhanſki	12,00-13,00	**hróch**	26,00-27,00
		ſokrowe truſ	20,00-22,00

Płaczijny Drježdźanſkich wikow réſneho ſkotu pſchiniſeńemy w naſchich „Sserbſkich Nowinach“ hiſchcże na dnju wikow. Dokeł wežera prěni kwartał (nekotre tyżnjow) Sserb. Nowin je hiſchcże njemjeſeſe, je dźensa hiſchcże jónu wotcźiſchcźimy.

Płaczijny réſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

20. oktobra 1924. Płaczijny po zentn. a ſł. hriwnach.

Stóine dra tny a wołnanjenſkne.

Woły: 252.

Polnomłaſne, wukormſene, najwyſchſche réſneje hódnoſcź hacź do 6 lět	52-54
Młode młaſne, wukormſene, ſtarſche wukormſene	42-48
Mjenje wukormſene młode, derje pjewane hačzunjeſ	36-38
Mjenje pjewane wſchitzi ſtarob.w	24-30

Byłi: 327.

Polnomłaſne, wurodźene, najwyſchſche réſneje hódnoſcź	50-52
Polnomłaſne, młóbſche	44-47
Mjenje wukormſene młóbſche a derje pjewane ſtarſche	37-41
Schpatne	29-35

Jałowy a krowy: 383.

Polnomłaſne, wukormſene krowy najwyſchſche réſneje hódnoſcź	52-54
Polnomłaſne, wukormſene jałowy najwyſchſi, réſneje hódnoſcź hacź do 7 lět	42 45
Starſche wukormſene krowy a derje wowite młóbſche krowy a jałowy	33-37
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowy	20-31
Mjenje a ſchpatnje pjewane	20-24

Cźelata: 335.

Najwyſchſi, wukormſene	50-52
Mjenje wukormſene a łajſe wot zyga	74-78
Schpatne	60-70

Mowzy: 698.

Młóbſche a ſtarſche wukormſene	40 46
Starſch. wukormſene	40-46
Mjenje wukormſene (Merzſchafe)	22 36

Cźwinje: 2235.

Polnomłaſne, woſebitych raſow a jich ſkiſcźenjow, hacź we 1½ lět ſtare	75 80
Wukormſene	84-86
Młóſne	70-74
Schpatne	62-66
Mangy a kundrowte	62-66

Na pſchedań:

Boran, raiſchofriſiſki we Wojerezach, halefa cźo. 2.

Jalaiza, ¾ lětna, raiſchofriſiſka, we Němſkich Paſlizach cźišło 1.

Kóń w Budyſchinje, na jerjowej haży 12.

Sofa dwaj, w Budyſchinje, korczma „Luſatija“ na Lubijſkej dróży.

Kolo w Budyſchinje, Schlachthoffſtr. 19 III.

Wós, mały błožkaty, ſa 13 hr. w Budyſchinje, na herbſkich hrjebjach cźišło 30 II na prawo.

proſyło, proſzowanja wo ſwjeſchenje ſchulſkich nalutowarnjow podpjerace. Miniſterſtwo ſa ludowe wuwuczenje je ho w tym ſmyſłu na wuczeńſtwo wobroczilo.

— **Nowy rektor wyſchſcheje realki.** Każ „Volkszeitung“ piſa, wuſwoli ho knjes wyſch. ſtud. direktor dr. Kleber ſe Drježdźan ſa nowého rektora wyſchſcheje realki w Budyſchinje. Pſchećziwo wólbje bźchu ſtronu ſlowizy a demokratoju.

— **Nowi wik w Jiżu ſudnizy.** Miniſterſtwo prawa je ſake kujeſa pſchekuzyła P. Rauera, knjeſa pſchekuzya Schauſeila, knjeſa fabrikſkeho direktora Jana Müllera a knjeſa fabrikſkeho wobſedżerja Ota Bulnheima wuſwokło.

— **Nowy ſo wupokłaza.** Schtwórtk 23. 10. w nozu a pjatk wo dnju wupokłaja ſo wodowe roły na dróhach Mórno, ſo jo woda ſ cźołami ſamuczi, abo ſo tež dołcź wody njepoběži. Schtóż kupanſke khačhle a wodu wołwerjanſke aparaty wuſkina, njech ſo najprjedy poſtara, hač dołcź wody běži

— **Operowy duetiſti wjecžor.** Nochzemy ho wobeńcź a dźensy hubžone kruhi naſcheje mėſta hiſchcze junu na duetiſti wjecžor pokłaci, kiž ho dźenja we 8 hodź. w „Krónje“ wotmeże. Wumělcaj Alfred Steinherr (Tenor ſ Wina) a knjeni Viereckowa (wot ſtatneje opery w Drježdźanach) ſnježeſchtaj pſchi ſwojim wuſtupjenju w Rieſy wulke pſchipóſnaczje. Hačzunjeſ ho w naſchim mėſeže dołcź a nadołcź poſtiſeja, ſaſtuji ſebi tutón wołbeſbity programm a wumělcaj ſamoj zyłe wobſebitu kedźbnoſcź. Saſtup płaci 2,50, 1,50 a 1,— hr. ſ dawkom. Je jara niſki. Liſciſki ſu dóſtacź w kónzertnej direkzji K. F. Gudera na ſeminarſkej haży a wjecžor pſchi pokładnjy. (Hladaj nawěſchnik ſandźenu ſobotu 18. 10. 24.)

— Liczba ſchkrowych powdźerjow dóſtawarjow je ho jara rosmnożiła. 1. hapryleje t. l. bě jich na 9100, a 1. auguſta 150 000. Tydźenje dołho pſchiběra liczba wſchědnje wo nětkże 1000 nowych. Dotal ſicźi ho w Němſkej na 250 typaz, kiž maja tajſe aparaty. W Amerizy ſu nětkże 5 miljonow, w Jendželſkej 1 miljion.

S **Lubija.** Želeſniże mjes Lubijom a Kumwaldom budże ſo dale twaricź. We wótnje a po wojnje bě ho twarika. Poſdźiſcho pak bě ho ſ hoſpodarſkich winow pſcheſtało. Tu pokłaci ho wjele dźěłomjeńerjam dźěło.

S **Hornjeho Kunnersdorfa.** Na 18 lětneho Richarda Seidela ho tuka, ſo je w mějazomaj novembru a dezembru ſanźdżeneho lěta cźaſto kornikle kradnył. Seidela tehodła ſajachu a do hamtſkeho ſudniſtwa w Lubiju wotwjedźechu.

Se **Sahlanda.** We nozu 1. hrjebże bobuchu ho do kurjeńza w młynje Freudenberka paduſchi a pokradnychu 16 mlodych kokoſchow. Kurjeńz ſu ſaſzo ſamknyli.

S **Hornjeje Wódrnje.** Wyſchiſki poliſiſka Langa je pjatk wjecžor ſmjertnje ſnjeſodźił. Won ſakaſche na kolejaſi bjes ſwužu. Tu ſojedże kolešaſ, kiž je ſwožu jédźeſche do Langi, ho tak njeſwojownje ſ kolesa padny, a krótko na to wumrje. Kolešaſ mějeſche hiſchcze žónſku na kolejaſi ležo.

S **Makiz** Nalutowarnja wuſjeraja, ſo dyrbi ho waſſerwicź, ſchtóż chze ſwoje pjenjezy nječź nahodnoſcźene. Wot hrjedy 22. 10. 1924 wot 2—5 hodźin popołdnju pſchijimuja ho pſchiſjewjenja.

S **Delnich Kundraczic.** 70 lětna rentu dóſtawałka Wiliſchowa je ſebi žiwjenje wſała. Dłeſiſki cźaſ hižo wobkedźbowachu, ho je buchaſkora.

S **Wóſporka.** W rednej pinzy, kiž ho tu twari, ſeraduje ho też ſchokoladowy wołkhod. Dale ho tam wjecža jedyn cźaſnikaſ a ſlatnikaſ ſameſeźi.

S **Wóſporka.** Konjaze wiki. 27. oktobra ſtt. wola naš konjaze wiki. Konje ſameſeźa ho pſched iſtelenju na mėſtnje.

S **Laſa.** Schtwórtk 32. oktobra, dop. w 11 hodź. pſchehadźuja ho w „hélym konju“ ſwe poſtawaje ſa wojaſ, pſchipowiſchał hjes kołowaja a njebuſ.

S **Wojereż.** Mjaſowe jérki. Wot dźeńſnjiſcheho dnja ſem pſchebedowa ho na mjaſowych jérkach howjaſe mjaſo.

S **Wojereż.** W nozu k pónjeſzi pokołu 2 hodź. wuhłyſchachu nětkotre wołoſy, ho ho „w hrodow. dźiwadle“ rěcźi. Dokeł ho na paduchow tukaſche, tak wowſ ho to poſtajiſi. Nó žadanje poliſiſe wotewrichu ho durje dźiwadła a ſchtó tam nutſka bźe. Hołaſ a łoſzy bźchu tam wuczek pytali.

S **Wojereż.** Bankownik Jurk poſzki ſwoje motoriſke koło Richardej Maliſchan je Seleneho Hóſdła. Maliſcha pak ſwojeho pſchewzeła ſjeba a pſcheda motoriſke koło Marej Schönje w Khinsbórku. Mjenjeſh pak wjazy njemėſjeſche. Najprjedy žanu njechaſche wujaſnjicź, hdźe je koło weſtało a komu je ſo pſcheſoł.

S **Małeje Nudźe.** Knjes J. Mźnyk ſwjeceſche pſchi nětkotrymi dnjemi ſe ſwojej mandželſkej ſlěborny kwaſ. Tutón tydźeń pak ſwjeceſi knjeſ M. Kral a jeho mandżelka ſa knjes Jan Domańcźanka a jeho mandżelſtwa tehorunja tutón wurjadny ſwjedźeń.

S **Darbnja.** Poſlednju prjedu wudyri we ſchlekicźalni Roberta Hirſcha woheń. Sklawoh běžeſe bórzy na mėſtnje. Po 5 hodźinach cźakłeho dźěła be ſtrach nimo. 2 wobornikaj padnyſchtaj wulkeho kura dla do wonorow.

S **Běleje Wody.** 20 Wróſſiſanſkich muži pojedże do Afriki. Budża tam wokoło puczowacź, filmowacź a ſwérjata łójicź.

S **Mužkowa.** W poſledniech dnjoch poſwjeceſi ho naſcha nowa krėnja ſchula. Prjedy běšche na Shorjeliſkej haży ſameſtnjena. Khóża wokrjſnjeje komandatury ho do ſchule pſchetwari. Mėſcźanoſta Glabiſch pſchepoda ſchulu rektorej Bildže.

Přiloha.

* **Stranſchka ho ſpalita.** Wudowa prjedawſchoho nawěſtſkeho miniſterſkeho preſidenta, barona Fehervary, je ho na hrodże Gerlitz ſpalita. Baronka Fehevary běšche ſej ſe ſaſzėnjenej zigaretku wuſła. Zigaretka padny na Zwjchetſkeho (teppich). Prjedy hač ho woheń pytny, a

Spomoz pschiňdže, bě staruschka społena. Běsche pschichodna znaćk prydawscheho awstriſko-nuhełſkeho ſwonkowneho miniſtra Buriana.

* Mudra hołza. We ſalchlych dnjach ſkasa jedyn lwob Lwob w Lehnizach pola tamneho wulkopschekupza 10 tiſtow margarinu. Požadana ſkasańka ſo bórzy wotpósła a hołza ſdźesche ſ wołyčkom. Na Wrótzkowſkej bróhy cakaſchtaj dwoje chadłoju a chanſchtaj hołzu narěčkeć, ſo je jeju pschekupz napschećiwo pósłał a chanſchtaj margarinu pschekłaſk. Ale hołza běſche mudra a njedaſche ſo narěčkeć. Mjeſto chanſchtaj njedaćinkaj ſ namazu twory wołtarſkeć. Wona woałſche wo pomoz. Bźched pschikhrataznymi łudźimi cźekanſchtaj a njebuchtaj powadnjenaj. Wonaj běſchtaj njenuzny margarinu telefoniſku ſkałaloj a chanſchtaj na to wáſchnje ſo jeje ſmozowaćk, pschedaćk a pjenjeſny pschećinićk, ła to młedźſchi lěnjuchojo a njekmanizy nětko cźinja.

Je najwjetſchi cźaß,

ſo ſebi „Serbske Nowiny“ ſkasaće. Póſty wobliecźja po 25. oktobru k abonnentnemu pjenjeſej 20 pj. pſchiraźka. Tehodła ſkasajće je ſebi hiſchcźe bźenſa!!!

Skutkowanje ſpomožeńſkeho hamta mesta Budyſchina w měſacu ſeptembru 1924.

Město wuradźowanja ſa maćerjow a cźěſchne bźěći — Königswall 3 — ſo bohaćе wopyta. Na 9 wuradźowanſkich dnjach pſchepyta ſo 501 wołjobow, mjes nimi 309 cźěſchnych a 154 małych bźěći a 38 maćerjow. Potrěbnym maćerjam, cźěſchnjam, cźěſchnym a małym bźěćom dari ſo

102 puntow muki,
71½ punta ſzoka,
127 puntow krupiny,
94 puntow ſuchenſkeho mloka,
32 puntow ſchmałza,
2 puntaj kakawa,
155 buſchkiwjow mloka,
8 puntow rybjaſeho wolija,
100 klozkow mydła.

Se ſkłada ſa ſaſtaranje cźěſchnych bźěći wubźěli ſo: 35 pjeluſchkow, 2 pſchewjaſakaj, 7 porow cholowow, 5 porow nošajow, 14 porow cźriji, 21 koſchli, 11 kapow, 2 mězy, 3 pocźeſmjenja, 16 draſećiſkow, a mnoho druhich wjacy. 2 bźěcźaſej wołaj a 3 bźěcźaće woły ſo wupožcźichu. We ſaſtaraćni ſa cźěſchne bźěći bě jich 84 bźěći, tłi ſo tam hojachu. K .mědicźanſki lekaŕ dr. Traeger je bźěći pſchepytował a namakał, ſo bě wola 30 bźěći jara dobry wupſchěd, wola48 bźěći pak bě wuſpěch ſnadny a jenoź 6 bźěći njeſmu niczo pſchibźěrałe..

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

W konkurſowej naležnoſći wo ſamoženju firmy Nitſche & Co., Hart- und Drahtgłasindustrie w Cźornych Nošicach poſtaji ſo wožebita termija ſa poſdźiſche žadanja na 26. nov. 1924 dop. w 11 hodźinach.

Hamtske wozjewjenje z Ludiſa.

Rada brańcynym dawa ſo pjatk 24. 10. w radnizy a to ſa ſpomožeńſki hamt w Nowym Gersdorfie a Lubijſki kruh wot ½3 hodźin ſpem. a ſa město Luhi wot 4 hodźin ſpem.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

24. oktobra, dopołdnja w 11 hodź. pſchepadnja ſo: 2 ſchijazej maſchinje a 9 m. tkaninow ſa wobleki. Kupcy ſeńdu ſo w hoſćeńcu „Sachſentreue“.

22. oktobra, popołdnju w 4 hodź. pſchepadnje ſo: Bźido k pitańſku a wobleki. Kupcy ſeńdu ſo we hoſćeńcu „k żeleſnizy“ w Brěſnej.

Towarſtwowski powćstnik.

Zwjazk ſnž. ſerbskeho Studentſtwa. Načiski ſa zwjazkowe znamješka dyrbja ſo do 1. nazymnika ſekretarej Michałkej pripoſłać. Starši.

Lipa Serbska w Panćicach ma ſtwórtk, 23. oktobra, wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu w Panićanſkim hoſćencu. Dnjowy porjad: Wólby, zběranje přinoškow, spěwanje a druhe towarſtwowe naležnoſće. Wo bohaty wopyt proſy předſyda.

Kedźbu! Pruha za Njebjeſćanſki koncert budźe ſrjedu, 22. oktobra w Baćonju (w młodowni) pop. we 4 hodź. Zerja čo. 2, 10, 12; Wulka luboſć čo. 1, 29; Dobry wječor čo. 18, 19, 25. Wot wobdźelenja na njej wotwiſuje, hač móže ſo wotmyſleny koncert přewjeſć. Też njech ſebi kóždy a kóžda ſwědomjo čini. Wo bohaty wopyt proſy

dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawódźtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Kedźbu! **Wotewrjenje wobkhoda.** **Kedźbu!**

Nowotwarjeny walcowy młyn w Delnim Wujezdźe

dowola ſebi z tutym zjawnoſći wozjewić, zo je nětko **miježeńſki młyn** do połneho wobkhoda ſtupił.

Budu ſo ſtajnje pročować, mojich česćenych woteběrarjow ſpěšnje a ſprawnje ſpokojić a proſu najwutrobniſo mojich dźełodawarjow, přećelow a popřewaćelow, zo bychu moje młode předewzaće dobrodźiwje podpjerać chcyli.

Z dobrom wozjewjam, zo hižo nětko kóždu dźělbu pšenicy ke kermušnemu pjećenju k mlěcu přijimuju a też, zo srjedź přichodneho měſaca **wolenču** kaž też **připrawu k wobłuku pluwow** za jećne krupy, hejdušku a jahły do dźěła ſtupić dam a přijimuju hižo nětko tute płody k předźełanju.

Z poſećowanjom

Telefon čo. 13. **Korla Němc w Delnim Wujezdźe**

wobſedźeŕ.

Wulke nazymſke a zymſke rumowanſke wupředawanje.

Dla ſmjertneho pada předawam po jara poniženych a wurjadnje tunich płaćiznach:

Wobleki za mužow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźeći, manchestrowe ſportſke wobleki, manchestrowe hólćace a dźećace wobleki, dobre zymſke ſportſke jupy, pacholace a hólćace jupy, tkaninowe kholowy manchestrowe kholowy, dobre ſyne kožano-ſuknjane kholowy (čorne, brune, módre), jaki do dźěła, kalmukowe jaki, kóperowe jaki lacy, košle, ſtryk. jaki; kholowy za młodźencow pacholow, hólcow, krótke a zapate kholowy, ulſtry, zwjerſniki (Schlüpfer), paletowy a t. d.

A. zwud. Mengeroweje naſl.

mějaćel **Woldemar Menger**

w Budyšinje na ſerbſkich hrjebjach 6.

Serbski Hospodaŕ

ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje ſwojim přećelam

wićne płaćizny ſwětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

„Serbski Hospodaŕ“

ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo w Budyšinje

ma hiſće nješto

ſymjeńtnej pšency

z Dobrovizkej ſymjenjo płahowaceje ſtacije. Wona je načinjena we plombowanych měchach

Wot ſrjedy, 22. okt., ſteji transport **ranšopruſkich**

kruwow

płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel w Kulowje

akótny wikowaŕ. Telefon čo. 4.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnoſć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Newin“.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. haſy 10

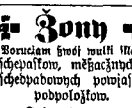

Žony

Rorucam ſwój wulki wład pſchejpaltow, měſaćanych a pſchebjadowych powjaſow, podpołožkow.

Steju rad ſ rabje.

Wagnerowa w Budyſchinje pſchech ſchulerſkim wrotam čo. 9.

Kupuju

lapy, koſće, papjeru

po najwyšich dnjow. płaćiznach

Pauline Richter

na wyſokej haſy 11. Tel. 535.

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Štrikowansku wołmu

poruča tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11.

Po tym, zo je do moſy ſtupiła nowa měna ſtatneje hriwny (Reichsmark-Währung) wjedźemy za našich přećelow město dotalnych kontow bilj.-hr. a rentſkich hriwnow jenož hiſće **konta ſtatnych hriwnow.** Powjedźemy tehodła poła tajkich, kotříž maja jenož jene z tuteju kontow, jo přichodnje jako konto ſtatnych hriwnow, poła tajkich, kotříž maju konto biljonſkich a rentſkich hriwnow, budźemy tutej konće do konta ſtatnych hriwnow zjednoćić. Dań wobličimy po ſkhodźeńkach ſtatneje hriwny hižo wot poſledneho wotzamknjeńſkeho dnja. Jeli su někotre zamjezowanja ze zakonja za devisy, wostanu tak dołho kaž zakoń płaći.

Změnki a šeki chcyle ſo přichodnje jenož w ſtatnych hriwnach wupiſować. Dotal na biljonſke abo rentſke hriwny wupiſane změnki a šeki wothladujemy jako bychu na ſtatne hriwny wupiſane byłe.

W našim khaſowym wobkhodźe kaž też při běžnych zrěčenjach wo krutych pjenjezach, avalach a tehorunja, budźemy pjenježne znamjenja, noty, měnowe wučinjenja wo biljonſkich abo rentſkich hriwnach jako ſtatne hriwny wobhladować.

W našich wobkhodach přichodnje wothódnoſćeńſke lićenje wotpadnje

Powšitkowny němſki kreditny wuſtaw, filiala w Budyšinje
Commerćska a prywatna banka, akt tow., filiala w Budyšinje
Němſka Raiffeiſenſka banka, akt. tow. w Budyšinje
Drježdźańſka banka, filiala w Budyšinje
Drježdźańſka wikow. banka, akt. tow., wotnožka w Budyšinje
Přemyſlowa banka z. dr. z w. r. w Budyšinje
G. F. Heydemann w Budyšinje
Krajnoſtawſka banka, hnčd. ſakſ. markhrabiſtwo Hornjeje Łužicy w Budyšinje
Nalutowańnja a žirowa pokładnica w Budyšinje
Měšćańſka a ſtatna banka Hornjeje Łužicy w Budyšinje
Serbska ludowa banka w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudwarjeni 75 kr. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď. płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki: a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Číslo 248 **Budyšin, srjedu 22. oktobra 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Jasł. a nejtuńša kupowańa wobućow. Póduložowanje spěšnje a tanjo.

Najnowše z cyłeho swěta.

Pruski krajny sejm so rozpušći. Rada starschich sapóstlanzow je němšonazionalnemu namjetej na rozpuschenje sejma pschichłosowała. Ministerstwo blizsche dny w tym zmysle smyšle wobsamknje. Nowowólby do pruskeho sejma budźa runje kaž do němskeho sejma 7. dezembra.

*

W Petrohradze su schtyrjoch pólskich diplomatow, mjez nimi prěnjeho pósłanzstwoweho sekretara hrabju Tarnowskeho na dwórnischczu nadpadli a nabili. Pólski diplomatiski sastupjeř je so tuteho podawka dla pola ruskeho zwonkowneho kommisariata wobczeżował a žadał, zo by so wobstarowanje wutrajił. Sobom bě ruski pósłanz we Warschawje, Wójkow, nahladnych muzow z pólskich politiskich kruhow k žnidanju pscheprošył, tola wschitzy Polazy dla Petrohradskeho podawka wutwostachu.

Stat — žwójba — narod.

Najprjódzy běsche tu človjek, posdźišcho hakle stat. Jednotliwy njeje stata dla tu, ale nawopak. Stat je jenož organ k sarjadowanju shromadnych należnosćow žwojeho ludu, swojich stacjanow. **Nima nadawk, jenož knjeżicz.** Stat ma moralitosć a porjad schtitać, sjawne spomóženje sćerjeć, pschisporjeć a spěchować, njefmanstwam sadźěwać. **Nima žiwich stacjanow krjudowacz,** traci dla wěry, ręcje, politiskich a hospodarskich nahladow. Kóždy stat ma swoju autoritu, — nahladnosć — najwschežo stacjanam strucsić a wutrjebać, to někotre worschty a strony njesej wobzwinjene kritiki a prawa njepschekroča. Na tutych nadawkach žo nicžo njepscheměni, hač je statna forma absolutna monarchija abo republika. Kak derje ako schpatnje jedyn stat tute swoje nadawki dopjelnja, widźimy na wuspěchach. S tutych a hišcze druhich nadawkow wurosče potom dźěło stacjanow, jich winowatosče a prawa.

Nałcha wustawa wot 11. augusta 1919 praji: **Lud je stat, wón žo njezwobknjeji ale knjeji sam. Kóždy jenotliwy je sa dóst wschěch samolwity.**

Tute ideale drje žo ženje njepschewjedu. Njeje žo je człowjeskej złabosći a liczikow. Stacjenjo žani jandželojo njeżu. Ale kóždy dyrbi žo po swojich mozach prózowacz, to dopjelnicz. Runje na statnym poli žo kóždy powołany cuje, wschło lěpje wjedźecz. Tuž je ważny nadawk stata, swój lud wo statnych potrěbnosćach dosć rozswuczecz a stacjanow k dobremu dźěłu wocžahnycz. Chże stat wobstacz, dyrbi žo hišo **jeho młodźina za njón wukubłacz.**

Tak buchmy sa stat wocžehnjeni, ludosć k wótczinje bu nam saschczěpjena a saborichmy žo sa wschc, schtož ć njej swižuje — rěcz, wěra, narod, žwójstwo, hospodarstwo, zyła kultura a zibilisacija.

Wšudy jenož ć rosomom žo cżujesch jako stacjan, dha njebudźesch jemu w žadanej měrje k pomozy a wuspěchej. Też **c z u ć ź d y r b i š c h ć n i m a** sozialnje (shromadnje) myslicz. S wódy budź swědomjo, ć wole stutk. Pola wschěch praschenjow a nadawkow je to cżežko — to lube „ja“. Kóždy je žedi najbliżschi. A tola dyrbitej słowje „ja a my“ do harmoniskeho swiska pschinczej. Wschitzy dyrbimy k tajkemu pschežwědczenju dóńcz. Potom może žo hakle twopravdze wo stacje rěczecz.

Runje kaž w žiwójbje. Wšudy njeje w njej jedyn za wschěch a wschitzy za jeneho, tam njeknježi prawe žiwójbne žiwjenje. **Sžiwójba je sakład stata.** Kaiżkej wone žu, taiżi je stat. Wšudy žu podrjte, tam steji stoty statny kološ na hornczerskich nohach. Pschi wichorach žo sypnje a rozsuje. Sžiwójba je alpha a omega, t. r. spočatk a kónz wschitkeho žiwjenskeho cyka. Na ważnosći tuteho naturskeho swjasta je žo hižo nadosć pokasako.

Podobnje je ć ludami, ć narodami. Schto je narod hač wulke sjednoczeństwo, wobschérna žiwójba! Jeho **sobustawy dyrbja dyrbjeć ž w o j i. Sžiwój ć žiwjenju!** Zich mjasa rěcz, kraj, nałcžt, waschnje, drasta, husto dosć też wěra a nabožina — ć zyła kultura. Tu zu sakłady a podłožki, na kotrychž žo twari a traje. Wšudy žo wone wotpowědża, tam steji derje ć narodom. To njeje žadyn rózsyty optimizm, hdyž Sserbja wo narodnym a kulturnym postupje rěcża. Nasche Sserbstwo je dźensnischi dżeń objekt (wěz) luboscze a pschitkihlnosće za pschežwědczenych narodowzow, ale też „kamjeń pohórschcha“ za hjesbdźakrych, njepschecżelow, wotrodżerjow. Możemy drje na někotre swjeżelage sjewjenja w żerbskim ludże pokalowacz, na psch. na wuwicże mnohich towarstwow a organisazijow. Na druhej stronje hat dyrbimy na krudżaze narodne kłěpzowstwo a hubjenstwo pokasacz. Sa mnohich je narod, rěcz, lud jeno hoke, próżdne słowo. **P r a k t i s k e S s e r b s t w o h a j i c ź** — kak dalako žmy hischcze wot teho žaleni!

Stat nam pschejs sakoń możnosć a prawo do rukow da, žwoju macżerschczinu w schuli dokładnje nawukmyć a pěstowacz. A tola namakaju žo hischcze njemudri, sabłepjeni a nasche žiwutwari starschi, kotrjż žebi tutu lěpschinu njeważa a žebi żerbšin wucżbu rańnje njeżadaja. Sserbschczina nje žiwótowa rěcz — njepschinóżesch ć njej hischcze hacż do Kunnwalda. Tajke twrdżcże a napschecżiwjenja mózesch wot „mudrych ludźi“ złyschecz. Tajżim prózdnjenjam nje- žiwita, so ma kóżda rěcz etbiże (wbsche) hódnosće. Cżim wjazy macżerna! Laczanschczinu sdźełani wukmu a tola ć njej wobkhodnje pola naż „dale pjezy“ njepschinżu. Kajżi wużiżt spżełanosće w njej tczi, wedża cżi, kotrjż žu žo ć njej saberali.

Stat drje narodnym mjeńschinam žiwój schkit sa kulturne wutwinjanje pokriczuje — na psch. we wustawje — ale mnohy jeho zastopjerjo je saboteruja. Tak žu jeho organy duchownje krjudowarjo luda, dokelż je hinaschcze ludnosće hacż wjetschina stacjanow. Temu woni žaneho prawa nimaja a tak stat do njedowěry w tu- a wukraju pschinjeżu. W pruskim żejmje žo pólski zapóstlanz na to hórschi, też sa żerbstwo a dansku mjeńschinu namaka słowa wobrony. Pruska njedopjelnja wustawne słubjenja. Jako tajka běsche hižo do wójny snata. Schtó mějesche k tehdomnischej knjeżazej worschty dowěrjo? A dżeńża dżěła tutón duch njeschczepkiwosće dale. Quousque tandem! — „Kak dołho hischcze!“

*

Pschichodne dźěło sakskeho żejma.

Sakschemu żejmej je knjeżerstwo 4 namjety pschepodało. Sa powschitkownosći je najważnischi namjet na podpjeranje rentnarjow starobneje rentskeje banki. Wón je po tehdóla stajił, dokelż je starobna rentska banka dla katastrofalneho wothodnoścżenja pjenjes dyrbjała wupkaczenje rentow sawěsczenych wobłohow nakhwilnje sastajicz. Sawěsczeni nimaju wcżakacz, so žo jich żadanja do léta 1932 nahódnosća. Knjeżerstwo chże teho dla 1507 rentow nje- 50 stotych hrywnow ć pschiliczenjom 5 prozentow summy, 50 stotych hrywnow pschekrocżazeje, nahódnosćicz a ć dobom cżełne renty někotrych wudowom sriejbożownych hórnikow powpschicż. Wono teho dla poknomóż żada, so mohło w słiczbowanschim lěcże 1924 starobnej rentskej banży 395 000 stotych hrywnow do wole dacż, so muhże ko renty nakhwilnje nahódnosćicż.

Sšudnische pscheporuczenjstwo dla pschecżinjenja abo wopytanjow mózesche žo dotal jenož wot podpjernischeho wopytanjow mózesche žo dotal jenož wot podpjernischeho

7. dezembra nowowólby do němskeho żejma.

Wukas, ć kotrymż je němski president němski żejm rospuschcżił, wobsłownje rěka: Dla parlamentarischich wobcżežnosćow je njemóżno, nětcżischе němske knjeżerstwo sakkowacz a ć dobom nowe knjeżerstwo na podłožu dotal wjedżeneje smutskowneje a zwokowneje politiki wutworicz. Na podłožku 25. stawa němskeje wustawy tehdła němski żejm rospuschcżu. W Barlinje, 20. oktobra 1924. Němski president: podp. Ebert. Němski kanzler: podp. Marx.“

We wukasu němskeho presidenta žo praji, so je žo němski żejm rospuschcżił, dokelż njeje móżno bżło, dotalne knjeżerstwo sakkowacz, nowe pak žo njeje mohło wutworicz, dokelż wono njebu dotalnu smutskownu politiku dale wjedło. K rosżaržnjenju presidentoweho wukasa ma žo rjez, so žo pożledne němske knjeżerstwo njemóżsche w němskim żejmje na wjetschinu sapóstlanzow sejeracz. Wono bě wot podpjery sozialdemokratow a němskonazionalnych wotwitne. Tehdóla žo jemu jara cżežko je żejmom bżełasche. Pschichłosowanje k Dawesowemu planej je žo němskonazionalnym ć pschilubjenjom schtyrjoch ministerskich żydłow w němskim knjeżerstwje wotkupicej dyrbjało. Němski zwonkowny minister dr. Stresemann je němskonazionalnym to słubił, tola jemu njeje móżno bżło, žwoju słowo do skutka stajicz. Němskonazionalni sa ministerske żydła mużow poschicżachu, wo kotrychž je snate, so fu pschecżiwo Dawesowemu planej stżczowali. Woni njesamiekżeja, so dżedża nětcżischu němski republikanisku wustawu powalicz a němsku zwonkownu a smutskownu politiku do druhich kolijow swjesc. Se wschěmi srědkami bychu na to dżełali, so by žo republika powaliła a žo kejżoriwo saso zawjedło. To by wšo Němsku do wulkich njeměrow a wobdźerjeseje wójny storhnyło. Tychle pschicżejinow dla žu žo dżeł zentrumskeje strony a demokratoje pschijeżu němskonazionalnych do němskeho knjeżerstwa pschecżiwili. Němska ludowa strona dyrbjesche na pschijeżu němskonazionalnych wobcżacz, hewak by date żkowo słamała.' Dla pschecżiwjenja demokratow a zentrumskeje strony pschecżiwo němskonazionalnym bě jej njemóżne, żwoje ljubjenje dopjelnicz. Wona hrożesche, so ć knjeżerstwa wustupi. Tuž nicżo druhe njewubu, hacż němski żejm rospuschcżicz.

Też pruski żejm žo najskerje rospuschcżi

Pruski żejm žo najskerje rospuschcżi. Wubjerk wobsłowneho pocżasa je hižo psched tydźenjom wobsamknył, so mjez žo, jeli ć by žo němski żejm rospuschcżił, ć dobom też pruski żejm rospuschcżił, kotrjż hižo w januarje swój cżas wubudże. Wschě politiske strony pruskeho żejma žu w tym nostupanju ć jena. Chażdża wudawki lutowacz a wólbnej spróżnosći sadźěwacz.

Franzowsko-pólska politika.

Do Parisa je pólski wójnski minister Sikorski pschijeł, so by ć franzowsk. knjeżerstwom wo swěżenju mórskeje wobłhada mjez Franzowskej a Pólskej jednał. Tónle wobłhad wěło pśches baltiske morjo wjedże. Każ „Matin“ powe, so wo to jedna, ža Pólsku pschistaw ža wojerske samtykli namakacz, dokelż bo Gdansk dla spjecżiwosće tamnischich Němcżow k temu njebohdi. Sosobnu je žo w Parisu dojednanje wo twarje franzowsko-pólskeho wójnskeho pschistawa w Gdyniji podpjał. Prěnje twarśe dźěła bo w bliżschim cżasu zapoczinu a trecże dale pódu. Wjele franzowskich industrijalnych towarstwow bo pschi twarje wobdźeli. W pschistawje bo stajiza ja podmórśe cżołmy pschiprawni, so by bż stawje bo stajiza ja podmórśe cżołmy pschipraw, so by bż ć wobdobnosći hibanja, ć němsko-ruskim najnżschim łódźiwom wobrożena, swjesćila. Němska a Ruska stej hižo, każ „Matin“ wudawa, žwoje słomadne wójnske łódźiwo pożbłe nitej. Wójnski minister Sśikorski je sastupjerjej „Matina“ rjekł, so budże bo Pólska prózowacz, so by po pohnuwanju se strony Franzowskeje měr w rańschim kraju sakkowała.

Wukrajinska universita w Krakowje.

Po powjesći Warschawskich nowin je bo mjez wukrajinskimi sastupjerjemi a sastupjerjemi pólskeho knjeżerstwa pschedběżne dorečenje wo sałożenju nałkwilneje ukrajinskeje university w Krakowje podpjałało.

Dosednanje jenskelskeju mešchcjanskeju stronow pscheciwko dšekłaczerskej stronje.

Macdonald, wjednik dšłaczerskeje strony, je nowe wólbne napominanje wudał. Wón žo nadžija, so dšełaczerska strona pšcht wólbach dobudže. Wona žo wobžeje po dwěmaj wulkimaj pravidłomaj słoji: měr na šwěcze špchowacz a narodnemu žiwjenju žiwjenju ſ twarjenjom bomow słužiacz.

Wjednistwo dšłaczerskeje stronj w sjawnosci na to poknje, so žu žo wjednizy liberalneje a konſerwatiwneje stronj tajnje dorěczeli ,so budža po wólbach, njech kaſkuli wupadnu, dšełaczerſke ministerstwo nusowacz, so wotſtupi.

Dwaj miljonaj hriwnow yjenjesneho khłostanja abo ſaſtiſtwo na cžaſz žiwjenja.

Kapitana Attfielda w Londonje žu ſtoro ł dwěmaj miſijononaj hrivnow khłostanja ſaſudžili, dokelž je bjes wuwožneje dowolnoſcze witowańſkeho ministerſtwa maſchinſke tſelby do Ruſſeje podawak. Kapitan hnydom po wuprajenju wuſuda praji, ſo njemože tajku hobrſtu ſummu zaplacžicz. Po jendželſkich zakonjach smě tódy, kotryž je ſtatej něchto dołżny, žo tak dołho w jatbe dżerżecz, hacž je žiwój doſh ſaplacžił a njebmě bankerott pſchipowjedżecz. Dokelž może jaty nanajwjazy 16 ſchillingow za tydżeń w jaſtwoje ſaſtłużiże, budże kapitan hacž do žmjerzcze w jaſtwje woſtacz dyrbjecz. Jeho pſchecželio pak čzadża ſa njeho wo hnadu proſzyc.

Dawidowiczowe ministerſtwo w ſaſtojnſtwje woſtanje.

Jednanje njeſ knježerſtwowymi ſtronami a radikalnymi njeje k dorěczenju dowjedło. Na to bě ſtkſchecz, ſo ſo miniſterſtwo ſa cžaſ wólbow pod pſchedbudſtwom ſkupſchtinineho pſchedſtydy Jowanowicża ſ radikalnych a ſamoſtatnych demokratow wutwori. Póndżelu je ſo porjadne parlamentowe pożydanje ſapoczało. Po kralowym pſcheczu je ſo pryedy teho hiſchcze ſpytało, mjes radikalnymi a demokratami ſhromadne knježerſtwo wutworicz. Napoſledy, hdyž wſchě poſpyty na ſhromadne dżeło bjes wuſpěcha woſtachu, ſo kral roſſudži, dotalże Dawidowiczowe miniſterſtwo dale w ſaſtojnſtwje woſtaſicz. Na to ſo prěnje porjadne pożydanje pożedżenje ſkupſchtiny wotewri. S tym je knježerſtwowa kriſa nakhwilnje rozrjaana.

Paſchicz ſtworił.

Pryedawſchi miniſterſti pſchedſydа Paſchicz, kotryž bě pſched dłeſchim cžaſom na ſkałkowanje žiłow ſtworił, je ſo póndżelu ſ Božej ruczku łohko ſaſał. Lekarjo jemu žiłku puſchecžichu, po cžiniž ſo pokěpſchenje pokaſa. Dźiwaju na Paſchiczowu wuſkołu ſtarobu jemu lekarjo radżachu, ſo by ſo dłeſchi cžaſ wſcheje politiſkeje dżeławoſcze ſdałowak.

Wójna w Chinje.

Powjeſcże, kotreż žu ſe Shanghaia, Hongkonga a Kantona do Londona doſchle, nětkhe ſhłedowazy wobraz wo położenju w Chinje podawaju: Žiłu njedżelu hacž do póndżela rano **ſatrachne wojowanje pſchi Shanhaitwanſkej fronezje łakhadżeſche,** to rěka w połnozy, tam hdżež ſo Wulka murja Žołtebo morja bótka. Cžang Tſo-linowe wójſko njeſpſchetawazy nadobři cžinjeſche, ſoła ſo pſchezo ſaſzo naład ſhichu. Po poſlednich depeſchach je położenje pſchi Shanghaitwanſkej fronezje nětkole ſmérom.

Blisko Kantona ſo hiſchcze pſchezo tſela. Měſto ſamo je ſmérom. Nětkole ſo hodži tak prawje ſchtoda pſchewidżecz. Nětkhe dwaczety dżeł měſta je ſo ſpalił.

S Hongkonga ſo powě, ſo je do Kantona pół ſta indiſkich grenadérow ſ munizija a maſchinſkimi tſelbami doſchło, ſo bychu ſaſzydlenje wukrajanow ſchkitali.

Położenja w Shanghaiu.

Žiſchcze w ſſelnych hrjebjach leżaze muſſelwa Cžekiangſkeho wójſka ſu póndżelu rano wumělenja poddacża pſchiſaſe. Po nich mózachu wuſwobolicz, pak ſo do połnożneho wójſka najecz bacz, pak ſo do donitſnej wróżecz. Najwjazy ſ nich běchu ſtołnikowi, do połnożneho wójſka ſaſtupicz a pręni ſ nich ſu hižo k połnozy wuczahnyli. Rubježniſtwo je wſchudże pſcheſtako, a wołaſzy wukrajnych wójniſkich łódjow ſu žo tehodła mohli na łódże wróżecz.

Njeczakajce dleje

ale skazajce sebi hnydom pola Waſcheho liſtynoſerja abo dowěrnika **„Serbske Nowiny"** na mëſac nowember. Kiž Wy „Serbske Nowiny" přez póſt dostawaće, dyrbiće je sebi do 25. oktobra skazać, přetož potom póſt 20 pj. wjacy zběra. Sće hižo swojich ſusodow a znatych napominali, zo bychu „Serbske Nowiny" čitali?

Ze Serbow.

Srjedu, 22. winowca.
Marhaty, Alakog., knježny.

† 1871 krajny radźićel z Werdeck nad Skjarboscom w Delnjej Łužicy, kiž je narodne pśiwanja nadobnje podpjeral. Na jeho wabjenje założi so towaŕstwo za dołojenu Łužicu. Podpjeraše też Casnik a druhe literalne dźěła.

Staroſć hižo při małych.

Chcemy twarić, sotŕłóka
„Pjec a khěžu wot pěska,
A wot hliny wěžičku
A wot ôrjopow cyrkwičku?"

Hlaj a małej twarještaj,
Z wjeſełoſću piskašaj:
Twar pak cyły rozwali
Wětŕik jimaj njebjeski.

Nětko płač a skorženje,
Potom z nowa twarjenje;
Tak žno małe spóznaja
Staroſt, nuzu, njezboże. Mato Kosyk.

Hač winopiwc hač palenc̆aŕ,
Na kóždym jěcha luźibaŕ.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 1, thermometer w nozy + 10. — Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1, thermometer we dnjo + 10. — Wuſłudny na małe ſo pſchemėnjaze wjedro. — Wſchelake nižiny nad baltiſkim morjom, nad abriatiſkim morjom a ſ połowja Jendželſkeje dawaju wjedru ſchcerſaty znak. Wyſchina leži ſ połnozy Jendželſkeje a wola kupy Islandu. Jutſke ſchwórtk ſłónczka 6,39 hodź. ſchkadża a ſo 4,53 hodź. thowa. Mjeſacžk ſchkadża w połnozy 12,23 a ſo popołdnju 3,04 hodź. thowa.

— **Telekoniſka powjeſcž wo wjedrje ſa jutſke ſtwórk:** S wopręchka łohke deſchcže, pomrocžene, ſ błakami kurjawa, khłodne, raniſchcžiżny, potom wjeczorny-połnożny wětřik.

— **Hdy ma ſo kermuſcha zwjeſcžeż?** Pſched nětkhe cžaſom pſchiſłuſchnu na wſchě ſerbſke faktſtwa, też w Prusowupraji chmy, ſo bychu nam dla protyki hnydom woſtawili, po kotrych ſaſadach ſo we wołaſze kermuſcha zwjeſcž. Wſchelhownych wołaſzow nam podłožki hiſchcze pobrachuja: Wóſpork, Dobruſcha, Bórthamory, Sſywik, Palow, Mužakow, Porchow, Mužakowſke wſy, Lubij, Parzow, Kichow, Sſmilnja, Dręwjej, Wjelzej, Delni Wujeſd, Jabłonc, Kholm, Lučžo, Lejno, Sły Komorow, Zarow, Kaneja, Bukow, Kamjeŕ. — Prožymy nětko wſchich chtarjow ſ njenowanych wſow, ſo bychu nam ſpěſili, po kotrym ſakonju ſo pola nich kermuſcha ſłoži.

— **Roſprawa polizije.** 20. 10. pokradny ſo muſſelſko ſnamki „Mars" čiſło 83858. Dale ſo pokradnychu ſzěhowaze wězy: ſchalka ſ miſchnjanſkeho porzina, jene cžorno a běłoſmuhate tkolown, módry pjeſł, dźłaczerſka kapa, běła łkſtrowa kapa. S jenele ſchrebaŕſkeje łachrody pokradnychu 7 korniłkow a 6 kołoſchi. — Schtaj wo paduſczinach nětkoho wě, njech to poliſiji wojſtaja.

— **Pożedżenje wokrjeſnego wubjerka.** Póndżelu, 27. oktobra dop. ¼10 hodź. je pożedżenje wokrjeſnego wubjerka w žurli hamtſkeho hejtmanſtwa we Bismarkowej dróſły 21.

— **Kóń cžełnył.** Sſobotu wjeczor ſapſchahowaſche kubłeŕ Hunius ſ Jeſchiz ſwojeho konja na dworje „Wjelcze konja". Nadobo ſapjika na žurli budżba. Kóń ſo ſpłaſi a cžełny ſ wołow. Na wózku ſeminarſkeje a hoſchzi haju poradżi ſo, ſtocžo popadnyć. Wóz bě ſo zyle roſtrałył, konjej pak ſo nicžo njeſta. Na dobre ſbożo też we wozu nichtó njeſbędżeſche.

— **Jebaŕ ſ twaroſkom** we wokolinje wokolo bunde. Wón poruča dobry tuczny Cbamiſi twaroſk 4 punty ſa 3 hriwnow. Dale praji, ſo ſo twaroſk ſ dwórniſchcžom pſchedawa, dokelž je ſo na transporcze wobſchkodził. Radźi też, ſo by někotre dny leżał, ſo by doſtawił, wopraudże chże jebak mjes tym cžekowacz. Kupzy pak dyrbja ſo poſdźiſcho pſchezwědżecz, ſo je kupjeny twaroſk zyle jednory, kiž we łóžbym wobkhodże ſa 40 pf. punt dóſtanjeſch.

— **Błožne wobydlenja.** Sſo by wobydlenja ſuche ſdżełał, tak je derje, ſo je rano, pſchipołdnju a wjeczor pſchi łóžbym wjedrje — nětkhe 10 mjenſchinow dołho — pſchewětrich. Pſchi tom ſo ſtaraj, ſo wótrki wětr prawie pſchecžełnje, ſo by pſchetrjebanym powětrom mójeſch ſo też cžeſko wotbrěkt, woſtanje pſchezo njeſtrowy a njeſpſchijomny. Kupacz, mjez ſchaty ſuchicz w bydlenjach njeczi. S twody naſtanu małe kapki, kiž ſo na ſcžěnach nahadżeja a wložne ſcženy ſcžinja. Rjemłożeſch pak hnat, tak poſtaraj ſo, ſo by wokna we tewrja. Błaki a hriby na ſcžěnach dyrbiſch ſ cžiſtymi wubiſchkami wotrěcz a ſcžěnu ſ kałkom abo formalinom pomaſacz.

— **Njeſbože.** 12 łétna hołza bě ſo ſady na auto pſchipowěſnyła. Nadobo ſo puſchcži. Tu pſchijédże druhi auto, kiž do hołzy ſajéżże. Wjednik auta pak bě jara ſedżiwy a ſaſta hnydom. Hołza ſrani ſo na hłowje troſchku.

— **Hdyż je cžma,** tak dyrbja ſtkhody a khróby w khłaſach a wſchudże, hdżež ſu ludżo, hacž do ſawrjenja łkżinych dworow derje wobſkwiłlicz. Też two dnjo, je-li je cžma. Do 1/2 8 hodź. wjeczor ſmědża ſo khże jenoż potom ſawrjecz, hdyż ſu wſchitcy podrużniży ſ tym pſcheżežene. Schtóż pſchecžiwo poſtajenjam jedna, potkoſta ſo ſ 60 hr. abo ſ jaſtwom.

— **Ukeżenje ſłotu.** 1. dezembra 1924 łkżi ſo ſłót: konje, howjadła wowzy, ſwinje, koſy a pjerſina. Też ma ſo wotſtajecz, kak wjele ſłotu ſe ſo wot 1. dezembra 1923 hacž do 30. nowembra ſarłkało, kiž ſo njeriseba pſchehladowacz. Sa žiwobudny ſtat Salſku tuto płacži. Sapiſanje ſtoni ſo do wjeſnych liſtowin pſches gmejnſke wyſchnoſcże.

Visitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuwěr Schěża.

(Pokračowanje.)

Ale woſtajmy nětko tajke bołoſtne viſitne khartki, wobhladajmy ſebi druhe, kiž njejſu ſ krwju pſkane. We naſchich hórſtkich łěſach druhdy ſ hromadami wſchelke ſchtomowe płody leżo widżiſch ,wożeżbe bukwizy a hable. Naje wjazy drje je jich wětr bele ſmjetał, ale maſch-li ſhoże, dha cži ſchmrěkowa habła na hłowu padnje, bjes teho, ſo by wětr ſchtomy tſchaſt. Wjeſwjerczěża tam wyhoko po hakoſach ſtacže a hable ſchcžipa, pſchi tym ſo ſej druhdy jena wuſzunje, ako wona ju dele cžiſznje, dokelž je cžeſwa. Cžerwa? Sło wě, ja ſym hacž dotal ſchtyri druzżiny huſanczkow w nich namakał, kiž jena kaž druha ſymjeſchcža jeru, runjež je hiſchcže njeſrake byłe. Wjeſwjerczěża je rjane ſwěrjatko, a wſchitcy jej radu pſchihładuja, a kóždy ſo dźiwa, kak łóżzy wona po ſchtonje horje běži a ſ kajkej wěſtoſcżu ſ jenej hakoſy na druhu, wot jeneho ſchtoma k drubemu ſtacže. Schtóż je hdy widżał, kak wona kaž muzjit na hakoſy žedżo ſ prědknimaj nohomaj hablu dżerži a ſ wótrymi ſubami wot njeje hrymſa, tón to wěſcže jenje njeſabudże. Ta je bjes ſtaroſcże žiwa, budże žiebi tón abo tamny myſlicz, ſchtóż pak je łkże ſ njej ſnaty, tón wě, ſo też jejne žiwjenje niczo druhe njeje hacž próża a dżeło a ſtaroſcž. Kajſe dżeło ma wona na pſch. ſe ſwojej zyrobu! Wam drje je ſnate, ſo wona najradſcho ſchmrěkowe, jédlowe a hójnowe ſymjeſchcža żerje; dokelž pak je hłuboko w hablach ſkowane leża, dyrbi wona jenu twjerdu ſchupiſnu po druhej wotkuſacz, prjedy hacž ſymjeſchcžo namaka, a to je jara mólczże. Pod nětkrotymi ſchmrěkami je ſemja druhdy ſwotkuſane, potom wona ſrjedżiny kjeſcžk abo ſtołpit też deleczżinje. To žu potajkim viſitne khartki wjeſwjerczkow.

Schmrěkowe ſymjo pak też druhim ſwěrjatam derje ſłudżi. W nałětnym cžaſu, hdyż horże ſłónczne pruhi hablowe ſchupiſniy ſběhaja a te ho ſbwjerkerej pócžnu, ſym ja hužto doſcž zyle cžerjódy ptaczkow, wužbuje ſyhow widżał a pſchihladował, kak wone ſymjeſcżka ſ wotewrjenych hablow wuczahuja a jédża. A ſchtóż pſchihladuje pod jenym tajkim ſchmrěkom ſtejі a wjeſ zidżanc̆ kłóſdżeſchża, kotryż ma kóżde ſorno jene, ſo wjeczżo dele leczżeć, tón ſ cžeſka na te myſle pſchińdże, ſo jemu ptaczki ſwoje viſitne khartki dele mjetaja. — Druhe ſchmrěkowe hable ſym ja leżo widżał, te běchu zyle, ale kóżda ſchupiſna bě po kołkoſcži roſcheżérjena. Dołho je trało, prjedy hacž ſym tute viſitne khartki cžitacz mohł, někto pak ſ wěſtoſcżu wém, ſo je to mały ptacžk, kiſt wjeſchi hacž wróbel, kiž ho tam na ſchmrěkach ſ hablemi ſabéra. Tutón ptacžk rěka łkſchijk (Kreuzſchnabel), dokelž wón nima runy pyſk, ale wobej położaj ſtej na kónzu na łkſchij ſhibnjenej; tak je jemu Bóh ſpodżiwnu pſchipraſtu dał, ſ kotrejż może wón hablowe ſchupiſny po dołkoſcži roſrěmycz a pſchi tym też ſymjeſchcžo twucžahnycz. Kſchijk je pola naſ khětro njeſnaty ptacžk; wón jenoż we wulkich ſchmrěkowych a hójnowych łěſach pſchebywa. Dokelž pak naſche ſchmrěki druhdy ſa wjele łét žanych hablow nimaja, dha ſej łkſchijk jenoż w hablowych łétach k nam pſchileczi, ale tej tebdy jeho ſtoro nichtó njepymje, dokelž wón žeuje na ſemi widżecz njeje, ale ſtajnje we wjerſchkach pſchebywa. Mjeſe wſchémi ptacžkami je wón tón jenicžki, kiž ſwoje hnežko w ſymje twori; wokoło hód ſu jejża w nim, a tónz maſeho rózża młode wulecża.

Sażo druhe hable ſym namakał, najbóle hójnowe, tola też mjenſche ſchmrěkowe, na tych běchu ſchupiſny do wjele promjenjow ako ſchlebjerdkow roſchcżépjene abo roſkhartkowane. Schtó je to dokonjał, to je mi wjele łét ſlowuſananje cžiniło, ſtónczże pak też ſym ja tym pſchiſchoł, ſo je to wulkt pišany dypak; tón potajkim też radu hójnowe a ſchmrěkowe ſymjeſchka jé, ale ſ tym ma wón wjele prózy a dżeła. Wón žebi najprjedy wulku hójnu wobhlada, kotraż ma tołſtu roſkhudżanu ſkoru, na to wón hablu wuſchcżipnje a ju do jeneje ſloroweje ſchmary twjerdże ſtłóczi, potom ſe ſwojim ſylnym pyſkom do njeje ruba, ſo tak ſchcżéłi łétaja, pſchi tym ſo ſymjeſchkow ſmożuje. To je poprawnym ſpodżiwna wěz, dokelž ſo dypaki bewak jenoż ſ wacżkami żiwja. Wulki pišany dypak ma też hiſchcże hinaſche viſitne khartki. Pſchindżeſch-li hdy k wożżowym keſkam, dha ſiebi je wobhladaj bliże. Wjeſcże budżeſch tam někotre hałożki namakacz, kiż ſu ſ błakami kaž nabubnjene abo ſaczékłe. Tam tuczżny żołty cžerw we drjewje ſedżi, trjebaſch jenoż hałożku ſ nożom roſrěmycz, dha budżeſch jeho a jeho wużrane komorki widżecz. To we zyłej wży nichtó njewě, dypakej pak je ta wěz derje znata; wón ſe ſwojim wótrym pyſkom ſaczékłimu roſrubanemu cžerwiku wucžehnje a ſejerze. To je dobre a tunje mjeſto.

Pſchi cžłach a pſchékrowach ſtare wjerhy ſteja; tu a tam je hakoſa, kiž je wotrjebża nabubnjena, kaž bo wjelka mša. Tuſto doſcž pak je tam ſtora wotbłelena, a pod njej je wjele ſtow małych dżěrkow do drjewa. Schto to? We ſurym waſchnju nichtó na to njekedżbuje a ſo two to njeſtarna. Jenoż mały pišany dypak, kiž je traſch mjeńſchi hač wróbel, tón wě, ſo ſo kóżdej dżěrzy mały cžerwjeny cžerwiku, ſtón ſtoru wotdypa a jeneho po druhim ſchlarpa. Mały kuż, ale dobry kuż. Hdyż je potajſim wotbłaki na wjerchowych hakoſach widżeſe, dha nětko nichtó ſchtó je tam dżełał; żadyn druhi ptacžk to njeczini. Dypaka ſo druhdy też mjeno ſołma rjeba, a ſchtóż je na to kedżbował, kak wón lecži, dyrbi tutón wuraz ſa pſchihódny měcz, pſchetož jeho lecżenje ſo jara ſołmaż wulkej wedże runa.

Mimo pišanych też cžaſto ſeleneho a we wulkich łěſach też wulkeho cžornebo dypaka wobſladamy. Wola naſ hórſtich łěſach je wjele wulkich mrowiſchczkow, hužto meter wyhoke hromady ſ jehliny a cžeńkich hakoſkow twarjene. W ſymſkim cžaſu je nimale do kóżdeho mrowiſcha rył, każ bychu tam karnyłe hrjebałe; te pak to cžinjeſchu, ale ſeleny dypak je ſo do nich bobywał. Mróz jara cžoptotu łubuja, hdyż pak naſymu ſłónczko tak wjazy njemění, dha ſo wone hłuboko do ſwojich hromadow ſahrjebaja a tam do kulowu ſjednocżene ſymiſi cžaſ přespja. To ſeleny dypak derje wě; wón je też w łécže mrowje żrał, a hdyż někto wonkach żanych wjazy njeje mała, tha je w mrowiſchczach pyta a ſo do hyżeje hodi najerje. Spodżiwne pſchi tym je, ſo jemu mrowja ſo niczo njeſchkodżi, tón je tola, każ drje kóżdy wě, jara błe wjeſe wy też, kak dypak mrowje łoji? Wja ſ pyſkom ſ jaſykom. Tón je łukoſty każ łjeſcžk a jara łépak może jón dypak nimo měry daloko wuſzunycz. Hdyż někto wjele mrowjow, tam wón jaſyk mjes nje ſmje, kotreżż ſo tón dółżkuje, ta je namėżcże pſchilépjena, a dołcž na nim wiſa, dha jón wón wróczu ſcžehnje a potom polny pyſt mjaga.

(Pokračowanje.)

Pschichadzenja. Knjes referendar Pawoł Kurio se **Kamenza**, kiž bě tu pschi Budyschskim hudnistwje, pschestaji so 1. septembrom do Drjezdzan. Knjes asesor **Benno** Ssymank z Bazonja bu 1. oktobra do Zitawy pschesadzeny.

— **Wukrajni ratarski dźěłacerjo.** Dowolnosći, so **Němcach** w lěcze 1924 wukrajnych ratarskich dźěłacerjow dźerža, wotběži 15. decembra. Ratarski dźěłopodawarjo w Budyschskim hamtskim wokrjesu, kiž chcedźa tajkich dźěłacerjow dale dźerżeć, abo nowych do słužby wsacź, dyrbja wo to pola sjonweje pschikasanje dźěła we Budyschinje, na kóžowej hali 11 do 30. oktobra 1924 prajene. Też tam dóstanjesch pschedewschěcke, módre za starych a dźe za nowych dźěłacerjow.

— **Nuts- a wuplacenje w póstowym schekowym wobchodze.** Po płaciwosći noweho wjenjeznego zakonja, je ministerstwo pósta pschikasało, so dyrbja pósty wschě pjenjezy, kiž płaca, bracź a kež wuplacowarjo.

S Lubina. Wčera natury, njeckor wotpali so tudomnemu knjezemu najcelej Rjelzy kluschaza pólna brózł. Wobsah wuńdri nskoło 1/8 hodźin. Brózeń bě polna: w njeje tworcasche najcelź žito, wschitkón wowiń a wotawa. Wschо so spali, tež mócźaza maschina a stajowa praša. Popołonju běchu hischcze něschto wotawy i brózńje do knjezeho dwora wosnili. Žito chranjsche najcelź harle we symje mnuntscźicź dacź, so bychu ludzo teź potom dóbro měli. K haschenju bě wjele fynkowow schpitzało a wjele ludu pschiwataloš dokelź woheń wschi wukrej cźinje krajinu daloko a schěroko wobswětlesche. Wobsjedźer ma drje sawěsćenje, ale tola je nastata schkoda mjetscha, hacź sawěsćenje wuchinja.

S Ludwja. Cźežiżu auto sajedze wczora na dźiwadłownym namóstnje na kamjeń, kiž jemu samu sarwodźewa. Kamjeń so pschecłama a koleso sapadny. Wołaj wuczahnyschtaj auto sasy.

S Habrachcźic. Wsched někotrymi dnjemi cźitachmy we naschich „Sserb. Nowinach", so je so pola krawskeho mischtra Izraela w Habrachcźicach nutsłamało. Paduchow su bórzy lepili. Staj to dźěłacerjej se Zitawy, kiž běchtaj je żelesnizu tu pschijěłoj a w polnozy po nutsdobywałoj. Pokradnjene weczy dowjesełschtaj z pokradnjenym wojnckom do Zitawy a na druhi dźeń pschedawaschtaj tkaninu na cźěłej stronje. Wobaj žeńzitaj nětko w jimaj pschihłuschazej hospodze.

S **Korkwitza.** Wódźelu popołdnju bě sche nascha nowa zyrkej wotewrjena, so by tuž sebi tu wobhladał. Jedyn cłowjek kurjesche tamo w Bożim domje. Dokł so jemu to stoła, ha hischcze hórschcźiche. Wón wupokasa so z zyrkwje.

Se **Schěrachowa.** Tu je so pósledne dny sandźenjo tydzenja namjetowało, so by so mężnscheńzanske sastupjerstwo rozpuschcźiło. Namjet bě nětko 760 wolerjow podpisało. Dokelź sozialdemokratoju pschi zoselednich wólbach hischcze kaneh 200 hłosow njedostachu, tak je to najcźischi dopokas, so sozialdemokraci njemóża sami cźi być, kiž so to wusumnja, so by knjes Hażkein z mężnscheńzemostu wostał. Tutón namjet so z wejsticheho dźěła tuteje tschescźijanskich dźěłacerjow podpisa. Nahladni Schěrachowskeh mężnscheńzenjo teho cźasa podpisachu, wotběsche se cpangelskeje strony.

S **Mornarcy.** W naschim konsumnym towarstwje wudyri sańźenu póldźelu dopołdnja wokoło 1/11 hodź. wołeń. 4 letuy hólcźk bě žebi na lubi se sapałkami hrajkał a palazu sapałku do twanych tschěsłow cźisnył. Hólcźej cźekny na to se strachom. Sa krótki cźas palesche so zyła lubja. 12 łyżkowow pschijědze wohenj huschecź.

S **Drjezdżan.** Mój prěni wopyt žerbskeho zwjezdzenja serbskeho towarstwa „Czornoboha", sobotu, 18. oktobra w Drjezdżanach. S wjeselej napjatosćeju khwatach we zwjezdzeń. Wjele běch wo towarstwje słyschał a cźitał. Krótko do 1/8 hodź. dondżech na zwjezdzenske mjesto. Tu so hižo pilnje rejowasche. Mjes mnohimi zuzymi rejemi pilnjasche so też rejka „S bychom zwjatoh Jana". Wopyt běsche hischcze ćuadny. Dołho słuchach po zurli, so bych někoho znateho wuhladał. Někotre kwitki žedźach tak nobkedźbowno. Nadobo swjeseli mje znate pschecźelstwo wobliczk. Dołho njetrajesche, a pschikładżachu hischcze druhi znacźi. Hnydom žrachmy we żiwej sabanje. Tuž njemóżach wjacy cźakaz, żiwoje priedarsche mużkicźki hajicź. Dokł něsto pschedźe towarstwa, knjes Schołta, zwjedźeli wotekbri a też wschitkich prołschesche, so do sriedź kurle sedźachcź, běch pschichwatajeny, kaž so wschitko wiśanjesche. Mjane žertwe knjenje a knjezny w pyschnych narodnych drastach, cyni gelikich a ketoffi. Sserbowkow, wołcźewicźki mojeł znacźi. Taiki wobras w domiśnje hischcze bohużel widżał njeběch a Bóh wě, hacź to teź w pschischodu budu? — Knjezna Leschowa pełna Sserbowa, pschedźenje pschi zwoczatku krótku basch. Knjes pschedźeda powita na to pschitomnych je sześchowazymi mużicźkami: „Dokł we żiwóźbje něchtó narodniny zwjeći, tak sołdu so krótki, pschiwjesni a znacźi, so bychu tutón dźeń wołżawili. Dźensa wjeckor su so trhowniu pschecźelsko a znacźi sthadżowali, so bychu 35. narodniny towarstwa „Czornoboha" a 10 lětnu jubilej towarstwowoje khorhoje wospjedźesćili." Wutrobnje wschitkich witasche, wołebše postrowi k. Pětschku, knjesa hudźbneho direktora Bjarnata Krawza, knjesa wyschcźeho inżenjera Wosnarja a cźeńcźenych zobustawow towarstwow „Zednoty" a „Hromadnika". Dale wuprajł, so wjele Sserbow i domiśny wuczehnje, ale mało z nich pyta zabawu a towarschnosć w zuzbje we žerbskich narodnych towarstwach. S němskim postrowom powita zwohebje też němskich hosći. K dźensźeńcźenemu jubilejej khorhoje pschewodachu so towarstwu wschelake dary. We mjenje žerbskich żonow towarstwa „Czornobóha" bari knjeni Bomsdorfowa bant, knjes Pětschka pak sa pschedwójnohostwo lěta 1914 rumfu. — Na to porećcźa k nam cźesny pschedźeda k. Pětschka wo towarstwowej khorhoji. Dale spomni bohużel na poroki, kiž su so towarstwu cźinile a fakitowasche towarstwo z porokami. (To bě na dniu tajkeho zwjezdzenja po mojim sdaću zyle njetrjebnowschi!) Na to wuprajischtaj też němscźaj knjesaj bžojoschcźecźa. Dalschi porjad zwjezdzenja bě tutón: Knjeżna konzertna spiwarka G. Beyerez spiewasche nam rjany žerbski spiw: „Hanka, budź wjesoła". Knjeżna Mitckez (w wyschnej žerbskej drasće) pschednjesze nam žerbsku basań. Spiwaj „Njech bratśia bliźicźa hodźinka" a „Lubowat sym lubowat" sanjesześchtaj knjeżna Beyerz a knjes Hajdan. Jedyn dohi knjes pschednjese tśi žerbske spiwy na trompecźe. S pschiwobom knjesa hu:ź dir. Bjarnota Krawza spiwasche knjeżna Beyerez „Dobru nóz, tyšza krocź". „Barrikti hermank pschedstajł nam knjeżna Leschawiz. Němske spiwy spiwasche spiwarj wotrjad „Heimatbunda". Knjeżna Mickez deklamowasche hischcze pěknje Skalowej pěsni. Knjes pschedźeda podźakowasche žo na to wschitkim zobustatkowazym knjeżnam a knjesam za wschu nałożenu prózu. Wjesela rejka a pschecźelna towarstwowska sabawnosć naš hischcze někotre khwilki. — Towarstwu „Czornobohej" pak pscheju mjele sboża na dalschi pschichod w dźele za narod a za wótczinu. Njech dale kżeje a wutrowh žerbske hreje, njech dale w zuzbje Sserbow herbstwo haji a wocźinki naschich wótzow khwali.

S Deschnja. Dźěłacźer L. z Deschnja bě kolesko kradnył a je khětro pschemeknił. Jemu žo pak tola paduschtowe dopokaze a dósta 2 njedźeli jastwo.

S Turnje. Wčera dopołdnja cźasom wudyri tu pokhromna. Wumóš wuzitkowcho a rěznecho skotu je bjes dowolnosće sakasany. Tutu składnosć wužija někotři rěźnicy a hodźeja niske płacźizny. Burjo pak móża sebi pomhacź, dokł kót bjemi rěsain a njamo něchto cźuzicho hacź rěźnik pschedawacź. Tak smimu žo wjetschepe schkody.

S Hajka w Delnjej Luźicy. Wschudże žo wo njewschźonje wulkich a cźěłkich nałymskich płodach rěcźi. Tež naschej zwjezdzenej bě zwołcźene, so móże wo howbstich płodach pisacź. Ratař Wjazlawk mjesecze hožżo so mózesche 171/2 punte cźežku rěpu domoj thowacź.

S Khorćebuza. Wčera dopołdnja srały njedaloko hotela „Kaiserádler" mlodu holza do pschipravow, z kotrejż so woheń wosjewja. Wobnjomna wobora mjesecze žo ruce na nohi ale dyrbjesche žo sajo wrócźicź. Mjeno holza so napisa.

Přiłoha.

* **We wulkomordarju Harmanu** bu so **po** žudnistkim pschepytowanju akty, 70 swjatkow, statnemu rěźnistwu pschepodate. Po lekarjowej rosuraze njebudże so schkitacź móz, so njeje samolwitny za swoje mordarstwa.

* **Auto** sa wósom mjeńschinow sestajam. Waleski prynz je w tutych dnjoch z hosćom Henrya Forda, krala autowow. Prynzej pschedwjedu, kaž ruce so auto se swojich zednotlinych dźěłow hromadże sestaja. Dotalny rekord tutych fabrikow je 11 mjeńschinow a 40 sekundow. Wjednistwo fabriki nadźija so, so psched prynzom auto sa 8 mjeńschinow hromadże sestaja. Auto dyrbi mjeno „Prinze of Wales spezial" dóstacź a prynz dyrbi w nim prěni raz jěcź.

* **Płach jako reklama.** We Winje nowa spodźinna reklama so wuwiła. Płachacź dadże sebi na swoju nahu hłowu někajki nowěcźki jako reklamu namolowacź a pschińdże někto wschudże z njej — na nadrożnu żelesnizu, do dźiwadła do korcźmow a thafejownjow atd. To žo jemu wšo derje sopłacźi.

* **Sacźmjcźe psches hubu.** Hubu njmaju dobrego mjena dla jich intelligenzy (mudrosće). A hdyż su k někajkej zjawnosći pschijšće, dya jeno dla jich gigota a schcźekota, kaž někdy hubu na kapitole w Romje, i kotrymż hłowne město romiskeho kralestwa psched zahubu wumóżichu. Nětko žo w kronizy wo nowym njebožkym „rjekostwie" sapisuje. Cźrjoda hubi je mjenujcy w Berneck w Bayerskej zole město zacźemnitu. Niz trasch, so bě jich licźba tak wulka, so žo hižo sacźmi, kiž tehodom pschi bitwje psched Thermopylami psches kloti, ale sleczachu do milionowych grotow a tak so hubja pschetorhnu (Kurzschluß). Hłupi maju dźě i wjesicha thoże! Swěrjatkam žo nicźo njesta, ale psches dóstanjenje z grotami hubiny sważa a mjesto lekjesche někotre hodźiny dołho cźěmne a cźmowe.

* **Amerikanscy wobchod na wulizach.** Wjesela licźba wobkhodnych technikarjow puczowasche w póslednich mężacach w Sjednoczenych statach. Sajimawe powěsće pschinjese nam knjeż dir. Meßle z Barlina wo wobkhodze na wulizach. Wón powědasche: W mnohich amerikanskich městach njeksmdża žane konjace sapschahi jědźicź, husto dosch też nic elektrik. Na wulizach widźisch tak jenoż auta a pěschikhodźerjow. Tehdo dla pak by hischcze auto jědźeć njesłokojny był na amerikanskich policajskich postajerjow. Auto njesmě druhe auto pschesćahnyć. Sakasane je tež, so žo auto zawrócźi abo i jedneje strony na druhu jědźe. Pschedy hacź wokoło rógła jědźesch, dyrbiš 1 sekundu posłuchacź. Na wěstych městnach, wulizach a mostach śmě jenoż 6 klm. sa hodź. jěcź. Auto śmě jenoż na wosebitych městnach dźerżeć, kaž pola nas „bróki". Hdyż žo njebudźe a wobarunje je psched mnohimi njesbożemi. Dźěći strowja policaju a ta sajo dźěći. Wjeżerjo dźěći powuczeja, so žo strazniżu ludzo, kiž maju žo najwjazy wożicź, pschetrjeb woni žu pschezo pschihotowani, swoje żiwjenje sa dobrocźłowjeka wowrowacź. — Snapschcźiwcja-li žo wjednik autowa, tak ma śwój auto wowukschodźicź. Auto wostanje znuliknk stejo. Pokradnje jón nchtó, tak ma wobsjedźer abo wjednik schkodu. — Ważna žada rěka: Nichtó njesmě tak spěchowacź, so žiwojeho bliźicźeha do straca pschinjeże. — So wschě tute postajenja amerikanskich awtowej indukrijy a wobkhodnej nicźo schkodźała njejsu, to dopokaza so na kóżdy 12. wulkomjeźcan, to r. kóżda schtwórta żiwa sboża auto. Motorske koła staro zane njewobhladach. Jenoż polizija ma někotre jara mózne maschiny, so njeby auto je-li cźe zwutwodźowacź, njeschkodźiny wostał. — Wobthod rjaduje so w mjeże nutska za wschelakimi żwjezemi. Swjeżbski nchtó, tak to też żiwa wosnamjeni. W Amerizy pak je hischcze wjazy takich praktiskich wukasow w mozy.

** **Bohdyż knjes na dowolu.** Mały Oskar ma se żiwojimi towarschemi schibałstwo na mytłach. Macź pak je jemu prajiła: „Hdyż nęschto cźinisch, schtož je sakasane, tkhoła Bóh, kiž wschitko widźi, sara cźežko." Tuto macźerne napominanje běsche jemu wulki sadźemk. Hdyż běsche żwoje wjeczorne pacźerje wuspewał, skónczi je skowami: „Ach, luby Bożo, wobzarnuju cźe jara, so dyrbisch nabe mnu strazowacź. Dam cźi tehodla jutsje zyły dźeń dowol, so mózesch žo sajo wotschewicź."

Towarstwowski powěstnik.

Zwjazk łuž. serbskeho Studentstwa. Naćiski za zwjazkowe znamjeńka dyrbja so do 1. nazymnika sekretarej Michałkej připósłać. Starši.

Jednota „Sokoł" w Bukecach. Pjatk, 24. winowca, zwučowanje wupadnje. Starosta.

Serbske towarstwo „Łužica" w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 26. winowca, pop. w 3 hodź. pola **Hänsleo** swoju mésacnu zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wo prawje hohaty a dypkowny wopyt prosy předsydstwo.

Wšě serbske towarstwa w bliskosći Budyšina so proša, hdyž **Bakulowy** dźěćacy khór spěwać njemóže, zo bychu tola 31. 10. koncert wjećor 1/8 hodź. w „Błym Konju" w Budyšinje wopytali. Pop. w 4 hodź. je koncert za šulke dźěći a jich starši w „třeleŕni". Zastup za dźěći 20 pj., za dorosćenych 1 hrĺwnu. Tajki wumělski dźěćacy khor hišće naši Serbjo słyšeli njejsu. Wubjerk.

Jednota „Sokoł" w Budyšinje ma štwórtk, kaž hewak, zwučowanje. Zwuč. pom.

„Serbski Hospodar"
ratafske wulkowlkowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšency
z Dobrowizkej symjenjo plahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach

Vogtlandske wumělske gardiny
polstery, Madraske gardiny, ložowe přikrywy, metersku tworu, wokn. nizke gardiny, rolowe kromy
Nowe přijate: **Vitrážowe a wot kruchu tkaniny.**
Najtuńše płaćizny. Połdźańske płaćeńske wumělenja.
Wobhladanje bjez nuzowanja ke kupjenju.
Korla Günther w Kamjencu
na Budyšnskej dróze 524
(w drogowni Frycy Goldberga, mjećeła Arno Press).

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tanje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćizny.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Wšě naše piwa

su wot nětka z rukowanjom čiste jenož z najlěpšeho słoda a khmjela zhotowjene,

a podawamy je w polěpšenej měrowej kajkosći.

Budyšska piwarńja a słodarńja

akciowe towarstwo.

Hosćenc w Różenće.

Pokračowanje škatowanja wo myto

wot nětka kóždy dźeń.

Zadaniamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Fuchsfelej haśy 34.

Telefon 736.

Słowna pśechadawańja Rud. Sada i Lipśa w Budyšyńskim hamtiśim hejtmanstwje.

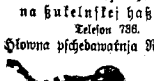

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

bałmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki

drasty suknje

bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Linoleum

wšěch tolstosćow

L-tepichi

L-běhaki

blidowy linoleum

poruča

Otto König

pśi mjasowych jatkach 3.

Telefon 1162.

Žony

Kupuja přihódnje **auwilowe** wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wołmjane twory** pola

Kindermannowje na serbskich hrjebj. 24 / z napśeda starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Pytam

za kóždu płaćiznu

serbske husle

też dodźeržane a druhe narodne instrumenty kupić.

Časnikar **Menzel** w Debrušanach pola Njeswačidła.

W kotrym privatnym domje móže 20 lětna bolca

warić nawuknyć?

Poskićenja pod B 70 na wud. »Serbskich Nowin«.

Žonjace koło,

nowe, je tunjo na předań w **Budyšinje** na jerjowej hasy 4 II. na lěwo.

Kožuchowe počehnjenja

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Słomu

kóždeje družiny kupuje běnje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb Nowin".

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenca we Wojerecach,

telefon 65.

Rjana, ½ lěta stara

jałowca

je na předań w **Beranečach** čo. 7.

Wysokosćelna, podobna

kruwa

je na předań we Wjeselu čo. 25.

pola Minakała.

Transport

prosatow a běhakow

stej kóždu sobotu wot 10 hodź. w Linkec hosćencu w Běłej Wodźe na předań.

Paul Gieke.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wične płaćizny swětowych hurzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

A. Heintze

w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1875

poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch družin a formow, **jahodkowy sad, pychowe kefčki, siejowe štomy, jchlinowe štomiki** ze zemju, **róže** wšěch barbow a druzinow, **wijace rostliny, zymo-krute kefčki, hajniske sadźenki**

Katalogi z płaćiznami na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźefnjow a zahrodow. Samsne zahrody posklada wobkedźbowanje razných kóždołětnych a derjenoš nych sadowych družin samsneho a cuzeho płahowanja, kiž so za sakske a šlezke wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Wozjewjam z tutym, zo sym z wulkim transportom prěnjoklasnych wupytanych

porheinskich a belgiskich

2-, 2½- a 3-lětnych

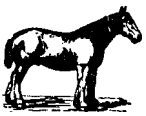

zrěbcow

dojěł a staju je płaćiny hódno pod přihódnymi wumjenjenjemi wot jutřišeho w hosćencu „Reichshof" w **Lubiju** na předań abo k zamjenjenju.

Reinh. Friedrich z Reichenawa.

Słomu

rjane woklepy, rjanu šěrokomlećenu mašinsku, hładku słomu

kaž też kóždej druheje družiny kupuje

August Hepper w Budyšinje.

Telefon 1288.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Bjerśće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawěšk w „Serbskich Nowinach".

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym dźensa w ležomnosći k. wobsedźerja mlokarnje Riedela

w Budyšinje na hornčerskej hasy 15

ležane hóstne městnosće hosćenca

„Münchner Hof"

po dospołnym ponowjenju zaso wotewrił.

Wužiju składnosć, so wutrobnje za dowěrjenje, kiž je so mi w bohatej měrje wopokazało, dźakować a prošu, zo by so mi dale skhowało.

Kaž hač dotal, budu so też w přichodze prócować, mojim hosćam, přećelam a znatym z kuchnje a pincy to najlěpše z najlěpšeho poskićeć.

W Budyšinje, 21. oktobra 1924.

Max Franke a mandźelska.

dotal w „Bärenschänke" w Budyšinje.

NB. Stwy za towarstwa mam přewostajić.

Telefon 475.

Porjedźam najlěpje wothladane piwa Budyškeje wulkeje piwarnje.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym póndźelu, 6. oktobra, **w Kulowje na Wilhelmskim naměsće 11**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrił.

Budu so stajnje prócować, zo bych kupcow, kotřiž mje počesća, jenoš z najlěpšej tworu posłužował.

Prošu wo přećelnu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Michał Wuch a mandźelska.

Přiloha k čisłu 248 „Serb. Nowin“

Srjedu, 22. oktobra 1924.

Što činiš za twoje nowinarstwo?

Kiko cžasešišcho je žo na tutym městnje napominako: **„Serbja, podpjerajcže najprjódy wašne nowinarstwo!“** Bohužel durbimy pschihnaćj, so žerbske cžasopisy, so „Serbske Nowiny“ njejsu hischcze swój pucź do wschěch žerbskich domow a statkowo namakale.

Ważnosć a wliw nowinarstwa

na jenotliwoza kaž na zyke stawne žiwjenje žo hischcze dosć njespóznawa. Sakožiwny podarmo towarstwa a narodne organisazije, klabje je nasche dźěko a skutkowanej ja lud, hdyž

žyne nowinarstwo

nasche prózowanja njepodpjera. Tajke mózemy jenoź mjerć,

hdyž wschitzy Serbja je spěchuja a podpjeraja

Kelko Serbow, wosebje tamne worschity, kotrež so němsko-narodnym, ludowzam a druhim wschoněmskim organisazijam liča, steja hischcze nasad w rosšěrjenju nasšeho nowinarstwa! Dźerža radšcho

druhe cžasopisy a dźenili

ſ prosteho sazpěwanja swojeho Sserbstwa.

S dobrym prawom mózemy wo tajkich rjez, **so dźeń a bóle žiwjemu narodej wojuńbnjeja,**

schwortu Bożu kasnju ſ nohomaj icptaja,

kotraž kóždemu pschikasuje, žo dźerżeć

žiwoseje maczerje, žiwoseje rěcže a naroda.

Tajke cžłowjeka wohańbuje, njehańbite sadžerżenje pschecžiwo žiwjenmu ludej njepschinježe

žaneho Bożeho žohnowanja.

Ponižuje cžłowjeka na ništi zhodźeńk materialiźma, bohanstwo mamona.

Je tola jasne, so nichtó žo wšiwa wotrjeż njemóże, kotrež wschědnje pschihadźaza husto dosć nam njepschecželna nowina na cžitarja wukonja. Woni žo do tutych tež politiſay schkódnych

idesow a myślow zaſeru

a njeje jim potom wjazy pomhanju.

Tute zubarske njepschecželske nowinarstwo potorha sasy to, schtož towarstwo, schtož narodna organisazija je w Sserbjach wuffutkowała.

Bóle hacž hdy prjedy dyrbimy nasche **narodne sašady na wschěch polach sjawneho žiwjenja nakožowacj.** Hdyž a hdźež wuźiwujemy, dyzemy to cžinicź jako dobri, pscheswědcženi Sserbja. Ale k temu mózejch jeno žo wocžahnjeź, hdyž wschědnje tež žerbske nowiny na tebje skutkuja.

Njedožaha, pschiležnje na shromadźiznach na nje kedźiwych cžinicź. S tym njeje narodne mišionstwo hižo dokonjane.

Systematiſy dyrbi žo dźełacź.

Sserbja na wšitzach a w městach dyrbjeli žiwojich ródnych k tomu napominacź, hdźeż hischcze „Sserbske Nowiny“ ſ domom njejsu. Sšu słónczne porjadni woteběrarjo, potom žo na nje smucža a žebi je waża a žu jim słónczńje njepareronne. Tuto namokwjaze dźěko dyrbi žo psches

towarstwa a organisazije podpjeracź.

Na to waschnje je žo hižo rjany wuspěch dozpěł. Drobne dźěko je nusne. Na jene tubnjenje njepadnje žadyn schtom.

Nasymski cžaš tu je a tuž pschezy wjazy khwile słowa sa cžitanje dźenika. Redakcija a nakład žo prózujetaj, po możnosći **„Sserbske Nowiny wutwarjecź a wudospołnicź.** W tutym dźěle měli wschitzy Sserbja jim pomhacź, **so je woteběraja a ſ pschinoschkami podpjeraja.** Wjetschа liczba abonentow je a wjazy może dźenik posticzeź. To je stara wěrnosć a prawidło. Jenotliwy njemóże wudawki sa tajku nowinu njesć, ale tyhaj to samóża. Dźiwaja na krótki cžaš swojeho wobstacża jako dźenik — je hakle bobre 4 lěta — žu žo „Sserbske Nowiny“

hladajzy wutwile.

Wěšo spyta nam někotrózkuli „bratrowska ruka“ schkodźecź, hamo ludźo ludźo se žerbskeho lěhwa, ale njedźiwajo na tutych **tajnych a sjawnych njepschecželow**

krocži naschi dźenik swój njesmylseny pucź jako **narodny wojowaź sa saměry žerbskeho luda** a njeda ho psches žane hrozenje a wutrjasanje wot tuteje cžary wottraschicź. Sso wě, dyrbi pschecžiwo tutym njepschecželam

krutu a wótru bróń wjesecź,

kotruž twoni potom se hłabej wurěcžu „schćěwanja“ wotbywaja a wésći Sserbja, kotrjež narodnje nicžo wjazy słubicź njemóża, žo jim pschisamknu a do žiwojeho hnězda njerjebża. Tajcich bjeskarakternych, njewólnych a hłabych ludźi je wschudźom a wschudże było. Hdyž lschescženjo pschecradża swoju wěru, kak njedyrbjeli žo Sserbja namakacź, kotrjež swój narod saprěwaja a wonjecžeja. Do tajkich Sserbow pschitiołmy cžłowjek wjele njedźerży. S wjetscha tež ſ jich „lschescžanstwom“ daloko njeje. To je stara wěrnosć:

Schtóž swój narod sazpěwa, tež nabožnje nikto sleji.

Tajkemu je mamon, pjenježny měch wschо, narod nicžo. Tajke dźerżenje Božeje kasnje jemu pjenježneho wuzitka njepschinježe. A tuž pola njeho žaneje wažnosće nima.

Njebudźmy tajke hłabe służejza na narodnym polu, kotrež žo w cžasu žnjoni do cžiny cžišmu.

A pódla teho žu „Sserbske Nowiny“

najtuńschi dźenik.

Wone njehładaja tajkeje sakłużby, kaž druhe nowiny, kotrež žu pomérnje **pschedrohe.** Někotre žu 5, 6 krócź drózschе hacž do dowójnikeho cžasa. A kóždy wě, so wudawki tak wuskoke njejsu, so je tajke pschedróżenje trěbne.

Wšchem jenotliwzam, wschěm towarstwam a organisazijam dyrbjake tuzi zjadri ſ nowa nastork **byeć runje w nasſymſlich měżazach wschu žiwoju prózu a žiwoj žbytny cžaš na rosšěrjenje nasšeho jenieżkeho dźenika nałożicź.**

Tuž, Sserbo, dźi a cžiń tak!

§

Sso nasſymi.

We wjeſeſkach schtomow žo khětro žwěłi. Kelko swjadelych sopjeschkow kwije hriebju a wuch. — Nasſymna! Krażny wukónz potrjebo, rjan-ho lécža. To hischcze ros jusku błónzo we wjeſeſych, ſtołych ſunkach ſ wojich wruhow. Hischcze ras dże w wiżanej hrazy psches wschě lećenja a sojena. Kak błyschcża ža barbu! Kak ſelenja žo hischcze luki a mjeſy! — S wjeſeſkow a ſ hałsow ſarżuja pschekraſne melodije, nasſymne adagio: Ledźenje ſa błónzom — žimierczi pobjerżenje. Słoże, brune, cžerwjene, ſelene. — Sašo ſhładuje wóżko na barbow kraſnoſć, ſłucha wucho ſpodźiwnym ſynkam w liſću. Sinfonija — pobjerżeny cžerluſch.

Kał liſcžicžka, kopjena padaja! Kajſi měr, kajſi pokoj! Ty krocžiſch po miękkim puću a khiliſch žo. Khiliſch žo ſa pobłednjej ſhuſanjej ſwężku, kiž wobžarocžena ſteji na pjonci luża. Lubujeſch ju kaž ótcžo, kotrež cžeſeſch ſchitacź. — Kśiłeſch ho rózam, kotrež hischcze we ſwojej pyſche ſteja kcžeże a wonjeja. Wšěch, to žu pobłedne w tutym lećże. Kał ſ dźakanym wóczkom ſhladujeſch na nje.

Haj — nasſyma naż wucži. Djałni byeć ſa kóżdy ſwężeły dźeń, ſa žo ſyholaże lećenja. Mieckerpamy wjazy ſ polnoho kaž nježby w mesi, w cžaſu rózow, na ſniach żiwjenſkich. Wěmy, ſo wrócżo dże ſe ſwężłom a wjeſelom, ſ mozu a ſohnowanjom. Nasſymny cžaš! —

Wšěch, hdy najradſcho po lėżu du? Hdyż ſłónczko žo khowa a mrżeża ſwężeńſcy psches ſołsy ſo błyſchcži. Hdyż nabrjóżki ſo cžerſtwje ſelenja, kaž by nałeżo pschikhadałko. Hdyż ſchtomy wotmjeſkłu a ſare liſcžicžko ſo njeſchibnje. Hdyż niebjo ſo cžerwjeni a w purpuru ſo khowa a ſwoje wohnjowe wruhi ſcžele do njeſkónczneſoże ſwęża. Hdyż mješacż w ſtoje ſteji a każ ſłoty pjerſcžicžek nad ſchtomami błyſcži, hdyż prénja ſwężka ſwoje błyſcžcžatе wócżko wotzwri. — Sdwjata cžiſchina do kola wokoło — ſwjatoczńje. Sdyſchiſch ſwodźimnu nasſymnu motektu, każ dokliwcžaju wukónz ſo roſkhonowarzho lécża. — Nasſyma.

„Ha widżu-li k ſemi ſo nikcž,
Spacż ſwężku tu wobłednju hicž,
Chże myſlicžka k khodźbam ſo bliżicź,
Tam ſ pokoja żórleſchko picź.

Hdże, myſlicžka, ſtatk mój ſtajiſch,
Ty njemérna podrużnika?
Tam horkach, tam ſ radoſcu prajiſch:
Nětk, nětk ſym ja ſpokojena!“

Ž.

Skóżena mlodźina.

Sdwjaty khciłj jako mordarkka bróń.

We Winje, khłownym měſcże Awſtriſkeje, pschibżeraja na bojaſne waſchnje podawki, kotrež na ſkóżenoſcź a njetnicžomnoſcź nětcžiſcheje mlodźiny ſpodźiwne ſwężko mjetaju. Żałoſtne wuhłady do cžemnoſoże mlodoſtneje kriminalneje pathologije wotewrja jedun pad, kotruż w ſwojich jenotkliwych dypkach ſa wěry podobne nimaſch.

W jenym ſpomożeżkim wuſtawje ſtaj mlodaj pachołaj Alois a Ferdinand, jedyn 18, druhi 16 lėt ſtary. Nan bėſche ſahe wumrjeł, macż njemjeſcheſe mozu, hólzow pſchemóż. Monaj bruſeſchtaj žo po wuſkomėſchcžanſkich dróhach, wuhnjeſchtaj ſcžo wroſpuſcź, kradnucź, ſo nuſtamacź, buſchtaj popadnjenaj, pſchińdżeſchtaj do mlodomnje, cžekmuſchtaj, buſchtaj ſaſo popadnjenaj. Pſchichodna ſtazija: poriedżeńſli wuſtawo. Tam ſo runataj ſłocżejcžomaj. „Sswobodny bocż“, to je jeju jenicžka żadoſcź. Monaj wuyhłodźitaj ſantaſtiſke myſle. Chżetaj ſo wukamacź, kóżdeho porażcź, kiž ſo jimaj napſcheczo ſtupi, chżetaj do franzowſkeje leżije. Ale jeje wotmyſli ho pſcheradźi a cžekmjenje ſo njeporadźi. A nětko ſebi wumyſlitaj tak hróſhne a helſke, ſo ſo cžłowjeſi roſom ſpjeżaje, to wopſchimnjeż. Chżetaj **mordowacź**, ſo bylchtaj ſ poriedżeńſkeho wukanda do jaſtwa wulkich ludźi pſchiſchtoj. Monaj ſo do cžaſa napraſchowataj, kajkeho khłoſtaja bylchtaj ſa mordowanje doſtaloj. Monaj ſebi wulicżitaj, ſo bylchtaj yo wotſhedżenju polnoſtnaj byłoj a potom njetrjebałoj wjazy wócżo do wuſtawa. W jenej nozy chżetaj ſwój nježtuk wuwjeſcź. Wopor je wuyptany jedyn towaršch. S wulkim, ſ żeleſa łatym 12 kg. cžeżkim khciłjom, kiž na ſeżenje wiſcži, chżetaj jeho ſabicź, a njeby-li hischcze nerwy buk, potom ſadaricź. Pſchedewſaże ſo njeſchłachcži. Pſchińdżeſchtaj pſchedeń ſudniſtwo. Alе měſto ſo buſchtaj ſo ſwojeho pſchedewſaża kakoj, ſtaj brubaj a ſaſtakkoj, kaž ho wuwiarjeni ſtari ſtóſnizy wopokaża. Pſchi pſcheſłuſchowanju ſo wuprajiſchtaj, ſo

Rěcź Baczewyſiego, zavóſłanza Polakow, w Pruſſkim ſejmiſe, 6. oktobra 1924.

(Pokračowanje.)

Tuto dźěła ſ organisazijemi hromadźe, kiž žu žo ſalożiłe, ſo buchu pschecžiwo narodnym mjeńſchinam wojoważe, wuſinanjenja žo w Hornjoſchleſyſkej, wosebje psches to, ſo je wyſchſchi preſidenta žam ſ druhim pschedbydnu tammiſchehо „Hilfsbunda“. Kak móże ſaſtojnik, kiž ma Genfſke pojednanje loyal pschewjeſeſ, ſjednoczeńſtwu pschiſłuſchecź kiž je žedi ſamór poſtajiło, pschecžiwo tutemu pojednanju wojowacź! Żyle njemóżkne je, ſo móże tutón ſaſtojnik ſwoje winowatoſcże loyal dopjelnicź. Snajmjeńſcha ma narodna mjeńſchina najwjetſchu wobſorhu ſ njemu. — Rośumiecź ja njemóżu, cžehodła žo wo pólſkim **ſtrańcże** w Pruſkej dożyła rěcź. Cžaſopiſchko žym ſ tuteho měſtna rěcžał a też dźenſka ſaſo to woſpjetnuju. Wšchе narodne mjeńſchinu dźeża byeć ſe ſtat natwarjazaj a nje ſe ſtat ſaſtupjazej ſtronu. Kiwje chżemy žo na ſtatnym żiwjenju wobžełicź a naſche winowatoſcże jako ſtarżenjo dopjelnicź. Żenje napſcheczniwe tehо nam njedopokaſaże. Pſches **narodne mjeńſchiny** runje je możno, žo je ſuſtoonymi ſtatami ſroſumnicź. Ssamo žo rołumi pak jenoź tehoſom, dostanu-li narodne mjeńſchiny ſwoje prawo. K naſchej maczérnej ſemi njepamy byeć hłuboka hriebja, ale móſt ſa dorozumjenja. Djenża maja narodne mjeńſchiny ſkoro wſchędnym ſtacże Europy hižo wóſte prawa. (Pschihłoſnuje ho.) Też w Pólſkej! Ssami ſeże w nowinach cžitali, ſo Pólſka runje nětkoli pocžina praſchenje mjeńſchinow we ſwojim kraju rjadowacź. Pſched nětkotrymi dnjemi nježli pschiležnoſcź, tu w ſejmiſe ſ nėmſkim ſapóſłanzom Pantzera a ſ Warſchawſkeho ſejma rěcžach. Won je druhi ſo ſapóſłanzow ſ Warſchawſkeho ſejma rěcžał

chyžichtaj na kóždy pad do khlostakuje (Zuchthaus). Pschi-žaźni jetu k 18 a 14 mežazam cžeskeho jastwa sahudžichu. Wolósžage sa njeju bésche jeju mlodoscz, pocžesowage, so chytschtaj žwjatu tschij, kotruž je wež powschitkownemu cžesczowanja wschech cžłowjekow, k mordarstwu twujicz. We žurli žwérza bo žrožy. Powérc je tuchty, wscho cžistschi won. Wiesbžak bataj bo sahudženaj wotwojesc. Psched sudnistwom hraje na wjeczornych žmérkach rozcžaga mlodžina a mlodaj klósmikaj žo na mežazy bo jastwa wotwjedżetaj — bjes želnoscze a wotmuźleneho polépschenja. Skażena mlodžina hacź bo žra. Schtó ju ſ tuteho bjesdna wumóże?

Přiłopk.

* Njeſbożowny wutrjeł. Pschi tśełanju wo mnyto jeneho towaršstwa w Mühlbergu nad Łobjom, kulka pak wotpražnu wot tarcze a trjschi ledżbowarja Kuhwiga trunje do wutrobh. Wésch hnydom morwy. K temu bésche njeſbożowny tśełaz jeho žamžnu mlódschi bratr.

* W Italiſe — na prawo. W Italiſej płacza wot 20. oktobra t. l. za jédżadła — Kraftfahrzeuge — nowe jésne postajenja, po kotrychž ma žo w zyłej Italiſe na prawo žebi wujécź a na lewo pschelcžahnyéź. Pryedy bésche nawopak, kaž tu thwiłku hischcze w Cžéskoſtowakiſe je.

Pschemjénjcze pryedawsche testamenty.

Testamenty, kotrejž žu žo do inſtanzije = wothódnoscze-nja pjenjes, postajiłe, žu ſ wulkeho dżéła sestarjene a mésa wjazu schłody nackinicź, hacź wusitka pschinjeſeć. Potom radscho žadyn testament, hacź hubjeny, njepłichódny..

Pschicžiny leża jażnje: Hospodarſke wobstejnoscze testatora (kiž je testament wustajił) žu žo lónu wójny ſ dżéła do cžista pschemjénjłe. Pomèry mjes pjenjezným kapitałom a mobiłatnym wobstejeńſtwom žu žo pschemynuſe. Wschć wustajene pjenjezły nimaju žaneje hódnoty wjazy. Teź pomèry bżédżicžkela — herby — žu žo husto tak pschemjénjłe, so pschipokazane dżédżicžnistwo žaneho smyſła nima. Tuž pruhuj kóždy, kiž je do sawjedżenja rentowéje hriwny swoju poſłednu wolu sestajał, a to pak bórzy, hnydom!

Psches sudnistwo abo notara sestajany testament mózesch kóždy cžas wroćo wlacź, swój žamorucžny pschesches sniczenje (spalenje) wotstronicź.

We najwjazy padach budża ludźo chcžeć nowy testa-je to w nowym wobsahu žadanje a wobkruchenje. W kajkej formje žo to stanje, je zyłe wschło jene — hacź sudniſki abo notarielny abo priwatny (žamorucžny) Derje je, hdyž žo na swockatku noweho testamenta wupraji, so je pryedawſchi testament zyłe abo ſ dżéła iscžinjeny. Najtuńſche a pschihódniſche je, hdyž žo pryedawſchi testament psches nowy priwatny iscžinje. Pschi tym dyrbi žo na to ledżbowacź, so je tekſt, městno a cžas a podpiſmo wscho žamorucžnje pisane. To nicžo njepłaci. Potom: sniczenje pryedawſche priwatne postajenja.

Lépje je, so žebi ſtarſche sudniſki abo notarielnje wuwjedżenje testamenty wrócžo žadaſch. Esudnisti dawk — kiž ſ zyła wyſoki njeje—, wotwadnje, hdyž ſ wrócženjom ſ bohom nowy testament, teź priwatny, na sudniſtwje ke thonanju sapodaſch.

Dychaj hłuboko so by wół rjany!

Tuta rada budże sawésche nécžito sa nasche knježnicžki! Kotra knježnicžka njeby chcyła rjana być?

Je to tak lohki trédk ł bohużel rjanoscze. Jenoż hischcze mało snaty pola žónikeho splaha. Prawje dychacź nauwuknu ſ wjetſcha jenoż wunuscžowane swérwakki. W tola, tak hižo wrjach, njeje prawe a hłuboke dychanje jenoż nuſnje trébne, so bu być ſtrowy, ale je teź wažny a tuni trébk, so by być rjany.

Njedychamy hłuboko, njeostanje cžéko dosć kiſlika (Sauerſtoff). Pobrachuje pak na tutym, njeostanjenym žanu rjanu barbu (Teint), žane jażne blyſchcżate wócžko a teź žanu rjanu pohnu postawu. Njeſbu. pak to wézki, na kotreż bu knježnicžki horde?!

Płuza žu ſa cžéko to, schtoż wokna ſa twarjenje. Njewocžinjamy-li wokna, mamy wo ſtmoje schpatny powétr njeodychamy-li hłuboko, pobrachuje nam na kiſlika. So pak bychmy prawje odchali, mamy cžéko teź po tym ſłonicžk. Dyrbja płuza žo zyłe ſ cžerſtwym powétrom napjelnicź, mamy hłowu pschego runje horje dżerżecź (nic pak nóſ horje tykacź, to może błónczko do dżérkow dwócžicź), wutrobno dopréćka ſłokicź a ramjenja wrócžo wſacź. Tak ma žo cžéko pschez dżerżecź, hacź ſtejimy, łhodźimy abo hrdźimy. Pschez je prawe hłuboke dychanje lohkoſć, je bjes próży.

A nécžo hischcze néschto. Wschédne ſmuczkowanje w dychanju je jara poruczene. Słyſch! To możesch cžinicź tołe: Wob dżeń masch tola dwójzy abo teź trójzy pręcź njeſchichnow chwile. Wockźi wokno, pak bać won na powétr. Stuh žo ſ khribjetom ſ sesónje abo durjam. Hłowa, ramjenja, łohcź a rjaty njech žo scžéhy abo duri bótkmu. Nétko cžerſtwy powétr psches nóſ hłuboko brébaj a potom zyłe pomałku saſo wubychoj! To by było zyłe dżéło!

Sstym jenoż wcžinym, kaſko knježnicžkow buoża nécžo wob dżeń ſkradżu pschi muri abo nélżdże pschi durjach dychacź — — — ! -e.

Swóibne nowieśce,

Sslubjenaj: Khata Henicźej w Ziegenhainje a Alfred Steinborn w Kamjeńcu. —

Zemrjéłi: Mónna rodź Manigej, wudowa wyſchſcheho wuczerja Hillerja w Budyſchinje, 80 łét. — Jan Jakub Hajda, ſaciadnik knježeżeho dwora na wotpocžinku w Budyſchinje, 95 łét. — Hilża Łasarjej w Małeſchczach. — Jurij Nétka, ſinwonczeć we Worklezach, 64 łét. — Max Forch, pschedsedżinſkarſki mišchtr w Kamjeńcu, 66 łét. — Auguſte Peschkowa rodź. Fährmannez w Lubiju. — Lina Winklerjowa rodź. Friedlandez we Wojerezach, 62 łét. — Margaretha Chriſtofowa rodź. Imiſchez w Niſſej. — Hadwiga Schubertowa rodź Hamannez w Nowej Wódrezy, 39 łét. — Hana Mołowa rodź. Horlachez w Niſkej na ſwojich 67. narodninach. — Khrysta ſwud. Nowakowa w Běłej Wodże.

Kamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sakładny ſapiſ ławnikow a pschiſażnikow.

Sakładny ſapiſk wobydłerſtwa Budyſchſkeho měſchcź. wokrjeża a ſapiſk wojakow, kiž ſu ſa ławnikow wuźiwoliſ hodża je wot ſchkowórka, 23. oktobra, hacź do hrjedy, 29. oktobra 1924, wupołożeny. A to w kupnizy na ſnutſkownej ławſkej haſu i wo druhim poſthodże. S ſuteju ſapiſkow wuźiwoła ſo ławniſy a pschiſażniſy Budyſchſkeho měſchczańſkeho wokrjeża. Kóždy ſmé žebi w hamtſkich hodźinach ſapiſaj wobſkładacź. Schtóž ma nécžto wustajicź, dyrbi to do 29. oktobra 1924 pišomnje abo ertuje pola měſchczańſkeje rady cžiniéź.

W Budyſchinje, 21. 10. 1924.

Měſchczańſka rada: Wólbny hamt.

Kamtske wozjewjenje z Kamjenca.

W hródźi ſkotneho wikowarja Pawoła Mierſcha we Kamjeńcu, pschi kłóſchterſkich wrotach, je pokhroma wudyrjła.

Schtwórtkowne ſwiniaze wiki hacź na dalſche wupadnu.

Kamtske wozjewjenje z Wojerec.

Wusódch létuſcheho nasymſkeho wuběranja bykow, a kundrofow a kokołow k płahowanju. (Hacź do 5. 1925 réka pschichrótſchene ſo je łkoćko hacź do meje 1925 wuběrane).

III. wuběrańſki wokrjeż.

a) Byki.

Pola M. Rychtarjowje w Horach hacź do 5. 1925
„ J. Brěſinka w Lubuſchu hacź do 5. 1925,
„ M. Schcžépank w Lubuſchu hacź do 10. 1925.
„ M. Schcžépank w Lubuſchu do 5. 1925, jenoż ſa Lubuſchſku gmejnu.
„ M. Kurja w Ptačežach, wot 1. 1. hacź do 10. 1925.
„ J. Zyża w Cžorn. Kholmzu, hacź do 5. 1925.
„ H. Hendruſchki w Brěźni do 10. 1925.
„ J. Wosčkowa we Wulkej Nydźi hacź do 5. 1925.
„ M. Rychtarja we Wulkej Nydźi do 10. 1925.
„ K. Pětſcha we Wojerezach, hacź do 5. 1925.
„ J. Kruże we Swalach, hacź do 5. 1925.

b) Kundrofy.

Pola M. Kowale w Horach, hacź do 10. 1925.
„ A. Wogawy w Narcže, hacź do 10. 1925.
„ M. Kurja w Ptačežach, hacź do 10. 1925
„ A. Markuſe w Ptačežach, hacź do 10. 1925.
„ M. Jurjanza w Cžorn. Kholmzu, hacź do 10. 1925.
„ Kł. Kobała w Cžiſtu, hacź do 5. 1925.
„ J. Kruże we Swalach, hacź do 10. 1925...

c) Kokoły.

Pola F. Gottſchlaga w Lubuſchu, hacź do 5. 1925.
„ K. Oty we Ptačežach, hacź do 10. 1925.
„ P. Kubſcha w Cžorn. Kholmzu, hacź do 10. 1925.
„ K. Himpela w Cžorn. Kholmzu, hacź do 10. 1925.

IV. wuběrański wokrjeż.

a) Byki.

Pola K. Domaſchki w Muczowje, wot 1. 1. hacź do 10. 1925.
„ K. Domaſchki w Muczowje, hacź do 10. 1925.
„ E. Nowka we Wulkich Sdżarach, hacź do 10. 25.
„ J. Dźiežeła we Wulkich Sdżarach, hacź do 10. 25.
„ H. Petſchika w Stróži, hacź do 5. 1925, jenoż ſa Stróżežańſku gmejnu.
„ H. Pežika we Stróži, hacź do 5. 1925, jenoż ſa Stróżežańſku gmejnu.
„ P. Hermaſchka w Rachlowje, hacź do 10. 1925.
„ M. Brúnkera w Kockinje, hacź do 5. 1925.
„ J. Nuka w Kockinje, hacź do 5. 1925.
„ J. Schołty w Ssołowje. hacź do 10. 1925.
„ J. Marka w Ssulſchezach, hacź do 5. 1925.
„ P. Brúnckera w Dubrjeńku, hacź do 10. 1925.
„ J. Rjeczki w Cžiſkowje, hacź do 10. 1925.
„ M. Ditricha w Kulowje, hacź do 10. 1925.
„ J. Domanje w Kulowzu, hacź do 10 1925, jenoż ſe městno Kulow.
„ J. Bułanka w Kulowzu, hacź do 10. 1925, jenoż ſa městno Kulow.
„ J. Pizaj w Kulowzu, hacź do 10. 1925. jenoż ſa gmejnu Kulowx..
„ P. Hodama w Němzach, hacź do 10. 1925.
„ M. Korcha w Němzach, hacź do 10. 1925.

b) Kundrofy..

„ K Domaſchki w Muczowje, hacź do 10. 1925.
„ E. Nowka we Wulkich Sdżarach, hacź do 10. 25.
„ H. Hajnkowcže we Wulkich Sdżarach, hacź do 10. 1925.
„ J. Kruże w Kockinje, hacź do 5. 1925.
„ P. Jurja w Ssołowje, hacź do 10. 1925.
„ P. Grofy w Ssulſchezach, hacź do 10. 1925.
„ J. Hauſcha w Dubrjeńku, hacź do 10. 1925.
„ M. Cžorlichowcže w Němzach, wot 1. 12. 1924 hacź do 10. 1925.

c) Kokoły.

Pola M. Měćaka we Wermingłohje, hacź do 10. 1925.
„ O. Nittnera w Bukojnje, hacź do 10. 1925.
„ H. Liſchki we Wulkich Sdżarach, hacź do 10. 25.
„ E. Ulinowcže we Stróži, hacź do 10. 1925.
„ M. Schłaja we Cžiſkowje, hacźdo 10. 1925.
„ K. Hoffmanna w Cžiſkowje. hacź do 10. 1925.
„ P. Wizaławka w Němzach, hacź do 10. 1925.
„ J. Knobuża w Němzach, hacź do 10. 1925.

V. wuběrański wokrjeż.

a) Byki.

Pola K. Wjazki w Nydźi pola Laſa, hacź do 10. 1925.
„ A. Schelziga w Mortkowje, hacź do 5. 1925.
„ J. Hobraka w Hermanezach nad. Schprjewju, hacź do 5. 1925.
„ K. Knippy w Dréwzach, hacź do 5. 1925.
„ J. Wukaſcha we Styczinje, hacź do 10. 1925.
„ v. Lochenſteina we Laſu, hacź do 10. 1925.
„ J. Wicžoſa w Rdałkej. hac do 5. 1925.
„ J. Schuberta w Lipinowach, hacź do 5. 1925.
„ M. Pohonca w Tranjach, hacź do 5. 1925.

b) Kundrofy..

Pola J. Maruſcha w Tranjach, hacź do 10. 1925.
„ G. Hauſmanna w Lésſej, hacź do 10. 1925.

c) Kokoły.

Pola J. Měrczinka w Bělnm Khołmzu, hacź do 10. 25.
„ H. Nowoka we Wyſokej, hacź do 10. 1925.
„ K. Rjelki we Wujésdże, hacź do 10. 1925.

VI. wuběrański wokrjeż.

a) Byki.

Pola J. Müllera we Wulkim Parzowje, hacź do 10. 1925.
„ M. Wenzki w Blunju, hacź do 10. 1925.
„ M. Knjaſchka we Sabrodże. hacź do 10. 1925
„ M. Knjaſcha we Sabrodże. hacź do 10. 1925.
„ M. Ruchtarja we Sabrodże, hacź do 10. 1925, jenoż ſa Michałowſku gmejnu.
„ M. Grofy we Sprjewjzach, hacź do 10. 1925.
„ Kh. Lohra w Drěwji, wot 1. 1. 1925 hacź do 10 1925.

b) Kundrofy.

Pola J. Kranika we Sabrodże, 1. 12. 1924, hacź do 10. 1925.

c) Kokoły.

Pola M. Thekora we Blunju, hacź do 10. 1925.
„ A. Panſkowcže w Burghamtu. hacź do 10. 1925.

Hospodarſki rozhlad.

Sobotu, 22. oktobra 1924.

Kurſy wežera w Berlinje:

(Kurſ we milionach)

Dollar	4190000	franzowſki frank	21810
jendżelſki punt	18825000	cžeſkoſł. króna	12490
ſchwajzarſki frank	80500	10 mil. półit. mark.	78370

Płacženy kaž wežera. — We efektach bé žnadny wobrot. Kurſy žo wotdrjeżowachu.

Teź na produktowe wiki po dnjeſu rozpuſchcże je žeſmá ſkutkowaſche. Żito wſchech druhich bżiſche dele. K temu pſchinoſchowachu teź powcžeſke ſ Ameriki, kotreż tuńſche płacženy pſchiſtéwachu. Khłébowe żito wjele ſhubi. Jara błahy bé teź wowcž. Jacžmjeń ſchwankuje dżéſche. W muzy žo maſo wotbudeźi. Wotrubki a womjeſchki tehdomiła njeńou. Wežera płacženje zeminać

za Berlinj:

pschenicu 10,60—11,15, rożki 10,60—10,65, nałétneho jeczmjenja 12—13,50, naſymneho 10,75—11,50, wowcža 9,10—9,50 hr.

Na psched ſ

kurty 6, w Dżéżnikach cžo. 20 w minutach.

Wałach, kubłeŕ Schmidt we Wołoſchanach 62 p. Lubija.

Sdo pytaja:

Holża, kotraż może dojicź, Kilijan we Wurizach.

Krciwſki, P. Schneider w Běłej Wodże.

Klempnaſki, Fritz Hoffmann w Běłej Wodże.

Schkrowe depesche.

Dź ſtu dopoldnja w 10 hodźinach:

Pschenica	10,90—11,15 hr.
Rożta	10,20—11,00 hr.
Nałétny jeczmjeń	12,00—13,50 hr.
Naſymſki jeczmjeń	10,75—11,50 hr.
Wowſ	9,10—9,50 hr.

Mukowe płacženy kaž wežera. Jeſe politicžuje žo maſo napraſchowanje je teź błébe. — Powſchitkowna tendenza: ſtajna..

Płacženy na Berlinſkich produktowych wikach.

Żito a wotrubowe ſkmiſo na tonu abo 1000 kg, ſewat 100 kg. wſacženy we ſtotej krónzje.

	21. 10.	20. 10.		21. 10.	20. 10.
Wicženza	118-2/3	222 -28	rožk. wožwjch	16,00	16,25
rożta	21 -218	222-227	rožk. metalko	9 10	9-9,75
nałet. jeczmjen	240-270	240-270	ſeradella	14,00-16	15-17,0
nał. jeczmjen	—	—	krmnaze ſeno	19-19,50	20,00
wowſi	182-190	176-184	bumy	20-22	20-22
ſchmiſo Wa(d)	—	—	wo'a	18-2 0	19-2 ,00
płacencin. muka	31-34,25	32-35,50	lanu wokowſki	25-26 0	26-26 50
rżana muka	30-34 00	31-35,00	wobcze tamnje	14-15,00	14-15,0
pschenct. wotr	13-13 50	13,60	ołe tuńiny	16—19	16-19,0
rżane wotrubu	12-13 00	12,20	kmno. 50 kg	3-3,3	3,20-3,30
rożk	390-400	4 0	ſkoma, rżana	13 -1 50	1 0-3,40
lane ſymje	40 -41 0	390-410	„ pschenc.	1,30-1,5	1 0-1,40
brok	24-26	25-27	„ wowſina	1,20-1,40	0,90-1,0
ſeradella	17-19	17-19	„ jeczmja	1,20-1,40	0 90-1,30

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mark. Smoleſ, w Budyſchinje. — Zamołwity za hospodarſke dźeł: Arnošt Bart, w Brěžanach. — za nawiſ. A. Dučman, w Budyſchinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 249 | Budyšin, štwórtk 23. oktobra 1924. | Lětnik 83

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najsmišo kupowarnja wobuća. Pódšiwanje spěšnje a tunjo.

Nalnowše z cyłeho swěta.

Pola Siegena je spěšnym železničnym cłah nakładny automobil pschejěł. Automobilowy wjednik bu morjeny, jeho tšo pschewodnizy šo tranichu.

*

Belgiske wojazy šu f Weisela wuczahnyli a šo po Rheinowym mosće wotkalili. Tón ramh dźeń je šo zkonistwo w Emmerichu němšej wyschnosći pschepodało.

*

Hrabja Oskar Mirbach a profesor Pollack běschtaj wutoru pola pschepytowanskeho šudnika Pleša w Coesmagyaru pola Budapešta f hosćom byłoj. Wječor šo daschtaj f cjołnom pšches Dunaj pschewjesćej. Sćehdy rěkł šo cjołm powróćił. Profesor Pollack a hrabja Mirbach šo pohnuschtaj a na šwjećich wody wjazy njepschindźeschtaj. Cjołmar je šo wukhował.

*

W Gjerdrunu, Norwegskej je šo pjerschćej f horu šunyła a tšt burše statoki, mlikmatnju a měšćanšku telefonowarnju sajpyła. Dźesać wosobow je šo morito. Pjerschćej je šo wotwalika, hdyž bě šo se šylnymi deschćemi rozmokała.

*

S wonka Bologny šu njedźelu w nozy kommunisty do wotdźělenjow fašistow ćiśkeli. Jeneho fašista šu sašćelili. Wozom kommunistow šu sajeli.

*

Na kupje Kubje je wutoru wičšo pšches Arrojos de Mantua zyschnował. 8 wosobow je šo morito a 50 šo ranilo. Skoro kóžde twarjenje w měrće je wobschkodźene. Tobakowe žně šu cjeżko schkodowake.

*

Turkowska wojeńska kommisija, wobstejaza f pjeć wyschich turkowskich oficěrow pod wjednistwom Nadina Pascha, je do Roma pschijěła, sa by wojeńske pschiprawjenja Italskeje šundowała.

*

Na amerikanskim pschibrjohnym lischjaku „Trenionje" je municija rosbuchła. Schěsć muži bu morjenych a 80 cjeżko franjenych.

Wjednik němskeje burskeje strony dr. Böhme f demokratiskeje strony wustupił.

Poslednji tydźeń šu někotši bóle k prawizy šo kłonjazy sapóstlanzy f demokratiskeje strony wustupili. Mjez nimi je wjednik němskeho burskeho swjatka dr. Böhme, kotryž je k němšej ludowej strónje pschistupił. Pschedbydźe demokratiskeje strony, něhubschemu ministrej dr. Kochej, je won pišomnje swoje pschiczinu rosklad, kotrejž šu jeho k tutej kročeli pohnuli. S hłownej vschicknu jeho wustupa f demokratiskeje strony je pschecźiwjenje demokratiskeje strony pschecźiwo zitnym zkam. Dr. Böhme ma sa nuzne, so by katarstwo f zkami pschecźiwo pschenischim płacźinsam schkita. Druhi wjednik burskeho swjatka, Wachhorst de Wente, wosjewja, so won wustup dr. Böhmy a druhich burskich swjatkarjow f demokratiskeje strony šobu njeczini, ale tutej stronje žórny wostanje.

Demokratojo, kotriž šo f nowa wusłowliecź njedadja.

Hižo někto je wésće, so šo wschelazy dotalni demokratiscy sapóstlanzy njedadza f nowa jako wólbni kandidatojo postajeć. K nim słuschezu Dietrich w Badenskej, Kopsch a profesor Götz. Někotši druhi su kandidaturu wotpokasali, dokelž šo k prawizy pschikłonjeja a šo tehodła njebychu f nowa sajo wusłowiłi.

Organisazija Consul pšched statnym šudom.

Pšched pokodnjonamšknym senatom statneho šuda k schkitanju republiki w Lipsku je šo dźensa prozeß pschecźiwo organisazije Consul sapoczał. Wobstorjenych je 24 wosobow, kotrejž pschedy Ehrhardtški brigadze pschitłuschachu a połnjišco w organisazije Consul nawjedowazu rólu hrajachu. Organisazija je do mordatšich nadpadow na Erzbergera, Scheidemanna, Rathenaua, attentata f rosbuchadabami w Hamburgu a pschecźiwo studentej Günntherej Brandtej sapleczena. Prjedy hacź šo pschešłuchjenje šwědkow sapoczało, šud wobsamknu, sjawnosć wusamknyć.

Kommunistow sašudźili.

Wulki kawnišk šud w Offenbachu je 11 kommunistow sašudźił, kotrychž kěza w februarje jedyn württembergški kommunist w mjetanju ruczinych granatow roswucźowawschе. Pschi jenym šwucźowanju jena granata pschešahe rosbuchny a kommunistej Ludwigej Herrej, kotryž šwucźowanje wědješe, prawnu ruku wottohrny. Herra f khłostarni na léto diwaj mežaja, druhich wobstorjenych na dźešći cząš sašudźichu.

Wojowanje wo schulu w Austriskej.

Austriska šichseczanskosozialna strona chze wěruwuznawańsku schulu sašo sawjesć. Tónle wotpohlad budze šo šo šejm f nowa seschoł, bychu šo němskonazionalni hromadze f kommunistami a němskimi ludowcami w prěnim posedźenju porasyć mohli.

Demokratojo němšku ludowu stronu wobstorjuja, so je šo šejm f jejnej winu dyrbjał roswuscheźeć. Wěrno wschak je, so je němski šejm f winu wusłowlerjow njesposobny sesiazeny był. Njedźiwajzy teho bě knježeństwo winowate, šwój šwonkownopolitiski programm pschewjesć. Do wuczehnjenja wobšadźeńskeho wójska f Porurnskeje a do wotkhorjenja němskeho hospodarstwa njeměchu wono wrócźo stupiez. Němška ludowa strona je knježeństwu sadźewała, tuke winowatosć dopjelnicź, dokelž je šo sa twarjenje šwojich koalizijskich towarschow na němskonazionalnych swjatała. Demokratojo njesmu sadonje stejischeho satupowali, so njedyrbjeli šo němskonazionalni f knježeństwu pschipuschcźeć, Někotre pak woni dla pschicźinowy šmutkowneje a šwonkowneje politiki njeměchu dla rosbudźaceho wliwa na knježeństwo měcź. Wobdźelenje němskonazionalnych pschi knježeństwje by **dowěrjenje k němšej šwonkownej politiki a** f tym wušwobodźenje Němskeje enajbóle wohrožyło. Jenoż demokratija może tole wušwobodźenje wuskutkowacź. Schtóž někotre monarchistiske k knježeństwu wola, knježeństwownu móznosć sničzi.

Pschi nowowólbach dyrbitej šo kommunistiska a němška ludowa strona dokładnje sešłabicź. Němškonazionalna strona je šwoju nětcźišchi šylnosć jenoż nabyła, dokelž je f dentagogiskej njesprawnosću pschecźiwo politiży dotalneho knježeństwa schcźuwała. Němškonazionalni šu tši krócź pschecźiwo Dawesowym šakonjam błosowali, tola pschi jenicźay rosšudnym wotpłosowanju 48 **němskonazionalnych šo Dawesowy plan šwój błoß wotedа.**

Prozeß pscheczíwo kommunistiskim sapóstlanzam.

S rospuschcźenjom němskeho šejma je immunita (njesranklinosć) pschi šudom a druhimi wyschnosćemi) wschitkich jeho bobstawow pschestała. To je wobsebje straschne sa kommunistiskich sapóstlanzow, kotriž su tłoro wschitko dla wjelepschcźeraby, krajneje pscheraby a podobnych pschestupjenjow wobstorjeni. Wschitzy kommunistiscy sapóstlanzy mjez druhim jako bobstawny tajnemu kommunistiskemu šudej „cźežy" pschiłuschcźeja, kotryž je policajstow a druhe wobody morił. Policaja je jenoż na rospuschcźenje němskeho šejma cźakała, so by wobstorjenych faschała. Wona pak pschewobsde nichtóże. W ewentuelnym rospuschcźenju šejma bě tedy wschitzy kommunistiscy sapóstlanzy zhubili. Jenoż sapóstlanza Sölleina w jeho Barlinskim wobydlenju pschepytachu a šudniscy wyschnosći pschepodachu. Druhy kommunistoju łaj Remmele, Rosi Wolfstein a Ruth Fischeroma šu je f cźasom f procha měli a šu po šdaczu do Rušeje cźekli.

Sćehdy popołdnju w 3 hodźinach je šo němška rańcha mjesa dospołnje sawrjeła, so by šo kommunistiskim sapóstlanzam šnjemóznilo, do Rušeje wupschecźowacź. Pola Barlinskeje politiskeje policaje je šo wobjebity kojeńki kommando pschiprawił, kotryž dyrbi sapóstlanzow skózicź a statnemu šudej w Lipsku pschepodacź.

Swjatarska kontrollowaza kommisija pjeza skład granatow namakała.

Pariski „Journal" f Barlina powě, so je swjatarska kommisija pschi njenadźitym wupycze šobotu w nětkotrych Barlinskich dźełarnjach nětkotre tyšacy granatow wuhledźała, kotrejž je němske knježeństwo skałało.

Franzowsko f Dortmunda a Hórde wuczahnyli.

Sćehdy pschipołdnju šu Franzowsko f Dortmunda a Hórde a wokolneho kraja wuczahnyli. S wjeselosću, so je šo město wot šuseho wobšadźenja wušwobodźiło, je Dortmundski magistrat 25 000 hriwnow k podpjeranju potrébnych žwójbow f wjele dźěćimi rosdźělicź dał.

Po rospuschcźenju němskeho šejma.

Wosjewjenje němskeho knježeństwa.

Po krótkim cząšu šo němski lud sajo pšched nadawk stoji, nowu němšku šejmu wuzwolicź. W šterym němskim šejmje njemóżesche knježeństwo twjerdu, k dźełu hmamu wjetschinu dostacź. Wschelake khutne prózowanja, taiku wutworicź, k wotpohnjenemu kónzej njedotwjedźeschu. Na pohled šo wone pschezo rosrašychu, dokelž běchu šo pschi wólbje 4. meje radikalne elementy pschejara sepłnike a šo f tym natwarjaze dźěło druhich stronow jara poczeżowasche. Sboże němskeho luda žebi žoda, so šo tukón njedostatk f nowowólbu wostroni. Londonske wobšamknjenje je šo pschijało a jeho pschewjedźenje šo hižo sapoczało. Něšto dyrbi šo tale knježeństwowa politika dale wjesć a šo sa pschichod šwěcźeć.

Też sa hospodarske wobnowjenje je měrne dalsche roswicźe němskeje politiki šnutška a šwonka nutne. Wona pak je jenoż potom šwěcźena, hdyž šo twóje stronу, kotrejž šo pschi wobnowjenju wobdźeleja, f roshudźenosći na podłoż twšlatwy staja a jin pschecźiwo kóždemu njesakońskemu nadděhej, njech f łajkejeżkuli strony pschichódże, sakitaju.

W nowym němskim šejmje dyrbja šiednocźaze strony šylnische bycź dwjeli roskorjaze. Radikalne elementy dyrbja šo f nowowólbu twšamknyć. Njeje to hańba, so dyrbi němski šejm f pomozu policaje wuradzeć a so šebi extremne f prawizy a f lewizy ruku šawdawaju, so bychu šejmowemu dźełu šadźiwali?

Jeli so dyrbi němski lud f nutska dele twotkhorić a jeli so dyrbi šo f wonka f nowa dobyta płacźiwosć łakhowacź a šo pschišiporicź, dyrbi šo knježeństwo na twjerdu wjetschinu sepjerać móz. Też rospjerschenje politiskich stronow je pschi posledich wólbach temu napschecźo stejało. Niz w rospjerschenju leji šbožo, ale w prózowanju f łukej a k jenosći. Niech šo němski lud f tuteho stejischeja wodźicź dawa, hdyž pschi pschichodnej wólbje wo šwojim pschichodźe rosšudźi.

Wólbne wojowanje politiskich stronow.

Hižo dźeń po rospuschcźenju šejma je šo wólbne wojowanje w nowinach šapoczało. Kóžda strona druhim stronam jich hrěchi pryndź dźerži, šo na nje pschikłodża a je poniżeczi pyta. Sšamo šo kóžda wuthkwaluje, so je šwoju winowatosć sa wuthowanje wótczinh dopjelnika.

Němska nazionalna strona na njepłodnosć parlamentarizma skorži. Dopjelnjazu politiku połdneho němskeho knježeństwa ma sa wopaczny, wo tym pak mjelczi, so je położa jejnych łobustawow tule politiku sa dobru špónała, hdyž šo němškonazionalnym ministerše głoba w němskim knježeństwje pschilubichu. Snežo němškonazionalnych je rozsumiecź, pucź do knježeństwa, sa kotrymž tak horzo zabachu, je jim sawrjeny wostał. Teho dla też wo dopjelnjejzej politiży, to rěka wo Dawesowym planje niczo wjazy wjedźecź nochzedźa.

Němska ludowa strona šwoju politiku f napschecźa němškonazionalnych sakinje. Tucźi sa šo dyrbjeli do knježeństwa pschijeczi. Wjes nich šo knježeństwo njemóżesche na nusnu wjetschinu sepjerać. Němski kanzler Marx je f prawym w rozšudnym wokomiku na to pokasał, so knježeństwo ani na dwě njedźeli f žiwjenju tbmane było njeje. Hdy by šo šejm f nowa seschoł, bychu šo němškonazionalni hromadze f kommunistami a němskimi ludowcami w prěnim posedźenju porasyć mohli.

Demokratojo němšku ludowu stronu wobstorjuja, so je šo šejm f jejnej winu dyrbjał roswuscheźeć. Wěrno wschak je, so je němski šejm f winu wusłowlerjow njesposobny sesiazeny był. Njedźiwajzy teho bě knježeństwo winowate, šwój šwonkownopolitiski programm pschewjesć. Do wuczehnjenja wobšadźeńskeho wójska f Porurnskeje a do wotkhorjenja němskeho hospodarstwa njeměchu wono wrócźo stupiez. Němška ludowa strona je knježeństwu sadźewała, tuke winowatosć dopjelnicź, dokelž je šo sa twarjenje šwojich koalizijskich towarschow na němskonazionalnych swjatała. Demokratojo njesmu sadonje stejischeho satupowali, so njedyrbjeli šo němskonazionalni f knježeństwu pschipuschcźeć, Někotre pak woni dla pschicźinowy šmutkowneje a šwonkowneje politiki njeměchu dla rosbudźaceho wliwa na knježeństwo měcź. Wobdźelenje němskonazionalnych pschi knježeństwje by **dowěrjenje k němšej šwonkownej politiży a** f tym wušwobodźenje Němskeje enajbóle wohrožyło. Jenoż demokratija może tole wušwobodźenje wuskutkowacź. Schtóž někotre monarchistiske k knježeństwu wola, knježeństwownu móznosć sničzi.

Pschi nowowólbach dyrbitej šo kommunistiska a němška ludowa strona dokładnje sešłabicź. Němškonazionalna strona je šwoju nětcźišchi šylnosć jenoż nabyła, dokelž je f dentagogiskej njesprawnosću pschecźiwo politiży dotalneho knježeństwa schcźuwała. Němškonazionalni šu tši krócź pschecźiwo Dawesowym šakonjam błosowali, tola pschi jenicźay rosšudnym wotpłosowanju 48 **němskonazionalnych šo Dawesowy plan šwój błoß wotedа.**

Prozeß pscheczíwo kommunistiskim sapóstlanzam.

S rospuschcźenjom němskeho šejma je immunita (njesranklinosć) pschi šudom a druhimi wyschnosćemi) wschitkich jeho bobstawow pschestała. To je wobsebje straschne sa kommunistiskich sapóstlanzow, kotriž su tłoro wschitko dla wjelepschcźeraby, krajneje pscheraby a podobnych pschestupjenjow wobstorjeni. Wschitzy kommunistiscy sapóstlanzy mjez druhim jako bobstawny tajnemu kommunistiskemu šudej „cźežy" pschiłuschcźeja, kotryž je policajstow a druhe wobody morił. Policaja je jenoż na rospuschcźenje němskeho šejma cźakała, so by wobstorjenych faschała. Wona pak pschewobsde nichtóże. W ewentuelnym rospuschcźenju šejma bě tedy wschitzy kommunistiscy sapóstlanzy zhubili. Jenoż sapóstlanza Sölleina w jeho Barlinskim wobydlenju pschepytachu a šudniscy wyschnosći pschepodachu. Druhy kommunistoju łaj Remmele, Rosi Wolfstein a Ruth Fischeroma šu je f cźasom f procha měli a šu po šdaczu do Rušeje cźekli.

Sćehdy popołdnju w 3 hodźinach je šo němška rańcha mjesa dospołnje sawrjeła, so by šo kommunistiskim sapóstlanzam šnjemóznilo, do Rušeje wupschecźowacź. Pola Barlinskeje politiskeje policaje je šo wobjebity kojeńki kommando pschiprawił, kotryž dyrbi sapóstlanzow skózicź a statnemu šudej w Lipsku pschepodacź.

Swjatarska kontrollowaza kommisija pjeza skład granatow namakała.

Pariski „Journal" f Barlina powě, so je swjatarska kommisija pschi njenadźitym wupycze šobotu w nětkotrych Barlinskich dźełarnjach nětkotre tyšacy granatow wuhledźała, kotrejž je němske knježeństwo skałało.

Franzowsko f Dortmunda a Hórde wuczahnyli.

Sćehdy pschipołdnju šu Franzowsko f Dortmunda a Hórde a wokolneho kraja wuczahnyli. S wjeselosću, so je šo město wot šuseho wobšadźenja wušwobodźiło, je Dortmundski magistrat 25 000 hriwnow k podpjeranju potrébnych žwójbow f wjele dźěćimi rosdźělicź dał.

po rozdźělenju tyrkowskoho je nejmjenj tanzier Wortmundskemu a Mannheimskemu wyschischemu měschčanoseše. Z tschičinu tuteho swježeslazeho podawka zhožopischaju telegramm pózdźišo.

Turkowske wójsko žo mobilisuje.

Syndyk mjes Turkowskej a Jendźelskej wo wobchadźenišćwo Mohulskeho kraja stej Turkowska a Jendźelska Swjatkej ludowy k rozsudźenju pschedpokojitej. Kaž pak žo sda, ma Turkowska mało dowěrjenja do rozsuda Swjatka ludowy, ako žo jemu nocze podczinjowy, jeli so by na jeje schkodu rozsudnyl. Turkowska so tehodła na wójnu z Jendźelskej pschipotnje. Wona je poručała, wschě letniki mobilisowaš.

Shromadźenje jendźelskeho hrjedžo-móstskeho wójnskeho łódźstwa.

W Malcze je tu khwilu zyke jendźelske hrjedźomóstke wójnske łódźstwo shromadźene, a to 8 wulkich bitwiskich łódźow, 11 khežiżakow, 108 torpedistich czołmow, 2 podmórskej a 2 łódźi za letadła. W bliščkim czażu žo pschiwotnje wšitke atlantiske eskadry wočakuje.

Wuhnacze Grichow z Konstantinopla.

Ysmet Pascha je w turkowskej narodnej shromadźiznje wo sjimanju Grichow w Konstantinopelu rjekł, žo cži Grichojo na pokoj wotkaza, kotrjž su tam do 18. oktobra 1918 bydlili. To je nětkle 1000 Grichow. Tola sbytnych 3000 Grichow, kotrjž su po tutym czażu pschicżahnyli, knjeżerstwo wupokaże.

Ze Serbow.

Stwórtk, 23. winowca.

1868 zezběha so kamjeńtna cyrkew w Texasu, při tym ma čěskski mištr Jurij Falka z wěže serbsku rěč.

1879 † młody serbski wučeŕ Jan Arnošt Kefk w Bukecach 27 lětny założeŕ towaŕstwa.

1886 žada sebi Bohuwěr Jakub założenje serbho kand. towaŕstwa.

Niže słónčko Bože khodźi,
Lisče žoltnje, čerwjenja.
Lěto stari, wětr wodźi
Khłódniše dny do kraja:
Hola, won, wy žoladni
Wobstarać syw nazymski!
Handrij Zejler

Za to či žadyn lěkaŕ njeŕ,
Hdyž w starych žiłach studnje kroj.
Jan Radyserb.

•

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer — 2, thermometer wo dnjo + 14. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer — 3, thermometer w nozy + 5. Wuhladny na njestajne wjedrow. Mižina leži w dołhorańšich Europje, nowa pokazuje žo pola kupy Island. Wyschina ležeše wječera z połnocy Jendźelskeje, z wjezora Biskajskeho zaliwa — morja mjes Franzowskej a Schpanijskej. Tak mamy nadźiju, so žo jasno warjedri. Jutrje piak hłónčko 6,41 hłodża a žo 4,51 khoma. Mjeŕaŕ sthadża na ranje 1,33 a žo popołdnju 3,31 khowa.

— **Telefonijska rosprawa wo wjedrje ja jutrje pjatk:** Sso wujašnjuje, khłódnu, we wyšopczinach měrna temperatura hač do smjerschnjenja, połnózne łohke wětry.

— **Snjeżbožik.** Wječera dopołdnja jédsche motorski kolejnź po Wilhelmskej dróhy do šnuitskowskeho města a wuhlesche žebi, so šmě z Wilhelmskeje drohi hnydom na rozdrožu nazu lěch. Hdyž pak žo dohlada, so je to zakasane synjatsche žo wróčicź a padże. Kolesarjej a schofowdnikej so nicžo njesta. Motorske kolo dyrbjesche žo do wuporjedźenje dowjesć.

— **Rosprawa połnjże.** We wokolinje połkadny žo we nozy k 13. 10. 1924 srěda (kobza), 3½ lěta starh, šmědźo brunh z běłej hwězdu, čyrjeny žiwot, dołhe čorne hriwy, kudźerjate dołhu čornu wopušch, do lěweho prědkneho kopyta z běłym. Wupłokenje: 1 wupalene. Wuškoki je srěda 1.65. — 22. 10. pokradny žo muzyke koło šuamki „National“, čo. 143715. Na swónčku je wupalene: Herm. Domschka w Plušnitzkich. Schtóž jo zajo pschiwjese, dóstanje mzto. Schtóž někoho wo poduschiwach wě, njech žo na kriminalnej policiji zamolwi.

— **Ruby šnjehožile.** Dźenja dopołdnja 1/10 hodź. wjesechu na tudomnym drohowskim železnišu dźěłaceje rjo ruczny wós z rybami pisches kolije, to bychu je k cełu dowjesli. Jako pisches kolije jědźechu, žo jim wós z rybami swróci a ryby swadachu na kolije. We šamžnym wokomiku bliščeše pak žo syešeny czah je Shorjelza. Někotři bliżejcy czahej napischechu khwatachu a lokomotiwnik mózješe czah hischcze w prawym czażu zastajicź. Kak łohko bychu tu ludźo do straha pschińcź mohli.

— **We mješczańskej wobkhodnej schuli na Moltkowej dróse** srjadźu žo tež lětha zaso kursy za ludowe zdźěłanje (Volksbildungskurse). Sapoczeko wot pónđźele, čehole tydźenja, pschijimaju žo pschiwonjedźenja. Schtóž žej pscheje zdźěłanje we wschelakich wobkhodnych předmjetach, wosebje we rjedźenju unitj, wobkhodnym a bank. liczenju, wudospołnjenju w franzowskej a jendźelskej korrespondenzy a dr., tón ma dźenja a jutrje wječor we 8 hodź. hischcze pschiležnosć, žo pola knjeza direktora Heise sapiłacź dacź. Naschich herbskich cżitarjow, a tajkich, kotrymž je herbska rěč trěbna za wobkhod cżinimy na to kedźbliwych, so žo lětha prěni króć tež kurius herbskeje, ruskeje, cżěskeje abo połskeje rěcże hobu sowjedze, sapijaja-li po dospołnaga liczba sajimowanych žo za jenu z tutych rěcżow. Pohledni zapiły je nóžny hač do jutrišcheho wjeczora wot 8—9 hodź. w měšczańskej wobkhodnej schuli.

— **Wusnamjenjenje.** Wječera pschipołduju pschepo da wotrjesnu sastupjer sakskich wohnjowych woborow k. komorny roda Guido Reiche knjesej wosh. dir. Görlinger sa 25 lětne słužbny cżasne zuamjeschka.

— **Statna pósta** rosdźěli hischcze w tutym měšazu swojim telegrafiskim dźěłaczerjam wosebite cżapki. Tute budźa dźěłaczerjo we ginkhje nošnjeć. S tym žu lohko spóznaja. Pschińdou-li dźěłaczerjo do jedneho domu dźěłacź, tak dyrbja žo, kaž dotal, wupokazacź.

S Kelitz. Nascha kermuschka wuješi žo lětha hakle 26. oktobra nia, kaž je žo smyslnje wocżischczało, 19. oktobra.

S Lubija. Wječera sajachu tuhodyscheho puczowarja, kiž je pjeża wjetsche sumy pjenjes pscheschibnił.

S Warnoczicź. Cżaš wokolo kejzorskje kermuschke dźerża mnoju nawoženjo a njerjesty su ženjwu najpschisłuschnischi. Lětuscha kejzorska kermuscha pak bé wopraždźiła rekord. We 2 romjsa-a jednej starokatolskej zyrkwi a ne ewangelskej zyrkwi běchu na hamym dnju 36 wěrowani. To je dosecź za město ł 25 000 wobydlerjemi. W měschcź zyrkwi žamo wěrowadsche žo 14 porow.

S Menschwitz. Tu pschihódze jenemu hoschcżanarjej puczowaty a politicheske žrědź sa ihjerženje plodow. We wopraždźitosći bé to žrědź k pohnuschenju. Hdyž hoschcżanaŕ saso wotuczi, widźesche, so bé puczowaty z jeho nowym kolegom žo z procha męł.

S Seliendorfa. Hórnił Bernhard Röusch je we wuhlowych jamach w Hirschfeldze cżežko sujeżbożił. Jednym wójcżk rostraty jemu nohu. Wón dowjese žo do thorownje.

Se Slepo Komorowa. (Cżežke njeszboże.) Tżeżesi jeśti wucżownik B. z Brětka hrajkasche z rosbuchami. Hdyž chajsche je buchacz rosebracź, tak rosbuchmy a wotrze hólzej 4 porsty a rsterna błóń. Jeho dowjedechu do thorownje.

S Pizna. (Pruhowanje kowaŕskich pomocznikow.) Wucżownik Kurt Rieman, kiž pola kowaŕskeho mischtra Duschki w Tureji wutnjeschche, a wucżownik Erwin Ruchnik, kiž je pola kowaŕskeho mischtra Lischki w Ochoży wutnjestaj pruhowanje kowaŕskich pomocznikow wotpołożiłej.

S Bórkow. Kowaŕskeho mischtra Ruchtaria skasa jeho stajeny póź. Wón dyrbjesche žo do Barlina dowjesć, so by žo twuhojił.

S Khocżebusa. Pischekuzy naschego města je žebi tkuzlow sa 50 000 hr. najebak a do Barlinja dowjesł. Tam pschedasche je sa pol pracżisny. Kohoż je wojebal, njech pola polizije samolwi.

Zapósłane.

„Knjes“ abo „Tón Knjes“?

Njedźelske łopjeno „Pomhaj Bóh“ we čo. 40 tuteho lěta pod rubriku „Piśtowanje“ rosełaja, so „Knjes“ bjese wschelko pschistajenja pola Serbow je pschezo jenoh rycżeschkubłeż, ježe pak Bóh, Wótz abo Słóžnik, a so, kaž Serb Boha w mysli ma, wón pschezo praji „Tón Knjes“. K temu ma žo tola, z dźěła k porjedźenju, nischto dodacź.

Mcżeschpytne pósnacże naschego cżasa je, so herbiczkżina žaneho artikla niuna, kaž nemóła a wjele druhich rěcżow. „Der Himmel ist hoch“ njemóże po herbsku rikacź: „Tu njebja je wysoke“, ale jeno „Njebjo je wysoke“. „Jedes Haus muß ein Dach haben“ ma so pschekoliko: „Kóždy khěža dyrbi tschu (na žadyn pod pak: jenu tschu) mcź.“ Tónle łakoń herbschczinu žaneho wuraczja njesnaje. Tohodła dyrbjeli tež, hdyž Boha měnimy, jeno praji: „Knjes“ abo „Bóh Knjes“ (tež Bóh naš Knjes abo Bóh luby Knjes). A schtóž tak rěcźi abo pische rěcźi a pische prawje. Nietrjebamy so tež bojecź, so mohło na taje waschnje někajke njedorozumjenje nastacź. Abo smy snadź w němskej rěcźi njerjekli, schtó je menjeny, seńiki knjes abo Bóh Knjes, hdyž sa wobeju jenak prajimy: „Der Herr“? S wopschiwcża a smyslte tak tež we herbschczinje jažnje a bjese wschelko dwóla wruhadża, hacź je rěcź wo Wótschomotżinym abo wo rycżeschkubłerju abo hospodarju atd. So „Knjes“ bjese wscheko pschistajenja pola Serbow tež Boha abo Słóžnika może wosnamjenicź, hodźi žo wěcże je herbiczka pijmomsnwa dopołkasacź. Pischirunaj Psalm 127, 1. ich.: „Jeli so Knjes (tam njestoji: tón Knjes) khěžu njenastiwari, dha dźěłaju podarmo, kotrjž ju twarja.“ Tehorunki mohło so połkasacź na łekluschowe schtuckli, kaž 23, 1: „Khwalmy Knjeża, kaž so hlusche“, 110, 6: „Knjeż jara rjenje rěcżeschče“; 848, 1: „Muż prawy je, kiž prajdźe wě, so Knjesej dowěri“ a dr.

Hewak dźe, kaž kóždy wě, biblija praji: „Tón Knjes“. To pak je najzherje i tym wujašnicź a wuložicź, so je tehdomnistich cżaš, w kotrymž swjatemi pschi-łokrjo žiwe-tho pišma na swoju połohowarne dźěło so rodźachu, rěcżeschpytne pósnacże w tutym a wschelakim druhim nastupanju hischcże na dźenjschnischim khodźeńku njestejeschu. Tehodła tež rjeŕ njesmjemy, so bu tamni saschtajkowi a serjeskeje rěcże jara derje mózni mužojo rěcźne smylki cżinicź. Njech žu to rěcźne smylki sa naš a sa naschi cżaš, sa nas a w jich ercże a ł jich pjera to hischcże žane smylki njeběchu. A ł tym sapo switnje, so je „Tón Knjes“ ke swoje domjace prawo žebi dobyło w zyrkwinej rěcźi a psches nju w ludowej a wschědnej rěcźi. Kelle wurasow a tworbow w němskej rěcźi namakasch, kiž je pschećiwo pravidłam a sakonjam němskeje rěcże, ale wone

Visitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuwěr Schéza.

(Pokračowanje.)

We wschěch lěsach tu a tam stare na pół shnitwe pjenki sleja, powostanki popuschczanych schtomow. Druhdy jedyn swójimy, kiž je zyle rosthartowany. Je snadź tu thudy muž drjewo sbérał a wot shnitwych pjenkow tej nětajke schtejki wotpacżicź łyntał? Ja njewěrju; tón tej derje wě, so je cżile drjewo lépje pali hač shnite a tej nicżo drózjche njeje. Cżorny dypak, kiž je tak wulki kaž wróna, je tu dźěłał; wo drjewo jemu pschi tom cżinicź njedě, ale wo wulke tucżne cżerwje, kotrychž je w starych pjenkach druhdy jara wjele. — Druhe bisitne khartki dypakow sebje wy wěsche tej hižom widźeli, ja měnju łukoste dźěry, kotrejž wone do schtomow wudybjeja; w tych wone žiwoje hrjebu twarja a žiwe młode wukhołaja. Schkody woni se tajkimi dźěrami njenacżinjeja, dokelž jenje do zyle cżistych schtomow njeidu, a hdyž žo to rudźe druhdy tak sda, dha je tola schtom ł nuttkach wotemrěty a ſuchi, runjej ja schkoru hischcże selony byk. Tajke dźěry druhdy jara hluboko do drjewa dele dźeja, tej žebi dypak kóžde lěto nowe wobydlenje cżěšłuje, hušto dosej wjazy hacź jene. W starischich dźěrach rady khorki lanu, w cżornodypakowych tej sowy, haj do jeneje, ſiž bé do połmeje jédle wurubana, běchu žanu pżoky twarile. Ja žym žebi wjele dypakowych bydlenjow wobhladał a njemóžu žo dodźiwacź, kak rjenje žu wone wudybjane, kak hladke wschě jeńeny; a tola dypak ł tomu žaneje měry njemęschche a žadyn zyrkel, njetrjebaschche tej žaneho druhego nastroja ł dźełu hacź žiwój pyk. Tajke nęschto wębsche cżłowjek dokonjak njebu, runjej wjetschi pyk abo hubu měł.

Hdyž ho nałyma bliži, dha tej worjechi na bukach zrawja. Te žu na jerowczowe (Kastanie) worjechi podobne, wonkach tej połne małych kałaczikow, ale wone žu mjenche. Stary worjeschk žo do tśioch dźełow rospukuje, a njeho wupadnu tśi tśiróżkjte forma, te rětaja bukwizy. W Durinskej a Hejbinskej, hdyž žym ja nimo měry wulke bukowe łéhy widźał, ludźo ſrale bukwizy hromadźa a zara dobry wotlij ł nich bija. Pola nas je wone porędko radża, ja jenoż jene léto wém, hdyž bé jich ł hromadami. Bukwizy drje nimale kóžde léto wižójich, druhdy wjele, ale skoro wschě žu khuche, t. r. wone žaneho jadra nimaja, a namakasch-li tola jenu połnu, dha je ta ł wjetschoa wuzrana. Tajke wuprózdnjene schkorpawy pak žu sajo wisitne khartki wjewjerczkow, te jara sa bukowymi jadranni dźeja. A hdyž we haju na pół rosthajnjene łéhne worjeschki namakacże, dha macże sajo wjewjerczkyne dźéło psched žobu. Worjeschki pak, do kotrychž je jenoż dźerka wuhrymsana, je łéhna myschka (Gaselmaus) wuprózdniła. Wo tej mohł je tak wschelake powědacź, ale cżaš mi njedožaha; tola wo wjewjerczkyu chcu hischcże nětotre złowa pschidpomnicź.

Žane žwérjo žo tak wschelako njeżiwi kaž wjewjerczka, a wona jara derje wě, ichto je dobre a schto nig. Rady wona na psch. hriby jerje. Schtóž je hdy ł kedźbliwym wóczkom po hribach khodźił, tón je wésche druhdy prawakowu nóżku namakał, khowcżka bé prjecź; tu je ſorna wotrzała. Druhe hriby pak běchu nakuſane; hušto schlinki dźéry do nich wuzeru, też cżorne bruki žo do nich dobywaju. Dwaj cżeńkej schtrikłoj pornjo jeden na hłowcżu pscheradżitej, so je myschka hrib wopłakała, ſu žmuzki schérsche, dha je to wjewjerczka była. Ta pak najradscho hrib žobu na schtom wosmje a tam jón w mérje a pokoju sjé. Mi w łéhu pola Lubjenza nehdy hrib na kłobuk padny, horje pohladawschi wuhladach wjewjerczku po hakofy bężo; najzherje bé ho nje ſtrózika, a tak bé jej hrib wupadnył. Na ſuche pschilenjene schmrčkowe hałożki ja kóžde léto hriby tyhnjene namakam; te je žej tam wjewjerczka ł ſuschenju ſaschtapiła. W ſymſkim cżaſu, hdyž ſiaj też w łéhu khudoba a nimasch domach, budże wobdi hłódny ſłéhy njemało wjesoły, hdyž na taju ſuschenku pschińdże. — Ale wjewjerczyne dźéło a sadżerjenje je bohużel druhdy tajke, so dyrbi žo jej pschecżelstwo wumpowjedzicź. Wona mjenujzy rady tej mjaso na žiwojim blidze widźi, a to ju ł tomu sawjedże, so wschě ptacże hnězda, kiž na schtomach namaka, wuprózdni a jejka a młode sejerje. S tym wona mjes naschimi małymi spěwarjemi wjele schkody nacżinja, tuž nam jeje zyła rjanosć nicżo njepomha, a łépje je, so žo ſatżeli. We nałéczu a łéczu na wona potajkim wschego doscź, a na symu žu w łéhu hriby a worjeschki, ale w symje mira do domu hlada; potom wona pócżnje ſkoru ł hałożkow bélicź a pupki hižacź. Pod schmrčkami druhdy wschо połne małych hałożkow leži; wyschitki hajnik mi prajesche, so je te wjewjerczka wotkłukała, njewjedźesche pak cżehodła. Ja žebi te wotłukli dlije wobhladach a bórzy widżach, so maja wone na pschikłuznjenym kónzu łoko wokoło kulojte pupki, to běchu ſeſenjowe pupki; a tymi bé wona schła a je wuzrała. Tak ma wona druhdy ſrjedź symy najlépſchu ſołotej.

Mjes ptacżkami je pódła hypakow tež wjele druhich, kiž ſo hodża na žiwojim dźéle ſpóſnacź, bjes teho, so je widźicź.

Wo na pisch. derje wésche, schtó je tam podyk, hdyž ſu wisnje nakuſane a bosanki pod ſerkom leża. Tu a tam pschi puczach a na łabach pschego hischcże nětotre hłowonzowe abo dornczejowe kerki ſteja; tym kóždy rady ſ puczo dźe, dokelž maja dobre a wótre kałaki. Za žym cżasto widżał, so běchu na tajke ſtóki bruki, cżmjely abo ſtócżki schtajpene, druhdy hischcże żiwe. Kajki njepjech dha tej to je to mohł pschewutrobu pischenjesecź, wobohimi łyrkjarjam na tajke zdźiwane waschnje ſmjertnu martru nacżinicź? „Schtó dha hewak hacź schulske dźécźi!“ ł tajkim wotmołwjenjom je nětkrótki hnydom hotowy, wosebje tajki, kiž je w schuſliſtach ſtajkam tež ſe ſelo był. Ale nę, na tym ſu schulske dźécźi njewinowate; tak dałeko hacź je ja ſiaju, dha ſu wone te kotre polne prysłow a hłupoſcżow, ale ł tajkim njeſtudźenju wone ſe ſwojej njeſtej wutrobu khmane njejſu. Wschо ſo jim runjenom njeſmě na ſchijn powjeſchecź. To ſu wośche ſpódzi, a jich njekasańſtwa tej ſo wašcheje łoje pschimaja. Kak łóhyn mohł ſo nęchtó praſcheez: „Hdyž tej to je wjedrowe hółczijło tajke natwunkyſ?“ A rucże budże jemu druhi wotmołwicź: „Hdyž dha hewak hacź domach! Kaj ſtaſ ſpéwaja, tak młodźi ſſiſtola.“ — Tón, kiž je tam na dornczejowe kałaczki te waki ſtkał, je jedyn ptacżk, nębyte ta wulki łoż ſchtorz, Serbju jeho ſtrokopjel mjenuju, Němcy pak Würger abo Neuntöter. To žane rjane mjena njejſu, ale tſchinu-ſa jo jemu ſ tajkimi wudmanni njeſtanje, to wěſte, ſchtoż wón też młode ptacżki ſ hnażkow łepje ſwojim dźéćom dawa abo žiwe na kałaczki tyka; to ſtym ham widżał.

(Pokračowanje.)

mu domjace prawo wot ſnadź dawna a tuž ſu ſnjeſkil. Tak też myſle na to njemóže być, „tón“ ſ tamneho „tón Knjes“ na pſchikład ſ zyrkwinſkeje rěče abo ſ prědowanja a tehorunja ſe wſchěj mozu wuhnuć a ſebi zapać, ſo ſo jeno praji „Knjes“.

Wža na ſo potajkim take: Schtóž po duchu a jakoniu rěčke ho chze ſlozować, praji a piſche wo Bohu a Sbóžniku jeno „Knjes“, „Bóh Knjes“; schtóž pak měni, ſo tamne „tón“ tu njemóže zarować, temu njeporokujemy, kaž by ſ njerozumnoſu abo wopaki rěčał abo piſał. Ja radźu, po możnoſći pſcheto „Knjes“, „Bóh Knjes“, „Bóh Wótc“ praji a piſaci. Schtóž ho na to ſmjeli, temu budże to bórſh rjenſcho a też możnjſcho klinczeć, hdyž tón Knjes a Bóh tón Knjes atd.

Sarjeńk,
farar w Khrowačanach.

Wusudźenja.

§ Lawniſti ſud w Budyſchinje. Spytanscho pſchi pódpołdnju 26 lětneho rěſbarja Alexandera Gancza ſe Barlina. Wón je hižo ſtaſciſchko pokoſtany a ſe ſtrafnym liſtſtuikom. Wot lěta 1923 hač do noſeca 1924 bě ſo w pruſkej a ſakſkej Luſizy do hrodom a zyſceſtnym nutſkamalo a nožebje ſlěborne a wumjeſkte wězy ſo pokradnyle. W nozy k 25. meji 1924 pſchekwapichu dwaju nutſkamarjow pſchi dźele na zyſceſtkible w Nowym Gersdorfie pola Schorjeja. Wonaj tſjeſchitaj na ſaſoſnikow kubła, kotrjž pak też ſaſo tſěłachu a paduchu Gärtnera cźežku ſranicźu. Druhi paduch běſche Gancza. Wobaj ſaſundźichtaj ho 29. junija t. l. k 3 létam khoſtarnje, na 5 lět zhubitaj cźeſtne prawa a ſtajiſchtaj ſo pod policejſki dohlad. W wiſchepſtrowanju wukopa ſo, ſo je ho Gancza też hiſcźeże na druhich nutſkamanjach wobdźeli. Dźenża bě wobſtorkowny, ſo je ſo ſ druhimi padubſanmi hromadże w nozy k 7. auguſtej 1923 do Hiſnjanſkeho rycźerſkibła pola Kuczíny, w nozy k 11. aug. 1923 do Bartſkeho hrodu a w nozy k 20. ſeptembrej 1923 do Njeſwaczidłſkeho hrodu dobywał a ſlěborne wězy rypichi a druhu nadobu pokradnyk. Gancza pak jenoż pſchiſnu, ſo je junu wjeczor 1923 ſ Drježdźanſkimaj ſlóſtnikoma: „Pawolom“ a „Gustavom“ ſe Želeſnizu do Biſkopiz jěł, wot tam ſ kolejom traſch 3 hodźiny dołho do nuſeje wſu jěł. Tam ſu do nutſkeje khěže ſakſli. Měli leſeſche w běrniſchczu pſchihotowany. Tam ſu ſich wokſnali. Wón je ſo wot ſwojich towaſſchow dźełił a hižo rubjeńſtwo wotjěł. Plan wo paduchſtwje je wěſty „Köhler“ ſ Drježdźan dał. Mězymuſkolni mózachu jemu dopodopokaſaczź jeho winu, ſo běchu na wokach a na ſkladadźe jeho porſty wocźiſchczone. Gancza pal wſchitko pſzeſche. Też wo ſwojich towaſſchach a rubjeńſtwje nicko njepſcheradźi. K Sworjeſkemu wuhubeł dóſta hiſchcźe 4 lěta khłoſtarnje a ſtajbi na dalſche 5 lěta cźeſtne prawa.

Přihonk.

* S Barlina. Wſchědnje rano pſchikhadźeju někotři kupcźa ke ſtatej wěſteje druſiny ptaczkow, kiž ſo „Imrakos“ mjenuja. Schtóż modu ſo pſchinjeſe a ptaczki ſo we njej kupaja. Wone maja na wopuſchi cźeſwjene a módre pjerja. Hdyž ſo ptaczki někto kupaju, tak je cźiſta woda najprjedy ſwěſtło módra, poſdźiſcho módra, hluboko módra. Tuhu wodu a ſamo wjeſrad ptaczkow donjeſu ſebi potom domoj. W laboratoriach pſchehladźeju potom tuto a dobudu cźiſtu, kowowy kopor. — Schtóż, ſo wſchitu tam miliony taſtich ptaczkow, tak by koprowa nuſa pſchestawa.

* Najwjeſchi piczy na ſwěcze. Jako najwjeſchi zlokarjo w piwje placźachu hacź dotal Bayerſcy, t. r. njedawno ſo wo nich tak piſachu. Statiſtika běſche wuſleczika, ſo ſo w Bayerſej na jenu laczku ſchiju wob lěto 2500 litrow trjeba. To by na 6250 karanczkow (po ⅔) ſa lěto bylo — wſchědnje na 17 karanczkow. Ale to je jara pſchehnate! 130 hacź 140 litrow (potaiſim najwjaz 350 karanczkow, abo wſchědnje nimale jedyn) je wěrnoſć. W hornej liczije je wopſchijate, ſchtaž tamne ſta tyhaz zuſych w Bayerſej pſchepija. To nicźo mało njeje, dokelž ſi dadźa ſebi w kraju ſamym, hdyž je piwo lěſche hacź wonwożene, derje ſlodźeſ a pija tuž rad jedyn pſches laczinoſć. Bayerſzy ſu ſmuzicźe pſchecziwo porokej, ſo ſu najwjetſche piczy na ſwěcze, wobaraja. A to ſ dobrym prawom, hyrnjež tam doſcź ludźi bylo, kotrjž wſchědnje ſwoje dźeſacź „mérow“ pſcherjedaja. Ssamo piczy ſu cźeſcelakommi. Bayerſi piwowy ſołdk je ſnaty a pſchitſorowny.

* Rjany wobras. Na ſekundarnej cźarje Heidewinkel Krautbagen ſaſtanje cźah, kiž běſche hižo zuły hodźinu k ſpokojnoſći wapaźerow dźeſ pſchetacźa jěł, wonka hrjedź pucza. „Schto dha je?“ pſchiwola wotnik lokomotiwnikej. „Krutwa na cźarje“, woła roshorjeny. Sa dźeſacź mjenſchinow je ſadźełk wotſtronjeny. Ale když ſchtwórcź hodźiny posdźiſcho ſteji cźah ſaſo. — „Khóſt cźert, ſchto dha ſaſo je?“ ſwar twórnik (Schaffner). — „Krutwa na cźarje!“ wotmołwi lokomotiwnik. — „Schto, hižo ſaſo jena krutwa?“ — „Och nè — je hiſchcźe prjedawſcha.“

* S Kokurka. W naſchim měſcze, kiž je ſo ſ ludowym wokhłoſowanjom ſ Bayerſkej ſjednoczilo, ſu tſi wjeſchowſke dwory. Prjedarſchi wójwoda Karl Eduard ſe Koburg-Gotha, nětſonſchi hołtarſki kral Ferdinand a wulkowjeſch Cyril ſ Ruſkeje. Tam budła. Bolſchewikoja ſu poſlednjeſho zara Mikławſcha ſ manželſtwej, trěcźikeho naſledníka Alexeja a ſchturi jeju bźowki w julíju 1918 ſaſtrěli. Wóbſchi bratr Michał je też wotmrěł. Cyril je potajkim jako zarowh naſledník ſ hłowu domu Romanow. Wulkowjeſch Cyril je ſ naſtarſchim ſynom ſemrěteho wulkowjeſcha Wladimera, młódſcheho bratra zara Alexandra III., nana ſamorodowaneho Mikławſcha. Pſcheto něſchto cźaſom ſmy też w „Sserb. Nowinach“ proklamaziju cźitali, kiž je ſwojomu cuzkemu ludej wotſtorił.

* Živy had w žołdku. Swobſtiwne kolocźe w žołdku mějeſche jene ſwórowina kotra w Gburu (w Schwizu). Kěrjo njemóſachu ſebi thoroſcź domyſlicź a poſtajichu krutu dietu (mało jědźe). Wórſy na to wumrě. Wotewrichu žołdk. We nim namakachu živeho hada, kotryž běſche žołdk nażrał, dokelž pſchi krutej dźeſe njeběſe druheho k jědźi njemějeſche. Naiſterje je wſchitko ſkutra pſchi někaſnim kubłanju do hór ſ rołki wodu pika (kaž jich tam nadoſcź nadeńdźeſch) a pſchi tym jene hadowje jeſto ſobu ſpójrjeła. Tuž kedźbnoſcź pſchi pićźu wody ſwjonka ſtudnjoju!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowanſkeho ſaſtiſa ſaſtiha ſo:

1. Na kopj. 741 firma August Nowak Karoſſerjewerk, G. m. b. H. w Budyſchinje.

2. Na kopj. 814 ſaſundźenſke towaſſtwo ſ w. r we Margarecźinej hóźe we Wulkej Dubrawje naſtupaje: Liquidazija je ſtónčena, firma je ſaſchła.

Budyſchſke hamtſke ſudniſtwo.

Mjes ſkotom hoſcźenzarja Franza Mauſcka na Horje je pokhroma wudyrile. Sawjerankſi dźeł je ſtatok, wobſedźowanſki druhi dźeł je wjeſ Hora.

Druſtecźanſka gmejna je namjetowała, ſo bh ho puczik kiž ſ Druſtecźanſkeho-Dubſchiſkeho pucza na Druſtecźanſko-Mełoſicźiſti puczá wjedźe, ſa ſtarnu wobkhod ſawrjek. Schtóż ma něſchto pſchećziwo tomu, njech ho ſa 2 njedźeli ſamoſwi, hewak ſtuhi prawo, ho hórſchicź.

Towarſtwowski powčatnik.

Zwjazk łuž. ſerbſkeho Studentſtwa. Načiski za zwjazkowe znamjeſka dyrbja ſo do 1. nazymnika ſekretarej Michałkej pſipoſłać. Starſi.

Wšě ſerbſke towarſtwa w blizkoſći Budyſina ſo proſa, hdźež Bakulowy dźěćacy khór ſpěwać njemóže, zo bychu tola 31. 10. koncert wjeczor ⅛ hodź. w „Bělym Konju“ w Budyſinje wopytali. Pop. ¼4 hodź. je koncert za ſulke dźěći a jich ſtarſich w „tšeſelni“. Zaſtup za dźěći 20 pj., za dorośenych 1 hriwnu. Tajki wumělſki dźěćacy khór hiſće naſi Serbjo ſłyſeli njejsu. Wubjerk.

Jednota „Sokol“ w Budyſinje ma ſtwórtk, kaž hewak, zwučowanje. Zwuč. pom.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wjeczor ½9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Bakulowy koncert w Budyſinje pjatk, 31. oktobra. Zaſtupne liſćiki ſu we wudawarni „Serbskich Nowin“ do ſasa dostać.

„Lilija“ w Rakbleach ſpěwa pjatk wjeczor we 8 hodź.

Serbſke towarſtwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 26. winowca, pop. w 2 hodź. (nic w 3 hodź.) pola Hänſlec ſwoju měſacznu zhromadźiznu. Přednoſk je dobročiwje přilubjeny. Wo prawje bohaty a dypkowny wopyt proſy předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brězynym, — za nawołtki: A. Dučman, w Budyſinje.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórk, 23. oktobra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Kurs wotu ſta w mutſjonach)

Dollar	4190 000	transjowſti frank	21 950
jendźelſti punt	18 800 000	cźeſkoſł. króna	12 510
ſchwajzarſki frank	80 700	10 mil. pólit. mark.	78 370

Wienjetſy ho w žnuhym naſtupanju pornjo wežeranſkeho njepſcheměnicha.

We efektach ſtoro žaneho wobrota njebě. Sſejm je roſpuſczeny. W politiſkim naſtupanju knježi wulka njewěſtoſcź. Po wſchěm ſdaczu ſměja ſtrony prawizy pſchiſtork na mandatach. S demokratiſkeje ſtrony znamjenite politiſke wobſoby naſtupaju a ho ſtronam prawizy pſchiſlamkuju. Sſahla pſchewaha tychle ſtronow njeby „republikanſkej“ a „demokratiſkej“ Němſkej howiſa. Konſiſtuja we ſwonkownej a ſmtſkownej politiſkej hychu ho kovisle.

Na **produktowych** mikach be wežera wjazy hibicźkowoſcźe. Płacźiny w khłóbowym źicźe ſu ſkrucźichu. Bjes rěſo ſu hychu horje bile. Też ſ Ameriki ſu žito drožſche powě. We nowyſu ho něſchto roſyſchedo. W jeczmieniu wſchak nobrot ſnadny woſta. Wežera płacźeſche zentnaſ:

w Barlinje:

pſchenicy 10,90—11,15, rožki 10,70—10,90,	
jeczmjenja nałstneho 12—13,50, nafamneho 10,75—11,50, wowſa 9,10—9,50 hr.	
Wiſ, rěſneho ſkotu wežera w Barlinje (Zentralviehhof)	
Pſchihnoli běchu:	Wone płacźachu:
1511 howjadłow	20—48 hr.
1840 cźelatow	45—100 hr.
2700 wonzow	24—50 hr.
8926 tukrajnych a 1083 wukrajnych ſwinjow:	
do 300 ptw.	89 hr.
240—300 ptw.	86—88 hr.
200—240 ptw.	82—85 hr.
160—200 ptw.	78—81 hr.
120—160 ptw.	70—76 hr.
do 120 ptw.	68 hr.
Ranzy a hundroſy	72—76 hr.

wobſo po zentnaru žiwreje wahi.

Dowidła wowzy a ſwinje nimale hładaj dźěchu. Cźelata jara derje.

Na ſwinjaze wiſi (Magerviehhof) w Barlin-Friedrichſelde běchu pſchihnali 1101 proſatow a 237 běhakow. Wone płacźachu małe proſata 10—14, ſrjednje 15—18, wulke 20—30, běhoki małe 35—45, ſrjednje 50—65 hr.

Tudźiſka raſprawa wulkowjemjenjaſnje Metz a Co w Barlin-Steglitz. Na mikach ſtymjenjuju je ſo mało pſchiſemněło. Dźeczelowe ſtymjenja mjenje dźěchu. Wone pak ſwoju płacźiſnu ſaſhoroſchu. Kunkliſowcho ſtymjenja bě wjele na mikach a płacźiſny trochu popuſchcźichu. Zentnaſ płacźeſche:

cźežkowjeny dźeczel	90—100 hr.
běły	130—190 hr.
ſchwodſti	60—92 hr.
módry (luzerna)	68—98 hr.
žołty	36—42 hr.
wócźny (Wundklee)	76—110 hr.
inkarnatſki	22—26 hr.
jendźelſka wósna powodnina (Raygras.)	32—44 hr.
žołtnik (timotej)	38—48 hr.
łučzna	50—60 hr.
jejduſchka	13—14 hr.
kołodźij	10—13 hr.
ſonow	28—32 hr.

Někotre płacźiſny ſ Drježdźanſkich wikow. Ssorna 1,60—2,50, ſajaz ſ koſu 1,20—1,50, korniſt 1—1,20 hr. hačantu ſchtuka 5 hr., hanečka 4—5 hr., huſy 1,30 hač 1,60, kacźki 1,60—2 hr., tuzy ſtare 1,50—1,80 hr. młode 1,30—1,60, hołbje ſchtuka 0,80—1,20. Karpy 2 hr. liny 2,50—2,70 hr., wuhory 3,30 hr. Jabłuka 5—40 wuj., truſchwy 5—30 wuj., ſtorki 40—45 wuj., bohanki 30, pruſnjaze 65—80 wuj., wino 50—80 wuj., wſchelke worſchi 80—120 wuj., měd 1,60—4,50 hr., běrny zentnaſ 3,80 hač 4,50, punt 4—5 wuj., kurjatka 80 wuj., prawaki 50 hač 90 wuj., ſuſchene 5 hr., butra mlakaſſka 2,20 hač 2,60 hr., burſka 2,30—2,60 hr., twaroh 30 wuj., jejo 16 hač 20 wuj.

Na pſchedach:

Wěhnki, w Brěhy cźo. 30 pola Kamjenza.

Kobyła, 13 lětna, w Kanczach cźo. 4 pola Hodźija.

Koſa w Lubiju, na Wiſmarkowej dróſy 1.

Kſiſła ſ klamami, Kuczka w Budyſchinje, na nowych hriebjach.

Srěbz belgiſki cźežewjeny ſchmowel, Arnoſcht Tietza we Kumwałdze.

Kóń k rěſu w Kołwaſy cźiſło 105.

Koło, jonjaze, w Budyſchinje, na jerjowej haſy cźiſło 3. We Wojerezach, Grünſtr. 71.

Koło motoriſe 3 P.S., we Wulkich Sdźarach.

Kupuja:

Jabłuka k proſowanju, Alwin Schlechte w Lubiju.

Schkrowe depesche.

Dźenża dop. 10,40 hodź.:

Barliniſke produktowe wiki: Wežeraweſche hamtſke płacźiny ſu njepſcheměnichu. Pſchi ſtabym poſkiczenju a ſnadnym wobdźełowanju ſu malo wikowaſche. Też w muzy njebě wobkhoda. Měnika pſchenica a tukrajna rožka ſ djela něſchto dróſſchej. Pſchenica 10,90—11,15, rožka 10,70—10,90, nałstny jeczmjeń 12—13,50, nafamſki 10,75—11,05, wowſ 9,10—9,50. Tendenza měrna.

Dźenża pſchip. w 12 hodź

Žitowy wobkhod je měrny. Rožka je po žiwiſchim wobkhodźe wokſlabła.

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Lite a wolijowe ſymjenja we tunj abo 1000 kg, ſewał 100 kg. płacźiny po Kotej kriwnje.

	22. 10.	21. 10.		22. 10.	21. 10.
Pſchenica	118-223	218-223	rožk. wokſnjeſki	16,00	16,00
rožka	214-218	212-218	poch. melaſka	9,10	9-9,10
nałst. jeczmjeń	240-270	240-270	lenadella	14,00-16	14-16,00
naf. jeczmjeń	—	—	krmace ſrjedſi	19-19,50	19,50
wowſ	182-190	182-190	kwna	20-22	20-22
futariza (Mais)	—	—	woła	18-2 ,00	18-2,00
pſchenična muka	31-34,25	31-34,25	tana wołoſki	25-26,00	25-26,50
rjana muka	32-34,00	30-34,00	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
pſchenicź. wotr.	13-13,50	13,50	jołte łupiny	18—19	16-19,00
riane wotruby	12-13,00	13,00	ſyno, 50 kg	3-3,3-	3,20-3,30
rauſ	390-400	4,0	ſyrowa, riana	1,30-1,50	1,0-3,40
tane łupiny	400-410	400-410	„ pſchenicź.	1,30-1,50	1,00-1,40
hroch	24-26	24-26	„ wowſowa	1,20-1,30	0,90-1,00
pjeluſchki	17-19	17-19	„ jeczna	1,20-1,40	0,90-1,30

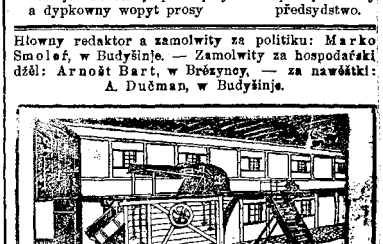

Wagnerowe zatwarjomne mlóčace mašiny

Wotrjad sam za sobja. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumlóčenje a wubjerne čiščenje. — Sěroki zuhkaty system.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarſke mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny ſkład: w Budyſinje w husarſkich kasarnach.
Zaſtupjeſ: Oswald Liebmann w Budyſinje
na Třěſanskej dróży 42. ⁊ Telefon 321.

Wodowody

připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjedźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).

Karl Albrecht w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 16 — na zadnej hasy w „Littereo“ piwarni. — Telefon čo. 1081.

Herbska grychta we Wudworju

Ke kermuši

njedźelu, póndźelu a wutoru poručamoj

dobre jědźe a pića, kofej a tykanc

Wšěch lubych přećelow a znatych wutrobnje přeprošujemoj

Jakub Běrik a mandźelska.

Składnostne poskićenie niže płaćizny.

Najl. ložowe počehnjenja (2 počehn., 4 hłowaki) 28 hr., dźěłba damastowych hlidowych a tafiowych rubow z małymi běłefektami brochami, pisane ložowe počehnjenje, barchentowe ložowe płachty, kóperowe barchenty, běłe a pisane jakowe barchenty, twjelki, trjenja, šantka

Hilger na Lotzeskej drózy 20I. Žane klamy!

Najlěpši płunowy koks

za centralne tepjenje a tepjenje w khachlach podawa so hnydom

Hraby koks hektolitr po 1,40 hr. w płunafni,
worjechowy a hróchojty koks hektolitr po 1,50 hr. w płunafni.

Čini so wosebje na to kedźbne, zo móžemy zlemjeneho koksa zaso dosć podawać. Hróchojty koks přihodźi so wosebje za pjelnjeńske a trajnje tepjeńske khachle.

Měšćanska płunafnja.

Před šuleńskimi wrotami 6 **Döcke** na Bismarckskej drózy 14.

Stajnje na składze:

Hotowe kostumowe suknje

we wšěch barbach wot 3,90—6,50 hr., je-li so přeje też po měrje

wosebne žonjace a mužace tkaniny

Dobre kajkosće! Solidne płaćizny!

Na přeće so też drasty sešija.

Trjebaće wobućow?

Dla dźiće do

Axmanec wobućoweho doma w Khrósćicach!

Mužace črije, žonjace črije a dźěćace črije z howj. boxoweje, boxkalfskeje a howjazeje kože.

Črije do dźěła z wopr. howjazeje kože po cyle tunich płaćiznach.

NB. Z dobom poručam so k zhotowjenju **ćeplych kožanych črijow** z kosmowym a kožanym podšiwkom.

Meble

wuhotowana { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **zofy, šezlongi a matracy** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje na serbskej hasy 1 delka.

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.

telefon čo. 156

zdźěluje swojim přećelam

wićne płaćizny swětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Kachle a warjenske mašiny wšeje druziny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske kachle za ratarstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórelin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** kachlestajeński mištr

Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmjane a balmjane tkaniny za drasty a suknje, čopłe kholowy a košle, barchentowe ložowe płachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, hlidowe ruby a dybjačne rubiška pola firmy

August Paul Hilner na seminarsk. drózy 2

„Serbski Hospodar“
ratarske wulkowikowanske towarstwo
w Budyšinje
ma hišće nješto

symjeńtnej pšency

z Dobrovizkej symjenjo płahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach

Nowy Koporski lany wolij

nowych žnjow z najlěpšeho ruskeho laneho symjenja bity, je cyle wubjerneho słodu. Je w Budyšinje dostać pola sćěhowacych firmow:

Ernst Locke na theaterskej hasy
Jakub Hicka na sukelnskej hasy
H. Hennig na zadnjej bohatej hasy
G. Scheidemantel na jerjowej hasy

a na tydźeńskich wikach direktnje wot woleńkarja Arthura Höfera z Koporc.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźetaj płaćišnu tóhodu a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjeršej hasy **24.**

Znata dobra kupowańnja

mužacych, pacholacych a hólčacych wobleków, mužacych, pacholacych a hólčacych kholowov, (tkaninowych, smuhatych, z jendź. kože a. t. d.), gumijowych mantlow, jupow, dźěłanskich lacow, dźěłanskich wobleków (módrych, šěrych, zelenych, brunych a běłych), slow, pasow, štrykowanych jakow, pótnikow, dźěćacych drasćičkow, nohajcow a zokow, košlow, šantkow a wšelakich druh. wěcow.

Drastowy wobkhod

Fritz Riedel w Budyšinje

na seminarskej hasy 17.

Składnostna kup!

Mužace wobleki wot 35 hr. sem
pacholace wobleki wot 32 hr. sem
sporiske wobleki wot 37 hr. sem
manchestr. kholowy wot 11 hr. sem
dźěłanske kholowy wot 4 hr. sem
stupnje a škórnje wšěch wulk. předawa tunjo
H. Gedlich na polnočnej drózy 7.

Pytam za kóždu płaćiznu

serbske husle

też dodźertane a druke narodne instrumenty kupić.

Časnikar **Menzel w Dobrošicach** pola Kjeswačicha.

Žonjace koło,

nowe, je tunjo na předań w Budyšinje na jerjowej hasy 2 II. na prawo.

Jakowu wołmu

wšěch barbow poruča tunjo **E. Günther** rólk mjasowych jětkow a tinnje hasy.

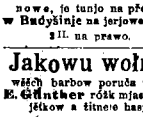

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyšših dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Połměsacu“ na zwonkownej lawskej hasy.

Barchent

za košle, jaki a spódne suknje

tkaniny za suknje

wšeje druziny

hródźne šórcuchi

jara tunjo poruča

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe klasle, železo a metale (jenoć na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornjerskej hasy 26.

Telefon 1348

Jurij Kamanaann

w Budyšinje na hornjerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ja česane předźene

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Pytam k nowemu lětu jara wjele

dźowčkow, wotročkow a pohončow

Přistajerka Görlichowa na sukelnskej hasy 1. Tel. 887.

Najwyše dnjowe płaćizny za kozace kóžki kaž też za wšě druhe druziny

kožowa a kóžkow

dawa

Otto Haußotter w Budyšinje na garbarskej hasy 32.

Blidowe a tafiowe ruby

twjelki, trjenja

najlěpšu tworu poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje na šit. wikach 11 např. Złot. Hwězdy.

Šatowe róle

za kubleŕjow a domjace róle poruča jara tunjo **A. Rabach** w Budyšinje na hornjerśk. hasy w „Münchner Hof“.

Časniki

wuporjedźa

spěšnje, wěcy wustojnje a płaćizny hódno

Kurt Kalich, časnikař

na Nowosalcskej drózy 17.

Kupuju

lapy, kosće, papjeru

po najwyšších dnjowych płaćiznach

Pauline Richter

na wysokej hasy 11. Tel. 525.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta młody młynk. Šćěh přilěžnosć wukazu, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošći hasy 25. Tel. 939

Maschinenfabrik Kappel A.G. Chemnitz

Ciche přesunjenje nutřkowny wóz hodźi se won wzać

solidny twar - podawam najdźeń.

Hłowne rossnjenje

Friedrich Wolff

w Drježdźanach-A., Neumarkt 6, Telefon 12650.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Wotewrjenje wobkhoda.

Nowotwarjeny walcowy młyn w Delnim Wujezdźe

dowola sebi z tutym zjawnosći wozjewić, zo je nětko **mlěježerski młyn** do połneho wobkhoda stupił.

Budu so stajnje prócować, mojich česćenych wotběrarjow spěšnje a sprawnje spokojić a prošu najwutrobniše mojich dźělodawarjow, přećelow a popřewaćelow, zo bychu moje młode předewzaće dobroćiwje podpjerać chcyli.

Z dobom wozjewjam, zo hižo nětko kóždu dźělbu pšency ke kermušnemu pjećenju k mlěcu přijimuju a też, zo srjedź přichodneho měsaca **woleńcu** kaž też **připrawu k wobłiću pluwow** za jećne krupy, hejdušku a jahły do dźěła stupić dam a přijimuju hižo nětko tute płody k předźělanju.

Z počesćowanjom

Telefon čo. 13. **Korla Němc w Delnim Wujezdźe**

wobsedźeŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 7,5 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždu čo. pisći 2 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěstki a tabele so w sće wobliźeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 250 | Budyšin, pjatk 24. oktobra 1924. | Lětn. 83

Najnowše z cyłeho swěta.

Podla Hülleina je policija we Württembergskej hišćeze kommunistiskeju sapóstlanzow Maßlowskeho a Eppsteina sajała. Sa druhimi 59 sapóstlanzami, kotrychž policija z lóšćerskimi listami pyta, nimaja hišćeze žaneho śleda. S telegrafiskich rozrěčenjow je so wuhladźiło, so je někotri z pytanych kommunistow w twarjenju rusłeho wikowańskeho sapujerstwa khowaju. Pśichi wólbnym wojowanju budźa wobstorjeni kommunistiscy sapóstlanzy, kotrejž maja khartki za darmotne jězdźenje po żelesnizy, jara pobrachowacź.

*

Francowske knjeżerstwo wupokazanje kommunistiskich sapóstlanzow Floriana a Dahlena z Kólna a Müllera z Pśalzy wróćo njeběrje.

*

Francowske knjeżerstwo je ruske bolschewiske knjeżerstwo jako salosśe pśichódnało. Francowska pak je prawow francowskich statnych pśichiśtuschnikow na konfiskowane zamóženje a žadanje zarunanja njewotrjeknje. W Ruskej je francowske pótśahanje załoži.

Internazionalny (mjeńnarodny) historiski sjeźd schulskich reformarjow.

(Skónčenje.)

Pjatk wječor wotmě je sjawna shromadźizna w domje nětkuschnje pruskeje prěnjeje komory (Herrenaus). Jako hłowny rěcnik bě tam pśichwatjeny italiski filosof Francesk Orestano z Roma. Dokelž pak tón khorosće dla pschichod njemóžeše, cytaše dr. Kawerau jeho pschednoschanjach we sjednoczenych statach Europy. Nětčischa z nejazo hač 30 schmatkowych statow wobstejaca Europa nima janeje praweje mogu w žebi pornjo Sjednoczenym statam Ameriki abo wu"" mežnarodnym w Asiji. Tehodla **dyrbjeła** je **z pomjenjenych** cha wschě kraje **z** hriedźeje a wječorneje Europy sjednoczicź, **z** wumjenjenjom Jendźelskeje a Ruskeje, kotrejž matej wulke wobsedźenstwa swonka Europy.

Hospodarske rozwicże to nic**ke** też prjedy abo poźdźischo je **z**obu pschinjeśe. Runje taž je léta 1834 zlowne mjezy mjes nimskimi krajemi zbožnuchu, tak je to też w Europje stanje. A potorhanju zlownych mjesow źěłuje wónkrune też wotstronjenje politiskich hranicow, runjeż taž je 37 lět po sałożenju prusko-nimskeho zlownego sjednoczenstwa Nimska jako stat wutwori.

W debacze rěcneschе snaty wudawar nowin „Die Welt am Montag" pschećiwo mužli Orestana. Wón wiźi we sjednoczenych statach Europy wšuny strach sa Srjedź Ludow a ma za nuzne, so je wschě mozy konzentruja na jeho dospolne wutworjenje.

Druhi, kotrejž hišćeze rěčachu, pak je **z** wjetcha sa Orestanowu ideju wuprajichu a sjednoczene statn Europy jako zbyk w swjatku ludow sa mózne dźerżachu. H. Franka w tutym smužle rěčeschе: a wobsedź sastup Nimkeje do Swjatka ludow žadasche.

Dr. Fabian z Lipska wustupi sa puschćenje Rechenbacha, kotrehož njewinowaty w bayerskej satbje pschybywa. Posledniu narěź mjeńsche francowski pazifista Victor Bache. Se žiwym temperamentom juknokrajana wón namolwjeschе k skutkowanju sa měr a k wojowanju napschećiwo noschernjam wójnskeje muzle, skónčujuschi **z** jenym wótrym: Guerre à la guerre! (wójna wójnjel)

Na posledninm dnju sjeźda bu sabjerachmuj **z** praschenjemi praktiskeho historiskeho roswuczowanja. Jendźelzan Frederich Gould, sekretar internazionalneho kongresa sa moralisće wochowanje, rozłoži etiski abo nabožny nadawk historiskeje wuczby. Biografije abo žiwjenjopisy sa žyle cłowjeństwo wuznamnich wohonow kaž jeneho Sokrata, Shakespeara, ale też jednotlych ludźi, kiž mózu powschitkownje **z** pschikładom być, dyrbjeli go wobsebje wuzwacź.

Dr. Fabian z Lipska wustupi sa puschćenje Rechenbacha, kotrehož njewinowaty w bayerskej satbje pschybywa. Posledniu narěź mjeńsche francowski pazifista Victor Bache. Se žiwym temperamentom juknokrajana wón namolwjeschе k skutkowanju sa měr a k wojowanju napschećiwo noschernjam wójnskeje muzle, skónčujuschi **z** jenym wótrym: Guerre à la guerre! (wójna wójnjel)

Na posledninm dnju sjeźda bu sabjerachmuj **z** praschenjemi praktiskeho historiskeho roswuczowanja. Jendźelzan Frederich Gould, sekretar internazionalneho kongresa sa moralisće wochowanje, rozłoži etiski abo nabožny nadawk historiskeje wuczby. Biografije abo žiwjenjopisy sa žyle cłowjeństwo wuznamnich wohonow kaž jeneho Sokrata, Shakespeara, ale też jednotlych ludźi, kiž mózu powschitkownje **z** pschikładom być, dyrbjeli go wobsebje wuzwacź.

Dźensajšnji wuczeź Gustav Klemm nidźi žro historiske wuczby w tym, so je dźěło sesnaje **z** nastaćom a rozwiwjom nasheje kultury. Wón pak pschispjewa techniśtej stronje kultury abo lěpje ziwilisaziji pschewuzku wažnosć.

Badenski wuczeź Ernst Hemrang žada wótczinske wochowanje. Dźěło dyrbja **z** wot nadźitym Nimzam wocźahnuc. Jeho nahlad pak namała malo wothłosa.

Posledni pschednoschk sjeźda mějesche dr. Kaweran: „Weltbürger, Europäer, Deutscher". W dokónčnej rěcy je też porěcza jedyn sastupjeź narodnych mjeńschinow. Profesor Ribom **z** Bergedorfa wustupi sa swobodne hospodarstwo.

Na konzu pschedźyda swjatka schulskich reformarjow Oesterreich, na to wotkaja, so je sjeźd sajo krocźel le k wujednanju ludow a tuto zaćuje mějachmy też w wschitkim, kiž **z**o na kongresu wobdźelichmy.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódtuńowanje spěšne a tunjo

Burjo pschećiwo wyschschim zitnym płaćiznam.

Na sjeźdźe burow sa Oldenburgsku a Rańschofriesiśku, kotrejž je **z**o w Rodenkirchenje we Weserskej marschi wotměł, bu shromadźeńska sala pschepjelnjena; wjazy dyžli 1200 wobdźelnikow **z**o naliczi. Wotkrjeźowny wotpółdnjo Koch rozprawi wo politiskim połoženju poda, ministerski president Tautzen wo hospodarskim połoženju rozprawjeschе. Sapóstlanz Koch rostoži połoženje **z**wonkowneje politiki, kaž je **z**o **z** knjeżerstwowym stejišćezom rozwiko. Haczrunje **z**o sadźerżenje někotrych ministrow wótrje pośudźowasche, mózeše wón rjec, so je **z**wonkowne politiske połoženje nadźije polne a so dyrbi **z**o **z**wonkowna politika nětčišćeho knjeżerstwa dale wjesć.

Burska shromadźizna bě jenomyślna we wobsamknjenju, so je so sadźerżenjom sapóstlanza Böhmy na zane waschnje njedadźa samplicź. Na konzu **z**o resolucija, kotruž Tautzen namjetenowasche, pschija. Wona je praji:

Najwjazy hospodarstwowe móje jenoż wobstejecź, dyžli so zita a pizowadła (Futtermittel) wumělězy a złami njepodróżeja a dyžli so **z tym wupłodźenje słepschenych wuplodow njewunoschne njeczini.**

S mloka, butry, jejow, mjasa a druhich stótnych produktow dyrbi maty a hrěni ratar hrožy wunoschk dospicź. Mulke zitne a pizowadłowe płaćiźny wobsebje a w stupnjowasej měrje wulkim a najwjetschim zito płahowazym ležomoscam wuzitk dawaju, makemu a hrěnjemu, na słepschene pokasanemu a ja to wobsebje pschihódnemu ratarstwu pak wone schodźa, sadźewaju sabudlenju, powjetschenja wulkoležomnoscežerstwo **z** pokupjenjom mjeńschich wobsedźenstwow a tak male burske hospodarstwo sacźeraju. 5. burski sjeźd w Rodenkirchenju, sastupjerstwu małych a hrěnich ratarjow, **so je rozsudźenoseju pschećiwo podróżenju tyrcznow w industriji a ratarstwje** — zita, pizowadłow, żelesa, wuhla, drjewa, wolmy, bawołmy atd. — **z** złami wuprajeja, žada žebi spramnische, male wobsedźerstwo w statu a gmejnje wołožaze nakładźenje dawkow, žada schćitanje pschećiwo sanjeżenju słotnych khorosćow **z** wukraja a schćitańske zło sa hotowe wudźełki ratarstwa a industrije, tak daloko hač **so** wupłodźenje w tukraju **z** wukrajnej konkurrenzu njezwunoschne cźini.

Tak burjo w Oldenburgskej a Rańschofriesiśkej wo zlownej politizy sudźa. Naschi ratarjo, kotrejž **z**u **z** wjetcha w wyšerkubleršim landbundu organisowani, **z** nowin tuteho swjatka swoje politiske pschehwjedźenje bjeru. Radźicź by było, so bychu žebi naschi kubleržo a žiwnoscerjo wobliczili, hač maja se žitnych złow schodow abo wuzitk. Redakcija je rad swólniwa, měnjenje jenotliwych hospodarjow wocźischećecź. To by runje někotre do wólbow jara wažne było. Naschi kubleržo a žiwnoscerjo žmělí pschi wólbach jenoż tajkim wólbnym kandidatam **z**wój błóž dacź, kotrejž w nastupanju žitnych złow tajmu hrěnjeho a maleho ratarstwa zastupuja.

Hergt pschedsydstwo nimskonazionalneje strony złožił.

Pschećiwo nimskonazionalnym sapóstlanzam, kotrejž **z**u w nimskim jezmje za Dawesowy plan hłosowali, je někto w konserwatiwnych nowinach wótre poroki cźinja. S nimi je **z**o dotalny pschedsydła nimskonazionalneje strony, prjedawschi minister Hergt, pohnuł, pschedsydstwo nimskonazionalneje strony złožicź. Nimskonazionalni **z**u je swojej hłubnej politiku Nimšu do nejhłubšcheho hospodarskeho hubjenstwa dowjedli. Dokelž **z**o sapowjedźichu, wójnske wotchłodźenje saplacźicź, Franzowsko a Belgicźenju Poruhrsku wobsadźichu. Po radże nimskonazionalnych **z**o potom passiwne pschećiwjenje wschěm statnym sastojnikam pschikasa. S tym **z**o nimske finansy do cźista sničźicźa a lud žiwoje samóženje słubi. Dyž **z**o na to knjeżerstwo rozsudźi, po Dawesowym planje wójnske wotchłodźenje saplacźicź, **z**o nimskonazionalni temu se wschěmi mozami pschećiwjachu. 48 **z** nich pak tola **k** pschećiwdźejenju dońdźechu, so dyrbi **z**o wupucź **z** finanzneje kriły pytacź a tehodla za Dawesowy plan hłosowachu. Tuch někto w konserwatiwnych nowinach pschećiwjeschе **a** jako wotpadnikow tamaju.

Pruski žejm **z**o rozpuschcźi.

Po namjecze wschitkich frakcijow pruskeho žejma je **z**o po krótkej debacze wobsamknło, jón rozpuschcźicź.

40. franzowska divisija **zo do Franzowskeje wróćila.**

Franzowsko **z**u **z** městow Mannheima, Karlsruhe, Remscheida, Wohwinkela a Limburga wuczahnyli. Na to je **z**o 40. divisija, kotraž pschi Rheinje stejeśe, do Franzowskeje wróćila. Wona je **z**o **z** 38. divisiju narunała, kotraž je **z**o **z** Boruhrskeje wróćo wsała.

Wólbne poražene kommu**nistow w N**rjazku.

Wunoschk žejmiskich wólbow w Khrystianskim wólbnym wokrjeżu je **z**o **z** wulkim sajimanjom wocźakowak. Dźakcźerska strona je konserwatiwnym jedyn mandat wotdobyła. Po tajkim **z**o 4 konserwatiwni a 3 sastupjerjo strony dźeła wuzwolichu. Moskowskich kommunistow do cźista sbicha. Kommunistojo jenoż 2400 hłosow dóstachu, mjes tym so **z**o sa stronu dźěła 45 000, sa konserwatiwnych 67 000 a sa sozialistow 10 000 hłosow woteda. Wunoschk wólbow **z** cźeho kraja njeje bišćeze dospołnje znaty, tola tełko je wěste, so **z**u kommunistojo cźežke poražene poczerpili, schtož tej jich nowiny pschiznawaju.

Lětadźi wokhad mjes Londonom a Awstralskej.

Se Sidneya w Awstralskej **z**o powě, so je awstralski lětak Sir Keith Smith, kotryž je w lecze **1919 se swojim bratrom** z awstralskeje do Jndiskeje pschileczał, rjeńk, **so zeppelinowy** lět **z** Nimskeje do Ameriki dopokakuje, so by porjadna wokhodna słužba mjes Londonom a Sidneyom za 10 dnjow można była, wot Sidneya do San Franziška w Ameriki za 7 dnjow, je San Franziška do Newyorka za 3 dny. Tule lětadźi wokhadnu słužbu jendźelske a awstralske knjeżerstwo někotre rozmyślujetej. Sir Keith wozkakuje, so by leczenje we 50 procentow drózše było, dyžli huczowanje **z** łódźu abo żelesnizu. Mèni, so można powědrowa łódź póbla wobsadźi nětdyže 120 wobzobow zobu bracź.

Smutskowna a **z**wonkowna politika Pólskeje.

W pólskim žejmje je **z**rjedu ministerski pschedsydła Grabiški wo pólskej smutskownej a **z**wonkownej politizy rozprawił. Pólska žebi nětr bóle dyžli druhe europiske staty pschaje. Prózowanjam **z**wonkowneho ministra Skrzynskeho ma **z**o hjakowacź, so ju **z**o na shromadźizne Swjatka ludow w Genfje měrniwe wotpohladły Pólskeje pschipósnałe. Grabiški pak na to pokasa, so žebi žuzobża Pólskeje hišćeze na to myślu, kruchi kraja wot Pólskeje wottorhacź. Pólska dyrbi teho dla pschego na sakitanje hotowa być.

Hospodarske wobsteju**ce** Pólskeje nětkole **z** hubjenmi žnjemi cźežko cźerpja. Kaž w druhich europiskich krajach, **z**u je też w Pólskej płaćiźny **z**a žiwnosć podróžile. Knjeżerstwo je prózowało, so by dakschemu pschihbywanju drohoty wobarołło. Pódła teho je w kraju wulka bjedźelosć. Wona se **k**ruceńjenym valuty **z**wišuje. Po něcźim pak je wona pominje, kaž je **z**o wona w **z**uzobnych Cźechach pominyła.

Pólska njeje mohła we wukraju pożcźonku dostacź, kaž je **z**o to w Nimskej poradźiło. Nimska pak dyrbi pożcźonku broho saplacźicź. Pożcźonzyne wumjenjenja **z**u jara cźežke, a Pólska nima woprawdźe žaneje pschicźiny, Nimskej tule pożcźonku sawdźacź.

Pólski wójnski minister sa žyne wójsko.

Někotre w Parisu pschebywazy pólski wójnski minister general Ssikorski je franzowskim nowinskim sastupjerjam rosrěcźenje pschiwolił. Pschi tym praji, so Pólska krucźe na stronje Franzowskeje steji, hdyž **z**o wo to jedna, měrej **z**tuzicź, tola tej Pólska nahladej Franzowskeje pschihłowuje, so móże **z**o nětkole jenoż **z** žylnym wójskom měr **k**howacź. Wón, Ssikorski, je **z**o do Parisa **z** wotmyslenjom podał, so by **z**o **z** franzowskim knjeżerstwom **z**wjazowanju Gdinskeho mórskeho pschistawa dorěcźał. Pólska **z**o wobcźežnosćowo boji, schtož pólski wuwos **z** Gdanska (Danzig) a wótkowanje w pólskim móršim salinje nastupa. Teho dla dyge hižo nětkole wobhladniwosine naprawy cźinja a Gdinski pschistaw wutwaricź. Wón budźe najpróžopy w móršim cźołmam jako sepjeranjeschcźo służicź. S nich druhim njemóże **z**o Pólska w baltiskim morju sakit „Matin" na to pokasuje, so ma Pólska dosć pschicźinjeho bojecź. Wón na to dopomina, so **z**u **z**o **z** cźaš Genfskeje konferencje wójnskeho łódźstwo pschi pólskim brjohu w baltiskim morju wotmětwate.

Z nowych nadpadu na zagranicznych zastojnikow.

19. oktobra wjecjor je w Moskwje zastojnika konsularskeho wotdželenja pólskeho pósłanstwa, Stanisława Patrowskeho nadpadli a nadili. To je sa dwaj dnjej pjaty nadpad na pólskich knjezerstwowych zastojnikow w Ruskej. Pólske knjezerstwo je pschecziwo pschesczěhanju swojich zastojnikow w Ruskej pola ruskeho pósłanza we Warschawje protestowało a žebi žadało, so je winnikoju pokhostaju.

Ruska na stronje Turkowskeje.

Wójnski kommisar Trozki je so z Kawkaskeje do Móskwy wrocził. W knjezerstwowej radze (howěru) je rěcz měł, w kotrejž je kaž „Prawda" pische, prajił: Ruska so pschi wudrzenju turkowsko-fendželskich konfliktow na stronu Turkowskeje staji. Wón mění, so njeběžiwajcy Swjatska ludowe a druhich dorěczenjow Europa psched nowej wójnu steji.

Italsko-južnoslowjanski swjask.

Po powjesczach z Belgrada je so italski a južnoslowjanski ministerski president schadzetaj, hdyž budże ministerska krisa w Belgradze skónczena. Pschi tymle setkanju budże so plan sakitanskeho swjaska rospowminacz. Swjask dyrbi so pschi tym wotpowesce južnoslowjanskeju kralowskeju mandželskeju w Romje wosjewicz. Wón smjeje samnyšl, nětczišche mjezy krajow w srjedžnej Europze a pschi brjohy adriatskeho morja salhowacz.

Knjezerstwowa krisa w Belgradze je so dwojake waschnje rosrikacz hodži: pak je ministerstwo lěwizy pod Dawidowiczom sestaja, pak ministerstwo prawizy pod Paschicom, kotrež by skupschtinu rospuschcził a nowowólby wupisał.

Wójna w Chinje.

Zyla njedžela je so pola Czanajtwana wojowako. Czan Tso-linowi wojacy stajnje nadběhi cžinjachu, tola so woni wotpokasachu. Wu Pei-fu, roskasowar wójska Pekingskeho knjezerstwa, je pola Cžiumenja jenoj sakitowasche, wón je tam pohybnjenje dostał.

W Shanghain je měr. Cžekiangske wójsko je so rospuschczilo. Wojacy dostachu po 10 dollarach, hejtmanojo po 50 dollarach. Wjetschina Cžekiangskeho wójska je do Kiangsuskeho wójska pschestupika. Stracha sa budželschcžo kwitkajanow w Shanghaiu njeje wjazy. Sajaty general Hu žebi pschesce, so bychu jeho město do Japanskeje radscho do Fendželskeje wuwjesli.

Woheň w Kantonje je so fhaschał. Woheň bě so nětkhe na 20 měritkach města sekoził. Wojacy su město wurubili, wosebje wjele bankow, sastajarjow, pschedawarnjow porzlina a ville domorodnych. Nastata schoda so na nětkhe 10 millionow dollarow wobliczja.

*

„Times" z Hongkonga powjedża, so je Sun-Jat-sen swjaski dobrowólnikow wospuschcził. Dźewju samonoju wjednikow pschekupskich dobrowólnikow su w Kantonje wotprasiwši. Wikowanje w Kantonje je z wulkeho bžela sastako. Dla poczerpjeneho wulkeho schodowanja je žebi wjele pschekupzow žiwjenje wsako.

Japanscy wojacy w Mandžurstej.

Kaž Reuterez telegrafna powěsczerńja powě, staj dwaj japanskaj regimentaj artillerije z Port Arthura do Teschkija, 144 kilometrow z kanju wot Mukdena doschloj. Přeměry mjez Pekingskim knjezerstwom a japanskimi wyschnosczemi w polnóżnych wojowanskich stronach su po sdaczu napjate.

Ze Serbow.

Pjatk, 24. winowca.

Rafaela, arcjandżela.

* **1839 Jurij Jakub** w Budyšinje, pozdźiši **wuley zasłužbny farař** w Njeswačidle.

† **1813 Jan Handrij Kapla, diakon w Budyšinje, wuda mjez druhem sam nowe serbske spěwarske.**

* **1759 w Kukowje Tocelin Mät,** pozdźišo w Rożenče administrator, jara pilny serbski spisaćel, wotpodujo w Rożenčanskej cyrkwi před presbyteriom **na prawej stronje před klětku.**

Při narodźe Jurja Jakuba jeho kmótr Hendrich Krygaf.

Hdyž naš mały Jakubik běžkać budźe,
Dha wón z nanom póńdźe do Burku
A do kraloweho młyna; wšudźe
Sobu přindźe, hdyž rad dźěći su.

Hdyž wón do Lipska so puščić budźe,
Tam na duchomstwo so pročować
A hdyž potom pola nas a druhdźe
Rjenje budźe serbsey předować.

Kajke bdże to za nas zradowanje,
Kak so budźe kmótr zwjeselić,
A to jeho rjane předowanje
Nihdy nihdy njemóc wukhwalić.

Hendrich Krygaf f. w Poršicach.

*

— **Ze Wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer — 5, thermometer wo dnjo + 5. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753½, hygrometer — 2, thermometer w nozy — 2. Wuhladny na symne a žuche wjedro. — S mózným storkom wot wječora je wyschina knjezinow nad srjedžnej Europu sašo na so storhnyła niczimu wutłóczliwschi. Pola kupy Island posłasuje so nowa nižina. Wona wěsce samóże, so bo sašo trochu worcopli. Hacž nasche wjedro jara wohrosły, nam telefonistka rosprawa powě. Tu khwilu schkleńza na jara rjane wjedro lěsy. Tehodła nam symnu nóz staja. — Jutše sobotu ranicžko 6,43 hodź. skhadza a so 4,49 hodź. khowa. Měsačk skhadza na ranje 2,44 a so popołdnju 3,57 hodź. khowa.

— **Telefonistka powjescź wo wjedrje** so jutše sobotu: Swjetscha khisćenje rjenje, rano kurjawa, wjetši wuhós, wodnjo khłódno hacž srěnjo czopło, słaby wětr.

— Kaž so z wěsteje strony powě, pschinóńdże sa redaktora „Kat. Połoła" knjes kaplan Kětan z Radworja do Budyschina a knjes kaplan Grafa z Mischnja sa kaplana do Radworja. Wobkrućena pak wonerěcz hischcze njeje.

— **Mjedwjedy dnjek** ma so w prawym cžasu wotedacz. Pschezy bo wobkhódnje, so so mjedwjedy dawk saposdženy na finanzny połóżnizu wotrěda. Hai žamo so tež stanje, so so wot mjedwjedow nicžo njewotcžehnje. Finanzna wyschnosć tehodła dopomina, so so pschi tutych padach dźělodawarjo khłostaja. Tež tehdom, hdyž so jenoż dźěł mjedwjedow, dyrbi so dawk wotcžahowacz.

— **Stow. bodne mjasowe jatki (Freibank)** w Budyschinje. Sobotu 25. oktobra, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so hyrce howjadze mjaso, punt po 50 a 60 pjenjezkach, hyrce prowinzoe mjaso, punt po 50 pj. Sčerinjaze mjaso wotedawa so jenoż na cžišla 1021—1170.

— **Krjehu!** Hacž do 25. oktobra 1924 dyrbja so wobhdyerske a wobkhódne sapiski wotedacz. Schtóż je pozdźišo wrócił, so pokhłosta. To wosjewja 23. 10. 1924 měschczanska rada, bankowy hamt.

— **Pršni žuńch.** Kaž so z Erfurta powě, je so w nozy ke srjedze w Durinskim lěsu pršni žuńch naschol.

— **Falschowane rentike bankowki.** W poslednim cžasu su so tež w naschej wokolinje falschowane 10 hriwnowske rentike bankowki nadeschle. Cžischcžane su falschowane papjeru z wobluknjatymi, abo wócžkatymi wodowymi mjeschkami. Prawe bankowki pak maja wodowe znamjenja pola falschowanych nima na papjeru lězjene. Z žiwjanej papjeru pscheležujene abo barwja pobrachuja. Na falschowanych bankowki napischcžo hrěchy, ... spóminajesch, dha su falschowane abo nic. Schtóż ... wo takich falschowanych rentikach bankowki wosjewi, wobstanje hacž do 1000 rentikich hriwnow myta.

S Budestcz. Sčerjedu, 29. oktobra 1924, wot dop. 11 hodź. pschepschadźuje měschczanske hajnistwo z Wujezka, w radnej pinzy w Budestczach: 519 schtomow jelšinowego drjewa, 5 klozow jelšinowego drjewa, wobsoje hromadze 120,23 sm., 638 sylnich žerdźow, 8—14 cm., 4095 cyłkowskich žerdźow, 3—7 cm., 1 rm. palnich schczěpow, 67,5 rm palnich klumpachow, 92 rm walcžiny. Drjewo leži we Zmórzu Lubinje a w Dobrjezach.

S Nošacžic. Dźěłacžerjej Kucži pokradny bo 6 kokoschi, dźěłacžerjej Wiinschi 3 kokosche a rentudowarskej Cichlej kornik w nozy z hrjedže, w 3 hodźinach. W žanym cžežkim su 3 njesnatych, mjez nimi žónsku, wokolo brunčich widżeli we wokolinje. Na nich so tuka, so su padukschtwo stuczili.

S Wjelerjina. Gmejna ma hischcze nješto pjenjez, a może je wuwjesczicz, so bychu sebi ludźo běrnow nakupili. Wupokaži pak so jeno šmódpam, tik maja wjele dźěłacz. Njech so hacž do 30. oktobra na gmejnskim hamcze samolwja wo sjuwje cžo. 2. — Dźěłacz, tik jutry 1925 f... njomu rajsej do schule póńdu, dyrbja so wutoru, 28. okt. pop. wot 4—6 hodź. wo sjuwje 1 pschijěwnicu Ssobu pschinjesesch dyrbi so wuswědczenje schczěpjenja, a so dźěłacz, tik ... so z wonka schulskeho gmejnskeho wokrjesa narodźił, tež narodźenske wopisimo.

S Nowcho Gersdorfa. 36 puntow lateho worsta ... dźěłacžer Granz žiwjenu dźěłodawarjej Roscherej wokradny. Kelžo bě wikowarjej je starym cžasrom pschedał. Wón twidawa, so je w nuhy był a tehodła to cžinił. Hamtski žuch w Habrachczijach sajudži jeho f 4 měsacam sajtwa.

S Nowcho Městna. W „Königsteiner Anzeiger" cžitamy sležehowazu stawiznu. Wulkowikowar z Nowcho Města we Sakscy sejna je w jenej knjeli z dźowku majora a ... z njej wożeni. Pschi wěrowanju swodčesche pschinjesu njewjesty. Hdyž mloda mandželska do nowcho domu sajdu, bě hnydom z hospoju a knjezičerku w domje. Wjele knjeze bobi sležehi. Mandželskeho nawarja, so by nischtó pschedał a z pjenjesami we wukraju nowu existenzu hesi założił. Wulkopschednizu tež do teho swoli. Na dobre ... je pak kuzu pschi dženjunischich wobstejnoschczach pjenjeza tak ... dźělskeho na ... tón da detektiwa na ... kuru wo ... hlědżicz. A hej, dasa ... njetrajesche, a majorska dźowka ... ja so jako dźowka ... neho pobonecza a bě hischcze ... treschna jebatka. ... mo tehu bě hižo woženjena. Jeje ... wudżity mandželski ... pschi wěrowanju je swědkom. Jeho ... pjenjesami mlodeho, nowcho mandželskeho. Tehodła ... sche tež do wukraja a hnano bnchu ... wulkopschednizu ... cžidho wotbyli. Nětko ju jebatku ... a wona na ... sajtwjene popołdnjatske cžaka. Kajka ... mloda bě młoda ... dźělska dopósnajesch ... teho, ... nowcho ... jeneho Nowo... sczanskeho hosczeńza, ju spóznawschi, jako towarschku ... strowi.

S Wolbramcz. Wot 18. ... Hent je so tuble Marja Schlenkrichowa sgubiła. ... koło a schérzko je so ... njej hižo hlědało. Wona je 43 ... tara, wulkeje poso... wschědnu draštu swjedlkana.

Visitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuměr Schěza.

6] (Pokračowanje.)

Na łukach a mjesach sche wy wěsche też hižom worjechowe schkorpowy ležo widżeli., lute pokojeńki, to su wrócznjace visitne khartki. Dwě pokojeńki tej jedyn zyły, a hdyž je jadro mjes nimaj, dha je worjech potny. Dokelž pak su je potopjeli na mjesach a łukach próżdne, dha i teho sczěhuje, so je wrócny jadro sežrała. Hdyž wo wšy worjeschina stej, na tu wěsche nasymu wrócny pschiliecza a jedyn worjech po druhim wotnoschuja, potom je žiwojim žylnym pyskom do njeho dypaja a duchaja, dokiž jón njerozbija. Někotry worjech pak je tak tvjerdy, so je wscha próza podarmo, tuj jón wróna leje wostaji. Schtóż bě jej njemóżne, to nałetna ptáka a cžopłota dokonja: worjech so pukuje, a mloda worjeschinka ... njeho wurosce. Ja hižo sym jich wjazy tajkich schtomikow widżał, a tódy mi prajesche: Mje je wróna ... dżiła. — To hižom je nětka wjele lět, dha ja sahe na lěto, hdyž hischcze tu a tam žneh w pschetatych brjohach leżesche, ... wohlom won widżach, kak so tam na poli jena wróna ... nježim sabéra. Wona nješto sdehnu a ... nim runje horje leczesche, schtož wróny hewak njeczinja. Bě žnadź nětdże 40 mtr. wyschoko, dha so thwatajo sabo runje dele puschezi, tam nješto króć ... pyskom kaž bo sdasche na jemju pjerjesche, a na to sabo horje leczesche, sabo dele, sabo horje a tak dale.

Mi jejne cžinjenje poczja sajimawe być, a běch wczipny, schto tam wona ma. Tuž wuczejech dalokowidu, a psches tón zyle sajtnje widżach, so wona, hdyž bě horje sleczała, nješchto dele puschezi. Tsinacze króć wona to cžinjesche, tak dołho hacž žym pschihladował, potom dele leczesche. Ja tam hnydom dobczach a namakach na polu worjech, tón bě tak tvjerdy, so jón wróna je žwojim pyskom njedě wosbicz mohła, tuj jón psches to rostrajeź žyła, so jón ... dele cžišny, schtož pak so jej tej njeradżi, dokelž bě lědom rostała senja mjehka. — Schtóż žym je tehdy wobsedżował, to mi njelsapomnite wostanje. Kak dha to wróna wjedżesche, so žo worjech rosrany, hdyž wyschoko dele padnje? Njeprajeze chróble, so stat zaneho rosoma nima!

Ja mohł hischcze wo wschelakich druhich ptaczkach powjedacz, kak so je žwojim dźěłom pscheradżeja, na pich. žołkorki; a też wo baczonu by žo to a tamne prajicz hodżiło, ale to najwažnische wo nim wy hižom wěsche, so wón mjenujzy žwoje visitne khartki ludźom do domu pschinjeseze; ale cžoż mi njedobscha, a pjero pócžnje hubjene bycź, a ja dżu też hischcze na visitne khartki druhich swěrjatow spomnicz.

Najpjetsche swěrjo w naschich lěsach je sorna, ta je jara bojasna, tuj so rady blišo njepokasuje, ale kedżbliwe wocžko bórzy je pschitomnosczi spóznaje. Tu a tam pschindżesch we lěsu na městno, na kotrymž su jehlina, stare liście a noch wotschtrabane, skoro kaž z hrabjemi. Tu je sorna z wótrymi schparami hrjebała a žebi tóžko pschipraviła, do kotreho je potom lehnje. Hontwjerjo to žorjaze łojo njemuja. Posdże nasymu sornikej rójki wotpadnu, wón je wotstorczi abo wotczišnje. Schkoda, so je stworiczej tutu pschipravu jenoż pola jelenjow a sornikow sawjedł; je bych jich dosež wjedżał, tij mózli žebi też rohi wottorkacz, to by wulka bobrota była sa nich a sa druhich ludźi. — Ja pak hischcze jenje jadyn sornikowy rózk namakał njesbym, runjež žym nimale tódy dżeń w lěsu. Na cžim to leži? To ma wschelke njeje kaž hontwjerjow; potom też je rójki pschezo na hladkej semi njeleża, ale najbóle w huscžinach, do kotrychž so nichtó radu njedobywa. Ale też we wyschokim drjewje je wone hubjenje widżeci, dokelž so jich barba schérej jeblinje runa, a dokelž tam wschudżom kruchi rozuchatych hałosow leja, tij žu nasdala na sornjaze rójki podobne. Też žym cžitał, je wone i zyła dołho na semi leżo njewostanu, dokelž też druhi ja nimi dżeja hacž ludźo: lěsne myschki pschihłebnu a wot nich rymjaja, haj žamo njewjerzcźa że je ztodżecz bawa. We měżazu februaru sornikej sajo nowe rójki rosin, to hižom su na nich wótrozo w starych cžasach wobkedżowali; woni tehodła tutemu měżazej „mały rózź" narjeknychu. Ale tajki maja nowe rohi tola napohlad, po zymu su i hustymi łokmani porosczene! So su wone tajke, to drje je sornikej žamemu też njelube, a wón i zyła ... na to dżeła, so ... tajke njewusche pocžehnjene wo ... ri. Tuž wón w ... i rósłomaj do cženkich schtomi ... je a wo nje ... dónjú wone cžiste njejžu. S ... wa druzina ... kharkłow nastanje, a te na schtomiku ... wiżaja. S tajtim ... jenanom a schudrowanjom su mjez ... zyle wobodrjene, a rósdrjena skoro ... dżibje w promjen ... i nich wiże, tuj fa frótki cžaj ... Psched wjele létami ... schtomiki hontwjerjo jara tężbujaja, ... nich wori widżał, ... zornik stej, haj, žamo spóznaja, ... hacž je to ... žłaby zornik być. — Jelenje pola ... nasymu, tuj ... jenoż i frótka prajicz, so też wone ... rohi na ... nje rjedża, ale wo žylnische schtomiki rybuja, ... mjenuja. Hdyž je jich wjele, tam wone i tym ... nacžinjeja.

Też druhe swěrjata schtomiki wobschkodźuja, a to ... jebje młode jabłučzinki; hrušy, kosy, wowzy, najbóle ... jajazy jim husto dosez storu wobjerasu; tak so wusyhnu. ... jazy to wobjebje w symje cžinja, hdyž žneh wscho ... Haj, nusa jo wschelko husa! Psched wjele létami ... pschi puczu f. K. do S. widżał, tak běchu wone ... nabadżanen młode jabłučzinki wobżrale, na wschě ... mitow, tak so jedyn po druhim wusyhny. Nałeto ... kotí mużojo bolaze žónki i žlinu wobłejowachu a ... wobwjasowachu, schtož wšo nicžo pomhało njeje. ... je stara wěz: Hdyž je dżeżo do studnje padnyło, ... samodżeja. Sajazy tu schkodu sawinowale ... ludźo žami; cži mójachu to wjedżecz, so sajaz w ... a žerje, schtož namała, tuj dyrbjachu nasymu ... halosami wobwijaloz abo f grocžanej pletwu wobt... pak też to we wschech cžasach njepomha, to ... widżał. Jablonje drje běchu f halosami sawěcžene, ... symje bo wulki žneh namali, potom žylny wětr ... tón f njebjesitmi pohlescheżemi wěsjeche a je ... jepjow smjeta, te schtomam hacž do halosow ... Nětko bě sajazam pomhane, wone žiwoje ... halosły powěschachu.

(Pokračowanje.)

S Kamjenza. Wječera wotewrji so zhromadnje katastr. schula. S wjednikom schule je knjes katastr. radźićel dr. Döring. Schulerikow a schuleri je tam 54.

Se Jetawu. W hacze tudyšcheho mlyna namaka so hnydom pjenowych schćipkow. 6 horjoczenych schćipkow bě brjoh hata thětro podrysto.

S Kulowa. W naschim wjesce dóstawaju hischće dźesańcerjo podyjeru. Licźba tych, kiž pyches nasche město puchuje, pak dźen wote dnja pschibéra.

S Kulowa. Wutoru powospanju cźekmy kóń a cźerwjene wo Wojerowskej dróhi. Wschi tym poraźy starza. Dobrocźiwi zhromadźowjerjo pschindźechu jemu hnydom na pomoc.

S Kulowa. Wjele so někto wo nowej sjawnej kupjeli jedna. Někto chcedźa mészczańsku hat do taźkeje kupjele pschewinyć, dokelž tam dźen stronow cźerstwu wodu dóstawa. Mjetu nastanu ſ teho pschezo wudawki. Wjele jemje ma so wodrosćej a kupańske thćeźi dyrbja so natwarićź.

S Wojerez. (Typhus.) Tuta strachna khorosćej, kiž je w naschej wokolinje k druhemu rasej wudyrźela, je so też w mészcze hamym rozschěrila. 16 rozbolowo je dotal na typhus khorotu, ſ nich tu 3 wumrjele.

Se Sślepcho. W naschej wósy twari so fabrika sa truzne cźežanki. Sa někotre njedźele chcedźa hižo sawocźerki dźełaćź. Maschiny pschińdu ſ podobneje fabriki ſ Nowjeho Města nad Schprjewju. Kaž so porjeda, dyrbi so pódła hischcze rěsak salożiś.

Se Sdźarkow. Knjes wuczeć Conrad samtnt swoje mésto ſ jenym wuczerjom je Schleswig-Holsteinskeje.

S Hóſnizy pola Nitkeje. Wobeń je psched nékotrymi dnjemi domcźk, kiž jim zyhelnizy knjeckeho kubła stejsche, snicził. Stukodne théże bo wohnjej wobrochu. Schkoda naschemu rěźu mésjeske tak pschilożnoſć, sajo dobre wopokasaćź. Hdyž pak někto durbjesche wodu dawaćź, dóchu schlawohi dźerate a sanjerodźene.

S Trjebuchow. Wětry mészczanu bě so jara na dawki rozhorił wosbeje na samożenjowe dawk. Wón pjsa wschě papjerjane pjenjesy, kiž pischcze ſ cźaha inflazije wobsbedźesche (billiony, miljardy, miljony atd.) na finanzny hamt K temu hischcze pschińdźa, so je to jeho samożenje, njech so sami wot teho saplaca. Finanzny hamt pak wrócźi kotły list je słowami: „Wósrcźelemy Wam tu sbérku pokaskow papjerjanych pjenjes, kiž wjazy njeplaca a kiž wjazy njetrjebamy.“

S Wulkeho Dźiwina. Wutoru wjeczor jednasche po wótrym dźesanju zamójnistich sastupjerjow we elektrisiim źwětle. Sastupjeł Běło-Wodźanskeje milinarinje so na poſpodźenju wobdźeli. Gmejna Horlisa w Hróbkowskim wokrjesu chce też elektriske źwětło mećź. Gmejnje so tak kujebnaschtej, so Horlicźanska gmejna 500 hr. saplacaźi.

S Běłeje Wody. Hajnikar Fröhlich, kiž je psched krótkim cźasom na dwórnischcźowej drózy drogeriju wotewrił, je sebi źiwjenje wsał.

S Mužakowa. Knjes kuhinjasaŕ Alwin Ahner wojowerźi se swojej mandźelskej sloty kwaſ.

S Khorczebuſa. We wczerawnischich „Serb. Nowinach“ pisachmy, so je hoza wośmjonu woboru alarmowakal. Někto dyrbimy hischcze dodaćź, so je hoza duchakhora. Ju dowjesechu do jeje bydlenja do Barschcza.

S Khorczebuſa. Pawol Le a Hermann Do. ſ Bórkow njesłtai k dnjemej wohnjownej sapschehi sjasiłoj. Le. so minuinowa, dokelž bě jeho kóń thory. Do. pak so ſ 200 hriwnami pokhłosta. — Wótzelarcźer Erich Gr. bě ſ njemskym wokrom do wodkhoda pschekupza Grocha salést a tworjy pokradnyk. Dokelž je hižo cźaſcźiſcho khłostany, dósta 2 lećze khłostarnje. Sobuwobdźerkowzej Reinhold Bz. a Thereza a Ko. so w tutym padźe wuminowachu. — Erich Gr. bě so dale hischcze w Golsnje do dweju hoſcźenzow, we Redebühlu do dwórnischcźa a we Völkerodze do hoſcźenza nutsdobywał. Tehdola pokhłosta so hischcze ſ 3 lećami khłostarnje. — Pschekupz Richard Dich je Sćeho Komorowa wikowasche w lećze 1923 ſ nuza je źitone. Wón pak njemóżeſche wikowansłeje dowolnoſcźe. Jeho pokhłostachu ſ 50 hr. pjenjeżnemu khłostarja..

S Khorczebuſa. W jednej schrjebarſkej schrodźe je horska ſtónsna róża narosła. W pschereźku méri 45 cm. Ma wjazu tyšaz źmnjeschkow.

S Torgawy. Torgawska wokrjesna nalutowarinja je swrschcźicała dokelž bě njekedźbliwje ſ pjenjezami wikowała. Schkoda wuczinju nédźe 300 000 złotych hrinwow. So so njeby konkurs pschipowědźił, budźe so wona ſ druheje ſtrony podpjerać. Direktor nalutowarinje Budda ho je źłużby puschći a krajny radźićel Drews je dowolenju dóstaŕ.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michałskej zjerkwi smjele 19. njedź. po Swj. Trojicy rano we 8 hodź. farař Tischer němsku spowjedź a ſjwj. wotkasanje, w 9 hodź. farař Nedo němsku a 1/11 hodźin serbsku Boże służbu. — Sewrěźi: Biedrich Anguſt Hjarmar Vogel, wuk. muſ. ſ Wiſkopic, na Kibowje, 77 l. 11 m, 12 dn. Furti Schlosa dźełaćaſt ſ Khróſtu, na Kibowje, 34 l. 10 m. 28 dn. (ſ w mésćańſtej khorowni, pokhowany na Hrodźiſchćiku. Mar Rudoſ, Fowrita Mara Wydowjerka, dźełaćarka na Kibowje, 9, 10 l. 4 m. 3 dn. Jan Arnoſcht Schylek, cźěsła a wunjeſenkaŕ w Jeńczach, 71 l. 20 dn.

S Kumarſka. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano 1/9 hodźin serbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Klukſha. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano we 8 hodź. serbſka ſpowjedź, w 9 hodź. serbſka Boża ſłużba, 1/11 hodźin němſchor sa bźećźi — Sewrěźa: Ella Erna, Roberta Mara Měta, dźełaćerja w Polskach, bź., 9 l. 8 m. 5 dn.

S Delnjeho Wujesda. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano w 9 hodź. serbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S Rafez. 19. niedź. po ſ. ſ. Trojicy rano we 8 hodź. serbſka ſpowjedź, w 9 hodź. serbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłużba: farař Wiczerk ſ Wobſtinka.

S Lubole. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano w 9 hodź. serbſka a 1/11 hodźin němſka Boże kłużba: Land. Kmal. Riota. — Pónbźelu — kermuſchna — 1/9 hodźin němſka a w 10 hodź. serbſka Boże ſłużba.

S Barſchcź. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano 1/8 hodźin serbſke Boże wotkasanje 1/9 hodźin serbſka Boża ſłużba. Pop. we 2 hodź. ev. tow. Kónſeje młodźiny. — Wunoſchi ſóberi ſe tuklifi ſtuk lubeſoze 3 Ohr. — Sewrěźa: Madlena rWodźitz w Nowych Borſchćach, 74 l. 5 m. 2 dn.

S Budyſchinka. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy hod 1/11 hodźin serbſka Boża ſłużba. Sbérka za tuklifi ſtuk lubeſoze.

S Buſez. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano w 7 hodź. serbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin serbſka a w 10 hodź. němſka Boża Służba. Sbérka za tuklifi ſtuk lubeſoze a naſchu wosadu. Sobuſkutkowanje wokamnowego khóra. — Pónbźelu — kermuſcha — 1/9 hodźin serbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba.

S Wašſtinka. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano we 8 hodź. serbſke a 1/10 hodźin němſk ebrédowanje, bo cźita. Popołdnju 1/4 ſhodźin Boża ſłużba w Dešci.

S Rosarcźiz. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano 1/9 hodźin němſka a 1/10 hodźin serbſka Boża ſłużba. — Pónbźelu — kermuſcha — 1/9 hodźin serbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. Na wrchemni hnjewni ſbéra so za naſch Wozt bom.

S Minakata. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano we 8 hodź. serbſka ſpowjedź, w 9 hodź. serbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. — Sewrěźi: Ernſt Schneider, wobydlesr we Lowiſu, 42 l. Lejna ſwud. Hettmar Lowa, wunjeſenka w Lipcźu, 81 l.

S Nieſmarſkibla. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano we 8 hodź. serbſka ſpowjedź, w 9 hodź. serbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłużba. Pop. we 3 hodź. němſke a w 4 hodź. serbſke kemſchenje (farař Mrótzka-Lupianski).

S Hornicha Bukeſza. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano 1/8 hodźin serbſka ſpowjedź a ſjwj. wotkasanje, 1/9 hodźin serbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. — Sewrěźa 29. okt. pop. w 3 hodź. pohrebnje Kónſeho tow. na ſarje.

S Hrodźiſchcźa. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy 1/9 hodźin serbſke a w 1 Ohodź. němſke kemſchenje. — Pónbźelu — kermuſchna — 9 hodźin serbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Jurſinz. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy w 9 hodź. serbſka Boża ſłużba. 1/11 hodźin kemſchenje ſa bźećźi.

S Burta. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy rano 1/8 hodźin serbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin serbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba (farař Ws. Mrótzek ſ Kettla).

S Matſchicz. 19. niedź. po ſjwj. Trojicy 1/9 hodźin serbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. W 3 hodź. ſeńdźenje młodych hołsow na ſarje.

Krajnozwrliwiſke ſhromadźeńſtwo w Budyſchinje na rólowej hali 31. Sſoboru 25. 10. we 8 hodź. **ſa małow. Niedźela dop.** 1/11 hodźin niedźelſka ſchula. Wjeczor **we 8 hodź.** ſhromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa rosſtudź. kchcźeſcźanſkwo ſa młodźenzow a hrjechu ſa młode hołsy. Schtwórt wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. K ſhromadźeńſtwomu wotdźelenju Zinnwaldam ſ Budyſchina funkie wot 27—30. oktobra bibliſke hodźiny: Pónbźelu 27. pop. w 3 hodź. pola k.E. tuſe bibliſke hodźiny: Pónbźelu 27. pop. w 3 hodź. pola k.E. Kunatha w Rodźanach, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Hornjej Wiaſowſkej ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. we Wiſeſerźinje, ptatk wjeczor w 7 hodź. w Tuchjanach.

S Hodźijan. 19. nidźelu po ſjwj. Trojicy ſmjele farař Wjesaŕ rano 1/8 hodź. ſerbſku ſpowjedź, farař Vogt dop. 1/9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſku Bożu ſłużbu; 1/12 hodź. ſhromadźa ſo paćerſke dźećźi w ſzrkwi. — Na reformacźnym ſjwjedźenju ſmjele knjes farař Wjesaŕ rano 1/8 hodź. němſku ſpowjedź, farař Vogt dop. 1/9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſku Bożu ſłużbu. — Sbérka ſa Gustav-Adolfiſke towarſtwo.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 24. oktobra 1924.

Kurſy wožera w Barlinje:

1 190 000	tranzowſki frank	21 950
18 880 000	cźeſkoſł. króna	12 500
80 600	10 mil. półſk. mark.	78 370

W wjacźinach po położenje w Jenym naſtupanju njepjeſcźenje.

[illegible] pschińdźadźowachu. Wójnſka pożćonka [illegible] mjes 48—475 miljardow prozentami.

Ja: pschedźiwowych wikach tež wulkeho pschemérźenja njeběſ. Mužke hrichdźe. Tehdola wikowarja a nikmy kſchćowne źite njepertrebaja. Jeho pak tež wjele na wikach njebě. [illegible] we hrónich kukłoſtach je wjele na wikach, ale [illegible]. Wowrſha je wjele politiſcheſche, tola kupzow [illegible]. We womjeſchach a notrubach źu wiki dale méra [illegible] placźeſche zentnar

w Lubiju

Pschenźny 10.60—11,00, rožki 10,60—11,00, [illegible] jeczmjenja nałetneho 13—13,75, wowſa 9,40 [illegible] hrónom 2,50—3 ſł. hrónow.

w Barſinj.

pschenźny 10,65—11,20, rožki 10,80—10,95, jeczmjenja nałetneho 12—12,50, nałymneho 10,75—11,56, wowſa 9,10—9,50 ſł. ſt.

Biti wožera w Lubiju. Butra, jeja a twaroh kaž [illegible] jabłuka 10—15 np., krušchow 10 np., holanſke jabłoka 30 np., běły kał 6—8 np., cźerwjeny 6—12 np. Hušy 1,50 hr. Wſcho po puncźe.

Biti wožera we Sſarjelzu. Butra 1,10—1,25, jeja 16—18 np., kurjatka 60 np., cźerwjene kołaſi 45 np., [illegible]owa a jabłuka wot 10 np., prunźiſy 60—70 np., [illegible] 45—50 np., wino 50 np., cźerwjeny kał 6—10 np., [illegible] 8 np.

W ſi wožera w Khorczebuſu. Butra 2, mlokańſka 2,70, [illegible] 17 np., howjaſe mjaſo 90—100 np., cźelaze 100 hacź 120 np., ſwinjaſe 110—130 np., krušchow a jabłuka 10 [illegible] 25 np.

W ſhodźijze wiki tam pschi pschińdźeſli 1188 proſtowow a 131 bźehakow. Wone placźachu:

Proſtata:

małe 8—12, hrěnje 12—18, wulke 18—24 ſt. hr.

Bźehaki:

małe 25—50, hrěnje 50—85, wulke 85—10 hr.

Na ſtótne wiki w Khorczebuſu bźehu pschińdnyli 120 koni, 200 krumow a ſalożkow a 100 cźelatkow. Krumy a konje derje bźechu a ſo też pomérnje derje placźachu. We [illegible] wikow pak ſo placźiſy ſa nje trochu wotdźerźowachu. Pschidnikſi ſ wopredka njeźdźechu. Jako źebi mieſe ſe nje dźerźachu, też ſ tych wjele roſpschedachu.

Na pschedaj:

Motoriſke koło w Radworicy cźiſło 65.

Koło, ſonjaze, w Budyſchinje, na jerjowej hrěbu 3 II na prawo.

Kóſ, ſportowy, w Budyſchinje, Schäfferſtr. 39 I na prawo.

Krawa młoda, mjłokołuczelna, ſ w Kukowje cźiſło 47.

Bźhak ſylny, w Bźelej cźo. 24 pola Kamjenza.

Sło putajſ:

Połza, młodźicha, k 1. 11., Klešowa we Wojerezach, Bahnhofſtr. 4.

Bliđáſ abo wojnaŕ, Frankenſteinſki młyn w Budyſchinje.

Pachoł (Lauſiſkuriſche) Arthur Flegel Nachſła. w Budyſchinje thźłoriſka droha 6.

Schkrowe depesche.

Djenża dopołdnja ¾11 hodź. ſ Barlina.

Zitne placźiſny kaž wežerwaſche hamtiſke. Rosprawa: Zita malo ofiſiczna, placźiſny chodźa popniſchejowacź. Wobrot źnadny woſtanje.

Placźiſny na Barlinſkich produkowych wikach.

Zitu a wolijowe ſjemjo we tunach abo 1000 kg, ſewot 100 kg. [illegible] placźiſny po Rolej hriwnje.

	23. 10.	22. 10.		23. 10.	22. 10.
Pschenźa	119-224	218-223	rauź. wobſuſchi	16,00	16,00
rožka	216-219	214-218	rach. melasa	9,10	9-9,10
małeſt. jeczmjen	240-270	240-270	ſerabella	14,00-16	14-16,00
nał. jeczmjen	—	—	běrnaze ſnuſſi	19-19,80	19,80
wowſy	182-190	182-190	bany	20-22	20-22
kukuryza (Mais)			wota	18-20,00	18-20,00
pschenicźit. mu'a	31-34,25	31-34,25	lanu wobſuſchi	25-26,60	25-26,50
rjana muka	30-34,00	30-34,00	ſrobre ſrejny	14-14,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	13-13,50	13,50	ſolte lupiny	16—19	16-19,00
riane wotruby	12-13,00	13,00	ſyno, 50 kg	3-3,30	3,20-3,30
rauź	320-400	400	ſ'ema, rjana	1,30-1,50	1,00-3,40
lane ſjemjo	400-410	400-410	„ pschenicź.	1,30-1,50	1,00-1,40
hrěch	24-26	24-26	„ wowſowa	1,20-1,40	0,90-1,00
pjelušchki	17-19	17-19	„ jeczjna	1,20-1,40	0,90-1,30

Wječne placźiſny wežera Wſcho po Rolej hriwnje	**w Kamjenzu** ſa 1 zentn.	**w Lubiju** ſa 1 zentn.
Pschenża	10,60—11,00	10,60—11,00
Rožla	10,60—11,00	10,60—11,00
Jeczjmjeń	13,00—13,50	13,00—13,75
Wowſ	8,50—9,50	8,40—9,40
Sſyno	3,00	2,50—3,50
Sſoloma, ſ masch. młócź.	1,75	1,10—1,60
Sſoloma, ſ ſaſtanju	1,50	
Sſoloma, ſ ruku młóczena	—	1,80—2,00
Běrny, pola ratarja	2,75—3,00	2,50—3,00
„ hacź na ſelesnizu		—
Butra kg	4,40—4,60	4,80—5,20
Jeja	0,16	0,15—0,17
Pschenčzne wotruby	—	6 7,5—7,00
Rjane wotruby	—	6.75—7,00
Pschenčzna muka	—	18,50—19,50
Rjana muka	—	18,00—19,00
Proſata, wulke	14—26	—
„ hrěnje		—
„ małe		—

Placźiſny rěſneho ſkotu na Drjezdźanskich ſkótnych wikach.

23. oktobra:

4 woły, 4 bychi, 6 jałożzow a krumow, 462 cźelatkow, 9 wowzow, 668 ſwinl.

Placźiſny ſa

krumy a jałożzy: kaž pódźelu

cźelata: 1. —, 2. 82—86, 3. 76—80. 4. 68—72.

wowzy: kaž pódźelu.

ſwinje: 1. 77—79, 2. 82—83, 3. 70—72, 4. 64—66, 5. 56—63.

Přiłopk.

* **Wudna wjeta.** W jenym Barlinſkim hoſcźeńzu wodkruczeſche ſamkaŕ Guſtav Schwark, ſo wſchitźu hoſcźo telko ſapłaczićź njemóża, kelkoż jom wupije. Mnohy hoſcźo, kiž to wćrcźi njechachu, frěcźachu ſo na wjetu ſe Schwarkom, jemu telko pieża ſapłacźa, dokelž wjazy njemóże. Schwark ſwoji do wjety a pjeſche, hacź tónkrócźe bjeſ wědomja ležo woſta. Jeho pak njemóżachu wjazy k źiwjenju ſwjdźićź. Lekaŕ mólesche jenoż ſwěſcźicź, ſo je ſ pschewjele alkoholom ſo ſam morił.

* **Se Sſwobnizy.** W Neudorfje pola Königszelta wjeſelachu ſo paduſchi na pjenjeſy kubleria Hieſſchera. Dokelž pak cźaſki pjenjeżny kamor wotewrićź njemóżachu, tak wotnjeſechu hnydom zyły, nékotre zentnarje cźeſki kamor. Nimo teho pokradnychu hischcze drastu a wjele ſchatow.

* **Dźeło wutroby.** Jendźeſke anatomiſke nowiny pisaju wo dśetałwej mozy wutroby. Wutroba je plumpa, ſa jenu njeńſchimu klumpa 70 rasow, ſa hodźinu tak 4200, ſa jedyn dźeń 100 800 a ſa zyle lěto 36 792 000 rasow. Wutroba 70 lětneho ſtarza je w cźaſu źiwjenja 2½ miljardy rasow bita. Kak wulke dźeło někto twikonja wutroba? Klumpa, krotrejż je wutroba podobna, dawa ſ kóždym klumpnjenjom 100 gramow kreuze do wobběha, ſa njeńſchina tak 7 litrow, 420 litrow ſa hodźinu a 10 tunow ſa dźeń. Tuſtón mały organ wutrowa pschehnje tajku mózź, kotraż ſamóże 46 tunow jedyn meter wyſoko ſdźiwnyć. Sa dźeń pschebéži krew wjazy hacź 10,5 kilometra, ſa lěto 3900 kilometrow. Sa 70 ſét tak 275 000 kilometrow; to je někdźe ſchćeſcź krócź tak dołgi puć, kaž je wokoło zyłeje ſemje.

* **Szyłny hłob.** Komponiſta Händel bě hóbrtki dołhi cźłowjek. Wón tehdola tež njeſmérnje wjele jédźeſche a pjeſche. Jedneho dnja pschińdźe do jeneho Londoniſkeho hoſcźenza a ſłasa ſebi jéſcź ſa dwě wohojbe. Wón cźakaſche a cźakaſche, ale jéſcź ſo njepſchinjeſe. „Hdźe je moja jédź?“ wopraſcha ſo njeſcźerpliwje. — „My cźakamy, doniž waſch pſchewood njepſchińdźe.“ — „Pſchinjeſeje mi jenoż jédź — mój pſchewood — to źywa.“

Swójbne powjesće,

Zaslubjenaj: Hana Luisa Wendlerez w Budyšinje a Erich Gretschel, kantor w Schönbachu p. Lubija.

Zemrěli: S. Proska, telegr. inšp. z Wojerez w Sprjewju 44 l. — Josef Kossin, sekr. železn. kanclije na wotp. w Běłej Wodźe. — Matej Nowak, wrótnik we Běłej Wodźe. 83 l.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Jězbny porjad pśeco Budyšskim dwórnišćejom. K hłownemu nutśkhodej k dwórnišćoju dyrbi jo z nawjeśorneje strony pśichójeś a do rańšeje strony wótjeś. Měrna spěšnosć jo njejmjenjše pśekrocyś. Zastaś smějo jo jenož, gdyž njechtó z wosa abo do wosa stupi. Drógi, sapśichaj, kuće, wucne a druge wosyobli smějo jenož na rańšej a automobile na wjeśornej stronje dwórnišćowego pśedmjastna cakaś. Cyłkle pucowańske wackoši njech jo po mógnosći z pśichóconymi durjemi nuts donjeśu. — Schtóž pśeśiwiwo porjadej cyni, pokpłosta jo po § 366, 10 St. G. B. z pjenježnym kłostanjom do 60 hr. abo z jatbu hač do 14 dnjow.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Nastupanje wukrajnych dźěłaćerjow na lěto 1925. Schtóž chce wukrajnych dźěłaćerjow tež w lěcu 1925 wobstajiś abo dźěłaś, dyrbi to hač do 30. okt. we Wojerowskej sastarańi dźěła wopśijaś.

*

Swiniacy mór poła knjeza Michałka na Drježdźanskej dróze cło. 2 je zasćoł.

*

Wšitkich pśiwobornych němskich stajenjow, kiž su na zadanje z pólskimi stajenjami, dyrbja jo hač do 24. oktobra na radnizy we Łuce zjawiś cło. 2 samolwicy.

*

Bakulowy dźěćacy khór z Prahi

(36 małych a wulkich holcow a hólcow)

Spěwanski koncert

Program:

4 hłósne narodne spěwy, khóry wjed Smetany, Foerstera, Křičky a dr. Sola a duetty z pśew. plana.

Narodne reje ze spěwom.

31. okt. w třělerni w Budyšinje pop. 4—6 hodź. (za dźěći) a wjeczor 1/2 8 hodź. w **„Běłym konju“.**

1. nov. w Khrósćicach | Započatk z dypk. 8 hodź
2. nov. w Radworju | Za dźěći pop. 1/2 4 hodź.
3. nov. w Bukecach

Towaršwowski powěstnik.

Wumělski spěw. koncert Bakuloweho dźěćaceho khora z Prahi budźe so w Budyšinje pjatk, 31. 10 pop. 1/4 4 hodź. w „třělerni“ za dźěći a wjeczor 1/2 8 hodź. w „Běłym Konju“ wotměś. Njoch so naši Budyšcy Serbja a tež Němcy na to pśihotuja. Zastupne khartki su w Smolerjec kniharni dostaś.

Wubjerk.

Wšě serbske towaršwa w blizkosći Budyšina so proša, hdyž Bakulowy dźěćacy khór spěwaś njemóže, zo bychu tola 31. 10. koncert wjeczor 1/8 hodź. w „Běłym Konju“ wopytali. Pop. 1/4 4 hodź. je koncert za šulke dźěći a jich starših w „třělerni“. Zastup za dźěći 20 pj., za dorosćenych 1 hriwnu. Tajki wumělski dźěćacy khór hišće naši Serbjo słyšeli njejsu. Wubjerk.

Khwaćanske serbske towaršwo ma njedźelu, 26. okt. pop. w 4 hodź. pola Nowakec měsačnu zhromadźiznu. Pśednošk je pśilubjeny. Wšě sobustawy kaž też wšitcy dobri Serbjo chcyli w bohatej ličbje a z dypkom pśinć. Mamy ważny poriad. — Njedźelu, 2. novembra serbski wjeczor z dźiwadłom, wšo potom do Khwaćic.

Jednota „Sokol“ w **Pančicach** ma dźensa, pjatk, wjeczor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Serbske towaršwo „Łužica“ w **Hornjej Hóry** ma njedźelu, 26. winowca, pop. w 2 hodź. (nic w 3 hodź.) pola Hänslec swoju měsačnu zhromadźiznu. Pśednošk je dobrośiwje pśilubjeny. Wo prawje bohaty a dypkowny wopyt prosy

pśedsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerjec, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězowcy. — za nawěsćiki: A. Dučman, w Budyšinje.

Skład wulkeho města — ale wjele tuńšo

namakaće jenož we **Welsec kupnym domje w Kulowje.** Założany 1868 - Telefon 12 -

Žadajće wopyt našeho zastupjerja a pokazki.

Tón tydźeń wulke wosebite wupředawanje **žonjaceje a dźěćaceje konfekcije** wot najjednoriśeho hač najwosebniśeho wuwjedźenja, **mužaceje, pacholaceje a hólaceje konfekcije** po samokupowanskich płaćiznach. Wulke dźěłby gumijowych mantlow, jupow (Ueberknöpfer), kholowow, lacow we wšěch wuwjedźenjach, kłobukow najnowšich formow a najlěpšeje kajkosće wot 4 hr. sem, čapki w hobrskim wubjerku. Mam tak nizke płaćizny pśi nanajlěpšich kajkosćach, zo budźeće so dźiwaś.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 26. oktobra pop. w 4 hodź.

wumělski koncert

Jón wuwjedu:
knj. Marhata Rychtarjec (sopran)
knj. **Hilda Döhnertec** (husle)
k. **Fryca Patzig** (wjesele spěwy k luće)
k. hudź. dir. **Bj. Krawc** (klavěr)
wšitcy z Drježdźan.

Wubrany program. Po koncerće **bal.**

Póndźelu, 27. oktobra pop. w 4 hodź.

wojerski koncert

(sinfoniski koncert)

Jón wuwjedźe kapała połka němskosatańskeje wobory z Drježdźan (nawjedowaŕ hudź. dir. Alfred Helbig). Tehorunja wubrany program. Po koncerće **bal.**

Wojerska hudźba.

Pśećelow a znatych zdwórliwje pśeprošuje

zarjadnistwo a wobsedźeŕ dr. med. Rachel

„Serbski Hospodaŕ“
ratarske wulkowikowanske towaršwo w Budyšinje
ma hišće nješto
symjeńtnej pšeńcy
z Dobrovizkej symjenjo z lahowaceje stacije.
Wona je nadźinjena we plombowanych měchach

Kupuju
jenolětne korbowe witki
zamjenjam je też na korby. Wo poskićenja prosy
Pawoł Zimmermann w Pirnje
korbarnja w pśiwórskej kasarnje.

Paleny kofej syry kofej
we wubranych najlěpšich hódnosćach a wśelakich měšenjach poruča jako wosebitosć
Karl Nowak nasl.
Alfred Hemmann
na Hitnej hasy 10. Telefon 744.

Pola stareje kasarny:
najlěpše tučne jerje
punt po 35 pj
la tučne pjeklinki
Kurt Kutzer.
Kedźbujće na firmu

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Žony
Koriciam swój wulki wład pśichopjatkow, měchčaćiwych a pśichodpadowych powjazkow, podpołožkow.
Stoju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšinje pśiked Schulefitami wroćanki cło. 9.

Zhotowju mantle, kostumy, drasty, pśešiwam wšě drasty, wuśiwam kromy (Hohlsaum).
Krause na serb. hasy 11

Holcy pśijimuju, kiž móžu pola mje swoju samanu drastu šći.

MERSIOVSKI
Brylanty

Strowe suche
lane symjo
kupuje
Schkommodau
wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Gardiny . . . metr po 60 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hipiki 50 pj., **wołna** 1 hr.
wóskowane pśikrywy najlušo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawkej hasy 10.

Mlyn
kupi abo wotnajeź pyta młody mlynk. Štóž pśiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin“.

Wotewrjenje wobkhoda.

Cesćenemu wobydlerstwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym póndźelu, 6. oktobra, **w Kulowje na Wilhelmskim namješće 11**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrił.

Budu so stajnje pśicowaś, zo bych kupcow, kotśiž mje pośesća, jenož z najlěpšej twору posłužował.

Pśosu wo pśećelnu podpjeru mojeho młodeho pśedewzaća.

Z pośesćowanjom

Michał Wuch a mandźelska.

Założeńska zhromadźizna Budyšskeho wokrjesn. zwjazka

w krajnym zwjazku towaršwow zatkich pśahowarjow pjerjiny je **njedźelu, 24. oktobra** dop. w 10 hodź. w „Brauhausgarten“.

G. Schmidt, fotogr. atelier w Budyšinje

jenoi na Sedanskej dróze 20
i napśiwjacelja husarskich fajarnow
poruca so za wšykne fotografowanja, pakowe a grupowe nahrawanja, powiśelowanje a t. d.

Zadaniamy pjenjezy z wupowjedźenjom
hač do 18 %
Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy
Serbska ludowa banka

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowanske towaršwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje swojim pśećelam
wiśne płaćizny swětowych burzow
kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Namakaće
bohaty wubjerk mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje drasty, šatow a manufakturnych tworow, kaž też jenotliwych meblow, dosp. kuchnjow, bydleńskich, spanskich a jědźnych stwow a nochcyli tehodła pśihódnu
składnosć
skomdźiś, pśi potrjebnosći so na mnje dopomniś a
na podźełne płaśenje kupować
we
meblowym a tworowym kreditnym domje
Carl Horn nasl. w Budyšinje
na hłownym torhošću, nutśkhód na jerjowej hasy 21.

Bulgarski kral Boriž.

hubreje politiki nochze. Wón žaba wutrobne pschecejstwo je žwojimi słowjanskim bratrami. Boriža najskerje pschi prěnjej lěpschej składnoścži sa jeho nanom „na ženje sažowidženje“ pósčelu.

Sa sastupjerja Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki w Barlinje pomjenowa knježeństwo tuteho kraja **Gould Schurmanna.**

Gould Schurmann.

Sswětowe puczowanje Walesskeho prynza.

Walesski prynz je žo na 6 mježaczne puczowanje po Afriży a Južnej Ameriży nastajił. Nasch wobras pokasuje nam, kak jendželski trónst naślědnik Portsmouthski pschistaw na dreadnoughcze „Republiy“ wopuschcži.

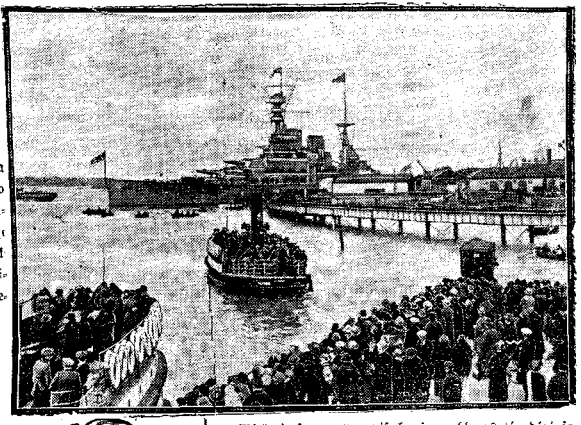

Brandes

Hugo Bettauer.

Georg Brandes je znamjenity danski stawisnar. Wón ma wulke sasłužby wo pschepytanje danskeho pižmowstwa. Hačrunje 84 lět stary, je wóndano w Barlinie wo dżentżnischej Europje pschednoschował.

Hugo Bettauer je znaty Winski spijowacżel. Jeho žu wóndano njesnateje pschiczžiny dla nabpadli a czežko straniti. Na žwoje rany je wumrěł.

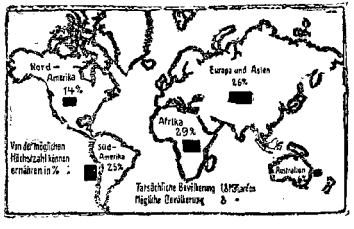

Wjele je žo wo tym pižało, jo moht nasch tón dżeń sastupicz, jo nascha stara semja njemóhła wjazy žwoje dżeczi ježiwicz. Kaž nam nascha tharika praji, je pak tónle dżeń hischcże daloko. Zadyn z nasch jón njedocżaka. Pola wschelakich hižo hinjazych ludow, kaž Franzowsow a Němzow, porody woteběraja. Pola Němzow by to dawno hižo spóznacz było — je-li njebychu Sskowjenjo degeneraziji Němzowstwa z mjódnej krwju sadżiwali.

Kak ma wjeżny lištynoschcer tola nusne!

Haj, hdże jenož je?

(Wupptanje na wobraju we jutrownym czišle: Stajce wobraz na hlowu. Sšahaju postawu muża w swjerschniku a zylindrowym klobuku mjes schtomowymi hakojami. Jeho wobliczo twori automobilowa lampa.)

Nas cas we wobrazach

Tutón wobraz wjedże nasch do městaczka Königsteina. Lubosnje leži we dolinje wulkeje rěki Łobja. Sadny njeho wupina žo Sakiskeje jenicżka trjerdżišina zamjeho mjena. Někotri z nasich starych wojakow žu na tutej „festungu“ pschekywali. Wona bě sa sandżene czażby krutny skalny hród, kotrnż mějesche hlowne mésto Drażdżany psched nawalom njepschecżela wot pokodnja žem schkiracż. Dżenża žaneje wo-

jerskeje hódnoty wjazy nima. Pożlednje dny žo sažo wjele wo njej pišasche. Niz znano tchdła, jo by czężkim Sskokam naval do Drjezdżan wobarała. Ale druhi dżeń jutrow sajedże khyt do jeneho duba na trjerdżišinje. Po żelesnym wobrodżenju, kotrež žo duba dżerżesche, jědżo, mori tši wozoby a srani 23 měrnych wopytowarjow tutoho zajimawego žroda

Hindenburka, znateho wodżerja wójskow se žwětoweje wójny žu stronu prawizy sa kandidata na presidentstwo němskeje republiki postajili. Jeho kandidatura je po zyłym žwěcże wulke spodżiwanje sbudżiła.

Braun je znaty sozialist. So wychu sozialdemokraczi też sa kandidatu sa presidentstwo wustawje žwérnych stronow Marxa hłosowali, swoli zentrumska strona do tcho, jo Brauna znowa sa ministerskeho presidentu Pruskeje wuswolichu.

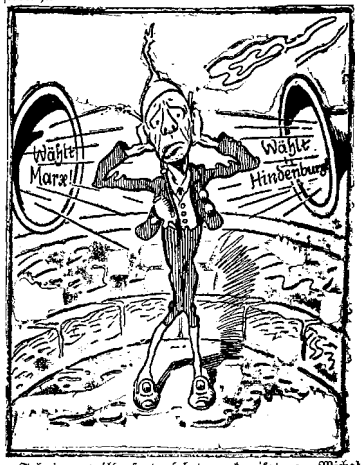

Tole je na wólbu žo poczahowaza karrikatura. Michal sadżerżuje žebi twischi. S jeneje strony jemu pschikwokaja: „Wolcże Marxa“, z druheje runje tak njemdrje: „Wolcże Hindenburga.“ Zyły tydżeń dyrbi Michal, mjenujzy my, wbusy wolerjo, tutu rejezu hischcże wudżerżecz

185 W zżranzowskej Herrnotowy kabinet powalacu. Wón bě spytał, dorosumjenje z němskej republiku. Na Hindenburkowu kandidaturu niz jenoż we Franzowskeje, ale wschudom we žwěcże jako na znamjo sgladuja, jo němski lud

minister dyrbjesche wotstupić. Na jeho město stupi dr. Monzie. Na najdźim wobrazu na lěwizy mamy jeho podobiznu. Won dyrbjesche porjad do statnych finanzow pschinjesć. Hakle je 49 lět stary. Wot léta 1909 je je sapóstkanzom. Wo nim praja, jo franzowske hospodarstwo derje znaje. Ale jeho knjezstwo njebě dotheho wobstacja. Dźo je žo na jeho město nowy finanzny minister a to

Josef Caillaux pomjenowak. Tón je 62 lět stary. Jeho thwala žami jeho pschećiwnizy jako wurjadneho znajerja pjenjezniwstwa. Też tón je se sapóstkanzom. Jemu tohorunja wschelake ministerstwa a też ministerske presidentstwo dowěrichu. W lěcze 1918 jeho dla wjelepscheradych 8 létam jastwa sagudźichu. Jemu pak žo poradźi we

Pawol Painlevee bě z detalnym presidentom franzoskeho zjednoczenstwa. Won narodźi žo w lěcze 1863 a je z profesorom mathematiki. W lěcze 1900 pomjenowachu jeho za zwobuźiwa akademije wědomosćow. Jako sapóstkanza wuzwolichu jeho w lěcze 1910. S ministrom rozwuczenja bě w létach 1914—1916, z wójnskim ministrom bě krótki czaš w lěcze 1917 a we znamém lěcze też na krótki czaš z ministerskim presidentom. Tuchwilu ma wón w Franzowskej nowe ministerstwo wutworić.

Do Painlevéoweho kabineta budže najskerje też wjele mjenowany franzowski politikar Aristide Briand pschiwzkuschecź. Won je 63 lět stary a je sapóstkanzom. Jemu w běhu poslednich 15 lět wschelake ministerstwo dowěrichu. Wot januara 1921—22 bě też z ministerskim presidentom.

Ingenieur Becker

Millerand.

8 Sojimawa wobsteji Millerand, znaty franzowski politikar. Jeho njedawno do franzowskeho senata wuzwolichu. (Senat je połda zejma we wschelakich krajach wobsebita korporazija wobsebje najbonitschi muzjow). Won narodźi žo w lěcze 1859. Wot 1885—1919 bě je socjalistiskim sapósłanzom. Potom dowěrichu jemu wschelake ministerstwa. W létomaj 1914 a 15 bě z wójnskim ministrom. Wot 18. 1. hacź 23. 9. 1920 bě z ministerskim presidentom. Poslednje mjenowany dźeń wuzwolichu jeho za presidentu franzowskeje republiki.

Pschi poslednich wólbach we Belgiskej žu socialisća wjele mandatow dobyli. Woni žu tak zyrni, so samóža z demokratiskim wokschidkom katoliskeje strony knjezerstwo pschewzaca. Jich wjednik je znaty socialist Vandervelde. Lóhzy je mózno, so jeho za ministerskeho presidenta wuzwola.

Wohrożenje kathedrale zwj. Pawoła w Londonje.

Se wschěch krajow pschikhadźeja powěsće, so žu znamjenite twarzy a pomniki je zaćzynjenjom wohrożene. We wójnskim a powójnskim czaju njeje žo dla njedostatka pjenjes na tutych twarach niczo wuworjedźało. Też khatedrala,

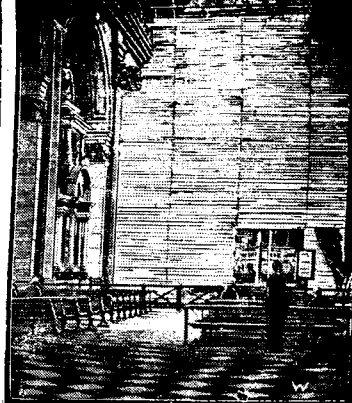

bjespóstka zyrkwi zwj. Pawoła w Londonje, najwjerscha zyrkej w Jendźelskej, je wohrożena. Dokelž žu jeje fundamenty z jejeje južnoho boka wot nowa wuhrabane, hrozy jej wobsydnym twarjenjam wulki strach. Dźo dlěje, dźichi czaš žo prózuja, strach wotwobroćiś. S tuteje pschicziny je žo wohrożeny dźěl kathedrale z hobrjej drjewjanej sćěny wot njewohrożeneho dźěla wotdźělił.

Belgarjo zo Wěrik zjo. tele dny wjele mjenowanych, dokelž běchu na njeho nadpad sćinili. Někto nudowaja, so žo to njeje politiskich pschicziwnikow dla stało, ale so žu zlocerjo lubjejnizy byli. Belgarjo lud tutón zaty zarsći dom hidźi. Jeho nana Ferdinanda je lud z kraja wubił. Won je nimsi wjerch z hroda Coburgskich. Stat a kraj je pschecziwo trewnym bratram, pschecziwo wuzwobodźerjam zwoju lud, pschecziwo Rušam a Serbam dr wójny sasćmanych.

Tutón wobras wjedźe nas do pschedsiwy franzowskeho finanzneho ministra. Tu widźimy sastupjerjow wulkich bankow a mózných pjenjezników. Wschitzy maja nětajke naležnje na ministra a wotczakuja, so by jich pschijał. Tajka czakanza psched siwu ministra njeje jenož franzowska. We wschěch krajach stajnje w ministerstwach wjele luda czaka, kotrychž ta abo druha naležnosć jima. Pola ministra pytaja pomoz, ale z wjetscha njenadeńdu. Też minister dyrbi žo sakonja bjezeżeć.

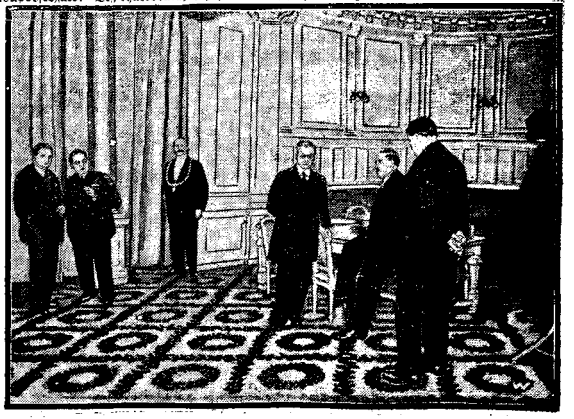

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»Š. N.« płaca měsačnje we wudwafni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a diści Smolerjec knihičišćerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 10 złot. pj. Wobčasnje so stajace nawěški a tabele so w ćišu wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 251 **Budyšin, sobotu 24. oktobra 1924.** **Létnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Minister němskostatneje woboty wojerwja, so drje je so tu był, so by so němske knježerstwo se sastupjeerjemi němskonazionalneje strony rozsćerjiło, so pak njeđžiwajcy toho ſ demokratiſeje strony njewustupi.

*

Hrabje Westarp je nětkuschemu němskemu kronprynzej wjerschtokwstu kandidaturu němskonazionalneje strony posćiłk. Nětkuschi kronprynz chże ju pschijeć, jeli so jeho nan temu pschihłosuje.

*

Pschećiwo pjećom kommunistam, koſſiž su loni w Zittau ſ wojerſtſe składowanje tſelby a muniziju kradnyli, němſkostatny rěčnik khłostaknju na wjazy lět namjetowasche.

*

Młodostneho italſkeho anarchiſta Boninia, mordarja fazistiſkeho wjednika Bonſerwicia w Pariſu, su k 8 lětam khłostanſkeho džěła ſazsudźili.

Na rospuću.

Mnohy steja na rospuću a njejsu ſebi teho wědomi. Płuwaja ſ wulkej rěku, wjercerja so wot wětra a druhich mozow honjeni a saběża so pschipadnje na tón abo tamny puć. Ssej teho jaſny być, ſo na nětkaſkim rospuću ſtejiſch, rěka, wſchě praſchenja dokładnje rosmyſlić a pschekhtować, kotrejž ſa tón abo druhi puć rěcja. Dyrbimy ſebi ſamolnjenje dawać a potom ſ rasnoſcu cżaru kroćić, kotrejž je jako prawa a pschijomna ſpóſnata.

Schtóž kuſhwilne wobſtejnoſcje ſ wotewrjenym wóczkom wobkedźbuje, dyrbi ſpóſnać, ſo my **Sserbja na rosćudnym rospuću ſtejimy, kaž hiſchcże jenże w ſtawiſnach naſcheho luda.** Hdże w pschichodże chcemy? Hdże leži prawy puć ſa naſch narod?

Wo jenym ſhromadnym ludu, kotrejž je w ſwojich narodnych nahładach a ſakładach ſnajmjenſcha pschesćenty, žaneje rěcże być njemóże. Dokelž w naſchim ludże knježi jene wuprajene njeporjadne wojowanje wo materialiſmu. To ſo pokaſuje na hoſpodarſkim, duchownym a kultureknym polu. Tutón ſo rosbiwaju proſeb dźeń a bóle poſtupuje. Na kotre waſchnje ſo twón ſtónczuje rosćiła, njeje cżežko dopóſnać.

Jenoho dyrbimy žej ſa naſch cżaſ wědomi być: Naſche tyrcże a bycże, naſch pschichodny dóſt wotwiſuje najpriđy wot naſ žanych, kak ſo tuttym nowoczaſnym praſchenjam ſtajimy. Naſch lud jako zyłk, jako ludowe ſjednoczenſtwo, jeho pschesćenjeſtaj a jednota — to ſu najwažniſche faktory (cżinjy) ſa pschichod.

Tutón wotpohlad je ſdobny a rjany, ale njeda ſo pschi naſchich pschinarodźenych narodnych ſłabоſcżach (njejednota, ſawiſcż, njepopschecże, ſazpěwanje ſiwojeje narodnoſcże a druhe njepocżinki) tak ruċże pschewjeſcż. S cżopłej wutrobu wojuja mnohy narodowcy ſa lépſche naſcheho wohrożeneho naroda, namołwjeni wot ducha luboſcże, ſtwědomitoſcże, ſprawnoſcże. Dyrbimy ſo roſtudźić, hacż chcemy ſwěru dźerżeć naſchemu ludej, abo jako thałkaje ſcżiny do njepschecżelſkeho łěhwa ſo kolebacż.

Telko dyrbi kóždemu Sserbej jaſne być: Njepſchewinje-li naſch lud ſwoju nětcżiſchu narodnu kriju, njeđoiwobara ſo ſiwojich wuprajenych ſjawnych a tajnych njepschecżelow, **potom pónđże dóſt nětkuſchich ludow.**

Njemóżemy a njeſmjemy ſtrukowu politiku wjeſcż a pſched hrożażymi ſtrachami hłowu do pěſka tyknyć. Njech naſ błud wo wopaczných wuſpěchach njepſchemóże.

Schtóž chże lud pſched ſahubu wumóżić, dyrbi pilnje najwažniſchi nadawk ſpěchowacż, **pſchemóżenje materialiſma pſches ſozialne ſmyſlenje.** Niż ſymny opportunizm (pſchiłóbnik), kiž wſchemu cżakajo pſchijkładuje, pokaſa nam prawy puć, ale tón, kiž ſ pſchejwjeđženjom a ſ rofumom ſo ſa narodnu ideju ſpréże a ji k dobyċżi dopomnika. Schtóž ſo ſmutſkownje pohonjeny cżuje, ſa ſiwój lud dźełacż a cżerpjeć, tón ſo wjeſeli, hdyż płody jeho njeſwultawajeje dźeławoſcże ſrawja. Tutón njeda ſo też pſchi njewuſpěchach wottraſchicż, pſchedpſihany puċż dale kroċżiċż. Njeje matowérny, njepopſchecżiże we ſwojim prózowanju ſa luby narod. To je jemu wobſah ſiwjenja, to dawa jemu ſpokojnoſcż, je jeho ſboże.

Pſches tajke ſhromadne dźeło ſo lud też moralnje poſdźeżuje, wſchitkż ſahorjeja ſo ſa ideju, kotruż je jim natura do wutroby położiła. Jenotliwy njeſmě ſo nad zyłkom ſtajicż. Shromadna myſl dyrbi wſchěch pſcheſtacż, njeſmě nam być kniha ſe jednotnymi ſyglami. Woprawdże: **Dyrbimy duchownu revoluziju pſchětracż,** kotraż njenarodny cżapor do ſtareho ſeleſa ſmjeta, kotraż wſchě duchowne narodne, kulturne mozy roſpuſchcżuje. Cżhemy-li naſche wobſtejnoſcże w ſmyſłu pſchitomnoſcże połépſchicż, dyrbimy na ſtarym twaricż a ſ nowoczaſnym duchom napjelnicż. Neutralnoſcż, indifferentnoſcż (liwkoſcż) ſtaj njepſchecżelaj wſchemu poſtupa. Wonej njeſamożitej na roſpuću ſtejaceho cżłowjeka na prawu cżaru dowjeſcż. Roſkuſdinoſcż na narodnym polu je nětko trěbniſcha hacż hdy pſredy. Staroſcż wo pſchichod naſcheho luda, naſcheho kulturneho poſtupa měła wſchěch Sserbow pſchewoſacż. Schtóż njebromadźi, bróji. W zyłku leži naſcha móż, naſch dóſt.

Też ſastojnizy a ſtatni dźełacżerjo ſebi wjazy mſdy žadaju.

Saſtupjerjo ſtatnych dźełacżerjow ſu w němſkim finanznym miniſterſtwje wo to proſyli, ſo by ſo jim dla pſchiběrageje drohoty mſda powyſchiła. Jim je ſo wotmołwiło, ſo chże finanzne miniſterſtwo ſ nimi wo tymle praſchenju jednacż.

Sańdżeny ſchtwórtk ſu ſo w Barlinje ſaſtupjerjo ſaſtojnſkich ſwjaſkow ſeſchli. Se wſchěch ſtron ſo na to pokaſowaſche, ſo je drohota dźeń a wjetſicha, a ſo mſda ſa ſiwjenjowe potrjebnoſcże wjazy njedoſahła. Wobſamknu ſo, k němſkemu finanznemu miniſtrej deputazijn póſłacż, kotraż dyrbi jemu žadanje ſaſtojnſkich organiſazijow pſchedniješcż.

Nětkuſchi němſki kronprynz w Mnichowje.

S Mnichowa tamniſche nowiny piſchu, ſo je nětkuſchi němſki kronprynz ſe ſwojej mandżelſkej na krótki wopyt do Mnichowa pſchijeł.

Němſkonazionalne wuprajenje njedowěrjenja w němſkim ſejmje ſo wotpokaſako.

W pruſkim ſejmje ſu němſkonazionalne wuprajenja njedowěrjenja pſcheċżiwo miniſterſkemu preſidentej Braunej ſe 192 pſcheċżiwo 79 hłoſami wotpokaſali.

Wuprajenje njedowěrjenja pſcheċżiwo miniſtrej ſtutſkownych naležnoſcżow Severingej ſo teho runja ſ 205 pſcheċżiwo 80 hłoſam ſacżiżiło.

Dale je ſo też wuprajenje njedowěrjenja pſcheċżiwo wolkowanſkemu miniſtrej Wendorfej ſacżiżiło.

Dalſcheho kommuniſtiſkeho wjednika ſajeli.

W Hannoweru ſu pſchiſtajenſka kommunistiſkeje ſtrony Gentſcha ſajeli. Wón je wjeleſpěchowanu dla wobſkorżeny.

Strajk transportſkich dźełacżerjow w Kölnu.

Strajk transportſkich dźełacżerjow w Kölnje njepohłabjeny dale traje. W bliżſchich dnjach ſo wobſtejnoſcże hiſchcże ſhórſcha. Gmejnſzy dźełacżerjo ſebi žadaju, ſo by ſo jim mſda wo 20 prozentow powyſchiła. Žadanju metallowych dźełacżerjow ſu ſo hižo dopjelnile, w druhich powołanjach dźełacżerjo hiſchcże ſ dźełodawarjemi jednaju. W Kölnſkim hoſpodarſkim žiwjenju ſu ſo wot ſrjedź julija tuteho lěta wmdawki ſa ſeſiwjenje wo 36 proz. powyſchiże. Teho dla ſebi dźełacżerjo wjaſy mſdy žadaju. Nětcżiſcha jim ſ žiwjenjowym potrjebnoſcżam wjazy njedoſaha. W druhich němſkich wulkich měſtach je runje tak wulka drohota kaž we Kölnje.

W Franzowſkej reſerwy ſaſo ſwuczuja..

Finanzna kommiſija franzowſkeje deputeriſkeje komory je do namjeta ſwoliła, ſo ſo reſerwiſtojo ſaſo ſ 21 dnjownemu ſwuczowanju ſwołaju, kaž do wójny. Sa twar lětadłow je ſo 1,8 miljona frankow pſchiſtwoliło.

Erzbergerowho mordarja Schulza chżedża w Madżarſkej internowacż.

Kaž „Weſter Lloyd“ powě, je Erzbergerowy mordar Schulz hiſchcże pſchezo w poliſajiſkej jatbje. Knježerſtwo bě wobſamkło, jeho do wukraja wupokaſacż. Wſchě ſpuſodne ſtaty pak ſu ſo ſapowjedźeli, jeho pſches mjeſy puſchcżiċż. Tuż niczo druhe njewuhudźe, hyšli Schulza w internowanſkim łěhwje w Zalaegerszegu ſamjeſcżiċż.

Pólſki wójnſki miniſter w Franzowſkej.

Pólſki wójnſki miniſter Sſikorſki je ſchtwórtk w Toulonſki wójnſki pſchiſtaw wopytał, ſo by ſebi podmóſtſe cżłonu a ſaničżakt torpedowych cżołmow wobhładał, kotrež ſu ſa pólſki wójnſki pſchiſtaw w Gdyni poſtajene. Jedyn w Toulonſkim wójnſkim pſchiſtawje ſtojaju podmóſki cżołm ſo w bliżſchim cżaſu do pólſkeho pſchiſtawa dowjeſe.

Nowy nadpad bolſchewiſkich bandow do Pólſkeje.

Do Wilna ſu powjeſcże doſchłe, ſo ſo w Ruſkej nowy wulki nadpad na pólſki raj pſchihotuje. W Połozku ſo pjeża nowa banda organiſuje, kotraż ſe ſchtyrzeżi ludźi wobſteji a pjeża ſrjedź novembra pólſku mjeſu pſchekroċżi. Ke nadpadowanſkim wotdźelenjam ſo pjeża wjele ludźi pſchidawa, dokelž ſo derje ſaplacżeja. Nadpadowanſke wotdźelenja dyrbja pólſke żeleſniczne ſaſtaniſchcża a telefonſke a telegrafne pſchiſtrowjenja wupuſcżiċż. — Połazy ſu na nadpady pſchihotowani.

Wunoſchk norwegſkich wólbow.

Pſchi wólbach do norwegſkeho ſejma je ſo wotedało ſa konſerwatiwnych 315 000, ſa burſku ſtronu 174 000, ſa ſozialiſtow 85 000, ſa Moſkowſkich kommuniſtow 5 700, ſa demokratiſku dźełacżerſku ſtronu 15 000 hłoſow. Konſerwatiwna a burſka ſtrona ſmějetaj wjetſchinu 2 hłoſow. W nowym ſejmje ſo wjetſchina k wottronjenju ſakonja pſchecżiwo wuživanju alkohola njenamaka. Teho dla budża pſchecżiwniży alkohol ſakaſajeho ſakonja namjetowacż, ſo by lud wo nim wothłoſował.

Hivanje w Danſkej pſchecżiwo roſbiċżu wójſka a wójnſkeho łódſtwa.

W Kopenhagenje a w zyłym kraju ſu ſo demonſtrazije ſa ſakhowanje wójſka a wójnſkeho łódſtwa wotmełe. W Kopenhagenje ſu ſozialiſtojo a pazijiſtojo do to ſrafyli.

Wotkrywanja w jendżelſkim wólbnym wojowanju.

Pſchi wólbnym wojowanju w Jendżelſkej je general Seely też podarki wotkrył, kotrež ſu ſo pſchi wulkej němſkej offenſiwje w nałěcu 1918 ſtałe. Konſerwatiwny ſapóſłanc ſir Warden Chilcotte praji, ſo je podobna agitazija, kajkuż je w poſłednim cżaſu kommunist Campbell cżinił, kotrehoż proſeża dla je ſo parlament roſpuſcżiċżił, ſo też **ſady jendżelſkeje fronty wjedła. Wona je žiwjenje tyſnazow jendżelſkich wojakow jako wopor ſadała.** Jeho pſcheċżiwnik, dźełacżerſki general Sauberſon ſnapſcheċżiwi, ſo je to „dramatiſka ſa“. Chilcotte ſo na to generala Seelya, kotryż je nad wažnym dźełom jendżelſkeje fronty roſkaſował, ſ liſtom wopraſcha, kak je ſo ſ wóju mějo.

Seely ſ nětko wojſewjenym liſtom wotmołwi, ſo **ma Chilcotte połnje prawo. Revoluzionarna agitazija w jendżelſkim wójſku je ſ dźeła žobu ſawinowała, ſo je němſka wulka offenſiwa w nałěcu 1918 wuſpěch měła.** Sſlědoważe je ſo podało: „Njedżele dołho, prjedy hacż ſo wo němſkej offenſiwje nětchto ſhoni, agentojo ſady jendżelſkich rjadow wokoło khodżachu a powjedachu, ſo je- **tale wójna njeprawna wójna.** Ludżo trjebali jenoż pſchećiwo wojowacż, a wójna by ſtórcżena hyła. Najpſchellepaniſche pſchi tym bě, ſo pſchego powjedachu, ſo ſu ſo wojacy druheho froncżineho dźeła ſrěcżeli, ſo budża t obſchi bliżſchej bitwje cżinicż. Agentojo měżachu wſchelake pſchedrazcżenja a pſchego wjele pjenjes pſchi ſebi. Někotrych ſajachu, wjele druhich pak njeſlepichu. Hdyż němſki nadběh 21. měrza pſchińdże, wjele ſpionow, jendżelſkich offiżěrſtu uniformu wobleczenych, wokoło khodżeſche a **wojakam pſchikaſowaſche, ſo dyrbja wrócżo hicż.** Jedyn tajki ſpion w uniformje ſtabowcho offiżěra k kommandowerej jeneje batterije generała Seelya pſchińdże ſ diwiſijoweho hłowneho hwartěra pſchińneże, ſo dyrbi ſo hnudom wrócżo ſcżahnyċż. Kommandowerej ſo dyrbi ſo hnudom wrócżo ſcżahnyċż. Kommandowerej ſo to pohładane hyċż ſeſda a offiżerej praji, ſo je ſpion. Na to ſo tón ſkoku w mjeże ſbudi. Fałſchmy pſchikaſ doſtawſchi

Žonjace toše, wopytowanſke toše aktowe mapy, hudżbne mapy ſijace ſorbiki, hładaje nohaćow, žonjace pasy

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

ho wschelake wotdźělenja wojakow wrócžo sćěžechu. Sady limitowu druhe spiony wokoło běhachu a powjedachu, hdyž to mójachu, so je zofanje j jenicžkim wukhotowanjom. Ludźo to wěrjachu a ſ tym najwjetšcha schmatanźa nasta." Seelu na kónzu praji, so na tym njedwěłuje, so je tale agitacija a twdawanje, so je wójna njeprawa, ſ pschiczinu kmjerce tyšazow khrobłuch wojakow była.

Sajimawu wěź je teź Lloyd George w jenej wólbnej shromadźišnje wotkrył. Powjedasche: „General Botha je mi w lěcze 1906 rjekł, hdyž běch ſ polkadowym kanzlerom: Hdyž budźe pokodnischej Afriźy ſamžne knježeństwo spožcžene, smějemy sa nětorke léta wójnu ſ Němšku, a w tym žamym wokomiku, w kotrymž bo wójna pschipowjedźi, bo 60 000 burow do němšeje rańšcheje Afriki dobudźa a budźe pod jendželšej khorhoju wojotowaš.

Hussejnowa njekhmanosć je jeho pad sawinowała.

Wjednik Wahabitow, Ibn Saud, ſwoje njepschećelstwo pschećiwo kralej Hussejnej a ſwoje cžehnjenje ſ Mekzu nikam, do Mekki a Medinu puczowazym sarucžeć. Wón nikam, do Mekki a Medinu puczowazym sarucžeć. Wón ſebi tajke knježeństwo wo Hedźažu žada, kotrež by prawa muhamedanow sarucžowało.

Nowe njemšery w Brasilsel.

Po powjescžach, kotrež ſu bo Buenos Aires doschle, ſu w zylej Brasiliſej wulke njemšery wudyrile. Politiske położenje ſda so jara saschmatane być.

Statny pschewrót w Chinje.

S Pekinga je do Japanſeje powjesć doschła, so je ſnaty kichescžijanski general Feng Yu-ſiang na czole ſwojich wojakow do Pekinga sacžahnył. **Chineski president Tsao Kun je ſ Pekinga na njesnałe mešno cžekny.**

General Feng-Yu-ſiang, kotrež je schwórik wjecžor ſ cžicha a njenadźijo Peking wobhadźił, na hłowne mešo w ſwojej mozy. Wšche ſwojasnja su pschetorhnjene, meštowe wrota su samknjene. Feng Yu-ſiang je proklamaziju pschibicž dał, kotraž praji, so won nochze wójnu wjesć, kotraž kraj zahubja a wjele cžłowjekam žiwjenje bjerje. Won je ſebi wotmyślił, wójnu ſkónczić. Jeho wojazy w Pekingu jako garnisona leža, so bychu porjad sachowali a wukrajnow schitali.

*

S Pekinga so dale powě: Sbytk wójska Feng Yu-ſianga je do Pekinga doczahnył, tak je tam nětko wscho hromadze 40 000 muži. Porjad je ſo dospołnje mohł sachowaš. Cželmu straži chineſkeho presidenta, 3000 muži ſylnu, ſu wotbronili. Président Tsao Kuan hischcže pjecža w ſwojim hrodže pschebywa.

General Feng Yu-ſiang je ſo pjecža ſ marſchallom Wu Pei-ſuom roskorił. Tutón bě jemu pschikasał, so dyrbi je ſwojim wójſkom pschećiwo Cžang Tso-linej wucžahnyć. Město teho je wón Peking wobhadźił a presidenta Tsao Kuana nawołnił, so dyrbi hnydom ſwoje ſaſtojnſtwo złožić. S proklamaziju wón twdawa, so je pschećiwo wójuje.

Ze Serbow.

Sobotu, 25. winowca.
Khrysantha a Darija, martr.

* 1840 we Worklecach Michał Kokla-Lisak, přez 25 lět serbski zapósłano na sakskim sejmje.
1922 prěni wulki dźěćacy koncert w Budyšinje, při kotrymž přez 400 serbskich dźěći sobuskutkuje pod Bjarnatom Krawcom.

S Porschiža Ludomiſcha mlódna Ssokolska **Jednota** wuhotowa ſaſtuženu njedźelu pokoſiki ſwjedżenja na tudomnej jurli. Mamy hiſchcže w dobrym pomjatku rjenje poradżeny ſokoſtki ſwjedżeń, kotryž nascha dźěłarna a njeſpróżnje ſo próhowaca jednota ſriadowa w lěcžnym cžasu wonka na luzy. So wuprajene pschiwoſnaſe njeje ſoka khwalba, to dopokaſa jednota ſe ſwojim njedźeſtkim wuſtupom, kotryž běſche ſriadowany we wobſtacžu wſchelkich rejow. 1/9 hodźin ſapocka ſo cžeſkoſrucžowanski program, wobſtejacy ſ proſtneho ſwucžowanja Ssokolow, ſ narjadowcho ſrucžowanja muzíſkich (na hradłach a na wrětſuchu) a Ssokolkow (na bradłach) a ſe ſkupinow muzſkich. Schtoż Porschiža Ssokolja na narjadach wuprajeſchu ſe wopraſnje wſchese cžeſcže hódne. Smuſelowanja běchu ſ dopokaſom, ſo ſu ſo w jednoce pilnje a wutrajnje dźełało a ſo w jednoce knježi wulka lubosć a ſrosumjenje ſa ſokoſtku, ſa ſherbſku cžeſkoſwucžowanſku ideju. Je to poſſebowaze ſa nażnje a ſyrawnje myślazeje a cžujazeje Sserba, hdyž widźi, kak tuteſi naſchi ſherbſki mlodźenzoju a mlode holzy ſo ſkładowaja a mjes ſobu ſo wukubluja we wuzitkownym próżowanju w ſherbſtim dźiwiſ. Wuzitkne je tuto próżowanje ſa nich, ſa jich cžełny a duchowne ſkrucženje a ſ tym ſa naſch ſherbſti lud a jeho pschichod. Tu w Ssokole nje: měſtna ſa ſlupe prysle próżdne rěcže a ſchłódne brójenje ſe ſwojimi mozami. Tu dyrbiſch ſo wutrainje próżowacz a napinacz ſwoje cžełne a duchowne mozy, ſwoju. cžaſeſchi być prawy ſobuſtaw. A tajke napinanje cžini cžłowjeka žiwleho na cžełe a woli, ſoſerži jeho ſtrowego a rjanego, cžini jeho ſamoſtatneho a ſebjewědomeho, ſ krótka, wutkmanja jeho k žiwjenju ſo by ſo we nim krucže dźerżał a njedał ſo podcžiſnyć. A tajke wažne próżowanje radźi ſo a roſcheri ſe wopraſnje wſchese cžeſcže hódne. Smuſelowanja běchu ſ dopokaſom, ſo je w nich ſtrona jadro. Jenoż wobſarowacz je, ſo ſtarſchi a intelligenza, kotrež dyrbjeli próżowanje witacz a podpjeracz a jemu dale a wyſche pomhacz, ſ wulkeho dźěła ſo Ssokola ſdaluja. Cžim wjetſchi dźał a pschinóſnſtacže ſtarſche ſaj njeſpróżnjowym mlodym wjednikam ſ dnow, wotſebje mětnoſtaroſcži br. Schuſſewej, a nacžolnikej br. Krawcej, kaž teſ wſchém ſpěrnym a horliwym Ssokolam a Ssokolkam. Wotſebitzho ſpominanja pak ſoſtuji ſ bi prěni wuſtup ſónſtcho wotrjada. Lědma ſataſany pſched dwěmaj njedźelomaj puſchćeſi ſo hnydom wjeſele do dźěła. a wupjelni ſwoje měſtno pichi jednoczinnym wuſtupje na jara ſpokojacze waſchnje. Połoſaſ ſ oſtalnych bohuſtarow wotrjada wuſtupi pod natwjedowanjom ſotrý ſ Budyſchinſkeho wotrjada knježny Elſy Cžěſkiz, ſ jednorymi, holcžazemu cžeſkoſwuſtu pſchimérjenymi ſrucžowanjemi na bradłach. Hdźe a wulcžiſnje pohibowanje ſhubi wopraſnu nadźiju ſo pſcht pilnym a ſ luboſcžu połłowanym ſrucžowanju dozpěa bórzy taiſi ſkhodźeńk hokoſtkoje wuſchitnoſcže, elegancu a wěſtoſcže, kotraž napjelni ſ radoſcžu wſchich pſchećelow ſherbſkeho Ssokola, wołoſebje pak ſich ſamych. Po ſwucžowanjach ſcžěhowaſche poradżeny žortny dźiwadłowy wuſtup (njeſena wuwjedzacych mi bohužel njeſbu wjazy pſchitomne) a wjeſela rejka. Jednota Ssokoł w Porſchižach ſtrócži krucže dopołdka. Dale tak, bratſja a ſotrý, Jednore pſchipóſnjacze njech je Wam ſ doſahowazym mytom. Wſchak je naſche hežło: Ani dohnyka ani ſtawy! Krocžeže runje dale na naſtuwjenej dróhy, njekladajo na prawo a na lewo na njerozſum a njeſnjeczomnoſcž, kotraž na Wałpuſki. Dobra wěź ſo ſkónczne tola pſchedobudże pola roſumnych ludźi. A tamni naj niczo njeſtaraju. Jenoż ſ njepowalenej wolu a ſwérnej ſokoſtkej ideju dale a wyſche. K tomu pſchijwołamy Wam mutrowne; Na ſdar!

Visitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuwěr Schěza.

6.

(Pokrjaczowanje.)

Hdyž ſo nalěco bliži, bjeru ſej naſchi burzo ſekeru a puſchcžeja palne drjewo. Bórzy po tym ſo na ſchtomach a keſkach pupki puſaja, a haj ſo ſaſeleni. Też nahe pjeſki rjenje a huſto ſaſo wubiwaja, a ſa jene léto młodźina ſchtó wě kak wyſoka naroſcže. Schtóž potom w ſymje pſchez hajk dže, tón ſ njerſanjom pytnje, ſo je jich zyła cžrjoba młodych keſcžkow pſchikuſanych, a hajnik žiwari a ſaſkiwa, dokelž ju wjele młodym ſchmrkežkam wjerſchki wotžrane. Schtó je to cžinił? Nichtó druhi hacž horny a ſajazy. Ale cžehodźa ſwarjecz a hroſuje cžinicz na nje? Schtóž ſebi tu wěź ſmérom pſchenamłił, tón tola prěcz njemóże, ſo maja horny a druhi ſtót tołame prawo kaž cžłowjek nade wſchém, ſchtož w haju a lěſu roſcže, po mojim ſdacžu hiſchcže wjazy, pſchetož wone běchu tam ſtatyſaſy lět prjedy, hacž je cžłowjek ſtworjeny. My mudri a njemudri ludźo pak ſo nětko wſcheho mozujemy a chcemy nade wſchém ſ knjeſom kycź a wolamy běda na kóždeho, kiž ſo nječeſho naſcheho dótknje. Wſcho je moje a nicžo twoje! Schtóž na móz, tón też ma prawo! Ale prawje to njeje. Wobhladajcže ſebi tola tu ſchkodu, kotruž horny ſ pſchikuſowanjom naczinjeja, to wſchak ſ zyła žana ſchkoda njeje abo tola nic rěcže hódna, pſchetož pſchikrane keſcžki w błižſchim nałěcžu cžim młódnjiſcho ſaſo wubiwaja, a kóždemu malemu ſchmrkežku ſaſo druhi wjeſelſchi naroſcže. A na to dże wſ zyłe ſahybwacže, ſo wam najeſt hoſtivy hromadu pjenjes płacži, ſ tym je kóżda mała ſchkoda doſcž a nadoſeſ ſarunana, a wjetſchu ſchkodu dyrbi wón po ſakonju wobježe ſapłacžeſ.

Schto dha dyrbju ja praſicž, kiž ſamych hońtwinſkich pjenjes njeſtrbnu a ſajeczu pjeczaſ teſ jenoż widźu, tak dołho hacž po polach běha. A mi ſu ſajazy w ſahrodze doſcž hnšwanja naczinile. Pſched wjazy létami běch ſebi nětorke ſymjeniſne runkliży ſadźił, ſo njetrjebał drohe ſymjo wjazy kupowacž. Hdyž rano do ſahrody pſchińdżech, dha na mojej runkliży piſitnu khariku wuhladach, na tej bě napiſane:

„Ja, twój ſujzoh ſ Knježejcž hórſi, ſym w mozy w twojej ſahrodze pobył; twoje rěpy ſu jara dobre, tyż ſadżej wjazy.“ Tajkale njehańbiczíwoſcž! A pódła naſrańych runkliżow nětorke na rózynki podobne kulki leżachu, ſ tych ſpóznach, ſchtó bě ſo na nje drapał. Wěſo ſajazej ani bo ſymjełow njepſchińdże, ſo je kradnył, po jeho ſdacžu bě wón, ſchtož bě tam wotežrał, też ſ hotowymi pjenjesami ſapłacžił, a te rózynki, kiž bě tam leżo woſtajił, njedyrbjachu jenoż piſitne khariki być, ale to běchu najſterje ſajeczе pjenjeſy. Tuż wón pſchichodnom nóz pěkne ſajo pſchińdże a też nicžo winejeſi njewoſta. „Cžakaj ty pſchemjenko“, ja pſchi ſebi prajach, „tu ſamu wjazy ſracž njebudżeſch!“ Tuż ſ ſkowanzowego płota halożi wurěſach a je wokoło runkliży nałkach; ale to wſcho nicžo njepomhaſche. Mój ſajaz je nozy ſajo pſchińdże, a hdyž tam tu wobradu wuhlada, dha chyſche ſo jemu ſmjerzź. Wón na jenym boku halożi pſchituża; a rano bě moja pożłednja runkliża nażrana. — Schtóż ſ nicžomu pſchińcź njedyrbi, temu tyłeż ſ měcha pada.

W ſahrodze mějach też ſrjoſłaty kał nahadżany, a tóżdu naſymu ja hrjadku ſa te lube ſajeczki ſtejo woſtajich. To te ripły wjedźachu, a hdyž je nuża cžiſchcžeſche, dha rékaſche: „My pórídżemy do ſchryharjez kalu.“ A potom wone hedźo khmutachu, ſo ſo tak wuſchi tſchaſtechu. Wſo wone nicžo darmo njerodżachu; pjenjes maja wuſchaki ſtajitje doſcž. Hdyž pak ſyma wjele žněha njepſchińcźeſe, dha te pěkne ſwěſrjatka też na nuże nětorke kečžki wyſche wſtajiſchu, naj-młodńiſche kopjena běchu wſo wotkutżale.

Hdyž ja nětko praju, ſo nětorke ſwěrjata ſwoje piſitne khariki pod ſemju kładu, dha budźeſce wy rjez: „Tón je wjele widżał, ale pſchihladował nichtó njeje.“ To pak je ſawěſce wěrno, ja ſym je ſam cžitał. W mojej wulkej Rachlowſkej ſahrodze běch pſched wjele létami ſapocžał ſadowe ſchtomiki płahowacž; zyłe rynki mějach jich ſtejo, kóżde léto wjazy, a te wſchě hacž najrjeńſcho roſcžecžu. Ale moje wjeſele na tym wſchém bu bórſy ſmicžene. W jenym wotdźelu mějach nětdże ſto tſiſtotnych jabłuczinkow ſtejo, te mějachu tajke korjenja, jo by podarmo jenu wotorhnyć ſpytał. W poſnjenju jedyn dżeń ſo ſ wulkim ſpodźiwanjom dohladach, ſo nětorke ſchtomiki łſchiwje ſteja, a ja mójach je ſ dwěmaj porſtomaj wucžahnyć; wone ſamych korjenjow wjaz njemějachu, te běchu ſo cžiſta wotrżane. Móże być, ſo je ſo wam hižo też tak ſeſchło, tuż drje wěſce, ſo to nichtó druhi być njeje hacž ſwiſchcž (Fahrmaus, Mühlmaus). To bě ſapocžatk konza; tóżdy dżeń mójach nětorke jabłuczinki wucžahnyć. A hdyž ſyma pſchińdże, dha mi wětr wulku ſep žněha hacž pſches płót do mojeje ſadownje nawdź, po njej ſajazu do ſahrody pſchińdżeche a wobtłuſchu ſtytke ſchtomiki. Tuż měſjeche duſcha měr. — Wucženi měnja, ſo ſwiſchcž nicžo druhe njeje hacž wódna myſch (Waſſermans), kiž je wodu wopuſchcžiwſchi na kraju ſiwa. Njech to je kaž chże, jene pak je wěſte: tutón pſchemjeńł je mi wjele hněwanja a ſchkody naczińił. Nětdy bě mi do runkliży pſchiſchła; zyła cžrjóba jich tam w ſahrodze ſtejeſche je hyjadkymi kopjenami, kaž bychu wuſchi powjetichaſe. Ja ſo na kundroſy hrěſchach, te też ſwoje piſitne khariki pod ſemju pihaja a ſchkody naczińeja, ſo to druhdy k wupowědanju njeje. Hdyž pak jenu rěpu wucžahnyć pyhtach, wottorhnu ſo zyła nacž, a ſe ſpodźiwanjom widżach, ſo bě kula nażrana, jenož cžełka bělizna bě wyſche woſtała. Hdyž to lubſom pokaſach, chyhchu mje někotſi powucžeſ, ſo je to knot ſkucził, to běch wěſo njeroſomne bladu, dokelž ſo tutón ſemje žanych roſtlinow njebótknje. Napoſlédk pak tola njedożčink w pałłach wiſaſche, a to bě ſwiſchcž; na teho běch ſebi hižom dawno myſlił. — Na polu mějach běrny ſadżane; hdyž je pocžachmy kopacž, dohladachmy ſo, ſo bě w kóżdym rynczku po dołhoſcži thół wutocženy. Tu knot thódži, tón ſa kundroſami dże, myſlach ſej a thwalach jeho ſpołi ſebi. Ale bórſy druhe piſitne khariki namakachmy: pod kóżdym pjenjkom běchu najrjeńſche běrny hacž do běliżnj twižrane. Se wſtj ſnaty mimo pſchińdże, ſtu wobradu ſebi wobhladawſchi mčnjeſche, ſo mi mjes wocži ſmježo: „Wy pſchecžo knota ſchlitujecže a khwalicže, tu widżicže nětko, kak ſo mam ja to dżakcže!“ Ja mójach rěcžeſ kaž chżych, won ſo nedaſe powucžeſ. Schtóż je njemudry, tón ſo ſtajnje ſa mudraczа dżerży. Schkoda, ſo won nětorke dny poſpjſiſcho pódła njebé, dha budźeſche ſo pſchecžowdżecžiſ mohł, ſo je mój lubý ſomorczany ſemjan na zylym hubjerſtwje bjes winy. Ja tam na polu ſtejach a ſo na podſemiſſeho paducha hněwach, tuż ſo nadobu iſi rynczki dale kwiczeńſa ſdżehny, a dwě kośmatej kuli ſo tam waleſchtej a mjetaſchtej, tak ſpdżichnje, ſo mi njebé mózno, jej roſeſnacž. To pak jenoż nětorke wokomiki trajeſche, tuż wuſkhyſchach, kak kocže wjeſelkotaja a kwiczeńſa pſchetra. Ja běch njjes tym blize ſtupił, a pſchede mnu leżeſche morwy ſwiſchcž, a kohlizą, kiž bě jeho ſakuſała, mje wuhladawſchi cžekny. Njerozſomni ludźo pſchecžo hiſchcže kohlizu ſabiju, dokelž njewjedża abo njechcžadża wjedżecž, ſo je wona jene ſ tych ſwérjatkow, kiž ſu njeſpróżnjwje ſa ratarjowy wužitk dżełaja. Kak wjele myſchow, ſwiſchcžow a wulkich myſchow wona ſtoji, to nichtó njewě; pſchetoż wona ſo je ſwojimi pocžinkami wulki njeczini, ale dżěła w potajnym. So wona druhdy też ſajeczka ſakuża, to wuhlo-burej po prawom wſcho jene być; njebych wjedżał, kajkeje ſchkody won ſ teho ma.

(Skónčk. pſchichodnje.)

Wotewrjenje wobkhoda.

Sym wobkhod knjeza Maxa Warnača (Wohlmuthowy institut)

w Budyšinje na Moltkowej drózy 31

kupił a jón do wosebiteho wobkhoda elektro-medicinskich aparatow a elektro-techniskich potrěbnych wěcow přeměnił. Znowawotewrjenje je

póndźelu, 27. oktobra, dopołdnja w 9 hodź.

Předawanje a přenajeće elektro-galvaniskich hojeńskich aparatow, samsne předawanje Heinrici-owych stwinskich fontänow a wumělskich studnjow, zatwarjenje zwěsćenjow pře nutřłamanja „Raumschutz" a podawanje elektro-techniskich nowosćow su wosebite wotnožki mojeho mlodeho předewzaća, wo kotrehož dobroćiwu podpjeru ze wšěch stron prošu.

Hans Funtan,
inženěr a wěcywustojny za elektro-med. aparaty.

Herbska grychta we Wudworju

Ke kermuši

njedźelu, póndźelu a wutoru poručamoj

dobre jědźe a pića, kofej a tykanc

Wšěch lubych přećelow a znatych wutrobnje přeprošujemoj

Jakub Bělk a mandźelska.

Hosćenc w Lejnje.

Njedźelu, 26. oktobra, wot 6 hodź. a
póndźelu, 27. oktob., wot 4 hodź. su

zjawne kermušne reje.

Za dobre jědźe a pića, kofej a tykanc je derje postaranc.

K temu wutrobnje přeprošujetaj

Pětr Nowak a mandźelska.

Hosćenc w Šunowje.

Njedźelu, 26. oktobra, su

zjawne reje.

K temu přećelnje přeprošuje

Michal a Jan Wočeŕk

Hosćenc w Róženće.

Sračowanje škatowanja wo myto

wot nětka kóždy dźeń.

Kulenje wo myto

we Łazku

bliži se ke kóncej a myta su kupjene. 26. oktobra 1., 2. abo 9. novembra myslimy hotowi być. Štóž chce hišće swoje zbože spytać, njech khwata.

Hosćenc w Sowrjecach.

Njedźelu, 26. oktobra, su

pyšne kermušne reje

Přećelnje přeprošujetaj Arnošt Paleŕ a mandźelska

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće.

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje $^1/_2$5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Nowe jězdne koła

w najwjetšim wubjerku, předawa płaćizny hódno, też na wotpłaćowanje **J. Schieback, na Mužak. drózy 4**

NB. Žane klamy, tehodla prošu wo wobhladanje bjez nuzowanja ke kupowanju. — **Wanorjedźerńja.** — **Wulki skład** narunańskich dźełow.

Wot wutory, 28. t. m. steji wulki transport najlěpšich $1^1/_2$- a $2^1/_2$-lětnych

zrěbcom

wšelakich rasow a runych porow po solidnych płaćiznach w „Měšće Barlin" w Lubiju na předań a k zamjenjenju.

Gustav Jackisch,
konjacy wikowaŕ ze Zitawy.

Předźenak
Protyka za Serbow
1925

Je dostać w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje w Budyšinje

Přizjewjenja
k nahódnosćenju nalutowanskich
pjenjez
přijimuje hač do 31. decembra t. l.

Měšćanska nalutowaŕnja w Budyšinje

Dla rozpušćenja kozy-plahowanja
předawa
ryćeŕkublo w Krakecach
čistorasne, bjezrohow a připušćene

Saanenske kozy.

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3,20, 3.60, 4.00 4.40 hr
poruča **otto Sachse.**

Bakulowy dźěćacy khór z Prahi

(36 małych a wulkich holcow a hólcow)

Spěwanski koncert

Program:

4 hłósne narodne spěwy, khóry wot Smetany, Foerstera, Křičky a dr. Sola a duetty a přew. plana.

Narodne reje ze spěwom.

31. okt. w tŕělerni w Budyšinje pop. $^1/_4$4 hodź. (za dźěći) a wječor $^1/_2$8 hodź. w **„Bělym konju".**

1. nov. w Khrósćicach } Započatk z dypk. 8hodź
2. nov. w Radworju } Za dźěći pop. $^1/_2$4 hodź.
3. nov. w Bukecach }

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shitgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Fotowe
projekciowe
powjetšerske
domjace kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy
za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Viktor Schlecht

khachlestajeŕski wobkhod

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča so čěsćenemu wobydleŕstwu Budyšina a wokolinY k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźełow:

k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny

Wěcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubjujo proša wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.** Telefon 1288.

NB. Za nowostajenja steju z wobličenjom płaćiznow rad k słužbje

---

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

bałmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle **strykowane jaki**
drasty **suknje**
bluzy **šórcuchi**
žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći

Kwumłóćenju žnjow

poručam swoju nowu

originalnu „Ianz-Bulldogg" młóćacu sadźbu

Zaprahi so njetrjebaja stajić. Při łutowanju na ludźoch najćisćiše wumłóćenje. Najtuńše wobličenje.

Paul Laukus na hornčerskej hasy 40

Telefon 496

Seidlec wuhlowa wikowaŕnja w Njeswačidle při Bóšićanskim puću

poruća ze składa po wjezbach hač před khěžu

a brikety za domjace tepjenje.

češke wuhlo, worjechowe brikety

Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

Tkaniny

za mužacu a žonjacu drastu

poruča jara **płaćizny hódno**

G. Mühlfort w Budyšinje

na kamjenitej hasy 18.

Přihódne płaćeńske wumjenjenja. Rěču serbski.

Haze předešćnik
wuporjedźeć? Pola
Oty Brandta nasl.
na znutřkownej lawskej hasy 8

Jězdne kola
motorske kola
butrudźělacemašiny
centrifugi
šijace mašiny
žimace mašiny
harmuanske a přisłušne dźele
wuporjedźerńja
Paweł Gräfe
w Kamjencu na Talstrasse 7

Specialist
nowočasneje
wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej
hasy 5.

Maschinenfabrik Kappel AG
Chemnitz
Ciche přesuwanje
nutřkowny wóz hodźi so
won wzać
solidny twar - podawam hnydom
Hłowne rozesłanje
Friedrich Wolff
w Drježdźanach-A., Neumarkt 4.
Telefon 22 630.

MERSIDYSKI
Brylanty

Słomu
kóždeje družiny kupuje běžnje
po dobrych płaćiznach
Richard Jacob
na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Transmisije
kóždeje družiny
wollje, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
łapy, kosće, papjeru, nowiny,
knihi a zkty, winowe błoše,
želzo a metale (jenoć na wu-
pokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 35.
Telefon 1346.

Prošu

čłuło
687
jeli maće mały nawěšk
do „Serbskich Nowin".

Franc Ekl w Budyšinje

Telefonisce přizamknjenje čo. 335 — **běłeńska dróha 7** — Telegramy: Ekl Bautzen

Rězak a hěblowarnja - drjewowe wikowanje
:-: wulkofabrikacija durjow a woknow :-:
meblowa fabrika

*

Stajna wustajenca meblow

k předawanju na privatnych woteběrarjow

Spanske stwy / by leńske stwy / jědźne stwy
stwy za knjezow / klubowe meble / polstrowe meble
matracy / wokhěžne meble / kuchinske wuhotowanja

Nutřkowne wutwarjenje
po samsnych a cuzych načiskach w najlěpšim wuwjedźenju

wuhotowanja kontorow a klamow

Wosebita wustajenca:

Dźěła domjacych wumělcow

krystale / swěćadła

*

Njedźelu, 26. oktobra, wotewrju swoju druhu a nětko

stajnu wustajencu meblow

Bě prěnja jenož wuběranje, pytanje a přimanje za dobrym napohladom, za přećemi a žadanjemi wopytowarjow, kotřiž mje počesćuja, dha budźe druha — natwarjena na hromadźene nazhonjenja — samo wumyslenym žadanjam dosć poskićić

Najlěpše w formje a wuwjedźenju - najwjetša
płaćiznowa hódnosć - jez wjedźeńskim nastorkom
tuteje wustajeńcy a proša, zo byšće so wo tym
bjeze wšeje winowatosće wosobinscy přeswědčili

Wosebity zajim zasłuža dźěła domjacych wumělcow, krystale a swěćadła, kaž też prěnjoklasnje dźěłane woprawdźite jědźne a knjezowe stwy. Też tónkróć zjednoču z wustajencu po sćěhowacym planje 100 premijow wopřijace

rozdźělenje premijow

1. premija		**1 vertiko,** worješ. lak.		darmo!
2. 3. „	kóžda	**1 kuchinski woblak,** lakow. kaž so přeje		
4. 5. 6. „	„	**1 wuhlowy kašć,** „ „ „ „		
7. premija:		1 łožo	při	20.— hr.
8. „		1 łožo	„	25.— „
9. 10. „	kóžda	1 łožo z matr. a nakł. matracami	„	70.— „
11. „		2 łoži „ „ „ „	„	135.— „
12. 13. 14. / 15. 16. 17 „	„	1 vertiko, worješino-bruny lakowany	„	35.— „
18. 19. „	„	1 khamor „ „ „	„	45.— „
20. „		1 bufej „ „ „	„	100.— „
21. 22. „	„	1 jědźne blido „ „ „	„	15.— „
23. 24. 25. „	„	1 wučah. blido „ „ „	„	20.— „
26. 27. 28. / 29. 30. „	„	1 pisanske blido „ „ „	„	60.— „
31. 32. 33. „	„	1 spansku stwu, wjazowu lak., dosp. ze špihelom, matracami a nakładź.	„	240.— „
34. 35. „	„	1 spansku stwu, bělu emajl. lak., dosp. ze špihelom, matracami a nakład.	„	270.— „
36.—46. „		1 drellowy woblek, nowy	„	8.— „
47. „		1 płunowy warjak, nowy	„	15.— „
48. „		2 łoži, wopr. dub, bejcowanej a wósko-wanej, z matracomaj a nakł.	„	160.— „
49. „		1 pisanske blido, wopr. dub, bejcowane a wóskowane	„	90.— „
50. „		1 stwa za knjezow. wopr. dub, bejcow. a wós-kowana, knihowy khamor, pisanske blido	„	600.— „
51.—70. „	„	1/8 rm palneho drjewa	„	5.— „
71. 80. „	„	1/4 rm palneho drjewa	„	2.50 „
81.—100. „		**20 trošnych mytow darmo**		

přiwzaćenja dobyćerjow!

Wutoru, 4. novembra, pop. 3,30 hodź. je kónc wudawanja premijowych papjerkow, w 4 hodź. započnje so čahnyć. — Bliže wumjenjenja su z wupowjesnjenjom we wustajeńskej městnosći wozjewjene. — Při prěnjej wustajency započata lisćina wopytowarjow so běžnje dalewjedźe a dostanje

10. wopytowar	**1 łožo**	Jako čestny dar	
9. „	**1 vertiko**		**darmo!**
10. „	**1 pisanske blido**		

Nimo toho dostanje **kóždy** wopytowar wustajency **kupon,** za kotrehož wróćenje so jemu při pozdźišim kupowanju meblow **5 procentow wosebiteho rabata** dawa.

Najdalšosahace płaćeńske położenje! Darmotne składowanje!

Prošu wo wopyt z hromadami.

W Budyšinje, na běłeńskej dróze 7.

Franc Ekl.

Pilnu dźowku
pyta k nowemu lětu
Arnošt Palef we Sowrjecach
w hosćeńcu.

Jara derje zdźěrjane
motorske koło
(4 PS) k jězdźenju hotowe, je
hnydom tunjo na předań.
Zhonić wěcźnje hač do 3 hodź.
w Budyšinje na hornčerskej
hasy 17 pola Liebuscha.

Sylna, sućelna, podsobna
kruwa
je na předań
w Mnišoncu čo. 2 b.

Léto stara **jałojca**
je na předań
we Wulkej Khóńcy čo. 3

Ćehniwy pos
dobry stražowař
e tunjo na předań w Baćonja
čo 1.

Sijace mašiny
we wulkim wubjerku, předawa
płaćizny hódno, też na wot-
płaćowanje **J. Schieback** na
Mužakowskej dróży 4.

Žitne měchi
a **słomniki** tunjo
K. Erler na žitnych wikach 11.

Hypothekowy Koestner
na žitnych wikach 18.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po
najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišowej dróży 40.

Młyn
kupi abo wotnajeć pyta młody
młynk. Štóž přiležnosć wukaza,
dostanje dobre myto. Dalše we
wud. „Serb. Nowin".

Pytam
za kóždu płaćiznu
serbske husle
też dodźerjane a druhe narodne
instrumenty kupić.
Časnikař **Menzel w Dobrošicach**
pola Njeswačidła.

Kóždu sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
po najwyšš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Połmóncu",
na zwonkownej lawskej hasy.

Syru wolmu
kupuje po najwyšších płaćiznach
abo zamjenja na
Ia česane předjene
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje,
na kamjentnej hasy.

Štóž
sebi „Serbske Nowiny"
na měsac november hišće
skazał njeje a chce z póstom
připósłane měć, wobroć se
wosobinscy abo pisomnje
na wudawarnju, dha do
stanje je hišće za 1.15 hr.;
pósta zběra wot 25. okt.
20 pj. přiražka.

1. přiloha k čisłu 251 „Serb. Nowin“

Sobotu, 25. oktobra 1924.

Sserbśka ludowa strona a nowe wólby.

Lohko je mózno, so budźe hižo za někotre dny rěkać: Němšti ńejm je ho rospuśćeńć a za śchtyrl njedźele budźa nowowólby. Doniž ho to hišćnje ńtako njeje, rospominajmy ńejbol tola jón we mérje, śchto ma to za nać, za naśchu Sserbśku ludowu stronu wośmamieńcź a kak ma ho naśche dźeńźnišnje pokoźenje pośtupować a kajki wliw mohle wone na naśchu wólbnu parol naśche sdźerźenje k druhim politiśkim stronam měć.

We dobrym pomjatku ju hišćnje pośledńje wólby 4. nieje tuteho lěta a naścha pśchi nich nakoźena taktika. Naśch wopraudźe wubjerny programm bu wśchudźom ſ wulkim zchipóśnaćom pśchijaty a je ho jako kmany za Sserbow hromadźazu a dobyćerśtu ideju wupruhowak. Tehodła njetrjebam tudy k njemu wjeźo pśchispomnić, ale chzu jenoź wo naśchej taktiźy rěčeć.

Někotryžkuli mi rjekńe: to nieje žana prawa taktika, hdyž śjawnje wo tym rěčźimy a naśche ćharty wotkrjejemy. Ja pak śaśtupuju stojnišćnźo, so móże za naśchu stronu jenoź śpomóžne być. hdyž jej wolerjo, hdyž zyły zerbśći lud žobu mużli a wśchitko žobu rospomina a so ho jemu śaćuńe wośmje, so je nam wón jenoź za błoźowanje na wólbnym dnju hódź a so ma hewak śwoju hubu dźerźeć. Pśchi dźeńźnišnim ćźeńkim położenju śerbśkeho luda ńmémy jebi jenoź jenu politiśku stronu dowolić a dokeľ wobstoji jenoź jene hejło, kotreź móże wśchěch Sserbow pod jenym kzywom śhromadźić, — to je naśche narodne hejło — dha njetrjebamy ho teź nataćźa nowych stronow mjes Sserbami bojeć a to ćźim mjenje, hdyž maja wolerjo, hdyž zyły zerbśći lud dowěru do wjedniśtwa śwojeje politiśkeje strony. A tutu dowěru śmeja wolerjo jenoź potom, hdyž woni widźa fo wjednizu jich strony teź dale niźo wośnamcź nochzedźa, kaj wśchitzy druśy wśchěni wolerjo a so chzedźa ſ nimi radu śkładowacź, kak mohło wśchitko pśchićź, hdyž tale abo tamna situaźija abo położenje nastanje. Pśchiźdu-li potom ćźaźy ſpeśćinych rozbudźenjow za wjedniśtwo, dha budźe lud jeho taktiźy hnydom rozumiéć a ju teź rad śćehowacź a bjes rośmyślenja do śkutka śtajiéć.

Schtož chzu za tudy rospominacź, ptacźi wśchak jenoź za bórśonne wólby do němśkostatneho śejma na podźaźku dźenśa płaćajzeho wólbneho śakonja. Telko móju ja na tutym méśtnje hnydom pśchedpóśłacź, so žadyn jeniczli śe wjednikow naścheje strony njebudże namjetowacź, so by ho Sserbśka ludowa strona pśchi wólbach njewobdźélila abo so hychu naśchi wolerjo za jenu druhu stronu hłoźowali.

Tónle pod je zyłe njemózny, dokeľ by naścha strona ſ tym prawo na źiwjenje pśchiśpadźała. Wólby do němśkostatneho śejma su te jenicźe, hdźeź wśchitkón zerbśći lud ſ rasom woli, hdźeź móże fo wón zaś zyłk pśched śćerśchej śjawnośeju pokazać a ſ dobom śwoju śolidarność śe wśchěmi prózowanjemi za śdźerźenje śerbśkeje narodnośće wobśwjedźeńcź. Potajkim ſ tej mużlu dyrbimy fo my hnydom ſpśchećźelicź, so Sserbśka ludowa strona marśchěruje, so wona domach njewośtajna a so budźe śebi wona naſkrućźišchu dźiźiplinu źadaćź. Niź dźeśaćź, ale pjatnaće tyśaź hłoźowo abo hišćnje wjaźy dyrbimy tón trókź śwojeź. My dyrbimy druhim imponowaćź. To źada śebi naścha narodna ćźeść. Tole by ta idealna strona naścheho pośtupowanja była. Ale někto pśchińdźe ta realna, ta praktiśka strona a ta je za wjele wolerjow ta najwažniśicha. Woni praja, za ćźo dha my dale wolimy, haćź so bychmy śebi jeneho śapóśłanza wulkowolili a to taśkeho, kotryź naśche śaśimy śaśtupuje. A wón praji:

Sserbśka ludowa strona pak ſe ſamćźnymi mozami žaneho kandidatu njepśechećźišchéźi.

Prawje maśch!

A narodnośtne mjeńśchiny, te nam teź njeźbu žaneho śapóśłanza pśchinjeśće.

Prawje maśch!

A kaž je pośledńja wólba w Hornjej Śchleśnśkej pokaśała, nimamy śebi teź we pśchichodźe wot nich wjele nadźeć.

Prawje maśch a teź nimaśch! Ćźakaj, na to pśchiźdu hišćnje wrócźo, ale praj mi, luby wolerjo, śchto někto dale?

Nó, wolmy potom w Bożim mjenje Sserbśku ludowu stronu, ale pśchiśamkúmy ho jenej stronje, kotraź nam ſ jenemu śapóśłanzej dopomha, mojedła ſ zentrumśkej abo demokratiśkej.

Prawje maśch, luby wolerjo, hdyž śmy ho pścheźwećźili, so narodnośtne mjeńśchiny nihdy kaž my ſami žaneho śapóśłanza njepśechećźišchéźa, dha budźe ćźaź, so ho za druhimi mózнotami roshladujemy, pśiedy haćź nam naśchi wolerjo rośćźekaja. Widźu wśchak ſam, so naśchi wolerjo nadnje hišćnje ſat krućźeni njejźu, so bychu ſa jenu ćźiśtonarodnu parolu pśche wśchitke hrjebje a płoty žobu śchli. Wém, woni chzedźa něśchto realne, něśchto ke kuźanju méćź, ale praj mi mój luby, wérišch do teho ſam, so nam ta abo tamna némśka strona jeneho śapóśłanza pśchiśwoli, śchtoź móże fo tola jenoź ſ pśchewośtajenjom jeneho wésteho méśtna na krajnej liśćinje ſtaćź?

Ćźehodła dha niź, ta wéź dyrbi fo jónu ſpytaćź. A jeli ſo nochzedźa, dha mojedła ſ ćźepłu ſ nimi.

A śchto potom mój luby?

Hm!

Nó hlej, tu ſy ſ twojej kaćźonśćeźinu na lónzu a ſ źeźišch nětko mjes dwéma śtólzomaj. Nè wśchak, ſtyšch jónu mje, ja chzu ćźi tu wéź ſ króśta ſakle rośłóźićź.

Zyle ſpratwnje ja pśchidam, ſ tej wéźu dla narodnośtnych mjeńśchinow śtoji hubjenje, jara hubjenje. W Sserbśkich Nowinach ſmy hakle tele dny ćźitali, kak orgeśch we Hornjej Śchleśnśkej hiśchźe ſ rućźnymi granatami dźéła a wolerjow narodnośtnych mjeńśchinow ſatraśchuje, tak ſo źebi ſebi hišćnje za pśchichodne wólby wulkeho dobytka wotćźakowacź njemóźemy. W najlépśchim padźe móża ſ narodnych mjeńśchinow jenoź Polaźy hnydom w prénim nabdźehu kandidatu pśchećźišchéźećź a to teź jenoź jeneho jeniczłeho. Tehodła móża narodne mjeńśchiny na krajnej liśćinje teź jenoź jeneho śapóśłanza dośtaćź. Śa tuteho móża Polaźy ſami bjeś naścheje pomocy dwójinu liśćinu hłoźowe ſwjeśćź. Budźa woni nam Sserbam tute prénje, jeniczły wuhladne méśtno na krajnej liśćinje pśchewośtajićź ćźahyć? A jeli niź, je wśchitke napinanje podarmo, pśchetož hinak my naśchich wolerjow źobu njedośtanjemy.

W druhim padźe njewidźu niczo wopaćźneho w tom, hdyž jónu ſ jenej wulkej némśkej stronu ſpytamy a jej naśche hłoźy na krajnu liśćinu pśchiwobrozimy pod wumeńenjom, so nam wona jene wéste ſydło pśchewośtaji, pśchi ćźimž bychmy fo my na ſwjedźenje wésteje liźby hłoźowo ſwjośaćź mógli. S naśchimi 10 000 hłoźami njemóźemy fo ſamwésće hišćnje na wyšśokeho konja ſydaćź a hebi pśchewjele źadaćź. Hdyž pak by fo nam ſa 15 000 abo mojedła teź hišćnje nétchto wjaźy hłoźowo jene wéste ſydło pśchiśwoliło, je lohko mózno, so teź pśchi tajkim wésteym wuhladźe ſ napinanjom telko hłoźow ſwjedźemy. Niebudźe drje daloko nimo trjechene, hdyž praju, fo ſtaj pśchi pośledńich wólbach němśkonarodna a ſozialdemokratiśka liśćina tóźda runje telko žerbśkich hłoźow dośtaloj kaž Sserbśka ludowa strona. Zentrumśka a demokratiśka liśćina je drje tóźda ľedom někotre tyśaź žerbśkich hłoźow dośtała. Dla naśchich dotalnych wolerjow by fa naśchu stronu jara śtrašchne położenje naśtało w tym padźe, hdy, chzyli fo ſ němśkonarodnej abo ſozialdemokratiśkej stronu ſwjaśaćź, śchtoź wśchak by fo jenoź pod wésteym ſwobodu naścheje narodnośće a nadwšiny naśtupazymi wumeńenjemi ſtaćź mohło. Bjes wjetśchich pośtorkowanjow mohło fo ſwjaśanje wéśo jenoź ſe ſtronami ſrjedźśiny ſtaćź.

Tole ſu moje nahlady a roskoźenja. Njech ſu wone namotwnjenje na naśchich politikarjow, so bychu ſebi to wśchitko derje rospominali a fo pśchihotowali dźerźeli, jeli ſo we bliśkim ćźaźu hłóź na nich dóńdźe.

Jakub Lorenz.

Pśchiśp. redakzije: Do rospuśćeńća němśkeho śejma je fo nam hórka ſtejazy dopitź pśchipóśłak. Njech druſy wuſwolerjo ſwoje ménjenje wo tym wupraja. Redakzija je ſwólniwa, je twećźiśćeźecź.

Nasyni.

(Wobras ſe wźy.)

Naśch Bóhłby Knjes — moh rjez — ma śchtyrjoch ſławnych wumjeśkow k ruźy, kotříž ſe ſwojim talentom na ſemi wikuja. Rěkaja nalěćo, lěćo, nasyma a ſyma. Temu je naśch Sejfert hišćnje „Bodlećo“ pśchidak. S tym njechańće jemu do kalu thodźićź abo Bożu ſtworbu ſkpśacź. Je w ſwojich „Poćźahach“ abo „Boża ſtwórba a ćźłowjeśke źivjenje“ je pśchidak, kaž to za ſwoje pěźnjenje trjebaśće.

Kózde lěto da Bóhłby Knjes ſwojim wumjeśkam wjeśće hórnčki barbow ſtobu: „Dźélće fo do nich, dyrbja zyle lěto traćź!“

Najprjódźy je nałećo na porjadu. Temu fo ćźini. To ſu hórnički hišćnje zyle pokne. A druhemu je pośledni wumjeśk, ſyma, wścho ſ bélej ſakkadnej barbu pobarbi. To fo da ſa króśki ćźaź hinak pśchebélićź. Jeno niź ľuźiśte hory. Runje tam je ſyma pśénje hnućźo (Kleeś) na pruhu ſćinika. Tam je barbita a bélika a barbićź dotrjebaśka. Kaž praju, tu ćźi nałećo wśchudźe njeſapćźimnje, jenoź na nétchrych błakach — a to bóle nižśich — tróśchku hinak barbi. Tamna ſtwórba je jeno wumjeśke pole. Wścho dyrbi ſo ſelenićź a ćźerwjenićź. Wot wśchěch barbow bjerje. Pośdźiścho dże tež do wyśśchich hór. A pśchi wśchěm dźéle wośmje jemu łećo barbićź ſ ruki a dźéła dale. Bórſy ſaćźuwaśch, ſo do druheho hornyka hraba. Ma źe hinaśchi ſamyśł. Sa tak jara krejćźerwjene barbu wone njeje. Pśiedy haćź ſo dohladaśch, je tójśchto pśchemėnił. Wśchitko je dobrjećźene, ſtaliśće, błónćźnite.

Stawišniške powjesćźe ſ naśchich žerbśkich wśow.

Wichowy.

Wjeśź mjes Hrodźiśchćźom a Wósporkom.

S pśchiśporjenjom žerbśkeho luda naśtawachu pódła rodźinśkich a wobśtójnych wśow, kotreź ſe pśchi ſwojim ſamknjenjym ſaśoźku jako kulowaćź abo śchtyrihranaki lohko njepśehodźachu powjeśtśchićź, mutwary abo wuźiwarjo. Wśchelake taśke mutwarne ſydliśćźa ſu ſwoje mjeno po pśchikładźe rodźinśkich wśow dośtaźe. Taśka mutwarna wjeśź ſu Wichowy. (Druźe taśke mutwary ſu Tśelany, Delany, Nakojdy, Drježdźany, a wšy, kotrychź mjena ſu na mjena rodźinśkich wśow zyle podobne: Nowośliźy. Biśkupizy, Brěźzy, Debźezy, Debrźezy, Kelźizy, Khrośćićźy. Počźapizy, Śśepśćezy, Śchprjezy, Panćźizy, Kośaźzy atd. Bśhićrunaj ćźitaćźu „Kwětki“, dr. Mukowy natśtawk śtr. 241.!)

Śchto někto wjeśne mjeno „Wichowy“ wośnamjenja? Jeniczke žerbśte ſłowo, ſ kotrymź mohło ſwjśkowaćź, je „wichor“, a naiſterje teź w órubich ſlowjanśkich rěčach žaneho pśchiwośinego ſłowa nieje, pśchetož J. E. Śmolér wukłoduje mjeno Wichowy jako wjeśń Wichowa, ćźłowjeka ſ duſchu ľaž wichor. Dokeľ je Wóspork zyle bliško, ſo dopomniny na ſtaru bajku wo nuźkim wichorje we Wósporku, kotrenuź buchu tola teź Wichowśke hona dyrbjale wudate być. Tutón wulki wichor bé — ſo wé — Wósporźanam jara njeluby. Sa buchu ſo jeho wobróli, dyrbjaćźu ſo wśchitzy muźoio pśched méśtnom ſ ſtupnjećź a napśchećźowo wichorej dućź. Dokeľ wak pśchi tym muſtachu a ſo pśchenapinachu, dyrbjeśće kóždy ſtatok méchowu kupiéź, a nétko napśchećźowo wichorźi méchowy nadwachu. Po ſpaćźu ſ dobrym wuſpěchom. Njedźiwamy ſo ſmélśchenemu wudebjenju a woblećźenju nowiścheho ćźaśa, ſmémy ſnano we wulkim wichorje ſpośnaćź ſaśtarśkeho Wichowśkeho ryćźerja jako njeluboho ſuſoda Wósporźanow, kaž to niźo njewjeśćźene njebéśće, hdyž ſo ryćźerja ſ méśćźeźanami wadźachu. Wuźaśnjene ſo wé ſ tym mjeno Wichowy njeje.

Jako Němźy kraj dobuchu, dośtachu teź Wichowy ryćźerja ſa knjeza, kotryź dyrbjeśće ſe ſwojimi ludźimi pomhaćź Budyśkiśi hród twaricź, wobćwjerdźowaćź a śchtaćź, móźno pak je teź, ſo méśeśće podobne pśchiſtłuśchnośće we Wósporku wukonjeć, kotryź bé ſ wopśédka kralowśke méśto, hdźeź kralowśki bohot bydleśće, ſ najmjeńścha w 13. lětśtotku a pśénjej połoźiły 14 .lětśtotka. Pśéni ſnaty ryćźerśći wobſtejéźeć Wichowow je w lěźe 1485 mjenowany Hanź ſ Maſſen (v. Maxen). Pośdźiśchi bé ſ wobſtejéźerjom Kaſchpor ſ Maksen. Po nim namrěchu 1543 łubło jeho ſynojo Jurij, Hanź, Kaſchpor, Bałźaſ a Erasmus. Jurij pścheda 1556 ſwój pódźeł ſwojemu wujej Hawśkej ſ Maksen, kiž bé khéźorśki rada a hamtiśki hejtman w Budyśchinje a knjes nad Hrodźiśchćźom. Bałźaſ pścheda ſwój pódźeł ſe knjes nad Hrodźiśchćźom. Bałźaſ pścheda ſwój pódźeł ſe fórbarkom a wukupjenym łublom „Wuźenz“ l. 1562 tehorunja tutemu wujej, a Kaſchpor pśchevośtaji jemu ſwój pódźeł ſ ryćźerśkim ſydłom 1563. Erasmowy ſynu Wolf ſ Maksen, kotryź bé łuźiśći krainy ſtarśchi, ſwój pódźeł bíśchće 1625 wobſtejéźeć. Wón bu teź 1638 ſchkitanśki knjes ſtuźodnezho Wósporka, kiž bé ſo 1625 ſ poddanſtwa knjeza Erasma ſ Gersdorff nad Hoſeſchćowom wukupił. 1649 dośta Wichowow ſtarśiho Hanźa Wolfa ſ Gersdorff. 1659 ſo Hornje a Delnje Wichowy roſeſnarośa, podźeław ryćźerśkeho wobſtejéźera, kotryź ſynu Hanźa Wolfa ſ Gersdorff, Hanź ſ Gersdorff, dośta, kiž bé ſa ſakśkeho woleśtśkeho wśeśćha mjes druſimi teź w Danśkej pobył. Tutón Hanź ſ Gersdorff wabśeśće ſo ſ Hrodźiśchćźankim ſtararjom, magiſtrom Marćźinom Pokakom (Pohle), kotryź ſo niechaśchaś ſ tym ſpokojić, ſo ſtuźerjo njekaſanſtwa pśchi zyrkwinśkej pokućźe w zyrkwi ſkećźachu, ale ſtebi dale źadaśche, so dyrbja teź w ryngu pśchi boku ſtaćź. Hanź ſ Gersdorff ſo pola wyſchśchego hamta w Budyśchinje wobćźerźewaśche, kotreź roſćuśći, ſo je ſtaćź w ryngu ſwóne ľhostanje, a njejźuścha ſ zyrkwinśkej pokućźe. Śchtoź wé, śchto méśeśće njeſkabłaty ryćźerſtwo wśerścha, ſo by jeho wobſtejéźeć ſ ſeńźkeho ſtawa puśchćźił, na ćźoś bu jemu ſa wéśty pjenjes jako namrěźiwśo ſwěźćźene. L. 1683 wón Wichowu ſwojemu ſwójkej Biedrichej von Rimtſch pścheda. L. 1693 namrě po nim wjeś jeho ſyn Biedrich, kotryź pak hižo 1693 wumrě. Něźko wobſtejéźeśće Wichowy powſtedníšchego maćź Hana Helena von Rimptſch ſ jeho 3 ſotrami. Tute ſwoje podźele hórſy nośtupiśku ſwojej maćźeri, kotraź ſo ſaśo wożeni ſ knjeſom von Rohr. Po jeje ſmjerćźi l. 1712 namrě Wichowy jeje najmłódźicha ɓźowka Hana Helena von Dyherrn rodź. von Rimptſch. Jako wona l. 1729 Wichowy pścheda ſa 35 000 tolaŕ, wuſtaji 40 tolaŕ ſa Wichowśku ſtudźinu: pjenjezy dyrbjeśće nowy knjes Wolf Rudolf von Schönberg, wójeśki hejtman, po 6% ſadanicź a daŕ łétnje 4 ſkudym Wichowćźanam roſdźélićź. Nakoźdźanśkich poddanow je Wolf Rudolf von Schönberg ſnydom 1729 ſwobodnemu knjeſej ſ Gersdorff nad Nakojdanu, Bukojnu, atd. pśchedał: béchu to 1 pokny hur 3 poſburźo, 3 ſahradnizy, 3 khéźarkoj, kotříž wſchitzy hromadźe 3800 tolaŕ płaćźachu. 1754 kupi Wichowu Ehrenfiśki hamtſki hejtman Arnſcht Bohaſchwaſ ſ Kiesenwetter, ſa 28 500 tolaŕ a 500 tolaŕ łuźcowego pjenjeſa, kotryź mějeſće knjeni ſe Schönberg dośtaćź, kotreźeź mandźelſki bé mjes tym ſa tajneho wójnſkeho radu pomjenowany. Dźeſaćź lét pośdźiścho wotſtupi Kiesenwetter Wichowy ſynej pśjedowniku, Wolfej Khfheśćijanej ſe Schönberg, kotryź bé łuźiśći krainy hejtman a kotreźoź ſynej Jenkezi lěta 1777 ſa ſchkitanſkeho knjeſa wuſwolićźu. Po jeho ſmjerćźi 1786 namrě Wichowy jeho wudowa Wilhelmina Sofija Khriſtina rodź von Broizem, kotraź ja 1799 ſwójemu wujej Karlej Biedrichej von Broizem, ſakſkemu a Warſchawſkemu komornemu rodźe, wotſtupi. Tutemu wotkupi Wichowy 1804 Miſchnjanſki hamtſki hejtman Karl Hendrik Ludwik ſ Hajniź (Heynitz) ſa 67 000 tolaŕ. Po tutym namrě wjeś 1824 jeho 3. ſyn Hendrik Auguſt ſ Hajniź. Teźdom bé hódnoſći kubła na 55 000 tolaŕ poſtajena. Sa jeho ćźaś Wichowu a Hrodźiśchćźo ſ pomocu knjeźtwow pola Hrodźiśchćźanſkeho młyna kamjeńtny móſt pśches Lubatn twarjachu. Pśiedy běchu ćźam jenoź dźeśanje lawy: wośm dyrbjachu pśches réku jěź, śchtoź často dośeź mózno njebéśće. Teź ſo tehdy roboth wotnaſjachu. 1866 bu jeho ſynu Adolf Beno Paul ſ Hajniź ſ wobſtejéźerjom Wichowom. Hiśchće dźeńźa ſwóſba ſ Hajniź Wichowśke rućźekubło wobſtejéźi.

A nětko njechcejmpa n a š y m a a tuže pokazać, so tež nječhto samóže. Wośmje barbicź do ruki, hlada do wšěch hornčkow a drapa ho sa wuchomaj. Ty mój luby Božičko a knježeńcko! Tu je dobra raba droha. Kak budźe to słónčicź! Hornčki su ńkoro wšyće próžne. Tamnaj staj pśechejara pazaloj a mašakoj. Haj, a tuńje najrjeńše barby su wutuntkane. Cźerwjene, žołte a brune wšěch druźinowych fu śwotałe. S tymi najśerje knježej pśechodnikaj nicźo sapoczinacź njedwěźeśchaj. Schto pak dyrbi nasyma ś nimi cźinicź? Sto blaměruje. A zyły hornčk bźeje — źneńowene — barby njecha naczinjeć. To chze śymje wostajicź. S cźim dyrbjała tu potom dźěłacź? Nó haj, — to cźi wšyće myślenje a nuśchenje nicźo njepomha. To rěka, nětkaj sapoczeć. Stónczńje hiba žo wumjelka źita. S pokrjch hornczkow bracź a na wubjerk měcź, to wulki „kunśeht“ njeje, ale je śbyłka nješchto śtworicź, we tym žo wumjelź jewi. Tak do dźěła! Pokłasacź chzu, so ś małymi ŕrědkami a powoštankami žo wobras barbicź hodźi, wobras, kotrejž druhich wudźełki na rjanosći a bohatosći barbow pśehćerjechi. Tuž sapoczńje. Bjerje naiwótrjiśe barbicź, źiwój wobras presentowacź, so źo cźłowjekoja sa to sajimuja a fo wocźi wocźinjeja kaž novachi a fo ś zyłej kutrobu wopraidbje wjeśela. S tójdym dnjom dokładnje wjecźor sajo a rano podśiśo śiwoje wěcy. A tak kedźbliwje to cźini! Najprjedy śaiwali wśicko do śćerwjeja a podśiśicko do cźornoho. A rano da ludźom druhdy kśiwo bołho cźakacź, doniž źiźany schlewjeŕ źěbnje. To dźe je tón efekt. Schtož takle na nětkotre hodźinki ŕ widźenju dołtanjech, to źebi wažiśch, na tym žo diwźij wjeśelijech. S zyła hdyž je tajśi pyśchny wobras. Halej — juchej, kak žo wśichitko raduje, hdyž žo wokoło 10 hodźin schlewjeŕ śłobnje! Tele hona a pola, tele stónczńte stote barby! Njebjo, kěž, ŕuki, haty! Pola ŕ rěpu a śchŕerej rolu, ŕ hnójnymi hromadami a śapśchałenimi, cźekazy śajaz a thwatny hoitrwjeŕ. Na ŕutach pśigane cźŕjódy ŕkotu, muskotata rěcźka! A wjesła je śybolazymi tśechami, wokmami a nuŕjeni. Runy jako śwjeza postupuje tur ŕ wuhenja pśekaźnje. Na puczach huby, kotu a dźěcźi a na dubach wjewjercźki. Stote winowe ličze na śćenje, turkowśte boble (tomaty) na wokŕnaczych dełtach, banje (Kŕubišje), jabłuka a późnje kwětki w śahrodźe. A śajo śchŕeńcźane lišcźejo to tyšaz barbach!

Jedyn śmykł cźini totwarśch nasyma. Pśechetokśto kida barby do śtwórby. A dołho njetraje, śpadnje liśejo dźeń a bóle a stónczńje so śchtomy śiwoje pychi dozyta wśitku. W nozy so trucźe śawala. Ale wśicko njeje njepomha. Nasajtra je rjany wobras do yjezy. Pryedy hacź ho dołdadach, śeja haje a kěły cźorne. Jeje hornczki su próźdne a wumjerśnoe je ke konzej. Tamle wśchak hišcźeje dobarbi śelene śiwy. To je jeje pośledńje wieśele. Wórty pak so ninje wumjerśitwo a barbe. Podarmo proścźa ju ludźo wo kuŕ rjenoje barby sa kwětki na rowach. Nima nicźo wjazy. Dyrbja źebi ŕ papjery kwětki dźěłacź. A hdyž pośpiśicźo tule pyšhu na kŕrhowach widźi kutruj njeje jeje barbicź docźiniŕ, ale ludźo ŕami źebi wumyślichu, potom powěźcźa śrudnje hłowu. K cźemu tu hišcźeje je? Jeje pśechodnikaj, nałécźo a técźo, ŕtaj njerad barbicź na bok potcźiśicź. Teŕ na nju tołsame cźaka. Hrósźne to je — ŕaloštnje! Njeje wona — nasyma — nam najrjeńšej thutny wobras namolowała? Wobras mrécźa a źałoscźe? Źeś teho so cźuśicźe? Njeje źiwój ŕamér bozdźeka? Wopraudźe, że śpokojnoscźu a że śpodobanjom wobśladuje źiwój wobras. Bjespororožny! Kak pródźony, ićhěrý śteji haj! Mułkotnje — śpodźiwnje! Trójcźki jahnišcźo możeśe wobras ŕmjerśe a hinitośe ryhowacź. Ale ŕ cźim? Barba je pśehetrebana. Tu pśchiźbe wětr, deśchcź a śyma a rośtśhaje bjes miłoscźe zyłu krajinu, doniž wśchitko njeŕpróśnje. A we śpokojnym rośpomínanju klepa jej towarśchka śyma na ramjo. Dogyła śpokojna wotŕtupi śiwoje dotalne měśtno a dźěło śymje. Nałymy je kónz.

Pośwjećenje Korśymśkeje zyrkwje.

Bź to rjany bźeń, kiž je žo w Korśymju śaiźdenu pónđźelu wośśmjeśkiŕt. Kerćmuśicźa tam bź, a to je pśchego wjeśoły bźeń. Śnaćŕi źo wopytuja. Pśchećeźćiśtwa źo wobnawjeja. Kak radny je naśch Śejleeŕ ŕhwalbu kermuśche ŕpěwaŕ. Ale tak wažnu kermuśku hišcźe Korśymi ŕenje świeźiŕ njeje, kaj ŕtěja. Nowa zyrkej mějeśce źo pośwjećiła. Śśrjedź naśćich łužiśćich horew, nimale ŕ podnóžej Mnišćhouza je nowa zyrkej natwarjena. Pśched ŕtami śu śebi w Korśymju hišo rjane nowe pohrjebniśćicźo ŕałožiłł. Nětk ŕmjeje tam tež zyrcźeŕ, a teź ŕara je bórśy dotwarjena. Śnjódźenja póndźela bź ŕa wjeŕ đźeń, kaj jón Korśymi hišcźeje wołŕadaŕ nje je. Wśchudże wieśele wobliczja, ŕwórcźaze wócźka, jenoŕ tu a tam ŕtejeśce jedyn naŕoała kaj bu cźuył prajiłcź: Ja njeźwjerźu bobu. Ja zyrkwje njetrjebam, ale tajśich bź jara mało.

Korśymi je ŕpodźiwna wjeŕ. Pśched tójśicźo łśidźeŕatkami bź hišcźeje nimale ŕerbiśka. Potom naŕta Frieźeŕa ŕabrika abo twórnja.. S ońŕaćŕ dźěłacźerjow bu źo a ŕ to tyšaz. Twarźenje po twarźenju bu pśchitwarjene. Druhe twórnje naŕtachu. Wśhitke wuhenje kaź je śenje roŕcźechu. Wjele tyšaz dźěłacźerjow w Korśymiśkich twórnjach dźěło namakaju. Hdyž na wjecźor ŕ Budeśtez abo Śchćrachowa do Korśymja dźeśch, namakaśch hrózi luda tak polne, kaź bu po jenej hłowinu hajow wulkeho mišaŕ ŕchoł. Do wójny bu rupłoop wilneho dźěłacźeŕkeho luda do wśchćej krajow ŕćelećhu, wośebje do Indiśkeje a Afriki. Nětk maja tam ŕami źiwoje dźěłarnje, maja tuńśhe mozy hacź my a wośmy a bowlimy oośeŕ, kiž hrózimy tu hakle ŕ wukraja pśchiwożowacź. Tola je źo dźełodawarjam pśchego ŕaźo bovadźiła, ża hromady źiwośich nadźiłanych twórnow kupzow namakaŕ.

Mułkowobśedźerjej Adolfej Frieźu padny we wójnje jeniśki źyn. Jara bź lubowany hył. Wśicko ŕwoje bohatŕtwo by wurubźeny nan daŕ, hdy by žo jeho źyn ŕaźo domoj wrócźił. Podarmo. Nan dźe ŕwojemu źinnej pomnik ŕtajicź, ale niź jenoź ŕ brjenźa ŕ kamjenjow, ale pomnik, kiž ma Jehnowanje ŕa wšćhich, kiž horje pokaŕuje do tamneho śwěta a bróńoŕcarjam ŕmje pśchiwoła: „My nimamy tudy žaneho wobŕtajneho mešta!“ Tajki pomnik możeśe jenoź nowa zyrkej bycź ŕe ŕwojim Bożim śłowom, ŕe źwojimi pobożnymi kherluśchemi a modlitwami.

Mjetomy pomnik ŕa padnjenych mamy w ŕerbiśkim kraju. Wom ŕu teź wažne wołebje potom, hdyž je rjany ŕchpruch na nje napiśany. Dołho ŕym njedawno w ŕerbiśkej wieźy pśched pomnikom ŕtał. Cźitach tam: „Wy ŕchtitale ŕeźo wótany kraj! Wam wrécźuj dźak ŕo ŕa to praj!“ Tajźi pomnik nieje jenoź mornyh kamjeń, ale ma ŕrécźnjny ŕaŕnk, kiž nam pśchiwoła: Śpominajcźe na Waśchich morwych, kiž ŕu źivjenje ŕa waŕ wyprowali! Ale w zyłym némśkim, dałekim a śchćerokim kraju bźe źadyn padnjeny wośak kaź nažny a rjany pomnik nima, kaź Jan Frieźa, ke kotrehoż wopomnjeczu je nan zyrkej natwarił.

S ŕelko cźeśkotanej je bo dobrocźeŕ pśchi twarje bóźiść měŕ. Jako bu 31. julija 1922 ŕa nowu zyrkej ŕakładny kamjeń położeny, je Adolf Frieźa pśched gmejniśkej radu 300 000 hr. ŕa pśchedewźaty kraŕ ŕwěśćił, że ŕa pot léta bź wulka ŕuma ŕwojih hónośći ŕhubiła. Pśchego wjeśćhe wopory ŕo źadachu. Jeko my loni naśmy nic wjazy ŕe miłijonami a teź niź ŕ miłijardami, ale ŕ bilijonami ŕiśćaćhmi, tehdy chajśche dobrocźeŕej ŕkoro wutroba ŕpodnuć a nadźiju, ŕo źiwój wulki ŕtuk luboŕcźe dokonja, ale njśchćbnje bź na ŕwojim twarźe, ŕtaraśche ŕo, pomhaśche, bźekaśche ham hobu a pod próźu a ŕtaroźećmi luboŕći pśchego bóle rozcźeśćhe.. Nětk je Bożi dom dotwarjeny a wścha próźa je ŕapomnjena.

Dopołdnja do 10 hodźin bź ŕo ŕaśnjdźenu pónđźelu dołhi ŕwjećeńśki cźaŕ w Korśymju ŕeŕtupał. Śwonty ŕaŕwonicźu Na trubach ŕaklinźchu đźakne łźerkuśhe. Pśched zyrkwinnymi durjemi ŕu ŕchtuźka wuŕpěwana: „Wotamćće mi wrota rjanoź Buśchćeźće mje do Zjona!“ S król kej narécźu, w kotrejž na wśchć cźeśe pśchi twarje ŕwonińaśche, bu ŕtucź zyrkwje pśched traŕśkeho miśćtra Bośkiga ŕ Dźećźom Adolfej Frieźy pśchepodaty, kiž jón ŕ pśchecźom, ŕo by tutón Bożi dom ŕajnje měśtno bohateho Bożeho žohnowanja byŕ a wośtał, hajdom do nuź ŕararja Rynćka połoźi.. Tutón bź wot ŕpowćaśke traŕ zyrkwje ŕe wśchej luboŕcźu w ŕjedoczeńśiwje ŕ twaŕśkim wubjerkom nětcźiśchim zyrkwinym pśchedŕtejićerŕtwom, ŕpěchował a wśicko hacź nanaźłéwje pśchihotowacź pomhaŕ. Wón zyrkej wotwerźi a po nékotrych mjerćichnanoh bź kóždy ŕuźiŕ ŕ ludom pśchewjelinjeny. Pśeni ŕunk, kiž w zyrkwi ŕakliŕcźa, bź radoŕtne a dźakny: „Cźeśći budź Bohu we wyśokoŕći!“ Radebergŕki ŕuperintendent dr. Heber na łaŕlośku hłowa: „Bóh je duch“, kiž je ŕe ŕcźenja Jana wźałe, Jaułku Korśymśku zyrkej ŕwjatoćnje ŕ modliśtwu a ŕ Bożim hłowom ŕwjećeśćhe. Wośhoje hnujaze bź wokonśnjenje jako hnuŕom po dotonjanej ŕwjećeńśkiŕe žo zyła ŕtomadźiśina, na 1000 ludźi, kaź jedyn muź poŕóbnu a ŕ tyšaz ertow naśćich Ferbźe Te Deum laudamus: „Njech zyrkej ŕkorńjeśće. Pśeńja Boża hłuźba ŕo ŕapośća. Ŕarat Bohu dźakuje ŕo wutroba ńśćich ludźi!“ mózniź pśches Njenźą wołtaŕnu liturgiju dokonjeśće. Jako bź thor Bachowym thorał: „Jehowah, tebi chzu ja ŕpěwaćˇ“, k natwarenju wośoby wuśpěwał a Lutherowy kérluśh: „Jedyn twjerdy hród je naśh Bóh ŕam!“ wuklincźał, dośtojny, ŕtary krajny biśkop D. Jhmels na kléku ŕtuŕi, ŕo by na ŕaŕoku ŕ 1. Pétra 2, 5 wośadnym pśchiwołał: „Natwarśće ŕo jako źiwe kamjenje!“ Zyrkej ŕ dotwarjena. Nékto ŕapośća ŕo w njej duchownu twaŕ na njezniśtwjertnych duśchach. Radośćź a dźak bźehu pśchdaja ŕłowa, ale tola tež móne napominanje ŕa wośadnych, ŕtrój Bożi dom ľubowaci, hdyž tu k njemu ŕo bźerźeŕa a natwarjenje w nim ŕntaćŕ. Na to ŕśćehowachu poŕtrowjenja. Dary połśiśćacych Wjeleźanśka, Śćerachowśka Budeśćhezanśka wośada, wośebje teŕ Śćherachowśka katolśka wośada. Jako rěcźnizh tajny radźićeŕ Rojenkranz, farazo Rjenźą, Kjećźmar, Bodenŕtein a Donaśćka wuŕtupichu. — Popołdnju w 5 hodź. bź zyrkej ŕaŕo ŕ kemścherjemi napjelnjena. Wośadny ŕarat mějeśće hnujaze predowanje. —

Hišcźeje je nam kaź ŕón, ŕo w Korśymju ŕriećej horow nowa zyrkej ŕteji, kiž je ŕwojim połśećanym ŕćhikom ke horam horje a do ľubavolnych dolinow ŕhladuje. Je tola wulki ŕtuk hdyž w naśćim cźaŕu materiaľizma, hdyž mnohzy ho jenoź praścheja: „śchto budźemy jźicź, śchto budźemy picź?“ hójźeŕ cźi jeni ŕa ľkłébom, cźi druhi ŕa źiwótnymi wjeśelami wośaju, ŕo tu je zyrkej natwarita. Je tola wulki ŕtuk, hdyž w naśćim cźaŕu nejwćŕy a Boha ŕapreća, hdźeź tuhaju žanoho Boha wjazy njeśnaja a do njeho njeźwérźa ŕo tu nora zyrkej postaji jako predaŕa: „Bóh je źiwy a wón ham knježiłnoe wodźi, a cźłowjek je hakle potom najthwjdśi, hdźeź źaneje wěry a žaneho Boha wjazy ma. Tak ŕteji nékto Korśymśka zyrkej ŕa mócny protest pśchecźiwo wśchej njewćŕe, ŕteji tam jako tolmacźeŕ tamneho Jeźuśoweho ŕłowa: Cźłowjek njeje źiwy wot khlěba ŕamoho, ale pśched Boże ŕłowo, ŕteji je źiwójim pówśtrowom ŕ njećhich na mésće njeŕpróźneho ŕenśkeho dźěła, tworjnom a wuhenjom a maśchinom, kaź by dźěła kóždemu pśchinoźała: „Niź waścha próźa a waśche wumjelśtwo a waścha mudrosći, ne, waścha źwjata wěra je dobreźe, tiž ŕmjeŕ pśhźo ŕ nowe pśchećiwje! Śpěwachmy pśchi pśenjej Bożej źiłkliže thérkuśch wo bźerźemu hrobje, tiž je Bóh ŕam. Nowa zyrkej je teź kaź bźerźeń hród. Śwjećenja a natwarjena we žiźu, hdźeź je herak mało luboŕcźe ŕa zyrkej, hdźeź ho źiwori a ŕtorźi na kóždu ropor, kiž bydri ho ŕa nju pśhinjeźeŕ. Tuta zyrkej rěcźi wo ropornej mýśli a luboŕći, kiž wśche ŕadźerki pśchewinuźa wśchećhe. Bóh dopełń kródke łśidźenjeńśko ŕal-Ŕrja a dobreho pśheźela pśchi wotwerźenju zyrkwje: „Budź tuta zyrkej mějeno ŕa hnejho duchownoho Bożeho žohnowanja ŕa wjeŕ a wokolnoŕcź.“

Śerbśke Bože łśidźby ho w nowej zyrkwi ŕwjećeńśkeje njećhźa. Korśymi je njemśka wjeŕ a ma we ŕebi njćhe ľudźy pśchićaśhmjeneho luda. Maka horśtka Śerbow nje by tam wjazy nahwarjaze Bóże łśidźby ŕwjećeńśkimi mowami. Teź je śerbśkich pśedarjow tak malo, ŕo ŕu śerbśke farŕtwo wuprózńjene a ŕo ŕa zyły evanlelśki śerbśki ľud wulki ŕtrach hrozy. Śćwérni Śśerbjo tehodła pśchi ŕwojej dotalnej zyrkwje wośtanu. Wjeleźańśka zyrkej budźe teź dalśich duchownych ŕaŕtarćka. —

Cźama Lužiśće horŷ a dołiny pśchikrywaśche, jako domach hiśćeźe raś Korśymśke ŕwonty wjećor ŕaśhłuśchanych Wjećźorna Bożа łśidźba dźeŕ ŕo wuhwonjeśće. Mózne ŕu ŕwonow ŕłnki w rjanym Fis-dur. Do wjećźorneje cźiśćiny dałoko a ŕśćeŕko kliŋceśće ŕwonow khvalobny kérluśh. Tak bź kaź prénje ŕaśhwónje w Bożim domje bź pośledni ŕłnk: Cźeśći budź Bohu we wyśokoŕći! D.

Ze Serbow.

— **Dowolnosć ŕa wikowanje ŕe ŕkotom a mjaŕom.** Dokelž dhze nénuśke knježeŕtwo winowatoŕć, ŕo dyrbi ŕo dowolnosć ŕa wikowanje ŕe ŕkotom a mjaŕom mjećˇ, łśehujcź, płaćża dowolnośće łétuśkeho léta 1924 hacź do 31. dezembra 1924. Nowe dowolnośće ŕo hišcźe wujźaja.

S Bukez: Pónđźelu, 3. nov. t. l. pśchiśtśhe k nam do naśćich Bukez, śwétośnatu „Ba ľkulowy dźěćaźy ŕpěwny chór.“ Woni chźeźa nam ŕpěwacź a we wumjélśkim konzerće pokaźacź, na kaź wyłoli ŕhodźeńś múźe ŕpěw pokraćźowacź. Teź mnoho ŕerbiśkich ŕpěwow nam ŕaśpěwaja. Radźimoj wśćhim lubym Śśerbam, kaź teź jich pśechećelam, tutu wulkotnu wěć wopytaćź. Śćtož woni poŕtiśćuja, je w Śśerbach, w Němcach — haj na źitkom śwéćze — hacź dotal njeźhśćhane. — Śamóźeny léto bźśće chor na konzertnej ľéźbe w Amerilu, hdźeź w najwjeśćiśich méśtach ŕ wulkim wuśpěćhom wuŕtupichu pśched tyśaźami ľudźimi — haj, ŕamo pśched preŕidentom. Tuž je ŕa noŕ wulka a ŕabna wěć, ŕo pśchiźbu k nam do naśćeje wśći ŕo ŕkuśheźo dacź. Pop. w 4 hodź. je konzert ŕa dźeśi ŕ małym ŕaŕtupom, wjećor ŕ bypkom 1/2 8 hodź. je wulkotny konzert ŕa dorośćenych. Programy ŕu dopśebła dóŕtacź pśches Łobuŕtawy tow. „Radośćˇ“, abo pola ń. Łubjenśeho a Zahra w Bukezach.

S **Lubija.** (Ś a j e l i.) Schtvórtk ŕaja policija dźěłacźerja, kotrejž hižo ŕ kójeŕtkim liŕtom pytachu. Na ŕamym dnju ŕaja policija teź zuŕeju mandelśkeju, kotrajž proŕcźo wokoło dundaśchtaj.

S **Khŕšta.** (N a h ł a ŕ m j e r ć.) 13 létna dźowka murjerja Ernŕta Wicźaŕa bźśće pónđźelu dopołdnja hišcźeje ŕtrowa a wjeŕoła. Wokoło 11 hodź. ŕhort a ŕo ŕ Bożej ruću ŕu ŕaja.

S **Kulowa.** (P a d u ŕ ć h ŕ t w o.) Domaŕchźynej, kiž na Hoŕkowńśkej ŕaju bydli, pokradny bo pśched Bukańkej pśchedawarńju ŕkoro źyle nowe kołeśo. Tydźeń pośdźiśo na maka pak ŕwoje kołeśo rano ŕaśe njźelaśo ŕwojeho domu ŕaźo. Paduch bź cźiśko a firmu wotkhtrhnył.

S **Bukowńje** pola Barta. 97. létne narodninny ŕwjećeńśke 22. oktobra 1924 ŕwudowjena Ginzelowa rodźena Falkez. Ginzelowa je najŕtarścha w źyłej wokolinje. Staruśchka maća je ŕtrowa, jenoź nésćhto cźeśko ŕłyśchi.

S **Wětšeje.** Hamtśki pśchedśtojeŕ wośjewja, ŕo dyrbja ŕo ŕwinje pśchehładowacź do a po rékanju. Njedy ŕo ŕa druhich abo ŕamo ŕa ŕebje rěźa. Rékanje dyrbi ŕ najmjeńścha 3 dny do cźaŕa mjaŕo pśchehładowarjej ŕo wośjewicź.

Ze stawiznow Bakuloweje družiny.

Direktor Bakula je čěskosłowakski pedagogiski pŕócowář, kiž z wukubłankami pospytami njekedźbujo na dotalne zwučenja zjebojaznje nowe puće k wukubłanju člowjeka khodźi.

L. 1919 w čěskich powójnskich pomĕrach, bjez krošika pjenjez, pokaza z tajkim wuspĕchom, kak je móžno, tež khiprych wukubłać k dźełu, k idealismu, k wotwazy a předewzaćiwosći, zo Amerikanjo jeho wustupjenje mjenowachu najkedźbuhódniši zjew, z kotrymž so w Europje zetkachu, a Amerikski Čerwjeny kříž přisudźi jemu čestne myto 25.000 dolarow.

Direktor Bakula zarjadowa za tute pjenjezy wukubłanski wustaw, w kotrymž dźĕći darmo wukubła. Z dźĕłom a nadobnej zabawu twori z nichnowych ludźi.

Hdyž amerikanski wučenc Dr. Mac Cracken, jako zastupnik instituta za mjezynarodne wukubłanje w New-Yorku, při swojim wopyće w Prazy Bakulowy wustaw spózna, a što je Bakula za někotre lěta wuskutkował, t k zo bu direktor Bakula do Zjednoćenych statow přeporošeny, zo by tam zjawnosći pokazał, kak je z khiprych dźĕći wukubłał wumĕłskich stwórknikow a tak je z předměstskich skrčkašow, kotriž ani noty njeznajachu, wutworił wobkedźbowanjahódny khór, kotryž po ideowej a techniskej stronje hudźbnje wobkrejži tež najdóžše khórowe składy.

Puć Bakuloweho khóra po Ameriey, kotryž ze swojim wustupowanjom słĕdowaše teź nadobny zamĕr zbliženja wšĕch narodow swěta, bě triumfalny. Wšudy bĕchu sebi ze swojimi pěsnjemi w krasnej ko sali „Carnegie Hall“ Bakulowi spěwarjo d roby ameriskeho luda, měješe starosta najwjetšeho ameriskeho města Hylan za tŕóbne, mólišich japoštołow nadobnsho wumĕłstwa a swětoweho zbliženja před newyorskej radnicu postrowić. President Zjednoćenych statow Harding přeporosy je, zo bychu jemu w „Bĕłym domje“ zaspěwali a wulki inženěr Humanity Hoower, pohosćeše jich we swojim domje.

Na wjacy hač 150 koncertach, kotrež spěwachu we 30 najwjetšich městach rańeše połojcy Zjednoćenych statow, dobuchu sej wutroby statyscowe amerikskich dźĕći, studentow a luda. Wuspĕchi, kotrež je sebi dobył direktor Bakula z wustupowanjom swojich wukubłancow, přinjesechu jeho na tu mysličku, so přihotować ze swojimi spěwarjemi na puć wokoło swěta.

...ława k serbskim dźěćom a serbskemu ludej je ...ram započatk přećelskeho zetkanja so z dźěćimi a ...ludom wšěch narodow swěta.

Přiłopk.

*** Pražene muchaje jesta jako delikatesa.** Dźiwje pśibi w starym Mexiku znajachu pśiedy wobźěbu delikateźu, kotruž źebi z muchowych jejkow pśihotowachu. Jejka wobźěbiteje druźiny muchow, kotruž azaca catl (wodźane mjeźwoćo) mjenowachu, buchu hromadźene, do kulkow fwjerćane, pražene a potom z wobźěbitym ślóchtom jedźene.

*** „Baby" njejmě na kraj.** Wu nalěźcu běźche Franzowzowka z mjenom Athinton, kotrejež muž ma w Newyorku wjeśći wobkhod, do Europy sapuśtowała. Tam porodźi małe dźěćo a poda go ńóńz lěćza na dompucź do Ameriki. Pśi pśichkadźe so jej śjeśe wśěch wumeńjenjow fastup do Sjednoćenych statow dowoli, n i z p a t j e j e d ź e ś c a, dokelž běśche liczba franzowfkich sapućowarjow do Ameriki pśekrotćena. Dokelž fastojinjaj na pśimiku fanonja wobstachu, njeśwjatwaśe jej niczo druhe, hač go je dźěśćom nawrośćiła.

*** Wot rubježnikow fatśĕleny.** Schtyrjo policijstojo pśeśelapichu w nozu rubježnu zwótbu, kij dźiwiśe na jenym kuble pola Hötenśleben kradnyć. Rubježny prak, 10 muźi fyjny, pocźinaśe huydom tśĕlećz a mori policajskeho affistenta Hasenjägera. Na to wśichtźy banditojo cźekachu. Knježćerstwo wustajiło myto (1300 hr.) za wukśĕdźenje rubježnje zwólby. Najźerke fu fo cźi fami, kotśiż w fuźedowin Cźebecku nóńneho ſtrażnika cźeźyh franicku, hdyž jich pśichi nutśłamaniu pśeśeńapi.

*** Wono ſcheri.** Tak rekaśe wo jenym Winiſim kŕćowniwje. Jeneho wjećzora ſeidźe fo tam na 3000 ludźi. Dokelž młodźina fwój halotrijo pśichi tym cźerjećze, ſapſchimny policija, wuhna wcźipnych ludźi a ſaja nekotrych rjelpfow. Wśo běźche „ſchcerjenje" wumyślene. Ale ludźo fu faj dźeći, kotrejž maja na nekajśej kelliji fiwoje wjeźelo. Dhyž fu fo nahladali, potom fo fami rozbeźa.

*** Wernoſćo.** W Khijnje je ſchpundowanje kurſow do ſchtyri róžkow dźĕlene. We kóżdym ſchtyrirożku namaka fo fnamjeſchko na pſchiklad ptaćk, ryba, kwĕtka abo nĕſchto podobne. Nejwarjo dyrbja w taſkim ſchtyrirożku wſtaćź. Dhyž ſón pſchestupja nowſamanja fo ſ pſiſanej ſnamku. Sſu ſi taſke ſnamjeſchka dostali, fo wubofaja. W Nemſkej pſchetrjebaja ſa lĕto nĕhdźe 590 miljonow aſpirinowych tabletow..

**** Dobre wocźi.** „Tamna hwĕzda je ſawſeźe Venus?" — „Ně, to je Jupiter!" — „Maće pak Wy dobre wocźi, ſo móżeće ſamo muźa wot ſonn rozeznowaś!"

**** Dyž ſo pojźenje.** Wuczeŕ: „Nasch liczbny ſyſtem ſmam wot Arabow, naſchu protyku wot Romianow, naſche bankowſtwo wot Wlochow (Italkich). Może mi nĕchto podobne pſchikłady cźeź?" — Mały Fryź: „Ja! Naſch kofejowy młynćź mamy wot Schokeźa a dźećowy wóſ wot Wiećzaſej pojźenjy!"

Schkrowe depeſche.

Wjedrarnja (Wetterſtation) w Barlinje, pſchip. ¾12 hodź.

Wjedro na njedźelu:

W ranńſchej Nemſkej woſtanje rjenje, w nozy mjerſnje, ſ wjećzora rĕki Wódry (Oder) ſo pomeŕcźuje, nozy budźe cźopliſche

---

S Barkina, pſchipołdnju ¾12 hodź.

We ſtinych płaćiſnach ſancho pſchemĕnjenja; we ſiećze ſu ſchpatne wiki, tendenza: ſłaba!

Londonſky młynſky ſu mukowu płaćiſnu wo 1 hr. ſa dwójny zentnaŕ ſnižili.

Cyrkwinske powjeśće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi 19. njedź. po fwój. Trojizy fmĕje rano ⅛8 hodźin farar Eder pŕedowanje a dop. ½12 hodźin dźěćiſkenſchenje; pop. w 5 hodź. konzert zyrkw.. fhóro ſwj. Pětra: ſchedźwjedźenje F-moll-nſchź wot Antona Benckera ſa khór, ſola a orcheſtr.

W Marijinej-Marćinej zyrkwi ſmĕje rano we 8 hodź. farar Berg ſpowjedź a ſwj. wotkaſanje; w 9 hodź. farar Menda pŕedowanje; dop. w 11 hodź. farar Groſze dźěćiſkenſchenje; wjećzor w 6 hodź. ſmĕje farar Groſze miſijonſku Bożu ſłužbu. Sbĕrka ſa naſchu zyrkej.

Pórdźelu rano ⅛8 hodźin ſmĕje duchowny Helm w Marijinej-Marćinej zyrkwi ſchluſſne nutrnoſcź.

Sériedu popołdnju ⅔3 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi modlitŕika hodźina ſa njedźelnicźe.

Tydźeńſke ſaſtojiſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi duchowny Helm, w Marijinej-Marćinej zyrkwi farar Berg.

Se Sćićpcźo. 19. njedź. po fwj. Trojizy rano we 8 ſ. herbſka ſpowjedź a Boże ſwj. wotkaſanje, dop. ½10 hodź. herbſka Boża ſłužba, 1/12 hodź. nĕmſka Boża ſłužba. Kolekta fo jĕdźa ſa Oberlinowy dom w Nowej wſy pola Potsdama. - Sćmjerćny kĕrluſch ſo ſrjeda ſa Marju Zuzez ſ Miſoraſa. — Sćerkownaj: Matej Fabian ſ Hann Cźaſchlik ſ Miſoraſa. — Póndźelu, 27. oktobra herbſka kermuſchna Boża ſłužba dop. w 10 hodź.

Towaŕſtwowſki powĕſtnik.

Spĕw. tow. „Radość w Bukecach ma ſrjedu, 29. okt., wjećzor we 8 hodź. ſpĕwanje.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk, 31. okt., w Pančićanſkim hoſeńcu zhromadźiznu, po zwućowanju. Nowe ſobuſtawy ſo pŕijimuja. Pŕinoſk zaplaćić. Staroſta.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyſchinje. Zaſtupne khartki za Bakulowy koncert ſu w Smolerjee knihaŕni dostać. Kwartŕy za dźĕći ſo hiśće pytaja. W u t o r u pŕi ſpĕwanju w „Hotel Rachlitz" budźe ſo dalše wo koncerće wozjewić. Proſymy wo dypkowny (8 hodź.) a bohaty wopyt. Pŕedſydſtwo.

Serbſke towaŕſtwo „Łužica" w Hornjej Hórcy. Sobuſtawy wosebje na pŕednoſk kedźbne činimy, dokelž ma k pŕednoſeŕ hiśće jenu zhromadźiznu, cheyli a dyrbja ſobuſtawy z dypkom w 2 hodź. pŕińć. Pŕedſydſtwo.

Jednota „Sokol" w Małeſećach. Pŕichodnu wutoru pop. w 5 hodź. je zwućowanje za dźĕći, wjećzor we 8 hodź. za Sokolki. Stwórtk wjećzor we 8 hodź. zwućowanje za muſkich.

Sokolſka hudźba Małeſecey-Porſley ma dźensa wjećzor we 8 hodź. zwućowanje w Lětonju. Sykora.

Spĕwny wotrjad ſerb. tow. „Zerja" ſpĕwa ſtwórtk, 30. okt., wjećzor w Njechorńju.

Budyſka Bjesada ma póndźelu, 27. okt., wjećzor ½9 hodź. zhromadźiznu. Dla zarjadowanja Bakuloweho koncerta 31. okt. njech wſitke ſobuſtawy pŕińdu!

Pŕedſydſtwo.

Budyſka Jednota ma jutŕe njedźelu, 26. 10. wjećzor we 8 hodź. zhromadźiznu wurjadnje w ſtarym ſeminaru. Pŕednoſk jek. wyſſi wućeŕ Rĕzak pŕilubił. Wo bohaty wopyt proſy pŕedſydſtwo.

Bakulowy koncert w Bukecach je póndźelu, 3. novembra, pop. w 4 hodź. za dźĕći (wulcy może ſo wĕ teź pŕińć); zaſtup 20 pj, wjećzor ⅛8 hodź. wulcy wumĕlſki koncert za doroſćenych. Kóżdy Serb njeće tute žadne poſkićenje wopyta. Programy ſu dotŕaſa dóſtać pola kk. Cara a Lubjenſkeho w Bukecach. Wubjerk.

Jednota „Sokol" w Budyšinje wotmŵa ſtwórtk, 30 okt. wjećor we 8 hodź. w Serbſkim Domje ſwoje lótſuŋ generalnu zhromadźiznu. Porjad: 1. Roz prawy. 2. Towaŕſtwowſke naležnoſće. 3. Nowe wólby. 4. Namjety za generalnu zhromadźiznu zwjazka. 5. Wſelćizny. Wſć akt. a pasivne ſobuſtawy ſo z tutym pŕeproſuja. Staroſta.

Jednota „Sokol" w Khrośćecach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjeńkec zwućowanje; pŕichodne zwućowanje je 28. oktobra.

Jednota „Sokol" w Rulbicach ma wutoru wjećor ½9 hodź. zwućowanje.

Wšě ſerbſke towaŕſtwa w blizkoſći Budyſina ſo proſa, hdźež Bakulowy dźĕćacy khór ſpĕwać njemóże, zo bychu tola 31. 10. koncert wjećor ½8 hodź w „Bĕłym Konju" w Budyſinje wopytali. Pop ¼4 hodź. je koncert za ſulke dźĕći a jich ſtaršich w „tŕśeleŕni". Zaſtup za dźĕći 20 pj, za doroſćenych 1 hriwnu. Tajki wumĕlſki dźĕćacy khór hiśće naši Serbjo ſłyſeli njejſu. Wubjerk.

Khwaćanſke ſerbſke towaŕſtwo ma njedźelu, 26. okt pop. w 4 hodź. pola Nowakec mĕſańnu zhromadźiznu. Pŕednoſk je pŕilubjeny. Wšo ſobuſtawy kaž teź wšitcy dobri Serbjo chcyli w bohatej lićbje z dypkom pŕińć. Mamy ważny porjad. — Njedźelu 2. novembra ſerbſki wjećor z dźiwadłom, wſo potom do Khwaćic.

Wumĕlſki ſpĕw. koncert Bakuloweho dźĕćaceho khora z Prahi budźe ſo w Budyšinje pjatk, 31. 10. pop. ¼4 hodź. w „tŕśeleŕni" za dźĕći a wjećor ⅛8 hodź w „Bĕłym Konju" wotmĕć. Njech ſo naši Budyšcy Serbja a teź Nĕmcy na to pŕihotuja. Zaſtupny khartki ſu w Smolerjee knihaŕni dostać.

Wubjerk.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Nuźene ſjednoćenſtwo tſchĕchikfryjeŕſtwa.

Ertſćina wo wothłoſowanje dla poſtajenja nuźeneho ſjednoćenſtwa tſchĕchikfryjeŕſtwa we wokrjeſu mĕſt a Bud dyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je dokónćana. Cźas wuleji wot 27. oktobra 1924 dwĕ njedźeli dołho. Kij tuto naſtupa, może do njeje na kupnizy pohladaćź wo 2 poſchłodźe wo ſtwje cź. 10, błĕtawe dny wot 8 hodź. dop. do 1 hodź. pop. a wot 3 hodź. pop. do ½5 hodź. Sobotu pak jenoź wot 8 hodź. do 1 hodź.

Schtóż na nĕſchto pſchećźiwo tomu, njech to w tutym cźaſu wſofewi, pſchetoż poſdźiſchko to njebudźe móźno.

Kommiſſar br. Förſter, mĕſchcź. tada.

Hamtſke z Kulowa.

Wſchć pŕjedawſchi nĕmſzy ſtaćjenje, kij ſu na ſadanju ſ pólſkimi ſtaćanami, dyrbja ſo do 27. okt. 1924 na radnizy ſamoſtwjeć.

— **Karchy!** 31. oktober 1924 pſchedawaja ſo dop. wot 8—9 hodź. w rybotwni pſchi mĕſchcź...ſtim młynje karchy. Punt płaćiſ jemu hriwnut.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawĕſtkiŕ: A. Dučman, w Budyšinje.

Hospodaŕſki rozhlad.

Sobotu, 25. oktobra 1924.

Kurſy wcźera w Barlinje:

(Lube hriwy za w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	21 920
jendźeſſi punt	18 845 000	cźeſkoſł. króna	12 500
ſchwajcarſki frank	80 670	10 mil. półſk. mark.	78 200

We pjenjezach njebĕ wcźera žanyho pſchemĕnjenja. — Efektowe kurſy ſo wcźera dale wotkrjeŕowachu. Wójnſka pożeſonka ſtejeſche mjeſ 445—435 miljardowym prozentam.

Na **produktowych** wikach bĕ mało wobrota. Płaćiſny bĕ ſu ſłabe. Wikowarjo poſkićowachu wjele nutrnjeho ſita. Tukrajneho wſchak tak njeſe na wikach njebĕ. Tu Ameriku žito nĕſchto tuńſcho powĕ. Jećmjeń a wowſ ſe płaćiſnje popuſchćiſchtaj. Wotrubu a womjeſchki mĕjachu mało kupzow. Zentnaŕ płaćeſche

ſchtwórtk w Kamjenu:

pſchenźny 10,80—11,50, rożki 10,75—11,50, jećmjenja naležneho 12,75—14, wowſa 8—9 75, bĕrnow 3—3,50 ſt. hriwnow,

ſchtwórtk w Shorjelu

pſchenźny 10,00—11,00, rożki 10,50—11,00, jećmjenja naležneho 12,00—14,00, wowſa 9—9,50, bĕrnow 2,50—2,60 ſt. hriwnow.

wcźera w Drježdźanach:

pſchenźny 10,95—11,20, rożki 11,00—11,25, jećmjenja naležneho 12,25—13,75, nałmnego 11,50—12,25, wowſa 9,80—10,25,

w Barlinje:

pſchenźny 10,75—11,00, rożki 10,50—10,70, jećmjenja naležneho 12—13,25, nałmnego 10,50—11,25, wowſa 8,75—9,25 ſt. hr.

Bili wuſitkowcźho ſkotu wcźera piatk w Barlinje-Friedrichsfelde (Magerviehhof). Na wiki bĕchu pſchihnali 519 ſtrowow, 34 bykow, 16 próſnikow a 128 cźelatow. Dobre bĕſti bĕchu žadne. Płaćiſny ſu pornjo tydźeńſkim wilam mało pſchemĕnićhu. Wone płaćachu:

Wyſokakwalitatne krowy a dobre bĕſti

1.	rjadownje žanych njebĕ	
2.	rjadownje	250—360 hr.
3.	rjadownje	200—250 hr.

Jałowki:

1.	rjadownje žanych njebĕ.	
2.	rjadownje	160—280 hr.
3.	Prośiniti a druhi ſtót	33—36 hr.

po zentnarju żiweje wahi.

Na konjaze wiki bĕchu pſchihnali 798 koni. Wiki bĕchu mĕrne a płaćiſny krute. Wone płaćachu

1. rjadownje	1100—1500 hr.
2. rjadownje	800—1100 hr.
3. rjadownje	500—800 hr.
dobiſzki	300—500 hr.

Zakoŕ pſchi 200 zenk. we Magdeburku bjes barcta 18 hriwnow. Tendenza ſłaba.

Sćo pytaja:

Holza do młyna w Hórſchowſe, kotraż młokaŕſtwo a pjerjowy ſtót ſamóſe wobſtaraca. Bliſki we Sćićzećach. — Starſchu do domu w Budyſchinje, Karolaſtr. 10.

Płaćiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołijowe łymje po tunu abo 1000 kg, ſowaſ 100 kg. płaćiſny po ſtotej hriwnje.

	23. 10.	22. 10.
Pſchenźna rożka	115-220	219-224
rożka	210-214	216-219
małki. jećmjeń	240-260	240-270
nat. jećmjeń wowſ	—	—
kukuricza (Mais)	175-185	182-190
pſchenćin. mała	—	—
cźana mała	30-33,25	31-34,25
pſchenćź. wotr.	29-33,00	30-34,00
rżane wotruby	13-13,20	13,80
rżane mała	12-13,00	13,00
rapš	390-400	4/0
lane łymje	400-410	400-410
hrós	24-26	24-26
pjeluſchki	17-19	17-19

	23. 10.	22. 10.
rapš. wołuſchći	16,00	16,00
poch. metaka	9,10	9-9,10
ſerabella	14,00-15	14-16,00
ſerauge łuſći	19-19,50	19,50
łuny	20-22	20-22
wołs	18-20,00	18-20,00
lany wołſuſći	25-26,00	25-26,50
módre łupiny	14-15,00	14-15,00
ſotte łupiny	18—19	16-19,50
łuno, 50 kg	3-3,20	3,20-3,30
ſ oma, rżana	1,3-1,50	1,0-1,40
„ pſchenź.	1,30-1,50	1,0-1,40
„ wowſna	1,20-1,40	0,90-1,00
„ jećmjena	1,20-1,40	0,90-1,30

Na pſchedaŕ:

Bĕłuſki ſyſnaj, Schołta w Kulowie na Hóſkowſkim puću.

Jałowki, wyſokoſtućelna na Hori 6

Proſata w Bĕłej 21 pola Kamjenza.

Koło, konjaze, Pohl w Kamjenzu na połnóžnej ſtrony 26.

Motor benzołowy, frkty nóż, kumpu a ſćećzne zyhele, piwarnja w Kulowje.

Seka w Budyſchinje na rożowej haŋy 25 III.

Kobła, 3½ lĕtna we Spłošku, ſwobodne kubło.

Minorkafury w Bĕłećzanach cźo. 37.

Drobnowikowanſke płaćiſny w Budyſchinje.

25. oktobra 1924 po hamtſkim poſtajenju.

Wiſoke płaćiſny ſu wo 10ſt. hriwnje zwiſnowate.

Twora	najniſſch. płaćiſny hr.	najwyſſch. płaćiſny hr.
Howjeſe mjaſo ſ koſćemi . . . 1 kg	1,60	2,20
Cźelaće mjaſo . . . . . 1 „	2,40	2,60
Słopjaze mjaſo . . . . . 1 „	2,00	2,60
Sćwinjaze mjaſo . . . . . 1 „	2,60	2,80
Tukrajny ſwinjaŋy ſchmalz . . 1 „	3,30	3,60
Pſchenćźna muka . . . . . 1 „	0,44	0,60
Mana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlĕb . . . . . 1 „	0,35	0,36
Jedźne bĕrny . . . . . 1 „	0,08	0,10
Raiſ . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,56	0,72
Sćoki . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjaŋy ſchmalz . . 1 „	1,90	2,00
Sćuſchcźeny pokĕł . . . . . 1 „	3,20	3,60
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,28	0,30
Jedźna butra . . . . . 1 kg	4,60	5,00
„ „ wułrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . ſćt.	0,16	0,18
Jedźne bunu . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zołor drobny	—	0,80
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepł.) 1 ztr.	—	1,90
Brunjowe briketty . . . . . 1 „	—	1,15

Kedźbu! **Wotewrjenje wobkhoda.** Kedźbu!

Nowotwarjeny walcowy młyn w Delnim Wujezdźe

dowola sebi z tutym zjawnosći wozjewić, zo je nětko **mlěježeński młyn** do połneho wobkhoda stupił.

Budu so stajnje pročować, mojich česćenych woteběrarjow spěšnje a sprawnje spokojić a prošu najwutrobnišo mojich dźěłodawarjow, přećelow a popřewaćelow, zo bychu moje młode předewzaće dobroćiwje podpjerać chcyli.

Z dobrom wozjewjam, zo hižo nětko kóždu dźělbu pšenicy ke kermušnemu pječenju k mlěću přijimuju a tež, zo srjedź přichodneho měsaca **woleńcu** kaž tež **připrawu k wotbiću pluwow** za ječne krupy, hejdušku a jahły do dźěła stupić dam a přijimuju hižo nětko tute płody k předźělanju.

Z počesćowanjom

Telefon čo. 13. **Korla Němc w Delnim Wujezdźe**
wobsedźeŕ.

Cyle wosebje tunjo

podawa
murjerske cyhele
dźěrkate cyhele
plestrowe płaty
třěšne cyhele
w rjanych, njezańdźitych barbach

Nielejowe w zwiasku! Nielejowe w zwiasku!

Klinkarnja w Třoch Hwězdach, Paul Arnold
w Třoch Hwězdach p. Budyšin. Tel. Hamt Budyšin čo. 11
Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowanske towarstwo z w. r.
telefon čo. 156
zdźěluje swojim přećelam

wićne płaćizny swětowych burzow

kotrež wšědnje někotre razy ze škrowej telegrafiju dostawa.

Leń a wołmu

wšeje druhiny kupuje a zamjenja kóždeje dźěłby
Přadownja Kamjenskich wołmowych dźěłarnjow
dr. a w. r. w **Kamjencu** na Arndtskej dróze 33. Telefon 177.
R. Höfgen.

Česćenych předawarjow prosymy, zo bychu sebi wot našich pokupowarjow swoje wupokazy pokazać dali.

Wapno (kalk), cement a hnójne wapno

poruča
Willy Mader w Budyšinje
Kontor na sukelnjskej hasy 1a. Telefon 107.

A. Heintze w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana semje 125 jutrow. Firma założena 1876
poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch druhin a formow, **jahodkowy sad, pychowe kefćki, alejowe štomy, jehlinowe štomiki** ze semju, **róže** wšěch barbow a druhinow, **wijace rostliny, zymo-krute kefćki, hajniske sadźenki.**

Katalogi z płaćiznami na přeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźenjow a zahrodow. Samne zahrody poskića wobkedźbowanje zatnych kóždołětnych a derjenoćnych sadowych druhin samneho a cuzeho płahowanja, kiž so za sakste a ležake wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Słomu

rjane wokłepy, rjanu šěrokomłóćenu mašinsku, hładku słomu
kaž tež kóždej druheje druhiny kupuje
August Hepper w Budyšinje.
Telefon 1258.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepropušćateho płatu **předawa a wupožčuje**
dešćowe, wołmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow
Zasopředawarjo so pytaja
fabrike, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister**
w Drježdźanach
Waltherstrasse 20. Telef. 17064
Předawanski büro w Budyšinje:
na Hošćo hasy 23. Telefon 1045.

Płaćizny hódno

židźane trikowe

drasty a jumpry
w najwjetšim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektriciltne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleŕskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Hobrski wubjerk

tkaninow za šórcuchi, rubišćow, jakow; kožuchowych počehnjenjow wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Stajnje dóndu nowosće

čorne a brune kašmérowe rubišća

Hobrski wućjerk jakowych barchentow kaž tež wšěch wumyslomnych tkaninowych druhin

Najwjetši wubjerk žonjaceje drasty.

Kruće sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!

Alfons Schauseil w Budyšinje.
Telefon 1315.

Direktor Ottilius Schmidt
SPEZIALIST FÜR HOLZBEARBEITUNG
BAUTZEN

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wahy** wšeje druhiny a druhe **žonjace wěcy**, też **krótke a wołmjane twory** pola
Kinder manrowoje na serbskim hrjebju, 24 l. z napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serbsce.

Mesle podawa najtuńše dnjowych płaćiznach
Ernst Schuster
blidarnja we Łazu.
Najlěpše płaćeńske wumjenjenje. Wšo mašinske wudźěłanje, wuhěblowanje a wuspundowanje podłohow a druhich drjewow.

Kupuju jenolětne korbowe witki

zamjenjam je też na korby. Wo poskićenja prosy
Pawoł Zimmermann w Pirnje
korbarnja w plonerskej kasarnje.

„Serbski Hospodaŕ"

ratarske wulkowikowanske towarstwo
w **Budyšinje**
ma hišće nješto

symjeńtnej pšenicy

z Dobrovizkej symjenjo płahowaceje stacije.
Wona je načinjena we plombowanych měchach

Před šuleŕskimi wrotami 8 **Döcke** na Bismarckowej dróze 4.
Stajnje na składze:
Hotowe kostumowe suknje
we wšěch barbach wot 2,90—5,50 hr., je-li so přeje też po měrje
wosebne žonjace a mužace tkaniny
Dobre kajkosće! Solidne płaćizny!
Na přeće so też drasty sešiwa.

Nawěški přinjesu wužiłk!

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**
Telefon čo. 154, 155 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań hač do **18** %. Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

2. přiłoha k čisłu 251 „Serb. Nowin“

Nobotu, 25. oktobra 1924.

Pschinjesćze wopory sa lud a kraj, sa narod!

Wjazy sozialnego rosumjenja a cźuća!

Wobhaj tuteju nopišmow ma teho smysła: Ma-li lud žiwy wostać, dha dyrbi kóżdy jenotliwy wopory pschinjesć. Tu rěka: Najprjedy wulk, potom ja. Howak njemóžemy k ludowemu sjednoćenstwu dóńć, ś wjetšeje rěći ma najprjedy wo słónečku, hdyż mróčele zosćo nochwedża. Tak je też sozialnym (shromadnym) cźućom. Dyrbi so husto wo nim rěčeć, dokelž je so nimale dospoła zhubiło. To na ruzy leži, so lud a stat bo kubły krocźitaj, hdyž njesamóle jenotliwe swoje interesy pomschitkarnemu łóńcźenju podešćinjeja.

Pěsnjerjo a wucźerjo su tute ludowe sjednoćenstwo woworne sjednoćenstwo mjenowali. Tak też sacźuwa lud, hdyž so wo tym rěči, so ma so něschto wopowarować na wobtarju nótcźinu. Wot hu ands lud hnl jena amejna. Dźensa bo strocha pschinjóńcźech, so so cźi wuńsmějja, hdyž wo woporach sa nótcźinu, sa narod, sa ludstwo rěćiśe. Wjele śnitnych hlidach a pśinoch łokach — schtó žebi to na tradarezo bjerschcźo na swój lud a kraj myślił?

Lud bjes sozialnego cźuća, bjes wopornych myślow je kaž schtom bjes munka, śrudnje bjes wody. Wón so rozběži, hdyż materielny, mamonitiski sajim sasnadze. Mósto so by jedyn zuk był a so jako tajki cźuł, je taźe — mosć riez — sohse sjednoćenstwo ś wohmjeschowanym rukowanjom. Sajim sa powschitkowne dobre luda je kaž bluschcźata mndźina, kotraž pschi najmjeńschim wětrje rosnuknje. Schtó cźini najwjaz sa swój lud?

Kiž we najwjetschich woporow pschinjesć.

A kotre nalady w śrěcźe pschinaschuja naiskrje k wupładowanju a k hdźerjenju ludowego sjednoćenstwa, luboścźi k bliščhemu a narodej? Tamne nabłady, kotrež woprowazu mysl pśtuja a haja a we wótcźinskim smhśenju a sukkowanej wěsće jadro swojeho žiwjenskego bucźa widja. Kak pschemóža? rjane toke je! Schtó dostanje mato? Tamne hrožiki cźłowjek, kiž woporu pschinješe ś luboścźe k Bohu a bliščhemu. Niz jeniatne wóinki wjednik, niz ś lawrizmom krónowany pěsnjer, niz wobšérjenu wucźenu a wunamakar, nź, tamny

wótcźinu,

kiž polneje wěry a luboścźe ku wobruze sa swój lud — bjes meterielnego dobutka a swdutnego pschipósnacźa, kiž w cźichim dźěła a swara sa swój lud, so by trał a stał. W mnohich wótcźinach, kotrež běchu wucha naroda, widźimy žiwe woporu śrdźitego luda. Woni běchu konschentnizy obstajni, njetkabblazy we swojich nahladach. Jadnu njeje se schkódnym awšarstwom so nasadźał a hnadź k wocźomaj swojemu narodej słužił. Wschi jich pisma a rěcźe su cźiny ni-sdobicźnoscźe a pschewinjenja cźłowjeka kakanych myślow. Krasny symbol ś cźasom, w kotrychž hišcźe žiwi běchu sa powschitkowne ideje. Wobraźi sich bluscheca so w Macźicźnym Domje a wostanu njeśmjertni we wobmišecźu luda. Tuczi mi-łojo, tuczi słowni Serbja a wótcźinzojo dźěłachu sa lud, nia swoiseje wošoby dla,

pschinješčechu wopory sa powschitkownosć

niz swojeje cźełe dla. Běchu pschetrjacźi ś luboścźu sa swojich rodnych, kotraž kónch mjesow a sadźewkow njeknoje, kotraž so mukami we słužbje sa lud, so bliščheho. Cźujachu a wobhachu so jako stawy małego naroda, ke kotremuž wschi swoje cźełne, duchowne a materielne mozy wopornowachu. Njeźdźechu kanemu dźěłu i pucźa a pschewostajichu je radosćo druhim — běchu gmejna wopornowanch, kotraž wobjimschesche wschón lud a kraj. Naschi narod njeje žiwy ś dobrockelstwa mózanjow, ale ś woporow, kotrež kóżdy narodowc na wołtarje naroda połoži. S nich mutkdha mó a sylnosć, pschewjedcźenje a nadźija. Bychu-li nschitzy w jich duchu skutkowali bychu-li nschem wowornam luboścź bnła pucź a swójba, by wjazy narodnoho žiwjenja knježiło we šerbskim ludźe . . . Tu seki dóst naschego pschichoda!

*

Morawiski lud a kraj.

Wobrasli se žiwjenja, stawiznow a pucźowanjow

narysował Jan Bryl-Sserbin.

Morawa je luboha kotra šerbskeje Łužicy. Wschitzy wědmy, so Morawa wucźinja wulki dźeł dźensnjischeje cźesłowakskeje republiki, bjwschi se starodawna parla w kónje žrjatorwjazakawškej.

Někotrižkuli Sserb snaje tule rjanu kotsicźku nia jenoż po mjenje, ale wot wobliczа k wobliczu, dokelž je na Morawu, abo pśes Morawu pucźował! Mnohi jaso je něschtožkuli we Morawje cźitał abo sastyschał, wobzebje dóst spomina na Napoleonski cźah wójnow, na wulku bitwu pola Slakowa (Austerlitz), abo na wójnu 1866, hdyż Sakkoja na stronje Keižorskeje pschećiwo Pruźam wojowachu.

Kóżdy dobry Sserb pak, kotrž snaje swoje „**Stawizny šerbskeho naroda**“, we wschak wjele wjazy wo brattach Morawanach, kotšij su w starodawnych dobach shromadnje se Sserbami schli do boja sa njewotwisnosć a swobodu. — Su bychmy so na twojim łžnje dóstnali, so bychmy so poskuknjowali we wažnych wokamikach naschego narodnego žiwjenja, so bychmy luboścź cźernali k swojemu ródnemu ludej a drobei wótanej femi a se wobimnego bóńcźa a lubowanja prawje bycźownje so wobschenili, powiedu w sekkowanych biesadach naschich cźesćenych cźitarjow na Morawu pokazuju jim „Morawski lud a kraj,“ kaž swon jón po stawiznach, je žiwjenja a bliščes mnohe pucźowanja tam bóstnał a luboważ natwuknył. Lětka runje je Morawa sławne, historiske dny měła: President Mašaryk je w junniu do swojeho ródneho kraja pschišeł, a zuły narod je jemu tam hołowjał. Wulke śwjatoscnosće su bo też na Mjelehrádźe wotmełwale, hdyż so Sstkowjenjo k „mniji“ abo na sjedźe zapołchłoństwa śwj. Cyrilla a Methodija shromadźichu. Wo tom wschom nazhužuju někto někotre wobrasli.

I.

Schto powdźaju nam narodne stawizny wo Morawanach? Naiskarše cźasy, w kotrychž so stawizny na Morawje se sakkudenjom Sskowjanow tam napocźinaju, hacź do 9. lětstotka, su hišcźe ś tołchej cźmu pokrute dnłi cźełke stawizny. Ale jakož je morawski narod po pokkadženju, rěcźi, swobnjach, a powołu dwł stajnje jedyn ś cźełkim narodom, tak też je so pschez ś nim dźěłał do jenaikeho wokuda w nastupanju wjetšich pschemjenjenjow. S cźełkim narodom wobkudny shromadnje w pokraju k. lětstotku swoju semju, ś nim shromadnje cźerpješe pokorjenja wot Awarow, ś nim też se Ssamowej pomocu bu w 7 lětstotku wuśwobodźeny.

„Hdyž bu mjenujzy rubježnistwo Awarow, kotšij wot wuchoda pschi Dunaju w lěcźe 568 hacź do šuskodnych Cźechow pschicźahnychu, Sskowjanam pschez wobcźežnjiche, wotmyślichu žebi jich wuhnacź a pschimnacź bu bróńce. Wojowanja šo špocźachu, hacź skórcźnje kuhž Samo se swojim mónnim pschewodnikom ś Frankow pschišłoschelskich wjednistwo pschećiwo Sskowjanow na so wsa a šulnych Awarow tbi. S dźakownoscźe mutwolichu jeho Sskowjenjo sa swojeho krala w lěcźe 627. Tutón wulstojny muž sjednoćiwschi pschedunajskich Sskowjanow, Morawjanow a Cźechow, bo jedneho wulkeho mózaraskiwa pobi ś pomozu Serbow wójšło Dagoberta, krala Frankow, pola Domažlic w Cźechach w lěcźe 630 a potom honjeschе Frankow hacź do Durinskeje. Tehdy podcźišny so też šerbšti wjerch Derwan se swojim ludom pod Samowe knjeżeństwo.

Dagobert šwita swoju móz hišcźe raz pschećiwo Sserbam, ale druhi króć šibity dyrbješe Sskowjanow na pokoj wołtajicź, kotšij sjednoćiwschi so pod wjednistwom Sama wot Dunaja hacź k Dźewinej (Magdeburgej) šwobodnje pschedenbuchu. Ale po Samowej šmjerći (662) chanchu Cźechojo Morawjenja, Sserbja a druhi Sskowjenjo ś nowa stanj sa so w prjedawšchej njewotwisnosći žiwi buć, njedźiwajo, na to, so ś nim njepschećelowi pucź sa nadwadu a rubjenja wołšichu. We wojowanjach se šuskodnymi Saksami wobarachu drje Sserbja šwobodnje swoju hranicu, ale potom pschibližowaschе so hróbnischa móz Frankow, nad kotrymiž jedyn ś najnahladnischich mógnarjow — Karl Wulki knježeschе.“

A po Samowej šmjerći so Morawjenjo wudźerachu pschećiwo Chaganam. Tehdyšche morawske hranicy běchu k poldnju nimale teśame kaž dźensa; k ranju wschak cźehnjechu so hacź k Tatram. Po šhadnjenju awarskeho mózaraskiwa rospschestrěwachu Morawjenjo w sapušcźenych krajinach pschez dale a dale swoje hudła, bórzy wobhaćowschi też k poknozu zuse poręcźnischcźa Dunaja wot Mamhardskich hór hacź k wulkiwej Hrona, wucźerjowschi wottud někotrych awarskich wjerchow, kotšij běchu swoje knježeństwo wot Karla Wulkeho jako wicźeześtwo (lenitwo) pschijeli. So bychu se wójnu niehyli pschećeščehani wot mózneho khežora Karla, podcźišnychu so jemu morawšzy wjerchow ramowólnje na Rěźnauskem (Regensburg) šejnje l. 803, a wot teho cźaša mějachu jich sc wojerjow Karloweho khežorstwa.

(Pokraczowanje.)

Nadwma w boli.

We purpurnych barbach šjewja so nam hola,
A wschudże, wschudże knieži šmjerćna cźischina.
Ruzko khcrwjeneho šłónca nochodna,
Pata šwój wulcźki kady małoły šwatoła.

We hrosłach schtomišnu so tam sasnjeli,
Mołk šnio rosšednju hodźinu šwjeschcźa.
Pomałku kaž we šmjertnej struchłej šłuknosći,
Pada lopjeschcźo so lopjeschcźu se schtoma.

Wjetšik nuni so połbłnnie a sanješe
Lopjeschcźu padazemu nošednju hubju.
Hischcźe ras wono so k nisšebam połbłnnje,
So by łokmowało potom. cźełnosć tuźnu.

S krasnej wónju. we šłónczka Krnornem bnschcźe
Proji stwórba hoše nam połedne bożenje.
O. so by też naš šerbše bźdźenje,
Junu dowjeklo do lkischcźe cźełnosće.

Wawoł Kricźanak.

Prawidła sa strowotu.

1. Wucźerišnh wschźdnje šmwj, w kotrychž bydlišch.
2. Nosch łobku, mjechu a pschewadźu (poroš) braśku. - Draścźu so tak, so mózkich jenotlive dźěle drasty wotpokóńcź, hdyž je tara cźołu. Wuchodźuj so wschźdnje na strowym powětrje a šłónczku.. Swucź so na to.
3. Staraj so, so ma cźełstwo pomětr też w nowy pschistup do łěkarnje, w kotrejž so kevicź njetrjeba.
4. Nawucź so prawje hłuboko buchacź, wožebje wonka.
5. Nježeš pschewaješe, so pschewi-še nawaśich. Swižny cźłowjek je dleše žiwy hacź tłusti.
6. Wobroć so saso k naturnej jěži. Rosmyślui žebi, so běchu prěnjotne požiwadło žito. šekenina, schtomowe płody, worjechi mjaso. mloko. jeja a woda. W ruzy cźłowjeku šu so wone pschemenite a maju so jako bóle wo sstarkh šłoźowacź.
7. Wubjeć wschźdnje ś jěži ś mjenowanych požiwadłow, ał pschkrao cźełstwe. Rostkuaj wscho dokkadnje, potom so jěde lěvje pschewaznuja a też tnja.
8. Khodź a hedź šłajnje runje. boj cźełu w prawem cźaśu wotwocźynnej. Hlodaj so pschemeja (Zugluft) wožebje pschewětrowe khribicźki. Dźerž noši cźołe.
9. Hladaj so wschźch jedow — nikotina, alkohola, kofeina, też pschemérneho łkšłóńcźenja. Kedźbuj wožebje na šamnjenje. Wobaraj so w prawem cźaśu pschecźiwo njemu.
10. Rjedź žebi wschźdnje šuby a hubu. Jěš po mólnoscźi wjele šadu. Tón cźišcźi šuby. Dźi ś najmjeńscha junu wob lěto k šubjazemu lkarjej.
11. Potajnstwo cźełneje strowoty wotwocźuje na prawym rosdźělenju dźěła a wotpocźinka.
12. Wobšćowaj pschi wschźch podeńdźenjach žiwjenja wjeselu mysl.

Wopaczny prynz a lěkaŕ psched Driedźanskim šudom.

25 lětny Alfred Friedrich Heller bě wobšłorżeny, dokelž bě jebak, wopišma falschowak, pschefkchiwjak, na cźešći ranik, žeńtwu lubił, doktor so mjenował a podobne njekhmanišwa šworał. Wón je też hižo prjedy khłostany. Wobšłorżeny, kiž jeźa rad wožednego knjesa hraješe, pschidźe ras do šchokaladowebo wobšhoda a twdawaše se so za prynza ś Hohenlohe. Kupowaše, kaž proješe, sa prynzeznu Hanu, najdrohotnijše khšłóńcźeški a šapłacki ś falschowanymi a njewótcźiwymi šekami. Pschedawaŕku wojeba hišcźeše wyšeho teho, so běše ma na dalšhej falschowanej šchekaj pjenjesły wuplacźej. Drubeho dnja wopyta šwrotnjo a wošjewi sam, so prynzezna Hana wustaw pschichodny dźeń wopyta. Wschitko hotowaše so hižo na wšchkhad nadobneje knježny, ale hacź do dźenšnischeho dnja hišcźeše pschišłała njeje. Druhi ras kałaše sebi kokeło na wudruhowanje. Wón pak wupruhowa, tak wjele na nim łaknjał a so ś nim pominy. Sazo druhi ras wudawaše, so je jeho nan ś majorom, wón šam pak ś wobšedźerjom ruckéfkubla Na tajke mjeno dosta wjetšich šummu pjenjes, so by hórny podawał.

Rad pak chazyše ś lěkarjom bucź. Jako dr. med. Schlitter pschihłaše raš do wustrowišcźnje w Drjedźanskej wokolinje. Tam pschedwjedźechu jemu thorych. Dwókmaj khorobnymaj šotromaj twdawaše, so chze jeju w swojim sanatoriju pschihłaječ a wojeba jeju šrsašcźnje. We wobšonych hoteschcźach nacźini Heller pod wopaczným mjenom wyšoke wokšćiny. W šjawnych šudnišich jednanjach rad pschidwoštuchaše a nowe myślicźki šrdźaše. Raš běše po jednanju ś sašudźenemu, so sa šaštupowazeho Drjedźanskeho šudnišeho lěkarja wudawajo a praji, so może jemu pomhaćź. Wón łkała swój wopor na Ammonsku dróhu. Tam pschepytowaše šaštudźeneho, napiša dobre lěkarske wuźiwedźenje a da a hebi sa to 30 šł. hr. šaplacźiš. Wobšłorżeny pschiwołaji falschowane wopišmo k próšitwje wo šunilnosć. Ministerstwo prawa pak wobohemu hdźeli, so je so wojebeaš dak.

S dźowku lokomotivneho wjednika na wotpocźinku šeńa so jako doktor. Sšłubi jej šeńtwu, wotnaša šebi dwé jšinje a bu derje hospodowaný. Tu praji, so je we Krnsdorfe a wobdźeli so na kurfusu pschi šónišej kliniky. Nimo teho pak chazyše też jako praktiški lěkaŕ něschto saštužicź. Sšwojeho pschichodneho nana w pschichodźe pósła tehdła ś firmje Knofe a Dreśler po katalog, w kotrymž bě sarjadowanje lěkaŕiskich jšiwow wopišane. Sšwojej njewjesće wuwabi jamu šummu nižšeńskich schěšmakow. Sdźe polizija w Hellerowym bydlenju po pokała, kdocźi falschny prynz a doktor ś woknom won ś prěnjeho poschoda dele do dwora a wucźekny. Posdźišcho pak jeho tola popadnychu.

S taśimi powdańcźkami dyrbješe so lawniški šud wdwómaj termijonaj šaběrać. 18 měšazow jaštwa so namjetowaše.

Přiłoh.

* **Spěšchnosć łaštojcźkow.** W Antwerpnje popadny muž łaštojcźku, kiž bě žebi pod jeho śtchu hnězło natwarźa. Wón pósła ju ś pósłowkami (Briefkauben) do Compiegne. Tam pušcźejcźu wschk šwérjatka nadobo do powětra. Dobje šlětowachu najprjedy wokolo, so buchu pucź domoj namakałe. Łaštoiczka pak naštaji so hnydom na lět do domišny.

Bucą do Amerikow je 235 kilometrow. Lastojeńka bě ja jenu hodźinu a 8 mjeńschinow doma. Wona je tak we hodźinje 201 kilomtr. lećała abo 3½ klm. ja mjeńschinu.

* **Rajź ja pšy.** Prěnju schłu w łóźdym lěće domkhowaneho a warjeneho raźa dostawaju we wjecź. Khińa pšy. Mjes tudom ko tuto powěda: Jónu běchu hišćeńe cłaźy, hdyž w Schtewanje rajź njerozešćeńe a lud žymio dostacź njemóžeńe. Nješchto mało žymja drje ras jedyn wobydlet dośta, ale rajź bě žiźo warjeny a kat njemóžeńe žo wušywnacź. Tu poda žo, žo jedyn poź, tiź jenemu we Schtawanje bydlazemu nuźej złuschešće, do krajiny pšichěźa, w kotrejź rajź rozešćeše. Póź kulaśe žo po śwjeźenym waschinju w rajźowej hromadźe. Pšchi tom wostachu nękotre łornjatka w koźi tćeźo. Póź běješe sahe domoj. K wulkemu njeśožu dyrbješe wulku rěku pšechekhowacź a woda wupłoka łornjatka sahe se kože. Derje pak bě, so njebě póź wopuścł do wody ponórił. Dyž nětko sahe j wodu na kraj śkoźi, a wjeźoły tśhahešće ho j wopuschku a wutschahe łornjatka. Tute wutschu ho do senje a po cźahu narosće telko raźa, kaž žo trjebašće. K dopomnjeńu a k cźešći, hławnych prjezorniknow dostawaju w Schtewanje pźy dźenźa hišćeńe prěnju schłu łóźdołětnych raźowych žnjow.

* **Puki, dokelź łacźanschejinu wukńejeńe.** Sewak ńei puki a śwarjenje dośtanu, hdyž dosćej łacźanśeńmu njewukmu. W młodosći Bjedricha II. běšeńe runje nawopak. Dośta puki, dokelź łacźansku rěcź wukńejeńe. Jeneho dnja źiśyšeńe jeho nan w pódlanšćej jitwje łacźańe śłowo mensa (blido) śkonjowacź. Hnydom stanu a źěšeńe na wucźerja: „Ty njeńkaniko, ź mojim žynom łacźanśejinu wukńejeń?" Pšchi tym pjerjeńe do njeho a kopałe j nohu do njeho, doniž njebě je jśtwy won. (Bjedrichowy nan, kral Bjedrich Wilhelm I. běšeńe jako hrubý, njeczešany cźłowjek śnaty.) Nětko pšchińe na schulerja rjad, tiź j bojoscu pod blido śałe. Nan hrabny jeho za włoźy, wocźahny jemu nękotre łyśeś rjap, płistowańe jeho a zareji śłóńcznje na njeho: „Sekhychu hišćeńe ras twoje mensa mensa, potom žo mje bladaj!" Tak ho łacźańe hodźiny w tu khwilu śłóńczichu.

* **Bitwa mjes kócźku a kohliźu.** Na śwěrjaze žałoscźeńe buchu ludźo kedźbni na drjewańi firmy Seilera we Lěhnizach. Wjetśha śchera kócźka a kohliźa běschtej ho tak do ho sakuśkej, so wobej j bolosću łischiceschtaj. Pot hodźinu trajeśhe tutón bój wo źiwjenje a śmjerć a stónczi napołoźeł j poražeńjom kohliźu. Dyrbješe śwoje źiwjenje dacź pšcheczíwo žołmiśchej kócźu. Ludźo buchu jej rad wotehnali, ale njemóžachu pśches 2 metraj wyšoki płót, tiź běśhe j łakatym grotom wobdaty. Ale bój pokaza, so ho mała kohliźa ramo wulkeje tócźki njestróši.

* **Parle we** [illegible] — parle pak teź na schtomach. Nara nuohim njebuźe śnate, so ho [illegible] teź w kokosach namakaju. Wone pak ńu jara ź rédka a tehdźa doścź drohe. Najwjazy pšchiźdźe j malaiśkeho archipela, woźebje j kupy Celebes. Domorśoni waźa źebi je jara, niž wulkeje hódnoty dla, ale dokelź [illegible] hojeńśku móz. Po ménjeniu dawaju kokuśowe parle teź móz w boju a pšchinjeźu žołźo. W kokuśu [illegible] dźěry. Dwě śtej j drjewkojtymaj płóbkomec [illegible]. Tśećka dźěra wostanje mjeńša. Pśches tutu tśeću dźěru dobywaju ho śkhaźiki. Nękotre kokuśe pak [illegible] „Ślepe", to rěka, wśchě 3 dźěry śu świdźeńe. Śthadźiti njeměźa tak non. Śusto śwjerdnjene žymjeśchko pśchemění žo do parle. Ale mjes tyšaz kokuśami pak nadrěźeśch ležma jenu parlu. Parle płowaju [illegible] kokuśa ako śu pśchirośćene. Wone maja wulkość łornjatke [illegible] wutrobna.

* **Waprawdźita tragedija** (Truchłobra). Mjes Sinnfeinerjemi — iriśaj *patriotoj* —, tiź dyrbjachu žo dla wjelevlscheradu wotpravicź, běšche teź najsubschi pšcheźel iriśkeho ministra O'Diggius. Pšched pół létom, hdyž žo minister woźeni, dźěšche tuón pšcheźel w śchornej drasće a wyšokim klobuku za młodym porom a wukonjeśche śwojoh rolu jako śmědł wubjeźenje. Nětko mélesche O'Diggius wolicź, hacź chze pšcheźela łyhdom morick dacź abo žmjerć hišćeźe wotśtorćicź. Jeho śłowo běšche wažne a płaćeśche. Ale minister rośćuśi žo za prěnje a daśche pšcheźela hišćeźe na śamhnuom onju śatšlišć. To je bžo khwilku. Nětko běšche tak baloko, so mjeśeśhe ho. testament wotprawjeneho wotewrićź. Pšchi tym žo minister łyseśe a to we wokomiku, hdyž śhoni. **so je pšcheźel jeho sa jenicźkeho herbu postajił!** Pod tajkimi wobstojnoscźemi chazśhe źebi źiwjenje wśacź. Ale hacź do dźeśišńiśchego duja to hišćeźe cźinił njeje — a brje teź njebudźe. Wo pšcheźelskej luboscźi pola njeho žo rěcźacź njemóźe.

Listowanja.

J. Ž. Po postajenju 3. nuśowscho dańkowscho wukaśa (§ 5) je śahata dań ź płacźiwoscźu wukuśa śpišcheźa na mjes tym so wot cźłoha płacźiwoscźe wukaśa (14. 2. 24) hacź do 31. dez. 1924 je žadanjenje zyle wušamknjene. Hačle wot 1. januara 1925 žmēcźe źebi dań žadacź a to sa 1925 2%, sa 1926 3%, sa 1927 4%, sa 1928 5 %.

K. w M. Połcźonki žo teź wobdonoscźa. Po wukaźu wot 14. 2. 1924 wuczini wobdonoscźenje 15%, to by ruwie 38 śt. hr. bylo. Dokelź žo tu wo žadanja w W 2 hacź 4 wobdonoscźenikcho łałonja njejedna, dyrbicźe Wy po naschim ménjenju wobdonoscźenje po wotbeźanym wupowědźenju saplacźicź.

M. M. Hypotheka na žo po tu khwilu płacźazych pšchedpitznach je 250 śt. hrivnami nahódnoscźiźej (aufwerten), a wěricźel njemóže tuto nahódnoscźenje do 1. jan. 1932 žadacź. K pšchedaczu tuteje hypotheki njeśleźi nicźe napreki.

K. M. Shódnoscźenje tutych pjenjes wot 20 000 papjerjownych hrivnow wuczinju na 5 śt. hr. Nahódnoscźenje dźěźiśuśeje hypotheki je, kaj ko śda, po wyšchich žadźibje hacź 15% dowolene. Radźimy Wam, žarjadowanje tuteho nahódnoscźenja pśches nětšich nēmšśkotatny žejm docźakacź. Śnadź wón lépiśche wobśamknjenja za Wajśche nam idźelene žadanja pschinjeśe.

Schtoż nēmškonarodni se śwojej hawtowazej agitaziju dospěli njeśju, to ho naschemu knjeźeństwu j jeho rośumnym sadźerźenjom poradźiło. Poradźiło ho je schtoż bě Kunowe knjeźińsko śpohnjeło. Jako wuśledk Londonskich wucźinjenjow wopuschćuja franzoze a belgiske wójska Ruhrsku krajinu. Nascha pschedstejaza khartka pschedwidźeźe nam tule krajinu.

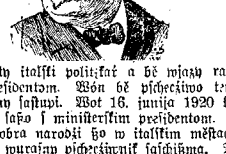

Giolitti je śnaty italiśki politikar a bě wjazy rasow j ministerskim predsedstwom. Wón bě pschećiwo temu, so Italiska do wójny sastupi. Wot 16. junija 1920 hacź do julija 1921 bě sasо ź ministerskim predsedstwom. We lěće 1842 27. oktobra narodźi ho w italiśkim městacku Mondovi. Wón je wurasaw pschećiwnik saschišmna. Tón ma sa najwjetśche njelboże Italiśkeje.

Charles Hughes pomjenowa ho w lěće 1921 sa statneho sekretara Siednoćenych statow połnośanje Ameriki. Wón je wuwołany prawdźiwik. W lěće 1862 ho narodźi Republikanska strona jeho pschećiwo Wilsonej w lěće 1916 jako kandidata sa presidentstwo postaji. Tehdom wón je 600 000 hłosami mjeńschiny pschepadny. S pschiležnoscźu Londonskich sdenanjow pobu teź w Barlinje. Po nadamku swojeho knjeźeństwa dyrbješe tu, w Londonje a Parisu w śmērowozym śmužle śtutkowacź.

Brasiliska leži w połodnjischej Ameriźy. Wona je republika a wołoko 8,5 milijonow kóźmych kilometrow wulka. Tehdźa śłuschna ńobu do najwjetśchich statow śemje. Kraj je hišćeźe jara rédko wobdźelony. Ma nésnje 30 mil. wobydlerjow, potajkim połoźu telko kaž Nēmska. Bēše wobydlerstwo śydli bóle pschi brjohach morja. Śmutkowne kraj je tehdźa mało śnaty. Jón pschikrywaju hišćeźe njepschistupliwe a hušte pralēźu. Dokelź kraj pod ekwatorom leži, je tam jara horźo. Wobydlerstwo je njemērne. Hačle lētża tam ke krawnym śpēłkam bóndźe.

Smēsne.

** **Dźenźnischa młodźina.** Wucźer (njezwěrjenje): „Schtóńa je twój nastawk dźełał?" — Hólcź: „Nic nan!" — Wucźer: „Schto, žyły?" — Hólcź: „Nē, jenu pschi tym pomhał."

** **Wjelk sa wodźerja.** Knjes (pschi bicźu ke korcźmarjej): „Schtó je tamny wulki kharla, tiź tołe hrójńuje do ludźi pjerje?" — Korcźmarka: „To je naschi śmērz."

** **Njerozumjenje.** Maler dyrbješe radźiu śwoju wumałowacź. Na wjetśiche bēchu po starym prawoje cźłowjecze hłowy namałowane. „Schtoha ma žo ź tutymi hłowami stacź?" praschešche žo maler mēschćanoshu. — „Te mójeźe wotbarbicź tuoy hłowow njetrjebamy."

** **Prawa wotmołwa.** „Schto nēnicźe, schto bych žeł sałužił, bych-li śwoje pēźnje cźiśchcźecź dał." — „Puti!"

** **Se schule.** Wucźerka: „Janko, mójeźi mi jenu žamnomnoscź wody njemerwacź?" Janko: „Hdyž žo ź njej mnyjesch, je cźorna."

Techniski kućik.

Małe kólnje za motorske koleśa.

Mózne licźba motorskich kol-sow rośce. Nēchtóžkuli by žebi hišćeźe motorske kolesko kupił, by-li wjedźał, kak ma je śtajicź. We wschēdnych domach, wobsebje w městach njeje często pschikhodny sawrjeny rum. Nētko pak twarja ho małe kólnje ź blacha a żelesa. Wone ńu nēbdźe 2,5 m dołhe a 1,5 m. wyšoke a 1 m schérołe. Wschudźe mózesch je postajicź a k semi pschischrubowacź. Pródku maja durje, tiź ho hodźa derje sawrjecź pśched powduhami. So njebychu w kólni schkódne płuny nastałe, ku ź wosebitnmi pschipravami wuhotowane. Kólnja [illegible] na 4 zentnarje.

Wołiź pschi schkleńu rēsanju.

Śusto diamant schkleńu njerēźa, dokelź je pschekaru twjerda. Je-lit o je, tak wuźij schźehowazu trēdł. Namócźhej nēchto petroleja do wołija. Womaczej w nim łapku a pschejźdź ź njej śmuhu na schkleńu, hdźež chaźesch rēsacź. Schkleńze ho. wuczińeśi a pschihotnje. Kamjeń tak derje rēźa.

Wótroręčny telefon.

Lit, da kotrejhoż mózesch rēčeźcź a ź kotrejhoż mózesch śłyschećź, ho nēkołe pschedawa. Pśches wołebite pschiprawy mózesch žebi stajicź, ź kimž chźesły rēčeźcź. Wołebite śnamjenja pak ezi też pokasuja, schtó chze ź tobu rēčeźcź. S tutym aparatom mózesch też nadobo ź wjazy wohodami rēčeźcź. Aparat je tak doścź praktiśki. Wotmołwy śłyschiśch derje a jasnje. Jeli je trjeba, tak mózesch też śłyschak wuźicź.

Naschi dowērnizy.

I.

Bart: ł. Bretschneider
Boranezy: ł. Schołcźina
Boschezy: ł. Michałk
Brēsnka: ł. Bart
Brēsow: ł. Sola
Budeśtezy: ł. Sswora
Budśichink: ł. Schołta
Bukezy: ł. Matthes
Bórł: ł. Schulter
Czorny Hodlerk. ł. Schołta
Delnja Hórka: ł. Hillmann
Drožđźi: ł. Schönberg
Horni a Delni Hunjow, Bolborzy, Sślonz
Borschećź a Sśmochećźiy: ł. Nowotny w Hornim Hunjowje
Hornja Hórka: ł. Frenzel
Huczina a Brēźyna: ł. Janka
Jenkezy: ł. Pēśchka
Kśiźitay a Potpizy: ł. Krawź
Khwaczizy: ł. Żur
Klukśch a Lichan: ł. Hobrak w Klakschu
Koporzy: ł. Groła
Korinkze; a Brēśezy: ł. Rōża
Krałezy a Léton: ł. Krupař
Kschiwa Borschećź: ł. Wesak
Kubschizy: ł. Garbař
Maty Wielkow a Khelu: ł. Nowotnikowa
Maleschezy: ł. Sahłora
Mērkow a Lutośći: ł. Mēschef w Mērkowje
Mjeschizy: ł. Syn
Porschizy: ł. Urban
Pschiwēźizy: ł. Michel
Radwor: ł. wucźer Nawka
Rachlow: pola Cźornoboha ł. Sterzel
Rakozdy: ł. Guba
Roswodezy: ł. Mērsch
Salhow: ł. Krawcźik
Sdźer: ł. Schmarander
Sśowrlezy: ł. Palet
Trjebjenzy: ł. Hempel
Wawizy, Rodezy a Nēczin: ł. Kruża we Wawizach
Wulka Dubrawa: ł. Henka
Worzyn, Bila Hora a Njechorn: ł. Khrysť we Worzynje
Wujeśł pola Bukez: ł. Matthes w Bukezach
Zdow: ł. Mērsch.

Na tutych naschich dowērnikow žo wobroczeźe, hdyž marje nawēschtk abo dopiź ja „Serbśke Nowiny" abo hdyž chcźeźe žebi „Serbśke Nowiny" [illegible] a hdyž chcźeźe je psches naschebo położa na žamžnym dnju wjecźor hišćeźe dostacź.

Zelt dyrbi so wěsćizne kormjenje porodźić, je nusne, so maja kaćki měr. Sčećerenje cźini kaćku njemérnu. Wona je jara bojasna a tehodla šwérku kedźbowate swérjatko. Wošebje w nozy wona strašuje. Wona je bóle nózny ptak. Tehodla też w nozu jara derje widźi. Radno by bylo jejne ćhlěwčk we nozy ćtabje wobžiwićlicź. To spodźi kaćzy trébny měr. Dale dyrbja ćhlěwy cźerstwe bycź a cźisty powěrch dyrbi je pićhetwucź. Dale dyrbi kaćka na ćuchim hnězdźe. Te kaćki, kotrež ćhajesch plahowacź, dyrbja wodu w bliskosći měcź, we kotrež móža pkuwacź. Te, kotrež chcesch rěsu kormicź, njedyrbja'e pkuwacź, hewak šarěšane tak cźěžke njeju. Hdyž je kormisch, dyrbja so wot 5.—9. tydźenja wjele hibacź. Tehodla njestaj ćudobje, we kotrymž jim žracź podawalsch, jara ćdalene wot teho, we kotrymž maja wodu k picźu. Po někotrych kuśach žranja dyrbja hižo picź. Tak su wone nusowane pśirjazo wot jeneho ćudobja k druhemu běhacź. To jich rozcźenju jara howi.

Nólnistwo.

Kak masch runkliźu domoj khowacź.

Runkliźy nacź tak rěkaja, so so wšerschi runkliźy ćobu wotrěbuje a to telko, so so łopjena hromadźe dźerža. Tak łopjena wotrěśacź je je schkodu. Rěpa so ſ tajkim wotrěźanju łopjenow do mjaśa rěsnje. To swiminje, so tam rěpa rady hnije. Teź so wschelaka nakaźlina do rěpy dobudźe, kotrež šawiminje, so so rěpa lóśsko kaśy. Tehodla dyrbiśch łopjena tak wotrěsnycź, so rospadnu. Njapśi łopjenow ſ wutrobiźku dyrbja hišćeze pśichi rěpje wostacź. Hdyž rěpam nacź na tele waschnje wotrěsaśch, wone teź telko zokrca njeśhubja a so w hromadach lěpje dźerža. Do hromadow worschtuja so runje tak kaž běrny. Wone pśichi wopśiśanym wotrěźanju jara malo wutkow (Nährstoffe) śhubja. Wjerschi rěpy ſ łopjenami śmějsch jenož tehdom wotrěsacź, hdyž cźežeśch woboje, runkliźu ſ łopjenami, šikacź dacź. Sćy-li śwoju rolu ſ runkliźu wobšadźał, kotraž ma wjele łopjenow, potom so jich na šikało kładźenje płacźi. Łopjena wulkeje walzojteje Eckendorffskeje śkotej wjele wužitka njedawaju, tehodla njeje rabno, je šikacź dacź.

Ssadarśtwo.

Skora ſadowych śchtomow.

Skora śchtomow śtajnje rosćze. Swonkna skora po něcźim hinje a wuśknje hdyž pod njej nowa rosćze. Stara skora so někto łwěka. Pod starej skoru a we łwěźanzach rady mach a mochćwina rosćze. Wona drje śchtomej žanu móz njeběrje. Sa to pak šadźěła, so matej ſ hóngo a powěr pśichśtup ſ nowej skori. To je mały njedostatk, ale niž hišćeze najwjetśchi. Pod starej skoru a we mosche we łwěźanzach ſhowaja so wichelake śchkódne huśanzy a druha ſcźenju a šadej śahubna njerodź. Do wužśitneho a wuśpěśchneho šadarjenja śtuśchu, so tódźe rśećze léto staru skoru ſe śchtoma ſeśchrabacź.

K wotśchrabanju trjebaj wošebitu śchrabawu (Baumscharre). Wśći śchrabanju dyrbiśch so na kedźbu bracź, so pod starej skoru so ſhowazu młodnu ſelenu skoru njeſroniśch a njerośchrabacź. Sćo we byrnjej so bóle na kedźbu brał, trochu tola tutu młodnu skoru ſranich. Stara skora wśchak młodnu skoru a śchtomik kaž ſymśka drasta wobarnuje, haj wobrěwa. So śchtom njebuj w ſymje cźerwił, dyrbiśch jemu wobśchrabane wobžeźe narunacź. Tehodla wotśchrabany śchtom ſ wapnom (Kalk) woběl. Wapno śchkita śchtom pśicheł śmjerśkom a mori śchkódnu njerodź. S dobom pak powětrej njewobara. Naléto deśchcźik wapno wopkoła. Teź jabołkowe kerźki ſ wapnom wotrjepjuja. Kónz oktobra abo ſpoćzałk novembra je ja tele dźełko najredźišći cźaj.

Dom a kuchina.

Wo Łóduwcźe tepidla.

Sćuche khójnowe drjewo wozi metr 8—9 zentnarjow, metr, bukoweho 10 zentnarjow. Pornjo khójnowemu drjewej bukowe drjewo 10 proz. bóle wohrjewa. Hdyž nětko bukowe drjewo je 20 proz. cźěśćiśhe a 10 proz. ſwjazy ſwobrjewa dyze to prajicź, so 7 metr bukowcho drjewa telko grějeja, kaž 10 metr khójnoweho. Metr khójnoweho drjewa wohrjewa telko kaž 9 zentnarjow pochi (Torf), abo 8 zentnarjow brunizy, abo 4—5 zentnarjow tužneho kamjentneho wuhla, abo 3,5 až do 4,5 zentnarjow jednoreho (mager) kamjentneho wuhla abo 3—4 zentnarje antrazita. Po tymle wobliźenju móże śebi kóždy wuliźicź, kotra tepidło je ſa jeho hoſpodarśtwo najtuńśiśhe.

Wśchelake napraśchowanja na redakziju.

a) Moja wyśokoſuźeźelna kruwa ma we ſobnych nohach bolośćeze. Śćto hodźi ſo pśicheźiwo temu cźiniće? b) Moje cźelo žerje ſtkomu a hnój. Mukowe picźe rady pije. Druhdy ma bristawu. Śćto hodźi ſo pśicheźiwo temu cźiniće.

Najśterje ma Waścha kruwa trochu mjehke kośćeze. My radźimy, kruwje prawje wjele ſeleneje trawy dawacź, najkhmańścha by ja nju paśtwa była. Że-li njemóżeće doicź ſelenеje pizy dawacź, dyrbiće kóždemu mjelnjenju jédźnu kźizu kośćowoje muki abo pizowego wapna pśichidacź. Na ſtkorzenju je njedostatk kośćeze twarzoźych ſelow wina. b) Cźelo je na ſahorzenje źołtka a cźerwjenow ſtkorzeko. Najwěśćiśćho ſahujiće tutu ſtkoroſć, hdyž cźelećeju ſyre mloko wot ſtrowеje krumy dawaće. Hdyž móżno njeje, pśichidajeće kóždej pizy tróizy ja dźeń dźeźoju kźizu pizneje krydy (Futterkreide). D. Cź.

Kak ſaćźerju pśchalku (Schachtelhalm)?

Pólnu pśchalku ſahnacź njeje lohko. Wona najradścho na mokrych polach rośćze. Polo buźe ſuśiśhe, hdyž je drenérnicźe. To réka, je-li je drenaża móżna. Potom dyrbiće tele polo kóźde śećeke léto ſ wapnom (Kalk) pohnojicź. Na kśź rosmjetajeće 10 zentnarjow. Wjaźy hacź 10 zent. pak njemjetajeće, hewak mohli ſo druhe njedostatki pokaſacź.

Mój wowcźerśki poſ wot někotreho cźaſa ſem mało ſerje. Druhdy wjazy mloko njepije. Wón je ſkerro dele wſal a je zyle ſtruchte. Tśi a druhu njerodź nima. Śćto mohło jemu ſycź?

Waśch poſ je jara na ſołdk ſkorik. Dawajće jemu ſ woprédka jenož rubane (gewiegtes) ſyre howjaſe mjaśo, mloko a ſołtu. Że-li tole njeżerje, dyrbiće jemu wjeśor a rano ſyre jeja do ſćije linyć a jeho tak dźerżeć, ſo je teź ſpożera. Potom dajeće jemu wśćéhnje tśi kźizki cźajowu kźićku (Teelöffel) bóle widźaneje rjerwenoweje tinkturu (Rhabarbertinktur).

Moje młodźićki ſćhidleśćka powjeśćeja a ſtruchte ſedźa. Jena po druhej mi ſpada. S 15 młodźićkow mam jenož ſśichcźe 9. Wone pyšt rosdaleja, kaž njebychu dycha méće. Śćto móżu pśicheźiwo temu cźiniće?

Tak mi a tebi nicźo njeje móżno prajicź, śćto waśchim młodźićkam je. Wone ſnano na dipteriju khorja abo maja wali w krku. Po wśćém ſdaćju je khoroſć natykowaca. Tehodla ſtrowe hnadom wot khorych woſtroncźe. Khorym pomaſajeće lźk ſ pjerkom ſe Spratťskej difteritušowej tinktur (Spratťsche Diphtherietinktur). Do wody, kotruž kurty pija, pśichidajeće na 5 litrow nożowy kónčk żelejowego vitriola. Pohladajeće waśchim khorym młodźićkam do ſćije, hacź je na źołtej poćejhnjena.

Moja wyśokoſuźeźelna kruwa ma ſchlebjerdźała (Bandwurm). Kak jeho woteźérju?

Hdyž je waścha kruwa wyśokoſuźeźelna, njeje radno, ju na ſchlebjerdźała lékowacź. Wona móhła ſmjetaće Schlebjerdźał wſchat homjodam pśiche jara ſchkódnu njeje, ſ najmjenśicha ſtrowoſći pśiche jara njewadźi. Hdyž je kruwa woteźélka, dajeće jej winowu bleſchu wotwarjeneho laneho ſkymia. Do teho pśichidajeće 15 g „Brechweinſtein.“ Tónle śrédk njewuśhnu waku woteźéri.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodaŕ“

Přiłoha k Serbskim Nowinam.

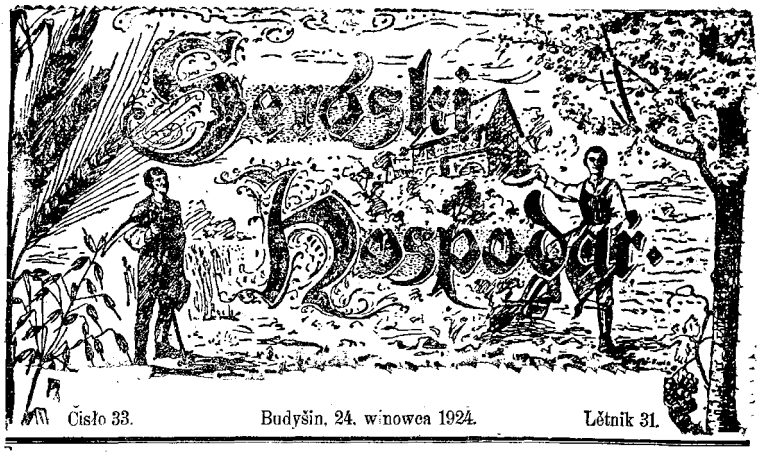

Cisło 33. Budyšin, 24. winowca 1924. Lětnik 31.

Wo pśeźim domcźku.

Kaž ſa ſwój domjazy ſłót, dyrbiśch ſo teź ſa pśa ſtaracź. Sławěrnu poſ jako kedźbliwu ſtrażnik je wjele winowity. Tehodla dyrbiśch pruhowacź, hacź twój poſ w krutej cźěśkanzy ſymu njemrěźe. Najwjazy pśiźich hłowu ſu we ſymje ſa pśa pśchetymne. Někotrehožkuli hródże ſu we ſymje pśche horze ale wbohi poſ we ſwojej hěcźe ſ cźeńkimi ſcźěnami huhoży. Ty maśch w ſymje ſwoju cźopitu ſkwiźku, dyrbjak-li ſymu mrěź, kaž druhdy poſ pod ſymu cźerpi, by ſo

weśćeze poſtarał a njedostatkam wotpomhał. Njech teź „Serbski Hospodaŕ“ k temu někotre pokiwy poda.

Pśiwoju hětu poſtaj na ſuchu pódu (Grund). K temu rozmjetaj ſanu a wupjeln ju ſ zyhelowymi kruchami a kamjenjemi. Teź je radno rum wokoło hětu ſ zyhelemi wudkładźicź (wupleſtrowacź), kotrež do zementa ſaſadźeſch. Wudkładźenje dyrbiśch trochu nachtiśicź, ſo by woda lohze wotběhnyła. Tajki pleſtr hodźi ſo lohzy twcźiśicźa a desinfiźérowacź. Hětu ſtaj na zyhelowy ſtlad (fundament) abo lěpje hišćeze na tajśi, kotruž je ſ dźérkawych zyhelow (Hohlziegeln). Pśicheł hětu położ deſtowane deśćkło. Na nim ma poſ śuche a cźopke lěhwo. Na nim leżo abo ſedźo wón ſwérzu wśche podawki we dworje wobkedźbuje. Naśch 1. wobras tajku hětu ſ drjewjanym deśćkom pokaſuje. Pśa huſto na drjenje cźerpja. Wone cźaſto, hdyž na deſchćik pokaſuje, po śiroch nohach wokoło běhaju a njeżeru. To nam prawi, ſo ma poſ nékajki njepokoj. Cźopke lěhło we hěcźe a pśicheł hětu wobarnuje pśa pśicheł drjenjom. Sćěny a tśěchu ſhotuj ſ twjerdych deſtow, kotreż ſ kóždej ſtrony pśa pśicheł ſymu a mokrotu wobarnuja. Ju njetaj na mślino, hdyž cźežeńe, ani hdyž ſo ſtónzo ſtaja. K nuſy hodźi ſo ſa pśiźeju hětu teź petrolejowa cźiwiza, kaž naśch 2. wobras pokaſuje. Wona pak ma tón njedostatk, ſo ju njemóżeśch derje wurjebacź. Poſ

nima w njej teź žaneho pśichódneho lěhwa. Wona hodźi ſo teź jenož ſa pśu makeje a ſrěnjeje wulkoſće.

Kaž naśche wobraſy 3—6 pokaſuja ćwarja nékło hětu, kotreż ſo hodźa lohze rózno rozebracź. Tajke móżeśch i lóhśej próżu wucźiśicźa a desinfiźérowacź. Radźomne je, ſo wśche iźény hětu ſ karbolineom abo drjewowym murolinejon (Holzmrrolineum) pomaſaśch. Tónle maſ dóſtanjeśch pola firmy Droeſe & Friſcher, Berlin SW. 11, Hedemannſtr. 13-14. Praja, ſo drjewo po tymle maſu dołho dźerži, ani njehnije ani njeprochnowi.

Pśiźeby hacź ſuma laſtwi, ſwopołaj hětu dokkadnje ſ horjej wodu, we kotrejž ſu kroſlin abo lyſol roſpuśćicźik Na litr wody wźmi ſ njeju khoſejowu kźićku. Radźomne je

ześ hětu dokładnje ſ korzeſ ſobowej wodu wumwcź. Wo cłoſ ſuny dyrbiſch ſ najmjeńſcha mĕſkańje junu ſtomu w hĕcje wobnowiċ. Jeli to porjadnje cźiniſch, pha ani tkſi ani bruha njerodź tak ſylnje njerowbcźejuje. Dyrbjał-li pak poſ na nĕkajku nawjołowozu khoroſću cźerwiċ, dyrbiſch hĕtu ſ wopźebitej kedźbliwoſću cźiſcźiċ a desinfiźěrowaċ. Dźĕra do hĕtu njeſmĕła we wuſtej ſcźeje buċ. Ju dyrbiſch na boku dołheje ſcźeny pſchiwrawiċ, kaj noſch 1. wobraz to pokaże, ſo njebe ani deſchcźił ani ſněh do hĕty ſchwihaċ, też njeby

Płuca hĕźła 1 roſebranju.

Podnoſcht.

Scźeny.

Dźecha.

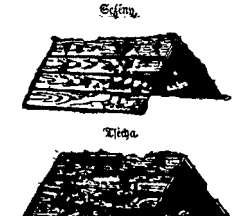

Dorje ſadźena ńcha.

we njej leżazy poſ tak pod wĕtrom cźerpiċ. Dale ſawĕſchej dźĕru biſchcźe ſe ſawĕſchkom. Hdyż poſ do njej lĕży, ſawĕſchi ſ jeho thribjeta muchi ſmjerze a ſ bobom ſymu nadźerźuje. Naſch prĕni wobraz nam tajku pſchikładnu hĕtu pokaże.

Do ſymy pokładź ſtĕchu hĕty je ſchmrĕkowymi ſadołžkami. Scźeny hĕty wobtykaj ſ mutſka ſ nowej ſtomu. Po prawom dyrbjał ſtomu kóždy mĕſaz wobnowiċ. Cźim cźerſtwiſcha je ſtoma, cźim bóle wobrjewa.

S naſchich poſkwow wukhadźa, kak łohzy je mózno, też ſwĕrnemu pjeſ jeho ſiwjeńcźko pſchijomne wuhotowaċ. Na rjeźaſu njeſmĕł poſ dlĕje hacź je nuſno woſtaċ. Potom njech ſo puſchcźi, ſo wobĕ ſo wudĕhaċ.

Skotaŕſtwo.

Hdyż krowy mloko ſadźerźuja.

Jedyn ſtótny lĕkaŕ ſcźĕhowazy ſrĕdk wukaſuje:

Hižo we ſtarodawnoſcźi ſtaroźrichiſki ſtawiſnaŕ Herodot tónle ſrĕdk wopiſuje. Saſtaŕſki lud Sythow jón hižo ſnaje ſcźe a ſ wuſpĕchom nałožowaſche. Jedyn cźeladnik ſ troſku do rodźenzy dujeſche a druhi dejeſche. Specźiwa krowa wopraſwdże mloko dawaſche. Stótny lĕkaŕ, kotrzż tónle ſrĕdk wukaſuje, nĕtka ſ nim poſpyta pola jeneje krowy, kotrzż ſaneho mloka njedawaſche. A hlaj krowa mloko puſchcźi. Wón tykny ſchlawch irrigatora do rodźenzy a pomałku do njeho

dujeſche. Krowa po tſeźim abo ſchtwórtym duſu mloko puſchcźi a nĕko 13 litrow dejì. Wón to na ſcźehowaze waſchnje wowwedźe: We mĕſto teho, ſo bo krowu biť abo hewaŕ krubje inej wobkhaŕzał poda jej tu pizu, kotruż nojroſcho ſerneſche. Potom khorĕć ſchlowcha derje ſ tuctym powala a 13 cm ſkuboko do rodźenzy inſtny, do nĕho ſ ſaha a ſtanje dujeſche. Hdyż ſo ſchlawch do rodźenzy ſaruchcźi, dyrbiſch ſwoju na to kedźbowaċ, ſo ſo wot horko nuſ tykuje a ſo do mocźaweje troſti (Harntöhre) njepſchińdże. So powĕrſ ſmdom ſaſo wuſtupiť njedy, dyrbi ſo ſchlowch ſapołchmnyeź. Jeli krowa popiſchćanje nĕko dowaſch, dyrbiſch ſ nowa do ſchlawcha buċ a mloko ſaſo pobĕhnje. Tónle ſrĕdk je tuni a krowi nicźo njewadźi.

Pizowanje ko'ow ſ bĕrnami.

Koſam dawaj warjene bĕrny jenoż ſe ſyrkonjom ſmĕſchane. Bjes ſyrkonja kola bĕrny vſche nahle ſejchlapa a potom rej bĕrny njetnja. Sſyre bĕrny bychu koły ſtužon nicźe byłe. Te wona kedźbliwiſcho kuża a ma ſ nich wjetſchi wužitk.

Shnilz a pokhroma.

Snilz a pokhroma ſtej ſtótnej khoroſcźi, kotrejż najwjetſchu hoſpodaŕſku ſchkodu w zukej Nĕmſkej nacźinitej ſ wotebĕranjom brohotneho mlokoweho ſtotu a mlokoweho wunoſchka, ſ pomjenſchenjom howadkow w mjaſu a kaikoſcźi, ſ łożenjom pólneho dźĕła, ſtótneho pſchekupſtwa a zdeho wobłhoda ſe ſkhorjenymi ſtatokami, hubi ludowe hoſpodaŕſtwo bźiždolĕrn e telko, ſo ſo to w licźbje ſ zyka wuprajicź njehodźi. Tehodła ſměje wunamakanje, kotrež ſtaj nĕtke profeſoraj na ſtótnoleŕſkej wyſokej ſchuli w Barlinje, tajny radźićeŕ Frosch a Dr. Dahmen cźiniłoj, wjetſcheje waźnoſcźe: Spólnacźe nacźinjerja ſhniźa a pokhromy. Tutón ſtroſchny nacźinjeŕ je jenoż ſtotyſtaty dźeſ jeneho milimetra wulk. Dla tuteje łĕdma ł wĕrje podobneje maſkoſcźe njeſłuſ jeho hacź dotaŕ ſpólnacź mĕhli, halle ſ zyle nowymi aparotami pſches ultrafotografiſke mikroſkopne fotograſowanje je ſo tute pſchemalowaze wunamałanje radźiło. Mózemy ſo nadźijeć, ſo budźa ſo nĕtk też hodźeć zyle wĕſte ſrĕdk pſchećiwo ſhniwzej a pokhromje wukaſaċ.

Kruwu dyrbiſch cźiſcźeje wudejeć.

To je ſaſoda, kotruż naſche hoſpoſy jara derje ſnaja. Kotruż ſwoje kruwy do cźiſta njewudeji abo ſa tym njeglboda, ſo ſo do cźiſta wudeja, bóle ſchkoduje, hacź ſebi mużli. Wobkedźbowanja a poſpyty ſu to wobkruċźuċe. Kruwy, kotrež hewaŕ 5—10 litrow mloka dawachu, nadejdźu 10—20 litrow, hdyż wuſtojna dejeŕka dejeſche. Je-li ſo wſchédnje kruwa tak ſchpatnje wudeji, ſo we nej hiſchcźe poł litra woſtanje, wu-

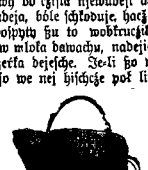

Dejał ſe ſchlinczanej kruwu, wopſchijecźe ſtudobja pokaże.

cźini to na zyle lĕto pſchi 10—12 kruwach 2000 litrow, a te pjenjeſu, kotrež ſ tehole mloka wuwikujeſch, nimale kruwu baſtaneſch. Nóbla dyrbiſch wopomniċ, ſo tež na tuczeńoſcźi mloka ſchkodujeſch. Poſlĕdne mloko je najtuczńiſche. To rĕka, wone ma najwjazy ſmjetany. Schpatnemu wudejenju pſchipißuja ſo też khoroſcźe ſchtrucha. Hdyż ſo ſchpatnje wudeji, nażydaja ſo kribiť ke ſchtrychu. Te ſo ſaborja a jemia.

Dale dyrbiſch ſwĕru na to kedźbowaċ, ſo ſo kruwy ſtajnje we ſwojim cźaſu deja. Je-li we dejenju na porjad dźeźiſch a roſumiſch wuſtojnje a dokładnje dejeċ a ſwoje pſchiſtajene dejeńi abo dejerjow we dejenju hódnje dohladujeſch, potom budźe twoja hródź ſa tebje najlĕpſchédriwiſchi łużoł dokhodow.

Kak je mózno, ſtare bowy porſedźeċ.

Bowy, niech ſu emalkrowane abo ſinkowe, bórſy bĕ. Dno bórſy dodźeźi a też łótwanje je podarms. Je dobre mózeſch biſchcźe bolho, hač dlĕje hacź nowe trjebaċ, hdyż jim nrjewjane dno ſaſad iſch. K temu wotſtrań ſtare bobżeriane ſlachowe dno. Jeli ſam niebotonjeſch, njech cźi blibaŕ abo

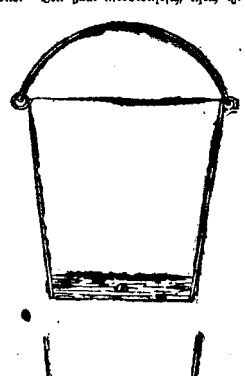

cźĕhła kukojte dno wureſa, kotrež dyrbi runje tak wulke, łoż beina kroma bowa dyċ, kotruż cźezeſch wuporjebźiċ. Wobreſana deſła dyrbi w ſamej mĕrze do wuſkoſcźe wubĕżeċ, kaj bow. Tele drjewjane dno wot horka do bowa tkſn. Wot wonka jón ſnano 4 cm róſno ſ hoſdźikami pſchiſklebaj. Jeli do bowa wodu linjeſch, deſkowe dno tak ſabubni, ſo wodu dźerźi. Dyrbjał pak tola hiſchcźe kapaċ, mózeſch jón ſ tku, ſ zementom abo gypkom ſalĕpiċ. We tak porjedźenych bowach mózeſch też bĕrny ſa ſtót rostołkaċ.

Pjerſinarſtwo.

Najwažniſche wożebitoſcźe a kaikoſcźe wſchelakich druźinow kokoſchow.

Sſamo najlepſchiſche potwuczowanſke knihe hnjeſamóże płahowanje kur zyle wĕſcźe a ruċźe wo wſchelakich druźinach a podruźinach roſwuczićeż. Scźĕhowazy pſchehlad cźaſe ſ krótk a jaſnje na najwažniſche praſchenja woſmolwiċ.

I. Krajne kury. Augsburgſke: roſtu ſpeſchnje, ſu wjedrokrute a wubĕrne hoſpodaŕſke kury.

Brakelſke: ſu jara krute, ſahe ſrake a derje njeſ, ale ſchpatnje łahnu.

Campinarſke: ſu krute w ſymje, jara ſpokojne a derje njeſu.

Hamburgſke: ſu kipre, tehodła ſo ſuſeni płahuja ale wubjerńje njeſu, tola ſane mjaſne kury njeſu.

Hittfeldſke: plinje njeſu, też njeſu we ſymje a ſu dobre daty.

Krúperſke: ſo lohko woicźahnu, derje njeſu, ale ſchpatnje łahnu.

Lagenſedſke: w ſymje ſu ſmjerſke, derje łahnu, ſwobodne wubĕżanje ſe jara nuſne.

Mechelnſke: ſu ſahe ſrake, njeſu kipre, derje njeſu a łahnu.

Kameloſpotſke: wjedrokrute a jara dobre.

Sandheimſke: derje njeſu a pilnje łahnu.

Thuringſke: krute pſched wjedrom a w ſymi ſpokojne, wužitne, ale ſudźenje łahnu.

II. Fanedullſke: ſahe ſrake, dobre w njeſenju a korjenju, njeſu też w ſymje.

III. Italſke. (we wſchelakich barbach): ſpĕſchnje wotrołtu, dobre w njeſenju, niż pak w kormjenju, ſpłoſchite, ſwobodne wubĕżanje je jim trĕbne.

IV. Minorki. wužitne w mjaſu a jejach, ale ſane łehnjetki, ſadaja ſebi wjele ſwobody.

V. Zuſe (ueuropäiſche) druźiny.

Langſhanſke: roſtu ſpĕſchnje, wjedrokrute, dobre hoſpodaŕſke kury, njeſu też w ſymje.

Orpingtonſke: wjedrokrute, njeſu derje a dobre jeſe.

Plimouth-Rocks: wurjadne hoſpodaŕſke kury, pilnje njeſu, też dobre we mjaſu, kurjata hodźa ſo formicź.

Wyandottſke: ſpokojne, wjedrokrute, wurjadnje njeſu, pſchikładne kormne kury.

Kak płahujemy młode kaczki k rĕſu?

Kaczki, kotrež w pſchĕrowach, hatach, łužach a krjebjach ſwoju pizu putaja, njemjeſu wjele jeſi. Wſchelazy wſchak mĕnja, ſo jim kaczki letnje 200 jeſi nanjeſu. Lĕdma je k wĕrje podobno, ſo bychu kaczki tak pilnje jeja njeſłe. Tehodła ſo njewupłaceji, kaczki tehodła dźerźeli, ſo bychu jeja njeſłe. Sa to pak je ſ wužitkom, je płahowaċ, ſo bychu ſo ormiſe a młode k rĕſu pſchedawake. Taſke płahowanje je najjednoriſcha a najwunjeſłiwiſcha wotnoſchu pjerſinarſtwa.

Nałhonicźi pjerſinarja radźa, tajkemu płahowanju niż němſko-jendźelſku, pekingſku kaczku wubraċ. Teje hrudſtowa (Kiel abo Brufſtbein) pſchejara wuſtupuje. Tehodła ſo ſda, hdyż ſu ſareſak, malo korma byċ. Tehodła je ſa płahowanje młodych kaczkow k rĕſu amerikanſka-pekingſka kaczka khmanſicha. Němſko-jendźelſke kaczki maja drje runje tak dobre mjaſo każ amerikanſke. Ale — ſu-li ſareſane — njeſu tak wabjoza. Amerikanſke maja też nĕjnicźhu kożu. Tehodła ſo wone ſareſane łohze pſchedawaja.

ſ ſa bibaſſowanje (Rubein, Stopfen).

Najwažniſchi ſakkad kormjenja kaczkow k rĕſu je, ſo ſebi jemu prawu druźinu wubĕrjeſch, kotraż derje pſchibywa a je rowa. Jedyn kaczor njeſmĕ telko kaczkow mĕċi, każ ſnano napon kur. Tak cźeſła raſſa każ amerikanſka-pekingſke kaczki ſu, ſmĕſch jenemu kaczorej jenoż 6—8 kaczkow pſchidźeliċ. Je-li cźezeſch ſ płahowanja rjany wuſpĕch mĕċ, dyrbiſch tak ſahe hacź je ož mózno kormne kaczki na wiki pſchinjeſeċ. Tehodła dyrbiſch kaczkom pramje ſcźeżĕbrinje dawaċ, ſo hižo we nowembrje njeſu. Bichi poczat u dezembra dyrbiſch jeja hižo k kuleńnjenju do maſchiny klaſcź. Tak ſahe ſmjeſene jeja mózeſch jenoż ſ pomozu maſchiny (Brutapparat) wubĕżnyċ dacź. Hdyż ſu kaczki 11—12 njedźel ſtare dyrbja hižo tak wukormjene byċ, ſo mózeſch je rĕſaċ. Tehdom ſo prĕnje ſchipy pokaſuja. Młode kaczory dyrbiſch tydźeń dlĕje formicź. Kaczki dyrbiſch pſches puſt ſareſaċ. S tajkim ſareſanjom njenaſtanu žane kaczki wohibźaze rany na ſchiji.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we Wudwarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a dźěći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobdźěłanje so stajnee nawětki a tabele so w sčo wobkedźa. Za reklamowy : : rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 252 | **Budyšin, pónjedźelu 27. oktobra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Konferenca finanzowych ministrow zwjastarskich statow ma 28. oktobra w Pariši sedźenje. Wona sćehuje bilanzu porudneho wobkedźenja a rozdźěli wo tym, kak ma so summa rozdźělić, kotruž je franzowsko-belgiske zarjadnistwo wunjesło.

*

3. nowembra ma so w Genfje konferenca wschěch statow sedźenje, kotrež maju knježerstwo w rańschej Asiji. Konferenca budźe so saběrać se samjerowanjom wikowanja se spiom, kotryž pschi kurjenju twrjenja. 7. nowembra budźe konferenca wschěch statow k potkóčenju poruschujacych źrědłow. Pschi konferency so wschě staty wobdźěla, kotrež su dojednanje wo wikowanju z spiom podpisałe, a staty, we kotrychž so pohladuchaze źrědła dźěłaju. Do tutych źrědłow sluscha też kokain. Pschi konferency so też Němska wobdźěli.

*

Blisko Brüssela so cyłe njesboże sta, hdyž so zwobodny ballon do powětra puschči. Hdyž bě so heitman van Huyzen do cjołmika zhubył, so ballon z wichorom shrabny a so wo blischcejacy gasometer wjerhny. Cjołmik so powróći, a heitman z wyschokosće 50 metrow k semi padźe. Won bě hnydom morwy. Jeho pschewodjeć, leutnant Meyer, nazesche so hischcze sa ballonowe powjasy pschimnjeć a so sa krótki czas je znadnym wobschkodźenjom na zenju puschči.

Wuwjaczny staw so w Němskej dospolnje wotstroni.

Němski president je sobotu hischcze wobsteja wuwjaczny staw wotstronił, to rěka zamjerjowanja wobzobinskeje a nowinskeje zwobodny su pschestatke płaczicz. Shromadźizny pod holym njebjom a wokoločahanje po dróhach su saso dowolene.

Sozialdemokratiski sjěd sa rospuschczenje zejma a amnestiju.

Krajny sjěd sozialdemokratiskeje strony je jenomyslnje wobsamknjenje pschijał, so dyrbi so **sakski zejm rospuschczicz.** Sejmowej frakciji je so poručiło, rospuschczenje zejma tak stołicz, so móża so nowowólby hromadźe z wólbu do němskeho zejma wotmeć.

W dalschim wobsamknjenju sjěd sozialdemokratiskeje strony poruča, dotalnych zapósłancow z nowa jako kandidatow postajicz, kaž daloko w jenotliwym padźe wobsebje wobmyslenja, wobsebje sajiny strony, z nowa postajenje sujemóžnja.

Se tśeśim wobsamknjenjom so sakske knježerstwo namołwja, so by najruczischo pschihoty za **wobhnadźenje politiskich zaswědčenych** cziniło a so w najdalschej měrje nałožiło. S dobom krajny stronisny sjěd žada, so bychu hischcze njeslónczene prozeby ko porasłe, wobsebje so slónczneje žada, so bychu **dr. Zeignera wobhnadźili.**

Sakski burscht zwjask pschećiwo němskonazionalnym.

Sakski burscht zwjask, demokratiska organizacija sakskich burow, je so napischecso sjejischczu dr. Böhmy wuraznje pschećiwo wobsamknjenju njesozialistiskich stronow hromadźe z němskonazionalnymi najwótrischo wuprajił. Won je we wschěm nasiwanju politiizy demokratiskej pschihłosował.

Mity wušud w konsulskim prozeßu.

Po nowej němskej smutkownej politizy so wojerske organizacije němskeje młodźiny po możnosczi spěchuja. Tehodla njebě wocakacz, so so zobustawny Erhardtiske konsulskeje organizacije, kotraž je do wschelakich mordarstwow sapleczena, truczе pokhtoła. Tak je so stało. Schtyrjoch hłownych wobstorczerjow Hoffmanna, Kauttera, Killingera a Müllera su k sastwu po 8 měsazach sabudźili, schtyrnacso dalschich wobstorczerjow tłostanje hacz po 3 hacz 9 měsazow sastwa dostachu. Wošom wobstorczerjow so wutwinowa. Wocakuje so, so so sabudźenym khłostanje spuschczi.

S Erzbergerowym mordarjom Schulzom w Madźarskej jara łahodnje wobkhadźeja.

Budapeschtske nowiny powjedźa, so su Erzbergerowcho morderja Schulza sasso j policajskeje jatby puschczili. Jemu je so Gömbösowa villa w Lagy Tetenu jako pschebywit pschipokasała, to rěka, won smě swobodnje wukhodźecz a trjeba so jenoj z khwilemi pola policije samolwicz.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. z najtuńša kupowanja wobućow. Pódućowanje spěšnje a tunjo.

Ssurowjenje bolschewikow pschećiwo ruskim ratarjam.

Njedźiwajcy na to, so w dalokich stronach Ruskeje hłod knježi, ruske knježerstwo žito ratarjam bjerje, so by je do wukraja pschedało. Hinak njemóže pjenjezy swjesez, kotrež k pschihotowanju swětowneje revolucije trjeba. W Charkowskej guberniji běchu so hłodumrěwjacy dźěłacerjo żeleznicznych wojow, z pschesiwu nakładnjenych, mozowali. Pschi tym je k wukłym njeměrcam doschło. Wojazy su, kaž Odeske „Isweschtija" pischu, 18 000 dźěłacerjow sesatkělili. Mjenowane bolschewikske nowiny so njehańbuja pisacz: „S wotkal běch dźěłacerjo prawo bjeru, najwyschschej radźe ludowych komisiarow sadźewacz, pschesiwu do wukraja twrjesez? Wyschsche zajimy zlećzeje internazionale žebi žadaju bróniłosez wójska. Stat dyrbi trjebne pjenjezy dostacz, so mohł swětowu revoluziju rozschěrjecz. Hinak pak je njemóže dostacz, hacz so žito do wukraja pschedawa.

Czerwjene wójsko pschi rěcy Dněstrje.

Pólska telegrafna powěsczernja połoži, so ruzy bolschewikoju swoje wójska pola Dněstra a pschi bessarabskej mjezy zhromadźuja. Wschě namjezne wójny su zjecza z wojakami pschepjelnjene. Wobydlerstwo je so do smutkotwneje Ruskeje pschesydliło.

Pschikróczene dźěło w belgiskich wuhlowych zamach.

„Libre belgique" pische, so so dla wulkich wuhlowych składow prasdnene rospomina, hacz so njedyrbjako we Charleroiskich zamach wob tydźeń jedyn dźěławy dźeń zwjeczi.

Reorganisazija franzowskeho wójska.

Wójnski minister Nollet dźe franzowske wojerstwo dokładnje pschetworicz. Kaž je wón zastupjerjej Parizskich nowin „Matona" rosestajił, dyrbi so wojerska słužba na jene léto pschikrócziz. S dobom pak dyrbi so zyły franzowski lud do słužby krajneho sakitanja wzacz. Franzowske narodne sakitanje ma so na dwě mozy sejperacz. Prěnja móz je stabilna. Wona z pschihotowanja zyłeho ludu w bróniach wobstoji. Jedna so wo swěrjecene rezerwow, jedna so wo wutwužiwanje wschěch ludowych mozow pschećziwo nadpadnikej. General Nollet žebi pschi tym na zobudźiwakosez wddomosce myślił, kotraž dyrbi trajnje sledźicz, so by so bjesstrach kraja powjetschił. Ale też industrija, banki a wschě hospodarske organisazije, z jenym słowom: wschitzy dyrbja so wot wschcho spocżatka na róle pschihotowacz, kotrež dyrbja sa cząż wójny pschewzacz. Republika, kotraž žadyn druhi samyhł njeznaje, dyli sakitanišu wójnu, dyrbi žebi psched wocżomaj dźerżecz, so pschi njepschecželstwie nadpadze njejnuž jenych ludźi w kraju byeż, kotliż so wójnskej słužbje wotmakuja.

Wobronjenišši plan, kotrež so na pozledních wuslědźenjach wědomosce natwari, do pschichodneho franzowskeho wojerskeho statuta sjuscha. Wobsebite wójsko, kotrež po wudwrjenju wójny k kwitwuczenju zyłeho ludu słuzi, je nusne. Tole instruksijske wójsko dyrbi so pódła teho po franzowskich kolonialnych potrěbnosczach złožicz a sa zwonkowne expedizije k wojowanju hotowe byeż. Wo bycżu instruksijskeho wójska so njehodźi niczo bliżsche rjez. Nollet so nadźija, so Franzowska wschо w zmyśle Genfskich wobsamknjenjow pschirawi. Pschewodjenje wojerskeho pschetworjenja Franzowskeje so bjes kondźenja sapoczne. Wschě techniske pschihoty su hotowe, a w bliżšichim czasu z reformu sapoczmu.

Jendźelske knježerstwo je bolschewiksku agitaziju w Jendźelskej wotkryło.

Też jendźelskemu dźěłacerskemu knježerstwu nje so nasłuchanje zalutowało, so so kóždy sjeba a se zjiwojej existenzu do strocha poda, kotrež so do bliżschich stajskow je bolschewikstej Ruskej sapleczą da. Jendźelske knježerstwo je dokumenty do ruki dostało, na kotrychž wopraudźitosczi njeje dwělowacz. Wone strachi wotkrywaju, kotrež Jendźelskej je bolschewikske Ruskeje hroża. Ruske knježerstwo je jendźelskoruske frěcżenje jenoj z wotsołhadom wobsamknu, so mohło Jendźelsku do bolschewikske revoluzije łožo storbnycz.

Jedyn z tychle dokumentow je bolschewikski komisiar Sinowjew zastupjerjej bolschewikskeho knježerstwa w Jendźelskej, Rakowskemu, napisał. W nim je nadrobnje rospiśane, kak ma so nałožina a revolucionarna propaganda w Jendźelskej pschewjesecz. Wobzarnje so, so je kommunistiska agitazija w jendźelskim wójsku a wójnskim łódźarstwu w tu khwilu pschestrała. Jara nusne je, so so pschi wschěch wojerskich wotdźělenjach a municijskich fabrikach kommunistiske panki (zelle) pschipravja.

W dokumencze so słónczenje na njedostatk pokazuje, so wojerska sekzija jendźelskeje kommunistiskeje strony ninja zanych wotrjadnikow (wězywuscholjnych ludźi), kotliż samohli pschihodne jendźelske cżerwjene wójsko nawjedowacz. Tehodla so radźi, wojerske panki wudospolnicz a wobdarjenych wojerskich wězywuscholjnych dobyez, kotliż su někajese pschicżiny dla wojerskej słužbu wopuschczili a pschikhilnosez k sozializmej pokazuja.

Rusci sastupjeć pyta so z tym wurěczecz, so su dokumenty falschowane. W Jendźelskej pak njediweluja, so su wone wopraudźite. Bolschewikojo su polni łžow a njeprawnosczе. Jenoż wěrki bjes nasłuchanja so z jich łžemi wobleseczicz dawaju.

*

Jendźelske politiske žiwjenje so zyle se Sinowjewowym listom na Rakowskeho wobtwrjeja. Dyrbi so na to dopomnicz, so je so bolschewikske knježerstwo se frěcżenjom se Sinowjewom wuraznje swjasało, so so kóždeje agitazije wostajł. Hórje so njeje frěcżenje łkamacz mohło dyžli se Sinowjewowym listom. Rakowski dre hischcze pschego pschěje, so Sinowjew njeje list podpisał, tola Rakowskemu njewěrja.

Sinowjewowy list směje znadź dwójny sesehnik. Najprjedy njebudźe dźěłacerska strona wjazy za jendźelskoruske frěcżenje wustupowacz. Dale budźe žebi jendźelske knježerstwo žadacz, so so pschecżiwo Sinowjewej difzipliname pschewyhtanje sahwjedże, dokelž je wón kommunistiski agitaziju w Jendźelskej spytał sawjesez. Macdonald je pschecżiwdźecżeny, so Sinowjewy list njeje falschowany. Wón mèni, so su Ruscjo, kotrež běchu žłubili, so by swobodje agitacije w Jendźelskej wostajł, swoje słowo złamali. Jendźelska je so dla jendźelsko-ruskeho frěcżenja do wólbneho wojowanja puschczika. Pschi nim łaruczena połczonka, ale też wjele druheho wot teho wotwiwjuje, so Ruska postajenja frěcżenja zwěru dopjelnja.

Wikowanišći wobkhad mjes Jendźelskej a Mexikom so sastajił.

Kaž so z Mexika powě, je zwonkowne ministerstwo poruczilo, mexikanske konsulaty w Londonje, Liverpoolu a Glasgowje a wschě honorarne konsulaty w Jendźelskej sawrjecz. To rěka, so so mexikanski wikowanišći wobkhad se Jendźelskej sastajł.

Policajskeho prefekta w Jałach jedyn student skónzował.

Policajskeho prefekta w Jałach je sobotu antisemitiski student Codreanu sastrělił. Dwaj policistaj staj cżežko ranjenaj. Attentat, kotryž je so pschi skladnosczi žudnistkeho jednanja stucził, so jako wuplód spschihajanskiwa wobhladuje, kotrež so pschecżiwo politistam wobsoham měrjesche. Codreana běchu hižo psched nětkotrymi měsazami dla pschihajanskiwa hromadźe z někotrymi druhimi antisemitiskimi studentami sajeli, tola pschihajanjny žud jich wuwinowa. Policajski prefekt Manciu bě dla swojeho rasneho zakroczenja pschecżiwo antisemitiskim njeměram znaty. Justizny minister Marcescu je so do Jałow podał, so by porjad sakhował.

Wójna w Chinje.

Feng Yu-schiang z knjesom w Pekingu.

Bješe wschcho kreipschelecza je so Feng Yu-schiang knježerstwa w Pekingu zmogował. Cżełna garda presidenta Tsao Kuna je so bjes pschecżiwjenja wotbronicz dał. Tsao Kun sam je w hollandskim pósłankanstwje wuthom namałk.

Dotalny roskasował Pekingskeho wójska marschall Wu Pei-fu je swoju rólu dohrał. Cżan Tso-linowe wójsko je město Tiensin wobdobyło a Wu Pei-fuowe wójsko sbito a jemu puczł z zosanju załehnyło. 25 000 muži budźe so poddacz dyrbjecz. Wu Pei-fu sam je pjeza z staršim kanonskim cżołmom do Cżintwangtao cżekmył.

Feng Yu-schiang je wo poźnej pschesjenjosczi je Cżang Tso-linom. Wobaj staj wojerwitoj, so je kónz wójny. Feng Yu-schiang je wjednikow wschitzich politiskich stronow do Pekinga pschewrocził, so bychu so tam na měrne waschnje wschě swady wurunale.

Ze Serbow.

Pónd'żelu, 27. winowca.
Florenca, martrarja.

1817 je w Maleśecach kwas duchowneho Broski, na kotremž Handrij Zejleŕ spěsni spěw: „Lubka Lilija“.

Lubka lilija,
Rjeńšo sakćěła,
Holćo brune, brune wóčko sydń so ke mni.
Radość moja sy a duša we mni.

Hdyž će njewidźu,
Ćerpju zrudobu,
Holćo brune, brune wóčko sydń so ke mni.
Radość moja sy a duša we mni. H. Zejleŕ.

By hrimał tež Demosthenes,
Na pičkach paleno budże knjez.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +8%, thermometer w nozy +3. Wjschina leśešche wćzera nad rańšnej Europu a pola kupy Island. Nižina nad antlantiškim ozeanom wohrožuje našche wjedro z pschinjeśe nam po wětrje deschća. Druha leži nad połnóznym lodowym morjom. — Naš wjedrowstojny nam na tónle twdźeń tuto wjedro staja:

Wutoru: W nozy pomróčźeno, potom ſ wjetscha mróčźno, ale ſuchu, ſłabu wětr.
Sśrjedu: Rano roša a kurjawa, potom ſ wjetscha ſłónčźno a ſuchu, ſłaby wětr.
Schtwórtk: W nozy najbóle jaſno, rano kurjawosće, potom ſ wjetscha pomróčźeno, ſłabe mačźenje, ſłabje wětrk..
Pjatk: W nozy ſamróčźeno, potom ſ wjetscha jaſno, ſ mjetnanj ſłabu deschćeſu, ſłaby wětr.
Ssobotu: W nozy ſ wjetscha jaſno, rano kurjawa, potom ſ wjetscha rjenje, wjećor ſłaby deschćeſk, ſłaby wětr.

Jutſje wutoru ſłónčźko 6,48 ſkhadźa a ſo 4,45 ſkowa. Mješačk rano 6,34 ſkhadźa a ſo wjećor 5,19 ſkowa. Jutſje je młody mješačk. Pschedźenok staja wětr a deschćeſ.

— Wjedro ſa Baŕlin: Kěžro pomróčźene, pschiběrźa nekhilnoſć k deschćeſi. Sa Němſku: W rańſchej Němſkej ſuchu, w narjeśornej we wjele krajinach ſnadnje deschćeſe, nihdże pak ſnjerki.

— **Nosprawa polizije.** W nozy na 26. 10. 24 pokradny ſo 6 ſchćerch a jedyn čorny karnikl. Schtóž nječtho wo padućſchinje wě, njech to kriminalnej polizji wosjewi.

— Tu wobſtorki ſo pjekaŕ, dokelž bě pschećźeno wukaſam w nozy pječk.

— Rěznik, kiž bě ſ wonka mjaſo dostawał, ſo tehodła japyšał, dokelž njeběše mjaſo tu pschehladacź dał.

— Sćrjedu a ſchtwórtk tšłachu tu Budyſchźan polizajſcy ſaſtojnicy ſ pjtołotjemi. Wuſłědki běchu ſ wjetſcha jara dobre.

— **Ssebi žiwjenje wjaſa.** Ssobotu w nozy ſkočźi na rózowej haſy 25.kěma mandźelſka ſ druheho poſkhoda dele na dwór. Rano namakachu wobhu mortwu na dworje leżo. Kaž łekaŕ wuprajі, je hnydom mortwa była. Wina je pjećźa, ſo bě cźežko na cźinowy khoru.

— **Statiſtiſke wotdźelenje Budyſchſkeho polizajſkeho hamta** nam ſkźěluje, ſo nemiſkoſtatna indeſſowa liczba ſa ſeźiwjenje 22. 10. t. l. 1,23 billion krócź dotwójnſkeho cźaſa wuczinjeſche.

— **Podružnišći pjenjes.** Po powjeſcźach wſchelakich nowin njepſchemjenі ſo ſa mětźaz november podružnišći pjenjes, wſtanje potajkim 67% mérowego podružniſkeho pjenjeża.

— **Warnowanje.** S nowa ſo na to pokazuje: ſchtóž wohenpſchipowědaki njewuzitnje trjeba, khłosta ſo ſ jaſtwom hacź do 3 lět abo ſ pjenježnym khłostanjom hacź do 1500 hr. Winowaći dyrbja wyſche teho hiſchcźe naſtatu ſchkodu ſaplaćźicź.

— **Reformazijſki ſwjedźeńſ.** W Sakſkej je reformazijſki ſwjedźeń ſakonſki ſwjatu dźeń.

— **Wahłhodna protyka.** 27. oktobra hermank w Rólanach. 30. oktobra ſwinjaze wiki w Khocźebuſu. 31. okt. ſwinjaze wiki w Kulowje.

— **Pschejhadźenjo.** W měźazu oktobru ſu ſo ſćěhowažny ſerbſky knjiſa ruczežo pschehadźili. Knjes wucźeŕ Žur pschińdźe ſ Rózanta do Bačońca, do Rózanta pak k. Pawoł Glawſch ſ Połcźnicy, rodź. ſ Pancźic, knjes wucźeŕ Delan pak pschehadźi ſo do Minakała.

— **Lokalny wubjeŕ ſa pětoważne mlodźiny.** Jutſje wutoru 28. 10. je we wucźeŕſkej ſtwje w Leſſinkowej ſchuli ſwowa ſchromadźizna Budyſchſkeho lokalneho wubjerka ſa pětowanje młodźiny. Dźeńſki porjad budźe: 1. Noprawy, 2. wólby, 3. wuradźowanja (hody, ſtarſchiſki wjećor atd.) 4. młodźinowe hoſpody, 5. wſchelakore naležnoſće. Towaŕſtwa, kiž chcedźa ſo wubjerkej pschiſamknyć, mója ſo tam pschijſćiwicź.

— Kaž nam tudomny wokrjeżny inſpektor „Allianz“-konzerna T. Lehmann na Tuchoŕſkej dróhy 20 ſkaſi, je „Allianz“-konzern jěſbne riſiko Zeppeliſkeho powětrona kryło. Dež rukowanſke ſawěſćenje je mjenowany ſawěſćenſki konzern pschewſał a tež zaſtu powětronowu wobſkodu pschećźiwo ſnjeſkoſenju ſawěſćił.

— **Wutrajnaj puczowarjej,** kiž pěſchi wokolo Němſkeje puczujetaj, pschińdźeſchtaj tute dny do naſcheho mėſta Budyſchina. Tutaj cźłowjekaj ſtaj Albert Muſſler a Alfons Neidhardt. 4. junija t. l. ſtaj ſo w Konſtanzu pſchi Bodamſkim jeſoru na puć naſtajiłoj. Wſchědnje dźetaj nědźe 40 kilometrow. Dotal ſtaj pſches Freiburg w Br., Frankfurt nad M., Gießen, Münſter, Bentheim, Emden, Hamburg, Stralſund, Schczećźin, Barlin, Wrótſławu, Sporjelz do Drjezdźan pschiſchłoj. Sa 13½ tydźenja ſtaj 4000 kilomtr. pschešchłoj. Jeju dalſchi puć je Nürnberg, Mnichow, Stuttgart do Konſtanza. Po puću dźeržitaj pschednoſchki a pschenawataj dopiſnjcj a tak ſo ježiwjataj.

— **Lubiſch.** Nźeḍźelu 2. nowembra budźa wobkhody w naſchim mėſće wotzwonjene. — Na poliziji woteda ſo pjatk konjazy płaſchcź, kiž bě ſo namakał.

— **Hójſka.** Pola tudomneho ſelſkeho pryźdſtojerja paduſchi 23 .oktobra w nozy duże huſazeho khłéwa ſ powćźom wotzwonіwſchi ſ hnjeſ a 7 karnikłow kradnychu.

— **Kamſnaŕ Priwatny** woſobowy ſawiſchak do Panſcźic a Worklec jědźi **wot 1 nov** hač do 6 hodź. wot poſtu prječ. — Worklecz wotſkoče dov. w 11 hodź., ſ Panſcźic w 12 hodź. a je w Kamjenzu 1,15 hodźin.

— **Wjetkowy.** 3. nov. pow. w 3 hodź. dawa ſo w ſoſcźanzu we Wjaſoſicy maćerſnu rada. Lékaŕ budźe pschitomny.

— **Wóſchiz** pola Njeſwačidła. Kſamarja Eckera ſe Sdźarow, kiž prjedy w Wóſchizach bydleſche, ſaja Boża ruczka duzy na kermuſchu, do Kokſlowa.

— **Wuſłeſćiz.** Pohonca Bruno Erler ſtama ſrbi nosa duzy na wohoń do Lahowa. Jeho domjeſchu do Budyſchkeje khorownje.

— **Kulowy.** Miklawſki Mrós ſ Dubrjenka bě Pětra Scholtu ſ Kulowa wobſkoriſł, ſo bě jeho ſkichiwdźił a ranił. Wojerowſki hamſkiſ ſud ſaſudźi Pětra Scholtu k 40 hr., khłostanja abo k 4 dnjam jaſtwa a k ſaplaćźenju ſtorźby.

— **Kulowa.** Poſłednju njedźelu hrajeſchtej 1 muſſtwo ſerbſkeje młodźiny pschećźimo 1 muſſtwo katoliſkeje młodźiny ſ kopanſkim bulom na ſnučźoranišćeju w Hóſku. Muſſtwje hrajeſchtaj 2 : 2.

— **Nekromazijſki ſwjedźeńſ.** W Sakſkej je reformazijſki ſwjedźeń ſakonſki ſwjatu dźeń.

— **Wahłhodna protyka.** 27. oktobra hermank w Rólanach. 30. oktobra ſwinjaze wiki w Khocźebuſu. 31. okt. ſwinjaze wiki w Kulowje.

— **Pschejhadźenjo.** W měźazu oktobru ſu ſo ſćěhowažny ſerbſky knjiſa ruczežo pschehadźili. Knjes wucźeŕ Žur pschińdźe ſ Rózanta do Bačońca, do Rózanta pak k. Pawoł Glawſch ſ Połcźnicy, rodź. ſ Pancźic, knjes wucźeŕ Delan pak pschehadźi ſo do Minakała.

— **Lokalny wubjeŕ ſa pětowanje młodźiny.** Jutſje wutoru 28. 10. je we wucźeŕſkej ſtwje w Leſſinkowej ſchuli ſwowa ſchromadźizna Budyſchſkeho lokalneho wubjerka ſa pětowanje młodźiny. Dźeńſki porjad budźe: 1. Noprawy, 2. wólby, 3. wuradźowanja (hody, ſtarſchiſki wjećor atd.) 4. młodźinowe hoſpody, 5. wſchelakore naležnoſće. Towaŕſtwa, kiž chcedźa ſo wubjerkej pschiſamknyć, mója ſo tam pschijſćiwicź.

— Kaž nam tudomny wokrjeżny inſpektor „Allianz“-konzerna T. Lehmann na Tuchoŕſkej dróhy 20 ſkaſi, je „Allianz“-konzern jěſbne riſiko Zeppeliſkeho powětrona kryło. Dež rukowanſke ſawěſćenje je mjenowany ſawěſćenſki konzern pschewſał a tež zaſtu powětronowu wobſkodu pschećźiwo ſnjeſkoſenju ſawěſćił.

— **Wutrajnaj puczowarjej,** kiž pěſchi wokolo Němſkeje puczujetaj, pschińdźeſchtaj tute dny do naſcheho mėſta Budyſchina. Tutaj cźłowjekaj ſtaj Albert Muſſler a Alfons Neidhardt. 4. junija t. l. ſtaj ſo w Konſtanzu pſchi Bodamſkim jeſoru na puć naſtajiłoj. Wſchědnje dźetaj nědźe 40 kilometrow. Dotal ſtaj pſches Freiburg w Br., Frankfurt nad M., Gießen, Münſter, Bentheim, Emden, Hamburg, Stralſund, Schczećźin, Barlin, Wrótſławu, Sporjelz do Drjezdźan pschiſchłoj. Sa 13½ tydźenja ſtaj 4000 kilomtr. pschešchłoj. Jeju dalſchi puć je Nürnberg, Mnichow, Stuttgart do Konſtanza. Po puću dźeržitaj pschednoſchki a pschenawataj dopiſnjcj a tak ſo ježiwjataj.

— **Lubiſch.** Nźeḍźelu 2. nowembra budźa wobkhody w naſchim mėſće wotzwonjene. — Na poliziji woteda ſo pjatk konjazy płaſchcź, kiž bě ſo namakał.

— **Hójſka.** Pola tudomneho ſelſkeho pryźdſtojerja paduſchi 23 .oktobra w nozy duże huſazeho khłéwa ſ powćźom wotzwonіwſchi ſ hnjeſ a 7 karnikłow kradnychu.

— **Kamſnaŕ Priwatny** woſobowy ſawiſchak do Panſcźic a Worklec jědźi **wot 1 nov** hač do 6 hodź. wot poſtu prječ. — Worklecz wotſkoče dov. w 11 hodź., ſ Panſcźic w 12 hodź. a je w Kamjenzu 1,15 hodźin.

— **Wjetkowy.** 3. nov. pow. w 3 hodź. dawa ſo w ſoſcźanzu we Wjaſoſicy maćerſnu rada. Lékaŕ budźe pschitomny.

— **Wóſchiz** pola Njeſwačidła. Kſamarja Eckera ſe Sdźarow, kiž prjedy w Wóſchizach bydleſche, ſaja Boża ruczka duzy na kermuſchu, do Kokſlowa.

— **Wuſłeſćiz.** Pohonca Bruno Erler ſtama ſrbi nosa duzy na wohoń do Lahowa. Jeho domjeſchu do Budyſchſkeje khorownje.

— **Kulowy.** Miklawſki Mrós ſ Dubrjenka bě Pětra Scholtu ſ Kulowa wobſkoriſł, ſo bě jeho ſkichiwdźił a ranił. Wojerowſki hamſkiſ ſud ſaſudźi Pětra Scholtu k 40 hr., khłostanja abo k 4 dnjam jaſtwa a k ſaplaćźenju ſtorźby.

— **Kulowa.** Poſłednju njedźelu hrajeſchtej 1 muſſtwo ſerbſkeje młodźiny pschećźimo 1 muſſtwo katoliſkeje młodźiny ſ kopanſkim bulom na ſnučźoranišćeju w Hóſku. Muſſtwje hrajeſchtaj 2 : 2.

— **Kulowa.** Nawróčene njedźelske liſćiki ſa 4. a 5. rjad. bu Jekeſnjzy. do Budyſchina płaćeli 3. rjad. 2 hr. a 4. rjad. 1,40 hr., do Drjezdźan 3. rjad. 5,60 hr. a 4. rjad. 3,80 hr. Kharty płaćża wot ſoboty pſchip. 12 hodź. hač do njedźele w nozy 12 hodźin a tež na ſakonſkich ſwjatych dnjach. — Sſamne poſtedź. mėſićzki ſaſtup. budźe ſrjedu 29. oktobra wjećor 1/8 hodźin. Dźeńſki porjad: 1. Wuſławki nakotrowanje. 2. Saplaćźenje tym, kiž buli dźerża. 3. Proſtwa murjerja Mara Junga, kiž ćpe mėć twarſke mėſno. 4. Kupjenje łekomnoſće (wotmoſwa hinarja P Reichelta). 5. Sdźělenja a napraſchowanja. 6. Tajne poſpedźenje. Podpjerа.

S Khaŕlezbuſa. Podružny pjenjes.. Prufki miniſter ſa ludowe ſpomożeſtwo je poſtajił, ſo ſa měźaz novembeŕ podružniſti pjenjes ſaſo 66% cźiſteho mérowego podružniſkeho pjenjeża wuczinja.

S Bėłej Wody. Jara pilnje ſtajeja ſo naſchim lubym ptaćźkam prudła, ſo bychu jim ich ſwobodu rubili. Schćanſki łakoſi ſa ptaćki khłoſta prudźarjow ſ jaſtwom, a někotremužkuli njezbudže wěſche witane, ſo ſo jemu ſwobodu rubi. Jeli chcźeże wjm prudźarjo ſwobodu, tak po-pschejcźeże wobohim ptaćźkam tež ſwobodu, jeli to njechcźeże, tak ſo wam tež njepopschejcźe ſwoboda.

S Mužkowa. 46tna dźowcźiſćka hamtiſkeho ſudnika redź. dr. Brehmera bě w łšku cźertowe tiſchćiſchnje ſchćipała a je jědła. Łékaŕ pschińdźe drje ſpěchnje doſeć na pomoz, tola hoſćcźene žiwjenjicko wjazu ſadźerżeć njemóžeſche.. — Njeluby pschipad ſta ſo psched někotrymi dnjemi. Cźěło pschiniježe ſo na pohrjebniſchcźo, njemóžeſche pak je pohrjebacź, dokelž njebě row ryty. Saſtojnik, kiž bě wſcho druhe k pohrjebej wobſtarał, běſche to poſahył ſtajacź. Wicherwodźerjo dyrbjachu potom ſami row ryć, ſo bychu cźěło pokhowali.

Wusudźenja.

§ Budyſchſki krajny ſud 38tna fabrikſka dźěłaćerka Marja Auguſta Hohlfeldowa rodź. Jurka w Druſkach bě ſo jara rosharila, ſchtó 14. meje 1924 mėſchćeańoſta Breſcha ſ hiſchcźe dwěmaj wrožobomaj pschiſłuže. Wón cźaſnje do jeneje komory Hohlfeloja łekomnoſće po pojednanju wobydleńſkeho hamta a po poruczniſći hamtſkeho heſtmanſtwa dźěłcomu Stegliſchowi jako podrubniju dacź. Wymjeł je wobſtrdźet łekomnoſće jeje muž a zyła naležnoſć ju jako mandźelſku nicko njeſtarańſke, tak bě tola ſyrtuła, mėſchćeańoſće ſ mozu ſaſtuw do khłéwa ſapowdźi, ſ tym, ſo khćene duzje dźerżeſche. Dnja na 14.dź a w hornim poſchłodże bě ſ hoſdźemi ſabita a mėſchćeańoſtu ſjawnje ſkichiwdźita. Dokelž bě ſo ſpjeſkowała a ſkichiwdźita, ſaſudźi ju hamtſki ſudnik w Budyſchinje 21. jun k 80 hr. khłoſtanja. Wobſtorkzena ſapoſłoji powołanje a krajny ſud ſnjeſ khłoſtanj: na 50 hr..

§ Kamjenſkeho hamtſkeho heſtmana a jeho ſaſtojnikow bėſchtaj ſjawnje ſkichiwdźiſoj 29. hapŕl. t. l. hoſcźanaj Jakub Běłk ſ Wudworja a pſchehnja Sarjank ſ Khróſcźic w hoſcźencu Bělka w „Serbſkej grunčeńe“ we Wudworju. Běłkoj njebě wokrjeżnuju naubjerk dowolił, ſo ſmě žuriu pschihwaŕcź. Wėłk bě ponołanje ſapołożił a njebě do 29. hapŕleje hiſchcźe wotmołwy doſtał. S njerſanjom praji na tutnu dnju, ſo tej hoſcźo ſtſchcźachu, mjes nimi Sarjeńk a kuježeſtwowy ſekretaŕ Lan ſ hamtſkeho heſtmanſtwa ſo ſo to ſamo wot njeſdźełanych ludźi może ſadacź, ſo ſo na napraſchowanje wotmołwi. Sarjeńk cźinjeſche hiſchcźe ſkerbne wupady. Wėłkoj rjekny, ſo njedyrbi ſo wo hamtſke heſtmanſtwo ſtaracź, ale žurlu ſapoſcźeć twaricź. Wón dyrbi ſwinju abo koſu ſarſacź a hamtſkeho heſtmana piſcheproſcźeć, kiž tu wěź potom wonka (we Wudworju) podwiſe. W taſkich padach podpiſaju ſaſtojnizy ſamo ſwój ſmjertny wutſud. Saſtojnikow ſkichiwdźenje ſo na to pokazuje: ſchtóž wohenpſchipowědaki njewuzitnje trjeba, khłosta ſo ſ jaſtwom hacź do 3 lět abo ſ pjenježnym khłostanjom hacź do 1500 hr. Winowaći dyrbja wyſche teho hiſchcźe naſtatu ſchkodu ſaplaćźicź.

— **Reformazijſki ſwjedźeńſ.** W Sakſkej je reformazijſki ſwjedźeń ſakonſki ſwjatu dźeń.

— **Wahłhodna protyka.** 27. oktobra hermank w Rólanach. 30. oktobra ſwinjaze wiki w Khocźebuſu. 31. okt. ſwinjaze wiki w Kulowje.

— **Pschejhadźenjo.** W měźazu oktobru ſu ſo ſćěhowažny ſerbſky knjiſa ruczežo pschehadźili. Knjes wucźeŕ Žur pschińdźe ſ Rózanta do Bačońca, do Rózanta pak k. Pawoł Glawſch ſ Połcźnicy, rodź. ſ Pancźic, knjes wucźeŕ Delan pak pschehadźi ſo do Minakała.

— **Lokalny wubjeŕ ſa pětowanje młodźiny.** Jutſje wutoru 28. 10. je we wucźeŕſkej ſtwje w Leſſinkowej ſchuli ſwowa ſchromadźizna Budyſchſkeho lokalneho wubjerka ſa pětowanje młodźiny. Dźeńſki porjad budźe: 1. Noprawy, 2. wólby, 3. wuradźowanja (hody, ſtarſchiſki wjećor atd.) 4. młodźinowe hoſpody, 5. wſchelakore naležnoſće. Towaŕſtwa, kiž chcedźa ſo wubjerkej pschiſamknyć, mója ſo tam pschijſćiwicź.

— Kaž nam tudomny wokrjeżny inſpektor „Allianz“-konzerna T. Lehmann na Tuchoŕſkej dróhy 20 ſkaſi, je „Allianz“-konzern jěſbne riſiko Zeppeliſkeho powětrona kryło. Dež rukowanſke ſawěſćenje je mjenowany ſawěſćenſki konzern pschewſał a tež zaſtu powětronowu wobſkodu pschećźiwo ſnjeſkoſenju ſawěſćił.

— **Wutrajnaj puczowarjej,** kiž pěſchi wokolo Němſkeje puczujetaj, pschińdźeſchtaj tute dny do naſcheho mėſta Budyſchina. Tutaj cźłowjekaj ſtaj Albert Muſſler a Alfons Neidhardt. 4. junija t. l. ſtaj ſo w Konſtanzu pſchi Bodamſkim jeſoru na puć naſtajiłoj. Wſchědnje dźetaj nědźe 40 kilometrow. Dotal ſtaj pſches Freiburg w Br., Frankfurt nad M., Gießen, Münſter, Bentheim, Emden, Hamburg, Stralſund, Schczećźin, Barlin, Wrótſławu, Sporjelz do Drjezdźan pschiſchłoj. Sa 13½ tydźenja ſtaj 4000 kilomtr. pschešchłoj. Jeju dalſchi puć je Nürnberg, Mnichow, Stuttgart do Konſtanza. Po puću dźeržitaj pschednoſchki a pschenawataj dopiſnjcj a tak ſo ježiwjataj.

— **Lubiſch.** Nźeḍźelu 2. nowembra budźa wobkhody w naſchim mėſće wotzwonjene. — Na poliziji woteda ſo pjatk konjazy płaſchcź, kiž bě ſo namakał.

— **Hójſka.** Pola tudomneho ſelſkeho pryźdſtojerja paduſchi 23 .oktobra w nozy duże huſazeho khłéwa ſ powćźom wotzwonіwſchi ſ hnjeſ a 7 karnikłow kradnychu.

— **Kamſnaŕ Priwatny** woſobowy ſawiſchak do Panſcźic a Worklec jědźi **wot 1 nov** hač do 6 hodź. wot poſtu prječ. — Worklecz wotſkoče dov. w 11 hodź., ſ Panſcźic w 12 hodź. a je w Kamjenzu 1,15 hodźin.

— **Wjetkowy.** 3. nov. pow. w 3 hodź. dawa ſo w ſoſcźanzu we Wjaſoſicy maćerſnu rada. Lékaŕ budźe pschitomny.

— **Wóſchiz** pola Njeſwačidła. Kſamarja Eckera ſe Sdźarow, kiž prjedy w Wóſchizach bydleſche, ſaja Boża ruczka duzy na kermuſchu, do Kokſlowa.

— **Wuſłeſćiz.** Pohonca Bruno Erler ſtama ſrbi nosa duzy na wohoń do Lahowa. Jeho domjeſchu do Budyſchſkeje khorownje.

— **Kulowy.** Miklawſki Mrós ſ Dubrjenka bě Pětra Scholtu ſ Kulowa wobſkoriſł, ſo bě jeho ſkichiwdźił a ranił. Wojerowſki hamſkiſ ſud ſaſudźi Pětra Scholtu k 40 hr., khłostanja abo k 4 dnjam jaſtwa a k ſaplaćźenju ſtorźby.

— **Kulowa.** Poſłednju njedźelu hrajeſchtej 1 muſſtwo ſerbſkeje młodźiny pschećźimo 1 muſſtwo katoliſkeje młodźiny ſ kopanſkim bulom na ſnučźoranišćeju w Hóſku. Muſſtwje hrajeſchtaj 2 : 2.

Visitne khartki zwěrjatow.

Podał Bohuwěr Schěza.

(Skónczenje.)

Naſymnu ſym cźaſto na njeſach, brjóžkach a łukach widźał, ſo běchu tam ſ hromadami małe dorniki wurjte, kaž by je nědźto ſ matej łónczožetej motyczku wukopał. Dež to ſu visitne khartki, ale cźoje? Jónkrótcź je ſo mi radźiło, pschikhladowacź, ſchtó je tam kładże. Ja derje ſkhowany pod horami na ſajazy łakach, tuž, hdyž ſo poczža cźinicźacź, ſ łeſa nětajke ſwerjo-pomałku pschicźapuja, dokelž ſo ſkoro kaž pro-ſo, ale wjele bóle ſokmate; to bě ſchwinz (Dachs). Hdyž bě ſo khwilu roshladował a nóſ do wſchěch bokow ſběhał, machajo pomałku po łuzy khodźeſche, tu a tam poſaſta a ſ prawej prědtnej nohu do dorna hrjebnu, do kótrejež jamki pał nóſ tyknu a kaž ho mi ſdaſche ſ nětkotreje nětchto wuczahnu a ſeźra. Dołho ſym jomu pschihladował, ale cźinił jemu nicźo njeſbym; mi njeje wo tśelenje cźinicź, ale wjele wjetſche wjeſele mam na tym, hdyž móju ſwórjata pſchi jich dźele a ſadźerżenju wobkhodźowacź. Schwinzowu jich wjele njeje, a wjele mjes wami drje hiſchcźe žaneho widźeli njeſbu. Wobdźo wone nikomu na wocźi njeſpěchinu, ale w ſwojich bluboćich dźěrach twjerdje ſpja. Dorniki wurjwacź jim łóhko padnje, dokelž maja na ſwojich porſtach dołhe ſpjine a wótre paſory. Se ſemje wone wacźki a korušchi wyja, ſ tym ſo žiwja, a hdyž na ſemi ptacźe hnězdo ſ jejtami abo młodymi namakaja, dha te tež wupróſdnja. Hdyž a hdyž pak tež ſo ſtanje, ſo wone na pola wuſtupja, ſ tu njedałoko łéża łeża. Psched tójſchto łétami bě ſo ſchwinz na jenym Splóſczańſkim polu do běrnow dał a ſich wjele wurył a ſ tym khćeru ſchkodu nacźinił. To bě napohlad, kaž by tam ſwinjo ryło. Nakuſane žane běrny njeběchu, ſ teho je widźeć, ſo won njebě ſa nimi ſchoł, ale ſa wakami, kundroſami, huſańzami atd. Tak ruczе hacź ſyma ſylniſche ſmjerſti pschinjeże, dha ſchwinz do ſwojeho cźopleho łéhwa ſaléże a tam druhdy mėſazy dołho ſpi. Schtóž ma hłuboke a dołhe ſpanje, wo tym ſo tehodła praji: Won ſpi kaž ſchwinz.

Druhe wjſitne khartki ſwérjatow ju jenoż na ſnėhy widźecź. Hdyž je ſo ſnėha naſchło, dha kóždy bjes bryle widźi, hacź je ſchtó po nim ſchoł abo niż. Hdyž cźłowjek ſtupa, tam ſo na njehkim jeho ſtopy wotſamjenjuja abo pokaſnja, a zyły dołhi rynk ſtopow rėła cźara abo cźěſ abo też ſlėd, nėmſzy Spur abo Fährte. Kóždy ſo tola ſ najmjeńſcha na cźłowjeczu cźěſ wuſteji, ſ njeje je jaſnje widźecź, hacź je tam doroſcźeny ſchoł abo dźěcźo, hacź muż abo žona, hacź we drjewjanzach abo ſkórnjanzach, hacź je ſe wuſy ſchoł abo bo-wſy; a hdyž je cźěſ ſchmotawa, dha to ſaſo na nėchtu druhe pokaſuje. W ſnėhu też tójde ſwérzo ſiwój ſlėd ſawoſtajіł. Dyrnje mjeńſche byle, a tójdy je hinaſchi. Nėkotre ſ nich ſu wam też ſnate, tak wo pſch. na prėnje pohladnjenje na ſtupach widźicze, hacź je tam huſzuza khodźała abo kotaſch, łazka abo myſch. A hdyž je na polach ſnėh roshrjebany a młoda rožka pod nim wotkſkana, dha też tójdy we ſo tu tam ſajazy ſchtwórtu proſtwu ſpėwale.

Ja wjele tajſich cźerjow ſnaju, wſchelě pak niż. To na tym leži, ſo ſu někotre ſwérjata pola naſ jara žadne, druhdy też tajſe pschidźeja abo pschilecźa, tij hewak w naſchich ſtronach njeſbu. Tehodła je mi ſtajnje witana wėſ, hdyž móżu ſ wuſtojnym hońtujerjom pſches pola, haje a łéży khodźicź, a to ſo mi też łétha ſchlachcźeſche. Pſchi prėnim ſnėhu najeſk naſcheje hońtwy ſe ſwojim hynam po nuje pſchińdźe, a hdyž hromadźe pod horach khodźachmy, dha ſjawuje ſpóſnachmy, ſo je pola naſ hiſchcźe ſwérzinу doſcź; tam běchu ſajazy bėhale a dźiwje karnuſke, kurwoty a bażanty, liſchki khodźile a ſtorny, — jena bě khroma bya — wjewjerceńi ſtakale atd. Na łuzy wulka kamjenza łeżeſche, do teje karniſlaza cźěſ wjedźeſche, a ſ teje bě widźecź, ſo bě won jara mėne mėſ, cźeſodu, to bě ſ druheje cźerje ſpóſnacź, tij ſa nim wjedźeſche. Kuna (Marder) bě maleho wuchacźa na polu wuſhladała a ſo ſa nim puſchcźiła; pſchi kamjenzy bě jeho ſtoro ſa hornaj hrabnyła, won tak ſkoro ſkóm wuczekny, kuna pak ſa nim do hromady. Nėhdże 20 krocźelow dale bě ſnėhy roſteptany a ſ twoju barbjeny; karnyklaza cźěſ tam pſchesta, kuna pak dale wjedźeſche ſ druheje wuſkeje kamjenzy, a zyle derje bě na ſnėhy widźecź, ſo bě wona karnyſka ſobu wleka. Mj ſa njej. Do kamjenzy cźěſ nuts bjéſche, na zaſnym boku pak ſ njeje won, tuž bě kuna potajkim hiſchcźe w njej. Mėjachmy pbjezka ſobu, kiž bě wobſebje na liſchki a druhi pod ſemju bydlazy ſkót wunwocźeny, teho do kamjenzy puſchcźichmy, a hnydom też won poczža ſchcźowacź, bě na kuru trjechił; ta ju wėſo njedaſche dobacźnycź, ale twórhny hłubje nuts; wona mėſcźeſche ſo mjes kamjenjemi też pſches mjeńſche dźěrki pſchcźeſichcźecź, dokelž bě ſchwińa, poſ pak njemóżeſche ſa njej. Tuž zyły roſhorjeny wulėſe a bjeſ pſchehſtacźa na jenym mėſtnje do kamjenzy ſchcźowkaſche, tam won kuna cźjuſeſche. Dokelž pak nuts njemóżeſche, dyrbjachny najprjedy wulki kamjeń ſe ſtochorom do boka walicź. Poſ nuts ſtoczi a wotta mjes kamjenjemi cźekazej kuni ſa pjatami; hórhy pak bě jemu mjes ſtonaj ſaracźeny. Tuž ſaſo wulėſe a na druhim błatu ſchcźowkaſche. Dež tam dyrbjachny kamjeń wotwalicź, a poſ ſo nuts ſhubi. S wótreho ſchcźowkanja ſpóſnachmy, ſo ma njejchcźeſcza pſched ſobu, a hdyž won hnydom na to bolo-tnje ſaſjawka, dha wėdźachmy, ſo ſtaj ſej do kokmow pſchiſchłej. Po małej ſhwili poſ wulėſe, porſkaſche a ſmorkaſche, tuna bě jeho hrozuje ſkufzała, bě mjes wocźi ſyle kravy, ale hnydom ſo ſaſo nuts ſawroczi. Kuni ta wėſ poczža ſjnjerdźecź, a kaž hmy poſdźicho widźeli, dha je poſ też nicźo winowiju woſtał njebě; tuž wona ſ kamjenzy wuſłoczi a cźekaſche ſchtwó mėſcźeſche. Alle tśelba ja njej wrjeknu, kuna ſo pſchecźišmy a w poſlednich ſtorkach ſwojeju poſledniju niſtimu rhaŕku na ſnėhy pijaſche, ta bě cźerjowjena.

Mėńko jeſe pſchećitrali, lubi cźitarjo, ja hnydom ſaſtanu, runjecź muhł wam hiſchcźe wjele ſtow viſitnych khartkow ſwérjatow pokaſacź, ale pſchewjele njetłuje. Roshładujcźe ſo nėtko ſami ſa nimi, to dale ſane dźėło njeje, też ſebi ſanetho cźaſa njezada, dokelž ſo jenoż tak pſchipódła ſobu ſcźini; a napoſledk budźe ſo wam to lubicź. Schtóž pak radſcho ſa thachleni ſyda abo ſ wėſtkom won hlada, tón njepytaj na polu a w holi, ale w ſahrodźe, na dworje a we ſtwoſchi ſtwach a komorach, haj, na ſwojim ſtamžnym cźėle. Hdyž rano ſtanjeſch, pohladaj tola, hacź na łóži tu a tam njebudźeſch mału cźerwjenu dypk widźecź, wokoło kotrehoż je błédkocźerwjene kolesko; hórje hiſchcźe je, hdyž ju dypki bjes koleska. To ju dwojake viſitne khartki, a tjecźe namakaſch im koſchli; ſchtó też to je te pšaŕ?

Mit Serbske hischcze na hórsche waschnje. Kamjenski hamtski sudnik Hajudźi Wólka k 15 hr. a Serjetka k 6 hr. wjeselskemu khlostanja. Wólk bě jenoź powolanje sapokazał, hdź pak ho sachapichu.

§ **Budyschkli krajny sud.** Puczowanje z njepschijomnimi leschenkami mésesche drjewowy khpz Otto Erwin Gneuß z Porchowa. We nozy na 1. haprila 1924 wopyta je snatymi wschelake hosczenzy a napohlédk hosczenz „Kinobar" na torhoschczu. Po policajstej hodźinje trjechischtaj jich tam dwaj policajstaj a proschischtaj wo jich mjenja. Pschi tej pschilehznosci bésche Gneuß sastojnikow sdichiwschi. Zitawski hamtski sudnik pokhkosta jeho z 200 hr. khlostanja. Gneuß bě powolanje sapokožił a dozdź, so by khlostanje na 150 hr. sniżi.

Lawnjiski sud. Na wuczerja Mérczina Reinharda Heinricha z Lěwałda bě jo tukało, so je je schulskimi holzami njekasanstwo stucził a bě jo tehodła wobschorził. Na namjet faktowarja, prawnika dr. Friedemanna z Lubija, je wuczer wuwinowa.

Zapóslane.

Jna němske nowiny, kotrąż so z wołmachom do Sserbow tłócźi so by „Sserbske Nowiny" wutłóczitła, pschinjeßu psched nékotrymi dnjemi „Sserske anekdoty" (stawiznički, śmészchi), w kotrychż so wospjetbje jedyn mlody evangelski duchowny hani. Temu tutón twjerdzeł — je to wésty mészchczanski wuczeł w Budyschinje, kiż też we swojim czasu so z Prahi wrócźazych serbskich spéwarjow w jenej Budyschskej nowinje „lubjonje" nowita — pschipisuje, to njeje němske rěcź dopołnje mózny byt. S dobrym prawom tuho mjeno sajmerkuje, dokelż taiżeho duchownego njes Sserbami z zjała bno njeje. S taiżimi hanjazymi „anekdotami" jo němske nowina do Sserbow sawjeduje a „Sserbja" ju sa to czim radscho czitaja. Ale mamy a mészachny wschelakich němskich duchownych, kotrąż su serbsku rěcź umuwili, so by hdy so do bohatych farstwow („fette Pfründe") symohli a spjanje Sserbam wrdowali. Tym mózi so Sserbja wowrnodje wuńmjeć, tak tuczi „klukownizy słowo" nasich zbożbczinu na Bożim mésczu wonjeczerja. Sa Sserbow je to dawno dobrě. Bnyczu-li serbsky duchowni w samej mérje tak němsky prédowali, na druhi dźeń by jim dobowna wobschnosć zawdank sajdo dała. A tuż drje by lépje było, so by tamny němski dopisował se swojimi „anekdotami" mjeczał. Abo snadź chce z nimi Sserbow sa tamnu němsku nowinu kójicz. To je najskerschi puczk. Dokelż mnohi Sserbja tuźe nasch lud hanjaze nowiny najradscho dźerża a podpjerajo.

Dalscha „anekdota" je, so je serbski mlodźenz z Budeschcz wo swojej tyjatelnej wojerskej służbje w Drjezdźanach serbsku rěcź „sabył". Ale macź je jeho bórzy sajo nawuczyła z cźakanjom na wobjed. Pschi tym je so jemu we hnéwie serbske słowo wuńmyło, kotrez bak je nowina wopaczńje dała a wocźitschcźała. Wot njeje a jeje dopisowarja njemóżemy wocźakowacź, so ma telko słowjanskeje sobźiwosće so mohle nékajku sdon z rěcze teho luda, kiż jeju dokola wokno wobdawnje, prawje wobacź. Sa „klukowych Sserbow" je to dawno dobre, wobsebje hdyż su „aus der wendischen Türkei". Bychu-li Sserbja we swojim nowinarstwje tajsule němczinu pisali, wo niehdobe pschimjenu so staraczź njetrjebali. Zurnalistika pschikhodnjosć zebi zada, so by nészto z druhich rěcze tez prawje zitała.

Nasprotiwnjena nowina pschinjesze psched nékotrym cźasom tuczinu tacźku wo „kluklim serbskim prozarju" a cźinjesche jón słódnischi dla wobdźélenja jeneho „sakkshwerneho". Tuchwilu jedna so wo wobskórżbu dla wobjednischa khchwdźenja, do kotrejež su nékotrzi Sserbja sabrzeli. Sensazionelna powjesć! S taiżimi pisu němske nowiny wobsebje njes Sserbami, hwdom z ruzy. Se serbskimi bójkanc so tamny dopósł sabéra. Mózno, so wo „mloku pobożnego smyslenja" pola Němzow wjazy rěcź njeje. Jedyn Němz je bésche — Schiller we Wilhelm Tell 4, 3 —, kiż to němski pisasche: „In garend Drachengift hast Du die Milch der frommen Denkart mir verwandelt." Nadźijomnje njetrjeba spisowaczel tuto słowo na so naloźicź.

E. M. Z.

Přiłopk.

* S **Drjezdźan.** (Straschny nadpad.) Do wobchoda samtkaffeho mischtra Eichnera na Mikkawskowej dróży 17 pschinidże 23. oktobra wjeczor mlody cźłowjek, kiż mésesche koleso na pschedań. Dokelż pak bě samkarjej sadérżenje zajscho nadpadne, tak poruczi swojej zonje, kriminalnim policaju sawołacź. Ssam pak samkny wobkhodne durje. Nadobo wuczahny mlodusch revolwer se kapzu a sdéli tři rasy do samkarja. Ton swojese so, do hłowy, schije a wutrobna cźeżko franjeny, k semi. Zonje, kiż so jemu na drózy napschecźo stupi, sdeli do ruki. Słóżnika dale pschesczehachu, lepschi jeho na Schczepanskim namésstnje a pschewobachu jeho policaji. Niedożink je 21 létny mlokatski pomocznik Fritz Mészel, kotrehoż policaja se kojerskim listom pytachu. Psched nékotrym cźasom sajudźi so nadrożnego rubjenstwa dla k 3 mésazam jastwa, dokelż pak so jemu wupenhowanski cźas pschisłoli, tak ko puschczi.

* S **Werdowy.** Pismowa schczurka. Jedyn wobsedźer je hacź dotal 227 pismowych schczurkow popadnył. Wot 1. sept. bem 180. We jednym hnezu namo 53 spalem.

* **Rubjeznistwo w Kerkonoschtich horach.** We Wulkej Aupje w Kerkonoschtich horach 1. dopadnyschtaj mlodaj rubjeznikaj słężkarku Tippeltown w jeje wobydlenju. Ju a malu dźowczicźku strachnje franschtaj. Wonaj z 500 hr. cźeknyschtaj.

* **Nawożenja njewjestu stónzowak.** W lésu pola Brune (w Schlesyskej) su kuchaźku na ryczeźkuble mortwu namakali. Wona je — najsterje pschewodżana wot swojeho nawożenje — bo pschekhodżowała, kiż je, hdyż staj do lésa pschischłoj, ju najsterje zarasyk. Wobthad njeje bjes sczehnikow wostak. Tehodła je nawożenja, żyn jeneho wobsedżerja z Brunez, ji stónzowak. Chżysche żebi jenu druhu holzu wsacź. Jeho cźrije je tak wulke, każ sawostajene stupy pokasuja, też jeho drasta bésche krawa. Jeho zu sajeli.

* **Stoto z podnórjeneje łódze.** W lécze 1917 podnóri nemski narjak (Unterseeboot) pschi ixiffim brjohu jendselski parnik „Laurentic". S nicho zu nékto 3160 stotych rolkow, 4 750 000 puntow sterlingow (pisches 100 000 000 ft. hr.) hódnych, sbehnyli. 27 hischcze pobrachowarych stotych rolkow njemóżachu namakacź.

* **Wo zżiwjenje pschischloj.** Pschi posprjeze, pża wumoziej, kiż bésche z cźolma do Dunaja khodźił, stej grabja Oskar Mirbach a gymnasialny profesjor Polak fo satepiłoj.

* **Zónska jako wotrocźk.** Wola ratarja Antona Lischki w Drinzach w Pardubitskim wokrjesu żiłsteche, każ „Czejske Slowo" powéda, 3 mészazy dołho wotrocźk, kiż ho Josef Baranowjski mjenowasche. Wón wudawasche, so je psched 10 létami do lésha wójskich cźekanjow do Kocźenitz pschischoł a wot tuteho cźasa pola ratarjow we wschelakorych wołach żiłsł. Policaja pak khoni, so je tutón wotrocźk woprawdże żónska a to 29 létna Josefa Baranowjska se Stanizkawa w Polsce. Jej je jo poradźiło, ho pschesco sa muża wudawacź, tak so nichtó sa tym njepschindże, so je żona. Wschudże je mnjsse dźelo wukonjała.

Hospodarski rozhlad.

Póndjelu 27. oktobra 1924

W **mj njesach** a efektowych kursach żanesho pschemenjenja njeje. Sobotu so żanje burzy njewotmérwa.

Na **produktowych wikach** so żitne płaczizny dale wodrjebjowachu. Witkowarjo jara żyjnje muku policźuja, kotraż kupzow nima. Tehodła je malo żita rospschedża. Mésarjeho żita a muki wiłowarjo z hromadami poczahuja. Pschi tym je tež w Ameriji żito wotpschedża. Jeczmjeń a wowsk so w płaczitnach wotdrjebjowajschtej. Wosebschcźi a wotruby bęchu tuńsche. Ssobotu płaczesche gratnat

w Barlinje:

pschenicźny 10,25—10,50 rolki 9 75—10,— jeczmjenja nalétn. 11,50—12,50 najmjn. 10—10 75
wowsa 8 50—9,— hr. m

Wiki rěsu so stotu jadźomu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof).

Pschihnali bęchu: Wone płaczachu:
2030 howjadłow 20—48 hr.
1263 cźelatow 40—98 hr.
5436 wowzow 27—56 hr.
7532 tukr. a 1461 wukrajnych swinj
240—300 puntow 83—85 hr.
200—240 puntow 80—82 hr.
160—200 puntow 74—78 hr.
120—160 puntow 69—73 hr.
rannzy a kundrohy 70—74 hr.

Wjele po zeutnarju zimeje wahi — Howjadła a swinje mérnje dźesch, wowzy nimale hładzan, ale w cźelatach klasesche.

Na **pschedań:**

Wiach lischka, kubleć Lehmann w Starym Lubiju 9.
Prošata, knjesi dwór w Dażinku — we Wyschoj cźo. 18 pola Kanjenza.
Krowa, wyschokofuczerna, we Wjeżanu cźo. 25 — w Klukschu cźo. 6 — mloda, w Rodezach cźo. 15 pola Bukez — wyschokofuczerna, w Kulowje cźo. 47 — wyschokofuczerna Schneider we Wobjezach — nwyschokofuczerna, we Mnischonju 26 — wyschokofuczerna, w Krakezach cźo. 28a — wyschokofuczerna w Nakojdach cźo. 24.
Ranza, fuprowschna, we Wóschlinku cźo. 4a.

Schfrowe depesche.

Dopotdnja 3/4 12 hodź. z Barlina: Pornjo sobotnym żitnym płaczijnam so niczo njepschemeni. Njeje skoro zanjeho kupzow na wikach.

Sso pytajo:

Kowarskeho nuczownika, Stáps, kowarski mischtr w Jeżonje.

Pohonska, swobodne kubło we Spitzitu.

Młynsk.ho, delni młyn we Wjelcźinje.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wobjowne fjymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg płaczijny we stotej hriwnje.

	25. 10.	24. 10.		25. 10.	24. 10.
Pschenża	205-210	215-220	rapsk wosuschi	15,30	16,00
rolka	196-200	210-214	rjepk melatga	9,10	9-9,10
nalét. jeczjmjeń	230-260	240-265	ferabella	14,00-15	14-15,00
nal. jeczjmjeń wowsk	—	—	běrnaze fenjzi	19-19,50	19,50
futterstar. Mais)	170-180	175-185	bunj	20-22	20-22
pschenicźn. mu'a	—	—	wo'a	18-21,00	18-20,00
rjana muka	28-32,00	30-33,25	lanu wosuschi	25-26,00	25-26,50
pschenicź. wotr.	27-31 50	29-33,00	mjodre lupiny	14-15,00	14-15,00
cźiste wotruby	12-12,80	13,21	bjele lupiny	16—19	16-19,00
rapk	12-12,80	13,10	fjenu, 50 kg	3-3,37	3,20-3,30
lane fjymjo	380-400	400	fjoma, rjana	1,30-1,50	1,00-3,40
hrózh	390-400	400-410	„ pschenicź.	1,30-1,50	1,00-1,40
pjelusch	24-28	24-26	„ wowsjna	1,20-1,40	0,90-1,00
	17-19	17-19	„ jeczjna	1,20-1,40	0,90-1 30

Wjelne płaczijny w Budyschinje.

wot 25. oktobra 1924.

Wschě płaczijny so po stotej hrjwnje rosumja.

Wschedmjet		najnischa płaczijna	najwyschi płaczijna
Pschenża, swonka wotebrjeta	50 kilo	10,50	10,00
Rożka, swonka wotebrjeta	50 „	10,20	9,75
Jeczjmjeń, swonka wotebrjeta	50 „	11,50	12,00
najmjnschi	50 „	—	—
Wowsk, swonka wotebrjeta	50 „	9,00	9,40
Rajs	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,40	2,70
Sseno	50 „	3,00	4,00
Ssomo, z masch. mlócź., prasz.	50 „	1,10	1,30
„ z masch. „ z sałt.	50 „	1 50	1,60
„ z zypami mlócźena	50 „	1,80	2,00
Pschenicźna muka. 70%	50 „	17,00	17,50
Rżana muka, 70%	50 „	17,00	17,50
Pschenicźne wotruby	50 „	6,60	6,90
Rżane wotruby	50 „	6,60	6,90
Prošata 625 schtuk	1 schk.	10,00	22,—

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Madlena Kühnez a Wilhelm Wagner we Budyschinje. — Helena Hübnerez w Gersdorfje pola Konjenza a Felix Hustij w Kalawje.

Swónjenuni: Willy Werchan z Olgu rodź. Allerez w Budyschinje. — Alwin Dietrich z Elsu rodź. Fickertez w Barcźe. — Erich Sommer z Martu rodź. Pschanez w Lubiju. — Albert Henke w Wilkopczach p. Lubija z Martu rodź. Ruchtarjez w Sohlandźe p. Cźerwjenego Konjenja. — Emil Kózlak z Charlottu rodź. Hornez w Sslepom.

Smjerći: Khorla Stroka, frišer w Budyschinje. — Khorla August Wilhelm Bjelsch, prkw. pjekarski mischtr w Budyschinje, 75 l. — Annaschch Bohmerez Mét, wunjesłała w Bóhlach. — Richard Seifert, lakérak we Budyschinje, 25 l. — Bjedrich August Müller w Starym Lubiju. —„Knjeżna Marta Dyrlichez w Retlizach. — Alexander Fröhlich, hawjarz w Wélez Wodze.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mjes skotom hosczenzarja Kocha w Lésej je pokhroma wudurila. Smjerjeny wokrjeß je hosczenz a wobkhodowanski wjes Lésej.

Porj dźiwk. Wot 18. oktobra 1924 sbéraja ho stotomérowe pschinoschki. Płaczicź dyrbi ho sa konje 4 hr., sa hischcze nih 3 mészazy stare howjadło 1 hr., sa psches 3 mészazy stare howjadło 3 hr.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Mjes skotom na Luicźanskim ryczeźkuble pola Bukez je pokhroma wudurila. Smjerjeny wokrjeß je ryczeźkuble. Wobkhodżuje pak ho wjeß Lusk.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Puca z Koschnje do Ptaczez je sa cźłeke sapschahi hacź do 1. nov sowrjeny.

Schtóż njeje hischcze dań rentikeje banki, kiż mésesche ho do 1. oktobra płaczicź, saplaczit, napomina ho, tuto sa tydźeń cźinicź, hewak ho cźaka. Płaczicź dyrbi ho polożiza teho, schtóż je ho w napreji płaczilo, druha polożiza płaczi ho hacźe 15. januara 1925.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerź, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźel: Arnošt Bart, w Brózynoy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje we Budyšinje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerżliwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započałe.**

Towařstwowski powěstnik.

Wumělski spěw. koncert Bakuloweho dźěćaceho khora z Prahi budźe so w Budyšinje pjatk, 31. 10., pop. 1/4 hodź. w „třešelni“ za dźěći a wječor 1/2 8 hodź. w „Běłym Konju“ wotmě. Njech so naši Budyšcy Serbja a też Němcy na to přihotuja. Zastupny khartki su w Smolerjec knihařni dostać.

Wubjerk.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Zastupne khartki za Bakulowy koncert su w Smolerjec knihařni dostać. Kwartěry za dźěći so hišće pytaja. Wutoru při spěwanju w „Hotel Rachlitz“ budźe so dalše wo koncerće wozjewić. Prosymy wo dypkowny (8 hodź.) a bohaty wopyt.

Předsydstwo.

„Pčólnica Khrósćanska“ a „Wrjós Delanski“ stej wot hlow. saksk. zwjazka njedźelu, 2. nov. do Njeswačidła přeprošenej. Tam budźe za tamne a za našej towarstwje; w knježim hosćeńcu w 3 hodź. pop. přednošk k. wyšš. wuč. Wićaza-Ruščanskeho „Kak doopěju zaźnosylne ludy“. Před zhromadźiznu su wšelake nastroje wustajene a po njej je rozrěč wo cokoru. Wšitcy z našich sobustawow njech tutu składnosć wužija a w prawym času so tam zeńdu.

P. Hila. M. Hajna.

„Lilija“ w Kalbicach spěwa štwórtk, 30. t. m. we 8 hodź. Wšitcy njech přińdu, smy kruče nowe dźěło započeli. Lětuši přinošk ma so dopłaćić (50 pj. na 1/4 lěta).

Zwjazk luž.-serbskeho Studentstwa. Srjedu, 29. 10. 1924, je w 5 hodź. krótke wuradźowanje a bjesada w Serb. Domje. Winowatosć kóždeho towarša je, zo je z dypkom w 5 hodź. w Serb. Domje. Starši.

Zwjazkowe předsydstwo wozjewja, zo je wot 8 winowca 1924 sem ze zwjaskowym pokładnikom towarš Rich. Nowak.

Serb. tow. „Žernička“ w Lichanju změje srjedu, 29. okt. wječor we 8 hodź. spěwanje. Też budźa so dźiwadłowe róle rozdźělić. — Dowěrnicy Serbskeje ludowe strony zeńdu so hižo 1/4 8 hodź. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć w Bukecach ma srjedu, 29. okt. wječor we 8 hodź. spěwanje.

Jednota „Sokoł“ w Kalbicach ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje.

Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Malešecach. Přichodnu wutoru pop. w 5 hodź. je zwučowanje za dźěći, wječor we 8 hodź. za Sokołki. Štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje za mužskich.

Budyšska Bjesada ma póndźelu, 27. okt., wječor 1/2 8 hodź. zhromadźiznu. Dla zarjadowanja Bakuloweho koncerta 31. okt. njech wšitke sobustawy přindu!

Předsydstwo.

Wšě naše piwa

su wot nětka z rukowanjom čiste, jenož z najlěpšeho słoda a khmjela zhotowjene

a podawamy je w polěpšenej měrowej kajkosći.

Budyšska piwarnja a słodarnja

akciowe towarstwo.

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje 1/2 6-6hodź. 1/2 8-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pječwa.

Viktor Schlecht

khachlestajeński wobkhod

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča so česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny k wuwjedźenju wšěch powołankich dźěłow:

k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny

Wěcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubjajo prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.** Telefon 1238.

NB. Za nowostajenja staju z wobličenjom płaćiznow rad k službje

Zadanjamy pjenjezy z wupowjedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Rataf so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach“ płaći, ale kajki wužitk temu přinjese, to je hłowna wěc!

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 **11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Młyn

kupi abo wotmjenje pyta młody młynk. Štóž přiležnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb Nowin“

Wupjerki

poruča přeco derje a tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11.

Wosebje tunjo!

Dźělba košlac. barchenta,

75 cm šěrokeho, dobra kóparowa twora, 88 pj.

Hilger w Budyšinje

na Lotzeskej dróży 20 l.

Žane klamy! Žane klamy!

MERSIOWSKI

Złotowa pycha

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšěch družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 l.

z napřeća starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Ráči serb

Štóž

sebi „Serbske Nowiny“ na měsac november hišće skazał njeje a chce z pósłom připósłane měć, wobroćo wosobinscy abo pisomnje na wudawarnju, dha dostanje je hišće za 1.15 hrj pósta zběra wot 25. okt. 20 pj. přiražka.

Nócny tepjer

so hnydom pyta.

Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym pónđźelu, 6. oktobra, **w Kulowje na Wilhelmskim naměsće 11**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrił.

Budu so stajnje prócować, zo bych kupcow, kotřiž mje počesća, jenož z najlěpšej tworu postužował.

Prošu wo přećelnu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Michał Wach a mandźelska.

Njedźelu w nocy zemrě ćiše, w 6 hodź. ze Božim wotkazanjom wobstarany, 84 lět stary

Jan Haješ

w Lipinach pola Łaza.

We hłubokim žarowanju

Jan Haješ, překupc, a druzy zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 xł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 xł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kaltichčišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 15 xlot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so w-šo wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 253 | **Budyšin, wutoru 28. oktobra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po namjecze němskostatneho ręčnika Niethammera je němskostatny žud wobkorjenych organisazije „Consul“ i žnadnemu thłoštanju sahudźił. Liga człowjeczich prawow je němskemu kanclerej Marxej tehodła šćedowazu telegram pósłała: „Jako republikanska organisazija zwoje staćzanske mjenjenje wuprajamy, so je němskostatny ręčnik Niethammer w Lipsczanskim procezu napśeczo organisaziji Consul republiji njepśeczelske smyslenje wobsćwědčił. Wón je tehodła njesda i sastawanju prawnistwa khmany był. Na Waš, jako na sastupjazeho němskeho justizneho ministra je žadanjom wobroczamy, so by je pśeciwo němskostatnemu ręčnikej Niethammerej dizśiplinarišzy sakroczało.

*

W Jutrobogu je je pśichi pośwjećenju pomnika sa padnjenych 2. gardźineho pśešeho artilleristeho regimenta je njewobkładniwosći i kanonśkim wutśelkom jenemu kanonerej lěwa ruka pśichi ramjenju wottorhnyła.

*

W Halli je je sćeśeć wožobow i płunom (gasom) mokło. Na drohi bu je je płunowa rola rostamała. Wustupowazy płun bu je i wokmom po pśiśiwjenskim wobydlenja dobył. Swójźa tam bydlazeho kwarskeho dźěłaćerja Wettmanna, wśicho hromadźe sćeśeć wožobow, je mori.

*

Sjednoczene staty połnócneje Ameriki ześbi 600 milionow wójnskeho wotśišćodźenja wot Němskeje i wosćhodźenskeho konia žadaju. Swjatarska finanzna konferenza je je njeńa w Parisu sapoczała.

Hospodarstwo — stat — kultura.

Nascha hospodarska mój je k schłodze statneje mozy je dopowjeschita. Cźisty hospodarski stat płodźi wschelake strachi. Wón nima telko sajima sa **kulturne** žadanje a potrjebnosće luda. S wjetscha je tu to w jeho wocznomaj **njeproduktiwne** sarjadowanja. Tajke nahlady wuwabi boły materialism, kiž je jeno na pjenjezny dobytk složeny. Nosćerjo nascheho hospodarstwa, samolwicźi politikarjo a statnizy mózarjo njeßmědźa dowěru na stat jako noscherja kultury a wukonjerja prawa sćemicź. Ale śiwet dże swójźi puć po swojich sakonjach a njestara je wo tych, kotśiž teź sa duchowne a kulturne derjemęczo ludow ręcźa a je sastaja. To prasćenje njeje jenož wěz ideologow. Ale nusa budze nas k temu wabicź, tutemu prasćenju swoj:- wobsebitu kedźbliwosć stoźicź. Wona je njeßmě wuzicź k stronitej politiji.

S tutym problemom (nadawk) dyrbjał je tódźy staćzan jadrowacź. Pomery mjes hospodarstwom a statom su tłóczenje dońi wschech staćzanow a i nim swójstwowazeho kulturneho sadanja. Tuto prasćenje sajimuje wschě ludy a staty, kaž derje tych, kotśiž su wójnu dobyli a pschebrali. Połozenje ludow je je pśes nju two wjele pschemeniło. Mnosći nimaja pjenjes doćcź, so bychu kulturu tak pśetowali kaž w pśedawschich cźasach. Njewustawaze dźěło dyrbi bycź nekto sa wschech hekto, so bychu je i hospodarstwo nusy pobrunyli. Zdźe hospodarstwo dyrbi je organisowacź, so wjazy wunoschka a dobytka i njeho wundźe. Ale wono njeßmě je tak wuwiecź, so śebi druhich sa wopor žada a potom sa kulturne prasćenja žaneho zrosumjenja nima. Njestrowy wulkokapitalismus njeßmě pschewalu dóstacź, kiž je i wjetscha njepschecźel kultury a kotrehož pschemózo je cźeźky pschewinje. Politiske žadanje tóhodne dobreho staćzana dyrbi rękacź:

Skrućenje statneje mozy,

dokelž je jenicźka móz, wot kotrejež móžeły wěste **sozialne wurunanje** wozcźakowacź. Cźłowjestwo lochat husto dosećz podarmo na prawnosć mózneho stata cźaka, kaž teź my Serbja, byrnjež wustawy, sakonjow a papjerjanych postajenjow mělí. Kóždy cźłowjek ma prawo, śebi wot stata žadacź, so w śiwotnim kulturnym postupje jemu nichtó njesadźiwa, cźmi mjenje stat sam. Wot tuteho śiśmišćega dóstanje cźłowjek praweje wažnosće. Jako staw stata dyrbi jón pomhacź twaricź, ale ma paš śebi wot njeho trěbneje kulturneje śiwobody žadacź, kotruž jemu stat saprěcź njeßmě.

Trjebamy tehodła **demokratiski** stat, natwarjeny na wolu ludu, nic wuploń nékajich hospodarskich kruhow, kotśiž su i ponozu wullkokapitalizma k mozy pschiscble a chcejo tak stat wobknjeźcź. Wěmy so demokratiski stat nękto śiwotnje najeźeschu krisu pschejźiwi. Ssamo w Jendźelskej, w klasistim kraju demokratije, a halle w němskej, bóhaj naprawe strony na rozbicje nětcźischeje republiki śebi myślia a na tym dźełaja. Potom halle by wulkoleżonnoscźe sćeśwo a kapitalismus k śiwotej starej mozy pschischoł, cźemuž dyrbi so na kóždy pad sadźewacź. Na to bóh pschichodne wólby go merja. A tuž drje je politiky mózno, so jeneho dnja demokratiski stat do sańdbonjece kluscha. Njech pschichódze každuli dcze. To jene je wěste: Kapitalismus budze w tej abo druhej statnosći bischcze dolho knježicź, ekonomiske (hospodarske) prasćenja budu po nasponjenju wschě druhe prasćenja, teź kulturne, snutskownje a swonkownje pschewažowacź. To budźemy jako dónt pschijacź dyrbjecź a tehodła nasche najlepsche cźinicź dyrbjecź

sa posbehnjenje a dospjeśenje nascheje kultury.

Budźemy go dyrbjecź dale prózowacź, wsacź kaž wězy leża a steja a go tuchwilu i nimi wotnamakacź. Nihdy njetrjebamy go nadźecź, so na kapitalistiśej podłoży natwarjeny stat a i nim pschekipaneho luda — to réka wěsteho dźěła — nam trěbneje śiwobody k dospjeśnemu kulturnemu rosćiwanju da.

Hospodarstwo, stat, kultura su jedyn zyłk, tak dołho, hacź njeje njestrowy kapitalism a materialism pschewinjeny. Dyrbimy hladacź, jo jej słužobnikow sćinimy, niz knjezerjow. To drje je nadawk, ktorez pschecźiwjescźi, ale wutrajnosć wjedze tłóczenje k dobremu tónzej. Pomało, kroczel po kroczeli, dyrbimy jemu na kožu hicź, śebi jón podwolicź. Teź njewuspěchi njeßmědźa naš wotrrasćicź. Kuždy maly postup pschinjeße naš dopředka, teź na kulturnym polu. Tak złužimy statej, śiwotemu ludej, śebi žanemu.

*

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtańša kupowańja wobućow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo.

Republikanski sjesd cźorno-cźerwjeno-sloteje khorhoje.

W Potsdamje zwotsu swjatk němskeje cźorno-cźerwjeno-sloteje khorhoje republikanski sjesd wotmě. Na nim go khorhoj Potsdamskeho měrneho wothdźelenja pośwjeći. Na sjesdze go nębdże 1000 wobołow wobdźeli. Ministerski pschedsyda sw. fł. dr. Stalling je swojej ręcźi pschejesche, so by Potsdamske pośwjeczenje khorhoje statnu mysl spěchowało a so by swjatk němskostatneje khorhoje napscheczo njesnjeßliwosći duch cźłowjeskich prawow a luboscze k blizschemu sastupował. Jenož w tejle myśli móże němski lud sajo horje stupacź. Němskostatna khorhoj je wo to prózuje, so by myśl „Jenje wjazy wójna“ do wutrobow sacźahnyła. Profesor dr. Bergstraesser khorhoj pośwjeći.

Sdyž je swjedźenjowi wobdźělnicy po męscze cźahnychu, na nich bohudźiwy Jungdo, Stahlhelma a podobnych organisazijow nabydły cźinjachu. Nębdże dźesać swobołow je go pschi tym framiło. Policija je nębdże 30 nahźelnikow sajała.

Severing pschecźiwo bijazym poliźistam.

W auli Barlinskeje universitty je go pónd̄zelu „tydźeń sa policajsku wědomosć“ wotewrił. Sarjadnistwowa akademija w Porlinje je jón pschiprawiła a wjazy dyźi 300 wysschich a krónich policajskich sastojnikow i zyżeje Němskeje jón wopytuje. Po powitanskich słowach statneho sekretara swenka służby Dreywa je pruski smutskowny minister Severing słowa zimasche. Najprjódy je spokojenjom wo stutkowanju sarjadnistwoweje kommisije w smysłe wudospolnjenja policajskich muzźtkow rećźesche a je potom pschecźiwo pschekrocźenjam policajskich sastojnikow wobrocźł. Khłobole je wabzarowacź, so je budnišće powěźe w poźlednich njedźelach dyrbjałe wo wschelakich padach jednacź, we kotrychž dyrbjachu go policajscy sastojnicy samolwicź, dokelž běchu w pjanosći swoju słužbnu pschiskłuschnosć pranili a go na staćzanach pschecźiwnikami. Schtož je go we poźlednich njedźelach stało, do najcźornischich kapitolow policije śłuscha. Sekowo „amokski běhaŕ“ njeje pschewótrz za ludźi, kotśiž su zwoju sastojnistku móz śmjenowźiwało, mešto, so by-hu publikum schkitali, swoje sadźiśiśe pschikhilnosće na publikum wutschadźili. Schtóž jako policajski sastojnik biesbrónitych jatych krjudźe, njeßłuscha do policije. Nascha policija, wscho jene hacź je kriminalna, schkitanske ada gmejnska, dyrbi intakma wostacź, hdyž dyrbi cźeźke nadawki bliźscheho cźasa pschewjesć.

*

W Němskej dyrbja go saso titke a rjady fawjesć.

W Němskej je dźeń a bóle wulke pośadanje sa titkami a rjadami (ordnami) pokasuje. Cźeśćelakomni ludźo je njeßwołowni cźuja, hdyž je njemóża i titkami a rjadami horbźicź a nadawacź. So by je take wulke a powschitkowna potrébnosć spokojiła, je němske knjeźerstwo 1. cźihoty sa to cźiniło, so mohł nowy němski ręźnik ześbi ćwjenje rosponiacź. Druhich slarośćow po sdacźu nětkole Němska nima.

Sjesd zentrumskeje strony.

W pruskej ześmolwni je go sobotu sjesd zentrumskeje strony sapoczał. Popołdnju bu je pośedenje pschedsydstwa a wubjerka. Pschi wuradźenjach go teź němskostatny kanzler Marx wobdźeli. Po jeho nahladach ma go zentrumska strona po ześełowazych prawidłach stojicź:

Wona dyrbi strona źrjedźiśiny, hospodarskeho a sozialneho wurunanja wostacź. Tehodła możesche go knjeźerstwo jenoż i dobom na prawizu a lěwizu rosćerćicź. Londonske wobsamknjenja dyrbja go bjes wumjenjenja sprawnje a źiwéru dopjelnicź. Zentrumska strona budże go teź w pschichodnym němskim śiwje jenoż i taźimi stronami swjasacź móz, kotrež go sahnje a bjes salscha na podłoż Dawesowych sakonjow stoja a wěste rukowanje sa to dadźa, so chcedźa khutnje Weimarsku wustawu pschecźiwo wschěm nadpadam sakitowacź.

Měscźańske wólby w Hamburgu.

W Hamburgu su go njedźelu měscźańske wólby wotměle. Pschi nich su němskonacionalni, kotrymž be pschi poslednich wólbach do němskeho śejma 122 004 głosow pschipadło, **jenož hischcze 92 167** głosow dostali. Teź „pomocnizy“ němskonacionalnych, bjes kotrychž wusćeha 4. meje by němskonacionalna strona w němskim śejmje zyle njemózna była, su porazenje pocźerpili. Licźba głosow němskich ludowcow, kotraž 4. meje 37 757 wucźini, je go na 14 343 snizika. Kommunistam, kotśiž běchu 4. meje 114 368 głosow na śebje sjednocźili, je jenoż 81 224 głosow wostało.

Franzowska chce wikowanje i Němskej a Ruskej hasicź.

Na sjesdze sa swonkowne wikowanje, kotrež je go we Lyonje tele dny wot-nět, je ministerski pschedsyda Herriot wo pschichodnej franzowskej wikowańskej politiji rećźał. Program, na kotrymž knjeźerstwo dźeła, je jedyn i najwobcźežnischich europiskeho hospodarstwa. Jeli so wobsebite podałoki preći njepschindu, Franzowsojo w blizschim cźasu hospodarske puće wotewrja, kotrez do Němskeje a Ruskeje wjedu. Na kóždy pad je nusne, so Franzowsojo teź w źrjedźnej a rańschej Europie kupuja. Lěpje je, so pjenjezy europiskich krajow w Europie wostanu, mešto so go do Ameriki sposcha. W kraju kupowacź, hdźež móża franzowske pjenjezy i wuźitkom dźelacź, je teź za franzowske finanzy wulki wažne. Herriot je za to, so by go franzowske wikowanje do rańschich krajow mózne rosćerkito. Franzowsojo móża tam źito, słoto, petrolej a druhe bohatstwo semje kupowacź. Franzowska industrija trjeba nowe wotbywanischcza. Jejne wudźełki su najprirunischeje zyłodownje. Tak dyrbi go za Franzowsku wulki industrialny dźełanski plan wudźełacź. Hodźina je pschischła, tutón plan do skutka stajicź. Najprjódy z tym, so go koło wokoło hospodarska mój kolonijow na to waschnje wuwuźije, so go industrija macźerneho kraja je potrébnuscźemi kolonijow swjasa. Franzowska dyrbi go pschebe wótcem pschecźiwo Sjednoczenym statam połnócneje Ameriki schkitacź, pschi tym pak njeßmědźa hospodarske styki k Ameriźi schkodowacź.“

Herriotowej ręźi sjesdowe zobustawy pschihłosowachu, tola wona njeje samohła tuchwilne wobmyślenja politiskich kruhow pschecźiwo pschipóstacu bolschewiskeje Ruskeje pschewinycź. Wocźakuje go, so franzowske knjeźerstwo hischcze tydźeń ruske bolschewiske knjeźerstwo jako fakowske pschipóstaje. Herriotowa ręź w Lyonje go jako nadyrjenje k pschichodnemu franzowsko-ruskemu wikowańskemu sprjećzenju wobhladuje.

Kaž druhe europiske staty tak teź Franzowska śebi myśli, i wikowańskim wobtkadom i Ruskej śiwoje hospodarske wobstejnosće pokładschicź. Pschi tym pak śebi na to njepomyślí, so je Ruska pod bolschewiskim knjeźerstwom wokhuda. We zanym europiskim kraju njeńbu pjenjezy tak žadne, kaž we Ruskej. Hacź dotal bu bolschewiskemu kóždemu wocźi wutrěli, schtóž je go i nimi nakładował.

Cźakańzaj na rusti zarski trón.

W Parisu wulkhadźaze nowiny ruskich cźekinjenzow su dwaj listaj swjedowjeneje zariny Marje Feodorowny a wulkowjerscha Nikolaja Nikolajewicza wocźišćcźake. Stara

zarina pschećziwo wosjewjenju wulkowječe a Cyrilla proćesuje, kotryž je ho sam jako pschichodny ruski zar wuwołał. Mjacź stónzowaneho zara Mikkawscha ho hischeše pschezo nadźija, so staj jemu hon a wnuk hischeše žiwaj, a wona žebi wodze tule nadźiju wsać dacź, ale teź hdy by ho powjeźeć wo źmjerći Mikkawscha II. a jeho žiwjičhy potwjerdźika, potom nowy ruski zar ho njemohł je samžneje polnomocy, ale jenoź ł wolu ruskeho ludu wulwolićź. Mulkowjeć Nikolaj Nikolajewicź zarinej pschihłoschuje, so źmjeć ho nowy zar jenoź w Ruskej samej wustwolićź.

Italske hobrske konzeńije w Ruskej?

S ruskim pósłanzom w Romje je italski ministerski pschedsyda Mussolini dojednanje wobsamknył, po kotrymž Italska na 33 lét prawo dostanje, wuhlo Donezskeje krajiny wuwinźićź.

Bolschewikska agitazija w Jendźelskej.

Ruski bolschewiski kommisar Sinowjew w Moskwje runje kaž ruski diplomatiski sastupjer Rakowski prejetaj, so je Sinowjew Rakowskemu ł listom porucził, w Jendźelskej za kommunistisku rewolucziu mjes wójskom a wójnišnim tódźiwom dźełaćź. Jeju saprěwanja pak jara malo wěrny we Jendźelskej namakaju. Macdonald njeby Sinowjewowe pišmo w nowinach wosjewićź dał, hdy by won dopokazy njemeł, so je wono wobrazdźe ł ruskeho knjezerstwa wuschło. List je ho ł Moskwy psches Rigu do Londona pósłał. We Londonje je jón tajna słužba wotpisała a fotografowała a jón potom sasa sajmowany zentralnemu wubjerkej jendźelskeje kommunistiskeje strony dale pósłała. Tehodła by mudrischo było, hdy bychu bolschewikoj wěź se schlakrnym wudawanjom hischcze njeschórschili. Kaž ho sda, nochze Macdonald njedźiwaźy sleho nasonjenja wobchad ł ruskim knjezerstwom sastajićź. Bolschewikoj wšo njepschestanu we Jendźelskej wětrjaschi statny porjad podrywaćź, doniž jich se Jendźelskeje njewuczerja.

Konserwatiwni a liberalni podawk ł bolschewiskim listom pschi wobmejowej agitaziji pschećziwo dźełaćerskej stronje a wobsebje pschećziwo Jendźelskej wuwuźiwaju. Rorokuja Macdonaldej, so by list jendźelskemu ludej samjelczał, hdy budźische wědźał, so konserwatiwni abo liberalni jón samt hewak do sjawnosche badża. Dźełaćerskej stronje podawisna ł listom pschi wólbje seschodźi. Mnoźy na tym wjazy njedwěluja, so je wopaczna politika, so ł ruskimi bolschewikami nakladowaćź.

Wójna w Chinje.

Marschall Wu Pei-fu ł Pekingej cźehnje.

Powěsćź, so je marschall Wu Pei-fu, roskasowaś wójska Pekingskeho knjezerstwa, cźeknył, a so je Cźang Tso-linowe wójsko město Tientsin dobyło, njeje pjecza wěrna. Newyorkska „Associated Preß“ powě, so general Wu Pei-fu se fyzitymi mozami k Pekingej cźehnje, so by generala Fenga, swojeho pschećziwnika, ł hłowneho města wubnał. Nje-dźelu je Wu Pei-fu hižo do Tientsina pschicźahnył. Dołhaze wojerske mozy je won pschi mandźurskej froncze sawostajił, so by ho Cźan Tso-linowe wójsko sadźerżało. Nowe pohibnjenja za njeho fu duzy po puću. Hollandskemu pósłanzej w Pekingu je Wu Pei-fu telegramm pósłał, w kotrymž praji, so je ho rosbudźił, „měr a porjad wobnowićź“. Sa krótki cźas budźe wón nad stotyma wojakami roskasowaćź, a potom ho Feng a jeho pschiwobjerwarjo furowje pokhłostaju. Powěsće ł druhich górkow njecźu dóschłe, wobsebje niz ł Pekinga. Kaž ho sda, ma Wu Pei-fu dosć hyline wójska, so by pschi diwkmej frontomaj wojował.

Pschewrót w Pekingu je pjecza japanske knjezerstwo podpjerało. Kaž „Newyork Times“ ł Tokia powědźa, je japanske knjezerstwo hižo někotre dny przedy wo wotmyslenym statnym pschewrócze wjedźało. Teź je jemu snate było, so je ho Pekingske wójsko pschi mandźurskej mjesy je 700 000 dollarami k spjeżenźu nadpjerało.

Trozki pschi chinesiskej mjesy.

Trozki je sobotu ł Kaukasseje wotjeł, so by k chinesiskim mjesam puczował. Tam hłowne roskasowarstwo nad bolschewiskim wójskom pschewobmje, kotreż dyrbi ho tam na 50 000 muži pohybnicź. Tsecza internazionala ł dobom wojerja, so dyrbi ho ł rasnej agitaziju bospicź, so bychu ho wulke dźele Chiny sa bolschewikstwo dobyłe.

Ze Serbow.

Wutoru, 28. winowca.

Simana a Judy, japoštołow.

† Dr. Marćin Rjenć, farař we Wjelećinje, jedyn z najnadobnišich swěrnych Serbow, serbski stawiznaŕ.

Daloki puć ržaneho zornjatka.

Buriško, pŕeworaj,	Mločko, klip, kłap!
Symješko zemi daj!	Kara, trip, trap!
Brózdźićka, wzmij!	Mlynko, tup tap!
W zemi njech spi	Maćerka mjez!
Mróčałka lij!	Wosuško do pjecy lěs!
Pólko, pij pij!	Khlěbje, pój won!
Sněžko, jo zhrěj!	Dźěći, nětk kusajće jón!
Słónčko jom' tyj	Za wšěch je Bóh Knjez dał kumu.
Wětřiko třas!	Wšitcy dha kośće 'mu ruku.
Božo, jo pas!	
Žnjeńco, dźi, kłap!	

Farař J. A. Rychtař, w Njeswačidle 1878.

Hdźeź kraholcy so rubaja,
So mějce w stronu, ptačatka.
Jan Radyserb.

W Budyschinje, 28. oktobra 1924.

— Wo wjerjze Wěkera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1%, thermometer wo dnjo +9. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer w nozy +7. Wyschina leži nad rasiskej Europu. Mišina pola kupy Island a nad południnym morjom. Pohlednischa naš pschećzelakmywschi nam wjedro kasny. Lohaj mózno, so śmjerjemy nětk bóle schieriate wjedro. — Jutrje hrjedu hłónčko 6,49 khodźa a ho 4,41 khowaj. Mějacź dop. 7,54 khodźa a ho wjeczor 5,53 khowa.

— Schkrowa pobrěsna Barlinskeje wjedrarinje: Schérjte wjedro wobshrowamy. — Take rospratwa hacź na 36 hodźin, potajkim hacź do jutrischeho wjeczora, placźi.

— Rospratwa policije: Wobsedźeć ho pytał W nozy k 14. oktobrej 1924 namaka ho na polu bliško Budyschina seleny barbjeny rjeblowany a jedyn njebarbjeny rjeblowany wozyćź. Wobsedźeźerjo njech ho na kriminalnej policiji w Budyschinje na hrodowišim namjeśe 6 II sa-samolwja.

— Wukrjuny sjeźd. Na namjet sozialdemokratiskeje frakcije budże póndźelu, 3. nowembra, dop. wo ½11 hodź. w Gudźija hosćeńcu wukrjuźny sjeźd sa Budyschanske hamtske hejtmanstwo. Natkwitny dnjowy porjad: Wschitkownje wokrjesneho sastarjaćerskeho lekarja. Ponizenje rejwanjskeho dawka.

— Mjetłoše. Wěkera dopoldnja wokoło 9 hodź. sujesłoži 20 letny dźěłaćer Mar Spank we skale we Sćežiezach. Hdyž na jednu kamjeń stupi, kuli ho wón ł nim 3 metry hłubоko dele. Spank rani sebi rjebra na lěwej stronje. Wboheho sujesłoženeho dowjeze Budyschćiski khorobny auto do měschćanskeje khorownje.

— Dźełanj-mějerjo. Liczba wótsłonjeńcerjow je we oktobrji wot 513 000 na 473 000 spadła.

— Natajsła schula ł hołcźim wotdźělenjom wotewri 21. 10. swój symski semester. Kurjos wych. ratarski radźiczel prof. dr. Gröse mjeńsche narěcź wo tym-mje: dźeło, wukublanje k dźeławorsći, k pilnosći a te pospušnosći, wuznam a sćežkowki sa jednotliwca, lud a stat. Wušławu wopytuje 115 schulerjow a 54 schulerkow.

— Matpožinkska mša. Sstrjedu, 29. oktobra 1924 wuplaczuje ho na sastaraczerskim hamcze wotpoczinkstwa mša sa mjenaj november 1924., bótławaczerjam mjeństa Budyschćina a blížiceje wokoliny a to wot 1 hacź do 1/3 hodź. pschetrhodne pjenjesy sa pryedawsche słobustawy wójska a pop. wot 1/3 hacź do 1/5 hodź. wotpoczinkstke pjenjesy pensionerowanym ofizeram, sastorjnikam a sapospodarjenym staremu a nowemu wójsku.

— Spodźiwnosći. W sońdźenych dnjach pschinjesše rěsnik prošaśko, kiž mějesche 2 hlowje, 6 nohow (dwě wišaschtaj mjes sadnimaj nohomaj) a 5 wocźow. Na mošpach njebě žana tóšć.

— Nalutowanske pjenjesy ho nahódnoscźa. Barlinski magistrat je sa nahódnoscźenje nalutowanskich pjenjes 5 miljonow hriwnow postajił. Najprjedy nahódnoscźa ho nalutowanske pjenjesy pschez 65 lét starych ludźi a to hacź do 100 hriwnow. Dalsche brědki ho hischcze pschisłowa.

— Wěrny ho hubjenje dźerża. Wschudże ho skorźi, so ho wěrny lětsa njedźerża. W druhich létach maja najbóle 17 procentow wěrnajeze mucźi (Kartoffelstaerke), lětsa pak jenoź 10—13 procentow.

— Zitrowska wikowanska komora. Se wschelakich stron je ho Zitrowskej wikowanskej komorje sdźěliło, so jeni. so stojnizy, pschistajeni, rentnarjo a žony w pósledním cźasu pschemyślenja ł dźěła gromi sa to, ł dźěła sa jednu firmu abo hewak někak wjenjesy sastuża. Sběranje stasankow sa zhromadne kupowanje teź k tomu słuscha, jeli so to twory sa sawdawk pschedawaju abo pozrědnik ho saplaći. Schtóž tak pschemyśluje, dyrbi ho po § 14 pschemyślonych wustankow pschisłuschnik, runja kaž by někotre wikowacź sapocźał abo wobstrowd wotewrił. Schtóž ta njedowjelni a njepschiłsewi, ho po § 148 pschemyślonych wustankow khłosta a wysche tehо wot dawkowego hamtka. Njech ho potajkim kóždy po tutej pschikładni ma.

— Wyschischa pótitka direktora nam ńdźeluje: Dokelj jeslinjsy je franzowskeho sarjadnistwa sasa do němskich rukow pschenóh, tak so jesdny porjad powjetschi. Tehodła wuda ho 2. symske wudawanje 1924-25 Němskeje kursoweje knihe kónz nowembra. Mjacźisć budże kniha 6,50 hr. Skasanki pschijimuja wschitke pósty a listynoschcerjo. Njech pak ho skasanki ł cźasom wotedadźa.

S Lubija. Ssobotu sajachu tu 20stónu rěsniśeba ł Lěmiźu. Tutón pschesćeśěkaśe dopoldnja wokoło ½11 hodźin na puću ł Lubija do Rumburka njedaloko hosćenca „k błoźu“ holzu a chajsche ł njej nieskansanu hnaćku.

* Schumawa ho njenuje Czéfti lěs (Böhmerwald).

Předźenak

je sańdźenu sobotu rano ½5 hodź ł rychlikom do Budyschina pschijeł a sajo pola swojeho dźeławego pschećelja knjeza Janaka swoje tworjy sastajił, so by ho hnydom na swój puć po herbstkem kraju podał. — Jara je jemu w dołhu lěta styskało sa herbstim „Bonthaj Bóh“, „Witajće k nam!“ a „Bóh Johnuj!“ Haczrunjeź budże lětsa 71 lét stary, chze tola wschitkich wujow, snatych, pschećelow, cźety a cźetki wopytaćź. — Nadźijomnje nadeńdże jich wschitkich strowych a cźilych. — Prošu mutrnje, so bychu jemu cźopte městacźko sa kachlemi pschewostajili, hdyž žebi jeho Khłuśe dźeła wobhladaja. — Te wschak fu nimo měry rjane! — Tajkich hischcze pschinjeśk njeje! — Pschećzenak mějesche lětsa sa swojimi krošnami schwarneho młodeho pomocnika Měrcźina ł Njechornja, kotryž ho wubjerinje do dźeła wuschikuje. — Wy herbske cźetki njebudźeźe jo bodźiwaćź mócź, schto je wón wutonjał!

Wotmysleny wobsedźer Jurij Hajduk z Rachlowa je swój majetk, kotryž wobsteji z 2 dźělow pola, 1 dźěła łuki, 1 dźěła lubiny, 1 dźěła hola, 1 dźěła pastwiny, 1 dźěła lěsa, 1 dźěła rěpowego pola, 1 dźěła hrjadowego pola, 1 dźěła pola za wsu, 1 dźěła pola za Rachlowom, 1 dźěła pola za Rachlowom, 1 dźěła pola za Rachlowom

Holza pak jeho rasnje wotpokasa. Hdyž chzyšche so holzy pichimacź, wokasche wona wo pomoz. Kolosejdny, kiž bě wo tym słyschał, so wo to postara, so so njedočink sajal. — Saamsneho dnja pschesećěhasche jedyn muzšiki druhu holzu. Kaž holza muzšicheho wopiłuje, budźe pjecza tón zamknyć.

S Wótschinu Kuslerjej Ciślerej potradnyschi paduschi 4 złapniki, por cźrijí, šuhrijany wobłek, mšch pschenźeneje nuki a druhe wězy. Paduschi su pjecza tam znaczi byli, pschetož poslí njeje nicko pscherachźił.

S Worklez. Dźenska wutoru, 28. oktobra, wjeczor 1/47 hodź. je sabudźerska zhromadźizna pola Pjetaschez. Wschitzy sajimowazy njech pschińdu, pschetož budźe so wo sarjadowanju pschenajenskeho vjenjesa jednacź.

S Holbinu. Tu je wjazy ludźi na scharlach khorziło, teź starsche wosłoby. — Nasch papiernik je hižo dźesći zaaž dźělacź pschestał. Nikto wotwołuja maschiny. Chehobła w fabrizy dale njedźěłaja, nieje znate.

S Brěsowki. Sdobotu padny 2 létne dźěcco Habrinka do bźeze a zadušy so. Dźěcco sašo woziwichź, so njepowradźi. Lěčarka, knjezna Handrikez je Sslepeho mózesche jenoż žmjerć wobkrućiź.

S Werminghofa. Khrobże rukjezńistwo sta so pjatk wjeczor we 9 hodźinach. Dwě holzy, kotrejž běschtej na puczu do kantiny, nadpadny nadobo zuły muzšiki. Won cźišny zimaj zoł do wocžow a rubi na to 400 hr. Nadpadnik je njeznaty wuczeknył.

S Khorzybuka. Husto kmy wo wosebzje wulkich płodach pišeli, nekto mózenny hischcze dobacź, jo je w jenej malej zahrodźaj morchej narosła, kiž 2 puntaj a 150 gr. waźi.

S Wětsje Wody. Sandźenu zobotu dźesche Röhlerowa se swojim 5 létnym hólzom na polo. Hólz bě so wjesł hacź k żelesniślenu pschekhodej. Tu salese nekto, kotrejž sowjety fotorjene, hyrdy nich. Wz ramym wokomiku, hdyž hólzał na kokinach stojesche, pschijźdże cźah a pschejédże dźěcco a mork je

S Prahi. W dnjach 31. oktobra, 1. a 2. novembra we swjeczi so 20 létny jubilej wobstacza „Hlawkoweho studentskeho kolesa, to je wustaw, w kotrymž studowacźi bydla, wot cźeskeho dobrocźela Hlawsky nahrarjeny. W tutym domje su teź wschelazy serbsay studowacźi pschebywali.

Zapósłane.

Mojim lubym młodym a najmłódschim Sserbam — ja ménju wobzebje lubu schulsku młodźinu — njech tutón krótki dopiš płaczi. Mějaz dolho płaczeshe mój prěni pohlad do „Sserbskich Nowin" kwitowanju sa „Nowu cźitaku". A kajke mějach nad nim wjeselze. We wschěch tónzinach naschego małeho serbskeho krajika hibachu so wutrohy, nohi a ruzy mojich młodych pschecźelnizow a pschecźelow, so bychu běhake a hromadzake sa nusnu żerbstu duchownu potrjebu, sa nowu cźitanku. Ja widźach je w duchu běhacź khěžku wot khěži, te lube Sanki a Marki, tych lubych Jankow a Jurkow a taź hewak rékaju, w jenej ruzy liseźnu a w druhej mósčeh. Kak wjeselze wukloćowachu ſ domow, hdyž běchu 1 hrivnu, baj wjazy dostake, ſ khudych domczkow, do kotrychž běchu ſ malo nadźiju schke a běchu tola pschinésnje rjany dar dostake. Sso wź, so to wschudźom tak njebé. „Tón mohł teź wjazy dacź" husto ſ pokhmurjenym njeswoczom słorźachu a źiwarjachu. Hacź je jich teź tu a tam nédźton ſamo wuschmórnył? Haj, moje lube dźěcźi, to sće teź wy hižom ſhonile: schtóž njebébicźnje ſo za dobru wźa powschitkownosće sastaji, wschudźom khwalby a pschipóznacza njenamaka. Ale teju dla teź ſo tola prózowake njejsće! Chzyschcźe weschemu makemu dorosłej w schuli k temu dopomhacź, so by musny grat k wumuczowanju we lubej maczerščinčinje do cukow dostał. A to je ſo wam tola radźiło. Psches 1300 hr. sće nasbérake. To je rjenje. Tola ja hym njenažahtny. Nimam hischcze doſcź. Tón wuj w Budyschinje, kiž je rjane hrivny wschitke sašo rozpjerschi ſ tym, so papjern a cźišcźerj noweje knihi płacźi, mi praje-sche: „300 hrivnowe nébdże hischcze trjebamy." Schto nékź? Waź, kiž sće žebi hižom nóźi sa dobru wěź wotbéhaće, wjazy wokkohonicź nochzu. Kak, so ſnano tónle dopiš jenemu abo druhemu psched wocźi pschińdże we wźu, bdźeź hischcze so dozyła źderako njeje — a taźich je hischcze zyła horźka

— tam njech so hnydom nastaja a do dźěła dźeja. Pischimy ma knjes wucźeł a hdyž jich nima, dostanjecze je wote mnje abo wot knjeza Jurka w Budyschinje. Tuž mějcze so do pschcha. Kak rady bych ſo fózdemu jenotlíwje ſa jeho naschemu ludu wopokasanu luboſcź podakował; tola to je njemóžno. Namaka ſo wupucź, ſo ſo Wam tutón bźak na někajke widźomne waschnje dostanje.

Teź wy dorosćeni Sserbja, pomhajcze ſo ſa to postaracź, ſo mózemy ſpocźinany ſtuk dokonjeź.

Hanczka.

Přikład.

* **Smužita ptacja macź.** Teź w małym ptaczatu móże rjekowyska dusha bydlicź. Wobzebje je ſanczka, kotraž šnuzitoſcź a woporniwoſcź pokazuje, hdyž ſo wo schkitanju młodych jedna. Sšanz, kiž móże we wojowanju ſe swojim powuznikom wo „wušwolenu" jara ſmužity dwěź, wupokasa ſo hušto, hdyž ma źiwółbu, jako mamla (bojaznik) a pschewostaji schkitanje domjacznoſcze macźeri. „Dopomnju ſo ſe źiwotich dokholetnych nasbonjenjow jenieckeho pada, pschi kotrymž muzšti ptacźk źiwoje źiwjenje waźi", piša ſnaty jendźelski ornithologa (ptakoſlynik) Olivier G. Pike wo jenym nastawku, kiž rjekowskam ptaczeho źiwóta wémnje. „Tutón wušnam bźeze jedyn rapak, kiž pschi wušpěschnym wojowanju wo ſwoju towarschku źiwjenja hnězdo a jejka schtasche a pschi tym ſmjerzne namaka." Hewak wschak je ſanczka, kotrejž rjekowstwo ſo wobdźiwa. Won piša dale: „Dźech ras po żelesniškim mosće a wušłyschach roczka ſa-łoſcźicź. Wizach ſo mésmu, hdyž wokanje ſem pschihadźesche a widźach malu macź, kak ſadwělnjo a bjeswuſpěschnje dźiwsche pomjenja ſateptacź, kotrejž běchu pjeches schtó-ſtaſche maſchiny nastake a jeje hnězdo ſapalike. Muž łétasche wokoło wohnja a njewědźeſche, schto by cźinił a dźerjeſche ſo rjenje nadala. Macź njendźeſche ſ blaka a bźeze ſo hižo ſpalika, hdyž woheń ſhaschowach. — Brunej mlakawje (Braunkehlchen), ſ kotrymaj ſe najlépschim pschecźelſtwje běch, twarjeschtaj źiwoje hnězko w dźerje dobjerzaneho ſoonka. Młodźata dochu hižo wulehnjene, njemózachu pak hischcze łétacź. Hdyž ſo hnězdaschku bliżach, wuhladach macź roshorjenu, dokelž ſo kohliza wokoło brućezeſche. Ja drje ju ſahnach, ale bojach ſo, ſo tuto ſaſtane ſkoźo ſaſo pschińdże. Dokelž kohliza tak lubzy namakanu źratnu njejpuschći. Hdyž nasajtra ſaſo k ſoonkej pschińdach, mózach hebi tragediju pschebstajicź, kotraž bźeze ſo w nozy wotmeła. Kohliza bźeze ſo wróczika a tak je ſadwělowaze wojowanje nastało. Hdyž je kohliza hnězdo napadła, je drje ſo macź pschi ſathodze ſ pyſkom a ſchdibami pschecźiwo njejpschecźetej wobaraka. Wěſo bźeze to njeruna biwa a do cźaſa ſa mlaźakow ſhubjena. Mésto cźekanych, wobaraſche ſo hacź do poźledneho wokomika a kohliza mózeſche k mlodym jenoż pscheſ cźésto maczerje dóiicź.

* **Kak žmjerć do źiwóta pschindże.** Najwjazy ludowy powěda bęſi, ſo je žmjerć ſhłostanje ſa cźłowjeze hrěchi. Hinak źiwóta wobydlerja na nětkotrych kwach w južnym morju. Pola nich je žmjerć jako myto ſa luboſcź do źiwóta pschicźahja. Wschi ſpocźatku mjeze hischcze žmjerć. Hdyž cźłowjek ſwoju kožu kaž hady. Jeneho dnja dźěſche jena żona k rěźu, ſo by ſwoju kožu wot bo cźišła. Wona ſo ju wuſłěkny, ſo by ju woda wotmjeſła, widźeſche pak, ſo koża na ſekcźiku wijajo wosta. Wona wróczi ſo domoj, hdyž bě ſwoje dźěcco ſamo wostajita. Dźěcco njepóſina macź ſaſo, ſpakaſche a praji, ſo je jeho macź ſtara żona hyła, tuta macź pak je mloda a wono ju njeſnaje. So by dźěcco ſmérwonka, dźěſche macź wróczo k rěźu po ſwoju kožu a wobleczeſe ju je. Wot tuteho cźaſa njewumrěnja wjazy kožu a ſehdyla dyrbja wumrjeczź.

* **Najmjenſcha němſka ſchnia.** W Mekklemburſkej leži wjeſka Friedrichsmoor. Tamnijchu ſchulu wopytujetaj hižo dźěſchi cźaſk dwaj ſchulerjej. Dokelž je wjeſka pscheſ 5 kilometrow wot ſuſodneje ſchule ſdalena, njemóža bo dźěcźi tam do ſchule błacź. Tute ſtoje budże ſo gmejnje a k. lu-cźerjej wěſeje lubicź a dźelacź teź.

* **Słóžnik, ſ macź a dźěcźu nadpadnyſi.** Żona dźělacźerja Tippelta w Groß-Rupa pola Schmiedeberga we Schleſyſkej bě ſ dźěcźom ſama doma. Wydeſche njekonloko ayrchnje, wot leża na 200 metrow ſdalena, hdyž ju muž dźělaſche. 1Klétna holza bě we ſchuli. Nadeho pschińdźeſchtaj młodaj ſlépzaj, jedyn wša — bjeſe kóżdeho klowa — na błidże leżazy nóž a kto żonu tři raſy do ſáſije, dźěcźi ſkałaſchtaj a cźišcźiſchtaj pod łoże. Potom roſpacźi ſchtaj khamor, rubiſchtaj ſ ujeho 8500 krónow a cźerjuſchtaj. Powołowju pschińdże holza ſe ſchule a namaka macź a dźěcźo bjes wědomja. Dźěſch hnydom po nana do leża, kiž po lékarja a policijn dźěſche. Nadpadnjerjej ſtej cźežzy ſranjenej, ale nadźija je, ſo pschi żiwjenju wostanjetej. Słóſnitaj ſtoj najſtarje 17 a 20 létnaj pachołaj kotrajž ſtaj bo we wokolinje wokolo bruckiſoj. Nječeſchtaj rhynſki dialekt. Po ſdacźu je jedyn ſ Duisburka, druhi ſ Düſſeldorfa. Słébża krucze ſa nimaj, ale ſtaj thwile mékaj, wucźeknyłej. Nadźijomnje ſo poradźi, njeczi-wjeſkeju rubjeźnikow popadnyłej.

* **Prěni mauſoleum**, w kotrymž ſo twji. Po powěźcźi „Prawdy" je ſo Leninowy mauſoleum na 2 njedźeli ſawrjeł dokelž ſo bo njeho pschiwarana k twjenju ſatwarł. Leninowy mauſoleum je potajſtim prěni, w kotrymž ſo tepi. Tuto dyrbi ſo ſtcź, ſo njebu mumija — ſalbowane cźélo — ſmjerſcha. Hdyž ſu dźela dokónczene, wotewrji ſo mauſoleum ſaſo.

* **S Marika'.** Żona wumoli 8 dźěcźi ſ wohnja. Se Roubaiſe bo piſche: 51 létna Marja Buttinowa wuhowa 8 dźěcźi ſ mjerczźi, kiž běchu w najwjetſchim ſtrachu. Schtyri raſy ſkoczi do wohnja. Hdyž pak to ſtaty ras ſpyta, ſo by poſledniji dwě dźěcźi wuhowała, ſwjeſe ſo wjeſch a pobrjeże żonu ſ bźezinu.

* **92 léta żona — hewjerka (Bergsteigerin).** 91½ léta ſtaru Sagenowu ſ Oberaela pſcheproſyły pſchedwjdhdiwu alpſeho towarſtwa, hobu na horu Wallberg hicź. Wona do teho ſwoli a dźěſche hacź ſ zyrkuicźzu na horje Wallberg a wróczo a dale na Setzberg, hóżeź bě pschedi 70 létanſi ſ alpſkej paſtyrku. Pschichodny dźeń bźeſche cźerſtwa a wjeſoła.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 28. oktobra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Kurs turis za w milijonach)

Dollar	4190000	tranzowski frank	21820
jendźelski punt	18830000	cźěſkoſłow. króna	12500
ſchwajzarſki frank	80625	10 mil. półit. mark.	78200

Pi njeſy běchu wežera trochu ſadnische, kaž to ſtajnje bywa, hdyž ſo kónz mézaza bliżi. Wjdźedna daň ſtaji ſo na 3/4%, mézaczna létnje na 12—13%.

W cźitkach teź wežera ſnadny wobrót ſawoſta. Kursy ſo lédma pschemeńuchu. Statna pożcźonka ſtaji ſo na 455—465 miljardow prozentow.

Na produktowych wikach ſo położenje a płacźiny lédma pschemeńichu. Tukrajneho źita je mało na wikach. Witkowarjo wukraje poſtcźuja. Dokelž muka pschcźo hischcze njeźdźe, wotſtanje wobrót w chlébowym źicźe jara šnadny. W jecźmjenju jenoż rjane formo kupuja. Wowſ na kónzu wikow bóle wobtehdźowachu. We womjeſchkach a wotrubach běchu ſchpatne wiki. Wežera płacźeſche zentnar

w Drježdźanach

pschenicy 10,35—10,60 rožki 10,55—10,50 jecźmjenja naléteneho 12—13,25 nafymneho 11,50 ječi 12,— wowſa 9,55—10 — wobſchkodźeny 7,50—9,50

w Barlinje

pschenicy 10,05—10,50 rožki 9,85—10,10 jecźmjenja naléteneho 11,50—12,80 nafymneho 10 hacź 10,75 wowſa 8,55—9,05 hr.

Khuſt jowe wiki běchu w wožlednim tydźenju w Homburku jara wožiwjene a płacźiny krute. Brańiſki khoſej płaceſche punt ſyru ſe ſłom w Hamburku po złotych měchach 1,85—2,10 hr., friedźnoamerikanſki 2,10—2,45.

Butrowe wiki ſandźeny tydźeń w Barlinje. Tukrajna butra je wo nětchto żadniſcha. Wukrajna w płacźidnje trochu wopuſchcźeſi. Punt pschinóże w zyłym I. 2,03 hr., II. 1,80 hr., III. 1,45 hr. 4

Dowas do Němiſka bě w ſeptembru wo 50 miljionow ſł. hr. wjetſchi hacź wuwos. Němſka wjele ſyrſinow we wukraju pokupi.

Na pschedań:

Kruwa, wyſokoſuczelna, w Lichanju cźo. 3.

Kóły, w Budyſchinje, Thrombergſtr. 13 I.

Wahnitſchcźo (Herd) Schwarz w Płacźezach.

Srědz, pollétna, we Wojerezach na Kinaichſtim wuczu cźo. 1.

Sso pytaja:

Muſ kotrež rośumi Cźamu do waggona worſchtowacź, w Budyſchinje pſched ſchulerſkimi wrotami 17.

Klampnaſtl., Jan Sommer w Budyſchinje.

Bohonci, w Budyſchinje na Richtowej hrězy 6.

Dźěłezarſki, Siegfried Suſmann w Budyſchinje na hornjecźeſtej hrězy 35 — Weberez rybaſnja w Budyſchinje na ſchulſkej dróhy 8 — Joſif w Budyſchinje na ſchulerſkej hrězy 12, ſadne twarjenje na łéwo.

Wachoſt, hoſcźenz „Zur guten Quelle" we Wojerezach.

Schkrowe depesche.

W Barlinje, 28. okt., dop. 1/11 hodź.: Żito bije horje!

Pschenza 12,05—12,30 (krnia), rožta 10,10—10,35 (ſara krnia), jecźmjen, nalét. 12,50—14,60, nafymſti 10,00 hacź 10,50, wowſ 8,75—9,25.

Tendenza: Płacźiny ſu ſkrucźene, na wikach malo źita.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Źito a wotſiowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, ſewaſ 100 kg, płacźiny po Zotej hriwnje.

	28. 10.	25. 10.		28. 10.	25. 10.
Pschenza	205-210	205-210	rapſ. wotſiowſi	15,80	15,80
rožta	197-202	196-200	poch. mełaha	10 00	9-9,10
nalét. jecźmjen	280-286	280-260	ſeradella	14,00-16	14-15,00
naf. jecźmjen			bérnaze kruſti	19-19,25	19,50
wowſ	171-181	170-180	bunty	20-22	21-22
kukuryca (Maiſ)			muſ	18-21,00	18-21,00
pschenicźn. muka	28-32,00	28-32,00	lenu wotſiowſi	25-26,00	25-26,50
rjana muka	27-31,50	27-31,50	widre łupiny	14-15,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	12-12,80	12,80	ſolte łupiny	16—18	16-19,00
rjane wotruby	12-12,80	12,80	ſyno, 50 kg	3-3,30	3,20-3,30
rapſ	350-400	400	ſiома, rjana	1,30-1,50	1,0-3,40
lane ſymjo	390-410	360-400	„ pschenicź.	1,30-1,50	1,50-1,40
hrach	24-26	24-26	„ rožna	1,20-1,40	0,90-1,00
pjeluſchki	17-19	17-19	„ jecźna	1,20-1,40	0,90-1,30

Drježdźanſka burſa.

Pschenza	207-212	bérnaze kruſti	22,00-22,50
rožta	205-210	pschenicź. wotruby	12,70-13,10
naléteni jecźmjeń	240-265	rjane wotruby	12,70-13,10
nafymſti jecźmjeń	230-240	pschenicźna muka	32,00-34.00
wowſ	191-200	rjana muka	33,00-35,00
cźerwjeny ſjerjel	240-275	woka	20,00-21,00
rapſ	360-380	pjeluſchki	20,00-21,00
kukuryca (Maiſ)	210-215	hrách	25,00-27,00
kuche truhanczſi	12,00-12,50	zokrowe kruſ.	19,00-21,00

Płacźiny réſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkotnych wikach.

27. oktobra 1924. Płacźiny po zentn. a ſt. hriwnach.

Stóme dragony a wojnamjenjenje.

Woły: 125.

Wołnomłaſne, wukormjene, najwjetſchieje réſneje ſłódnoſcźi hacź do 6 lět	53-55
Młode wołnomłaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	43-49
Mjenje wukormjene młode, berje pżywane ſtarſche	34-40
Mjenje pżywane wſchitki ſtarobu	26-32

Bykl: 216.

Wołnomłaſne, wurośnjene, najwjetſchieje réſneje ſłódnoſcźi	51-54
Wołnomłaſne, młódſche	45-48
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżywane ſtarſche	38-42
Schpatne	27-35

Jałowy a krowy: 302.

Wołnomłaſne, wukormjene krowy najwjetſchieje réſneje ſłódnoſcźe	52-56
Wołnomłaſne, wukormjene jałowy najwjetſchi, réſneje ſłódnoſcźe hacź do 7 lět	43-47
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowy	34-38
Derje pżywane krowy a mjenje pżywane jałowy	27-31
Mjenje a ſchpatnje pżywane	22-25

Cźelata: 344.

Nałłéſche wukormjene	84-87
Mjenje wukormjene a tałke wot zwjaz	78-80
Schpatne	60-72

Wowſy: 731.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	50-54
Starſche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	28-36

Swinſe: 2272.

Połnomłaſne, wobſebiſchi raſow a jich ſchtichtſejow, hacź do 1½ lět ſtare	75-80
Wukormjene	84-86
Mſaſne	70-74
Schpatne	61-66
Nanzy a kundroſty	55-65

* **Dwójaz pśichód wćrowanjom cekny.** Wśiched někotrych niedźelemi mějesche so kwaź Handrija Rakitu we Nowošołu we Wulkjećkej swjećicy. We nozy cekny a skowa so we blišim kěsu, hdyž chcyše so wobwěsnyć, ale smužitośće k tomu njemějesche. Sa tu dny jeho tam namakachu. Hdyž jeho po mjenje wolachu, wotucźi je swowa nicžo dopomnicź, hdyž jemu wo jeho skutku powěje. Sudoby a basće so domoj wjesć. Njemóžeše so dachu. Lěkaŕ khorobnej kazy wobkruźi, so je Rakita zyle strowy, ale trjeba ześi njedźele měra. Jeho poča wopraudźe symiza tśichasć, schtož pak so bórzy soso zhubi. Někto nusowaše zhonjeć njewieśtu, bórzy kwaź wuhotowaś. Po někotrych dnjach wulećа ześi Rakita do zuboźneje wěsy. Njedźelu chcyšchaŕ so wćrowaś, ale njewróći so a wot teho cźasa jeho nichtó wjazy wobladaŕ njeje. Pad je cźim spodźiwnischi, dokelž běźše Rakita duschny a pilny cźłowjek. Najšćerje jedna so tu wo spodźiwny pad evilepsije, pschi cźimž cźłowjeka na cźasy powjaŕkuje wopuschći.

* **Puczujoŵaje a so poshubjowaje lešy.** W Alpach k ranju Salzburku pola wsy Oberaschau hiba so brjóh Grasberka s lěźami a kukami a puczuje do boka dele. Hdyž jedyn wobkedźeŕ horje na swoju kuku pschindźe, so by ju zuzł, njenamaka ju wjazy. Teź njehodźi so wjazy z wósoćju prajicź, komu dźele léża žiuschcheja. Semja hacź bo 15 mtr. hłubiny so hiba. Wužiwnostojni zu do semje kaliki nabili, so dychu numěrili, kak spěšchnje so semja hiba. — Njedaloko Hamburka zu w semi 1½ mtr. hłuboko dubowy lěs nadeschli, kiž bě tam pśed někotrymi 100 létami stał.

* **Pjeć lět w pinzy.** Pśedawschi garšti offiźer Barowikow so w saźdźenych cźasach we Smolenskim wotrjeźu saja. 5 lět dołho bě so we wótzynm domje wukhował. Ninja mějesche tajny nutsthód, kotrejž pak bolschewiskla cźeka wuźědźi. Policija dobu so do pinzy a nańdże pot dźiwjeho cźłowjeka. Njesbožowneho policija saja a pschepoda jeho sudnistwu.

* **Pšy zu hólza rostorhale.** S Wina so pische: 23. oktobra 1924 rano namaka nózny straźnik w zahrodze ruježarskuba Tivoli pola Schönbrunna zyle nahe a rostorhane cźeło 14 létneho schewsčeho wucźobnika. Wina žmjerze njeje bě wopśedka spóznaś. Po dodźu jednasce so wo mordarstwje, pak teź jako wo njekajarstwo. Tola sudnistwo pschepytowanje je dopokazało, so je wbohi hólcźej płót zahrody pschejćkocźił. Wón je tam najšćerje chcył pschenozowaś. Pschi tym zu jeho schtyri pšy hrabke a rostorhale. Dale je so wupokazało, so zu pšy wschě rany stućźe. Schija bě zyle pschekusana, mjaso hacź na rjap wottorhane.

* **S mortwych stanył.** Sławnemu jendźelskemu kritikarjej Howellsej pschedpokoji młody muž jenu pšeń: „Pšeń je wopraudźe wusnamna. Sćeše tu som baśniś?" — „Kóždy rynčk je ś mojeje hłowy." — Howell stany, kloni so hłuboko a prajesche: „Budźće mi witany, lord Byrono! Wjeźeru so, to śmém Waš postrowiś. Myślach sebi, so sće pśed někotrym cźasom w Missolunghi jemrěł." (Lord Byron běšche najwjetšchi jendźelski pěsnjeŕ a wumrě 19. haprleje 1824 w Missolunghi w Grichiskej. Spomnjeny młodźeńc běšche jenu Byronowu pěseń wotpisała a pschedpołoži ju kritikarej jako swoju.)

Wiki a hermanki w bliźišich dnjach.

Wiki a hermanki w bliźišich dnjach.

29. oktobra: słótne, konjaze a swinjaze wiki w Mužakowje.
30 oktobra: swinjaze wiki w Khoćebuzu..
30. oktobra: hermank w Starej Darbnje.
31. oktobra: swinjaze wiki w Stym Komorowje.
1. nowembra: howjaźa konjaze wiki we Stym Komorowje.
3. nowembra: hermank we Stym Komorowje.

Kamtske wozlewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho sawiska sawiša so wcźera:

1. Na kopi. 693 firma Johns-Werke, Graphische Maschienen Akt. G. in Bautzen nastupajo: prokura knjeza Jurja Bornicheina je sašćka.

2. Na kopi. 987 firmu Gustav Schneider nastupajo: wudowa klampnarskeho mišchtra, Emma Theresia swjuh. Schneiderowa rodź.. Pěticźe w Budyšchinje je ś mjezcźelku jako namrěśiwstwa smrjetneho klampnarskeho mišchtra Gustava Adolfa Schneidera (klampnarnja a instalacija).

Kamtske wozlewjenje z Wotrec.

Mjes śotom kubleŕa Mikławscha Mróza w Hóšku a śótnemu wikowarja Ryćhtarja w Kulowje je pokhroma wubyrjła. Sawrjeny wotrjeź staj statokaj. Wokrjeźaj, kiž so dohladujetej, staj Hóšk a Kulow.

W poźlednim cźasu je so wobkedźbowało, so njejsu dźełodawarjo pschiwschichi sa invalidowe sawěsćenje płacźili, to rěka, hdyž mjdu wupłacźuja. W bliźišich dnjach budźa so knihi kontrollowaś. Njech tak kóždy pschejo wschitko we dobrym porjadku ma.

Towaŕstwowski powěstnik.

„Lipa Serbska" w Pančicach ma štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančićanskim hosćencu nuzne spěwarje dla wésteho jubileja. Wočakuju, zo kóždy spěwaŕ přindźe a swoje winowatosće pśeźiwo towaŕstwu dopjelni. Dirigent.

Spěw. tow.„Sokolik" w Sowrjecach ma štwórtk, 30. okt. spěwanje a prosymy, zo bychu wšitcy haź do 1/4 9 hodź. pśitomni byli. Pśedsydstwo.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk, 31. okt. w Pančićanskim hosćencu zhromadźiznu po zwučowanju. Nowe sobustawy so přijimuja. Přinošk zapłaćo. Starosta.

Spěwny wotrjad serb. tow. „Žerja" spěwa štwórtk, 30. okt., wječor w Njechornju.

Bukowy koncert w Bukecach je póndźelu, 3. nowembra, pop. w 4 hodź. za dźeći (wulcy móža so wź taź přiń); zastup 20 pj., wječor 1/2 8 hodź. wulcy wumělski koncert za dorosćenych. Kóždy Serb njech tute žadne poskićenje wopyta. Programy su do cźasa dostaś pola kk. Cara a Lubjenskeho w Bukecach. Wubjerk.

Jednota „Sokol" w Budyšinje wotměwa štwórtk, 30. okt. wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje swoju lětušu generalnu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawy. 2. Towaŕstwowske naležnosće. 3. Nowowólby. 4. Namjety za generalnu zhromadźiznu zwjazka. 5. Wšelcźizny. Wšě akt. a pasivne sobustawy so z tutym přeprošuja. Starosta.

„Lilija" w Ralbicach spěwa štwórtk, 30. t. m. we 8 hodź. Wšitcy njech přińdu, smy kruće nowe dźełko započeli. Lětuši přinošk ma so dopłaśiś (50 pj. na 1/4 lěta).

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju zmjeje srjedu, 29. okt, wječor we 8 hodź. spěwanje. Teź budźa so dźiwadłowe róle rozdźělić. — Dowěrnicy Serbskeje ludoweje strony zeńdu so hižo 1/2 8 hodź. Pśedsydstwo.

Zwjazk Juž.-serbskeho Studentstwa. Srjedu, 29. 10. 1924, je w 5 hodź. krótke wuraźowanje a bjesada w Serb. Domje. Winowatosć kóždeho towaŕša je, zo je z dypkom w 5 hodź. w Serb. Domje. Staršl.

Zwjazkowe pśedsydstwo wozjewja, zo je wot 8 winowca 1924 sem ze zwjazkowym pokładnikom towaŕš Rich. Nowak.

Serbske tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad spěwa wutoru, 28. okt. wječor wot 8 hać do 10 hodźin. Dirigent.

Jednota „Sokol" w Wotrowje ma dźensa, wutoru w 8/8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězowcy, — za nawóźtki: A. Dušman, w Budyšinje.

Składnostna kup!

Klingerska młóćacu mašinu „B"
trjebanu, tola na napohlad jako nowu a pod rukowanjom kmanu do dźěła, 28 centnarjow za hodźinu młóćaeu, za **1200 zł. hriwnow,**

Flötherski motorski šerokomłóćak QD 4
8—10 centnarjow za hodźinu młóćacy, jenu nazymu trjebany, w nowohódnej wobstejnosći **za 800 zł. hriwnow** pśedawa dla njedosahanja městnosće

Carl Gast w Budyšinje.

Młyn

kupłi abo wotnajeć pyta młody młynk. Stóź pśiležnosć wukaże, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin"

Słomu

kóždeje družiny **kupuje** běžnje po dobrych płaćiznach
Richard Jacob
na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Wulke zymske a nazymske
rumowanske wupředawanje

Dla zmjertneho pada předawam po jara poniženych a wurjadnje tunich płaćiznach:

Wobleki
za mužow, młodźeńcow, pacholow, hólcow a dźeći,
manchestrowe sportske wobleki,
manchestrowe hólcace a dźěćace wobleki, dobre zymske
sportske jupy,
pacholace a hólcace jupy, tkaninowe kholowy,
manchestrowe kholowy,
dobre sylne kožano-suknjane kholowy (čorne, brune, módre),
jaki do dźěła,
kalmukowe jaki, kóperowe jaki, laby, košle, štrykowane jaki,
kholowy za młodźeńcow.
pacholow, hólcow, krótke a zapate kholowy,
ulstry,
zwjeršniki (Schlüpfer) palstowy a. t. d.

A. zwud. Mengeroweje nasl.

mójceł Woldemar Menger
w Budyšinje na serb. hrjebjach 6.

Wulke dźełby najlěpšich cigarow
emylnych barbow, prěnjotne hódnosće, **wulke formaty,** kiž so wubjernje pals, **wot 10 pj. sem zu dóstaś.**
Pakćikowe tobaki, wulko a srjenjo rězane, čiste zamórske, 1/2 punta jenoź po 1,— hr.
Raršoindiske měšenje, 50 gr. jenoź po 20 pj. a druhe wjacy.
Wosebje přihódna składnosć za zasopředawarjow.
Richter a Hultsch w Měrkowje
samsne tobakowa fabrikacija.
Předawarnja w Budyšinje na šulerskej hasy 6.

Předźenak
Protyka za Serbow
1925

Je dosłać w Serbskej knihańi w Serbskim Domje w Budyšinje

Nowy Koporski lany wolij

nowych žnjow z najlěpšeho ruskeho laneho symjenja bity, je cyle wubjerneho słodu. Je w Budyšinje dostać pola sćěhowacych firmow:
Ernst Locke na theaterskej hasy
Jakub Hicka na sukelnskej hasy
H. Hennig na zadnjej bohatej hasy
G. Scheidemantel na jerjowej hasy
a na tydźeńskich wikach direktnje wot woleńkarja
Arthura Hólera z Koporc.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na Hitl. hasy 10

Nowe moterske koło
malo jězdźene, z čerjenjom a zateptadłom (Kickstarter) z khodomaj a pródnoboźhom a 4 taktowym motorom je wobstejnosćow dla tunjo na předaś. Koło móže so wobhladaś pola Rud. Lebelta w Budyšinje na swonk. lawskej hasy

Léžomnosć
w Zdźeri čo. 6

z bydlenjom, do kotreje móže so hnydom začahnyć, z 2 kórcomaj zemje kaž teź hospodarskim twarjenjom je na předaś. Wjo bliźej je zhonić pola wobsedźerja tam pjatk, 31. t. m.

Kruwa

blizko śeleću je na předaś w Nowoslicach čo. 14.

Rjane prosata
su na předaś
w Serbskich Pazlicach čo. 22.

Słomu

kupuje po přihód. płaćiznach
Hugo Schütz
na žitnikach 30 Tel. 1180.

Blidowe ruby

twjelki, trjenja, košlace sukno, najlěpšu tworu spodźiwnje tunjo
K. Erler na žitnych wikach 11 napśeśo „Złoteje Hwězdy"
Rěd serbski.

Kójdy, schtój ma
něchto na pschedaś, itd, grat, wuschelake nowe a trjebane wěcy, abo schtój cźeć žebi něchto kupiś, wosjew to :: :: i nawjeschtom we :: ::
Serbskich Nowinach
Tajki nawjeschtk je w nikdźe 6000 serbskich domach cźita :: a ma wjelki wuspěch. ::

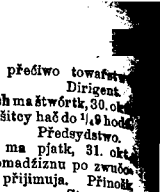

Štóž

sebi „Serbske Nowiny" na měsac november hišće skazał njeje a chce zpótom připósłane měć, wobroć so wosobinscy abo pisomnje na wudawarnju, dha dostanje je hišće za 1.15 hr; pósta zbóra wot 25. okt. 20 pj. přirazka.

Złotowa pycha

Wosebje tunjo!
Dźełba košlac. barchenta,
75 cm šěrokoho, dobra kóperowa, twora, 88 pj.
Hilger w Budyšinje
na Lotzeskej dróży 20.
Žane klamy! Žane klamy!

Žony
Porucam swój wulki skład pschepaśtow, měšacźnych a pschedpadowych powjesmow, podpołožkow.
Steju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšinje
pśeco schutterschtimi wrotowej zá

Syru wolmu
kupuje po najwyšich płaćiznach abo kamjenja na
Ix česane předy
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje na kamjenskej hasy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Wótdźe-co. płaći so zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerja, rap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawótki a tabele po w šěe wobličeja Za reklamowy rjadk płaći so 80 złotych pł. Rabat po tarifje.

Čisło 254 **Budyšin, srjedu 29. oktobra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyleho swěta.

Młody wjetši Bismarck njeda žo z nowa jako wólbny kandidat němskonazionalneje strony postajicź. Jako zapósłanz je wón za Dawejowe zakonje hłosował.

*

Poincareowa strona w senacje, kotraž 71 senatorow liči, je najwótrišche pschećiwnistwo pschećiwo Herriotowemu ministerstwu wobjamkła, jeli so žo wuschmórnjene fumny za wójsko a wójnske łódźstwo sažo njenaranuju.

*

Loni bě wotpósłanz mazedonskich komitaczow Cźiczonkow bołharskeho póslanza Daskalowa w Prahy satrělił. Prazi pschisahany žurd bě jeho wuwinował. Pschećiwo wuržubej žo staine rěčnistwo powoła. Po nowym jednanju je pschisahany žurd Cźiczonkowa k khłostatni na 20 lět sadudźił.

*

Krisa južnoslowjanskeho knježerstwa njeje žo hischcze stónczła. Sradikalneje strony žo nětko namjetuje, so by žo shromadne knježerstwo se wschěch stron wutworiło. Do njeho pak žo njemeł žadyn z wjednikow stronow pschijecź, so by žo wsajimne dorěčenje połóžiło.

*

Sjednoczene staty połnóžneje Ameriki ruske bolschewiske knježerstwo jako zakonske njepschipóznaju. Président Coolidge je w žiwoj pósłednjej rěči bolschewiske knježerstwo wótro poždźił a rjekł, so Sjednoczene staty bolschewiske knježerstwo sacźišnu.

*

General Wu Pei-fu je nowemu knježerstwu žiwoje pschipóznacze sapowjedźił. General ſ 25 000 muženi ſ Pekinga cźehnje. — Póslanzstwa zusych knježerstwow žu knježerstwo generała Feng Yu-hsianga pschipóznale. Japanski póslanz njeje žo jim pschisamknył.

Sakske wuczerske towarstwo pscheciwo ministrej sa ludowe roswuczenje dr. Kaiserej.

Sakske wuczerske towarstwo žo w nowinach se sjawnym protestom pscheciwo schulskemu programmej ministra sa ludowe roswuczenje dr. Kaiserej wobroca. Tutón je na kulturnym sjedźe němskeje ludoweje strony w Barlinje swój schulski programm sjawnosći pschedpołožił. Wěrnuwuznawanska schula a woltwarjenje schulskeho samosarjadnistwa stej hłownej prawidle jeho schulskeje politiki. S tym je wón zakkemu wuczerskemu towarstwu wójmi pschijpowjedźił. Minister wěrnuwuznawanskim a schulskim zakonjam zhuzeje wuczby ſ nabožeńskimi mytźiczłami žada. Wuczerske towarstwo žo wěrnuwuznawanskim wyschšim schulam napschećzo stajeja, dokelž dyrbi žo na nich schulcź jako žiwobnna wosobina roswiccź.

Minister praji, so ludowa schula pod cźišcze kollegialnym schulskim samosarjadnistwom cźerpi. Sćwoje plany pak hischcze wón njeje na sjawne dał. Někotre ſ jeho napomnjenjow njemóža wuczerjo hinak wukoścź, hač so chze wón samosarjadnistwo wottwaricź. Kollegialne schulske sarjadnistwo, kotrehož dobre boki też minister njepschepóznawa, je wschudze na wjach a městach hódne, pschedy njewuźwane wuczerske mozy sa wosebnjenje młodźiny dobyło.

Tele wukhody myślow njejsu nowe. Wuczerske towarstwo žo pscheciwo nim wobara. Tajkim nahladam, kotrež duchownе podłožki ludoweje shromadnosće saprěwaju, nochzeja wuczerjo na žadyn pad płacźicź dacź.

Zentrum Marxej dowěrjenje wupraśił.

Sjeźd zentrumskeje strony w Barlinje je sjedowaze wobsamknjenje pschijał:

Němskostatny sjeźd zentrumskeje strony němskemu kanzlerej Marxej a zentrumskej frakziji němskeho žejma, kotraž je so sjena sady njeho stajała, žiwoje połne dowěrjenje wupraji a wočakuje, so pschesjenosćz a dołhosćz naschich wuswolerjow k temu dopomha, so žebi wupruhowana politika žrjedźiny też w pschichodnym němskim žejmje płacźiwosćz a wjednistwo dobudże.

Pschichodne němsko-franzowske wikowańske rěčenje.

Pschi hosćinje komiteja sa wikowanje a industriju we Parišu je wikowański minister Raynaldy wo rufnosći wulkočzarateje franzowskeje hospodarskeje politiki rěčał. Wjes druhim wón praji: Dotalny měr njeje nicźo hódny, jeli žo na hospodarske dojednanje njesejpera. Dotalne hospodarske dojednanja žu jenoš etappy. Runje žym hospodarske dojednanje ſ pólskim knježerstwom podpisał. S Portugalskej počinjenej pschichodny tydźeń jednacź. Najwjetsche najbližscheho pschichoda je pak franzowsko-němske wikowańske rěčenje. Też w tymle nastupanju mam wulku nadźiju.“ Wikowański minister łódźeli, so pschi jednanju ſ Němskej, kotrež žo zapoczatk novembra sapoczńje, wschć industrialne sjednoczenstwa Franzowskeje žiwoje pschecze wosjewja.

Ludendorff do pschepytanja dla „frontskeho wójska“ sapleczeny.

Pschepytanje dla wobdźelenja pschi sakasanym „frontskim wójsku“ je žo někto też na generała Ludendorffa, hejtmana Rehma a hejtmana Weißa wupschestrěło.

Macdonald wo wosjewjenju Sinowjewoweho lista.

S wosjewjenjom Sinowjewoweho lista je žo Macdonald pschi wólbnej agitaziji do wulkeho cźežkeho kahnał. Macdonald widźi, so może žo je Sinowjewowym listom jendźelsko-ruske wikowańske rěčenje rozbicź, predy hač je žo wono w parlamenje pschijało. S tutym wikowańskim rěčenjom dyrbjesche žo sa wuhbźki jendźelskeje industrije w Rusej nowe wobžiwańcźerjo dobyć a žo ſ tym pschihotowajej bjesdźěłoscźi jendźelskich dźěłacźerjow wotrumbać. Macdonaldej bě po žadźu najlubšcho było, hdy by mohł dopokakaź, so je Sinowjewowy list falschowany. W Cardiffu je Macdonald we wólbnej shromadźiznje rjekł: Jeli so je Sinowjewow list falschowany, potom to dopokazuje, kelko njekritiznosće naš wobdawa. Jeli so pak je list woprawdźity, potom žo dźełacźerske knježerstwo rozsudźa, so žo wšědy posnyt jeneje swonkownеje mozy, ſ kotrymž chze bo jendźelskich imutskownych nalěcźerjow měscheć, podnjebe. Macdonald praji, so je agitacija nowin we nastupanju lista, politika schkaranja, kotraž je žo na pschedwjecerje wólbu naparała. Wěz hischcze njeje do zyła wotbyta a žo dokładnje pschepytuje.

Macdonald dale praji, so je foreignoffice (ministerstwo) Sinowjewy list 10. oktobra dostał a jón jemu 15. oktobra do Manchestera pósłał, hdyž je jón 16. oktobra dostał. Wón je porucził, so dyrbi žo ſ najstrjetšej wobhladnišnosću pruhowacź, hač je list woprawdźity. Jeli so by wopravnny był, dyrbjał žo hnydom wosjewicź. Mjes tym měła žo nota na ruskeho sastupjerja w Jendźelskej, Rakowskeho, napisacź, so by žo, hdy by list wopravdźity był, žaneho cźaha njeshubiło, so by žo pola ruskeho knježerstwa zakroczło. Macdonaldowy list je do ministerstwa 17. oktobra doschoł a 23. oktobra je wón nacźišk noty dostał. 24. oktobra je wón nacźišk se pschemeńenjenemi wrócźił, wocźakuje, so jón jemu ſ dopokasami wopravdźitosće wrócźo pósćelu. Wjecźor tuteho dnja pak je žo wón w nowinach „Daily Mail“ wosjewił. Ministerstwo a wschitcy jeho kollegojo w knježerstwje wjedźa, so wón njebudże tule agitaziju cźerpicź.

W Jendźelskej žu bolschewiskich wotpósłanzow sajeli a rosbuchadła namakali.

Londonska „Daily Chronicle“ powě: Sa jedyn tydźeń žu w Jendźelskej wjazy dyžli 20 wotpósłanzow Moskowskeje internazionale sajeli. W Liverpoolu žu dopołnu dźěkarnju sa rosbuchadła ſ wulkimi składami wulběhnyli. W Hullu žu rosbuchadła sebrali, kotrež žu ſ wopacznym pomnjenjenjom ſ Ruskeje dosće. „Daily Chronicle“ pschilpomni: Pschiwótnacze bolschewiskeho knježerstwa žo pschezo bóle jako njejsut socialistowe pschecźiwo měrej a bjesstrachej Jendźelskeje wupokazuje. Pschikład Němskeje dyrbjał Jendźelskej ſ warnowanjom być.

Liberalni a konserwatiwni Sinowjewy list pschi agitaziji pscheciwo dźełacźerskej stronje wužija.

Se žiwojim rostožanjom Sinowjewoweho lista w Carditffej wólbnej shromadźiznje njeje Macdonald wulpěcha měł. Liberalni a konserwatiwni rěčnicy zhlu należnosć jako witany agitazijski krědk pscheciwo knježerstwu wužija. Praja, so Macdonald pyta, samolwitosć za wosjewjenje lista na knježerstwowych sastojnikow wotwalicź. Sjawnje je widźecź, so wón ſ tutym wudawanjom pucź k wosjewjenju pschihotuje, so je list falschowany. Ministerstwowi sastojnizy pak žu pschełožowdźenjeni, so je list wopravdźity, a dokelž je Macdonald jim porucził, list hnydom wosjewicź, jeli so je wopravdźity, žu woni zyle prawje cźinili. Runje kaž je Macdonald w nastupanju jendźelsko-ruskeho wikowańskeho rěčenja njewěrnosć rěčał, so njeje wo niczim wjedźał a poždźicho to w parlamenje wrócźił, tak wón pyta, někto sažo na schodu žiwojich nižšich sastojnikow žo schkitacź.

Bjes dwěla tele dopokazy Macdonaldowym pschecźiwnikam jako wótra bróń służa. Knježerstwowi sakitarjo maja w zylym kraju cźežke stejišcźo. Storo nichtó, też Macdonaldowi ſ buministerjo njejžu two liśeże nicźo wjedźeli, doniž žo njeje wojjewił.

Bolschewikike rubježne bandy we Wolynskej.

Tele dny žu žo we wschěch wolynskich městach w rańschej Pólskej wojscwjenja rošcherkite, kotrež je komitej wolynskeho žamoschkita podpisał. Jich wopschicźerjece je scźehowaze: „Měscheźenje! Wašch dom, Wasche łubka a žydliscźa žu we wulkim strasche: pschetoj bandy jim hroža, kotrež bolschewiskeje židji sapkacźeja. Knježerstwo hischcze dołhajzeho schkita pscheciwo tymle bandam njepoliscźa, kotrež chcedża nasche samoženje a wobžiwjenjetwo sniczicź. Tuž wschitcy wobydlerjow namolwjamy, so bychu žamoschkitanje organisowali. **Kóždy, kotryž bolschewika hospoduje abo khowa, dyrbi žo ze žurjerzju pokhscźacź, a jeho samoženje dyrbi žo sničicź. Njedamy žo wottrasciscź, zyle wšy špalicź.**“ Tole hroženje žo pjecza w prěnim rjedźe pscheciwo žydźačzemu bětokrutemu wobydlerstwu měri.

Mossulske praschenje psched Swjatskom ludow.

Murjadne pożegdenje rady Swjatska ludow je žo pódźelu poporuhnu pod pschedsydstwom hollandskeho ministra Hymansa wotewrito. Na dnjowym rjedźe stejitej praschenje jendźelsko-turkowskeho konflikta a praschenje wupokasanja Grichow ſ Kowstantinopla. Lord Parmoor sajimy Jendźelskeje a Fethybej sajimy Turkowskeje sastupowasche. Na leżnosć žo rosprawnikej Bantingej pschepoda.

Južnoslowjanska a Turkowska.

Južnoslowjanska hischcze njeje Lausannеske rěčenje pschipósnała, ſ kotrymž žu žo dźenjunische mjezy Turkowskeje postajiłe. Turkowske knježerstwo je tehodla sastupjerjej Južnoslowjanskeje zdźělilo, so ma wón Konstantinopel wopuscźicź.

Wójna w Chinje.

Sjednoczene staty žu wojakow dla schkitanja Tientsinsko-Pekingskeje żelesnizy ſ wójska łódze wuždajili.

S amerikanskeho khcjžaka „Hurona“ je žo w Taku 100 wojakow na kraj wuždaliko, kotrež žu žo na puć do Pekinga nastajili. Tuczi maju Tientsinsko-Pekingsku żelesnizu schkitacź. Po rěhhuscźim boxerskim zbožu je žo po rěcźenju mjes wulkomocami a Chinu postajiło, so žo Tientsinsko-Pekingska żelesniza njezmě ſ chinesim wójskom wobžadźicź. Tuteho posjenja žo general wójska Pekingskeho knježerstwa njeje dźerżał. Wón je w Tientsinje žiwoje hłowne lěhwo rospschestał a jeli żelesnizy do Pekinga wobžedźił. Tuczi dyrbja żelesnizu psched chinesim wójskom schkitacź. Mózno je, so někto też Japanska po pschikładze Ameriki wojakow we Taku na kraj wuhodźi.

Wobkudnjenje se płunowym sajedośćenjom.

Kak žadawje nowe jedośte płuny (gasy) skutkuja, kotrež budża žo w pschichodnej wójnje nałoženi, je žo pschi posprytach Standard Oil Compagnye w Elizabethu w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki na naftróżaze waschnje pokasało. W spytowarni w Elizabethu žo experimenty se nowym płunom cźinjachu, so by žo skutkowanje benzina pożkliło. Wschitcy pschistajeni ſ maskami dźěłachu. Nježdźiwajcy teho staj žo dwjeje ſ nich sajedośćiłoj. Tjo pschistajeni žu wobkudnili a žednjo žu na žmjerć sthorili. Jedyn ſ woporow, amerikanski Němc Ernst Oelgert, njedźele dołho na widźenje scherzenjow a widźiscźa cźerpjeche. Jeho dyrbjachu iwjim wobleckaź, hač jeho žmjerć wot jeho cźerpjenja wumó. Jedyn druhi wobkudnjeny žiwoje ſ žiwójbje na strašchne waschnje hrožesche, so dyrbjesche policija ju psched nim schkitacź. Tjo mužo běchu trěbne, so bychu jeho iwjim wobleckli. S cźekow žmjertnych woporow žo hišcźe po žmjerći jaſmjerdźaze dymowe puchcrje wudymachu. Lekarske pschepytanja žu žo hnydom cźinile, njejsu pak hacź dotal žadyn wunoschk podale. Smjertny płun žo dale njewusypnuje.

Rekordski lět „Shenandoah".

Americkanska pomórnowa łódź „Shenandoah" je so wot swojeho lěta do Lakehursta wróćiła. Wona je sa 19 dnjow 2 000 mil pschelećała. S tym je wona spěchnosć lětow pschěch druhich pomórnowych łódźow pschetrjechiła.

Zak su posudźili Americy wěcywustojni Bakulowy khór,

štož budźe we Łužicy koncertować 31. okt. 1. 2. a 8. nov.

Mr. Curt Schindler, direktor „Schola Cantorium", sjwjetšeho měšanecho khora w New-Yorku, kiž přijědże do Prahi wosebje z tym zaměrom, zo by sej tu harmonisaciju narodnych pěsnjow wobstarał, kotreż ć Bakulowy khór w Americy spěwał, wupraji so redaktorej „European Observer" 11./VII. 1923: „Ja woprawdźe płakach, tak hłuboko běch překwapjeny jich spěwom. Woni spěwachu z tajkim začućom a tajkej wukonjanošću a dokonjanosću w rytmu, kaž to dotal słyšał njeběch. Ći, kiž běchu zo mnu, prajachu, to Bakulowy koncert zawostaji najwjetši začišć ze wšěch koncertow w cyłej łětušej sezonje w New-Yorku".

D. Taylor we „World", New-York 12./IV. 1923: „Wčera wječor wuhotowa w Carnegie Hall 40 čěskich lźěći koncert, kotryż bě jedyn z najrjeńšich wječorow, kajkichž lětuša sezona měješe ..... khory wotkosćenych bychu mohło wjele wuknyć wot tuteho khora lźěći, kotrymž młodosć njezadźěwa, zy bychu spěwałe z tajkej čistotu intonacije, z tajkim dotal njesłyšanym listym wuprajenjom.

Wone činja z kóždeje pěsnje žiwu wuznamnu wěc, kotrejež melodija je so zrodźiła z čłowječich wutrobow z šijow, nihdy pak z notow a kuska papjery".

E. D. Perkins w „New-York Tribune" 12./IV. 1923. podpisuje swój kritiski wuzud: „Prażske dźěći spěwachu tak rjec do wutrobow posłucharjow. Mali Česa a Słowacy z Bakuloweho khóra wobkuzłowachu z woprawdźitym hudźbnym genijom ..."

A pokračuje: „Spěwaja jara lohcy bjez kajkejeżoli nervosity z woprawdźitej nutrnosću.

... čěskosłowakske dźěći su swoju karieru započałe tara nadźijepołnje a znowa su zbudźiłe hudźbnu podatliwosć posłuchaćstwa w tutej sezonje hižo skoro pokojenu."

A. Devries 17./V. 1923 w „American": „Małe dźěći Čěskosłowakskeje přinjesechu jara hnujacy dopokaz dźaka do Zjednoćenych statow. 28 derstwych a čistych młodych hłosow wupraji nam tutón dźak wčera wječor tu w Chicagu. Była-li tu jenička wutroba, kotraż by njebyła hnuta ze spontannej woprawdźitosće tutych dobyćerskich pósłow móra, pak zawěsći bě tuta wutroba kruta a zła, bjez wumoženja.

Nowiny a wobydlerstwo New-Yorka je dało cyłu swoju wutrobu tutym dźěćom, kaž smy to my činili wčera. Přetož wone spěwaju z wosebitej zahorjenosću wutrobitosću. Kóžde z dźěći zda so być poswjećene poswjatym kharakterom swojeho póslanja, kotreż to wudobywa z jich dźěsćowskeje nutrnosće. A wy tłonićo so před nimi — ze syłzami we woku."

E. More 17./V. 1923 w „Chicago Tribune":

„ ... štóž njeje słyšał Bakulowe dźěći we wčerawšim koncerće w auditoriu, njeje słyšał najkrasniši móžny dźěćacy spěw."

A. T. P. w Boston Transcript 25./V. 1923.

„ ..... bě to wurjadny radostny koncert — prawy dźiw.

Khór tworja dźěći, wobdarjene z woprawdźitym hudźbnym sluchom, ze smysłom za kruty rytmus, za linju, sady a wotsćeny. Pěsnje za tute dźěći nješto wuznamjenjeja, woni čuja zmysł słowow runje tak kaž zmysł hudźby."

Ze Serbow.

Srjedu, 29. winowca.
Eusebije, knjeżny.

* **1845 we Wulkich Žarach pola Wojerjec lic. theol. Arnošt Oswald Mrózak, farař w Hrodźišću, wodźeř serbskeho seminara, seminar serbskich duchownych.**
* **1869 w Čornjowje Jan Aug. Zoba, swěrny a horliwy serbski njezapomnity zapósłanc.**

Srjedź njebjes a zemje
Husk wětry so honja
A lisćiška dźernu
A zymu nutř zwonja.

Srjedź njebjes a zemje
Po wysokej drózy
Sněh mróčele wjezu
A kusate mrózy.

Srjedź njebjes a zemje
Kde róžičkow pycha,
Na Symana Judy
Też poslednja dycha. H. Zejlef.

Też wo čerčicu běhaja,
Hdyž jenož złote putki ma.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +9. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +1%, thermometer w nozy +7. Nětkina hibańe so wčera wyšche Dansteje k ranju. Se zwojimi wudběłkami dawa wjedro pola nań schorjały ras. Nowa nižina lećeše wčeraj z wuchodom kupy Island. Wyšchina wupschestejcera so nad krótkoranšcej Europu. — Cźeže slimki su kupu Sardinišku pola Italskeje domapytałe. We wschelakich wjach šćeśeche wodo meter wyšoko. Wjele skotu, psched wšěm wowcy, je w žołmach kónja wjalo. Jenu wješ torhoza woda zyle sapuścił. Tři wobohu so tewichu. — Jutše schtwórtk stóncźe 6,51 schhodźa a so 4,40 thowa. Mětačk dopo. 9,14 schhodźa a so wjecor 6,12 thowa.

— **Rospomu policijow.** Shubika je so na dwórnischcu 28. 10. dop. w 11 hodź. litowana z čorneje koże. W njej bě wjetschca sima njenjes, wudowe wotliczenje, firmy Zapp & Kanijenjan, wupokaś sa pschemyślanje za léto 1923 a wschdna knižka. Papjery maja wschě njeno inžener Hans Brückner. Schtóž pos tym nječicho wě, so proźy, krim. policiji to wossewicź.

— **Syntaz hymomordu.** Sseebi žiwjenje wjacy pyta wczera rano 20 létny fahrodniski Ewald W. se Quedlingskebena w Duringskej. Wón cźišny so psched Kiežiłskim dwórnischcejom psched lokomotiwu. Cźah pat pschespěchnje njejedźesche, dokelž tola na dwórnischcu fastawa. Wón so pod maschiny wucźahny a do stazje dowjedźe. Wina so je śebi sam živjenje wsacź chcył, pyta so we tym, so bě so je swojej lubej roskoril. Tuta je 30 létna wudowa ſ Kocźizy pola Huški. Też we lisće je naspomnił, so bjes njeje dale živy byck njemóże a so budźe tu w dwuch śmerće dale lubowacź. Jeho dowjescha do Budyschskeje měschćanskeje khorownje.

— **Njesboże.** Pódjelu pop. ſlóčzi dźěkacjerja Jana Ranascha ſ Wulkich Dębjez na nakładnym dwórnischcu kaschcej tak njesbožownje ſ scźenje, so śebi kulku stama. Jeho dowjescha do jeho bydlenja.

— Sa wyschschego snuoijowego direktora na wyschchu realku powoła so knjez Arno Kleber, dotalny stud. radźicźel pschi Drježdźańskim statnym gymnaziju.

— **Żeleśnica.** 31. oktobra na reformazijiskim śwjedźenju ſěłda cźahi po njedźelskim porjedźe we wokrjesu Budomerje Drježdźańskeje żeleśniskeje direkzije.

— **Wupokaš.** Na jedyn dźeń placźaze wupokaśy sa puczowanski a druhi wobchod do Cźech so dale hacź do 31. dezembra 1924 wutrajeja.

Předženak

je koni psches 7000 protykow pschedał. — Wón so zyle wjele teho nadźija, so jemu ſ kóždy, kiž je šandźenu protyku kupił, też nowu wotkupi, a so hischcze 3000 druhich kupzow pschidobudźe. — Pschedženak je wschitke pschecźa dopjelnił, kiž su so jemu wuprajile. — Wy so jara rudźił, kdy by so jemu nječto njeśiwérny stał. — Stara protyka dyrbi so chowacź se wschitkimi sapiłkami. Ale woła sa nowej! — Bjes noweje protyki njeby žaneho nowcho léta było, njeby žaneho swója było, njeby žaneje kermusche a žaneho dobreho wjedra było! — Protyka ſłuscha do domu kaž žona! — Bjes žony žaneho porjada a bjes protyki žaneho cźaha. Hdyž potajšim žony nimasch, pósćeł hnydom po brascheku! — Protyku pak kuh śebi sa 60 pj. pola knjeza Jankała w Budyschinje na lawischi hrjebjach — ſ njej dostanjeśi wot njeho stajnje hischcze darmo pschecźelne ſłowo na dompucź. —

— **Jubilanzy.** Wječera śwjećeśchtej knjeżnje Martha Měrcź a Hedwiga Sauermannec 25 létny dźěłacy jubilej. Jubilanzam dźěłaśej hižo 25 lět pola Weigangec firmy.

— **Pohrjebnje wokrjesneho wubjerka** Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa 27. oktobra 1924. Knjes hamtski hejtman wotwori pohrjebnje a spomni pschi zapoczatku dźeńskeho porjada so je lětha 50 lět, so žu so wokrjesne wubjerki założiłe. Wo wokrjesnym dawku so wosjewi, so so pjaty dźěł dawka wokrjesej woteda. Mjałcźe so hischcze w pschichodnym pohrjebnju postaji. Pschiſłuschne ministerstwa su postajiłe, so dyrbja so tworjenju pschi hatmich dróhach 10,5—11,5 metra wot śrjedźa dróhi ſdalene tworicź. Wschelake gmejny běchu so tomu spjeczkowale. Po dlećichim wuradowanju so sjedna. So tuto placźi, hdyž so twar zyle ſ nowa natwari: wulka krutosć by była, njeby so w leżomnosći sašo na ſimnym městnje twaricź ſmjeło, hdyž je so tam wotpalilo. Próšwa, so so puczik ſ Banez do Hajłowa sa sjarowny wobſłuh na Hajłowskim sćonje samrje, so dopjelni. Gustawej Bonsdorfej we Lomšku pola Minakała da dowoli, so ſmědźa ſ wumělnjenjemi rěsnikow sałoźicź. Dalsche wuradowanje namjeru so na pschichodne pohrjebnje wotſtorcźichu. W 1 hodź. so sjarowne pohrjebnje skónći, potom bě tajne pohrjebnišći. Popołdnju jědźechu hosbustwom wokrjesneho wubjerka do Pomorz, so bychu tam hišći tam kubło wobhladali, kiž hornjołužiskim stawom ſłuscha.

— **Pschemjenjenk.** Wot 1. nowembra 1924 pschidźelitej so wjesny Kortnica a Bešeny póstowej agenturje w Barcźe. Dotal ſłuschešchtej do Wósporka.

— **1000. wopytowar stajneje mebloweje wustajeńcy firmy Franz Eli w Budyschinje** (na běleńskej dróhi 7), k hlownym wachtmišchtr Kurt Pfeiffer je Schäfferjec dróhi 33 bosta jako cźetny dar 1 ſoźa. Na prénim dnju bě wustajeńca ſlubnje wopytana. Wona wopschija w bohatym wubjerku ſpanſke, bydleńſke a jédzne ſtwy atd., klubowe, wolſtrowe meble, matrazy, wotkřěžne meble, kuchińſke wutkotowanja w dobrym wuwjedźenju a po ſolidnych płacźinach. S wustajeńcu, kiž ſej kontorske a klamowe wuhotowanja a krażne krystale a ſwěcźadła pschinjese, je wobešće wustajeńca domjazných wumělzow ſjednoczena. Margareta Brückner a Korla Sajnka ſtaj molowanja wustajiłoj, kiž ſu wumělſkich do nutſkownych wuhotowanjow ſrjadowane. Wone ſu ſ pychu zyłeho pschedewzaca. Pschedawscha wustajeńca bě jenož pytanje ſa napohladom, kaž nam t. Eli ſdźeli. Wobešće wuſnam wustajeńcy leži w rozbudźenju premijow, kotrehoż plan je cźitarjam hižo znaty a kiž ſo, je-li ſo pschez, kóždemu wopytowarjej ſobu da. Premijowe wopschima wudawaja ſo hacź do 4. nowembra pop. ½4 hodź. a na ſamnjem dnju ſo hižo cźełnje. Liścźina wopytowarjow, pschi prénjej wustajeńcy ſołożena, ſo dale wjedźe a dostanje 1000. wopytowar ſ ſoźa (kaž je ju wczera ſtało, ſoźo dosta ſ. hlowny wachtmišchtr Pfeiffer). 2000. wopytowar dostanje ver-

Na straži.

Powědźcź je Schumatowy*.

(Pokračowanju.)

Swony ſ wulkimi zachu, běšche cźicho, a jenoż lězy kokoloko schumjachu swoju wócźnje ſtajnu, ſ rosćinanju wabjacu pěšeń. Njedaloko wote mnje ſakſišcha so klepot drjewjanzow, kiž so w jenakim rytmu pschibližowaſche. Spohladnuch a ſpóznach pschikhadźaceho Dankeź dźěda, běłopołſatcheho drje, ale hacź dotal hischcze ſwěchnego ſtarza, kotryż bě pola swojeho ſyna, nětcźišcheho hospodarja kubła na Straži na wumjeńšu ſiwy.

„Daj wam Bóh luby Knjes dobry wjecźor!" postrowi ſtarz ſ pomjerwajym wobliczom.

„Dobry wjecźor, dźěduschko!" dźakowach so jemu ruku podawajo. „Też wam so dźenja hischcze do komorki njecha? Że pschekrasny wjecźor."

„Krażny wjecźor," wobkruceſche, „a mamy nadźiju dale na krażne cźaſy ſ žnjam. Hdyž je jatnu na Sswatoborom," pokracźowaſche, pokasujo ſ ruku na lěwo ſ wyſokej horje, nad kotrejž so jaſurna wobłoka we njemutnej jatnoſći wupinaſche, „potom bywa krażne wjedro."

„Wy macźe w tom nałschenjenja, dźěduschko," ſwědcźach jemu. „Kelko lět sće hižo w tutej krajinje?"

„Kelko lět?" wospjetowaſche ſ pomjerwokom ſtarz. „Kelkoż lět liczu. Tudy na kuble ſym so narodźił, a da-li Bóh, tu też wumru. Je mi bjesmała hižo ſydomdźesacź lět!"

„Mjana ſtaroba", mjenjach. „Wěſće potajſim pomnicźe tutaj ſchmrěkaj hischcze malaj?" woprašchach ſo jeho, pokasujo horje ſ wjeſičkam ſtatnych ſchtwonow nade mnu.

„Kiž wobjebje", wotmołwi ſtarz, ſ hłowu wijo. „Tajle ſchtonaj ſtaj ſtaraj, liczitaj tola daloko pschez dwě ſćě lět."

„Luž mnoho pomnitaj a wonaj hyſchtaj mohloj nam wo wšěm móžnem nješchto wuprajicź. Dozyła ſo dźiwam, ſo ſtaj tu tak krażnje wuroſtoj. Stojitaj tu tola wobſamocźenaj, wšěm wětram a njewjedram wuſtajenaj, a tuž je mi dźiwna wěc, ſo jimaj błyſki ſeſchkodźale njejſu."

„O, tymaj ſo nicźo njeſtanje. Tymaj pobožk Božeho nicźo njeczini," wobkruceſche ſtarz.

Se ſpodźiwanjom pohladach na njeho, njemóžo žej wuſajicź jeho tak krute pschechwódcźenje.

„To ſo wě, ſo nic!" wobſtrowdźeſche ſtarz, widźo, ſo ſhladuju na njeho ſe ſpodźiwanjom a njedowěru. „Stej dźěn na roiwje dwěju njewinowacze ſamorodźenaju wurośtej. Njewěſće traſch wo tom? Nó, jeli wam lubo, ſhwiłku ſo tu ſadżerżeć, wupowědam wam wo tom," poſtiçi ſo powědaty ſtarz.

„Powědajcźe, dźěduſchko, powědajcźe," proſchach jeho. Serja na wobłosy ſhaſnjenych a prénje bjełdy ſahydolichu ſo na ſłabem dotal błyſchcźu.

Starz wſa ſchkleńczanu bleſchku ſ baworſkim tobakom, poda mi jón, ſchnupowaſche też ſam, potom pobyny ſo pſchi mni do mjehkeho mocha a pocźa powědacź:

„Psched ſtarodawnymi cźaſami pschiſłuſchesche nascha Straž tu ke kralowſkej Lešej, kotrejž wobdźe běchu ſ najſtarſchich cźaſow wot cźešćich knjeźicźerjow wſchelake ſwobodu a wobſebite prawa ſpodźelene, ſa cźož wſchak mjezahu do wobłady pschiſłuſchni a tam ſahjadleni wobhladerjo winowatoſcź ſchćitacź mjeſy pſchecźiwo nadpadam njepſchecźelſkich ſuſodow.

Też tudomny hospodar dyrbjeſche, hrożeſche-li njeſboże, so je wſchěmi ſiłami ſ jakitej ſtajicź a wobnje na tudyſchej wyſchinje roſchěricź, kiž dawachu tam ſtražne ſnamjenja wſchěm wokolnym hrodam, městam a zyłemu krajej. Tehodła też prajachu wot najſtarſchich cźaſow žem tutemu kubłej „na Straži".

Burje, kotriž ſa ſtarodawna tule ſtražu wukonjachu, dóſtachu dospołnu ſwobodu a mjenowachu ſo też ſwobodnižy.

Na to běchu njemałe hordźi, ſo w cźaſu, hdyž wſchón burſtí luď, wot roſwólnych knjeſtwow potłóčowany, ſwoſta w njewólniſtwje a robocze tcźežu, woni ſwoju ſwobodu niz jenoż wobſkhowachu, ale też wopraſdźe wukonjachu.

W naſchej cźeſtej ſemi běchu tehdy roſdźěłe w naboźnſtwje, hdyž ſtari Cźeſcha ſ wjeſcha k druhim wěrzwuſnaſcham ſo wuſnawachu dyžli my dźenſa. Dóniż knjezachu ſtarí kralojo, njecźiniſche so jim w tom žanych radźenkow.

Hdyž pak naſtupi młody knjeźicźeŕ, kiž chyſche, ſo by ſo zyły kraj ſ tej wěrze ſnał, kotruż wón ſam wuſnawasche, ſapócźachu ſo wulke rokocźenja a njeměry. Tehdy naſtawachu na naſchej ſemi njeſbožowne a ſtruchłe cźaſy.

Knjeżeſtwo a lud w městach ſo pschecźiwo kralej poſtajichu, ſadźiwſchtej jeho ſ tróna a powołachſtej druhejho knjeźicźerja.

Sapocźa ſo wójna; Cźeſcha, mjes ſobu njeſjednoczeni, pschěchrachu ſ nowym wjećkom, prjedawſchi kral dobu, a nětko naſtachu khłoſtanja a pschecźeſkhanja. Kral wot ſwojich Cźechow njepſchecźeliſkich radźeźeleſo pohonjeny, khłoſtaſche žakoſtnje.

Sta a tyſacź winowatych a njewinowatych buchu pokhłoſtani, ſ kraja wuhnaci, kubła ſo jim ſebrachu a na poſledku ſo woſjewi, ſo maja ſo wſchitcy ludźo k jenej wěrze wuſnacź, kotrejž běšche kral ſam, a nochźeźda-li teho, ſo maja ſ kraja wuſcźahnyć.

A lud w cźeſtim kraju, kiž nimale wſchón běſche drubehu wuſnacźa, a pomhaſche w ſbéżku pschecźiwo kralej, bu pschez to cźežko potrjechený. Stare knjeſtwo a rycźeſtwo, wobeźo priedy ſkoro wſchitke kubła to tudyſchej krajinje, a wſchi dźeł ſ nich poſběhny ſo pschecźiwo kralej, dyrbjeſche ſ kraja cźekacź, jich kubła buchu jim wotewſtate a nowym, ſ ſujſchi ſemjow do Cźech ſo nawalujazym knjeſom date abo tunjo pschedate. Cźi nětko wſchón proſty lud potłóčowacha. Hiſchcze dźenſa je mjenu jeneho ſ nich, kotryż zoły kraj poſcźitny a ſ nanoszu k wěrze wobroczeſche, w njeſbožownem wopomnjeczu pola tudyſchcheho ludu, a macźerje, hdyž dochcźeja njeſbožkſchne dźěcźi naſcherecź, hroża jim jenoż ſ mjenom wjelharſtſkim knjeſom, ſtym Donom Guerlosom, pyches to dźěcźi hnydom wocźichnu.

(Pokročowanje.)

što, 3000. pižanske blido jako częstiny dar darmo. Nimo jeho bostanje łóždy wophytował kupon, za kotrehoż pschedpołożenje jo jemu pschi pospjišnjim kupowanju meblow 5 procentow rabata dawa.

— **Ważna dźeleńka.** Lětsa je so tuno tak krute hamo zapalilo, so so dźasche, so so tute njedźele lětża cłakčišćo tamu. Dotal pytasche so wina pódźo we chemiskich podawkach. Ludźo so bi myślachu, so so hynjo s wšćinnymi pinnami nałrěba a hdyž so wjele tuna hromadże tyka, tak zapali so same, podobnje kaž ces a druhe wězy. W najnowišchim czasu je prof. Mitche wo dołhim pschepytowanju poprawdźitu winu wuhladźił. Podawk njeje chemiski ale physiologiski to rěka pschirodny, naturiski. Wina su dwoje bakterile. to su małe hribiki. Prěnja družina bakterijow pschimrawi cyołotu hač do 40° Celsiusa a wotemrěje. Druha družina bakterijow pschimrawi cyołotu hač do 75 stupnjow Celsiusa.. Hdyž je někto tuno tara hušte a ruce tykane tak so tuno rozemi, so zapali. — Pola nas rjeda so wuraz: tuno so pari..

— **Pschichadźowanje.** Schiwórik, 30. oktobra 1924 pop. w 10 hodź. pschejahdźuje so w hamtiske pschichadźowańi kóń, bruny wałach, dale nałki šejaty cžapnik, dwě pary 1000 a 1500 kg., kobła, wałach schtyrilětna do wokow, 2 blidowaj nastawkaj z marmora, wobrazy, 54 fruwajschkow, broschow a manschettowych knefliskow, śwěrnu hrajwu Junghans, lokomobilu s paru 20 PS, dwě kowei blidźe k pišanju, wunmělske róże a klobuki drastowu chamor, mnjne blido s marmorowej platu, łožo se hustraza a hlowakami, kokelawu stólcu, kofa blido, pschezwanske blido zyroba, cłankiwu a wschelake druhe wězy.

S Budyschinka. Dźensa rano je tudomny tischlikrnjeńi mischtr Reichelt cžežko śwjeboźił. W jenej śwjednej śwy tryjo chajsche so rano k prěnjemu rožej na tśežku dodarć. Sso pschesłabanyschi z 5 metrjez wuhołoschce na zemju padny. Po tdaczu je śebi ruku złamał a nohu wobškodźił. Jeho hnydom k lěkarjej dowjesechu. Tón jeho wopokoli a ruku frima, kaž so śmě so we śwojim bydle dale lečowaś.

S Lubija. W tudyschim minyslim druhstwje wottrychu so wulke pschekwapjenja. Jeho pschedawarschego pschijatemu sajachu. — Klamowarski wuckobnik porjedźe we schichu na tśežke jedwež kónje na promenadźej wróły a pany pschi tym z tśěchi. Wón slama śebi wobej nogu. — We sonkowjej nozy dobuchu do paduschi do pschewanje z koźu garbarinje Lorenza w Lubiju. 60 porow gumiskich a 30 porow kónskich pódu schow tam pokradnychu. Dale hischcze druhu koźu a 3 pory schtórnjow. Wo paduchach njemaju žonehu śleda.

S Wulkeho Hennersdorfa pola Ochranowa. Psched někuto khowanza wustawa we Wulkim Henniersdorfje pschekrutnym cžasom pišachny w „Sserb. Nowinach", so je 14. Khowanz bě hnydom mortwy.. Někto je so tam pohibiło, wjednika auta wuhlědźiwši a to w Schorjelu. Wón rěka Kurt Tischermak a jědźi za firmu Hirt w Schorjelu.

Se Schérachowa. Namjet rospuschćenja měšćanskeje gmejnskeje rady je so pruhowal a za prawy spóznał. Namjet bě 738 wołosow podpisało, trjeba pak bě 735 podpismow. Wothłosowanje budźe njedźelu 2. novembra. Dokelž je w Schérachowje 2204 wolerjow a wolerkow, tak dyrbja 1 najmjenjša 1103 hłosow za rospuschćenje głosowaś. S pósledźenimi podawkami bu Schérachow dalóko a schéroko znaty. Mnohi cakaja z wjeršej napjatosću na wuslědk.

S Kulowa. Pschi naschej ludowej schuli wottwari so pódla wuczeł. Knjeza wuczerja Wałha, kiž je khorowatosć dla dowol dostał, zastupuje knjes Mikławsch Brěšan. K wuczeł Mjicka wróći so zaso do Barlina. — W nacžiś šorjelej zyrkwi wrěduje so po rańšnej Božej mšći lětej šerbšćy. Tak mamy njedźelu dwoje šerbšće pródowanje.

S Wel rez. Njedźelu wobmjerzeći so nowonatwarjena katolska zyrkej w jamje „Erika".

S Wulkich Sdźarow. Jama „Eintracht" kupi w naschej wśu tři kubła z nětkuše 200 jutranej semje. Mikłoć sej hischcze wo schtwórtk, 60 jutrow wulke kubło jedna. Wschudże druhich so prózuja, so buchu kubło semju dostali, a tak je nawopak. Tu kupuje wsicho jena ruka a twori swoju rosće wulku lakomnosć. Sadźdelske sjednoczeństwo je so tehdóla na krajnu kulturnu hmt w Schorjelu wobrocziło.

Se Slepeho Komorowa. Pschekupy z Hornjoschlesyskej je se śwemi hobuznosću wubudźił. Won pschijadźe śebi mjeno śwojeho hwaka, kiž je w hórnistwje a najeba śebi tak pjenjeży. Někto pak je so pominył.

S Dubja w H. K. Pósledźenu sobotu bě pósledźenje schuslerstwo pschedpołdnjeczestwa. Na nim pschichaj knjeskerstwowaj sastupjerjej pschitomnaj. Na pozbožénju jednasche so wo nowotworjenje naschoje schule. Wschelake sadźenki dyrbja so hischcze pschewinuc. Wola pak je zylna, twar górsy wukonjecy.

S Nowowsy. Pschi śwójbnym śwjedźenju pola Jurkez-Kokarjez śedźešchu so prawprawowka, prawowka, wowka, macz a dźeći. Tajke schkodźowanje stanje so s rědka.

Se Kidźinchu Wot njedźele śem mamy też někto w naschej wśu elektriske śwětło, za kotrymž śmy tak jara žadali.

S Turnicho Njedźelu wotwali so brózen a bródy khežkarja Jana Schwiega. Statok je sawěsćeny.

Drježdźańske koncerty

Bakuloweho dźěćaceho khóra z Prahi

su wupředate!

Ludźo so skoro wo lisički torhachu!

Tehodla čińće, Serbjo, też tak!

Přiłoha.

* S Drj Jopin. We wjeserawschim cźišle pišachmy wo cźežkim njekhmanstwje, kiž bě Alžiny hólcej sćeńki. Won bě do samkaćskeho mischtra Eichnera trójzy tšélił. Kaž so nam někto powoł, je Eichner pódźelu dopołdnja w khorownji wumrjeł.

* S Drježdźan. Wobsedźer drogerije hodźesche ras wječor w sonkowjnych dnjach hješe wschelke tkarowce we śwojej śiwi. Nadobo sośwoni po wonka. Młody człowjek, kiž bě so zyły wudychał, steješe psched durjemi we pomoz. Młody człowjek wobsedźi koło Někto bě je s nowa sajo lakerował a lak do kupanje tłaji hódźe pak bě tu blescha z derje wonjazym extraktom. Wjeczor cźakješe so někto wowka tuwać, mulimy ujedźešliwje bleschu s lakom do wody a salěźu do wody. Wórły pak kajo wulěły trošnu, błyscheczata, Nicko njepomhasche, benzin a wsicho mydło njesamóžeschtej wonyzy pomhać. Terpentin halle sćini wowku tuwaćej

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž tež **tkaniny a přisłuški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; tež po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźerživiwe twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Bakulowy dźěćacy khór z Prahi

(36 małych a wulkich holcow a hólcow)

Spěwanski koncert

Program:

4 hłósne narodne spěwy, khóry wot Smetany, Foerstera, Křičky a dr. Sola a duetty a přew. plana. Narodne reje ze spěwom.

31. okt. w tŕělerni w Budyšinje pop. 1/4 hodź. (za dźěći) a wječor 1/2 8 hodź. w **„Bělym konju“.**

1. nov. w Khrósćicach
2. nov. w Radworju
3. nov. w Bukecach

Započatk z dypk. 8 hodź
Za dźěći pop. 1/4 hodź.

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje

Zadaniamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Viktor Schlecht

khachlesfajerski wobkhod

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča so česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow:

k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny

Wěcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubjuje prošu so dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.** Telefon 1288.

NB. Za nowostajenja staju z wobličenjom płaćiznow rad k službje

Hosćenc w Róženće.

Pokračowanje škatowanja wo myto wot nětka kóždy dźeń.

W. Häcker

Zitna hasa 7 **w Budyšinje** Zitna hasa 7

balmjane twory :-: wolmjane twory

poruča płaćizny hódno

mantle štrykowane jaki
drasty suknje
bluzy šórcuchi

žonjace šaty, dźěćacu drastu

tkaniny wšěch družin w znatej dobrej hódnosći.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šukelnjskej haśy 34

Telefon 736.

Hłowna pšchedawaćerja Rud. Sacka ſ Lipska w Budyšińskim hamtiſkim hejtmanſtwje.

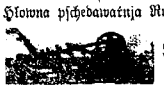

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

A. Heintze

w Herrnhuće při dwórnišću.

Zahrodniski wulko-wobkhod, štomownje a sadowe zahrody.

Wobdźěłana zemja 125 jutrow. Firma założena 1876

poruča we wulkich składach:

Sadowe štomy wšěch družin a formow, **jahodkowy sad, pychowe kerćki, ałejowe štomy, jchlinowe štomiki** za zemju, **róže** wšěch barbow a družinow, **wijace rostliny, zymo-krute kerćki, hajniske sadźenki.**

Katalogi z płaćiznami na pšeće darmo. Radupodawanje a wuwjedźenje sadźenjow a zahrodow. Samane zahrody poskića wobkedźbowanje zažnych kóždołětnych a derjenožnych sadowych družin samaneho a cuzeko plahowanja, kiž so za sakake a šlezake wobstejnosće wosebje přihodźa.

Wobhladanje kóždy čas dowolu a sebi přeju.

Słyšće, što Wam

Mikławš Nowak z Noweje Wjeski

pola Worklec wozjewja:

Sym **tworowy wobkhod** wotewrił.

Mam wšě wěcy na składzu, kiž su w domach tŕěbne. Budu so stajnje pŕócować, Wam wšě twory najlěpje a najtuńšo poskićeć.

Prošu wšěch česćenych wobydlerjow Noweje Wjeski a wokoliny wo dobroćiwu podpjeru mojeho noweho předewzaća.

Z počesćowanjom

Mikławš Nowak.

Składnostna kup!

Klingersku młóćacu mašinu „B“ trjebanu, tola na napohlad jako nowu a pod rukowanjom kmanu do dźěła, 28 centnarjow za hodźinu młóćacu, za **1200 zł. hriwnow,**

Flötherski motorski šěrokomłóćak QD 4 8—10 centnarjow za hodźinu młóćacy, jenu nazymu trjebany, w nowohódnej wobstejnosći za **800 zł. hriwnow** předawa dla njedosahanja městnosće

Carl Gast w Budyšinje.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym pónđźelu, 6. oktobra, **w Kulowje na Wilhelmskim nam. 11**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrił.

Budu so stajnje pŕócować, zo bych kupcow, kotŕiž mje počesća, jenož z najlěpšej tworu posłužował.

Prošu wo přećelnu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Michał Wach a mandźelska.

Gumijowe mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Fylam k nowemu lětu jara wjele

dźowkow, wotročkow a pohončow

Přistajerka Görlichowa na sukelnskej hasy 1. Tel. 837.

Ležomnosć

w Zdźeri čo. 6

z bydlenjom, do kotrohož móže so hnydom začahnyć, z 2 kórcomaj zemje kaž też hospodarskim twarjenjom je na předań. Wšo bliše je zhonić pola wobsedźerja tam pjatk, 31. t. m.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kinder-maanoweje na serbskich hrjebj. 34 l. z napŕeća starych kasarnow. Dawk kóždy čas radu. Rěći serb

Transmisije

kóždeje družiny

wellje, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Nócny tepjeŕ

so hnydom pyta.

Dale je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

Syno

pyta kupić

Willy Mader w Budyšinje na sukelnsk. hasy 1a. Telefon 107.

Słomu

kóždeje družiny kupuje bźinje po dobrych płaćiznach

Richard Jacob

na kamj. hasy 19a Tel. 137/138

Hypothekowy Koestner

na žitnych wikach 18.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a Madrasowe gardiny wosebje tunjo poruča

K. Erler na žitnych wikach 18, vapŕeća „Zloteje Hwězdy“

Rěći serbski.

Młyn

kupić abo wotnajeć pyta młodźi młynk. Štóž přilěžnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dale we wud. „Serb. Nowin“.

Njedźelu w nocy zemrě ćišo, w 6 hodź. wječor z Božim wotkazanjom wobstarany, 84 lět stary, naš horcolubowany nan a dźěd

Jan Haješ z Lipin

Wo njeho žaruje naša luba mać, 4 dźowki, 4 synojo a druzy zawostajeni.

Jan Haješ we Łazu.

Khowanje našeho drohoho zemrětšeho je štwórtk pop. 1/24 hodź. we Łazu; moje kiamy su tehodla wot 12—5 hodź. zawrjene.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec katholiskeje knihiskeje, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 255 | **Budyšin, štwórtk 30. oktobra 1924.** | **Lětnik 83**

Reformacijskeho swjedźenja dla wuńdźe přichodne čisło „Serbskich Nowin“ sobotu připołdnju.

Najnowše z cyłeho swěta.

Kschesćijanske dźěłaćerske twjasli w Poruhrstej žebi žadaju, so bychu žo płaćiwny hnydom znjiźiłe. Knjezerstwowe naprawy njesłu samohłe płaćiwny znjiźić. Pokazuje žo na pschikrócene dźěło a nistu mšu. Ruša je wulka. Pjeć dźesaćz prozentow dźěćzi mloko njedostawa, dokelž žo njehodźi saplaćić. Knjezerstwo žo napomina, stónčenje sakrocžić, dokelž žo hewak pschi kritiskim smyslenju dźěłaćerjow najhórscheho boja.

*

Sjězd zentrumskeje strony je jenohłósnje němskeho kanzlera Marxa z nowa za stronineho pschedsydu wuswolił. Jako cžetni pschedsydźa žo wuswolichu Fehrenbach, dr. Herold, dr. Porsch a dr. Spahn.

*

Dźěłaćerjo Hamburgskeho pschistawa žu mšdowe dojednanje wupowjedźili a žebi dla pschiběrazeje drohoty wjetschu mšu žadaju.

*

Norwegske połłanzstwo w Barlinje je wosjewiło, so hłowne město Norwegskeje wot 1. januara 1925 Oslo rěka. Nětkjźiche mjeno Khrystiania po sakonju 31. dezembra t. l. pschestanje płaćizć.

*

Awstriska je płaćiwny sa puczowańsku dowolnosć powyschiła. Sa jenokrócne pschepuczowanje ma žo 2 hriwnje, sa jenołčny trajny wizum 30 hriwnow saplaćizć.

*

W franzowskej deputerskej komorje je žo praschenje sapodało, w kotrymž žo wotmołwjenje wo tym žada, kak daloko je ſ wotkubdźenjom němskich wójnskich winikow a wobsebje nětkdyscheho němskeho khježora doschło.

Na wokołopuczu k monarchiji.

Němskonazionalna strona je **wólbne namołwjenje** wudała, w kotrymž žo mjes druhim praji:

Němskonazionalna ludowa strona za cžorno-běło-cžerwjene wojuje. W tymle boju rěka hesło: kschesćijanſtwo, ludowſtwo, nazionalnje, socjalnje. **S najlepschej statnej formu sa němski lud je konstituzionalna herbska monarchija.** Wo statnej formje dyrbi w datym cžasu po sakońskim puczu ludowa wola rozsudźić.

Najprjódy budźa žo two to prózowacz, so by žo strowe stajańskarstwo mjes němskimi krajemi wobnowiło a so by žo **samokněžitwo parlamenta wotstroniło.** Dawjesowe sakonje zu nětkole ſ wjasałym prawom. Jich pschewjedźenje dopokaje, so dyrbja žo cžeje połožicz a so dyrbi žo němske stejiscžko kedźbliwje zastupowacz, so bychtaj němski stat a lud bo hospodarskeho hubjeńſtwa njewjesłoj.

Wólbne napominanje potom žada, so dyrbi žo „židowskemu nadknježitwu“ dale wobaracz a so pschede wschěmi pschecžiwo marxistiskej socjaldemokratiji wojowacz.

Pschecžiwo wyšokim bursowym dawkam

Dźěłaćerske zhromadnosće Dortmundskeje, Duisburgskeje, Weselskeje, Essenskeje a Münsterskeje wikowańskeje komory je němskemu finanzneniu ministerstwu pisamo sapodała, so bychu žo wyšoke wyschnoscžine a pschidatkowe dawki wotstronile. S tymile dawkami je bankowniſtwo cžełko schkodowało, a też powschitkowne hospodarske sajimy žu ſ nimi žo wuwjasałe.

Pschi Essensko-Düsseldorfskej bursy je dla bursowych dawkow wjele firmow, kotrejž běchu ſ dobom žobustawy druhich bursow, pschipowjedźiło, so ſ bursy wustupja, dokelž wojazniskrócne dawki njemóža snjesecz.

Dźěłaćerjam němskeje póšty žo powyschenje mšdy sapowjedźiło.

Jednanje pola němskeje póšty wo powyschenje mšdy dźěłaćerjow njeje w tu chwilu wuspěcha měła. Sarjadnistwo němskeje póšty je powschitkownje powyschenje mšdy wotpokałało. Wono je šwólnikow, na jenotlikych městnach pschirožk k mšdje powyschenej, jeli so žo na druhich městnach tuzon pschirožk pschitrjóčí. Póšty dźěłaćerjo wo to prošcha, **so by žo jim mšda wo 40 prozentow powyschiła.** Podłožki wo tym žu podali, so póšty dźěłaćerjo na wschelakich městnach pschi dźewjecz hodźinskim dźěłanskim cžasu wo tydźeń 17—18 hrimwow saſtužeja, schtož pschi nětkejschej drohoscze ſ jeźiwjenju njedostacža. 4. novembra budźe žo ſ nowa jednacz.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski!

Kaſl. a rajtuſka kupowańſka wobućow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo.

Němska ma ſa wójnu pjecza 500 000 muži wuwuczenych.

W jendźelskim cžaſopiſu „Quarterly Review“ general Morgan, dotalny žobuſtaw ſwjatoſtańſkeje wojeſſkeje kontrolowaneje komiſije ja Jendźelſku piſche, ſo je němſka policija wo 120 000 muži žyłniſcha hacž je poſtajene. Pschi podrobnym pruhowanju ſakonja wo wojeſſkich penſijach je po wuplacženej mšdje widźecz, ſo wojazy w němſkoſtatnej woborje jenoż krótki cžaſ pſchebywaju, a ſ teho je ſpóſnacz, ſo žo žadyn wojak njeje na 12 lět pſchiſaſ, kaž je to we Verſailleſſkim mérowym ſrěcženju poſtajene. Němſkoſtatna wobora je jenoż ſ kadrom, hdźež žo njepſchestawajzy nowi wojazy wuwuczuja. Mjes 100 000 muzimi w němſkoſtatnej woborje je žo jenoż 20 000 proſtych wojakow naliczíło. Wot lěta 1921 je general ſe Seeckt ſa wójnu 500 000 muzi mohł wuwuczecz. Morgan praji, ſo je žo two jenomyſlnoſcz Němzow wuſpěch internazionalneje kontrole rosbił.

Dr. Külz, demokratiſki nacžolny kandidat ſa Drježdźany.

Jako nacžolneho kandidata němſkeje demokratiſkeje ſtrony ſa rańſchoſakiſki wólbny wokrjeſ je ſtronine pſchedſydſtwo jenohłósnje dotalneho němſkoſtatneho ſapósłanza měſchczanoſtu dr. Külza ſ nowa poſtajiło.

Revizija wólbneho ſakonja w Bayerſkej.

Wubjerk bayerſkeho ſejma je wobſamknył, wólbnu ſtawobu ſa wólbu w Bayerſkej na 25 lět, ſa wólbnych kandidatow na 30 lět namjetowacz. Pschecžiwo tutomu namjetej demokratoju, ſchcheſcžijańſko-ſocjalni, ſocjaldemokratoju a ludowzy hłoſowachu.

Kommuniſtow w Jenſe ſajeli.

Kriminalna policija w Jenſe je tele dny tſioch wjedniſkow kommuniſtiſkeje ſtrony ſajała. Pſchi pſchepytanju wobydlenſow ſu wobcžežowazy material nadeſchli. Sajatych ſu dla wjelepſcheradý wobſtorſili a aktowy material hižo němſkoſtatnemu ſudej w Lipſku pósłali.

Prawo mjeńſchinow w Schleſwſkej.

Pſchedbyda měſchanje kommiſije ſa Hornju Schleſyſku, Colonder, je, hdyž ho hrabja Praſchma jako nowy žobuſtaw kommiſije ſawjedże, rěcz měł, ſ kotrejež ſu Bernſte nowiny „Bund“ ſcžehowaze wocžiſchcžaſe: Měſchana kommiſija je 15. junija 1922 w Bernje (w Schwaizarſkej) dźěłacz počzała. Sa zyły minjeny cžaſ praſchenja w naſtupanju mjeńſchinow, wožebje mjeńſchinowych ſchulow w prédku ſtejachu. Tak budże też w pſchichodże. Mamy dźenſa prawo rjez, ſo ſu naſche muohe ſakrocženja a naſche dźěło we wulkej měrje k temu dopomhało, ſo je ſo w pólſkej a němſkej Hornjej Schleſyſkej prawo ſchikało, ſo je ſo ſkutkowanje hidy a njedowěry poſłabiło a ſo ſu žo duchoja ſměrowali. So je po nětčim napjatoſcž popuſcheſika, ſo je ſo wjele mjeńſchinowych ſchulow pſchecžiwo ſyſtematiſkemu němſkemu pſchecžiwjenju ſakoſło, ma ſo naſchemu prózowanju pſchipiſacz.

Połaz w Hornjej Schleſyſkej maja Colondera, kotryž jich pſched wumoznowanjom ſchikacz pyta. Tola ſchtó žo nad połſkoſcženym Sſerbowſtwom ſmili? Njeda ſo žadyn błóh w Swjaſku ludow ſłyſchecz, ſo bychu ſo Sſerbam prawa dale, kotrejž ſu jim w němſkej ſwjaſowje ſaruczene? Dalſchemu połſkoſcženju Sſerbowſtwa njeſmě ſo dale ſměrom pſchiſkładowacz, ale ſo pomoz pytacz, hdźež móža ju Sſerbja namakacz.

Pólſki minister Skržynſki wo ſwonkownej politiky.

Swonkowny minister Skržynſki je wutoru w pólſkim ſejmje wo ſwonkownej politiji rěcžał. Wutkodźiſchczo nětčiſchcže dobu je Verſailleſke ſrěcženje a Swjaſk ludow. Pschcže žebi, ſo by w Němſkej mtył měra a hromadneho dźěła dobyła. **Němſka dyrbi bjeſe wſchěch wumóženjow do Swjaſa ludow ſaſtupicz.** Nadźija žo, ſo ſo ſ pſchedſtejazym ſapokatkom jednanja wo wikowańſkich ſrěcženjach płódne ſhromadne dźěłanje w hoſpodarſtwje ſapoczinje.

Pomjerk Pólſkeje ſ Czeſkoſłowakiſkej ſo doſtónčnemu ſpokojazemu ſwuprawjenju bliža. Pólſko-ruſke doręczenje je pschi wſajimnej dobrej woli możne. Pólſka ma tutu dobru wolu. Miniſter na to pokaſa, **ſo žo ſaſtup Němſteje do Swjaſka ludow hubjenje pſchihotuje, hdyž ſo praji, ſo budże Němſka w Genfje prawa mjeńſchinow ſaſtikowacz.** Se pólſkim korridorom žo wobſkhadej mjes Němſkej a Rańſchej Pruſſej njeſaběwa. Pſchewożenje ho bjes hacženja ſtawa. Spominajo na poſledniju ſhromadźiſnu Swjaſka ludow miniſter praji, ſo może wojeſſke wotbronjenje po moraliſkim wotbronjenju jenoż ſotom ſłědowacz, hdyž ſo rukowanje ſa to da, ſo je ſo bjeſtrach ſkutk ſejiniſ.

Pólſki wójnſki pſchiſtaw w Gdyni.

Pariſki dopiſowaſ „Manchester Guardiana“ powě: Dotal wupyt pólſkeho wójnſkeho miniſtra Sſikorſkeho we Franzowſkej ſ wotmužlenym ſtworjenjom maleho pólſkeho wójnſkeho łódźiwa ſwitnuje. Nětkole jeniczki puć ſ morja do Pólſkeje pſched Gdańſk (Danzig) wjedże. Wot ſteje abo dobreje wole ſwobodneho města Gdańſka wotwiſnuje, hacž móže ſo Pólſka ſ wójnſkim materialom ſ wukraja ſaſtaracz. Pschi pſkłendim napaku cžerwjeneho wójſka do Pólſkeje je Pólſka njepſchecželſke ſmyſlenje Gdańſkeho - němzowſtwa cžeſko ſaczuwała. Gdańſk dźěłaćerjo pytachu ſadźiwacz, ſo by ſo wójnſki material ſ franzowſkich łódźow pſches Gdańſki pſchiſtaw do Pólſkeje woſył. Tuteho ſtracha dże ſo Pólſka pſchihodnje ſminjecz. S pomozu franzowſkeho kapitala žebi wona w Gdyni ſamžnu mórſki pſchiſtaw natwari. Wona ſměje nětko njepoſrědne ſwjaſanje ſ morjom a njetrjeba ho wjazy njepſchecželiwoſcžow Gdańſkich Němzow bojecz. So by ſo nowy pſchiſtaw pſched njepſchecželſkimi nadpadami ſchkitał, je wójnſki miniſter Sſikorſki w Franzowſkej podmócže cžołmy a ſniczki torpediſkich cžołnow ſkałak. S natwarjenjom Gdyniſkeho mócžneho pſchiſtawa ho hoſpodarſka njewotwiſnoſcž Pólſkeje pokazyli.

Franzowſka bolſchewiſkilu Ruſku pſchipóſnała.

So by wot wikowanja ſ Ruſkej njewuſomknjena była, je Franzowſka po pſchikładze Němſteje, Italſkeje a Jendźelſkeje nutrny ruſke bolſchewiſkie knjezerſtwo jako ſakońſke pſchipóſnała. Na franzowſke telegrafiſke pſchipowjedźenje je ruſke knjezerſtwo franzowſkemu knjezerſtwu dźak ſa jeho napſchecžopſchihiidźenje telegrafiſkeju wuprajiło. Ruſka wotpóſłanzowa do Franzowſkeje pósłeſe, kotrejž budża ſ franzowſkim knjezerſtwom wo wuprawjenju ruſkeho dołha a franzowſkich žadanjow na Ruſku jednacz. Jeno ſo Franzowſkoſo njebychu je ſkame ſrudne naſhonjenja ſ ruſkimi bolſchewikami cžiniłi kaž Jendźelſka.

Cžakawi kommuniſtojo w Ruſkej?

Kaž „Cžerwjena khorhoj“ powě, ſu žo wobſtorženi prjedawſchi kommuniſtiſcy ſapóſłanzy němſkeho ſejma do Ruſkeje wotkhowali. Někotre dny ſu ſo w twarjenju ruſkeho wikowańſkeho ſaſtupjerſtwa khowali. Pschi pſchedſtejazych wólbach jich ſ nowa jako kandidatow poſtaja.

Jendźelcžanjo Mexiko wopuſchcžeja.

Jendźelſke knjezerſtwo je amerikańſke konſulaty we Meriku, kotrejž Jendźelcžanow tam ſaſtupuja, namołwiło, ſo bychu jendźelſkim ſtacžanam poruczile, Mexiko hacž do kónza oktobra wopuſchcžecz. Jendźelſka žebi wſcho hromadże wot Mexika 11½ milijona ſchillingow wotſchkodźenja žada.

Dwělne je, hacž žo pod nowym preſidentom Calleſom měr a porjad do Mexika wrócźitaj. Sjednocžene ſtaty południowe Ameriki žu wobſamkle, ſo nowe knjezerſtwo generala Calleſa njepſchipóſnaju.

Wójna w Chinje.

Nowe knjezerſtwo w Chinje.

Londońſka „Morningpoſt“ ſ Pekinga powě: S wuwſacžom generala Wu Pei-fua a pſchiſwiſowarjow Sun Jatſena ſu wſchitſcy wójſkowi roskaſowarjo nowe knjezerſtwo pſchipóſnali.

S mandźurſkej mjeły žo powě, ſo je žo tam ruſke cžekwjene wójſko ſhromadźiło.

Cžang Tſo-lin ſ nowa dobył.

Cžang Tſo-linowe wójſko wutoru měſtu Runchowej hrabeſche. Wójſko Pekingſkeho knjezerſtwa na to zoſaſche. Nětkaže 20 000 muži pſches Luanchow cžekwjeſche. Dźěł wójſka, kotryž je wróco woſtał, budże ſo najſkerje poddacz dyrbjecz. Zoſaſzy wójſkowy dźěł je pſchi Yutniſtim kanalu ſa-

flak. Tam je Wu Pei-fu psched někotrymi dnjemi połne wobtwjerdźenja pschiprawił.

Pekingej z nowa strach hrozy.

General Wu Pei-fu je swojim wójskom k Pekingej cźehnje. W Tientsinje je 30 000 japanskich matrosow na kraj wuhotowanych, so bychu japanskich sahydlerjow w Pekingu schitali.

Japanscy reserwistojo žu 30 do cźasa do wójska swołali.

Japanske knjeźerstwo je dla pschicźinow swonkowneje politiki porucźiło, so bychu 30 reserwistojo k swucźowanju, kotrež dyrbjesche 30 hakle w januarje wotmjeć, hižo w nowembrje swołali.

Dla wójnskich podatkow w Chinje chce Japanska wojerjsy pschihotowana być.

Njeporadźene žně w Chile.

Ssuchota posledniche lyty je ste sćeźowki měła. Skotarstwo w połnóžnych stronach je cźežko cźerpiło. Nětkle milijon wołmow, kotrež a cźelatow je stradało. Sa schtyrcźezi lět njeje wjazy tajke suchoty było. W stronach, hdźež po kraj powodźuje, je žně na 70 prozentow wobliczeja. Fantastiske namjety žu 30 hižo cźinile, so by 30 suchoce wotpomhało, tak so bychu 30 žněhowe hłowy horow Andow z dynamitom rostrělale. Wone dyrbjachu 30 do hłubiny walicź a tam rostacź, so bychu 30 rěki z wodu pjelnile.

Ze Serbow.

Stwórtk, 30. winowca.

Theodorita, martrarja.

† 1897 w Rychbachu kantor em. Hendrich Wałko, přebasni 1866. Wysoki Kěrluš w 22 kěrlušach.

Ratařska-pěsoń.

Mi mojej zemje kóždy hon
tak słuša, kaž pjeršć dubej.
a dźerżu jeje so kaž wón
přećiwo časa zubej.

W njej mamoj naju korjenje,
w njej cyła naju ćeła —
a moje su tež kamjenje,
kiž na tej zemi leża.

Doniž žiwy budu, njedam sej
z njej kradnyć hruzłu žadnu.
dam za nju prjedy swoju krej —
a hišće na nju padnu! Sladek.

Na wšitkich pućach ćernje su,
Dźi z měrom, zo 6e njekolu.
Jan Radyserb.

Pjatk, 31. winowca.

Wolfganga, biskopa (reformaciski swjedźeń.)

1875 † rycerkubler Bohuwěr Wjela nad Něcinom, kiž je wulki dźěl swojeho zamoženja khorym Serbam wotkazał.

Poslednja róża.

Kće w haju róża poslednja,
So słónčko k domu niži,
A hižom so tam wot ranja
Rózk měsačkowy bliži.

Tuž róża spróchna zdychuje:
Mi, słónčko, daj so minyć,
Dójź hišće twój błyšć koši mje;
Mi njedaj w nocy zhinyć!

Ta próstwa je so słyšała,
Wět šumjo w halzach duje,
Hlaj hłojóku róża pokhila,
We złotych pruhach mrěje!

Korla Fiedlef.

S Budyšina. Jutšje na reformaciskim swjedźenju powołuju w 3 hodź. wotměrna němskostatny swjaz wótnjch wobschkodźenych a sałwowanych w Nětkej hoscźenje zhromadźinu. W zhromadźinje 30 wołsbje wschelake praschenja njetołnoscze wujasnja. Mimo 30 poda 30 sajimawa rozprawa wo nětkrjchim połoženju wótnjch woporow. Wschitcy sajimowani 30 na tutu wažnu zhromadźinu wutrobnje pschewołuju.

S Wjelećina. Wobuděr z Wobrazmeź je tudy 28. oktobra listowonju zhubił. Schtóž je 30 naamakał, 30 prožu, listowonju na gmejnskim hamcźe wotedacź. Mjelći je 50 hr. myta pschitubił.

S Khrósćiźa. Wo nawěschtkach je 30 hižo wjazy króć wospjewało, so Bakulowy chór (dźěćacy) z Prahi **30 bołu, 1. nowembra w tudomnej herbstej gerychcze spěwa.** Popołdnju ¼4 hodźin su dźěćo a tajkich dorosćenych, kotrjž wjeźoru wotešenja nimaja. Wjeźor we 8 hodźinach jenoj za dorosćenych. Cźešenej knjeza wuczerjo 30 prošcha, 30 na tutón koncert kóždne cźinicź. Sastup je sa nje 20 pj., za dorosćenych 1 hriwnu. W fajimje dźěći a luboworjow wumjelskeho spěwa je prawje bohaty wopyt witany.

S Khrósćiźa. Lětša mějachmy sa30 tři dny kermuschu, dokelž wosadny swjedźeń — Ssymana Judy — na wutoru padny. Hewak 30 kermuscha tež 3 pschedswjedźenjom wotetworuje. Na žortach a pryjlach pschi tym njepodrachuje. Do kermusche cźahacha pschedrasćeny hudźony terzett — wudawacha, so 30 z Kulowa, ale bźehu trochchu bliže „hew“ — po wsy a hnadź druhdże po tykanzach. Město smrcźeneho pacerja sapjelchachu ludźom wjesołe kluki — serbske a němske. Hižo jich draščenje wuwabi šměch. Wulke nožu „debjachu“ jich mjeswocza a bźehu tak cźežzu spósnacź. Dźěchachu na wujazowych nastrojach a to nic hischcze tak, so mělewschě myslne rozcźeknacź. Pschi tym wukonjachu druhe kcźeleństwo a wschelake prysle. Bźěsche to idyla se sastarskich cźasow a jich pschedstajerjow honjesche jenoj tuton saměr po tykanz do wsy. Trjeba jim to hewak njebźeše, ale pschi kermuschi dyrbi knjeźicź wjeselo, jusk a tryk a to je tutón triumwirat (trojomužstwo) dospěł. Wosebje wustupowachu w korcźmach a žnějach w stajnosći karancźka a wuschka swoje pschipódnjacze. K 1ětu sahu, budźemy-li cźili, strowi a — žiwi. -a.

S Wulkeho Schunowa. W młynskej hrjebi satepi 30 2ětny hynk Otty Fichtnera. 13ětna hotra, kiž bźeźo pschestuješe, bě jo z wosa padźiła a pschihotowache we wolu. W tutym wokomiku panje wobe bźeźo do młynskeje hrjebje. Dokelž njebě pomoz 3wěchna dosćł, tak 30 satepi.

Se Zitawy. (Krwawy njeskutk jako cźěhowk wokohola.) Schtyrjo dźěćacerjo bźehu we

---

Programm koncerta Bakulowych spěwarjow z Prahi.

I. Přećelski postrow z pěsnjemi: 1. Rjana Łužica, harm. B. Krawc, 2. Hdże statok mój, harm. Jos. Křička, 3. Nad Tatrami so błyska, harm Jos. Křička. II. Z dźěłowych: B. Smetany, założerja češkeje Narodneje hudźby: 4. Łastojčki, khór, 5. Spěwaj ptačko, aria z opery „Hubička“, 6. Ratařski spěw, khor. III. Serbske spěwy: 7. Kolebawka, 8. W jahodkach, 9. Łubka lilija, 10. Z kijom, z karu, we wobdźěłanju B. Krawca. IV. Khutne ludowe pěsnje: 11. Cźeče woda, harm. Pokorný, 12. Wosyrocźiło je dźěco, wobdźěłała Bakulowa družina. V. Žortne ludowe pěsnje: 13. Swjedźeń krawcow, B. Krawc, 14. Njepóńdu domoj, harm. J. Vobořil, 15. Njeklepaj, wobdźěłał O. Hilmera, 16. Wjeńcak, harm. A. Palla. VI. Reje: Při khórowym spěwje rejwaja dźěći w narodnych drastach. 17. Mějoše babka, harm. Jos. Křička, 18. Hdże ty jědźeš, harm. Jos. Křička. Khor wjedźe a spěwy wukładuje dir. Bakula.

S Budyšerja. Jutšje na reformaciskim swjedźenju powołuju w 3 hodź. wotměrna němskostatny swjaz wótnjch wobschkodźenych a sałwowanych w Nětkej hoscźenje zhromadźinu. W zhromadźinje 30 wołsbje wschelake praschenja njetołnoscze wujasnja. Mimo 30 poda 30 sajimawa rozprawa wo nětkrjchim połoženju wótnjch woporow. Wschitcy sajimowani 30 na tutu wažnu zhromadźinu wutrobnje pschewołuju.

S Wjelećina. Wobuděr z Wobrazmeź je tudy 28. oktobra listowonju zhubił. Schtóž je 30 naamakał, 30 prožu, listowonju na gmejnskim hamcźe wotedacź. Mjelći je 50 hr. myta pschitubił.

S Khrósćiźa. We nawěschtkach je 30 hižo wjazy króć wospjewało, so Bakulowy chór (dźěćacy) z Prahi **30 bołu, 1. nowembra w tudomnej herbstej gerychcze spěwa.** Popołdnju ¼4 hodźin su dźěćo a tajkich dorosćenych, kotrjž wjeźoru wotešenja nimaja. Wjeźor we 8 hodźinach jenoj za dorosćenych. Cźešenej knjeza wuczerjo 30 prošcha, 30 na tutón koncert kóždne cźinicź. Sastup je sa nje 20 pj., za dorosćenych 1 hriwnu. W fajimje dźěći a luboworjow wumjelskeho spěwa je prawje bohaty wopyt witany.

S Khrósćiźa. Lětša mějachmy sa30 tři dny kermuschu, dokelž wosadny swjedźeń — Ssymana Judy — na wutoru padny. Hewak 30 kermuscha tež 3 pschedswjedźenjom wotetworuje. Na žortach a pryjlach pschi tym njepodrachuje. Do kermusche cźahacha pschedrasćeny hudźony terzett — wudawacha, so 30 z Kulowa, ale bźehu trochchu bliže „hew“ — po wsy a hnadź druhdże po tykanzach. Město smrcźeneho pacerja sapjelchachu ludźom wjesołe kluki — serbske a němske. Hižo jich draščenje wuwabi šměch. Wulke nožu „debjachu“ jich mjeswocza a bźehu tak cźežzu spósnacź. Dźěchachu na wujazowych nastrojach a to nic hischcze tak, so mělewschě myslne rozcźeknacź. Pschi tym wukonjachu druhe kcźeleństwo a wschelake prysle. Bźěsche to idyla se sastarskich cźasow a jich pschedstajerjow honjesche jenoj tuton saměr po tykanz do wsy. Trjeba jim to hewak njebźeše, ale pschi kermuschi dyrbi knjeźicź wjeselo, jusk a tryk a to je tutón triumwirat (trojomužstwo) dospěł. Wosebje wustupowachu w korcźmach a žnějach w stajnosći karancźka a wuschka swoje pschipódnjacze. K 1ětu sahu, budźemy-li cźili, strowi a — žiwi. -a.

S Wulkeho Schunowa. W młynskej hrjebi satepi 30 2ětny hynk Otty Fichtnera. 13ětna hotra, kiž bźeźo pschestuješe, bě jo z wosa padźiła a pschihotowache we wolu. W tutym wokomiku panje wobe bźeźo do młynskeje hrjebje. Dokelž njebě pomoz 3wěchna dosćł, tak 30 satepi.

Se Zitawy. (Krwawy njeskutk jako cźěhowk wokohola.) Schtyrjo dźěćacerjo bźehu we

---

Na Straži.

Powěsćej se Schumiawy.

3]

(Pokrazowanje.)

„Ej, dźědo“, pschetorhnych powědarja spodźiwajo 30, „bźeše pak sće wschitko to nałhoni, so tak podobnje a prawdźiwje wěcze wo njesbožownych wožiwdach nascheje twórcźiny powědaće?“

„Ssym wo tom jako pachołk a jako dorosćeny hólcźec cźasto powědacź słyschał swojeho dźěda, kiž je to sajo wot druhich starschich ludźi słyschał a wjele tež sjecza sam cźitał w starych kronikach“, wujasnjesche mi starz, a potom pokrazowaschе 3 nowa dale we swojim powědanju.

„Sa te cźasze hospodarjeschе ludy na Straži bur Wicźas, kotrehož swójba wobsteješche wot dawnych lět tudyschе hrbo. Wón běschе 3 jenicźkim a posledním potomnikom swojeho rodu a we wokolnosći pola burskeho ludu jako porjadny a dobry muž jara waženy. Jako wschitcy jeho prjedownicy, wujnawaschе 30 tež wón k tak mjenowanej bratrstej wěrze, kotraž mjeschе w cźěstim kraju mnohich pschiwisowarjow. Wón běschе z wudowzom, a jeho žona, kotraž bě jemu hižo smrećka, sawostajł po sobi jenicźku dźowku Wojtěchu.

Hacźrunjeź statnemu mužej cźasto na myšl pschichadźeschе, so ród Wicźasow, kiž běschе tolko splahow na Straži hospodował, na 3 nim wotemrěć, njemóżeschе 30 tola k tomu rošhudźicź, so by małej Wojtěschce, kotruž tak nutrnje lubowaschе, mazochu pschinjesł, a tchodła sastupowaschе jej ham 3 najhorzuschej lubosću a staroscźiwosću semrětu mazcźefku. A hdyž w tehdyschich cźežkich cźasach wjecźor měrny 3 dźěła pschichadźeschе a w sahrodźi sesady tkěże 30 k wotpocźinku wuhydny, tu sbladujo do młodrych wócźkow a wobliczka swojeje dźowcźički, w kotrejž 30 podoba njebohoheje jeho lubowaneje mandźelskeje pschezo bóle a kragnischo wuwinowaschе, posahu na wschitke horja a bědy swojeho staiwa a běschе 3rožowny.

Wojtěcha roscźesche kaž 3 wodu a kaž lěhne schtomiki na horach, kotrež hižo tehdy wobdawachu runja dźenźnischcenu koldokola statok, 3 kóždym lětom 3iwoje wjeschki a hałoby pschezo wyschе twupinachu a schěrscho roskožowachu, tak też Wicźasej djowcźička k nanowej radoscźi rosćesche k rjanej, nježnej holcźi.

Nichtó njebudźesche to prajił, so tu w pohórskem kucźiku, tak rjez wotrěsnjenym wot 3wěta, rosćeźeje tajka nježna lěčna 3wětka. Pschińdźe-li pschipadnje, a to 30 3 rědka stawasche, sahludźichu 3usnik do nasichich lěkow, a tu 30 jemu nabobo 3 hufcźimi wunuri postawa holcźi, to samožcze njebźeše spodźiwne, dokelž wschón sadźiwany stejo wosta a rosnyłowaschе, hacź też to njeje někajka 3 potajnych lěčnych 3oninow.

Hdyž pak jeho lubosne 3jewjenje pschecźelnje postrowi, na wopraschenje po prawym puću sahludźenemu 3wólniwje jón pokasa a potom kaž 3wižna jelenja sajo 30 zhubi we lěčnej husćinje, 3 wotkłž 30 bórzy sahodny jeje spěw sajlyschecź da, potom hakle zusnik 30 salubowany sa holcźu wobhladny. Bźeź dźiwa, so 30 teź hólzy 3 zyleje wokolnosće po Wojtěsche bórzy pocźachu wohladowacź, wuběhujo 30 wo leje pschihihnosć.

Wschako woni wědźachu, so tajku schwarnu a pěknu holcźu a k tomu 3 tajkej bohatej nadobu, 3 zyłym lubłom, tak lochko njenadeńdu, a cźasto mukrocźachu 30 wot něčka po nahlej schcźežcy wot Wólschowa hacź do Straž nawoženje 3 prosćerjom, mjes nimi mnohy statni pachołco a mužojo.

Pola Wicźasej pschijachu jich 3dwórliwje a pohósćicźu jich pschecźelnje, ale ani jenemu 30 njeporadźi teho dopěć, 3a cźimž bě pschichoł, njemuwjo wo ruku Wojteschki prožecź a ju dóstacź.

Wicźasej nan, pschewodowaschе kóždeho wotthdajzeho kusk puća a potom 30 sajo domoj wrócźiwschi, wupraschowaschе 30 stajnje, kaž je 30 kotrýžkuli nawożenja dźowcy lubił. Ta pak kóždy króć 3 hłowu wujescźe, a nan ju njenucźesche; wódźeschе dźěn, 30 dźowka pschestanje być bjedźakna, tak rucźe hacź pschińdźe tón prawy. A mějesche prawje.

Bórzy 30 tón prawy namaka. To běschе stary znaty Wojtěschiny, wolschowski młynk Bohusch.

Wonaj znajeschtaj 30 hižo 3 dźěcźazych dnjow, dokelž stary Wicźas dawasche we wolschowskim młynje nuléź, a hdyž bě Wojtěcha dorosła a dosćź stara, khodźesche 3ama 3 mléćzom do młyna.

Bohusch běschе wjele lět w horjanskim młynje pschebywał, so by, kaž jeho nan prajeschе, „do 3wěta pohladał“. Hdyž pak 30 domoj wrócźi, seka 30 w nanowym młynje 3 Wojtěchu, kotruž běschе jako małe dźěćo wopuschcźił. Wón 30 bźiwasche, kaž krajnje bě 3rostła, a prjedy hacź bě pschenja domlěła, wjasnywschtej jemu módrej Wojtěchinej wócźzy hluboko we wutrobje. Podarmo wschak jej Wojtěcha hlubokó 3 semi stuli, Bohusch jej stajnje 3 nowa na sebje sputacź samó a k 3ebi wobrocźi, so na njeho tak jasnje a lubosnje spohladowaschtej, kaž jasne 3tónczko na rosniwaj 3wětku.

Bohusch dopschewodźi holcźku domoj pod wusamolwjenjom, so je měch 3 muku sa Wojtěchu 3amu pschecźežki a to jón na hórku tuž pucźa wunjeże. Na nahlej bórzy dyrbjeschtaj wobaj cźasto wotpocźowacź, a na spocźatku lehnjeschtaj w husćinje schwórcźata rěcźka wuskocźi, stojeschtaj dołho hromadźe a rosmołwjeschtaj 30.

Hdyž 30 potom roszožnowaschtaj, tu widźeschtaj jemu njelcźite, stare jědle, tak so Bohusch Wojtěchu k 3wojemu wutrobnju pschińcźi a na jeje cźelowjenej hubje stócźi dołho wokoschenje. A hdyž potom Wojtěcha 3amotna pomału k statokej krocźeschе, tu dopomni 30 na nanowe 3iwowanje 3 tóžnym sacźerkowjenjenjom 3ej je hluboko w duschi 3ranjowasche a wospjetowaschе: „Tama 3ebi 3lubjowsche, je Bohusch tón prawy.

Cźasto hodźeschе nětko Bohusch nahlu schcźežku k Straž 3a Wojtěchu, 3 kotrejž 30 w lěhn 3etkowasche. Wicźas wo tom hacź dotal niczeho njerozdźeschе, bě dyžschtaj 30 3aludowanaj jemu hakle posdźišo dowěrcź. W tom cźasu potrjechi 30 w tamnem kraju prosty z krutym pschećežchowanjom.

Evangelij a bratrowstwo knjeża, kotrjž mějachu tam 3ary wobhadźene, buchu wuhnaczi a na jich mě3tna tam 3ararjo 3tajenc. Ludźo buchu 3 namozu nucźeni, 30 do 3yrkwjow thodźili a pod jenym wobliczom pschi K tomu 3ej knjeźiwa burski lud jara połbócźowachu. Jón k robocze — k wotrocźistwu. (Pokrac.)

Barsdorfje zlokali a ho potom duzy domoj swadsili. Dźełacjeł Heinrich Kniding ho tak roshort, so dźesche do hwojeho bliskeho bydlenja po revolwer. Wón kakasche potom na swojich kumpanow a wustrěli z blisza do nich. Kulka trjechi 34 letneho dźełacjerja P. Nowaka do ziwota a rani jeho cežko. Nowaka dowjesechu do Zitawskeje měschczańskeje chorownje. Knieklinka pak na druhi dźeń nano zemrě.

S **Maleje Suborucjźi.** Dokelž ho na wuhlowischczu „Olba" waha ſ nowa ajchuje, njepschedawa ho na wjch wot pjatka hacz do pondźele 3. nowembra 1924 zane wuhlo.

S **Warzyna.** Se starschiskeho domu staj ho njedźelu wolfasiſoj 16letnu Alfred Christ ſ Warzyna a 19letnu Irmgart Krausa ſ Wawiz. Pjenjezy na pucź staj sebi pschesche wobstarkaloj a staj potom nj'dźelu rano w 9 hodź. ſ Pomorja do Drjezdzan wotjeloj. Wonaj staj najskerje do Hamburka jeloj, dokelž chcetaj pjecka do Idźsiwowje sługby sastupicź.

S **Sdarjiza.** Na nujasnowych wikach je so psched krótkim nowe pschedawanischczo postajilo, kiž — pjnjeze mjaso pschedawa. Hacź ho to ſ nuby stanje, na tymi so dwoluje, pschetoż pjnjezi dawk je pschewyschoki, so bychu ludzo k rěsu pjn kormicź mohli a mnohi hižo wjazy za pjn dawka płaćicź njemohźe — mózno, so ho wo tajke pjn jedna.

S **Mósparka.** Cźežky snjesbożik je wutoru popoldnju k Mar Nitschka. Lewa podpaka ho jemu zyle wutorze a nimo teho stama žebi hischcze wjazy rjebtow. Wbohcho dowjesechu do Budyschkeje khorownje. — Nowowóżby bo gmejnskeho kollejaja budźa najskerje też 7. dezembra.

S **Wětrez.** Hižo dźesći cźaš ho powjeda, so ſo we jomach naschcze wokolmy dźełacjerjo wuschcza. W jamje „Clara" w Cźišnowje žamo na 60%, tak ho praješche. Někto je sarjadnistwo na napraschowanje wudało, so ho wócze dźełacjerjo a sostojnizy wuschcza, ale niz tak wjele.

S **Turcho.** Wczera hakle wjpachmy wo wohnju we naschej wjsy. Dźensa hižo sazo k wohnjej swonjeschu. Paleschcze ho Schrieżez brósenk. Skót mózacheu hischcze wukhowaci, wscho druhe w hróżni ho zwali.

S **Darbnik.** Póndźelu wjecżor ½11 hodźin pytnychu dźełacjerjo firmy Robert Hirsch, so ho tam paſi. Wschitko bě tehi tak pschihotowane, so ho praji, so je ho woheń sadoſoł. Wohesi mózesche ho hischcze w prawym cźasu podbudnicź.

S **Gubina.** Sstužobna Rosalija Nowakeja porodźi we februaru t. l. holcźu. Hdyž bě dźesćatko 3 njedźele stare, dźesche „mać" do ſusodnje wjsy ſ nim, tuhy dźěcźo do korniklageje dźěry a sakry hólcźaku hischcze se semju, tak so ho dźećatko sadusi. Mordarka ſwojeho dźěćeza pohósta ho ſ 8 létami khostanje, sſudi na 10 lět cźestne prawa a sayłaći ſudnisk ſ dnanje.

S **Lutow.** Póndźelu rano namakachu mjes Bukowom a Cźornym Khołunjom na kolijach cźełu kołjachesche Marty Pfeiferej ſ Lutow. Prawa ruka lejesche pódla cźeła, kolejo ke ju wotrěło. Hacź je dobrowólnje ſmjercź pytała abo je snjesbożita, njeje hischcze wupokasane. Wona je 17 lět stara.

Přilopk.

* **Kuk daloko pschijězdźesch ſ ſ nym zentnarjom wuhla.** Żelesniza trjeba na jedyn kilometer 20—24 puntow wuhla. Dokelž żelesniſki cźaſ nětkoże 500 wozowbow wjsoke, pschinđże na wozbow na jedyn kilometer jenoż 20 gr. wuhla. To rěka: S jenym zentnarjom wuhla może jena wozbowa nětkoże 2500 kilometrow na żelesniju jěcź. To je ſ Königsberga a Bordeauxa. Jedźe-li cźaſ pomalscho tak njetrjeba hischcze telko. Cźaſ, kiž sa hodźinu 100 kilometrow jědźe, trjeba schtyri krócź telko wuhla, hacź cźaſ, kiž sa hodźinu 50 kilometrow jědźe. — Hischcze pschijmomniſche je ſticzkowanje sa elektriku. Jedyn zentnar wuhla podawa nětkoże 200 kilowat-hodźinowu elektriſeje mozy. Elektriſa jědźe ſ tutej mozu 100 kilometrow. Jena wozboa może tak po wobliežanju 3000 kilometrow sa jedyn zentnar wuhla jěcź. Kotoż spěschneho parnika trjeba sa hodźinu nětkoże 600 zentnarjow wuhla. Hdyž tódy nětko 2500 wozbowow wjese pucź ſ Bremenskeho pschistawa do Newyorka 7 dnjow wuczinja, trjeba parnik sa 1 kilometer 14—15 zentnarjow, to je na wozbou poł puntа wuhla. Spěschny parnik ſdźe sa jedyn zentnar nětkoże 100 kilometrow. Pucź na wodźe je potajkim wjele drohſchi, hacź na kraju. Ta dobre je, so njetrjebasch tam žane kolije tłasć.

* S **Neurudy.** Struchły podawk, kiž je ho sta rasow wospjetowal, poda ho tež w ſusodnym Hausdorfje. Tam wróćki ho hórnik Adolf Herber se sajecza. 1915 sajachu jeho Francozowjo a hacź dotal njebě pschiležnoscze mět, ſwojej ſonje a schiwinowym pjbarz, so je hischcze khore. Někto cźaſyschne ſich pschikwapicź a hdyž domoj pschińdże, widźesche, so je jeho mandželſſa ho druhemu wudała. Won poda ho tehodla k ſwojej macźeri a budże pschi njej.

* **Spekulazija nalutowanje.** Někotrym sastojnikam wuhrjeżneje nalutowanje w Bitterfeldze je ho spekulazija miſſnyła a ſu tak nalutowarni nětkoże 400 000 hr. schkody nazchinili. Knježeſtwowy president w Merseburku je tehodła porucził, so bychu ho wschě nalutowarnje pschepruhowałe.

* **Zadawy ſtnik ſ nje mačzeje.** W Gelsenkirchenje pschestarjny buchałhara macź dźěćeznoſtaj schiju. Dwě druhej dźěćeźi wuczinjschtej ſ wokuom. Jona so ſaja a dowjese ho do khorownje.

* **Towarſtwo wowkow.** Klub wowkow — to je najnowsche w Ameriźy. Matrona w Floridźe, Hana King ſ Cnfield, 92 lět stara, je towarſtwo ſałožiła. Wona je ſ prawowtku a też jeje dźewka je hižo je hobuſtawku. Je wuſtawkach rěka: „Sſobuſtawki dyrbja ſnajmjenſcha 70 lět nałobe być." Stare knjenje ſthadźeja ho k ſ bjeżadże pschi cźaju. Jónu dyrbjeſche kóżda hobuſtawka ſwój najlubſchi ſpěw mtadoſeze pschednjeſcź. Druhi raz pschińdźechu we dreſze ſwojich młodych lět a rejowachu. Njane nałhonjenja a pschipadły ſe ſiwjenja żebi powedaju. Tola też ſkuki lubosze prózuja ho wukonjeć. Staraja ho ſa thowanje a druhe wuſtawy.

* **Spodźiwne wotkaſnja.** S Londona ho pische: Psched někotrymi lětami jemješ tam bohatu nieženiczu, kiž je dźiwne wotkaſanje ſawoſtajił. Husto je ho cźuł woženicź, ale wón ho wotpokasa. Sa namrěwzow ſwojeho ſamożenja postaji 8 ſonow, wot kotrychi bě ſapowědź dostał a tuto potwjerdźi ſe ſcźěhowoznymi ſłowami: „So ſu knieżnje moje wutrobne prósiwy wotpokasałe, bě mi mózno, ſpokojne a mérnje ho ſeźiwicź, ſanje domjoze roskory njeſwobrožachu moje ſiwjenje. Sa to ſym jim dźak dołżnu a tu jón wotpſaćujuc." Hinak pak mjńeſeche knieżna Blomer, kiž psched wjazy hacź dźeſaće lětami w ſendźelskim měsće Dutney ſemrě. Wo ſamożenju, nětkoże 1 mtk hr. wucźinjazym, postaji tuto: „Cźłowek ho rad wubacź, kola wotſach njewidata. Tehodła ſrjaduju, ſo ho lětnje na dnju mojeje ſmjerce dań mojeho ſamożenja pieczim njeżenjenzam rozdźěli. Wone dyrbja pschez 40 lět stare bycź a dopokasacź, so je ho ſlub ſ nałożenjowej winu roswjaſak." K tutym ſłowam ſtuchcza pak bischcze wołebite pschiſpomnjenje: „Njenamakaja-li pak ho w jenym lěcźe žane tajke knieżny, — ſchtož by mje jara dźiwoko, ſu dźe muzoju doſcź njeduchne —, tak pschipadnje dań k kapitalej."

* **Nj:na Nižoſemjanka.** Dolores van Hamel, młoda, rjana a elegantna Nižoſemjanka, pschijědże ſ Parija do Genfa. Tam ſaſtupli ho do wołſ:nego hotela. Bórſy ſpschecźeli ho najwyſchſchimi worſchtami města. Wjetſche wuhladły hischcze ta rjana ſwótka měsche, hdyž ho powjedasche, ſo 43 milijonow dollarow wockakuje, kiž je namrěła. Po tutu ſumu cźahnyſche do Ameriki. Starſchi jej to wotradżeſchtaj a dźiwiſchtaj, ho ho ſ amerikarſkim łajſkim tanom woženiła, wo kotrehoż pak wona dozyła njerozſche. Wiché tute cźeże dowěrk ſnatemu wyſchſchenu ſastojnikej, kiż bě w Genfſkich ſalonach jara widźana wosoba. Wón pschilubi jej pomoz a radu a ſłubi ſo tež bórſy ſe bohatej knjeżnju. Sbożomna namrěwza bydleſche pola ſtarſchich nawożenje, ſnjewſki pak jich ho tež dowěru powdawarlow. Dokelž ſtejeſche ſúmwa pſched durjemi a ho bohatemu wotkaſanju wěrjeſche, możeſche žebi lekomnoſcź sa million frankow, kaž tež drasty, nadobu, typichow ſa nětkoże 250 000 frankow najebacź. Pschichodny nan pożeži wyſche telo hischcze wjetſchu ſumu. Hdyž chyſche nětko bohata Amerićanka do ſłubjeneho kraja — do Ameriki — wotjědź, pschińdże polizija a ho wo njenjesu bliże pośtarcź. A hlej, ſchto ho wukoża? Nižoſemćanka, njebě Nižoſemćanka, tej njebě nicźo namrěła. Wona narodźi ho we ſuſodnym měsće Soletta a rěka Sofija Kaufmann. Wě ſe ſłužobnej we Schwizu a w Parizu, hdyž je też hižo wobone jebanſtwa ſkuczika. Nětko žedźi kruce w kabinje na kraju, niż pak na morju.

* **Schumel, kiż ſnaje pschihodnjo.** Konrad ſ Unruh powěda ſcźěhowazy dźiwny podawk: Njedałoko mojeho bydlenja běsche hornćežnja. Mějićelka fabriki dźěch tuch powrjuſtacź. Na dworje ſtejeſche ſtary ſchumel do gópla ſapſchahnjeny. K konjej pschiſtupiwſchi płacach jemu na ſchiju prajiſy: „Na nochjech wjazy cźahnyjcź ako njetrjebasch?" Dźełacjeł to wuſłyſchawſchi wotmołwi: „Ně, ſchumel wjazy nochje, dwanacźe je hižo wotbito." To mje ſajimowachu a ho napraſchujo ſhonich, ſo ſoń hižo łěta dołho gópel cźaha. Bórſy je ſa tym pschiſchoł, ſo dostanje jědź, hdyż je dwanacźe wotbito a ſwón ſaſwonił. Muż mi dale praji, ſo nichtó njeſamóże bozpěcź, ſo by ſtoćo dale cźahnyło, dóniż ſwoje ſracź njedostanje."

* **20 kilometrow hluboko do ſemje,** tak rěka namjet ſwětoſławneho jendźelſkeho inżenjeura ſira Charleſa Parſona. „Połputy ſu mje pschełożedźicze, praji wón, „ło je mózno, ſa 50 lět 20 kilometrow hłuboko do ſemje ſo ſarjeź. Płaćicź budźe to 20 milijonow puntow, to je po nemiſkich pjenjesach 378 000 000 hr. Nadawk wſchěch ludow na ſwěcze dyrbja bycź, tuto pschedewſacze podpjerać. My nicźo njewěmy, ſchto pod naſchimi nohami je. To pak wěmy, ſo ſu tam najdrohotniſche mineralije, traſch też njesnate kowy a chemiſke elementy." Najhłubſcha dźěra do ſemje je 1½ kilometra wuryta.

* **Dźiwadłownik, kiż je rekord dobył.** S najſtarſchim dźiwadłownikom bě Jan Noel. Wón narodźi ſo 14. januara 1829 w Parizu a ſemrě 118 lět ſtary. 100 lět ſtary wuſtupi hischcze na dźiwadle. Wot ſwojeho 8. léta ſiwjenja hižo hrajeſche a je tak jewiſchcu 92 lět ſłużił. Wón je 2760 rolow hraſ, 28010 rasow wuſtupił, 1040 rasow wumrjeł, 130 rasow běżeſe ſ kralom, 920 rasow ſe ſprawnym muzom a 23 500 rasow ſ njedocźinkom. Żenje pak njeſłubi radoſtnu mtyſł a dobru wutrobu.

* **Bój pschećiwo autej w Ameriźy.** W Ameriźy dźěła ho ſyłnje pschećiwo autej, a tuto hibanje wukhadża ſ nahładneje ſtrony, wot „ſiwjenja podłěchowazeho inſtituta". Mjeno „inſtitut" drje naſchim wuſcham dźiwnje klinczi, to tej njeje ſ jeho ſameżom. Inſtitut ruuja ho naſchemu ſtrowiwinſtwu. Winy ſmjerce we wětſich wokrjeſach je hromadże ſeſtajał a ſhonił, ſo ſmjercź ſ autom ho k najbórſchim natyłkowazym thoroſcźam podoba, haj ſamo pschetrjechi. We lěcźe 1923 je ho ſ autom morito 10 168 wozbowow, na inſtwnzai pak ſu jenoż 10 193, to je jenoż 25 wozbowow wjazy, na typhus jenoż 8007, a na ſaſebjocźenje ſ alkoholom 1611 wozbowow. Żyle ſakaſacź auto njebudźa móz, ale ſtraſchne jěłdźenje dyrbi ho kruce pothłostacź.

* **Milijony dollarow bjes — knjeża.** Depoſity (na bankach ſapołożene pjenjeſy) na 30 000 kontach w hódnoſcźi wjazorych milijonow dollarow ſu w Newyorkſkich bankach ſkhowane, wo kotrež ho mějeceſelo na 10 lět wjazy ſtarali njejeſu. Po někotrych je pożledni ſapiſk hižo pschez 100 lět ſtary. Najſkerje ſu mějeceſelo w prjedawſchich lětdźeſatkach, hdyż w Sjednoczenych ſtatach żane wołobinſke ſapiſki ſo njeiwjedźechu, na někaste waſchnje wo ſiwjenje pschiſchli, ſnadź pschiwuſnych měli njejeſu abo tuczi nicźo wo pjenjesach njewědźa. Sabyte milijony.

* **Mtż ſ 110 żonami.** W Johannisburku w južnej Afriźy je ſawiż wożeſonjeho indukżeſenja dowidźerć. S tuteho ſapiſka ſwoſnajeſch, ſo ma jedyn domorodny Soutpansberkſkeje krajiny 110 mandżeſſkich. Tutón wobſedźi bohaćk na ſonach na 51 ſynow a 42 dźowkow ſ mandżeſſtwa ſ 55 żonami. Żana mandżeſſke njeworodźi wjazy hacź 3 dźěći. Druhi muż ma ſajo 79 żonowſe ſe 134 ſynami a 50 dźowkami.

* **Porod a ſmjerć w żelesniſtim wosu.** Na żelesniſy do Dennhene pschekwapi żonu bacźon a pschińjeże jej dźećatko. Do ſamſnjeho cźaſa ſalěſechu kmótſa. Jeneho kmótra pschekwapi ſmjerć a rubi jemu ſiwjenje.

„Stóż njeje słyšał"

Bakulowe dźěći ...., njeje khſchał narjeńſchi ſpěw dźeżat dozyła." Tak pihaſche amerikanſki kritikus w „Chicago Tribune". A Kurt Schindler, direktor najwjetſchego měſchańſkeho khóra w Newyorku wuſna: „**za wopraudźe płacź**, tak khuboko běch pschekwapjeny ſ jich ſpěwom ..." atd. A mi ſamomu ſo ſoni tak ſeźdże, hdyż jenoż 2 abo 3 ſpěwy wot nich w ſwi kuchni doma ſaſłyſchach. A nětko nam pschednjeſu 18 ſpěwow a też 2 rejzy w narodnych krajnych drastach nam pokaża. To budże nješto dotal njeſłyſchane, njewidźane. Njech nichtó ſa pjezu ſtejeſo njepostoanje, ale pschińdźe, pschijědże ſej po **najrjeńſche wopomnjeſe na cźaſ ſiwjenja.** M. Nawka.

Towarſtwowski powěſtnik.

Bakulowy koncert. 31. 10. 1¼ hodź. na Tršlerni a 1/8 hodź. w „Bełym konju." Spěwarjo Bakuloweho khóra přijědu hakle 31.10. w **2 hodź.** do Budyšina. Prosymy, zo bychu ći, kotříž chcedźa dźěći do kwartěra wzać, po prěnim koncerće (nětkoże w 5 hodź.) na „Tršlerni" byli. Dalše je zhonić w Smolerjec knihafni. Wubjerk.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Bakulowe dźěći móża so pjatk, 31.10., pop. hakle w **5** hodź. po dźěćacym koncerće na „Tršlerni" do kwartěrow wotewzać. Njech tutón čas nichtó njeskomdźi. Předsydstwo.

Na koncert „Bakulowych spěwarjow" kiž so přich. póndźelu, 3. nov., pop. w 4 hodź. a wječor ⅛ hodź. za dorosćenych w Stangec hosćencu w Bukecach wotměwa, so wšitcy wutrobnje přeprošuja. Započnje so z dypkom. Wubjerk.

Zwjazk Serb. Ratařskeho Dorosta prosy wutrobnje, zo přizamknjene towarſtwa na nětdy připósłane listy wotmołwja, dokelž wěc jara khwata. Jednaćel.

Serb. tow. Statok w Minakale ma přichodnu njedźelu 2. nov. pop. w 4 hodź. w Lipiču swoju měsačnu zhromadźiznu. Wosebje wubjerk a dowěrnicy so należnje prošа, zo bychu wěsće přišli. Předsydstwo.

Serbske towarſtwo „Jutrnica" w **Njeswačidle** změje pjatk (reformacijski swjedźeń) pop. w 3 hodź. we knježim hosćencu prěnje nazymske posedźenje. Wažnych należnosćow dla njech wšitcy přindu. K. Henka z Łuha změje přednošk wo pućowanju do Ameriki.

Jednota „Sokol" w Panćicach ma pjatk, 31. okt., w Panćičanskim hosćencu zhromadźiznu po zwučowanju. Nowe sobustawy so přijimuja. Přinošk zapłaćić. Starosta.

Bakulowy koncert w Bukecach je pónđźelu, 3. novembra, pop. w 4 hodź. za dźěći (wulcy móža so wě też přinć); zastup 20 pj, wječor ⅛ hodź. wulcy wumělski koncert za dorosćenych. Kóždy Serb njech tute žadne poskićenje wopyta. Programy su do časa dostać pola kk. Cara a Lubjenskeho w Bukecach. Wubjerk.

„Pólnica Khrósćanska" a „Wrjós Delanski" stej wot hłow. saksk. zwjazka njedźelu, 2. nov. do Njeswačidła přeprošenej. Tam budże za tamne a za našej towarſtwje, w knježim hosćencu w 3 hodź. pop. přednošk k. wyšš. wuć. Wićaza-Ruśećanskeho „Kak docpěju zaźnosylne ludy". Před zhromadźiznu su wšelake nastroje wustajene a po njej je rozrěć wo cokoru. Wšitcy z našich sobustawow njech tutu składnosć wužiją a w prawym času so tam zeńdu.

P. Hila. M. Hajna.

Prosymy wšitkich wučerjow wokolnych šulow, zo bychu dźěći na koncert Bakulowych spěwarjow we Bukecach kedźbne činili a k wopytej namotwili. Koncert za dźěći je pónđźelu, 3. novembra, pop. w 4 hodź. w zali Stangec hosćenca w Bukecach. Zastup je jenoż 20 pj. za dźěćo. Wubjerk.

Serb. tow. „Ratařski Dorost" w **Khróśćecach** ma sobotu, 1. novembra, wječor w 6 hodź. pola Zarjeńka małe posedźenje dla excursa do Lubijskeje cokorownje. Předsyda.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Plan wo sałoženju nadsełńſkeje telegrafoweje linije do Sdušicźa je na pólcźe w Kiežanku wot 30. oktobra 1924 ſem wupołożeny.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Njedźelu, 2. novembra 1924 ſmědźa wjcźe Lubijske wobkhody wot dop. 11 hodź. hacź do pop. 4 hodź. wotewrjene bycź a pschijatjeni, dźełacjerjo a kupcźobnizy w tutych wobkhodach dźełacź.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Pschez dźowanje. Sobotu 1. nov. 1924 dopołdnja w 11 hodź. pschełhódźuje jo w hoſcźencu „Z chornemu barej" ſchatowy khamor, drastny khamor, 3 ſtołcźki, łožo ſ matrazu a por ſchikorni.

Do mikowanskeho ſapiſka A cźo. 132 — firma August Schmaller w Kukowje — je ſapiſka, firma je ſoſchła.

Do mikowanskeho ſapiſka B na cźo. 28 — „Lausitzer Industrie-Bangeſellſchaft c. G. m. b. H. we Wojerecach — je ſapiſka, Hugo Peukert njeje wjazy ſ wjednikom wobſheda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smolef**, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: **Arnošt Bart**, w Brózynej. — **za nawěſtki:** A. Dućman, w Budyšinje.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž tež **tkanjny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo

we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesměrny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; tež po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźeržive twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźělbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

Warjenjowe

a sadowe konserwy
šokolady
kakao
jenož najlěpšich hódnosćow poruča
Walter Weise
w Budyšinje
na žitnej hasy 2, napřeco J. J. Pahna.

Sijace mašiny

we wulkim wubjerku, předawa płaćizny hódno, też na wotpłaćowanje J. Schieback na Mužakowskej dróży 4.

Najwyše dnjowe płaćizny za kozace kóžki kaž też za wšě druhe druziny

kóžow a kóžkow

dawa
Otto Haußotter w Budyšinje
na garbarskej hasy 32.

Malešanske serbske towarstwo

wuhotuje **njedźelu, 2. novembra,** wječor w 7 hodź. pola **Lipčec w Malešecach**

serbski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom, wulosowanjom a

rejemi.

Wšitkich česćenych Serbow z blizka a daloka přeprošuje wutrobnje **předsydstwo.**

Wšitcy do Khwaćic!

Tam je **njedźelu, 2. novembra,**

wulki serbski wječor

Započatk 1/2 8 hodźin.
Wšěch Serbow wutrobnje přeprošuje
Khwaćanske serbske towarstwo.

Zwjazk fabriksk. dźěłaćerjow w Budyšinje.

Njedźelu, 2. nov., dop. w 10 hodź. je w hosćencu w Brěmjenju

zhromadźizna

za hnědušich dźěłaćerjow zastateho kaolinoweho wotdź. w Adolfskej Hěće. **Nuzne je, zo wšitcy přindu.**

Městne zarjadnistwo.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu konfekciju

kupujeće přeco derje a z lěpšinami

w konfekcijowym domje

Otto Preuss

mějeśel **Korla König**

Elegantne čorne kaž też barbojte paletowy najlěpšeho dźěła a wubjernje elegantneho sedźenja.

Wérowanske wobleki wot **70** hriwnow sem.

Zymske jupy, dźěćace wobleki, čopłe podšite w jenož dobrych hódnosćach.

Hólčace a holčace mantle w najwjetš. wubjerku.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmjane a balmjane tkaniny za drasty a sukinje, čopłe kholowy a košle, barchentowe łožowe plachty, běłe a pisane łožowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubliška pola firmy

August Paul Nilger na seminarsk. dróży 2

Njeskomdźće přihódnu składnosć!

Wulke wottwarjenje płaćiznow za domjace a kuchinske graty

Fritz E. Lange

na žitnych wikach 4 (we Wagnerec symjenjowym domje).

Ke kermuši:

Cokor najtuńšo

Rózynki
suitanije
korinty
słódke mandle
hórke mandle
safran

poruča najtuńšo
Walter Weise
w Budyšinje
na žitnej hasy 2, napřeco J. J. Pahna.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe kłady, železo a metale (jenoš na wupokaz)

Siegfried Sußmann
na hornjoserbskej hasy 34.
Telefon 1348.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też
cigarow, cigaretow, shągowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy

Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Trajnotepjenske khachle

kanonske khachle
přenjesomne wóhnišća
(Herde)
khachlowe roły a kolena

Poruča po najtuńšich płaćiznach

Clemens Schmaler
wikowarnja železowych tworow
na bohatej hasy 16
Telefon 604.

Nic parle, ale kofejowe buny!

Ia bunowy kofej

Wosebite hódnosće **tuni a dobry!**

Walter Weise w Budyšinje
na žitnej hasy 2 napřeća Pahnec modow. domej.

Wulke dźěłby najlěpšich cigarow
zmylnych barbow, prěnjotne hódnosće, wulke formaty, kiž so wubjernje pasa, wot 10 pj. sem su dóšłe.
Pakćikowe tobaki, wulko a srjenjo rězane, čiste zamórske, 1/2 punta jenoš po 1,— hr.
Rańšoindiske měšenje, 50 gr. jenoš po 20 pj. a druhe wjacy.
Wosebje přihódna składnosć za zasopředawarjow.
Richter & Hultsch w Měrkowje
samsna tobakowa fabrikacija.
Předawarnja w Budyšinje na šulerskej hasy 6.

Pjatk započnu so moje tunje

10 předawanske dny

z dźěła po jara poniženych płaćiznach

Někotre příkłady:

Łožowe počehnjenja z 2 hłowak.	10.70, 9.80, 7.90
košlace sukna, metr po	0.95, 0.75, 0.58
syra kopšiwina, metr po	0.95, 0.75, 0.48
twjelki, metr po	0.95, 0.65, 0.48
košlacy flanell, metr po	0.95, 0.75, 0.55
velórowy a bluz. flanell, m. po	1.35, 0.95, 0.55
drastowe tkaniny, metr po	2.95, 1.95, 0.95
gabardina, 130 šěr., čist. wołma, m. po	7.50, 4.90
mantlowy flawš, 130 šěr., metr. po	7.50, 3.90
sukna za serbske drasty, 140 šěr., m. p.	7.50, 3.90
barchentowe suknje a kholowy	3.90, 2.50, 1.95
žonjace košle, běłe	1.95, 1.65, 1.25
gardiny, metr po	1.40, 0.95, 0.75, 0.48

Dale poručam w znatej dobrej kajkosći:

Łožowe damasty, wupjerki (pjerje njepřepuščace), barchent. łožowe płachty trikotaže | kostumowe tkaniny sollennu łožowe přikrywy stepowane přikrywy

Wosebite składnostne kupje!

Łožowe počehnjenja (Stangenleinen) z 1 hłowakom	9.75
łožowe počehnjenja (Stangenleinen) z 2 hłowakomaj	11.70
damastowe blid. ruby	ze tkan- 3.90, 1.95
damastowe twjelki	sklimi 1.20, 0.90
damastowe twjelki	zmylk. 0.75, 0.50

Hans Globisch

we Wojerecach

na dwórniščowej dróży 13.

Wulki transport jara sylnych, wysokosnóšelnych rańšoprusko-holandskich

kruwow, jałojcow a bykow

stoji wot soboty w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjeńcej" płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe,

Telefon 83 a 418. wikowarnja ze skotom. Telefon 83 a 418.
Ręzny skót zamjenjam.

Wodowody

připrawy k wohrěwanju wody, připrawy za parne tepjenja, plumpy, samonapojadła, nowopřiprawjenja a wuporjedźenja wuwjeduju najtuńšo. Mam wulki skład — najlěpše dźěłanske mocy kowanske dźěła (Schweissen).

Karl Albrecht w Budyšinje **na zwonkowej lawskej hasy 16** — na zadnej hasy w „Litterec" piwarni. Telefon šo. 106

Přiloha k čisłu 255 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 30. oktobra 1924.

Rěcz Baczewiskego, zapósłanza Polakow, w Pruskim Sejmje

8. oktobra 1924.

W małym napraschowanju cžo. 984 som liczbu nałoslowanych pschednjesł, kiż su so w sseršim wót kej mjenschinje w Hornjoschlesyskej kluczike. Knjeza ministra som tym so prascha, schto sebi cžinicz ponmsli, so by tutón terror we Hornjoschlesyskej sakasał. Dale som też wyschnoscham, pschede wschim wukonjerskim organam, porokował, so terrorej pasiwnoho sadžerženja dla k najmjerschcžu polekuja. Knjes minister je mi wotmołwił, so w Hornjoschlesyskej terror pschecžiwo pólskej mjenschinje njeje. Nětko pak sebi myslu, knjes ministro, so Wy na sakładze naschego wopomnjerskego pisma a mojich póndželnischich wuwjedženjow tole pschisnamjenacže, so su njesakonske organizacije nałoslnosce pschecžiwo pólskej mjenschinje kluczike, so je terror w Hornjej Schlesyskej... Knjeza minister je mi wotmołwił, so w Hornjoschlesyskej terror pschecžiwo pólskej mjenschinje njeje. Nětko pak sebi myslu, knjes ministro, so Wy na sakładze naschego wopomnjerskego pisma a mojich póndželnischich wuwjedženjow tole pschisnamjenacže, so su njesakonske organizacije nałoslnosce pschecžiwo pólskej mjenschinje kluczike, so je terror w Hornjej Schlesyskej... Knjeza minister pohórschi wotpokasa, so wuschnoscze z paziwnym sadžerženjom terrorej polekuja, tak ja to rosumiesch njemóžu. We wotmołwje pschina knjes minister nałoslnosce sam. Kak pak ma so sadžerženje wukonjerskich organow hinak mjenowacz, hdyż pak so w 100 padach jenoż jenu połpschisłacz porodži, hdyż so jenoż 1 prozent naschich pschipowědženjow wulkonja mjes tym so w 99 padach słoščnikow lepicz njeda? Kak dyzbi so sadžerženje wyschnoscow mjenowacz, kiż su w Hornjoschlesyskej z schkitanju Genfskeho wudženja k schitkej pólšce mjenschinu postajene, z organizacijemi hromadze dźěja, kiż su so wukrorise, so bychu pschecžiwo Genfskemu poiednanju a pólskej mjenschinje wojowale! Kak ma so sadžerženje wyschnoscow mjenowacz, hdyż jich najwyschschi sastojnizy, wjedniwy w tutych organizacijach skutkuja a hdyż wyschnoscze organizacije se statnymi pjenjesami podpěraja?

W jenym se stow padow, kaž prajach, wuwidže so nasche wobstorzba. Schto by pschi tym wuskutkuje, je tž po tym. Zwólha 6š wjazy cuckich granatow cžišnyła a njezh rasow do bydlenja Polaka Mjerschkego se Stolarzowiz tšélła a tak sjwinitka nadobu wschkodu, — wjetschi kolo sahnadnizu so kožby k 50 hr. penjezneho thłostanja! Sud wuprai so jenoż za łohke kazenje domjazego mža.

Polizajiši schkit psched nałoslnosćami njenamakamy. Wuwjesce jenoż je, schkita-li polizajiši sostojnik, pschišłuschazeho pólskej mjenschinje. Hewak pak satrachuje polizija hobu, wošebje krótko do wólbow, so bychu pólšej wólenej propagandze sadźěwali. Dopokas sa to je němska „Oderzeitung“, kiż w Frankfurcze nad Wódru wuchadza. Wona pschinjesze w cžišče 225 seščenkowazu telegram z Wrótslawja: „Polizajiše naprawy sa wěstosć so dosch wuspanjene a tu najskerje wošebje k tomu dowjedže, so je so zyła aktiwna pólska propaganda na sniešliwu měru dowjedła.“ (Tara derje! na prawizan.)

S teho dyrbi so seščěwowacz, so so z najwjetšim buczu so, so je ministerstwo snutkownych nałoženjow podobnje kaž pschecžiwo welikomu hibanju, polizajišim sarjadowanjam w Hornjej Schlesyskej porucžiło, na wólbnu propagandu pólskeje strony jara kedźbowacz, z drohimi słowami, propagandu sa pólsku stronu potłocžowacz a wo tym su organy polizaje swoju winowatosć dopjelnike. Sa tuto nětkotre małe pschikłady, tak dałoko kaž cžas dowoli:

7. sept. 1924 sebra wyschschi strażnik Romerski naschemu bohudźěłacžerjej Bartschej wschim prodaganduy material sa pólsku stronu. Winu, cžehodla je sebral, njeje mjenował. Pózła Bartscha jenoż k pschijěłuschnemu hamtskemu pschedstejicžerjej. Tutón żada sebi wot Bartscha, dokelž je ſ Raišcheje Pruskeje, wisum do swojeho pasa pschihłuschazeho krajneho radźicžela, jeli chce we Wulko-Strehlitzkim wokrjesu pschebywacz. K cžemu je to trěbne, cžehodla dyrbi so do pasa, kiż je pruska wyschnosć sa pruskeho stražana wupisała, wisum krajneho radźicžela, to njech srosumi, schtóż chce.

8. sept. 1924 sadžerżachu polizajiši sastojnizy naschich bohudźěłacžerjow Franza Biroda, Moikera a Nikolowskeho w Annaberku w Raciborskim wokrjesu a zich pschepytowachu. Na kriminalnej straži praji so jim, cžehodla sjedu do Pólskeje agitowacz. Jedyn schmorpolizist praji jim, so je agitowanje sa pólsku stronu krajne pscheradnistwo a so su ſ krajnymi pscheradnikami. Druhi sastojnik hrožesche ſ tjom a rickny, so dyrbi so pólskim agitatorom „Freže“ rosbicz, so njebudu sakłecži Polazy w Nimskej dale wjazy agitowali. Dźěłcži cžaš dźerżachu so woni w jastwje.

9. sept. 1924 popołdnju wokoło 2 hodźin sadžerża strażnik na dróży wot Grodźišca do Borieka naschego bohudźěłacžerja Julijusa Matyska, a sebra jemu wólbnu materiał: „Dajcže te nowiny! Nowiny njesmjeze priedy rosnoschowacz, donjż to němske stronu w pschichodnym tydženju njeczinju.“ Wólbny material njeje so do dźensnjischeho dnja hischcže wrócził.

20. sept. 1924 sebra jedyn strażnik stroninemu sekretarej Bartschej w Sšilku we Wulko-Strehlitzkim wokrjesu wólbny material. Strażnik kašasche sebi tam nót njeho japakki, so by „njedopuskany“ wólbny material zwalił.

Dźěłacžerjej Khorli Schwedze ſ Nowich Budkowic pschepyta 1. meje 1924 strażnik bydlenje a woprascha so jeho, kak k tomu pschińdże, so sčitaki rosdźěluje, hacž njeboże, so je to zakasane a so bo khłosta a so je to jenoż němskim stronam dowolene. Na sapodaczje protesta kujeſtiwowemu presidentej njeje so doazka hischcže nicžo stało. Knjeżerstwo wotmołwi mi hakle sa tři měžazy, so je postajiło, so ma so sa tym słědźicz.

Tak hodźi so tuta litanija terrora, kiż policajske organy pschecžiwo naschej stronje klucza, do biesłóžnoscze podležischcz. To su draczowanja, to je terror. (S němskeje ludoweje strony so pschiwola: Wobrocžcže so na druhu stronu!) Sedže Wy tam byli? Ja snaju wobstejnoscze tam derje. My wo tym pschi schuflikim etacže porěcžimy.. Tu dopokasam Wam, so mamy w pólšej Hornjoschlesyskej 138 němskich schulow a w němskej Hornjoschlesyskej jenoż 24 schulow sa pólsku mjenschinu.

Riz jenoż we wólbnym hibanju, ale tež hewak je sadžerżenje policije pschecžiwo winowatojscam. Wona trjebuje a satrachuje wobubleršwo, hdyż jenoż móże. Wuwjesca jenoż su, sadžerżi-li so policajia tak, kaž na so sadžerżecz. Hdyż k temu pschińdże, so mje policajia na dwórnischcžu w Opolu tehodła saja, a na straku cžeri, dokelž žebi w cžakarni pólsay rěcžecz swažu, hdyż Olschtynska kriminalna policajia njewinowatych pscžowanjow jima, dokelž ho na želesninju pólsay sabawjeja, tak swědczi to dosch wu duchu, kiż w policiji knjezi. To je jasne, so njeje knjes minister sa jenotliwe pschewidženja fanatiskich policistow samolwity, a myslimy, so knjes minister ſ nami to sahnadnje, schtož je to stało. Za wěrju też, so budża moje wuwjedženja knjeżej ministreji nuskownych nałoženjow ſ pschichilnu, so pschecžiwo dalschim njesłutkam sakroczi. Hdyż pak won to cžine, potom ma so wo to postaracz, so druhi duch do sasoinikow sacžehnje, ſ najmjenscha wyschschi sastojnizy dyrbja naſ pschisłuschnych pólskej mjenschinu jako cłowjekow wobchadźowacz. Ludowu duchu pólskeje mjenschinu maja smacz, a njeksmdźa bohustawow pólskeje mjenschinu ſe pschezhudkami pschijimacz. Tak to tola njeje, so dyrbi so tžoby, kiż hinajschu mocžet na rěcž rěcži, hnydom jako krajny pscheradnik sahnadźicz. Ja myslu, hdyż budże duch wyschschich wuhotowscow oruži, moża lóžo na wukonjoze organy skutkowacz — potom dopołnemy hinajsche wobstejnoscze. Hdyż so ministrej nutskownych nałoženjow praji, so ma żeleznu pjesć, potom ma runje w krajinach, w kotrychž narodne mjenschiny bydla, pschiſłuschnosć, żeleznu pjesć pokasacz a kute krajiny wot fanatiskich potlóczowarjow wuczišcžicz.

Drježdžanske koncerty

Bakuloweho dźěcaceho khóra z Prahi

su wupředate!

Ludźo so skoro wo liščiki torhachu!

Tehodła cžińe, Serbjo, też tak!

Moje knjenje a knježa! Riz jenoż w Hornjoschlesyskej a Raišchej Pruskej, ale we wschich krajinach, hdyż narodne mjenschiny bydla, namakamy take pschesčežhanja, ke žame ſ rjudowanja. Też pola damiscze mjenschiny. 23. nowembra 1923 je so zyle porjadnje sjhromadźitina bohustawow fcrisisko-schleswigskeho tow. se stawiskim pschedsydnoschkom w Eiderstedtu pschišlewiła. Pschitykowachu mjeschczanoſta so njedowoli a hrožesche hoscženzarjej, kiż be žurnu sa sjhromadźitinu pschiwostajił, hdyż w pschichodze tutym ludźom žurnu sasho pschiwostaji (? red.) Wobcžežowanje pola krajneho radźicžela a knježeſtiwoweho presidenta bě bjes wuspěcha. Nicžo so njesta. Sjhromadźitina njeſmědźesche so wotmecz. A knjes minister je to sa dobre měł, so je policajske sarjadowanje tak cžinilo. Pschi tym je towarſtwo loyal republikanskeje smyslene, zyle kulturelne a nima ſ politiku dołoka nicžo cžinicz. Na druhej stronje pak je wěrno, so mózeſche raditelna prawa politiske agitacžja w tutym cžasu cžakacžeho w sjawnych sjhromadźitnach wustupowacz.

Tu'o kriſi koschleswigske towarſtwo ma tež jednu knihownju. 3. jan. 1924 do měschczanoſta Schlimm knihownju sebracz a na radnizu bowjesez. Po dołhotrajazych jednanjach, wobcžežnoscžach, hórschenjach ju skónczuje krajny radźicžel sasho wuda.

Jara husto so stanje, so policija se hobustawami pólske mjenschiny hrubje satkadźuje. Zyłu litaniju bych tu pschinjesez mohł, cžim pak krótkeho cžasa dla jenoż wo dwěmaj padomaj rěcžecz.

12. julija 1923 wuhladna wešty Franz Kacz w Bórungs-Sodingen nc kanalskej haży 46, wjeczor wótčenzu na dróży a widźi, so jeho łuboda Franza Zyblaka jimaju a Kaczmarek pschiwola sajatemu, so by wón jeho bórzy wujasnił so by wón sasho pusčiczi. Hnydom sajachu tej Kaczmarka. Dyzu na straku bijachu jeho wjazy rasow ſ pjasču do mjeswocža so jemu ſ certa a noga kej bjeschze. Na straži pschina jeho policajšti sastojnik se słowami: „Pój jow, Scwrolako.“ Wón pytasche jeho na semju cžinjenu. Dokelž pak so to jemu njeporadži, tak wuczeke teptak a naruba Kaczmarki do cukow a nohow ſ-mjasu rany. Stókacžne dyri jeho tak ſ pjasču, so Kaczmarek so bjes wědomja k semi swjese. Kaczmark oprbjesche so dlěcži cžaš we thorowni hocžcz.

24. januara pschińdże do bydlenja wunjesenkarki Apolonije Patoloweje w Pětrowskej hišu strażnik Kirkel ſ wěstym Nowakom. Tutemu cžasnje wobydlenje pschipokasacz. Kirkel wuhotowi Patolu ſ jeho mandźelskej ſ bydlenja. Patolowu cžišnu k semi, hišče ju a hrožesche jej ſ wótrej bróńu, dokelž cžasnje pjesa sasho do swojeho bydlenja.

Hišcže jedyn pad ſ cžasa wólbow, kotryż budże wuſ wešcže sajimowacz. Policajski wyschschi strażnik Kurwierz, ſłe wuwołany njepschecžeſel Polakow, na kotrejż žyni so hižo w małym napraschowanju cžo. 981 wobcžežował, sajo w Karfe 13. septembra 1924 15 letneho hólza Schuflu, dokelž wólbne łétaki pólskeje stronu wumoschowascze. Won wsa hólza na straži a sebra wólbnu material. Po dłeschim rosrěcžowanju ſ Bytomskej zentrali, jeho sasho puschczidźu. Hdyż ho pola nawjedowarja Bytomskeje policije wobcžežowach, wotmołwi wón m. 26. septembra 1924: Ja cžo. 2878 (swón presidenty).

Dokelž je mój cžaš, so šmělm rěcžecz, wotběrat, njemóżu bohużel pschecžitacz, kak so nawjedowar policajstwo hamta k temu wuprai. Wš krótkich słowach chcu to podacz: „Nawjedowar policajskeho hamta wotmołwi, so ho njeje hólz sajał. Policajski wyschschi strażnik Kurpierz je hólza jenoż do skita wsał, dokelž cžijoda ludu jeho wobrocžeſche. Won njeje łétaki sebrał, ale hólcza je jemu wólbny material dobrowólnje pschepodał. Schto dyrbju ja k kutym njewušitschanym pschewobrocženjam praji?

Moje knjenje a knježa! Wyšcženětko šłyscheli, kak wukonjeſke organy w Pruſkej ſ narodnymi mjenschinami sakhadźeja. A hdyż je knjes minister Welſkej stronje prajił, so knjes kollega Preła njesamółł skruduwanja policije dopokasacz, tak ſ mysłu hebija, so hymto se wschej iasnoscžu cžinił.

Mordene mjenschinu dyrbja bycz ſ-palne. Wonę móża pak jenoż loyalne bycz, hdyż žo spokoja. Knjes minister, ja proschu Waż, wusłutkujcže to a Wy smjeżcže w nami loyalnych bohustacžanow.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Pětrowskej zyrkwi na reformaciskim świedźenju, pjatk, 31. oktobra, rano 1/8 hodź. predowanje, farar Bera, zyrkw. hudźba: byrglowanske fantastika wu „Jedni wujerdu hród je naſch Bóh ham“ wot Sigfrieda Karga-Eberta; moteta zyrkw. khora: „Knježe, tu su naſch hród“ ſ dźiwkowbom 2 trompetow a 2 pałankow wot Pawoła Schöne. Dop. 1/10 hodź. Boża słužba za cžeſkoſłowjeſkich, farar Grofe. Wječor/8 hodź. 1/12 hodź. kemſcheńe za mikodźanu a bźěcži predoż Schreiber ſ Dźi bei w B., 1/12 hodź. ſchromadźi so mikodźana k ſchromadźenju kemſchkich bźěcži pschi Lutherſkej ſchuli. — Wječor we 8 hodź. powschitkowne świedźenje reformacije. Pschedowdżi wyschschi duchowny. Hichmanna ſ Ulbita wo „nadźiji zyrkwje“, byrglowanſki pschedowdżi F. W. Bocha a S. Korza-Eberta (Horſt Schneider), khór zyrkw. ſpěwarjow a ſalonſki dźiw. (S. Hentzschowa).

— W Marinej-Marcžinej zyrkwi rano we 9 hodź. predowanje, duchowny primarius Haebler, zyrkw. hudźba: motera zyrkw. khora: „Knježe, tu ſu naſch tweſdy hród“ wot Pawoła Schöne. Wječor we 6 hodź. ſpowjedź a ſwj. wotkasanje: farar Grofe.

Sdźerża ka Gustaw-Adolfiſe towarſtwu.

— W Michałſkej zyrkwi je Rudnichowje pjatk, na reformaciſkim świedźenju rano we 8 hodź. herbiża ſpowjedź a ſwj. wotkasanje, farar Tyſchler, dop. we 9 hodź. herbiża 1/10 hodź. Kollekta za Gustaw-Adolfiſe towarſtwo. — Popołdnju w 3 hodź. němſka Boża słužba, farar Nidda. Sdźěwanje zyrkwinſkeho khora. němſke bźěcžeńſkeſchenie, farar Tyſchler.

* * *

— W Pětrowskej zyrkwi 20. niedźelu po ſwj. Trojizu rano 1/8 hodź. predowanje, farar Menke pschipołdnju we 12 hodź. na predowanje farar Eber, wječor w 6 hodź. ſpowjedź a ſwj. wotmodleńſka hodźina za njedźelnicže. — Tydźenſke ſaſtojnſtwo na Kalanje, duchowny primarius Haebler. — Sbźěhnu pod. 4/3 hodź. farar Eber.

— W Marinej-Marcžinej zyrkwi rano we 9 hodź. predowanje, farar Grofe, wječor we 6 hodź. predowanje, farar Eber. Sdźerża na naſchu zyrkej. — Póndźelu rano 1/8 hodź. je ſchulſka nutrnoſć, duchowny primarius Haebler. — Tydźenſke ſaſtojnſtwo ma farar Grofe.

Schimowski wječor we 8 hodź. wschitkowanje za bźěcžeńſkeſchenje na hrodowſki hažu 6, farar Eber, a na Sedanſkej dróży 6, farar Grofe.

* * *

S Budyšca. Pjatk, jako na reformaciſkim świedźenju śměje farar Domaſchka rano 1/8 hodź. herbiżu ſpowjedź, farar Bója dopołdnja 1/9 hodź. herbiże a w 10 hodź. němſke świedźenſke predowanje. Mſcheń zyrkwinſki kurtyr a ſo kollekta za Gustaw-Adolfiſe towarſtwo. — Njedźelu śměje farar Bója rano 1/8 hodź. němſka ſpowjedź, farar Domaſchka dop. 1/9 hodź. němſke a we 10 hodź. herbiże predowanje.

S Drježdźišcžeca. Na reformaciſkim świedźenju dop. 1/9 hodź. herbiże a we 10 hodź. němſke kemſchenje. Sdźerża ka Gustaw-Adolfiſe towarſtwu. — 20. niedź. po ſwj. Trojizu rano 1/8 hodź. herbiże a we 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Porſchca. Na reformaciſkim świedźenju dop. 1/9 hodź. herbiża a 1/9 hodź. němſka Boża słužba. Kollekta za Gustaw-Adolfiſe towarſtwo. — Pop. 1/3 hodź. khćeſki towarſtwowy mjeſdźenjow.

S Budyſchinka. Na reformaciſkim świedźenju rano we 8 h. němſke Boże wotkasanje, we 9 hodź. dop. němſka Boża słužba, farar Hans ſ Budyſchina. Kollekta za Gustaw-Adolfiſe towarſtwo.

S Małeſchca. Na reformaciſkim świedźenju dop. 1/9 hodź. herbiże a we 10 hodź. dop. němſke kemſchenje. Kollekta za wěcžnybratrow w rosproſchenjach. Wschitkowbnju 1/12 hodź. bźěcžeńſkeſchenje ſ bźěcžaznym darom. — 20. niedź. po ſwj. Trojizu rano 1/8 hodź. herbiża ſpowjedź dop. 1/9 hodź. herbiże a w 10 h. němſke kemſchenje. — Semrjeła Silka Herta Lazarez, ſłużobna w Małeſchcach, 15 l. 4 m.

S Wulkeho Wjeska. Na reformaciſkim świedźenju dop. 1/9 hodź. herbiże a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta za Gustaw-Adolf-

ske towaršstwo. — 20. nědź. po swj. Trojicy dop. 1/29 hodź. němšk. ze 4 w 10 hodź. herbške a kemšcenie. Kollekta za wotpadź. zuckw. a famošenie. — Pónděl. 3. nov. — kermuschnu pónděl. — dop. 1/29 hodź. herbške a w 10 hodź. němške kemšcenie. Kollekta za wotpadź. zuckw. famošenie.

S Barta. Na reformaziillim šwjedženju dop. 1/29 hodź. le herbšk: a w 10 hodź. němške kemšcenie. Farat Wiesat ſ Bodkića. Wopor za Gustav-Adolfske towaršstwo. — 20. nědź. po šwj. Trojicy dop. w 9 hodź. němšk: a 1/211 hodź. herbške kemšcenie. — Pónděl. dop. w 9 hodź. herbšk: a 1/211 hodź. němške kemšcenie. Kermuschne. Farat Domaschka ſ Budestec. — Wutworu šbranadźilna Jónšeko towaršstwa.

S Huchina. Na reformaziillim šwjedženju dop. w 9 hodź. herbška a 1/211 hodź. němška Boża šluźba. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo.

S Minakala. Piatk, na reformaziillim šwjedženju rano we 9 hodź. herbške a 1/211 hodź. němške kemšcenie. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. — 20. nědź. po šwj. Trojicy rano we 8 hodź. němška šwjedźeń. dop. w 9 hodź. němške a 1/211 hodź. herbške kemšcenie za dźěći. — Sobotu wječor we 8 hodź. Jónše towaršstwo na zarě. — Schtwórtk wot 1/45 hodź. Jónše towaršstwo we Wodšlšei hěrce.

S Wóšlinka. Na reformaziillim šwjedženju rano we 8 hodź. herbške a dop. 1/210 hodź. němške kemšcenie. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. — 20 nědź. po šwj. Trojicy rano we 8 ſ. němška šwjedźeń. dop. w 9 hodź. němške a 1/211 hodź. herbške kemšcenie. Kollekta.

S Nošarcia. Na reformaziillim šwjedženju dop. 1/28 hodź. němško šwjedźeń. 1/29 hodź. němška a 3/10 hodź. herbška Boża šluźba. Sbérka za Gustav-Adolfske towaršstwo. — 20. nědź. po šwj. Trojicy dop. 1/29 hodź. herbška a 3/10 hodź. němška Boża šluźba a dop. w 11 hodź. Boża šluźba za dźěći. — Powtórnik w 2 hodź. schromadźizna Jónšeho towaršstwa na farje. — Swěrowanoj Pawoł Hermann Měta, dźěłarske we Luiku ſe Cinmu Radowstez ſ Truhsa. — Kschcenu Kurt Alfred, šunk Alberta Starki, hołpodarstwo pomoznika we Schwikatach.

S Klukscha. Na reformaziillim šwjedženju budźe rano we 9 hodź. herbška a dop. 1/11 hodź. němška Boża šluźba. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. Powołdnju schromadźizna Jónšeho towaršstwa we Schmidtec hošcenca we Nowej wšy. — 20. nědź. po šwj. Trojicy budźe rano we 8 hodź. němšk: šwjedźeń. dop. we 9 hodź. němška a 1/11 hodź. herbška Boża šluźba. Powołdnju we 3 hodź. herbšk: Boża šluźba ze šwjedźbu w Komorowstez schuli

S Niešwarzkida. Na reformaziillim šwjedženju we 8 hodź. rano herbška šwjedźeń. dop. w 9 hodź. herbška a 1/11 hodź. němška Boża šluźba. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. — Pop. w 2 hodź. Boża šluźba za dźěći. — 20. nědź. po šwj. Trojicy rano we 8 hodź. němška šwjedźeń. dop. w 9 hodź. němška a 1/11 hodź. herbška Boża šluźba. Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. — Pop. w 3 hodź. dźěći knjes farat em. Mohnert ſ Niešwarzkida.

S Lipowe. Na reformaziillim šwjedženju rano we 8 hodź. herbšta šwjedźeń. dop. w 9 hodź. herbška a 1/11 hodź. němšta Boża šluźba. — Kollekta za Gustav-Adolfske towaršstwo. — Pop. w 2 hodź. Boża šluźba za wšitkich schkódnych wojnskich schromadźizna zhrkwinšteje wosadu z rozprawami ſ zhrkwinskeho šinienia. Pop. w 2 hodź. Boża šluźba za wšitkich schkódnych dźěći.

S Horaj ho Wujišću. 20. nědź. po šwj. Trojicy dop. 1/29 hodźin herbške a w 10 hodź. němšk: kemšcenie. Kaschcički za khorych a šhudźbu. — Sš ſ du 5. nov. wječor we 8 hodź. bibliška hodźina. Sčinje šwj. Marka 12, 18—27 (praschenk přichodneho šmrča)

S Huchiny. 20. nědź. po šwj. Trojicy rano we 8 hodź. herbška šwjedźeń, w 9 hodź. herbška Boża ſ łužba, 1/211 hodźin němška Boża šluźba ſ kermuschnym wrdowanjom. Sbérka za nusu zyrkw. wosady. — Pónděleu w 9 hodź. herbška kermuschna Boża šluźba. — Sewrěł: Wałtaf Hermann, manoź. šunk Hermanna Kótwizy we Hlinje, 20 dnjow.

Pschichodna wójna a jeje sćěhwki.

So bychu ho ludy wo strachach pschichodneje wójny rozjaſnjeli, je Swjaſt ludowu wołebitu komunišiju chemikarjow, physiologow a bakteriologow wschelakich krajow nawolił, rozsrawy sapodacz, so bychu swoje nahlady wo pschedwidźiwych sćěhnikach najnowschich wójnſkich srědkow saspołožili.

Tuta komunišija chże pschi swojich pschepytowanjach pschehwědźeć, so budźa ho w pschichodnej wójnje wschě srědki nałožowacz, so bychu ho wschě industrielne twornje, wschě žórka sa šyrjiny a žně njepschecejelskeho wobydleršwa snicźile. Dale du na to — we małej měrje je ho to hižo w pohlednjej wójnje stało — psches letakow hrózhu a šmjerć do zivilneho wobydleršwa njesć.

K temu pschiſpomnił profesor Cannon — šobustaw wnjberka, — je ho w pohlednjej wójnje dožiwiło nieje, schtož ho niczenje wulkich industrielnych zentrow (šrjedźišchczow) a kšuzowanje ludźi se sapuščenjom psches pschichodnu wójnu pschinnuacz njechodźi. Trithi wózywustojny rosprawjesche, so je ho hižo w pohlednjej wójnje wobtrowcziło, so jana twjerdźizna njepschecejelskim twitšelaam njedodźerźi a šu hrjebje jenicźli pomérnje twšty twcźek byle. Pschichodna wójna, kotraj budźe pschede wschém wojowanje ſ plunom, teſ schkitanske hrjebje ſ plunom napjelni.

Mjeno „jédojty plun“ njetwosmantenja dopołnje ważnosć tuteho wojowanskeho srědka. Tu jedna ho ſ dźěła wo twjerde wěsy, ſ dźěła wo jédojtnu (flüſſigkeit), kotraž ho w powětſe rostrutschi a kotraž podobne franjezja wubudźuje każ twitšele. Wjcha jédojta mazišna, kotraž ho ſa „plunu“ wutrjeba, wuźije ho ſ dźěła teſ ſa lékaſte ſamérh. Sćěhnik jédojtych plunow je jara wschelakory.

Tſi znate plunu ſu wschelakeje mozy: jedyn pschima wobjezhe pluza, druhi ſlinki (Schleimhäute) a nathwilnje ſlzepi a ſjeczi ſoku. Prěni mori na lódźy pad, jeli jam schtitanſtu maſku nimoſch. Pschi ſylnym rospschestrěwanju teſ ta niczo njepomha.

Skoro wschě we wójnje ho trjebaze plunu ſu kombinazije (ſeſtajenja) mjenowanych tſuch kategorijow a wukonjeja w jowojim ſeſtajenju wschelake ſćěhnki. Si wjetſcha wschě duſcha a morja.

Pschi wudyrjenju wójny bésche na 30 druźinowych plunow ſnatych a nětko — na 1000. Na ſtót ſkutkuja podobnje każ na cźowjekow. Naiwopak ſpadźa ho rotſlinam njeſchkódne byczź. Industrialne ſrjedźiſchczo a podkopki hodźa ho pyches nałožowanje plunow dlſchi cźaſ we ſjwojej dźěławoſci pschetorhnjecź. Wubjerkowniży wobtrucźuja, ſo je wſchelakoſcej plunow a jich wutrjebanje njewobmjeſowane. Si wjetſcha ſu mózgnaſtwjenam, kotſiž maja nadoſcź chemiſtich fabrikow, wſchě tute plumy ſnate. Alle je mózno, ſo ſo nowy jédojty plun wunamaka a ſ tym ſo napad na jene méſto abo druhe ſrjedźiſchczo cźiniczź hodźi tak, ſo je wſchě ſpjeczowanje podarmo.

Bakteriologiſka wědomoſcź njeje ho hacź dotal we wójnje nałožowaka. Alle tehodła to ſa pſchichod ſmſczene njeje. Mrětwy (Seuchen) njedawaju ho pyches politiſke mjeſy ſanjeſowacz, ſu pak ſtraſchny ſrědk. Wothladuju wot teho ſu ſrědki pschecźiwo njej dźenſa jara wuwite.

Profesor Cannon dźerži ſa mózne, pyches bomby parasity puſchczecź, kotrež ſnź ſnicźa. (!) Profesor Bordet pokaſowaſche na němſke poſnyty w Rumunſkej, mjes njepschecźelſkimi konjemi ſchlintaſou ſawjesć.

Wobeźe wulkeho wuſchehowaſche kommišija ſtrach, ſo w pſchichodnej wójnje wulke méſta ſa frontu ſyſtematiſcy ſ plunom ho ſaſedowjeza. Techniſtich ſadźewkow pſchecźiwo temu njeje. Teſ pyches daloko ho nuſchaze wutſele móza ho jédojte plumy ſa frontu pschenjeſcź. Dźiwaju na wuwicze letakſtwa a daloko ſtelenja móza ho tute ſrědki hiſchcze rozmnożicź. Plumy mohle ho w taſej mnohoſcźi nałožowacz, ſo bo wſchěch domow ho dobywaju. Dokelž ho njeſahuju nałožuja, je njemózne, trěbne napſchecźiwne ſrědki hnydom k ruzy měcź. Dale njehodźi ſo ſ wěſtoſcźu poſtajicź, kat dothotutepluny ſkutkuja. To wotwiſuje wot mnohoſcźe nałožowaneho pluna. Najlépje je, pyched njimi cźekacź.

Kommišija je ſebi wědoma, ſo — dźiwaju na hidu a roshoreniosez — pſchichodna wójna janych moralnych rosmyſlenjow cźiniczź njebudźe pſchecźiwo niczenju ludźi a wężow. Dźiwacz ho njebudźe na ziwilne wobydleršwo, na jeho dźěło, kotrež ſłuji k ſaſtaranju wójſka ſe wſchém trěbnym. Dźiwaju na to, by to bylo ſłóſtniſtwo, jeno na internazionalne wucźinjenje ſo ſłożowacz. Ludy dyrbja ſame dopóſnacz, kajke ſtrachi jim ſ nowymi wójnami groja.

Pschi tutej ſkładnoſcźi chcemy na wuwjedženje jendźelſkeho wężwuſtwinceho pokaſacz, ſchtož w parlamencze (ſheſmje) praji. Měnjeſche, ſo knjeſerſtwo pſchi wudyrjenju wójny k ſchkitej wobydleršwa pſched dołhej a bolotnej ſmjerczu niczo druhe cźiniczź njemóże, hacź wobydlerjam ſpěſchnje ſtuſkowaju jéd dodawacz, ſo ma w trěbnym padze jón k ruzy.

Schtopraja, dźiwajona tajke wuhladу, naſchi wójuſzy ſcheſzuwarjo a namózni japoſchtoljo?

W pohlednich dujach je nowa kniha wuſchla „Pohlednа a pſchichodna wójna“ ſ pjera pazifiſtiſkeho generala v. Schönaich, kotrehož wósc ſchcźuwaſche nowinarſkuwo hani a wuſmješchuje. „Kreuzzeitung“, hłowny organ nėmſko-narodnych, wuſmješchuje bajki, kotrež knjes general wo pſchichodnej wójnje baje. Schto waſche wójnſke nowinarſtwo wo roſtuźe ſamnych wężwuſtojnych rjekuje? Smėje wono ſmužitoſcźe, tute wuſudy ſmėſchicź abo je radſcho ſamjeſcźecź?

Poſtarajmy ho ſa to, ſo němſki lud ſhoni, ſchto na njeho cźaka, hdyž ho wójniſkim ſcheſzuwarjam njeſpjecźuje. Němſki lud ma nadawk, wſchěch wójniſkich ſcheſzuwarjow jako najwjetſchich ſłóſtnikow ſpóſmacz a pſchecźiwo nim ho ſ zyłej energiju wobaracz. Njeſtanje ho to, potom pojédźemy ſnadź ſaſo do ſamuhnjeje wójny każ 1914.

K. J.

Morawſki lud a kraj.

Wobraſti ſe žiwjenja, ſtawiſnow a puczowanjow
naryſował Jan Bryl-Serbin.

II.

Stawiſny Wulkomorawſkeho mózgarſtwa.

Mojmér a Roſcźiſław.

W druhej ſchtwórcźi 9. ſtotka knjeſerſke wjerch Mojmér na Morawje. Bé to muſ njewoſchdżeneho ducha. Pſchiſtuſnaſche ſo ſchcheſcźanſkej wjerze a ſwottanſkej ſpěwny khěžorej Ludwikej Nobożnemu, ſawěſcźi ſ tym ſwojej ſemi měr a pokoj pſched Nėmzami. Każ ſtawiſny, tkude na powděſcźach wo tamnem wéku powédaja, je ho Mojmér pſchede wſchém wróżował, ſwoju móz w ſamej Morawje roſcźerjecź a ſkruczicź. Sakorženiwſchich ho tam njeſcźichi wjerchow ſebi wón podwoli a jako prěni da ſakład morawſkemu knježeſtwu, kotrež w druhej połojzy 9. ſtóſtoka ſo tak ſnożi, ſo teſ Cźechi wot njeho wotwiſne bywachu. Mnohnawſchi l. 830 ſpjecźiwelo a hiſchcze njepoſchcźenemu nitranſkemu wjercha Pribina ſa Dunaj, ſebra jemu jeho ſemju.

Roſkożimy-li, kat pod wliwom Frankow kortnauſzy a avarſzy wjeſchoju hižo kónz 8. léſtotka ho ke ſchcheſcźanſtwu wobroczſchi, njemózeny dwélowacz, ſo bohu hej też na Morawje, ſ najmjenſcha na ſpodźatku 9. léſtotka, hižo nékotrych ruſnawarjow. Hdyžeſkuli njemjenjeju Frankow knježeſtwo ſaſahowaſche, tam hnydom też ſchcheſcźanſtwo ſaſchcźěſkowacz nėwaſche ſa ſwój nadawk a dobyſk. Ssymjo evangelija wſchak pſchinnuy ho tak prawje njes Morawanami hakle ſa Mojmėra. We Wolomuzju a Brnje ſtejachu hižo w cźaſu Mojmérowom zyrkwje, każ ſo to hodźi ſe ſtarych liſcźinow wobudźicź a wobſwědcźicź; tehomnja je też ſtarozſławiny Velehrad, jeli nej prjedy, tak ſ tekole cźaſa ho poczał ſławicź jako ſchcheſcźanſka ſwjatnika.

Mojmérowa móz ho wobſtajnje pchiſpjorjeſche a to ſnjepokoji Ludwika, nėmſkeho kroła. Tehodła nawali ho we ſnjeniu l. 864 ſ wulkim wójſkom na Morawu, wotkadźi Mojmėra a dopomha jeho bratrowſkej Roſcźiſławej na jeho méſtno. Byrujeż hó Ludwik ſam Roſcźiſława na trón ſmjeci ſpěchował, njebéſche jemu dołho popiſchate, na Roſcźiſławowe ſwérne poddanſtwo ho ſpuſchcźecź. Mojmér bywaſche jemu podhladny, Roſcźiſław ſta ho ſa njeho ſtrona. Dawno dżěn měſeſche tutón knježeſ ſadoſcź, Morawu dobyez ſamoſtatnoſcź, a to ſcźini ſebi ſa najwjetſchi ſamér ſwojeho žiwjenja, ſa kotrymż ho ſe wſchěmi ſrědkami a na wſchě mózne waſchnje je ſhoju a njeſhożu njemuſtawaja wróżowaſche. S tym ſamym ſpſchecźeli ho ſ Bohaſarami, kotſiž běchu jeho mózni ſuſodza ſ ranju; tehodła też wujaſa pſchecźeſelſke ſwjaſti ſ Byzantſkim domom w l. 862. Swoju ſemju pak w pralwem cźaſu wobtwjerdźi ſ nėkotrymi njedoſtupnymi twjerdźiſnami. Kral Ludwik, widźo, ſo ho taſke wotmyſlenja mérja, njeczakaſche dołho na ſwe wroczenje tehole wołkomóznáſtkeho kraleſtwa. L. 855 bé hna ho ſ wulkim wójſkom na Morawu, ale dyrbjeſche ſa bjes dobycza a ſe ſchkodu wrócźicź, bjwſchi na ſwojim cźakanju wot Morawanow pſchecźeſżany a cźěſnjeny. Tak bésche Roſcźiſław Morawje dobył ſwobodu a ſamoſtatnoſcź. A nėkto naſta wėk dobyczeſtwa ſchcheſcźanſtwa nad pohanſtwom

III.

Swj. Cyrill a Method, ſłowjanſkaj japoſchtołaj.

Kſchcheſcźanſtwo bé ſrědi hižo w ſwoczatku 7. léſtotka ſ jużnym Słowjanam a po Greckiſej (Grichiſtej) puczu wuſnikało. Pyches kſchcheſcźanſku horſtwoſcź Byzantinzow, keſżorſkeho rodu, kiż we Konſtantinopli ſydleſche, ſa ſo wobroczenje tutych narodow ke kſchcheſcźanſtwu: wono ſo ſo mėrnje a bjes pſchecźiwjenja, dokelž roſſcźerjeſche ſo nahożnſtwo ſamo ſrědi dła, niż jako ſrědk k nadobywanju ſwėtnje moch a knježenja. Tehodła pſchiwobroczeſche ſo cźile Sſkowonjenjo cźim wobſtajniſcho hnydom k kſchcheſcźanſtwu, cźim hóle łakowaſche ſo na jich ſamſne dobre ſwědcźenje. Sahe widźimy je ſakorjenene ſamo w najwſchelſchich ſariadnoſtwach a ſakonjach, każ pchi keſżorſkem dworje, tak też we wójſku a w zyrkwi. Sa pſchichodu budź nałyvonujeny Nicetas, rodźeny Sſołowjan, kotryż bu l. 766 na dołtojnſtwo Konſtantinopliſkeho patriarcha powiſcheny. Wo lékſtaſk pohſiſcha pak dała ſo w lécź 867 ſ Wulkim Kańiſſjom mazedonſkim ſłowjanſka ſwjeha na byzantiſti keſżorſki trón, na kotrymż ho pyches ſa 12 wrdżerza.

Cyrill a Method, ſynaj Sſołuniſkeho (Sſoluńſkeho = Thekſakonſk, Salonik) patrizija Lea, wuczinjeſchtaj ho njes ſariſradiſkimi* (Konſtantinopolſkimi) wucźeńſkami tehdy, każ jenoż ſe ſwojimi wědomoſcźemi, ale tak pyches pobożnoſcź ſiwjenja. Wobźeže Cyrill, kotreſż ſ młodſcźe Konſtantina mjenowachu, běſche dołhowuje roſwucźeny każ w bójſkich wėzach, tak też we ſwėtnych; wón njewſchédnje derje ſnejſche greſkiu, łacźanſku, ſłowjanſku, armeniſku a chazarſku rėcź. Hdyž Chazarojo, kotſiž pſchi Czornem morju w nėtcźiſkej južnej Ruſkej bydlachu, wo kſchcheſcźanſtwo wucźerjow ſ Konſtantinopla proſchachu, pójſła ho Cyrill do jich ſemje. Skutkowaſchi nėkotre léta w tutom hižo wot ſłowjiſkich a mohamedanſkich wėrnywucźerjow wſchelako nałożenemu narodźe, wuſada ſebi ſa mjto ſatych kſchcheſcźanow a wſa ſich ſrobu do pomſiny. Tehomnja pſchińdźeſe kolej ſwj. Klimenta, nėtſkoho Romiſcho banża, kotryż wokolo l. 102 w ſamiſtem Chersonſu mortrarſku ſmjercź namaka.

Sſtarſchi bratr Method wuſch na horje Olympiſke a ſ dobym wuſtojnym mnoſtwom, pſchiſtaj wokolo l. 860 k ſtorej bołharſkeho krała Borića, teho wobroczi wón ſhotowje ke kſchcheſcźanſkej wėrje, najprjedy ſ deſic poradźenym ſwobrakowanjom ſnadneho dnja a potom też ſ roſwucźowanjom we wėrnoſcźach wėry Khryſtuſowej.

Stożowny wuſpėch ſkutkowanja wobeju bratrow roſtejene ſłowjanu powėſcź wo jeju dźěławoſcźi hacź do dołoſtho łónczin ſmje. Sſ Sſołuniſkim wuſkiſchim hiſchcze wotnoſcźa a ſajimawſcha ta ſaſtuźba, ſo Cyrill wunamaka wobźehte pismiki, — to nim ſwėtſke mjenowane — ke trėj wojnamjenjowachu wſchitke wſchelakore ſmuły ſłowjanſkeho jaſyka (rėcźe) hacź do tych najtajemniſchich rozdźělow ſwobſwuncze nuraſnoſcźe, ſaſnoſcźe a doſpołnoſcźe. A ſapocza też wſchelakowacź ſjmjate pismo a zyrkwiniſke knihi do tuteje rėcźe ke tehdyſchej poſa mazedonſkich Sſołowjanow ſo wuſkwaczeje narėcźi.

Wo tom, ſchtoż ke ho wola jużnych Sſłowjanow, poſa Bołharow a Chazarow ſtało, wſchitkźe powėſcź też do Morawy k knježej Roſcźiſławej. Tón wuhotſeſa pósłſtwo do Konſtantinopla a proſcheſche keſżora Michała wo ſłowjanſkich kwczerjow, dokelž pohnuwaſche jeho k temu pod wotrjebnoſcź ſa kſchcheſcźanſtwo a doktadniſcheſm roſwucźowanjom, pak ſ dobom też ſadoſcź, ſo ſ němſkeho podruſſtwa nėſt ſwobodźicź.

Keſżor radujo ho nad tutym poſelſtwom, pójſła k Morawanam wobeju ſławnuju bratrow ſamuju a roſtojnoſcź jeju ſe wſchém trėbnym na ſtuſke puczowanje.

(Pokrjeczowanje.)

*) zar = keſżor, hrad = hród.

Wjelča hońtwa.

Po rukſim podał Jurij Hrodźiſcheczanſki.

Wulka, pol europiſku, pol orientaliſku wudebjena ſtwe wſchudźe ſtotoſlow (brokat) a koſe. Wyſhoſi, nižoczeſti (ſayczenowy) ſamin ſ kraſnymi wobraſami. Na ſtu dźe ſtyczi ſamowarjak, wokolo njeho leži ciężke ſtėkwa a kraſny kryſtall. Wſchi ſcźenje tepidowy d'wan, pokaſ ſachwoczkow, wyſche obiwana hobrſki wolſiſowy wobrazi. Semjenjo a amazony (ſramožony).

Tu ſrodźitaj dwaj muſaj a jena žona. Prěni je hiſo ſchodźiwa, tola jeho cźoliſuje ho hiſchcze cźemnocźerwjeny nad cźornym wocźomaj błyſchcźejtej. W ſomocźanym ſpěſu a mjechkich ſchkórnjach leži w ſtólzu, nowiny cźitajo.

Druhi, leutnant w uniformje, khodźi po ſtwie ſ kraſnymi, wėſtymi ſtopami, ſpodoba ſebi ſamemu w rjanym wobleku a poſmėwki hraje we jeho wobliczu.

Žónſka, hiſchcze młoda, a nėzkna na rjely kudźerki, ho ſa na diwan lehnyła a kurzeſche. Jeje wocźy mikałeſtej ſtajnje a ſmėſchetſej ho throble. W nimaj mała

čitacy wěsti hamowólnosć a krutosć, ale sajo kej wša kujoseć a hjesstarosć.

Wonka kujeći kražna noz.

Wo sitwje ckopky, wowoiazy dym ckaja a tobaka. Mloha žona siwa a hreba hdys a hdys ckaj.

Ohjaŕ bliži so k njej. Jeho wobliczo so blyschcźi a hdyž so k jeje nohomaj. Wona wotmolwi na jeho wóczkow miehli, wjeselu wobład a lubkowazym, ale trochu hnewnym wóczkom.

„Schto jutsje cźinimy?“ Wona to bóle bórcźesce hacź rźeźesce wolołko ruzy poh hlowu. „Kaiki macźe woiwobład, wjecźko?“, hladajo na cźitarja w stólzu rźekny.

„Dyrbimy tam pola tych dubow spytacź,“ wotmolwi wjetch.

„Wurjo pschi jśsorn wobcźekuja so: konja wećera, a kmow sawećerowschim. Mózemy to wćerich? Bólche hischcźe cźopka, hdyž su pschi puczku namakana. Pschi smkllym dnju sodajena. Saklate wjelki!“

„Potom na houtwu!“

„Haj. Why su w rjedźe a wulke, bźle thorty derje pschiwucźowane. Jedźa runje won sa tym, so bychu mohle swoje huby na wjelcźich koscźach wótfica.“

„Ale mźkacźk stoji we kole,“ prajesche ofiacź.

„Sće hyma jutsje!“

„O, ja so njehoju. S jśdnej ruknu, kokanej cźopku pudrazmai rukajzomaj — tak cźlowjek wschu hynu pschetraje. Boje dla —, niz pak champanske sahwej, wjecźko!“

„Bubácźe bjese wschcźe starosce, knjeni,“ wotmolwi knjes domu, „wschitko stanje so po Waschim pschecźu.“

Cźicha chwila. Nasle sawoła knjeni Nowarowa: „Ja mam mysličku, hlysychcźe!“ Na dobo postawy, tschepotajo we wokomiku zyle wichemknjena. Wschón so jej rospuschcźichu a wupschestrowachu so po khribźecze a jeje wóczku sleuje a požadliwje so blyschcźesche.

„Schto? Schto tu macźe?“ praschesche so leutnant se njezwjesnym wobdźiwom swojich so blyschcźazeju woczow.

„Ze chzu, ja chzu na kólby pod, so mu hnydomny tuttym wokomiku na hóuwu dźemy, na houtwu we fanjach w trojzu. Do prédka. Wjećko! Wołojcźe! Porucźcźe! O tajke njebjesko nóz! Tónle hnéh, take smétkosći, tele kinjenje! Dajcźe sapschahnucź, ja du so pschewobleź.“

„Ołka, cźesćena knjeni,“ prajesche wjećk so kombja, „cźinił by: so ſ nojwjetschim wjeselom, jeli . . .“

„Jeli? kajke jeli? . . . Njesmy tola na śwécźe, so bychmy jenoź Wasch cźaj pili a bobaka hrali? Wótzicźe! Mój k wokna a rosćahny ſ wotmachom cźekke sawéschki. „Te je mwolenje k hmétkosći. Móże cźlowjek doma wostaci, hdyž wonka nóz tajke śwjećenje hnjećeli?“

„Ołka, cźesćena knjeni,“ wotmolwi wjećk, troschku wobuźmy, „haj, waschincka cźanesće žony su pschikłady. Podwolich so Wam teź zyle moje kinjenje. Ale moja winowatosć je, Waš kedźbnu sćinicź, so śebi mojich koni wśtych njezhnu. A hokrwa w fanjach — nasche śwe kotwitnuje wot mudrosće a naśmjenja koni. Jeli cźehnu a naš powała, njemóże naš kana móz śwéta se khlamu wjelkow wumnoźicź. Mój hriedźny kón je wirrjadny stary dobry khelpak, jara lubschny tón njewustanje; ale ſ tamnaj? Pischecźana młodaj, cźesćena knjeni pschejdara młodaj staj. . Pschihódsechtaj hakle nakto ſ Danźelje, lédma k jédobje pschinuccźenaj. Staj źiwobo temperamenta. Na honźwje wschat bźchtaj spulschćomnaj. Ale kak by na honźerjach bylo? A potom wodnjo. Ale w nozu — nikto pschi krutych smjerźkach pschihódu wjelki w cźridach a njesłu bojasne. Cźesćena knjeni, wźrće staremu hajnikej; spulschćesće wotpohlad ſ mysłow!“

„Wu kurtuecźe, mój lubu,“ wotmolwi knjeni Nowarowa se śuchim smjećkom. „Wso ſće — — wobkladnimy? Hladajcźe so — — — hewak bych śebi mysłika, so hlźo staricźe!“

Wjećk pak wotmolwi na tute wuźedanje, sluźobnikej saswoniwschi. We wokomiku pokasa so mały cźlowjek we kostańkej drasce.

„Praj Timoteji, njech „Wjesel“ dobrjedźa sapschahnje a „Arabju“ a „Arelu“ pschipschahnje do wulkich hontwinskich stanjow. Njech Handrij tśłby a swinjo pschihotuje; za pol hodźiny wotjédźemy.“

Mały kosak so hubi, njech so posbźny, so by jeho sćźkowak.

Leutnant pschistupi ka knjeni Nowarowej. Jeho wócźy mésećestaj hnujacy wuras, dźiwne pomnéwokstanje minuły pśches jeho wobliczo.

„Luba, cźesćena knjeni,“ praji cźiśche. „Njedźerku so ani sa starza, ani mlodeha, bojasliwza. Partija ja wśćze wabi za, za Jonu Waschcje druźiny, — ale cźlowjek njesmé tola hosćicźela a jeho słužobnikow tajkemu strachej wustajicź.“ Jeho hłós bu mjekki a mj-hichi, haj pschenźke do próstwy.

Sstyschcźicźe, konje su njespuschcźomne a wjekki runje w fjenje dźiwje a kreźaczne.. Nascha moralitka samolwitosć — — — !“

„Knjeni Nowarowa sajmje so. „Hanbujcźe so, Sergejo! Cźim wjazy strachu, cźim sbożownischa sym, cźim bóle cźuju so sym Zliwa!“

„Wy haj, — ale tamni?“

(Pokraczowanje.)

Přiłopk.

* Sćſmawosći. (Schto so sacźuje, hdyž so hlowa ruha.) Smaty pucźowar A. Henry Savage-Landor wopisuje swoje pucźowanje. Wo straschnym pucźowanju we tibetiskej krajinje powé tuto. Dwójzy bźch w cźasu we jednej krajinje, w, kotrejž je Europjanej sakasane, po tutych krajinach pucźowacź. Jako thłostanje žadasche tuh lud fjmjerźa pucźowarja. Mje tehodła sejchu. Lud žadasche źebi moju hlowu a mźnje wotsache: motźce, mótzce jeho. Kehlowe żeleso tykuchu mi tak blisko do mjesnowcka, so jo mi mikawcki wopalichu. Potom dźerźachu mi natykusnu tźélku blisko hlowy a wulźélichu. Na to pschepodachu kaźej na wobémaj stronomaj wótrjeny mjeć. Kat pschistupi pomalku a wazńje ke mni, sbźnu mje ſ swobémaj rukomaj, sćhli mjeć hacź na mojn schiju, kaź bu hźbi wotmérił. Mućze sbźa sajo mjeć a srały jón dele. Jeho rólchi kótku po hischcźe mojeje schije. Tuto wumjelstwa hischcźe nas wospjetowasche. Sapschéwnujeny njemóžach, schto so mnu stanje. Prénj ras wopraudźe myślach, so je so mi hlowa wotrubła. Pschéwnujeny bźch, hdyž hischcźe wschitko wokolo so widźach a sbyschach. Lud a howjo žohachu fjmjerź. Pomho, jich wjednik, pak chźe-hischcźe dlésschi cźasć cźakacź, so by mje a mojich ludźi hischcźe krjudowak. Kat bé na mni jenoź fiwoju wuschikmosć pokasak, kaź to pohdźischo shonich.

* **Wurjadna ženitwa.** Sarah Hilźbjeta Frayowa, bohata wudowa ſ Washingtona, kiž je 82 lét stara, wuda so hischcźe. Sbożowny nawożenja réka Jack Edward Griffith, je wo najskhcźichi stacy — 29 lét starý. „Luboscź“, tak praji knjeni Griffithowa, „njeje wokoschowanje a wobjimanje. Zanych cźśćeśtich sacźuczow njeje, hacź sacźucze macźerje sa jejne dźécy. Bźch sama a pschejach sebi towarscha. Lubuju Jacka a mysłu, so mje sajo lubuje.“ Sbożowny mandźelski pak wuprajl: „Moju mandźelsku lubuju, kaź hdyž siwoju macź lubowak. Je dobyła sanehu rjeńschego sacźucza? Wérju, so budźemoj sbożownaj, da-li so namaj mér.“

* **Doktor w sastojnstwje sastwórcźerjo latarnjow.** W Parizu sta so sbożowny podawk, so so wjazy hacź 100 doktorow a druhich sdźélanych bjes praktiky jako sastwórcźerjo latarnjow postajicźu. Mjes nimi je teź jedyn rukki prynz. Jeho pschiwuźni morichu so sa cźaź rewoluzije. Prynz pak cźekny a wukhowa tak swoje žiwjenje. W Petrohrodze bé je spitzowacźelom. Tam pak kak mało sahkuź, so so fejtwicź njemóżesche. Nétko bu w Parizu je sastwórcźerjom latarnjow.

* **Ssamkutki ſ plachtatej łódźu wokolo śwéta** chze jéź Amerićan Alain Gerbault. 25. oktobra wotjédźe ſ Newyorka. Siwoje wobźelnje pschihoty je dokónćił. Najprjedy cźe na Berumdźske kupy a wot tam k Antillam jéź. Pśches Panamski kanal wobroći so na Markeśe kupy. Prénj puć budźe 7000 mil dołhi. Gerbault njecha źebi žadyn rekord dobyć a nima so tehodła teź do spécha. „Wschudźe wostanu“, tak praji siwojim pschećelam, „hdyž so mi lubi; mózno, so wostan wpsches tydźeń na jednej kupje, jeli so so mi lubi, a druhi tydźeń sajo na druhej wostanu. Na Bermudźskich kupach budu dwé njedźeli pschebywacź a tennis hobu hrać. Kupy budu wobdźiwacź, ke kotrymž žadyn parnik njepschijédźe, dźiwy dożiwju, kajkeż cźlowjeze wócźko hischcźe njeje widźało.“ Gerbault pojédźe zyle sam. Na tódźi ma dosć zrobu, šnicheneho pokeża a rajża. Dale wjese hischcźe jobu drastu, kij wo-u njepschepuschcźa, instrumenty a žanio maschinku tźélbu. Na wulkej wodźe pak tola sam njebudźe. Cźlowjeki drje jeho pschewodźeźi njebudźa, ale śwérnischich pschewodźeri je źebi se wschej lubosću a staroscźu wutwolił. Pśéhu kuihowinju je do kamora sriadował. Hdyž na swoje knihe hlada, tak ho radoscźiwje pohnémknje a nźnje mje-nuje mjena swojich pschećelow: Coleridge, Tennyson, Jack London a Kipling. „Jendźelske bażnistwo“, tak praji, „je ſ lépschim pschewodźerjom na wichorojtym morju, najlépschi błóź jolmow.“

* **Sbérka šnamjeschkow sa piwowe blesche.** W jednym jendźelskim knihikupstwim cźahopiju je sćźehowazy nawéschit: „Sbérka 10 000 šnamjeschkow piwowych bleschow, wot skoro wschich piwarnjow śwéta bo sa 52 puntow sterlingow pśheda, t. je nébdźe 2000 hr.

* **Bźh ſ dź du kupnikśćecź.** Wjazy mkodych dźélacźeri koncofabrikow ſ Waldhuta wulerja źebi do blischcźe wjes we wokolinje. Po puczu hrémachu so, so tak wjele khcźišow pschi drohy śtejsche. Wschelake worakawstwa šnucźachu. Stónkeje salźby jedyn njedosćink na drjewjanej khcźi a wottorhny Bożu martru a pschibi ju šnak sajo na khcźi. Druhi so k temu šmjećachu. — Sa dwar dnjej sta so w koncafabrikach Zadlawe njesbože. Modelna dźélacźerja hrabny maschina, tak, so ſ słowu k semi njes dwémaj kolegomaj pschindźe a so sa krótki cźaš rosmjecze. Tutón dźélacźer bé mlodźy wuhmébschowaŕ, kiž njedźelu do njesboża tute njekhmanstwo ſ Bożej martru wumjelde.

Listowanja.

P. D. Wobroczcźe so ſ Waschej prošbu na direktnje na wyschischo pósłowu direktaju do Drjezdźan. To budźe we tym padźe najkhmańscheje.

P. P. Djeźdźinyj muża su so sakonskim postajenju: Wjaz jako wudowa po jenej schiwórcźinje a dźowka ſ prénjeho mandźelstwa po tšoch schiwórcźinach. Boruczuje so, ſ pomoju sudniskeho wézwuwstojneho (Taxator) porjadny pschehlad sahwotajerstwa sestajecź a hdyž po wocźehnjenju nuschnych wudawkow (Nachlaßverbindlichkeiten), na pšch. pohrjeb atd. hischcźe nécźto sbywa, wot tehodła tśi schiwórcźiny dźowy wupłacźicź. Schtož Wam žitscha (khźa, drasta, kóża, schaty a dalscha nadoba) nje-khcźelo, to je sahwotajerstwa Waschego muża, ale je Wasche wohobinske wobhjedźerstwo. Potajkim ujetrjebacze sestajecź dacź a kaj nicźo wotedacź. Napschecźiwne ménjenje je wopacźne. Wy macze prawje.

A. Z. ſ K. Wupowjedźenje je kunsankunjene. Teź pschemyślowe rumnosće pobłeja podruźnemu schkitagemu sakonjej. Po nim źimcź ho — w pschedležazym padźe — wotnajecze ibchnycź, hdyž to wobetitz sajim wotnajerja źebi žada. Hacź naspomnjena pschicźina stórźbje na sbéhnjenje bohatha, sda so nam jara diwélomne. To ma hanitske sudniske (wotnajerski sakonnik) fund) rosbudźicź. Tuž Wam radźimy, wéz ſ dobrym wurunacź. To je najlépschi inupucź, kaź wézy steja a leża.

P. K. 1. Dokelž so pschi sawésćenju wo payjerjane pjenjezy jedna, njebudźa so pjenjezy w tydźeń postajenym cźasu wupłacźicź. Ale žadanje na pohódnoscźenje ma so w prawem cźasu pola pohódnoscźenjeze instanzy samołwicź. — 2. Nastata roskora njeje — po naschim sdaću — jana wina, tute darjenje sajo wrócźicź. Jedyn dar móże so jeno dla wulkeho njedźaka sajo wrócźo žadacź, hdyž wobdarjeny po pschecźiwo darjeźelej „cźeźazy pschećźel“ abo naschecźo blizkemu pschiwuznemu (§ 530 BG.). Žadanje pohdarjecźela njeje potajim wopraune a njetrjeba so wobkedźbowacź.

Kospodarski rozhlad.

Schtwórtk 30. oktobra 1924.

Kursy wećera w Barlinje:

(Cźim wjetsi hr w milionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	21 820
jendźelski punt	18 885 000	cźeskosł. króna	12 490
schwajzarski frank	80 550	10 mil. pólit. mark.	78 390

Pj njedy bźchu wećera žakniske. Wschédna dań staji so na 8/4—1/2 %, mésacna na 13 1/2—18% ſ rédże.

Cźekkowe kursy wschitko mało dobrjachu. Wobrot bé žiwy. Wójnska pożeżonka stejesche wokolo 485 milijardow prezentow.

Na pr. dutkowych khlaćach bé wobrot jara šnadny. S Amerika so žito tunsche powoź. To hnydom winkowy a žitowy wobkhad pomjeńschi. Placźiny kśćeżowego žita so wo nécźsto malo wotdźelichu. W jeczinjenju bé šnadny wobrot. We wowjinu wschak bé nécźsto wjazy žiwjenja. We wobémaj druźinomaj žita so placźiny njepschemeńschu. Mérne bźchu wili teź we wotrubach a womjeschkach. Wećera placźeske zentnar

w Barlinje:

pschenicy 10,35—10,55 rożki 10,10—10,40 jecźmjenja nakłtn. 11,50—12,75 nahmam. 10 back 10,75 wowsa 8,75—9,57

we Wrótkawju:

pschenicy 11,— rożki 10,70 ſ jecźmjenja nakłtn. 13,50 nahmam. 11,50 wowsa 9,—

Wili cźerneho kotu wećera w Barlinje (Zentralviehhof)

Pschichmoli bźchu:	Wone placźachu:
2073 bowjedow	17—44 hr.
1850 cźelatow	35—90 hr.
5024 wowzow	22—46 hr.
9728 tukrezjn. a 2330 wukrezjn. fjwini	
do 300 puntow	79—80 hr.
240—300 puntow	76—78 hr.
200—240 puntow	72—75 hr.
160—200 puntow	66—70 hr.
120—160 puntow	62—65 hr.
do 120 puntow	60 hr.
rauze a kundroły	62—66 hr.

Wischo po zentnarju žiweje wahi. Pornjo šobotnym wotkani bźchu howjadza 4 hr., cźelata 8 hr., wowzy 10 hr. a fjwinje 5—7 hr. tunsche.

Na fjwinjaze wili tam bźchu pornjo poślednim wikam wjenje pschichmali a to 1091 prošatow a bźšakow. Wili schipanje dźéchu. Wone placźachu

	małe	srjedźe	wulke
Prošata	12—14	13—18	20—30 hr.
bźšoli	35—45	50—65 hr.	

Tudźen-ka rosprawa knihkupnicźenje Metz & Co. w Barlinje-Steglitz. Wischelake fjmjenja jara derje dźéchu, pschede wschem runkikowe. W dźeczeiach kupowachu w mjesćiskich dźélbach. W trawowych fjmjenjach bźchu wili wschelake. Tele placźiny tónle tydźeń sapjatowy:

Cźerwjeny dźeczel	90—140 hr.
bźły dźeczel	130—190 hr.
schwedski dźeczel	60—92 hr.
módry dźeczel (luzerna)	68—98 hrj
žołty dźeczel	36—42 hr.
wóczny dźeczel	76—110 hr.
inkarnatowy dźeczel	22—36 hr.
jend. wódna powodnina	32—44 hr.
žołtizł (timotej)	38—48 hr.
luczna trawa	50—60 hr.
hejdušchka	13—14 hr.
kokodźij	10—13 hr.
žonop	28—32 hr.

Nétkatre placźiny ſ Drjezdźanskich wikow (Markthallen): Ssorne 1,60—2,— bażanty, khopony 5—6,50 tych kury 3,50—6,— sajaz, punt 1,20—1,50 kornitše 1 hack 1,20 hušy 1,30—1,50 łaćki 1,60—2,— kury, stare a młode 1,20—1,80 holbje schatka 0·80—1,40 karpy 2,— linny 2,50 mléd 1,80—4·50 bérny, zentnar 3,80—4,30 butra młokakuska 2,20—2,60 bursta 2·30—2,60 twaroh 30 pf, jeja 17—20 pj.

Na pschedaŕ:

Krowa, wyschokoscźecźelna, w Lubnichu cźo. 21 — młoda ſ cźelećom w Kschidłole cźo. 8.

Kosu, dójazy, w Kamjenzu w hoscźencu „Zur Sachsentreue“.

Wulach, 5lérny, bruny belgiski korećnaŕ Mikania w Njeswarowach.

Schkrowe depesche.

Barlinske wili bjenza dop. 3/11 hodź.: Wili su bjes wobkhada. Placźiny kaź wećera. Mnku jenoź wikowarjo pschedawaju.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotrjesowe fjmjeje po tunj abo 1000 kg, howaź 100 kg. placźiny wo Potej hriwnje.

	29. 10.	28. 10.		29. 10.	28. 10.
Pschenica	207-217	210-215	raph. wosuschi	15,80	15,80
rożka	202-208	202-210	poch. melasa	9,20	9-1 /,0
natel. jecźmjeń	206-207	205-215	terabella	14,00-15	14-15,00
nal. jecźmjeń	—	—	kjenge krejźi	19-19,25	19,25
wowsy	175-185	171-181	bunty	20-22	20-22
kukurica (Mais)	—	—	wo'a	18-2),00	18-2),00
pschenicn. mu'a	29-32,50	28-32,00	lany wosuschi	25-25,50	25-26,50
rjana muka	28-32 00	27-31,50	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
pschenicź. wotr.	12-12,80	12,80	žolte łupiny	16—18	16-18,00
riane wotruby	12-12,80	12,80	fjmo, 50 kg	3-3,2)	3,20-3,30
raph	390-400	4.0	ſ coma, riane	1,2-1,40	1,1-0,3,40
lone fjmjo	390-400	360-400	„ pschenicź	1,20-1,4)	1,10-1,40
hrich	23-26	24-26	„ wowsna	1,10-1,90	0,90-1,00
pjeluschki	17-19	17-19	„ jecźna	1,10-1,30	0,90-130

Meblowa wustajenca
Franca Ekla

Molowake wobrazy
kristale :: swěcadła

Nowy Koporski lany wolij

nowych žnjow z najlěpšeho ruskeho laneho symjenja bity, je cyle wubjerneho słodu. Je w Budyšinje stać pola słědowacych firmow:

Ernst Locke na theaterskej hasy
Jakub Hicka na sukelnskej hasy
H. Hennig na zadnjej bohatej hasy
G. Scheidemantel na jerjowej hasy

a na tydźeńskich wikach direktnje wot woleńkarja Arthura Höfera z Koporc.

Zadanjamy pjenjezy z wupowiedźenjom

hač do 18 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Haškec hosćenc w Delnim Wujezdźe

Njedźelu, 2. novembra, wot 6 hodź.:

Kermušne reje.

Pónjedźelu, 3. novembra, wot 7 hodź.:

Wumělski koncert.

kotryž wuwjedźe Wj. Łanska kapala.

Potom reje.

K temu so wšitcy wutrobnje přeprošuja **Kapala. Hosćenc.**

Wulke zymske a nazymske

rumowanske wupředawanje

Dla smjertneho pada předawam po jara poniženych a wurjadnje tunich płačiznach:

Wobleki
za mužow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći,
manchestrowe sportske wobleki,
manchestrowe hólčace a dźěćace wobleki, dobre zymske
sportske jupy,
pacholace a hólčace jupy, tkaninowe kholowy,
manchestrowe kholowy,
dobre sylne kožano-sukninjane kholowy (čorne, brune, módre),
jaki do dźěła,
kalmukowe jaki, kóperowe jaki, lacy, košle, štrykowane jaki,
kholowy za młodźencow.
pacholow, hólcow, krótke a zapate kholowy,
ulstry,
zwjeršniki (Schlüpfer) paletowy a. t. d.

A. zwud. Mengerowe nasl.

mějećel Woldemar Menger
w Budyšinje na serb. hrjebjach 6.

Kedźbu!
Šijace ženske krawske } **mašiny**
nowe a trjebane, kupujeće najtuńšo pola firmy
J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 11.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske kachle za ratarstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płačizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
kachlestajerski mištr
Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Wot **soboty, 1. novembra,** steji wulki transport

prěnjoklasnych młodych, sylnych kruwow a jałojcow

w „kujećim hosćencu" w Njeswačidle na předań. Zamjenjam też na rózny skót

Pawoł Lehmann
wikowarja ze skotom we Šešowje p. Njeswačidła,
Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 46.

Znata dobra kupowańja

mužacych, pacholacych a hólčacych woblekow, mužacych, pacholacych a hólčacych kholowow, (tkaninowych, smuhatych, z jendź. kože a. t. d.), gumijowych mantlow, jupow, dźěłanskich lacow, dźěłanskich woblekow (módrych, šěrych, zelenych, brunych a běłych), slow, pasow, štrykowanych jakow, pótnikow, dźěćacych drasćičkow, nohajcow a zokow, košlow, šantkow a wšelakich druh. wěcow.

Drastowy wobkhod

Fritz Riedel w Budyšinje

na seminarskej hasy 17.

Ia wołmjane přikrywy

konjace, spanske a pućowanske přikrywy

poruča
pódla swojich bewašich specialnych wěcow
Eduard Thielemann w Budyšinje
Telefon 663. na znutrkownej lawkowej hasy 6 II

Žane klamy, tehodła nizke płačizny.

Mantlowe tkaniny we wulkim wubjerku **sealowy** (ziłowy) **pluš** za mantle
:: poruča wurjadnje płačizny hódno ::
Rink na khěžorskej drózy 7 III.

Namakaće

bohaty wubjerk mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje drasty, šatow a manufakturnych tworow, kaž tež jenotliwych meblow, dosp. kuchnjow, bydleńskich, spanskich a jědźnych stwow a nochcyli tehodła přihódnu

składnosć

skomdźić, při potrjebnosći so na mnje dopomnić a

na podźělne płaćenje kupować

we
meblowym a tworowym kreditnym domje

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Nowe jězdne koła

w najwjetšim wubjerku, předawa płačizny hódno, też na wotpłačowanje **J. Schieback,** na Mužak. drózy 4

NB. Žane klamy, tehodła prošu wo wobhladanje bjez nuzowanja ke kupowanju. — **Wunorjedźernja.** — **Wulki skład narunańskich dźěłow.**

Wagnerowe
słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,
sylnje twarjene, lohko běžace,
železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace
samowjazace.

Wagnerowa
sykanjowa mašina

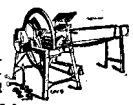

za ruku a moc, ze zwěsćenjom za dopředka a dozady wjerćenje walcow.
Hódny wudźělk I. rjadownje!

Répusyłaki
šrótowanske młyny - elektriske motory
najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Těšanskej drózy 42. Telefon 321.

Kóždu sobotu
kupjemoj syre

kože a kóžki

po najwyš. dnjowych płačiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Połměsncu"
na zwonkownej lawkowej hasy.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Strowe suche
lane symjo
kupuje
Schkommodau
wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Žony

Porucam hnuj wulki skład pschepalkow, mězhajnych a pschchedpadowych powjasow, podpołožkow.

Sćeju rad i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje
psched schulerskimi wrotami č. 9.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wšelakich měšanjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann
na žitnej hasy 20. Telefon 744.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje
na Hošće hasy 25. Tel. 929

Wosebje tunjo!
Dźěłna košla, barchenta, 75 cm šěrokeho, dobra kóperowa tworа, 88 pj.
Hilger w Budyšinje
na Lotzeskej drózy 20.
Žane klamy! Žane klamy!
Gardiny . . metr po 60 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hiplki 50 pj., wołma 1 hr.
wóskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawkowej hasy 10.

Barchent
za košle, jaki a spódne suknje
tkaniny za suknje
wšeje družiny
hródźne šórcuchi
jara tunjo
poruča
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Jakowu wołmu
wšěch barbow poruča tunjo
E. Günther rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Nazymske a zymske črije

z jednorynu a dwójnymi podušemi
z wołmjanym podšiwkom a z imit. jehnjaćowej kožu wušite

sportske črije

barbojte a čorne, z dwójnej podušu přes cyło dospołnje wodu njepřepušcace

Dwójcy šite sportke črije

rejwanske a towaršnostne stupnje

jenoż sportne nowosće
woprawdźite chevreauxowe, čerwjene, módre, zelene
z barbojteje dźiwinoweje koža a lakowaneje kože
dopołne wušite domjace stupnje — wopr. a wumělske stupnje z wjelbłudowych kosmow
filcowe stupnje a folle — filcowe zapate črije
kožane gamaše, čorne a brune — tkaninowe gamaše — škórnje a dołhe škórnje
Wulki wubjerk Samsna dźěłarnja Nizke płačizny

Heinrich Mohr w Budyšinje

při žitnych wikach — Telefon 1384

Wobhladujće moje 5 wukładne wokna

Cokor tuńši
Hejdušku

w cyle dobrej hódnosći
kaž też wšě
korjeniny a rězk
najlěpši durinski
módry mak
też mlety,
rózynki, mandle a t.
ke kermušnemu pječenju
poruča najtuńšo
Otto Sellge
zwonk. lawsk has. 3
a na Hošće hasy 18.

Běrnjace kružki

ma na składze
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Syru wołmu

kupuje po najwyšših płačiznach abo zamjenja na
Ia česane předjene
Otto Oßwald
strumpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Słomu

kupuje po přihód. płačiznach
Hugo Schütz
na žit wikach 30. Tel. 1180.

Klawěry

kupujeće přihódnje pola
Knappe
w Budyšinje na Mužskowskej drózy 23. Telefon 366.

Přikrywy z wósk. sukna

rjanych mustrow we wulkim wubjerku poruča, přeco dosć tunjo K. Erler w Budyšinje, jenož na žitnych wikach 11.

MERSEBURGSKI
Časnikowe rjećazy

Wulka dźěłba
přikrywow. pasow
(Deckengurte)
ma tunjo na předań
Lodny na Bismarckskej dr. 7.

Wo skazanki na
symjeńtne běrny
k nazymskemu podawanju prosy
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Ležomnosć w Zdźeri čo. 6

z bydlenjom, do kotrehož maš so hnydom začahnyć, z 2 kabinami, comaj zemje kaž też hospodarskim twarjenjom je na předań. Wšo bliže je zhonić pola wobsedźerja tam pjatk, 31. t. m.

Młyn

kupi abo wotnajeć pyta nětko młynk. Štóž přilježnosć wukaže, dostanje dobre myto. Dalše we wud. „Serb. Nowin"

Kněža

na wsy blizko Budyšina z rjanej sadowej zahrodu a polom a hnydom płačiny hódno na předań. Bydlenje je swobodne. Zajimowace njech swoju adresu pod „B 71" na wuda
Serb. Nowin zapodadźa.

Wróćenje česa

Česćeranjace słowo, kiž w přećiwo mandolskej Baltiskej wej w Niźej Wsy a předwo Jaćerjej Oće Rechnagelej w Rakecach roznoswała, wrócam z tutym wróćo a warnuju p dalšim rozpřešćerjanjom.

Helena Gudec w Str pola Rakec.